

Mpohwoe Hungkuno
Songofoho

The New Testament and Genesis in the *Safeyoka*
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 9 Oct 2020
f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3

Contents

FRT	1
Matiyu	3
Mak	76
Luk	119
Joun	203
Apousel	264
Loum	329
1 Koulin	369
2 Koulin	410
Ngkolesiya	435
Efesos	448
Filipai	460
Koulousi	469
1 Tesolounika	477
2 Tesolounika	485
1 Timouti	489
2 Timouti	501
Taitas	509
Filemoun	514
Hipilu	517
Jemis	545
1 Pita	554
2 Pita	565
1 Joun	572
2 Joun	580
3 Joun	582
Jut	584
Toho Wojo Honajo Hungkuno	588

Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso)
language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

The New Testament in the Safeyoka (Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New
 Guinea
 [apz]

© 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print Publisher, 1988 by Dorothy West Weimer Memorial Fund and Wold Home Bible
 League

Web version
 © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
 license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the
 following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**. Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Mpohwoe Hungkuno Songofoho

Matiyu Olo Hungkuno Wopingo loso Matiyu Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti* (30) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Matiyu mti'mokumentisofoho. Oso Matiyu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Matiyu huhwo sohwo simo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hweho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Matiyumo ulimonto, Kiko ngkimo tifi nningkape. Jisas ose ulahonngki Matiyu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisasi'mo iningkamentisofoho. Tifi Matiyu Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Matiyu sohe engo 9 honngkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso simo'mo mti'mokumentisofoho. Tifi Matiyu'nji Luki'nji mti'mokumentisoyefoho. Oso'no Makiye hungkuno pi'ningo fehohnjoso Matiyuye hungkunomo weho. Simo'mo a'amu toho wojo limotofo sohwa ole limentohofi *Mesaiya* ifawenepohoho. Ose limentohofi so'no a'amu Jutaso nohontohumentaningkofi olo iyoswo loso Matiyu Jisas sohwo olo *Mesaiya* oloho hweho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Matiyu kako a'amu Juta Jisasi'mo iningkamentohofi somo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo mti'mokiyoso Ngkilik hungkunomo mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Matiyu mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Oso huno nafohotofo hwapingo neso olenoho. Nakwo atofu lihwasu huno syafisyiyoso Matiyu kako olo iyoswo loso tihwamne'no mti'mokumentisoto. Oso'no Matiyu kako a'amu Jutaso atofu likuji Jisasi'mo iningkafitne'ento mti'mokumentiso kalohi nakwo atofu lihwasu Jisasi'mo uningkohwano.

*Jisas Kilaisiye hofiyakwosafe yofeso olenoho.
(Luk 3:23-28)*

¹ Olo a'amu lohwa Jisas Kilaisiye hofiyakwosafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Apiloham'njiye temtitofu mta'ango hweho.

² Apiloham sohwo Aisakiye kaningkwohweho.

Aisak sohwo Jekoupiye kaningkwohweho.

Jekoup sohwo Juta'nji homningkwa'wehwosanjiye kaningkwohweho.

³ Juta sohwo kako Pelesi'nji Sela'njiye kaningkwohweho. Sikoe kona'wohisi Temafoho.

Peles sohwo Hesilouniye kaningkwohweho.

Hesiloun sohwo Lamiye kaningkwohweho.

⁴ Lam sohwo Aminotapiye kaningkwohweho.

Aminotap sohwo Nasouniye kaningkwohweho.

Nasoun sohwo Salimouniye kaningkwohweho.

⁵ Salimoun sohwo Mpouasiye kaningkwohweho.

Mpouasiye kona'wohisi Lehapiyoho.

Mpouas sohwo Oupetiye kaningkwohweho. Oupetiye kona'wohisi Lutiyoho.

Oupet sohwo Jesiye kaningkwohweho.

⁶ Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitiye kaningkwowheho.
Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulomoun tipema'mentisofoho.

⁷ Soulomoun sohwo Leyapouamiye kaningkwowheho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kaningkwowheho.

Apiya sohwo Asafe kaningkwowheho.

⁸ Asa sohwo Jehousofatiye kaningkwowheho.

Jehousofat sohwo Joulamiye kaningkwowheho.

Joulam sohwo Usiyafe kaningkwowheho.

⁹ Usiya sohwo Joutamiye kaningkwowheho.

Joutam sohwo Ehasiye kaningkwowheho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kaningkwowheho.

¹⁰ Hesekiya sohwo Monaseye kaningkwowheho.

Monase sohwo Emouniye kaningkwowheho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kaningkwowheho.

¹¹ Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji homningkwa'wehwosanjiye kaningkwowheho.
Hohosohonta a'amu Mpapilounnta'angoso a'amu Isilael somo impe intofontifi ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho.

¹² Mpapiloun ne'no motawo'mentohofo sohonta Jekounaiya sohwo Siyalitiyeliye kaningkwowho imo'nimentisofoho.

Siyalitiyel sohwo Selopapeliye kaningkwowheho.

¹³ Selepapel sohwo Apiyoutife kaningkwowheho.

Apiyout sohwo Elaiyakimiye kaningkwowheho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kaningkwowheho.

¹⁴ Esou sohwo Satoukiye kaningkwowheho.

Satouk sohwo Ekimiye kaningkwowheho.

Ekim sohwo Elaiyataye kaningkwowheho.

¹⁵ Elaiyat sohwo Eleyasafe kaningkwowheho.

Eleyasa sohwo Mataniye kaningkwowheho.

Matan sohwo Jekoupiye kaningkwowheho.

¹⁶ Jekoup sohwo Jousepiye kaningkwowheho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hweho.

Maliya Jisasi mo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofiko yofe Kilaisiyoho mulimentohofofoho. Hwe huhwo sohomo Anitu uhwosopento nakwoe hwaho lopono uhwatimentisofoho.

¹⁷ Apiloham kakoe imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoningkofi Ntefit imo'nimentisofoho. Ntefitiye imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoningkofi a'amu Isilael somo ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho. Osohonta hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahoningkofi Jisas Kilais imo'nimentisofoho.

Maliya Jisas Kilaisi mo aswo ma'mentisofoho.

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Olo hungkuno Jisas Kilais imo'nimentiso so'noyolohoso ole, Jousep Jisasiye kona'wohi Maliya simo kako'ne ape nto ufohoto'mentohofofoho. I oso'no Jousep Maliyamo momaso sohonta Maliya simo Anituye Towahuno mta'ango imo'nimentisofoho. ¹⁹ Maliyafe hwehwo Jousep kako hwe wopingo'nohino hweho. Jousep ole syafihu'mento, Maliya wonimango unonoho. Ose syafisyonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafihu'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno ape mayo'ne wamtihupo'mo. ²⁰ Oso hiso'no ko syafisyonto wojo honingkanimentisoso a'amu Anitu mta'ango sohwo kakimo u'manto ulimento, Jousep, Ntefitiye imu

sohwosi, kiko ape Maliya mayoso'no iyoho kiningkuhwoloho. Upa'nyo. Maliyafe simehomo mehomi nto imo'nimaho. Oso hiso Anituye Towahuno uyimaso hweho. ²¹ Maliya hwomu nomahwoso'no kiko yofe ole muso, Jisasiyoho. Yofe hwapingoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofihwosi asomo utimayo'ne hweho. Ose ulimentisofoho.

²² Hohonta Anitu hwe Aisaiya sohomo hungkuno uyahoningki kako a'amumo ulimojo sohwo kako hungkuno hiso mtimokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo so'no Maliya mehomi'nji imo'nimentisofoho. ²³ Ole mtimokumento, Upa'nimno. Ape sijo wopingosi hwehwo momasosi kako simeho imo'ninkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mulifitnefelo Imaniwel.

Yofe hwapingoso ole, Mpohwo Anitu nakwo'nji humayo'nefoho.

²⁴ Jousep oso wojo hiso honingkanonto nolikafonto a'amu Anitu mta'ango sohwoe hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho. ²⁵ I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiyofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahoningki Jousep hwomu huhwo sohomo yofe Jisasiyoho mulimentisofoho.

2

A'amu huno engo'njo Anituye hungkuno mupa'nyo mofehi'nyo si'mofapiso'mjo sohwa Jisasi'mo uhwonimentohofofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho ango Mpetilehem sopo Maliya Jisasi'mo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temtitofo kengo mta'ango fihwa hofiko hwaho mofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonontifi huno engo tipema'mentohofofoho sohwa Jelusalem si'mofapontifi a'amu sohwo ulimentohofi, ² Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'ninkohoho. Oso huhwo sohwo ntimo humaho. Kakoe sikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo si'mofapiso sohohnta'ni ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohofone pihwono. ³ Ose ulahoningkofi hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi yomo engo imentohofofoho. ⁴ Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkanano hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo joho ulonto ulohonimento, Kilais hwe Anitu uhwsopento nakwoe hwahopono uhwatimentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi uhwontohumayo sohwo ango ntipo ulmofapmmontolo. ⁵ Ose ulahoningki ulimentohofi, Hwaho Jutiya ango Mpetilehemnoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofofoho sohwa ole mtimokumentohofi,

⁶ U, Mpetilehem, sekwo ango we'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo ango yofe we'e pa'nyo'maho.

O'o, hwe yofe engo'njo nje a'amu Isilael somo mokosyohumane sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta ose mtimokumentohofofoho.

⁷ Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'ango sohwanne'no joho hiyaso lutimanto Helout'nji uhu'mokontifi Helout hwe huhwo sohwo hntokwaliyo hiso imofapmmentiso sikuno so'no ulohonimentisofoho. ⁸ Ulohoningkahoningki hofiko Heloutmo hungkuno asomo ulahoningkofi Helout ulimento, Sekwo ango Mpetilehem sopo nowekuji hafihafe fitipmno. Sekwo notipemafikuji hungkuno hiso ngkiyepono waponi. Ngko nupa'nimo kakine'no hwomtame ulohomne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpetilehemne'no uhwatimentisofoho.

⁹ Oseso hofiko Heloutiye hungkuno upa'nontifi umentohofofoho. Nowentan'ngkofi hntokwaliyoso hofikoe angopo uhwon'mentohofoho hiso apa'no i'mofaponto hofikimo s'mo'mo upeehon'ngki hofiko tifi in'ngkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento ango hwomu wentanjo anti'fe sopo limentisofoho. ¹⁰ Hofiko hntokwaliyo hiso uhwonontifi yomo yontifi simeho wop'ingo umo'n'mentisofoho. ¹¹ Simeho wop'ingo umo'n'ngkahon'ngki hofiko ango homo somo noswontifi hwomu kona'wohi Maliya'nji siko'intal'imo uhwon'mentohofofoho. Nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho. Hofikoe ipofa nfi-jontifi yo'mayo wonyoangkafo hamniyoho engo mpe iyo so'no uy'mentohofofoho. Sojo wonyoangkafo so'nji nom'neso hwamno pa'nyo akino wop'ingo'ne so'nji hwone mijo wonyohofiyon'ji uy'mentohofofoho. ¹² Oso hohosohonta hofiko wojo hon'ngkan'mentohofoso Anitu ul'mento, Sekwo Heloutiyepono asomo nukutoho. Ose hon'ngkanontifi hofiko hon'ngkano nom'nemo ikitokwawentifi hofikoe angopono umentohofofoho.

Jousep'ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijipmne'no hiyaso motamentisiyefoho.

¹³ Nohumpeehon'ngkofi Jousep huhwo kako wojo hon'ngkan'mentisoso a'amu ahwomo mta'ango Jousep'imo u'manto ul'mento, Kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nom'ahoji hwaho Ijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentan'ngkiji nom'ne ango sopone'no hano iyo so'no hwangu hungkuno apa'no wakil'monnoho. Hwap'ngoso Helout jije hwomu sohomo wofonjahumonto t'peelofoho. ¹⁴ Ose ulahon'ngki Jousep oso sikwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomu'nji nomanto Ijipmne'no womentohofofoho. ¹⁵ Jousep hwaho Ijip sopo nohumentan'ngki Helout poyo pe'n'mentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihumo Anitu uyahon'ngki l'imojo sohwo mt'i'mokumentiso hiso ne imo'n'mentisofoho. Hungkuno ole, Nje hwomu Ijip nohumentan'ngki lut'ma'mentohefoho.

Oso hohosohonta oso hungkunoso ne imo'n'mentisofoho.

Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwo hungkuno ulahon'ngki hwomu milongo pi'n'ingo engoso fongkumeeo'mentohofofoho.

¹⁶ A'amu mofehi'nyo s'i'mofapiso hohnta'n'ngo sohwa Heloutiye hungkuno mehomi songo imo'n'ngkiso'eno ngkimo ntohapmno, ose ul'mentiso somo hwe huhwo sohwa tifi min'ngkayo'njo yahon'ngkofi Helout nupa'nonto simeho tohino umn'mentisofoho. Simeho tohino umn'mentiso so'no kako a'amu itokuso'njo sohwo ango Mpetilehem'nji ango mofone sopone'no uhwojahon'ngki hofiko hwomu hopi'nono soswo hufa'u muyakolofe'njo sohwo fongkumeeo'mentohofofoho. Hwap'ngoso hwe hntokwaliyo uhwon'mentohofoho sohwa ole ul'mentohofi, Hntokwaliyo hiso s'mo'mo imo'n'ngkahon'ngki soswo hufa'u uyakolo'mentiso so'no ul'mentohofofoho. ¹⁷ Helout oso wonyo hiso imentiso sohonta hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imojo sohwo mt'i'mokumentisoso ne imo'n'mentisofoho. ¹⁸ Hungkuno hiloso ole, Ango Lama Mpetilehem mofone sopo mampaho ho'n'mentisofoho. Mampaho hiloso humotaho we'e ho'n'mentiso'maho. Jekoup'ye ape Lesel kakoe imuso hofikoe mehomi sohwanne'no humotaho lalokwofo. Hofikoe simeho wop'ingo apa'no mmo'nonehoho. Hofikoe mehomi n'hu'nahone poyo imo'n'ngkahon'ngki humotaho ne'no lalokwofo. Ose mt'i'mokumentisofoho.

Jousep'ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijip ul'iko'mant'fi ango Nasalet sopo asomo i'mofapmentohofofoho.

¹⁹ Hwangu Helout poyo pe'n'ngkahon'ngki a'amu Anitu mta'ango sohwo Jousep hwaho Ijip nohumentan'ngki i'mofaponto Jousep'imo wojo'mo ul'mento.

²⁰ Nolikafohoji kiko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Isilael sophone'no asomo fiwan'mno. A'amu hopi'nono mehomi wofonjosyantifi imentohoho sohwa poyo moi'wonoho. ²¹ Ose ulahon'ngki Jousep nolikafonto hwomu'nji kona'wohi'nji nomanto hwaho Isilael sopo ne'no asomo womentohofofoho.

²² Jousepi'montohwa nowentifi upa'n'imentohofoso hwe Akelaus sohwo kan'ngkwohwo Heloutiye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'nonto iyoho un'ngkahon'ngki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo hon'ngkanimentisoso Anitu Jousepi'mo hungkuno nom'ne ulahon'ngki kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ²³ Kako hwaho hopo sopo ango Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohwo mt'i'mokumentisoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiso ole, Hwe Nasaletnnta'ango hweho wolantifeho, limentisofoho.

3

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.
(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)*

¹ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo i'mofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo sopo. ² Ole ul'mento, Sekwoe hon'ngkano wonyoso hohujo fikinjaopmno. Simeho fiwolo'mokumno. Anituye sikuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose luti'hwamentisofoho. ³ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohwo Joun'imne'no olo hungkuno hohonta mt'i'mokumentisofoho. Hungkuno hiso ole, Upa'n'imno. Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'n'imento,

Hwe Engo sohume'no hon'ngkano ito'no fesyohumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no hon'ngkano hiso ito'no m'hwat'imno.

⁴ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'nyohwe yahu *kamel* lohwa so'nji mt'i'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'n'imentisofoho. Kako kusimo'nji wosopayo time mijo'ntnnohini nimojo hweho. ⁵ Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. ⁶ A'amu hiso hofikoe wonyo yoloho lijwaofahon'ngkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁷ A'amu Falisi pi'n'ngo sohwanji a'amu Satiyusi sohwanji hofiko mijo wokiyone-mano lontifi nopahon'ngkofi Joun nuhwononto ul'mento, Sekwo homa mehomi soku, tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo hon'ngkano somne'no tohino m'kun'imposo uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahon'ngki ni'mahofokulo. ⁸ Sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijo'manji e'wano wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. ⁹ Sekwoe simeho mo'mo ole syafisyikutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohnn'ngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamt'i'mokumo loso'manji kako hopoen wamt'i'mokumontonoho. ¹⁰ Anitu kako iyomo m'ngo lofo'ne iwa'm'ngo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹¹ A'amuso hofikoe hon'ngkano wonyomne'no simeho tango um'ngkahon'ngki ni'hu'nahone hohujo ikinjafo somo ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'n'ngkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofe we'e hwaho lopo weho. Hwe tiffinjo sohwo kakoe

yofe engo yokintahopo nje yofemo niyakolofonefoho. Kakoe yofe engo mikunimposo so'no ngko sohwo'ni kakimo momayo ulohofiyone hwo'nyoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo kako a'amu sekumo Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹² Kako hwahomo mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomo mno ijihwosi neso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijowo'n'ngkiso somo woho'nae'montonoho.

Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwaho Ngkalili uliko'manto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyonimano lonto Jounimo u'ma'mentisofoho. ¹⁴ Nu'mahon'ngki Joun ulimento, O'o, kiko ngkimo mijo kiyonimayoso hoponoho. Ngkiyepono pipine'no pohino. ¹⁵ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, O'o, kiko mijo kiyonimayo so'no nekwo ole yasoso Anituye hon'ngkano lakisiyo imentohofosomo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo tifi in'ngkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁶ Mijo kiyomahon'ngki Jisas mijomo kunto'no uliko'manto simentisofoho. Nosa-hon'ngki ahwomo mtampo lohofahon'ngki uhwonimentisoso Anituye Towahuno yihufo ntolofiyohopa imo'nonto Jisasimo wekehumapmmentisofoho. ¹⁷ Mampaho ahwomo mta'ni ho'nimento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko simeho wopingo mikunimposo uyowo'n'ngkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wopingo iwo'n'ngkiso so'no nje simeho wopingo nimo'nantofoho.

4

Seten Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo Jisasimo hwaho a'amu mohumunyopono ipemotamentisofoho. Osopo Seten Jisasimo hon'ngkano wonyo imokiyo'ne yamofo uloho'mentisofoho. ² Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto wopayo manyo'njo nohumentan'ngki mofehi'nyo *fouti* (40) sikuno *fouti* (40) uyakolofahon'ngki Jisas mijoho engo umentisofoho. ³ Jisas mijoho'no nohumentan'ngki Seten i'mofaponto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo pi'ningo lomo hungkuno ulohojo'no wosopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalowo'n'ngki,

A'amu wosopayo'nohini n'ngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho.

O'o, a'amu Anituye hungkuno hopi'nonohinomne'no syafisyowo'n'ngkohofoso oso hofikoe huyomango songo humayo'nefoho.

⁵ Ose ulahon'ngki Seten Jisasimo pone wopingo pone'no ipemotasono Anituye tajo ango engo antife yokintahopo uhumajonto ⁶ ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofa. Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno nalowo'n'ngki,

Anitu kakoe a'amu ahwomomjo sohwo kikumne'no ulihwoso'no hofiko jije ahomo kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnehino.

Tohino momatnnohino.

⁷ Seten ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Nom'ne ifalifaliyo mtimokumentohofoso ole,

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofo nulohofohotoho.

Kiko jije hunomnohini in'ngkuso'manji ole syafisyikutoho. Anitu wonimokosyohumamtonoho. Ose syafisyikutoho.

⁸ Ose ulahon'ngki Seten Jisasimo hwofiki'nyo yokintaho engo sopone'no utimotasono olo hwaho hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo hwahoponjo

yokumpohn'nyo so'ntnno Jisasimo uti hwamentisofoho. ⁹ Ose uti hwanto uli mento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohoji jije simeho ntapisoso yo'mayo uhwalokunoso wokijapmmnono. ¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas uli mento, Kiko i'waho ntohofo. Kengopono fiwano. Anituye hungkuno ole naliwo'n'ngki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohofoho. Kakine'nohini syoho ulohofiyo.

Ose uli mentisofoho.

¹¹ Ose ulahon'ngki Seten Jisasimo uliko'mahon'ngki a'amu ahwomo mta'angoso nu'manti'fi Jisasimo ufo'ma'mentohofohofo.

Jisas kakoe syoho hwaho Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² A'amu fihwa hofiko Jounimo impo'angomo intofahumentohofoho so'no Jisas kako nupa'nonto kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ¹³ Kako ango Nasalet uliko'manto ango Koponeyam osopo humamentisofoho. Oso ango hopo sopo Mijo Ngkalili mitimom'ngoponoho. A'amu Sepiyulan'nji Napitalai'njiye imu sofe hwa-hoponoho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohwo hohonta ifalifaliyo mtimokumentisoso hohosohonta ne imo'nimentisofoho. Ole mtimokumento,

¹⁵ Mijo Joutan nongkihnta'ni mijo ayo mom'ngopo hwaho Sepiyulan'nji Napitalai'nji hi'njoponoho.

A'amu temtifofo kengo Anituye hungkuno mupa'nimmotofoho sofeponoho.

¹⁶ Hofiko sikwo'mjoho'mo humafijoso pomponaho engo uhwon'fitnnefoho.

A'amu sikwo'mjoho so'mo we'nenepi ni'hu'nahone wape'nano likuji yontan'ngkuji pomponaho engo wonyoangkafoso u'mofapmmntonoho.

Ose mtimokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta Jisas kakoe hungkuno loma'mentisofoho. Ole uli mento, Sekwoe hon'ngkano wonyo somta'ni fiwolo'mokumno. Anitu nemokosyohumayo sohwoe sikuno mofoneponoho.

Jisas a'amu inaniku syoho'njo sohwo kakimo t'fi in'ngkayo'ne joho uli mentisofoho.

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)

¹⁸ Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ngo sopo nowento hwe hufa'u inaniku syoho'njo siko'n'kwa'imo uhwon'mentisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji Entilu'njoho. Saimouniye yofe nom'neso Pitafoho. Siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontan'ngki u'ma'mentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁹ Nu'manto uli mento, Siko t'fi nn'ngkapinyo. Siko inaniku mawo'n'ngkisiye pa'n'ngoso Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. ²⁰ Ose ulahon'ngki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisasi'nji umentohofohofo.

²¹ Nowenti'fi Sepetiye hwomu sohwa'u Jemis'i'nji Joun'njimo uhwon'mentisoso siko hamn'ngkwowho Sepeti'nji yofayokinomo nohumanti'fi inaniku ho'yo ito'no esyohumentan'ngki uhwon'nto joho ulahon'ngki ²² siko homn'ngkwowho'nji yofayokino'nji komo'no uliko'manji Jisasi'nji umentohofohofo.

Jisas Anituye hungkuno a'amu somo luti hwanto a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokumentisofoho.

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas hwaho Ngkalili ho'mo so'meemo emoyonto hwe moya'mi somo hofikoe tajo ango somo Anituye hungkuno so'nji Anitu wonyoangkafo nemokosyohumayo so'ntnno luti hwamojofoho. Kako noluti hwanto a'amu mnokino kengo kengo'njo a'apaho wonyo umokumojo somo wop'ngo umokumentisofoho. ²⁴ Jisas olo

wonyoangkafo hiloso imentiso so'no hwaho Siliya ho'mo so'meemo ho'n+mentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi a'amu yo'mayo tango'njo mnokino'njo somo Jisasiyepono ipemotapmmmentohofofoho. A'amu towahuno wonyo'njo so'nji a'amu nop+wasyontifi yomo yomo iwo'n+ngkohoho so'nji a'amu sife aho pe'nnyo'njo so'nji hopi'nonohino somo ipemotopahon+ngkofi Jisas wop+ingo umokumentisofoho. ²⁵ Wop+ingo umokahon+ngki a'amu pi'n+ingo engo Jisas+mo in+ngkamentohofofoho. A'amu Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya, Mijo Joutan nongkihnta'ango a'amu pi'n+ingoso in+ngkamentohofofoho.

5

Jisas hwofiki'nyopo a'amumo hungkuno ul+mentisofoho.

¹ A'amu pi'n+ingo engo uhu'mokontan+ngkofi Jisas nuhwononto yafe we'e so'mo nosonto humamentisofoho. Osopo nohumentan+ngki inomokomoyo sohwa nu'mahon+ngkofi ² Jisas kakoe hungkuno ole lut+hwamento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olenoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo somne'no hungkuno uy+mentisifoho.
(Luk 6:20-23)

³ A'amu fiso Anitune'no huno engo muyo'njoso hofiko Anitumne'no huno wop+ingo wot+pemano lifijo'manji hofiko simeho wop+ingo umo'nono. Anitu hofikimo umokosyohumayo hweho.

⁴ A'amu simeho tango'njo humalofoso simeho wop+ingo umo'nono Anitu kako oso a'amu somo simeho wop+ingo umokumontonoho.

⁵ A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anituye yofe ho'nomalokwofoso simeho wop+ingo umo'nono. Yo'mayo wop+ingo Anitu wosejapmmo ul+mentisoso hofiko'nefoho.

⁶ A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anituye hon+ngkano wop+ingomne'no hi umo'noso'manji oso hisomo Anitu kakoe hungkuno hisofe simehomo wopayo simeho hopaso uhnn+montonoho. Oseso hofikoe simeho wop+ingo umo'nono.

⁷ A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohof+wo'n+ngkohoho somne'no hitoho ulofahon+ngki wop+ingo'nohini ulohof+wo'n+ngkohofoso simeho wop+ingo umo'nono. Oso'no Anitu hofikimo wop+ingo uloho'montonoho.

⁸ A'amu sife aho t+imo simeho haloho anga'nohino'njoso hofiko simeho wop+ingo umo'nono. Oso a'amu hiso Anitumo uhwonantifeho.

⁹ A'amu simano hintotohino'njo somo ni+hoholof+wo'n+ngkohofoso simeho pompenjiyo umo'none'entifi iwo'n+ngkohofoso simeho wop+ingo umo'nono. Anitu ul+montonoho, Nje mehomi kuyoho.

¹⁰ A'amu Anituye hungkunomo in+ngkayo'no syoho wop+ingo yontan+ngki a'amu nom'neso oso a'amu somo s+tofo ujo so'nji wonyo ulohoho so'no kako simeho wop+ingo umo'nono. Anitu umokosyohumamontonoho.

¹¹ Sekwo a'amu soku ngkimo tifi nn+ngkawowo'n+ngkohoho so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofoto selohofikujo'no sekwo simeho wop+ingo wasemo'nono. ¹² Sekwo simeho wop+ingo semo'n+ngkuhwoso'no simonyo fiy+mno. Sekwoe yahino wop+ingo olo hwaho lopo iwo'n+ngkohoho lo'nji ngkimo tifi nn+ngkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomo weho. Oso sefotof+wo'n+ngkohoho hopaso hofiko hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahon+ngki ul+motofo somo ufoto'motofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wop+ingo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentohoho hopaso sekwo womantifeho.

*Anituye a'amu neso sa'nji pomponaho'nji pa'nyofoho.
(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)*

¹³ Sekwo olo hwaho loponjo sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ingkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop'ingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. N'ihu'nahone wonyo umo'n'imotonoho. A'amu sa hiso mopijoso me-e miyonehoho.

¹⁴ Sekwo hwahoponjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo saponjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, utihwa'nyoponoho. ¹⁵ A'amu sikiloho mongkujontifeso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hofiko ijempohopo ho'nahinyofoho. Oso a'amu ango somo humafijo somo pomponaho ulohofono. ¹⁶ Olo hiloso sekwo hmmo'n'imno. Sekwoe pomponahoso a'amufe timopo wolasyono. A'amu hofiko sekwoe hon'ingkano wop'ingomo uhwon'fijoso hofiko Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwoe yofe woho'nomantifeho.

Jisas Mosesiye hon'ingkano hungkunomne'no ulimentisofoho.

¹⁷ Sekwo ngkine'no huno ole seyihwoloho. Ngko Mosesiye hon'ingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno ntnne'no wae yao'mne'nji pmmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose seyihwoloho. Ngko hungkuno hiloso wae ya'mne'enji pmmentohe hwon'i'maho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne utihwayo'ne pmmentohefoho. ¹⁸ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu fiso oso hon'ingkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meeofonehoho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'noso sohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentan'ingkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho. ¹⁹ A'amu fihwo Mosesiye hon'ingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno'nji anga'nohinoso mtihupesoso a'amu nom'ne somo oso hon'ingkano mtihupe so'no lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Jije yofe monje innyo hwosoho. A'amu fiso Anituye hungkuno hopi'nonohino loso in'ngkawesoso a'amu nom'ne somo oso hon'ingkano wop'ingomo in'ngkayo'ne lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo si'mofoso sohonta Anitu ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. ²⁰ Sekwo upa'n'imno. Sekwoe hon'ingkano wop'ingoso a'amu Falisi sohwanji a'amu Mosesiye hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanjiye hon'ingkano wop'ingomo muyakolofe'manji sekwo Anituye angopo kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnehoho. O'o, mango mta'nnohini liwo'n'ngkohoho soku hon'ingkano wop'ingo somo humayoso hopo'maho.

*Hungkuno ito'no m'hwajiyo'ne hungkunofoho.
(Mak 11:25; Luk 12:57-59)*

²¹ Mosesiye hon'ingkano hungkuno ole nto upa'n'wo'n'ngkohoho, A'amumo fonjasiyo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. ²² I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no si'meho tohino umnyo'eno. A'amu si'meho tohino umnososo sohwo kako tifi no'mo Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no sitofo ujo'eno. Sitofo uloso sohwo kako Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nnyo hwosoho ujo'eno. O'o, oso a'amu huhwo sohwo kako tikanomo wene hweho.

²³ Kiko tajo ango somo noswohoji jije wonyo wae yafo'ne Anitumo jomo ulimo lohoji kiko nom'ne sohumne'no kikine'no si'mano hintotohino umnososo so'no syafisyohoji ²⁴ u, kiko tajo ango somo uliko'mahoji oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhujungkuno ito'no m'hwajo. Hungkuno ito'no m'hwajohosi si'meho

pompengo iningkahosisi tajo ango somo asomo fusyo. Osopo Anitumo jije wonyo wae yafo'ne jomo uso.

²⁵ A'amu fihwo kikimne'no simeho tohino umnosso so'no kiko komo'no simeho wopingo hmninyo. A'amu hungkunomo ito'no efisopihwajiyo sopo nokumotawenoho. Kako a'amu hungkunomo ito'no efisopihwajiyo'njofepono kumotaweso'manji osopo a'amu hwapife tifo'njo sohwa nokitmafikuji impo'angomo intofakohufitnoho. ²⁶ Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyoho hopi'nonohinoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

A'mohufo iyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁷ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ingkohofoso ole, a'mohufo iyo'eno. ²⁸ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nom'ne a'mu fisimo uhwononto hufo woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe simeho fefoyo uyahon'ingki oso hwe huhwo sohwo a'mu si'nji kakoe hunomo hufo nto iso hweho.

²⁹ T'imo aho angahohnta'angoso hon'ingkanono wonyo kumokososo yo'mayo somo t'imo uhwon'ingkohoji huno wonyo syafihujo'manji oso hiso ni'hu'no yohotoho. Kiko wonyo iso'no'manji t'imo anga'no fitihwotofafo. T'imo wopingo hufa'u'njo sohwo si tikanomo uhnoho. O'o t'imo anga'nohino'nji hon'ingkanono wop'ingomo fiso. ³⁰ Jije aho angahohnta'ni hon'ingkanono wonyo kumokososo aho hiso hntofamo lohofohoji foho'nafo. Aho wopingo hufa'u hi'njo hwosi tikanomo uhnoho. O'o, aho anga'nohino'nji hon'ingkanono wop'ingomo fiso.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Hungkuno nom'ne nupa'n'wo'n'ingkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo lihwo si ape ho'nasiyo'neso iyoswo mt'i'mokuhwosi uyono. ³² I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ingkanono wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kakoe apefe hon'ingkanono wonyo umokumontonoho. Hwap'ingoso ape hisi nom'ne hwe sohomo uma'nososo Anitu kako t'imo uhwoyoso hwe hufa'u'njiyoho. I nom'nihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ingkanono somo mt'huposo so'no kako huhwo hon'ingkanono wonyo'njo hweho.

Jisas kako hungkuno nehopi yokintahopone'no lohono joso'no limentisofoho.

³³ Hungkuno nom'ne upa'n'wo'n'ingkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopo ne-eso nolikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehopi hufa'u si'hune hwamne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uyimo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwon'ingkuhwosi ito'nohino wosyafihu'montonoho. Ose nto upa'n'wo'n'ingkohofofoho. ³⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'n'ingo nolikutoho. O'o, hungkuno ne'njo'nohino fil'mno. Sekwo a'amu yokintahoponjo sohwanne'no jije hungkuno nehopi imo'nyo'ne nulikutoho. Ni'hu'no nijwo'eno. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwanne'no nolikutoho. Ahwomoso Anituye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ingkisoponoho. ³⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, hwahoso Anituye epohumayo sife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ingkisoponoho. Sekwo Jerusalemne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nolikutoho. O'o, Jerusalem sopo Anituye angoponoho. ³⁶ Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nolikutoho. O'o, sekwoe mijiyoyo halojo wofokafono. Sikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. Sikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho. ³⁷ Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino

ulimno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohinoho. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohof'eno ulimentisofoho.
(Luk 6:29-30)

³⁸ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, Hwe fihwo jije timomo wonyo kumokososo kiko kakoe timo wonyo umojo. Hwe fihwo jije mango fonjokujakumofososo kiko kakoe mangomo fonjokulipijafo. ³⁹ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo ilojmofe'eno. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako jije manjijohopo kuposososo manjijoho fehohnjo utihwaho. Osopo wakuposono. ⁴⁰ Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo jije manji'mofowoma'mo lososo osohumo jije manji'mofon'ni sife manji'mofontne'no uyo. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yango'nji tifo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo sopono fisimno. ⁴² Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwoe yo'mayoso uyimno. Hwe fihwo ole seloso, Sekwoe ho'yango yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohujo ikinjimofikutoho.

Jisas mango hwamne'no simeho umonyo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo simeho umonyo'ne uyimno. I oso'no sekwo mango hwamo simeho umonyo'ne ukutoho. ⁴⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwoe mango hwamo simeho umonyo'ne ufijoso a'amu wonyo selohof'wo'n'ngkohofoso somne'no Mpohumo jomo ulimno. ⁴⁵ Ose ifijo so'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo uningkwantifeho. Anitu kakoe mofehinyoso a'amu wopingo'nji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uy'wo'n'ngkiso hweho. A'amu honingkano wopingo'njo honingkano ito'no miningkayo'njo somo ifoyo wosapijono lahonngki syuwo'n'ngkohoho. ⁴⁶ Sekwo a'amu simeho umonyo'ne sejap'wo'n'ngkohofoso osomne'nohini simeho umonyo'ne uyifijoso Anitu kako wopingo peho'no wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njososo ose iwo'n'ngkohofofoho. ⁴⁷ Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wopingo uwo'n'ngkohofoso so'no sekwoe honingkano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mpohwo Anitumo miningkayo'njo hi ose iwo'n'ngkohofofoho. ⁴⁸ I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmmo'n'imno. Sekwo a'amu wopingo'nji wonyo'njo somo wopingo ulohofikujo'no Anitu kako humaso hopa fehummno.

6

Jisas a'amumo ufo'mayo'ne hungkuno ulimentisofoho.

¹ Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyimno. Sekwo yahino wopingo wopingoso a'amu wonahonife likuji ikutoho. O'o, ose ifijoso sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopingo mosejape'njo uyimntonoho.

² Sekwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso somo yo'mayo uyano lifijo'manji e'wano, hiyaso uyimno. A'amu mango'nohinoso wonahonife lontifi Anituye tajo ango'njo sopo honingkano utihwa'nyopo iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko hwe moya'mi nakwoe yofe woho'nonemapife lontifi iwo'n'ngkohofofoho. Upa'n'imno. Oso a'amu hiso nom'ne wopingoso Anitu mta'ango momasofoho. O'o, a'amu hwahoponjososo hofikoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahofa. Hofikoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mauyoho. ³ Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lifijo'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho.

Masehon+fitnnehofo. ⁴ O'o, hiyaso fiy+imno. Yo'mayo wop+ingo hiyaso iwo'n+ingkohoho so'no Mpohwo An+tu kako nosehon+ngkuhwosi wop+ingo wosejapmmontonoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ul+mentisofoho.
(Luk 11:2-4)

⁵ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji sekwo a'amu mango'nohinosofe yahinomo in+ingkakutoho. O'o, hof+iko a'amu wonepa'n+ife lont+ifi An+ituye tajo ango'njo hon+ingkano mom+ingo engo sopo lohofont+ifi ul+wo'n+ingkohofofoho. Upa'n+imno. Oso hiso'no a'amuso hof+ikoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahoho. ⁶ I oseso k+iko sohwo An+itumo jomo ul+imo lohoji k+iko'nohini j+ije angomo swohoji ango hoku'yoso pijwasyohoji j+ije Mpohumo jomo uso. Kako oso ango hiyaso so'mo k+iko'nji humaho. J+ije Mpohwo osopo kohon+ngkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

⁷ K+iko Mpohumo jomo ul+imo lohoji osohonta hungkuno pi'n+ingo engo liwo'n+ingkohofoso pa'nyo ujo'eno. A'amu An+tu ne sohune'no huno muyo'njoso hof+ikoe hwasyo an+tu sohwo hungkuno pi'n+ingo engo ul+wo'n+ingkohofofoho. Hof+iko huno ole, Nakwo hungkuno pi'n+ingo engo ul+hwaso nakwoe an+tu sohwo kako nonepa'n+ingkuhwosi wonejapmmontonoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohojo so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

⁹ Sekwo Mpohumo ole ul+imno.

Nakwoe Mpohwo sohwo, k+iko ahwomomo humahnno.

Nakwo j+ije yofe wop+ingo'nohinoso ne'no nowent+ihwonefoho.

¹⁰ Oso sikuno k+iko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono.

J+ije hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kin+ingkawowo'n+ingkohoho hopaso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi ose wokin+ingkopano.

¹¹ Olo sikuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

¹² Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohof+wo'n+ingkohoho sofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamoho.

¹³ K+iko nakumo yamoho nalohoho somo nonehumajohotoho.

O'o, Hwe wonyo sohwoe yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofone fonejape.

[Enemokosyohumayo hwosoho. Yokumpohn'nyo ne hwap+ingo hwosoho. Pomponaho ne somo humahnno hwosoho.

Ne'nohino nowent+ihwonefoho. Hungkuno nehopeho.]

¹⁴ Upa'n+imno. Sekwo a'amu wonyo selohofo sofe wonyoso ni'hu'nahone hohujo hohnta'ne meho'naf+ikujono sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weesemo'mtonoho. ¹⁵ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni momoho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo An+tu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemofoneho.

Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ul+mentisofoho.

¹⁶ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumentan+ngkuji sekwo a'amu mango'nohinoso s+mano wonyo ikin+wo'n+ingkohoho hopa humaf+ikutoho. O'o, hof+ikoe s+mano wonyo ikinyoso a'amu wonahon+fent+ifi a'amu wop+ingofoho wonal+ife nolont+ifi iwo'n+ingkohofofoho. Mpohune'maho. O'o, hof+ikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'n+ingkohofofoho. Oso'no hof+ikoe yofe nto ho'noma'mentohoho so'no hof+ikoe mpe pa'nyofoho. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauyoho. ¹⁷ O'o, sekwo Mpohune'no wopayo manyo'njo humaf+ikujoni sekwoe mijiyomo hwone mijo ehaloho'n+ingkuji sekwoe s+manomo mijo fiyat+iku'n+imno. ¹⁸ Ose ikuji a'amu nom'neso k+iko manyo'njo humentan+ngkijo so'no hof+iko huno muyoneho. O'o, k+iko yo'mayo hiyaso'mo iwo'n+ingkinoso

jije Mpohwo a'amu muhwonyo'njo sohwo kako'nohini kohon'ingkuhwosi mpe hopa wokijapmmontonoho.

Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ul'imentisofoho.

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wop'ingoso nohu'meesy'ikutoho. O'o, olo hwaho loponjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohofihwosi ho'yangoso wonyo umo'n'montonoho. Oseso a'amu hufo'nohino yiwo'n'ingkohofoso tojo nowonampekuji hufo uyant'ifeho. ²⁰ Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho m'ifulohofonehoho. A'amu hufo mifitnnehoho. ²¹ Ango jije ho'yango yo'mayo wop'ingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ul'imentisofoho.

(Luk 11:34-36)

²² Sekwoe t'imoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. ²³ Timo pi'n'ingo'manji s'ikwo'mjoho'mo humalofo. Sekwo pompohahopo humalofo soku yahino pi'n'ingo pi'n'ingo maf'ikujji apa'no s'ikwo'mjoho'mo fosyohumaf'ikutoho. Ose ifijo'manji jije hunomo n'ihu'no s'ikwo'mjoho engo mjaofoho.

Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho mulohofiyonehoho.

(Luk 16:13)

²⁴ Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso so'manji syoho ulohofiyoso sohwo kako hwe engo fihumo simeho wop'ingo uy'ihwosi nom'nihune'no simeho wonyo uy'montonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ingkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho un'montonoho. K'iko An'ituye syoho so'nji yo'mayo hwa-hoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojoso k'iko syoho ito'no mihnehino.

Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'n'ingo engo syaf'isiyo'ne hungkuno ul'imentisofoho.

(Luk 12:22-31)

²⁵ Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'n'ingo engo syaf'isy'ikujji ole nol'ikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ingo engo syaf'isy'ikujji ole nol'ikutoho. Ngko nje a'apahomjo peho wekojisyahin'monnto. Nakwo songo humalohwoneso wopayo'nohini nyo'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofo iyo'ne'nohinotaho. Awonoho. ²⁶ Sekwo yi'hufo somo uhwon'mno. Hof'iko wopuyo hul'wo'n'ingkohofom'aho. Hof'iko wopayo angosomo wopayo memehu'meesy'iwon'ingkohofohoho. O'o, sen'ingkwowho An'itu ahwomomo humaso sohwo kako hof'ikimo wosopayo yo'mayoso uy'iwon'ingkohoho. Sekwo Mpohwo An'itu yi'hufo s'ikinjo somne'no wonyoho fiyo mokosyohumaho. I a'amu sokumo Mpohwo wop'ingo wosemokosyohumamtolaho. Ou, ikono. ²⁷ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n'ingo pi'n'ingo syaf'isy'ihwosi nje soswo sawemo umokin'mne'no yohoho lososo ne umo'n'montolo. Awonoho.

²⁸ Oseso sekwo hwap'ife nem'no manji'mofo yo'mayo somne'no huno pi'n'ingo engo peho'ne syaf'isy'iwon'ingkohofoho. Sekwo wokoso foho so'no huno fi'syaf'ihupmno. Hof'iko yo'mayo syoho anefoho. Hof'iko ne yo'mayoso mojiyof'iwon'ingkiyohoho. ²⁹ I oso'no ole wosel'monne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap'ingo'njo sohwo kako kakoe hwap'ife wonyoangkofo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso foho we'e somo muyakolofonehoho. ³⁰ Ou, oso wokoso

fofo sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'n'inganta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofo Anitu wonyoangkafo mt'i'mokuwo'n'ingkiso somo uhwonontaneso wopingofoho liwo'n'ingkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ³¹ Oso'no sekwo huno pi'n'ingo engo syafisyikutoho. Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapife peho yanehwono. Ose likutoho. ³² Awonoho. A'amu kengo hopi'nohinoso hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyiwo'n'ingkohoho. I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopingo wosemokosyohumamontonoho. ³³ I simo'mo Anitu semokosyohumayo so'nji kakoe hon'ingcano wopingo'ntnno huno fisyafisyiwo'n'ingkuno. Oso'no syafisyiwo'n'ingkuji Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontono. ³⁴ Oso'no yo'mayo mo'n'ingkajo somne'no huno syafisiye'eno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofapiwo'n'ingkisofoho. Mo'n'ingkajo sikuno sohwoe tangoso mo'n'ingka'nefoho. Olo sikuno lomo i'mofaposo tangoso olo sikuno lomnefoho.

7

Jisas a'amu nom'ne somo wonyo ulohoho'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho.

² Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohofiwo'n'ingkohoho so'no oso pa'nyoso Anitu waseloho'montonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy'wo'n'ingkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontono.

³ Kiko jije hnn'ingkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso momoho'namo'nyo sohwo ⁴ kiko jije hnn'ingkwa'wehumo ole pone'no ulalokuno. Ngko jije timomo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mne'no yohono. Ose ulohoji pipi uyimonto.

⁵ Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwon'ingkohoji hwangu jije hnn'ingkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

⁶ A'amu hon'ingcano wonyo'njo siwojo pa'nyo somo Anituye hungkuno wopingoso noluthwafikutoho. Luthwafijo'manji hofiko ikinjaofikuji woselantifeho. Sekwo sekwoe nijwo yo'mayo wopingoso hwahomo ho'nahufijo'manji yahu hwotoho hulimo lififitnoho. Oso pa'nyo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohoho somo Anituye hungkuno nulikutoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:9-13)

⁷ Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayo wosejapmmontono. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentan'ingkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwan'ingo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho.

⁸ A'amu hopi'nonohinoso Anitumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwan'ingo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

⁹ Ou, sekwoe hwe fihwoe mehomi kan'ingkwohumo wopayo ntape ulososo kan'ingkwohwo sojo uyimtolaho. Awonoho. ¹⁰ Ou, hwomu fihwo kan'ingkwohumo

inaniku ntape ulososo kaningkwohwo homa wonyo umtolaho. O'lo awonoho. ¹¹ Oseso sekwo honingkano wonyo'njo huhwasi sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uywo'ningkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujono kako kakoe Towahuno wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho.

¹² A'amu nom'neso sekumo wopingo wonalohopife semo'ninkiso'manji e'wa, sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno. Sekwo oso hiso ifijoso Mousesiye honingkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwanjiye hungkuno hwapingo somo uningkowantifeho.

Jisas angu songo ne'no humayo'ne hoku'yo we'e so'no ulimentisofoho.
(Luk 13:24)

¹³ Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne honingkanoso engofoho. Oso honingkano engo homo somo a'amu piningo engoso tifi iningkowalokwofo. ¹⁴ Honingkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo honingkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nnyofoho. A'amu anga'no anga'no oso honingkano somo wotipemantife'no yalokwofoso tifi iningkowalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno limentisofoho.
(Luk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Sekwo A'amu Anituye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesyilutihwayo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohtani wopingofoho. I simoho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofiko siwojo pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo. ¹⁶ Yo'mayo honingkano imofwo'ningkohofoso sekwo uhwonifijoso hofikoe hwapingoso huno waseyono. Kiko iyo hiyayo yongo'njo nontimjoso ipisayo me'wampe'njo wamjimtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nontimo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu honingkano wonyo'njo somtani hungkuno wopingo upo'nantantaho. Awonoho. ¹⁷ Oso pa'nyoso iyo wopingoso ipisayo wopingo unto'nimontonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'nimontonoho. ¹⁸ Iyo wopingoso ipisayo wonyo unto'nimonto'maho. Iyo wonyoso ipisayo wopingo unto'nimonto'maho. ¹⁹ Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hofiko nolofekuji tohomo wolofefantifeho. ²⁰ Oso'no a'amu hwasyo hungkuno'njosofe honingkanomo uhwonngkuji hofikoe hwapingoso sekwo huno waseyono. Seteniyefoho. ²¹ Sekwo huno ole syafisyikutoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofiko ngkimo ole ntiwo'ningkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose ntiwo'ningkohofoso Anitu mokosyohumasa angu sopo nohufitnnefoho. Ose syafisyikutoho. Nihu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi iningkaweso sohwo kako Anitu mokosyohumasa angoso notipihwononefoho. ²² Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone somo hwe moya'mi piningo engoso ole nitfitnnefoho, Hwe Engo sohwo, nakwo a'amu somo jije hungkuno wopingo lutihwawo'ninkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehunnamo'nnyo somo jije yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaofwo'ninkuhwonefoho. Nakwo jije yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo utihwayo'ne iwo'ninkuhwone'nwoho. ²³ Ose nti'fijoso ole ulimnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. O'lo wonyo imotofo kuyoho. Ngko'njopo nohumafikutoho. Noho fohumpmno.

Jisas angu moju yahino hufa'uyo so'no ulimentisofoho.
(Luk 6:47-49)

²⁴ A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ingkuhwosi tifi in'ingkaweso sohwo kako hwe huno wop'ingo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako ango hwaho wop'ingopo molinyo hweho. ²⁵ Ango wop'ingopo nomolahon'ingki ifoyo syonto mijo ifofayo yonto t'i'mayo yokumpohn'nyo yonto oso ango homo somo ifofo mojwohojwafefoho. O'o, ango hiso hwaho wop'ingopo molinyo so'no mop'wasyonehoho. ²⁶ A'amu nom'nihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ingkuhwosi tifi monn'ingkaposo sohwo hwe huno'maso sohwo ango wosohopo molinyo sohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepo kakoe ango nomolahon'ingki ²⁷ ifoyo engo syonto mijo ifofayo yonto t'i'mayo ikwato lohofonto ango nont'imo jwohojwoho'namo loho'mentisoso p'wahu'mentisofoho. Oso ango nop'wasyonto pomuyo engo ho'n'mentisofoho. Nje hungkuno osohopeho.

²⁸ Jisas ose ulahon'ingki a'amu nupa'nont'ifi kakoe hungkuno so'no yomo imento-hofofoho. ²⁹ Hwap'ingoso hof'iko a'amu hon'ingkano hungkuno lut'ihwamotofo sohwa oso pa'nyo hwa'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwap'ingo wo'nnyo hweho. Ose l'imentohofofoho.

8

A'amu a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wop'ingo umokumentisofoho.

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

¹ Jisas kako hwof'iki'nyo sopo nul'iko'manto womentisoso a'amu pi'n'ingo engo kakimo tifi in'ingkawomentohofofoho. ² Osohonta hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo Jisas'imo nu'manto hwomtame ulohofonto ul'imento, Hwe Engofo, k'iko ngkimo wop'ingo wan'mokumo liso'manji j'ije yokumpohn'nyoso hoponoho. ³ Ose ulahon'ingki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ul'imento, Ou, wop'ingo wakumokumonne'no yohono. K'iko wop'ingo hm'mo'nyo. Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo wop'ingo komo'no imo'n'mentisofoho. ⁴ Wop'ingo imo'n'ingkahon'ingki Jisas ul'imento, Upa'nyo. K'iko olo hilo so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, komo'no nuhuji a'amu tajo ango syoho'njo sohomo j'ije a'apaho wop'ingo loso ut'ihwaho. Nokohon'ingkuhwosi k'iko hohonta Mouses yo'mayoso l'imentiso hopaso An'itumo uyohojayo. J'ije mnokino moi'wo imo'nyo so'no isamoyokafoho. Oso hiso'no a'amuso uhwon'ingkuji j'ije a'apaho uyo wonyoso wop'ingo imo'n'ngkiso so'no huno wosyofisyant'ifeho. Jisas ose ul'imentisofoho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyi sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

(Luk 7:1-10)

⁵ Jisas hwaho Koponeyamne'no womentisoso oso hopo sopo hwe fihwo yofe engo'njo a'amu Loum sofe a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo Jisas'imo nu'manto hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, ⁶ Hwe Engofo, nje syoho ntohofiyi sohwo kako mnokino uyahon'ingki ango'mo fosyohumaho. Kakoe a'apaho songo songo miyo'njo yonto tohino m'ikun'imposo umnalofoho. ⁷ Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Ngko nu'mo wop'ingo umokumo.

⁸ Ose ulahon'ingki ul'imento, Hwe Engofo, oso'ne'maho. O'o, k'iko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wop'ingo hwo'nnye ango'maho. O'o, k'iko hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyi sohwo kako wop'ingo umo'nono. ⁹ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hof'ikoe hungkunomo tifi ito'no in'ingkawo'n'ingkohe hwo'nyoho. U, hof'iko ngko huhwo'n'imo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano ul'ime'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohomo oyomo ul'ime'no kako wapmmontonoho. U, ngko nje syoho ntohofiyi fihumo, Olo syoho fiyo ul'ime'no kako syoho uy'montohono. Oseso k'iko hungkuno'nohini ulohoj'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyi sohwo wop'ingo umo'n'montonoho. Ose ul'imentisofoho.

¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas yomo yonto kakoe inomokomoyo sohwamo ul'imento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹¹ Upa'nimno. Hwe moya'mi hungkuno kengo kengo'njoso Anitu a'amumo esemokosyohumayo sopo nosyukuji hofiko sekwoe seyakwosa Apilohamiyo Aisakiyo Jekoupiyo oso hwanji nohumafikujoso wopayo nonifitnefoho. ¹² I, A'amu Isilael Apilohamiye imu fehohnjo soku esemokosyohumayo sopo nta'ni Anitu kako sekumo wae yasemofososo sekwo sikwo'mjoho'mo fosyohumantokutne kuyoho. Oso hopo sopo fosyohumafikujosi sekwo hul'ngkwajingo ifaloho'n'ngkuji humotaho engo lifitne kuyoho.

¹³ Kakoe inomokomoyo sohwamo ose ulonto hwe yofe engo'njo sohumo ul'imento, Kiko simeho hi'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'n'ngkisoso wakiloho'monnoho. Ose ulahon'ngki oso hohosohonta syoho ulohofiyi sohwo wop'nggo imo'n'mentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wop'nggo umokumentisofoho.

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴ Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwon'mentisoso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosi saho fosyowentan'ngki uhwononto ¹⁵ kakoe ahomo nupm'mokahon'ngki a'musi kakoe a'apaho toho mtnnoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki a'musi kako nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'n'nggo engo somo wop'nggo umokumentisofoho.

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Oso sikuno ne so'nji a'amuso hofiko hwe moya'mi towahuno wonyo ehuhn'namo'nnyo somo Jisas nohumentanjopo motapmmentohofofoho. Nomotopahon'ngkofi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wop'nggo umokumentisofoho. ¹⁷ Oso hohosohonta oso hungkuno Anitu Aisaiya sohumo uyahon'ngki lutihwamojo sohwoe hungkunoso ne imo'n'mentisofoho. Hungkuno hiloso ole, Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho. Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.

Oso hungkunoso Aisaiya hohonta limentisofoho.

A'amu fihwo Jisasimo un'ngkamo limentisofoho.

(Luk 9:57-60)

¹⁸ Jisas kako a'amu pi'n'nggo engo kakimo ifeehu'mo yimahan'ngkofi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamo ul'imento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ne'no wowekehano. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hwe fihwo hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo u'manto ul'imento, Nje Lontihwayo sohwo, kiko ango nti'mno usoso ngko tifi wokin'ngkamonnoho. ²⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Sikiswojo sohwa hofiko hofikoe sokimo hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho. ²¹ Ose ulahon'ngki nom'ne hwe Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo Jisasimo ul'imento, Hwe Engofo, ngko huhwo'ni tifi wokin'ngkapmmonnoho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohwo kaki'no pi'nimomo ijopijisyasi'mo pe-eso. Wop'nggotaho. ²² Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Awonoho. A'amu ngkimo tifi monn'ngkapifijososi hofiko ujopijisyahufe. Kiko ne'no nn'ngkape.

Jisas ifofo engo somo moi'wo hmomo'nyo ulimentisofoho.

(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa tifi in'ngkamentohofofoho. ²⁴ Yofayokinoso mijopo nowentan'ngki mijo ayoso

hwofiki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo ufehu'mokahumonto yahon'ngki Jisas kako saho humofosyawentisofoho. ²⁵ I inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, fonefo'maho. We'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nantane'no yalokuhwono. ²⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo iyoho peho'no sen'ngkohoho. Sekwoe simeho hi'ntnnonoso we'e'njo hwasoho. Ose ulonto nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahon'ngki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lifawo'mentisofoho. ²⁷ Inomokomoyo sohwa ose uhwonontifi yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo peho sohwo. Ifofo'nji mijo'nji kakoe hungkunomo haloho'nohini yohoho. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.

(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Jisas mijo ayo somo nongkihnta'ni hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohwa'u u'ma'mentisiyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisiyo hwa'u pmentisiyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno nihu'no wonyo ehuhnamo'nyo sohwa'u a'mopijohino hon'ngkano somo wopanjitikenontifi a'amuso iyoho unimojofoho. ²⁹ Osohonta siko Jisasimo johohomo'no lonji ulimentisiyo, Kiko Anituye Hwomu Ne hwasoho. Kiko nekumo peho welohomne'elo. Nekwoe sikuno mmo'nyofoho. Kiko nekumo tohino wejapmmonne'no lapohino. Ose ulimentisiyefoho. ³⁰ Hopo sponjo yahu pi'n'ngo engoso kengo nompo humantifi mno humijohofofoho. ³¹ Oseso towahuno wonyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kiko wae wenaomji'manji kiko oso yahu pi'n'ngo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnaofano.

³² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, E'wa, sekwo mpanimno. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo uliko'mantifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Ehuhnaofahon'ngkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentife iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo nihu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahon'ngki mijomo poyo imo'nimentohofofoho.

³³ Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'no wentifi oso hungkuno hopi'nonohinoso ulimentohofofoho. Hofiko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohwa'umo yomayo u'ma'mentiso so'no humalohofofoho. ³⁴ Osohonta a'amu angohopo sponjoso hofiko Jisas humentanjopo noswonontifi Jisasimo nuhwonontifi hungkuno ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwaholopo nofosyohumahofoho. Nom'ne angopono fiwano. Ose ulimentohofofoho.

9

Jisas hwe sife aho pe'nyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas yofayokinomo kotasonto ayo mom'ngo somo ku'mokwawento kakoe angohwapingo sopo i'mofamentisofoho. ² I'mofaohwahon'ngki a'amuso hofiko hwe nom'ne sife aho pe'nyo sohwo kakoe ijempohopo'nohini saho fosyawowo'n'ngkiso sohomo Jisasiepono itokwopmentohofofoho. Itokwopahon'ngkofi Jisas kako uhwonimentisoso hofiko kakine'no simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyohon'ngkofi uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohomo ulimento, Nje hwomu sohwo, kiko iyoho kin'ngkuhwoloho. Ngko jije hon'ngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

³ Ose ulahon'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa nohumantifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako Anitu pa'nyo pojijalofoho.

⁴ Ose hnnngkahonngkofi, hofikoe hunoso Jisas kako huno moi'wonoho. Oso'no Jisas ulimento, Sekwoe simeho mo'mo huno wonyoso peho'no syonifisyantokwofo. Ole losyonifisyantikwofo, ngko a'amufe wonyo wae meeofonehoho losyonifisyantikwofo. ⁵⁻⁶ Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honngkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije honngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwonifitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimento, kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. ⁷ Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo nolikafonto kakoe angomno umentisofoho. ⁸ Nowahonngki hwe moya'miso nuhwonontifi iyoho unngkahonngki hofiko ole limentohofi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo engoso olo pa'nyo loso hwe lohomo uyohoho. Huno ose uyahonngki hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

Jisas Matiyumo uhwosopo'mentisofoho.
(Mak 2:13-17)

⁹ Oseso Jisas hano wento uhwonmentisoso hwe fihwo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Matiyu. Oso hwe huhwo sohomo Jisas nuhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ulahonngki Matiyu nolikafonto tifi inngkamentisofoho.

¹⁰ Jisas Matiyuye angomo nohumentanngki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo honngkano wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo honngkano'njo nom'ne so'nji nohumentanngkofi hofiko Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo nimentohofofoho. ¹¹ Nonontanngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji a'amu wonyo honngkano'njo lo'nji wopayo peho'no nalofoho.

¹² Ose ulahonngkofi Jisas nupa'nonto pahnnimo hungkuno ulimento upa'nimno. A'amu mnokino ane'njo wopngo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnehofoho. O'lo, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. ¹³ Oso pa'nyoso ngko a'amu honngkano wopngo'njo hwona'nyoho lwo'nngkohoho somne'no johu lutimayo'ne pmentohe hwonimaho. O'lo, ngko a'amu honngkano wonyo'njo somne'no pmentohe hwo'nyoho. Sekwo Anituye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofa so'no nimonngkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko ntohofontifi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

Jisas kakoe yahino songo'nji hohontajo yahino so'ntnne'no ulimentisofoho.
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39; Joun 3:29-30)

¹⁴ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwa Jisasi'mo u'mamentohofofoho. Nu'mantifi ulimentohofi, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso inngkawowo'nngkuhwonefoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo minngkayo'njo peho'no yalokwofo.

¹⁵ Ose ulahonngkahonngkofi Jisas pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta osohwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hofiko simeho tango'nji wohumantifi taho. Awonoho. Hofiko simeho wopngo'nji wopayo engo wnantifeho. I oso'no hwangku oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa

hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikujji fonjasyikujjo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujjoso simeho tango'njo humafikujji wosopayo manyo'njo uyantifeho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento,

¹⁶ Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'eso nomahwosi tontamo somo lojwohofojasi lohofihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho.

¹⁷ Ose ulonto pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, Ou, a'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'mingoso ito'nohino'maho.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe mumo songo ulika'mentisoso a'mu fisi kako Jisasye manji'mofomo pm'mokumentisosi'nji wopingo umokumentisofoho.

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸ Jisas oso hungkuno hiso ulontanngki hwe yofe engo'njo sohwo Jisasimo u'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Nje mu olhonta nto pe'ningkohoho. I oso'no kiko nopohoji kakimo jije ahoso fikisyusyo. Kako apa'no songo wolikafono. ¹⁹ Ose ulahonngki Jisas nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo sohomo tifi iningkamentohofofoho.

²⁰⁻²¹ Nowentanngkofi nom'ne a'musi Jisasimo iningkawomentisofoho. A'musi imoiho ne'no yontanngki soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisasimne'no hnnimento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo aho kisahumeso ngko wopingo umo'nimonnoho. Ose hnnonto kako Jisasye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasye hwapife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho. ²² Nopm'mokahonngki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ulimento, Nje mufo, jije simeho wopingo wakumo'nono. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no wopingo nto imo'ningkino kiyoho. Ose ulahonngki oso hohosohonta a'musi wopingo imo'nimentisofoho.

²³ Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe angomo swonto uhwonimentisoso a'amu hofiko te somo hmpehpe lontanngkofi a'amu wosofe ho'nowentanngki nuhwononto ²⁴ Jisas ulimento, Sekwo mpanimno. Mu we'esi poyo'maho. Kako saho foyaweho. Ose ulahonngki hofiko Jisasimne'no tikafo ujimentohofofoho. ²⁵ Tikafo ujimentohofoso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni uhvajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye ahomo nomahonngki mu sopi lika'mentisofoho. ²⁶ Lika'mentiso so'no oso hungkuno hiso angomeemo ho'nimmentisofoho.

Jisas hwe timpi'nyo sohwa'umo wopingo umokumentisofoho.

²⁷ Jisas oso angoho hopo sopo nuliko'manto nowentanngki hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasimo tifi iningkawenji joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono. ²⁸ Ose ulahonngki Jisas kako angomo swahonngki oso hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasimo u'mahonngki Jisas ulimento, Ngko sikimo wopingo semokiyo so'no simeho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulahonngkahonngki ulimentisi, Ou, Hwe Engofo, eno. ²⁹ Ose ulahonngki Jisas sikoe timopo aho kisasyonto ulimento, Siko ngkimo sikoe simeho hi'ntnnono ntapisiyo'manji yo'mayo siko nosemo'ningkisoso wose'mano. ³⁰ Ose ulahonngki sikoe timo honimentisiyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Upa'ninyo. Wopingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho. ³¹ I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ulimentisiyefoho.

Jisas hwe iloho'nnyo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

³² Oso hwe huhwo sohwa'u nosontan'ngki a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloho'nnyo towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohomo ipemotapontifi Jisasiyepono umentohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohomo mampi'nyo mesyimokumentisofoho. ³³ Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaofahon'ngki kako hungkuno limentisofoho. Hungkuno lahon'ngki hwe moya'mi hofiko yomo yontifi huno pi'n'ingo syafihu'mentohofi, Hohonta olo yahino loso a'amu Isilael hn'nimo m'mofape'njo imojofoho. ³⁴ Ose lahon'ngkofi a'amu Falisi sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Seteniyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe moya'mimne'no hitoho ulo'mentisofoho.

³⁵ Oseso Jisas ango'meemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anitu a'amumo umokosyohumayo so'no lutihwanto a'amu wonyo'wonyo mnokino'njo somo wop'ingo umokumentisofoho. ³⁶ Jisas hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo uhwonimentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahon'ngki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho. ³⁷ Hitoho ulofahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwaamo pahnnimo hungkuno ulimento, Wopayo syoho sponjo pi'n'ingo engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. ³⁸ Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'n'ngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo l'hwajiyo'ne jomo ulimno. Ose ulimentisofoho.

10

Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofefoho.

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwaamo johu ulahon'ngki hofiko nuhu'mokahon'ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahuno wonyo wae yafo'ne so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wop'ingo umokiyo'ne so'nji uyimentisofoho

² Oso inomokomoyo (*apousel*) aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe olenoho. S'imo'mjoso Saimouniyoho. Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nihwo Entilu, Saimoun Pitafe kon'ngkwa'we hweho. Nom'ne sohwa'u Jemisi'nji kon'ngkwa'wehwo Jouniyoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho. ³ Nom'nihwa'u ole, Filipi'nji Mpatoulomiyu'njoho. Nom'nihwa'u Toumasi'nji hamniyoho mayo syoho'njo sohwo Matiyu'njoho. Nom'ne Tatiyosi'nji Alifiyosiye hwomu Jemisi'njoho. ⁴ Nom'nihwa'u Saimoun Selouti'nji Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasi'mne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisasi'mo fonjasiyo'ne sohwafe ahomo uyimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwaamo syoho uyimentisofoho.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u huhwo sohwaamo hungkuno ulonto uhwatimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitofu kengo sofe ango sponone'no ango Someliya sponone'no nukutoho. ⁶ O'lo, a'amu Isilaeli'nohino sofepono fiwanimno. A'amu Isilaeliso hofiko yahu isi'peemofu pa'nyo hon'ngkano'no t'peelokwofo. ⁷ Sekwo nukuji hungkuno ole so'no ulimno. Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sikuno mofonepo nto imo'nimaho. Oso'no ulimno.

⁸ Sekwo a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokukuji a'amu poyo pe'nyo somo songo ul+kaf+kuji oso mnokino uyo wonyo'njo (*lep+la*) wop+ngo imo'n+ngkujo'no towahuno wonyoso wae hmmopmno. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahofomaho. O'o, ngko sejapohefoho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'nji yo'mayo uy+fiyoso hamniyoho momaso'njo uyantifeho.

⁹ Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'n+ngkutoho. ¹⁰ Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'n+ngkutoho. O'o, manji'mofo nom'neso si+fi+kwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'n+ngkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso wot+pema'montonoho.

¹¹ Oseso sekwo ango engo fipo ufijo'manji ou, ango we'e fipo ufijo'manji osopo sekwo timo ito'no uhwon+ngkuji oso ango hopo sopo hwe wop+ngo ito'nohinoso ti+ho kofosyohumaho, uhwon+fiyoso oso hwe wop+ngo sohwoe angomo fosyohumamno. Oso ango hopo sopo ne'no nohumafi+kuji wohumpeeno li+kujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawent+fiyo sohwaso fohumpopmno. ¹² Oseso oso ango homo somo hufiyoso sekwo oso hwe moya'mi angomjo somo ole ul+mno. Nakwoe a'amu soku An+tu wop+ngo waselohofono. ¹³ Ose ulahon+ngkuji hofi+ko An+tu ye hungkuno upo'nano li+fiyo'manji hofi+koe si+mehoso ito'nohinini'manji sekwo si+meho pompenjiyoso oso a'amu somo uy+fiyoso hungkuno si+mo'mo nto ul+fiyoso nehopi umo'n+montonoho. I oso hiso'no hofi+ko An+tu ye hungkuno nakwolaho li+fiyo'manji sekwoe hungkuno wop+ngoso nom'ne ango pone'no motawomno. ¹⁴ Hwe fihwo kako kakoe angomno mipesemotayo'njo yi+hwosi An+tu ye hungkunomo haloho maseposo'njo ifiyo'manji oso hopo sopo nul+ko'mafi+kuji hopo sopenjo hwaho semongki'nososo hofi+ko nosehontohumentan+ngkuji oso hintalinyo hiso wae feemo'n+mno. Oso homo somo sehon+fiyoso huno ole uy+montonoho. Hungkuno haloho maposo'neso hungkuno tango'njo weho. ¹⁵ Upa'n+mno. Nje a'amu sohwaso, ngko hungkuno waseli+monne'no yohono. Si+kuno ae'uyo somo a'amuso yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone sohonta oso ango hufa'u sopo Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amuso hofi+koe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wot+pemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofi+koe tohinoso Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ Upa'n+mno. Ngko sekumo sehwojalokweso sekwo yahu osyuyo pa'nyo hwasoho. A'amu sikisi+wojo pa'nyoso wonyo wosemokantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayo ifiyo so'no huno ito'no syafi+sy+kuji nom'ne somo wonyo mulohofe'njo fiy+mno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo yo'mayo a'amu selohofone noseli+kujo'no huno ito'no fi+syafi+hupmno. *Kaun+sol+*'njopo ipesemotafitnnoho. Hofi+ko tajo ango somo hwan+ngo sefongkupitnnoho. ¹⁸ Hofi+ko ngkimo si+meho monje wenisyano li+kuji hofi+ko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu temtitofe kengo so'njimo nje hungkuno woluti+hwantifeho. ¹⁹ Hofi+ko sekumo hungkuno'no ipemotasewofijo sohonta sekwo iyoho sen+ngkuhwaloho. Huno ole syafi+sy+kutoho. Hofi+ko hungkuno nalohon+ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafi+sy+kutoho. O'o, ofaholohumo An+tu hungkuno nol+fitnneso woloseti+hwamtonoho. ²⁰ Sekwoe hungkuno'maho. O'o, sekwoe Mpohwoe Towahuno sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno wali+montonoho.

²¹ Hwangku sohonta a'amuso kon+ngkwa'wehumo hungkuno li+wo'n+ngkohofe sopeno ipemotakuji osopo hungkuno li+kuji nofonjahufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kan+ngkwohwo'ya'umne'no

mangohwa imo'n'ngkuji fonjahufitnefoho. ²² Oseso a'amu hopinono sekumne'no simeho tohino m'kun'imposo umnonefoho. Hwap'ingoso nje yofeso sekumo weho. Oso'no a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi s'ikuno ae'uyo sohonta An'itu kako oso hwe sohwo ut'ima'montonoho. ²³ Ango fipo hof'iko fonjofepmnasemof'ikujono sekwo nom'ne angopo hiyaso f'wan'imno. Ngko nehopi wasel'imonne'no yohono. Sekwo a'amu Is'lael sofepono nowentan'ngkuji syoho moi'wo mmo'nyo'njo yontan'ngkuhwosi A'amufe Hwomu wapmmontonoho.

²⁴ Hwomu s'ikule syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lut'hwawo'n'ngkiso sohomo uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne somo umokosyohumayoso kakoe syoho ulohofiyoso kakimo muyakolofonehoho. ²⁵ Yo'mayo lut'hwawo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe s'ikule syoho iwo'n'ngkohoho sohomo umo'n'imontonoho. Yo'mayo hwe nom'ne sohomo umokosyohumayo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe syoho ulohofiyoso sohomo umo'n'imontonoho. Hof'iko anga kakwo'yohwo sohomo sitofo ole ul'imentohofi, Jije yokumpohn'nyo Seten mta'ango hwosoho. Ose ul'imentohofi so'no hof'iko kakoe mehomi sohomo hungkuno wonyoso yakolo ulohofonefoho.

A'amu kako An'itu ne sohune'no iyoho unono.

(Luk 12:2-7)

²⁶ Oso hiso'no sekwo hof'ikine'no iyoho sen'ngkuhwoloho. Yo'mayo hiyaso'mo wososo hwangku ut'ihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohoho hungkuno hiyaso'mo lont'ifeso yahino wonyo hiyaso'mo yont'ifi t'ifi no'mo ut'ihwa'nyopo i'mofap'hwoso'no a'amu t'imo uhwonant'ifeho. ²⁷ Hungkuno hiyaso'mo sel'maleso sekwo mofehi'nyo lahon'ngkuhwosi fil'ikuno. Hungkuno hofiyoka upa'n'ngkohofoso sekwo ut'ihwa'nyopo mango engo'nji fil'ikuno. ²⁸ A'amu jije a'apahomo kufongkiyo so'no iyoho kin'ngkuhwoloho. Hof'iko jije a'apaho'nohini wokufonjant'ifeho. Jije huyo'mangoso mofonjakohufitnefoho. O'o, An'tune'no iyoho wakinono. Kako jije a'apaho'nji jije huyo'mango'nji t'ikanomo m'hwajososo hoponoho.

²⁹ Y'ihufo we'e sohwa'umne'no a'amu hamniyoho touya anga'no mpe iwo'n'ngkohofofoho. I oso y'ihufo hiso'no kako poyo pe'nyo so'no sekwoe Mpohwo An'itu kako huno uyohoho. Mpohwo kako y'ihufo so'no nope'n'ngkuhwoloho lososo y'ihufo huhwo sohwo mape'nonehoho. ³⁰ Sekwo soku, An'itu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso An'itu kako atofo nto l'imentisofoho. ³¹ Oso'no sekwo poyo semokiyo sohwanne'no iyoho sen'ngkuhwoloho. O'o, oso y'ihufo n'ihu'no we'e An'itu in'ngomamofe'njo hofiyoso mokosyohumawo'n'ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

Jisasiye yofe yoloho lijwaofone hungkunofoho.

(Luk 12:8-9)

³² A'amu fihwo kako a'amufe t'imo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe t'imo hungkuno woli'jwao'monnoho. ³³ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe t'imo sopo ngkine'no hohujo ikinjan'mofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe t'imo hohujo ikinj'mo'mnefoho.

Jisas pmentiso so'no ikujoho i'mofapmmentisofoho.

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ole losyon'ifisyant'ikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofone pmentiso hweho. O'o, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne pmentohe hwon'maho. Awonoho. Ngko a'amu husilofone pmentohefoho. ³⁵ Ngko olo hwaho lopone'no pe-eso ikujoho ul'ikafo'ne pmentohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo

nniŋkapihwoso'no kakoe kanŋkwohwo ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nniŋkapihwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo noniŋkapihwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. ³⁶ Oso ango afa somjo so'nji oso hopa imo'nifitnefoho.

³⁷ Hwe fihwo kanŋkwohwo'ya'umne'no umo'nivo'nŋngkiso sohwo kako ngkine'no umo'nyoso yakolo'nnyo mumo'nyo'njo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'nji mu sopi ntnne'no simeho umo'nyoso yakolo'nnyo umo'nyo sohwo kako ngkine'no mumo'nyo'njo yososo nje a'amu ne hwo'maho.

³⁸ Hwe fihwo kako kikimo wokiniŋkapmmo ntoso sohwo kako nje yofe'no poyo imo'nyo so'no iyoho unoso sohwo kako nje a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. ³⁹ Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso motipihwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo tifi nniŋkaponto kakoe yahino ho'naofalokunjo sohwo kako songo humayo'ne notipemane hweho.

Anitu kakoe a'amu somo wopingo uyo'ne hungkunofoho.

(Mak 9:41)

⁴⁰ A'amu wopingo selohofoso sohwo kako ngkimo wopingo ose ntohofantofoho. Oso a'amu wopingo ntohofantofonjo sohwo nje Mpohwo nihwatimentiso sohomo oso wopingo hiso ose'nohini uyalofoho. ⁴¹ Hwe fihwo Anitu kakoe hungkuno'no uhwatimentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohomo uhwononto syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitumne'no wopingo uloho'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohomo wopingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe Anitu uhwatimentiso hopa wopingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wopingo sohomo uhwononto hwe wopingo sohomo wopingo uloho'mo loso sohwo wopingo sohwo pa'nyoso kako wopingo nomanefoho. ⁴² Ou, hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyo'njo ngkimo nniŋkawowo'nŋngkiso sohwo noniwoyo sosayo usontanŋkuhwoso osohomo uhwonŋkuhwosi Jisasiye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo sopenjoso uyoso sohwo kako wopingo nomane hweho. Jisas ose ulimentisofoho.

11

Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasiyepono uhwatimentisofoho.

(Luk 7:18-35)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwamo hungkuno moi'wo ulonto kako oso ango hopo sopo uliko'manto nowento antime pi'nŋngo mofone hopo sopenjo hwe moya'mimo lutihwamentisofoho.

² Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Jisasiyepono lihwatimentisofoho. ³ Luhwojahonŋngki hofiko Jisasi'mo ulimentohofi, Joun ole nalimaho, Hwe tifi wapmmontonoho ho'nimentiso sohwosilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

⁴ Ose ulahonŋngkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwonŋngkohofa so'nji nupa'nŋngkohofa so'ntnno Jounimo ulimno. ⁵ Uhwonimno. A'amu timpinyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nihu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'nŋngkohoho. A'amu haloho piku'nnyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingo upo'nalokwofo. ⁶ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno Anituye hwolikeno, ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho

hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofi'ko simonyo uyife. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Jounimo ulimno.

⁷ Ose ulahoningki Jounimo inomokomoyo sohwa nuhwahoningkofi Jisas hwe moya'mi somo Joun ne'no hungkuno ole ulimento, Hohonta sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohofoto sohonta sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'ningo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lontifi umentohofotaha. O'o, ose'maho. ⁸ Sekwo pehomo uhwonano lontifi umentohofoto. Sekwo hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaha. O'o, a'amu hofi'ko hwapife wopingo wopingo'nohini yalokwofoso hwe engo sohwoe angomo humalofo. ⁹ Oseso sekwo peho'no umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofotaha. Ou, osohifofo. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwonmentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahoningki nalwo'n'ngkohofoto somo yakolo'nnyo hweho. ¹⁰ Oso hwe huhwo sohumne'no Anituye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wolihwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ¹¹ Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho lophonjo imo'nimentohofoto somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Jounimo nuyakolofonefoho.

¹² Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe sikuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olohntajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lontifi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njososo oso hiso'no womano lalokwofo. ¹³ A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe honingkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopone so'no ne'no limiwahoningkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no luti'hwamentisofoto. ¹⁴ Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwa ole ulimentohofi, Hwe Ilaija pa'nyo sohwo asomo noponefoho. Oso hungkuno somo simoho wopingo semo'noso'manji ole upa'nimno. Joun sohwo kako Ilaija pa'nyo hweho. ¹⁵ A'amu haloho'njo hwo'manji upa'nono.

¹⁶ A'amu olhonta humalofoso peho pa'nyo limnehono. Hofi'ko mehomi pa'nyofoto. Kako ose ulonto pahnnimo hungkuno Joun'nji kakine'ntnno ulimentisofoto. Ole ulimento, Mehomiso hofi'ko angopo nohumantifi nom'ne mehomi syohi'nyo hutonwo'n'ngkohofoto sohwanjine'no joho lalokwofo,

¹⁷ Nakwo hmpehpe yoka simonyo'ne kulimokahoningkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahoningkuhwoni sekwo humotaha majofoto.

¹⁸ Joun noponto wosopayo manyo'njo humaho humanto ipisayo mijo (*wain*) manyo hweho. Oseso hofi'ko sitofo limentohofi, Towahuno wonyo Jounimo ehuhnamo'nnyo hweho. Ose limentohofotofo. ¹⁹ Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni noponji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji niwo'n'ngkohe so'no hofi'ko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo pi'ningo engo nyo'njo hweho. Ipiyo mijo pompenjiyo pi'ningo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Ose ngkine'no liwo'n'ngkohofihwashoho. I oso hiso'no Anituye hunoso ne'njofoto. A'amu Anituye yahinomo iningkawo'n'ngkohofoto huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anitu iwo'n'ngkisoso ito'nohinoho.

*A'amu Jisas'imne'no simeho m'walo'mokiyo'njo sofe hungkunofoho.
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso imentisoso a'amu simeho m'walo'mokiyo'njo somne'no Jisas yoka ulimentisofoho. Hwap'ngoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'njofoho. ²¹ Jisas ole ulimento, U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpet'saita sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiy'imno. Ngko sekwo angopo yo'mayo wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso eset'hwamentothe somo a'amu anga Taiya'nji anga Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hul'ngkwajingo a'apahopo loho'n'ngkuji hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaof'ikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wop'ngo ngko imalesomo ko uhwonont'ifi sekwo yahino wonyo somne'no hohujo mikinja'jao'mmalofu kuyoho. ²² Oso'no ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sikuno ae'uyo somo Anitu kako a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwo tohinoso yakolo'nnyo kuyoho. ²³ I, oso sikuno homo somo anga Koponeyamjo a'amu humawo'n'ngkohoho soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwo yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'n'ngkohoho soku, sekwo tikanomo ufitne kuyoho. U, a'amu fihwo yo'mayo sekwo angopo eset'hwamale hopaso a'amu anga Soutom hon'ngkano wonyo'njo somo ut'hwantentesi hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo ikinjaof'ikuji hofikoe anga ne'no nowent'hwonesohilo. ²⁴ U, ngko sekumo wasel'monne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone sohonta oso anga Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wot'ipemant'ifeho. I oso'no a'amu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

*Sekwo ngkiyepono usijo'no ni'mapmno.
(Luk 10:21-22)*

²⁵ Oso hohosohonta Jisas ole ulimento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwap'ngo hwoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n'ngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohoho somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kan'ngkwowho'ya'umo uy'wo'n'ngkohoho hopa kijopontan'ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. ²⁶ Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²⁷ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nani'humentisofoho. Olo hwaho loponjo a'amu fihwo kako nje hwap'ngo sopone'no huno inyoso t'hwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohino huno uyohoho. U, Mpohwo hwap'ngo sopone'no huno t'hwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohino huno niyohoho. U, ngko Mpohumo waset'hwamo ul'wo'n'ngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohino huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²⁸ A'amu tango engo'njo mokoho'nawent'ifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo ni'mapmno. Ngko usijo'no wosehumat'imo. ²⁹ Nje hungkunomo n'ngkafijoso ngko woloset'hwahm'mo. Ngko a'amumo wop'ngo ulohof'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'noma'n'wo'n'ngkiyohefoho. O'o, ngko nje yofe monje yasy'wo'n'ngkohefoho. Oso'no sekwo nje pompenjiyo so'no wot'ipemant'ifi yalokwofoso wonyo pompenjiyomo wohumantanoho. ³⁰ Syoho sejapontnneso engo'maho. O'o, nosefo'mawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'njo'maho.

12

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Nom'ne sohonta sikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji syoho'mo emoyontifi inomokomoyo sohwa mijoho uyahonngki ipisayo mjan+mentohofofoho. ² Nomjon+ngkahon+ngkofi a'amu Falisi sohwa nuhwonontifi Jisas+mo ulimentohofi, Ihwoni, jije inomokomoyo sohwa olo sikuno iyoho humayo lomo wopayo mjan+ngkohofoho so'no nakwoe honingkano hungkunoso mtihupehofo. ³ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtimokumentohofoso atoho majo hwasilaho. Oso sikuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofoho sohonta'ne'no selohonngkono. ⁴ Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anitune'no honahumotofoso nimentohofofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sikinjo somne'maho. O'o, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohwanu nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atoho majo'njo imentohofoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwanu oso hungkuno hiso ulohon+ngkohofotaho. ⁵ Nom'ne honingkano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwa hofikoe syoho somne'no sikuno iyoho humayo somo honingkano hungkuno somo mtihupewo'n+ngkohofoso wonyo'maho. O'o Anituye syoho wopingofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotaho. ⁶ Ose ulonto pahnn+mo hungkuno kakine'no hnnimentisofoho. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Anituye ango engo olo hwaho lophonjo somo anga'nohinohwo yakolonoho. ⁷ Anituye hungkunomo ole wo'nnyophonoho.

Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofoho so'no nimon+ngkohoho.

Sekwo yahu iloho yontifeso ntap+wo'n+ngkohofoho so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no seyontentesi a'amu wonyo miy+wo'n+ngkiyohofoho somo tango muy+kutnesohilo.

⁸ Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno iyoho humayo'ne somo hwapingo hwo'nyoho. Oso'no ulimentisofoho.

Sikuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumentono.

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹⁻¹⁰ Oso syoho hopo sopo Jisas nuliko'manto tajo ango we'e somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyo sopo Jisas humentisofoho. Oso hopo sopo a'amu Jisas+mo hungkuno ito'no m+hwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole ulimentohofi, Sikuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohomo wopingo umokiyoso wopingotaho. ¹¹ Ose ulahon+ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Sekwoe yahu sikuno iyoho humayo somo pin+momo usimofawesoso asomo womantifetaho. ¹² Ou, womantifeho. Oseso sikuno iyoho humayo somo yomayo wopingo ulohofoso ito'nohinoho. Oso'no sekwo yahu sohomo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wopingo umokufitne'elaho. Ou, ikono. A'amufoho. ¹³ Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahoso sihwaho fisipofoho. Ose ulahon+ngki aho sihwaho sipento aho wopingo imo'nonto nom'ne aho fehohnjo pa'nyo imo'nimentisofoho. ¹⁴ A'amu Falisi sohwa nuhwonontifi ango homo somo nuliko'mantifi Jisas+mo fonjosityane'entifi hungkuno limentohofofoho.

Jisas Anituye syoho ulohofiyoho ne hweho.

¹⁵ Jisas kakimo fonjosiyo'ne huno uyahon'ngki ango homo somo nuliko'mahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo Jisasimo in'ngkowahon'ngkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokumentisofoho. ¹⁶ Wop'ngo umokonto ul'mento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho. ¹⁷ Oso'no hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwoe hungkuno oso sikuno somo ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiloso ole mti'mokumento,

¹⁸ Olo hwe lohwo sohwo uhwosopo'mentoheso nje syoho ntohofiyo ne hweho.

Ngko simeho wop'ngo uy'wo'n'ngkohe hweho.

Nje simeho kakine'no wop'ngo nimo'n'wo'n'ngkisofoho.

Nje Towahuno kakimo uy'ime'no kako a'amu temtifo kengo somo hon'ngkano ito'nohinoso uyonefoho.

¹⁹ Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho.

Kako hon'ngkano engo somo hungkuno yokumpohn'nyo malonefoho.

²⁰ A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho mafenefoho.

Nje hungkuno a'amufe simeho mo'mo toho we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso mas'mpilofasyonefoho.

Kako syoho mj'm'hwosi yahino wop'ngo neso u'mofapmmontonoho.

²¹ Nom'ne a'amu temtifo kengo kengoso kakimo simeho hi'ntnnono uy'kuji kakine'no wohontohumantifeho.

Oso hungkunoso Aisaiya mti'mokumentisofoho.

Hofiko Mpelisepul sohwo Jisasimo ufo'malofoho limentohofofoho.

(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)

²² Hohosohonta a'amu hofiko hwe nom'ne towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo sohomo Jisasiyepono ipemotapmmentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo hungkuno majo'njo mampi'nyo hweho. Timo t'mpi'nyo hweho. Jisas kako wop'ngo umokahon'ngki hungkuno lonto timo wop'ngo hon'mentisofoho. ²³ Oso hiso'no a'amu nuhwonontifi yomo yomo yontifi hnn'mentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwol'keno, t'hwol'keno. Ose hnn'mentohofofoho. ²⁴ I oso'no a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi limentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso Jisasimo uyahon'ngki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho.

²⁵ A'amu Falisi sohwafe huno somo Jisas huno moi'wo uyahon'ngki ole ul'mento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe hwaho wop'ngo fosyohumayo'neso wonyo umo'n'intononoho. Ango fipo a'amuso husilo lohof'kuji ikujoho fongki'n'fijoso oso angoso wonyo umo'n'intononoho. ²⁶ Sekwo ole ntohofo, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahon'ngki towahuno wonyo somo wae yaof'wo'ningkino hwosoho. Ose ntohofo. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe yokumpohn'nyo pipi imo'n'ngkuhwonesohilo. ²⁷ I Seten kako towahuno wonyo wae yafo'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaof'wo'n'ngkohofoso somo t'hwu ufo'mahwoso'no weefantifeto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁸ I oseso Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yafo so'no ngkimo nifo'maso'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahon'ngki sekwo hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²⁹ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo l'hwosi swososo s'imo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasy'hwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

³⁰ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no nifo'maso sohwo kako homo somo fonifonyo imokalofoho.

³¹ Oseso ngko sekumo waselimonne'no yohono. Yo'mayo honingkano wonyo so'nji sitofu so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wopingo sohomo sitofu uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meeofonefoho. ³² A'amu fihwo ngkine'no sitofu ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaofone'ne jomo ulososo Anitu kako wae weo'montonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohumne'no sitofu uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. Olohontajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituye Towahuno iwo'ningkiso so'no a'amu sitofu ole lososo Setenyefoho ose lososo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonefoho.

*Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo unto'nimontonoho.
(Luk 6:43-45)*

³³ Ipisayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipisayo wopingo somo uhwonifijosomanji huno ole umontonoho. Olo iyo wopingofoho. A'amu ipisayo wonyo somo uhwonifijosowolantifeho. Iyo wonyofoho. ³⁴ Sekwo homa mehomi soku sekwo hungkuno wopingo pipi lifitnehofo. A'amufe hungkunoso yo'mayo simeho mo'mo mnawojo somta'angofoho. ³⁵ Hwe wopingo sohwo kakoe hunomo wopingo'nohinomnawojo so'no kakoe hungkunoso wopingo'nohinohweho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomohuno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohinohweho.

³⁶ Upa'nimno. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwangku sohonta sikuno hungkuno ikwolofo'ne somo yo'mayo hungkuno sikinjo wonyo yo'mayo so'no Anitu selohononefoho. ³⁷ Jije hungkuno wopingo'nohinomnawojo so'no kakoe hungkunoso wopingo'nohinohweho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomohuno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohinohweho.

*A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo so'no uhwonano limentohofoho.
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ Oso hohosohonta a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasi mo ulimentofofi, Hwe Engofo, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ningkiyohoho somo uhwonano. Kiko fonetihwaho.

³⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, A'amu olhonta humalofo soku, honingkano wonyo imofiwon'ningkohofoso yo'mayo wonyoangkafosonetihwayo'ne jomo liwon'ningkohofoho. Oso'no mosetihwamnehono. O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohomo i'mofapmmentiso oso'nohinowosetihwamonne'no yohono. ⁴⁰ Hohonta Jouna inaniku mikunimposo sohwoe simehomo humentaningki sikuno hufa'u sikhune memjao'mentisofoho. Oso pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentanimo sikuno hufa'u sikhune womemjanimo'montonoho. ⁴¹ Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyo'ne sikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olhonta humalofo sokumo ole selifitnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijawo'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofoho. I olo so'no olhonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho.

⁴² Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anitu kako yano ilofone sikuno somo i'mofapihwoso'no oso a'amu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolikafihwosi sekwo olhonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anitumo miningkayoso peho'nekulo.

Ose selonefoho. Hwapingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun Anituye hungkuno wolontihwano lonto kako sappingmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo miningkwawalokuyohoho.

Towahuno wonyo asomo pe-e'ne hungkunofoho.
(Luk 11:24-26)

⁴³ Towahuno wonyo kako a'amufe simaho mo'mo humamojo sohomo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tihewosi ⁴⁴ kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wappingmentonoho. Asomo nopihwosi a'amufe simaho homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwoningkuhwosi simaho hiso kiho'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wappinggomo uhwonimontonoho. ⁴⁵ Ose uhwoningkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso simo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utimahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo simo'mo kakoe wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mikunimposo somo humaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta honingkanano wonyomo humawo'ninkingohoho somo u'mofappingmentonoho.

Jisasiye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Jisas a'amu somo hungkuno ulontanngki Jisasiye kona'wohi'nji hamningkwa'wehwosanji i'mofapontifi yoloho'mo lohofapontifi Jisasi'nji hungkuno wolantane'yihwano ulimentohofofoho. [⁴⁷ Ose ulahoningkofi hwe fihwo Jisasi'mo ulimento, Hnna'wohi'nji hningkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kiko'nji hungkuno wolantife'no yalokwofo.] ⁴⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Nje na'u tihwolo. Nje ningkwahwosa tihwalo. Ose ulimentisofoho. ⁴⁹ Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo aho upiyofonto ulimento, Uhwonimno. Olo nje na'uja, nje ningkwahwosa, olohohwa humalofo. ⁵⁰ A'amu nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi iningkawo'ninkingohofoso nje ningkwahwosanji, nje nampohwosanji, na'ujanjoho. Ose ulimentisofoho.

13

Jisas ufongoyo fisosomokao'mentiso so'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Oso hohosohonta Jisas angomo nuliko'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto kako ayo momingo sopo humamentisofoho. ² Osopo nohumentanngki a'amu pi'ningo engo uhu'makohoningkofi uhwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso ayo momingo sopo loho'mentohofofoho. ³ Oseso Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningoso a'amu somo ulimentisofoho.

Ole ulimento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴ Fisosomokofahoningki ufongoyo fehohnjoso honingkanopo piwesyahoningki yihufu sohwa nopontifi manimentohofofoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoeso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpingo hwa-homo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwesyahoningki nantipe yongo'njoso komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulo'mentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso ne wappingo into'nimentisofoho. Ipisayo fehohnjoso pi'ningo engo

(wan hantilet, 100), ipisayo nom'neso engo we'e (sikisiti, 60), nom'ne we'e'nohino (teti, 30), ose into'nimentisofoho. ⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisoso hwapngoso olenoho.
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Oseso Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi mo u'mantifi ulimentohofi, Yoloho mujoso pahnnimo hungkuno'nohini peho'no ulalokuno. ¹¹ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasi mo nto setihwamentisofoho. I olo a'amu lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho. ¹² U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syafisyoso sohumo ngko huno nom'ne wopngo pi'nngo engo uyimnefoho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyafisiyo'njo sohumo ngko huno nom'ne wopngoso muyimnefoho. ¹³ Oso'no pahnnimo hungkuno'nohini ulalokweno. Hofiko yo'mayo somo uhwonontifeso hwapngoso yofe mihwofe'njo iwo'ningkohofofoho. Yo'mayo so'no upa'nontifeso neso huno muyofoho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahonngki lutihwamojo sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mtimokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mtimokumento, U, sekwo haloho upa'nifjoso sekwo oso hwapngo hiso huno maseyonehoho. U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kofi sekwo yofeso mihwopitnehoho.

¹⁵ Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho. Hofikoe haloho pijwomokosyohumunimentohofofoho. Hofiko timo pijiyonnyofoho.

Ose miyo'njo yontifjontentesi ito'no nuhwonngkutnnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo yontifjontentesi nupa'nngkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepono pontifjontentesi ngko wopngo umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

¹⁶ I sekwo soku, sekwo simonyo fiyimno. Sekwoe timoso yo'mayomo yofe uhwofiwo'ningkohofofoho. Sekwoe halohoso sefojiwo'ningkisofoho.

¹⁷ Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hohonta a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwani a'amu nom'ne honngkano wopngo'nohini sohwani yo'mayo sekwo uhwonwo'ningkohofo somo uhwonano lontifi yontifeso muhwonimmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upa'nwo'ningkohofo so'no upo'nano lontifi yontifeso mupa'nimmentohofofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'ne hwapngo lutihwamentisofoho.

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Sekwo pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'no hwapngoso upa'nimno.

¹⁹ A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo honngkanopo piwasyonte pa'nyofoho. Hwe wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo Anitu ho'nasyonteso wae yaofiwo'ningkohoho. ²⁰ Ufongoyo hwaho sojo sopo piwasyonteso oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo upa'nonto kako komo'no simoho mo'mo meho'nasyonto simonyo iwo'ningkohoho. ²¹ I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako we'enepe nolohofontanngki a'amu nom'neso Anituye hungkunomo hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohumo tango engo uyahonngki kakoe pmpongo ane so'no piwasywo'ningkohoho. ²² U, fehohnjo nantipe yongo'njo sopo piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i, yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyonto hamniyoho engo

woma'mo lonto yahon'ngki oso hiso Anitu ye hungkunomo kingkulof+wo'n'ngkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho. ²³ Ufongoyo hwaho wop'ngo sopo piwahi'nyoso oso a'amu haloho pento huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne into'n+wo'n'ngkohoho. Ne hiso ole, fiso pi'n'ngo engo (*wan hantilet*, 100), fiso engo we'e (*sikisiti*, 60), fiso we'e'nohino (*teti*, 30). Ose ulimentisofoho.

Hoja yongo'njo syohopo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁴ Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wop'ngoso syohopo ho'naofi+wo'n'ngkisofoho. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'amu'nji saho fisyowentan'ngkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njoso uyo wop'ngo'njo sopo ho'nasyonto womentisofoho. ²⁶ Oso'no uyo wop'ngoso ne unto'nimo lonto yahon'ngki a'amuso uhwonimentohofoso hoja wonyo yongo'njo nolohofontan'ngki uhwonimentohofofoho. ²⁷ Uhwonontifi syoho ulohofiyoso syoho kakwoepono nowentifi ulimentohofi, Hwe engofo, kiko uyo wop'ngoso jije syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo hoja wonyo yongo'njo loso nti'mta'angoto. Pipi yonto fokofalofoho.

²⁸ Ose ulahon'ngkofi ulimento, Mango fihwo olo hiloso imentisofoho. Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyoso sohwa ulimentohofi, Oso hoja wonyoso nakwo wae yafo'ne lakumo'n'ngkohoho. ²⁹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi ulimento, Awonoho. Sekwo hoja wonyoso wae yaopi'fijoso uyo wop'ngo so'nji sokapitnnoho. ³⁰ O'o, waweno. Uyo wop'ngo so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyo. Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho hilo'njo somo ulimo. Sekwo hoja wonyo kaki'no m'hwofikupmno. Oso fosyo engoso toho nyo'nefoho. I, uyo wop'ngo neso nje angomo mehu'meehumno. Ose ulimentisofoho.

Iyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(*Mak 4:30-32; Luk 13:18-19*)

³¹⁻³² Ose ulonto pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahon'ngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho saponjo somo yakolonoho. Engo imo'n'ngkahon'ngki yihufoso nopontifi kakoe pamo sopo hofi'koe aifo syontifi osopo kehumawo'n'ngkohofofoho.

'Yis' i'ne pahnnimo hungkunofoho.

(*Luk 13:20-21*)

³³ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso oso yis pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe yis, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'n'montonoho.

Jisas pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho.

(*Mak 4:33-34*)

³⁴ Jisas yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno'nohini a'amu pi'n'ngo engo somo ulimentisofoho. Kako yoloho'nji ulimentiso'maho. O'o, kako pahnnimo hungkuno'nohino ulimentisofoho. ³⁵ Hwap'ngoso ole, hwe fihumo Anitu hungkuno uyahon'ngki luti'hwamojo sohwo hohonta hungkuno mti'mokumentisoso oso hohosohonta ne imo'nimentisofoho. Hungkuno ole, Ngko a'amu somo hungkuno ulimo li'mo pahnnimo hungkuno ulimo.

Yo'mayo hwaho songo imo'nimentiso mta'ango hiyaso mokosyohumayo so'no ngko wolijwao'mne'no yohono.

Ose mti'mokumentisofoho.

Hoja yongo'njo fokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

³⁶ Oseso Jisas a'amu pi'ningo engo somo nuli'ko'manto angomno humentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Oso pahnnimo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo so'no yolohoso fonaso. ³⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe kako uyo wopingo fisosomokafo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho. ³⁸ Syohoso oso olo hwaho humalohwone loponoho. Uyo wopingoso oso hwe moya'miso Anituye a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Setenye a'amufoho. ³⁹ Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo mofiwo'n'ngkiso sohwo Setenyoho. Sikuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho loponjo sikuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiyo sohwa a'amu ahwomomjofoho. ⁴⁰ U, hofiko hoja wonyoso nomihwofijikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwanguku sikuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nefoho. ⁴¹ Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nje ahwomomjo a'amu syoho ulohofiyo somo uhwojahonimo hofiko olo hwaho loponjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'n'ngkohoho so'nji a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo nomihu'mokukuji ⁴² toho engo nontimo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumafikuji tohino engo um'ngkuhwoso'no humotaho engo likuji hofikoe mango toho lo'n'fitnnefoho. ⁴³ Oso hohosohonta Anituye a'amuso hofiko Anitu'njopo nohumafikuji mofehi'nyo liso hopa imo'n'fitnnefoho. Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

A'amu hamniyoho engo hwaho mta'ni tipemayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo nom'ne sohwoe hwahopo nohumanto hamniyoho ipofoyo'mayo wonyoangkafo hi'njoso ijopijisyahumentohofoso uhwononto simonyo yonto apa'no hiyaso ekojisyahumentisofoho. Ekojisyasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahon'ngki oso hiso'no hamniyoho uyahon'ngkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofonjo spono mpe imentisofoho.

Nikuyoho wopingo hwofilo'nnyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁵ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako nikuyoho wopingo'ne syoho imojo hweho. Kako nikuyoho wonyoangkafo'nohinoso wotipema'mo lonto imojo hweho. ⁴⁶ Oso hwe huhwo sohwo nikuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohomo uhwononto mpe uyimo limentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto nikuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

Inaniku ho'yo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁴⁷ Hungkuno nom'ne ole, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inaniku ho'yo mijo ayomo motaswontifeso yo'mayo yo'mayo inaniku pasywo'n'ngkohofofoho. ⁴⁸ Ho'yo mangonepo yonto a'amuso hofiko hojiyopono ifohusimpemotawentifi osopo nohumantifi hojiyopo ifaofontifi inaniku wopingoso iku'yopo nomeho'nasyontifi inaniku wonyoso nihu'nahone wae yaofiwo'n'ngkohofofoho. Ose ulonto ulimento, ⁴⁹ Olo hwaho moi'wo imo'noso sohonta oso hopa ifitnnefoho. A'amu ahwomomjoso nopikuji a'amu wonyoso a'amu wopingo'njo lopo humalofo osomo wae yaopitnnefoho. ⁵⁰ Hofiko nomafikuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso a'amu wonyoso tohomo nohumafikuji humotaho engo likuji tohino engo um'ngkuhwoso'no hofikoe mango toho lo'nefitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

Ho'yango songo'nji yofoho'ntnne hungkunofoho.

⁵¹ Oso hungkuno moi'wo lonto inomokomoyo sohwo ulohonimonto, Yo'mayo hungkuno seloheso hwapingoso huno ito'no laseyohoho. Ose ulahonngki ulimentionofi, Eno. Huno nayohoho. ⁵² Ose ulahonngkofi ulimentiono, Huno ito'no seisosono a'amu honngkano hungkuno lutihwawo'nngkiso sohwo kako nje inomokomoyo imonosomanji oso hwe huhwo sohwo ango engo kakwo'yohwo pa'nyo hweho. Kako kakoe ho'yango ango mta'ni yo'mayo songo'nji yofoho'nji womotoswapmmontonoho. Honngkano hungkuno wopingo so'nji nje hungkuno songo so'nji huno uyohoho.

A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo ikinjimo'mentionofoho.
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jisas oso pahnnimo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso ango sopo uliko'ma'mentisofoho. ⁵⁴ Nuliko'manto kako kakoe ango hwapingopono umentisofoho. Osopo nowento hofikoe tajo angomo Anituye hungkuno lutihwahonngki a'amuso nupa'nontifi yomo yontifi limentohofi, Kakoe huno hwapingo'njo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohoho umokiyo'ne loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁵ U, olo hwe lohwo sohwo kako ango molimojo sohwoe hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jemis, Jousep, Saimoun, Jutas oso homnngkwa'wehwo sohwaloho. ⁵⁶ Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humalofo. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁷ Hofiko ose lontifi kakine'no simoho wonyo umonimentisofoho. I oso'no Jisas ulimentiono, A'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'nngkohofoho. I kakoe ango neso yofe ane hweho. Ose ulimentisofoho. ⁵⁸ Oseso Jisas oso ango hopo sopo a'amumne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohofoso pi'nngko imentiso'maho. O'o, hwapingoso hofiko simoho hi'ntnnono muyo'nefoho.

14

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo imonimentisofoho.
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout osohwo yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nimentisofoho. ² Nupa'nonto kakoe syoho ulohofiyo sohwo ulimentiono, Olo hwe lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo hweho. Kako poyo imonimentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohofoso kako iwo'nngkiso so'ne yokumpohn'nyo i'mofapmmmentisofoho. Ose ulimentisofoho.

³ Helout kako oso hunoso peho'no syafihu'mentisoto. Hwapingoso Helout kako Jounimo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne muhumatimentisoto. Hwapingoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasimne'nefoho. ⁴ Hohonta Joun Heloutimo ulimentiono, Kiko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso honngkano pisakino'njofoho. Ose uliwo'nimentisofoho. ⁵ Ose ulahonngki Helout Jounimo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amumne'no iyoho unimojo hweho. Hwapingoso a'amuso Jounimne'no ole syafihu'mentionofi, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahonngki lutihwamojo hweho. Ose limentohofoho.

⁶ Sikuno nom'nehwi Helout kona'wohi aswo ma'mentiso sikuno somne'no huno syafisiyo'ne a'amu pi'nngko engo so'nji Heloutinji uhu'mokahonngkofi Heloutiyasiye mu kako a'amu somne'no simonyo yahonngki Helout simoho wopingo umonimentisofoho. ⁷ Simoho wopingo umonyo so'no kako a'mu simo ulimentiono, Yokintahopone'no wakilimo. Ou, kiko ngkimo yo'mayo so'no ntisoso wokijapmmmonnoho.

⁸ Ose ulahonngki a'mu simo kona'wohi huno uyimentisoso a'mu hisi Heloutimo

ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino noswanopo ywojwosalokumpehoji ntape.

⁹ Ose ulahon'ngki Helout kakoe simeho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'n'ngkohoho so'no syafisyonto ulimento, Oso a'musi nto lisofoho. Noho fiyimno. ¹⁰ Ose ulahon'ngki a'amu syoho ulohofiyi sohwa impo'angomo noswontifi Jouniye ti'wango iwofito'mentohofofoho. ¹¹ Oseso Jouniye mnokinoso noswanopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahon'ngkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ¹² Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantifi ijopijisyasyontifi Jisas+yepono nowentifi Joun ne'no ulimentohofofoho.

*Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo umentisofoho.
(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)*

¹³ Jisas kako Jouniye hungkunoso upa'nonto oso ango hopo sopo nuliko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas osopo humaho upa'nontifi hofikoe ango sopo nuliko'mantifi Jisas womentiso somo hofiko hwakano womentohofofoho. ¹⁴ Jisas kakoe yofayokino ifohohosasyonto uhwonmentisoso hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo uhwononto hitoho ulofahon'ngki hofikoe a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokumentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta sikuno'nji kakoe inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. Mofehi'nyo moi'wonoho. Kiko olo hwe hwoya'mi lomo filuhwajo. Hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. ¹⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Peho'no ufitnnehoho. Sekwo huhwasi wosopayo uyimno. ¹⁷ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'o, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'u'nji oso'nohino weho. ¹⁸ Ose ulahon'ngkofi ulimento, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

¹⁹ Ose ulonto a'amu somo ulimento, Sekwo hoja lopo fosyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'nji inaniku hufa'u'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamayoka ulimentisofoho. Isamayoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo nuyahon'ngki hofiko a'amu somo uyimentohofofoho. ²⁰ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnn'ngkahon'ngki hofiko wosopayo nulifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mohu'memehumentohofofoho. ²¹ Oso hwe oso wosopayo nimentohofoho sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho. Moya'mi mehomiso atofu majofoho.

*Jisas kako mijopo hano umentisofoho.
(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)*

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni sekwo simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone'no luhwatimentisofoho. ²³ Nolihwajonto ngko'nohini humahm'mo Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e spono kotasimentisofoho. Sikuno'nji kako'nohini hwofiki'nyo sopo humamentisofoho. ²⁴ Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nompowahon'ngki ifofo yonto mijo engo ikwato lohofonto yofayokinomo ilokilojo mjoloho'mmentisofoho. ²⁵ Iyoho wolongkonimonto yahonjoso'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwo u'ma'mentisofoho. ²⁶ Nowentan'ngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi iyoho un'ngkahon'ngki limentohofi, Mewosofoho. Ose lontifi iyoho yontifi youwo youwo limentohofofoho. ²⁷ Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmno'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Hwe Engofo, Kiko Jisas ki'manji ngkimo ole njo, Mijopo likofofohoji ngkiyepono fi'pe. Ose njo. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Oyomo. Ose ulahon'ngki Pita yofayokinomo nul'iko'manto mijo yokintahopo Jisasimo u'ma'mo lonto umentisofoho. ³⁰ Nowento ifofo somo nuhwononto iyoho un'ngkahon'ngki kako mijo womihulo'mto imentisofoho. Oso'no Pita Jisasimo joho ul'imento, Hwe Engofo, nifo'maho.

³¹ Ose ulahon'ngki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ul'imento, Pita, ji'je si'meho hi'ntnnonohinosa we'e'njo hwosoho. Kiko ngko hopol'ikeno eso peho'no hnn'ngkino.

³² Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahon'ngki ifofo moi'wo imo'n'imentisofoho.

³³ Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohoho sohwa nuhwonont'ifi hwomtame ulohofont'ifi ul'imentohofi, Kiko An'ituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ul'imentohofofoho.

*Jisas a'amu Ngkenesalet mnokino'njo somo wop'ngo umokumentisofoho.
(Mak 6:53-56)*

³⁴ Hof'iko mijopo nowakent'ifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosahumentohofofoho. ³⁵ Oso a'amu hopo soponta'angoso hof'iko yofe uhwofont'ifi li'mentohofi, Jisasiyoho. Ose lont'ifi ango hof'iko'njo mofone sponjo a'amu mnokino'njo somne'no joho ul'imentohofoso hof'iko a'amu mnokino'njo somo kakiyepono itokwapmmen-tohofofoho. ³⁶ Itokwapont'ifi Jisasimo ul'imentohofi, Hwe Engofo, nakwo ji'je manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulont'ifi hof'iko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hof'ikoe mnokino moi'wo imo'n'imentisofoho.

15

*An'ituye yahinoso yahino hohontajo somo yakolonoho.
(Mak 7:1-13)*

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'ihwamotofo sohwanji hof'iko Jelusalem ul'iko'mant'ifi hof'iko Jisas'yepono pmentohofofoho. ² Nu'mant'ifi ul'imentohofi, Ji'je inomokomoyo lohwa nakwoe neyakwosafe yahino somo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo. Hof'iko wosopayo wonant'ifeso hof'iko aho mijo ito'no miyat'iku'nyofoho.

³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, I sekwo sekwoe yahinomnohini in'ngkayo'ne An'ituye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo. ⁴ An'itu ole li'mento, Kiko ji'je mpohwo na'umo t'ifi fin'ngkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ngkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. An'itu ose li'mentisofoho. ⁵ I sekwo ole li'wo'n'ngkohoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ngkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ul'montonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto li'malefoho. Ngko An'itumo uy'mne'no yohono. Ose lososo kako kan'ngkwohwo ya'umo mufo'manehoho. Ose li'wo'n'ngkohof'ihwasoho. ⁶ Oso'no sekwo oso yahino homo somo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no sekwo An'ituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohof'ihwasoho. ⁷ Sekwo a'amu mango'nohino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi li'mentisofoho. Ole nal'imento,

⁸ Olo a'amu loso hof'iko hof'ikoe mango mta'ni nje yofe ho'non'mawo'n'ngkohofofoho. I, hof'ikoe si'mehoso ngkimo mantape'njo iwo'n'ngkohofofoho.

⁹ Hof'iko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomant'ifi An'itu mta'angofoho lont'ifi a'amu somo lut'ihwawo'n'ngkohofofoho.

Oso'no hof'iko ngkimo wonyopi jomo nt'wo'n'ngkohofofoho.

Aisaiya ose li'mentisofoho.

*Yo'mayo a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.
(Mak 7:14-23)*

¹⁰ Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nopahon+ngkofi ulimento, Sekwo ito'no nipa'n+ngkuji huno fisyaf+hupmno. ¹¹ Yo'mayo jije mangomo johufase'mofososo oso jije hon+ngkanomo wonyo imo'nnyo'ne'maho. O'o, yo'mayo jije mango mta'ni lisoso oso jije hon+ngkanomo wonyo imokiyo'nefoho. ¹² Ose ulahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa Jisas+mo nu'mantifi ulimentohofi, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi simeho wonyo umo'n+ngkohoho. Oso hiso'no kiko huno lakiyohoho.

¹³ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo ipisayo uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako pmpongo hi'nji wae yaofonefoho. ¹⁴ Sekwo a'amu Falisi sohwanne'no uhwontohumamno. Hofikoe syohofoho. Hofiko t+mpi'nyo hwafoho. A'amu t+mpi'nyo huhwo sohwa nom'ne a'amu t+mpi'nyo somo hon+ngkano iput+hwawo'n+ngkohof+hwafoho. Hwe t+mpi'nyo sohwo nom'ne t+mpi'nyo sohomo hon+ngkano iput+hwawo'oso oso hwa'u pi'n+momo wop+wesyanjiyoho.

¹⁵ Ose ulahon+ngki Pita ulimento, Oso pahnnimo hungkuno nto lohinoso yoloho fonaso. ¹⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Sekwo hoku huno ane kulaho. ¹⁷ Ihwoni, yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'n+ngkiso oso hiso simehomo wowo'n+ngkohoho. Simeho mta'angoso monje noswaponto i'ango pi'n+momo wowo'n+ngkohoho. ¹⁸ I, yo'mayo mango mta'ni swap+wo'n+ngkisoso a'amufe huno mta'ni swap+wo'n+ngkohoho. Oso hiso a'amufe hon+ngkano wonyo imo'n+wo'n+ngkohoho. ¹⁹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sikinjomo wonyo ulohofu, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo hungkunojo, ²⁰ oso yo'mayo hiso a'amufe hon+ngkano wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amu fihwo kako kakoe aho mijo miyat+ku'nyo'njo ilohof+hwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe hon+ngkano wonyo mmokonehoho. Ose ulimentisofoho.

*A'mu Kenannta'angosi Jisas+mo simeho hi'ntnnono nehopi uy+mentisofoho.
(Mak 7:24-30)*

²¹ Oseso Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji osopono umentisofoho. ²² A'mu temtitofo kengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisas+mo nu'manto joho ulimento, U, Hwe Engofo, kiko Ntefitiye imu hwosoho. Kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. Nihu'no wonyo ulohofalofoho. ²³ Ose ulahon+ngki Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisas+mo nu'mantifi ulimentohofi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto tifi kin+ngkopalofoho. Kiko asomo fil+hwajo.

²⁴ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, A'amu Isilaeliso hon+ngkano'no tipeelokwofo. Oso a'amu somne'no Anitu lonuhwojahon+ngki pmmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Isilael mta'angi'maho. Kako temtitofo kengiyoho. ²⁵ Ose ulahon+ngki a'musi kako noponto Jisasi'njo ne lopo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nifo'maho. ²⁶ Ose ulahon+ngki Jisas a'amu Isilael so'ntnno a'amu temtitofo kengo so'ntnno pahnnimo hungkuno ulimento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwaso s+wojomo woho'n+mofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho. ²⁷ Ose ulahon+ngki a'musi syaf+hu'mento, Ngko a'amu Isilael+n'i'maho. O'o, s+wojo pa'nyi'nyoho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. I s+wojoso hofiko il+fiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonontifi hu'mumokwojahon+ngkofi n+wo'n+ngkohofofoho. ²⁸ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, U, a'mu losiyo, jije simeho hi'ntnnohinoso engo'njo kiyoho. Kiko peho'no kumo'noso

oso kiko woti'pema'monnoho. Ose ulahon'ngki oso hohosohonta oso a'mu siye mu wop'ngo imo'n'imentisofoho.

Jisas a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokumentisofoho.

²⁹ Jisas oso ango hopo sopo nul'iko'manto Mijo Ayo Ngkalili mom'ngo mofone sopo nowento hwof'iki'nyo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho.

³⁰ Nohumentan'ngki hwe hwoya'mi pi'n'ngoso nu'mant'ifi a'amu sife wonyo'njo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'n'ngoso engo somo Jisasiye s'ifi'ki'nyo'mo uhumat'imentohofofoho. Uhumojahon'ngkofi Jisas wop'ngo umokumentisofoho.

³¹ Oseso a'amuso uhwon'imentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno n'ihu'no ito'no lahon'ngkofi a'amu yokino kokato'nnyo'njoso wop'ngo imo'n'ngkahon'ngkofi, a'amu sife wonyo'njoso hano uhwan'ngkofi a'amu t'mpi'nyoso t'mo hon'ngkahon'ngkofi osomo uhwonont'ifi pisopisaho mjal'm'went'ifi hof'iko Is'iael'ife An'itu kakoe yofe ho'noma loho'mentohofofoho.

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) soh'wamo wosopayo uy'imentisofoho.

(Mak 8:1-10)

³² Jisas kakoe inomokomoyo soh'wamo joho ulonto ul'imento, Ngko olo hwe hwoya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. S'ikuno hufa'u s'ihune ngko'nji humantohofofoho. Hof'iko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko l'hwat'me'manji u, hof'iko hon'ngkanopo t'mo s'ikuno'no ikuji nop'wahupitnoho. ³³ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo soh'wa ul'imentohofi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyo'pono. Nakwo olo a'amu pi'n'ngoso engo somne'no wosopayo nt'i'mta'ni manehwono. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Nakwoe wosopayoso aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoho. Oso'nji inan'iku we'eso anga'no anga'nohinoho.

³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas hwe moya'mi somo ul'imento, Sekwo hwaho lopo fosyohumanno. ³⁶ Ose ulonto kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo oso'nji inan'iku'nji nomanto An'itumo isamoyoka ulonto wopayoso kut'kuju lohofonto kakoe inomokomoyo soh'wamo uy'imentisofoho. Nomant'ifi oso hwe moya'mi somo uy'imentohofofoho. ³⁷ A'amuso wopayo nont'ifi s'meho uhnn'ngkahon'ngki nul'ife'mentohofoso m'ihu'mokumentohofofoho. Nom'ihu'mokont'ifi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohnta'ni hufa'u mehu'memehumentohofofoho. ³⁸ Hwe soh'wa oso wosopayo n'imentohofoso *foua tausen* (4000) hwafoho. Oseso moya'mi mehomi so'no hof'iko atofu mal'imentohofofoho. ³⁹ Jisas oso hwe moya'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokotasont'ifi hwaho Makatan nongkihnta'ni wako'mentohofofoho.

16

Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofu somo uhwonano l'imentohofofoho.

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisas'imo u'mant'ifi Jisas'imo yamofu ulohofano lont'ifi ul'imentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso fonet'ihwaho. ² Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Mofehi'nyo won'ngku'n'imento yahon'ngki ole l'wo'n'ngkohofi, Ahwomo hon'jwo imo'n'ngkisoso mo'n'ngka jefu umontonoho. Ose l'wo'n'ngkohofofoho. ³ Im'ngo'nji sekwo himo s'ikwo'mno'nji ahwomo hon'yo'nohinomo uhwonont'ifi ole l'wo'n'ngkohofi, Ifoyo wahu'montonoho l'wo'n'ngkohofofoho. Sekwo ahwomomo uhwonont'ifi ifoyo yo'mayoso huno

seyiwo'n'ingkisofoho. I oso'no yo'mayo olohontajo imo'nalokunjoso Anitu uh-wosopo'mentiso sohwo sekuye pono uhwatimentiso sohmo uhwonontifeso yofe m'hwofe'njo yalokwofo. ⁴ A'amu olohonta humalofo soku hon'ingvano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangkafo somo uhwonano ntontifi lontantokwofo. Ose ko ntiwo'n'ingkohofoso ngko oso hiso muti'hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini woseti'hwamonnoho. Ose ulonto Jisas hofikimo nuliko'manto umentisofoho.

*A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne hungkunofoho.
(Mak 8:14-21)*

⁵ Jisasiye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawentifi wopayo motayo so'no in'ingo mo'mentohofu so'no uhwon'ingkahon'ingkofo ⁶ Jisas pahnnimo hungkuno ulim'ento, Upa'nimno. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiyimno. Ito'no uhwontohumamno. ⁷ Ose nupa'nontifi inomokomoyo sohwa ole hnn'imentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho. ⁸ Ose hnn'imentohofu so'no Jisas huno uyahon'ingki hofikimo ulohon'imento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnalokwofo. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'n'ingkohofihwasilo. ⁹ Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu *faif tausen* (5000) sohwanne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kutikujo ulohohmmale so'no in'ingo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto ¹⁰ I nom'ne sikuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe *foua tausen* (4000) sohwannekofo. Osohonta ho'yo alale hu'meemmalofoto. ¹¹ Ngko wosopayo so'no masejo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiyimno. ¹² Ose ulahon'ingki inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafi'hu'mentohofofoho. Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nnyo luti'hwawo'n'ingkohofu so'no i'waho fiyimno ulimentisofoho.

*Pita Jisasimne'no ulim'ento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho.
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21; Joun 6:67-71)*

¹³ Jisas kako ango Sisaliya Filipai osopono wento kakoe inomokomoyo sohwanne ulim'ento, A'amuso nohumantifi A'amufe Hwomu sohune'no pehofu mjolim'walokwofo. ¹⁴ Ose ulohon'ingkahon'ingki ulim'entohofi, A'amu fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo'keno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijatikenno. Nom'nihwa ole lalokwofi, Jelemaiyatikenno. Nom'ne a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki limojo sohwo'keno. Ose mjolim'walokwofo. ¹⁵ Ose ulahon'ingkofo Jisas ulim'ento, Sekwo sohwaso ngkine'no pehofu ntiwo'n'ingkohofihwasilo.

¹⁶ Ose ulohon'ingkahon'ingki Saimoun Pita ulim'ento, Kiko Kilais Anitu kuhwosopo'mentiso hwosoho. Anitu songo humaso sohwoe Hwomu Ne hwosoho.

¹⁷ Ose ulahon'ingki Jisas ulim'ento, Saimoun Jouniye hwomu sohwaso, kiko simonyo uyimmonnoho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokitihwaho yohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntohino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kitihwaho. ¹⁸ Oso'no wakilimo. Kiko Pita * kiyoho. Oso engkwosaho hahwo sohwo'ni hopo sopo ngko nje ango wamolinnoho. Seten'ni yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehume somo milojaofonehoho. ¹⁹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwosampe-e'neso wokijapmmmonnoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitojoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo

* **16:18:** Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwosoho.

nto mtitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wop+ngofoho lohoji oso hiso'no An+tu kako ahwomomo wop+ngofoho nto lohoho. ²⁰ Ose ulonto inomokomoyo sohwo ul+mento, Sekwo nom'ne a'amu somo olo Kilais An+tu uhwo'sopo'mentiso lohweho ul+kutoho. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno tohino engo mayo so'ntnne hungkuno ul+mentisofoho.

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Oso hohosohonta inomokomoyo sohwo Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yoloho uloma'mentisofoho. Ole ul+mento, Ngko Jelusalemne'no uhwahon+mo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwa'motofo sohwanji ngkimo tohino engo ntap+kuji fonjan+hufitnnefoho. I oso'no s+kuno hufa'u s+hune memjan+mof+hwo'so'no ngko apa'no songo wol+ka'monnoho.

²² Ose ulahon+ngki Pita Jisas+mo we'ene'pi ipemotawento yoka ole uloma'mento, Hwe Engofo, olo nalohino loso An+tu ihwoloho. O'o, osohiso kikimo moku'manehoho.

²³ Ose ulahon+ngki Jisas ikinjonto Pitamo ul+mento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. An+tuye'maho. O'o, Seten+ye hungkunofoho. Kiko Seten sohwo'i'waho ntohofo. Jije hungkunomo ngko haloho mokupa'n+mnehono. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

²⁴ Ose ulonto inomokomoyo nom'ne sohwo ul+mento, U, a'amu fisoku ngkimo wonn+ngkopano l+fijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n+iwo'n+ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin+ngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosos ngkimo mofone sopo t+fi nn+ngkapmno. ²⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop+wahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon+ngkuhwosi kakoe humayoso p+wasyososo hwangku kakoe humayoso wot+pema'montonoho.

²⁶ A'amu fihwo kako An+tumne'no hohujo ikinjaof+hwo'si kako olo hwaho lopo'ponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako t+kanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. Kako songo humayo'ne neso mpe pipi uy+mtolo. ²⁷ A'amufe Hwomu sohwo kan+ngkwowhoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo so'nji pososohonta a'amu olo hwaho lopo humalofo somo yo'mayo yahino iwo'n+ngkohoho so'no yano ulofiyonefoho. ²⁸ Ose ulonto ole ul+mento, Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan+ngkuji A'amufe Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'ne pososohonta nuhwon+fitnnefoho. Ose ul+mentisofoho.

17

Jisas+ye a'apahoso nom'ne kengo imo'n+mentisofoho.

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ S+kuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ne anga'no memjaofahon+ngki Jisas kako Pita'nji siko'n+ikwa'i Jem+i's+nji Jounja oso hwa nut+manto hof+ko hwof+ki'nyo sawemo engo so'pono kotas+mentohofofoho. Hof+ko'nohini humamentohofofoho.

² Nohumant+fi Jisas+ye a'apahoso nom'ne ulohopisahonjoso uhwon+mentohofofoho. Kakoe s+imo'mangoso mofehi'nyo lawo'nnyo imo'n+mentisofoho. Kakoe manji'mofoyo yo'mayo hopi'nono n+hu'no halojo imo'n+mentisofoho. ³ Ose uhwonont+fi uhwon+mentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mousesi'nji Ilaija'nji siko nopenji Jisas+nji hungkuno hnn+mentohofofoho.

⁴ Pita kako huno pi'n+ngosyo'f+sikaofonto Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon+ngkuhwoneso wop+ngofoho. U, ngko olopo ango hufa'u s+hune mol+meso wop+ngotaho. Anga'no kiko'ne, nom'ne Mousesimne, nom'ne Ilaijamnefoho.

⁵ Ose ulontaningi himo engo pomponaho pa'nyoso hofikimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'ni ole ho'nimento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'no hi nimo'n'wo'ningkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje simeho wopingo nimo'ningkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo haloho upa'nimno.

⁶ Ose ho'ningkahoningi Jisasiye inomokomoyo sohwa nupa'nontifi iyoho uningkahoningi hofikoe simano hwahomo mongkuto'mentohofofoho. ⁷ Ose nohumentaningkofi Jisas hofiko'njo tifone lopo noponto aho umakumentisofoho. Numakonto ulimento, Sekwo filikapmno. Iyoho ikutoho. ⁸ Ose ulahoningi hofiko timo honontifi nom'ne a'amumo muhwonyofoho. O'o, hofiko Jisas kako'nohini humentaningi uhwonimentohofofoho.

⁹ Hofiko oso hwofiki'nyo hopo sopo nokotapontifi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hiloso nuhwoningkohoho loso'no nom'ne a'amumo olohonta nulikutoho. O'o, hwangku A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'ningkuhwosi apa'no songo likafoso sohonta ou, sekwo filutihwaningkuno.

¹⁰ Ose ulahoningi kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa ole liwo'ningkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tifi sohonta Kilais hwe Anitu uhwasopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

¹¹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nopihwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyo humamtonoho. ¹² I, ngko waselimonne'no yohono. Ilaija kako nto pmentisofoho. Osohune'no a'amuso yofe mihwofe'njo yontifi hofiko hofikoe hwahoponjo hunomnohini iningkawentifi yo'mayo wonyo ulohomentohofofoho. Oso pa'nyo hwangku A'amufe Hwomu sohomo tohino engo uyifitnnefoho. ¹³ Jisas ose ulahoningi kakoe inomokomoyo sohwa huno ole uyimentisofo kako Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune'no nalohoho. Ose syafihu'mentohofofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴ Oseso hwofiki'nyopo nta'ni nokotapontifi a'amu pi'ningo engo'njo sopo ifiwahoningkofi hwe fihwo kako Jisasi'mo nu'manto hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nje hwomumne'no hitoho wakilofono. Kako nopiwasyonteso yomo yomo iwo'ningkiso hweho. ¹⁵ Kakoe a'apahoso nihu'no wonyofoho. Sikuno pi'ningo somo kako tohomo hwafiwon'ningkiso hweho. U, sikuno fehohnjo kako mijomo hwafitohm'mofiwon'ningkiso hweho. ¹⁶ Ngko jije inomokomoyo sohwo nje hwomumo uhwojahohweso. I, hofiko wopingo mmokoho yohoho. Hofiko hopo'maho.

¹⁷ Ose ulahoningi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anitu simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwoe honingkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno. ¹⁸ Ose ulonto Jisas oso towahuno wonyo sohomo yoka ulahoningi towahuno wonyo sohwo oso hwomu sohomo uliko'ma'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wopingo komo'no imo'nimentisofoho.

¹⁹ Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasiyepono nopontifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Pipilo. Nakwo oso towahuno wonyoso wae meeofesofo.

²⁰ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ou, ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnonohinosa montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nningkape-eso nihu'no we'e patnnyo uyo pa'ningo'manji u, sekwo olo hwofiki'nyo

lomo kiko nolikafohoji fiwano, ose ulikujono hwofiki'nyo sohwo wamtonoho. Sekwoe simeho hi'ntnnonohinoso oso patnyo uyo we'eso pa'nyo hi'njo hwasimanji u, sekwo yo'mayo hopi'nonohinoso ikutne hwasoho. ²¹ [I oso hiso'no olo towahuno wonyo loso'no wae yafo'neso honingkanano anga'nohino weho. Oso honingkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnno ifijoso olo towahuno wonyo loso a'amumo uliko'mayo'nefoho.]

Jisas kakoe poyo imo'nyo so'no apa'no ulimentisofoho.
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawentifi Jisas ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe ahomo ho'nansyikujo'no ²³ hofiko wofonjonyantifeho. I oso huhwo sohwo sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no Anitu apa'no songo ulikamontonoho. Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa simeho tango engo uyimentisofoho.

Jisas tajo angomne'no hamniyoho ho'na'mentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji anga Koponeyam i'mofiwahoningkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'n'ngkohoho sohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naofiwon'ngkiso hwolaho.

²⁵ Ose ulahoningkofi Pita ulimento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo noswahoningki Jisas Pitamo kaki'no ulimento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho loponjo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko hamniyoho yo'mayoso tihumta'ni mawo'n'ngkohofoto. Hofiko'montohwa mta'n'ngotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

²⁶ Ose ulohoningkahoningki Pita ulimento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'n'ngkohofofoho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, I, ose'manji hofiko'montohwa hamniyoho moho'naopitnehoho. Oso'no ngko Anituye hwomu sohwo'ni peho'no uyimonnto. ²⁷ I oso hiso'no hofiko nakumne'no huno wonyo nosyonafihupitnoho. Kiko mijo mom'ngopono uhujingkusofinjasyo. Inaniku simo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso wotipema'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no foho'namofo. Ose ulimentisofoho.

18

A'amu nom'ne somo yakolo tihwolo.
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwo'ni yofe engo hwofilo'nyoso tihwolo.

² Ose ulohoningkahoningkofi Jisas mehomi fihumne'no johu ulonto kako'njo lopo mihumajonto ³ ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo honingkanano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo ifijoso olo mehomi lohwo pa'nyo mmo'ny'njo'manji sekwo Anitumo mohumafitnefoho. ⁴ Anitu a'amumo mokomosyohumayo so'no a'amu fihwo ngko yo'mingohwonimaho loso oso humo Anitu ole ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. ⁵ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifomakwoho.

Yahino wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo imokiyofoho.
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Olo mehomi ngkimo simeho hi'ntnnono ntap+wo'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasi+mo hohujo fikinjafo. Hon+ngkano wonyo lomo tifi fin+ngkayo. Ose uloso sohwo mehomihuhwo sohwo hon+ngkano wonyomo in+ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo An+tu tohino m+kun+imposu uyonefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo m+kun+imposu engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojuj+kuji mijomo ho'naofont+fitentesi wop+ngo'nesohilo.

⁷ A'amu nom'ne sohwoe hon+ngkano wonyo umokiyo sohumne'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino m+kun+imposu nomane hweho. Oso'no kakine'no hitoho ntofantofoho.

⁸ Jije sife aho hon+ngkano wonyo imokososo sife aho hiso nohwempehoji foho'namofo. A'amu sife aho anga'nohino'njo sohwo hon+ngkano wop+ngo tipemayoso wop+ngofoho. U, sife aho hufa'u'njo hon+ngkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone tikanomo wenefoho. ⁹ Jije timo hon+ngkano wonyo imokososo timoso fitihwotofafo. A'amu timo anga'nohino'njo sohwo hon+ngkano wop+ngo tipemayoso wop+ngofoho. U, timo hufa'u'njo sohwo hon+ngkano wonyo imokuhwoso'no ni'hu'nahone tikanomo wenefoho.

¹⁰ Olo mehomihomne'no sekwo yo'm+ingohwas+imaho ulikutoho. O'o, sekwo upa'nimno. A'amu ahwomomjoso mehomihomne'no lomo ito'no mokosyohumawo'n+ngkohofoho. Yo'mayoso mehomihomne'no lomo u'maso so'no Mpohumo uliwo'n+ngkohofoho. [¹¹ Hwap+ngoso A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkuji somne'no utimayo'ne pmmentohefoho.]

*Yahu 'sipsip' anga'nohino isi'peeefo'ne pahnn+mo hungkunofoho.
(Luk 15:3-7)*

¹² Huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako yahu *sipsip wan hantilet+i'njo* (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo isi'peeefoso sohune'no hafihafe motipemaso'njo umontolaho. Awonoho. Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hofiko wopayo nontan+ngkuji kakwo'yohwo sohwo nuliko'mahwosi yahu isi'peeefo sohune'no notipewosi wotipema'montonoho. ¹³ Notipemahwosi kako yahu anga'nohino isi'peeefo sohune'no simonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) misipeefe'njo so'no huno mosyafisyonehoho. ¹⁴ Oso pa'nyo sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofi, Ngko mehomihomne'no misipeefe'njo yohono. Ose lalofoho.

Nom'ne sohwo wonyo kilohofososo'no kiko pipi uloho'monnto.

¹⁵ Jije a'amu kikimo wonyo kilohofososo kiko kakimo u'mahoji siko'nohini humahosi kakoe wonyo'no yoloho uso. Kako jije hungkunomo nupa'n+ngkuhwosi'manji u, jije a'amu ne apa'no umo'nimontonoho. ¹⁶ Kako Jije hungkunomo haloho maposo'njo'manji kiko nom'ne a'amu anga'nohinotikeno hufa'ulikeno oso hwa tipemahoji hwe wonyo kilohofoso sohwoepono fiwanimno. Osopo i'mofakuji a'amu hufa'ulikeno hufa'u sihunetikeno oso hwa wolijwaopife. ¹⁷ Kako hofikoe hungkunomo haloho maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji An+tumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohofo sokumo ulimno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloho maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hweho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamontonoho.

¹⁸ Hungkuno nehopi waselimo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho likuji nano mtitajoso i, oso hiso'no An+tu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wop+ngofoho likuji oso hiso'no An+tu kako ahwomomo wop+ngofoho nto lohoho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne waselimo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no simeho afa in+ngkohosi Mpohumo oso hiso'no jomo ulisoso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho. ²⁰ A'amu hufa'u sohwa'u sihune

sohwa hofiko nje yofemne'no uhu'mokukuji nohumentan'ngkuji ngko hofiko'njo ajwo'mo wohumamonnoho.

A'amu yo'mayo so'no siki mayoso moho'nasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²¹ Oso hohosohonta Pita Jisasimo u'manto ulimento, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo ntohofiwo'n'ngkiso so'no ngko oso wonyo so'no wae alale uyimonnto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

²² Ose Ulahon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohini *sefenti* (70) ne tipemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

²³ Oso'no Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yafo'ne yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwa yo'mayo siki mawo'n'ngkohoho so'no hamniyoho hwangku ho'nasiyo'ne hungkuno m'hwajiyoye uyimo limentisofoho. ²⁴ Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiyo anga'nohino fihwo kakoe yo'mayo siki mawo'n'ngkiso sohwo kakoe hamniyoho moho'naofe'njoso olenoho. *Ten miliyon* (10,000,000) kinafoho. ²⁵ Kakoe hamniyoho ni'hu'no ane hweho. Oso'no hwe engo sohwo ulimento, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofikoe siki syoho ulohofiyo so'no mpe uyife. Hamniyoho mpe ifijoso kako moho'naofe'nefoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sife ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto humotaha lonto ulimento, Nje hwe engofo, we'enepi nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'nono wokijapmmonnoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho ulofahon'ngki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahon'ngki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'n'ngkiso so'no hamniyoho ni'hu'nahone muyonehoho.

²⁸ I oso'no syoho ulohofiyo sohwo noswolikofaponto uhwonmentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohomo uhwonmentisofoho. Osohwa kakinta'ni yo'mayo siki ma'nnyoso *wan hantilet* (100) kina moho'nasiyo'njo sohomo uhwononto ti'wangomo aho pmpili'mokonto ulimento, Nje hamniyoho moho'nani'syohinoso komo'no ntape.

²⁹ Ose ulahon'ngki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwomtame piwehumawento ulimento, Ngkine'no hitoho kilofi'hwoso'no nohontohumaho. Jije hamniyoho wokijapmmo. ³⁰ Ose ulahon'ngki ngkilaha ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulimento, Kiko osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohojo'no ngko wakis'huto'mnoho. Ose ulimentisofoho.

³¹ Ose yahon'ngki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwonontifi simeho tohino umnmentisofoho. Simeho tohino umn'ngkahon'ngki hwe yofe engo'njo sohomo oso hiso'no ulimentohofofoho. ³² Ose nupa'nonto syoho ulohofiyo huhwo sohune'no johu ulonto ulimento, Kiko syoho ntohofiyo wonyo hwosoho. Ose ulonto ulimento, Simo'mo kiko ngkimo humotaha sontahon'ngkini hamniyoho hopi'nono montape'njo imentohino so'no ngko wae yakumo'male hwosoho. ³³ Ngko kikine'no hitoho ntofiso hopaso kiko nom'ne a'amu syoho afa'nono iyo sohume'no hitoho makilofe'njo peho'neto. ³⁴ Ose ulonto simeho tohino umn'ngkahon'ngki tohino engo uyiwon'ngkohoho sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nasyonto ulimento, Kiko osopo humahoji nje hamniyoho hopi'nonohinoso ntapohojo'no wakis'huto'monnoho. ³⁵ Oso pahnnimo hungkunoso Jisas nulonto ulimento, Sekwo nom'ne sofe wonyo selohopijoso wae meefe'njo ifijo'manji u, oso pa'nyo nje Mpohwo waseloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

19

Jisas kako ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofonto kako Ngkalili nuliko'manto kako hwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. ² Oso hopo sopo a'amu pi'n'ngo engoso Jisasimo tifi in'ngkamotofofoho. A'amu mnokino'njo somo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.

³ Oseso a'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofu ulohofano lontifi nu'mantifi ole ulohon'mentohofi, Hon'ngkano hungkunoso ole wo'nnyotaho. Hwe fihwo yo'mayo wonyo'wonyo so'no kakoe ape wae yaofoso wop'ngotaho.

⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno olo so'no huno maseyo'njo liyohoho. Anituye yo'mayo hopi'nono mt'i'mokumentiso sohonta kako hwe'nji ape'nji mt'i'mokumentisofoho. ⁵ Nomt'i'mokonto ole limento, Olo hilo so'no fihwo kan'ngkwowho kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁶ Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. Oso'no Anitu osiya'umo nto mekot'ijwahumasofoho. U, oloso nomt'ihuposo'eno.

⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I oso'no Mouses kako olo hungkunolo peho'no mt'i'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo lih'wosi oso hiso'no iyoswomo mt'i'mokuhwosi a'mu simo uyahoj'hwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

⁸ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, A'amu yokumpohn'nyo imo'n'imentohofu so'no Mouses olo hungkunolo mt'i'mokumentisofoho. I s'imo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'n'immojofoho. ⁹ Ngko nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ngkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaof'hwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo hon'ngkano somo mt'ihupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ngkano wonyo'njo hweho.

¹⁰ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Hwe kakoe ape'nji fosyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwsosijo lohofoso wop'ngofoho.

¹¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olo hungkuno hwsosijo sohwafe hon'ngkano somo in'ngkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, Anitu a'amu anga'no anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo ujososo oso a'amuso hofiko olo hungkuno lomo un'ngkafe. ¹² Ihwoni. Hwe anga'no anga'nohino sohwa hofiko ape momapitne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hofikoe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwafo ape momaso'njo iyo'ne ipisayo sihu peet'motofofoho. A'amu fehohnjo Anituye syoho somne'no syafisyonte so'no hofiko ape mayo hon'ngkano hano pitofahin'wo'n'ngkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo oloso uyimo loso sohwo kako uyono.

Jisas mehomi we'e somo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofikoe mehomi we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lontifi Jisas'yepono mehomi somo uhwat'mentohofofoho. Nuhwoja-hon'ngkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ulimentohofofoho. ¹⁴ Jisas ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiyepono wapife. Anitu a'amumo mokosyohumayoso mehomi pa'nyomnoho. ¹⁵ Ose ulonto kako mehomi somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo niliko'manto umentisofoho.

*Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yango pi'n'ingo'njo hweho.
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

¹⁶ Hwe fihwo Jisasimo u'manto ulimeto, Nje Lontihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wopingoso pipi i'mo ma'mnehono.

¹⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas Ulimeto, Kiko yo'mayo wopingo so'no peho'no ntohon'ngkino. Nihu'no anga'nohino sohwo wopingo hweho. Mpohwo kako'nohinoho. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko hon'ngkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi fin'ngkahwoho.

¹⁸ Ose ulahon'ngki ulimeto, Hon'ngkano hungkuno ntisoto. Ose ulahon'ngki Jisas ulimeto, Hungkuno ole, Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt'huposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. ¹⁹ Jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin'ngkayo. Sikoe yofe foho'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'n'won'ngkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

²⁰ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo ulimeto, Oso hungkunoso ngko in'ngkwalokweno. Nom'neso peho imnehono.

²¹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimeto, Jije hon'ngkano wopingo hwofilo'nnyo umo'nimo lohoji'manji jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wak'ilohopife. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n'ngkohoho somo uyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nn'ngkape.

²² Ose ulahon'ngki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simeho tango uyahon'ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwap'ngoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n'ingo'njo a'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³ Nowahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimeto, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomo Anitu umokosyohumayo sopone'no ijijoyonefoho. ²⁴ Ngko apa'no waselimonne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁵ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'nontifi yomo imentohofofoho. Hofiko limentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

²⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimeto, A'amuso hopo'maho. Oso hiso Anitu yososo hoponoho.

²⁷ Ose ulahon'ngki Pita ulimeto, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso ho'nasyontani kikimo tifi kin'ngkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

²⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimeto, Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwo epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentan'ngkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo tifi nn'ngkap'wo'n'ngkohoho sohwaso sekwo hwe engo sohwo epohumayo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sopo nohumatikutnefoho. ²⁹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko hofikoe ango homn'ngkwa'wehwosanji hapiyos'janji mpohwo na'u mehomi hwaho yo'mayoso ngkine'no nje hungkunomne'no uliko'mapijoso i, oso a'amu oso hiso'no yo'mayo pi'n'ingo engo wopingoso mapitnefoho. Oso'nji hofiko songo ne'no humayo'neso notipemapitnefoho. ³⁰ Hwe

fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofi+syalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anitu ye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n+maho. We'yo hwo'nyoho syofi+syalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anitu ye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

20

Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.

¹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no pahnnimo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako im+ngo'nji nowento a'amu kakoe ipisayo syoho ulohofiyo'ne ut+ma'mentisofono. ² Nowento a'amu syoho ulohofiyo so'nji hungkuno lont+fi simeho afa inont+fi olo sikuno lomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofont+fi ipisayo syoho hwapingo sohwo syoho ulohofiyo somo kakoe syohopono luhwat+mentisofoho. ³ Mofehi'nyo'nji ipisayo syoho hwapingo sohwo apa'no nowento a'amu uhu'mokiyo sopo uhwon+mentisoso a'amu fihwa syoho ane sohwa siki humolowentan+ngkofi uhwononto ⁴ ul+mento, Sekwo soku nje ipisayo syohopo syoho ntohofiy+mno. Ngko hamniyoho ito'no wosejapmmnonoho. ⁵ Ose ulahon+ngki hofiko umentohofofoho. Ipisae syoho hwapingo sohwo syoho ulohofiyo somne'ento uhwonamo lonto hinjopo umentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji umentisofoho.

⁶ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayo syoho hwapingo sohwo apa'no nowento a'amu siki humentan+ngkofo somo uhwononto ul+mento, Olo mofehi'nyo nopoulosahon+ngki sekwo syoho miyo peho'no humalofoho.

⁷ Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, A'amu syoho monejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahon+ngkofi ul+mento, Sekwo hisoku nje ipisayo syoho'no fiwan+mno. Ose ul+mentisofoho.

⁸ Oseso mofehi'nyo moi'wo imo'n+ngkahon+ngki ipisayo syoho hwapingo sohwo kakoe syohomo uhwontohumayo sohomo ul+mento, Syoho ntohofiyo somo johu ulohoji t+finjo pohofu so'nji simo'mjo pohofu so'njimo hamniyoho uyo.

⁹ Ose ulahon+ngki a'amu sikuno'nji pmentohofu somo kina anga'no anga'no uy+mentisofoho. ¹⁰ A'amu simo'mjo pmentohofoso ose uhwonont+fi ole hnn+mentohofi, U, nakwo hamniyoho engo womantanoho. Ose hnn+ngkahon+ngkofi hofiko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohofofoho. ¹¹ Nomant+fi ipisayo syoho hwapingo sohomo yoka ul+mentohofofoho. ¹² Ole ul+mentohofi, A'amu t+finjoso syoho we'enehwo yahon+ngkofi kiko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyohino. Nakwo im+ngo'nji nta'n+ngo so'nwi syoho tango'njo yontan+ngkuhwoni mofehi'nyo we'e nalimaso'n+maho.

¹³ Ose ulahon+ngkofi ipisayo syoho hwapingo sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohomo ul+mento, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohofe hwo'nyoho. Kiko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no simeho afa minyohwoya'ilaho. ¹⁴ Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu t+finjo somo uyo'manji ¹⁵ nje syohofoho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wop+ngotaho. Ngko hwapingo hwo'nyoho. Ngko a'amumo wop+ngo ulohofu so'no simeho wonyo ntap+wo'n+ngkino hwosilaho. Oso hungkunoso syoho hwapingo sohwo ul+mentisofoho. ¹⁶ Jisas ose ulonto ul+mento, A'amu t+finjo so'nji simo'mjo so'njimo Anitu afa'nohino uy+mo lososo uy+montonoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

Jisas kako poyo imo'n+ngkuhwosi songo likafone so'no apa'no ul+mentisofoho.

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Jisas Jelusalemne'no wasimo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa hofiko'nohino nosont+fi Jisas ul+mento, ¹⁸ Upa'n+mno. Olohonta

nakwo Jelusalemne'no wosantane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umonono likuji nano wamtitofantifeho. ¹⁹ Oseso hofiko nom'ne a'amu sohwo uyahoningkuji hofiko sitofo ulikuji sohwo lontamo'nji hwaningo fonjikuji iyo hwajiyofoku'nnyo sopo wofonjinto'ofosyantifeho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ulimentisofoho.

Jemis'nji Joun'nji siko yofe engo womantae'no yihwayo limentisiyefoho.
(Mak 10:35-45)

²⁰ Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisasimo u'mantifi a'musi hwomtame ulohofonto Jisasimo hungkuno anga'nohino so'no ulohonimentisofoho. ²¹ Oseso Jisas ulimento, Peho'no kumo'nngkohoho. Ose ulahoningki ulimento, Hwangku sohonta kiko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohnta'ni fosyohumunyo. Ngko a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko nonifo'masyihne hwahusoho. Ose ulohoho.

²² Ose ulahoningki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohino neso kiko huno makiyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnoso hopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo tohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahoningki ulimentisi, Nekwo hoponoho.

²³ Ou, nehopeho. Tohino ngko ma'meso fehohnjo siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo nohnta'ni fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpohwo kako a'amumne'no esyohumaho.

²⁴ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa nupa'nontifi hofiko Jemis'nji Joun'ntnne'no simheho tohino umnimentisofoho. ²⁵ I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwoamne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ulimento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amu nom'ne somo mokosyohumayoso hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amu enjwa'mjososo syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ²⁶ Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umonono. ²⁷ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umonono. ²⁸ Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmentiso'maho. O'o, hofikoe syoho ulohofiyo'ne pmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentanngkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usohuma'mne'ento pmentiso hweho.

Jisas a'amu timpi'nyo sohwa'umo timo wopingo umokumentisofoho.
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou uliko'mantifi pahoningkofi a'amu pi'ningo engo Jisasimo tifi iningkapmentohofofoho.

³⁰ Hwe timpi'nyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji honingkano momingopo nohumanji Jisasine'no joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu hwosoho. Kiko nekumne'no hitoho wakilofono. ³¹ Ose ulahoningki a'amuso yoka ulimentohofi, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahoningkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ulimentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono.

³² Ose ulahon'ngki Jisas nolohofonto sikine'no joho ulonto ul'imento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono. ³³ Ose ulohon'ngkahon'ngki siko ul'imentisi, Hwe Engofo, k'iko nekwoe t'imo wop'ingo wemokonontayo'no kilalokuhwoyo. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas sikine'no hitoho ulofahon'ngki sikoe t'imo aho kisosyahon'ngki t'imoso komo'no ito'no hononji Jisas'imo t'ifi in'ngkamentisiyefoho.

21

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo angu Jelusalemno humentisofoho.
(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hof'iko Jelusalem mofone sopo i'mofapont'ifi angu Mpet'ifase hwof'iki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole l'hwat'imento, ² Siko oso angu we'e nonjo lopo nuhus'isi oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hof'iko impe intofahumalofoso kakoe mu hi'nji wot'ipemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofo mahos'isi ngkiyepono motapinyo. ³ I hwe fihwo sikimo hungkuno sel'hwoso'no'manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'no syoho weho. Ose ulahosisyo'no kako komo'no uhwojapmmontonoho. Ose l'hwaj'imentisofoho.

⁴ Oso hiso imo'n'ngkahon'ngki oso a'amu sohomo An'itu hungkuno uyahon'ngki l'imojo sohwoe hungkuno ne imo'n'imentisofoho. Hungkunoso olenoho.

⁵ A'amu angu Saiyon sopo humalofo somo ole ul'mno. Uhwon'mno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepono ntopohoho. Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo kehumaho. Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefoho.

⁶ Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji yo'mayo Jisas ul'imentiso hopa imentisiyefoho. ⁷ Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamentisofoho. ⁸ Hwe moya'mi pi'n'nggo engoso hof'iko hof'ikoe hwap'ife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo hu'meehumentohofofoho. A'amu fehohnjo ipamo lopo'memant'ifi Jisas'ye yofe ho'nomayo'ne hon'ngkanopo hu'meehumentohofofoho. ⁹ Hwe hwoya'mi s'imo'mjo so'nji t'ifinjo so'nji hof'iko joho ole l'imentohofi Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako wop'ingo'nohini hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo An'itu sohwo nakwoe hwahopone'no uh-wat'imentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

An'itu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose l'imentohofofoho.

¹⁰ Jisas Jelusalemno noswahon'ngki oso hopo sopo njo hwe moya'mi hof'iko yomo yont'ifi ul'imentohofi, Olo hwe lohwo t'hwolo. ¹¹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi hwe moya'mi Jisas'iji pmentohofoso ul'imentohofi, Olo Jisas An'ituye hungkuno l'wo'n'ngkiso hweho. Angu Nasalet hwaho Ngkalilinta'angu hweho. Ose ul'imentohofofoho.

Jisas An'ituye tajo angu engo somo a'amu mpe yontan'ngkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹² Jisas An'ituye tajo angu engo somjo mempo angu somo noswonto a'amu yo'mayo mpe yontan'ngkofi somo wae yao'mentisofoho. Hof'ikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokomayo yont'ife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu y'ihufo mpe uyant'ifi epohu-mayo y'wo'n'ngkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹³ Wayo yaofonto Jisas ul'imento, A'amu An'ituye hungkuno mt'i'mokumento sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

Olo nje ango somne'no ole lifitnnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ngkohoho sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mt'i'mokumentohofofoho ul'imentisofoho.

¹⁴ Jisas tajo angomo nohumentan'ngki a'amu t'impinyo so'nji sife wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofofoho. Nu'mahon'ngkofi Jisas wop'ingo umokumentisofoho. ¹⁵ Oseso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'ihwayo syoho'njo sohwanji hof'iko uhwon'mentohofoso Jisas a'amu wop'ingo umokumentisoso uhwonont'ifi upa'n'imentohofoso mehomi tajo ango somo Jisas'imne'no joho ul'imentohofi, Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano. Ose lontan'ngkofi nupa'nont'ifi hof'iko s'imano hintotohino umn'imentisofoho. ¹⁶ S'imano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jisas'imo ul'imentohofi, Olo hungkuno mehomi lohwa lalokwofo loso nto lupa'n'ngkino. Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Mehomi engo so'nji mehomi milongo so'nji j'ije yofe woho'nokumap'ife.

¹⁷ Ose ulonto, nuhwoti'mofonto Jelusalem mta'ni noswaponto ango Mpetani'no nowento osopo saho fosyawo'mentisofoho.

*Ikwongo yofoho imentisofoho.
(Mak 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Im'ingo'nji Jisas Jelusalemno asomo s'imentisoso mijoho engo uy'imentisofoho. ¹⁹ Kako uhwon'mentisoso ikwongo hon'ngkano lopo lohofontan'ngki uhwononto oso hopo sopono umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ul'imento, K'iko ne apa'no minto'n'ngkohotnnehino. N'ihu'nahone hwosoho. Ose ulahon'ngki iyoso yofoho komo'no imentisofoho. ²⁰ Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonont'ifi hof'iko yomo imentohofofoho. Yomo yont'ifi l'imentohofi, Oso iyo yofoho komo'no isoso pipilo. ²¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ngko nehopi wasel'imonne'no yohono. Sekwoe s'imeho hi'ntnnono nehopi ufijoso u, sekwo s'imeho hufa'u ane hwas'i'manji sekwo ngko iyo lomo ulohe hopaso uyant'ifeho. Oso'nohin'i'maho. O'o, sekwo s'imeho hi'ntnnono nehopi ufijo'manji sekwo olo hwof'iki'nyo lohomo ole ul'ifijoso, K'iko nol'ikafohojo oso mijo ayo mompo fil'ikofafo. Ose ul'ifijoso hwof'iki'nyo sohwo wawontonoho. ²² U, sekwo s'imeho hi'ntnnono nehopi uy'ikuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ul'ifijoso womant'ifeho.

*Jisas'ye yokumpohn'nyo hwap'ingo so'no ulohon'mentohofofoho.
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lut'ihwentan'ngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Is'lael'ife hwe engo sohwanji hof'iko nu'mant'ifi ul'imentohofi, K'iko olo syoho iwo'n'ngkino loso t'ihwo kil'maso'no iwo'n'ngkinoto. Yokumpohn'nyoso t'ihwo kijapmmaso'nji iwo'n'ngkinoto.

²⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselohon'imne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo nt'ifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwap'ingo wasel'imo. ²⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo hwap'ingososo nt'i'mta'angoto. An'itu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohon'ngkahon'ngki hof'iko ole hnn'imentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo An'itu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonal'imontonoho. Ose'manji sekwo Joun'ye hungkunomo s'imeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ²⁶ I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi peho nalohopitnehoho. Oso'no iyoho nenalofoho. Hwe moya'mi hiso ole syaf'isy'wo'n'ngkohofi, An'itu kako Joun'mo hungkuno uyahon'ngki nal'imentisofoho. ²⁷ Ose hnnont'ifi Jisas'imo ul'imentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulahon'ngkofi Jisas hof'ikimo

ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no masel'mnehono. Ose ulimentisofoho.

Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

²⁸ Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. Kako hwomu tisimaso sohomo ulimento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntohofiyo. ²⁹ Ose ulahon'ngki kakoe hwomu sohwo ulimento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangu kako huno esyafisyonto syoho ulohofimentisofoho. ³⁰ Oseso kan'ngkwohwo nom'ne hwomu sohwoepono nowento oso hungkuno tisimaso sohomo ulimentisoso apa'no, Ulahon'ngki hwomu sohwo ulimento, Ou, Mpohwo, ngko syoho wakilohofimo. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawomentisofoho. ³¹ Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kan'ngkwohwoe hungkuno somo tihwo in'ngkamentono.

Ose ulohon'ngkahon'ngki, Simo'mjo sohweho ulimentohofofoho.

I, Jisas ulimento, Ngko hungkuno hiso'no yoloho'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hon'ngkano wonyo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi hwa'nte sofa hon'ngkano wonyo imof'wo'n'ngkohoho sofanji hof'iko simo'mo Anituye hon'ngkano so'no nakwolaho lontifi olohonta simeho yiwolo'mokalokwofo. Oso'no Anituye ango sopene'no simo'mo sepopitnnefoho. ³² Hwap'ngoso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo sekuyepono pmentisofoho. Kako hon'ngkano wop'ngo imofo setihwamentiso so'no i, sekwo simeho hi'ntnnono muyo hwasoho. I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi hon'ngkano wonyo imof'wo'n'ngkohoho sofanji hof'iko Joun'ye hungkunomo simeho hi'ntinnono uyimentohofofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonontifi sekwo huno mikwesyafisiyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n'ngkohoho so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas ulimento, Sekwo pahnnimo hungkuno nom'ne upa'nimno. Hwe fihwo hwaho engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusyoho mt'i'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ngkohoho sohwafe ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento osopo ne'no humamojofoho. ³⁴ Hwangu ipisayo ne mayo sohonta kakoe syoho ulohofiyo sohwo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwatimentisofoho. ³⁵ Uhwojahon'ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiyo sohwo ma'mentohofofoho. Anga'nohino sohomo hwan'ngo fonjontifi nom'ne sohomo sojo'nji fongku'mentohofofoho. ³⁶ Ose ulohofahon'ngkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo pi'n'ngo sohwo uhwatimentisofoho. Simo'mjo uhwatimentiso sohwa pi'n'ngomaho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiyo simo'mjo hopaso t'finjo sohwo wonyo ulohomentohofofoho. ³⁷ Hwangu sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohomo uhwatimentisofoho. Uhwajonto limento, Hof'iko nje hwomufe hungkunomo haloho upeentifeho. Ose limentisofoho. ³⁸ I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohomo uhwonutimantifi ole hnnmentohofi, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangu sohonta kan'ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno. ³⁹ Ose hnnontifi hwomu sohomo nutimantifi mempo

hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo ni'hu'nohone fonjahumentohofofoho. ⁴⁰ Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako nopihwosi a'amu syoho mokosyohumayo huhwamo pipi uloho'montolo.

⁴¹ Ose ulohon'ngkahon'ngki a'amu sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kako nopihwosi a'amu huhwo sohwo ni'hu'no wonyo ulohofihwosi poyo umokumontonoho. I ose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amu mokosyohumayo sohwo umontonoho. Osohwa sikuno ipisayo ne mjiyo sohonta hofiko kakwo'yohumo neso uyantifeho.

⁴² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso,

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap'ngohwo imo'n'ngkohoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'n'mentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho lalokuhwono.

Oso pahnnimo hungkunoso Anitu limentisofoho.

⁴³ Oseso ngko sekumo waselimonno yohono. Anitu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wopingo ito'nohino somo umontonoho. Ose ulonto pahnnimo hungkuno a'amu kakimne'no min'ngkayo'njo somne'no ulimentisofoho. ⁴⁴ [Olo engkwosaho loso'no seloheso a'amu fihwo oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomahwosi piwasyososo oso a'amu hiso kakoe a'apaho kempi mt+mt+me lohofihwosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomtihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pi'ningo umo'n'montonoho.]

⁴⁵ A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye pahnnimo hungkunomo upa'nontifi hofikine'no hungkuno hiloso limentiso so'no huno umentisofoho. ⁴⁶ Oseso hofiko kakimo aho wokantifi ko imentohofoso hofiko hwe moya'mimne'no iyoho unimentisofoho. Hwap'ngoso hwe moya'mi ole syafisy'wo'n'mentohofi, Jisas sohwo Anituye hungkuno limojo hweho. Ose limentohofofoho.

22

Ape mantifi elijwanyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 14:16-24)

¹ Jisas pahnnimo hungkuno apa'no a'amu somo ulimento, ² Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwomu ape mante elijwan'wo'n'ngkohoho pa'nyofoho. ³ Simo'mo kako a'amu pi'ningo engo elijwanyo wosopayo nifitne'ento uhwasopo'mentisofoho. Oso hohosohonta wopayo elijwanyo sikuno somo kakoe syoho ulohofiyo sohwo a'amu uhwasopo'mentiso sohwa pifitne'ento utimayo'ne lihwatimentisoso hofiko nakwolaho ulimentohofofoho.

⁴ Oso'no syoho ulohofiyo nom'ne sohwo lihwojonto ulimento, A'amu uhwasopo'mentohe somo ole ulimno. Wopayo nto liku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyontifi liku'maho. Sekwo oyonimno. Ose ulimno.

⁵ Ose ulahon'ngki nowahon'ngkofi a'amu uhwasopo'mentisoso hahn'nyo yontifi hofiko hofikoepi syoho'mno humpo'mentohofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho.

⁶ Nom'neso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo wonyo ulohofontifi fehohnjo sohwo hwan'ng fonjahon'ngkofi nom'ne sohwo fonjahumentohofofoho.

⁷ Oseso hwe engo sohwo simaho tohino um'ngkahon'ngki kakoe a'amu itokuso'njo

sohwamo luhwatimento, Sekwo a'amu nje syoho ntohofiyo sohwamo fonjahumalofu somo nofonjasyikuji hofikoe ango toho fihm'mopmno. Ose luhwatimentisofoho. ⁸ Ose yahoninkofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Nje wosopayo nto liku'maleno. I, a'amu uhwasopo'mentohe sohwafe yahino hopo'maho. ⁹ Oso'no sekwo honinkano'meemo humpekuji a'amu nuhwoninkuji nje wosopayo'ne ulimno. Sekwo nakwo'nji wohwano. Ose ulimno. ¹⁰ Ose ulahoninko syoho ulohofiyo sohwa honinkano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wopingo'nji wonyo'nji uhwonimentohofu somo litimantifi utimotapmmentohofofoho. Oso'no hwe yofe engo'njo sohwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. Ango hiso a'amu hopo imentisofoho.

¹¹ Hwe moya'mi angomo nohumentaninkofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohofu somo uhwonimo lonto noswonto uhwonimentisoso hwe fihwo kako manji'mofu wonyo'njo sohwo nohumentaninko uhwononto, ¹² Ulimento, Nje a'amu sohwo, olo sikuno lomo nje hwomu ape masolo'no weljwonantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofu songo miyo'njo yonji peho'no swaponji humahnno. Ose ulahoninko hwe huhwo sohwo mampinyo imentisofoho. ¹³ Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Olo hwe lohwo kakoe sife aho nano mtitofikuji mepo hohnta'ni sikwo'mjoho so'mo foho'naopmno. Osopo a'amu humotaho engo likuji hulngkwajingo ifaloho'nifitnefoho. ¹⁴ Ose ulonto Jisas ulimento, Anitu a'amu piningo engo somne'no woswapife lonto johu ko ulonteso i, a'amu anga'no anga'nohino somo uhwasopo'mentisofoho.

A'amu sohwa hofiko hamniyoho hwe yofe engo'njo sohumne'no ho'nasiyo'ne Jisasimo ulohonimentohofofoho.

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ A'amu Falisi sohwa nuhu'mokontifi hungkuno hnnimentohofi, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'no pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nalihwoso'no impo'angomo untofosyano. Oso'no nohnnontifi ¹⁶ hofiko hofikoe inomokomoyo fehohnjo sohwanji Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahoninkofi Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hungkuno nehopi'nohino liwo'nngkino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko Anituye yahino so'no a'amu somo ito'nohino lutihwawo'nngkino hwosoho. A'amu kikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyoho makinyofoho. ¹⁷ Oso'no kiko olo hilo so'no jije huno mta'ango fonaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingotaho.

¹⁸ Ose ulahoninkofi Jisas kako hofikoe yahino kakimo yamofu ulohofu'ne so'no huno uyahoninko ulimento, Sekwo hwasyo hungkuno hwapingo'njo hwasoho. Sekwo ngkimo yamofu peho'no ntohofalokwofo. ¹⁹ Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no ntihwamno. Ose ulahoninko hofiko hamniyoho anga'no kakiyepono motapontifi utihwamentohofofoho. ²⁰ Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto.

²¹ Ose ulahoninko ulimentohofi, Sisafefoho.

Ose ulahoninkofi Jisas ulimento, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²² Ose ulahoninko nupa'nontifi hofiko yomo yontifi Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

Hofiko Jisasimo a'amu nope'nontifeso songo likafu so'no ulohonimentohofofoho
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Oso sikuno homo somo a'amu Satiyusi fehohnjo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ole lutihwawo'nngkohofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'nwo'nngkohofu. Apa'no songo molikafe'nefoho. ²⁴ Oso

a'amu Satiyusi Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses ole lutihwamentono. Hwe fihwo mehomi ane sohwo poyo pe'nososo koningkwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kola'wehwoe pijohinome'no koningkwa'wehwo mehomi wotipema'mtonoho. Ose lutihwamentono.
²⁵ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofoho. Tisimaso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomi motipemaso'njo pe'nimentisofoho. Nope'n'ngkahon'ngki koningkwa'wehwoe apeso ma'mentisofoho.
²⁶ Oseso aku'mu sohwo ose imentiso so'no ose'nohini mjim'wentifi ae usaho sohwo pe'nimentisofoho. ²⁷ Oso hwe hopi'nono pe'n'ngkahon'ngkofi ape hiso kako tifi pe'nimentisofoho. ²⁸ E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'nifijoso songo likapijo sohonta oso homn'ngkwa'wehwo sohwa ole ape losi tihwo woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentohofofoho.

²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno so'nji Anituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno ntohofo. ³⁰ A'amu poyo pe'nimentohofoso likapijo sohonta hwe moya'mi ape momaso'njo ifitnefoho. O'o, hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n'fitnefoho.

³¹ I, a'amu poyo pe'nyoso songo likapitne so'no Anitu nalimento so'no huno maseyo'njotaho. ³² Anitu ole nalimento, Ngko Apilohamja Aisakija Jekoupijafe Anitu hwo'nyoho. Ose nalimentisofoho. Oso a'amu hiso ahwomomo songo humalofo. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho. ³³ Olo hungkuno loso ulahon'ngki hwe moya'mi hofiko yomo imentohofofoho.

Anituye hungkunomo in'ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nyofoho.

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)

³⁴ Olo hungkuno Jisas a'amu Satiyusi sohwo ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofofoho. A'amu Falisi upa'nimentohofoso a'amu Satiyusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'nontifi Jisas'njopo uhu'mokumentohofofoho. ³⁵ Hofiko'njo ajwo lopo hwe fihwo hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo yamofo uloho'mo lonto ole ulohon'mento, ³⁶ Anituye hungkunomo in'ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nyoso ntisoto.

³⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Hungkuno ole, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simaho uyohoji jije simaho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo sohune'no jije simaho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simaho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. ³⁸ Olo hungkuno loso in'ngkayoso nom'ne somo hwofilo'nyofoho. ³⁹ Hungkuno tiffinjoso simo'mjo pa'nyofoho. Ole, kiko hi kumo'nonto simaho kumo'n'wo'n'ngkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. ⁴⁰ Oso hungkuno sofa'u hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofo sohwofe hungkuno so'njimo hwapingo wo'nyofoho.

Jisas a'amu Falisi sohwo K'ilais'ne'no ulohon'mentisofoho.

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ A'amu Falisi nuhu'mokontifi nohumentan'ngkofi Jisas ulohon'mento, ⁴² Sekwo K'ilais Anitu uhwasopo'mentiso sohumne'no huno pipi seyohoho. Tihwoe imu hwolo. Ose ulohon'ngkahon'ngki hofiko ulimentohofi, Ntefitiye imu hweho.

⁴³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I, Ntefitiye K'ilais sohumne'no nje Hwe Engofo l'mentiso sohonta ole hungkuno hilo so'no Anituye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'no ho'nahumentono. Ntefitiye ole ulimento,

⁴⁴ Anitu kako nje Hwe Engo K'ilais.

Anitu nakwoe hwahopo lihwatimentiso sohomo ole ulimento,
Kiko nje aho anga sohohta'ni fosyohumaho.

Oso kiko nohumahoji ngko jije mango sohomo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo
wokuhumatimonnoho.

⁴⁵ Oso Hwe Engo huhwo sohune'no Ntefit nje imu hweho mulmmentono. O'o,
nje Hwe Engofo ulimentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefitiye imu'nohino
hwolaho.

⁴⁶ Ose ulohoningkahonngki hwe nom'ne Jisasiye hungkunomo asomo mujo'njo
imentisofoho. Oso sikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisasi'mne'no iyoho un-
oma'mentisofoho. Oso'no hofiko Jisasi'mo hungkuno nom'ne'no mujo'njo imentoho-
fofoho.

23

*A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjiye
yahino so'no Jisas ulimentisofoho.*

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hwangku sohonta Jisas kako hwe moya'mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo
hungkuno lutihwamentisofoho. ² Kako ole ulimento, A'amu honingkano hungkuno
lutihwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko hofikoe yofemnohino
ho'noma'nyo'ne Mousesiye hungkuno yoloho losetihwawo'nngkohofihwafoho.

³ Oso'no oso hungkuno hofiko losetihwawo'nngkohofoso sekwo haloho nopekuji
tifi finngkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hofikoe huno mta'angoso hofikoe
yo'mayo yahino hofiko iwo'nngkohofoso sekwo ikutoho. Oso hungkuno
lutihwawo'nngkohofoso somo hofiko koko tifi minngkayo'njo iwo'nngkohofofoho.

⁴ Ose ulonto Jisas a'amu huhwo sohwafe hungkunomo inngkayo'ne pahnnimo
hungkuno ulimentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo honingkano hungkuno
hofikoe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hofiko
esyohumantifi a'amufe hohujopo intofasyiwo'nngkohofofoho. I oso'no hofiko
a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e
momokaho'nyo'njo iwo'nngkohofofoho. O'o, ane'njo wowo'nngkohofofoho. Yolo-
hoso ole, oso hungkuno ko lutihwantifi hofiko minngkayo'njo iwo'nngkohofofoho.

⁵ Yo'mayo iwo'nngkohofoso hofikoe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahonife
lontifi iwo'nngkohofofoho. Anituye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi
yomohu'nyopo ahopo utihwa'nyopo intofasyiwo'nngkohofofoho. Hofikoe
manji'mofo momingo lopo wokoso sawemo engo mti'mokuwo'nngkohofofoho.

⁶ A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'nngkohofoso sopo
hofiko epohumayo simo'mjo wopingo'nohino so'no umo'nngkohoho. ⁷ Hofiko
antime engo ajwo lopo a'amu pi'ningo engo uhu'mokuwo'nngkohofoso sopo
lohofontanngkofi a'amu hofikoe yofe ho'nomayo so'no umo'nngkohoho. U, hofiko
nakwoe lonetihwayo hwosoho ujo'njo so'no umo'nngkohoho.

⁸ Oseso a'amu sekumo ole selikutoho. Nakwoe lonetihwayo hwosoho. Ose
selikutoho. O'o, Anitu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Losetihwayo'ne hweho.
Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho. ⁹ Olo hwaho lopo sekwo hwe nom'ne sohune'no
ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nolikutoho.
O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mpohweho. ¹⁰ U, a'amu
hofiko ole selikutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose selikutoho. Awonoho.
Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo Kilais Anitu uh-
wosopo'mentiso hweho. ¹¹ Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyoyo
pa'nyo hweho. ¹² U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohino ho'noma'nwo'nontoso
sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I, a'amu fihwo kakoe yofe somo monje

yahin'ingkuhwoso sohumo Anitu wop'ingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'n'ima'montonoho.

Jisas a'amu mango'nohino somne'no hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)

¹³ Sekwo a'amu hon'ing'kano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mayo so'no i'waho fiy'imno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitu a'amumo mokosyohumayo sopone'no a'amu sofe simanopo hon'ing'kano pijwamo ulohofontifeso sekwo soku masyuyo'njo hwasoho. Hwe moya'mi hofiko woswantifi yahon'ing'kofi sekwo pijumofalokwofo.

¹⁴ [Sekwo a'amu hon'ing'kano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiy'imno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo ap'wojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso sekwo n'ihu'nahone emawo'n'ing'kohofihwasoho. Oseso hwangku sekwo tohino engo notipemapitnefoho.]

¹⁵ Sekwo a'amu hon'ing'kano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiy'imno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo ango'meemo emoy'wo'nontifi a'amu tifi sen'ing'kayo'ne tipewo'n'ing'kohofofoho. Notipemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'n'ing'kohofihwasoho. Oseso kako Seteniye mehomi sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonoho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa Anitumne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontife so'no Jisas yoka ulimentisofoho. Sekwo t'impiniyo sohwaso sekwo a'amu nom'ne somo hon'ing'kano utihwano li'wo'n'ing'kohofihwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiy'imno. Ole lutihwawo'n'ing'kohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehapi syafisiyo'ne'ento kako Anituye tajo ango engo somne lohono loso sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole li'wo'n'ing'kohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafoso Anituye tajo ango engo somo wojo so'no nehapi lohono loso sohwo u, kakoe hungkuno nehapi umokono. Nehapi mmo'nyo'njo yahon'ing'ki sekwo oso hwe huhwo sohumo lintofasyiwo'n'ing'kohofihwasoho. ¹⁷ Sekwo a'amu huno ane sohwaso t'impiniyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafoso Anituye angomo wojoso yakolo'nnyotaho. U, Anituye angoso sojo wop'ingo imokiyoso yakolo'nnyo ntisoto. Anituye angokofo.

¹⁸ Sekwo ole lutihwawo'n'ing'kohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehapi syafisiyo'neso ole lososo. Oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasiyo sopone'no hungkuno nehapi lohono. Ose loso sohwo ou, kakoe hungkuno ne mmo'nyoso kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehapi syafisiyo'neso ole lososo, Oso yano iyoso Anituye ijempoho ho'nasyiwo'n'ing'kohofo so'no hungkuno nehapi lohono. Ose loso sohwo u, kakoe hungkuno nehapi umonono. Nehapi mmo'nyo'njo yahon'ing'ki sekwo oso hwe huhwo sohumo lintofasyiwo'n'ing'kohofihwasoho. ¹⁹ Sekwo a'amu huno ane sohwaso t'impiniyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. A'amu oso yo'mayo Anitumo yano uyotaho. Oso ijempoho yo'mayo Anitumo yano uyo somo wop'ingo umokiyosotaho. Ntisoto. Anituye ijempohokofo. ²⁰ Oseso hwe fihwo kako Anituye ijempoho so'no lohono loso sohwo kako yo'mayo sopenjo ho'nasyiwo'n'ing'kohofo so'ntnne lalofoho. ²¹ Oseso hwe fihwo kako Anituye ango engo so'no lohono loso sohwo kako Anituye ango so'nji Anitu oso ango somo humaso so'ntnne lalofoho.

²² Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono loso sohwo kako ahwomoni Anituye epohumayo'nji Anitu osopo humaso so'ntnne lalofoho.

²³ Sekwo honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji, sekwo tohino tipemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'n'ngkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'n'ngkahon'ngki anga'no Anitumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso honingkano hungkuno we'e somo ito'no in'ngkawowo'n'ngkohofihwasoho. I, honingkano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no mihwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafoso sekwo min'ngkayo'njo hwotoho fewo'n'ngkohofihwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anitumne'no ho'nasiyoso noho'nafikutoho. I oso honingkano hungkuno engo so'ntnne'no fin'ngkamno. ²⁴ Anituye hungkuno we'e somo ko in'ngkawentifi Anituye hungkuno engo somo hwotoho fewo'n'ngkohofoso so'no sekwo a'amu t'mpi'nyo pa'nyo nom'ne somo honingkano utihwawo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somjo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpotofo engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumanteso muhwonyo'njo yontifeso hi'nji niwo'n'ngkohofihwasoho.

²⁵ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo syoho'njo hn'nonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiy'imno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajijwontifeso sekwo humayoso kiho'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufo yahino oso'nji sekwoe a'apahomme'nohini syafisyontifeso weho. ²⁶ Kiko Falisi t'mpi'nyo sohwo, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wojoso kaki'no mijo yajijwohoji paho hohnta'ni kiho'maso umo'nimontonoho.

²⁷ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiy'imno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'n'ngkahon'ngkofi ho'nasyiwo'n'ngkohofoso pa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohwafe yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nnyoponoho. ²⁸ Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'ni a'amu uhwonifijoso wop'ngo uhwonantifeho. I, simeho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nnyoponoho.

Jisas a'amu honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa tohino engo mapifitne so'no ulimentisofoho.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no fiy'imno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanne'no oso hwamo huno syafisiyo'no hofikoe pijafo ho'nahumentohofoso sopo anga wop'ngo moliwo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wop'ngo hul'wo'n'ngkohofihwasoho. ³⁰ I oso'no ole liwo'n'ngkohofihwasoho. Nakwo nan'ngkwowosafe sikuno somo humentontasi nakwo a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafo fonjasiyo so'ne mufo'mehwaneshilo. ³¹ Sekwo oso lifitne so'no ole lonetihwalokwofo, A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafo fonjahumentohofoso sohwafe imuhwasoho. Oso sekwoe hwap'ngo so'no lonetihwalokwofo. ³² Oso'no yo'mayo seyakwosa ema'mentohofoso sekwo wesejwaofantifeho. ³³ Sekwo homa mehomi hwasoho. Sekwo wonyo sohwafe mehomi hwasoho. Sekwoe honingkano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyaso le'mofoso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyaso male'mopitnehofoso.

³⁴ Oseso sekwo upa'nimno. Sekuyepono olo hwamo uhwatimo. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki liwo'n'ngkohofoso sohwanji a'amu huno'njo sohwanji Anituye honingkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohofoso sohwanji sekuyepono uhwatimo.

Sekwo'njopo nohumentan'ngkuji sekwo a'amu fehohnjo sohwamo fonjasy'kuji nom'ne sohwamo iyo hwojiyaf'iku'nnyo sopo fonjinto'ofasy'kuji nom'ne sohwamo sekwoe anggo uhu'mokiyo somo hwan'nggo fonj'kuji nom'ne angopono wofonjofepm-naofant'ifeho. ³⁵ Ose ifijo so'no a'amu hon'ngkano wonyo ane somo siki fonjahumentohoho so'no sekwo tohino engo nomapitnnefoho. A'amu Apel'imo fonjahumentiso somta'ango ne'no fonjahum'went'ifi fonjahum'went'ifi ayoso Pelekaiyafe hwomu Sekolaiya oso humo sekwo An'ituye tajo anggo engo somo oso ijempoho yo'mayo An'itumne'no ho'nasy'wo'n'ngkohoho'njo sopo fonjahumentohohofoho. ³⁶ Ngko nehopi wasel'monne'no yohono. Oso a'amu hopi'nonohino somo fonjahumentohoho sofe tohinoso sekwo olhonta humalofo sohwasi tohino hiloso nomapitnnefoho.

Jisas Jelusalemne'no humotaho li'mentisofoho.
(Luk 13:34-35)

³⁷ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olhonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ngki sel'motofo sohwamo fonjasyont'ifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne An'itu uhwoj'wo'n'ngkiso sohwamo sojo'nji fonj'wo'n'ngkohoho kuyoho. S'ikuno pi'n'nggo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Y'hufoso hof'ikoe polonyo somo muhu'mokont'ifi efemokosyawowo'n'ngkohoho hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho li'malofohoho. ³⁸ Sekwo upa'n'imo. Sekwoe anggo Jelusalem sopo An'itu kako nto ul'iko'ma'maho. ³⁹ Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Olhonta sekwo ngkimo apa'no manohonyo'njo ne'no yontan'ngkuji s'ikuno pi'n'nggo woseyakolo'montonoho. T'ifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu An'itu uhwat'imentiso sohumne'no yofe woho'nomano li'fijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonant'ifeho.

24

Jisas An'ituye tajo anggo engoso wonyo imo'none so'no ul'imentisofoho.
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas An'ituye tajo anggo engo somo nul'iko'mahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nul'mant'ifi Jisas'imo anggo hiloso ut'ihwano lont'ifi yahon'ngkofi
² Jisas ul'imento, Olo anggo homo losomo sekwo li'hwonalokwofo. Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Olo anggo lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'lo, hof'iko olo anggo wop'ingo losomo mt'ihupekuji wom-ehu'mmokwojant'ifeho.

Jisas yo'mayo tango engo'njo i'mofapone so'no ul'imentisofoho.
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisas hwof'iki'nyo Oulif sopo nohumentan'ngki kakoe inomokomoyo sohwa nul'mant'ifi hof'iko'nohini nohumant'ifi ul'imentohofi, Oso hungkuno nalohinoso s'ikuno ntisomo i'mofaponeto. K'iko asomo piso sohontalaho. S'ikuno moi'wo imo'none so'nji s'imo'mo peho imo'noneto. Nakwo oso s'ikuno so'no huno pipi nayoneto.

⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ito'no uhwontohumamno. A'amu sekumo hwasyo hon'ngkanomo ipemotasewofitoho. ⁵ Hwangku a'amu pi'n'nggo engo i'mofap'ikuji hof'iko nje yofe nt'ikuji ole sel'ifitnnefoho. Ngko K'lais hwo'nyoho. An'itu n'ihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose sel'ifijosso a'amu pi'n'nggo hof'ikoe hungkunomo in'ngkafitnnefoho. ⁶ Sekwo ikujoho fongki'nyo'ne hungkuno upa'n'ngkuji iyoho senyo'eno. Ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo s'ikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁷ Hwangku a'amu temtitotofo kengo sohwani temtitotofo nom'ne sohwani hof'iko ikujoho fongki'n'fitnnefoho. I, a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwani ikujoho fongki'n'fitnnefoho. Anggo kengo kengo sopo mijoho engo

i'mofapososo nom'ne ango kengo kengo sopo hwaho hwomihwo mjimwenefoho. ⁸ Olo tango we'eso emayofoho. Tango mikunimpososo tifi no'mo weho.

⁹ Osohonta a'amuso nosetimafikuji tohino nosejapikuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnnefoho. Hwapingoso sekwo nje a'amu sokune'efoho. ¹⁰ Hohosohonta hwe moya'mi pi'n'ngo engo Anitumne'no simeho hi'ntnnono unyoso noho'naofikuji hofikoe a'amu somne'no hungkuno wonyoso tokoyo'ofu ifitnnefoho. Hofiko hi hofikoe a'amumne'no mangohwa imo'n'fitnnefoho. ¹¹ Osohonta a'amu pi'n'ngo hwasyo hungkuno'njo lutihwafikuji a'amu honingkanu hwasyomo ipemotawofitnnefoho. ¹² Yahino wonyo mikunimposo imo'n'ngkuhwosi a'amu nom'ne somne'no hitoho ulofoso noho'napitnnefoho. ¹³ I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu kako oso huhwo sohomo utimanefoho. ¹⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayo hungkuno wopingoso ango'meemo lutihwafijoso a'amu hopi'nono nupa'n'ngkuji humentan'ngkuji sikuno moi'wo imo'nyoso i'mofaponefoho.

Hwahoponjo anitu hwasyo sohwoe huyo'mango wonyo sohwo i'mofaponefoho.

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Hohosohonta sekwo hwahoponjo anitu hwasyo sohwoe huyo'mango ni'hu'no wonyo sohwo Anituye tajo ango engo Jelusalem sopo uhwon'fitnnefoho. Nuhwon'ngkuji yomo engo ikuji youwo youwo lifitnnefoho. Olo hilo so'no hohonta Ntaniyel hwe fihumo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imojo sohwo l'imentisofoho. A'amu olo hungkuno loso atofu loso sohwo huno ito'no wosyafisyono. ¹⁶ Ose uhwon'ngkuji youwo likuji a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwofiki'nyopono hiyaso komo'nos'fitnnefoho. ¹⁷ Hwe fihwo antifepo humaso sohwo kako hwahopo piwel'kofaohwosi kakoe ho'yango ango mta'ni moswomanehoho. ¹⁸ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife womamo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁹ Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapingoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango mikunimposo i'mofap'hwosi Anituye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁰ Olo sikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Sikuno iyoho humayo so'nji i'mofaposo'manji le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. Sikuno meeofosomo iyoho humayo somo imo'n'ngkuhwoloho. Oso'no Mpohumo jomo ulikuno. ²¹ Oso sikuno somo tango mikunimposo wo'nnyofoho. Hwaho songo imo'n'mentiso sohonta mjimo'n'im'wento olohonta tango oso pa'nyoso mmo'nyofoho. Hwangku tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²² Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'manji a'amu hopi'nono poyo nto imo'n'fijo'nesohilo. I, oso'no Anitu kakoe a'amu uhwasopo'mentiso somne'no huno syafisy'hwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokonefoho.

²³ Hohosohonta hwe fihwo ole noselonefoho. Uhwon'mno. Kilais olopo humaho. Ou, Kilais oso nampo humaho. Ose sel'kujo'no sekwo hofikoe hungkunomo tifi in'ngkayo'eno. ²⁴ Osohonta a'amu fihwa ngko Kilais hwo'nyoho loso sohwanji a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwayo sohwanji i'mofap'kuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofu sekumo eset'hwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo min'ngkayo'njo hopi'nonohinoso oso hisofe hungkunomo in'ngkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo un'ngkowant'fit'keno likuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofu eset'hwafitnnefoho. ²⁵ Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwon'fijo so'no huno ito'no seyonefoho.

²⁶ Oseso hofiko sekumo ole selifitnnefoho. Uhwonimno. Kilais kako a'amu ane nampo humaso lohunonoho. Ose selikujoneso sekwo muhwonafitnnefoho. Ou, hofiko ole selifitnnefoho. Uhwonimno. Kilais kako olo ango lomo humaho. Ose selikujoneso oso hungkuno somo sekwo iningkakutoho. ²⁷ Emta'mingo mofehi'nyo sapiso mo'mta'ni yonteso mofehi'nyo ningku'ningkiso so'mo posomjiy-ohosawowo'ningkiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo noponefoho.

²⁸ Ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafowo'nyo sopo yihufu aji'mango oso hopo sopo nopikujihuhumokufitnnefoho.

Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Oso tango hiso moi'wo imo'ningkuhwoso'no mofehi'nyo nihu'no komo'no sikwo'mno imo'ningkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi hntokwaliyo notihwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon'ingkuhwosi uhwonifitnnefoho. ³⁰ A'amufe Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamofa i'mofap'hwoso'no a'amu hwahoponjo humalofoso nuhwon'ingkuji humotaholi'fitnnefoho. Osohonta uhwonifijosos A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji pomponaho engo'nji pontan'ingkuhwosi uhwonifitnnefoho. ³¹ Hohosohonta kounoho yoka engo ho'ningkuhwosi Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwaj'hwosi ango'meemjo a'amu uhwasopomentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojomeemjo mihwofojonefoho.

Iyoswo uyonimofosomo uhwon'ingkuji huno ole waseyono jefo iyo'nefoho.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonimofosomo uhwon'ingkuji jefo uyimonte'nefoho wolantifeho. ³³ Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwon'ingkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁴ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan'ingkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³⁵ Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowentihwonefoho.

Hwe fihwo oso mofehi'nyo so'nji sikuno so'nji huno muyofoho.

(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)

³⁶ Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho. ³⁷ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'ningososekwo yontan'ingkuji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho. ³⁸ Hohonta mijo a'amu somo muhulomentiso sohonta hofiko wopayo'nji mijo'nji nifitneso ape mapitneso mjimiwentan'ingkofi Niwa kako yofayokinomo humentisofoho. ³⁹ A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nohumentan'ingkofi mijo muhulofahon'ingki pe'nimentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyafisiyo'njo yontan'ingkuji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho. ⁴⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo lohofontan'ingkohosisi Anitu anga'nohinohumo nutimahwosi nom'nehumo nuliko'manefoho. ⁴¹ A'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontan'ingkohosisi Anitu nom'nimo utimahwosi nom'nisi wohumamontonoho. ⁴² Oso'no sekwo ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohune'no ito'no fohontohumantokuno. Oso sikuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho. ⁴³ Sekwo olo so'no huno fisiyafihupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'ne'entifi sikuno somne'no huno uyihwoso'no kako timo wohontohumantonoho. Nohontohumentan'ingkuhwosi a'amu kakoe angomo maswoneho. ⁴⁴ Oso'no sekwo soku sikuno

engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sɪkuno sekwo huno mosyofɪsyomokosyohumentanɪngkuju somo wopmmnonoho.

Syoho ulohofiyo wopɪngo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnɪmo hungkunofoho.
(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Syoho ulohofiyo huno wopɪngo'jo sohwo tɪhwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohomo kakoe hwe engo sohwo ulonteso, Kɪko nje a'amu syoho ntohofiyo somo uhwontohumaho. Ose lonto uhwosopeehonɪngki kako a'amu somo mokosyohumanto wopayo uyɪmojo hweho. ⁴⁶ Tɪfi sohonta syoho ulohofiyo wopɪngo sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako syoho wopɪngo mokosyohumentanɪngkuhwosi uhwonɪngkuhwosi oso syoho ulohofiyo sohwo sɪmeho wopɪngo umo'nɪmontonoho. ⁴⁷ Ngko hungkuno nehopi waselɪmonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohiniso olo syoho ulohofiyo huhwo sohomo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁸ I oso'no, oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kakoe huno ole wosyafɪhu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. ⁴⁹ Ose syafɪsyahonɪngkuhwosi kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwontohumayo ikujoho fonjɪhwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nontɪfi nonilohofɪwo'nɪngkohoho so'nji wopayo'nji mijo'nji wanɪmontonoho. ⁵⁰ Oso syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sɪkuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofɪsiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentanɪngkuhwosi asomo wappmontonoho. ⁵¹ Poso sohonta syoho ulohofiyo huhwo sohomo tohino mɪkunɪmposo uyɪhwosi a'amu hwasyo hungkuno'njo so'nji uhumajoso sopo hofɪko hulɪngkwajingo ifaloho'nɪngkuji humotaho engo lɪfitnnefoho.

25

Moya'mi aho hopi'nohino sofamne'no pahnnɪmo hungkunofoho.

¹ Jisas kako a'amu somo ole ulɪmento, Hohosohonta Anɪtu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pmentisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo'ne'entɪfi hofɪkoe sikiloho nomantɪfi hwe sohomo ufohonɪtɪmano lontɪfi umentohofofoho. ² Oso moya'mi aho hopi'nonohino hoho sofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'njofafoho. ³ Oso moya'mi huno'maso sofa hofɪko sikiloho'nohino motawentɪfi mijo'nji momotawomentohofofoho. ⁴ Moya'mi huno'njo sofa hofɪko sikiloho motawentɪfi mijo nom'ne so'nji motawomentohofofoho. ⁵ Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'njo yahonɪngki saho fesyawo'mentohofofoho.

⁶ Saho fesyowentanɪngkofi kuntoliyo sopo johu ole ho'nɪmento, Hwe ape mayo sohwo nto pohoho. Sekwo toho'nji ufohonɪtɪmamno. ⁷ Ose ho'nɪngkahonɪngki moya'mi hopi'nonohino sofa nolɪkafontɪfi hofɪkoe sikiloho ito'no esyohumamentohofofoho. ⁸ Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'njo sofamo ulɪmentohofi, Sekwo sikiloho mijo hmnonejapmno. Nakwoe sikiloho sɪmpe'nalofoho. ⁹ Ose ulahonɪngkofi moya'mi huno'njo sofa ole ulɪmentohofi, Nakwoe sikiloho'nji sekwoe'nji mijo hopo'maho. O'o sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni sekwo'ne mijo mpopmno. ¹⁰ Ose ulahonɪngkofi moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentanɪngkofi oso hwe ape mayo sohwo nopahonɪngki moya'mi ito'no humesyohumantohoho sofanji angomo wopayo engo wonano lontɪfi swontɪfi hoku'yo nɪhu'nahone pɪjwahumentisofoho.

¹¹ Hwangku sohonta moya'mi nom'ne sofa i'mofapontɪfi ulɪmentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofa. ¹² Ose ulahonɪngkofi hwe ape mayo sohwo ulɪmento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ulɪmentisofoho. ¹³ Jisas ose ulonto ulɪmento, Sekwo ito'no fohontohumanno. Sekwo oso sɪkuno somne'no huno maseyohoyohoho.

Syoho ulohofiyo sohwa hamniyoho mokosyohumayo'ne pahnn#mo hungkunofoho.
(Luk 19:11-27)

¹⁴ An#tu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango ul#ko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiyo somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne umentisofoho. ¹⁵ Hof#koe yahino so'no syaf#syonto kakoe hamniyoho yano ulohmmentisofoho. Nom'nehumo *faif tausen* (5,000) kina uy#mentisofoho. Nom'ne sohomo *tu tausen* (2,000) kina uy#mentisofoho. Nom'nehumo *wan tausen* (1,000) kina uy#mentisofoho. Ose uyonto umentisofoho. ¹⁶ Oso syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no nowento oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto *faif tausen* (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho. ¹⁷ Syoho ulohofiyo nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentisofoho. ¹⁸ I, oso'no oso hwe *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako hamniyoho nomanto pi'n#momo ijopijijasyonto kakoe hwe engo sohwoe hamniyoho hwahomo hiyaso ho'nahumentisofoho.

¹⁹ Sikuno pi'n#ngo engo memjaofahon#ngki oso syoho ulohofiyo sofe hwe engo sohwo asomo noponto oso hamniyoho umentiso so'no hungkuno ul#mo lonto pmmentisofoho. ²⁰ Syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji motaponto ul#mento, Hwe engofo, oso *faif tausen* (5,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina olopo weho. ²¹ Ose ulahon#ngki hwe engo sohwo ul#mento, K#ko nje syoho ntohofiyo wop#ngo hwosoho. K#ko syoho wop#ngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n#ngkino hwosoho. K#ko olo syoho we'e lomo wop#ngo mokosyohumawo'n#ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. K#ko ngko'njopo nopohoji ngko'nji s#monyoyu yaho.

²² Ose ulahon#ngki syoho ulohofiyo *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *tu tausen* (2,000) kina so'nji motaponto ul#mento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohefoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho. ²³ Ose ulahon#ngki hwe engo sohwo ul#mento, K#ko nje syoho ntohofiyo wop#ngo hwosoho. K#ko syoho wop#ngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n#ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. K#ko ngko'njopo nopohoji ngko'nji s#monyoyu yaho.

²⁴ Ose ulahon#ngki syoho ulohofiyo *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo noponto ul#mento, Hwe engofo, ngko huno moi'wonoho. K#ko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Nom'ne sohwa syoho hulont#fe somta'ni wopayo mawo'n#ngkino hwosoho. Nom'ne sohwa ufongoe fisosomokaofont#feso k#ko neso nomehu'meesyonji mawo'n#ngkino hwosoho. ²⁵ Oso hiso'no huno niyahon#ngki iyoho nn#ngkahon#ngki j#je hamniyoho nomotawenji hwahomo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uh-wonyo. Olo j#je hiloso kakwosi maho.

²⁶ Ose ulahon#ngki hwe engo sohwo ul#mento, K#ko nje syoho ntohofiyo wonyo hwosoho. K#ko piso'mo'nyo'njo hwosoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulont#fe so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofont#fe somta'ni mawo'n#ngkohe so'no huno nto kiyohoho eso nto ntohino. ²⁷ I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nan#siyo'njo peho'no imentohinoto. Ho'nosyontentesi nopm'mo nje hamniyoho so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo. ²⁸ Ose ulonto ul#mento, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomaf#kuji oso hwe *ten tausen* (10,000) kina mokosyohumasoso sohomo umasy#mno. ²⁹ Hwap#ngoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n#ngkohoho somo ngko nom'ne pi'n#ngo engoso

uyimonnho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnho. ³⁰ Olo syoho ntohofiyo wonyo sohumo sikwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hul'ngkwajingo ifaloho'n'ngkuji humotaho engo l'fitnnefoho.

A'amufe Hwomu sohwo a'amu hopi'nonohino somo yano ilofonefoho.

³¹ A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta kako hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo humanefoho. ³² Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahon'ngkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhvaj'hwosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhvajonefoho. ³³ Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohnta'ni uhmaj'hwosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohnta'ni uhmajonefoho. ³⁴ Oso hohosohonta hwe yofe hwofilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohnta'ni humalofo somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo wop'ingo sejape so'no sehwsopo'mentiso soku, hohonta hwaho songo mt'i'mokumentiso sohonta olo ango yo'mayoso Mpohwo sekumne'no yahumentisoso nop'kuji mapmno. ³⁵ Hwap'ngoso ngko mijoho niyahon'ngki wopayo ntapmmentohofofoho. Ngko mijo'no n'imo'n'ngkahon'ngki mijo ntapmmentohofofoho. Ngko ango kengopo nta'ni pahon'ngko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipen'imotapont'ifi wop'ingo n'mokosyohumamentohofofoho. ³⁶ Ngko hwap'ife ane nohumentan'ngko sekwo yo'mayoso ntapmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentan'ngko sekwo wop'ingo n'mokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentan'ngko sekwo nohonapmmentohofofoho.

³⁷ Ose ulahon'ngkuhwosi a'amu wop'ngoso ole ul'fitnnefoho. Hwe Engofo, ntohontalo. K'iko wosopayo mijoho kiyahon'ngki nakwo wosopayo kijapmment'hwoneso, ntohontalo. K'iko mijo'no kumo'n'ngkahon'ngki nakwo mijo kijapmment'hwoneso. ³⁸ Ntohontalo. Nakwo ango kengoponta'ango hwosimo kohonontani nakwoe angomne'no ipekumotament'hwoneso, k'iko hwap'ife yo'mayoso ane nohumentan'ngkini ntohonta kijapmment'hwoneto. ³⁹ Ntohontalo. K'iko mnokino'nji impo'angomo humentan'ngkinoso ntohonta kohoniment'hwoneto. Ose ulohon'fitnnefoho.

⁴⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehopi wasel'monne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imentohinofoho.

⁴¹ Ose ul'hwosi a'amu hwonamonyo hohnta'n'ingo somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpan'imno. An'itu sekumne'no s'mano hintotohino umnalofoho. Sekwo ngkimo nt'iko'maf'kuji oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntne'no ho'nahumentiso somo fiwan'imno. ⁴² Hwap'ngoso hohonta ngko mijoho niyahon'ngki wopayo montape'njo imentohofofoho. Mijo'no n'imo'n'ngkahon'ngki mijo montape'njo imentohofofoho. ⁴³ Ngko ango kengopo nta'ni pahon'ngko sekwo ngkimo ango mantape'njo imentohofofoho. Ngko hwap'ife manji'mofo ane nohumentan'ngko sekwo sekwoe yo'mayoso montapmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentan'ngko impo'angomo nohumentan'ngko sekwo monohonayo'njo imentohofofoho.

⁴⁴ Ose ulahon'ngkuhwosi ul'fitnnefo, Hwe engofo, Ntohontalo. K'iko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'n'ngkahon'ngki, k'iko nom'ne angopo nta'ni ponji, k'iko hwap'ife ane hwosi, mnokino'njo hwosi, k'iko impo'angomo nohumentan'ngkini nakwo wop'ingo makilohofe'njo ntohonta iment'hwoneto.

⁴⁵ Ose ulohon'ngkahon'ngkuji ole ulonefoho. Ngko nehopi wasel'monne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imentohofoso ngkine'no mantohofe'njo imentohofofoho. ⁴⁶ Ose ulahon'ngkuhwosi a'amu hiso nukuji hof'koe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefoho. I a'amu

wopɪngoso hofɪko ango wopɪngo sopo i'mofahokuji engolopohamo songo ne'no nohumantokutnnefoho.

26

*Hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)*

¹ Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohware ulimeto, ² Sekwo huno moi'wonoho. Sikuno hufa'u memjaofihwoso'no Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohomo iyo hwojiyafiku'nnyo somo wofonjinto'ofosyantifeho. Ose ulimentisofoho.

³ Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael sohware hwe engo sohwanji hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Osopo nuhu'mokontifi Jisasimo hiyaso'mo aho kehwaso wofonjosyano limentohofofoho. ⁵ Ole hnnimentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontanɪngkuji Jisasimo aho kehwaso'no nonahonɪngkuji a'amu hofɪko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

*A'musi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino'njoso usohumentisofoho.
(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)*

⁶ Jisas kako Saimouniye ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. ⁷ Osopo Jisas nohumentanɪngki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ahwonte hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomotaponto Jisas epohumayo sopo nohumentanɪngki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho. ⁸ Ose yahonɪngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi simeho tohino umnɪngkahonɪngki hnnimentohofi, Olo a'mu losi mijo siki peho'no sisyooho. ⁹ Oso mijo wonyoangkafoso a'amu nakumta'ni mpe nalohofontifijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'nɪngkohoho somo uyihwanesohilo.

¹⁰ Ose hnnɪngkahonɪngkofi Jisas hofɪkoe hungkunomo huno uyahonɪngki ulimeto, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'no uyalokwofo. Kako ngkimo wopɪngo ntohokwoho. ¹¹ A'amu umofonyo iwo'nɪngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'nɪngkohofofoho. I, oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepi umo'nɪmontonoho. Oso'no a'amu ngkimo wopɪngo ntohoho'ne sikuno pi'nɪngo mauyoho. ¹² Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafito'no yasyiwo'nɪngkuhwone hopaso ehantohokwoho. ¹³ Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopɪngo a'amu somo ulifijo so'no olo a'mu losi ntohofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'nɪngo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

*Jutas hwe engo sohware Jisasimne'no ulimne'ento hungkuno ho'nahumentisofoho.
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)*

¹⁴ Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo ango

* **26:2:** Oso sikuno simo'moso hwaho Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomi tisimaso somo poyo imokumentisofoho. Oseso a'amu Isilaeliso yahu sipsip honiyoso hofɪko mitipitihwayo'nji hoku'moponjo iyo fijihofaki'nnyo'nji osomo uloho'mentohofofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofoho. Oso sikuno somne'ne Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo liwo'nɪngkuhwonefoho.

syoho'njo sohwaro nu'manto ¹⁵ ulimonto, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'no sekwo peho wontopantifito. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimontohofi, Nakwo hamniyoho sojo teti (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimontohofofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta Jutas Jisasimo utihwamne'ento hon'ngkano imofone syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wosopayo nimentohofofoho.

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹⁷ Sikuno Engo uhwonimotofoto simo'mjo somo a'amu Juta wopayo nom'ne kengo niwo'n'ngkohofoto so'no Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimontohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wopayo naneso nti'mo esyohumanehwono. ¹⁸ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimonto, Sekwo antime engo somo nukuji hwe fihumo nu'mafikuji ulimno. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetihwawo'n'ngkiso sohwo ole nalohoho. Nje sikuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somne'no wosopayo jije angomo wonontane'no yihwono. ¹⁹ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa Jisasiye hungkunomo in'ngkawentifi Sikuno Engo so'no wosopayo ito'no esyohumamentohofofoho.

²⁰ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nohumantifi Jisas ulimonto, ²¹ Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'n'nan'humonte hweho. Tokoyo'ofoto wantoho'mtonoho. ²² Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwafe simheho tango uyahon'ngki a'amu anga'no anga'nohino sohwa Jisasiyo ulimontohofi, Hwe Engofo, ngkolaho. ²³ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimonto, Hwe fihwo ngko'nji wopayo noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amumo tokoyo'ofoto uyimte hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno luti'hwamotofoto sohwa iyoswomo mtimokumentohofoto pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umonimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwaro tokoyo'ofoto ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wop'ngon'nesohilo. ²⁵ Ose ulahon'ngki Jutas oso hwe Jisasiyo tokoyo'ofoto imentiso sohwo Jisasiyo ulimonto, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimonto, Kiko nto lohino. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo'nji mijo'nji ae'uyo nimentohofofoho.

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²⁶ Hofiko wopayo nontan'ngkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujolo hohofonto inomokomoyo sohwaro uyonto ulimonto, Oloso nje a'apahofoho. Sekwo nomafikuji hmnimno. ²⁷ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'nji nomanto Anitumo isamoyoka ulonto hofikimo uyonto ulimonto, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwaso hmnaopmno. ²⁸ Olo nje honiyo loso a'amu pi'n'ngo sofe wonyo wae yasemofone usohumahono. Honiyo loso Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyo losomo Anitu uhwon'ngkuhwosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁹ Hungkuno waselimo. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo nohumentanimo sikuno memjaofihwoso'no ngko sekwo'nji nje Mpohwoe ango a'amumo mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefoho.

³⁰ Ose ulahon'ngki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofofoho.

Jisas kako Pita Jisasiyo'ne'no hwasyo hungkuno a'amu somo ulone so'no ulimentisofoho.

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas ulimonto, Olo sikwo'miyo lomo sekwo ngkimo nihwajikuji hiyaso wahumpeentifeho. Anituye hungkuno mtimokumentohofi sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohomo fonjasyikujo'no yahu sohwa hiyaso wahumpeentifeho. ³² I, oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ³³ Ose ulahoningki Pita ulimonto, Nom'ne sohwa hofiko ko kuhwotimopijoso ngko makuhwotimo'mnehono. ³⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimonto, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufu tosiika yoka malontaningkuhwoso sohonta kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufau sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no yihufu sohwo yoka walimontonoho. ³⁵ Ose ulahoningki Pita ulimonto, Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'o, ngko kikonji ko fonjanisiyomanji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahoningki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hopa ulimentohofofoho.

Jisas Ngketisemani sopo humanto Mpohune'no jomo ulimentisofoho.

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketisemani iyo uyo syoho spono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwo ulimonto, Sekwo olopo fesyohumanno. Ngko oso nompono ulimo Mpohumo jomo ulimo. ³⁷ Ose ulonto kako Pitanji Sepetiye hwomu sohwa'ulnji utimanto umentohofofoho. Nowentifi Jisas simeho tango mikunimposo umentisofoho. ³⁸ Oso'no ulimonto, Nje simeho tango mikunimposonjo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Ngkonjopo fesyohumafikuji ngkimo nohontohumanno. ³⁹ Ose ulonto we'enehwo nowento simano hwaho hohnta'ni ipitofawento Anitumo ulimonto, U, nje Mpohwo, olo tohino loso nonimahwosi woniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomo nningkahutoho. O'o, jije hunomnohino hmningkayo.

⁴⁰ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwonimentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofesyowentaningkofi uhwononto Pitamo ulimonto, Kiko ngkimo monohontohumayo peho'neto. ⁴¹ Sekwo ngkine'no nohontohumafikuji Mpohumo jomo ulimno. Seten sekumo yamofa selohofonoho. Sekwo wopingonohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

⁴² Ose ulonto Jisas apa'no we'enehwo nowento ulimonto, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo manimnonehoho nningkohoho. I, oso'no nje hunomo miningkomnehono. O'o, jije hunomnohini uningkapmmnono. ⁴³ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwa timo saho uningkahoningki saho fesyowentaningkofi uhwonimentisofoho. ⁴⁴ Ose uhwononto apa'no nulikomanto Mpohumo jomo simo'mjo ulimentiso hopaso apa'no nowento ulimentisofoho. ⁴⁵ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ulimonto, Sekwo saho ne'no lofesyawotofo. Upa'nimno. Nje sikuno nto imofapmmaho. A'amufe Hwomu sohumnene'no a'amu wonyo sohwo tokoyo'ofoto imasofoho. ⁴⁶ Sekwo filikapmmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofoto ntohomaso sohwo nto pohoho.

Jutas Jisasimo a'amu wonyo sohwo uyimentisofoho.

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷ Jisas oso hungkuno ulontaningki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufau sohwo imofapmmmentisofoho. A'amu yofe engonjo tajo ango syohonjo sohwanji a'amu Isilael hwe engo sohwanji a'amu piningo engo itokusonjo hosimnonjo sohwo lutihwahoningkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotamentisofoho. ⁴⁸ Jutas oso a'amu sohwo yafo itihwayone ole ulimonto, Hwe sohomo nu'mahm'mo hinjoho huanimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho.

Osohumo sekwo aho fikopmno. Ose nto ulimentisofoho. ⁴⁹ Oso'no Jutas Jisasimo komo'no nu'manto ulimento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'nimentisofoho. ⁵⁰ Ose yahonngki Jisas ulimento, Kiko umonji pohino sohwo komo'no fiyo. Ose ulahonngki hofiko Jisasimo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho.

⁵¹ Hwe fihwo Jisasi'nji humamentiso sohwo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyohu sohomo haloho loku'mentisofoho. ⁵² Ose yahonngki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajo asomo foho'nasyo. A'amu fihwo kako hwakuhwajo'nji nom'ne sohwo lofososo oso hwe huhwo sohomo hwakuhwajo'nji wolofosyantifeho. ⁵³ Kiko huno makiyoho liyohoho. Ngko nje Mpohumo jomo uli'me'no kako ahwomomjo a'amu pi'n'ngo engo nifo'mayo'ne nihwajihwonesohilo. ⁵⁴ I oso hiso'no ngko ose i'me'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mtimokumentohofoho oso hungkunoso ne pipi imo'n'ngkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umo'n'montonoho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta Jisas a'amu itokuso'njo somo ulimento, Sekwo a'amu hufo iwo'n'ngkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno luti'hwahonngko sekwo ngkimo osopo manikoso'njo iwo'n'ngkohofihwasoho. ⁵⁶ I oso'no a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki luti'hwamotofo sohwoe hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imo'n'ngkohoho. Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

A'amu 'kaunisol' syoho'njo sohwoe pone'no nowentifi Jisasimne'no hungkuno limentohofofoho.

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oso a'amu sohwa Jisasimo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe angomne'no kemotamentohofofoho. A'amu honngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofofoho. ⁵⁸ Pita Jisasimo ko inngkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'miwesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo noswonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo so'no uhwontohumamo lonto humamentisofoho.

⁵⁹ A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofofoho. ⁶⁰ A'amu pi'n'ngo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofopahonngkofi nofonjosyane'entifi hungkunoso wonyopi tipmmentohofofoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji ⁶¹ ulimentisiyo, Olo hwe lohwo ole limaso hweho. Anituye ango engoso ngko wae yahm'mo songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'n'montonoho. Ose limaso hweho.

⁶² Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo nolikofalohofonto Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusiyo losofo. ⁶³ Ose ulahonngki Jisas mampi'nyo humentanngki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Anitu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalofoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko Kilais, Anitu kuhwosopo'mentiso Anituye Hwomu Ne hwasilaho.

⁶⁴ Ose ulohonngkahonngki Jisas ulimento, Kiko nehopi'nohino. I wakilimonne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap'ngo sohwoe aho anga sohohnta'ni humentanngkuhwosi uhwonfitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi pihwoso'no uhwonfitnnefoho.

⁶⁵ Jisas ose ulahon'ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwo s'imano hintotohino umnimentiso so'no kakoe manji'mofo we'ene sisimpento ulimento, Kako Anitune'no sitofo ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n'ngkohoho. ⁶⁶ Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁷ Ose ulontifi Jisasiye simo'mangopo me mijo uyati'mofontifi fongku'mentohofofoho. A'amu fehohnjo nufonjontifi ⁶⁸ Ulimentohofi, Kiko Klais sohwo Anitu hungkuno kijopahon'ngki liwo'n'ngkino hwosi, tihwo kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofo ose ulimentohofofoho.

*Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno, Ngko huno maniyohoyohoho ulimentisofoho.
(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentan'ngki hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyosi nu'manto ulimento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkino hwosoho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nono nuhwon'ngkahon'ngkofi Pita ulimento, Awonoho. Olo hungkuno ntohino loso'no ngko huno maniyohoyohoho. ⁷¹ Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentan'ngki nom'ne a'mu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwo ulimento, Olo hwe lohwo Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkiso hweho. ⁷² Ose ulahon'ngki Pita apa'no yofe hiyaso yonto ulimento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohwo huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. ⁷³ We'ene'pi a'amu fehohnjo likofohumentohofoho osohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Nehopi kilihwono. Kiko hofiko'njo mta'ango hwosoho. Jije mampahoso Ngkalilinta'ango pa'n'ngo ho'n'ngkohoho. ⁷⁴ Ose ulahon'ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sohwo ngko huno maniyohoyohoho. Nihu'no nehopi lohono. Ose ulimentisoso tosika yoka limentisofoho. ⁷⁵ Yoka lahon'ngki nupa'nonto Pita hungkuno Jisas ulimentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Hungkuno ole ulimento, Yihufu tosika yoka molontan'ngkuhwoso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoho'no yihufu sohwo yoka walimontonoho. Pita kako huno ose syafisyonto mempono swonto kakoe yahino wonyo so'no simaho tango mikun'imposo uyahon'ngki humotaho engo ne'no limentisofoho.

27

*A'amu Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)*

¹ Im'ngo ne so'nji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno limentohofofoho. ² Jisasimo aho kentifi ahwomo nano kilofontifi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofofoho.

*Jutas poyo pe'nimentisofoho.
(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)*

³ Jutas kako Jisasimo tokoyo'ofu ulohomentiso sohwo uhwonimentisoso hofiko Jisasimo tohino uyantifi yahon'ngkofi uhwononto kako simaho tango uyahon'ngki huno ole syafihu'mento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo teti (30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto ⁴ ulimento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohwo setihwamale sohwo wape'nimontonoho. Ose ulahon'ngki

ulimentohofi, Nakwoe'maho. Jije'nohinofoho. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye ango engo somo noswoho'nofawento nowento nano hmentisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnnimentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasiyo'ne mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wopingo'maho.

⁷ Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kotiku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mtimokuwo'n'ngkohoho sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni nopikuji poyo pe'n'ngkujo'no pijafu ho'nasiyo'nefoho. Ose kotijwontifi imentohofofoho. ⁸ Oso'no hwaho hopo sopo hwaho honyo lifawojoponoho liwo'n'ngkohofofoho. Oso yofe hiso olohonta weho.

⁹ Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamojo sohwoe hungkuno ne imo'n'mentisofoho. Hungkuno ole, A'amu Isilaeliso oso hamniyohoso kakine'no mpe uyano lontifi imentohofofoho oso hamniyoho hiso nomantifi

¹⁰ a'amu hwontoho mtimokuwo'n'ngkiso sohwoe hwaho mpe imentohofofoho. Oso hwe engo nimentiso pa'nyofoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose limentisofoho.

Pailot Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.

(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)

¹¹ Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwsilaho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ¹² Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno ulahon'ngkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisofoho. ¹³ Oseso Pailot Jisasimo ulimento, Oso hungkuno kicine'no ntohofoso kiko mupa'nyotaho. ¹⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas hungkuno mujo'njo yahon'ngki Pailot yomo yonto huno pin'nggo engo syafihu'mentisofoho.

Pailot Jisasimne'no iyomo fonjinto'ofahumno ulimentisofoho.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

¹⁵ Oso Sikuno Engo wopayo iloho yanimotofo sikuno somo soswo huhwo huhwi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo isihutofihwajimojo hweho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'no yofe hwe engo sohomo uliwo'n'ngkahon'ngkofi oso hwe huhwo sohomo isihutofihwajimojo hweho. ¹⁶ Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohuman-tisofoho. ¹⁷ Hwe moya'mi nuhu'mokahon'ngkofi Pailot ulimento, Ngko sekuyepono tihumo isihutofihwajimnehono. Ngko Mpolapas isihutofihwajimnehono. Ngko Jisas a'amu Kilaisiyoho uliwo'n'ngkohoho sohomo isihutofihwajimnehono. Ose ulohonimentisofoho. ¹⁸ Pailot olo so'no huno moi'wonoho. A'amu pin'nggo engoso Jisasimo in'ngkamotofo so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa simano hintotohino umnimentisofoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmmentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako hungkuno jo'ne ango sopo humentan'ngki kakoe ape hungkuno ole lihwatimento, Kiko oso hwe wopingo sohomo kiko wonyo ulohofohotoho. Ngko sikwo'miyomo oso hwe sohune'no wojo uhwon'ngkoheso ngko simeho tango nisofoho. Ose lihwatimentisofoho.

²⁰ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'njo sohwanji hofiko hwe moya'mi somo ulimentohofi, Sekwo Mpolapasimne'no jomo ulimno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohofofoho. ²¹ Hwe yofe engo'njo sohwo a'amu somo ulohonimento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso tihumo usihuto'mnehono. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Mpolapasimo

usihutofu. ²² Ose ulahon'ngkofi Pailot ul'imento, Ngko Jisas a'amuso K'lais hwasoho ul'wo'n'ngkohofu sohomo pipi imnehono. Ose ulahon'ngki a'amuso ul'imentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. ²³ Ose ulahon'ngkofi Pailot ul'imento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon'ngki a'amuso mohm'no ul'wo'n'mentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. Iyopo fonjinto'ofasyo.

²⁴ Ose lontan'ngkofi Pailot huno umento, kakoe hungkunoso hopa mmo'n'ngkahon'ngki ikujoho u'mofapmmonto yahon'ngki Pailot kako a'amuso wanohon'fento mijo nomanto a'amuso uhwontohumentan'ngkofi kakoe ahomo mijo yat'ku'nonto ul'imento, Olo hwe lohomo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'lo, sekwo hwap'ngo kuyoho. Oso'no nje aho mijo yat'ku'n'ngkohono. ²⁵ Ose ulahon'ngki a'amuso ul'imentohofi, Olo hwe lohomo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwoe mehomi ntnne'no wone'ma'montonoho. ²⁶ Ose ulahon'ngkofi Pailot Mpolapasimo isihutof'hwajonto kakoe hwe itokuso'njo sohwaso ul'imento, Jisasimo impe'nji fonj'kuji iyopo fonjinto'ofahumno.

*A'amuso itokuso'njo sohwaso Jisasimne'no sitofo l'imentohofofoho.
(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)*

²⁷ Oseso Pailotiye a'amuso itokuso'njo sohwaso hwe yofe engo'njo sohwaso an-gomo ipemotaswont'ifi osopo hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwaso Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ²⁸ Hof'iko kakoe manji'mofo yajont'ifi hof'iko manji'mofo nom'ne hon'yo'nohinoso uloho'mentohofofoho. Oso manji'mofo hon'yo'nohinoso a'amuso yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwaso manji'mofofoho. ²⁹ Ose yont'ifi hof'iko impe yongo'njo nomant'ifi nopopojont'ifi hnn'mentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwaso mnokino manji'mofo pa'nyofoho. Ose lont'ifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hof'iko fo'me nomant'ifi kakoe aho anga-hohnta'ni umanjont'ifi ul'imentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohu-mayo sohwaso pa'n'ngo sohwaso aho kumanji'hwono. Ose lont'ifi kako'njopo hwomtame poji ulohofont'ifi sitofo ul'imentohofi, Ou Hwe Engo sohwaso, k'iko a'amuso Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwaso. ³⁰ Ose ulont'ifi kakoe simo'mango sopo memijo uyati'mofont'ifi oso fo'me ahomo umangku'mentohofoso nomant'ifi mnokinopo fongku'mentohofofoho. ³¹ Hof'iko sitofo moi'wo ulont'ifi oso manji'mofo hon'yo'nohinoso yojasyont'ifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yont'ifi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne sopo ipemotasimentohofofoho.

*Hof'iko Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)*

³² Ipemotasont'ifi hwe fihwo Sailininta'ango kakoe yofe Saimoun osohomo nu'mant'ifi kwokwe umofont'ifi kako Jisasiye iyo hwojiyaf'iku'nnyo intofo'ne'ent'ifi ul'imentohofofoho.

³³ Kako intofahon'ngki hof'iko hwaho Ngkoulikota si'mo'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopone yofe hiso hwap'ngo olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho. ³⁴ Osopo nohumant'ifi hof'iko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mumnyo'njo so'ne so'nji iwolo'mokont'ifi Jisasimo uyahon'ngkofi kako yamofo imentisoso man'mentisofoho. ³⁵ Oseso hof'iko Jisasimo iyopo fon-jinto'ofasyont'ifi kakoe manji'mofo yo'mayoso t'ihwo woma'montol'ikeno lont'ifi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwaso syohi'nyo hiso yakolo ulohofont'ifi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho. ³⁶ Ose yont'ifi osopo nohumant'ifi Jisasimo uhwontohuma-mentohofofoho. ³⁷ Kakoe iyo hwojiyaf'iku'nnyo yokintaho sopo olo hungkunolo kakine'no mt'i'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASIYOHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt'i'mokont'ifi iyoswo hofojahumentohofofoho.

³⁸ Jisasi'njopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, nom'nihwo aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁹ Hwe moya'miso nopohotawentifi mnok'ingkwa'n'ingkwa'nnyo yontifi sitofo ulimentohofi, ⁴⁰ Kiko ole liwo'n'ingkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'n'montonoho. Ose liwo'n'ingkinohwoso. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosi'manji kiko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fikotape. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkanohungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitofo ulimentohofofoho. ⁴² Ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ingkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isilael sofe hwe engo hwolaho. Kako iyopo nta'ni kotap'hwoso'no uhwon'ingkuhwasi nakwo simoho hi'ntnnono uyano. ⁴³ Kako Anitumo simoho hi'ntnnono uyonto ole limento, Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho. Ose limentiso hweho. Anitu kakine'no umo'n'ingkuhwoso'no'manji kako olohonta ufo'mano. Ose ulimentohofofoho. ⁴⁴ Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofoho huhwa'u Jisasi'mo sitofo ulimentisiyefoho.

Jisas poyo imo'n'imentisofoho.

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵ Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji *t'ili* (3) *k'louk* oso'nji apa'no longkon'ingkahon'ingki mofehi'nyo limentisofoho. ⁴⁶ Sikuno wammonto yahon'ingki Jisas joho mohm'no limento, *Eli Eli lema sapak'itani*. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo Anitu, peho'no nis'ikwojantokuno. ⁴⁷ Ose lahon'ingki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahon'ingki limentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahon'ingki limojo sohumne'no joho lalofoho. ⁴⁸ Ose ulahon'ingkofi hofiko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasi'mo u'manto hwapife we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto uyimentisofoho. ⁴⁹ I oso hiso'no nom'neso ole ulimentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nop'hwosi ufo'ma'mtolikeno. Ose ulimentohofofoho. ⁵⁰ Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'n'imentisofoho.

⁵¹ Oso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sis'impo lohofonto hofa'u imo'n'imentisofoho. Hwaho hwomihwo yonto sojo engoso t'ihwo'mentisofoho. ⁵² Oso hwaho a'mopijafo ho'nahinyo sopo hwaho hwosampo lohofahon'ingki Anituye a'amu pi'n'ingo pe'n'imentohofoso songo lika'mentohofofoho. ⁵³ Nol'ikafontifi sikuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lika'mentiso somo hofiko ango Jelusalem wopingo somo noswahon'ingkofi a'amu pi'n'ingo engo oso a'amu somo uhwon'imentohofofoho. ⁵⁴ Hwe a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantifi Jisasi'mo uhwon'tohumantifi hwomihwo yo'mayo so'nji imo'n'ingkahon'ingki uhwonontifi iyoho unimentisofoho. Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Ose limentohofofoho.

⁵⁵ Moya'mi pi'n'ingo engo Ngkalilinta'ango Jisasi'mo tifi in'ingkamotofo sofa Jisasi'mo ufo'mano lontifi Ngkalili ul'iko'mantifi Jisasi'nji Jelusalemno pmentohofofoho. Osofa nohumantifi Jisasi'mo uhwon'ihwojamentohofofoho. ⁵⁶ A'mu hofiko'njo loponta'angosi Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemisi'nji Jousepi'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

*Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)*

⁵⁷ Sikuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmmentisofoho. Kakoe yofe Jousep+yoho. Kako Jisasi+mo in+ngkamojo hweho. ⁵⁸ Kako hwe engo Pailot osohumo u'manto, Jisasi+ye pijafoso olo hwe ulohon+mentisofoho. Ose ulahon+ngki Pailot ul+mento, Jisasi+ye pijafoso olo hwe lohomo uy+imno. ⁵⁹ Ose ulahon+ngki Jousep pijafoso nomanto hwap+fe songo halojo somo ifohumpento ⁶⁰ kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo il+mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo y+wolo'mo y+wolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁶¹ Maliya Makitolanta'angosi'nji nom'ne Maliyasi'nji sokimo mom+ngo sopo humanji hum+hwontohumantisiyofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasiye sokimo'njo mofone sopo humohumantohofofoho.

⁶² Mo'n+ngka honta sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwi nuyokolofahon+ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Pailot+mo u'ma'mentohofofoho. ⁶³ Nu'mant+fi ul+mentohofi, Hwe engo oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo songo humamentiso sohonta ole l+mento, Sikuno hufa'u s+hune memjaof+hwo'so'no ngko songo nol+ka'mnefoho l+mentisoso huno nayohoho. ⁶⁴ Oso hiso'no kiko jije a'amu sohwo ole uso, Jisasi+ye pijafoso somo sekwo p+kup+jo esyant+ngkujoso sikuno hufa'u s+hune womemjaofono. Ose uso. Kakoe inomokomoyo sohwa nukuji kakoe pijafoso hufo ikuji hwe moya'mi somo hwasyo ole ul+fitnnoho, Jisas songo nto l+ko'maho. Oso hwasyo hungkunoso hwasyo hungkuno s+mo'njo somo nuyakolofonoho. ⁶⁵ Ose ulahon+ngkofi Pailot ul+mento, Sekwo sekwoe a'amu uhwontohumayo'ne sohwo uhwa+jifjoso hof+ko sokimo somo yokumpohn'nyo wop+jwosyafe. ⁶⁶ Ose ulahon+ngki hof+ko nowent+fi pijwahumentohofofoho. Oso hiso hano pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofofoho. Oseso hof+ko a'amu itokuso'njo sohwa sokimo homo somo uhwontohumayo'ne uhwat+mentohofofoho.

28

*Jisas songo lika'mentisofoho.
(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)*

¹ Sikuno iyoho humayoso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki Sante im+ngo'nji mofehi'nyo wosi'mofapmmonto yahonjo so'nji Maliya Makitolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji siko Jisas ho'nahumalofoso sopo uhwonaho lonji pmmmentisiyefoho. ² Oso hohosohonta hwaho hwom+hwo yahon+ngki a'amu ahwomomjo sohwo nul+ko'manto noponto sojomo iwolo'mo iwolo'm+ngo lohofonto sojo nomeho'naofonto sojo yokintahopo humamentisofoho. ³ A'amu ahwomomjo sohwoe s+mano emta'm+ngo yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso n+hu'no halojo'nohinofoho. ⁴ A'amu itokuso'njo sohwa osohumo uhwonont+fi yomo yont+fi iyoho un+ngkahon+ngki poyo hopa wo'mentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ul+mento, Siko iyoho sen+ngkuhwoloho. Ngko huno ole niyohi, Siko Jisas a'amu iyopo fonjinto'ofahumalofoso sohune'no tipeelokusiyo. Ose ulonto ul+mento, ⁶ Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako l+mentiso hopa nto lika'maho. Oyoninyo. Hof+ko Jisasi+mo noho'nahumalofoso lopo uhwoninyo. ⁷ Siko komo'no uhus+si kakoe inomokomoyo sohwo hwe poyo imo'n+maso sohwo pi'n+mo mta'ni nto lika'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkaliline'no s+mo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwon+mno. Hungkuno seloheso in+ngo seyole'no.

⁸ Ose ulahon'ngki a'mu sofa'u iyoho unimentisoso siko simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki pi'nimomo nuliko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwa mo olo hungkuno loso ulohonanji umentisiyefoho. ⁹ Nowentan'ngki Jisas hon'ngkanopo uswo'nonto ulimento, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahon'ngki t'fonepo nowenji Jisasiye sife hwompahomo aho upm'mokonji Jisasi mo hwomtame uloho'mentisiyefoho. ¹⁰ Jisas ulimento, Siko iyoho sen'ngkuhwoloho. Siko nuhusisi nje n'ngkwahwosamo ulinyo. Hofiko hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohonife. Ose ulinyo ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Oso a'mu sofa'u nowentan'ngki a'amu fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uh-wontohumayo sohwa hofiko angopo i'mofawentifi a'amu yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwa yo'mayo imo'n'imentiso so'no ulimentohofofoho. ¹² Ose ulahon'ngkofi a'amu huhwo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokontifi yo'mayo yane'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. Hofiko hamniyoho engo a'amu itokuso'njo sohwa yo'ntifi ulimentohofi, ¹³ Sekwo a'amu somo ole ulimno. Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko sikwo'miyomo nopontifi nakwo saho foyowentan'ngkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofofoho. Ose ulimno. ¹⁴ Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwa olo so'no upa'n'ngkuhwosim'nanji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uyimontonoho. ¹⁵ Ose ulahon'ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomantifi hofikoe hungkunomo in'ngkamentohofofoho. Olo hungkuno Jisasiye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe angomeemo ho'n'ngkowahon'ngki ne'no lontifeso olohonta ose weho.

Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi mo uhwonimentohofofoho.

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁶ Inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwa oso hwofiki'nyo hwaho Ngkalili sopo Jisas nto ulimentiso spono simentohofofoho. ¹⁷ Hofiko Jisasi mo uhwonontifi hwomtame uloho'mentohofofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisasi t'keno nom'ne hwolikeno lontifi huno pi'n'ngo syafihu'mentohofofoho. ¹⁸ Jisas hofikimo t'fonepo u'manto ulimento, Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomo'nji hwaho'ntnne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho. ¹⁹ Oso'no sekwo nowekuji hwaho hopi'nono angomeemjo a'amu somo nje hungkuno lutihwafikujo'no nje inomokomoyo umonife. Sekwo hofikimo mijo kiyomayoso Mpohwoe yofe'nji kakoe hwomufe yofe'nji kakoe Towahunofe yofe'nji likuji fikiyomapmno. ²⁰ Ngko hungkuno hopi'nono sejapontneso a'amuso hungkuno hiloso in'ngkape-e'ne filutihwamno. Upa'nimno. Ngko sekwo'nji engolopohamo nohumentanim'no sikuno moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no ne'no humentihwanefoho.

Mak **Olo Hungkuno Wopingo loso Mak Mt'i'mokumentisofoho.** **Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahon'ngki Mak olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso olenoho. Joun'yoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Mak'yoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 25. Osopo weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwap'ngoso ole: Yofe Mak'yeso Ngk'lik hungkuno mta'angofoho. Yofe Joun'yeso Hip'lu hungkuno mta'angofoho. Mak'ye na'usi Maliyafoho. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 hon'ngkano we'e 12. Osopo weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye ango somo a'amu Jisas'imo in'ngkunyoso aho ku'mo ku'mingo ne'no uhu'mokumotofomnoho. Mak sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasiye inomokomoyo Saimoun Pita'nji ango Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak ango Loum humanto mt'i'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hofi'ko huno ole, Mak sohwo Hip'lu hungkuno so'nji Ngk'lik hungkuno so'nji huno moi'wo'nnyo hweho. Oso'no ango Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyo syoho imojo hweho. Pita kako Anituye hungkunoso Hip'lu hungkunomo lahon'ngki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngk'lik hungkunomo iwolo'mokumoyo hweho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fihwo kako ni'hu'no yokumpohn'nyo hwo'manji nakwoe Hwe Engo hweho. Ose syofi'syontan'ngkofi Mak kako Jisasi'mne'no ole ul'monto mt'i'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwofe yokumpohn'nyo somo Jisasiye yokumpohn'nyoso yakolonoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahunu wonyo'njo somo wopingo umokiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hweho. A'amu Loumjo somo Mak ose ul'monto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngk'lik Jisasi'mo in'ngkunyoso somne'no mt'i'mokumentisofoho. Mak mt'i'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Huno nafohotofo hwap'ngo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho loponjofe yokumpohn'nyo somo yakolow'nyo hweho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofu l'hwasi Jisasi'mo un'ngkohwano.

Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno lut'hwamentisofoho.
(Matiyu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Joun 1:19-28)

¹ Ngko Mak'ni Anituye Hwomu Jisas Kilais sohune'no hungkuno wopingo wamt'i'mokumonne'no yohono. ² Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anitu kako Aisaiya sohomo hungkuno uyahon'ngki iyoswo ole mt'i'mokumento, Anitu kakoe hwomumo ul'mento, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol'hwat'imonnoho. Oso huhwo sohwo kako kikimo s'imo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jije hon'ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

³ Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'n'mento,

Hwe Engo sohume'no hon'ngkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no hon'ngkano hiso ito'no m'hwat'imno.

Oso hungkunoso Aisaiya mt'i'mokumentisofoho.

⁴ Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo i'mofaponto a'amu pi'n'ngo uhu'mokahon'ngkofi ole lut'hwamento, Sekwo sekwoe

hon'ingkanono wonyo somne'no hohujo ikinjaofi'kujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofi'hwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. A'amumo sekwoe hon'ingkanono songoso uti'hwayo'nefoho. ⁵ A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jelusalem mta'ango pi'n'ingo engo so'nji Jounimo u'mantifi kakoe hungkuno upa'nontifi hofi'koe wonyo yoloho lijwaofahon'ingkofo Joun hofi'kimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁶ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'njohwe yahu *kamel* lohwa'nji mt'i'mokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji ti'me mijo'nji ni'mojo hweho. ⁷ Joun a'amumo ole luti'hwamojofoho. Hwe nom'nehwo tifi noponefoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo niyakolofonefoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyo'ne hwo'nyoho. ⁸ Ngko sekumo mijo'nohino kiyosemawo'n'ingkonono. Hwe tifi'finjo sohwo kako Anituye Towahuno Wop'ingonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

Joun Jisasimo mijo kiyomahon'ingki Seten Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.
(Matiyu 3:13-17; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

⁹ Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili uli'ko'manto Jounimo nu'mahon'ingki Joun kakimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho. ¹⁰ Jisas mijo mta'ango nosi'mofaponto uhwonimentisoso ahwomo mtampo lohofahon'ingki Anituye Towahuno yihufu ntolofiyo pa'nyo sohwo Jisasimo wekehumapmentisofoho. ¹¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no, ngko simeho wop'ingo mikunimposo kijapalokweno. Kiko yo'mayo wop'ingo iwo'n'ingkinono so'no nje simeho wop'ingo ni'mo'nantofoho. Ose ho'nimentisofoho.

Seten kako Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho.
(Matiyu 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Ose ho'n'ingkahon'ingki Mijo Joutananta'ango Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo Jisasimo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yo'mayo ane sopono uhwatimentisofoho. ¹³ Osopo Jisas nohumentan'ingki sikuno *fouti* (40) memjaofahon'ingki Seten Jisasimo wonyo umokumo lonto Jisasimo yamofo uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikisiwojo yo'mayoso nohumentan'ingkofo a'amu ahwomomjo sohwa Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

Jisas syoho emayoso Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.
(Matiyu 4:12-17; Luk 4:14-15)

¹⁴ Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Jounimo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anituye hungkuno luti'hwoma'mentisofoho. ¹⁵ Ole ulimento, Upa'nimno. Olohonta Anituye sikuno mofoneponoho. Wel'enepe Anitu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosyohumanefoho. Sekwoe hon'ingkanono wonyo somne'no hohujo ikinjaofi'kuji Anitumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose luti'hwamentisofoho.

Hwe osofosofahu'no inaniku syoho'njo sohwanne'no Jisas joho ulimentisofoho.
(Matiyu 4:18-22; Luk 5:1-11)

¹⁶ Sikuno fihwi Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ingopo hano emoyonto uhwonimentisoso Saimoun kon'ingkwawe'hwewo Entilu'nji siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontan'ingki uhwonimentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁷ Jisas nuhwononto ulimento, Siko ngkimo tifi nn'ingkapinyo. Siko inaniku mawo'n'ingkisiye pa'n'ingoso Anitumne'no a'amu mayo'ne woloseti'hwamo. ¹⁸ Ose ulahon'ingki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

¹⁹ Hofiko we'enepe mitimomingo somo noku'mokwawentifi Jisas uhwonimentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumanji inaniku ho'yo ito'no esyohumentaningki uhwonimentisofoho. ²⁰ Jisas nuhwononto sikine'no komo'no johu ulimento, Oyoninyo. Ose ulahoningki Jemisi'nji Joun'nji siko komo'no kaningkwohumo uliko'ma'mentisiyefoho. Kaningkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiyo sohwanji hofikoe yofayokinomo nohumentaningkofi Jemisi'nji Joun'nji siko uliko'manji Jisasi'nji umentohofofoho.

Jisas a'amu anga'nohino sohumta'ni towahuno wonyoso wae yao'mentisofoho.

(Luk 4:31-37)

²¹ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi pone Koponeyam i'mofawentifi sikuno Salolemo a'amu iyoho fesyohumayo'ne sikuno somo hofiko a'amu Jutafe tajo angomo noswontifi Jisas hwe moya'mimo hungkuno lutihwamentisofoho. ²² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwapingoso hofiko a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwapingo wo'nyo hweho.

²³ Oshonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo ango homo somo johu mohm'no ulimento, ²⁴ Jisas Nasaletnnta'ango sohwo si kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kicine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho. ²⁵ Ose ulahoningki Jisas kako towahuno wonyo sohomo yoka ulimento, Mampi'nyo fesyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ²⁶ Ose ulahoningki towahuno wonyo huhwo sohwo johu mohm'no lonto hwe sohomo yomo engo umasiyonto uliko'ma'mentisofoho. ²⁷ A'amuso ose uhwonontifi yomo engo yontifi hnnimentohofi, Olo pehotikeno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahoningki towahuno wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pentifi tifi iningkahwofo. Ose hnnontifi ²⁸ olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopo mjaho'nimmentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

²⁹ Jisas tajo ango mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Entilu'nji siko'nikwa'iyeh angomo humentohofofoho. Jemisi'nji Joun'nji hofiko'nji humentohofofoho. ³⁰ Saimoun konemi siye a'apaho tohohmtnno uhnningkahoningki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswopahoningki oso hungkuno hiso komo'no ulimentohofofoho. ³¹ Ose ulahoningkofi a'musi mnokino'nji nohumentanjopo u'manto Jisas kakoe aho nomanto a'mu simo nulikofahoningki a'apaho tohohmtnno moi'wo imo'ningkahoningki kako wopingo imo'nimentisofoho. Wopingo imo'nonto kako a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'ningo somo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

³² Oso sikuno somo a'amuso hofiko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmmentohofofoho. ³³ A'amu hopi'nono oso ango Jisas humentanjo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofofoho. ³⁴ A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wopingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas Anituye hwomu sohomo yofe uhwo'mentohofoho so'no Jisas hofikimo hungkunojo so'ne mampi'nyo umokumentisofoho.

Jisas hwaho Ngkalili sopo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

(Luk 4:42-44)

³⁵ Iyohohwe'nji Jisas nolikafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo nowento osopo kako Anitumo jomo ulimentisofoho. ³⁶ Saimoun kakoe a'amu'nji Jisasine'no tipeentifi ³⁷ Jisasimo tipihwonontifi ulimentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wotipekohonimo'nantifi yalokwofo. ³⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hofikoe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wopingo wolutihwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ Ose ulahon'ngki nowentifi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo ango somo lutihwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

*Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.
(Matiyu 8:1-4; Luk 5:12-16)*

⁴⁰ Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisasimo humotaho sulonto hwahopo hwomtame ulohofonto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji, jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ⁴¹ Jisas nupa'nonto hitoho ulofahon'ngki aho kisusyonto hwe sohumo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmimo'nyo. ⁴² Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'nikahon'ngki kako wopingo humamentisofoho. ⁴³⁻⁴⁴ Wopingo humentan'ngki Jisas hwe sohumo yoka yokumpohn'nyo ulimento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo ango syoho'njo sohumo jije a'apaho utihwahoji yo'mayo Mouses selimentiso so'no Anitumo yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinosa uhwon'ngkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'n'ngkiso so'no huno wosyofisyantafeho. Jisas ose ulimentisofoho. ⁴⁵ Lihwojahon'ngki hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wopingo umokumentiso so'no ulimentisoso oso hungkuno hiso ango'meemo ho'n'mentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne angkuhwafopo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'ni humentan'ngki a'amu ango kengo kengoponta'ni kakimo u'ma'mentohofofoho.

2

*Jisas hwe sife aho songo miyo'njo sohumo wopingo umokumentisofoho.
(Matiyu 9:1-8; Luk 5:17-26)*

¹ Sikuno nom'ne memjaofahon'ngki Jisas Koponeyam asomo nopahon'ngki a'amuso Jisas kakoe angopo * humaho upa'n'mentohofofoho. ² A'amu hopi'nono ango Jisas humentan'jopo uhu'mokontifi angomo angyoho'mo a'amu pi'n'nggo engo uhula'mo'mentohofofoho. Uhu'mokahon'ngkofi Jisas Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ³ Hwe osofosofahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohumo ijempoho emotapmmmentohofofoho. Oso mnokinosa sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisasi'njopo i'mofapmmmentohofofoho. ⁴ A'amu pi'n'nggo uhula'mo'mentohofoho so'no uhwonontifi hofiko Jisasi'njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokango antifepo kotasontifi iku'yo nofentifi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humentan'jo mompo impe intofuyoho'mokumentohofofoho. ⁵ Jisas kako uhwon'mentisoso oso a'amu itokwapmmmentohofoho sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon'ngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohumo ulimento, Olo hwomu lohwoosi, ngko jije hon'ngkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahon'ngki ⁶ a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa humupo'ntohumantohofofoho. Hofikoe simeho mo'mnohini ole syafihu'mentohofi, ⁷ Oso pipilo Anitu anga'no kako'nohino a'amufe wonyo

* **2:1:** Oso'no nakwo huno monayofoho. Tihwoe angotikeno. Oso hiso Jisas kako oso ango homo somo humamentisofoho. Ango Koponeyam sopo a'amu fiso hofikoe hunosa ole, Pita'nji Entilu'nji angotikeno. (Sohe engo 1 hon'ngkano we'e 29 somo uhwonyo.)

wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyono-hoho. Olo hwe lohwo Anitumo sitofo ulalofoho. ⁸ Ose syofisyahonngkofi hofikoe huno somo Jisas huno uyahonngki ulimeto, Sekwoe simeho mo'mo oso hunoso peho'no syofisikomo'nalokwofo. ⁹ Olo hwe mnokino'njo lohomo pehofo ulimne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jije honngkano wonyo wae weekumo'mo ulimnehono. Nom'ne hungkuno ole, Filikaho. Jije ijempoho nomahoji mpano. Pehoho ulimnehono. ¹⁰ Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho. Ose ulonto hwe mnokino'njo sohomo ulimeto, ¹¹ Wakilimo. Filikaho. Jije ijempoho nomahoji jije an-gopono fiwano. ¹² Ose ulahonngki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahonngki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi Anituye yofe ho'nomantifi ulimentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

Jisas Lifaine'no joho ulimentisofoho.
(Matiyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisas apa'no Mijo Ayo Ngkalili momngo sopo ku'mokuwahonngki osopo a'amu pi'nngo engo nu'mahonngkofi kako a'amumo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ¹⁴ Jisas hano nowento Lifai Alifiyosiyehwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo nohumentanngki Jisas Lifaimo nuhwononto ulimeto, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ulahonngki Lifai nolikafonto Jisasimo tifi inngkamentisofoho.

¹⁵ Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayo nontanngkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honngkano'njo so'nji hofiko Jisasimo tifi inngkunyo huhwanji humohumantohofofoho. ¹⁶ A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe honngkano hungkuno huno'njo fehohnjo sohwa hofiko Jisasinji a'amu wonyo so'nji wopayo nontanngkofi uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, A'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honngkano'njo so'nji Jisasinji wopayo peho'no nalokwofo. ¹⁷ Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ulimeto, A'amu mnokino ane'njo wopngo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyo'njo sohomo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu honngkano wopngo'njo hwona'nyoho liwo'nngkohoho somne'no joho lutimayo'ne pmmentohe hwonimaho. O'o ngko a'amu honngkano wonyo'njo somne'no pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.
(Matiyu 9:14-17; Luk 5:33-37)

¹⁸ Sikuno nom'ne fihwi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Anituye yofe ho'nomayo'ne wopayo humaho humentanngkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hofiko wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso inngkawowo'nngkohofofoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wopayo manyo'njo humayo yahino somo minngkayo'njo peho'no yalokwofo. ¹⁹ Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimeto, Upa'nimno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yontifeso hofiko wopayo humaho wohumantifitaho. O'o simeho wopngo'njo wonantifeho. ²⁰ I oseso hwangu sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofikoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasyikujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wopayo manyo'njo uyantifeho.

²¹ Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'e nomahwosi tontamo somo lojwohofojasihwosi yakife uyimtolaho.

Awonoho. Engo womnahoti'montonoho. ²² Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tifinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lhwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

*Salolemo sikuno iyoho humayo somo yo'mayo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(Matiyu 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko syoho'mo nowentifi mijoho uyahonngki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lontifi neso nimentohofofoho. ²⁴ Nontanngkofi a'amu Falisi sohwa uhwonontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni. Nakwoe honngkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi nngkohofoto. ²⁵ Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtimokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hofiko wopayo umofonyo yontifi mijoho engo humamentohofu sohonta ne'no selohonngkohono. ²⁶ Osohonta Apiyata hwe engo tajo ango syoho'njo sohwo nohumentanngki Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu sakinjo somne'no'maho. O'o a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nomanto kakoe a'amu sohwapo nuymentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohofu so'no sekwo nje inomokomoyo sohwapo oso hungkuno hiso ulohonngkohofotaho. ²⁷ Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwapo ulimento Anitu kako sikuno iyoho humayoso peho'ne mtimokumentisoto. Kako hwe moya'mi ufo'mayo'ne mtimokumentisofoho. I a'amufe honngkanomo hano pitofasyo iyo'ne mtimokumentisofoho. I sikuno iyoho humayo homo a'amumo ufo'mayo'ne mtimokumentisofoho. ²⁸ Oseso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapngo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

3

Sikuno iyoho humayo somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wopngo umokumentisofoho.

(Matiyu 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Jisas a'amu Jutafe tajo ango somo apa'no swahonngki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. ² A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopngo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ³ Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Kiko ajwo lopo filohofape. ⁴ Ose ulonto hofikimo ulimento, Oso honngkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopngo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopngo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohonngkahonngki hofiko mampi'nyo imentohofofoho. ⁵ Jisas hofikimo fe'nihwononto simeho tohino umnngkahonngki a'amu Falisiye simehomo uhwonmentisoso hofiko a'amumo

hitoho mu lofe so'no simeho tango uyimentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohomo ulimeto, Jije ahoso sihwaho fisipofoh. Ose ulahon'ngki kako haloho'no yonto aho sihwaho sipo'mentisoso kakoe aho wop'ngo umo'n'imentisofoho. ⁶ A'amu Falisi sohwa uhwonontifi komo'no nowentifi Heloutiye a'amu sohwanji uhu'mokontifi Jisasimo poyo fonjosyane'entifi hon'ngkano tipmmentohofofoho.

A'amu pi'n'ngo engoso mijo mom'ngopo uhu'mokumentohofofofoho.

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji oso ango sopo nuliko'mantifi mijo ayopo nohumentan'ngkofi a'amu pi'n'ngo engo Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ango kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya, ⁸ pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'n'ngo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nontifi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ⁹ Jisas inomokomoyo sohwaso ulimeto, Sekwo yofayokino ito'no fesyohumanno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hofiko hwotoho nifi'fitnnoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁰ Hwap'ngo ole, Jisas a'amu pi'n'ngo engo somo a'apaho wop'ngo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinoso a'amu yohoto yohotofo mjoloho'nim'wentifi Jisasimo upm'mokantane'no yihwono ose limentohofofoho. ¹¹ A'amu towahuno wonyo'njosso Jisasimo uhwon'timantifi hwahopo ipitofawentifi joho ulimentohofi, Kiko An'tuye Hwomu Ne hwosoho. ¹² Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso uh-wosopo'mentisofoho.

(Mat'yu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwofiki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uh-wosopo'mo lonto a'amu somo joho ulahon'ngki hofiko sapmmentohofofoho. ¹⁴ Jisas a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso kakoe inomokomoyo'ne uh-wosopento ulimeto, Ngko'nji fesyohumayo'ne sehwasopehe sohwaso, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo lutihwayo'ne wolosetihwamo. ¹⁵ Nolosetihwahm'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejapmmo. Ose ulimentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo uhwasopo'mentisoso Saimoun'yoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako Pitafoho mulimentisofoho. ¹⁷ Jemisi'nji kon'ngkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mulimentiso Mpouaneses. Oso yofe hwap'ngo ole hwe yokumpohn'nyo ahwomo l'wo'n'ngkiso pa'nyo hwa'uyoho. ¹⁸ Nom'nihwa Ent'lu'nji Filip'nji Mpatoulom'yu'njoho. Nom'nihwa'u Mat'yu'nji Toumasi'njoho. Nom'nihwo Jemisi osohwo kako Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyosi'nji Saimoun Selouti'njoho. ¹⁹ Nom'nihwo Jutas Isikaliyouti'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofoh yonto a'amu Jisasimo fonjasiyo'ne sohwaso ahomo uyimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwasopento, kakoe angopo umentisofoho.

Jisas'nji Mpelisepul'nji sikoe hungkunofoho.

(Mat'yu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)

²⁰ Jisas kakoe Nasalet osopono wahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo osopo uhu'mokumentohofofoho. Angomo uhu'mokumentohofoh so'no Jisas kakoe a'amu'nji hofiko wopayo manyo'njo imentohofofoho. ²¹ Jisasiye temtitohofoh sohwa oso hiso nupa'nontifi, Jisasiye hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilo'nnyo hwolikeno. Ose lontifi kakimo utimano lontifi pmentohofofoho.

²² A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa Jelusalem mta'ni nopontifi limentohofi, Mpelisepul oso towahuno wonyo hopi'nohino sohwaso hwe engo sohwo Jisasiye simeho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae

yaofiwo'n'ingkohoho. ²³ Ose lahon'ingkofo Jisas hofi'kine'no joho lutimanto pahnnimo hungkuno ulimonto, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo. ²⁴ Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'n'ingkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ingkuji hofi'koe wop'ngo fosyohumayoso wonyo umo'n'imontonoho. ²⁵ A'amu ango anga'nohinomo fosyawe sohwa hofi'ko ehusilofo humafi'kuji ikujoho fongki'n'ifijoso hofi'ko yosesamo wohumpeentifeho. ²⁶ Oseso Seten kakoe towahuno wonyo'njo sohwa hofi'ko ehusilofo humafi'kuji ikujoho fongki'n'ifijoso hofi'koe yokumpohn'nyo ane umo'nantifeho.

²⁷ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo l'hwosi swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho. Oso pa'nyoso ngko Setenimo uyakolo'mentohe so'no ngko kakoe towahuno wonyo sohwoe wae yaofalokweno.

²⁸ Olo hungkunolo in'ngo seyo'eno. A'amu hopi'nonohino hofi'koe wonyoso sifajo hungkunoso wonyo hungkunoso Anitumo jomo ulifijo'manji kako wae weesemo'montonoho. ²⁹ I oso'no a'amu kako Anituye Towahuno Wop'ngo so'no sitofo lososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. Oso wonyo hiso kakoe simo'mo ne'no nowentihwonefoho. Ose ulimentisofoho. ³⁰ Jisas kako Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo so'nji towahuno wonyo somo wae yao'mentiso so'no hofi'ko Jisasimo kiko towahuno wonyo'njo hwosoho ulimentohofofoho. Oso'no Jisas oso hungkuno tango'njo ulimentono.

*Jisasiye kona'wohi'nji hohmn'ingkwa'wehwosanji i'mofapmmentohofofoho.
(Mat'iyu 12:46-50; Luk 8:19-21)*

³¹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji kon'ingkwa'wehwosanji i'mofapontifi ango mempo hohnta'ni humantifi Jisasi'ne'no l'hwatimentohofofoho. ³² A'amu pi'n'ngo engo Jisasi'nji humantifi Jisas ajwopo nohumentan'ngki a'amu kakimo ulimentohofi, Upa'nyo. Jije na'u hnn'ingkwa'wehwosanji hnnampo'wohijanji humantifi kikine'no joho kilalokwofo. ³³ Jisas nupa'nonto ulimonto, Nje na'u n'ingkwahwosa t'hwalo. ³⁴ Jisas a'amu nohumentan'ngkofi fe'n'hwononto ulimonto, Uhwonimno. Olo nje na'uja nje n'ingkwahwosa, olohi humalofo. ³⁵ A'amu Anituye hungkunomo tifi in'ingkawowo'n'ingkohofoso nje n'ingkwahwosa nje nampohwosa na'ujafoho. Ose ulimentisofoho.

4

*Hwe fihwo ufongoyo fisosimoka'mentiso so'no pahnnimo hungkunofoho.
(Mat'iyu 13:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ Jisas kako Mijo Ayo Ngkalili sopo nohumanto a'amumo apa'no lutihwamentisofoho. Osopo nohumentan'ngki a'amu we'yo uhu'mokumentohofomaho. Oso'no Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso mom'ngo sopo loho'mentohofofoho. ² Kako pahnnimo hungkuno pi'n'ngo engo hofi'koe huno ufototofo'ne lutihwamentisofoho. Ole ulimonto, ³ Sekwo upa'nimno. Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴ Fisosomokofahon'ngki ufongoyo fehohnjoso hon'ngkanopo piwesyahon'ngki yihufu sohwa nopontifi manimentohofofoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo piwahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongoyoso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njo sopo piwahu'mentisoso nantipe yongo'njo sohwo komo'no fokofikwato lohofonto ufongoyo nontimo kingkulofonto oso ufongoyo hiso ne minto'n'imentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo

pɪwahu'mentisoso engo fokafonto ne pi'nɪngo into'nɪmentisofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), fiso engo (*sikɪsɪti*, 60), fiso pi'nɪngo engofoho (*wan hantɪlet*, 100). ⁹ Jisas ose ulonto ulɪmento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulɪmentisofoho.

Jisas pahnnɪmo hungkuno so'no ulɪmentisofoho.
(*Matɪyu 13:10-17; Luk 8:9-10*)

¹⁰ Hwangku inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu fihwa kakoe hungkunomo upa'nɪmentohofoho sohwanji Jisasi'nji nohumantɪfi pahnnɪmo ulohonɪmentohofofoho. ¹¹ Jisas ulɪmento, Anɪtu sohune'no kako a'amumo mokosyohumayo yahino hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setɪhwamentisofoho. I oso'no a'amu kengo sohwa hofɪko pahnnɪmo hungkuno'nohini upa'nɪfe. Sekumo yoloho waselɪmo. ¹² Hohonta Aisaiya ole mtɪmokumento, Hofɪko nuhwonɪngkuji neso nuhwonɪfitne'maho. Hofɪko nupa'nɪngkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho. Hofɪko honɪngkano wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anɪtu hofɪkoe wonyo wae mmofonehoho. Ose mtɪ'mokumentisofoho.

Jisas pahnnɪmo hungkuno hwapɪngoso ulɪmentisofoho.
(*Matɪyu 13:18-23; Luk 8:11-15*)

¹³ Jisas ose ulonto ulɪmento, olo pahnnɪmo hungkuno hwe ufongoyo fisosɪmoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnɪmo hungkuno nom'ne songoso sekwo huno pipi seyohoho. ¹⁴ Upa'nɪmno. Hwapɪngoso olenoho. Hwe ufongoyo'njo sohwo Anɪtuye hungkuno a'amumo lutɪhwayo pa'nɪngofoho. ¹⁵ Fiso ufongoyo honɪngkanopo pɪwahu'mentisoso oso hwe moya'mi hofɪko hungkuno wopɪngo upa'nɪwo'nɪngkohoho pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wopɪngo sɪmeho mo'mo ho'nosyahonɪngki Seten wae yamo'mentisofoho. ¹⁶ Nom'ne a'amuso ufongoyo hwaho sojo'njopo pɪwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anɪtuye hungkuno upa'nontɪfi hofɪko komo'no sɪmeho mo'mo meho'nasyontɪfi sɪmonyo iwo'nɪngkohofofoho. ¹⁷ I oso'no hofɪkoe pmpongo anefoho. O'o, hofɪko we'eneɪpi nolohofontanɪngkofi a'amu nom'neso Anɪtuye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwo tango engo uyahonɪngki hofɪkoe pmpongo ane so'no pɪwasyɪwo'nɪngkohofofoho. ¹⁸ Nom'ne a'amu ufongo hwaho nantɪpe yongo'njo pa'nyofoho. Hofɪko Anɪtuye hungkuno upa'nɪmentohofoso ¹⁹ i, yo'mayo hwaho loɪonjo somne'no huno engo syafɪsyontɪfi hamniyoho engo womano lontɪfi yahonɪngkofi hofɪko ho'yango yo'mayo so'no hi umo'nyoso oso hiso Anɪtuye hungkunomo kingkulofɪwo'nɪngkohofofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho. ²⁰ Nom'ne a'amuso hofɪko ufongoyo hwaho afofo'njo pa'nyofoho. Hofɪko Anɪtuye hungkuno upa'nontɪfi oso hungkuno hiso inɪngkawentɪfi hofɪko Anɪtumne'no yo'mayo syoho wopɪngo yɪwo'nɪngkohofofoho. Oso ne into'nnyofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), nom'ne engo (*sikɪsɪti*, 60), fiso pi'nɪngo engofoho (*wan hantɪlet* 100). Ose ulɪmentisofoho.

Sikiloho pomponahoso hiyaso kipitofasiyo'eno.
(*Luk 8:16-18*)

²¹ Jisas nom'ne pahnnɪmo hungkuno ulɪmento, A'amu fihwo sikiloho mongkujɪhwosi oso pomponaho hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho. ²² Yo'mayo olohonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'nɪngkohofoso hwangku a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantɪfeho. Yo'mayo olohonta pahnnɪmo hungkuno

li'wo'n'ingkoheso hwanguku a'amu neso upo'nantifeho. ²³ Sekwo haloho'njo ku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

²⁴ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwapingo ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofikimo ufo'mayo'ne Anituye hungkuno ulikuno. Sekwo a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantifeho. ²⁵ Hwe fihwo Anituye hungkuno simaho mo'mo mnawo'nyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no in'ingku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe nom'nehwo Anituye hungkuno we'enhini simaho mo'mo mnawo'nyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no min'ingkeyo'njoso oso hungkuno we'eso moi'wo umo'mtonoho. Ose ulimentisofoho.

Ipisayo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁶ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulimentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho. ²⁷ Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikuno pi'n'ingo fosyowelikafo imojo hweho. Ipisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafo hwapingoso hwe sohwo huno muyofoho. ²⁸ Hwahomjo afofoso ipisayo engo imokiyofoho. Simo'mo swo in'kwato lohofihwosi osopo simo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'nimontonoho. ²⁹ Ipisayo mojo ihwoso'no hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

Iyo masitet ipisayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19)

³⁰ Nom'ne hungkuno Jisas ulimento Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo losetihwamnehono. Oso'no pahnnimo hungkunoso pehofo selimnehono. ³¹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet* kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Oso neso a'amu syohopo hul'wo'n'ingkohofofoho. ³² Syohopo hulahon'ingkofo oso ipisayo hiso engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Kakoe pamo sopo yihu'aifo syuhwosi pompenjiyo hofiyo wonyoangkafofo wokehumentifeho.

³³ Jisas pahnnimo hungkuno pi'n'ingo engo ulimentisoso hofiko huno syafihupitne'ento ulimentisofoho. ³⁴ Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yoloho ulimentisofoho.

Jisas mijo'nji ifofo'njimo hungkuno ulahon'ingki moi'wo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Oso sikuno hiso mofehi'nyo nton'ngku'n'ingkahon'ingki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Mijo nongkihnta'ni woekhwano. ³⁶ Ose ulahon'ingki hofiko a'amu pi'n'ingo engo uhu'mokumentohofoho somo uliko'mantifi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasontifi hofiko mijo ayopo wako'mentohofofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofiko hofikoe yofayokinomo hofiko'nji wako'mentohofofoho. ³⁷ Nowekentan'ingkofo ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo weeo'mto imentisofoho.

³⁸ Jisas yofayokinomo fehohnta'ni mnokino ikwo'ofu yasyonto saho fosyowentan'ingki hofiko Jisasimo ulikafontifi ulimentohofi, Lonetihwayo sohwo tifonepo nakwoe yofe moi'wo umo'nantanoho. Kiko nakune'no huno mosyafisiyo'njo liyalokuno.

³⁹ Ose ulahon'ingkofo Jisas nolikafonto ifofomo yoka ulimento, Moi'wo hmomo'nyo. Ose ulonto mijomo ulimento, Nta'noho. Ito'no filufawofo. Ose ulahon'ingki ifofo moi'wo imo'n'ingkahon'ingki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone

lifawo'mentisofoho. ⁴⁰ Ito'no lifawo'mentisoso inomokomoyo sohwo ulimeto, Sekwo iyoho peho'no sen'ngkohoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo liyalokwofo. ⁴¹ Ose ulahon'ngki hofiko iyoho engo un'ngkahon'ngki hnn'mentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo t'hwae huhwolo.

5

Hwe towahuno wonyo'njo sohomo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.
(*Matiyu 8:28-34; Luk 8:26-39*)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwa-hopo i'mofapmmentohofofoho. ²⁻⁶ Hwe towahuno wonyo'njo sohwo hwaho hopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe into'mentohofofoho. Hofiko ahwomo nano yokumpohn'nyo nomantifi hwe sohwoe sife aho ahwomo nano kilof'wo'n'ngkahon'ngkofi kako nano hotito'mentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo hofikimo uyakolof'wo'n'mentisofoho. Sikuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwofiki'nyopo humemayonto joho mohm'mo limojo hweho. Kako sokisihu'nji kakoe a'apahomo fongkin'wo'n'mojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisas'mo uhwon'hwajawento, kako hano komo'no nowento, Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisas'ye sifeki'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho. ⁷⁻⁸ Jisas towahuno wonyo sohomo ulimeto, Kiko towahuno wonyo sohwoi olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulontan'ngki towahuno wonyo sohwo joho mohm'no ulimeto, Jisas, kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. Kiko ngkimo peho wantoho'monne'elo. Anitu nupa'n'ngkuhwo'no ngko jomo wakil'monne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. ⁹ Ose ulahon'ngki ulimeto, Nje yofe *Ami* hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu sis'hwayo apa'no, pi'ningo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulo-hwono. ¹⁰ Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisas'mo joho yokumpohn'nyo ulimeto, Kiko ang'o ikano'mno lonehwajohotoho.

¹¹ Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'ningo engoso hofiko mno ijontan'ngkoko somne'no ¹² towahuno wonyo sohwa Jisas'mo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo oso yahu pi'ningo engo nongkwanjo nompone'no flonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnofano. ¹³ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo hon'hwaj'mentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnawo'mentohofofoho. Ehuhnnaofahon'ngkofi yahu hiso *tu tauseniso* (2000) hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo mihulofahon'ngki nihu'nahone poyo pe'n'mentohofofoho.

¹⁴ Hwe yahu mokosyohumayo sohwa komo'no nowentifi hwe moya'mi ang'o saponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahon'ngkofi ho'n'mmentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. ¹⁵ Hofiko Jisas'mo nu'mantifi hwe towahuno wonyo humamojo sohomo uhwon'mentohofoso kako he yofonto kako huno wop'ngo'njo imo'n'mentisofoho. Ose uhwonontifi hwe moya'mi iyoho imentohofofoho. ¹⁶ A'amu yo'mayo uhwon'mentohofoso hofiko i'mofapmmentohofoso somo yo'mayo hwe ilo'nnyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'n'mentiso so'no ulimentohofofoho. ¹⁷ Ose ulontifi hofiko Jisas'mo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwoe hwahopo humahnoso wop'ngo'maho. Mpano.

¹⁸ Ose ulahon'ngkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisas'mo jomo yokumpohn'nyo ulimeto, Ngko kiko'nji wowantayo'no yohono. ¹⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimeto, O'o jije a'amufe angopo nowehoji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no flut'hwaho. Anitu hitoho engo kikimo kufo'ma'maso

so'no a'amumo uso. ²⁰ Ose ulahon'ngki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis ango aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nontifi huno pi'n'ngo syafisyontifi pisopisaho mjal'mmentohofofoho.

Jailosiye mu'nji a'mu nom'ne Jisasiye hwapifemo upm'mokumentiso osofa'umo wop'ngo umokumentisofoho.

(Mat'yu 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jisas hofiko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakentifi nongkihnta'ni ki'mofiwahon'ngkofi osopo a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokahon'ngkofi Jisas mitimom'ngopo humamentisofoho. ²² Hwe yofe engo'njo tajo ango mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Osohwo noponto Jisasi'mo uhwononto kako hwomtame ehumanto ²³ simeho tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ulimento, Nje mu wape'nimonte'no yalofoho. Kiko nopohoji kakimo jije ahoso fikisyusyo. Kako wop'ngo imo'n'ngkuhwosi kako songo wohumano. ²⁴ Ose ulahon'ngki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyeso a'amu pi'n'ngo engo siko'nji nowentifi hofiko yohoto yohotofo loho'nimentohofofoho. ²⁵ A'mu fisi mnokino engo'njosi humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan'ngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. ²⁶ A'amu uyo hofaho syoho'njoso hofiko kakine'no molasin ko uyahon'ngkofi kako tohino engo ma'mojofoho. Kakoe hamniyoho ho'yango hopi'nono moi'wo ihn'namo'nimojofoho. Oseso wop'ngo mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho. ²⁷⁻²⁸ Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syafihu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofosomo aho kisahumeso ngko wop'ngo umo'nimonnoho. Ose lonto oso a'musi Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwapifemo aho upm'mokumentisofoho. ²⁹ Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kakoe a'apaho wop'ngo imo'nimentisofoho. Wop'ngo imo'nonto simeho wop'ngo komo'no umo'nimentisofoho. ³⁰ Jisas a'amumo wop'ngo imokonto huno uyimentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ulimento, Tihwo n'ipm'mokohoho. ³¹ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Hwe moya'mi pi'n'ngo ifehu'mokokumaso so'no kiko tihwo n'ipm'mokohoho eso peho'no lohino. Nakwo huno monayofoho. Tihwolikeno. ³² Jisas a'amu upm'mokiyo so'no fe'n'hwon'ngkahon'ngki ³³ a'musi a'apaho wop'ngo imo'n'ngkohoho huno uyahon'ngki iyoho un'ngkahon'ngki yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame uloho'mentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisasi'mo ulimentisofoho. ³⁴ Jisas kakimo ulimento, Nje mupe, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wop'ngo imo'n'ngkino. Kiko simeho wop'ngo'njo uhuji fohumantono. Jije a'apaho n'ihu'nahone wop'ngo kumo'n'ngkohoho.

³⁵ Ose ulontan'ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi'mo u'mantifi ulimentohofi, U, nakwoe hwe engofo, jije mu poyo nto pe'n'ngkohoho. Oseso kiko olo Lutihwayo lohomo jije ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ³⁶ Ose ulohon'ngkofi Jisas upa'nonto Jailosi'mo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo jije simeho hi'ntnnono ntape. ³⁷ Ose ulonto Jisas kako hwe moya'mi hopi'nonohinomo angomo lihumajonto Pita'nji Jem'si'nji kon'ngkwa'wehwo Joun'nji hofiko'nohini Jisasi'nji nowentifi ³⁸ hofiko Jailosiye angomo i'mofawentifi Jisas a'amu pi'n'ngo uhwon'mentisoso hofiko humotaho'nji wosofe angiyo husontan'ngki ³⁹ kako noswonto ulimento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyo'maho. O'o saho fosyaweho. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki hofiko kakimne'no sitofu ulontifi tikafo ujimentohofofoho. Oseso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmmentisoso

Jisas mu lopiye kaningkwohwo'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji ango mu sopi fosy-owentanjo somo humentohofofoho. ⁴¹ Jisas mu poyo simo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ulimeto, *Talita kumi*, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, filikaho. ⁴² Ose ulahonngki mu lopi nolikafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'niyoho. A'amuso homo somo uhwonontifi yomo engo imentohofofoho. ⁴³ Jisas kaningkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulimeto, Ngko mu songo umokohe so'no siki noho'nomihwoloho. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

6

*A'amu Nasaletinjoso Jisas ne'no nakwolaho limentohofofoho.
(Matiyu 13:53-58; Luk 4:16-30)*

¹ Osopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi Jisasiye ango Nasalet u'mofamentohofofoho. ² Salolemo a'amu Juta sofe iyoho humayo sikuno somo Jisas tajo angomo lutihwahonngki a'amuso pi'nngo nohumantifi upa'nontifi Jisasiye huno engo so'no yomo yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno nti'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'nngkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'njo a'amu miyoso olo hwe lohwo yiwonngkiso hweho. ³ Olo hwe lohwo kako ango molimojo lohwolaho. Maliyafe hwomufoho. Jemis, Jousep, Jutas, Saimoun hofikoe hofila'wehweho. Homnampija olo ango lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulontifi hofiko simano hintotohino umnngkahonngki nakwolaho limentohofofoho. ⁴ Jisas ulimeto, A'amumo hwe fihumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomowo'nngkohofofoho. I oso'no osohwo kakoe temtitofo kakoe kaningkwohwo'ya'u hamnngkwohwosa hofiko kakoe yofe moho'nomasofoho. Ose ulimentisofoho. ⁵ A'amu hiso hofiko Anitu Jisasimo oso syoho hiso'no uhwsopo'mentiso so'no simaho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho so'no Jisas osopo yo'mayo wonyoangkafoso pi'nngo mimmentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohinomo kako aho kisasyonto wopingo umokumentisofoho. ⁶ Hofiko Jisasimo simaho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo kako angkuhwafo sohwa'i emayonto, Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso syoho umentisofoho.

(Matiyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sife mta'ni hufa'uyo sohwanne'no joho ulahonngki hofiko nuhu'mokahonngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahuno wonyo wae yafo'ne umentisofoho. Umentisoso hwe sohwaso hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ⁸ Jisas hofikimo ulimeto sekwo ho'yango ane fwanimno. Mno'nohini mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho. ⁹ Manji'mofo hufa'u nomafikutoho. O'lo, manji'mofo anga'nohinonji sekwoe sifikwongofosyo'nji manji'mo'nngkuji fwanimno. ¹⁰ Sekwo ango fipo i'mofahokuji ango anga'nohino somo saho fosyawopijo. Oseso sekwo oso ango somo nuliko'mafikuji nom'ne angopono fwanimno. ¹¹ Nom'ne angopo sekwo'ne ango mosejape'manji i sekwo oso ango hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sopo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentanngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwonngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono. ¹² Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa nowentifi a'amu somo hungkuno ole ulimentohofi, Sekwo simaho fiwolo'mokumno. ¹³ Ose ulontifi towahuno wonyoso wae yafontifi

a'amu mnokino'njo somo hofi'ko hwone mijo mnokinopo usisyontifi wop'ngo umokumentohofofoho.

*Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nimentisofoho.
(Mat'yu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8)*

¹⁴ Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'n'ngo engo limotofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'nimentisofoho. Fiso a'amu Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Jouniyoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo pe'nonto apa'no lika'maso hwolikeno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso kako iwo'n'ngkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho. ¹⁵ A'amu nom'neso Jisasine'no ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'nimentiso hweho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo pa'n'ngo hweho. Ose limentohofofoho. ¹⁶ Oseso Helout nupa'nonto ulimento, Olo Jouniyoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'mojo hweho. Ngko a'amu kakoe ti'wango fiwofitofosyamno ulimentoheso nto yiwafito'mentohofofoho so'no lika'maso hwolikeno. Ose ulimentisofoho.

¹⁷ Hwap'ngoso hohonta Helout kako Jounimo impo'angomo mihumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne mihumati'mentisoto. Hwap'ngoso kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasimnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho. ¹⁸ Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko hnnikwa'wehwoe ape mahino loso hopo'maho. O'oso hon'ngkano pisakino'njofoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁹ Impe intofahon'ngkofi Heloutiyas simano likumpo lohofonto Jounimo poyo umokumonto ko imentisoso ²⁰ Helout Jouniye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe hon'ngkano ito'nohino hwe wonyoangkafo hweho. Oso'no Helout huno uyahon'ngki, Heloutiyas Jounimo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounimo impo'angomo ito'no mokosyohumamentisofoho. Helout Jouniye hungkuno upa'n'wo'n'ngkiso so'no yomo ko yonto huno pi'n'ngo engo syafisyonto nom'ne hungkuno upa'nimo limentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasyihwoloho.

²¹ Oseso hwangku sohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyo'ne'ento hon'ngkano tipema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe sikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiyo sohwa wopayo iloho yahon'ngkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji nimentohofofoho. ²² Heloutiyasiye mu sijosi noswaponto hofi'koe simaho wop'ngo umo'nono lonto simonyo imentisofoho. A'amu sohwanji Helouti'nji nuhwonontifi simaho wop'ngo umo'nimentisofoho. ²³ Oso'no Helout musopimo ulimento, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'n'ngo engo hi'njo hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmnoho. Nehopi kilohono.

²⁴ Ose ulahon'ngki mu sopi noswonto kona'wohimo ulimento, Peho'no ulimnehono. Ose ulahon'ngki Heloutiyas ulimento, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino'no nimon'ngkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso. ²⁵ Ose ulahon'ngki mu lopi komo'no asomo noswonto Heloutimo ulimento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokinoso noswonyopo yiwosyalokumpehoji olopo ntape. ²⁶ Ose ulahon'ngki Helout kakoe simaho tango mikun'imposo umnimentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi kilohono, ose nto upa'n'ngkohofofoho so'no kako a'mu simo eno ulimentisofoho. ²⁷ Oseso Helout komo'no hwe Jouniye mnokino'no uhwojahon'ngki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Jouniye ti'wango iwofitofonto ²⁸ Jouniye mnokinoso noswanyopo iwojwosyalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahon'ngkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ²⁹ Jouniye inomokomoyo

sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofofoho.

Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwamo wopayo umentisofoho.
(Matiyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

³⁰ Jisasiye inomokomoyo kako lihwatimentiso oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohofoho so'no hungkuno a'amumo lutihwamentohofoho so'no Jisasi mo ulimentohofofoho. ³¹ Osopo a'amu pi'n'ingo engo nowentifi nopontifi nohnawe yahon'ngkofi oso'no Jisasiye inomokomoyo (*apousel*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no Jisas ulimento, Nakwo a'amu ane spono nowekewasi osopo sekwo usijo'no foyohumamno. ³² Ose ulahon'ngki hofiko'nohini yofayokinopo a'amu ane spono wowanontifi imentohofoho spono'no. ³³ A'amu pi'n'ingoso uhwonontifi hofikimo yofe uhwofontifi a'amu ango hopi'nonohino mta'angoso komo'no hon'ngkanopo nowentifi Jisas kakoe a'amu yofayokino'njo sohwamo uyakolofontifi a'amu ane sopo s'imo'mo u'mofamentohofofoho. ³⁴ Jisas mit'om'ingopo i'mofaponto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo uhwononto hofiko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwafoho. Oso'no kako hitoho ulo'mentiso so'no hungkuno pi'n'ingo engo lutihwamentisofoho.

³⁵ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjo so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwa nopontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. We'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho. ³⁶ Kiko oso hwe moya'mi somo ango somne'no lihwajohojo'no hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. ³⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo hhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho. ³⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Wopayo alalelo weho. Timo uhwonamno. Ose ulahon'ngki hofiko nowentifi uhwonowentifi ulimentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'no hopi'nonohinofoho. Inan'ku hufa'u weho.

³⁹ Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo a'amu somo ulimno, Hoja lopo foyohumamno. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki hofiko nohumantifi fipo a'amu *wan hantilet* (100), nom'nepo a'amu *fifiti* (50), ose'no ose'no lihumaj'imentohofofoho. ⁴¹ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan'ku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo'nji inan'ku'nji kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwamo a'amu somo yano ulofiyone hu'mmentisofoho. ⁴² A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnnimentisofoho. ⁴³ Simeho uhnn'ngkahon'ngki hofiko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memehumentohofofoho. ⁴⁴ A'amu oso wosopayo hiso Jisasiye aho mta'ni nimentohofoso hwe we'e humamentohofomaho. Hwe'nohini oso wosopayo nimentohofoho sohwa *faif tausen* (5000) humamentohofofoho.

Jisas mijopo hano umentisofoho.
(Matiyu 14:22-33; Joun 6:16-21)

⁴⁵ Osohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni Mpetisaita'no s'imo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone lihwatimentisofoho. ⁴⁶ Ose ulonto a'amu somo uliko'manto kako hwofiki'nyo we'e sopo Anitumo jomo ulimo lonto simentisofoho. ⁴⁷ Sikuno'nji inomokomoyo yofayokino'njo sohwa mijo ajwopo nohumentan'ngkofi Jisas kako'nohini mit'om'ingopo humamentisofoho. ⁴⁸ Jisas

uhwon+mentisoso yofayokino hono honi wahan+ngki hof+ko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwap+ngoso ole, ifofo engo pahon+ngki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walongkon+monto yahonjo so'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwamo u'ma+mentisofoho. Ngko hof+kimo uyakolo'mo nolonto ⁴⁹ Jisas mijopo hano sontan+ngki inomokomoyo sohwa hof+ko nuhwonont+fi yomo yomo yont+fi huno ole syaf+hu+mentohofi, Mewosofoho. Ose syaf+syont+fi youwo l+mentohofofoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nnonohino sohwa Jisas+mo uhwonont+fi iyoho engo un+mentisofoho. Oseso Jisas hof+kimo komo'no joho ul+mento, Sekwo yokumpohn'nyo hmno'n+mno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho. ⁵¹ Ose ulonto kako yofayokinomo kotasahon+ngki ifofo moi'wo imo'n+mentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yont+fi s+meho ul+kofahon+ngki huno pi'n+ngo syaf+hu+mentohofofoho. ⁵² Jisas+ye yokumpohn'nyo hwap+ngoso so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayo a'amu pi'n+ngo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyaf+siyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho. *

A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas wop+ngo umokumentisofoho. (Matiyu 14:34-36; Joun 6:22-25)

⁵³ Hof+ko mijopo nowakent+fi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosyahumentohofofoho. Ifohohosyasyont+fi osopo yofayokino ho'nahumentohofofoho. ⁵⁴ Hof+ko yofayokino ho'nosyahon+ngkofi hwe moya'mi hopo soponta'angoso hof+ko yofe komo'no uhwofont+fi l+mentohofi, Jisas+yoho. ⁵⁵ Hof+ko yofe uhwofont+fi hopo sopo hano komo'no nowent+fi Jisas ntopohoho lahon+ngkofi a'amu nupa'nont+fi hof+ko a'amu mnokino'njo somo Jisas+yepono itokwapmmentohofofoho. ⁵⁶ Jisas ho'mo so'mo nowahon+ngki a'mokuso a'amu mnokino'njo somo intokwapont+fi wopayo mpe y+wo'n+ngkohoho sopo itofasyont+fi Jisas+mo ul+mentohofi, Hwe Engofo, nakwo j+je manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulont+fi hof+ko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hof+koe mnokino moi'wo imo'n+mentisofoho.

7

Anituye hon+ngkano hungkunoso a'mane hungkuno somo yakolo'nnyofoho. (Matiyu 15:1-9)

¹ A'amu Falisi sohwanji a'amu Mouses+ye hon+ngkano hungkunoso lut+hwamotofu Jerusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentan+jopo uhu'mokont+fi ² Jisas+ye inomokomoyo sohwamo uhwon+mentohofoso hof+ko aho mijo miyot+ku'nyo'njo wopayo n+wo'n+ngkohofofoho. Falisi sohwafe yahinoso momaso'njo hwafoho. ³ A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nnonohino so'nji hof+koe yahino ole, Nakwo wopayo wonano lont+fesoso s+mo'mo aho mijo yot+ku'nont+fi n+wo'n+ngkohof+hwafoho. Hohonta homn+ngkwowosafe yahino oloso tipema+mentohofofoho. Hof+ko huno ole aho miyot+ku'nyo'njo wopayo nososo ou s+meho mo'mo wonyo mnaweho. Ose syaf+hu+mentohofofoho. ⁴ A'amu huhwo sohwa wosopayo mpe y+wo'n+ngkohoho sopo nta'ni nopont+fi aho mijo miyot+ku'nyo'njo'manji hof+ko wopayo manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'n+ngo weho. Hof+koe noswanyo, iku'yo, hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yaj+j+wo'n+ngkohofoso kiho'ne'maho. O'o hof+koe yahinofoho. ⁵ Oseso a'amu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisas+mo ulohon+mentohofi, J+je inomokomoyo sohwa neyakwosafe yahinomo min+ngkayo'njo peho'no yalokwofo. Hof+ko aho mijo miyot+ku'nyo'njo wopayo n+wo'n+ngkohofofoho. ⁶ Ose

* **6:52:** Jisas kako hwe moya'mi some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo it+hwamentisofoho. Oso hof+koe yomo engo yont+fi uhwon+mentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifofo somo yoka ul+mentisofoho.

ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, Hohonta Aisaiya hwe An'itu hungkuno ula-hon'ngki a'amumo lut'hwamojo sohwo sekwo a'amu mango'nohino hwasyo nehopi mt'i'mokumento,

Olo a'amu loso hofi'ko mango mta'nohini ho'non'imawo'n'ngkohofofoho.

I, hofi'ko ngkimo s'meho montapefoho.

⁷ Hofi'ko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomant'ifi An'itu mta'angofoho lont'ifi a'amu hwaho ayo'mjo somo lut'hwawo'n'ngkohofofoho.

Oso'no hofi'ko ngkimo wonyopi jomo nt'wo'n'ngkohofofoho.

Aisaiya ose mt'i'mokumtisofoho. ⁸ Sekwo An'tuye hungkunomo haloho maposo'njo yont'ifi seyakwosafe yahinomnohini in'ngkawowo'n'ngkohofihwasoho.

⁹ Ou, sekwo huno ole syafisy'wo'n'ngkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose li'wo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo An'tuye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoso seyakwosafe yahino somo y'wo'n'ngkohofihwasoho. ¹⁰ Mouses hohonta ole li'mento, K'iko j'je mpohwo na'umo t'ifi fin'ngkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ngkwowho kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. ¹¹ I, sekwo ole li'wo'n'ngkohofoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ngkwowho kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ul'montonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto li'malefoho. Ngko An'itumo uy'imne'no yohono. ¹² Oso hwe huhwo sohwo ose ulonto kan'ngkwowho kona'wohimo mufo'maso'njo y'wo'n'ngkiso hweho. Oso'no sekwo Falisi sohwasi wop'ngofoho lont'ifi li'wo'n'ngkohofofoho. ¹³ Ose ulont'ifi An'tuye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoho. Seyakwosafe hunomnohini in'ngkawo'n'ngkohofofoho. Oso yahinoso anga'nohinofoho. Pi'n'ngo oso pa'nyoso weho.

Yo'mayo a'amumo wonyo imokuwo'n'ngkisofoho.

(Mat'iyu 15:10-20)

¹⁴ Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wap'fento joho ul'imentisofoho. Nopahon'ngkofi ul'imento, Sekwo hopi'nono ito'no nupa'n'ngkuji huno f'isyaf'hupmno.

¹⁵ Yo'mayo nyo'neso a'amufe hon'ngkano wonyo umo'n'imonte'maho. O'o yo'mayo s'meho mta'angoso a'amufe hunoso wonyo hungkuno'njoso hon'ngkano wonyo umo'n'imontonoho. ¹⁶ Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

¹⁷ Jisas oso a'amu huhwo sohwo ul'iko'manto ango nom'nemo swahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, Oso pahnn'mo hungkuno lohinoso ne pipilo. ¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo huhwasi ngkine'no huno maseyoholiyohoho. Upa'n'mno. Yo'mayo toho nyo'neso hon'ngkano wonyo imokiyomaho.

¹⁹ O'o wosopayo hiso s'mehomne'no n'kwato n'ihu'nahone ho'namo. Wopayo hiso j'je hunomne'maho. Ose ul'imentisofoho. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyo'neso hano mopitofasiyo'njofoho. ²⁰ Jisas nom'ne hungkuno ul'imento, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso An'tuye t'imo sopo oso hiso a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyofoho. ²¹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo ape s'ikinjomo wonyo ulohoho, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo ²² a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo hon'ngkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, s'meho wonyo, sitofo hungkunojo, ngko a'amu wop'ngo'nohino syafisiyo'ne, yo'mayo fonifonyo. ²³ Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fihwo oso wonyoso huno syafisy'hwosi kako y'hwoso'no, kakoe hon'ngkano wonyo imo'nonefoho. Ose ul'imentisofoho.

A'mu Founisiyanta'angosi Jisas'imo s'meho hi'ntnnono nehopi umentisofoho.

(Mat'iyu 15:21-28)

²⁴ Osopo nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya mofone sopo nowento osopo a'amu fihwoe angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe man'hwofe'njo yohoho ose

kolonto a'amu Jisas humentanjoso pone'no huno moi'wo umentisofoho. ²⁵ A'mu fisi oso ango sopo nta'ni kakoe mu we'e towahuno wonyo'njosi Jisas humaho upa'nonto komo'no noponto Jisasiye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumentisofoho. ²⁶ Olo a'mu losi kako Juta a'mu'maho. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisasi'mo jomo ulim ento, Towahuno wonyo nje mumo humasolo wae ntohofiyo.

²⁷ Ose ulahon'ngki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnn'mo hungkuno ulim ento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasu s'wojomo woho'nimofantontaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomi somo kaki'no wopayo uyantifeho. ²⁸ I ose ulahon'ngki a'musi syafihu'mento, Ngko a'amu Isilaeli'maho. O'o, s'wojo pa'niyoho. Ose syafisyonto ulim ento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. Oseso mehomiso wopayo paho yo'mayoso umokwajifijoso s'wojo wanimontonoho. Oso'no kiko ngkimo nifo'maho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas yomo yonto ulim ento, Oso hungkuno wop'ngo lohino so'no jije angopo nowehoji jije mumo uhwonjoso towahuno wonyo sohwo nto uliko'maso uhwonim onnoho. ³⁰ Ose ulahon'ngki a'musi kakoe angopo nowento uhwonim entisoso kakoe mu saho foyowentan'ngki uhwonim entisoso towahuno wonyo nto uliko'ma'mentisofoho. Hofiyo foyowentan'ngki uhwonim entisofoho.

A'amu haloho p'iku'nnyo melanyo tango'njo sohomo wop'ngo umokumentisofoho.

³¹ Jisas ango Taiya sopo nta'ni nuliko'manto hwaho Saitoun uyakolofonto ango pone engo aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofonto Mijo Ayo Ngkalili sopo i'mofapmmmentisofoho. ³² Osopo a'amu nom'neso Jisasi'mo a'amu haloho p'iku'nnyo melanyo tango'njo sohomo ipemotapontifi jomo ulim entohofi, Jije aho olo hwe lohomo fikisasyo. ³³ Ose ulahon'ngkofi oso hwe huhwo sohomo Jisas utim anto Jisasi'nji we'enepi nowenji siko'nohini nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasyonto memijo ajo'miyomo emjoma'nonto hwe sohwoe melanyopo kisahumentisofoho. ³⁴ Jisas kako ahwomomo uhwononto simano esyaofonto ulim ento, *Efata*. Hwap'ngoso ole, Haloho wokuhwosampeno. ³⁵ Ose ulahon'ngki hwe sohwoe haloho komo'no hwasampo lohofahon'ngki kakoe melanyo wop'ngo imo'n'ngkahon'ngki hungkuno ito'no lim entisofoho. ³⁶ Oseso Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ulim ento, Olo yohe loso'no sekwo nulikutoho.

Ose ko ulahon'ngki hofiko hahn'nyo yontifi a'amumo uli'wo'nim entohofofoho. ³⁷ Yo'mayo Jisas imentiso so'no hofiko pisopisaho mjalim iwentifi hofiko ulim entohofi, Yo'mayo Jisas y'wo'n'ngkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho p'iku'nnyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nnyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose lim entohofofoho.

8

*Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwo wopayo umentisofoho.
(Matiyu 15:32-35)*

¹ Nom'ne sikuno somo a'amu pi'n'ngo engo apa'no Jisas nohumentanjopo uhu'mokumentohofofoho. Hofiko nohumantifi hwe moya'mi wosopayo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no johu ulonto, ulim ento, ² Ngko olo hwe moya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u s'hune ngko'nji humantohofofoho. Hofiko wosopayo anefoho. ³ Mijoho'nohino hofikoe ango pone'no lihwatimeso hofiko hon'ngkanopo timo sikuno'no ulohofontifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni pmmalofofoho. ⁴ Ose ulahon'ngki kakoe inonokomayo sohwa ulim entohofi, Olopo a'amu mohumunyoponoho. Wosopayo hwe moya'mi somne'no nti'mta'ni t'pemanehwono. Awonoho. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulohonim ento, Sekwo

wopayo alale weho. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u weho.

⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas hwe moya'mi somo ul'imento, Sekwo hwaho lopo fosyohumanno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoso nomanto An'itumo isamoyoka ulonto wopayoso kut'ikujo lohofonto, kakoe inomokomoyo sohwa wamo uyahon'ngki hofi'ko a'amumo hu'muy'imentohofofoho. ⁷ Inan'iku we'e tipema'mentohofoso Jisas nomanto An'itumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwa wamo ul'imento, Olo'nji a'amumo fohu'muy'imno. ⁸ Hofi'ko wopayo nononti'fi simeho uhnn'ngkahon'ngki wopayo n'li'feeo'mentohofoso inomokomoyo sohwa sohwo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memeehumentohofofoho. ⁹ A'amu hiso we'e humamentohofomaho. A'amu *foua tausen* (4000) humamentohofofoho. ¹⁰ Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hofi'koe angopo ne'no li'hwat'imentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwanji yofayokinopo kotasonti'fi hwaho Ntal'imantuta'no wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwa Jisas'imo yamofu ulohofanti'fi imentohofofoho.

(Mat'iyu 16:1-4; Luk 12:54-56)

¹¹ Osopo a'amu Falisi sohwa Jisas'imo u'manti'fi kakimo yamofu ulohofone'enti'fi yoka hnnoma'mentohofofoho. K'iko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso foneti'hwaho. Ose uhwon'ngkuhwasi An'itu k'iko'nji humaho wolano. Ose lonti'fi huno syafi'hu'mentohofi, Olo hwe lohwo An'ituye Hwe Ne hwol'ikeno. ¹² Ose ulahon'ngkofi Jisas simeho tango uyahon'ngki s'mano esyamo lohofonto, ul'imento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso peho'no uhwonanti'fe'ne lohoho. Hungkuno nehopi wasel'imo. A'amu olo hwaho lopo olhonta humalofoso hofi'ko oso yo'mayo hiso muhwon'fitnnehoho. N'ihu'no awonoho. ¹³ Ose ulonto oso a'amu somo ul'iko'manto Jisas'i'nji kakoe inomokomoyo sohwa'nji hofi'ko yofayokinopo apa'no kotasonti'fi asomo wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwanji hwe engo Helout'i'nji hofi'koe wosopayo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 16:5-12)

¹⁴ Nowakenti'fi inomokomoyo sohwa wopayo'no in'ngo mofonti'fi momasofoho. Wopayo kenga'nohini yofayokinomo wo'nnyofoho. ¹⁵ Nowekontan'ngkofi Jisas s'mano pento pahnn'imo hungkuno ul'imento, Upa'n'imo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Helout'i'nji hofi'koe yahino somne'no i'waho fiy'imno. ¹⁶ Inomokomoyo sohwa nupa'nonti'fi hnn'imentohofi, Nakwo wopayo in'ngo mofi'hwone so'no hungkuno nalohoho. ¹⁷ Ose hnn'ngkahon'ngkofi olo hiloso Jisas huno uyahon'ngki hofi'kimo ulohon'imento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo huno'maseyotaho. Sekwo huno mosyafi'siyo'njo liyohoho. ¹⁸ Sekwo t'imo hi'njo hwasoho. Muhwon'alokuliyohoho. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'n'alokuliyohoho. Sekwo in'ngo loseyalofoho. ¹⁹ Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kut'ikujo lohofonji a'amu *faif tausen* (5000) sohwa wamo umaleso oso wopayo n'li'feeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofoho. Inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, Aho hopi'nono s'ife mta'ni hufa'uyoho. ²⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'u kut'ikujo lohofonji a'amu *foua tausen* (4000) sohwa wamo umaleso oso wosopayo n'li'feeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofoho. Inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. ²¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohoho. Wosopayo so'no huno pi'n'ngo peho'no syofi'syalokwofo. Ose ul'imentisofoho.

Hwe Mpetisaitanta'ango sohwoe t'imo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Mpetisaita i'mofopahon+ngkofi a'amuso hwe t+mpi'nyo sohomo ipemotapont+fi Jisas+mo jomo ul+mentohofi, Olo hwe lohumo kiko aho t+mopo fikisyusyo. ²³ Oseso Jisas kako hwe t+pi'nyo sohwoe aho nomanto angkuhwafopo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto kakoe t+momo memijo uyat+i'mofonto aho kisusyonto ul+mento, Kiko yo'mayoso nto l+hwon+ngkino muhwon+ngkoho liyohino. ²⁴ Ose ulahon+ngki hwe sohwo fe'n+hwononto ul+mento, Ngko a'amumo uhwon+ngkohono. Hofiko iyo hopa pohotowalokwofo. ²⁵ Ose ulahon+ngki Jisas hwe huhwo sohwoe t+momo aho apa'no kisusyahan+ngki kako t+mo yokumpohn'nyo uhwononto t+mo wop+ngo imo'n+mentisoso, yo'mayo ito'no uhwon+mentisofoho. ²⁶ Ito'no uhwon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, Jije angopono fiwano. Olo angkuhwafo lopono asomo nopohotoho. Ose ul+mentisofoho.

Pita Jisas+mo ul+mento, Kiko Kilais kiyoho.
(Mat+yu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili uliko'mant+fi hwaho Sisaliya Filipai nowent+fi Jisas hof+kimo ulohon+mento, A'amuso ngkine'no pehofo mjol+m+walokwofo. ²⁸ Ose ulahon+ngki hof+kimo ul+mentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo+keno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, Ilaijakul+keno. Nom'nehwa a'amumo An+tu hungkuno uyahan+ngki l+mojo sohwo+keno. Kikine'no ose mjokil+m+walokwofo. ²⁹ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulohon+mento, Sekwo sohwasu ngkine'no pehofo nt+wo'n+ngkohof+hwasilo. Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Kiko Kilais kiyoho. An+tu nakwo a'amu Jutas+n+mo nefe'mayo'ne kuhwot+mentiso hwosoho. ³⁰ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Oso hiso ntohinoso a'amumo nulohotoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwasu kako poyo imo'none so'no ul+mentisofoho.
(Mat+yu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwasu lut+hwasu'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwasu'n+ngkohof+hwasilo sohwanji hof+kimo ngkine'no nakwolaho nt+kuji hohujo ikenjan+mof+kuji nofonjan+hufitnnefoho. Nofonjanisy+kuji s+kuno hufa'u s+hune memjan+mof+hwasu'no ngko apa'no songo wol+ka'monnoho. ³² Ose ulonto olo hungkuno yoloho neso ul+mentisofoho. Seten kako Pitamo huno ufohotofahon+ngki Pita kako Jisas+mo we'eneipi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wop+ngo'maho. Oso hunoso nosyaf+syohotoho. ³³ Ose ulahon+ngki Jisas ikinjamo lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwasu uhwononto Pitamo yoka ole ul+mento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. An+tuye'maho. O'o, Seten+ye hungkunofoho. Kiko Seten sohwasu i'waho ntohoho. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

³⁴ Ose ulonto kako nom'ne hwe moya'mi so'nji inomokomoyo sohwanjimo johu ulonto ul+mento, U, a'amu fisoku ngkimo wonn+ngkopano l+fijo'manji sekwo sekwoe semo'n+wo'n+ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin+ngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosu ngkimo mofone sopo t+fi nn+ngkapmno. ³⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo, Kakoe songo ne'no humayoso wop+wahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngko'nji nje hungkuno'ntnne'no huno uyahan+ngkuhwosi kakoe humayoso p+wasyososo hwangku kakoe humayoso wot+pema'montonoho. ³⁶ A'amu fihwo kako An+tumne'no hohujo ikinjaof+hwasu kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako t+kanomo wesu'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ³⁷ I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. ³⁸ A'amu fihwo olo hwaho lopo a'amu hon+ngkano wonyo'njo humaso

sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjan+mofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinj+mo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wop+ngo'nohino sohwife yokumpohn'nyo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjan+mofoso sohune'no ngko hohujo ukinj+mo'monnoho.

9

¹ Jisas kako oso a'amu somo ul+mento, Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan+ngkuji An+tu kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amumo wop+ngo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonant+feho. Ose ul+mentisofoho.

*Jisasiye a'apaho nom'ne kengo imo'n+mentisofoho.
(Matiyu 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no memjaofahon+ngki Jisas kako Pita'nji Jem+si'nji Jounja oso hwamo nut+manto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo spono nokotasant+fi hofiko'nohini nohumentan+ngkofi Jisasiye a'apaho nom'ne kengo imo'n+ngkahon+ngki hofiko uhwon+mentohofofoho. ³ Jisasiye manji'mofonihu'no halojo imo'nonto mofehi'nyo pa'nyo imo'n+mentisofoho. Oso manji'mofohalojoso a'amu olo hwaho lopo oso halojo pa'nyoso mamti+mokufitnehofo. ⁴ Inomokomoyo sohwa uhwon+mentohofoso Ilaija'nji Mouses+nji ahwomo mta'ango sohwa'u Jisasi+mo u'manji hungkuno hnn+mentohofofoho. ⁵ Pita kako huno pi'n+ngosyof+sikaofonto Jisasi+mo ul+mento, Nakwoe Lonet+hwayohwosi, nakwo olopo humentani sehoningkuhwoneso wop+ngofoho. Olo hilo so'no syaf+siyo'neso angohufa'u s+hune womolantane'no y+hwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mouses+mnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. ⁶ Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahon+ngki ose ul+mentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e un+mentiso'maho. ⁷ Osohonta himo hof+kimo ifeehu'mokosyahon+ngki mampaho himo mta'ango ole ho'n+mento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko s+meho uy+wo'n+ngkohe hweho. Kakoe hungkunomosekwo upa'n+mno. ⁸ Ose upa'nont+fi fe'n+hwon+mentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'u ne'no anepo uhwon+mentohofofoho. Jisasi'nohini humentan+ngki uhwon+mentohofofoho.

⁹ Jisasi'nji inomokomoyo sohwanji hwofiki'nyo hopo sopo nokotapont+fi Jisas ul+mento, Olo sekwo uhwon+ngkohofoso loso'no olohonta a'amumo nul+kutoho. I, hwangu ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'n+me'no An+tu apa'no ntokafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwon+ngkohofoso loso'no ul+fijo. ¹⁰ Ose ulahon+ngki hofiko a'amu nom'ne somo ul+mentohofomaho. I, oso'no ole hnn+mentohofi, Kako poyo pe'n+ngkuhwosi apa'no songo likafo'ne hungkuno hwap+ngoso pipilo. ¹¹ A'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwaamotofo sohwa ole liwo'n+ngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tifi sohonta Kilais hwe An+tu uhwsopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo. ¹²⁻¹³ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako s+mo'mo nop+hwsosi yo'mayohopi'nono ito'no wesyohumamtonoho. Hungkuno nom'ne mt+mokumentohofoso ole, Hwe An+tu uhwsopo'mentiso sohwo olo hwaho lopo tohino engo t+pemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohumo nakwolaho ul+fitnefoho. Oso'no sekwo huno f+syaf+hupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmmentisofoho. Nopahon+ngki a'amu hof+koe huno hwahoponjo t+pemant+fi hwe huhwo sohumo wonyo umokumentohofofoho. A'amu An+tuye hungkuno mt+mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mt+mokumentohofoso olohonta ne imo'n+mentisofoho.

*Jisas hwomu towahuno wonyo'njo sohumo wop+ngo umokumentisofoho.
(Matiyu 17:14-21; Luk 9:37-43)*

14 Hofiko nom'ne inomokomoyo sohwaro u'mantifi uhwonimentohofoso a'amu pi'n'ngo engo nohumentan'ngkofi a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji inomokomoyo sohwanji yoka hnnimentohofofoho. 15 A'amu pi'n'ngo engoso Jisas nopontan'ngki uhwonontifi yomo yontifi hano komo'no wentifi Jisasimo u'mantifi, Nakwoe hwe engo hwosoho ulimentohofofoho. 16 Jisas inomokomoyo sohwaro ulimento, Sekwo yoka peho'no hnalokwofo. 17 Ose ulahon'ngki hwe fihwo a'amu'nji ajwo so'mo humohumatiso sohwo ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo mesimokinyo. Oso'no kikiyepono ipemotapohono. 18 Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo kimokuwo'n'ngkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahon'ngki hwomu sohwo makutotafo sapiwo'n'ngkisofoho. Saponto mango kilompusy'wo'n'ngkisofoho. Kako a'apaho melohofafiwo'n'ngkiso hweho. Oseso ngko jije inomokomoyo sohwaro ulohon'ngko, Towahuno wonyo lohomo wae feopmno. I hofiko hopo'maho.

19 Jisas ose nupa'nonto inomokomoyo sohwaro ulimento, Hwe moya'mi olohnta humalofo soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'maneso sikunoso alale womemjanimo'montolikeno. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no utimotapmno. 20 Ose ulahon'ngki hofiko hwomu ipemotopahon'ngkofi towahuno wonyo sohwo Jisasimo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahon'ngki hwomu hwahopo piwasyonto, yiwolo'mo yiwolo'm'ngo lohofonto makutotafo halojo'nohino swapmentisofoho. 21 Jisas kan'ngkwohumo ulohonimento, Sikuno alale yiwo'n'ngkisoto. Ose ulahon'ngki ulimento hwomu we'e sohwo imentisofoho. 22 Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofonjahumonto iwo'n'ngkisofoho. Kiko hopo'manji kiko nakumo hitoho kilofihwoso'no, Fonefo'maho. 23 Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ou, nehopi, jije simeho hi'ntnnonohinoso hopo'manji yo'mayoso kiko woma'monnoho. 24 Ose ulahon'ngki kan'ngkwohwo komo'no ulimento, Simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Oseso nje simeho hi'ntnnonohinoso we'efoho. Nifo'maho.

25 Ose ulahon'ngki Jisas a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokontan'ngkofi uhwononto, towahuno wonyo sohomo yoka ulonto ulimento, Towahuno wonyo sohwo hwomu lohomo mampi'nyo imokuwo'n'ngkino hwosoho. Olo hwomu lohomo nihu'nahone uliko'maho. Apa'no nopaswohotoho. 26 Ose ulahon'ngki towahuno huhwo sohwo johoho mohm'no lonto, hwomumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn'nyo imokonto nihu'nahone uliko'ma'mentisoso hwomu sohwo poyo pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki a'amu fiso ulimentohofi, Poyo pe'n'ngkohoho. 27 Oseso Jisas hwomu sohwoe aho nomanto ulikofahon'ngki hwomu sohwo lika'mentisofoho.

28 Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontifi hofiko'nohini nohumantifi Jisasimo ulimentohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meeofesofo. 29 Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anitumo jomo ulifijoso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnehofa. Nom'ne hon'ngkano awonoho.

*Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.
(Mat'yu 17:22-23; Luk 9:43-45)*

30 Oso ango hopo sopo uliko'mantifi hofiko hwaho Ngkalili ajwo sopo umentohofofoho. Jisas kako a'amu yofe manihwo so'njo uyife lonto imentisofoho. 31 Hwap'ngoso ole, kakoe inomokomoyo sohwaro lutihwamne'ento imentisofoho. Kako ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwoe aho somo ho'nonisyahon'ngkuji hofiko wofonjonisyantifeho. Poyo imo'nimo sikuno hufa'u sihune memjanifihwoso'no Anitu apa'no ntokafonefo. 32 Ose lutihwahon'ngki

inomokomoyo sohwa hofiko huno ito'no syafihu'mentohofomaho. I oso'no Jisasimo ulohonyo so'no hofiko iyoho imentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo yakolo'nnyo tihwolo.
(Matiyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Hofiko pone Koponeyam i'mofapontifi osopo Jisas angomo nohumanto ulohonimento, Sekwo honingkanopo pehofo hningkohofoho. ³⁴ Inomokomoyo sohwa hofiko wonimango uningkahoningki mampi'nyo humamentohofofoho. Hwapngoso honingkanopo ole hningmentohofi, Nakwo sohwna'ni nakwoe hwe yofe'njo simo'mjo tihwolo. Ose hningmentohofofoho. ³⁵ Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwaso joho lutimanto ulimento, Sekwo hinjo hwasoho oyonimno. Upa'nimo. Hwe fihwo kako Anituye timopo hwe engo umo'nimo loso sohwo kako a'amufe timopo hwe yofe ane pa'nyo imo'noso sohwo a'amumne'no momayo ulohofiyohweho. Osohwo kako yofe engo'njo imo'none hweho. ³⁶ Ose ulonto, mehomi fihwo utimanto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwaso ulimento, ³⁷ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'mantofoho. A'amu fihwo ngkimo nifo'mayo oso pa'ningoso nje mpohwo ngkimo nihwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho.

Hwe nakwo'njo hohnta'ni nefo'mayo sohwo nakwoe a'amufoho.
(Luk 9:49-50)

³⁸ Ose ulahoningki Joun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwaso, nakwo uhwonimalohwoneso hwe fihwo kako jije yofe lonto, towahuno wonyo wae yaofontaningki uhwonimalohwonefoho. I oso'no kako nakwo kikimo tifi mokiningkwaloku yihwone so'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyo wae yaofohotoho. ³⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopijumofikutoho. A'amu nje yofe lososo yo'mayo wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo'no mantonehoho. ⁴⁰ A'amu nakwoe syoho somo mohwempenamofehwo'manji nakwoe a'amu hweho. ⁴¹ Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyafihu'montono, Anituye a'amu hwafoho. Ose syafisyihwosi mijo nyo'ne sejapososo, oso hwe sohomo Anitu wopingo uloho'mtonoho.

Yo'mayo wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohinomo wonyo imokiyofoho.
(Matiyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Olo mehomi simeho hi'ntnnono ntapowo'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasimo hohujo fikinjafo. Honingkanono wonyo lomo tifi finingkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo honingkanono wonyomo iningkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo Anitu tohino mikunimposo uyonefoho. Oso a'amu huhwo sohomo sojo mikunimposo engo so'nji kakoe ti'wangomo impe ifakojujukui mijomo ho'naofontifijontentesi wopingo'nesohilo. ⁴³ Jisas ose ulonto pahnnimo hungkuno ulimento, Oso'no jije aho honingkanono wonyo imofonoho lohoji aho hwepeemo lohofohoji aho anga'nohono'nji honingkanono wopingomo iningkahuji Anituye angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko aho hufa'u'njo honingkanono wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Wonyo wohumamonnoho. ⁴⁴ [Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho.] ⁴⁵ Jije sife honingkanono wonyo imofonoho lohoji sifeso hwepeemo lohofohoji sife anga'nohino'nji honingkanono wopingomo iningkahuji Anituye angopo sohoji wopingo wohumamonnoho. Ou kiko sife hufa'u'njo honingkanono wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁶ [Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho.]

Toho hiso masimpe'nyofoho.] ⁴⁷ Jije tîmo hon'ngkano wonyo imofonoho lohoji tîhwotofamo lohofohoji tîmo anga'nohino'njo hon'ngkano wop'ngomo in'ngkahuji An'ituye angopo sisoso wop'ngofoho. Ou kîko tîmo hufa'u'njo hon'ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁸ Oso hopo sopo pihnyo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso masimpe'nyofoho. ⁴⁹ A'amu wopayopo sa mofîkuji nîfijoso me-eso wop'ngo uyimtonoho. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango ne'mahwoso'no yamofonahofonefoho. Yamofonahofonefoho hiso wop'ngo namokonefoho. ⁵⁰ Nakwo wosopayo sa'nji n'wo'n'ngkuhwoneso wop'ngofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop'ngo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wop'ngo pa'nyo hmmo'n'mno. Sekwo a'amu nom'ne so'nji pompenjiyomo fohumantokuno.

10

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Matîyu 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Osopo nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolofonto Mijo Joutan sohomo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'n'ngo engo apa'no u'mahon'ngkofi kako hungkuno lutîhwamojo pa'nyo lutîhwamentisofoho.

² A'amu Falisi fihwa hofîko Jisasîmo nu'mantîfi kakimo yamofonahofonefoho ulimentohofi, Nakwoe hon'ngkano hungkunoso ape ho'nasiyo so'no pehofo nalîmotofo. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso oso wop'ngotaha. ³ Ose ulohon'ngkofi Jisas ulimento, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ulîmojoto. ⁴ Ose ulahon'ngki hofîko ulimentohofi, Mouses ole ulimento, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wamtî'mokono. Oseso kako kakoe apemo nîhu'nahone woho'nasyono. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Mouses kako sekwoe yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mtî'mokumentisofoho. ⁶ I oso'no simo'mo ne'mo An'itu yo'mayo hopi'nono mtî'mokumentiso sohonta hwe'nji ape'nji mtî'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso Mouses mtî'mokumentisofoho. ⁷ Olo hilo so'no hwe fihwo kan'ngkwowho kona'wohimo ulîko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. ⁸ Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁹ Oso'no An'itu osiya'umo nto mokotîjwohumasofoho. U, oloso nomtîhuposolen.

¹⁰ Oso hungkunoso ulahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswontîfi hofîko Jisasîmo ape ho'nasiyo hungkuno hiso'no ulohon'ngmentohofofoho. ¹¹ Jisas ulimento, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso sohwo kako nom'ne ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufo iyo hon'ngkano imokwoho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape simo'mjo simo hon'ngkano wonyo imokiyofoho. ¹² Oseso ape kakoe hwehumo nulîko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako hon'ngkano wonyo imokonefoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas mehomimo aho ulonjimokumentisofoho.
(Matîyu 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ A'amu pi'n'ngoso hofîkoe mehomi Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontîfi motopahon'ngkofi Jisasîye inomokomoyo sohwa hofîkimo yoka ulimentohofofoho. ¹⁴ Jisas nupa'nonto kakoe sîmeho tohino umn'ngkahon'ngki ulimento, Sekwo mehomi somo nopîjumofîkutoho. O'o, hofîko ngkiyepono wapîfe. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'nîfijo'manji hofîko An'tumo enjwa'mo ito'no wohumantîfeho. ¹⁵ I, hungkuno nehopi'nohino waselîmonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyonjo'manji hofîko An'tumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nîhu'no

awonoho. ¹⁶ Ose ulonto kako mehomi somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohumanto kako aho mnokinopo kisasyonto Anitumo jomo ulimentisofoho. Mehomi ito'no mokosyohumayo'ne'ento ulimentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwoe hungkunofoho.

(Matiyu 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisas honingkanomo nowentaningi hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no i'mofawento hwomtame uloho'mentisofoho. Kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko Anituye yahino wopingo netihwawo'n'ingkohino hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi tipema'mnehono. ¹⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko wopingo hwosoho eso peho'ne ntohino Anitu kako'nohino wopingo hweho. ¹⁹ Kiko honingkanomo hungkuno huno moi'wonoho. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt'ihuposo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo.

²⁰ Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upa'n'imopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose'nohini iningkowalokweno. ²¹ Ose ulahoningki Jisas kakoe simo'mangopo timo uhwononto simo'ho uyonto ulimento, Nom'ne syoho anga'no fiyo. Jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohopife. U, kiko hamniyoho matne'eno oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n'ingkohofoho somo uyo. ²² Ose ulahoningki kako simano pento simo'ho tango uyahoningki kakoe angopono umentisofoho. Hwapingoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n'ingo'njo hweho. A'amu somo muyimnehono lonto umentisofoho.

²³ Jisas timo fe'n'ihwononto inomokomoyo sohwo ulimento, Hwe kako ho'yango engo'njo yokumpohn'nyo mokosyohumaso sohwo kako Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swonehwolo. Hamniyoho ho'yangoso hofikoe hunomo wonyo umokuwo'n'ingkisofoho. ²⁴ Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko yomo imentohofofoho. Jisas apa'no ulimento, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho'yango hwaho loponjo'no ne'nohini syafisy'wo'n'ingkiso sohwo kako Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swoneto. ²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwaso yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyo hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwaso yososo hopo'maho. O'o, kako yahu yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwaso ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose yonefoho. ²⁶ Ose ulahoningki inomokomoyo sohwa hofiko yomo engo mikun'imposo yontifi ulimentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahoningkofi Jisas hofikimo uhwononto ulimento, A'amu Anituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo a'amufe yokumpohn'nyo'nji wahumo loso sohwo kako hopo'maho. I oso'no Anitu yo'mayo hopi'nono hwapingo sohwo iyoso hoponoho.

²⁸ Pita Jisasimo ulimento, Ihwoni nakwo yo'mayo hopi'nono ho'nasyontani kikimo tifi kin'ingkopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako kakoe angonjo koningkwawehwo kola'wehwo, kaisi, kona'wohi, mehomi kakoe hwahonji yo'mayo hopi'nono ngkine'no nje hungkunomne'no ho'nasyososo ³⁰ osohwo kako umofonyo miyonehoho. O'o, yo'mayo pi'n'ingo engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amu kakimo sitofo uliwo'n'ifitnefoho. I oso'no kako ango songo ne'nohini humayo'neso nomane hweho. ³¹ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako

hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n'i'maho. We'e hwo'nyoho syofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anitu ye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Jisas kako poyo pe'n'ingkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Jelusalem honingkanomo nosontifi Jisas kako simo'mo kunto'no sahonngki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimento so'no huno pi'n'ngo engo syafisyontifi tifi inngkasimentohofofoho. A'amu nom'neso hofikimo inngkasimentohofoho hi'nji imentohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'ento hontohumentanngki hofiko nu'mahonngkofi kakimo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho. ³³ Hungkuno ole, Upa'n'imno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitofantifeho. Oseso a'amu hofiko nom'ne a'amu sohwo uyahonngkuji ³⁴ hofiko kakimo sitofo ulikuji memijo niyatimofikuji impe yongo'njo fonjikuji wofonjisyantifeho. I oso'no sikuno hufa'u sihune mjaofihwoso'no kako apa'no songo wolika'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jemis'nji Joun'nji siko yofe engo'njo umo'naho limentisiyefoho.

(Matiyu 20:20-28)

³⁵ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemis'nji Joun'nji siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilohonontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho. ³⁶ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko pipi seloho'mne'no njisiyo. Nohonjinyo. ³⁷ Ose ulahonngki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta jije pone mta'ni a'amu hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'n'ingkuhwosi a'amu hopi'nohinomo mokosyohumasoso wopingotaho. ³⁸ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo nimnosohopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho.

³⁹ Ose ulahonngki siko ulimentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahonngki Jisas ulimento, Tohino ngko ma'me pa'n'ngoso siko nomasihnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasyosonefoho. ⁴⁰ I oso hiso'no ngko a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohntani fosyohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopomnehono. O'o, Anitu kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho. ⁴¹ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontifi hofiko Jemis'nji Joun'njine'no simeho tohino umnimentisofoho. ⁴² Jisas hofikimo johu ulimento, Sekwo huno seyohoho. Hwe engo hofiko a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontifeso a'amu enjwa'mjosohyo hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ⁴³ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo losohwo kako a'amufe syohu ulohofiyu umo'nono. ⁴⁴ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo losohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syohu ulohofiyu pa'nyo umo'nono. ⁴⁵ Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syohu ufo'mayo'ne pmentiso hwo'maho. O'o, hofikoe syohu somo ulohofiyu'ne pmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentanngkokofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usihuma'mne'ento pmentiso hweho. Ose ulimentisofoho.

*Hwe t'impinyo sohomo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.
(Mat'iyu 20:29-34; Luk 11:30-43)*

⁴⁶ Hofiko Jelikou i'mofapontifi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'n'ngo engo so'nji Jelikou ul'iko'mantifi wentan'ngkofi hwe t'impinyo sohwo hon'ngkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyos'yoho, Timeyos'ye hwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo l'mojo hweho. ⁴⁷ Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ul'imento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, k'iko ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁸ Ose ulahon'ngki a'amu nom'neso yoka ul'imentohofi, Mampi'nyo foyohumaho. Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ul'imento, Ntefitiye Imu sohwo ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki Jisas kako nolohofaponto ul'imento, Oso hwe huhwo sohomo joho flut'imapmno. Wapono. Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohomo ul'imentohofi, K'iko simonyo fiyo. Fil'ikaho. Kikine'no joho kilalofoho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofoyojamo lohofonto, nol'ikafonto Jisasi'mo u'ma'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ul'imento, Ngko kikimo pipi wantohofono kin'ngkohoho. Ose ulahon'ngki hwe t'impinyo sohwo ul'imento. Hwe Engofo, ngko apa'no t'imo wahon'imo. ⁵² Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, K'iko mpano. Ji'je simeho hi'ntnnonohinoso wop'ngo wakumo'nono. Jisas ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo t'imo komo'no hononto kako hon'ngkanopo Jisasi'mo a'amu so'nji t'ifi in'ngkapmmentisofoho.

11

*Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto Jelusalemne'no humentisofoho.
(Mat'iyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)*

¹ Hofiko Jerusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase'nji Mpetani'nji nuhwontawentifi osopo hwofiki'nyo we'e yofe Oulif u'mofawentifi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo l'hwatimentisofoho. ² Jisas oso huhwo sohwa'umo ul'imento, Siko oso ango ne sopo u'mofahusi siko oso kuso somo noswohosisi t'imo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan'ngkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'n'imasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fis'hutofomotapinyo. ³ Siko oso yahu hiso is'hutofomotapohosiso'no a'amuso ole sel'ikujono, Siko peho yalokusiyo. Ose sel'ikujono siko ole ulinyo, Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako moi'wo emoy'hwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo. ⁴ Siko nowenji yahu mu hon'ngkano hoku'yopo impe intofahinyoso nohumentan'ngki nuhwon'ima'nonji italofoma'mentisoyefoho. ⁵ Italofoma'mentisoyoso a'amu nom'ne sohwa ul'imentohofi, Siko peho yalokusiyo. Yahu peho'no is'hutofomalokusiyo ⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe sohwa'u Jisasiye hungkuno ulahon'ngki ul'imentohofi, Wop'ngofoho. Noho motahnyo. ⁷ Nomotasonji sikoe manji'mofoso yahupo kisosyahon'ngki Jisas sokehumamentisofoho. ⁸ A'amu pi'n'ngo engoso hofikoe hwapife ife yo'mayoso Jisas wene hon'ngkanomo ho'nosyahon'ngkofi a'amu nom'neso ipamo swo'njo lofontifi hon'ngkanopo ho'nahumentohofofoho. Oso hiso Jisasiye yofe ho'nomayo'nefoho. ⁹ Jisas kako a'amu pi'n'ngo ajwomo yahupo kehumentan'ngki a'amu simo'mjo so'nji t'ifinjo so'nji mohm'no ole l'imentohofi, An'itumo isamoyoka ulano. Kako wop'ngo'nohino hweho. Olo hwe lohomo nakwo Hwe Engo An'itu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho. Kakoe yofe woho'nomano.

¹⁰ Hwe engo Ntefit neyakwosamo hohonta mokosyohumamojo hopaso olo hwe lohwo wonemokosyohumano.

Anitu ahwomomo humaso sohumo isamoyoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹¹ Jisas Jelusalem i'mofaponto Anituye ango engo somo swonto yo'mayo somo fe'nihwononto we'enepe mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon'ngki Jisas inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani fosyowane'entifi simentohofofoho.

Jisas iyo fe sohumo ulimento, ne apa'no minto'n'ingkohotnnefoho.

(Matiyu 21:18-19)

¹² Im'ingo'nji nolikafontifi Mpetani uliko'mantifi Jelusalemne'no nosontifi osopo Jisas mijoho engo uyimentisofoho. ¹³ Jisas iyo fesayo swo lango'njo somo uhwonihwojawento ipisayo hi'njotikeno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwonimentisoso ne ane swo'nohino uhwonimentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo sikunomm'maho. ¹⁴ Jisas iyomo ulimento, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwosoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa upa'nimentohofofoho.

Jisas a'amu Anituye tajo ango engo somo hamniyoho mayo syoho yantan'ngkofi wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹⁵ Hofiko Jelusalem i'mofapontifi Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahon'ngkofi mpe ulohofosyoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yafo syoho emamentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufompe uyantifi epohumayo yiwon'ngkohoho so'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho.

¹⁶ Wayo yaofonto, Jisas ulimento, Olo ango lomo yo'mayoso apa'no nomotowapikutoho. ¹⁷ Ose ulonto lutihwawento, Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa ole mtimokumentohofi, Nje ango loso a'amu hopi'nono Anitumo isamoyoka ujo'ne angofoho. Ose mtimokumentohofofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawon'ngkohoho sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtimokumentohofofoho ulimentisofoho. ¹⁸ Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nonohini Jisas'ye hungkuno upa'nontifi pisopisaho mjalomwentifi hungkuno hiso wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho. A'amu hon'ngkano hungkuno lutihwawamotofo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko Jisas'mo nofonjisyane'entifi hon'ngkano tipmmentohofoso hofiko hwe moya'mi somne'no iyoho unimentisofoho. ¹⁹ Mofehi'nyo n'ngku'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem uliko'ma'mentohofofoho.

Hwe fihwo Jisas'mo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso sohwo Anitumo jomo ulososo ne wotipema'mtonoho.

(Matiyu 21:20-22)

²⁰ Im'ingo'nji hon'ngkanomo apa'no nowentifi uhwonimentohofoso oso iyo yofefesayo sohwo nihunahone yofoho imentisofoho. ²¹ Pita huno syafisyonto Jisas'mo ulimento, Nakwoe Lonetihwayofo, uhwonyo. Oso iyo kiko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwosoho ulimahnnoso yofohofoho. Jije hungkunoso ne imon'ngkohoho.

²² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso limayoso syoho we'efoho. ²³ Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwofiki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwofiki'nyo lohwo, kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwofiki'nyo wawomtlikeno oso hunoso mosyafisiyo'njo. O'o, ole'nohinoho huno syafisyososo. Ou, hwofiki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso

hungkuno olo so'manji ou oso hungkunososo ne imo'nonefoho. Nehopi selohono.
²⁴ Upa'nimno. Yo'mayo kiko Anitumo jomo ulisoso simeho mom'mo huno ole, Anitu wontapmmontonoho. Ose syafihujoso, ou kako wokijapmmontonoho.

²⁵ Sekwo simano hintotohino semnosomanji simo'mo sekwo oso a'amu wonyo selohofoso sohwoe wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [²⁶ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofo sofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ulimentisofoho.]

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Kiko yo'mayo yiwo'ningkinoso tihwoe yokumpohn'nyo'nji yalokuno.

(Matiyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Hofiko Jelusalem apa'no i'mofapontifi Jisas Anituye tajo ango engo somo ajwo'mo emoyontanngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji, a'amu honingkanohungkuno lutihwamotofo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo u'mantifi
²⁸ ulohonimentohofi, Kiko olo syoho iwo'ningkinoso loso tihwo kilimaso'no iwo'ningkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmaso'nji iwo'ningkinoto. ²⁹ Ose ulohoningkahonngkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno waselohonimne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ³⁰ Ole ntimno. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ³¹ Sekwo ntimno. Ose ulohoningkahonngki hofiko ole hnnima'mentohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho uloso'manji ole wonalimontonoho, Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ³² I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta'ni syoho imentisofoho laso'manji a'amu sohwa hofiko nolikafikuji ikujoho wonefonjantifeho. Hwapingoso hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. A'amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahonngki limojo hweho. ³³ Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulohonngkofi Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'ningkohe hwapingo so'no maselimehono.

12

A'amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno loma'mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompu-soho mtimokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'ningkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopono nowento osopo kako ne'no humamojofoho ² Ipisayo syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne kakoe ipisayo syohopono lihwatimentisofoho. ³ Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwonontifi aho kemokosyohumantifi, ikujoho fonjontifi, ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ⁴ Oseso kakwo'yohwo sohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne lihwojahonngki hofiko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjontifi wonyo umokumentohofofoho. ⁵ Nom'ne syoho ulohofiyo sohomo lihwojahonngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofiko fonjahumentohofofoho. Kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohwo lihwajiwonontanngki

fehohnjo ikujoho fonjontifi fehohnjo fonjahumentohofofoho. ⁶ Oseso syoho ulohofiyo nom'neso mohumayofoho. Moi'wonoho. Oso'no kakoe hwomu anga'nohino sohumo ae'uyo lih wajonto limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho wo peentifeho. Ose limentisofoho. ⁷ Hwomu huhwo sohwo nu'mahonngki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwonontifi hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangku sohonta kanngkwowoe yo'mayoso nomane hweho. Oyonimno. Nakwo komo'no kakimo poyo nofonjosyihwasi nakwo kakoe syohoso ni'hu'nahone womantanoho. ⁸ Ose hnnontifi hwomu sohumo aho kentifi fonjahumentohofofoho. Nofonjasyontifi kakoe pijafo mempo swoho'nao'mentohofofoho.

⁹ Kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwo pipi uloho'montolo. Hwangku kako nopihwosi a'amu wonyo sohwo nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimntonoho.

¹⁰ Olo Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, Oso sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'nngkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso olohntajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingohwo imo'nngkohoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'nimentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnnimo hungkunoso lalokuhwono Anitu limentisofoho.

¹² Jutafe hwe engo sohwa nupa'nontifi oso pahnnimo hungkunoso a'amu syoho mokosyohumayo'no nto ulimento so'no nto lohoho hofikine'no huno uyahonngki hofiko Jisasimo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Oseso hofiko Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

A'amu hofiko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho uyo yahino so'no ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Nowentifi hofiko a'amu Falisi fihwanji a'amu Heloutimo uhwontohoho sohwanji Jisasiye hungkunomo yamofu ulohofone lihwatimentohofofoho. ¹⁴ Jisasimo nu'mantifi afofo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'nngkino sohwohne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makinwo'nngkiso hwosoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ane sohwantne'no kiko huno pi'nngo mokiyahonngki Anituye honngkano nehopi'nohino lutihwawo'nngkino hwosoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantane'no yihwono. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingotaho. Wonyotaho. Nakwoe honngkano hungkunoso pehofo nalohoho.

¹⁵ Ose ulahonngkofi Jisas hofikoe simemo hufa'u'njo so'no huno uyahonngki ulimento, Sekwo ngkimo yamofu peho'no ntohofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo. ¹⁶ Ose ulahonngki nuyahonngkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto. Ose ulahonngki ulimentohofi, Sisafefoho.

¹⁷ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahonngki hofiko huno pi'nngo engo syafihu'mentohofofoho.

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.

(Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ A'amu nom'nihwa hofikoe yofe Satiyusi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwa sohwa hofikoe huno ole uyiwonngkofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa ni'hu'nahone pe'niwonngkohoho apa'no songo molikafe'nefoho. Ose

syafi+syiwo'n'ningkohofofoho. Jisasi+mo u'manti+fi ole ulohon+imentohofi, ¹⁹ Nakwoe Loneti+hwayo sohwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole mt+i'mokumento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi moti+pemayo'njo sohwo poyo pe'n'ingkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ingkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi woti+pemano. Mouses ose mt+i'mokumentisofoho. ²⁰ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomn'i mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisi+maso sohwo ape nomanto mehomi ane poyo pe'n+i'mentisofoho. ²¹ Oseso kon'ingkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehomi ane poyo pe'n+i'mentisofoho. Oseso kon'ingkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho. ²² Ose'no ose'nohinofoho. Homn'ingkwa'wehwosa hopi'nono mehomi ane poyo pe'n+i'mentohofofoho. Tifi sohonta oso a'mu hi ose'nohini pe'n+i'mentisofoho. ²³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta ti+hwoe ape umo'n+i'montolo. Hofi+ko'n'ikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

²⁴ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas uli+mento, Sekwo Anitu+ye hungkuno so'nji Anitu+ye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁵ Upa'n+i'mno. A'amu poyo pe'n+i'mentohofoho sohwa nol+kafikuji hofi+ko ape moma'n+i+fitnnefoho. O'o hofi+ko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n+i+fitnnefoho.

²⁶ Oso hungkunoso a'amu poyo pe'n+i'mentohofoho sohwa apa'no likapitnne'no sekwo Mouses+ye hungkuno atoho majotaho. Iyo tifo somta'ni toho sijontan+ngki Anitu+ye mampaho ho'n+i'mentisofoho. Apilohamjanji Jekoup Aisak+janji hofi+ko poyo pe'n+i'mentohofofoho. I oso'no Anitu Mouses+mo uli+mento, Ngko Apilohamja Aisak+ja Jekoup+jafa Anitu'nyoho. ²⁷ Mouses kako ole syafi+hu'mento, Apilohamja Aisak+ja Jekoup+ja hofi+ko hohonta poyo ko pe'n+i'mentohofoho sohwa songo humalofo so'no syafi+syonto oso hungkuno hiso luti+hwamentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe Anituyoho. Sekwoe hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose uli+mentisofoho.

Anitu+ye hon'ingkanu hungkuno simo'mjofoho.

(Matiyu 22:34-40)

²⁸ Hwe fihwo Jutafe hon'ingkanu hungkuno luti+hwamojo sohwo hofi+ko oso hungkuno hnnontan+ngkofi upa'n+i'mentisofoho. Jisasi+ye hungkuno huno'njoso nupa'nonto Jisasi+mo nu'manto uli+mento, Anitu+ye hon'ingkanu hungkunoso nom'ne somo yakolo'nnyoso ntisoto. ²⁹ Ose ulahon+ngki Jisas uli+mento, Hon'ingkanu hungkuno engo simo'mjo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu Isilael soku sekwo upa'n+i'mno. Anitu sohwo kako'nohini nakwoe Anituyoho. ³⁰ Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simoho uyohoji jije simoho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simoho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simoho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simoho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nohinoso kakimo uyo. ³¹ Hon'ingkanu hungkuno tifi+ngjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simoho kumo'n'ingkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopu humalofo somo uyo. Oso hon'ingkanu hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinomo yakolo'nnyofoho.

³² Ose ulahon+ngki hwe hon'ingkanu hungkuno luti+hwamojo sohwo Jisasi+mo uli+mento, Ou Nakwoe Loneti+hwayo sohwo, nehopi lohino. Anitu kako'nohini nakwoe Anituyoho. Anitu nom'nehwo mohumuyoho. ³³ Ou, jije simoho, jije huno, jije yokumpohn'nyo Anitumo hopi'nono uyo. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no wakumo'nono. Nakwo oso hon'ingkanu hufa'umo in'ingkowaso'manji oso yahinoso nakwoe wonyo wae yafo'ne yahu fonjokisasiyo

yo'mayo Anitumo uyoso'no yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho. ³⁴ Oso hwe huhwo sohwoe hungkunoso Jisas nupa'nonto huno wonyoangkafofoho syafisyonto ulimento, Kikine'no Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahonngki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

*Jisas hofikimo Kilais sohwo tihwolo ulohonimentisofoho.
(Matiyu 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Jisas Anituye ango engomo hwe moya'mi pi'ningo engomo lutihwamentisoso ulimento, A'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no lutihwa'wo'ningkohoho. Kilais kako oso Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'ningkohoho. ³⁶ Anituye Towahuno Wopingo hohonta olo hungkunolo Ntefitiye simeho mo'mo ho'nasyohonngki Ntefit ole mtimokumento,

Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohomo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohta'ni fosyohumaho.

Oso kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mtimokumentisofoho. ³⁷ Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo. Ose ulahonngki a'amu nupa'nontifi hungkuno wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

*A'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwofe yahinofoho.
(Matiyu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ Jisas nom'ne hungkuno lutihwamento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho huno'njo sohwofe yahino somne'ne i'waho ito'no fiyimno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi honingkanopo emoyiwo'ningkohofofoho. Oso emoyontanngkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'ningkohoho so'no umo'niwo'ningkisofoho. ³⁹ Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'niwo'ningkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'niwo'ningkiso hwafoho. ⁴⁰ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apiwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne ni'hu'nahone emawo'ningkohofihwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnefoho. Ose ulimentisofoho.

*Apiwojo fisi Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo a'amu Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hofiko ipofomo ho'nosyantannngkofi uhwonimentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'ningo ho'nahumentohofofoho. ⁴² Apiwojo ho'yango anesi noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho. ⁴³ Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho lutimanto ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'nono Anitumne'no ho'nasyohofoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no

we'e'nohini ho'nosyalokwofoho. Olo apiwajo losi kako hamniyoho mokosyohumun-yoso hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne ho'yangoso nom'ne hamniyohoso n'hu'no aniyoho.

13

Anituye tajo angoso wonyo imo'none so'no Jisas ulimentisofoho.

¹ Jisas kako Anituye tajo angoso engo mta'ango sohwo noswopahoningki inomokomoyo fihwo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, timo uhwonyo. Olo angoso wonyoangkafofoho. Sojo wopingo'nji molinyofoho. ² Ose ulahoningki Jisas ulimento, Olo angoso lomo luhwonalokuno. Hwangku olo angoso lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'lo hofiko olo angoso wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas yo'mayo tango mikunimposo i'mofapone so'no limentisofoho.
(Matiyu 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo nosonto osopo nta'ni Anituye tajo angoso somo uhwononto ampo humamentisofoho. Pita, Jemis, Joun, Entilu hofiko'nohini Jisasimo u'mantifi ulohonmentohofi, ⁴ Oso hungkuno ntonalohinoso sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno somo nakwo pipi yaneto. We'enepe u'mofapmmontolaho. ⁵ Ose ulohoningkahoningkohofi Jisas uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. ⁶ A'amu pi'ningo engo i'mofapikuji hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnefoho, Ngko Kilais hwo'nyoho. Anitu nihwosopomentiso hwo'nyoho. Ose selifijoso a'amu pi'ningo hofikoe hungkunomo iningkafitnefoho. ⁷ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntne oso hungkunoso nupa'ningkuji iyoho senyo'eno. O'lo oso yo'mayoso i'mofapihwoso'no i ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁸ Hwangku a'amu temtitofa kengo sohwanji temtitofa nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnefoho. Hwaho angoso meemo hwomihwo yihwosi wopayo ane mijoho engo i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso emayofoho. Tango mikunimposo tifi no'mo weho.

⁹ Yo'mayoso uhwoningkuji sekwo i'waho ito'no fiyimno. *Kaunisolijopope semotafitnefoho.* Hofiko tajo angoso sekumo ikujoho nosefongkupitnefoho. Hofiko ngkimo monje wenisano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwo nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁰ I, simo'mo a'amu hopi'nono angoso meemjoso nje hungkuno wopingo upa'ningkujo'no tifi sikuno moi'wo imo'nonefoho. ¹¹ Hofiko nosetimafikuji hungkuno mihwajiyo angoso mesehumatipijo sohonta selohonifitnefoho. Sekwo hungkuno ujoso'no huno pi'ningo syafisiyo'eno. O'lo, osohonta Anitu sekwoe simehomo hungkuno ho'nasesyihwoso'no sekwo ulifitnefoho. Oso hungkuno hiso sekwoemaho. O'lo Anituye Towahuno Wopingo oso hungkunoso lonefoho. ¹² Osohonta a'amuso koningkwawehumo hungkuno liwo'ningkohofa sopono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjasehufitnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kaningkwowhwo'ya'umne'no mangohwa imo'ningkuji fonjahufitnefoho. ¹³ Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino mikunimposo umnonefoho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho. I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontaningkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu oso huhwo sohomo utimanefoho.

*Yo'mayo wonyo hwap+ngo sohwo i'mofaponefoho.
(Matiyu 24:15-28; Luk 21:20-24)*

¹⁴ Hohosohonta yo'mayo nihu'no wonyo hwap+ngoso ango kakine'no masyuyo'ne somo hwasyoponoho linyo sopo lohof+hwoso'no uhwon+fitnnefoho. Ose uhwon+ngkuji youwo likuji a'amu Jutiya humalofoso hwof+ki'nyo pone'no hiyaso s+fitnnefoho. A'amu olo hungkuno loso atofa loso sohwo huno ito'no wosyaf+syono.

¹⁵ Hwe fihwo antifepeo humaso sohwo kako hwahopo piwel+ikofaohwosi olo wonyo hiso uhwon+ngkuhwosi kakoe ho'yango yo'mayo so'no kakoe angomo maswone-hoho.

¹⁶ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife woma'mo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁷ Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hofiko hiyaso komo'no le'mofoso pipilo. ¹⁸ Olo sikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno meeofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹ Olo tohino tipemayo sohonta'ne'no selalokweso m+kun+imposofoho. Anitu simo'mo yo'mayo mt+mokumentiso sohonta ajuyohwosa humapmmotofo sohonta, olohonta, olo hwaho lopo oso tohino pa'nyoso m'mofapefoho. Olo tohino engo tipemayo lohonta yakolo'nnyofoho. Tifi no'mo tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²⁰ Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'manji a'amu nihu'no hopi'nono poyo nto imo'n+fijo'nesohilo. I oso'no Anitu kakoe a'amu uhwsopo'mentiso somne'no huno syaf+sy+hwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokumne'ento imentisofoho.

²¹ Osohonta hwe fihwo ole noselonefoho, Olopo uhwon+mno. Kilais olopo humaho. Ou, a'amu nom'nihwo selososo, Uhwon+mno. Kilais oso nompoo humaho. Ose selikujono sekwo hof+koe hungkunomo tifi in+ngkayo'eno. ²² Osohonta a'amu fihwo ole selososo, Ngko Kilais hwo'nyoho. Nom'nihwo Anituye hungkuno hwasyo luti+hwayo sohwa i'mofap+kuji yo'mayo wonyoangkafo yamofa sekumo eset+hwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo eset+hwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo min+ngkayo'njo hopi'nohinoso oso hisofe hungkunomo in+ngkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo un+ngkowan+fit+ikeno likuji yo'mayo wonyoangkafososo yamofa eset+hwafitnnefoho. ²³ Oso'no sekwo timo ito'no uhwontohumamno. Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwon+fijo so'no huno ito'no seyonefoho

*A'amufe Hwomu sohwo hwangu noponefoho.
(Matiyu 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴ Oso tango hiso moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no mofehi'nyo sikwo'mno imo'n+ngkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi ²⁵ hntokwaliyo ahwomonta'ango nop+wasyonefoho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefoho.

²⁶ Oso hiso i'mofopahon+ngkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo m+kun+imposo'nji kakoe pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁷ Hohosohonta Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwaj+hwosi ango'meemjo a'amu uhwsopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo somo m+hwofojonefoho.

*Iyoswo yonimofoso uhwon+ngkuji ole huno waseyono jefo umontoe'nefoho.
(Matiyu 24:32-35; Luk 21:29-33)*

²⁸ Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon+mno. Uyonimofoso uhwon+ngkuji jefo uy+monte'nefoho. ²⁹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon+ngkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁰ Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Hwe moya'mi olopo hwaho lopo nohumentan+ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho.

*Iyoswo yonimofoso uhwon+ngkuji ole huno waseyono jefo umontoe'nefoho.
(Matiyu 24:32-35; Luk 21:29-33)*

²⁸ Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon+mno. Uyonimofoso uhwon+ngkuji jefo uy+monte'nefoho. ²⁹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon+ngkuji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁰ Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Hwe moya'mi olopo hwaho lopo nohumentan+ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho.

31 Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

A'amu hopi'nono oso s'ikuno so'no huno muyonefoho.

(Mat'iyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

32 Oso s'ikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomo'mjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'lo, Mpohwo An'itu kako'nohino huno uyalofoho.

33 Oso s'ikuno hiso sekwo huno masey'hwoso'no sekwo ito'no fohontohumamno.

34 Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnnimo hungkuno upa'nimno. Ngko olo pa'nyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyo anga'no anga'nohino sohwo syoho yano ulofihwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohomo ole ulimontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ulihwosi wamontonoho. Ose ulonto, ulimonto, 35 Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. S'ikuno'njilikenno. S'ikwo'miyomtikenno. Yihufu yokajo'njilikenno. Imingo ne'njilikenno. Ose'manji timo ito'no fohontohumamno. 36 Sekwo saho fesyowentan'ngkuji kako komo'noponoho likuji ito'no fohontohumamno. 37 Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

14

Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'entifi hnnimentohofofoho.

(Mat'iyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

1 A'amu Jutafe S'ikuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne s'ikuno hufa'u wentan'ngki oso s'ikuno simo'mjoso An'itu A'amu Is'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyofoho. * S'ikuno nom'nehwi hofiko wopayo engo mokamo'nnyoso nimotofofoho. Oso s'ikuno engo hufa'u m'mofape sohonta s'ikuno hufa'u nowentan'ngki oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokontifi, Hofiko Jisasimo aho hiyaso'mo kehwaso nofonjosyane'entifi hon'ngkano'no tipmmentohofofoho. 2 Ole hnnimentohofi, olo hiloso An'itu A'amu Is'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo S'ikuno Engo osomo wopayo engo nontan'ngkuji aho kehwaso'no nonahon'ngkuji, a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no S'ikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho kehwaloho. Ose hnnimentohofofoho.

A'mu fisi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso usohumentisofoho.

(Mat'iyu 26:6-13; Joun 12:1-8)

3 Jisas kako Saimouniye ango Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. Jisas hofiko'nji wopayo nontan'ngkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso motoswapmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwan'po lohofonto Jisasiye mnokinopo mijo sohumentisofoho. 4 Nosisyontan'ngki a'amu fihwa uhwonontifi simano hintotohino um'ngkahon'ngki hnnimentohofi, Oloso wop'ngomaho. Hwone mijo wonyoangkafososi siki sisiyoso peho'neto. 5 Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho m'kun'imposo (300 tenaliyo) † nejapontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uy'hwanesohilo. Ose hnnontifi a'mu simo yoka ulimentohofofoho. 6 Yoka ulahon'ngkofi Jisas ulimonto, Kakoe syohofoho. Sekwo peho'no olosimo simo tango uyalokwofo. Kako ngkimo wop'ngonohokwoho. 7 A'amu yo'mayo umofonyo iwo'n'ngkohofososi sekwo'nji ne'nohino

* 14:1: Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † 14:5: tenaliyo —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo s'ikuno anga'nohino'no tenaliyo kenga'no ma'masofoho. tili huntilet 300 tenaliyo so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

humawo'n'ingkohofofoho. Sekwo hofi:kimo ufo'manti'fi'manji nohono ufo'mapmno. I oso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumanti'mne hwon'i'maho. ⁸ Olo hiso ntohofisoso wop'ingofoho. Kako nakwo a'amufe pijafo pi'n'momo woho'nosyano lontani ehulohofi'wo'n'ingkuhwone hopaso ehontohokwoho. ⁹ Hungkuno nehopi wasel'imo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wop'ingo a'amu somo ul'ikujoso olo a'mu losi ntohofiso sotne'no ul'ifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'n'ingo engo olo a'mu losimne'no syafi'hupitnnefoho.

Jisas'ine'no Jutas a'amumo tokoyo'ofu imentisofoho.

(Mat'iyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Osohonta Jutas Is'ikaliyout kako Jisasiye inomokomoyo a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uhwasopo'mentiso sohwo kako oso a'amu tajo angu syoho'njo yofe engo'njo sohwaso Jisasi'ne'no aho kopitne'no ufo'ma'mo lonto hofi:koe angopo u'ma'mentisofoho. ¹¹ Hofi'ko nupa'nonti'fi simeho wop'ingo umo'n'ingkahon'ingki oso hiso'no hamniyoho wokijopano ul'imentohofofoho. Oseso Jutas Jisasi'mo uti'hwamne'ento hon'ingkano imofo'ne syofi'syoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji S'ikuno Engo somo wopayo n'imentohofofoho.

(Mat'iyu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹² S'ikuno Engo s'imo'mjo Wopayo Feejo Lohon'imotofo S'ikuno somo hofi'ko yahu fonjahumotofo sohonta Jisasi'ye inomokomoyo sohwa Jisasi'mo ul'imentohofi, An'itu A'amu Is'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafi'siyo S'ikuno Engo ‡ osomne'no wopayo naneso nti'mo nti'mo esyohumanehwono. ¹³ Ose ulahon'ingkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ul'imento, Siko anti'me engo sopo nowehosi'osi osopo hwe fihwo kako miti'hwontoho'njo sohomo uswo'n'ingkohosi'osi kakimo t'ifi fin'ingkunyo. ¹⁴ Kako angomo syuhwoso'no oso angu kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne angu nje inomokomoyo sohwanji S'ikuno Engo iyoho humayo somo wopayoso nti'po wonan-taneto. Ose lehwajohoho. ¹⁵ Ose ulohosi'so'no kako angu tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo woseti'hwamontonoho. Angu somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumunyo. Ose ulonto uhwant'imentisofoho. ¹⁶ Uhwati'mentisoso siko nowenji anti'me engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ul'imentiso hopaso ti'pema'mentisiyefoho. Noti'pemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

¹⁷ S'ikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmmentohofofoho. ¹⁸ Hofi'ko epohumayopo wopayo nopemo'nowenti'fi nonontan'ingkofi Jisas ul'imento, Hungkuno nehopi wasel'imonne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuh-wone sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nani'humonte hweho. ¹⁹ Ose ula-hon'ingki hofi'ko simeho tangu uy'imentisofoho. Hwe anga'no anga'nohino sohwa Jisasi'mo ul'imentohofi, Nakwolaho. Nakwolaho. Ose ul'imentohofofoho. ²⁰ Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Nje inomokomoyo sohwaso hwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho. ²¹ A'amu An'ituye hungkuno luti'hwamotofo sohwa iyoswomo mti'mokumentohofu pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umo'n'imontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwaso tokoyo'ofu ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso no-mane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wop'ingo'nesohilo. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.

(Mat'iyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

‡ 14:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

²² Hofiko nontaningko fi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujulo hofonto hofikimo uyonto ulimento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. ²³ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwo uyahonngki hofiko mijo nimentohofoho. ²⁴ Jisas ulimento, Oloso nje honiyofoho. A'amukune'no usihumahono. Olo honiyoso ngko Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyoso losomo Anitu uhwonngkuhwo si sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁵ Upa'nimno. Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo uyimnoho. O'lo Anitu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopo ipisayo mijo songo nimefoho. ²⁶ Ose ulohonngki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofoho.

Jisas Pitamo ulimento, Kiko hohujo ukinjanimo'monnoho.
(Matiyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

²⁷ Jisas ulimento, Sekwo ngkimo nihwajikujulo hiyaso wohumpeentifeho. Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwo ole mti'mokumentohofi, A'amu yahu sipsip mokosyohumayo sohwo fonjasyikujulo'no yahu sohwo hiyaso wohumpeentifeho. ²⁸ I oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ²⁹ Ose ulahonngki Pita ulimento, Nom'ne hopi'nonohino sohwo hofiko ko kuhwoti'mopijoso ngko mokuhwoti'monehono. ³⁰ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakilimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufo tosika yoka hufa'u malontanngkuhwo si kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojo'no yihufo sohwo yoka walimontonoho. ³¹ Ose ulahonngki Pita nihu'no yokumpohn'nyo ulimento, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'lo ngko kiko'nji fonjanisiyo so'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahonngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwo Jisasimo osenohino mjulimimentohofoho.

Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.
(Matiyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Hofiko Ngketisemani iyo uyo syoho sopono umentohofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Olopo foyohumamno. Ngko nu'mo Mpohumo jomo ulimo. ³³ Ose ulonto, kako Pita, Jemis, Joun'nji nutimanto we'ene pi nowentifi Jisas simoho tango mikunimoposo umentisofoho. ³⁴ Oso'no Jisas ulimento, Nje simoho tango mokunimoposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Olopo sekwo ito'no foyohumafikujulo nohontohumamno. ³⁵ Ose ulonto we'ene hwo nowento hwahopo ipitofawento kako Anitumo oso tohino hiso imofapososo uyakolofone jomo ulimentisofoho. ³⁶ Ole ulimento, Mpohwo, kiko yo'mayo hopi'nono ihnehino. Olo tango ni'masoso wae feenimofo. I oso'no nje nimo'nyo somo inngkahutoho. O'lo jije kumo'nyo somo tifi finngkayo.

³⁷ Ose ulonto nolikokwaponto inomokomoyo sohwo uhumojohamentiso sopo saho foyowentanngkofi u'manto Pitamo ulimento, Saimoun, saho peho'no foyawotnno. Kiko we'ene hwo monohontohumayo'njotaho. ³⁸ Seten sekumo yamofa selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumafikujulo sekwo yamofa ne'masoso yahino wonyo somo nopiwesyanoho likujulo Mpohumo jomo ulimno. Sekwo wopingo'nohino uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

³⁹ Ose ulonto, we'ene po nowento hungkuno Anitumo nto ulimentisoso apa'no ulimentisofoho. ⁴⁰ Ose ulonto asomo ponto uhwonimentisoso inomokomoyo sohwo timosaho engo unngkahonngki saho foyowentanngkofi u'mahonngki hofiko

wonimango'no yontifi nakwo pehofo ulanehwono lontifi imentohofofoho. ⁴¹ Jisas Mpohumo apa'no jomo ulonto asomo noponto ulimento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Nta'noho. Nje sikuno moi'wonoho. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwamo tokoyo'ofoto nto imasofoho. ⁴² Sekwo filikapmno. Wohwano. Uhwonimno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofoto ntoho'maso sohwo nto pohoho.

A'amu Jisasimo aho ko'mentohofofoho.

(Matiyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴³ Ose lontaningki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopinono sife mta'ni hufa'u sohwo komo'no i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwani a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwani a'amu Isilaelife hwe engo sohwani a'amu pi'ningo engo itokuso'njo hosimno'njo sohwamo lutimahoningkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotamentisofoho. ⁴⁴ Jutas oso a'amu sohwamo yamofoto itihwayo'ne ole ulimento, Hwe sohumo nu'mahm'mo hinjoho hu'nimeso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho kekujifipemotawomno. Ose nto ulimentisofoho.

⁴⁵ Oseso Jutas Jisasimo u'manto ulimento, Nje Lontihwayohwo, ulonto hinjoho hu'nimentisofoho. ⁴⁶ A'amu sohwa ose uhwonontifi Jisasimo aho yokumpohn'nyoko'mentohofofoho. ⁴⁷ Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwasipento kako oso tajo angosyoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syohoulohofo syohwoe halohomo loku'mentisofoho. Lojwahoningki halohoso piwahu'mentisofoho.

⁴⁸ Jisas ulohonimento, Sekwo a'amu hufo iwo'ningkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. ⁴⁹ Sikuno engolopohamongo sekwo'nji Anituye tajo angosyoho'njo somo Anituye hungkuno lutihwahoningkosekwo osopo manikoso'njo iwo'ningkohofihwasoho. I oso'no hungkuno hohonta mtimokumentohofoso olohonta nehopi imo'nalofoho. Oso'no olo hiloso ntohofohofoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

⁵¹ Hwomu fihwo kako hwapife'nohini inyohwo Jisasimo tifi iningkowahoningki a'amu sohwa hwomu sohumo aho wokano lontifi imentohofoso ⁵² hwomu sohwoe hwapife mokoloswoma'mentohofoso a'apahonohino le'ma'mentisofoho.

A'amu 'kaunisol' sohwamne'no Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

(Matiyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵³ Hofiko Jisasimo a'amu tajo angosyoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo hwe engo sohwoe pone Anitumne'no jomo limojo sohwoepono ipemotapontifi angopo u'mofopahoningkofi a'amu tajo angosyoho'njo yofe engo'njo sohwani, a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwani hofiko kaunisol syoho so'no uhu'mokumentohofofoho. ⁵⁴ Pita Jisasimo ko iningkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyohumulohomiwesofoho. Kako hwe engo tajo angosyoho'njo mokosyohumayo sohwafe angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amu uhwontohumayo syoho'njo sohwani toho imokinimentisofoho. ⁵⁵ Pita nohumentaningki angomno a'amu tajo angosyoho'njo yofe engo'njo sohwani a'amu kaunisol syoho'njo hopi'nonohino sohwani Jisasimne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wotipeentifi ko imentohofoso ⁵⁶ a'amu pi'ningo Jisas yomayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lontifi hofikoe hungkunoso kengo kengo limentohofofoho. A'amu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amu fihwa nolikafontifi hwasyo hungkuno ulimentohofi, ⁵⁷ Olo hungkunoso upa'nimalohwonefoho. ⁵⁸ Jisas ole limasofoho. Anituye tajo angosyoho'njo a'amu aho'nji molimentohofoso somo ngko wae weo'mnoho. Sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no nom'ne angosyohowamolimono. Aho'nji wamolimontimaho. ⁵⁹ Ose lontifi, Hwasyo hungkuno

pi'n'ingo lokwoposi'wat'i'mentohofoso ne mmo'nyofoho. ⁶⁰ Oso'no hofi'ko Jisasiye hungkuno tango'njo so'no wonyopi t'ipeehon'ngkofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nol'ikofalohofonto, Jisasi'mo ul'imento, K'iko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo. ⁶¹ Ose ulahon'ngki Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamenti-sofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohon'mento, An'itu nakwo a'amu Juta hn'n'imo nefe'mayo'ne lokuhwat'imentiso hwosilaho. An'itu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'n'ngkuhwone sohwoe Hwomu Ne hwosilaho. Awolaho. ⁶² Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo An'itu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap'ingo sohwoe aho anga sohohnta'ni humentan'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo pontan'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho. ⁶³ Jisas ose ulahon'ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwa si'mano hintotohino umn'imentiso so'no kakoe hwap'ife manji'mofo we'enehwo si'simpento ul'imento, Nakwo nom'ne a'amu Jisasi'mne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. ⁶⁴ O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n'ngkohoho. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahon'ngki hofi'ko ul'imentohofi, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁵ Ose lont'ifi a'amu fehohnjo sohwa Jisasi'mo memijo uyati'mofont'ifi Jisasi'mo iku-joho fonjont'ifi ul'imentohofi, Tihwo kufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahon'ngkofi a'amu mekino'njo sohwa Jisasi'ye si'mo'mango sopo aho pehus'i'mentohofofoho.

Pita ole l'imento, Ngko Jisas hne'no huno maniyohoyohoho.

(Mat'iyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Nofonjontan'ngkofi Pita angkuhwafopo nohumentan'ngki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyosi u'manto, ⁶⁷ Pita toho imokinontan'ngki uhwononto ul'imento, K'iko Jisas Nasalet nta'ango sohwonji emoimotnno hwosoho. ⁶⁸ Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyohoyohoho. Ose ulonto nol'ikafonto kusopo ko'mo'mentisofoho. ⁶⁹ Osopo nohumentan'ngki a'musi apa'no Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwo ul'imento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisasi'mo t'ifi inomokomoy'wo'n'ngkiso hweho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki Pita apa'no awonoho ul'imentisofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalohofontohoho sohwa Pitamo apa'no ul'imentohofi, Nehopeho. K'iko hofi'ko'nji emoimotnno hwosoho. K'iko Ngkalil-inta'ango hwosoho. ⁷¹ Ose ulahon'ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, Ngko hwasyo hungkuno sel'imeso An'itu tohino wontapono. Oso hwe sekwo ntohoho sohwo ngko yofe m'ihwofe'njo hweho. Nehopi lohono. ⁷² Ose ulahon'ngki komo'no tos'ika yoka apa'no l'imentisofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ul'imentiso so'no huno syaf'ihu'mentisofoho. Jisas ose nto ul'imentisofoho. Y'ihufu tos'ikaso yoka hufa'u lososo sohonta Pita k'iko ngkine'no mango hufa'u si'hune ole wal'imonnho. Ngko Jisasi'mne'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ul'imentiso so'no Pita syaf'syonto humotaho engo l'imentisofoho.

15

Hofi'ko Pailot'iyepono Jisasi'mo ipemotapmmentohofofoho.

(Mat'iyu 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Im'ingo ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'ihwamotofoto sohwanji *kaun'sol* a'amu hopi'nono nuhu'mokont'ifi Jisasi'mne'no hnn'imentohofofoho. Nohnnont'ifi Jisasi'mo aho kent'ifi ahwomo nano kilofont'ifi Pailot hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoepono Jisasi'mo ipemotapmmentohofofoho. ² Ipemotopahon'ngkofi

Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe hwe engo hwasilaho. Ose ulahonngki Jisas ulimento. Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ³ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwa Pailotimo hwasyo hungkuno Jisasimne'no mjalimentohofofoho. ⁴ Pailot Jisasimo apa'no ulohonimento, Oso hungkuno pi'n'ngo kikine'no mjakil'mihwofo upa'n'ngkinoso kiko aku hungkuno pehofo ulimto. ⁵ Ose ulahonngki Jisas nom'ne hungkuno mujo'njo yahonngki Pailot yomo yonto huno pi'n'ngo syafihu'mentisofoho.

Pailot Jisasine'no ulimento, Iyomo fonjinto'ofahumno.
(Matiyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

⁶ Soswo huhwo huhwi oso sikuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo nihu'nahone isihutofihwatimojofoho. A'amu Jutaso hofiko hwe fihwoe yofe ulahonngkofi Pailot hofikoe hungkunomo tifi in'ngkamojofoho. ⁷ Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hofiko hofikoe hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwaso ikujoho nofonjontifi a'amu fehohnjo somo fonjosyahonngkofi impo'angomo intofahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'no hwe kakoe yofe Mpolapas. ⁸ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo uhu'mokontifi Pailotimo u'mantifi ulimentohofi, Olo Sikuno Engo lomo kiko hwe anga'no impo'ango mta'ni usihutofihwatimonntaho. Oso yahinoso apa'no fiyo. ⁹⁻¹⁰ Oso'no Pailot kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo ulimento, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'ne sohomo ngko usihutofono lasen'ngkohoho. Pailot kako huno moi'wonoho. A'amu pi'n'ngo engo Jisasimo isihutofihwajiyone ulimentohofi so'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'no simano hintotohino umn'ngkahonngki Jisasimo aho ko'mentohofofoho. ¹¹ Ose ulahonngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko a'amu ajwo sopo lohofontifi a'amufe simehomo ulikofantifi ulimentohofi, Mpolapasine'no ulimno. Jisas nakwolaho. Mpolapas usihutofo. Ose ulimno. ¹² Ose ulahonngkofi Pailot apa'no ulohonimento, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'ne lohomo ngko pipi uloho'mnehono. ¹³ Ose ulahonngki a'amu hopi'nono joho limentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁴ Ose ulahonngkofi Pailot ulohonimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahonngkofi a'amu joho mohm'no l'wo'n'imentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁵ Ose ulahonngkofi Pailot hofikoe simeho wop'ngo umo'nono lonto Mpolapasimo isihutofihwajonto, kakoe hwe itokuso'njo sohwaso ulimento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose ulimentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofofoho.
(Matiyu 27:27-31; Joun 19:2-3)

¹⁶ A'amu huhwo sohwa Jisasimo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotastawontifi nom'ne hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwasne'no joho lutimantifi uhwonmno ulimentohofofoho. ¹⁷ Nuhu'mokontifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasiye sangopo ho'nasyontifi impe yongo'njoso nokikisontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. ¹⁸ Ose imentohofoso, Jisasimo atife itihwantifi sitofo ulimentohofi, Ou hwe engo sohwaso kiko a'amu Jutaso somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwasilaho. ¹⁹ Ose ulontifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwan'ngo fonjontifi memijo simanopo yatu'mo lohofontifi Jisasiye yofe ho'nomayo'no hwomtame poji uloho'mentohofofoho. ²⁰ Hofiko sitofo moi'wo ulontifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofo uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne sopono ipemotasi'mentohofofoho.

Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.
(Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

²¹ Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nimentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hweho. Alek'santa'nji Lufosiyo kan'ngkwohweho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemmne'no wasimo lonto ko yahon'ngki hwe itokuso'njo sohwa yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo. ²² Ose ulontifi Jisasi mo hwofiki'nyo we'e Ngkoulikota sopo ipemotamentohofofoho. Oso yofe Ngkoulikota hwap'ngo olenoho. A'momnokino yokino huyo'mango pa'nyoponoho. ²³ Osopo si'mofontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasi mo uyahon'ngkofi kako nimentiso'maho. ²⁴ Manyo'njo yohon'ngki hofiko Jisasi mo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nononjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasi ye manji'mofo yo'mayo so'no tihwo woma'mtolikeno lontifi yamofo imentohofofoho.

²⁵ Mofehi'nyo im'ngonji (9 *kilouk*) Jisasi mo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁶ Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mtimokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoswo hiso Jisasi ye iyo mnokino sopo hofojahumentohofofoho. ²⁷ Hwe hufa'u ikujoho'nji hufonji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Hwe nom'nihwo Jisasi ye aho angahohnta'ni, hwe nom'nihwo Jisasi ye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁸ [Hohonta hungkuno mtimokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nimentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentan'ngki a'amu huhwo wonyo hweho limentohofofoho.] ²⁹ Hwe moya'miso nopohotawentifi mnok'ngkwa'n'ngkwa'nyo yontifi sitofo ulimentohofi, Kiko ole liwo'n'ngkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose ulontifi tikafo jimentohofofoho. ³⁰ Kiko fo'ma'nyo. Ose ulontifi ulimentohofoho, Iyopo nta'ni fikotape. Ose ulimentohofofoho. ³¹ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luthwamotofoho sohwanji hofiko a'amu ajwo somo lohofontifi Jisasi mo sitofo mohm'no hnimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. ³² Kako Kilais Anitu uhwatimentiso hweho. A'amu Isilaelife yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hweho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwon'ngkuhwasi nakwo simoho hi'ntnnono uyantanoho. Ose lontifi tikafo jimentohofofoho. Oso hwe wonyo Jisasi njopo fonjinto'ofahumentohofoho huhwa'u'ntnne'no Jisasi mo sitofo ulimentisiefoho.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(Mat'yu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

³³ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkon'ngkahon'ngki mofehi'nyo limentisofoho. ³⁴ Sikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas joho mohm'no limento, *Eloui, Eloui, lama sapakitani*. Oso hungkuno iwolo'mo ole, Nje Anitu, nje Anitu, peho'no nisikwojantokuno. ³⁵ Ose lahon'ngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahon'ngki limentohofi, Upa'nimno. Olo hwe lohwo kako Ilaija osohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohumne'no joho lalofoho. ³⁶ Hwe fihwo komo'no nowento hwapife we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ulimento, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nopihwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtolikeno. ³⁷ Ose ulahon'ngki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'nimentisofoho.

³⁸ Poyo imo'n'ngkahon'ngki hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwopo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofoho sopo hoku'yopo pmpilipeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho. ³⁹ A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasi ye simanopo

lohofonto, Jisas poyo imo'n'ngkahon'ngki uhwononto ul'mento, Olo hwe lohwo An'ituye Hwomu Ne hweho.

⁴⁰ Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofont'ifi Jisas'imo t'imo humuhwontohumantohofofoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Mak'itola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemis hwe songo sohwo'nji Jousep'i'njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho. ⁴¹ Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hof'iko t'ifi in'ngkawent'ifi ufo'ma'mentohofofoho. Oso moya'mi sofa Jisas'i'nji Jelusalemne'no pmentohofofoho.

Hof'iko Jisasiye pijafosokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mat'iyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Oso s'ikuno Filaite somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ang Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kako *kaunisol* syoho'njo hweho. Kako hwe wop'ingo hweho. A'amuhopi'nono kakoe yofe ho'noma'motofofoho. Kako oso hwe An'itu uhwat'imo limentiso sohwe pe-e'ne s'ikuno so'no hontohumamojo hweho. Kako s'ikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syaf'isyonto kako iyoho we'e ko un'ngkahon'ngki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailot'imo u'manto Jisasiye pijafosomayo'ne ulohon'imentisofoho. ⁴⁴ Ose ulohon'imentisoso Pailot yomoyonto syaf'ihu'mento nto kape'n'ngkohoho. Ose syaf'isyonto hwe engo itokuso'njo sohomo joho lut'manto ul'mento, Jisas poyo nto limo'n'ngkohoho. ⁴⁵ Ose ulahon'ngki eno ulahon'ngki Pailot Jousep'imo ul'mento, E'wano. Pijafoso maho. ⁴⁶ Ose ulahon'ngki Jousep hwap'ife halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasiye pijafoso iyo mta'ni nomanto hwap'ife somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo il'mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo y'wolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁴⁷ Maliya ang Mak'itolanta'angosi'nji Maliya Jousisiye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohofosopo uhwon'imentisoyefoho.

16

Jisas apa'no lika'mentisofoho.

(Mat'iyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10)

¹ S'ikuno iyoho humayo'neso nto memjaofahon'ngki Maliya ang Mak'itola nta'angosi, Maliya Jemis'iyeye kona'wohisi'nji Salumi'nji hof'iko hwone mijo akino'njo Jisasiye pijafosomohulohofone mpe imentohofofoho. ² Mo'n'ngka Sante im'ngonji iyoho longkon'ngkahon'ngki hof'iko nol'ikafont'ifi Jisas'imo ho'nahumentohofosopo umentohofofoho. ³ Nowent'ifi hnn'imentohofi, Oso sojo m'ikun'imposo hof'iku'yopo pijwahumalofoso t'ihwo womeho'nonaofimontolo. ⁴ Ose hnnont'ifi uhwon'imentohofoso sojo m'ikun'impososo nto meho'na'mentohofosopo uhwon'imentohofofoho. Nto hwosompeehumentohofofoho. ⁵ Oseso sokimo somonoswont'ifi uhwon'imentohofoso hwe songo hwap'ife halojo sawemo'njo sohwo moya'mi sofa aho angahohnta'ni nohumentan'ngki uhwonont'ifi hof'iko yomoyomohofofoho.

⁶ Oso hwe huhwo sohwo ul'mento, Sekwo yomo ikutoho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnnta'ango a'amuhonjinto'ofohumalofosohune'no t'ipeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwon'mno. Noho'nohumalofosopo aneponoho. ⁷ Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohwo ul'mno. Jisas Ngkaliline'no s'imo'mo nto sepo'maho. Ose ul'mno.

⁸ Ose ulahon'ngki noswapont'ifi yomo yomo yont'ifi komo'no umentohofosoyoho un'imentiso so'no a'amuhonjinto'ofohumalofosohune'no t'ipeelokwofo. Nto hwosompeehumentohofofoho.

*Maliya angu Makitolanta'angosi Jisasimo uhwon+mentisofoho.
(Joun 20:11-18)*

⁹ Santemo iyohohwe'nji Jisas likofahon+ngki Maliya angu Makitolanta'angosi Jisasimo kaki'no uhwon+mentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahunu wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho. ¹⁰ Maliya nowento a'amu Jisasi'nji emmotofo sohwaso u'manto hofi'ko simeho tango'nji humotaho lontan+ngkofi, ¹¹ Maliya ulimento, Jisas songo humaho. Nuhwon+ngokohi'nyoho. Ose ulahon+ngki nupa'nontifi huno syafi'hu'mentohofi, Hwasyo nalohoho syafisyontifi a'mu hisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo hon+ngkanopo uswo'n+mentisofoho.
(Luk 24:13-35)*

¹² Hwangku hwe hufa'u hwa'u angu Jelusalem uliko'manji hon+ngkanopo nowentan+ngki Jisas a'amu nom'ne pa'n+ngohwo u'mahon+ngki ¹³ siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo noponji inomokomoyo nom'ne sohwaso ulahon+ngki hofi'ko haloho miyo'njo yontifi simeho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso u'manto syoho uy+mentisofoho.
(Matiyu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)*

¹⁴ Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'no sohwa angomo nohumantifi wopayo nontan+ngkofi Jisas nu'manto yoka ulimentisofoho. Hwap+ngoso ole hofi'ko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho. A'amu nom'ne sohwa inomokomoyo sohwaso Jisas nto lika'maho. Nakwo uhwon+ngkuhwono ulahon+ngkofi hofi'ko hwasyo hungkunofoho huno syafi'hu'mentohofofoho. ¹⁵ Jisas ulimento, Sekwo angu'meemo humpekui a'amu hopi'nonohino somo nje hungkuno wop+ngoso filut+hwa'fikuno. ¹⁶ A'amu oso hungkuno hiso nupa'n+ngkuji simeho hi'ntnnono sejap+kuji mijo mapijoso Anituye a'amu ne imo'n+fitnnefoho. A'amu oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo Anitu hofi'koe hon+ngkano wonyo'ne hungkuno tango uyonefoho. ¹⁷ A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnnefoho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahunu wonyo wae ifitnnefoho. A'amu kengofe hungkunoso l+fitnnefoho. ¹⁸ Hofi'ko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne nifijoso poyo mmo'n+fitnnefoho. Hofi'ko a'amu mnokino'njo somo aho kisasy+kuji ngkimo jomo ntikujo'no wop+ngo imo'n+fitnnefoho.

*Anitu Jisasimo ahwomomne'no ut+ma'mentisofoho.
(Luk 24:50-53; Apousel sohwafe Syoho 1:9-11)*

¹⁹ Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahon+ngki Anitu Jisasimo ut+ma'mentisofoho. Nosonto Anituye aho angahohnta'ni humamentisofoho. ²⁰ Inomokomoyo sohwa angu'meemo nowentifi Anituye hungkuno lut+hwentan+ngkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufo'mahon+ngki hofi'ko yo'mayo wonyoangkafo yahon+ngkofi a'amu uhwonontifi ou, olo hungkunoso Anituye hungkuno nehopeho l+mentohofofoho. Hungkuno osohopeho.

Luk

Olo Hungkuno Wop+ingo loso Luk mt+'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno S+imo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto s+imentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahon+ngki mt+'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wop+ingo imojo hweho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 hon+ngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mt+'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisas+imo uhwon+mentohofoso mpoyo lut+hwahon+ngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mt+'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkujo somne'no not+pemahwosi ut+mayo'ne pmmentiso hweho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 hon+ngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngk+lik osomne'no mt+'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mt+'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso nt+po humanto mt+'mokumentisot+keno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mt+'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwap+ingo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi yahino wonyo yontan+ngkuwhoni asomo net+mayo'ne pmmentiso hweho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofu l+hwasi Jisas+imo t+fi un+ngkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilos+imne'no mt+'mokumentisofoho.

¹ Nje hwe engo Tiyoufilos sohwo, k+iko nje hungkuno upa'nyo. Kilais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'n+mentiso somne'no a'amu pi'n+ngo engo sohwa hof+iko nakwo ifalifaliyo womt+'mokano lont+fi yamofu imentohofofoho. ² Jisasiye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hof+iko yo'mayo Jisas imentiso s+imo'mta'ango somo t+imo uhwonont+fi a'amu nom'ne somo ula-hon+ngkofi hof+iko mt+'mokumentohofofoho. ³ I, ngko huhwo'ni Jisasiye mpoyoso kikiyepono wol+hwat+imo lonji mt+'mokalokweno. S+ikuno pi'n+ngo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne a'amu pi'n+ngo engo somo yo'mayo s+imo'mta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwap+ingo neso t+pemanji hungkuno ito'nohini kikine'no mt+'mokalokweno. ⁴ Oseso yo'mayo hungkuno nto lokit+hwawo'n+ngkohofu somne'no nehopit+keno hwasyot+keno syaf+syohoj+manji olo hungkuno kikine'no kumt+'mokiyalokwe losomo atofu lohoji hungkuno neso wot+pema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohomo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ul+imentisofoho.

⁵ Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako no-humanto kako tajo ango syoho'njo hweho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hof+iko'nji syoho imojo hweho. Sekolaiyafe ape hiye temtitofu huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mouses+ye kola'wehwo Eloun+ye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapet+yo. ⁶ Hisiya'u siko An+tuye t+imo sopo wonyohofiyo humamojiyeya'uyoho. Siko An+tuye hon+ngkano hungkuno ito'nohino somo in+ngkawenji hon+ngkano wonyo ane humamojiyeya'uyoho. ⁷ Siko mehomi n+hu'no ane yaswoho. Hwap+ingoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'n+mentisiyeya'uyoho.

8-9 Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohoho sohwa hofikoe sɪkuno Anɪtuye ango engo somo syoho iyo'ne i'mofopahonɪngki hofiko a'amu uhwosope yahinoso yontɪfi Sekolaiya sohomo Anɪtuye sɪmano sopo lohoho'ne uhwsopo'mentohofofoho. Oseso kako oso ango ajwo so'mo Anɪtuye angofoho liwo'nɪngkohoho sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wopɪngo'njoso Anɪtumne'no tɪkayo usɪmokumentisofoho. ¹⁰ Sekolaiya kako oso tɪkayo usɪmokontanɪngki a'amu pi'nɪngo engo sohwa hofiko mempo hohnta'ni nohumantɪfi Mpohumo jomo ulɪmentohofofoho. Hofikoe yahino ose imotofofoho. ¹¹ Sekolaiya osopo nohumanto uhwonɪmentisoso Anɪtuye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo tɪkayo usɪmokiyo aho anga sohohnta'ni lohofontanɪngki uhwononto ¹² yomo engo yonto iyoho unɪmentisofoho. ¹³ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ulɪmento, Sekolaiya, kɪko iyoho yohotoho. Anɪtu kako jɪje jomo ujo somo nto kupa'nɪmaho. Jɪje ape Elisapetɪsi kako hwomu woma'montonoho. Notɪpemahosɪsi kɪko yofe ole muso Jounɪyoho. ¹⁴ Hwomu huhwo sohwo i'mofopahonɪngkuhwosi siko sɪmonyo engo uyanjijoho. I a'amu pi'nɪngo engo hi'nji sɪmonyo engo uyantɪfeho. ¹⁵ Hwomu huhwo sohomo Anɪtu kako yofe engo mulonefoho. Kako yo'mayo mijo yokumpohn'nyoso nonɪngkuhwoloho. Kako kona'wohiye sɪmeho mo'mo mnawentanɪngkuhwoso sohonta Anɪtuye Towahuno Wopɪngo uhula'ofonefoho. ¹⁶ Kako Anɪtuye hungkuno a'amu Juta somo ulɪhwoso'no hofiko hofikoe honɪngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofɪkuji hofiko hofikoe Hwe Engo Anɪtu sohomo apa'no unɪngkowitzfeho. ¹⁷ Kako oso a'amu sohomo Ilaija hohonta Anɪtu hungkuno uyahonɪngki li'mojo sohwoe yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe Anɪtu nakwoe hwahopo uhwatɪmonte'no yoso sohumne'no a'amufe honɪngkano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako Anɪtuye hungkuno ulɪhwoso'no hwe sohwa upa'nɪngkuji hofiko hofikoe mehomi sɪmeho afa apa'no wepufisyantɪfeho. A'amu sɪmeho afa minyo'njoso Anɪtuye hungkunomo hwotoho fewo'nɪngkohofoso hofiko a'amu honɪngkano wopɪngo'njo sofe huno apa'no wotɪpemantɪfeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne'no a'amu ito'no wesyohumamontonoho.

¹⁸ A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahonɪngki Sekolaiya ulɪmento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jɪje hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wanimontolo. ¹⁹ Ose ulahonɪngki a'amu ahwomomjo sohwo ulɪmento, Ngko Ngkepɪliyel hwo'nyoho. Ngko Anɪtuye sɪmanopo lohofwo'nɪngkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wopɪngo'ne kilohe loso'no Anɪtu kako lonɪhwatɪmaso'no pmmale hwo'ni ku'mahono. ²⁰ I, kɪko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo kɪko sɪmeho hi'ntnnono mantape so'no jɪje mango pɪku'nnyo imo'nɪngkohoji kɪko hungkuno majo'njo uyɪmonnoho. Oso hopa nohumentanɪngkohoji yo'mayo kiloheso ne umo'nɪmontonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe sɪkuno somo ne imo'nɪngkuhwoso'no kɪko hungkuno apa'no walɪmonnoho.

²¹ Oso hungkuno hiso hnnontanɪngki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumantɪfi huno pi'nɪngo engo syafɪsyontɪfi ole hnnɪmentohofi, Peho u'mahonɪngki kiyalofoho. Sekolaiya kako Anɪtu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njo yalofoho. Ose hnnɪmentohofofoho. ²² Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moya'mi somo mujo'njo imentisofoho. O'o kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini itɪhwahonɪngki uhwonontɪfi ole syafɪhu'mentohofi, Sekolaiya kako Anɪtuye ango we'e so'mo nohumanto yo'mayo wonyoangkafoso uhwonɪngkiso hwolɪkeno. Ose syafɪhu'mentohofofoho. ²³ Kakoe syoho iyo so'no sɪkuno moi'wo imo'nɪngkahonɪngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴ Tɪfi sohonta kakoe ape Elisapet sɪmeho ihn'nonto kako hiyaso'mo humentanɪngki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Ilisapet kako sɪmeho'njo

hon'ngkanonto ole hnn'mento, ²⁵ Nje Hwe Engo An'itu kako ngkimo wop'ngo ntohokwoho. Ngko mehomi mmo'nyo so'no won'mango nnontanjopo An'itu a'amufe t'mopo oso tango hiso wae yan'mokwoho. Ose hnnonto s'imonyo imentisofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo'none so'no ul'imentisofoho.

²⁶ Elisapet s'meho'njosi humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahon'ngki An'itu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkep'liyel sohomo hwaho Ngkalili ango we'e Nasalet sopone'no lihwat'imentisofoho.

²⁷ Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lont'fi hwsopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousep'yoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefit'ye temtitofo mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho. ²⁸ Ngkep'liyel kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ul'imento, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. An'itu kako wop'ngo kilohofalofoho. Kako k'iko'nji humaho.

²⁹ Maliya oso hungkunososo nupa'nonto kako huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwap'ngo neso pipineto. ³⁰ Ose syofisyahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo ul'imento, Maliya, k'iko huno pi'n'ngo syafisyohotoho. Iyoho kinyo'eno. An'itu kako kikine'no s'meho wop'ngo umo'nalofoho. ³¹ Upa'nyo. K'iko s'meho ihn'n'ngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohomo kakoe yofeso Jisasiyo muso.

³² Kako hwe engo umo'n'imontonoho. A'amu kakine'no ole wolant'feho. Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo An'ituye Hwomu hweho. Ose wolant'feho.

Olo hwe lohomo kakoe ajuyohwo Ntefit'yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo An'itu uhumat'intonoho.

³³ Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumant'hwone hweho. Kakoe s'ikuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho. Engolopohamo wawo'mtonoho.

³⁴ Ose ulahon'ngki Maliya ul'imento, Oso hiso pipi umo'n'imontolo. Ngko hwehwo man'mahn'nyoho.

³⁵ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo ul'imento, Hwangku An'ituye Towahuno Wop'ngo kikiyepono p'hwosi An'itu yo'mayo somo hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso ufehu'mokakohumontonoho. Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo sohune'no a'amu ole wolant'feho. Hwomu wop'ngo sohwo An'ituye Hwomu Ne hweho wolant'feho.

³⁶ Ose ul'kwato lohofonto ole ul'imento, Upa'nyo. Jije a'amu Elisapet a'manesi kako s'meho'njoho. A'amu kakine'no hwonjo apefoho l'imotofosi kako s'meho ihn'n'ngkahon'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nohinoso uyakolo'masofoho. ³⁷ Yo'mayo hopi'nono a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso An'itu kako yo'mayo hwap'ngo sohwo yososo ne umo'n'imontonoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki Maliya ul'imento, Ihwoni, ngko An'ituye syoho ulohofi'nyoho. K'iko ngkimo hungkuno ntohinoso nolohino hopaso An'itu kako ngkimo wantohofono. Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo ul'iko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapet'imo uhwonamentisofoho.

³⁹ Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayososo ito'no esyohumanto nolikafonto kako hwofiki'nyo pone'no komo'no s'imentisofoho. Oso hwaho Jutiya ango we'e sopo s'i'mofapmmentisofoho. ⁴⁰ S'i'mofaponto Sekolaiya sohwoe angomo noswonto Elisapet'imo nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'n'imentisofoho. ⁴¹ Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto kakoe mehomi s'meho mo'mo mnawo'nnyo sohwo kako yomo imentisofoho. Oso hohosohonta An'ituye Towahuno Wop'ngo Elisapet'imo uhula'mo'mentisoso

⁴² Elisapet kako mango engo ole ulim ento, Anitu kako moya'mi hopi'nonohino sofamo wopingo ulohofiwon'ing kiso somo kako kikimo wopingo kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomi jije sim eho mo'mo mnawojo sohomo Anitu kako wopingo uloho'nnyo hweho. ⁴³ Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'mingi'nimaho. Anitu kako wonyoangkafo ntohofantofoho. ⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jije mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje sim ehomjo mehomi mnawojo sohwo nolikafonto simonyo yohoho. ⁴⁵ Oso hungkuno Anitu kilimaso somo kiko sim eho hi'ntnono uyimahnno so'no simonyo fiyo. Oseso Hwe Engo sohwo nokilimaso hopaso wakiloho'montonoho. Elisapet ose ulimentisofoho.

Maliya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁴⁶ Maliya ulim ento,

Nje mampahoso Anituye yofe ho'nomalokweno.

⁴⁷ Nje huyomango Anitu nefomawon'ing kiso sohune'no simonyo yalokwemo.

⁴⁸ Ngko Anituye syoho ulohofiyohn'ni yo'mingi'nimaho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nihu hwangu no'mo nihu a'amu Anitu kako ngkimo sim eho wonyoangkafo ntape so'no wolantifeho.

⁴⁹ Anitu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wopingo ntohoho so'no ngko kakoe yofe wopingonohinoso wohonimamo.

⁵⁰ Anitu kako a'amumne'no hitoho ulofahon'ingki a'amu kakoe hungkunomo enjwa'mo humawon'ingkohofoso hofiko Anitu kakoe hitohomo humalofo.

Hofikonohinimaho. O'o, hofikoe imu hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini wentihwonefoho.

⁵¹ Anituye yokumpohn'nyo itihwahon'ingki a'amu kakine'no yokumpohn'nyo imon'iwon'ingkohofoso somo Anitu kakoe aho yokumpohn'nyo engo so'nji ilojaofososo hofiko kengo'mo humpopitnnefoho.

⁵² Anitu kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumamotofo sohwo monje yasyhwosi a'amu yofe engo ane somo ho'nomawon'ingkisofoho.

⁵³ A'amu mijoho unyo somo Anitu kako yomayo wopingo wonyoangkafo uyimontonoho.

A'amu yomayo hoyango pin'ingo'njo somo kako nom'ne wopingoso muyonehoho.

⁵⁴ Kako kakoe a'amu Juta hn'nimo hofiyo nefomawon'ing kiso hweho.

Oso hungkuno wopingo Anitu hitoho ulofone hofikimo uyimentiso so'no kako in'ingo momofalofiyoho.

⁵⁵ Kako neyakwosamo Apiloham sohwo'nji kakoe imu sohwatne'no hitoho ulofahon'ingki oso hitoho hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Maliya ose limentisofoho.

⁵⁶ Maliya kako Elisapeti'nji nohumentan'ingki hamno hufa'u sihune memjaofahon'ingki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

Elisapet kako Jounimo aswo ma'mentisofoho.

⁵⁷ Elisapet kakoe sikuno moi'wo imon'ingkahon'ingki kako hwomu aswo ma'mentisofoho. ⁵⁸ Anitu kako oso wopingo hiso Elisapetimo ulohomentiso so'no hon'ingkahon'ingki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapetiye temtitofoso so'nji hofiko Elisapeti'nji simonyo imentohofofoho.

⁵⁹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohna'ni hufa'u sihune memjaofahon'ingki a'amu huhwo sohwa hofiko hwomu sohwoe a'apahomo sihu kolofone'entifi uhu'mokumentohofofoho. Hofiko kan'ingkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lontifi imentohofofoho. ⁶⁰ Ose yahon'ing kofi kona'wohi ulim ento, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Jouniyoho. ⁶¹ Ose ulahon'ingki

hofiko ulimentohofi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Jouniyo eso hi'njo hwa'maho. Nihu'no awonoho. ⁶² Ose ulontifi hofiko kaningkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho. ⁶³ Upiyofahoningkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahonngki umentohofoso kako ole mtimokumento, Kakoe yofeso Jouniyoho. A'amuso ose uhwonontifi hofiko yomo yontifi huno piningo engo syafihu'mentohofofoho. ⁶⁴ Oso hohosohonta Sekolaiyafe mango hwosampo lohofonto melanyo ito'no imo'nngkahonngki kako hungkuno lonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ⁶⁵ Oso a'amu ango afaponjoso hofiko yo'mayo homo somo uhwonontifi yomo yontifi iyoho unngkahonngki pisopisaho limentohofofoho. Oso yo'mayo imo'nmentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwofiki'nyo'meemjo ango somo ho'nommentisofoho. ⁶⁶ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontifi huno piningo engo syafisyontifi hofikoe simemo mo'mo ole hnnimentohofi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangku pipi wehumamontehwolo. Ose hnnontifi huno ole umento, Anituye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

Sekolaiya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁶⁷ Jouniye kaningkwohwo Sekolaiya sohomo Anituye Towahuno Wopingo ehuhn-naofahonngki Sekolaiya kako hungkuno Anitu uyimentisoso ulimentisofoho. ⁶⁸ Ole ulimento,

Nakwo a'amu Isilael hn'nwiye Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako kakoe a'amu hn'nwiyepono nefo'mayo'ne ne'manto kako honngkano wonyo somta'ni isihutofonemalofoho.

⁶⁹ Kako kakoe syoho ulohofiyo Ntefitiye temtifofo mta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefo'mayo'ne nejapohoho.

⁷⁰ Olo hilo so'no Anitu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahonngki limotofosohwa nakumo nalimotofofoho.

⁷¹ Ole nalimentohofi, Hwangku kako nakwoe mango sohwafe aho mta'ni wonetima'montonoho.

A'amu nakumne'no simemo wonyo umo'nwo'nngkiso sofe aho mta'ni wonetima'montonoho.

⁷² Ose nalonto nom'nepo ole nalimento,

Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulofwo'nalofoho.

Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uyimentiso somne'no kako huno akwe'no syafisyiwo'nngkiso hweho.

⁷³ Anitu neyakwo Apiloham sohomo ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini yokintahopone'no wakilmonne'no yohono.

⁷⁴ Ngko sekwoe mango sohwafe aho somta'ni nosetimahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyantifeho

⁷⁵ Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumafikuji sekwo nje timopo sekwo honngkano wonyo ane'njo wopingo'nohini fohumantokuno. Ose ulimentisofoho.

⁷⁶ Nje hwomu sohwo, a'amuso ole kilfitnnefoho.

Kiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwoe hungkuno luthwayo'ne hwosoho.

Oso hwe Anitu nakuyepo uhwatimonte'no yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo ito'no wesyo humamonnoho.

⁷⁷ Kiko Anituye hungkuno a'amu somo ulohojo'no hofiko huno ole uyimtonoho.

Anitu kako nakwoe wonyo wae enaofihwosi asomo wonetima'monte'ne yohoho. Huno ose uyimontonoho.

⁷⁸ Anitu nakumne'no hitoho engo ulofwo'nngkiso sohwo simemo ne'njo nejapwo'nngkiso so'no pomponaho ahwomo mta'ni iyoho longkonwo'nngkiso hopaso nejapososo nakumo wonalongkon'montonoho.

⁷⁹ Oso pomponaho hiso kako a'amu sɪkwo'mjoho'mo humalofɔ so'nji a'amu hofɪko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo wolahumontonoho.

Oso pomponaho hiso honɪngkano wopɪngo'nohini ito'no humayo'ne somo womikin-jonehwatɪmontonoho.

Sekolaiya ose ulɪmentisofoho.

⁸⁰ Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo wento Anɪtumne'no sɪmeho uyonto kako hwaho a'amu mohumunyo sopo ne'no humamojoso kako a'amu Isɪlael somne'no Anɪtuye hungkuno lutɪhwamne'ento Anɪtuye syoho wema'mo lonto hofɪko'njopo utɪhwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

2

Maliya Jisasɪmo aswo ma'mentisofoho.

(Matɪyu 1:18-25)

¹ Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Oukasɪtos, kako honɪngkano songo imofonto ulɪmento, A'amu angom'eemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo wamtɪ'mokano. ² Ose ulahonɪngki oso soswo sɪmo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mtɪ'mokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosɪyoho. ³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohino hofɪkoe angom'hwapɪngopono hofɪkoe yofe mtɪ'mokiyo'ne humpom'mentohofofoho.

⁴ Jousep sohwo kako Ntefitɪye imu hweho. Oso'no kako angom'Nasalet hwaho Ngkalili nulɪkoma'nto hwaho Jutiya Ntefitɪye pone Mpetɪlehemne'no umentisofoho. ⁵ Jousep kako kakoe ape ufohotom'mentohofosi Maliya sɪmehom'njosim'nji nekwoe yofe wemapɪfe lonji umentisiyefoho.

⁶ Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sɪkuno mehomi aswo mayo'ne i'mofapmmentisofoho. ⁷ Kako hwomu tisɪmaso aswo manto hwapɪfe ekojɪsasyonto yahu wopayo uyo kompuso somo uwotɪmentisofoho. Hwapɪngoso a'amu fosyawowom'nɪngkohofom'angoso a'amu nto uhulamo'mentohofofoho.

A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwo hungkuno ulɪmentohofofoho.

⁸ Oso hwaho hopo sopo angom'pono engom'momɪngom'sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hofɪkoe yahu oso sɪkwo'miyo somo mokosyohumentanɪngkofi ⁹ a'amu ahwomomjoso nu'mahonɪngki ahwomo mta'angom'pomponaho engom'losyahonɪngki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho unɪmentisofoho.

¹⁰ Iyoho yahonɪngkofi a'amu ahwomomjomo fihwo ulɪmento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'nɪmno. Ngkom'hungkuno wopɪngom'a'amu hopi'nonohino somne'no sɪmehom'wopɪngom'umom'nyom'ne'njim'otapohefoho. ¹¹ Olo sɪkuno lomom'Ntefitɪye pone engom'Mpetɪlehem sopo a'amu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehomi lohwo a'amu sokumom'asomom'setɪmayom'ne hweho. Kako Kilais Hwe Engom'huhwo sohummom'Anɪtu uhwosopom'mentisom'hweho. ¹² Sekwo nowekujim'wotɪpemantɪfeho. Hwomu huhwo sohummom'hwapɪfemom'ifohumpentom'yahu wopayom'uyom'kompusom'ohom'somom'ho'nasyohoho. Oso hisom'nuhwonɪngkujim'sekwom'hunom'ole waseyonom'olohohweho.

¹³ Ose ulahonɪngkim'nɪhu'nom'komom'no a'amu ahwomom'mta'angom'pim'nɪngom'engom'somom'mjom'som'njim'utɪhwa'nyopom'i'mofapontɪfim'Anɪtuyem'yofem'ho'nomayom'ne om'ulementohofi,

¹⁴ Anɪtu ahwomom'yokintahopom'humasom'sohummom'no isamoyokam'ulano.

Kakom'yofem'wohonom'nomano.

A'amu hwahoponjom'humalofosom'Anɪtuyem'simem'wopɪngom'umokalokwofosom'hofɪkom'simem'wopɪngom'njim'wohumantɪfeho.

Ose ulimentohofofoho.

A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisasimo uhwonamentohofofoho.

¹⁵ A'amu ahwomomjoso nuliko'mantifi ahwomomo asomo simentohofohohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hnnimentohofi, Nakwo Mpetilehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe Engo sohwo nto lonetihwaso so'no uhwonowano.

¹⁶ Ose hnnontifi komo'no nowentifi hofiko Jousepi'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompusoho somo wentaningki tipihwonima'nimentohofofoho.

¹⁷ Hofiko nuhwonontifi hofiko olo hwomu lohume'no yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'ni upa'nimentohofohohonta l'ijwao'mentohofofoho.

¹⁸ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ulimentohofohohonta upa'nimentohofohohonta so'no huno pi'n'ingo engo syafihu'mentohofofoho.

¹⁹ Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwa ulimentohofohohonta so'no Maliya nupa'nontohohonta kakoe simehomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisohohohonta.

²⁰ Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowentifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofohohonta. Yo'mayo upa'nimentohofohohonta so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ulimentohofohohonta hopaso uhwonimentohofohohonta so'ntnne'no Anitumo isamoyoka ulontifi simonyo imentohofofohohonta.

Jisas kako'ne yofe mulimentohofofohohonta.

²¹ Hwangku sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s'ihune memjaofahoningki mehomi huhwo sohwoe a'apahomo s'ihu kolofontifi hofiko yofe ole mulimentohofi Jisasiyoho. Oso yofe hiso mehomi huhwo sohwoe kona'wohi simeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjoso sohwo Maliyamo ulapmentisohohohonta.

Anituye tajo ango engo somo Simeyoun'nji Ana'nji Jisasimo uhwonimentisohohohonta.

²² Oso honingkanohohonta hungkuno Mouses a'amu somo uymentisohohohonta olenohohonta. Moya'mi sofa hofiko aswo mayo sohonta sikuno *fouti* (40) memjaofihwosohohonta so'no hofiko Anituye tajo ango engo somo mahufitnehohohonta. Sikuno hiso moi'wo imo'n'ingkuhwosohohonta so'no hofiko Anitumne'no yo'mayoso wofonjokisohohohonta. Honingkanohohonta hungkunohohonta olenohohonta.

Oseso Maliyafe sikuno moi'wo imo'n'ingkahoningki kako kakoe mehomi'nji Jousepi'nji ango Jerusalem sopo Anitumo mehomi utihwayohohonta ne simentisohohohonta.

²³ Hwapingosohohonta Hwe Engofehohonta hungkuno ole wo'nnyohohonta. Mehomi tisimasohohonta somo hwomu'manji sekwo Anitumo uyimono. Hofiko Anituye hwafohohonta. ²⁴ Hungkuno nom'nesohohonta olenohohonta. Mehomi songohohonta utihwayohohonta sohohonta yihufo ntolofiyo fa'utikeno kumakumuyohohonta polonyohohonta hufa'utikeno osofa'u Anitumne'no fonjokisohohonta. Oseso sikhohonta oso hisohohonta Anitumne'no fonjokisohohonta so'ne simentisohohohonta.

²⁵ Oso hohosohohonta hwe fihwo ango Jerusalem humamohohonta sohohonta kakoe yofesohohonta Simeyouniyohohonta. Oso hwe huhwo sohohonta kako hwe wopingohohonta nohinhohonta hwehohonta. Kako sikuno huhwo huhwi Anitumne'no hwomtame ulohofihohonta w'ningkisohohonta hwehohonta. Kako oso hwe Anitu a'amu Isilael somne'no uhwatimonnohohonta limentisohohonta sohohonta ne sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohohonta uhwoyohohonta ne hontohumayohohonta imohohonta hwehohonta. Anituye Towahuno Wopingohohonta sohohonta Simeyounimohohonta humamentisohohohonta. ²⁶ Anituye Towahuno Wopingohohonta sohohonta kako Simeyounimohohonta ole nto ulimentisohohohonta. Kikhohonta komohohonta no poyohohonta mape'ntnne hwosohohonta. O'o, simohohonta mo kikhohonta oso hwe Anitu uhwatimonnohohonta selimentisohohonta sohohonta kakhohonta no uhwon'ingkohohonta hohohonta kikhohonta tifi wape'nimonnohohonta. Ose ulimentisohohohonta.

²⁷ Osesohohonta oso sikuno Jisasiyehohonta kan'ingkwohwo'ya'u sikhohonta Mousesiyehohonta honingkanohohonta hungkuno somohohonta itohohonta no in'ingkahohonta yohohonta ne Jisasiyehohonta Anituye tajo ango engo somohohonta motahumentisohohonta sikhohonta somohohonta Anituye towahuno sohohonta kako Simeyounimohohonta Anituye tajo

ango engo somo syuyo'ne likofihwatimentisofoho. ²⁸ Simeyoun oso hwomu huhwo sohomo uhwononto nutimanto Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimento,

²⁹ U, Hwe Engofo, kiko hungkuno ntimentohinosa olohonta ne imokohino.

Oso'no ngko jije syoho kilohofiyo sohwo'ni hungkuno simo'mo ntimentohino hopaso ngko simoho wopingo'njo hwo'ni wape'nimonnoho.

³⁰ Hwapingoso ngko nje timo'nji oso hwomu nakumo asomo netimayo'ne kiko uhwasopo'mentohino sohomo nto uhwonngkohono.

³¹ Kiko olo huhwo lohomo emokosyohumanji hwe moya'mi temtifofo kengo kengo hopi'nonohino somne'no utihwa'nyopo ujo nto ehontojwasyohino.

³² Kako huhwo sohwo pomponaho hopa a'amu hopi'nonohino somo lisyihwosi kako jije yahino wopingoso utihwamte hweho.

Jije yofe engo so'nji jije yokumpohn'nyo engo so'nji a'amu Isilael somo utihwamontonoho.

³³ Simeyoun ose ulahoningki Jisasiye kaningkwohwo'ya'u yo'mayo Jisasi'mne'no ulimentiso so'no upa'nonji yomo yonji huno pi'ningo engo syafihu'mentisiyefoho.

³⁴⁻³⁵ Simeyoun Jisasiye kaningkwohwo'ya'umo hungkuno wopingo'njo aho ulonjimokonto osopo kako kona'wohi Maliyamo ole ulimento,

Olo hwomu lohume'no kiko tango mikunimposo wotipema'monnoho.

Hwapingoso a'amu Isilael pi'ningosohwo'ni lohomo uhwonngkuji nakwolaho wolantifeho.

Ose lifijo so'no hofiko ni'hu'nahone nowahupitnnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'ningosohwo'ni lohomo lohume'no yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo ifitnnefoho.

Kako a'amufe simoho mo'mo yo'mayo huno mnawojoso utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho.

Maliyamo ose ulimentisofoho.

³⁶⁻³⁷ A'mu fisimo Anitu hungkuno uyahoningki limojosi osopo humamentisofoho.

Kakoe yofeso Anafoho. Kaningkwohwoe yofeso olenoho. Feenueliyoho. Kako Asyafe temtifofo mta'angiyoho. Kako ni'hu'no a'maniyoho. Hohonta kako hwehumo uma'nonto hwehwo'nji soswo aho fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo poyo pe'ningkahoningki a'musi kako'nohino nohumentaningki soswo *eti-foua* (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anituye tajo ango engo somta'ni noswapwo'nningkisi'maho. O'o, osopo ne'no humamojiyoho. Sikuno'nji imingo'nji hinjopo sikwo'miyomo kako Anitumne'no hwomtame ulohomojiyoho. Sikuno fisomo kako wosopayo manyo humanto Mpohumo jomo'nohino ulimojiyoho.

³⁸ Oso hohosohonta kako hisi Jisasi'mo u'manto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Kako a'amu ango Jelusalem humamotofoso Anitu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setimayo'ne uhwatimonnoho limentiso sohume'no hontohumentaningkofo somo oso hwomu huhwo sohume'no hungkuno lujimo'mentisofoho.

Jousepi'ya'u Nasaletne'no asomo umentisiyefoho.

³⁹ Yo'mayo honingkano hungkuno wo'nnyo somo ito'no nto iningkawenji Jousepi'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletne'no umentisiyefoho.

⁴⁰ Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tipema'mentisoso hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako usufo sohwo Anituye tajo ango engo somo humentisofoho.

⁴¹ Soswo huhwo huhwi Jisasiye kaningkwohwo'ya'u siko ango Jelusalem sopo oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * somne'no simojiyofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu

* **2:41:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

kako hofikoe mango sohwafe aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyo'nefoho. ⁴² Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahon'ngki kako hofiko'nji oso S'ikuno Engo somne'no simotofo hopaso simentohofofoho.

⁴³ Oso S'ikuno Engoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki hofikoe ango pone'no asomo womentohofofoho. Kan'ngkwowho'ya'u ango pone'no ko wahon'ngki Jisas kako Jelusalem humohumantisofoho. Oshonta kan'ngkwowho'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁴⁴ O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisyonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoy'mentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kan'ngkwowho'ya'u siko Jisas'mne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi t'pementisiyefoho. ⁴⁵ Siko mot'pemayo'njo yonji siko ango Jelusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no t'pmmmentisiyefoho. ⁴⁶ S'ikuno hufa'u s'ihune memjaofahon'ngki Jisas kako An'ituye tajo ango engo somo nohumentan'ngki uhwon'ima'n'mentisiyefoho. Kako a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji humamentohofofoho. Jisas hofikoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofiko ul'imentohofoho so'no hofikimo kako aku ulohon'mentisofoho. ⁴⁷ A'amu huhwo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nont'ifi yomo yont'ifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho l'imentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ul'imentiso so'no hofiko wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kan'ngkwowho'ya'u siko Jisas'mo not'p'ihwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho l'imentisiyefoho. Maliya Jisas'mo ul'imento, Olo hwomu lohwo sohwo si peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e mot'peeloku y'ihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe simeho tango we'yo'maho. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki kako ul'imento, Siko ngkine'no peho'no ntopeent'ikusiyo. Ngko nje Mpohwoe ango lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki siko oso hungkuno hwap'ingo ne so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁵¹ Oseso Jisas kako kan'ngkwowho'ya'u'nji asomo nowent'ifi hofikoe ango Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kan'ngkwowho'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe simeho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engo wento kakoe huno wop'ingoso engo imo'n'mentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji An'itu huhwo'nji Jisas'mo uhwon'imentohofoso wop'ingo uhwon'imentohofofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako An'ituye hungkuno lijwao'mentisofoho.

(Matiyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)

¹ Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentan'ngki soswo aho hopi'nono sife nom'ne mta'ni osofosofahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojofoho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji T'lakounitisi'njimo mokosyohumamojo hweho. Oshonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho. ² Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu An'ituye tajo ango engo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'n'mentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwoe hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohomo An'itu kakoe hungkuno uy'mentisofoho. ³ Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo

soponjo somo Anitu ye hungkuno lutihuku'mo'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. ⁴ Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahoningki iyoswomo ole mti'mokumento,

Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento, Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁵ Huyo so'mo ijakipokipe walohopife.

Hwofiki'nyo engo so'nji mno ijisangkisanjo weehufe.

Honingkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Honingkanopo sojo ipmpingo wo'nnyoso womehu'meeopife.

⁶ Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofiko oso hwe Anitu asomo netimayo'ne uhwatimonte'no yalokunjo sohumo uhwonantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mti'mokumentisofoho.

⁷ Hwe moya'mi pi'ningo engo mijo wokiyonemano lontifi hofiko Jounimo u'ma'mentohofoho. Imofopahoningkofi Joun hofikimo ulimento, Sekwo homa mehomi soku tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo honingkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahoningki ni'mahofokulo. ⁸ Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijo'manji e'wano yahino wopingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. Sekwo ole nohningkutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohningkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamtimokumo loso'manji kako hopoen wamtimokumontono. ⁹ Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wopingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mtonoho.

¹⁰ Ose ulahoningki hofiko Jounimo ulohonimentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono. ¹¹ Ose ulahoningkofi kako ulimento, Hwe manji'mofohufa'u'njo sohwo kako hwe fihwo manji'mofone'no umofonyo inyo sohumo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ulimentisofoho.

¹² A'amu hamniyoho ho'nasyontife mawo'nngkohoho a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lontifi Jounimo u'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo si nakwo sohwo'ni pipi yanehwono. ¹³ Ose ulahoningkofi ulimento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejapwo'nngkohoho soponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syafisyikutoho.

¹⁴ A'amu itokuso'njo fehohnjo sohwa Jounimo ulimentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahoningkofi kako ulimento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mjilikutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonjikutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejapwo'nngkiso somne'nohini sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵ A'amuso Jouniye hungkunomo upa'nontifi hofiko hofikoe hi ulikofahoningki huno pi'ningo syafisyontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitu olo hwaho lopone'no uhwatimo limentiso sohwolikeno. ¹⁶ Ose hningkahoningkofi Joun ulimento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'nngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko

kakimo momayo ulohofiyo hwo'nyoho. Kako nopihwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho. ¹⁷ Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijihwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sijiwon'ngkiso somo woho'nae'montonoho.

¹⁸ Oso pahnnimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'n'ngo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohotofo'ne Anituye hungkuno wopingoso lutihwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

¹⁹ Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako kon'ngkwa'wehwoe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso so'nji nom'ne hon'ngkano wonyo pi'n'ngo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutimo yoka hungkuno ulimentisofoho. ²⁰ Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Matiyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Sikuno fihwi hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofofoho. Osohonta Jisas kako Jounimo u'mahon'ngki Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahon'ngki Jisas kako Mpohumo jomo ulontan'ngki ahwomo mtampo'mentisofoho. ²² Ahwomo nomtompeehon'ngki Anituye Towahuno Wopingo sohwo yihufo ntolofiyo hopa ponto Jisasimo wekehmapmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'n'mento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no ngko simemo wopingo mikun'imposo kijopalokweno. Kiko yo'mayo wopingo iwo'n'ngkino so'no nje simemo wopingo nimo'nantofoho.

Jisasiye hofiyakwosafe yofefoho.

(Matiyu 1:1-17)

²³ Jisas kakoe soswo *teti* (30) uyakolofahon'ngki kako kakoe syoho neso ema'mentisofoho. Hwe moya'mi hofiko huno ole syafihu'mentohofofoho. Jisas kako Jousepiye hwomu hweho. Ose syafihu'mentohofofoho.

Jousepiye kan'ngkwohwo yofeso Heliyoho.

²⁴ Heliye kan'ngkwohwo sohwo Motatiyoho.

Motatiye kan'ngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kan'ngkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kan'ngkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kan'ngkwohwo sohwo Jousepiyoho.

²⁵ Jousepiye kan'ngkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kan'ngkwohwo sohwo Amousiyoho.

Amousiye kan'ngkwohwo sohwo Nahomiyoho.

Nahomiye kan'ngkwohwo sohwo Esiliyoho.

Esiliye kan'ngkwohwo sohwo Nakaiyoho.

²⁶ Nakaiye kan'ngkwohwo sohwo Matiyoho.

Matiye kan'ngkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.

Mototiyasiye kan'ngkwohwo sohwo Semeniyoho.

Semeniye kan'ngkwohwo sohwo Jousekiyoho.

Jousekiye kan'ngkwohwo sohwo Joutafoho.

²⁷ Joutafe kan'ngkwohwo sohwo Jouananyoho.

Jouananye kan'ngkwohwo sohwo Lesafoho.

Lesafe kan'ngkwohwo sohwo Selepapeliyoho.

Selepapelīye kanīngkwohwo sohwo Siyalītiyelīyoho.
Siyalītiyelīye kanīngkwohwo sohwo Neliyoho.

²⁸ Neliye kanīngkwohwo sohwo Melīkiyoho.

Melīkiye kanīngkwohwo sohwo Atiyoho.

Atiye kanīngkwohwo sohwo Kousamīyoho.

Kousamiye kanīngkwohwo sohwo Elīmotamīyoho.

Elīmotamiye kanīngkwohwo sohwo Elīfoho.

²⁹ Elīfe kanīngkwohwo sohwo Jousyīwafoho.

Jousyīwafe kanīngkwohwo sohwo Eliyesafoho.

Eliyesafe kanīngkwohwo sohwo Joulimīyoho.

Joulimiye kanīngkwohwo sohwo Matatīyoho.

Matatiye kanīngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

³⁰ Lifaiye kanīngkwohwo sohwo Simeyounyoho.

Simeyounīye kanīngkwohwo sohwo Jutafoho.

Jutafe kanīngkwohwo sohwo Jousepīyoho.

Jousepiye kanīngkwohwo sohwo Jounamīyoho.

Jounamiye kanīngkwohwo sohwo Elaiyakimīyoho.

³¹ Elaiyakimiye kanīngkwohwo sohwo Meleyafoho.

Meleyafe kanīngkwohwo sohwo Menafoho.

Menafe kanīngkwohwo sohwo Matotafoho.

Matotafe kanīngkwohwo sohwo Natanīyoho.

Nataniye kanīngkwohwo sohwo Ntefitīyoho.

³² Ntefitīye kanīngkwohwo sohwo Jesiyoho.

Jesiye kanīngkwohwo sohwo Oupetīyoho.

Oupetiye kanīngkwohwo sohwo Mpouasiyoho.

Mpouasiye kanīngkwohwo sohwo Salīmounīyoho.

Salīmounīye kanīngkwohwo sohwo Nasounyoho.

³³ Nasounīye kanīngkwohwo sohwo Aminotapīyoho.

Aminotapiye kanīngkwohwo sohwo Atīminīyoho.

Atīminiye kanīngkwohwo sohwo Aniyoho.

Aniye kanīngkwohwo sohwo Hesīlounīyoho.

Hesīlounīye kanīngkwohwo sohwo Pelesiyo.

Pelesiye kanīngkwohwo sohwo Jutafoho.

³⁴ Jutafe kanīngkwohwo sohwo Jekoupīyoho.

Jekoupiye kanīngkwohwo sohwo Aisakiyoho.

Aisakiye kanīngkwohwo sohwo Apīlohamīyoho.

Apīlohamīye kanīngkwohwo sohwo Tilafoho.

Tilafe kanīngkwohwo sohwo Nahoulīyoho.

³⁵ Nahouliye kanīngkwohwo sohwo Selokīyoho.

Selokiye kanīngkwohwo sohwo Leuyoho.

Leuye kanīngkwohwo sohwo Pelekiyoho.

Pelekiye kanīngkwohwo sohwo Epafoho.

Epafe kanīngkwohwo sohwo Syelafoho.

³⁶ Syelafe kanīngkwohwo sohwo Kainanīyoho.

Kainaniye kanīngkwohwo sohwo Apakīsatīyoho.

Apakīsatiye kanīngkwohwo sohwo Syemīyoho.

Syemiye kanīngkwohwo sohwo Nīwafoho.

Nīwafe kanīngkwohwo sohwo Lamekiyo.

³⁷ Lamekiye kanīngkwohwo sohwo Metuselafoho.

Metuselafe kanīngkwohwo sohwo Inoukiyoho.

Inoukiye kaningkwohwo sohwo Jaletiyoho.
 Jaletiyeye kaningkwohwo sohwo Mahololeliyooho.
 Mahololeliye kaningkwohwo sohwo Kainaniyooho.
³⁸ Kainaniye kaningkwohwo sohwo Enousiyoho.
 Enousiye kaningkwohwo sohwo Setiyoho.
 Setiye kaningkwohwo sohwo Atamiyooho.
 Atamiye kaningkwohwo sohwo Anituyoho.

4

Seten kako Jisasimo yamofu ulohomentisofoho.
(Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiye simehomo uhumahoningki Jisas kako oso Mijo Joutan nuliko'mahoningki Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopone'no ipemotawomentisofoho. ² Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentaningki Seten kako Jisasimo yamofu ulohofontaningki sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nimojofoho. ³ Seten kako Jisasimo u'manto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojo'no wopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nningki, A'amu wosopayo'nohini ningkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵ Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo hwofiki'nyo pone'no shwojamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohumawo'ningkohofoso Jisas uhwonono lonto nihu'no komo'no ujo ehontojwahu-mentisofoho. ⁶⁻⁷ Oseso Seten Jisasimo ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohohohojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji kikimo wokijapmmonne'no yohono. Yo'mayo uhwoningkohino loso nje'nohinofoho. Ngko hwe fihumo uyimo lime'manji ngko huhwo sohomo uyimo limeso hoponoho. Kiko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho. ⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nningki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohofu. Kakine'nohini syoho ulohofiyimno.

Ose ulimentisofoho.

⁹ Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalemmjo Anituye tajo ango engo yokintaho sopo shumojawento ulimento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni filikofamofu. ¹⁰ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anituye hungkuno ole nalivo'nningki, Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo uluhwoso'no hofiko kikimo hofiyo wokufu'mantifeho.

¹¹ Hofiko jije ahomo aho kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnohino. Tohinoso nihu'no momatnnohino.

¹² Ose ulahoningki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole wo'nnyofoho. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofu nulohofohotoho.

¹³ Ose ulahoningki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no yamofu uloho'mne'ento uhwati'mo'mentisofoho.

Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho ema'mentisofoho.
(Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umentisoso kako Anituye Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no

ho'n'ingkamentisofoho. ¹⁵ Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno lutihwawo'n'ingkahon'ingki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

*Ango we'e Nasalet sopenjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofofoho.
(Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6)*

¹⁶ Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu humentohofosomne'no Anituye hungkuno atofu ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofoho. ¹⁷ Nolahofahon'ingki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahon'ingki iyoswomo mtimokumentisoso Jisasimo uyimentohofofoho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mtimokinyoso tipema'mento,

¹⁸ Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto ngkimo Anituye hungkuno wopingo a'amu yomayo somne'no umofonyo iwo'n'ingkohofosomo ujo'ne nihwosopomentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne nihwatimentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofosoku sekumo impo'ango somtani ngko isihutofosemahm'me'no sekwo fohumpopmno.

Sekwo a'amu timpinyo soku apa'no timo fohonimno.

A'amu yomayo tango u'mantesomo ngko sekwoe syoho nohayo semokiyo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

¹⁹ Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo utimayo'ne sikuno somne'no ujo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

²⁰ Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'n'ingki sohumo uyonto kako ampo humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo a'amuso hofiko Jisasimo timo yokumpohn'nyo humuhwontohumantohofofoho.

²¹ Oseso Jisas kako kakoe hungkuno lutihwayoso loma'mentisofoho. Ole ulimento, Oso Anituye hungkuno mtimokinyo somjo seloheso sekwo nupa'n'ingkohofoso ne imo'nalofoho. ²² Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi yomo yontifi hofiko kakoe hungkuno wonyoangkafo somne'no huno pin'ingo syafisyontifi kakoe yofe ho'nomantifi hnnimentohofi, Olo huno wopingo loso pipi tipema'masoto. Kako Jousepiye hwomu hwolaho.

²³ Ose hningkahon'ingkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta limotofososo loso ngkimo wontantifeho. A'amu somo wopingo imokuhwajiwon'ingki sohwo si kiko kakwo'yohwo sohwo si wopingo hmmokinyo. Hungkuno yolohoso ole wontantifeho. Yomayo yahino wonyoangkafo kiko ango Koponeyam humanji imotno so'no nakwo nto upa'nimalohwone hopaso kiko olo jije hwapingo loponjo a'amu hn'nimo fonalohofososo. ²⁴ Ose ulonto ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki lomojo sohwoe a'amu hwapingoponjoso hofiko kakoe hungkuno somo ito'no min'ingkawon'ingkiyohofososo. ²⁵ U, nehopi. Hohonta Ilaija kako hwaho Isilael humamojo sohonta ifoyo masiyo'njo ne'no nohumentan'ingki soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta mijoho mikunimposo imofopahon'ingki apwojo sofa pin'ingo oso hwaho Isilael sopo humamentohofofoho. ²⁶ I oso'no Anitu kako Ilaija sohumo kako kakoe hwapingo Isilael sopo apwojo fisimo ufo'mayo'ne uhwatimentiso'maho. Olo, Anitu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo apwojo anga'nohino simne'no yomayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ingki yohofososo ulohofone'ento uhwatimentisofoho.

²⁷ U, nom'ne hungkuno mne'no fisyafisyoy. Hohonta Ilaisa Anitu mta'ni hungkuno lutihwa'mojo sohwo humamojo sohonta oso hwaho Isilael sopo a'amu uyo ni'hu'no wonyoso pi'n'ingo engo'njo humamotofofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwapingoponjo a'amu somo wopingo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wopingo umokumentisofoho.

²⁸ Jisas ose ulahon'ngki a'amu oso tajo ango homo somo humohumantohofa a'amuso hungkuno hiso upo'nantifi simeho tohino umnimentisofoho. ²⁹ Hofiko nolikafontifi Jisasimo aho kompemotawentifi ango pone engo somo Jisasimo momonyomo uyohotofano lontifi kompemotawomentohofofoho. Oso ango antime hiso hwofiki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwofiki'nyo sopo nohumantifi Jisasimo ho'nomehwasi woho'naofano lontifi ko imentohofoso ³⁰ Jisas kako hofiko'njo ajwo'mo womentisofoho.

Jisas kako hwe sohomo towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohomo wae yao'mentisofoho.

(Mak 1:21-28)

³¹ Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako sikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n'ingo somo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ³² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nontifi yomo imentohofofoho. Hwap'ngoso a'amu sikuno iyoho humayo homo somo hungkuno limotofoso hofikoe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ulimotofoso ulimotofofoho. I, Jisas Anituye huno ne somta'ni hungkuno wopingo tipemanto yokumpohn'nyo so'nohini lutihwamentisofoho.

³³ Oso tajo ango we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto kako mango mohm'no ole ulimento, ³⁴ Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwo, kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho. ³⁵ Ose ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohomo yoka ulimento, Mampi'nyo fisyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohomo a'amu pi'n'ingo'njo sopo hwap'ngoso yohotofasyonto uliko'manto hwe sohomo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho. ³⁶ A'amu ose uhwonontifi yomo engo yontifi hofiko mjahnnimentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahon'ngki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnnimentohofofoho. ³⁷ Oseso Jisasimne'no hungkunoso ango'meemne'no ho'nimentisofoho.

Jisas kako Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Jisas kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho. Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmtnno m'kun'imposo'njoho. Oso hiso'no hofiko Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lutima'mentohofofoho. ³⁹ Jisas kako a'musi fisyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmtnno hwapingo sohomo yoka ulimento, Kiko mpano. Ose ulahon'ngki kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'nimentisofoho. Moi'wo imo'n'ngkahon'ngki a'musi kako komo'no nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Mofehi'nyo ikwo'mokahon'ngki hwe moya'mi hofikoe a'amu mnokino'njo somo Jisasi'njo sopone'no motihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo wopingo umokumentisofoho. ⁴¹ Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somta'ni towahuno wonyo wae

yao'mentisofoho. Oso towahunu wonyo hiso hofi'ko joho mohm'no ole uli'mentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose uli'mentohofofoho. Hofi'ko Jisas Kilais sohwo ahwomo mta'ni Anitu uhwatimentiso hweho huno umentiso so'no Jisas hofi'kimo yoka uli'mento, Sekwo nom'ne hungkuno ulikutoho. Ose ulahon'ngki hofi'ko mampi'nyo humamentohofofoho.

Jisas kako angomeemo syoho iku'mo'mentisofoho.

(Mak 1:35-39)

⁴² Imingo ne so'nji Jisas oso anga hopo sopo nuliko'manto hwaho a'amu mohumunyo sopone'no ngko'nohini we'enehwo wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moya'mi hofi'ko hafi'hafe tipm'mantifi u'ma'mentohofofoho. U'mantifi yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Kiko nakumo nonahwoti'mofohotoho. Kiko nakwo Koponeyam lopo wohumentihwano. ⁴³ Ose ulahon'ngkofi kako uli'mento, A'amu angomeemjo somo Anitu kako wopingo wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hofi'kimo hungkuno wopingo hiso wolijumo'monne'no yohono. Anitu kako oso syoho hiso'no nihwatimentiso hwo'nyoho. Ose uli'mentisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anituye hungkuno wopingoso hwaho Jutiya sopenjo tajo anga'no anga'nohino somo humolutihuku'mofisofoho.

5

Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno uli'mentiso so'no inaniku pi'n'ingo engo ifammentisofoho.

(Matiyu 4:18-24; Mak 1:16-20)

¹ Sikuno nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet * momingo sopo nohumentan'ngki hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Anituye hungkuno upo'nano lontifi hofi'ko Jisasi'njo mofonepo wohumano lontifi yohoto yohotofo mjaloho'nimopmmmentohofofoho. ² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwonimentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentan'ngki hofekwosa sohwa hofi'ko inaniku ifamiyo ho'yoso mijo yoj+jwontan'ngkofi uhwonimentisofoho. ³ Jisas kako Saimoun+ye yofayokino somo kotasonto Saimounimo uli'mento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofu. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lutihwa lohofonto Jisas kako Saimounimo uli'mento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo kiko jije a'amu sohwanji inaniku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nompo foho'naopmno. ⁵ Ose ulahon'ngki Saimoun uli'mento, Hwe Engofo, olo sikwo'miyo lomo nakwo inaniku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko yihwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho lonkononasiso hwona'nyoho. I oso'no kiko ntohino so'no ngko inaniku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono. ⁶ Ose ulahon'ngki hofi'ko ho'nao'mentohofu hiso inaniku pi'n'ingo engo ifamentohofoso inaniku ifamiyo ho'yoso we'enepi wamti'hupo'monto imentiso so'no ⁷ hofi'ko nom'ne yofayokino sopenjo a'amu sohwanne'no hofi'kimo ufo'mayo'ne joho lutima'mentohofofoho. Hofi'ko mofone lopo nopontifi inaniku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemoswamonto imentisofoho.

⁸ Saimoun Pita kako yo'mayo i'mofapmmmentiso somo uhwononto kako Jisasiye sifi'ki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto uli'mento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nihwoti'mofohoji mpano. Ngko hwe wopingohwonimaho. Wonyo hwo'nyoho. Ose uli'mentisofoho. ⁹ Hwap'ngoso kako oso inaniku ifammentohofu somo uhwononto

* 5:1: Yofe Ngkenesaletiyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

iyoho un'ngkahon'ngki ul'imentisofoho. Kako'nohin'i'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohoho huhwanji iyoho imentohofofoho. ¹⁰ Sepetiye hwomu sohwa'u Jem+s'i'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiyefoho. Oseso Jisas kako Saimoun+mo ul'imento, Kiko iyoho yohotoho. Olo inan'ku ifamehino hopaso kiko hwangku hwe moya'mi ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo ut'imatne hwosoho. ¹¹ Ose ulahon'ngki hofiko yofayokino mit'mom'ngo no'mo ifohohosasyont'fi hofikoe ho'yango yo'mayoso ul'iko'mant'fi Jisas+mo in'ngkamentohofofoho.

*Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.
(Mat'yu 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Jisas kako ango fipo nohumanto uhwon'mentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo nohumentan'ngki uhwon'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisas+mo uhwononto kako Jisasiye s'fiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, Hwe Engofo, Kiko ngkimo wop'ngo wan'mokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ¹³ Ose ulahon'ngki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ul'imento, Ou wop'ngo wakumokumonne'no yohono. Kiko wop'ngo hmno'nyo. Ose ul'imentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'n'mentisofoho. ¹⁴ Oso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, Ngko jije a'apaho wop'ngo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohomo jije a'apahoso ut'ihwaho. Ut'ihwahojo'no kiko oso yahino Mouses net'ihwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohomo uyohojo'no kako An'itumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwon'ngkuji jije a'apaho uyo wonyoso wop'ngo imo'n'ngkiso so'no huno wosyof'syant'feho. Jisas ose ul'imentisofoho. ¹⁵ I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'n'immentisofoho. A'amu pi'n'ngo engo oso hungkuno hiso'no upa'nont'fi ole syaf'hu'mentohofi, Nakwo kakoe hungkuno upo'n'ngkuhwaso'no kako nakumo wop'ngo wonamokumontonoho. Ose syaf'syont'fi hofiko Jisas+mo u'ma'mentohofofoho. ¹⁶ I oso'no Jisas kako s'ikuno pi'n'ngo engo somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kan'ngkwowho An'itumo jomo ul'imojofoho.

*Hwe fihwo kakoe s'ife aho pe'nnyo sohomo Jisas kako wop'ngo umokumentisofoho.
(Mat'yu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ S'ikuno fihumo Jisas kako hwe moya'mi somo An'tuye hungkuno lut'hwentan'ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji hofiko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sopenjo sohwanji hofiko Jisasi'njopo u'mant'fi humamentohofofoho. An'tuye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokiyo'ne Jisas+mo wo'mentisofoho. ¹⁸ A'amu fehohnjoso hofiko hwe fihwo s'ife aho pe'nnyo sohomo ijempohopo Jisasiyepono itokwapmmentohofofoho. Itokwapont'fi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lont'fi ko imentohofoso ¹⁹ hwe moya'mi pi'n'ngo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahon'ngkofi hofiko mitofomoji'mofayo'njo imentohofofoho. Oseso hofiko ango ant'ifepo kotosant'fi iku'yo fehohnjo nofent'fi hwe mnokino'njo huhwo sohomo kakoe ijempoho hi'nji ant'ifepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisasiye s'manopo meho'nahumentohofofoho. ²⁰ Jisas kako uhwon'mentisoso oso a'amu itokwapmmentohofoho sohwa hofiko Jisas+mo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo

uyahon+ngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohomo ul+mento, Nje a'amu sohwoosi ngko jije hon+ngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

²¹ Ose ulahon+ngki a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye hungkunomo upa'nontifi hungkuno pi'n+ngo hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo An+tumne'no sitofo ulalokunjo lohwo sohwo t+hwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe hon+ngkano wonyo wae y+mofo'neso hopo'maho. O'o, An+tu kako'nohino hoponoho. ²² Ose hnnontan+ngkofi Jisas kako hof+koe huno somjo hungkuno so'no huno uyahon+ngki ul+mento, Ngko An+tumne'no sitofo ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syof+sikomo'nalokwofo. ²³⁻²⁴ An+tu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwat+mentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe hon+ngkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije hon+ngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo s+meho mo'mo muhwon+fitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni ut+hwa'nyopo set+hwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ul+monne'no yohono. Hof+kimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ul+mento, K+ko nol+kafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. ²⁵ Jisas ose ulahon+ngki a'amu t+mo uhwontohumentan+ngkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nol+kafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe angopo'no nowento kako An+tuye yofe engoso ho'noma'mentisofoho. ²⁶ Oso angopo hopo sponjo a'amuso hof+ko uhwonontifi hi umo'n+ngkahon+ngki hof+koe s+meho mo'mo yomo yomo u'mahon+ngki hof+ko An+tuye yofe engoso ho'noma'mentohofohoho. Ole l+mentohofi, Olo wonyoangkafo uhwon+ngkuhwone loso yahino n+hu'no wonyoangkafofoho. Ose mjal+mentohofohoho.

Jisas kako Lifaimo kakimo in+ngkayo'ne johu ul+mentisofoho.

(Mat+yu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ T+fi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwon+mentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentan+ngki uhwononto ul+mento, K+ko ngkimo t+fi nn+ngkape. ²⁸ Ose ulahon+ngki Lifaiyo nol+kafonto kakoe yo'mayoso ul+ko'manto Jisasi+mo t+fi in+ngkamentisoso kakoe in+omokomoyo imo'n+mentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisasi+me'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumant+fi wopayo n+mentohofohoho. ³⁰ A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa hon+ngkano hungkuno lut+hwayo syoho imotofo sohwanji hof+ko nohumant+fi a'amu wopayo nontan+ngkoko sohwo uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ul+mentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo. ³¹ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, A'amu mnokino ane'njo wop+ngo humalofoso hof+ko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnnehofo. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. ³² Oso pa'nyoso ngko a'amu hon+ngkano wop+ngo'njo hwona'nyoho l+wo'n+ngkohoho somne'no johu ujo'ne lut+mayo'ne pmmentohe hwon+maho. O'o, ngko a'amu hon+ngkano wonyo'njosohwo hof+koe wonyo somne'no hohujo ikinjaof+kujji ngkimo nn+ngkape-e'ne johu ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ul+mentisofoho.

Hohontajo yahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songo somne'no lut+hwamentisofoho.

(Mat+yu 9:14-15; Mak 2:21-22)

³³ Ose ul+mentisoso hof+ko Jisasi+mo ul+mentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwo hof+ko s+kuno fehohnjo somo hof+ko Mpohomo jomo'nohini ul+wo'nontifi

wosopayo hopi'nonohinoso man'wo'n'ngkiyohof'hwafoho. I a'amu Falisi sohwafe hon'ngkanomo in'ngkawowo'n'ngkohoho huhwanji oso yahinoso iwo'n'ngkohof'hwafoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hof'iko wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino n'wo'n'ngkohof'oho. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkuno loso ul'imento, Hwe fihwo kako ape maso sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumant'ifi hof'iko kakine'no simonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'n'ngkohofotaho. O'o, awonoho. Hof'iko kakine'no simonyo engo yont'ifi wopayo engo n'wo'n'ngkohof'oho. ³⁵ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hof'iko kakoe a'amu mta'ni kompemaf'ikujji fonjasy'ikujjo'no kakoe a'amu hiso kako ane humaf'ikujjoso simeho tango'njo humaf'ikujji wosopayo manyo'njo uyant'ifeho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kako kakoe yahino songo somne'no pahnnimo hungkuno hufa'u ole ul'imento, Hwe fihwo kako manji'mofo tontamo imo'nnyo somo wop'nggo wamt'imo'kumo lih'wosi kako hwap'ife yokumpohn'nyo songo somta'ni t'fonehwo sis'impeh'wosi lojwoma lohof'ihwosi manji'mofo tontamo somo lojwohofojasyososo wop'nggo umo'n'montolaho. O'o, oso hwap'ife songoso manji'mofo yofoho somo wohofojahumo lih'wosi sis'impeh'wosi somta'ni wonyo umo'n'montonoho. Manji'mofo tontamo huhwo sohomo lojwohofojasyoso hi'nji apa'no wonyo wasis'impo'n'montonoho.

³⁷ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno t'finjoso ole ul'imento, A'amu fihwo kako mijo iloho uy'imo lih'wosi te f'isiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te f'isiyo mahwosi mijo ihm'mof'ihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te f'isiyoso ni'hu'nahone wonyo umo'n'montonoho. ³⁸ U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mof'ihwosi iloho yososo mijo ito'no wol'ifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho. ³⁹ A'amu fehohnjo hof'iko hohontajo yahino so'no hi umo'n'ngkahon'ngki hof'iko yahino songoso nakwolaho lont'ifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohof'oho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'n'ngkohof'oso hof'iko nje yahino songo loset'ihwalokwe somne'no nakwolaho wolant'ifeho. Jisas ose ul'imentisof'oho.

6

*S'ikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunof'oho.
(Mat'iyu 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ S'ikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hof'iko syohopo hano humemoyohof'oho. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahon'ngki wopayo we'e songoso nomant'ifi aho hwoso'mokont'ifi pahoso fuyo laofont'ifi neso n'imentohof'oho. ² Ose yahon'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonont'ifi ul'imentohofi, Nakwoe hon'ngkano hungkunoso yo'mayo syoho s'ikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyof'oho. Oso hiso'no sekwo olo s'ikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mant'ifi n'ngkohof'oto. ³ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt'imo'kumentohof'oso atof'oto majo hwasilaho. Oso s'ikuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohof'oho sohonta'ne'no selohon'ngkono. ⁴ Ntefit kako An'itumne'no hwap'ife ango molinyo somo swonto wosopayo An'ituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisof'oho. Oso wosopayo hiso a'amu s'ikinjo somne'maho. O'o, a'amu An'ituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwanu'y'imentisof'oho. Sekwo oso hungkuno homo somo atof'oto majo'njo imentohof'oho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwanu'y'imentisof'oho. ⁵ Jisas ose ulohon'ngkohof'otaho. Oso Ntefit kakoe a'amu hiso ulohon'ngkohof'otaho. ⁵ Jisas ose ulohon'ngkohof'otaho, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko s'ikuno iyoho humayo'neso hwap'nggo hwo'nyoho. Ose ul'imentisof'oho.

Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'iyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Sikuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anituye tajo ango we'e sohomo noswonto hwe moya'mi somo Anituye hungkuno ulimentisofoho. Osopo nohumantangi hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. ⁷ A'amu fehohnjo a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko nohumantafi Jisasimo hungkuno ito'no muhwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wop'ingo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ⁸ Jisas hofikoe huno so'mjo yahino so'no huno uyahonangi hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Kiko nolikafohoji olo ajwo lopo filohoho. Ose ulahonangi kako nolikafonto ajwopo loho'mentisofoho. ⁹ Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwo ulimento, Ngko sekumo waselohonimonne'no yohono. Oso honingkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wop'ingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wop'ingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. ¹⁰ Ose ulonto a'amu'njo so'mo timo fe'nihwononto hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahoso shwaho fisipofa. Ose ulahonangi hwe huhwo sohwo kako kakoe aho shwaho sipeehonangi wop'ingo umonimentisofoho. ¹¹ A'amu huhwo sohwa ose uhwonontifi simano hntotohino umningkahonangi hofiko ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasimo pipi ulohofanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo ulimentisofoho.

(Mat'iyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto kako hwofiki'nyo we'e sopone'no simentisofoho. Osopo nohumanto Anitune'no jomo ne'no ulontanangi iyoho longkonimentisofoho. ¹³ Mofehi'nyo simofopahonangi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwo'mentisofoho sohwo kako yofe mulimentisoso apouseliyoho mulimentisofoho. Oso yofe apouseliso hungkuno hwapingoso olenoho. Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo hwafoho.

¹⁴ Hwe fihwo uhwo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako nom'ne yofe Pitafoho mulimentisofoho. Nom'nihwo Entilu Saimoun Pitafe koningkwa'we hweho. Nom'nihwa'u Jemis'nji Joun'njoho. Nom'nihwa'u Filip'nji Mpatoulom'nyu'njoho. ¹⁵ Nom'nihwa'u Mat'iyu'nji Toumas'njoho. Nom'nihwo Jemis Alifiyosiyehwomu hweho. Nom'nihwo Saimouniyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutiyoho. ¹⁶ Nom'nihwo Jutas Jemisiyehwomu hweho. Nom'nihwo Jutas Isikalitoutiyoho. Kako Jisasimne'no kakoe mango sohwo tokoyo'ofa imentisofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo ufo'ma'mentisofoho.

(Mat'iyu 4:23-25)

¹⁷ Oseso Jisas kako hwofiki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi hintafo somo u'mofawentifi osopo inomokomoyo pi'n'ingo engo sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moya'mi pi'n'ingo engoso hwaho Jutiyanta'ango so'nji ango Jerusalem so'nji oso ango hufa'u mitimom'ngo sponjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango uhu'mokontifi humamentohofofoho. ¹⁸ A'amu hiso nakwo Jisasiyehungkuno upon'ngkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'nimo wop'ingo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho.

A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo'njo so'nji Jisasimo u'mahoningkofi kako wopingo umokumentisofoho. ¹⁹ Oseso hwe moya'mi hopi'nono hofiko Jisasimo aho wokisyusyano lontifi imentohofofoho. Hwapingoso hofiko Jisasimo aho kisusyahoningkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisoso hofikoe a'apahoso wopingo imo'n+imentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.

(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo uhwononto ole ulimento, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji sekwo simeho wopingo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

²¹ Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye honingkano wopingo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simehomo wopayo simeho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwoe simeho wopingo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiyimno. Hwangku sekwo tikafo wojantifeho.

²²⁻²³ Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimne'no nningkopalokwofo so'no a'amu nom'neso sehoningkuji hofiko sekune'no simeho ni'hu'no wonyo umo'nimontonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo ikinjasemofikuji sitofo woselantifeho. Hofiko sekune'no hungkuno ni'hu'no wonyo selikujono sekwoe yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikujo'no sekwo simonyo fiyimno. Hwapingoso sekwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofo sohwa huhwamo wonyo uloho'motofihwafoho.

²⁴ I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simeho wopingo semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malofokuyoho.

²⁵ Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'no iningo nasyonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwasi timijo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. ²⁶ Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'ningoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'ningkohoho so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofo sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono.

(Matiyu 5:38-48)

²⁷ Sekwo nje hungkunomo haloho pewo'ningkohoho soku sekwo upa'nimno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo sejapwo'ningkohoho somo sekwo hofikimo wopingo'nohini ulohopmno. ²⁸ A'amu fehohnjoso hofiko sekumo wonyo wosemokano lontifi sifajo selikujono sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wopingo ulohofone jomo ulimno. A'amu sitofo selikujono sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno. ²⁹ A'amu fihwo jije manjijohopo kuposihwoso'no jije manjijoho fehohnta'ni utihwaho osopo

wakuposono. Hwe fihwo kako jije manji'mofo so'no hi umo'n'ngkuhwoso'no kumah-woso'no kiko yoka ulohotoho. O'o, jije hwapife hi'nji uyo. ³⁰ U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kil'hwoso'no kiko yano'nohino uyo. U, hwe fihwo kako jije yo'mayoso wae yakumof'hwoso'no kiko apa'no aku kijape-e'ne hungkuno ulohotoho. ³¹ Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo s'imo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

³² A'amu sekumne'no umo'n'wo'n'ngkohoho osomnohini sekwo hofikine'no semo'n'ngkuwo so'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa y'wo'n'ngkohofofoho.

³³ A'amu sekumo wopingo selohof'wo'n'ngkohoho osomnohini sekwo wopingo ulohofikujimanji oso hiso'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa y'wo'n'ngkohofofoho. ³⁴ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangku aku nejap'fitne'entifi uy'wo'n'ngkohoho'manji Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ngkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa y'wo'n'ngkohofofoho.

³⁵ O'o, sekwo olo yahino loso fiy'mno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. Hofikimo wopingo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujono nakumo aku wonejapife sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo in'ngkafijomanji Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejap'hwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwap'ngoso Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu hon'ngkano ni'hu'no wonyo'njo so'njimo wopingo ulohof'wo'n'ngkiso hweho. ³⁶ Sen'ngkwowho Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

*Nom'ne a'amu somne'no yano ilof'ne hungkunofoho.
(Mat'yu 7:1-5)*

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilof'kui wonyofoho nul'kutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uy'kutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijoso fe wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyafisyikutoho. Ose ifijomanji Anitu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemof'hwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyafisyonehoho. ³⁸ Sekwo yo'mayoso a'amumo uy'kujono Anitu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uy'kujono Anitu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mep'wesyahon'ngkuhwosi kipo kipo lohof'hwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy'wo'n'ngkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³⁹ Jisas kako pahnn'imo hungkuno'nji ul'imentisoso ole ul'imento, A'amu t'impinyo sohwo kako nom'ne a'amu t'impinyo sohomo hon'ngkano ut'hwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'u pi'n'nmomo woho'n'nmofanjyoho. ⁴⁰ Hwomu s'ikule syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lut'hwawo'n'ngkiso sohomo uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangku kako syoho lut'hwawo pa'nyo umo'n'nmontonoho.

⁴¹ Kiko jije hnn'ngkwa'wehwoe t'momjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwon-alokuno. I, jije t'momjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije t'momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwo

⁴² kiko jije hnn'ngkwa'wehumo ole peho'ne ulalokuno. N'ngkwahwo jije t'momjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. K'iko mango'nohino hwosoho. S'imo'mo k'iko jije t'momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji k'iko t'imo ito'no uhwon'ngkohoji hwangku jije hnn'ngkwa'wehwoe t'momjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'n'imontonoho.
(Mat'iyu 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Iyo wop'ngoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wop'ngo minto'nonehoho. ⁴⁴ Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwon'ngkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wop'ngotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjajo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono. ⁴⁵ Hwe wop'ngo sohwo kakoe s'meho mo'mo huno wop'ngo'njo hweho. Oseso kako yahino wop'ngo'nohini wot'ipema'monte hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe s'meho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wot'ipema'monte hweho. Yo'mayo huno s'meho mo'mo engo yamo'nnyoso mango mta'ni li'wo'n'ngkohoho.

Ango moja'ne yahino hufa'uyoho.
(Mat'iyu 7:24-27)

⁴⁶ I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne nt'wo'n'ngkohoho. Sekwo Hwe Engofo ko ntont'ifeso sekwo nje hungkunomo t'ifi monn'ngkayo'njo kuyoho. ⁴⁷ A'amu ngkimo n'i'manto nje hungkunomo haloho pento t'ifi nn'ngkawo'n'ngkiso sohwo kako olo pahnn'mo hungkuno loso pa'nyoso woloset'ihwamne'no yohono. ⁴⁸ Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wop'ngo wamol'mo loso sohwo pa'nyo hweho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ij'hwosi hwosaho n'hu'no yokumpohn'nyo wawont'imontonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ifofo engo ihwosi oso ango huhwo sohomo mojhohafonehoho. Hwap'ngoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹ I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'n'ngkuhwosi ngkimo monn'ngkape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hweho. Kako ango hwosaho ne mo'mo mawonjiyo'njo yososo iyo po'n'ifo'nohini hwaho tojwaponohini wawont'imontonoho. Oso hopo sopo ango mol'hwoso'no ifofo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

7

A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohomo Jisas wop'ngo u'mokumentisofoho.
(Mat'iyu 8:5-13)

¹ Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ango Koponeyamne'no umentisofoho. ² Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiyo fihwo kako mnokino engo t'ipemanto poyo mofonepo wope'n'imonto imentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohumne'no s'meho uy'mojo hweho. ³ Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohwo Jisas a'amu mnokino'njo sohomo wop'ngo umokiyo'no ut'imayo'ne li'hwat'imentisofoho. ⁴ Li'hwajahon'ngki hof'iko Jisas'imo u'mant'ifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ul'imentohofi, Olo hwe wop'ngo'nohini lohwo kako hon'ngkano ito'nohino iwo'n'ngkiso hweho. Oseso k'iko kakimo ufo'maho. ⁵ Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohwo na'n'imne'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso hweho. Kako nakune'no An'ituye tajo

ango we'eso molimentisofoho. ⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofiko'nji umentohofofoho. Kako ango'njo t'fonepo i'mofowahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohwo Jisasiyepono lihwatimentisofoho. Hofiko Jisasi'mo u'mantifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapontifi ulimentohofi, Nje ango ne sopo ni'mayo so'no syoho engo ihnnoho. Hwe Engofo, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wop'ngo hwo'nnye ango'm'maho. ⁷ Oso'no ngko kikiyepono ko p'neso ngko hwe wop'ngo hwo'n'maho. I oso'no kiko osopo nohumahoji hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo wop'ngo umo'nimontonoho. ⁸ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no in'ngkawo'n'ngkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohwo Oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo uli'me'no kako syoho uyimontonoho. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohoji'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wop'ngo umo'nimontonoho. Ose ulimentohofofoho.

⁹ Jisas kako oso hungkuno hofiko motapmmentohofoho homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohumne'no huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentisofoho. Oso hwe moya'mi pi'n'ngo engo kakimo in'ngkamentohofoho somne'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto ulimento, Ngko oso hwe engo huhwo sohumne'no hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki oso a'amu hwe yofe engo'njo sohwo luhwatimentiso sohwa hofiko hofikoe ango pone'no asomo nowentifi uhwonimentohofoso syoho ulohofiyo sohwo kako wop'ngo nohumentan'ngki uhwonimentohofofoho.

Apiwojo ango Nainnta'ango siye hwomu poyo pe'nimentiso sohwo Jisas kako apa'no songo uli'ka'mentisofoho.

¹¹ Sikuno fehohnjo memjaofahon'ngki Jisas kako ango Nain sopone'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moya'mi pi'n'ngo engo hi'nji umentohofofoho. ¹² Oso ango hopo sponjo kuso engo somo i'mofawentifi uhwonimentohofoso a'amu sohwa hofiko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwapmmentohofofoho. Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohumnohini ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'nimentisohoyoho. Oso ango hopo sponjo hwe moya'mi pi'n'ngo engoso a'musi'nji nopontan'ngkofi Jisas uhwonimentisofoho. ¹³ Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahon'ngki a'mu simo ulimento, Kiko humotaho lohotoho. ¹⁴ Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahon'ngki a'amu itokwapmmentohofoho sohwa lohomentohofofoho. Jisas ulimento, Olo hwomo lohosi, ngko wakilimonne'no yohono. Filikaho. ¹⁵ Ose ulahon'ngki oso hwomu huhwo sohwo songo likafonto hungkuno limentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uyimentisofoho.

¹⁶ Ose uhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yontifi hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Ole ulimentohofi, Hwe Engo lohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. Anitu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho. ¹⁷ Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nomiwento hwaho ango'meemo ho'nimentisofoho.

*Joun Jisasi'mne'no hungkuno luhwatimentisofoho.
(Matiyu 11:2-19)*

¹⁸ Yo'mayo hungkuno Jisas+mne'no ho'n+ngkiso so'no Joun+ye inomokomoyo sohwa upa'nont+fi Joun+mo ul+mentohofofoho. ¹⁹ Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisasiyepono hungkuno lihwat+mentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe tifi wapmmontonoho ho'n+mentiso sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. ²⁰ Ose lihwojahon+ngki siko Jisas+mo u'manji ul+mentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahon+ngkohoho. Kiko hwe tifi wapmmontonoho limentohe sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohuman-tantaho. Joun+ye hungkuno ose ulohon+mentisiyefoho.

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wop+ngo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnname'nnyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu t+mpi'nyoso apa'no t+mo hon+mentohofofoho. ²² Jisas kako Joun+ye inomokomoyo sohwa'umo ole ul+mento, Siko nuhus+si yo'mayo nuhwon-alokusiyo so'nji yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Joun+mo ulohunyo. A'amu t+mpi'nyoso t+mo apa'no honalokwofo. A'amu s+fe wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo n+hu'no wonyo'njoso (*lep+la*) hof+ko a'apahoso wop+ngo imo'n+ngkohoho. A'amu haloho p+ku'nnyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso An+tu ye hungkuno wop+ngoso upo'nalokwofo. ²³ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwol+keno, An+tu ye hwol+keno, huno ose mosyaf+siyo'njo yont+fi hof+ko s+meho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hof+ko s+monyo uy+fe. Siko nuhus+si oso hungkuno hiso Joun+mo ulinyo.

²⁴ Ose ulahon+ngki oso hwe Joun lihwat+mentiso sohwa'u nto wahon+ngki Jisas kako hwe moya'mi somo Joun+mne'no hungkuno ul+mentisofoho. Ole ul+mento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoto sohonta pehomo uhwonano lont+fi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'n+ngo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lont+fi umentohofotaho. O'o, ose'maho. ²⁵ Pehohumo uhwonano lont+fi umentohofoto. Hwe fihwo hwap+fe yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lont+fi umentohofotaho. O'o, a'amu hwap+fe yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hof+ko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'n+ngkohofofoho. ²⁶ I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lont+fi, umentohofoto. A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki hungkuno najo sohomo uhwonano lont+fi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'n+mno. Oso hwe sekwo uh-won+mentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo An+tu hungkuno uyahon+ngki nal+wo'n+ngkohofoto somo yakolo'nnyo hweho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohonne'no An+tu ye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol+hwat+monnoho. Oso huhwo sohwo kako kikimo s+mo'mo kupe-e'ne hweho. Kako j+je hon+ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ²⁸ Ngko hungkuno wasel+monne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hof+ko Joun+mo muyakolopitnnehofo. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo An+tummo enjwa'mo humaso sohomo Joun kako osohomo muyakolofonefoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'n+ngo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hof+ko Joun+ye hungkunomo upa'nont+fi hnn+mentohofi, An+tu ye yahino nto'nohino somo un+ngkowano lahon+ngkofi Joun hof+kimo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwanji hof+ko Joun+ye mijo kiyomayo so'no nakwolaho l+mentohofoto so'no hof+ko oso hon+ngkano wop+ngo An+tu ut+hwamentiso somne'no hohujo ikinjao'mentohofofoho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwanne'no Jisas ole ul+mento, Oso a'amu olohonta humalofoto sohwa peho pa'nyo hwasimo wasel+monnto. A'amu peho hwalo. ³² Hof+ko olo pa'nyo

hwafoho. Mehomiso hofiko angopo humantifi nom'ne mehomi somne'no joho ole limofiwon'ningkohoho pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehpe yoka simonyo'ne kulimokahon'ngkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahon'ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohumo sekwo uhwonontifi limentohofi, Towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo hweho. ³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponji ngko ahumu'no wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji niwo'ningkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwonimno. Hwe wopayo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Ipisae mijo pompenjiyo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no liwo'ningkohofihwasoho. ³⁵ I oso'no hwe moya'mi hofiko Anituye huno engo mawo'ningkohofoso hofikoe hon'ngkano wop'ngo somo hofikoe ito'no humayo somo a'amu uhwon'ngkuji ne'njofoho wolantifeho.

A'mu hon'ngkano wonyo'njosi kako Jisasiye sifemo hwone mijo ehulohomentisofoho.

³⁶ Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisasi'mo joho ulimentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho. ³⁷ Oso hopo sopo a'mu hon'ngkano wonyo'njosi humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofiyo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho. ³⁸ Kako noswonto Jisasiye hohujo hnta'ni sifepo hwomtame ehumanto humotaho sulimentisofoho. Kakoe timijoso Jisasiye sifepo lo'ningkahon'ngki kako kakoe mijiyon'ji Jisasiye sifemjo yoko'nyoso sosayo usipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisasiye sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wop'ngo'njoso ehulohomentisofoho.

³⁹ Oseso oso Falisi Jisasi'mne'no waponi limentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasi'mne'no huno ole syafihu'mento, Olo hwe lohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalimojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye yahinoso huno uyihwonesohilo. Oso a'musi nihu'no woniyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalimojo ne hwo'maho. ⁴⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahon'ngki ulimento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakilmonne'no yohono. Ose ulahon'ngki Saimoun ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Nohonjo. Ose ulahon'ngki ⁴¹ Jisas ulimento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uyimentisofoho. Hwe fihumo kako *faifhantilet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fifiti* (50) kina uyimentisofoho. ⁴² Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne nihu'nahonefoho, ulimentisofoho. Ose ulimentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no simeho umonyo engoso tihwolo. ⁴³ Ose ulohon'ngkahon'ngki Saimoun ulimento, Ngko huno ole syofisyalokweno. Oso hwe *faifhantilet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no simeho umonyoso engo umon'imentisofoho. I oso hwe *fifiti* (50) kina'nohoni ma'mentiso sohwo kako simeho we'e'nohoni uyimentisofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Jije huno nehopi kiyohoho.

⁴⁴ Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimounimo ulimento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko jije angomo swapohe sohonta kiko nje sifemo mijo yatiku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe timijon'ji nje sifemo

n̄iyot̄ijwantofoho. Kakoe mijiyo'n̄ji sosayo nis̄ipeentofoho. ⁴⁵ Ngko noswopahon̄ngko k̄iko ngkimo hinjoho man̄hu'n̄yofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako n̄je s̄ifemo hinjoho ne'n̄ohini n̄hu'n̄ngkohoho. ⁴⁶ Ngko noswopahon̄ngko k̄iko n̄je mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako n̄je s̄ifemo hwone mijo akino wop̄ingo'n̄joso ehontohokwoho. ⁴⁷ Oso'no Saimoun̄kimo, ngko ole wakil̄imonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntohofantokuso so'no k̄iko huno ole wakiyono. Kakoe hon̄ngkano wonyo pi'n̄ingo engo'n̄jo ko hisi olohonta ngko wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no s̄imeho m̄kun̄imposo engo umo'n̄alofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn̄'nyo so'n̄ji hon̄ngkano wop̄ingo iwo'n̄ngkiso sohumo An̄itu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako An̄itumo s̄imeho we'ene uȳimontonoho. ⁴⁸ Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ul̄imento, Ngko j̄je wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹ Ose ulahon̄ngki oso a'amū kako'n̄ji humohumantohofoso hof̄iko hof̄ikoe hungkuno ole hnn̄i'mentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaof̄iwo'n̄ngkiso lohwo sohwo t̄ihwolo. Ose hnn̄i'mentohofofoho. ⁵⁰ Jisas kako a'mu simo ul̄imento, K̄iko ngkimo s̄imeho hi'ntn̄nono n̄tapohino so'no k̄iko An̄ituye a'amū ne imo'n̄ngkohino. Oseso k̄iko s̄imeho wop̄ingo'n̄ji fosyohumantono.

8

Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas̄imo in̄ngkamentohofō so'ne hungkunofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amū homo somo An̄itu a'amū kakimo enjwa'mo humawo'n̄ngkohoho somo hofiyo umokosyohumawo'n̄ngkiso so'no liku'mo'mentisofoho. Jisas̄iye inomokomoyo aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'u sohwa kako'n̄ji hano umentohofofoho. ² I, hwoya'mi fifa hof̄iko t̄ifi in̄ngkamentohofofoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnnamo'n̄nyo somo wae yao'mentisofoho. Fifa mnokino'n̄jo sofamo wop̄ingo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihne'no Maliya Mak̄itola n̄ta'angiyoho l̄imentohofofoho. Hohonta oso a'mu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso ehuhnnamo'n̄nyo simo Jisas kako wae yao'mentisofoho. ³ Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Helout̄iye angomo mokosyohumayo syoho'n̄jo hweho. Nom'nesi Susanofoho. Oso fanji nom'ne moya'mi pi'n̄ingo sofanji hof̄iko Jisas̄imo t̄ifi in̄ngkamentohofofoho. Oso moya'mi hofō sofa hof̄iko Jisas̄i'n̄ji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'mano lont̄ifi hof̄ikoe hamniyoho yo'mayoso uȳimentohofofoho.

Hwe sohwo ufongoyo fisosomokafo so'ne pahnn̄imo hungkunofoho. (Mat̄iyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Hwe moya'mi pi'n̄ingo engo Jisas̄i'n̄ji nohumant̄ifi nom'ne hwe moya'mi ango ho'mo so'mta'ni hof̄iko'n̄ji uhu'mokahon̄ngkofi Jisas olo pahnn̄imo hungkuno ul̄imento, ⁵ Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokafo'mentisofoho. Fiso-somokofahon̄ngki ufongoyo neso fehohnjoso hon̄ngkanopo p̄iwahu'mentisofoho. Oso homo somo a'amū nopont̄ifi hwotoho hmmentohofofoho. Fehohnjoso ȳihufō sohwa n̄imentohofofoho. ⁶ Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'n̄jopo p̄iwahu'mentisofoho. Oso hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'n̄onto oso ufongoyo hiso yofoho imentisofoho. ⁷ Ufongoyo fehohnjoso nant̄ipe yongo'n̄jopo p̄iwahu'mentisofoho. Nant̄ipe hiso ufongo hiso'n̄ji sofoka'mentisoso nant̄ipe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho. ⁸ Ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'n̄jopo p̄iwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'n̄ingo engo into'n̄imentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'n̄ingo engo imo'n̄imentisofoho. Jisas ose ulonto

kako mohm'no ole ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako pahnnimo hungkuno peho'ne ulimentisoto. Hwapingoso olenoho.
(Matiyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Jisasiye inomokomoyo sohwa oso pahnnimo hungkuno homo somne'no hwapingo so'no Jisasi mo ulohonimentohofofoho. ¹⁰ Jisas ulimento, Anitu kako a'amumo mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no hwe moya'mi nom'niso hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'n'wo'n'ngkofofoho. Oseso hofiko yo'mayo somo timo ko uhwonantifeso yofe mihwofe'njofoho. Hofiko yo'mayo somo haloho ko upa'nontifeso hofiko hwapingo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.
(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ose ulonto Jisas ole ulimento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso Anituye hungkunofoho. ¹² Oso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anituye hungkuno upo'n'ngkahon'ngkofi tifi Seten hwe wonyo sohwo hofikoe simehomjo hungkuno somo wae yaofiwo'n'ngkiso hweho. Seten kako huno ole syofisyalofoho. A'amu Anituye hungkuno simehomo mnawe'manji hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu hofikimo asomo utimanoho. Ose syafisyonto wae yaofiwo'n'ngkisofoho. ¹³ Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'n'ngkohofofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono we'enehwo uyontifi yo'mayo tango u'mante so'no hofiko iyoho un'ngkahon'ngki hofikoe simeho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofiwo'n'ngkohofofoho. ¹⁴ Oso ufongoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko in'ngkowahon'ngkofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'ningo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyahon'ngkofi oso yo'mayo hiso hofikoe simeho umo'nyo kingkulofiwo'n'ngkisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso mojo miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye honingkanano tipemayo'ne mufo'mapitnnefoho. ¹⁵ I oso'no oso ufongoe hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo in'ngkafitnne'entifi lutihwawo'n'ngkohofofoho.

Sikiloho nomongkujikuji hiyae ifoho'ofasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.
(Mak 4:21-25)

¹⁶ A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujikuji ahwonte'mo wokipitofosyantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso hofikimo walohumontonoho. ¹⁷ Oso pahnnimo hungkunoso olene'no lonetihwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwangu utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simeho mo'mjo hiyaso mokosyohumalohwoneso hwangu utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantifeho. ¹⁸ Sekwo Anitumo in'ngkawentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofa sokumo, Anitu kako engo'no engo'no wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo kako Anitumo

simeho we'e uyo sohwo, Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simeho we'e uyalokuso somo wae weeo'mtonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisasiye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.

(Matiyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanji kakiye pono pmentohofoho. I oso'no hwe moya'mi pi'ningo engo Jisasi'njopo uhu'mokumentohoho so'no hofiko Jisas pone neso m'mofap+fitnehoho. ²⁰ Oseso hwe fihwo Jisasimo ulimento, Hnna'wohi'nji hnningkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi humohumantohofoho. ²¹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkunomo haloho pentifi iningkawo'nngkohofoso hofiko nje na'uja nje ningkwahwosafoho.

Jisas kako ifofo engo sohomo moi'wo hmno'nyo ulimentisofoho.

(Matiyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Sikuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko yofayokinomo kota-sontifi Jisas ulimento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woekano. Ose ulahonngki ni'hu'nahone yofayokino hano imentisofoho. ²³ Nowekontanngkofi Jisas kako saho fesyawo'mentisofoho. Nofosyowentanngki ifofo engo nto yahonngki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahonngki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho. ²⁴ Inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahonngkofi Jisas nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahonngki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'nngkahonngki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone lofawo'mentisofoho. ²⁵ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwoe simeho hi'ntnnohinoso ni'mo weho. Ose ulahonngki hofiko yomo yontifi iyoho yontifi ole hnnmentohofi, Olo hwe lohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolohaloho'nohino isolohwewo.

Hwe sis'masoho'njo sohumta'ni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Hofiko hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofoho. ²⁷⁻²⁹ Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyayahonngki oso ango sponjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohomo towahuno wonyo sohwa kakimo ehunnamo'nnyo hweho. Sikuno pi'ningo engo somo kako he ane hweho. Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'o, kako a'amufe pijafo sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sikuno pi'ningo engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo sohomo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nngkohoho sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumantifi ahwomo nano so'nji kakoe sife ahomo ko kilofontife sohwo kako ahwomo nano hiso mtihupewo'nngkisofoho. Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sopone'no ipemotawowo'nngkohofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasimo uhwononto johomohm'no lamofonto Jisasiye sife ki'nyo'mo pi'wasyonto mango engo ulimento, Jisas kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. Kiko ngkimo peho wontoho'monne'nelo. Hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. Kiko ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ulimentiso hwapingoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo sohomo ulimento, Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ³⁰ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Jije yofe pi'hwonyo hwasilo. Ose ulahonngki ulimento, Nje yofeso Ami hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Sisihwayo pa'ningo, pi'ningo engofoho.) Hwapingoso towahuno wonyo pi'ningososo hwe huhwo sohomo ehunnamo'nnyofoho. ³¹ Towahuno huhwo sohwo hofiko

Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko tohino mayo so'no tikano somne'no nolonehwajohotoho.

³² Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'ningo engoso hofiko mno ijontan'ngkoko somne'no towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu nongkwafe pone'no wohwontane'no yihwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo honohwatimentisofoho. ³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Euhunnaofahon'ngkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijomo nihu'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo uhwonontifi hano kunto kunto'no wentifi hwe moya'mi ango engo sponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahon'ngkofi ho'nimimentisofoho. ³⁵ Oso hungkuno hiso ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. Hofiko Jisasi'nji i'mofapontifi uhwonimentohofoso oso hwe towahuno wonyo ulikoma'mentohofoso sohwo kako he yofonto kako huno wopingo'njo imo'nonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo nohumentan'ngki uhwonimentohofofoho. Ose uhwonontifi iyoho imentohofofoho. ³⁶⁻³⁹ Oso a'amu tiffinjo i'mofapmmentohofoso somo a'amu hofiko Jisas oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofoso sohomo wopingo umokumentiso somo uhwonimentohofoso so'no mpoyo lutihwamentohofofoho. Ose upa'nontifi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kiko nakumo noneliko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ulimentohofoso hwapingoso ole'nefoho. Hofiko iyoho mikun'imposo un'ngkahon'ngki ulimentohofofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahon'ngki oso hwe towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofoso sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Ngko kiko'nji wowahontnne'no yohono. Ose ko ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko jije angopono asomo uhuji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kilohomaso so'no jije a'amu somo filutihwaho. Ose lihwajonto Jisas kako nihu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lutihwamentisofoho.

*Mu poyo pe'nyosi'nji a'mu mnokino'njosi'njiye hungkunofoho.
(Matiyu 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonontifi simonyo imentohofofoho. ⁴¹⁻⁴² Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo ango we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nnyosi kako poyo wope'nimonto mofone sopo kan'ngkwowho Jisasimo u'manto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nje ango pone'no wowaho. Ose ulimentisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan'ngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wopingo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo sohwo nto umojiyoho. ⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokahon'ngki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho. ⁴⁵ Oso hohosohonta Jisas ulimento, Ngkimo aho tihwo n'ipm'mokantofoho. Ose ulahon'ngki hofiko anga'no anga'no ulimentohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono.

Ose lontan+ngkofi Pita Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo, hwe moya'mi pi'n+ngo engo kikimo ifehu'mokokumant+fi kakupm'mokohoho. ⁴⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, A'amu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho. ⁴⁷ Ose ulahon+ngki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syaf+syonto yomo yomo yonto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe t+mopo kako Jisas+mo aho kisuhumentiso hwap+ngo so'no lut+hwanto ole ul+mento, Nje mnokinoso n+hu'no komo'no moi'wo imo'n+ngkohoho. ⁴⁸ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Nje mupe, kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wop+ngo imo'n+ngkino. Kiko simeho wop+ngo'njo siki uhujji fohumantono.

⁴⁹ Ose ulontan+ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi+mo u'manto ul+mento, Jije mu poyo nto pe'n+ngkohoho. Oseso kiko olo hwe engo lohomo jije ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ⁵⁰ Ose ulahon+ngki Jisas kako upa'nonto Jailosi+mo ul+mento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntahopohojo'no jije mu wop+ngo umo'n+montonoho. ⁵¹ Ose ulonto Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jemis oso hwanji kan+ngkwohwo'ya'u'njimo ut+manto hofiko'nohini angomo humentohofofoho. Nom'ne a'amu somo ole ul+mento, Sekwo noswap+kutoho. ⁵² Ose ulahon+ngki hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hofiko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentan+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo humotaho likutoho. Kako poyo'maho. Saho foyaweho. ⁵³ Ose ulahon+ngki a'amu hiso hofiko mu poyo nto pe'n+mentiso so'no huno uyahon+ngki hofiko Jisas+mne'no sitofo ulont+fi tikafo uj+mentohofofoho. ⁵⁴ I oso'no Jisas kako mu poyo pe'n+mentiso siye aho manto mango mohm'no ole ul+mento, Mupe, kiko fil+kaho. ⁵⁵ Ose ulahon+ngki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'ofahon+ngki mu sopi lika'mentisofoho. Nolikofahon+ngki Jisas kan+ngkwohwo'ya'umo ul+mento, Wosopayo uyinyo. ⁵⁶ Ose ulahon+ngki kan+ngkwohwo'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kan+ngkwohwo'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumo nulohosiloho. Ose ul+mentisofoho.

9

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe syoho somo iyo'ne uhwat+mentisofoho.

(Matiyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lut+manto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo wae yaof+kujji wop+ngo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uy+mentisofoho. ² Jisas hofikimo ul+mento, Sekwo ango'meemne humpekujji An+tu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no lut+hwaf+kujji a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokumno. ³ Ose ulonto ul+mento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofono nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiy+kuno. ⁴ Sekwo nom'ne angopo i'mofahokujji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no set+maso sohwoe angomnohini foyawent+fijo sohwasi oso ango hopo sopo nuliko'maf+kujji ango nom'nepono nje hungkuno lut+hwayo'ne fihwan+mno. ⁵ Ango fipo i'mofafijoso a'amu moset+maso'njo mikujji'manji oso ango hopo sopo nuliko'maf+kujji hopo sponjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentan+ngkujji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon+ngkujji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyaf+hup+fe. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syaf+syikujji iyoho unono.

⁶ Ose ulonto hofi:kimo uhwojahon:ngki hofi:ko ango'meemne'no humpo'mentohofofoho. Ango ho'mo ho'mmeemo Anitu ye hungkuno wop:ngoso liku'mofonti:fi a'amu mnokino'njo somo wop:ngo umokumentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'nimentisofoho.

(Matiyu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Hwe yofe engo'njo hwaho Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Heloutiyoho. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'n:ngo syafi:hu'mentisofoho. Hwap:ngoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'nimentiso sohwo kako pi'nimo mta'ni apa'no songo nto likakwoho. ⁸ Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahon:ngki kako neyakwosamo hohonta lutihwamojo sohwo kako poyo pe'nimentiso sohwo apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohomo Anitu hungkuno uyahon:ngki lutihwamojo sohwo nto likakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafi:hu'mento, Nje a'amu lihwatimentoheso hofi:ko Jouniye ti'wangomo m:ngo ntofilijwamokwofihweho. Oseso olo hwe lohwo Jouni'manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n:ngkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'nimaleso tihwolo. Ose syafisyonto kako Jisasimo uhwonimonto imentisofoho.

Jisas kako a'amu faif tausen' (5000) sohwo wopayo uyimentisofoho.

(Matiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (*apousel*) uhwatimentiso sohwa asomo noponti:fi hofi:ko yo'mayo imentohofoho so'no Jisasimo ulimentohofofoho. Nto ulahon:ngkofi Jisas kako hofi:ko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwatimofonti:fi hofi:ko'nohino ango Mpetisaita ne'no umentohofofoho. ¹¹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahon:ngki hofi:ko umentohofoho somo in:ngkamentohofofoho. Jisas kako oso hwe moya'mi hiso kakimo nto in:ngkawahon:ngkofi uhwononto ulimento, Sekwo oyon:mno. Jisas kako Anitu hwe moya'mi somo wop:ngo umokosyohumamonto iwo'n:ngkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wop:ngo umokumentisofoho.

¹² Oso'no sikuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisasimo u'manti:fi ulimentohofi, Kiko oso hwe moya'mi somo ango so'mne'no lihwajohojo'no hofi:ko osopo fosyawekuji wosopayo wotipemapife. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho. ¹³ Ose ko ulahon:ngkofi Jisas ulimento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahon:ngki hofi:ko ulimentohofi, Nakwo wosopayo pi'n:ngo'njo hwonani'maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'uyo so'ntnnohino mokosyohumalohwono. I kiko ole losyofisyalokuno. Sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyofisyalokuno. Ose ulimentohofofoho.

¹⁴ Oso a'amu hiso *faif tausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo hofi:kimo ulimno. A'amu *fifiti* (50), *fifiti* (50) mihu'mokin:ngkuji wohumafe. ¹⁵ Ose ulahon:ngki inomokomoyo sohwa hofi:ko Jisas ulimentiso hopa mihu'mohu'm:ngo yihu'mati'mentohofofoho. ¹⁶ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo a'amu somo yano ulofiyo'ne hu'muyimentisofoho. ¹⁷ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nonti:fi simeho uhnn:ngkahon:ngki hofi:ko

wosopayo n̄lifonao'mentohofoso nuhu'mokont̄ifi sohwo ho'yo aho hopi'nono s̄ife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofofoho.

*Pita Jisas̄imne'no K̄l̄ais̄iyoho ose l̄ijwao'mentisofoho.
(Mat̄iyu 16:13-19; Mak 8:27-29)*

¹⁸ S̄ikuno fihumo Jisas kako'nohini kan̄ngkwohumo jomo ulontan̄ngki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohumantohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa ulohon̄mento, A'am̄u ngkine'no pehofo mjol̄im̄walokwofo. ¹⁹ Ose ulahon̄ngki hof̄iko ul̄imentohofi, A'am̄u fehohn̄jo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'am̄umo Mijo Kiyoma'mojo sohwo l̄ikeno. A'am̄u nom'ne fehohn̄jo ole lalokwofo, Ilaijat̄ikeno. I nom'nihwa a'am̄umo An̄tu hungkuno uyahon̄ngki lut̄ihwanto pe'n̄mentiso sohwo apa'no songo l̄ika'maso hwol̄ikeno. Kikine'no ose mjol̄im̄walokwofo. ²⁰ Ose ulahon̄ngkofi Jisas ul̄imento, Sekwo sohwas̄i, ngkine'no pehofo nt̄iwo'n̄ngkohof̄ihwasilo. Ose ulahon̄ngki Pita ul̄imento, K̄iko sohwas̄i An̄tuye K̄l̄ais̄ikiyoho. An̄tu nakwoe hwaho lopone'no kuhwot̄imentiso hwosoho.

*Jisas kako poyo pe'n̄ngkuhwosi apa'no songo l̄ikafone so'no hungkuno ul̄imentisofoho.
(Mat̄iyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)*

²¹ Pita ose ulahon̄ngki Jisas kako inomokomoyo sohwa hungkuno yokumpohn̄nyo ole ul̄imento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo luj̄im̄of̄ikutoho. ²² Ose ulonto ole ul̄imento, A'am̄ufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'am̄u Jutafe hwe engo sohwan̄ji a'am̄u tajo ango syoho'n̄jo sohwan̄ji a'am̄u Jutafe hon̄ngkano hungkuno lut̄ihwawo'n̄ngkohof̄o sohwan̄ji hof̄iko ngkine'no nakwolaho nt̄ikuji hohujo ikinjan̄im̄of̄ikuji nofonjan̄ihufit̄nefoho. I oso'no s̄ikuno hufa'u s̄ihune memjaof̄ihwoso'no ngko apa'no songo wol̄ika'monnoho.

²³ Ose ulonto hwe moya'mi hopi'nono Jisas̄imo in̄ngkamentohof̄o somo ole ul̄imento, U, a'am̄u fisoku ngkimo wonn̄ngkopano l̄ifijo'man̄ji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n̄wo'n̄ngkiso so'n̄ji sekwoe yofe so'n̄ji monje yahin̄ngkuji sekwo s̄ikuno huhwo huhwi nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'n̄jo ifi-joso ngkimo mof̄o ne sopo t̄ifi n̄ngkapmno. ²⁴ A'am̄u fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn̄nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop̄iwahu'montonoho. Oso'no a'am̄u fihwo ngkine'no huno uyahon̄ngkuhwosi kakoe humayoso p̄iwasyososo hwangu kakoe humayoso wot̄ipema'montonoho.

²⁵ A'am̄u fihwo kako An̄tumne'no hohujo ikinjaof̄ihwosi kako olo hwaho lophon̄jo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako t̄ikanomo weso'man̄ji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ²⁶ A'am̄u fihwo kako nje hungkuno so'n̄ji ngko'nt̄ne'no hohujo ikinjan̄im̄of̄oso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no t̄ifi no'mo hohujo ikinj̄im̄m̄nefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn̄nyo so'n̄ji a'am̄u ahwomom̄jo wop̄ingo'nohini sohwafe yokumpohn̄nyo'n̄ji nje yofe engo'n̄ji olo hwaho lopo asomo pm̄me sohonta a'am̄u ngkine'no hohujo ikinjan̄im̄of̄oso sohune'no ngko hohujo ukinj̄im̄om̄noho. ²⁷ Ngko hungkuno nehopi wasel̄im̄onne'no yohono. A'am̄u olo hwaho lopo nakwo'n̄ji olohonta humalof̄o fehohn̄joso mape'n̄ontan̄ngkuji An̄tu a'am̄umo wop̄ingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonant̄ifeho. Ose ul̄imentisofoho.

*Jisas kakoe a'apaho s̄imano nom'ne kengo imo'n̄imentisofoho.
(Mat̄iyu 17:1-3; Mak 9:2-13)*

²⁸ S̄ikuno aho fehohn̄jo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s̄ihune memjaof̄ahon̄ngki Jisas kako Pitaja Jounja Jem̄is̄ijamo ut̄imanto kako Mpohumo jomo ul̄imo lonto

hwofiki'nyo we'e sopeno'no kotasimentohofofoho. ²⁹ Kako Mpohumo jomo ulontaningi kakoe simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofo sawemoso nihu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'nimentisofoho. ³⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'nimentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnnimentohofoso Mousesi'nji Ilaija'njoho. ³¹ Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ango Jelusalem sopo yo'mayo Anitu kako Jisas yone'ento uyohotimentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'nimontonoho, hnnimentohofofoho.

³² Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofoho sohwa nolikafontifi uhwonimentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwonimentohofofoho. ³³ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisasi mo uhwoti'mofaho lonji imentisiyoso Pita kako huno pi'ningo syofisikaofonto Jisasi mo ulimento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani schonngkuhwoneso wopingofoho. Olo hilo so'no syafisiyo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no yihwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahonngki ulimentisofoho. ³⁴ Pita ose ulontaningi himo hwahonepo kepijiyofasyonto hofikimo ifeehu'mokosyahonngki inomokomoyo sohwa hofiko iyoho imentohofofoho. ³⁵ Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwosopomentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno. ³⁶ Oso mampaho hiso moi'wo ho'nikwato lohofahonngki inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso Jisas kako'nohini lohofontanngki uhwonimentohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwonimentohofoho sohonta hofiko nom'ne sohwo hungkuno mulimmentohofofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofofoho.

Hwomu towahuno wonyo ehuhnamo'nyo fihumo Jisas wopingo umokumentisofoho. (Matiyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Mo'ningkanta hofiko hwofiki'nyo we'e sopo uliko'mantifi nowentifi hwe moya'mi pi'ningo engo honingkanopo Jisasi mo uswo'nimentohofofoho. ³⁸ Hwe fihwo kako oso hwe moya'mi pi'ningo engo somta'ni Jisasi mo johu ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakilimonne'no yohono. Kiko nje hwomu lohomo timo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho. ³⁹ Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohomo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahonngki hwomu sohwo kako johu mohm'no l'wo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohomo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahonngki hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sapi'wo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'nimojofoho. ⁴⁰ Oseso ngko jije inomokomoyo sohwa hofiko towahuno wonyo hiso wae weenimofife lonji humotaho ko loheso hofiko hopo'maho. ⁴¹ Ose ulahonngki Jisasi ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo Anitumo simoho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo honingkanohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikenoh. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikenoh. Jije hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴² Nomotowentanngki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hnojjwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae yimofonto hwomu sohomo wopingo umokumentisofoho. Wopingo umokonto kaningkwohumo uyimentisofoho. ⁴³ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonontifi hi ulikofahonngki hofiko yomo imentohofofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro kako poyo imo'none so'no apa'no ulimentisofoho.

(Matiyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Hofiko Jisas kako imentiso so'no huno pi'ningo engo syofisyontaningkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro ulimento, ⁴⁴ Sekwo olo hungkuno loso seli'me'no haloho ito'no upa'n+mno. Sekwo iningo mofikutoho. Hwangku we'enepe ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohware aho somo hofiko ngkimo woho'nonisyantifeho. ⁴⁵ Ose ulahonngki hofiko oso hungkuno ulimentiso so'no huno mummentisofoho. Hwapingoso oso hungkuno hiso hofikine'no hiyaso wo'nyo so'no hofiko huno mosyafisiyo'njo yontifi hofiko hwapingo ne so'no Jisasimo ujoso'no iyoho unimentisofoho.

Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nyoso tihwolo.

(Matiyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Inomokomoyo sohwa hofiko nakwoe hwe yofe engo'njo simo'mo yakoloso, tihwolikeno sohnnohojikamo'nontifi ikujoho wofongki'nantifi imentohofofoho. ⁴⁷ Jisas kako hofikoe huno somjo huno wo'nyo so'no huno uyahonngki kako mehomi we'eso utimanto, momemokosyohumamentisofoho. ⁴⁸ Oseso inomokomoyo sohwaro ulimento, A'amu fihwo kako olo mehomi lohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho. A'amu ngkimo nifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo nihwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyafisiyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako Anituye timopo hwe engo ne simo'mjo hweho.

A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jisasiye inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, Nakwo uhwonimalohwoneso hwe fihwo kako jije yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontanngki uhwonimalohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokinngkwaloku yihwono i oso'no nakwo kakimo ulimalohwono, Kiko Jisasiye yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofohotoho. ⁵⁰ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honngkanomo nopijumofikutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyaso Jisas hofikoe angopo wahonngki hofiko Jisasimo mutimammentohofofoho.

⁵¹ Jisasimo Anitu ahwomomne asomo utimayo sikuno mofonepo imo'nngkahonngki Jisas kako Jelusalemne'no we-ene'no huno yokumpohn'nyo syofisyomanto Jelusalemne'no wawomo lonto hano simentisofoho. ⁵² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalemne'no nowentaningkofi kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe ango fipone'no Jisas kakine'no ango ito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne lihwatimentisofoho. ⁵³ I oso'no oso ango hopo sponjo a'amuso hofiko Jisasimo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofofoho. Hwapingoso kako Jelusalemne hweho lontifi mutimammentohofofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohofu yahinoso Jelusalemnohini * uhwonyoso nakwolaho linyofoho. ⁵⁴ Jisasiye inomokomoyo

* **9:53:** A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'nngkohofofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jelusalem uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'nngkohofofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoe yahino wopingo minngkawo'nngkiyohofu. Oso'no hofiko Jisasimo mufo'maso'njo imentohofofoho.

hufa'u sohwa'u Jem+s+'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji ulimentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no johohu lutimehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wop'ngotaho. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ose ulahon'ngki Jisas kako sikimo yoka ulimento, Siko sikoe simeho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmentohe hwon'maho. O'lo, a'amumo ufo'mayo'ne pmentohe hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki hofiko nom'ne ango pone'no womentohofofoho.

*A'amu Jisasimo tifi in'ngkayo yahino so'ne hungkunofoho.
(Mat'yu 8:19-22)*

⁵⁷ Hofiko hon'ngkanopo noloho'nowntan'ngkofi hwe fihwo Jisasimo ulimento, Kiko ango nti'mno usoso ngko tifi wokin'ngkamonnho. ⁵⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Sikiswojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho foyawe'neso ane hwo'nyoho.

⁵⁹ Ose ulonto kako nom'ne hwe sohomo ulimento, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape. Ose ko ulahon'ngki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape ntohino so'no ngko kikimo wokin'ngkapmmonno. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pi'nimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wop'ngotaho. ⁶⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi mon'ngkapifijoso hofiko ujopijisyahufe. Hofikoe syohofoho. I kiko sohwo'ni ngkimo nn'ngkapohoji Anitu a'amumo wop'ngo umokosyohumamonto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso filijimofo. Ose ulimentisofoho.

⁶¹ Hwe nom'nihwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokin'ngkamonnho. I oso'no ngko simo'mo nje a'amumo aho nihu'no upeemeso wop'ngotaho. ⁶² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi ko nn'ngkapihwosi kako tifi no'mo yo'mayo uliko'maso so'no ikintimantimo mjim'we'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo spono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ulimentisofoho.

10

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwo ango'meemo kakoe hungkuno lutihwayo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu sefenti-tu (72) sohwo kakoe syoho somne'no uhwo'sopomentisofoho. Kako a'amufe ango ho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento ango ho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ² Simo'mo hungkuno ole ulimento, Pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Wopayo syoho sponjo pi'n'ngo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'n'ngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyo'ne jomo ulimno. ³ Sekwo upa'nimno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikiswojo sohwafe ango'mne'no wokasemo'mji yalokweno. Hofiko sekumo wonyo woselohofantife'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwanne'no huno ose ko niyahon'ngki losehwojalokweno. Oso'no mpanimno. ⁴ Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sifikwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'n'ngkutoho. Sekwo hon'ngkanomo wekuji uhwon'fijoso hwe fihwo hon'ngkanopo nohumentan'ngkuhwosi uhwon'ngkuji nijwokohumafikutoho. O'lo, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho. ⁵ Sekwo a'amufe ango sopo i'mofahokuji

ole ulimno. Anitu kako sekumo wopingo waselohomonto iwo'n'ngkiso so'no sekwo simeho wopingo'nji fesyohumamno. Ose ulimno.

⁶ Hwe fihwo kako yahino wopingo iwo'n'ngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso kako sekumo wopingo selohofihwoso'no Anitu oso a'amu huhwo sohomo wopingo uloho'montonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'n'ngkiso sohwoe angopo i'mofafijoso sekwo Anitu wopingo uloho'monto iwo'n'ngkiso so'no simeho wopingo'njo fesyohumamno, ulifijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selihwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no simeho wopingo'njo hwasi fohumpopmno. Anitu kako sekumo wopingo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho. ⁷ A'amu fihwo kakoe angommne'no setimahwoso'no sekwo oso ango homo somnohini humafikuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejapikujo'no sekwo hmnimno. Hwapingoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo ango anga'nohino somo fesyawekuji nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, oso ango anga'nohino somta'ni nje hungkuno filiku'mopmno. ⁸ Sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amu hofiko sekumo setimafikuji yo'mayo mijo wosopayo so'nji sekune'no likuji yano selofifijoso sekwo umapmno. ⁹ Sekwo oso ango hopo sponjo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuji hofikimo ole ulimno, Anitu sekumo wopingo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho. ¹⁰ I oso'no sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amuso sekumo mosetimaso'njo miyikuji sekwo oso ango hopo sponjo hon'ngkano sopo lohofikuji ole ulimno, ¹¹ Sekwoe ango laponjo hwaho hintalinyo namongki'n'ngkisoso sekwo sekwoe yahino somne'no huno syafisiyo'no nakwo hintalinyo hiso wae yasyihwoneso sekwo'nefoho. Sekwo olo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Anitu kako sekumo wopingo wosemokosyohumamonto ko yahon'ngki oso'no sekwo hohujo ikinjaofiwon'ngkohoho kuyoho. Oseso nakwo tohino manoho likuji Anitu semokosyohumayo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Nto i'mofapohoho. ¹² Ose ulonto ole ulimento, Nje a'amu sohwaso ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofosof hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

A'amu Anituye hungkunomo simeho miwolo'mokiyo somne'no sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno, Jisas kako ose ulimentisofoho.

(Matyu 11:20-24)

¹³ U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaitajo sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ngki yohofoso esetihwamentohe somo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'iji hohonta humamotofoso hofiko uhwonontifijontentesi hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hul'ngkwajingo a'apahopo loho'n'ngkuji hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofu kuyoho. ¹⁴ Anitu kako a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

¹⁵ I oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawon'ngkohoho soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'iwon'ngkohoho soku sekwo tikanomo ufitne kuyoho.

¹⁶ Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohwaso ulimento, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewon'ngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no nipewon'ngkisofoho. A'amu sekumo hohujo ikinjasemofiwon'ngkiso sohwo ngko

huhwo'nimo hohujo ikinjan+mofiwo'n'ngkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjan+mofiwo'n'ngkiso sohwo kako Anitu nihwat+mentiso sohwo huhumo hohujo ikinj+mofalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako a'amu huhwo sohwo uhwat+mentisofoho.

Jisas kako a'amu kakoe syoho somne'no uhwat+mentiso sohwa asomo i'mofapmmmentohofoho.

¹⁷ Hwangku no'mo a'amu *sefenti-tu* (72) Jisas kakoe syoho somne'no uhwat+mentiso sohwa hofi'ko asomo i'miwentifi simonyo imentohofoho. Simonyo yontifi Jisasimo ul+mentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jije yofe ul+malohwone so'no hofi'ko jije yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofoho. ¹⁸ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'mingo hopa yonto piwesyahon+ngki uhwon+mentohefoho. ¹⁹ Sekwo upa'nimno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmmmentohe so'no sekwo homa wonyo so'nji a'nant+hwoyo so'njimo sekwo hwotoho fifijos hopoenohino hwasoho. Sekwo Seteniye yokumpohn'nyo somo uyakolofone yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho. ²⁰ I oseso sekwo olo so'no simonyo ikuji huno ole syafisy+ikutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofoho. Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu sekwoe yofe ahwomomo mt'i'mokasehumentiso so'no simonyo fiy+mno. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no simonyo yonto Mpohumo isamoyoka ul+mentisofoho.

(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wop+ngo sohwo Jisasiye simeho wop+ngo umokahon+ngki Jisas kako simonyo yonto Mpohumo ul+mento, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwap+ngo hwasoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n'ngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema+mentohofoho somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofi'ko mehomimne'no simeho kan+ngkwowho'ya'umo uy+wo'n'ngkohoho hopa kijopontan+ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²² Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ul+mento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nani+humentisofoho. Olo hwaho lophonjo a'amu fihwo kako nje hwap+ngo sopone'no huno inyoso t+hwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohuni huno uyohoho. U, Mpohwoe hwap+ngo sopone'no huno inyoso t+hwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohuni huno niyohoho. U, ngko Mpohumo woset+hwamo ul+wo'n'ngkohe a'amuso hofi'ko hi'nji ngko'ntnnohuni huno nayohoho. Ose ul+mentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnnohuni humantifi Jisas hofi'kimnohuni ul+mento, A'amu yo'mayo yo'mayo sekwo uhwon+wo'n'ngkohoho somo uhwon+ngkuji simonyo uyife. ²⁴ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo Anitu hungkuno uyahon+ngki l+motofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo pi'n+ngo sohwanji hofi'ko yo'mayo sekwo uhwon+alokwofo somo uhwonano lontifi ko imentohofoso muhwon+mmentohofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofi'ko upo'nano lontifi ko imentohofoso hofi'ko mupa'n+mmentohofoho. Ose ul+mentisofoho.

A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahon+ngki ufo'ma'mentisofoho.

²⁵ A'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamojo sohwo kako Jisasimo yamofu uloho'mo lonto nu'manto ul+mento, Nje Lont+hwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto. ²⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento,

Mousesiye honingkano hungkuno nejapmmmentisoso hungkuno pehofo wo'nnyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki kako ul'imento, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kiko'njopo mofonepo humawo'n'ngkohoho somo kiko kikine'no kumo'n'wo'n'ngkiso hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono. ²⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Hopi lohino. Kiko oso hungkuno nto'nohino losomo in'ngkafijo'manji kiko songo ne'no humayo'neso watipihwonimonnoho. Noho fitipemaho. ²⁹ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wopingo umokinimonto yonto ole ul'imento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'n'ngkohoho somo ngko hofikine'no nimo'nyoso pipilo. ³⁰ Ose ulahon'ngki Jisas pahnnimo hungkuno ole ul'imento,

Hwe fihwo kako ango Jelusalem ul'iko'manto ango Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa honingkanopo uhwonima'nontifi hofiko kakoe ho'yango yo'mayoso moi'wo lonte'memantifi kakimo ikujoho fongku'mentohofoho. Ose ulohofontifi humpo'mentohofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako honingkanopo nohumanto kako we'enepe poyo wape'nimonto imentisofoho. ³¹ Oso hohosohonta hwe fihwo kako tajo ango syoho'njo sohwo kako honingkano homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohwo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³² Nto uyokolofahon'ngki hwe nom'ne Lifaiye temtifofo mta'ango sohwo kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwo enjwa'mo syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako hwe huhwo sohwo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³³ I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou honingkano homo somo nowento uhwonmentisoso hwe huhwo sohwo nohumentan'ngki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho. ³⁴ Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofoho sohwo ul'ikafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanto kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohwo noho'nomanto kakoe yahupo m'humajonto ango fosyawe'ne somo motawento wopingo umokosyohumamentisofoho. ³⁵ Mo'n'ngkanta kako oso ango engoso mokosyohumawo'n'ngkiso kakwo'yohwo sohwo sife aho hopi'nonohino kina uyonto ul'imento, Kiko olo hwe huhwo lohomo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no jije hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangku asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmmmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶ Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ul'imento, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u sihune sohwa oso hwe fonjahumentohofoho sohwo uhwon-topahon'ngkofi oso a'amumo simeho nehopi a'amu mofonepo humawo'n'ngkohoho hopaso tihwo u'masohwolo. ³⁷ Ose ulahon'ngki oso a'amu honingkano hungkuno lutihwamojo sohwo ul'imento, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahon'ngki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohoho. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'nye angomno umentisofoho.

³⁸ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko Jelusalemne'no hano ne'no nosontifi ango fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwonmentisoso kako Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho. ³⁹ Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas

kako angomo noswopahonꞑngki Maliya kako Jisasiye sifiꞑki'nyo'mo humanto kakoe hungkunomo haloho humupo'ntohumantisofoho. ⁴⁰ Maliya osopo nohumentanꞑngki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'nꞑngo pi'nꞑngo syofisikaofonto Jisasiꞑmo ulꞑmento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo monifo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinoso wopꞑngotaho. Kꞑko nje nampohumo filꞑhwajo. Ngkimo wonifo'mano. ⁴¹ Ose ulahonꞑngki Jisas ulꞑmento, Motafo, Motafo, kꞑko huno pi'nꞑngo engo syafisyonji jꞑje sꞑmeho yo'mayo pi'nꞑngo engo somne'no peho'no kilꞑkakwoho. ⁴² Anga'nohino wonyoangkafoso yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. Kꞑko oso hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wopꞑngo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wopꞑngoso kakinta'ni wae meeofanehwono. Ose ulꞑmentisofoho.

11

Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.
(Matꞑyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Sꞑkuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahonꞑngki kakoe inomoko-moyo fihwo kakimo ulꞑmento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohware Mpohumo jomo ujo'ne itꞑhwamentisofoho. Oso hopa kꞑko olohonta fonetꞑhwaho. ² Ose ulahonꞑngki Jisas ulꞑmento, Sekwo Mpohumo jomo ulano liꞑkujoso sekwo olo pa'nyoso ulꞑmno.

Mpohwo jꞑje yofe wopꞑngo'nohinoso ne'nohini woho'nꞑwo'nꞑngkuhwono.

Oso sꞑkuno kꞑko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono

³ Sꞑkuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴ Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo nakwo wae yao'malohwone hopaso kꞑko nakwoe wonyoso wae fenamofa.

Kꞑko nakumo yamofa nalohofa somo nonehumajohotoho.

⁵ Ose lutꞑhwanto kako Mpohumo jomo ujo'ne nom'ne hungkuno lutꞑhwamento, Sekwo anga'nohini fihwosi kꞑko sꞑkwo'miyo kuntoliyopo a'amu kꞑko'njo mofone sopo humawo'nꞑngkiso sohwoe angomo u'mahoji ulꞑmnoho. Kꞑko wosopayo hufa'u sꞑhune ntape. ⁶ Nje a'amu kako honꞑngkanomo noponto ngkimo ni'maso sohwo ngko wopayo nuyꞑmneso ane hwo'nyoho. ⁷ Ose ulohoji'no kako oso hwe anga homo somjo sohwo kako ole wakiliꞑmontonoho. Kꞑko ngkimo syoho engo peho'no ntopantokuno. Hoku'yo nto piꝼwasyonji nje mehomi'nji nakwo saho fosyawoto-hwono. Ngko yo'mayoso nolꝼkahm'mo mokijapmnehono. ⁸ Ose kilꝼhwoso'no kꝼko pipi uyꝼmonnto. Ngko sekumo waseliꝼmonne'no yohono. Oso hwe anga somjo sohwo kako ole wosyafꝼhu'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko huhune'no ngko molꝼkafe'njo i'mo ngko muyo'njo uyꝼmonnoho. Ose ko syafꝼsyꝼhwosi kꝼko johu ne'no liꝼwo'nontanꝼngkohoji oso a'amu anga somjo sohwo kako nolꝼkafꝼhwosi yo'mayo hopi'nonohino kꝼko umofonyo inyoso woki-japmmontonoho. Hwapꝼngoso kꝼko kakimo jomo ne'no ulꝼwo'nꝼngkohino so'no wonꝼmango munyofoho. ⁹ Oso pa'nyoso Mpohumo jomo ujo'ne yahino wo'nnyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulꝼfijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafꝼhafe tiꝼpentanꝼngkuji sekwo oso hiso uhwonantꝼfeho. Sekwo hoku'yopo hwanꝼngo fonꝼꝼkujo'no Anꝼtu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. ¹⁰ A'amu hopi'nonohino hofꝼko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulꝼkujo'no Anꝼtu uyꝼmontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofꝼko hafꝼhafe tiꝼpiꝼfijoso wotiꝼpemantꝼfeho. A'amu hoku'yopo hwanꝼngo fongkupijoso Anꝼtu kako wosehwosampo'montonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwasi sekwoe hwomu sohwa inaniku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho. ¹² I yihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nantihwoyo uyantifetaho. Awonoho. ¹³ Oseso sekwo honingkanono wonyo'njo ko huhwasi sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwon'ningkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Setennta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofoho.

(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohumta'ni towahuno wonyo wae yaofahoningki towahuno wonyo sohwo nto l'fahoningki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pi'ningo engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaha mjalim'mentohofoho. ¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino sohwafe hwe engoso Setenyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepuliyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofoho. ¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo yamofo uyano lontifi ulimentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ningkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwoningkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano. ¹⁷ Ose ulahoningkofi Jisas kako hofikoe huno somo huno moi'wo uyahoningki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawon'ningkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'ningkuji hofikoe wopingo fesyohumayo'neso wonyo umon'nimontonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hningkuji hofikoe fesyohumayoso wonyo umon'nimontonoho. ¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yafo'ne mant'imentesi Setenye a'amu sohwa hotitofikuji ikujoho fongki'ningkutnesohilo. Ose'manji Setenye yokumpohn'nyoso pipi umon'nimontolo. ¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yafo'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofiwon'ningkohoho somo tihwo ufo'mahwoso'no weefantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁰ I oso'no ngko Anitu mta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamonto isoso nto se'mahoningki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoe mekino sampe yo'mayo so'nji yohofihwontohumawon'ningkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofonehoho. ²² I oso'no hwe nom'ne Setenye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nopihwosi kako Setenye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaofihwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fonifonyo imokalofoho.

Towahuno wonyo a'amumo nto uliko'maso sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi t'pehwosi kakoe ango simo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho.

²⁵ Asomo nopihwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo

wae nto yososo wop'ingomo uhwon'montonoho. ²⁶ Ose uhwon'ingkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hof'iko hof'ikoe wonyoso s'imo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako ut'mahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo s'imo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo m'ikun'imposo somo humaho. Ose ul'imentisofoho.

Simeho wop'ingo tipemayo yahino neso olenoho.

²⁷ Oso hohosohonta hwe moya'mi pi'n'ingo engo nohumentan'ingko fi a'mu fisi nohumanto Jisas'imne'no johu ulonto ul'imento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmmentisosi kako kikine'no s'imonyo uyono. ²⁸ Ose ko ulahon'ingki Jisas ul'imento, O'o, s'imonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moya'mi hof'iko An'ituye hungkunomo upa'ninyoso in'ingka fi jo' manji hof'iko s'imonyo nehopi uyant'ifeho.

Yo'mayo kengo a'amu miy'wo'n'ingki yohofoso uhwonano lont'ifi Jisas'imo johu ut'imentohofofoho.

(Mat'iyu 12:38-42; Mak 8:11-13)

²⁹ Hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Jisasi'njopo uhu'mokontan'ingko fi Jisas kako olo hungkuno loso ul'imento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku wop'ingo ku'maho. Hwap'ingoso sekwo ole nt'wo'n'alokwofo, K'iko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohon'ingkuhwasi nakwo huno wonayono. K'iko An'ituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko nt'wo'n'ingkohofoso ngko oso hiso mut'hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini woset'hwamonnoho. ³⁰ Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonont'ifi hof'iko huno ole umento, An'itu Jounamo lone-hwat'imentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'n'imo n'i'mante so'no olohonta a'amu humawo'n'ingkohofoso nohon'ingkujo'no hof'iko huno ole uyono. An'itu ngkimo ni'hwat'imentiso hwo'nyoho. ³¹ Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no An'itu kako yano ilofone s'ikuno somo i'mofap'hwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nol'ikaf'hwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo An'itumo min'ingkeyoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwap'ingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun An'ituye hungkuno wolont'ihwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomoun'imo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo min'ingkowalokuyohofo. ³² An'itu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyo'ne s'ikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nol'ikaf'kuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole sel'fitnnefoho. Sekwo sekwoe hon'ingkanu wonyo somne'no simeho m'iwolo'mokiy'o'njo peho'no imentohofokulo. Ose sel'fitnnefoho. Hwap'ingoso a'amu Ninifoso hof'iko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nont'ifi hof'ikoe hon'ingkanu wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe hon'ingkanu wonyomne'no simeho m'iwolo'mokiyofoho.

Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 5:15; 6:22-23)

³³ A'amu fihwa sikiloho mongkujont'ifi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hof'iko ijempoho tojwa sopo ho'nasyont'ifeso a'amu ango homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonant'ifeho. ³⁴ Sekwoe timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. T'imo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. T'imo pi'n'ingo'manji s'ikwo'mjoho'mo humalofo. ³⁵ Oseso sekwo huno ito'no f'syaf'ihupmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku yahino

pi'n'ingo pi'n'ingo mafikuji apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. ³⁶ Sekwoe simeho mo'mo sikwo'mjoho ane hwasimanji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe simo'mangoso nom'ne a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwayo sohwanjimo yoka hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Jisas kako oso hungkuno ulikwato lohofahon'ingki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisasimo joho lutima'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo niwo'n'ingkohoho sopo humamentisofoho. ³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyatiku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahon'ingki uhwononto yomo yonto huno pi'n'ingo engo syafihu'mentisofoho. ³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahon'ingki ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwasisekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajijwontifeso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonontifeso hi semo'n'wo'n'ingkohoho. Oso'nji simeho mo'mo yo'mayo hon'ingkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho. ⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yatiku'nyo'ne'nohini syofisyalokwofo. Anitu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mtimokumentiso'maho. O'o, kako sekwoe simeho mo'mo sekwoe huno so'nji mtimokumentisofoho. ⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'n'ingkohoho somo yo'mayoso uyikujono sekwoe simeho mo'mo kiho ane umo'nimontonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwonifijoso hofiko sekwoe simeho mo'mo kiho ane so'no huno uyimontonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwasisekwoe tohino tipemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'n'ingkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'n'ingkahon'ingki anga'no Anitumne'no ko ho'nosyantifeso sekwo hon'ingkano ito'nohino somne'no huno mosyafisiyo'njo yontifeso Anitumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wopingo fehohnjoso Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ingkohofoso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo min'ing kayo'manji yahinoso wopingo'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasisekwoe Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'n'ingkohoho sofe simanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopingo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moya'mi uhu'mokiyo sopo nje hwe engofo selontife'no yiwo'n'ingkohofihwasoho.

⁴⁴ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasyiwo'n'ingkohoho sopo iyo mowontimofasiyo sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wopingo sopo a'amu hano emoyontifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahon'ingki hwe fihwo kako hon'ingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwo ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno. ⁴⁶ Ose ulahon'ingki Jisas ulimento, Sekwo a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwawo'n'ingkohoho huhwo sohwasisekwoe Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. A'amu sekwoe hon'ingkano hungkunomo ito'no in'ing kayo'ne syoho mikunimposo uyiwon'ingkohofihwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango mikunimposo kisas-yohon'ingkofo hofiko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo yiwo'n'ingkohofofoho. I oso'no sekwo hofikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihn'nasewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hofiko a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafo fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofoho huhwo sohwafo pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hulimotofihwasoho. ⁴⁸ Sekwo ose iwo'n'ngkohoho so'no ole itihwalokwofo. Neyakwosa hofiko a'amu huhwo sohwafo fonjahumentohofoho yahinoso wopingofoho. Ose lontifi sekwo wokosuyo hulimotofihwasoho. ⁴⁹ Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahon'ngko lijwafo syoho'njo (*apouse*) sohwanji sekuyepono lihwatimeso sekwo a'amu fihwamo fonjasyikuji nom'ni hwamo wonyo ulohofantifeho. Ose selalofoho. ⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki hungkuno hiso lijwafo'ne syoho'njo sohwafo fonjahumentohofoso Anitu nakwoe hwaho mtimokumentiso simo'mta'ango so'ntnne'no olhonta fonjahumomopmmalofo so'ntnne tohinoso olhontajo hwe moya'mi humalofo soku womantifeho. ⁵¹ Kein kako Apelimo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofiko Sekolaiya sohomo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ngkohoho sopo oso ango Anitu humaho limotofo ajwo sopo fonjahumentohofoho oso'ntnne tohinoso a'amu olhontajo humalofo soku womantifeho.

⁵² Sekwo hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohoho sohwaso sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo Anituye hungkuno ne'njo somo min'ngkayo'njo yontifi hiyaso'mo ho'nahumentohofoho so'no a'amu nom'neso hungkuno homo somo un'ngkowano ko lahon'ngkofi sekwo hofikoe hon'ngkanomo pijumokosyohumawo'n'ngkohofihwasoho. ⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo uliko'mahon'ngki oso a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko simano likumpentifi oso sikuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojano lontifi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasiye hunomo yamofu uyano lontifi hwasyo hungkuno wonalono lontifi hofiko yo'mayo so'no Jisasiwo'n'ngmentohofofoho.

12

Yo'mayo hiyaso'mo mokosyohumawo'n'ngkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno.

(Matiyu 10:26-27)

¹ Hwe moya'mi ni'hu'no pi'n'ngo engo uhu'mokumentohofoso hofiko ito'no humamentohofomaho. O'o, hofiko nom'ne a'amu sofe sifemo hwotoho wosolongkufinantifi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwafo ikinjamo lohofonto hofikimo simo'mo ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwafo yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofiko hofikoe yahino wonyo utihwa'nyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno seliwo'n'ngkohofihwafoho. Oso yahino so'no selalokweno. ² Yo'mayo hiyaso'mo wosohwangku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohoho hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. ³ Oseso yo'mayo hungkuno sekwo sikwo'mjoho'mo lontifeso hwangku mofehi'nyo'nji woho'nimontonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyaso'mo hofiyoka lontifeso hwangku utihwa'nyopo mango engo'nji wamjilimwantifeho.

Yo'mayo so'no iyoho sen'ngkuhwaloho. Anitumne'nohini iyoho wasenono.

(Matiyu 10:28-31)

⁴ Ose ulonto ole ulimento, U, nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho sen'ngkuhwaloho. O'o, hofiko sekwoe a'apaho poyo

semokukuji osopo pipi selohopitnnehofu. O'lo, awonoho. ⁵ I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselimonne'no yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyo'mangoso ni'hu'nahone tikanomo uhwajiyo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohino iyoho wasenono. ⁶ Sekwo huno seyohoho. Yihufu ni'hu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yihufu hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yiwon'ningkohofofoho. I oso'no oso yihufu ni'hu'no we'e somne'no Anitu kako iningo mamofiwon'ningkiyohoho. ⁷ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofu nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwanne'no iyoho seningkuhwaloho. O'lo, oso yihufu ni'hu'no we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawon'ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

*Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohofu'ne hungkunofoho.
(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ⁹ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho. ¹⁰ I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yaofu'ne jomo ulososo Anitu kako wae weo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. O'lo, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. ¹¹ A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohon'ngkujono nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. ¹² O'lo, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimonnoho.

A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawon'ngkiso sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

¹³ Hwe moya'mi pi'ningo engo nohumentan'ngkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, nje mpohwo poyo pe'n'ngkahon'ngki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no kiko nje tatohumo uso. Ho'yango hiso yano ilofihwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lonihwajohoho uso. ¹⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, I pipilo. Seningkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofu'ne syohoso tihwo ntapmmentisoto. Awonoho. ¹⁵ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ulimento, Sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiyimno. A'amu ho'yango pi'ningo engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simoho wopingo neso motipuhwonyo hweho.

¹⁶ Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'ningo engo ma'mentisofoho. ¹⁷ Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnnimento, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho. ¹⁸ Ose syafisyonto ole limento, U, ole uyimonnoho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo mikunimposo wamolimo. Ose molimo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho. ¹⁹ Ose i'me'no ngko nje huyo'mangomne'no ole wahnnimo, Jije yo'mayo wopingoso pi'ningo weho. Soswo pi'ningo engoso kiyakolofihwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwentimtefoho. Oseso syoho

engo yohotoho. O'lo, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo n'ngkohoji simeho wop'ingo'njo fesyohumaho. ²⁰ Ose ko hnn'ngkahon'ngki Anitu hwe huhwo sohumo ul'imento, Kiko huno ane hwosoho. Olo sikwo'miyo lomo kiko poyo wape'n'monnoho. Jije ho'yango engo ito'no esyohumahnoso tihwo woma'mteto. ²¹ Oso pahnnimo hungkunoso ulonto ole ul'imento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'n'ingo engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anituye timopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno.

Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisiyo'ne hungkunofoho.
(Matiyu 6:25-34)

²² Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ole ul'imento, Oso'no ole se-lalokweno. Sekwo sekwoe fesyohumayo so'no huno pi'n'ingo engo syafisyikui ole nol'ikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n'ingo engo syafisyikui ole nol'ikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahin'monnto. Ose syafisyikutoho. ²³ Hwap'ingoso nakwo peho'ne humolawotowono. Wosopayo'netaho. Hwapife'netaho. O'lo, oso'ne'maho. ²⁴ Sekwo yihufone fisyafihupmno. Hofiko wopuyo hul'iwon'ngkohofomaho. Hofiko wopayo mehu'meesyiwon'ngkohofomaho. Hofiko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njo'maho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uy'iwon'ngkohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo sehononteso sekwo yihufu somo yakolo'nnyo kuyoho. ²⁵ Hwe fihwo sekumtani kako huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umon'montolo. Awonoho. ²⁶ I sekwo oso we'e hiso ifitneso hopoenohini mmo'nyohwasimanji sekwo nom'ne yo'mayo pi'n'ingo engo somne'no huno pi'n'ingo pi'n'ingo peho'ne syofisyalokwofo. ²⁷ Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko he yo'mayoso mojiyofiwon'ngkiyohoho. I oso'no ole wasel'monne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap'ingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofu we'e somo muyakolofonehoho. ²⁸ Ou oso wokoso fofu sikuno fihumo syohopo lohofososo mon'ngkanta a'amu nolofekui tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofu Anitu wonyoangkafo mtim'okuwon'ngkiso somo uhwonontaneso wop'ingofoho liwon'ngkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofu yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ²⁹ Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafisyikutoho. Huno pi'n'ingo pi'n'ingo sey'eno. ³⁰ A'amu olo hwaho lopo Anitumo min'ngkayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyiwon'ngkohoho. I oso'no sen'ngkwowho Anitu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ngkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wop'ingo wosemokosyohumamontonoho. ³¹ Oseso simo'mo sekwo Anitumo enjwa'mo humayo'ne hi semon'ngkuhwoso'no Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontonoho.

Ahwomomjo ho'yango wojo so'ne hungkunofoho.
(Matiyu 6:19-21)

³² Nje yahu mehomi soku sekwo yo'mayo so'no iyoho sen'ngkuhwoloho. Anitu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anitu kako sekumo semokosyohumayo so'no simeho wop'ingo umon'nalofoho. ³³ Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho hiso a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yango wonyo mmon'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yango engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopenjo ho'yangoso mpona'naofe'nefoho.

A'amu ho'yango hufo iyoso aneponoho. Namu, mote, yo'mayoso ho'yangomo wonyo mmokonehoho. ³⁴ Ango jije ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofikuji sikiloho mongkujikuji ito'no fesyohumamno. ³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwaningo fonjihwoso'no syoho ulohofiyo sohwa hano komo'no wohwosampitimantifeho. ³⁷ Oso syoho ulohofiyo huhwo sohwa hofiko saho mofosyawoso uyantifeho. O'o, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentaningkuji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwoninkinguhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo wopayo niwo'ningkohoho epohumayo sopo uhumajihwosi kako wopayo uyimontonoho. ³⁸ I kako sikwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yihufo yoka simo'mjo ho'niwo'ningkiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiyo sohwo uhwonososo hofiko saho mofosyowentaningkuji uhwoninkinguhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho. ³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo simo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyo'humantifeho. U, oso hopaso hwe angu mokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe angu hopo sopo nta'ni yo'mayo hufo woma'mo lonteso'no sikuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso sikuno somne'no hontohumentaningkuhwosi a'amu hufo imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo. ⁴⁰ Oseso sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofisyomokosyohumentaningkuji asomo wapmmonnoho. Ose ulimentisofoho.

Syoho ulohofiyo wopingo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho. (Matiyu 24:45-51)

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisasimo ulimento, Hwe engofo, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino. ⁴²⁻⁴³ Ose ulohoningkahoningki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wopingo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyo sohwo umokosyohumayo syohoso uyahoningkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pihwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiyo sohwo mokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontaningkuhwosi uhwoninkinguhwoso'no oso syoho ulohofiyo sohwo simonyo uyimontonoho. ⁴⁴ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁵ I oso'no oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyihwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyo hwe moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohino ningkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo ningkuhwosi wonilohofao'montonoho. ⁴⁶ Syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentaningkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyo huhwo sohwo tohino engo uyihwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumati'montonoho.

⁴⁷ Syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahon'ingkuhwosi hungkuno homo somo min'ingkayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho. ⁴⁸ Syoho ulohofiyo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyaf+siyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. Anituye syoho ulohofiyo fisomo yo'mayo wop'ingo pi'n'ingo engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'n'ingo engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'n'ingo engo mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.

Jisas kako nakwoe hwahopo pmmentiso so'no a'amu wohotitofantifeho.

(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sijontentesi wop'ingo'nesohilo. ⁵⁰ Oso toho hiso mosijontan'ingkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjon+mop+hwosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho. ⁵¹ Ole losyonif+syant+kwofu. Olo hwaho luponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofo'ne pmmentiso hweho. Ngkine'no ose losyonif+syant+kwofu. O'o, sekwo upa'nimno. Ngko a'amu hotitofu'ne pmmentihe hwo'nyoho. ⁵² Olohontajo'nji hwanguku nom'ne'ntnne'no hofiko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon'ingkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u sihune sohwafe mangohwa umo'nanjijoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nningkapohos+so'no oso a'amu hufa'u sihune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho. ⁵³ I kaningkwohwo kako ngkimo nningkap+hwoso'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nningkap+hwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nningkap+hwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. Oso hopaso a'amu pi'n'ingoso hofiko wohotitofantifeho. Ose ulimentisofoho.

Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ulimento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'n'ingkiyo sohohnta'ni himo uhwon'ingkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho. ⁵⁵ U, sekwo ifoyo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahon'ingkuhwosi uhwon'ingkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo walimontonoho. Ose likuji ou, nehopi walimontonoho. ⁵⁶ Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syaf+syiwo'n'ingkohofu kuyoho. I oso'no yo'mayo olohonta imo'nalokuso somo ko uhwonontifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no miyalokuyohofu. Hwap'ingoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

A'amu fihwo kako kikimne'no simeho tohino umnosu so'no kiko komo'no simeho wop'ingo hmmokinyo.

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ Sekwo huno wop'ingo syaf+syikuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto. ⁵⁸ Hwe fihwo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo lihwosi ipekumotowahon'ingkuhwosi hon'ingkanopo humahosi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no mihwajiyo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumatimontonoho. ⁵⁹ Ose yoso'manji kiko impo'angoso kuntu'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

13

A'amu soku sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho m'wolo'mokiyo'manji sekwo t'ikanomo ufitnne kuyoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofi'ko nohumanti'fi Jisasimo ul'imentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjoso hofi'ko An'tuye tajo ango engo Jelusalem sopo nohumanti'fi hofi'ko An'tumne'no yahu fonjokisyosyant'ngkofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwoamo l'hwajahon'ngki hofi'ko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofofoho. ² Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ose ntohoho so'no sekwo huno ole losyof'isyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinjo hiso hofi'koe hon'ngkano wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango m'kun'imposo t'ipema'mentohofofoho. Ose losyof'isyalokwofo. ³ O'o, sekwo ose syaf'isy'kutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo m'kinjaopijo'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso not'ipemapitnne kuyoho. ⁴ I oso ango Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s'ihune nohumentan'ngkofi ango yokintahoponjo sawemo engo sohwo p'wasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moya'mi hoho sofe yahino wonyoso Jelusalem'mjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyof'isyalokwofo. ⁵ O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofi'kuji An'tumne simeho m'wolo'mo kiyo'manji sekwo hopi'nono oso tango hiso pa'nyoso not'ipemapitnne kuyoho.

Iyo ipisayo ito'no minto'n'wo'n'ngkiso so'no pahnn'mo hungkunofoho.

⁶ Jisas kako pahnn'mo hungkuno ole ul'imento, Hwe fihwo kakoe impojohopo iyo ikwongo hul'imentiso so'no kako ikwonjayo ne into'nyo so'no wonyopi uhwonom'ahoso imojofoho. ⁷ Oseso kako syoho mokosyohumayo sohomo ul'imento, K'iko upa'nyo. Soswo hufa'u s'ihune ngko oso ikwonjayo hiso womji'monji potnneso huno uhwonap'wo'n'ngkohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo olohonta k'iko m'ngo filofeefo. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wop'ngo'maho. ⁸ Ose ulahon'ngki syoho mokosyohumayo sohwo ul'imento, Hwe engofo, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohomo walohofono. Hwangku ngko kakoe p'mpongomo mno ij'i'mo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'n'montol'ikeno. ⁹ Nom'ne soswomo ne minto'n'ngkuhwosi wop'ngofoho. Awo'manji ngko wolofee'monnoho. Jisas kako oso pahnn'mo hungkunoso ul'imentisofoho.

S'ikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wop'ngo umokumentisofoho.

¹⁰ S'ikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ango we'e somo hwe moya'mimo An'tuye hungkuno lut'ihwamentisofoho. ¹¹ Oso tajo ango homo somo a'mu fisi towahuno wonyo ehuhnamo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentan'ngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s'ihune uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso fahulo'mojiyoho. Oseso kako ito'no l'ikofohumayoso miyommojojofoho. ¹² Jisas kako a'mu hisimo uhwononto joho lut'imanto ul'imento, A'mu losiyo ngko j'ije mnokino engo kiwo'n'ngkiso somta'ni nto is'ihutofokumahono. ¹³ Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo aho kisuhumentisoso a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso n'ihu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wop'ngo ose umokahon'ngki a'mu hisi kako An'tuye yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴ Oso s'ikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wop'ngo imokumentisoso so'no hwe engo oso tajo ango we'e somo mokosyohumayo sohwo kako simeho tohino umn'ngkahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo somo ul'imento, S'ikuno aho fehohnjo

hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne s'ikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wop'ingo wonamokife likuj'i'manji sekwo soku s'ikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wop'ingo semokiyo'ne s'ikuno iyoho humayo losomo nop'ikutoho. ¹⁵ Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Sekwo mango'nohino li'wo'n'ingkohoho kuyoho. S'ikuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hof'ikoe anga somta'ni mawent'ifi mijomne'no ipemotap'wo'n'ingkohoho kuyoho. ¹⁶ Oseso ngko olo Ap'lohameye imu simo Seten'ye towahunoso kakimo ne'no ehuhn-naofontan'ingki soswo aho hufa'u s'ife fehohnjo hopi'nono nom'ne s'ife mta'ni hufa'u s'ihune uyakolo'nnyo simo olo s'ikuno iyoho humayo lomo wop'ingo umokoheso wonyotaho. ¹⁷ Jisas ose ulahon'ingki Jisasiye mango sohwa upa'nont'ifi won'mango engo un'imentisofoho. I hwe moya'mi pi'n'ingoso hof'iko yo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no s'imonyo imentohofofoho.

Anitumo enjwa'mo humayo'ne pahnn'imo hungkunoso hufa'uyoho.
(Mat'iyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisas kako pahnn'imo hungkuno nom'ne ul'imento, Anitumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no eset'hwamnehono. ¹⁹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahan'ingki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sopenjo somo yakolonoho. Engo imo'n'ingkahon'ingki y'ihufoso nopont'ifi kakoe pamo sopo hof'ikoe aifo syont'ifi osopo kehumawo'n'ingkohofofoho.

²⁰ Ose ulonto ole ul'imento, Pahnn'imo hungkuno nom'ne Anitumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo eset'hwamnehono. ²¹ Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'n'imontonoho.

Anitumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnn'imo hungkunofoho.
(Mat'iyu 7:13-14, 21-23)

²² Jisas kako Jelusalemne was'imento imentisoso hon'ingkanomo mom'ingo somo anga pone mjamol'mohnnyo sopenjo a'amu somo kakoe hungkuno lut'hwamosimentisofoho. ²³ Oso hohosohonta hwe fihwo ul'imento, Hwe Engofo, A'amu Anitumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono s'ifitnnetaho. ²⁴ Ose ulahon'ingkahon'ingki Jisas ul'imento, Anitumo u'mayo'ne hoku'yoso we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho yokino fiyoho'nimno. Hwap'ingo so'no yolohoso wasel'imonne'no yohono. A'amu pi'n'ingo engoso hof'iko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hof'iko yamoko ifijoso hof'iko hopo'maho. ²⁵ Hwangku oso anga homo somjo kakwo'yohwo sohwo nol'ikaf'ihwosi hoku'yo we'e homo somo wop'ijwahumontonoho. Ni'hu'nahone nto pi'jwasy'ihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohof'ikujikuji hoku'yopo hwan'ingo fonj'ikujikuji johole ul'ifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampopo. Ose ul'ifijoso kako ole wasel'imontonoho. Sekwo nt'i'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. ²⁶ Ose sel'hwoso'no sekwo ole ul'ifitnnefoho. Nakwo k'iko'nji wopayo'nji mijo'nji ni'ment'ihwone lokono. K'iko nakwoe hon'ingkanopo lohofonji nakumo hungkuno lonet'ihwamentohino lokono. ²⁷ Ose ulahon'ingkuji kako apa'no ole wasel'imontonoho. Sekwo nt'i'mta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. Sekwo hon'ingkanomo wonyo y'wo'n'ingkohoho kuyoho. Sekwo ngkimo i'waho ntohopmno. Sekwo mpan'imno. ²⁸ Ose sel'hwosi kako sekumo wae yasemof'ihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humaf'ikujikuji uhwon'ifijoso a'amu Anitumo enjwa'mo humalofoso Ap'loham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu Anituye

hungkuno lutihwamotofo sohwanjimo wosyihwonihwojowantifeho. Sekwo ose uhwon+ngkuji sekwo hul+ngkwajingo ifaloho'n+ngkuji humotaho engo li+fitnne kuyoho. ²⁹ Hwe moya'mi hofi+ko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahop+kuji mofehi'nyo n+ngku'n+wo'n+ngkiso mta'ni u'mofap+kuji a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofap+kuji hofi+ko An+itumo enjwa'mo nohumaf+kuji An+ituye angomo wosopayo n+fitnnefoho. ³⁰ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo somne'no sitofo uliwo'n+ngkohofoso hofi+ko yofe engo womantifeho. I a'amu fehohnjo hofi+koe yofe olopo ho'nomawo'n+ngkohofoso hofi+ko yofe engo ane pa'nyo wohumantifeho. Ose uli+mentisofoho.

*Jisas kako angu Jelusalemne'no humotaho li+mentisofoho.
(Matiyu 23:37-39)*

³¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofi+ko Jisas+mo u'mantifi uli+mentohofi, Kiko olo angu lopo uli+ko'mahoji nom'ne angopono fi+wano. Hwe yofe engo'njo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoho. ³² Ose ulahon+ngkofi Jisas uli+mento, Sekwo nukuji oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole uli+mno. Olohontajo'nji mo'n+ngkajo'nji ngko a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokumonnoho. No'no mo'n+ngka si+kuno hufa'u si+hune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho. ³³ Oso'no olohontajo'nji mo'n+ngkajo'nji ne'no mo'n+ngkajo'nji nje syoho moi'wo i'mo ngko hano Jelusalemne'no wosyi'mo'monnoho. Hwap+ngoso a'amumo An+itu hungkuno uyahon+ngki lutihwayo sohwaso angu nom'nepo fonjasyiwo'n+ngkohofopo'maho. O'o, angu Jelusalemnohini fonjasyiwo'n+ngkohofoponoho.

³⁴ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofu sokunonji olohonta humalofu sokunonji sekwo a'amumo An+itu hungkuno uyahon+ngki seli+motofu sohwaso fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne An+itu uhwoj+wo'n+ngkiso sohwaso sojo'nji fonj+wo'n+ngkohofu kuyoho. Si+kuno pi'n+nggo engu somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yi+hufoso hofi+koe polonyo somo m+hu'mokontifi efemokosyawowo'n+ngkohofu hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho li+malofofoho. ³⁵ Sekwo upa'nimno. Sekwoe angu Jelusalem sopo An+itu kako nto uli+ko'ma'maho. Hungkuno nehopi waseli+monne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontan+ngkuji si+kuno pi'n+nggo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu An+itu uhwat+mentiso sohumne'no yofe woho'nomano li+fijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

14

Jisas kako a'amu a'apaho engu kamkamnyo sohomo wop+ngo umokumentisofoho.

¹⁻² Si+kuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo ni+mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohwaso hwe engu hweho. Oso hopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engu kamkamnyo sohwo Jisas+mo mofonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofi+ko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohomo pipi ulohofone kiyohoho lontifi humuhwontohumantohofofoho. ³ Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohomo uhwononto kako a'amu hon+ngkano hungkuno lutihwawo'n+ngkohofu sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo uli+mento, Nakwoe hon+ngkano hungkuno si+kuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokiyoso wop+ngotaho. ⁴ Ose ulahon+ngki hofi+ko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wop+ngo umokonto, kakoe angu pone'no uhwat+mentisofoho. ⁵ Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne sohwaso uli+mento, Sekwo si+kuno iyoho humayo somo

syoho miwo'n'ngkiyohofihwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho sikuno iyoho humayo somo mijo kilofawoso somo usi'mofawesoso sekwo komo'no ukuji utimantifeho. Ou, utimantifeho. ⁶ Ose ulahon'ngki hofiko kakimo aku hungkuno mulimmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.

⁷ Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwonimentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swontifi hofiko epohumayo wopingo'nohini so'no hafihafe tipeehon'ngkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwanne'no pahnnimo hungkuno ole ulimento, ⁸ A'amu fihwo kako ape ma'nyo sopenjo wopayo engo so'ne'ne kikine'no joho kilososo kiko nuhuji epohumayo wopingo sopo nohumayo'eno. Kiko epohumayo wopingopo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu jije yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohomo joho uloso'manji jije yofe engoso monje weekohumontonoho. ⁹ Kiko jije yofe we'e'njo sohwo si kiko epohumayo wopingopo kaki'no humentan'ngkiji kohon'ngkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakilimontonoho. Kiko olo epohumayo wopingo loso olo a'amu lohomo uyo. Ose kilihwoso'no kiko wonimango engo kin'ngkuhwoso'no mom'ngo so'mjo epohumayo sopo wohumamontnnoho. ¹⁰ I hwe fihwo kako kikimo kakoe angomo wosopayo nyo'ne joho kiloso'manji kiko noswohoji epohumayo nihu'no mom'ngo sopenjo sopo fosyohumaho. Kiko ose humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohon'ngkuhwosi ole wakilimontonoho, Nje a'amuhwe, kiko olopo fiso-humape. Ose kilihwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nontifijo a'amuso nokohon'ngkujo'no jije yofe engo umo'nimontonoho. ¹¹ A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'nontoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahin'ngkuhwoso sohomo Anitu kako wopingo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'nima'montonoho.

A'amu jije angomo wopayo nyo'ne joho lutimayo yahino neso olenoho.

¹² Oseso Jisas kakimo wopayo nyo'ne joho lutima'mentiso sohomo ulimento, Kiko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta jije a'amu so'ntnne, jije temtitofe so'ntnne, jije angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lutimahotoho. Kiko ose isoso nom'ne sikunomo jije wosopayo somne'no hofikoe angomne'no joho kilikuji hofiko aku wokijopantifeho. ¹³ O'o, kiko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu timpi'nyo so'njimo joho lutimahoji uyo. ¹⁴ Oso a'amu homo somo hofiko jije wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohini'maho. Oseso kiko simonyo uyimonnoho. Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkunomo in'ngkawentife pe'nimentohofoso likapijo sohonta Anitu kako kikimo jije yahino wopingo somne'no yo'mayo wopingoso nokijaponefoho.

Wopayo engo so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 22:1-10)

¹⁵ Oso a'amu Jisasi'njopo wopayo nontan'ngkofi hwe fihwo nohumanto Jisasiye hungkunomo upa'nonto ulimento, A'amu Anitumo enjwa'mo humasoso kako Anitu'nji humayo so'no simonyo uyono. ¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu pi'n'ngo engo somo joho lutima'mentisofoho. ¹⁷ Oso sikuno neso i'mofopahon'ngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohomo lihwojahon'ngki kako a'amu simo'mo nto lutima'mentiso somo ole ulimento, Sekwo oyonimno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono. ¹⁸ Ose ko ulahon'ngki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimentohofe. A'amu anga'no kako ole ulimento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho.

Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kiko nje a'amu sohumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ¹⁹ U, nom'nihwo ole ulimento, Ngko mpulimokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ij>wolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofu uloho'monne'no yohono. Oseso kiko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ²⁰ Nom'nihwo ole ulimento, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

²¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo sohumo hungkuno mopanehwono ulimentohofu so'no ulahon'ngki hwe engo sohwo simeho tohino umn'mentisofoho. Simeho tohino umn'ngkahon'ngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohumo ulimento, Kiko komo'no uhujji oso ango sponjo hon'ngkano engo sponjo so'nji hon'ngkano we'e we'e sponjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne johu filutimaho. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji t'impinyo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lutimahoji nje ango lomo fipemotoswape. ²² Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulimento, Hwe engofu, jije hungkunomo in'ngkawenji epohumayo fehohnjoso siki weho.

²³ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulimento, Kiko hon'ngkano engo somo uhujji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakujji oso ponjo hwe moya'mi pi'n'nggo engo somo utimahoji fipemotoswape. Ngko nje ango somo a'amu uhula'mopife n'ngkohoho. ²⁴ Ngko kikimo wakimo, Oso a'amu ngko simo'mo johu lutima'maleso hofiko nje wosopayoso ni'hu'no momapitnnehofu. Oso pahnnimo hungkunoso Jisas ulimentisofoho.

A'amu fihwo kako Jisasimo un'ngkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesya'fihu lohofihwosi yo'mayo ni'hu'nahone ho'nasyihwosi Jisasimo un'ngkaweno.
(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moya'mi pi'n'nggo engo hofiko Jisasi'nji hano wentan'ngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, ²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo won'ngkapmmo loso sohwo simo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako simeho uy'wo'n'ngkisoso kan'ngkwohwo kona'wohi kakoe ape kakoe mehomi kon'ngkwa'wehwo kaisi i, kakoe wop'nggo humayo hi oso homo somo kako simeho uy'wo'n'ngkisoso simeho ntap'wo'n'ngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho. ²⁷ A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo ni'mante hopaso u'mayo so'no wop'nggofu loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umo'n'montonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monn'ngkape'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesya'fisyono.

²⁸ Sekwo olo pahnnimo hungkuno so'no fisyafihupmno. A'amu fihwo kako ango sawemo engo wamolimo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumawosi oso ango huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesya'fihu'montonoho. Olo so'no wosya'fisyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwaofu'neso hopolikeno. Awo'manji mamolomnehono. ²⁹ Kako oso hupa huno mosya'fisiyo'manji kako hwosaho nto wonjososo ango neso moi'wo momolosojwaofe'njo'manji a'amu ango homo somo uhwon'ngkujji tikafo j'kujji sitofo ulantifeho. ³⁰ Ole wolantifeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

³¹ I nom'ne pahnnimo hungkuno fisyafihupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohumo wofongki'nahon lonto inyo sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesya'fihu'montonoho. I nje a'amu itokuso'njo sohwa ten tausen (10,000) hwafuho. I nom'nihwo kakoeso ti'wenti tausen (20,000) hwafuho. I oso'no nakwo hofiko'nji ikujoho fongki'n'ngkuhwasi nakwo hofikimo wae weofantantikeno. Hofiko nakumo wenaofantifetikeno. ³² Kako mango sohwo

muyakolofone so'no syafi+syihwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentan+ngkuji a'amu simeho pompengo isy+imofo'ne wolihwat+montonoho.

³³ Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakin+ngkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesya+syono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso An+tuyefoho lihwosi kako An+tumne'no syoho yokumpohn'nyo uy+montonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisas+mo un+ngkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'n+imontonoho.

(Matiyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nakwo wosopayo sa'nji niwo'n+ngkuhwoneso wop+ngofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n+ngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop+ngo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. ³⁵ Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'n+imontolaho. O'o, sa hiso nihu'nahone siki ho'naofiwo'n+ngkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'n+imo lihwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

15

Yahu imo'naofo'ne pahnn+mo hungkunofoho.

(Matiyu 18:12-14)

¹ A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkano wonyo'njo so'nji hofi+ko Jisasiye hungkunomo upo'nano lontifi kakimo u'ma'mentohofofoho. ² A'amu Falisi sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwanji ose uhwonontifi Jisasi+mo sitofo ul+imentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon+ngkano wonyo imofiwo'n+ngkohoho so'nji majopohi'nonto wopayo niwo'n+ngkiso hweho.

³ Jisas oso hiso'no huno uyahon+ngki olo pahnn+mo hungkuno ul+imento, ⁴ Kiko yahu *sipsip wan hant+let* (100) mokosyohumunyo sohwo yahu kenga'no isi+peeofihwoso'no kiko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontan+ngkuji uliko'mahoji isi+peeofoso sohune'no hafihafe wot+pmmnonoho. Hafihafe ne'nohini ti+pehoji wot+pema'monnoho. ⁵ Not+pemahoji yahu hiso ji+je sangopo sa'ni kitofohoji si+monyoni hofiyo womotawomonnoho. ⁶ Kiko ji+je angopo i'mofahoji ji+je a'amu so'nji ji+je a'amu afaponjo so'ntnne'no johu lut+mahoji'no hofi+ko nuhu'mokukujo'no kiko ole ul+imontnnoho. Nakwo si+monyoyo uyano. Nje yahu *sipsip* isopeeomaso sohwo nto ti+pemahono. Ose ul+imontnnoho.

⁷ Jisas ose ulonto ole ul+imento, Oso hopaso a'amu *nainti-nain* (99) hon+ngkano wop+ngo in+ngkuwo'n+ngkohofoso hofi+ko simeho miwolo'mokiyo'njo humentan+ngkofi a'amu ahwomomjoso uhwonontifi si+monyoyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no hon+ngkano nihu'no wonyo'njoso kako hon+ngkano wonyo homo somo hohujo ikinjaofi+hwosi An+tumne'no si+monyoyo mi+kun+imposoyo uyantifeho.

Hamniyoho impo'naofo'ne pahnn+mo hungkunofoho.

⁸ A'amu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono mokosyohumunyo yosi kako anga'nohino impo'naofososo kako sikiloho mongkuj+hwosi angomjo hintalinyo hul+jusy+hwosi timo ito'no fe'nihwon+ngkuhwosi ne'no ti+pem+hwosi wot+pema'montonoho. ⁹ Not+pemahwosi kako kakoe a'amu so'nji ango hopo saponjo humawo'n+ngkohoho so'njimo johu lut+mahwoso'no hofi+ko kakoe angopo i'mofap+kujo'no ole ul+imontonoho. Nakwo si+monyoyo uyano. Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olohonta ngko ti+pemanji nje simeho wop+ngo ni+mo'n+ngkohoho.

¹⁰ Oso pa'nyoso ngko hungkuno waselimonne'no yohono. A'amu fihwo honingkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofihwosi Anitumne'no simeho uyahonngkuhwosi a'amu ahwomomjoso hofiko simonyo engo uyantifeho.

Hwomu fihwo kako kaningkwohumo uliko'mayo so'no pahnnimo hungkunofoho.

¹¹ Jisas ose ulonto nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. ¹² Aku'mu sohwo kaningkwohumo ulimento, Mpohwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohoso tifi no'mo ejapmmne'enji elofisasyiwo'n'ingkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahonngki kaningkwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohomo uyimentisofoho.

¹³ Sikuno we'enehwo memjaofahonngki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango nomihu'mokonto kako ango ikano engo sopone'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomne'no hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho.

¹⁴ Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahonngki oso ango hopo sopo mijoho engo i'mofapmmentisofoho. I'mofopahonngki kako honingkanimentisoso kakoe yo'mayoso huno honingkanimentisofoho. ¹⁵ Ose yonto kako hamniyoho syoho umolonto tipmmentisoso syoho tipema'mentisofoho. Oso hwaho hopo sopenjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso tipema'mentisofoho. ¹⁶ Kakoe yahu sohwa oso jopahoso menontanngkofi uhwononto kako huno ole syafihu'mento, Ngko huhwo'ni womanimo. Ose syofisyahonngki a'amu kakimo mufo'ma'mentohofofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesyafisyonto kakoe hunoso ehohosisyahonngki ole hnnimento, Nje mpohwoe syoho ulohofiyi sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nalikuyohono. ¹⁸ Ngkilaho. Ngko nolikahm'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ulimo, Mpohwo, ngko honingkano wonyo imote so'no ngko Anitu'nji kiko'njimo wonyo seloho'malefoho. ¹⁹ Oseso olohonta ngko hwe wopingo hwoni'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyi hwo'ni manimokufo. ²⁰ Ose hnnonto kako kaningkwohwoepono asomo umentisofoho.

Kaningkwohwo kakoe hwomu nopontanngki ikanopo nta'ni uhwonihwojawento kaningkwohwo kakine'no hitoho ulo'mentisofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'nimentisofoho. ²¹ Ose ulohofahonngki hwomu sohwo ulimento, Mpohwo, ngko honingkano wonyo imentohe so'no ngko Anitu'nji kiko'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wopingo hwoni'maho. Kiko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. ²² Ose ko ulahonngki kaningkwohwo kakoe syoho ulohofiyi sohwo ulimento, Sekwo nowekuji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no motapikuji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sifikwongofosyo'nji ulohofano. ²³ Sekwo *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjasyikuji iloho eningkuhwasi simonyo uyano. ²⁴ Hwapingoso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto pe'nimentononji yiwo'n'ingkohe sohwo olohonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isipeeo'maso sohwo ngko apa'no tipmahono. Ose ulahonngki nihu'nahone simonyo ema'mentohofofoho.

²⁵ Ose yontanngkofi hwomu tisimaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nimentisoso ta'nji simonyo'nji ho'nowentanngki upa'nimentisofoho. ²⁶ Oseso tisimaso sohwo kako syoho ulohofiyi fihumo joho lutimanto ulimento, Hofiko peho yalokwofo. ²⁷ Ose ulahonngki ulimento, hnningkwawehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jije mpohwoe *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjiyontifi simonyo yalokwofo. Hwapingoso hnningkwohwo kakoe hwomu huhwo sohomo apa'no mayoso

wonyo mmo'nyo'njo ito'no fesyohumayo'nefoho. ²⁸ Tis+maso sohwo ose upa'nonto si+meho tohino umn+ngkahon+ngki kako angomo masyuyofoho. Oseso kan+ngkwohwo mempo noswaponto tis+maso sohwo angomo woswapononto hungkuno hofiyo ul+mentisofoho. ²⁹ Ose ko ulahon+ngki tis+maso sohwo ul+mento, Soswo huhwo huhwi ngko k+ko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyo siki'njo pa'nyo imo'n+wo'n+ngkohe hwo'nyoho. Ngko j+je hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kit+hwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji si+monyo niyo'ne k+ko yahu *meme* we'eso me aneso ntopa-hon+ngkini nje a'amu'nji si+monyo niment+hwonetaho. O'o, awonoho. ³⁰ I oso'no j+je hwomu aku'mu lohwo kako j+je hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ihn'nakumo'maho. I olohonta kako apa'no ku'mahon+ngki k+ko si+monyo iyo'ne yahu isi+ku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

³¹ Ose ulahon+ngki kan+ngkwohwo ul+mento, Nje hwomu sohwo, si+kuno huhwo huhwi nekwo majopohi'n+wo'n+ngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinoso k+ko'nefoho. ³² I oso'no hnn+ngkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'n+imentononji iwo'n+ngkohehwo if+walofoho. Oseso nakwo si+monyo engo ihwasi si+meho wop+ngo'njo wohumano. Kako moi'wo nto imo'n+imentiso ko huhwo sohwo nakwo olohonta apa'no ti+pemahwono. Ose ul+mentisofoho.

16

Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnn+mo hungkunofoho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo pahnn+mo hungkuno ole ul+mento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hweho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohwo ole ul+mentohofi, J+je syoho kilohofiyo sohwo kako j+je hamniyoho yo'mayoso fon+fonyo kilohofiwo'n+ngkiso hweho. ² Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo joho lut+manto ul+mento, Oso hungkuno kikine'no upa'n+ngkoheso pipi imahne'elo. K+ko nje syoho ntohofiyoso hopoenohin+'maho. J+je syoho moi'wonoho. K+ko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'n+ngkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mt+'mojo.

³ Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kako ole hnn+mento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae ween+mo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmtnno'njo somne'no ulohofiyo so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no won+mango'njo hwo'nyoho. ⁴ Nje hwe engo ngkimo wae yan+mofososo a'amu hofi+koe angomo nt+mapijo so'no ngko pipi imnehono. Huno pi'n+ngo syofi+sikaofonto huno wop+ngo ti+pemanto ⁵ kako kakoe hwe engo sohwo yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohofi sohwo joho lut+ma'mentisofoho. Si+mo'mjo sohwo u'mahon+ngki ul+mento k+ko nje hwe engo sohwo ma'ta'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uy+hneso alalelo. ⁶ Ose ulahon+ngki kako ul+mento, Ngko sikil+'mijo ipofoso *wan hant+let* (100) siki ma'mentohofoho. Ose ulahon+ngki syoho mokosyohumayo sohwo ul+mento, K+ko olopo komo'no fesyohumahoji olo iyoswo *wan hant+let* (100) mt+'mokinyo lomo *fif+ti'*nohino (50) mt+'mojo. ⁷ Ose ulontan+ngki nom'nihwo ti+fi i'mofopahon+ngki oshumo ul+mento, K+ko nje hwe engo sohwo ma'ta'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uy+hneso alalelo. Ose ulahon+ngki ul+mento wopaki'yo *wan hant+let* (100) ma'mentohofoho. Ose ulahon+ngki hwe mokosyohumayo sohwo ul+mento, K+ko j+je aku uhnne so'no iyoswo nomahoji *eti'*nohino (80) mt+'mojo. Ose ul+mentisofoho.

⁸ Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnn+mento, Nje syoho ntohofiyoho hwe wonyo sohwo kako huno'njo hweho. Jisas oso pahnn+mo

hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo soh wamo uli mento, A'amu hwahoponjo yahinomo in'ingkawowo'n'ingkohofoso hofi ko hofi koe hofiyo humayo so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo ti pemawo'n'ingkohofoso a'amu An'itumne'no syafi syi wo'n'ingkohofoso somo uyakolo'nnyofoho.

⁹ Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopi ngo'nohini ulohopijoso hwangu sekwoe si kuno moi'wo imo'noso sohonta hamniyoho yo'mayoso uli ko'majo sohonta An'itu kako kikimo wokiti ma'montonoho. Osopo wopi ngo ne'nohino nohumantohotnefoho.

¹⁰ Ki ko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho. ¹¹ Ki ko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayo syoho ne ti hwo wokijapmmontolo. ¹² Ki ko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ki ko'ne ho'yango yo'mayoso ti hwo wokijapmmontolo.

¹³ Jisas ose ulonto uli mento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyo so'manji syoho ulohofiyo sohwo kako hwe engo fihumo si meho uyihwosi nom'nihune'no si meho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'n'ingkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Ki ko An'ituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnehino.

A'amu An'itumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mousesiye hon'ingkano hungkunomo enjwa'mo humayo so'ntne hungkunofoho.

(Matiyu 11:12-13)

¹⁴ A'amu Falisi hofi ko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisasiye hungkuno homo somo upa'nonti fi hofi ko Jisasi mne'no si mano wonyo ikinonti fi sitofo uli mentohofofoho. ¹⁵ Jisas hofi kimo uli mento, Sekwo a'amufe ti mopo yahino wopi ngo'njo hwafoho nal'itne'enti fi yahino ito'nohino iwo'n'ingkohofihwasoho. I oso'no An'itu kako sekwoe si meho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'n'ingkohofosomo a'amu uhwononti fi sekwoe yofe ko ho'nosemahon'ingko fi An'itu kako sekwoe si meho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

¹⁶ Mousesiye hon'ingkano hungkuno so'nji a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ingki li motofo so'nji ne'no nowentan'ingki Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmentisofoho. M'mofape sohonta An'itu kako oso hungkuno si mo'mjo somo n'ingkap'itne'ento li mentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmentiso sohonta kako An'itumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopi ngo loma'mentisofoho. Oseso olohonta a'amu pi'n'ingo engo An'itumo u'mano lont'fi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'nimopahon'ingko fi sekwo a'amu Falisi sohwaso ti mo'nohino uhwontohumawo'n'ingkohofoho hwasoho. ¹⁷ Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'n'ingkuhwosi An'ituye hon'ingkano hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowenti hwonefoho.

Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas hungkuno uli mentisofoho.

(Matiyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo hon'ingkano somo mti hupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ingkano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ingkano somo mti hupeso so'no kako huhwo hon'ingkano wonyo'njo hweho. Jisas ose uli mentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yango ane sohwo'njiye hungkunofoho.

¹⁹ Jisas kako ole ulimonto, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wopingo wopingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini nimojo hweho. ²⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane fihumo motasontifi uhumatimotofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyo. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho. ²¹ Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mikufo piwasyonteso womanimo lonto humamojofoho. Osopo nohumentaningki siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

²² Hwangku sohonta oso hwe ho'yango ane sohwo poyo pe'ningkahoningki a'amu ahwomomjoso utimotasontifi Apiloham'njopo uhumatimentohofofoho. Hwe ho'yango engo'njo huhwo poyo pe'ningkahoningki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofofoho. ²³ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo kako tikanomo nohumanto a'apaho tohino mikunimposo'nji humanto timo yokintahopo uhwonimentisoso Apiloham kengo nohopo nohumentaningki uhwononto Lasalosi'nji nohumentaningki uhwonimentisofoho. ²⁴ Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulimonto, Mpohwo Apiloham sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Kiko Lasalos ngkiyepono filihwajo. Kako nopihwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje melanyopo ingo wantipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo nimnantofoho. ²⁵ Ose ulahoningki Apiloham ulimonto, Hwomuhwo, kiko huno wakiyono. Hohonta kiko songo humanji kiko yo'mayo yo'mayo wopingo'nohini tipema'motnno hwosoho. I, Lasalos sohwo kako yo'mayo wonyo'nohino tipema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wopingo humentaningki kiko tohino'nji fosyohumahnno. ²⁶ Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo Anitu kako momonyo mikunimposo ho'nahumentiso weho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano likuji oso momonyo somo nomtihupekuji mose'mapitnnehofu. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomtihupekuji hofiko nakuyepono mowekapifitnnehofu.

²⁷ Ose ulahoningki hwe ho'yango engo'njo sohwo ulimonto, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. Kiko Lasalos sohomo nje mpohwoepono filihwajo. ²⁸ Oso hopo sopo nje ningkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwo olo ango tohino'njo lopono i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hofiko olopo nopifitnnoho. ²⁹ Ose ulahoningki Apiloham ulimonto, Hofiko Mosesiye hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nife. ³⁰ Ose ulahoningki a'amu ho'yango'njo sohwo ulimonto, O'o, Mpohwo Apiloham sohwo, hungkuno homo somo mupa'nifitnnehofu. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolikafihwosi hofikimo u'mahwoso'no hofiko simeho yiwolo'mo kukuji honingkanono wonyomo hohuju ukinjaofantifeho. ³¹ Ose ulahoningki Apiloham ulimonto, Hofiko Mosesiye hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkuno so'nji mupa'nifijo'manji a'amu poyo fihwo songo likafihwosi u'mahwosi hungkuno ulihwoso'no hofiko kakoe hungkuno homo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofu. Jisas ose ulimentisofoho.

17

A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimonto, A'amu Anituye hungkunomo simeho uyiwon'ningkohofu somo yo'mayo yahino wonyo yamofu ulohofu'neso nehopi i'mofaponefoho. I'mofapihwoso'no a'amu piningoso wopiwesyantifeho. I

oso'no oso a'amu nom'nihwo p+wasiyo'ne yamofu ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyono. ² Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomi we'e sohomo yamofu mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo m+kun+imposo ifakojuj+kuji mijo ayomo ho'naofont+fijontesi wop+ingo'nesohilo. Hwap+ingoso a'amu nje mehomi lohwo p+wasiyo'ne imokoso sohwo tohino m+kun+imposo manefoho. ³ Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiy+imno. Jije n+ingkwahwo wonyo kilohofu so'manji k+iko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango tipemahwosi oso wonyo somo wae yaofu so'no kil+hwoso'no k+iko oso wonyo hiso wae hmmofo. ⁴ S+kuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontan+ingkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u ko imo'n+ingkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo k+iko nje wonyo wae feen+imofu, oseso ne'no kilontan+ingkuhwosi k+iko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

Simeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.

⁵ A'amu Anituye hungkuno lut+hum+iku'mofu syoho'njo (*apousel*) sohwa Jisasimo ul+mentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo k+iko engo fonamojo. ⁶ Ose ulahon+ingko fi Jisas ul+mento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopan-tokuyohofu. Sekwo ngkimo n+ingkape-eso n+ihu'no we'e patnnyo uyo pa'n+ingo'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohomo ole ul+fijoso, Pmpongo hi'nji sokato lohohofu mijo ayo nampo filohofayo. Ose ul+fijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwoe mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nn+ingkapohiyohofu. Jisas ose ul+mentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohino so'ne hungkunofoho.

⁷ Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyu hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyu sohwo kako syohopo hwaho mno ijiyotaho, yahu mokosyohu-mayotaho, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uyahon+ingki kako komo'no humahop+hwosi wopayo manonehoho. ⁸ O'o, s+imo'mo kako kakoe hwe engo sohwoe wosopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wop+ingo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosyalokumpehwosi hwe engo sohomo wosopayo uy+imtonoho. Kakoe hwe engo sohomo wopayo moi'wo kaki'no uy+hwosi kako ti'fi wan+imontonoho. ⁹ Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyu huhwo sohomo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ul+montolaho. O'o, awonoho. Hwap+ingoso kakoe syoho'nohinofoho l+hwosi isamoyoka mujo'njo uy+imontonoho. ¹⁰ Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso somo sekwo ito'no ko in+ingkafijoso sekwo huno ole fi'syafi+hupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofiyu hn'nwi nakwo ito'nohinon+maho. Kakoe syoho iwo'n+ingkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwo Jisas kako wop+ingo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jelusalemne hon+ingkano hwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo s+imentisofoho. ¹² Kako angu fipo i'mofopahon+ingki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo hon+inganopo uswo'n+imentohofofoho. ¹³ Hof+iko ikanopo lohofont+ifi Jisasimo johu mohm'no ul+mentohofi, Jisas Hwe Engo sohwo, k+iko nakumne'no hitoho wakilofono. ¹⁴ Ose ulahon+ingki Jisas hof+kimo uhwononto ul+mento, Sekwo nukuji a'amu tajo angu syoho'njo sohwoe sekwoe a'apaho motakuji ut+hwamno. Ose ulahon+ingki haloho'no yont+ifi hof+iko nowent+ifi hof+koe a'apahoso hon+ingkano ajwopo wop+ingo umo'n+imentisofoho.

¹⁵ Hwe fihwo hof+iko'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wop+ingo hon+ingkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto

Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ¹⁶ Kako Jisasimo u'manto hwahopo piwasyonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo simano mongkutofosyohumanto Jisasimo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwaho Someliyanta'ango hweho. ¹⁷ Jisas osohumo uhwononto ulimento, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwo wopingo umokohono. Kiko'nohini ni'mahinoso nom'nihwa nti'mo humalofo. ¹⁸ Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'maho. O'o, temtifo kengo mta'ango hweho. Kako'nohini Anitumo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto. ¹⁹ Ose lonto ulimento, kiko nolikafohoji mpano. Kiko simaho hi'ntnnono ntapohino so'no jije a'apaho wopingo kumo'ningkohoho. Ose ulimentisofoho.

*Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso u'mofapmmontonoho.
(Matiyu 24:23-28, 37-41)*

²⁰ A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo emokosyohumayo'ne sikunoso ntohonta u'mofapmmontolo. Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu timo'nji muhwon'fitnnehofo. ²¹ Sekwo ole mal'fitnnehofo. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nompo weho. Ose mal'fitnnehofo. O'o, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso simaho mo'mo wo'nnyoponoho. Sekwoe timo'nji muhwon'fitnnehofo.

²² Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Hwangku nom'ne sikuno i'mofap'hwoso'no sekwo ole wohnnantifeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo uhwonontane'no yihwono. Ose ko hningkuji sekwo muhwon'fitnnehofo. ²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselantifeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo oso nompo humaho. U, olopo humaho. Ose selikujono sekwo haloho upekutoho. A'amu huhwo sohwo nuhwon'ngkakutoho. ²⁴ Sekwo emta'm'ngo so'no huno seyohoho. Emta'm'ngo kako oso nompo nta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahon'ngki a'amu hopi'nono timo uhwon'wo'n'ngkohofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso emta'm'ngo uhwon'wo'n'ngkuhwone pa'nyoso i'mofap'hwoso'no sekwo uhwon'fitnnehofo. ²⁵ I oso'no simo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinj'mofantifeho.

²⁶ Oso a'amu hohonta Niwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofa pa'n'ngoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyantifeho. ²⁷ Hofiko humamotofa sohonta hofiko wosopayo'nji mijo'nji nonontifi ape ma'n'motofofoho. Oso yahino hiso ne'no mji'm'wentan'ngkofi Niwa kako yofayokinomo noswahon'ngki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinoso mijo mihulo'mentisofoho.

²⁸ Apilohamiye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohofi oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumantifi yo'mayo wopayo mijo nontifi yo'mayo ho'yango mpe yontifi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyontifi hofiko wopayo syoho yontifi ango mol'motofofoho. ²⁹ Ose yontan'ngkofi sohonta Lout kako ango Soutom uliko'manto ango kengopo nowahon'ngki toho'nji sojo hwoyango hnyo so'nji ahwomo mta'ni ifoyo hopa syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo imokumentisofoho. ³⁰ A'amu oso pa'n'ngo yontan'ngkuji oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo utihwa'nyopo i'mofape so'no Anitu ujo wehontojwahu-montonoho.

³¹ Oso sikuno homo somo utihwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuhwafopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohwo uhwon'ngkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyafisyoneho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohwo uhwon'ngkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyafisyoneho.

³² O'lo, sekwo Loutiye ape simne'no fisyafihupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syafisyonto ikinjao'mentisoso sojo imo'nimentiso somne'no fisyafihupmno.

³³ A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayoso moi'wo umo'nimontonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayo neso wotipema'monte hweho. ³⁴ Ngko waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. Oso sikuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fisyowentan'ngkohosisi Anitu nom'nihumo utimahwosi nom'nihwo wohumamontonoho. ³⁵ I a'mu hufa'u fa'u wopayo sihu kolofontan'ngkohosisi Anitu nom'nimo utimahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [³⁶ I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontan'ngkohosisi Anitu nom'nihumo utimahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

³⁷ Jisas ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa nupa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo ose nalohinoso imo'nyoso ntipo umo'nimontolo. Ose ulahon'ngkofi Jisas pahnnimo hungkuno ole ulimento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafu wo'nnyo sopo yihufu aji'mango oso hopo sopo uhu'mokufitnefoho.

18

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnnimo hungkuno ulimentisofoho.

¹ Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no ulikuji piso'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, ² Ango fipo a'amufe hungkuno mihwajiyo'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako Anitu sohumne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'n'ngkiso hweho. ³ Oso hopo sopo apiwojo fisi kako humunyoponoho. Sikuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no mihwajiyo iyo sohwoepono piwo'n'ngkisiyoho. Ole ulimojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo wonimokantife'no yalokwofo. Oso'no kiko ngkine'no hungkuno ito'no menihwajo. ⁴ Ose ko ulahon'ngki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso apiwojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto tifi no'mo ole syafihu'mento, Ngko Anitumne'no iyoho ko miyonji a'amumne'no huno mosyafisiyo'njo ko yonji ⁵ i oseso olo apiwojo losi kako ngkimo ne'no ni'mawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwatimonnoho. Kako ngkimo sikuno huhwo huhwi ni'mawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo nimokonoho.

⁶ Jisas ose ulonto ulimento, Oso hwe engo hungkuno mihwajiyo syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'n'ngkohoho so'no sekwo huno fisyafihupmno. ⁷ Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwsopo'mentisoso hofiko kakine'no jomo sikuno huhwo huhwi im'ngonji sikuno'nji uliwo'n'ngkohoho so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho. I komo'no womuhwatimontolaho. ⁸ Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womihwatimontonoho. I oso'no oso Hwomu Anitu nihwsopo'mentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopontan'ngkujo wasehonimontaho.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

⁹ A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwanne'no wonyofoho liwo'n'ngkohoho somne'no Jisas kako olo pahnnimo hungkunolo ulimento, ¹⁰ Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho. Nom'nihwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho. ¹¹ A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnnimento,

Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwonim'aho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino itonohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo honingkano somo mtihupewo'n'ngkohofihwafoho. Ngko oso pa'nyo hwonim'aho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwonim'aho. ¹² O'o, ngko Sante huhwo huhwi sikuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantneso ngko aho hofohu'nono hopi'nonohinoso mtihupo mtihupe lohofonji kenga'no kikine'no honakisyiwo'n'ngkohe hwo'nyoho.

¹³ Ose ulontaningi oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo timo uhwonyoso wonimango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwaningo pohn'nto ulimento, Anitu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no kiko hitoho wakilofono.

¹⁴ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulimento, Ngko waselimonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anitumo ose ulimentiso so'no Anitu kako uhwononto hwe wopingo hweho ulahoningi hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe honoma'n'wo'n'ngkiso sohomo Anitu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'n'ngkiso sohwoe yofeso Anitu kako woho'n'ma'montonoho.

Jisas kako mehomi we'e somo Anitu kako wopingo ulohofone jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.

(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A'amu pin'ngo engoso hofiko hofikoe mehomi we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motapmentohofofoho. I oso'no Jisasiye inomokomoyo sohwa hofikimo ose uhwonontifi yoka ulimentohofofoho. ¹⁶ Yoka ulahoninkofi Jisas kako mehomi somo joholutimanto inomokomoyo sohwo ole ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiye pono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imonifijomanji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁷ I hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyo'njomanji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho.

Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yango somo aho yokumpohn'nyo mokosyuhumawo'n'ngkiso sohwoe hungkunofoho.

(Matiyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasimo ole ulimento, Kiko Anituye yahino netihwawo'n'ngkohino wopingo hwo'soho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tipema'mnehono. ¹⁹ Ose ulahoningi Jisas ulimento, Kiko wopingo hwo'soho eso peho'ne nohino. Anitu kako'nohini wopingo hweho. ²⁰ Kiko honingkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi, Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtihuposo'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi finingkayo. ²¹ Ose ulahoningi hwe yofe engo'njo sohwo ole ulimento, Ngko hungkuno homo somo upa'n'imopmmote sohwo'ni olononta ne'no ose nohini iningkowalokweno. ²² Jisas oso hungkuno upa'nto ole ulimento, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jije ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofikujo'no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nningkape. ²³ Ose ulahoningi hwe

engo huhwo sohwo kako nupa'nonto simeho tango umentisofoho. Hwapingoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso m+kun+mposo'njo hweho.

²⁴ Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe simeho tango uhwononto nom'ne a'amu somo ulimonto, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n+ngkohofoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnnefoho.

²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁶ Ose ulahon+ngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'n+mentohofoso so'no hofiko yomo yontifi ole ulohon+mentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimonto, Yo'mayo hopi'nono a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso Anitu yososo hoponoho.

²⁸ Ose ulahon+ngki Pita ulimonto, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uliko'mentani kikimo kin+ngkopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ulimonto, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. A'amu hofiko Anitumo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofiko hofikoe angonji ape'nji hamn+ngkwa'wehwosanji, kan+ngkwowho'ya'u'nji kakoe mehomi'nji uliko'mapijo so'no ³⁰ Anitu kako hofiko ose uliko'mapijoso hofikimo yo'mayoso pi'ningo engo aku uyihwosi tifi no'mo kako hofikimo songo ne'no humayoso uyonefoho.

Jisas kako poyo imo'n+ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisoso hufa'u s+hune imo'n+mentisofoho.

(Matiyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo lutimanto ulimonto, Upa'n+mno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anitu a'amumo uyahon+ngki limotofo sohwa ngko oso Hwomu Anitu nihwosopomentiso sohwo'ne'no mtimokumentohofoso olohonta ne umo'n+imontonoho. ³² Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko ngkimo a'amu temtitofo kengo sofe ahomo ho'nan+hufitnnefoho. Hofiko ngkimo sitofo ntikuji ngkimo wonyo ntohofikuji memijo niyatimopitnnefoho. ³³ Hofiko ngkimo impojonyo nifonjikuji wofonjon+syantifeho. Nofonjon+syikujo'no sikuno hufa'u s+hune memjan+mofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³⁴ Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mummentisofoho. Hungkuno hwapingo ne so'no huno muyahon+ngki hnn+mentohofi, Olo hungkuno loso fahos+hwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontifi hofikoe hunoso mehohosus+humentisofoho.

Jisas a'amu timpinyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Jisas kako ango Jelikou mofonepo imofiwahon+ngki hwe timpinyo sohwo oso hon+ngkano momingopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho. ³⁶ Osopo humanto upa'n+mentisoso a'amu pi'ningo engo ntohumpotopahon+ngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofoso somo ulimonto, Hofiko peho yalokwofo. ³⁷ Ose ulahon+ngki hofiko ulimentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho. ³⁸ Ose ulahon+ngkofi kako joho mohm'no ulimonto, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. ³⁹ Ose ulahon+ngki a'amu simo'mo sapmmentohofoso hofiko kakimo yoka ulontifi ulimentohofi, Mampinyo fosyohumaho. Ose ko ulahon+ngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimonto, Ntefitiye Imu sohwo, ngkine'no hitoho

wakilofono. ⁴⁰ Ose ulahon+ngki Jisas kako nolohofaponto hofi+kimo ul+mento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fi+pemotapmno. Ose ulahon+ngki oso hwe t+mpi'nyo huhwo sohomo mofonepo uhwojowahon+ngkofi Jisas ul+mento, ⁴¹ Ngko kikimo pipi nto-hofo kin+ngkohoho. Ose ulahon+ngki kako ul+mento, Hwe Engofo, ngko apa'no t+mo wahan+mo. ⁴² Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, K+ko t+mo fohonyo. K+ko ngkimo s+meho hi'ntnnono ntapohino so'no j+je s+meho hi'ntnnonohinoso wop+ngo kumokohoho. ⁴³ Jisas ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo t+mo komo'no hononto Jisas+mo in+ngkawento An+tummo isamoyoka engo ul+mentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonont+fi hofi+ko hopi'nonohinoso An+tuwe yofe ho'noma'mentohofoho.

19

Sakiyos+ye hungkunofoho.

¹ Jisas kako ango Jelikou sopo noswonto nom'ne ango pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pas+mentisofoho. ² Hwe fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo hamniyoho engo'njo hweho. ³ Kako Jisas+mo uhwon+mo lonto ko imentisoso hwe moya'mi pi'n+ngo engo hwe t+fo huhwo sohomo hoholo hoholofo ulohofahon+ngkofi kako Jisas+mo muhwonyo'njo yonto ⁴ kako a'amu pi'n+ngo homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo p+hwoso'no uhwon+mo lonto humokehumantisofoho. ⁵ Jisas oso hopo sopo i'mofawento t+mo yok-intahopo uhwon+ngkisoso Sakiyos nohumentan+ngki uhwononto ul+mento, Sakiyos, k+ko komo'no fi+kotape. Ngko olohonta j+je angomo wohumamonne'no yohono. ⁶ Ose ulahon+ngki Sakiyos kako komo'no wel+kofapi lohofonto s+monyo yonto Jisas+mo ut+manto kakoe angomne'no ipemotawomentisofoho. ⁷ Hwe moya'mi ose ipemotawahon+ngki uhwonont+fi sitofo ole mjal+m+mentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon+ngkano wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

⁸ Sakiyos kako Jisas+njopo lohofonto ul+mento, Hwe Engofo, k+ko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko mokosyohumahm'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo yalokwofo somo uy+monnoho. U, ngko a'amu fihumo hwasyo hungkuno lut+ma'mentohe'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lut+ma'mentohe so'no yo'mayoso kakimo osofosofahu'no uy+monnoho. ⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ose lohino so'no nakwo huno ole nayohoho. Olo s+ikuno lomo olo ango loponjo hwe moya'milofe hon+ngkano wonyo somta'ni An+tu kako hofi+kimo nto isi+hutofomakwoho. Sakiyos huhwo Ap+loham+ye imu hweho. ¹⁰ A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkujo somne'no not+pemahm'mo ut+mayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

A'amu syoho ulohofiy+wo'n+ngkohoho sohwa hamniyoho ito'no mokosyohumayo'ne pahnn+mo hungkunofoho.

(Mat+yu 25:14-30)

¹¹ Oso hungkuno hiso nto upo'n+ngkahon+ngkofi Jisas kako ango Jelusalem mofonepo u'mofapmmonto yahon+ngki a'amu hopo soponjoso ole syafi+hu'mentohofi, Oso s+ikuno An+tu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo ut+hwa'nyopo ujo wehontojwahumonte'no yohoho. Ose syafi+hu'mentohofi so'no Jisas kako pahnn+mo hungkuno ole ul+mento, ¹² Hwe engo fihwo kako ango ikano fipo uhwosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo kako ango ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiy+wo hufa'u hopi'nonohino sohwo joho lut+manto hamniyoho aho s+fe hopi'nono kina aho s+fe hopi'nono

kina hu'muyonto ulimonto, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso'nji ngko nom'ne angopo nohumentanimo sekwo nom'ne hamniyoho engo emafikujoso ngko hwanguku wopihwonimo. Ose ulimentisofoho.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo angoponjo a'amu fehohnjoso hofiko kakine'no nakwolaho lontifi kako nto womentisopo hwe fihwamo tifi iningkayo'ne olo hungkuno motayo'ne lihwatimentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho. ¹⁵ Ose ko lihwojahoninkofi hwe huhwo sohwo yofe engo manto hofikimo mokosyohumayo'ne asomo pmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojohamentiso syoho ulohofiyo sohwo hamniyoho alale kema'malofu uhwonimo lonto joho lutima'mentisofoho.

¹⁶ Hwe nom'nehwo simo'mo u'manto ulimonto, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmentohino somta'ni ngko *tu hantilet* (200) kina ema'malefoho. ¹⁷ Ose ulahoninkgi hwe engo sohwo ulimonto, Kiko syoho n' mokosyohumayo wopingo hwosoho. Kiko oso syoho kijapmentohi somo ito'no mokosyohumamahno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. Kiko ango aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahoninkgi nom'ne syoho ulohofiyo osofeponjo sohwo u'manto ulimonto, Hwe engofo, kiko oso aho sife hopi'nono kina ntapmentohino somta'ni ngko *wan hantilet* (100) kina ema'malefoho. ¹⁹ Ose ulahoninkgi hwe engo sohwo ulimonto, Ngko kikimo ango aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumahnne'no syoho wokijapmmo.

²⁰ Ose ulahoninkgi syoho ulohofiyo nom'nehwo u'manto ulimonto, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwapife we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumentohi wojolo'noho. ²¹ Hwapingos ngko jije yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'n'ngkino hwosoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ij'wo'n'ngkino. Oso'no ngko kine'no iyoho n'ngkohoho. ²² Ose ulahoninkgi hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohwo ulimonto, Kiko syoho n' mokosyohumayoso wonyo hwosoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahoninkgi kiko ngkimo ito'no mantohommahnno so'no ngko wonyo hwosoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso ngko mawo'n'ngkohono. Wosopayo nom'nihwa hulontife somta'ni ngko ij'wo'n'ngkohono. ²³ Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahoninkgi kiko a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwofe angomo moho'naniyoso peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo. ²⁴ Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohofu sohwo ulimonto, Sekwo oso aho sife hopi'nono kina olo hwe lohomo uyimentoheso nomafikui oso hwe *tu hantilet* (200) kina mokosyohumasu sohwo umasimno. [²⁵ Ose ulahoninkgi hofiko ulimentohofi, Hwe engofo, kako *tu hantilet* (200) kina hi'njo hweho.] ²⁶ Ose ulahoninkgi hwe engo sohwo ulimonto, Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'n'mno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n'ngkohofu somo ngko yo'mayo nom'neso uyimonnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohunta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ²⁷ Ose ulonto ulimonto, Nje a'amu fehohnjo olo ango laponjoso ngko hofikimo umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nut'motapikui nje timo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

Jisas kako angu Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat'iyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19)

²⁸ Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne hon'ngkano siyo somo kako s'imo'mo nto s'imentisomo hof'iko t'ifi in'ngkas'imentohofofoho. ²⁹ Jisas kako oso hwof'iki'nyo Oulif'ino l'iwon'ningkohoho sopo angu hufa'u Mpet'ifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosi'mofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole l'ihwat'imento, ³⁰ Siko oso angu ne sopo u'mofahusi siko oso kuso somo noswohosi t'imo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan'ngkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fis'hutofomotapinyo. ³¹ Siko oso yahu hiso is'hutofomahosi'no a'amuso ole sel'ikujono siko peho'no is'hutofomasiyeto. Ose sel'ikujono siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohume'no syoho weho, ose ulinyo.

³² Jisas ose l'ihwojahon'ngki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwat'imentisoso t'ipema'mentisiyefoho. ³³ Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolofontan'ngki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonont'ifi ul'imentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusiyo. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi siko ul'imentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho. ³⁵ Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisasiyepono motas'imentisiyefoho. Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahon'ngki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho. ³⁶ Noposokehumaawento nowentan'ngki hwe moya'mi hof'ikoe hwap'ife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofofoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmm'iwomentisofoho. ³⁷ Jisas kako hwof'iki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso hon'ngkano monje we sopo hwe moya'mi hof'iko Jisasi'mo inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syafisyont'ifi hof'iko s'imonyo yont'ifi mango engo lont'ifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ³⁸ Mango mohm'no ole l'imentohofi, Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne Anituye yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako nakwo hwahoponjo hwe moya'mi hn'nne'no s'imeho wop'ingo nejahopohoho.

Anitu yokintahopo humaso sohune'no yofe engo woho'nomano.

³⁹ Ose lontan'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moya'mi pi'n'ngonjo sopo lohofont'ifi Jisasi'mo ul'imentohofi, Nakwoe Lonet'ihwayo sohwo, oso hwe moya'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo k'iko yoka uso. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisasi ul'imento, Sekwo upa'n'imno. Hungkuno wasel'monne'no yohono. Olo a'amulo hof'iko mampi'nyo humant'ifijontentesi olo hon'ngkano lophonjo sojolo mango engo l'ikujoni yofe ho'nonimaf'ikutnnesohilo. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako pone engu Jelusalem sopo yo'mayo imo'none so'no humotaho l'imentisofoho.

⁴¹ Jisas kako Jelusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho l'imentisoso ⁴² ole l'imento, A'amu Jelusalemjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon'ngki sekwo hohujo ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wop'ingo hiso hiyaso'mo wentan'ngkuhwosi sekwo mot'ip'ihwon'fitnnehofo. ⁴³ Sekwo upa'n'imno. Hwangku s'ikuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano l'ikujoni sekikitof'ikujoni meku'mofasi lohof'ikujoni hof'iko tojopo ko'mokwasokujoni nol'ikofaof'ikujoni ⁴⁴ sekwoe angu fonjowonampekuji sekwo sekwoe mehomi hi'nji hokunonji ni'hu'nahone poyo moi'wo imo'n'fitnnefoho. Sekwoe sokango so'nji sokilojo so'nji we'e huhwo kih'naweso mokih'nawenefoho.

Hwapingoso oso sikuno Anitu sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe mihwofe'njo imalofo kuyoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo somo a'amu yo'mayo ho'yango somta'ni hamniyoho mayo yontaningkofo somo wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu ho'yango yo'mayoso hu'meesyontifi hamniyoho mentan'ingkofo somo wae yafo syohoso ema'mentisofoho. ⁴⁶ Kako hofikimo ole ulimento, A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoho sohwa ole mtimokumentohofi, Olo nje ango loso Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ingkohofoho sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mtimokumentohofohofoho ulimentisofoho.

⁴⁷ Ose imo'n'imentiso so'no sikuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moya'mimo Anituye tajo ango engo somo kakoe hungkuno lutihwamojofoho. A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ingkanano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne hon'ingkanano wotipemantife'no imentohofohofoho. ⁴⁸ Ose ko yahon'ingkofo hwe moya'mi hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nano mjalimumentohofoho so'no hwe engo sohwa hofiko Jisasimo fonjasiyo'ne hon'ingkanoso motipema'mmentohofohofoho.

20

Hofiko Jisasimo kakoe yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohonimentohofohofoho.

(Matiyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Sikuno fihumo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumanto hwe moya'mi somo kako Anitumo u'mayo yahino so'no hungkuno lutihwamentisofoho. A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkanano hungkuno lutihwamentohofoho huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo u'ma'mentohofohofoho.

² U'mantifi ulimentohofi, Olo so'no fonaso. Kiko olo syoho iwo'n'ingkinolo tihwo kilimaso'no iwo'n'ingkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmasojoni iwo'n'ingkinoto. ³ Ose ulahon'ingkofo Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no waselohonimonne'no yohono. Sekwo olo so'no ngkimo ntohon'ingkofo so'no ngko sekumo waselimonne'no yohono. ⁴ Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ⁵ Hofiko ose upa'nontifi ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonalimontonoho.

Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ⁶ I Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi upa'n'ingkuji hofiko sojo wonefonjantifeho. Hwapingoso a'amu loso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahon'ingki nalimentisofoho. ⁷ Ose hnnontifi Jisasimo ole ulimentohofi, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso nti'mto'angotikeno. ⁸ Ose ulahon'ingkofo Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no maselimnehono.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n'ingkohofoho sohwanne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ose ulonto kako olo pahnnimo hungkuno oso a'amu homo somo ulimento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulimentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ingkohofoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako

ango ikanopo nowento osopo kako ne'no humamojofoho. ¹⁰ Osopo nohumanto oso syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sikuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyo fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyo huhwo sohomo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹¹ Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyo fihumo lihwatimentisofoho. Osohomo hofiko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹² Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyo hufa'u s'hune sohomo lihwojahonngki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahonngki hofiko osohomo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swoho'nofapmmentohofofoho. ¹³ Oseso syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnnimento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko simeho uyalokwe lohomo luhwatimeso hofiko kakoe hungkunomo haloho upeentifetikeno. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohomo lihwatimentisofoho. ¹⁴ A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohomo uhwonitumantifi ole hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwanguk sohonta kanngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Ose fonjosyihwasi nakwo kakoe syohoso ni'hu'nahone womantanoho. ¹⁵ Ose hnnontifi hofiko hwomu huhwo sohomo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'nafontifi osopo poyo ni'hu'nahone fonjahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohonimento, Ose imentohofoso so'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwa pipi uloho'montolo. ¹⁶ Hwanguk kako nopihwosi oso a'amu wonyo sohwa nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwa syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho. Jisas ose ulahonngki a'amuso upa'nontifi ulimentohofi, U, kako oso hwolaho.

¹⁷ Ose ulahonngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ulimento, Olo Anituye hungkuno iyoswomo mtimokumentohofoso loso hwapingo neso huno pipi seyohoho. Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'nngkohofoso sohwa wae yao'mentohofoso loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingohwo imo'nngkohoho.

Ose mtimokumentohofofoho. ¹⁸ Nom'nepo Anituye hungkuno mtimokumentohofoso olenoho. A'amu hopi'nono oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomafikuji piwahupijoso hofiko hofikoe a'apaho kempitimi'lohofihwosi wuhu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomtihupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pa'nnggo umo'nimontonoho. ¹⁹ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulahonngki a'amu honngkano hungkuno lutihwawo'nngkohofoso huno'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji hofiko huno ole uyimento, Jisas oso pahnnimo hungkuno nakumne'no lohoho. Nakwoe simeho mo'mo me hopa nafe'no nalohoho. Huno ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko Jisasimo aho kehwasit wofonjosyano lontifi imentohofoso hofiko hwe moyami somne'no iyoho unimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa sohumne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofiko Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Oseso hofiko Jisasimo fonjasitoyone'entifi honngkano wotipemano lontifi Jisasimo humuhwontohumantohofofoho. Hofiko Jisasitoyepo a'amu fehohnjo sohwa luhwojahonngkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisasitoye hungkunomo wopingo hwofoho wonalono lontife hwasyo humupo'nontohumantohofofoho.

Ose ko imo'nontifi hofiko pojiyontifi hofiko Jisasiye hungkunomo yamofu ulohomentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu hwaho mokosyohumayo huhwo sohwanne'no hungkuno wonyo loso'manji nakwo aho kehwasi oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwafe ahopo noho'nosyihwaso'no hofiko Jisasi mo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi Jisasi mo humuhwontohumantohofofoho. ²¹ Oseso hofiko Jisasi mo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moya'mimo Anituye yahino so'no hungkuno lutihwawo'nngkinoso nehopi'nohini lutihwawo'nngkino hwosoho. Kiko a'amu yofe engo'njo sohwanne'no iyoho makinyo'njo hwosoho. Nakwo hopi'nonohinoso afaponohinoho. Hungkuno ito'nohino liwo'nngkino hwosoho. ²² Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakinngkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakinngkohoho. ²³ Ose ulahonngkofi Jisas kako hofiko poji yamofu ulohofano lontifi imentohofu so'no hwasyo yahino so'no huno uyahonngki ole ulimento, ²⁴ Hamniyoho anga'no ntihwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji tihwoeto. Ose ulahonngki ulimentohofi, Sisafefoho. ²⁵ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²⁶ Jisas ose ulahonngki a'amu huhwo sohwa hungkuno wopingo somne'no hofikoe simoho mo'mo pisopisaho lontifi mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso oso a'amu hofikimo lihwatimentohofu sohwa hofiko Jisasiye hungkuno somne'no hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hwe moya'mife timopo makekutnnesohilo.

A'amu Satiyusi sohwa Jisasi mo a'amu poyo nope'nontifi apa'no songo likafu so'no ulimentohofofoho.

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisasi mo u'mamentohofofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hofiko huno ole uyiwonngkofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'niwonngkohofu. Apa'no songo molikafenefoho. Ose syafisywo'nngkohofofoho. ²⁸ Hofiko Jisasi mo u'mantifi ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo hwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole moti'mokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'nngkuhwoso'no oso ape hisimo konngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mtimokumentisofoho. ²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo kako ape manto mehomi motipemaso sohwo poyo pe'nimentisofoho. ³⁰ Oseso konngkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomi ane'njo pe'nimentisofoho. ³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohini ma'mentohofoso mehomi ane pe'nimentohofofoho. ³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'nimentono. ³³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umonimontolo. Hofiko'nkwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

³⁴ Ose ulahonngkahonngkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofoso hofiko ape ma'niwonngkohofu. ³⁵ I oso'no oso hwe moya'mi poyo pe'nifijoso apa'no songo likapijo hopaso apa'no likafikuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofiko apa'no ape moma'nifitnefoho. ³⁶ Hofiko a'amu ahwomomjo pa'nyo nohumafikuji apa'no poyo mape'nifitnefoho. Anitu hofikimo poyo pe'nyo somta'ni ulikafoso so'no hofiko kakoe mehomi umonantifeho. ³⁷ Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo likafoso so'ne huno nafohotomentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko nimentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ulimento, Hwe Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako Apilohamiye Anituyoho. Kako Aisakiye Anituyoho.

Kako Jekoupiye Anituyoho. ³⁸ Ihwoni. Mouses kako ole syafi'hu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohoho sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso limentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo humalofo sofe Anituyoho. Anitu kakoe timopo a'amu hopi'nonohinosa songo humalofo.

³⁹ Jisas ose ulahon'ngki a'amu fehohnjo hon'ngkano hungkuno liwo'n'ngkohoho huno'njo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, hungkuno wopingo nalohino. ⁴⁰ Ose ulontifi hofiko nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwo Kila'is hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohume'no ulohonimentisofoho.

(Matiyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas a'amu Falisi sohwo ulimento, A'amu ole liwo'n'ngkohoho Kila'is kako oso a'amu Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwo imu hweho. Oseso pipi liwo'n'ngkohoho.

⁴² Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole limento,

Anitu kako nje Hwe Engo Kila'is, Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo ole ulimento,

Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

⁴³ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Ntefit ose limentisofoho. ⁴⁴ Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso Kila'is sohume'no nje Hwe Engo hweho limento so'no Kila'is sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo.

A'amu hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohoho huno'njo sohwofe yahino so'ne hungkunofoho.

(Matiyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofiko Jisasiye hungkuno upa'nontifi nohumentan'ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ole ulimento, ⁴⁶ Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohoho huno'njo sohwofe yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapi'fe sawemo yontifi hon'ngkanopo emoyiwo'n'ngkohofofoho. Osopo emoyontan'ngkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'n'ngkohoho so'no umo'n'wo'n'ngkisofoho. Oso'nji hofiko tajo anga somo a'amufe simanopo humayo'no umo'n'wo'n'ngkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'n'wo'n'ngkiso hwafoho. ⁴⁷ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apiwojo sofafe anga yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi anga hiso hofiko'ne ni'hu'nahone emawo'n'ngkohofihwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho.

21

Apiwojosi yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Matiyu 12:41-44)

¹ Jisas kako Anituye tajo anga engo somo ne'no nohumanto timo uhwonimentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofa so'mo ho'nosyant'ngkofi uhwonimentisofoho. ² Osopo uhwonimentisoso apiwojosi ho'yango anesi kako Anitumne'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahon'ngki uhwononto ³ Jisas kako a'amu kako'njopo lohoho somo ole ulimento, Hungkuno

nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Olo apwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofo. Olo apwojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no nihu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Anituye tajo anggo engo so'no tifi no'mo wonyo imo'none so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ A'amu fehohnjoso hofiko tajo anggo engo somne'no ole limentohofi, Olo tajo anggo engo somjo sojo wonyoangkafoso hofiyofoho. Hwe moya'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohoho somo uhwonontifi pisopisaho limentohofofoho. Ose lahonngkofi Jisas ulimento, ⁶ Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwonlokwofo loso wonyo umo'nimontonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo anggo wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Hofiko Jisasimo ole ulohonmentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso yo'mayo hungkuno nalohinoso ntohonta umo'nimontolo. Simo'mo peho i'mofapihwoso'no huno wonayimontolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikunoso we'eneponoho eso. Fonaso. ⁸ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. A'amu pi'ningo engo i'mofapikuji, hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo inngkakutoho. ⁹ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'ningkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso simo'mo i'mofapihwoso'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

¹⁰ Ose ulonto ulimento, Hwangku a'amu temtitofokengo sohwanji temtitofokengonome'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'nifitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'anggo sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'nifitnnefoho. ¹¹ Hwangku hwaho lopo hwomihwo mikunimposo pi'ningo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapihwosi mnokino engo wotipemantifeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'ningkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofapihwoso'no uhwonngkuji sekwo iyoho senonefoho.

¹² Oso yo'mayo noselohe sikuno somo m'mofopontanngkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ulikujono hofiko sekumo aho sekekuji wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo anggo somo mesehumajikuji hungkuno mjaselikuji impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwafe simanopono ipesemotawofitnnefoho. ¹³ Oso nje yofe monje yasiyo'ne ko selohofahonngkuji sekwo hwe engo sohwafe simanopo lohofikuji ngko a'amu wonyo honngkano somta'ni isihutofomayo'ne pmentohe sohwo'niye hungkuno sekwo ulifitnnefoho. ¹⁴ Oso hohosohonta oso hungkuno hofiko mjaselikuji'no sekwo aku hungkuno ulifitnne so'no huno pi'ningo seyihwoloho.

¹⁵ O'lo, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wop'ingo wosejap-mmonnefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hof'iko nohnaj'kuji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnefoho. ¹⁶ Sekwoe a'amu so'nji selosen'ngkwejamo nje yofe ul'kujo'no hof'iko sekwoe mango sohwafe ahopo mosehumoj'pitnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnefoho. ¹⁷ Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino m'kun'imposo umnonefoho. Hwap'ingoso nje yofeso sekumo weho. ¹⁸ Oso hohosohonta ngko hofiyo semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijiyo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho. ¹⁹ Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'no lohopyoso sekwo songo ne'no humayo'ne neso not'ipemapitnefoho.

Ango Jerusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno ul'imentisofoho.
(Mat'iyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ A'amu ikujoho'njo sohwa hof'iko ango Jerusalem sopo hofoyo syukujo'no sekwo uhwon'ngkuji huno ole seyonefoho. Ango Jerusalem wonyo imo'nyo'ne s'kunoso mofone nto imo'n'ngkohoho. ²¹ Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humun-yoso hof'iko hwof'iki'nyopono hiyaso komo'no s'fitnefoho. A'amu ango Jerusalem ne sopo humalofo soku sekwo nul'iko'maf'kuji kengopono kunto'no ufitnefoho. A'amu ango Jerusalem mempo hohnta'ni humafijoso hof'iko apa'no ango ne mont'imo mahufitnefoho. ²² Oso s'kuno somo a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no An'itu kako tohino uyone s'kunofoho. An'tuye hungkuno a'amu oso hiso'no mt' mokumentohofoso oso s'kuno somo ne imo'nonefoho. ²³ Oso s'kuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwap'ingoso oso s'kuno homo somo olo hwaho lopo tango m'kun'imposo i'mofap'hwosi An'tuye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hof'ikoe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu An'tumne'no nakwolaho lalokwofoso hof'iko ango Jerusalem somo hwotoho f'fitnefoho. Hof'iko hwotoho ne'no fentan'ngkuji hof'ikoe s'kuno moi'wo imo'nonefoho.

Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.
(Mat'iyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Jisas ose ulonto ole ul'imento, Sekwo ahwomomo uhwon'fijoso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwo yo'mayo kengo kengo i'mofap'hwaso'no uhwon'fitnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'n'ngkuhwosi mt'hupo mt'hupe lohofahon'ngkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwon'ngkuji hof'iko iyoho m'kun'imposo unonefoho. ²⁶ Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hof'iko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syaf'isy'kuji hof'ikoe simeho mo'mo iyoho m'kun'imposo ehuman'ngkuji t'imo hwaf'hwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon'ngkuhwosi uhwon'fitnefoho. ²⁷ Oso hiso i'mofopahon'ngkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁸ Hwangku oso yo'mayoso i'mofape'ne mofone imo'n'ngkuhwoso'no osohonta sekwo likaf'kuji sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohof'kuji ahwomomo uhwon'mno. Sekwo hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofosemayo sohwo asomo set'mayo'ne sohwo mofoneponoho.

Iyoswo songo inyo sohonta uhwon'ngkuji huno waseyono, Ifoyo wahu'montonoho.
(Mat'iyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ose ulonto Jisas kako olo pahnn'mo hungkuno ul'imento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon'mno. ³⁰ Iyoswo songo in'ngkiso loso uhwon'ngkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sikuno Anitu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohu-mayo'ne sikunoso mofonepo nto i'mofapohoho. ³² Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan'ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³³ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

Jisasiye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'ne hungkunofoho.

³⁴ I oso'no sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'no huno pi'n'ingo syafisyikutoho. Sekwo wosopayo engo n'ngkuji mijo yokumpohn'nyo n'ngkuji nonilohofikutoho. O'o, ngkine'no huno fisyafisyikuno. Sekwo siki humayoso wop'ingo'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje sikuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'no hmn'wo'n'ngkiso hopaso wosema'montonoho. ³⁵ Oso sikuno i'mofapeso hwe moya'mi hopi'nono angomeemjo humalowotofo somo i'mofaponefoho. ³⁶ Sikuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ulikuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolofikujji A'amufe Hwomu sohwoe simanopo lohopotnnefoho. Ose ulimentisofoho.

³⁷ Sikuno huhwo huhwi Jisas kako Anituye tajo angog engo somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno lutihwamojofoho. Oseso sikwo'miyomo kako oso hwofiki'nyo Oulif l'wo'n'ngkohoho sopo saho fosyawo'mojofoho. ³⁸ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno upo'nano lontifeso im'ngo ne'nji lkafontifi Anituye tajo angog engo somo humotofofoho.

22

Jutas kako Jisasiye mango sohwafe ahomo uyimo limentisofoho.

(Matiyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engoso * umo'n'imonte'no yohoho. Oso sikuno homo somo a'amu Jutaso hofiko wopayo iloho iyoso engo kaofone so'nji miyo'njo yontifeso wopayo feejo'nohini n'motofofoho. ² Oso hwe tajo angog syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasi'mo fonjasiyo'ne hon'ngkanoso ko t'peentifi hofiko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnnoho syafisyontifi iyoho un'ngkahon'ngki ole hnn'mentohofi, Nakwo Jisasi'mo pipi fonjasyanehwono. ³ Oso sikuno somo Seten kako Jutas Isikaluyoutiye simeho mo'mo paswonto huno uyimentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho. ⁴ Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo angog syoho imotofo sohwanji a'amu hwapife t'fo'njo Anituye tajo angog engo somo uhwontohumamotofo yofe engo'njo sohwanjimo u'manto Jisasi'mne'no tokoyo'ofe imentisofoho. ⁵ Oso a'amu huhwo sohwa Jisasiye hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. ⁶ Jutas kako eno ulonto kako Jisasi'mo hofikoe ahomo kumangkiyo'ne a'amu pi'n'ingo mohumunyo sohonta hon'ngkano t'peehumentisofoho.

Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumamentisiyefoho.

(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30)

* 22:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

⁷ Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini nimotofo sikunoso i'mofapmmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu *sipsip* honiyo hoku'yopo ulohofone fonjohumotofo sikunofoho. ⁸ Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo lihwejonto ulimento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano. ⁹ Ose ulahonngki siko ulimentisiyo, Nekwo nti'mo wesyo humantayo'no kumo'nngkohoho. ¹⁰ Ose ulahonngki ulimento, Upa'ninyo. Ango engo sopono nowehosisi hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswo'nngkohosisi siko kakimo inngkasohosisi ango kako swoso somo finngkasy'nnyo. ¹¹ Siko noswohosisi ango kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo. Nekwoe Lonetihwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole lehwejohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo ntipo wonantaneto. Ose lehwejohoho. ¹² Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Ango homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. ¹³ Jisas ose ulahonngki siko nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo kakoe a'apaho'nji kakoe honiyo'nji nyo'ne uyimentisofoho.

(Matiyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25)

¹⁴ Oso wosopayo nyo'ne sikunoso nto i'mofopahonngki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho soponjo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwanji humamentohofofoho. ¹⁵ Jisas nohumanto ulimento, Ngko ole'no nimo'nimojofoho. Ngko sekwo'nji olo Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo nonngkuhwasi tifi tohino engo woma'monnoho. ¹⁶ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo sikuno engo lomjo wosopayo niwo'nngkuhwone loso nngkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no manimnehono. Olo, ngko poyo imo'nime'no olo sikuno engo lomjo wosopayo nngkuhwoneso ne u'mofapmmentonoho. Tifi no'mo Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sikuno lomjo wosopayo nngkuhwone hopa apa'no nonontimnefoho.

¹⁷ Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto ulimento, Sekwo olo mijolo nomafikuji yano filofanimno. Ose ulonto ulimento, ¹⁸ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo mijo loso ngko manimnehono. Ngko ne'no manyo'njo humantime sohwo'ni hwangku Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nonontimne hwo'nyoho. ¹⁹ Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo hu'muyonto ulimento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mtihupenji sejapohono. Tifi no'mo sekwo ole mjanimikuji ngkine'no fisyanifisyikuno. ²⁰ Wosopayo moi'wo nngkahonngkofi kako wosopayo uyimentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uyimentisofoho. Kako mijo uyonto ulimento, Olo ipisayo mijo noswanyo lomjo loso nje honiyofoho. Sekwo Anitu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne usihumahefoho.] ²¹ I uhwonimni. Olo a'amu nje mango sohwo ngkine'no tokoyo'ofyo yone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono. ²² I Anitu kako hohonta hungkuno mtito'mentiso hopaso ngko poyo umo'nimonne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo tokoyo'ofyo ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. ²³ Ose ulahonngki hofiko anga'no anga'nohino sohwa humahnnngkofi, Oso yahino wonyo hiso tihwo ulohomonteto. Ose humahnnngkohofofoho.

Jisas iye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

²⁴ Jisasiye inomokomoyo sohwa hofiko oso hungkunoso hnnontifi hofikoe hungkunoso toho pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki ole so'no yoka hungkuno hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'hwamo yakolo'nnyoso tihwolo. ²⁵ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahon'ngkofi a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo nefe'mayo'nefoho liwo'n'ngkohofofoho. ²⁶ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnohini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohwafe syoho ulohofiyo hopaso umo'nono. ²⁷ Hwe engo simo'mjoso tihwolo. A'amu ijempohopo wosopayo niwo'n'ngkiso sohwohalo. A'amu wosopayo iloho yonto uy'wo'n'ngkiso sohwohalo. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo niwo'n'ngkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸ Sekwo ngko'nji nohumentan'ngkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofoto hofone'neso nu'mahon'ngki sekwo ngkimo man'hwatimofefoho. ²⁹ I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nanihumentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno. ³⁰ Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahonime sohonta sekwo nje epohumayo sopo nohumafikuji nje wosopayo'nji mijo'nji nifitnefoho. Sekwo ngko'nji nohumafikuji oso a'amu Isilael hofikoe temtitofoto aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho. Ose imo'n'ngkuhwoso'no sekwo hofikimo mokosyohuman-tokutnefoho.

Jisas kako Pitamo ole ulimento, Kiko ngkine'no hohujo ukinjanimo'monnoho. (Mat'iyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas Pitamo ulimento, Saimoun, Saimoun, kiko upa'nyo. Seten kako sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wop'ngo somo kehilo ehilofoto waselohomonte-e'no joholo setimalofoho. ³² Seten ose ko yontan'ngki ngko jije simeho hi'ntnnono ntopantokunoso poyo mape'nyo'njo yone'enji Mpohumo kikine'no jomo nto ulimaleno. Oseso kiko apa'no ngkimo n'ngkapohoji kiko jije n'ngkwahwosamo nifo'mahoji yokumpohn'nyo usofitofoto. ³³ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Hwe Engofoto, hofiko kikimo impo'angomo intofakohufijomanji ngko huhwo'nnonji untofaehufe. I hofiko kikimo poyo kumokufijomanji ngko huhwo'nnonji wemokufe. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Pita, ngko olo hungkuno wakilmonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo tosika yoka mohonyo kuntoliyopo kiko ngkine'no mango hufa'u s'ihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho.

Yo'mayo hamniyoho ho'yo ifiki'yo hwakuhwajo so'ntnne'no hungkuno ulimentisofoho.

³⁵ Hohonta sekwo nje hungkuno luti'hwayo'ne losehwatimentohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji ifiki'yo'nji sif'kwongofosyohwanji momotayo'njo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaho. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Awonoho. Umofonyo mimment'hwonefoho. ³⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I olohonta kiko hamniyoho ho'yo hi'njo hwosim'nanji maho. I a'amu ifiki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kako kakoe manji'mofoto yaj'hwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono. ³⁷ Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkuno

mti'mokumentohofi sohwa hofi'ko ngkine'no hungkuno ole mti'mokumentohofi, Hofi'ko kakimo uti'mafi'kuji a'amu wonyo hwanji m'i'humat+i'pitne hweho. Oso hungkuno ngkine'no mti'mokumentohofoso ne umo'n'i'montonoho. Yo'mayo ngkine'no An+i'tuye hungkuno mti'mokumentohofoso olohonta ne umo'n'i'montonoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki hofi'ko uli'mentohofi, Hwe Engofo, k'i'ko uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hufa'u mokosyohumalohwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas uli'mento, Hoponoho, ose uli'mentisofoho.

Jisas kako iyo uyo syoho Ngket+i'semani sopo An+i'tumo jomo uli'mentisofoho.
(*Matiyu 26:36-46; Mak 14:32-42*)

³⁹ Jisas noswaponto kako oso hwofi'ki'nyo Oulif s+i'mojo sopo sahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa in'ngkamentohofofoho. ⁴⁰ Jisas kako oso hopo sopo i'l'mofawento kakoe inomokomoyo sohwa ole uli'mento, Yamofe se'maso sohonta wonyo pi'wesyanoho li'kuji An+i'tumo jomo yokumpohn'nyo uli'mno. ⁴¹ Ose ulonto Jisas hofi'kimo we'ene'pi nonje uli'ko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjontifi pi'wasyi'wo'n'ngkiso hopa sopole humawento An+i'tumne'no hwomtame ulohofonto ole uli'mento, ⁴² Mpohwo, k'i'ko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feen'i'mofo. I, huno ose makiyo'manji wae yan'i'mofohotoho. Jije hunomnohini fin'ngkayo. Nje hunomo in'ngkahutoho. ⁴³ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisasi'mo yokumpohn'nyo usofito'mentisofoho. ⁴⁴ Jisas kako tango mi'kun'i'mposo engo uyahon'ngki kako Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohini ulontan'ngki kakoe a'apaho mta'ni wokino honiyo pa'n'ngi hwahopo lo'n'i'mentisofoho.

⁴⁵ Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwa fepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwon'i'mentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho foyowentan'ngkofi uhwon'i'mentisofoho. Hofi'koe si'meho tango ifisi'yomofahon'ngki po'n'ifo imo'nontifi saho foyawo'mentohofofoho. ⁴⁶ Ose uhwononto uli'mento, Sekwo saho peho'no foyawotofo. Filikapmno. Sekwo yamofe ne'masoso yahino wonyoso nopi'wesyanoho li'kuji Mpohumo jomo uli'mno.

Jisasiye mango sohwa kakimo aho ko'mentohofofoho.
(*Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11*)

⁴⁷ Jisas ose ulontan'ngki hwe pi'n'ngi engo sohwa Jisasi'mo u'ma'mentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'amu pi'n'ngi engo huhwo sohwa ipemotaponto Jisasiye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'n'i'mentisofoho. ⁴⁸ Ose uhu'n'ngkahon'ngki Jisas uli'mento, Jutas, k'i'ko A'amufe Hwomu sohwo'n'i'mo hinjoho ni'hu'n'ngkinoso nje mango hwamo ujo wehontojwan'i'humne'no lantohofohino.

⁴⁹ Ose ulahon'ngki Jisasiye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonontifi hofi'ko uli'mentohofi, Hwe Engofo, k'i'ko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohwa hwakuhwajo'nji wofonjoso. Huno ose lakiyohoho. ⁵⁰ Ose ulontan'ngkofi inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo ang'o syoho'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'mentisofoho. Lojwahon'ngki halohoso pi'wahu'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ose uhwononto uli'mento, Oso yahino wonyoso olohonta foho'namopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm'mokahon'ngki halohoso wopi'ngi umo'n'i'mentisofoho.

⁵² Jisas wopi'ngi ose umokonto kako a'amu tajo ang'o syoho'njo sohwanji a'amu An+i'tuye tajo ang'o engo somo uhwontohumayo fefo tokuso'njo sohwa hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofi'ko kakimo aho ke-e'ne pmentohofi sohwa ole uli'mento, Sekwo a'amu hufo iwo'n'ngkiso sohune'no aho wokano

lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. ⁵³ Sɔkuno pi'ningo engo somo Anɛtuye tajo ango engo somo ngko sekwo'nji nohumentanɛngko sekwo ngkimo aho manɛko'mmentohofofoho. I oso'no olohonta Setenɛye yokumpohn'nyo engo imo'nɛngkohoho. Oso'no sekwoe sɔkunofoho. Ose ulɛmentisofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisasɛne'no huno maniyohoyohoho.

(Matɛyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jisas ose ulahonɛngki hofɛko Jisasɛmo aho kentifi ipemotawomentohofofoho. Ipemotawentifi hofɛko oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwoe angomo motahumentohofofoho. Pita hofɛkimo ko inɛngkawomentisoso hofɛkimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'mɛwesyofoho. ⁵⁵ Oso ango hopo soponjo a'amuso tojo ajwo somo toho intofontifi humohumentohofofoho. Osopo Pita hofɛko'nji humamentisofoho. ⁵⁶ Pita kako tipomponaho sopo nohumentanɛngki a'mu syoho ulohofiyo fisi kako Pitamo uhwononto ulɛmento, Olo hwe lohwo huhwo Jisasɛ'nji humawo'nɛngkiso hweho. ⁵⁷ Ose ulahonɛngki Pita ulɛmento, Olo a'mu losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyofoho. Ose ulɛmentisofoho. ⁵⁸ Hwangku we'enepi nohumantifi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto ulɛmento, Kɛko huhwosi kakoe a'amu hwosoho. Ose ulahonɛngki Pita ulɛmento, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'amu hwonɛ'maho. ⁵⁹ Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentanɛngki mofehi'nyo sɛmo'me anga'nohino uyakolofo somo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole ulɛmento, Hungkuno nehopi'nohini walɛmonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisasɛ'nji humawo'nɛngkiso lohwoɛkeno. Kako Ngkalilinta'ango hweho. ⁶⁰ Ose ko ulahonɛngki Pita ulɛmento, Olo hwe lohwo kɛko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontanɛngki tosɛka yoka kunto'no ho'nɛmentisofoho. ⁶¹ Ose ho'nɛngkahonɛngki Jisas kako Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwonɛmentisofoho. Pita kako Jisasɛye sɛmanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ulɛmentiso so'no huno ikwesyaɛɛhu'mentisoso olenoho. Olo sɛkwo'miyo lomo yɛhufo tosɛka yoka malontanɛngkuhwoeso sohonta kɛko Pita ngkine'no mango hufa'u sɛhune ole walɛmonnoho. Ngko Jisasɛmne'no huno maniyofoho. ⁶² Pita kako huno ose syaɛsyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no sɛmeho tango mɛkunɛmposo uyahonɛngki humotaho engo lɛmentisofoho.

Hofɛko Jisasɛmne'no tɛkafo ujontifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho.

(Matɛyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ A'amu Jisasɛmo aho ko'mentohofoho sohwa hofɛko Jisasɛmne'no sitofo ulontifi ikujoho fongku'mentohofofoho. ⁶⁴ Hofɛko Jisasɛye tɛmomo hwapɛfe kotɛjɛswontifi ikujoho fonjontifi ulɛmentohofi, Kɛko huno hwapɛngo'njo sohwoesi tɛhwo kufonjohoho. Kɛko huno kisyo'manji oso hweho fonaso. ⁶⁵ Ose ulontifi hofɛko sitofo mjalomumentohofofoho.

Hofɛko 'kaunɛsol' sohwafe tɛmopo Jisasɛmo nom'ne hungkuno ulohonɛmentohofofoho.

(Matɛyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24)

⁶⁶ Imɛngo ne mofehi'nyo sɛ'mofape so'nji a'amu kaunɛsol sohwa uhu'mokumentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa fehohnjoso hofɛko tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo hwafoho. Fehohnjoso honɛngkano hungkuno lutiɛhwawo'nɛngkohofɛhwafoho. A'amu sohwa hofɛko hofɛkoe kaunɛsol sohwafe pono Jisasɛmo ipemotasontifi ole ulɛmentohofi, ⁶⁷ Kɛko yoloho fonaso. Kɛko Kɛlais Anɛtu lokuhwatɛmentiso sohwosilaho. Ose ulahonɛngkofi Jisas ulɛmento, Ngko selɛmeso sekwo ngkimo sɛmeho hi'ntnnono montapɛfitnnehoho. ⁶⁸ U, ngko sekumo nom'ne hungkuno selohonɛmeso sekwo nje hungkunomo aku mantɛfitnnehoho. ⁶⁹ I oso'no olohonta'nji sɔkuno engolopohamo memjaofɛhwoso sohonta A'amufe Hwomu

sohwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne yokumpohn'nyo hwapingo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnoho.

⁷⁰ Ose ulahoningki ulimentohofi, Kiko sohwozi, kiko Anituye Hwomu Nehwosilaho. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho. ⁷¹ Ose ulahoningki hofiko hnnimentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'ningkuhwono. Nom'ne hungkuno pehofo upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnnimentohofofoho.

23

A'amu Jutaso hofiko hwe engo Pailotiye timo sopo Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Oseso a'amu hopi'nonohinoso nolikafontifi Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho. ² Ipemotawentifi hofiko Jisasimne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohumo uhwonowo'n'ngkuhwoneso kako nakwoe a'amu somo hwasyo honingkanomo ipemotawowo'n'ngkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasyiwo'n'ngkuhwone honingkanomo wopijwonao'mto iwo'n'ngkiso hweho. Kako ole hnniwo'n'ngkiso hweho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho. ³ Ose ulahoningkofi Pailot Jisasimo ulohonimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwsosilaho. Ose ulahoningki Jisas ulimento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ⁴ Ose ulahoningki Pailot kako a'amu tajo angosyoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ulimento, Ngko olo hwe lohunta'ni honingkanomo wonyo motipemahoyohono. ⁵ Ose ulahoningki hofiko mohm'no olo hwasyo hungkuno ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutiya so'meemjo hwe moya'mimo hungkuno ulahoningki hofiko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafo wae weofantife'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'no hwasyo mjalimopmmojo ae oloponoho. Hwasyo ose ulimentohofofoho.

Heloutiye timopo a'amu hofiko Jisasimne'no hungkuno ulimentohofofoho.

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofikimo ulohonimento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolaho. ⁷ Ose ulahoningki hofiko hungkuno ulimentohofoso Pailot kako huno ole uyimento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose uyahoningki kako Heloutiyepono Jisasimo lihwatimentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji angosyoho'nyo humamentisofoho. ⁸ Helout kako Jisasimo uhwononto simonyo imentisofoho. Hwapingoso kako Jisasimne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafos a'amu miyiwon'ngkiyohofoso ihwoso'no uhwonimo limojo hweho. ⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'ningo Jisasimo ko ulohoningkahoningki Jisas kako hungkuno mujofoho. ¹⁰ A'amu tajo angosyoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu honingkanomo hungkuno lutihwamotofosohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjalimimentohofofoho. ¹¹ Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiko Jisasimo wonyo umti'mokontifi sitofo ulimentohofofoho. Oso'no hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafo manji'mofosyohomamo wonyoangkafos a'amu oso homo somo uhwon'ngkuji tikafo ujiyo'ne ulohofihwajontifi Pailotiyepono asomo lihwatimentohofofoho. ¹² Hohonta Helouti'nji Pailoti'nji siko mangohwo pa'nyo humamojiyoso oso sikuno homo somo siko simoho afa inonji nje a'amuhwe hnnimentisoyefoho.

Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo ko lonto Jisasimo fonjinto'ofasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no lutimanto ¹⁴ ulimento, Sekwo olo hwe lohomo ngkiyepono ipemotapohoho lohune'no sekwo ntohofi, Kako hwe moya'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntohoho so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe timopo ulohonngkeso ngko kakoe honingkano wonyoso motipemahoyohono. O'o, sekwo upa'nimno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho. ¹⁵ Helout kako ngkiyepono olo hwe lohomo asomo lihwatimaso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe honingkano wonyoso motipemuyonto lihwatimaso hweho. Upa'nimno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjasyantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho. ¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. ¹⁷ [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nnyoponoho. Oso Anitu A'amu Isihael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engo uhwonimotofoto homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fihumo isihutofihwatimojofoho.]

¹⁸ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo limentiso so'no hwe moya'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulimentohofi, Oso hwe sohomo fonjasyikujji Mpolapas nakuyepono fihutofihwatimno. Ose ulimentohofofoho. ¹⁹ Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumatimentohofoho hweho. ²⁰ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo lonto hungkuno apa'no ulimentisofoho. ²¹ I oso'no hofiko mango mohm'no uliwo'nimentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno. ²² Ose ulahonngkofi Pailot kako hungkuno hufa'u sihune umonono lonto ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no umonimontolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. ²³ Ose ko ulahonngki hofiko nihu'no yokumpohn'nyo imonontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailotiye mangomo hwotoho hmentohofofoho. ²⁴ Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho. ²⁵ Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumatimentohofoho sohomo Pailot kako isihutofihwatimentisofoho. I Jisasohune'no hofikoe hungkunomo inngkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwafe ahomo honahumentisofoho.

Hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Joun 19:17-27)

²⁶ Hofiko Jisasimo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailininta'ango sohomo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo angopono pontanngki hofiko Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyoso Saimouniye sangopo nitofiyahonngkofi kako intofonto Jisasimo tifi intofimjimentisofoho.

²⁷ Nto wahanngkofi hwe moya'mi pi'ningo engo hofiko Jisasimo inngkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisasimne'no hitoho ulofahonngki humotaho limentohofofoho. ²⁸ Ose lontanngkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jelusalemjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntantikwofo. O'o, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehomi'ntnne'no humotaho engo filimno. ²⁹ Upa'nimno. Hwangku sikuno wonyo imofapihwoso'no ole lfitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,
 moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,
 moya'mi mehomi amno manyo sofanji,
 hofiko sɪmonyo uyife.

³⁰ Oso sɪkuno homo somo hwe moya'mi hwofiki'nyo engo somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo fikilopenahumno. I hwofiki'nyo we'e somo ole ulifitnnefoho. Sekwo nakumo fifehu'mokonesyohumamno. Ose ulifitnnefoho. ³¹ Hungkuno ole liwo'nɪngkohoho, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo tɪpemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'nɪngkuhwoso'no pipi uyantifeto. Jisas kakine'no ose ulimentisofoho.

³² Hwe hufa'u honɪngkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho. ³³ Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho liwo'nɪngkohoho sopo i'mofawentifi osopo Jisasi'mo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasiye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁴ Hofiko Jisasi'mo fonjinto'ofosyahonɪngkofi Jisas kako Anɪtumo ulimento, Mpohwo sohwo si olo wonyo ntohofantɪkwofo loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kɪko hofikoe wonyoso wae yimofohoji hofikimo ufo'maho. Ose ulimentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofiko Jisasiye manji'mofo yo'mayoso tɪhwo tɪhwo manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho. ³⁵ Hwe moya'mi hopi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasi'mne'no sitofo ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'nɪngkiso hweho. Oso'no kako Kɪlais Anɪtu uhwsopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono. ³⁶ Ose lahonɪngkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofo ulontifi hofiko Jisasi'njo mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi ³⁷ ulimentohofi, Kɪko a'amu Juta somo mokosyohumawo'nɪngkino nehwo'si'manji kɪko fo'ma'nyo. Sitofo ose ulimentohofofoho. ³⁸ Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹ Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofahumentohofoho sohwa'u nom'nehwo Jisasi'mo sitofo ole ulimento, Kɪko Kɪlais nehwo'si'manji kɪko fo'ma'nɪngkohoji nekumo fefo'maho. ⁴⁰⁻⁴¹ Ose ulahonɪngki nom'nehwo upa'nonto yoka ulimento, Kɪko pe'nɪngkino loso'no Anɪtumne'no iyoho makinɪngkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako honɪngkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyeso kako'nji afa'no mahwono. ⁴² Ose ulonto kako Jisasi'mo ulimento, Hwangku kɪko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kɪko ngkine'no huno asyanifohujo. ⁴³ Ose ulahonɪngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakilɪmonne'no yohono. Olo sɪkuno lomo kɪko ngko'nji ahwomomjo ango wopɪngo *Palatais* sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nɪmentisofoho.

(Matɪyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)

⁴⁴ Hinjo ajwo kuntoliyopo sɪkuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kɪlouk*) oso'nji apa'no longkonɪngkahonɪngki mofehi'nyo lɪmentisofoho. ⁴⁵ Sɪkuno mjao'mentiso hohosohonta Anɪtuye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anɪtu humayo'nefoho lɪmotofosopo hoku'yopo pmpilɪpeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sɪsɪmpo lohofonto hufa'u imo'nɪmentisofoho. ⁴⁶ Sɪsɪmpeehonɪngki Jisas kako mango mohm'no ole

ulimento, Mpohwo, nje huyo'mangoso jije ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'nimentisofoho. ⁴⁷ Poyo imo'n'ingkahon'ingki a'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto Anituye yofe ho'nomanto ulimento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako hon'ingkano wonyo ane hweho. Kako ito'nohino hweho. Ose limentisofoho. ⁴⁸ Hwe moya'mi hopi'nono oso hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo timo humuhwontohumantohofoso simeho tango mikun'imposo uyahon'ingki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. ⁴⁹ Jisasiye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi'mo in'ingkamotofo sofanji kengo nompoh lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo humuhwontohumantohofofoho.

Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42)

⁵⁰ Hwe fihwo kakoe yofe Jousep'yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe wop'ingo'nohino hweho. Kako *kaunisol* syoho'njo ko huhwo ⁵¹ kako oso wonyo hofiko Jisasi'mo uloho'mentohofoso so'no eno mujo'njo imentisofoho. O'lo, kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwoe pe'e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. ⁵² Oso hwe huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto Jisasiye pijafoso mayo'ne ulohonimentisofoho. ⁵³ Oseso kako Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni nomanto hwapife halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hofiko mt'i'mokumentohofoso somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso moho'nasiyomnoho. O'lo, songofoho.

⁵⁴ Oso sikuno Filaita somo hofiko sikuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne sikunofoho. Sikuno iyoho humayoso umo'nimonte'no yohoho. ⁵⁵ Oso moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi'mo in'ingkapmmentohofoso sofa hofiko Jousep'i'nji nowentifi Jousep Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nosyahon'ingki humuhwontohumantohofofoho. ⁵⁶ Osofa hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. Nowentifi yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasiye pijafomo ehulohofane'entifi ito'no esyohumentohofofoho. Oso sikuno iyoho humayo somjo hon'ingkano hungkuno limotofo hopaso hofiko iyoho humamentohofofoho.

24

Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.

(Matiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)

¹ Santemo nihu'no im'ingo ne'nji oso moya'mi hofoso sofa hofiko Jisasiye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofone ito'no nto esyohumentohofoso hu'memantifi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofofoho. ² Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pijwahumentohofoso nohwosompo'nowentan'ingki uhwonontifi ³ sokimomo swontifi uhwonimentohofoso Jisasiye pijafoso motip'ihwonimmentohofofoho. ⁴ Oso hiso'no hofiko huno pi'n'ingo engo syafisyontifi humentan'ingkofo hwe hufa'u hwa'u manji'mofomo mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofiko'njopo lohofahon'ingki ⁵ moya'mi sofa iyoho un'ingkahon'ingki hofiko ingku'ni ingku'ni lohofontifi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulimentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nimentohofoso lohwafepono peho'ne tipmmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anitu nto uliko'maho.] ⁶ Kako hwaho Ngkalili humanto selimentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesiyafihupmno. ⁷ Ole so'no selimento, A'amufe Hwomu sohomo a'amu hon'ingkano wonyo'njo sohwafe ahomo ho'nasyikujo'no hofiko iyo hwojiyafiku'nyo somo fonjinto'ofasyikujo'no sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no apa'no songo likafone hweho.

⁸ Ose ulahon'ingki hofiko Jisas hofikimo hohonta ulimentiso so'no syafisyontifi ⁹ oso sokimo homo somo uliko'ma'mentohofofoho. Nuliko'mantifi hofiko Jisasiye

inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulimentohofofoho. ¹⁰ Oso moya'mi hofa sofa ole fafoho. Maliya ango Makitolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji nom'ne moya'mi sofanji oso hungkuno hiso a'amu *apousel* sohwa ulimentohofofoho. ¹¹ Oso a'amu *apousel* sohwa hofiko moya'mi sofafe hungkuno somo upa'nontifi ifofo hungkuno lohapohofa ose syafisyontifi hofiko simeho hi'ntnnono mummentohofofoho. ¹² I oso'no Pita kako nolikafonto sokimomo uhwonimo lonto hano kunto kunto'no ufeelo'm'mentisofoho. I'mofawento mempo hohnta'ni hwomtame ehumu lohofonto timo sokimomo'mo monje syuhwonihwojahusyoso hwapife halojo so'nohino wentaningki syuhwonihwojawento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'nimentiso so'no huno pi'ningo engo humosyafisisofoho.

Hwe hufa'u hwa'u Emeyos honingkano sopo Jisasimo uhwonimentisiyefoho.
(Mak 16:12-13)

¹³ Oso sikuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyosine'no hano umentisiyefoho. Oso honingkano Jerusalem mta'ni ango ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'no *kiloumitafoho*. ¹⁴ Siko hano nowenji yo'mayo imo'nimentiso so'no humomjahnnimihusiyefoho. ¹⁵ Siko hungkuno mjohnnimiwentaningki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho. ¹⁶ Jisas siko'nji ko wentifi siko Jisasimo yofe mihwofe'njo imentisiyefoho. ¹⁷ Jisas sikimo ulimento, Siko peho hungkuno mjolimwalokusiyo. Ose ulahoningki siko lohofu lohofonji simeho tango'njo sohwa'u simano upo'mentisiyefoho. ¹⁸ Hwe nom'nihwo kakoe yofe Kiliyoupas sohwo kako Jisasimo ulimento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jerusalem uhu'mokumalofa sohonta humamahno sohwo si yo'mayo imo'nimaso so'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹⁹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Peho imo'nimasoto. Ose ulahoningki siko ulimentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'nimaso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnnta'ango sohomo imo'nimasofoho. Anitu kakimo hungkuno uyahoningki nalimojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno limojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwonimentihwone hn'nononji Anitu huhwo'nji wopingo hweho lalokuhwono. ²⁰ Nakwoe a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hofiko hwe engo nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafe ahomo ho'nohumalofihweho. Noho'nosyahoningkofi hofiko poyo umono'nono lontifi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofa hweho. ²¹ I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'nimo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentaningkujo sohwa mta'ni isihutofonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'nimasoso sikuno hufa'u sihune memjao'masofoho. ²² Oso'no olo imingo lo'nji moya'mi fehohnjo nakwo'nji Jisasimo iningkamotofo sofa hungkuno nelahoningkofi nakwo yomo engo ihwonefoho. Hofiko olo imingo lo'nji Jisasiye pijafa ho'nohumalofa sopo ²³ huno uhwonawentifi asomo nopontifi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwoningkahoningkuhwoni siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohofa. ²⁴ A'amu fehohnjo nakwo'nji humantihwone sohwa hofiko Jisasiye pijafa ho'nohumalofa sopo uhwonowano lontifi umentohofoso moya'mi sofa uhwoningkahwofo hopa hofiko uhwoningkohofofoho. I oso'no hofiko Jisas sohomo muhwoningkiyohofa.

²⁵ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Siko huno ane hwahusoho. Siko a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'no imasiyoto. ²⁶ Hofiko ole nalimotofi, Kilais kako simo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofofoho. ²⁷ Ose ulonto Jisas kako Mousesiye hungkuno mta'ni

lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji ulimentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mtimokumentohofoso Jisas sikimo lijumo'mentisofoho. Oso'no kako yoloho neso lutihwamentisofoho.

²⁸ Jisas kako ne'no lutihmuhwahonngki oso ango Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo i'mofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahonngki ²⁹ siko hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'nji fesyohumaho. Mofehi'nyo wanngku'nimonto isoso we'enepe sikuno wonammontonoho. Ose ulahonngki Jisas siko'nji ango fihumo noswontifi humamentohofofoho. ³⁰ Oseso hofiko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo uyimentisofoho. ³¹ Ose uyahonngki sikoe timo ehohosiyahonngki Jisasimo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahonngki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahonngki siko kakimo apa'no muhwonimmentisiyefoho. ³² Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'nji honngkanopo nopontani kako Anituye hungkuno yoloho neso le-etihwamopiso so'no nekwoe simeho wonyoangkafo emo'nngkisofoho.

³³ Ose hnnimentisiyo sohonta siko nolikafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hofiko'nji humamotofo so'njimo u'mahonngki ³⁴ hofiko sikimo ulimentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimounimo u'mahonngki Saimoun uhwonngkohoho. ³⁵ Ose ulahonngkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo honngkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ulimentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahonngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo uhwonimentohofofoho.

(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)

³⁶ Hofiko oso hungkunoso hnnontanngkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofiko'njo ajwo sopo lohofonto ulimento, Simeho wopingo'njo fesyohumamno. ³⁷ Ose ulahonngki hofiko yomo yontifi iyoho unngkanngki hnnimentohofi, Pehotikeno. Mewosotikeno. ³⁸ Ose hnnngkahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehoho. Sekwoe simeho mo'mo huno pinnggo peho'no seyohoho. ³⁹ Nje sife aho nohonngkuji sekwo aho nipmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohonngkohoho pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji mikufo so'nji anefoho. ⁴⁰ Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofikimo utihwamentisofoho. ⁴¹ Ose uhwonontifi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono muyilohwono ko syofisyontifi hofiko simonyo yontifi pisopisaho mjalimihwanngkofi Jisas ulimento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho. ⁴² Ose ulahonngki hofiko inaniku iloho yahumentohofoso umosiyahonngkofi ⁴³ nomanto nonngkahonngki hofiko kakimo timo uhwonimentohofofoho.

⁴⁴ Ose uhwonngkahonngkofi kako hofikimo ulimento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole selimentofo, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mtimokumentiso so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonngki ngkine'no limotofo sohwafe hungkuno so'nji a'amu ngkine'no Ta'njo Iyoswomo mtimokumentohofoso so'nji oso hungkuno hopi'nonohino ngkine'no mtimokumentohofoso ne imo'none so'no nto selimentohefoho. ⁴⁵ Ose ulonto hofikoe hunomo ehohosiyahonngki hofiko Anituye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofoho. ⁴⁶ Ole ulimento, Anituye hungkunoso ole nalohi, Kilais oso hwe Anitu uhwatimentiso sohwo tohino engo nomahwosi sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako poyo imo'nyoso sohwo songo wolika'montonoho. ⁴⁷ Oso hungkuno wopingoso a'amufe honngkano wonyo somta'ni isihutofomayo'ne hungkuno loso ango Jelusalem sopo nta'ni

ango'meemo motahumpekuji wolutihwafikufe. Hungkuno hiso olenoho. Anitu kako a'amumo wopingo uloho'mentiso so'no a'amu hofikoe honingkano wonyo somne'no nihu'nahone hohujo ikinjaofikujo'no Anitu hofikoe wonyoso wae umo'montonoho. ⁴⁸ Sekwo yo'mayo homo somo uhwonimotofo sohwasi oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filutihwafikuno. ⁴⁹ Upa'nimno. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmmonnoho selimentisoso sekuyepono wolihwatimonnoho. Sekwo olo ango Jerusalem lopo nohumentaningkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'ne angopono wohumpehwano lifijo'manji noho fohumpekuno. Ose ulimentisofoho.

Anitu kako Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho.

(Mak 16:19-20; Apousel sohwafe Syoho 1:9-12)

⁵⁰ Oseso Jisas kako hofikimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho. ⁵¹ Ulonjimokukwato lohofonto hofikimo uhwoti'mofahoningki Anitu Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho. ⁵² Hofiko Jisasimne'no hwomtame nto ulohofontifi hofikoe simeho wonyoangkafo'njohwa Jerusalemne'no asomo pontifi simonyo imentohofofoho. ⁵³ Hofiko sikuno huhwo huhwi Anituye tajo ango engo somo humantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukiye hungkunoso osohoponoho.

Joun

Olo Hungkuno Wopingo loso Joun mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo mofonepo *sik'siti-foua* (64) nto uyakolo'mentisopo Joun Jisasiye inomokomoyo sohwo olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. S'imo'mo olo Joun lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo hweho. Tifi Jisasiye inomokomoyo imo'n'imentisofoho. Olo iyoswo loso Matiyu, Mak, Lukija mt'i'mokumentisofoho pa'nyo'maho. O'o, nom'ne kengofoho. Hwapingoso ole: Matiyu'nji Luki'nji siko iyoswo mt'i'mokiyoso Jisasiye hofiyakwosa mta'ni imentisiyefoho. Joun sohwo mt'i'mokumentisoso olenoho. S'imo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, Anituye Hungkuno sohwo, kako Anitu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'n'ingciso hweho. (Oso hiso Joun sohe engo 1 hon'ingcano we'e 1-2. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun peho'ne mt'i'mokumentisoto. Joun sohe engo 20 hon'ingcano we'e 31 osopo Joun kako olo iyoswo hilo mt'i'mokonto ole limento: Ngko olo iyoswo mt'i'mokohe loso'no sekwo Jisas Kilais'imo simeho hi'ntnnono uyimno. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. Sekwo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho. Joun mt'i'mokumentiso hungkuno hwapingo neso osohopeho. Oso'no iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'neso olenoho. Joun mt'i'mokumentiso iyoswo hiloso Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho syafisy'iku'ntnne'ento mt'i'mokumentisofoho. I oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofu lihwasi Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho lihwasi nakwo kakimo tifi un'ingkohwano.

Songo ne'no humayo hwapingo sohwo a'amu imo'n'imentisofoho.

¹⁻² S'imo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, Anituye hungkuno sohwo kako Anitu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'n'ingciso hweho. Kako huhwo Anituyoho. ³ Anitu kakoe hungkuno sohwo'nji kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mt'i'mokumentisofoho. Yo'mayo yo'mayoso nom'ne hwapingo mta'ango'maho. O'o, kako'nohini yo'mayoso hwapingo hweho. ⁴ Kilais kako songo ne'no humayo hwapingo sohwo kako songo humayo hon'ingcano nejapmmentiso so'no kako nakwoe pomponaho hweho. ⁵ Oso pomponaho huhwo sohwo kako nakwo a'amu hopi'nonohino sikwo'mjoho'mo humentan'ingkuhwaso hn'n'imo lonasiyo'ne hweho. Oso sikwo'mjoho hiso pomponaho huhwo sohwo mifehu'mokonasyonehoho. O'o, oso pomponaho huhwo sohwo ne'no nol'wo'n'ingkuhwonefoho.

⁶ Anitu kako hwe fihumo uhwatimentiso sohwo kakoe yofeso Jouniyoho. ⁷ Joun kako oso pomponaho hiso'ne a'amu hopi'nonohino somo ujo'ne pmentiso hweho. A'amu hopi'nonohinoso oso hungkuno homo somo upa'n'ingkuji simeho hi'ntnnono uyifitnne'ento pmentisofoho. ⁸ Joun huhwo sohwo kako pomponaho hwo'maho. O'o, Anitu kako oso pomponaho hiso'no a'amu somo utihwayo'ne Jounimo uhwatimentisofoho.

⁹ Pomponaho ne hiso kako a'amu hopi'nonohino hn'n'imo hon'ingcano netihwayo'ne lonasiyo'nefoho. Oseso Joun kako nohumentan'ingki oso pomponaho ne sohwo imo'n'onto kako a'amumo hon'ingcano wopingo utihwayo hweho. ¹⁰ Anitu kakoe hungkuno sohwo'nji olo hwaho loso mt'i'mokumentiso sohwo olopo nopahon'ingki a'amu olo hwaho loponjoso kakimo yofe muhwo'mmentohofofoho.

O'o, muhwoso'njo yontifi monje yahumentohofofoho. ¹¹ Kako kakoe hwapingopo i'mofiwahonngki kakoe temtitofo a'amu Jutaso hofiko kakimo simeho muyo'njo yontifi hwotoho hmentohofofoho. ¹² I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofiko Kilaisimo yofe uhwofontifi kakoe hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. I a'amu hopi'nonohinoso hofiko Kilaisimo simeho unyo somo Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo uyimentiso so'no Anituye a'amu ne umokumentisofoho. ¹³ Moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mawo'nngkohoho hopaso a'amu Anituye mehomi mmo'nifitnnehofo. O'o, a'amufe yokumpohn'nyo mta'ni u, a'amufe huno mta'ni a'amu Anituye mehomi ne imo'nyoso mmo'nifitnnefoho. O'o, Anitu kako huno ole syafihu'mento, A'amuso nje hwomumo simeho uyikujomanji hofiko nje mehomi ne imo'nifitnnefoho. Ose syafihumentisofoho.

¹⁴ Anituye hungkuno hweho liwo'nngkuhwone sohwo kako a'amu imo'nonto Kilais huhwo sohwo nakwo'njo ajwo lopo humamentisofoho. Nohumanto kako a'amu hn'nimo wopingo'nohini nalohofonto kako hungkuno ne'njo'nohini lonetihwamentiso hweho. Nakwo a'amu fehohnjo hn'nwi nakwo Kilaisiye yokumpohn'nyo engo somo uhwonontani kakoe yofe engo uhwo'mentihwonefoho. Oso yofe engoso yokumpohn'nyo engoso Anitu kakoe Hwomumo uyahonngki uhwonontani Anituye Hwomu anga'nohino hweho uhwo'mentihwonefoho. ¹⁵ Joun kako i'mofaponto Kilais huhwo sohumne'no lijawo'mentisofoho. Ole lijawo'mento, Olo hwe lohumne'no ole nto selimentohefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako nje yofe engomo woniyakolo'montonoho. Hwapingoso ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho.

¹⁶ Kako nakumo wopingo nalohofoso hwapingo hweho. Oso'no nakwo wonyo'nohino ko hn'nimo kakoe wopingo'nohinoso nakumo wopingo ne'no ne'no nalohofowo'nngkiso hweho. ¹⁷ Hohonta Anitu kako neyakwo Mousesimo kakoe honngkano hungkuno uyimentisofoho. Oso honngkano hungkuno homo somo a'amu nto'no minngkamentohofoso hofiko tohino engo tipema'mentohofofoho. I oso'no olohonta Jisas Kilais kako none'mahonngki kako honngkano neso nonetihwanto kako nakwoe wonyo somjo tohino nomanto kako wopingo'nohini nalohofowo'nngkiso hweho. ¹⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Anitumo muhwonyo'ne'nwoho. I oso'no Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo kanngkwowho'nji nohumanji kako Anituye yahino ne so'no nakumo netihwawo'nngkiso hweho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo, kako hungkuno limentisofoho.

(Matiyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-17)

¹⁹ A'amu Jutafe hwe engo Jelusalem humamotofo sohwa hofiko a'amu fihwamo Jounimne'no uhwatimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwo enjwa'mo syoho ywo'nngkohoho oso huhwo sohwa Lifaiyoho liwo'nngkohoho, oso hwanji hofiko Jounimo nu'mantifi ulohonmentohofi, Kiko tihwosilo. Anitu kako kuhwosopo'mentiso sohwsilaho. ²⁰ Ose ulohonngkahonngkofi Joun kako hungkunoso hiyaso ho'nahumentiso'maho. O'o, kako yolohoso ole ulimento. Oso hwe Anitu a'amu Juta sohwo'na'nimo nefe'mayo'ne nihwosopo'mentiso sohwo'nimaho. Ngko Kilaisinimaho. ²¹ Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, I ose'manji kiko tihwosilo. Kiko neyakwo Ilaija kulaho.

O'o, Ilaijanimaho.

Ose ulahonngki apa'no ulimentohofi, I kiko oso hwe engo sohomo Anitu hungkuno uyahonngkuhwosi wonalimonte'no hontohumalohwone sohwsilaho.

Ose ulahonngkahonngkofi ulimento, O'o, ngko osoho hwo'nimaho.

²² Ose ulahon+ngki hofiko ul+imentohofi, I kiko t+hwasilo. Noho fonaso. Oso a'amu nonehwat+malofa sohwaso kikine'no pehofo ulanehwono. Kiko kikine'no pehofo hnalokuno.

²³ Ose ulahon+ngkofi ul+imento, Hohonta Aisaiya sohomo An+tu hungkuno uya-hon+ngki li+mojo sohwo ole li+mento,

Hwaho a'amu mohumunyo sopo mampaho engo oleso noho'nonefoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo wone'ma'montonoho.

Kakine'no hon+ngkano nto'no hmmopmno.

Oso hungkuno hon+ngkano imofo'ne sohune'no Aisaiya hohonta li+mentisoso ngkine'no li+mentisofoho. Joun ose li+mentisofoho.

²⁴ Oso a'amu Joun+mo hungkuno ulohon+mentohofa huhwo sohwaso a'amu Falisi sohwa li+hwat+mentohofofoho. ²⁵ Hofiko Joun+mo nom'ne hungkuno ul+imentohofi, An+tu a'amu fihumo nefe'mayo'ne uhwasopo'mentiso K+lais sohwo kiko oso hwaso'maho. Kiko Ilaija ki'maho. Kiko oso hwe engo sohomo An+tu hungkuno uyahon+ngkuhwosi wonal+imonte'ne hontohumalohwone sohwaso'maho. Ose'manji kiko hwe moya'mi somo mijo peho'ne kiyomalokuno. ²⁶ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Joun ul+imento, Ngko a'amu somo mijo'nohino kiyomawo'n+ngkohono. I oso'no hwe fihwo kako sekwo'njo ajwo lopo humaso sohune'no sekwo huno maseyo hweho.

²⁷ Ngko si+mo'mo se'ma'mentohefoho. Oso hwe ti+finjo yofe engo'njo sohwo kako nje yofe somo yakolo'nnyo hweho. Ngko hwe wonyo sohwo'ni oso hwe yofe engo'njo yokintahoponjo sohwoe yo'mayo momayo ulohofiyo'nohino hwo'nyoho. Joun ose ulonto kakoe yofe somo monje yahin+mentisofoho. ²⁸ Joun kako oso Mijo Joutan hopo sopo a'amu mijo kiyoma'mojo sopo oso hungkuno hiso ul+mentisofoho.

Jisas kako An+tu ye Yahu 'Sipsip' Pa'nyo hweho.

²⁹ Mo'n+ngkanta Joun kako uhwon+ngkisoso Jisas kako nto pahon+ngki uhwononto a'amu kako'njoponjo somo ul+imento, Sekwo uhwon+mno. Olo hwe lohwo An+tu ye Yahu *Sipsip* Pa'nyo hweho. Hwap+ngoso kako nakwo hwe moya'mi hwahoponjo hn'nwiye yahino wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho.

³⁰ Olo hwe lohume'no ngko ole nto sel+malefoho. Ngko si+mo'mo sekumo nto se'ma'mentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako ngkimo woniyakolo'montonoho. Hwap+ngoso ngko nje na'u aswo mon+maso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho. Ose nto sel+malefoho. ³¹ Hohonta olo hwe An+tu nakwoe hwahopo nefe'mayo'ne uhwat+mentiso lohomo ngko huhwo'ni yofe m+hwo'mmalefoho. I oso'no kakoe hon+ngkano ito'no esyohumayo so'no ngko a'amu Juta somo mijo kiyomawo'n+ngkohe hwo'nyoho. Oso'no olo hwe lohwo i'mofap+hwaso'no hofiko kakimo yofe uhwofant+feho. Hofikimo it+hwayo'ne hwo'nyoho. Ose ul+mentisofoho.

³² Joun kako uhwon+mentiso so'no oso a'amu huhwo sohwaso ole ul+imento, Ngko nuhwononji ole uhwon+malefoho. An+tu ye ango ahwomo mta'ni kakoe Towahunu Wop+ngo yi+hufo ntolofiyo pa'nyoso noponto olo hwe lohomo nto kehumahoho.

³³ Oso hohosohonta ngko oso hwe huhwo sohume'no huno manimmasofoho. I oso'no An+tu kako a'amumo mijo kiyomayo'ne lon+hwat+mentiso sohwo ole nt+imento, Hwangku kiko An+tu ye Towahunu Wop+ngo ahwomo mta'ango nop+hwaso hwe fihumo kehumaso sohomo uhwon+ngkohoji kiko huno ole wakiyono. Kiko a'amumo mijo kiyomam'ntnno hopaso oso hwe huhwo sohwo kako nje Towahunu a'amumo uhula'mo'montonoho. ³⁴ Ose nt+imentiso so'no olohonta ngko nuhwononji ole selalokweno. Olo hwe lohwo kako An+tu ye Hwomu hweho. Joun ose ul+mentisofoho.

Jisas kako'ne inomokomoyo si+mo'mjo osofosofahu'nohino sohwaso ma'mentisofoho.

³⁵⁻³⁶ Mo'n'ngkanta Jounjanji kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'u'nji nohumantifi Jisasimo uhwonimentohofofoho. Jisas kako hano emoyontan'ngki Joun kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko uhwoninyo. Oso hwe sohwo kako Anituye Yahu *Sipsip* Pa'nyo sohwo a'amufe wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. ³⁷ Joun ose ulahon'ngki siko oso hungkunoso upa'nonji Jisasimo tifi in'ngkamentisiyefoho. ³⁸ Jisas kako ikinjaofonto uhwon'ngkisoso siko nto in'ngkopahon'ngki uhwononto ulimento, Siko peho'no wotipeenji hwahusilo. Ose ulohon'ngkahon'ngki siko ulimentisiyo, Hwe Engofo, kiko Anituye hungkuno naliwo'n'ngkino sohwo, kiko ango ntipu humawo'n'ngkino hwasilo. ³⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Siko uhwonanji'manji e'wano. Noho fipinyo. Ose ulonto Jisas kako sikimo ipemotowahon'ngki siko Jisas humawo'n'ngkiso ango somo uhwonimentisiyoso osopo kako'nji humamentisiyefoho. Hwap'ngoso mofehi'nyo akupo'nyo (4 *kilouk*) sikuno so'njoho. ⁴⁰ Oso hwe hufa'u sohwa'u Joun'ye hungkunomo upa'nonji Jisasimo in'ngkawomentisiyo sohwa'u anga'nohino sohwo kakoe yofeso Entiluyoho. Saimoun Pitafe kon'ngkwa'wehweho. Nom'nihwo ngko Joun'ni olo hungkuno loso mt'i'mokalokweno. ⁴¹ Entilu kako komo'no nowento kola'wehwo Saimounimo tipihwononto ulimento, Nakwo oso hwe Anitu nefe'mayo'ne uhwasopo'mentiso sohomo nto tipihwon'ngkuhwono. Kako Kilaisiyoho. ⁴² Entilu ose ulonto kako Saimounimo Jisasiyepo ipemotowahon'ngki Jisas kako nuhwononto Saimounimo ulimento, Kiko Saimoun sohwo Joun'ye hwomu hwasoho. Yofe songo womeekilimo. Sifas kiyoho. Ose ulimentisofoho. Oso Juta sohwafe hungkuno Sifasiyoho Ngk'lik hungkunoso ole Pitafoho. Hungkuno hwap'ngo neso sojo hweho.

Jisas kako Filip'i'nji Notaniyel'i'njimo nn'ngkapinyo ulimentisofoho.

⁴³ Mo'n'ngkanta Jisas kako hwaho Ngkaliline'no wamonto kako Filipimo uswo'nonto ulimento, Kiko ngkimo nn'ngkape. ⁴⁴ Filip kakoe pone Mpetisaitanta'ango hweho. Oso ango hopo sopo siko'n'kwa'i Entilu'nji Saimoun'nji humamojiyoponoho. ⁴⁵ Filip kako Notaniyelimo tipihwononto ulimento, Oyomo. Hohonta Mouses kako Anituye hon'ngkano hungkuno mt'i'mokonto kako hwe fihwo Anitu nefe'mayo'ne uhwasopo'mentiso so'no mt'i'mokumentisofoho. A'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwantne'no olo hwe huhwo sohume'no ifalifaliyo mt'i'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohomo ngko nto tipihwon'ngkohono. Kako Jisas sohwo pone Nasaletnnta'ango hweho. Jousep'ye hwomu hweho. Oyomo. Uhwonayo. ⁴⁶ Ose ulahon'ngki Notaniyel ulimento, O'o, a'amu Nasalet sohwa wop'ngo hwa'maho. Hwe wop'ngo oso ango sopo nta'ni pipi imo'noneto. Ose ulahon'ngki Filip ulimento, Oyomo. Hungkuno nehopi kilalokweno. Kiko uhwonae.

⁴⁷ Notaniyel kako Jisasiyepo pontahon'ngki Jisas kakimo uhwononto nom'ne a'amu somo kakine'no ulimento, Sekwo oso hwe sopalokunjo sohomo uhwonimno. Oso a'amu Isilael sohwo wop'ngo'nohini hweho. Kako hwasyo hon'ngkanoso ane hweho. ⁴⁸ Jisas ose ulahon'ngki Notaniyel kako nupa'nonto Jisasiimo ulohon'mento, Kiko ngkine'no huno pipi kiyahon'ngki nohon'ima'n'ngkohino. Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Jije angomo'mo kiko iyo fisayo pmpongo somo nohumentan'ngkini Filip kako mokohonontan'ngki ngko kaki'no kohon'ima'n'ngkohefoho. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki Notaniyel ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, hungkuno lonetihwayo sohwo, kiko Anituye Hwomu hwasoho. Kiko nakwo Isilael sohwa'niye Hwe Engo Ne hwasoho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko fisayo pmpongo somo nohumentan'ngkini kohononji kilohe so'no kiko simeho hi'ntnnono ntapohino so'no hwangku yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso ngko i'me'no kiko uhwonimonnoho. ⁵¹ Ose ulonto a'amu

hopi'nonohino somo ulim ento, Hungkuno nehopi selalokweno. Ahwomo no-hwosompo'nawehwosi Anituye a'amu ahwomomjo sohwa Ngko A'amufe Hwomu n'hwosopo'mentiso sohwo'niyepono nop'kuji nos'kuji yontan'ngkuji sekwo uh-won'fitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

2

Ango Kana sopo hwe fihwo kako ape ma'mentisofoho.

¹⁻² Sikuno hufa'u sihune memjaofahon'ngki oso hwaho Ngkalili ango Kana sopo hwe fihwo kako ape mayo'ne sikuno somo kakoe a'amu uhu'mokufitne'ento joho ulimentisofoho. Oso ape mayo'ne ango homo somo Jisasiye kona'wohi humamentisofoho. Jisas kako'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko'nji uhu'mokumentohofofoho. ³ Oso hopo sopo a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokumentohofoso hofiko oso ape mayo somjo ipisayo mijo pompenjiyo *wain*iso moi'wo nto naofahon'ngkofi Jisasiye kona'wohi Jisasi'mo ulim ento, Hofikoe mijoso moi'wonoho. ⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulim ento, Na'u, kiko ngkimo peho'no ntohino. Nje yokumpohn'nyo a'amu somo ujo ehontojwasiyo'ne sikunoso mmo'nyofoho. ⁵ Ose ulahon'ngki kona'wohi oso a'amu ango homo somjo syoho ulohofiyi sohwo ulim ento, Jisas kako sekumo yo'mayo peho peho'ne sel'hwoso'no u, sekwo haloho'no fiyimno. Ose ulimentisofoho.

⁶ Oso ango hopo sopo hwakwontoho engo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho engo hiso a'amu Jutaso hofikoe yahinoso ole aho mijo yat'juyo'ne hungkuno wo'nnyofoho. Oso hiso olenoho. Nakwo oso hon'ngkano hungkuno homo somo ito'no in'ngkwalokuhwone so'no nakwo hn'nwi hon'ngkano wonyo ane'nwoho. Ose syafihu'mentohofofoho. Oso'no hwakwontoho mijo ihm'mofahinyoso oso ango homo somo wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho m'kun'imposofoho. ⁷ Jisas kako syoho ulohofiyi sohwo ulim ento, Sekwo hwakwontoho somo mijo mangonepo fihm'mopmno. Ose ulahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofiko mijo mangonepo ihm'mo'mentohofofoho. ⁸ Moi'wo ihm'mofahon'ngkofi Jisas ulim ento nosisyasy'kuji nomotakuji oso wosopayo mokosyohumayo nongkumo uyimno. Ose ulahon'ngki hofiko sohumemotamentohofofoho. ⁹ Oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo oso mijo hiso mun'ngkon'imentisoso mijo me'wampe'njo *wain* mun'ngkon'imentisofoho. Oso hiso hwapingo so'no kako huno mummentisofoho. Oseso oso syoho ulohofiyi sohwa hofiko ahu'mo mijo ihm'mo'mentohofo so'no huno umentisofoho. Oseso oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo kako oso hwe ape mayo'ne sohune'no joho ulimentisofoho. ¹⁰ Oseso olo hwe engo sohwo ape mayo sohomo ulim ento, A'amu hofiko wopayo engo iloho yan'wo'n'ngkohofo sohwa hofiko a'amu hopi'nonohino somo mijo me'wampe'njo *wain*iso kaki'no uy'kuji hwangku hofiko oso mijoso simeho uhnn'ngkuhwoso'no oso mijo *wain* wonyo we'eso tifi wanife. I oso'no kiko oso yahinoso momahoyohino. O'o, kiko mijo me'wampe'njo wonyoangkafoso nowentan'ngki s'imo'mo mijo wonyo we'e motapohinoso nto n'ngkuhwonefoho. I moi'wo nontani humentan'ngkuhwoni kiko mijo wonyoangkafo me'wampe'njo motaponji nejapohino. Ose ulimentisofoho.

¹¹ Oso syoho s'imo'mjo Jisas imentiso pa'nyoso a'amu hwahoponjo sohwa mifitnnefoho. Oso syoho s'imo'mjo hiso Jisas kako hwaho Ngkalili anga Kana hopo sopo imentisofoho. Oseso Jisas kakoe yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo'nji a'amu somo ujo ehontojwahumentisofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa oso homo somo uhwonont'ifi hofiko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ¹² Oso hiso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas ango Koponeyam sopone'no homn'ngkwa'wehwosanji

kona'wohijanji kakoe inomokomoyo sohwanji womentohofofoho. Osopo sɪkuno fehohnjo somo humamentohofofoho.

Jisas Anɪtuye tajo ango engo somo a'amu mpe yontanɪngkoko sohwafe yo'mayo yo'mayo wae yao'mentisofoho.

(Matɪyu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-48)

¹³ Oso Anɪtu A'amu Isɪlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafɪsiyo sɪkuno engo * lɪwo'nɪngkohofoso mofonepo umo'nɪmonto yahonɪngki Jisas kako ango Jelusalem sopone'no sɪmentisofoho. ¹⁴ Osopo i'mofawento kako tajo ango angiyoho'mo uhwonɪmentisoso yahu *mpulɪmokau sipsipɪ'nji yɪhufo* oso hu'mesyontanɪngkofi uhwonɪmentisofoho. Oso'nji a'amu ahu'mo hamniyoho uyontɪfi nom'ne hamniyoho kengoso asomo ikuwolo'mokomayo yontɪfi hofɪkoe ijempoho sopo nohumentanɪngkofi uhwonɪmentisofoho. ¹⁵ Jisas oso homo somo nuhwononto yahino wonyofoho lonto impe nomanto nopopojonto *sipsipɪ'nji mpulɪmokau* oso'nji mofonjiyohoto'mɪhwatɪ'mentisofoho. Nom'ne a'amu hamniyoho ikuwolo'mokomayo syoho'njo sohwafe hamniyohoso iwonto'meefonto ijempoho so'nji fonjojohoku'meefo'mentisofoho. ¹⁶ Ose yonto Jisas oso a'amu yɪhufomne'no hamniyoho a'amu mta'ni mawo'nɪngkohoho sohwa ulɪmento, Sekwoe yɪhufo nomafɪkuji mpanɪmno. Sekwo olo nje Mpohwoe ango loso sekwoe ho'yango ango imofo'ne'maho. Mpanɪmno. Ose ulɪmentisofoho. ¹⁷ Hwangku sohonta Jisas ose imentiso so'no kakoe inomokomoyo sohwa hofɪko huno ikwesyaɪɪhu'mentohoho sohonta hungkuno anga'no Ntefit Jisasɪmne'no mtɪ'mokumentiso Anɪtuye hungkunomo wo'nnyo so'ne'no syafɪhu'mentohofofoho. Hungkuno hiso olenoho. Ngko olene'no nɪmo'nɪngkohoho.

Jɪje ango kiho ane wopɪngo'nohini wentɪhwone so'no nɪmo'nɪngkohoho.

Oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo kemokosyohumameso'no wonyo nɪmokuɪtnnefoho.

Inomokomoyo sohwa oso hungkuno homo somne'no huno syafɪhu'mentohofofoho.

¹⁸ Jisas kako yo'mayo yo'mayo Anɪtuye ango mta'ni wae yao'mentiso somo a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa uhwonontɪfi sɪmeho tohino umnɪngkahonɪngki Jisasɪmo ulɪmentohofi, Olo hiloso tɪhwo kilisomo yohinoto. Kɪko yo'mayo wonyoangkafo nakwo miyɪwo'nɪngkuhwoneso uyɪmne'no'manji u, nakwo huno wonayono. Olo yokumpohn'nyo loso Anɪtu mta'ni ma'masofoho huno wonaimontonoho. ¹⁹ Ose ulahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Olo'nohini wosetɪhwamonne'no yohono. Sekwo olo Anɪtuye ango lomo wae yaopijo'manji sɪkuno hufa'u sɪhune memjaofɪhwoso'no ngko apa'no ango hiso nulɪko'mnefoho. ²⁰ Ose ulahonɪngki a'amu Juta sohwa ulɪmentohofi, Olo ango syoho ne'no yontanɪngkuhwoni soswo *fouti-sikɪs* (46) neyakolo'mentisofoho. I oso'no kɪko sɪkuno hufa'u sɪhune memjaofɪhwoso'no kɪko apa'no mojosohopolaho. Awonoho. Kɪko hopo'maho. Ose ulɪmentohofofoho.

²¹ I oso'no oso ango hiso'no Jisas ulɪmentisoso kakoe a'apahomne'no pahnnɪmo hungkuno hnnɪmentisofoho. ²² Hwangku sohonta Jisas kako poyo imo'nɪngkahonɪngki Anɪtu apa'no songo ulɪka'mentiso sohonta Jisasɪye inomokomoyo sohwa'ni olo hungkuno Jisas nalɪmentiso somne'no huno ikwesyaɪɪsyontani yo'mayo hungkuno Anɪtuye iyoswo somo a'amu mtɪ'mokumentohoho so'nji yo'mayo hungkuno Jisas nalɪmentiso somne'no sɪmeho hi'ntnnonohino umentɪhwonefoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino so'nji huno so'ntnne'no huno uyɪmentisofoho.

* 2:13: Mt. 26:2 enjwa'mo fehonolo'mongkomaho.

²³ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo † somo hofiko elijwonontan'ngkofi Jisas kako ango Jelusalem sopo nohumentan'ngki a'amu pi'n'ngi sohwa uhwon'mentohofoso Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yontan'ngki uhwonontifi ole hnn'mentohofi, Olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hweho. ²⁴ Ose ko hnn'ngkahon'ngkofi Jisas kako huno ole syafi'hu'mento, A'amu fehohnjoso hofiko simeho hi'ntnnono nehopi montape'njo yalokwofo. Ose syafi'hu'mentisofoho. ²⁵ Hwap'ngoso Jisas kako a'amu hopi'nonohino sofe simeho ne mo'mo huno unyo hweho. A'amufe yahino somne'no nom'nihwa Jisasimo mul'fitnnefoho. O'o, kako a'amufe huno ikwesyafisy'wo'n'ngkohoho so'no kako huno unyo hweho. Oseso hofiko olo hwe lohwo Anitu mta'ango ne hweho, ko hnn'ngkahon'ngkofi Jisas kako simonyo miyofoho. Hwap'ngoso hofiko huno ukwesyafisyontifeho un'ngkan'ngki kako timo'nohini uhwon'mentisofoho.

3

Jisas kako Nikoutemos'i'nji hungkuno hnn'mentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Nikoutemos kako a'amu Falisi sohwafe hon'ngkanomo in'ngkamojo hweho. Kako a'amu Jutafe hwe engo hweho. ² Sikuno fihumo sikwo'miyomo Nikoutemos kako Jisasimo nu'manto ul'mento, Nje Lontihwayo sohwo, Anitu kako kikimo kakoe hungkuno lonetihwayo'ne lokuhwat'mentiso hwosoho. Oso hiso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako kiko'nji mohumayontentesi kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso miyohotnnesohilo. O'o, Anitu kiko'nji humaho.

³ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Hungkuno ni'hu'no nehopi wakil'monne'no yohono. Kiko upa'nyo. A'amu fihwo kona'wohi aswo ma'mentiso hopaso kako songo apa'no mmo'no so'manji kako Mpohwo Anitumo enjwa'mo humayo somo mot'p'hwononefoho.

⁴ Ose ulahon'ngki Nikoutemos ul'mento, I, a'amu fihwo kako a'mane nto imo'nnyo sohwo kako apa'no songo imo'nyoso pipilo. Kako kona'wohiye aswo mo'mo swom-nawesoso apa'no aswo mayoso pipilo. Oso'no kiko filontihwaho.

⁵⁻⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Hwe fihwo kona'wohi aswo mayo sohonta kako a'apaho'njo imo'nnyo hweho. I oso hwe huhwo sohomo Anituye Towahuno Wop'ngi ehuhnamo'nnyo sohwo kako towahuno songo'njo hweho. Kako a'amu songo pa'nyo imo'nnyo hweho. Hungkuno nehopi wakil'mne'no yohono. A'amu mijo'nji towahuno'nji songo mumokoso sohwo kako Anitumo enjwa'mo humayoso mot'p'hwononefoho. ⁷ Kiko songo apa'no hmmo'nyo kilohe so'no yomo yohotoho. ⁸ Ihwoni. Ifofoso kakoe yahinomnohini in'ngkawowo'n'ngkisofoho. Oso ifofu huhwo sohwo kengo kengo no'meemo mji'miwowo'n'ngkohoho. Kiko ifofu neso muh-wonhnehino. O'o, mo'mayo'nohini uhwon'hwaj'wo'n'ngkino. Ifofu hiso nti'mta'ni i'mofapinyoto. Ntonte ehussy'wo'n'ngkohoho. O'o, kiko huno makiyonehoho. Oso hopaso Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo songo apa'no umokiyoso pipi imo'noneto. O'o, kiko huno makiyofoho.

⁹ Ose ulahon'ngki Nikoutemos Jisasimo ul'mento, Olo ntohino loso pipi i'mofaponeto.

¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Kiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno luti'hwayo yofe engo'njo sohwo olo hungkuno losomne'no kiko huno nto'no mehohosakisiyotaho. ¹¹ Hungkuno nehopi kilalokweno. A'amumo hungkuno luti'hwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo huno nayo so'nji yo'mayo timo uhwoyo so'ntnne'no uli'wo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. I oso'no a'amu Jutaso

† 2:23: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

yo'mayo hungkuno ulontane somo simeho muyo'njo yontifi hohujo ikinjaofalokwofo. ¹² I ngko yo'mayo olo hwaho loponjo i'mofopalokunjo so'no selahonngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyo'njo yalokwofo'manji ngko yo'mayo yo'mayo ahwomomjo i'mofopalokunjo so'no selime'no sekwo huno pipi waseimontolo. ¹³ A'amu hwahoponjo fihwo kako ahwomomo masiyofoho. Oso'no a'amu tihwo waselmontolo. Ngko yo'mayo yo'mayo ahwomo somjo wojoso uhwonngkohono eso tihwo waselmontolo. Osenoho esofo. O'o, awonoho. Ngko'nohini A'amufe Hwomu sohwo'ni ahwomomo humanji pmmentohe hwo'nyoho. ¹⁴ Hohonta neyakwosa sohwa hwaho wonyo a'amu mohumunyopo nohumentanngkofi Mouses kako homa huyo'mango mtimokonto tokemo montitofosyahonngki a'amuso oso homa somo uhwonontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoso songo humamentohofofoho. Oso pa'nyoso hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo iyo hwojiyahofiku'nyo sopo fonjinto'ofan+hufitnnefoho. ¹⁵ A'amu hopi'nonohinosa ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko songo wopingo ne'no nohumantokutnnefoho.

¹⁶ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anitu kakoe Hwomu nihu'no anga'nohino sohwo'ni humaleno. I oso'no Anitu kako sekwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino sokune'no simeho mikunimposo sejapmmentiso so'no kako ngkimo sekuyepono lonuhwatimentisofoho. Oseso a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko hofikoe wonyomne'no tohino mayo'ne'maho. O'o, hofiko songo ne'no engolopohamo humayo'nefoho. ¹⁷ Anitu kako ngkine'no ole mosyanifisiyo'njo yonto olo hwaho lopone'no lonihwatimentono. Nje Hwomu sohwo kako a'amufe honngkano wonyo'ne tohino engo uhumnimontonoho. Oso hunoso mosyanifisiyo'njo imentisofoho. O'o, a'amu hofikoe honngkano wonyo somo humentanngkuji hofikoe wonyomjo tohino mafikutnnehonto kako hofikimo isihutofomayo'ne ngkimo lonihwatimentiso hwo'nyoho. ¹⁸ A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso hofiko tohino hofikoe wonyomne'no mayo'ne'maho. I oso'no a'amu ngkimo tifi monnngkape'njo yontoso sohwo kakoe tohinoso mayo'ne hweho. Hwapingoso kako Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo'nne'no simeho hi'ntnnono montapmmojo hweho. ¹⁹ Oso tohino mayo hwapingoso olenoho. Pomponaho honngkano wopingo wonyoangkafo somo utihwayo'ne nto pmmentisofoho. I oso'no a'amu fehohnjo hofikoe honngkano wonyo so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'ntnne'no umo'nngkahonjoso ole l'wo'nngkohofofoho. Nakwo pomponaho somo inngkayoso nakwolaho. O'o, sikwo'mjoho'mo wohumentihwano lontifi iwo'nngkohofofoho. ²⁰ A'amu honngkano wonyomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso hofiko pomponaho hiso'no mangohwa imo'n'iwon'ngkohofofoho. Hofikoe yahino wonyoso pomponaho'njo sopo a'amu uhwonifitnnohontifi pomponaho so'no i'waho yontifi sikwo'mjoho'mo humawo'nngkohofofoho. ²¹ I oso'no a'amu Anituye honngkanomo tifi nehopi'nohini inngkuwalokwofoso hofiko pomponaho hopo sopo nto i'mofapontifi osopo humolawotofoho. Hofiko oso pomponaho sopo nohumentanngkofi a'amu hofikoe yahino so'nji yo'mayo syoho iwo'nngkohofoho so'ntnne'no uhwonontifi Anituye yokumpohn'nyo'nji yalokwofo hnnimentohofofoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako Jisasiye hwapingo ne so'no lijwao'mentisofoho.

²² Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nakwo oso hwaho Jutiya sopone'no umentihwonefoho. Oso hopo sopo Jisas nakwo'nji nohumentani nakwo hwe moya'mi somo mijo kiyoma'mentihwonefoho. ²³ Joun kako pone Ainoun Salimmjo mofone sopo humanto kako huhwo a'amu somo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso anga hopo sopo mijo engoso hi'njoponoho. A'amu sohwa kakimo u'mahonngkofi

kako mijo kiyoma'mentisofoho. ²⁴ Oso hohosohonta hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo Helout kako Joun+mo impo'ango somo impe mintofasiyofoho.

²⁵ Si+kuno fihwi Joun kakoe inomokomoyo sohwanji pone Ainoun nohumentan+ngkofi a'amu Juta anga'nohino sohwo hofi+kimo u'manto a'amu Jutafe hon+ngkano wop+ngo imokinyo'ne yo'mayoso mijo yat+ku'nyo yahino so'no yoka hungkuno hosi Joun+ye inomokomoyo sohwanji hnn+mentohofofoho. ²⁶ Oseso Joun+ye inomokomoyo sohwa hofi+ko Joun+mo u'mant+fi ul+mentohofi, Nakwoe lonet+hwawo sohwo, k+ko upa'nyo. Oso hwe Mijo Joutan nongkihnta'ni k+ko'nji humamentiso sohune'no k+ko kakine'no hungkuno li+jwao'mentohino sohwo kako huhwo a'amumo mijo kiyomalofoho. Oso'no a'amu hopi'nonohinoso kakiyepono walokwofo. ²⁷ Ose ulahon+ngkofi Joun ul+mento, An+tu ahwomomo humaso sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino somo hofi+koe syohoso muyo'njo yontentesi hofi+ko syoho ane'njo'nesohilo. A'amu Jisasiyepono walokwofo so'no nakwo huno nayohoho. An+tu kako Jisasi+mo oso syoho hiso uy+mentisofoho. ²⁸ Olo hungkuno hohonta sel+mentohe loso nto upa'n+mentohofi, Ngko K+lais oso hwe An+tu nakwoe hwahopo a'amumo ufo'mayo'ne lih+wajone sohwon+imaho. O'o, a'amu oso hwe huhwo sohwoepono ufitnne hon+ngkanoso ito'no esyohumayo'neso An+tu lon+hwat+mentiso hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulonto pahnn+mo hungkuno ul+mento, Hwe fihwo kako ape songo maso sohonta apesi kakoe hwehwoepono uhwo'so oso hwe huhwo sohwoe a'amuso hofi+ko kakine'no s+meho wop+ngo wonyoangkafo umo'n+montonoho. Oso pa'nyoso ngko Jisasiye a'amu sohwo'ni uhwon+ngkoheso a'amu pi'n+ngo Jisasiyepono walokwofo so'no uhwononji nje s+meho wop+ngo wonyoangkafo nto n+mo'n+imaho. ³⁰ Jisasiye yofeso engo imo'nonefoho. Ngko kakimo enjwa'mo humahon+imho nje yofeso monje wantoho'montonoho.

³¹ Ose ul+kwato lohofonto ole ul+mento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo kako nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'n+mo yakolo'nnyo hweho. A'amu olo hwaho loponta'angoso olo hwaho loponefoho. Hofi+ko yo'mayo olo hwaho loPONJO so'no liwo'n+ngkohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo kakoe yofe engoso yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. ³² Oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yahino wop+ngo kan+ngkwowhoe anga wop+ngo sopo uhwon+mentiso so'nji yo'mayo upa'n+mentiso so'ntnne'no lonet+hwawo'n+ngkiso hweho. I oso'no a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno lonet+hwawo'n+ngkiso homo somo nupa'nont+fi aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo iwo'n+ngkohofofoho. ³³ A'amu oso hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kako hungkuno homo somo s+meho uyonto An+tu kako nehopeho linyo hweho. ³⁴ Oso a'amu nakwoe hwaho lopone'no An+tu lih+wat+mentiso sohwo kako An+tuye hungkuno nal+wo'n+ngkiso hweho. Hwap+ngoso An+tuye Towahuno Wop+ngo sohwo oso hwe huhwo sohwo ifehu'mokahumentisofoho. ³⁵ Mpohwo An+tu kako kakoe Hwomu huhwo sohwo s+meho uyonto yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ³⁶ A'amu fihwo kako An+tuye Hwomu sohwo s+meho hi'ntnnono uyoso sohwo kako songo ne'no wonyoangkafo humayo'ne hweho. I a'amu An+tuye Hwomu sohwoe hungkunomo t+fi min+ngkayo'njosohwo hofi+ko An+tumohwo enjwa'mo humayo somo mot+pi+hwon+fitnnefoho. O'o, hofi+koe wonyomne'no tohino mayo'nefoho. Hofi+kine'no An+tuye s+meho tohino uhmnonefoho. Joun ose ul+mentisofoho.

4

Jisasi'nji a'mu Someliyanta'ango si'nji hungkuno hnn+mentisiyefoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwa hofi+ko olo hungkuno upa'n+mentohofi, A'amu pi'n+ngo engo Jisasiye inomokomoyo imo'n+ngkahon+ngkofi Jisasi hofi+kimo

mijo kiyoma'mentisofoho. Oso inomokomoyo huhwo sohwa Joun+ye inomokomoyo sohwo yakolo'nnyo hwafoho. Ose upa'n+mentohofofoho. ² Ose ko upa'n+mentohofoso Jisas huhwo kako a'amu somo mijo makiyomaso'njo hweho. O'o, kakoe inomokomoyo sohwo'na'ni a'amu somo mijo kiyoma'ment+hwonefoho. ³ Oso hungkuno homo somo a'amu Falisi sohwa upa'n+mentohofoso so'no Jisas kako huno uyahon+ngki kako oso hwaho Jutiya hopo sopo uli'ko'manto kako hwaho Ngkaliline'no wawomne'no yohono limentisofoho. ⁴ Ose lonto kako hon+ngkano somo nowento kako hwaho Someliya sopoe umentisofoho.

⁵ Oso hopo sopo nowento kako ango Saika sopo i'mofamentisofoho. Oso ango hiso hohonta Jekoup kako kakoe hwomu Jousep+imo hwaho umentisoso mofoneponoho. ⁶ Oso hopo sopo mijimo Jekoup n+hu'no hohonta ij+mentisoso wo'nnyoponoho. Jisas kako osopo hano nowento oso mijimo'njo hopo sopo mofehi'nyo mijiyo kwa'ofiyo ne lopo lohofontan+ngki (12 *kilouk* somo) Jisas kakoe a'apaho usijo'no oso hopo sopo humamentisofoho.

⁷ A'mu Someliyanta'angosi mijo u'monto pmmentisofoho. Oso a'mu hisi nopa-hon+ngki Jisas ul+mento, Mijo ntape. Ngko wan+mo. Ose ul+mentisofoho. ⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo wosopayo mpe uyontane'no ango ne sopo nto ument+hwoneponoho. ⁹ Jisas kako'nohini nohumentan+ngki oso a'mu Someliyanta'angosi Jisas+mo ul+mento, Kiko a'amu Juta hwosoho. Ngko Someliya a'mu'nyoho. Oso'no kiko mijo ntape. Ngko wan+mo eso peho'no ntohino. Ose ul+mentisofoho. Hwap+ngoso a'amu Juta so'nji a'amu Someliya so'nji hofi'ko hungkuno molan+motofofoho. Jomo mu'ma'nyo'njo imotofofoho. ¹⁰ Jisas kako oso a'mu simo ul+mento, An+tu kako a'amumo yo'mayo wop+ngoso uyone so'ntnne'no, Ngko mijo ntape. Wan+mo kiloheso sohwo'nnontnne'no kiko huno nto'no kiyontentesi kiko ngkimo mijo'no jomo ntohojo'no ngko mijo songo ne'no humayo'ne kijapm'mnesohilo. ¹¹ Ose ulahon+ngki a'musi ul+mento, Hwe Engofo, kiko mijo ifanyoso ane hwosoho. Olo mijimo loso kengo mo'mta'angofoho. Oseso oso mijo songo ne'no humayoso nt+mta'ni woma'monnto. ¹² Neyakwo Jekoup sohwo kako nakumo kakoe mehomi sohwanjimo olo mijimo loso nejapmmentisofoho. Jekoup kako'nji kakoe mehomi sohwanji hofi'koe yahu'nji olo mijimo lomta'ni hohonta n+motofofoho. Oseso nakwo jije mijoso peho'no womantantoho. Jije yofe engoso neyakwo Jekoup sohwoe yofe engo somo yakolo'nnyo hwosilaho. ¹³ Ose ulahon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, A'amu olo mijo loso n+wo'n+ngkohofoso hofi'ko nom'ne sikunomo mijo'ne apa'no umo'n+montonoho. ¹⁴ I oso'no a'amu fihwo kako olo mijo uy+me loso noso'manji kako apa'no mijo'no mumo'nonehoho. O'o, olo mijo uy+me loso non+ngkuhwosi kakoe si'meho mo'mo mijol+mo hopa imo'n+ngkuhwoso'no oso mijo hiso ne'no swap+wo'n+ngkuhwosi kakoe songo ne'no humayoso ne'nohino hweho. ¹⁵ Ose ulahon+ngki a'musi ul+mento, Hwe Engofo, oso mijo hiso ngkimo ntape. Oseso hwangu ngko mijo'no mijoho mape'n+mnehono. Oseso ngko olo mijo hiloso apa'no mifapmnehono.

¹⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Kiko jije angopo nowehoji jije hwehumo ut+mahoji olopo asomo fi'pe. ¹⁷ Ose ulahon+ngki a'musi ul+mento, Ngko hwehwo ani'nyoho. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ou, kiko hwehwo ani'nyoho ntohinoso n+hu'no nehopi lohino. ¹⁸ Kiko hohonta hwehwa aho hopi'nonohino sohwo uma'n+mentohino kiyoho. I, olo hwe lohwo lohonta kiko'njo humasiyoso jije hwehwo'maho. Oso jije hungkuno nehopi lohino. ¹⁹ Ose ulahon+ngki a'musi yomo yonto ul+mento, Hwe Engofo, ngko kikine'no huno niyohoho. Kikimo An+tu hungkuno kijopahon+ngki l+motnno hwosoho. ²⁰ Nakwo a'amu Someliya hn'nwiye neyakwosa

hofiko olo hwofiki'nyo lopo * Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumotofofoho. I oso'no sekwo a'amu Juta soku ole liwo'n'ngkohofi, A'amu hopi'nono ango Jelusalem sponohini Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuno.

²¹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, A'mu losi, nje hungkuno ne somo kiko simeho hi'ntnnono uyo. Sikuno fihwi umo'nimonto yalokunjo somo sekwo olo hwofiki'nyo lopo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne muhu'mokufitnehoho. I a'amu ango Jelusalem hopo oso hiso'ne muhu'mokufitnehoho. O'o, a'amu ango'meemjoso hofikoe hwapingopo Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokantifeho. ²² I oso'no sekwo a'amu Someliya soku sekwo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne hwapingo neso huno masey- ofoho. Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkuhwone ne sohomo nakwo huno nayohoho. Hwapingoso nakwo a'amu Juta hn'nimta'ni Anitu kako hwe fihumo uhwasopeehon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako a'amufe wonyomjo tohino somo isihutofomayo'ne hweho. Oso'no hwapingo neso huno nayohoho. ²³ Oso sikuno hiso umo'nimonte'no kilohe hiso olohonta nto i'mofapohoho. A'amu fihwo kako ngko Anituye yofe woho'noma'mo nehopi loso sohwo kako ole uyimontonoho. Kako Anituye Towahuno'nji nohumahwosi Towahuno huhwo sohwo Anituye yofe ho'nomayo'ne hon'ngkano neso utihwahon'ngkuhwosi oso hwo in'ngkohwoso'no kako Anituye yofe nehopi woho'noma'montonoho. Nje Mpohwo kako a'amu oso yahino so'njo somne'no umo'n'ngkohoho. ²⁴ Anitu kako Towahuno hweho. Oso'no a'amu Anituye yofe woho'noma'mo loso sohwo kako Anituye Towahuno'nji nohumahwosi kako hon'ngkano nto'nohinomo un'ngkamontonoho. Oso yahinoso Anituye yofe ho'nomayo'ne nefoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki a'musi ulimento, Ngko huno ole niyohoho. Anitu kako ole nalimento, Ngko sekumo sefo'mayo'ne uhwasopo'mentohe sohomo sekuyepono uhwatimonnoho. Oso a'amu huhwo so- humne'no Kilaisiyoho liwo'n'ngkuhwonefoho. Kako nopihwoso'no kako yo'mayo yo'mayo so'no wolonetihwamontonoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Olo ngko olo huhwo'nyoho. Ngko kiko'nji hungkuno lalokuhwoyosofo. Ose ulimentisofoho.

²⁷ Ose ulikwato lohofahon'ngki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni u'mentani uhwonimentihwoneso Jisas oso a'musi'nji hungkuno hnnontan'ngki uhwonontani yomo yontani nakwo huno pi'n'ngo syafihu'mentihwonefoho. I oso'no nakwo a'mu simo ole mujofoho. Kiko peho'no kumo'n'ngkohoho. I Jisasi'mo ole mujofoho. A'mu simo peho'no ulalokuno. O'o, ose mujofoho. ²⁸ Oseso a'musi kako kakoe mijipo'nyoso nuliko'manto kakoe angopono asomo umentisofoho. I'mofawento a'amu hopi'nonohino somo ulimento, ²⁹ Sekwo nopikuij olo hwe lohwo uhwonimno. Kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho. Oso hwe Anitu uh- watimnoho nalimentiso Kilais sohwo'likeno. ³⁰ Ose ulahon'ngki hofiko hofikoe angopo uliko'mantifi Jisasi'mo uhwonano lontifi pmentohofofoho.

³¹ Oso hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni Jisasi'mo ulimentihwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko wopayo'ne mijoho kiyonoho. Wopayo hm- nyo. ³² Ose ulahon'ngkuhwoni Jisas nalimento, Ngko wosopayo sekwo huno maseyoso ngko hi'njo hwo'nyoho. ³³ Ose nelahon'ngki inomokomoyo sohwna'ni ole hnnimentihwoni, A'amu fihwo kako Jisasi'mo wopayo nto uysisohwo'likeno. ³⁴ Ose syofisyahon'ngkihoni Jisas nalimento, Nje wosopayoso olenoho. Nje Mpohwo nihwatimentiso sohwoe hunomo tifi in'ngkayo'ne syohoso nje wosopayofoho. Oso syoho hiso wesojwao'monnoho. Oso syohoso wosopayo pa'nyo yokumpohn'nyo ntap'wo'n'ngkisofoho.

³⁵ Ose nalonto ole nalimento, Sekwo ole liwo'n'ngkohofi, Hamno osofosofahu'no neyakolofihwoso'no wosopayo toyo ihwoso'no womantanoho. Ose liwo'n'ngkohofi

* **4:20:** Oso hwofiki'nyo sopo a'musi limentisoso Hwofiki'nyo Ngkelisim hwaho Someliya sponoho. (Lk. 9:53 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.)

kuyoho. I oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo wosopayo somo fe'nihwonimno. Toyo nto imaho. ³⁶ I oso wosopayo selalokweso a'amumne'no selalokweno. Wopayo toyoso a'amu hofiko nje hungkunomo upa'n'ngkuji simeho komo'no wontapife ntnne'no selalokweno. Hwe fihwo kako wosopayo hujo sohwo tifi no'mo kako wopayo toyo emahwoso'no oso wosopayo hiso kakoe ho'yango pa'nyofoho. Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno nom'ne a'amumo uliwo'n'ngkohofoso hofikoe ho'yangoso olenoho. Hofikoe hungkunomo nom'ne a'amu upa'n'ngkuji Anitumo simeho uyifijo'manji oso a'amu hiso hofikoe ho'yangofoho. Hofiko oso ho'yango hiso'nji engolopohamo nohumantokutnefoho. Oseso oso wosopayo hul'wo'n'ngkiso so'nji kakoe a'amu wopayo toyo emawo'n'ngkohofoso so'nji hofiko simonyo afa'no afa'no uyantifeho. ³⁷ Oseso oso hungkuno liwo'n'ngkohofoso loso nehopeho. Hwe fihwo kako wopuyo hulahon'ngki nom'nihwo wosopayo toyoso emawo'n'ngkisofoho. Ose liwo'n'ngkohofofoho. ³⁸ Sekwo wopuyo ko mahul'immalofoso sekwo wopayo toyo femapmno selohe so'no sekwo a'amu nom'ne sofe syoho yokumpohn'nyo imalofoso somta'ni wopayo toyo emalokwofo. Simo'mo a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno nom'ne a'amumo luti'hwawo'n'ngkohofoso so'no sekwo oso a'amu hisomo nje hungkuno ulikujo'no hofiko nje a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no sekwo wopayo toyo pa'nyo emalokwofo. Jisas ose ulimentisofoho.

³⁹ Oso a'musi Jisasi'nji hungkuno hnn'imentisoyosi kako a'amu Someliya somo kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho ulimentiso so'no a'amu pi'n'ngo engoso Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ⁴⁰ Oso a'amu hiso Jisasi'njopo i'mofapontifi Jisasi'mo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwo'njo lopo fosyohumaho. Ose ulahon'ngkofi Jisas hofiko'nji sikuno hufa'u humamentisofoho. ⁴¹ Osopo nohumentan'ngki a'amu pi'n'ngo engoso kakoe hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ⁴² Hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi hofiko oso a'mu simo ulimentohofi, Simo'mo jije hungkunomo upo'nontani nakwo huno ole syafi'hu'malohwoni, Olo hwe lohwo hungkuno ne'njo hweho. I oso'no olohonta kakinta'ni kakoe hungkuno neso nakwo huno ole nayohoho. Olo hwe lohwo kako a'amu hwahoponjo hn'nwiye wonyo somjo tohino somta'ni ishutofonemayo'ne hweho. Huno ose nayohoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohwoe hwomumo wop'ngo umokumentisofoho.

⁴³ Oso sikuno hufa'u sohwa'u moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Ngkalilino umentisofoho. ⁴⁴ Nom'ne sohonta Jisas olo hungkuno loso li'mentisofoho. A'amu fihumo Anitu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwo kako kakoe hwap'ngopo sopo yofe engo ane hweho. Ose li'mentisofoho. ⁴⁵ I oso'no Jisas kako kakoe hwap'ngopo Ngkalili i'mofopahon'ngki a'amu hopo sopenjoso hofiko Jisas pmentiso so'no simonyo imentohofofoho. Hwap'ngoso hofiko hi ango Jelusalem Sikuno Engo iyoho humayo uhwonyo somo simentohofofoho. Osopo nohumantifi yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Jisas yahon'ngki uhwon'imentohofofoho.

⁴⁶⁻⁴⁷ Oso hwaho Ngkalili ango we'e Kana osopo Jisas asomo umentisofoho. Nom'ne sikuno somo oso ango hopo sopo Jisas humamentiso sohonta kako hungkuno lahon'ngki ahu'mo mijoso ipisayo mijo pompenjiyo wain imo'n'imentisofoho. Jisas kako oso ango Kana sopo nohumentan'ngki hwe nom'ne ango Koponeyam humamojo sohwo kako Jisas hwaho Jutiya sopo nta'ni hwaho Ngkaliline'no sopalofoho upa'n'imentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho fehohnjo somo mokosyohumamojo hweho. Kakoe hwomu mnokino engo tipema'mentisofoho. Oso'no hwe huhwo sohwo ango Kana sopo nowento Jisasi'mo tip'hwononto hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Nje hwomu

kako poyo wape'nimonte'no mofoneponoho. Oso'no kiko ngko'nji ango Koponeyam nowehwasi nje hwomumo wop'ingo nimokiyo. ⁴⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Ngko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso miyome'manji sekwo ngkine'no masemo'nyo'njo kuyoho, simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki oso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo ul'imento, Hwe Engofo, kiko komo'no fi'pe. Nje hwomu poyo pe'noloho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Kiko jije angopono asomo fi'we. Jije hwomu sohwo wop'ingo wohumamontonoho. Ose ulahon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako Jisasiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyonto kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. ⁵¹ Nowentan'ngki kakoe syoho ulohofiyo sohwa hon'ngkanopo uswo'nontifi ul'imentohofi, Jije hwomu sohwo wop'ingo humaho. ⁵² Ose ulahon'ngkofi kako ulohon'mento, Nje hwomu sohwo wop'ingo mofehi'nyo ntisohumo imo'nimaho. Ose ulahon'ngki hofiko ul'imentohofi, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki wop'ingo humaho. ⁵³ Ose ulahon'ngkofi kan'ngkwowho huno ole uy'imento, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta Jisas kakimo ul'imento, Jije hwomu wop'ingo wahumamontonoho. Ose ikwesya'isyonto kako kakoe a'amu hopi'nonohino sonji Jisasi'mo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ⁵⁴ Oso wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Jisas hwaho Ngkalili sopo imentisoso simo'mo ahu'mo mijomo *wain* imo'n'imentisofoho. Osofepo hwomu mnokino'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

5

Jisas kako mijo ayo we'e Mpetes'ita sopo hwe mnokino'njo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

¹ Oso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki a'amu Jutafe Sikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofopahon'ngki Jisas Jelusalemne'no simentisofoho. ² Oso ango Jelusalem sokilojo kuso anga'no yahu *sipsipmnefoho* l'motofofoho. Oso hopo sopo mijo ayo we'e wo'nnyoponoho. A'amu Jutafe hungkuno ole Mpetes'ita. Oso hopo sopo ango aho anga'no hopi'nono swoho ane iku'yo'nohinomo'nnyoso loho'nnyoponoho. ³ Oso ango hopo sopo a'amu pi'n'nggo engo mnokino'njoso humamotofofoho. Fehohnjoso t'mpi'nyo fehohnjo si'fe wonyo'njo fehohnjo a'apaho poyo pe'nnyo'njo oso a'amuso humamotofofoho. [Hofiko oso mijo ayo we'e huhwo sohwo songo songo iyo'ne hontohumamotofofoho. ⁴ Hwap'ngoso sikuno fehohnjo An'tuye a'amu ahwomomjo fihwo noponto mijo ajwomo'mo songo songo imokahon'ngki uhwonontifi a'amu mnokino'njo sohwo kako oso mijo somo simo'mo ho'nima'mentiso osohwo kakoe mnokinoso moi'wo imo'n'imentisofoho.]

⁵ Oso hopo sopo hwe mnokino'njo fihwo nohumentan'ngki soswo *teti-et* (38) uyakolo'mojo hweho. ⁶ Jisas noponto oso hwe huhwo sohwo foyowentan'ngki uhwononto huno ole umento, olo hwe lohwo mnokino hohonta umojo hweho. Ose syaf'isyonto ul'imento, Kiko nje a'apaho wop'ingo wanimo'nono lakin'ngkohoho. ⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki a'amu mnokino'njo sohwo ul'imento, Ou, hwe engofo, oso mijo songo songo yahonjo sohonta ngko a'amu nontomafikuji mijomo men'humajone a'amuso ane hwo'nyoho. Ngko waho'nu'mo'mo ko lontneso nom'ne a'amuso niyakolof'wo'n'ngkohoho hwo'nyoho. ⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, kiko nolikafohoji jije ife ho'yango yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. ⁹ Ose ulahon'ngki ni'hu'no komo'no oso hwe sohwoe a'apaho wop'ingo imo'n'ngkahon'ngki kako nolikafonto kakoe ife yo'mayoso nohu'memanto kako hano umentisofoho. Oso sikuno hiso sikuno iyoho humayomnoho.

¹⁰ Oseso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso hwe wop'ingo umokumentiso sohomo ul'imentohofi, Olo sikuno loso iyoho humayo'nefoho. Jije ife

yo'mayoso mokoho'nawe'ne sɪkuno m'maho. Kɪko nakwoe honɪngkano hungkunomo mtɪhupeelokuno. ¹¹ Ose ulahonɪngkofi kako ole ulɪmento, Oso hwe kako wopɪngo nɪmokonto ntohoho, Kɪko nolɪkafohoji jɪje ife yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. Ose ntiso'nefoho. ¹² Ose ulahonɪngki hofɪko ulohonɪmentohofi, Tɪhwoe a'amuhwo kilisoto. Jɪje ife yo'mayoso mahoji mpano eso. ¹³ Ose ulahonɪngkofi oso hwe wopɪngo imo'nɪmentiso sohwo kako Jisas kakoe yofeso huno muyo hweho. Hwapɪngoso oso hopo sopo Jisas kako oso hwe huhwo sohomo wopɪngo umokonto a'amu pi'nɪngo engo somo uhwononto kako komo'no ulɪko'ma'mentisofoho.

¹⁴ Hwangku sohonta Jisas kako oso hwe huhwo sohomo Anɪtuye tajo ango engo somo tɪpɪhwononto ulɪmento, Kɪko upa'nyo. Wopɪngo nto imo'nɪngkino hwosoho. I kɪko honɪngkano wonyoso apa'no yohotoho. Nom'ne tango engo mɪkunɪmposo ku'manoho. ¹⁵ Ose ulahonɪngki oso hwe huhwo sohwo kako nowento a'amu Jutafe hwe engo sohwo ulɪmento, Oso hwe ngkimo wopɪngo nɪmokumaso sohwo Jisasɪyoho. Ose ulɪmentisofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofɪko Jisasɪmne'no wonyo ulohofano lontɪfi oso hiso'no hungkuno loma'mentohofofoho. Hwapɪngoso Jisas kako oso hwe wopɪngo umokumentisoso sɪkuno iyoho humayo somo imentisofoho.

¹⁷ Hofɪko Jisasɪmo yoka hungkuno ulahonɪngkofi Jisas ulɪmento, I nje Mpohwo kako sɪkuno huhwo huhwi a'amumo wopɪngo'nohini ne'no ulohofɪwo'nɪngkiso hweho. Kako usijo'no mofosyohumayo hweho. Oso pa'nyo sɪkuno huhwo huhwi ngko huhwo'ni a'amumo wopɪngo ulohofɪwo'nɪngkohe hwo'nyoho. Ose ulɪmentisofoho. ¹⁸ Jisas ose ulɪmentiso so'no a'amu Jutaso hofɪko Jisasɪmo wofonjosyano lontɪfi imentohofofoho. Hwapɪngoso hofɪko huno ole syafɪhu'mentohofi, Jisas kako sɪkuno iyoho humayo somo syoho iwo'nɪngkiso hweho. Oso'nohini'maho. O'o, kako Anɪtu nje Mpohweho naliso'manji kako huno ole syofɪsyalofoho. Ngko Anɪtu'nji afa hwo'nyoho. Ose syafɪsyontɪfi hofɪko Jisasɪmo wofonjosyano lontɪfi imentohofofoho.

Anɪtuye Hwomu sohwo kakoe syoho iyo so'ne kako yokumpohn'nyo hi'njo hweho.

¹⁹ Jisas a'amu Juta huhwa sohwo ulɪmento, Hungkuno nehopi'nohini waselɪmonne'no yohono. Ngko Anɪtuye Hwomu sohwo'ni nje huno mta'ni ngko yo'mayoso siki mimnehono. O'o, yo'mayo nje Mpohwo yalokunjo somo uhwononji ngko yalokweno. Yo'mayo Mpohwo yonteso Hwomu sohwo kako iwo'nɪngkohoho. ²⁰ Nje Mpohwo kako sɪmeho engo mɪkunɪmposo Ngkimo ntapɪwo'nɪngkiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino yalokusoso ntɪhwawo'nɪngkisofoho. Oseso yo'mayo ntɪwo'nɪngkisoso ngko yalokweno. Olo syoho we'e imale somo sekwo tɪmo uhwonɪmalofɪ sohwasɪ hwangku Anɪtu kako syoho engo olo syoho we'e homo lomo hwofilo'nnyoso ntapɪhwoso'no sekwo uhwonɪngkuji sekwo yomo uyantɪfeho. ²¹ Mpohwo kako a'amu poyo pe'nyo somo ulɪkafonte sohwo songo apa'no umokuwo'nɪngkiso hweho. Oseso Ngko huhwo'ni a'amu fehohnjo poyo pe'nyo somo ulɪka'mo lɪmeso i ulɪka'monnoho. ²² Olohonta Mpohwo Anɪtu kako a'amufe honɪngkano somne'no wopɪngofoho wonyofoho mujo hweho. O'o, kako oso syoho hiso kakoe Hwomu sohwo'nɪmo ntapmmentisofoho. ²³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofɪko Mpohwoe yofe ho'nomawo'nɪngkohoho hopaso hofɪko kakoe Hwomu sohwo'niye yofe hi ho'nonɪmapitnne'ento syoho hiso ntapmmentisofoho. I oso'no a'amu nje yofe moho'nonɪmayo'njo hwo'manji hofɪko nje Mpohwo nɪhwatɪmentiso sohwoe yofe hi moho'nomayo'njofoho.

²⁴ Ose ulɪkwato lohofonto ole ulɪmento, Ngko nehopi'nohino waselɪmonne'no yohono. A'amu hofɪko nje hungkunomo upa'nɪngkuji Anɪtu nɪhwatɪmentiso sohomo sɪmeho hi'ntnnono uyɪkuji hofɪko songo ne'no wopɪngo humayo'ne hi'njofoho. Hwangku hofɪkoe yahino somne'no hungkuno ikwolofɪ angkuhwafo sopo m'mofapitnnefoho. Hofɪko poyo pe'nyo yahino somo hwotoho fentɪfi songo

ne'no humayo yahinoso nto t̄ipema'mentohofofoho. ²⁵ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Oso s̄ikuno u'mofapmmonto imentiso sohwi nto i'mofapohoho. Oso'no olohonta a'amu poyo pe'n̄imentohofoso hof̄iko An̄ituye Hwomu sohwo'niye mango mta'ni nje hungkuno upo'nant̄ifeho. Oso a'amu hiso oso hungkuno homo somo s̄imeho uȳikuji'manji hof̄iko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ²⁶ Nje Mpohwo kako songo humayo hwap̄ingo sohwo kako kakoe Hwomu sohwo'nnonji songo fosyohumayo'ne hwap̄ingo n̄imokumentisofoho. ²⁷ Oseso An̄itu kakoe Hwomu sohwo'n̄imo oso syoho a'amufe yahino somne'no wop̄ingofoho wonyofoho ujoso ntapmmentisofoho. Hwap̄ingoso Ngko A'amufe Hwomu n̄ihwosopo'mentiso hwo'nyoho. ²⁸ Sekwo olo hungkuno lomne'no yomo ikutoho. Hwangku nom'ne s̄ikuno imo'nyo sohwi i'mofap̄ihwoso'no a'amu poyo nto pe'nont̄ifi pi'n̄imomo wotofoso hof̄iko nje mampaho wonupo'nant̄ifeho. ²⁹ Hof̄iko nupa'n̄ingkuji apa'no songo wol̄ikofant̄ifeho. A'amu yahino wop̄ingo imotofoso songo ne'no nohumantokutnnefoho. A'amu yahino wonyo imotofoso tohino engo t̄ipemapitnnefoho.

An̄itu kako kakoe hwomufe hwap̄ingo so'no ujo ehontojwahumentisofoho.

³⁰ Ngko a'amufe yahino somne'no yano milof̄ihwajiyo syoho imeso nje huno mta'ni mimnehono. O'o, ngko nje Mpohwoe hungkunomo upa'n̄imo osomnohini ngko t̄ifi in̄ingka'mo ngko a'amumo yano milof̄ihwajiyoso nto'nohino uȳimonnoho. Hwap̄ingoso ngko nje huno mta'ni uȳimonji'maho. O'o, n̄ihwat̄imentiso sohwo yo'mayo umo'nososo uȳimonnoho.

³¹ Ngko sekumo ngkine'no hungkuno sel̄i'me'no sekwo huno ole wosyof̄isyant̄ifeho. Kakoe hungkuno nehopit̄ikeno. Hwasyo kolalofoho. Ose wosyof̄isyant̄ifeho. ³² I oso'no nom'n̄ihwo nje Mpohwo oso hungkuno ngkine'no selokweso kako huhwo nje hwap̄ingo so'no set̄ihwalofoho. Oso ngkine'no set̄ihwalokusoso ngko huno niyohoho, nehopeho. ³³ I nom'ne hungkuno upa'nyo. Oso hwe Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe hungkunomo sekwo upo'nane'ent̄ifi kakiyepono sekwoe a'amumo uhwat̄imentohofofoho. Oso hwe huhwo'n̄ji nje hwap̄ingo so'no hungkuno nehopi nto sel̄imojofoho. ³⁴ Ngko hwaho loponjo hwe sohwoe hungkuno ngkine'no nje hwap̄ingo so'no sel̄imentiso so'no ngko huno pi'n̄ingo maniyantofiyoho. I oso'no sekwo ngkimo s̄imeho ntap̄ifit̄nne'no sekwoe wonyomjo tohino somta'ni is̄ihutofosemayo'ne Joun̄ye hungkunoso huno sefohotofo'ne selalokweno.

³⁵ Joun sohwo kako sikiloho hopo imo'nonto sekumne'no pomponaho losesiyone hweho. Sekwo kakoe pomponahopo we'nenepi wohumano lont̄ifi s̄imonyo imentohofofoho. ³⁶ I oso'no olohonta nom'ne wop̄ingo Joun̄imo hwofilo'n̄nyoso nje hwap̄ingo so'no loset̄ihwalofoho. Oso hiso nje syoho wop̄ingo Mpohwo ntapmmentiso a'amu miȳiwo'n̄ingkiyohofoso yalokweno. Oso syoho hiso sekwo uhwon̄ingkuji nje hwap̄ingo so'no huno waseyono. Mpohwo An̄itu l̄ihwat̄imentiso hweho waseyono.

³⁷ Nje Mpohwo n̄ihwat̄imentiso sohwo sekwo kakimo muhwonyo'n̄jo ko yont̄ifi kakoe mampaho somo mupa'nyo'n̄jo ko yahon̄ingkofi kako huhwo nje hwap̄ingo so'no nto set̄ihwamentisofoho. ³⁸ Kakoe hungkunoso sekwoe s̄imeho mo'mo maseuyoho. Hwap̄ingoso sekwo An̄itu n̄ihwat̄imentiso sohwo'n̄imo s̄imeho hi'nt̄nnono montape kuyoho. ³⁹ Sekwo huno ole syof̄isyalokwofo. Nakwo An̄ituye hungkunomo s̄ikuno huhwo huhwi atof̄o l̄iwo'n̄asoso nakwo songo ne'no humayo'ne wot̄ipemantanoho. Ose syaf̄isyont̄ifi sekwo oso hungkuno homo somo haf̄ihafe t̄ipewo'n̄ingkohofofoho. I oso'no oso hungkuno hiso nje hwap̄ingo so'no ko l̄ijwaof̄iwo'n̄ingkisoso ⁴⁰ sekwo ngko songo ne'no wonyoangkafo humayo hwap̄ingo sohwo'n̄imo n̄i'mayo so'no nakwolaho l̄iwo'n̄ingkohofofoho. Oso'no sekwo songo ne'no humayoso mat̄ipmmopiyo hwasoho.

⁴¹ Olo hungkuno loso sekwo nje yofe woho'non̄imant̄ife'no maselalokuyohono.

⁴² O'o, ngko sekwoe yahino somne'no huno niyohoho. Sekwo An̄itumne'no

Nakwolaho lalokwofo. ⁴³ Ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo'nji noponji se'ma'mentoheso, Ngko Anitu mta'ango hwo'nyoho selimentionhefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo mohononmaso hwasoho. I hwe nom'nehwo kakoe huno mta'ni se'mahwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji yomayoso ihwoso'no sekwo kakoe hungkunomo wohonomantifeho. ⁴⁴ Sekwo sekwoe yofe honoma'nivo'nngkohofofoho. I oso'no sekwo sekwoe yahino somne'no Anitu kako huno pipi kuyalofoho eso huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. O'o, kakoe syohofoho lalokwofo. Oso hiso'no sekwo Anitu ne anga'nohino sohomo simemo hi'ntnnono muyifitnehofo. ⁴⁵ Tifi no'mo sekwoe honngkano somne'no hungkuno ikwolofo'ne sopo ngko nje Mpohumo sekumne'no mulimnehono. O'o, Mouses sekwoe hungkuno ikwolofo'ne sopo sekwoe wonyo somne'no Mpohumo ulonefoho. Hwapngoso sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Mousesiye honngkano hungkunomo ito'no inngkwalokuhwono. Oso'no nakwo songo ne'no wonyoangkafo humayo so'no wotipemantanoho. Ose syofisyalokwofo. ⁴⁶ I oso'no sekwo Mousesiye hungkunomo simemo hi'ntnnono nehopi uyontifijontentesi sekwo nje hungkuno homo somo simemo hi'ntnnono nontapikutnesohilo. Hwapngoso Mouses kako ngkine'no hungkuno mtimokumentisofoho. ⁴⁷ Oso hungkuno Mouses ifalifaliyo mtimokumentiso somo sekwo nto'no minngkayo hwasimanji sekwo nje hungkunomo simemo hi'ntnnono pipi wotipeentifito. Awonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

*Jisas kako a'amu faif tausen' (5000) somo wosopayo uyimentisofoho.
(Matiyu 4:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Oso hohosohonta Jisas kako mijo ayo Ngkalili nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Oso mijo ayo yofe nom'neso Taipelijasyoho. ² Osopo Jisas nowahonngki hwe moya'mi pi'nngo engoso Jisasimo tifi inngkapmentohofofoho. Hwapngoso yomayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohofoso Jisas yahonngki uhwonmentohofofoho. A'amu mnokino'njo pi'nngo somo Jisas kako wopngo umokahonngki uhwonontifi inngkapmentohofofoho. ³ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nakwo oso hopo sopo hwofiki'nyo we'e sopo kotosontani osopo humamentihwonefoho. ⁴ Oso a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * sohwi we'nenpi umonimonte'no imentisofoho. ⁵ Jisas oso hwofiki'nyo hopo sopo nohumanto timo fe'nihwonmentisoso hwe moya'mi pi'nngo engoso Jisasyepono sapontanngkofi uhwononto kako Filipimo ulimento, Olo hwe moya'mi lomne'no nakwo wosopayo mpe mtimta'ni yanehwono. ⁶ Oso hungkuno hiso Jisas Filipimo ko ulimentisoso Jisas kako yomayo yone so'no huno nto syafihu'mentisofoho. I oso'no kako Filipiye hunomo yamofu ulohomo lonto oso hungkunoso ulohonmentisofoho. ⁷ Jisas ose ulahonngki Filip kako ulimento, I, nakwo hamniyoho syoho iyo sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso hi'njontontentesi nakwo wosopayo mpe yihwasi a'amu fehohnjo sohwa wopayo we'nohini nngkuji a'amu fehohnjoso manyo'njo ikutnesohilo. ⁸ Ose ulahonngki Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Entilu, Saimoun Pitafe konngkwa'wehwo sohwo Jisasimo ulimento, ⁹ Olo hwomu lohwo kakoe wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inaniku kempinjo hufa'uyo so'nji mokosyohumunyo hweho. I oso'no olo a'amu pi'nngo engo lomne'no wopayo loso pipi uyanehwono. O'o, hopo'maho. ¹⁰ Ose ulahonngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nimo nalimento, Sekwo hwe moya'mi somo ampo fesyohumamno ulimno. Ose nalimentisofoho. Oso hopo sopo hoja pi'nngonjoponoho. A'amu hiso hojapo

* 6:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

nohumantifi hwe'nohino sohwa *faif tausen* (5,000) humamentohofofoho. Moya'mi sofamo atofa majofoho.

¹¹ Ose humentan'ngkofi Jisas kako oso wosopayo hiso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto oso a'amu hwe moya'mi hopi'nonohino somo yano ulofimentisofoho. Ose uyonto kako inan'ku kempinjo hufa'uyo so'nji yano ulofimentisofoho. Oso wosopayo so'nji inan'ku so'nji uyahon'ngki a'amu hofiko nonontifi simeho uhnn'mentisofoho.

¹² Hofiko wosopayoso nto n'ngkahon'ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nimo nalimento, Sekwo oso wosopayo nonontifi nilifeefohofoso apa'no mihu'mokumno. Fehohnjo siki wehwoloho. ¹³ Ose nelahon'ngki oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somta'n'ngo nilifee'mentohofoso sohwo ho'yo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'uyo somo mehu'mee'mmentihwonefoho.

¹⁴ Oso wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Jisas imentiso so'no hwe moya'mi hofiko nuhwonontifi ole hnn'mentohofi, Oso hwe sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalone'no hontohumalohwoneso olo huhweho. Ose hnn'mentohofofoho. ¹⁵ Ose hnnontan'ngkofi Jisas kako huno uy'mento, Hofiko ngkimo aho yokumpohn'nyo n'kekuji hofikoe hwe engomo men'humatipitnoho lonto kako'nohini hwofiki'nyopono kotasimentisofoho.

Jisas kako mijo ayo sopo hano emoimentisofoho.

(Mat'yu 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijo ayo mom'ngo so'mne'no womentihwonefoho. ¹⁷ Osopo nohumantani Jisas'imne'no wonyopi hontohumentani nakwo yofayokinomo kotasontani nakwo oso mijo ayo sopo Koponeyamne'no woka'mentihwonefoho. Nowekontan'ngkuhwoni ajwopo sikuno nto meehon'ngki Jisas nakumo komo'no mone'ma'mmentisofoho. ¹⁸ Oso hohosohonta ifofo engo yahon'ngki mijo songo songo engo yonto mijo engo imentisofoho. ¹⁹ Inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijopo ne'no jonjempo jonjempe mji'miwako'mentihwoneso nakwo mijo ajwopo ne'no humentani uhwon'mentihwoneso Jisas kako mijo ayo yofayokino'njo sopo hano nowentan'ngki uhwon'mentihwonefoho. Ose uhwonontani iyoho engo nan'mentisofoho. ²⁰ I oso'no Jisas nakumo nalimento, Ngkonoho. Sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. ²¹ Ose nelahon'ngki nakwo ut'mano lontani imentihwoneso kako nakwo'njo ajwomo'mo humahon'ngki yofayokino hiso nakwo wowantani humiy'hwone sopone'no komo'no umentisofoho.

Hwe moya'mi hofiko Jisas'imne'no haf'hafe t'pmentohofofoho.

²² Mo'n'ngkanta hwe moya'mi mijo ayo mom'ngo nongkihnta'ni humamentohofoso Jisas'imo uhwonano lontifi hnn'mentohofi, Fosi yofayokino anga'no wentono. I, oso homo somo kakoe inomokomoyo sohwanohini kotasimalofofoho. Jisasi'nji'maho hofiko'nohini kotasontifi humpo'malofofoho. Ose hnn'mentohofofoho. ²³ Oso hopo sopo Jisas kako wosopayo'no Anitumo isamoyoka ulonto a'amu homo somo yano ulofimentiso hopo sopo a'amuso nohumantifi uhwon'mentohofoso yofayokino fiso Taipeliyasnta'ango i'mofopahon'ngki uhwonontifi ²⁴ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji mohumunyo uhwonontifi hofiko Jisasi'mo wotipemano lontifi yofayokinomo kotasontifi Koponeyamne'no wako'mentohofofoho.

Jisas ole l'imento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.

²⁵ Nowakentifi mijo ayo nongkihnta'ni Jisasi'mo nto t'p'hwon'mentohofoso sohonta Jisasi'mo ul'imentohofi, Nakwoe Lonet'hwayo sohwo, kiko olopo ne'no ntohonta pmmahnno hwosilo. ²⁶ Ose ulahon'ngkofi kako ul'imento, Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Fosi ngko syoho wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofa imale so'no sekwo nje hwap'ngo neso huno ehohosasesiyo'neso

montipeentikuyohoho. O'lo, ngko wosopayo sejapmmale so'no apa'no wonejapono lontifi ntopeentikwofo. ²⁷ Ose ulonto ulimento, Sekwo wosopayo piso imo'nyo'ne syoho tohohmtanno'njo ikutoho. O'lo, oso wosopayo songo ne'no humayo'ne so'no syoho tohohmtanno'njo fiyikuno. Oso wosopayo hiso piso miyonehoho. Oso wosopayo hiso Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni wosejapmmonnoho. Ngko Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'n'ingkiyohoho yalokwe so'no Anitu kako ngkine'no ole setihwalofoho, Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo hwo'nyoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwo pipi ihwasi yanehwono Anituye syohosofo. ²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye simeho wopingo umokano lifijo'manji sekwo olo syoho sejapmmmentisoso fiyikuno. Sekwo oso hwe Anitu sekuyepono nihwatimentiso sohwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno.

³⁰ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, I kiko nom'ne wopingo wonyoangkafo a'amu miywo'n'ingkiyohofoso yohojo'no'manji ou, nakwo ole wosyokufisyantanoho. Anitu kuhwotimentiso nehwoho. Ose wosyokufisyantanoho. Oso'no pipi ihnnehino.

³¹ Neyakwosa sohwa a'amu mohumunyo sopo hofiko nohumantifi hofiko wosopayo ahwomo mta'n'ngoso (*mona*) n'imotofofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofi sohwa ole mtimokumentohofi, Kako wosopayo ahwomo mta'angoso a'amumo uyimojofoho. Ose mtimokumentohofofoho. ³² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Mouses kako oso wosopayo ahwomo mta'angoso muyimmojofoho. O'lo, nje Mpohwo uyimojo hweho. I olohonta kako ahwomo mta'ango wosopayo neso wosejapmmonte'no yalofoho. ³³ Oso wosopayo neso a'amufoho. Anitu kako ahwomo mta'ni hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo songo ne'no humayo'ne unyo hweho.

³⁴ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Hwe engofo, oso wosopayo neso sikuno huhwo huhwi engolopohamo kiko fonejapohoho. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo ne hwo'nyoho. A'amu hwahoponjo wosopayo niwo'n'ngkohofoso hofiko mijoho apa'no uyimontonoho. I oso'no a'amu ngkimo ni'masoso mijoho apa'no muyonefoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapososo kako mijo'ne apa'no mumo'nonehoho. ³⁶ I oso'no nje hwapingo ne so'no nto setihwamalefoho. Sekwo ngkimo ko nohonontifi simeho hi'ntnnono mantape'njo imalofofoho. ³⁷ A'amu fehohnjoso Anitu ngkimo ntapmmmentisoso hofiko ngkine'no wonn'ngkopantifeho. Oso a'amu homo somne'no wae meeomnehono. Ngkilaho mulimnehono. ³⁸ Hwapingoso ngko ahwomo mta'ni pmmentohe hwo'nyoho. O'lo, Anitu nihwatimentiso sohwoe hunomnohino in'ngkayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ Anitu kako nihwatimentiso sohwo ole'ne'no umo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinoso Anitu ngkimo nto ntapmmmentiso kalohi ngko anga'no musikwajimnehono. O'lo, ngko hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantim'neso hwanguku no'mo sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo nulikahm'me'no hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ⁴⁰ Ou, olo so'no Mpohwo kako umo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Kakoe Hwomu sohwo'nimo nohon'ngkuji nje hwapingo ne so'no simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko songo ne'no humayo'neso nomafikujo'no sikuno ae'uyo somo ngko hofikimo songo nulika'mnefoho. Ose ulimentisofoho.

⁴¹ Jisas kako ngko wosopayo ne ahwomo mta'ango hwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko hofikoe simeho wonyo umo'n'ngkahon'ngki Jisasimne'no sitofo hungkuno hnnimentohofofoho. ⁴² Ole hnnimentohofi, Pipineto. Olo hwe lohwo kako Jousepiye hwomu Jisasiyoho. Kan'ngkwowwo'ya'une'no nakwo huno nayohoho. Ngko ahwomo mta'ni pmmentohe hwo'nyoho eso hwasyoso peho'no nelalofoho. ⁴³ Ose

hnn+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo ngkine'no sitofo hungkuno hofiyoka peho'no hnnalokwofo. ⁴⁴ A'amu fihwo kako ngkimo t+fi nn+ngkaposo sohwo kakoe huno mta'ni mon+'manehoho. O'o, nje Mpohwo ngkimo n+hwat+mentiso sohwo kako a'amu sohomo ngkiyepono mikinj+hwajiyoso kako ngkimo won+'ma'montonoho. Oseso oso hwe ngkiyepono An+tu lihwasoso sohomo ngko s+kuno ae'uyo somo ul+ka'mnefoho. ⁴⁵ A'amu An+tu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwa ole mt+'mokumentohofi, Hwe moya'mi hopi'nonohino somo An+tu kako hof+kimo huno uyo'ne it+hwanefoho. Ose mt+'mokumentohofofoho. A'amu hopi'nono An+tuye hungkuno upa'n+ngkuji kakine'no huno nto'no syaf+sy+kujo'no hof+ko ngkimo won+'mantifeho. ⁴⁶ I a'amu hopi'nonohinoso hof+ko nje Mpohwo An+tu sohomo muhwonyo'njofoho. O'o, ngko'nohini Mpohwo'nji humunyo sohwo'nnohini kakimo uhwononji kakoe pone somta'ni pmmentohe hwo'nyoho.

⁴⁷ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. A'amu ngkimo s+meho hi'ntnnono nta-poso sohwo kako songo ne'no humayo'neso hi'njo hweho. ⁴⁸ Ou, ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho. ⁴⁹ I seyakwosa sohwa hof+ko oso hwaho a'amu mohumunyo sopo nohumant+fi wosopayo ahwomo mta'ni (*mona*) n+imotofo sohwa hof+ko hohonta nto pe'n+mentohofofoho. ⁵⁰ I oso'no oso wosopayo ne ahwomo mta'ni a'amu nosohwo'manji kako songo ne'no nohumant+hwone hweho. ⁵¹ Ngko oso wosopayo ne songo ne'no humayo'ne sohwo'ni ngko ahwomomo ul+ko'manji pmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu fihwo kako oso wosopayo neso noso'manji kako songo ne'no humant+hwonefoho. Oso wosopayo so'ne'no ngko sekumo selalokweso nje a'apahomme'no selalokweno. Hwap+ngoso ngko a'amu hwahoponjo somne'no poyo imo'n+me'no a'amu ngkine'no s+meho ntap+fijo'manji hof+ko songo ne'no nohumantokutnnefoho.

⁵² Ose ulahon+ngki a'amu Juta hof+ko yoka hungkuno engo loma'mentohofofoho. Ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo kakoe a'apaho nejapososo pipi nanehwono. ⁵³ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko hungkuno nehopi selalokweno. Sekwo nje a'apaho so'nji nje hon+yo so'nji man+fijo'manji sekwo songo ne'no humayoso mot+p+hwon+fitnnefoho. ⁵⁴ A'amu nje a'apaho so'nji nje hon+yo so'nji nnososo kako songo ne'no humayo'neso hi'njofoho. Oso s+kuno ae'uyo somo oso a'amu homo somo ul+ka'mnefoho. ⁵⁵ Hwap+ngoso nje a'apahoso wopayo ne pa'nyofoho. Nje hon+yo mijo ne pa'nyofoho. ⁵⁶ A'amu kako nje a'apaho so'nji nje hon+yo so'nji nnososo ngko kakimo humahm'me'no kako ngkimo won+humamontonoho. Oso a'amu hiso kako nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. ⁵⁷ Nje Mpohwo songo ne'no humaso sohwo kako n+hwat+mentiso so'no ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji songo humaleno. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako s+kuno huhwo huhwi wosopayo'nji mijo'nji n+wo'n+ngkiso hopaso kako ngkine'no s+kuno huhwo huhwi huno syan+f+sy+wo'n+ngkuhwoso'manji kako nje yokumpohn'nyo nomahwosi songo wohumamontonoho. ⁵⁸ Olo wosopayo ahwomo mta'ango lohwo'ni oso wosopayo seyakwosa sohwa hof+ko a'amu mohumunyo sopo n+imotofo pa'nyo hwo'n+'maho. O'o, oso wosopayo hiso mant+fi nont+fesof hof+ko poyo nape'n+motofofoho. I oso'no olo wosopayo lohwo'n+mo a'amu fihwo nnososo kako songo ne'no nohumant+hwonefoho. ⁵⁹ Jisas kako oso angoo Koponeyammjo tajo angoo somo humanto oso hungkuno hiso lut+hwamentisofoho.

Jisas kako songo ne'no humayo'ne hungkuno hwap+ngo hweho.

⁶⁰ Oso hungkuno homo somo Jisasiye inomokomoyo pi'n+ngo sohwna'ni nupo'nontani fehohnjoso hnn+mentohofi, Olo hungkuno loso tango we'e'njo hwo'maho. Hungkuno hwap+ngo neso nakwo huno monayohiyohoho. Haloho t+hwu upo'monteto. ⁶¹ Jisas kakoe inomokomoyo fehohnjoso oso hungkuno mjahnn+mentohofoso Jisas kakimo ko mulahon+ngkofi kako oso hiso'no huno

uyahon'ngki hofikimo ulimento, Olo hungkuno ngko seloheso sekwoe hunomo wonyo lasemokohoho. Sekwo ngkimo won'hwoti'mofantifetaho. ⁶² I ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko nje ango ne sopone'no asomo sime sohonta sekwo ngkimo nonohon'fitnne'manji sekwo huno pipi seyoneto. ⁶³ Anituye Towahuno sohwo kako'nohini songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. Sekwo oso hwe huhwo sohumta'ni womantifeho. Sekwoe a'apahomjo yokumpohn'nyo mosefo'manehoho. O'o, a'amu Anituye Towahuno momaso'njo sohwo kako songo ne'no humayoso motipemanehoho. I oso'no sekwo Anituye Towahuno mayo so'no nto selohefoho. Nje hungkunomo in'ngkafijoso sekwo songo ne'no humafitnefoho. ⁶⁴ A'amu fehohnjo sekwo'njo ajwo so'mo humalofoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo yalokwofo. Ose nalimentisofoho. Hwap'ngoso simo'mta'ango Jisas kako oso a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muy'fitne somne'no kako huno nto syafihu'mentisofoho. Oso'nji kako oso a'amu kakine'no tokoyo'ofu ulohofone sohune'no huno umentisofoho. ⁶⁵ Jisas a'amu huhwo sohwo nom'ne hungkuno ulimento, Sekwo fehohnjo soku ngkimo simeho montape'njo yalokwofo so'no ngko olo hungkuno hiloso nto seloheso olenoho. Nje Mpohwo kako a'amu somo momikinjosehwajiyo'njo yoso'manji sekwo ngkiyepono mapofitnehofo.

⁶⁶ Oso hungkuno hiso Jisas kako ulahon'ngki kakoe inomokomoyo pi'n'ngoso kakimo uhwat'i'mofontifi humpo'mentohofoho. Hofiko kako'nji hano apa'no memayofoho. Nihu'nahone uhwat'i'mo'mentohofoho. ⁶⁷ Oseso Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo'na'nimo nalimento, Sekwo huhwasi won'hwoti'mofantifetaho. ⁶⁸ Ose nelohon'ngkahon'ngki, Saimoun Pita ulimento, Hwe Engofo, Nakwo tihwoepono humpeenehwo. O'o, kiko'nohini songo ne'no humayo'ne hungkunoso hi'njo hwosoho. ⁶⁹ Jije hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwono. Nakwo huno ole nayohoho. Kiko Anituye hwomu ne sohwo'ni wopingo'nohini hwosoho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki Jisas nalimento, Nje inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo'ni ngko sehwo'sopo'mentohe hwasoho. I oso'no ngko sehononji anga'nohino sohwo'ni towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwosoho. Ose nalimentisofoho. ⁷¹ Oso hungkuno Jisas nalimentisoso kako Jutas, Saimoun Isikaliyoutiye hwomumne'no nalimentisofoho. Hwap'ngoso Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo ko inomokomojo sohwo kako aku ikinji ehumanto Jisasi'mne'no tokoyo'ofu uloho'mentisofoho.

7

Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa Jisasi'mo simeho hi'ntnnono muy'immentohofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwaho Ngkalili sopo nowento hano emoimentisofoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwo Jisasi'mo wofonjosyano lontifi yahon'ngkofi kako hwaho Jutiya sopo hano memoyo'njo imentisofoho. ² Oso a'amu Jutaso hofikoe sikuno iyoho humayo nom'ne engoso mofonepo umo'n'imonto imentisofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosa hofiko hwapife ango molontifi humamotofo sohonta Anitu hofikimo hofiyo mokosyohumamojo so'no huno syafisiyo'ne sikunofoho. ³ Oseso Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa kakimo sitofo hungkuno ulimentohofi, Kiko olo hwaho Ngkalili lopo sopo nohumahotoho. O'o, kiko hwaho Jutiya'ne'no sohoji osopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso kiko yohojo'no a'amu pi'n'ngoso kikimo kohon'ngkuji jije yofe engo umo'n'imontonoho. ⁴ Kiko yofe engo woma'mo lohoji'manji olo hiyaso lo'mo peho'no humahnno. Kiko yofe engo ne hi'njo hwos'i'manji kiko yo'mayo wonyoangkafoso a'amu hopi'nonohino somo fit'hwaho. Ose ulimentohofoho. ⁵ Hwap'ngoso homn'ngkwa'wehwosa huhwanji Jisasi'mo simeho hi'ntnnono mumentohofoho. ⁶ Jisas hofikimo ulimento,

Ngko ango Jelusalemne'no utihwa'nyopo simne sikunoso m'mofapefoho. I sekwo yo'mayoso uyano likuj+manji sekwo a'amu hwahoponjo soku sikuno engolopohamo sekwoe sikunofoho. ⁷ Olo hwaho loPONJO hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko sekumne'no simeho tohino mosejopalokuyohoho. O'o, simeho tohino ngkimnohini ntopantokwofo. Hwapingoso yo'mayo yahino wonyo hofiko iwo'n'ngkohoho so'no ngko lijwaofiwo'n'ngkohe so'no simeho tohino ntap+wo'n'ngkohofoho. ⁸ Nje n'ngkwahwoso sohwasu sekwo nosikuj sekwo oso sikuno iyoho humayo engo somo fisihwonamno. I, ngko oso sikuno iyoho humayo engo somo mosihwonamnehono. Nje sikuno ngko siyo'neso nto'no mmo'nyofoho. ⁹ Jisas kako ose ulonto oso hwaho Ngkalili sopo humamentisofoho.

Jisas kako oso Sikuno Engo hofiyakwosa hwapife ango molimentohoho somo sihwojamentisofoho.

¹⁰ Jisas homn'ngkwa'wehwosa sohwa hofiko oso Sikuno Engo somne'no sikwato lohofahon'ngkofi Jisas kako huhwo simentisofoho. I oso'no kako utihwa'nyopo simentiso'maho. O'o, hiyaso'mo simentisofoho. ¹¹ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso Sikuno Engo somo humawo'n'ngkohoho sopo humantifi Jisasimne'no hafihafe tipentifi a'amu somo ulohon+mentohofi, Jisas kako ntimo humaho. ¹² Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiko mtitifo mtitifo syohumolawentifi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako wopingo hweho. A'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako a'amumo hwasyo hungkuno liku'mofiwo'n'ngkiso hweho. Ose limentohofoho. ¹³ I oso'no a'amu hopi'nonohino hofiko hwe engo sohwanne'no iyoho un'ngkahon'ngki hofiko hungkuno utihwa'nyopo mahnn+mentohofoho.

¹⁴ Oso Sikuno Engo iyoho humayo ajwo sopo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu somo utihwa'nyopo hungkuno loma'mentisofoho. ¹⁵ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nantifi yomo yontifi ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo kako huno engo loso nti'mta'ni tipema'masoto. Kako nakwoe sikule ango hungkuno atofu luti'hwawo'n'ngkuhwone somo masyuyo hweho. ¹⁶ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas kako hofikimo ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango moselalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo nihwatimentiso sohwo ntahon'ngki selalokweno. ¹⁷ A'amu fihwo kako Anituye hungkunomo un'ngkamo loso sohwo kako olo nje hungkuno lomne'no kako huno ole uyono. Hungkuno loso kakoe huno mta'n'ngomaho. O'o, Anituye huno mta'n'ngofoho. Kako huno ose uyono. ¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe huno mta'ni yo'mayo loso yoso sohwo kako yofe engo woma'mo lihwozi walimontonoho. I a'amu fihwo kako oso a'amu lihwatimentiso sohwoe yofe engoso sekwo noho'nomapitne'ento selalokuso'manji kako hwasyo hungkuno moselalofiyoho. Hon'ngkano wonyo ane hweho. ¹⁹ Jisas ose ulonto ole ulimento, Hohonta Mouses kako seyakwosamo Anituye hon'ngkano hungkuno uyimentisofoho. I oso'no sekwo hopi'nonohino soku oso hon'ngkano hungkuno somo hwotoho fentifi nto'no min'ngkayo'njo imotofokuyoho. Sekwo ose imentohoho so'no sekwo ngkimo peho'no wofonjonisyantife'no yalokwofo. ²⁰ Ose ulahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kikimo tihwo wofonjakohumontolo. Awonoho. Kiko towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwosoho. ²¹⁻²³ Hofiko ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sikuno iyoho humayo fihumo ngko hwe mnokino'njo sohomo wopingo umokumentohe so'no sekwo simeho tohino ntap+wo'n'ngkohofoho. I oso'no sekwo soku sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'n'ngkohofokuyoho. Seyakwo Mouses sohwo hon'ngkano hungkuno ole sejapmmento, Sekwo sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino aho nom'ne mta'ni hufa'u memjaofi'hwoso'no mo'n'ngkanta hwomu milongo sohwo a'apaho somo sihu fikolopmno. I Mouses oso hungkuno somne'no hwapingo hwo'maho. O'o,

seyakwosa mta'angofoho. I oso'no oso sɪkunososo memjaofɪhwoso'no sɪkuno iyoho humayo so'manji sekwo oso sɪkuno somo syoho iwo'nɪngkohofɪhwasoho. Sekwo oso ko iwo'nɪngkohoho so'no ngko hwe sohumo wopɪngo umokumentohe oso sɪkuno somo sekwo ngkine'no sɪmeho tohino peho'ne ntopantokwofo. ²⁴ Sekwo yo'mayo yahino somo uhwonɪngkuji wonyofoho eso komo'no lɪkutoho. O'lo, sekwo sɪmo'mo hwapɪngo ne so'no huno nto'no ikwesyaɪsɪyɪkuji sekwoe hunoso yano nto'no mpopmno. Ose ikujo'no sekwo yahino wonyo so'nji wopɪngo so'nji huno nto'no wotɪpemantɪfeho. Ose ulɪmentisofoho.

A'amu fehohnjoso hofɪko ole lɪmentohofi, Olo hwe lohwo Anɪtu lɪhwatɪmentiso lohwoɪkeno.

²⁵ Hwe moya'mi fehohnjo Jelusalem sopo humamotofoso ole hnnɪmentohofi, Olo hwe lohomo a'amu hwe engo sohwa wofonjosyano lontɪfi iwo'nɪngkohoho lohwoɪlaha. ²⁶ I uhwonɪmno. Kako utɪhwa'nyopo lohofonto kakoe hungkuno lontanɪngki hofɪko yoka hungkuno mulalokuyohoho. I nakwoe hwe engo sohwa hofɪko olo hwe lohume'no Anɪtu uhwatɪmentiso hweho ose kosyofɪsyalokwofo. ²⁷ Ose hnnontɪfi nom'niso ole hnnɪmentohofi, I oso'no olo hwe lohwoe hwaho loponjo ango ne so'no nakwo huno nayohoho. Oso hwe Anɪtu uhwatɪmonnoho nalɪmentiso so'no kako i'mofape sohonta kakoe hwapɪngo so'no nakwo huno nto'no monayonefoho. Ose hnnɪmentohofofoho.

²⁸ Jisas kako Anɪtuye ango engo somo ajwo'mo nohumanto a'amu somo mango engo ulɪmento, Sekwo ngkine'no huno seyohoho. I sekwo nje ango sopone'no huno moi'wonoho. I oso'no nje hwapɪngo neso nje Mpohwo ngkimo nɪhwatɪmentiso sohune'no sekwo huno nto'no maseyohiyohoho. Ngko nje huno mta'ni pmmmentohe hwonɪ'maho. O'lo, nje Mpohwo kako nɪhwatɪmentiso sohwo kako yo'mayo yahino ne so'no hwapɪngo hweho. I sekwo kakimo huno ito'no maseyokuyoho. ²⁹ Ngko'nohini kakine'no huno moi'wonoho. Hwapɪngoso ngko kako'nji nohumentai kako huhwo ngkimo lonɪhwatɪmentiso so'no pmmmentohe hwo'nyoho.

³⁰ Ose ulahonɪngki hofɪko kakimo impe untofantɪfi ko imentohofoso a'amu fihwo kakimo aho mokisahumentisofoho. Hwapɪngoso Jisas kakoe sɪkunososo mmo'nyofoho. ³¹ Hwe moya'mi pi'nɪngoso hofɪko Jisasɪmo sɪmeho hi'ntnnono uyontɪfi ole hnnɪmentohofi, Oso hwe sohumo Anɪtu uhwatɪmentiso sohwo nopɪhwoso'no kako olo hwe lohwoe yokumpohn'nyo somo uyakolo'montolaha. O'lo, awonoho. Olo hwe oloho hweho. Ose hnnontɪfi tɪfi inɪngkamentohofofoho.

A'amu itokuso'njo sohwamo Jisasɪmo impe intofo'ne lɪhwatɪmentohofofoho.

³² A'amu Falisi sohwa oso hungkuno a'amu Jisasɪmne'no hnnɪmentohoho homo somo upa'nontɪfi hofɪko'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwantnne'no hofɪko Anɪtuye ango engo somjo a'amu hwapɪfe tɪfo'njo sohwamo Jisasɪmo impe intofo'ne lɪhwatɪmentohofofoho. ³³ Lɪhwatɪmentohoho so'no Jisas kako huno uyahonɪngki kako a'amu kako'njoponjo somo ulɪmento, Sɪkuno we'enehwo ngko sekwo'nji wosɪmonnoho. Nohumahm'mo ngko nɪhwatɪmentiso sohwoepono asomo wawomonnoho. ³⁴ Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafɪhafa ko tɪpɪɪfijosso manohonɪfitnnehofo. Hwapɪngoso oso ango ngko nu'mo humame sopo sekwo monɪ'mapitnnefoho. ³⁵ Ose ulahonɪngki a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa ole hnnɪmentohofi, Oseso olo hwe lohwo kako ntente we sopo uhwonantanto nakwo huno uhwonyosofo. Kako a'amu Ngkɪlik sohwafe hwaho sopo nowehwosi a'amu Juta oso hopo sopo humawo'nɪngkohoho so'nji a'amu tentitofu kengo Ngkɪlik so'njimo kakoe hungkunoso wolutɪhwamtolɪkeno. ³⁶ Ole nalohi, Sekwo ngkine'no hafɪhafa ko tɪpɪɪfijosso manohonɪfitnnehofo. Ose nalonto ole nalohi, Sekwo ango ngko humame sopo sekwo monɪ'mapitnnefoho. Oso hungkuno nalisoso hwapɪngo neso pehomto. Ose hnnɪmentohofofoho.

Mijo songo ne'no humayo'ne hungkunofoho.

³⁷ Oso sikuno ni'hu'no engo iyoho humayo ae'uyo sohonta Jisas nolikafonto mango engo ole ulimento, A'amu mijo'no umonosohwo kako ngkiyepono nopihwosi ngkinta'ni wannono. ³⁸ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa ole mtimokumentohofi, A'amu ngkine'no simaho hi'ntnnono ntaposo sohwo kakoe simaho so'mo mijolimo hopa imo'n'ngkuhwosi oso mijo songo ne'no humayo'neso hano loho'nawo'nnyofoho. Ose mtimokumentohofofoho. ³⁹ Mijo'no Jisas ulimentisoso Anituye Towahuno Wopingo somne'no ulimentisofoho. A'amu simaho hi'ntnnono unyo sohwa hofiko Anituye Towahuno mapitne'no ulimentisofoho. I oso'no Jisas kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji momaso'njo oso'no Anitu kakoe Towahuno a'amu homo somo muyo'njo imentisofoho.

Hwe moya'mi sofanni ajwopo hotito'mentohofofoho.

⁴⁰ Hwe moya'mi fehohnjo sofanni Jisasiye hungkuno upa'nontifi ole hnnimentohofi, Ou, nehopeho. Oso hwe sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalone sohune'no hontohumawo'n'ngkuhwoneso olo huhweho. ⁴¹ Ose hnn'ngkahon'ngkofi nom'ne a'amuso ole hnnimentohofi, Olo Kilaisiyoho. Anitu kako ahwomo mta'ni uhwatimentiso hweho. Ose lahon'ngkofi nom'neso ole hnnimentohofi, O'o, Kilais kako hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. ⁴² I a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa olo hiso'no yoloho mtimokumentohofofoho. Kilais kako hwe engo Ntefitiye temtifofo i'mofapihwosi oso ango Mpetilehem Ntefit humamojo hopo sopo u'mofapmmontonoho. Olo hwe lohwo kako Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho. Oso huno hwasyo syafihu'mentohofofoho. ⁴³ Oseso a'amu Jisasimne'no huno kengo kengo syafisyontifi hwe moya'mi hofiko Jisasimne'no hotito'mentohofofoho. ⁴⁴ A'amu fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo impe untofosyano lontifi ko imentohofoso a'amu fihwo Jisasimo aho mokisahumentisofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo simaho hi'ntnnono muyo'njo imentohofofoho.

⁴⁵ Oseso a'amu hwapife tifo'njo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwafe pone'no asomo nopahon'ngkofi hwe engo sohwa yoka ulimentohofi, Sekwo Jisasimo impe mintokwape pipi yohoho. ⁴⁶ Ose ulahon'ngkofi hwapife tifo'njo sohwa ulimentohofi, Jisas kako hungkuno wonyoangkafo lisoso nakwo hungkuno oso pa'nyoso nakwo mupa'n'ngkohoyihwono. ⁴⁷ Ose ulahon'ngkofi a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I sekwo huhwahnnji Jisasimo simaho uyahon'ngkofi hwasyo hon'ngkanomo ipesemotasesotaho. ⁴⁸ I nakwo hwe engo sohwna'nnonji a'amu Falisi sohwna'nnontne hwe fihwo kako Jisasimo simaho hi'ntnnono unyo sohomo lihwonelokwofo. Ni'hu'no awonoho. ⁴⁹ Olo a'amulo Jisasimo simaho uyalokwofo sohwa hofiko Mousesiye hon'ngkano hungkuno somo huno muyofoho. Oso'no Anitu a'amu homo somo tohino uyimontonoho. Oso hwasyo hungkuno ulimentohofofoho.

⁵⁰ Nikoutimos kako hohonta Jisasimo u'ma'mentiso sohwo kako huhwo a'amu Falisi hweho. Kako hofiko'nji nohumanto ulimento, ⁵¹ Nakwoe hon'ngkano hungkunoso ole nal'wo'n'ngkisotaho. A'amufe hungkuno mupa'nyo'mta'ni tohino siki uyo. Ose nal'wo'n'ngkisotaho. O'o, simo'mo kakoe hungkuno yoloho neso upa'n'ngkuhwasi yo'mayo iwo'n'ngkiso so'no huno nto'no nayihwaso'no u, osohonta kako'ne hungkuno nano womtitofantanoho.

⁵² Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, I kiko huhwo hnnonji Ngkalili nta'ango hwosilaho. Anituye hungkunomo atofa fiso. Atofo lohoji olo so'no huno wotipema'monnoho. A'amu Anitu hungkuno uyihwoso'no nalone sohwo hwaho

Ngkalili sopo m'mofaponehoho. Oseso kiko huno wotipema'monnoho. ⁵³ Ose ulahon+ngkofi hofiko hofikoe angopono humpo'mentohofofoho.

8

A'mu hwa'nte siye hungkunofoho.

¹ [Oso sikwo'miyo somo Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo simentisofoho. ² Mo'n+ngka sohonta im+ngo'nji Jisas apa'no Anituye tajo ango engo somo asomo noponto simentisofoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Jisas+mo u'mahon+ngkofi Jisas kako ampo nohumanto kakoe hungkunoso lutihwamentisofoho. ³ Ose lutihwentan+ngki a'amu hon+ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko ape hwa'ntesimo ipemotasontifi Jisas+njo ajwopo uhumat+mentohofofoho. Oso apesi kako nom'ne hwe'nji saho foyowentan+ngki hwe engo sohwa uhwon+mentohofofoho. ⁴ Oseso hofiko Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, olo ape losi hufo yontan+ngki uhwon+malohwonyoho. ⁵ Mousesiye hon+ngkano hungkunoso ole nal+mento, Hwoya'mi yahino wonyo'njo ose somo sojo mehwaso wofonjosyano. Ose nal+mentisofoho. I oso'no kiko huno pipi kiyohoho. Pipi yanehwono. ⁶ Hofiko Jisas+ye hunomo yamofu ulohofone oso ulohon+mentohofofoho. Huno ole syafihu'mentohofi, Jisas kako Mousesiye hon+ngkano hungkunomo mt+hupe so'manji nom'ne hungkuno kengo naloso'manji nakwo kakimo impe untofantanoho. Ose syofisyahon+ngki Jisas kako ingku'nohumanto kako kakoe ajo'miyo'nji hwahomo ifalifaliyo mt+mokumentisofoho. ⁷ Hofiko Jisas+mo ne'no ne'no ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas kako nolikafonto ul+mento, A'amu fihwo hon+ngkano wonyo nihu'no aneso sekwo'njo ajwo lopo sojo simo'mjoso a'mu simo woho'namofono. ⁸ Ose ulonto kako apa'no ingku'nohumu lohofonto hwahomo apa'no ajo'miyo'nji ifalifaliyo mt+mokumentisofoho. ⁹ Hofiko Jisas+ye hungkunomo upa'nontifi a'amu anga'no anga'no hotahumentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa simo'mo hotoswopahon+ngkofi hwe nom'ne sohwa hofiko tifi hotahumentohofofoho. A'amu hopi'nonohinoso Jisas+mo uliko'mahon+ngkofi Jisas kako'nohini nohumentan+ngki oso a'musi kako Jisas+ye simanopo ne'no loho'mentisofoho.

¹⁰ Jisas nolikafonto a'mu simo ul+mento, Olo a'mu losi, a'amuso nti'mo humalofo. A'amu anga'nohinoso kikimo poyo wokumokano makiloho liyohoho. ¹¹ Jisas ose ulahon+ngki a'musi ul+mento, Hwe Engofo, a'amu ose manjofoho. Hopi'nono nto humpehofo. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko huhwo'ni poyo makumokohoyohono. Kiko nowehoji oso wonyo hiso apa'no iyo'eno. O'o, hon+ngkano wop+ngo'nohini fiyohoho. Ose ul+mentisofoho.]

Jisas olo hwaho lopone pomponaho hweho.

¹² Jisas a'amu somo hungkuno apa'no ul+mento, Ngko olo hwaho lopone pomponaho hwo'nyoho. A'amu ngkimo tifi nn+ngkaposo sohwo kako sikwo'mjoho'mo memoyonehoho. O'o, kako songo ne'no humayo'ne pomponaho hi'njo hweho. ¹³ Ose ulahon+ngki a'amu Falisi sohwa ul+mentohofi, Kiko kikine'no hnniwo'n+ngkino hwosoho. Oseso nakwo huno monayohoyohoho. Jije hungkuno nehopit+keno, hwasyot+keno. Nakwo huno monayohoyohoho. ¹⁴ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ngko ngkine'no hnnalokweno. I oso'no nje hungkuno ne'njofoho. Hwap+ngoso ngko nje hwap+ngo ne pmentohe sopo huno niyohoho. Oso'no ngko ango nosimne sopone'no huno niyohoho. I oso'no sekwo nje hwap+ngo ne sopo huno maseyohoyohoho. Ngko hano umne sopone'no sekwo huno maseyohoyohoho. ¹⁵ Sekwo a'amu hwahoponjofe yahinomo yano ilofwo'ningkohofihwasoho. I ngko a'amufe yahino somo oso hopa yano milofwo'n+ngkiyohe hwo'nyoho. ¹⁶ I oso'no ngko nom'ne a'amumne'no yano ilo'me'manji ngko nto'nohino ulomnoho.

Hwapingoso ngko'nohinimaho. O'o, nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo'nji nohumentai yalokuhwoyo. ¹⁷ Sekwoe honingkano hungkuno somo ole wo'nyofoho. A'amu hufa'u hwa'u hungkuno afa'nohini lisoso nakwo huno ole wonayono, Sikoe hungkunoso ne'njofoho. Ose wo'nyofoho. ¹⁸ Ngko ngkine'no hungkuno hnniwo'n'ingkohefoho. I nje Mpohwo nihwatimentiso sohwo kako huhwo nje hwapingo so'no liwo'n'ingkiso hweho. ¹⁹ Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Jije Mpohwo nti'mo humaho. Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkine'no huno nto'no mosyafisiyo'njohwasi kalohi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno mosyafisiyo hwasoho. Sekwo ngkine'no huno nto'no seinyohwasimanji ou sekwo nje Mpohwo huhune'no huno nto'no waseyimontonoho.

²⁰ Oso hungkuno hiso Jisas kako Anituye tajo ango engo hamniyoho'njo ango ajwo sopo lohofonto hwe moya'mi somo hungkuno lutihwamentisofoho. Kako utihwa'nyopo ko humentaningi a'amu kakimo impe mintafe'njo imentohofofoho. Hwapingoso kakoe sikuno poyo imo'nyo'ne sikunoso mmo'nyofoho.

Ngko ume sopo sekwo mafitne hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²¹ Jisas kako nom'ne hungkuno apa'no ulimento, Ngko ume sohonta sekwo ngkine'no hafihafe wonyopi wonyopi wotipeentifeho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somo poyo nope'n'ingkuji sekwoe wonyo somjo tohino somo ne'no human-tokutnefoho. Oso'no sekwo ngkimo moni'mapitnehofo. ²² Ose ulahoningki a'amu Juta sohwa hnnimentohofi, Oso hungkuno nelalokunjoso hwapingo neso pehoto. Ole nelalofoho. Oso ango ngko u'mo humame sopo sekwo mafitnehofo. Pipineto. Kako kakimo wofonjahinimtolikeno. ²³ Ose hningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo enjwa'mta'ango kuyoho. Ngko yokintahoponta'ango hwo'nyoho. Sekwo olo hwaho loponta'ango kuyoho. Ngko ahwomo mta'ango hwo'nyoho. ²⁴ Oso'no ngko ole nto selohefoho. Sekwo poyo pe'n'ingkuji sekwoe wonyoso wawo'montonoho. Mpohwo kako ngkimo nihwatimentiso so'no sekwo simemo hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji sekwoe wonyoso wawo'montonoho.

²⁵ Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kiko tihwosilo. Ose ulohoningkahoningkofi Jisas ulimento, Ngko oso hwe so hwo'nyoho. Simo'mo nto selimentohe so hwo'nyoho. ²⁶ I sekwoe yahino wonyo somne'no hungkuno pi'n'ingo hi'njo hwo'nyoho. I oso'no hwangku oso yahino somne'no hungkuno yano selofimnefoho. I olohonta yo'mayo nihwatimentiso sohwo ntimentiso so'nohini waselimonne'no yohono. Kakoe yahinono ne'njo hweho.

²⁷ Jisas ose ulahoningki hofiko Jisas Anitumne'no hofikimo ulimentiso so'no huno muyo'njo imentisofoho. ²⁸ Oseso Jisas hofikimo ulimento, Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni fonjanisyikui oso hohosohonta sekwo ngkine'no huno ole seyonefoho. U, oso hwe Anitu uhwatimentiso sohweho. Sekwo huno ose wotipemantifeho. Ngko nje huno mta'ni yo'mayo syohoso imentohe'maho. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'nohini selimentohefoho. ²⁹ Mpohwo kako nihwotimentiso sohwo kako ngko'nji humaho. Yo'mayo iwo'n'ingkoheho Mpohwo kakoe simemo wopingo umokiyo'ne iwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Kako monisikwajonehoho. ³⁰ Ose ulahoningki hwe moya'mi pi'n'ingo engoso oso hungkunoso upa'nontifi Jisasimo simemo hi'ntnnono umentohofofoho.

Hungkuno neso sekumo wopingo wasemokumontonoho.

³¹ A'amu Juta fehohnjoso Jisasimo simemo hi'ntnnono umentohofoho somo Jisas ole ulimento, Sekwo simemo nehopi ntapikujono sekwo nje hungkunomo tifi nehopi iningkafigo ku'manji sekwo nje inomokomoyo ne kuyoho. ³² Nje hungkuno nehopi somo huno seyoso'manji oso hungkuno hiso sekwoe yahino wonyoso kilo'mokomokosyehumamojo somta'ni usihutofosema'montonoho.

33 Ose ulahon+ngki hofiko Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwoe neyakwo Apiloham sohwoe imu hwona'nyoho. Nom'nihwo nakumo ntohonta kilo'mokomokonesyohumamojoto. Awonoho. Oso'no kiko peho'no nalohino, Nje hungkunoso sekumo usihutofasema'montonoho. Pipineto. 34 Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohino hon+ngkano wonyo'njo somo oso hon+ngkano wonyo hiso hofikimo kilo'mokomokosyohumamojofoho. Oso'no oso a'amu hiso hofiko oso hon+ngkano wonyo sohwoe syoho ulohofiyo pa'nyofoho. 35 A'amu syoho ulohofiyo sohwo kako kakwo'yohwoe syohoso ulohofisoso kakoe hwe engo'njo nihu'nahone humayo'ne hwo'maho. O'o, kako syoho ulohofiyo'nohino hweho. I oso'no hwe engo sohwo hwomu sohwo'nohini engolopohamo humawo'n+ngkohoho. 36 Oso'no Anituye Hwomu sohwo'ni ngko sekumo hon+ngkano wonyo somta'ni isihutofasema'meso nom'nihwo sekumo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, nihu'no awonoho. Nje a'amu ne nto imo'n+ngkohoho. 37 Sekwo Apilohamiye imu sohwo'nyoho liwo'n+ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Apiloham sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. I oso'no nje hungkuno so'no nakwolaho lontifeso sekwo ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo so'no sekwo Apilohamiye imu ne hwasi'maho. 38 Ngko nje Mpohwo'nji nohumanji yo'mayo ntahon+ngki losetihwawo'n+ngkohe hwo'nyoho. I oso'no sekwo sekwoe sen+ngkwohwo ne sohwoe yahino somo nomantifi yalokwofo.

Sen+ngkwohwo sohwo Seteniyoho. Jisas a'amu Juta somo ose ul+mentisofoho.

39 Jisas ose ulahon+ngki hofiko ul+mentohofi, Nakwoe mpohwo sohwo Apilohamiyoho. Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, I sekwo Apilohamiye imu ne hwasi'manji sekwo Apiloham imojo yahinoso sekwo ikutnnesohilo. 40 Yo'mayo hungkuno nehopi Anitu ntahon+ngki ngko seliwo'n+ngkohe hwo'nyoho. Oso hungkuno homo somo sekwo nakwolaho lontifi wofonjonisyantife'no yalokwofo. Apiloham kako a'amumo wofonjahumonto miyommentisofoho. 41 O'o, sekwo sekwoe sen+ngkwohwo ne sohwoe yahinomo in+ngkwalokwofo.

Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Nena'wohisi hwa'nyo yonto nakumo tipenema'mentiso hwonani'maho. Nan+ngkwohwo anga'nohino sohwo Anituyoho. 42 Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo Anitu sen+ngkwohwo ntentesi sekwo ngkimo simaho ntapikutnnesohilo. Hwap+ngoso ngko Anitu'nji nofosyohumanji pmmentohe hwo'nyoho. Nje huno mta'ni pmmentohe hwoni'maho. O'o, Anitu kako nihwajahon+ngki pmmentohe hwo'nyoho. 43 Sekwo nje hungkunomo huno nto'no mosyafisiyo'njo peho'neto. Hwap+ngoso sekwo nje hungkunomo upa'nontifeso nakwolaho lontifeso haloho maposo'njo hwasoho.

44 Sekwoe sen+ngkwohwo sohwo Seteniyoho. Sekwo yokumpohn'nyo yoho'nontifi sekwoe sen+ngkwohwoe yahinomo tifi in+ngkwalokwofo. Kako simo'mta'ango a'amumo wofonjahumo limojo hweho. Kako hungkuno ne'njo somno ngkilaho limojo hweho. Hwap+ngoso yahino neso kakoe simaho mo'mo momnauyoho. Kako hwasyo hungkuno'nohini limojo hweho. Kako yo'mayo hwasyo hungkunoso hwap+ngo hweho. 45 I ngko sekumo hungkuno nehopi ko selahon+ngko sekwo nje hungkuno homo somo simaho hi'ntnnono montopalokuyohofo. 46 Ngko hon+ngkano wonyo yoheso'no tihwo wantimontolo. Awonoho. I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohini seliwo'n+ngkohe'manji sekwo nje hungkunomo simaho hi'ntnnono montape'njo peho'ne yalokwofo. 47 Anituye mehomi ne sohwa hofiko Anituye hungkunomo haloho pewo'n+ngkohofoho. I sekwo Anituye mehomi hwasi'maho. Oso'no sekwo kakoe hungkunomo haloho maposo'njo hwasoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

Jisas ul+mento, Apiloham mmo'nyo sohonta ngko ne'no humamote hwo'nyoho.

⁴⁸ Ose ulahon'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofi, Ihwoni, nakwo kikine'no hungkuno nehopi liwo'n'ngkuhwono. Kiko a'amu Someliya pa'nyo hwosoho. Kiko mewoso hwosoho. Seten'ye towahuno wonyoso kikimo ehuhnnakumo'nyo hwosoho. Nehopi liwo'n'ngkuhwono. ⁴⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko towahuno wonyo ane hwo'nyoho. O'o, ngko nje Mpohwoe yofe engo ho'nomalokweno. I sekwo nje yofemo hwotoho nifeentokwofo. ⁵⁰ Nje yofe ho'noma'nyo'ne ngko syoho miyalokuyohono. O'o, Anitu kako nje yofe engo umokumontonoho. I a'amu yo'mayo wonyo ngkine'no huno syafisyiwo'n'ngkohoho so'no Anitu kako tohino yano ulofiyonefoho. ⁵¹ Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no in'ngkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho.

⁵² Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni, kiko towahuno wonyoso nehopi hi'njo hwosoho. Apiloham kako poyo pe'nimentiso hweho. I a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo huhwanji pe'nimentohofoho. I oso'no oleso peho'no lalokuno. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no in'ngkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho. Oso hiso peho'no lohino. ⁵³ Kiko neyakwo Apiloham poyo pe'nimentiso sohomo yakolo'nnyo hwosilaho. I kiko oso a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki lontifi pe'nimentohoho sohomo uyakolo'nnyo hwosilaho. Kiko tihwo pa'nyo umo'nimonji lalokuno.

⁵⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, I ngko nje yofe engo imokinanti'mtentesi nje yofeso engo'maho we'e'nohinesohilo. I oso'no sekwo nan'ngkwowho Anituyoho liwo'n'ngkohoho sohwo kako nje yofe engo n'ngmokalofoho. ⁵⁵ I oso'no sekwo Anitu ne sohomo huno maseyo hwasoho. Ngko kakine'no huno niyohoho. Ngko ole lontimtentesi, Ngko Anitu sohomo huno maniyohoyohoho. Ngko ose lontimtentesi ngko sekwo hopa hwasyo hungkuno'njo hwo'nnesohilo. I oso'no ngko Anitu ne sohomo huno niyahon'ngki kakoe hungkunomo tifi in'ngkwalokweno.

⁵⁶ Sen'ngkwowho Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no kako ngko olo hwaho lopo pmne'no huno uyahon'ngki so'no kako ngkimo timo nehopi nohonimentisofoho. Oso'no kako ngkine'no simonyo imentisofoho.

⁵⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso ulimentohofi, Soswo *fifiti* (50) mokiya kolofe hwosoho. Kiko Apilohammo timo uhwonimentohino hwosilaho. Hungkuno hwasyo lalokuno.

⁵⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Apiloham kako mmo'nyo sohonta ngko humamote hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁵⁹ Oseso hofiko sojo nomantifi Jisasimo wofonjosyano lontifi ko imentohofoso Jisas kako a'amu pi'ningo engo'njo so'mo hiyaso ifohuni ifohuni lohofonto mempono swapmmentisofoho.

9

Jisas kako hwe t'mpi'nyo sohomo wop'ngo umokumentisofoho.

¹ Jisas kako hano emoyonto hwe t'mpi'nyo fihumo uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kona'wohi aswo mayoso t'mpi'nyo humoma'mentisofoho. ² Jisas oso hwe huhwo sohomo uhwon'ngkahon'ngki Jisasiye inomokomoyo sohwo'ni kakimo ulohon'mentihwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso hwe sohwo t'mpi'nyoso peho'ne imo'nnyoto. Kako hon'ngkano wonyo imofonto imo'nimentisotaho. Kan'ngkwowho'ya'u hon'ngkano wonyo imo'mentisiyomo imo'nnyotaho.

³ Inomokomoyo sohwo'ni ose ulahon'ngkuhwoni Jisas nalimento, O'o, olo hwe lohwoe t'mpi'nyo imo'nyo hwap'ngoso kakoe hon'ngkano wonyo mta'ango'maho. Kan'ngkwowho'ya'uye hon'ngkano wonyo mta'ango'maho. O'o, olo t'mpi'nyo imo'nyo hwap'ngoso Anitu kako olo hwe lohomo kakoe yokumpohn'nyo utihwa'nyopo uyimo limentisofoho. ⁴ Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno

ole ulimento, Mofehi'nyo ne'no lohofontan'ingkuhwosi nakwo yo'mayo syoho An+tu ngkimo n+hwat+mentiso sohwo nejpammentisoso komo'no uyano. Sikuno mehwo'so'no nakwo syoho miyanehwono. ⁵ Ngko olo hwaho lopo nohumentan+'mo olo hwaho lophonjo pomponaho pa'nyo hwo'nyoho.

⁶ Ose nalonto kako hwaho we'eso nomanto memijo hwahomo uyati'mofonto yoko'nyo imokonto t+mpi'nyo sohwoe t+mopo uloho'mentisofoho. ⁷ Ose ulohofonto ulimento, K+ko nowehoji oso mijo ayo Silouam sophonjo somo mijo fiyoma'nyo. Ose ulimentisofoho. Oso mijo yofe Silouam+yoso hwap+ngoso olenoho, L+hwajiyofe'nefoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako mijopo nowento mijomo yoma'nonto asomo nosaponto kako t+mo wop+ngo hon+mentisofoho.

⁸ Hohonta oso hwe huhwo sohwo kako t+mpi'nyo nohumanto hon+ngkano mom+ngo sopo nohumentan+ngki a'amu nopasont+fi nopawent+fi yontan+ngkofi kako hof+ikinta'ni hamniyoho yo'mayo so'no jomo ulimojo hweho. Oso a'amu huhwo sohwanji oso a'amu hwe t+mpi'nyo sohwo kakoe ango afaponta'ango sohwanji hof+iko hnn+mentohofi, Pipilo. Olo hwe lohwo kako hon+ngkano lopo nofosyohumanto nakumo hamniyoho yo'mayo so'no jomo nal+wo'n+ngkiso lohwo'laho. ⁹ Ose hnn+ngkahon+ngkofi a'amu fehohnjoso ole l+mentohofi, Ou, olo hwe lohwo sohwo olo huhweho. I nom'nihwo ole l+mentohofi, O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo pa'nyo hwol+keno. Ose lahon+ngkofi oso hwe t+mpi'nyo wop+ngo umokumentiso huhwo sohwo ole ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahon+ngki hof+iko ulimentohofi, J+je t+mo wop+ngo kumo'n+ngkisoso pipi yohinoto. ¹¹ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi kako ulimento, Oso hwe Jisas+yoho l+wo'n+ngkohoho sohwo kako hwaho'nji memijo'nji iwolo'mokonto kako nje t+mopo ntohofisofoho. Kako nantohofonto ntohi. K+ko nowehoji mijo ayo Silouam mta'ni mijo fiyoma'nyo. Ose ntahon+ngki ngko nowenji mijo yoma'n+ngkoheso nje t+mo wop+ngo n+mo'n+ngkohoho. T+mo yo'mayo somo uhwon+ngkohono. ¹² Ose ulahon+ngki hof+iko ulimentohofi, Oso hwe huhwo sohwo nt+'mo humaho. Ose ulahon+ngkofi kako ulimento, Kakoe humayo sophone'no ngko huno maniyohoyohoho.

¹³ Ose ulahon+ngki hof+iko oso hwe t+mpi'nyo emmojo sohomo a'amu Falisi sohwafepono ipemotamentohofofoho. ¹⁴ Hwap+ngoso oso sikuno somo Jisas kako oso hwaho memijo'nji iwolo'mokonto hwe sohwoe t+mo wop+ngo umokumentisoso sikuno iyoho humayo somnoho. ¹⁵ Hof+ikoe ango sopo i'mofapont+fi hof+iko kakimo apa'no ulohon+mentohofi, J+je t+mo wop+ngo imo'nyoso pipi yonji hon+mahnnoto. Ose ulahon+ngkofi kako ulimento, Kako hwaho yoko'nyoso nomanto nje t+mopo ntohofahon+ngki ngko mijo yoma'n+maleso ngko t+mo hon+malefoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁶ A'amu Falisi fehohnjo sohwa ole l+mentohofi, Oso Jisas huhwo sohwo kako sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'n+ngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Kako An+tu mta'ango hwo'maho. Ose lahon+ngkofi nom'nihwa ulimentohofi, I kako nakwoe hon+ngkano wonyo'mta'ango hwo'manji kako olo wonyoangkafo nakwo miy+wo'n+ngkuhwone loso pipi imasoto. Ose lont+fi hof+iko hwasyopo hotitofont+fi yoka hungkuno hnn+mentohofofoho.

¹⁷ Oseso a'amu Falisi sohwa hof+iko oso hwe huhwo sohomo apa'no ulohon+mentohofi, Oso hwe j+je t+mo wop+ngo kumokumaso sohumne'no k+ko huno pipi kiyohoho. Ose ulohon+ngkahon+ngkofi kako ulimento, Oso hwe huhwo sohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki nal+wo'n+ngkiso hweho. Ose ulimentisofoho. ¹⁸ Oso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hof+iko oso hwe t+mpi'nyo emmojo sohwoe hungkunomo simeho hi'ntnnono mummentohoho so'no hof+iko huno ole syaf+hu'mentohofi, Olo hwe lohwo kako t+mpi'nyo memmojo hweho. O'o, nom'ni hweho. Ose syaf+syont+fi kan+ngkwowho'ya'umne'no johu ulimentohofofoho. ¹⁹ Johu ulont+fi ulimentohofi, Oloso sikoe hwomutaho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta t+mpi'nyo ma'mentiso

hwo'manji i olohonta kakoe t̄mo wop̄ngo pipi imo'n̄ngkohoho. ²⁰ Ose ulohon̄ngkahon̄ngkofi kan̄ngkwohwo'ya'u siko ul̄mentisiyo, Nekwo huno ole eyohoho. Oloso nekwoe hwomu hweho. Kona'wohi aswo ma'mentiso sohonta kako t̄mpi'nyo ma'mentiso hweho. Oso'ntnne nekwo huno eyohoho. ²¹ I oso'no olohonta kako t̄mo pipi yonto hon̄ngkohoho. Oso'no nekwo huno meyhoyohoho. I oso a'amu kakoe t̄mo wop̄ngo umokumaso sohune'no oso'ntnne nekwo huno meyhoyohoho. I sekwo nekwoe hwomu sohomo ulohon̄mno. Kako engo nto imo'n̄mentono. Kako kakine'no sekumo hungkuno waselono.

²² Oso hungkuno kan̄ngkwohwo'ya'u ul̄mentisiyo hwap̄ngoso hofīko Jutafe hwe engo sohwanne'no iyoho un̄mentisofoho. Hwap̄ngoso oso hwe engo sohwa olo hungkuno nto kot̄ku'mentohofu, A'amu fihwo kako Jisas̄mne'no kako K̄lais̄yoho. An̄tu uhwat̄mentiso hweho lijwaofoso'manji hofīko oso a'amu huhwo sohomo tajo ango mta'ni wae yaopitnnefoho. ²³ Oso hungkuno nto kot̄ku'mentohofu so'no kan̄ngkwohwo'ya'u ul̄mentisiyo, Nekwoe hwomu engo nto imo'n̄mentiso hweho. Kakimo ulohon̄mno.

²⁴ Ose ul̄mentisiyo so'no hwe engo sohwa hofīko oso hwe t̄mpi'nyo emmojo sohune'no apa'no johu ulont̄fi ul̄mentohofi, Olo wonyoangkafo imo'n̄maso so'no k̄iko An̄tuye yofe'nohini foho'nomaho. Jisas̄ye yofe noho'nomahotoho. Kako hwe hon̄ngkano wonyo'n̄jo hweho. ²⁵ Ose ulahon̄ngkofi kako ul̄mento, Jisas̄ kako hon̄ngkano wonyo'n̄jo hwol̄keno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso'no ngko olo'nohini huno niyohoho. Hohonta ngko t̄mpi'nyo humamote hwo'nyoho. Olohonta ngko t̄mo nto'no honalokweno. ²⁶ Ose ulahon̄ngki hofīko ul̄mentohofi, Kako kikimo pipi kilohomasoto. Kako j̄je t̄mo wop̄ngo pipi kumokumasoto. ²⁷ Ose ulahon̄ngkofi ul̄mento, Oso hungkuno hiso ngko nto sel̄malefoho. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'n̄jo imalof̄hwasoho. Sekwo apa'no upo'n̄ant̄fi'no lolalokwofo. Sekwo kakoe inomokomoyo umo'n̄ant̄fi'no lolalokwofo. ²⁸ Ose ulahon̄ngki hofīko hungkuno wonyo ul̄mentohofi, K̄iko k̄iko'nohini kakoe inomokomoyo hwosoho. I oso'no nakwo Mouses̄ye inomokomoyo hwona'nyoho. ²⁹ An̄tu kako Mouses̄imo hungkuno ul̄mentiso so'no nakwo huno nayohoho. I oso'no olo Jisas̄ lohwo kako nt̄'mo i'mofapmmentiso hwolo. Nakwo huno monayohoyohoho. ³⁰ Ose ulahon̄ngkofi kako pisopisaho lonto ul̄mento, Oso hwe sohwo kako nje t̄mo wop̄ngo n̄mukumaso lohune'no sekwo kakoe hwap̄ngo i'mofapmmentiso so'no sekwo huno maseyoho hwosoho. ³¹ I olo so'no nakwo huno nayohoho. An̄tu kako a'amu hon̄ngkano wonyo'n̄jo sohwafe hungkunoso mupo'n̄alofiyoho. I oso'no a'amu fihwo kako An̄tumo hwomtame ulof̄wo'n̄ngkiso sohwo kako An̄tuye hungkunomo t̄fi in̄ngkayo so'no kako An̄tuye s̄meho wop̄ngo imokuwo'n̄ngkiso osohomo An̄tu kakoe hungkunomo haloho upo'n̄alofoho. ³² S̄imo'mta'ango s̄ikuno memjao'moponto mpoyo olo pa'nyoso mawo'n̄nyoponoho. Hwe fihwo kona'wohi ma'mentiso sohonta t̄mpi'nyo meesyoso sohwoe t̄moso hwangku hwe nom'n̄ihwo wop̄ngo umokonefoho eso mupa'nyofoho. ³³ I An̄tu oso hwe huhwo sohomo m̄hwat̄mentiso'manji kako oso wonyoangkafo ntoho'masoso miȳhwonesohilo. ³⁴ Ose ulahon̄ngki hofīko ul̄mentohofi, K̄iko tohwo'n̄anjwo mehomi hwosoho. N̄ihu'no wonyo hwosoho. K̄iko An̄tuye hungkuno wolonet̄hwamonntaho. Mpano. Ose yokumpohn'nyo ulont̄fi kakimo wae yao'mentohofofoho.

A'amu s̄meho hi'ntnnono ane sohwo t̄mpi'nyo hwafoho.

³⁵ Oso hwe t̄mpi'nyo emmojo sohomo hwe engo sohwa tajo ango somta'ni wae yao'mentohofu so'no Jisas̄ upa'n̄onto oso hwe sohonne'no t̄p̄hwononto ul̄mento, K̄iko A'amufe Hwomu sohomo s̄meho hi'ntnnono luyalokuno. ³⁶ Ose ulahon̄ngki ul̄mento, U, Hwe Engofo, oso A'amufe Hwomu sohwo t̄hwolo. K̄iko yoloho ntohojo'no ngko kakimo s̄meho hi'ntnnono uȳmonnoho. ³⁷ Ose ulahon̄ngki Jisas̄

ulimento, Kiko nto nohonngkohino. Ngko olo huhwo'ni kilalokweno. ³⁸ Ose ulahonngki kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko simaho hi'ntnnono kijopalokweno. Ose ulonto kako hwomtame ehumanto Jisasiye yofe ho'noma'mentisofoho.

³⁹ Oseso Jisas nohumanto a'amu hopi'nonohino somo ulimento, Ngko olo hwaho lopo pmmentoheso a'amu olo hwaho loptonjofe yahino somo yano ilofone pmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu Anituye yahino yo'mayo so'no nto tipema'mentihwone so'no nakwo huno hwapngonj'ni'woho. Nom'ne huno songo tipemayo'ne syoho engo peho'ne yanehwono. Nakwo timpi'nyo'ni'maho. Ose liwo'nngkohofoso hofiko timpi'nyo hwafoho. Hofikoe timpi'nyo hisomo ujo wehontojwahumonji pmmentohono. I a'amu Anituye yahino yo'mayo so'no nakwo huno'ni'maho lontife oso a'amu hofiko timpi'nyo pa'nyo ko huhwo hofiko huno wopngotipemayo'ne syoho engo yalokwofo. I ngko honngkano ito'nohino somo hofikimo utihwamonji pmmentoho so'no hofiko huno wopngotipemayo'ne syoho engo yalokwofo so'no hofiko timo honyofoho. ⁴⁰ Ose ulahonngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasi'njo mofonepo humamentohofoso sohwa oso hungkuno hisomo upa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo sohwo'ni timpi'nyo hwona'ntaho. Ose lolalokuno. ⁴¹ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo ole lontifijontentesi, Nakwo Anitumne'no huno nto'nohino nainyo hwona'ni'maho. O'o, nakwo a'amu timpi'nyo pa'nyo hwona'nyoho. Ose lontifijontentesi sekwo sekwoe honngkano wonyo somne'no tohino momapitnesohilo. I oso'no sekwo ole lalokwofo. Nakwo Anituye yahino somne'no huno hwapngonjo hwona'nyoho. Nakwo timo honyo hwona'nyoho. Oseso sekwoe honngkano wonyo somne'no tohino nomapitne hwasoho. Ose ulimentisofoho.

10

Yahu 'sipsip' i'lojo'ne pahnnimo hungkunofoho.

¹ Jisas nohumanto ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako yahwolojo kuso sopo masyuyo'njo sohwo kako nom'nepo kotasyihwosi swoso sohwo kako hufo'ne hweho. ² Oso yahu kakwo'yohwo ne sohwo kako kuso ne sopo syuwo'nngkiso hweho. ³ A'amu kuso sopo mokosyohumawo'nngkiso sohwo kakwo'yohwo ne sohomo uhwonngkuhwosi wohwosampomontonoho. Kakwo'yohwo nosyuhwosi yahu mehomi hopi'nonohinoso hofikoe yofe anga'no anga'no ulihwoso'no kakwo'yohwo sohwoe mampaho upa'nngkuji kakwo'yohwo sohomo tifi unngkoswantifeho. ⁴ Kakwo'yohwo sohwo yahu somo mempono ipemotaswonto kako simo'mo upeehonngkuhwosi yahuso kakoe mampahomo upa'nngkuji tifi unngkowantifeho. ⁵ Yahu hiso hofiko a'amu nom'nehumo minngkafitnehoho. Hwapngoso hofiko mampaho nom'ne kengo upa'nngkuji hiyaso'mo wowantifeho. ⁶ Jisas oso pahnnimo hungkuno ko ulahonngki a'amuso hofiko hwapngone so'no huno mosyafisiyo'njo imentohofofoho.

Jisas kako yahu mehomimo mokosyohumayo wopngotipemayo hweho.

⁷ Oseso Jisas kako hungkuno homo somjo yolohoso ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko yahu mehomife hoku'yo hwo'nyoho. ⁸ A'amu ngko m'mofape sohontajo i'mofapmmentohofoso hofiko hufo'ne i'mofapmmentohofofoho. I oso'no nje yahu mehomi neso osohwafe mampaho somo haloho maposo'njofoho. ⁹ Ngko Jisas sohwo'ni hoku'yo hwo'nyoho. A'amu ngkimo nu'manto kako hoku'yo sohwo'nimo noswahonngki ngko oso a'amu somo wopngotipemayo nomokosyohumahm'me'no kako wopngotipemayo ne'no nohumantihwonefoho. Oso a'amu somo kakoe wonyo somjo tohino somta'ni usihutofoma'monnoho. Oseso oso a'amuso kako nosyuhwosi noswapihwosi ihwosi wosopayo wanmontonoho.

¹⁰ A'amu hufo'nohinoso hofiko siki mapifitnnehofo. O'o, hofiko yahu hufo ikuji wofonjasyantife'nofoho. Nihu'no wonyo umokantife. I oso'no ngko nje yahu mehomi somo songo ne'no humayoso uyimonji pmentohe hwo'nyoho. Yo'mayo tango nje mehomi somo ko u'masoso hofiko nje ahomo humawo'n'ngkohoho so'no hofiko simeho wopingo engo yamo'nnyofoho. ¹¹ Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wopingo hwo'nyoho. A'amu yahu mehomi mokosyohumayo wopingo sohwo huno ole syafisyiwo'n'ngkiso, Nje mehomi poyo nope'n'fitnnoho lonji ngko hofikimo ufo'mayo'ne wape'nimonnoho. ¹² A'amu hamniyoho syoho'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako yahu somo nomokosyohumentan'ngki sikijo nopahon'ngki a'amu huhwo sohwo kako hiyaso li'mofiwo'n'ngkiso hweho. Hwap'ngoso kako yahu mokosyohumayo hwap'ngoso hwo'maho. Kakwo'yohwo hwo'maho. Oso'no sikisiwojo sohwo kako yahu somo toho lofototo'meefahon'ngki yahuso hiyaso humpewo'n'ngkohofohofoho. ¹³ Hwap'ngoso oso a'amu huhwo sohwo kako hamniyoho'nohini syoho iwo'n'ngkiso hweho. Kako yahu somne'no huno mosyafisiyo'nji iwo'n'ngkiso hweho.

¹⁴⁻¹⁵ Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wopingo hwo'nyoho. Nje Mpohwo kako ngkine'no huno uyalokunjoso ngko kakine'no huno niyohoho. Oso pa'nyoso ngko nje mehomi ne somne'no huno nto'no niyohoho. Hofiko ngkimo huno nto'no uyohoho. Nje mehomi somo ufo'mayo'ne ngko poyo wape'nimonnoho. ¹⁶ Nje mehomi fehohnjoso olo tojo somo mohumunyoponoho. Oso hiso'nji ngko uti'ma'mo hofiko nje mampaho somo haloho wopeentifeho. Oseso oso yahu nom'ne so'nji nem'no afa'no umo'nantifeho. Hofikoe mokosyohumayo sohwo kenga'nohino hwo'nyoho. ¹⁷ Ngko nje yahu mehomi somne'no poyo pe'nimo ngko apa'no songo wolika'monnoho. Ose yalokwe so'no nje Mpohwo kako simeho engo ntopalofoho. ¹⁸ A'amu fihwo kakoe huno mta'ni mofonjonisyanehoho. O'o, ngko nje mehomi lomo ufo'mayo'ne poyo wape'nimonne'no yohono limentohe so'no hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Nje Mpohwo kako olo hilo so'no ntonto kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'no ngko poyo pe'nyo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho. Ngko apa'no songo likafo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho.

¹⁹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso oso hungkuno homo somo upa'nontifi apa'no hotito'mentohofohofoho. ²⁰ A'amu fehohnjo pi'n'ngoso ole hnnimentohofi, Towahuno wonyoso kakimo ehuhnamofiso'no kako ilohofalofoho. Kakoe hungkunomo peho'no upo'nalokwofo. ²¹ I oso'no a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Olo hungkuno Jisas liso loso a'amu towahuno wonyo'njo oso hwa mta'ango'maho. U, towahuno wonyoso hofiko a'amu timpi'nyo somo wopingo umokumontolaho. Awonoho. Ose hnnimentohofohofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimne'no mangohwa imo'n'mentohofohofoho.

²² Oso ango Jelusalem sopo nom'ne Sikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofapmmentisofoho. Oso Sikuno Engoso hofiko hohonta Anituye tajo ango engo somo hano hwasayo'ne huno syafisiyo'nefoho. Oso hohosohonta kwongkwongonjohontanoho. ²³ Jisas kako osopo nohumanto kako tajo ango engo somjo mempo ango hiso Soulomouniyefoho liwo'n'ngkohofohofoho. ²⁴ Jisas osopo hano emoyontan'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo ehofomokomantifi ulimentohofi, Nakwo jije hwap'ngoso so'no huno akwe'no syafisyihwoneso yolohoso ntohonta wonalimonnto. Anitu ngko hwe uhwatimonnoho nalimentiso sohwasilaho. Yoloho fonaso.

²⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Yolohoso nto selimentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. Yo'mayo syoho wopingo nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji iwo'n'ngkohe somo sekwo nuhwon'ngkuji Anitu uhwatimentiso lohweho likutnnesohilo. ²⁶ I oso'no sekwo

nje yahu mehomi hwasimaho. Oso'no sekwo ngkimo simaho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ²⁷ Nje yahu mehomiso hofiko nje mampaho nupa'nontifeso ngko hofikine'no huno nyahon'ngki hofiko ngkimo tifi nningkap'wo'n'ngkohofofoho. ²⁸ Nje mehomio homo somo ngko songo ne'no humayoso uyimentionefoho. Oso'no hofiko tikanomo mafitnefoho. O'io, a'amu fihwo nje aho somta'ni nje mehomio hisomo wae meenimofonefoho. ²⁹ Hwap'ngoso mehomio hiso nje Mpohwo Anitu sohwo kako ngkimo ntapmentisofoho. Mpohwo kakoe yokumpohn'nyoso yo'mayo somo hwoflo'nnyo hweho. Oso'no a'amu fihwo kako oso mehomio homo somo Mpohwoe aho somta'ni wae meeofonefoho. ³⁰ Ngko huhwo'ni nje Mpohwo'nji afa hwo'nyoho.

³¹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo wofonjosyano lontifi sojo ma'mentionefoho. ³² Sojo nomahon'ngkofi Jisas ulimentione, Nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji ngko syoho wop'ngo pi'n'ngo iwo'n'ngkohe somo sekwo uhwon'wo'n'ngkohofoho so'no syoho ntisomne'no wofonjon'syantife'no yohofo.

³³ Ose ulahon'ngkahon'ngki hofiko ulimentionefo, Nakwo jije syoho wop'ngo so'ne wofonjokisyantane'no miyalokuy'hwono. O'io, kiko Anitune'no sitofo ulalokuno so'no nakwo wofonjokisyantanoho. Kiko a'amu olo hwaho lopo nta'n'ngo hwosoho. I oso'no kiko ole nalohino, Ngko Anitu hwo'nyoho nalohino hwosoho.

³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimentione, Sekwoe hon'ngkano hungkuno somo anitu kako nom'ne hwe engo sohwanne'no ole ulimentione, Sekwo anitu hwasoho. ³⁵ I nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne'njofoho. Oseso Anitu kako oso a'amu kakoe hungkuno uyimentione huhwo sohwo sekwo anitu hwasoho ulimentione hungkuno nehopeho. ³⁶ I oso'no ngko Anitu nihwatimentione sohwo'ni ngko Anituye hwomu hwo'nyoho selimentione so'no sekwo Anitumo sitofo ulalokuno eso peho'ne ntantikwofo. ³⁷ Sekwo soku, ngko nje Mpohwoe syoho miyo nohon'ngkuji'manji sekwo ngkimo simaho hi'ntnnono montape'njo uyantifeho. ³⁸ I oso'no ngko nje Mpohwo Anituye syoho yalokweno. Oseso nje hungkuno selalokwe losomo sekwo ngkine'no simaho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso ngko i'me'no oso syoho homo somo nohon'ngkuji oso syoho imesomo simaho hi'ntnnono uyifitnefoho. Ose ifijo'manji sekwo huno wop'ngo ole wosyofisyantifeho. Ngko'nji nje Mpohwo'nji siko afafoho. Ngko huhwo'ne'no Anituyoho wosyon'fisyantifeho. Mpohwo ngkimo nihumaho. Ngko Mpohumo humaleno. ³⁹ Ose ulahon'ngki hofiko Jisasimo impe untofano lontifi ko imentionefoso Jisas kako hofikimo uliko'manto umentisofoho.

⁴⁰ Jisas kako asomo wento Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentionefoho. Joun kako hohonta syoho yonto a'amumo mijo kiyoma'mojo sopo ki'mofamentisofoho. Kako noki'mofawento osopo humamentisofoho. ⁴¹ Osopo Jisas kako nohumentan'ngki hwe moya'mi pi'n'ngo engo hofiko kakimo u'mantifi hnnimentionefo, Joun kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso miyo'njo hweho. I oso'no yo'mayo hungkuno olo hwe lohune'no nalimentione ne imo'n'ngkohoho. ⁴² Ose hnnontifi hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiko oso hiso'no Jisasimo simaho hi'ntnnono umentohofoho.

11

Lasalos kako poyo pe'nimentionefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Lasalos. Kako ango Mpetani sopo nohumanto mnokino engo tipema'mentionefoho. Oso ango hopo sopo Maliya'nji Mota'nji siko'nopee'i sikoe angoponoho. ² Oso a'amu Maliya hisi kako tifi no'mo nakwoe hwe engo Jisasiye sifemo hwonemijo usisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sosayo usipo'mentionefoho. Oso hwe Lasalos kako mnokino'njo sohwo kako Maliyafe kon'ngkwa'wehweho. ³ Oseso Lasalos kako mnokino tipemahon'ngki kaisifa'u siko Jisasimne'no hungkuno

ole lihwatimentisi, Hwe Engofo, jije ningkwahwo Lasalos sohwo mnokino'njo hweho. Ose lihwatimentisiyefoho. ⁴ Lihwojahon'ngki Jisas kako hungkuno homo somo nupa'nonto a'amu somo ulimento, Olo mnokino loso ni'hu'nahone poyo pe'nyo'ne'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonyo'nefoho. Anituye Hwomu sohwo'ni yofe engo mayo'nefoho. Ose ulimentisofoho.

⁵ Jisas kako Mota'nji konampi Maliya'nji Lasalosijontnne'no simeho engo uyimentisofoho. ⁶ Jisas kako Lasalos mnokino'njo hweho ko upa'nonto kako oso ango humamentiso sopo nom'ne sikuno hufa'u humamentisofoho. ⁷ Sikuno hufa'u memjaofahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nimo nalimento, Nakwo hwaho Jutiya Lasalosiyeye ango sopo asomo wosihwano.

⁸ Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, a'amu Jutiya sponjo hwe engo sohwa hofiko kikimo sojo wokufonjantifi imalofo sopeno'no kiko asomo wosihwantane'no lonalohino.

⁹ Ose ulahon'ngkuhwoni Jisas kako pahnnimo hungkuno kakoe sikuno syoho iyo'ne ole nalimento, Mofehi'nyo lonto pomponaho yonte sopo a'amu hofiko hano emoyikujoso mopiwahupitnehofu. Hwap'ngoso hofiko olo hwaho laponjo pomponaho somo yo'mayo yo'mayo uhwalokwofo. ¹⁰ I oso'no a'amu hofiko sikwo'mjoho'mo hano emoyontifi hofiko piwasy'wo'n'ngkohofofoho. Hwap'ngoso pomponaho anefoho. Oseso nje syohomne'no Anitu pomponaho ntopalokuso somo simeso mopiwahu'mnehono.

¹¹ Ose nalonto tifi ole nalimento, Sekwo upa'nimno. Nakwoe a'amu Lasalos sohwo saho nto foyawentono. I oso'no ngko nu'mo kakimo ulikofamne hwo'nyoho. ¹² Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Hwe Engofo, kako saho nehopi foyaweso'manji kako wop'ngo umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho. ¹³ Jisas kako Lasalos poyo nto pe'nimaho huno ose ko uyahon'ngki saho foyaweho nalimentiso so'no inomokomoyo sohwna'ni nakwo nakwoe hunoso ole syafihu'mentihwoni, Lasalos sohwo kako saho nehopi foyowentan'ngki nalohoho syafihu'mentihwonefoho.

¹⁴ Oso'no Jisas kako yoloho ole nalimento, Lasalos sohwo poyo nto pe'nimaho. ¹⁵ I sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifitnne'nji Lasalos kako poyo pe'nimaso sopo ngko mohumayoso wop'ngofoho n'ngkohoho. I oso'no olohonta kako poyo pe'nimaso sopeno'no wosihwano.

¹⁶ Ose nelahon'ngki Toumas hufa'u mehomi imo'nimentiso sohwo kako nom'ne inomokomoyo sohwna'nimo nalimento, Nakwo hwaho Jutiya sopo a'amu Jisasimo sojo'nji wofonjasyano lontifi yalokwofo sopeno noho wosihwano. Nakwo Jisasinji poyo umo'nano. Ose nelahon'ngki nakwo Jisasinji simentihwonefoho.

A'amu poyo pe'nyo somo apa'no ulikafihwosi songo ne'no humayo'ne hwap'ngo sohwo Jisasiyoho.

¹⁷ Oseso Jisas kako ango Mpetani sopo simofonto kako hon'ngkanopo lohofahon'ngki a'amuso hofiko ulimentohofi, Lasalosiyeye pijafoso sokimomo ne'no nowentan'ngki sikuno osofosofahu'no memjao'masofoho. Ose ulimentohofofoho. ¹⁸ Oso ango Mpetani sopo ango Jelusalem mofoneponoho. Hon'ngkanoso sawemopo'maho, hufa'u sihune kiloumitaponoho. ¹⁹ A'amu Juta pi'ngoso ango Jelusalem mta'angoso hofiko Mota'nji Maliya'njiyepono kon'ngkwa'wehwo pe'nimentiso so'no hofiko sikoe simeho wop'ngo umo'nyo'ne humotaho'ne womentohofofoho.

²⁰ Mota kako hungkuno ole upa'nimento, Jisas ntopohoho. Ose upa'nonto komo'no nowento Jisasimo hon'ngkanopo uswo'n'ngkahon'ngki Maliya kako angomo humo-humantisofoho. ²¹ Mota Jisasimo uswo'nonto Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje ningkwahwo poyo mape'n'ngkuhwonesohilo. ²² I oso'no

ngko huno niyohoho. Kiko yo'mayo so'no Anitumo jomo ulisoso kako yo'mayo kiko ihneso wokijapmmontonoho huno niyohoho.

²³ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso'no jije ningkwahwo apa'no songo wolika'montonoho. ²⁴ Ose ulahonngki Mota ulimento, Ngko huno ole niyohoho, Sikuno ae'uyo somo a'amu likapijo sohonta Lasalos huhwo nolikafone hweho.

²⁵ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko a'amumo apa'no songo ulikafo so'nji songo ne'no humayo so'nji ngko hwapingo hwo'nyoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapinyoso kako poyo ko pe'noso sohwo kako songo ne'no wohumamontonoho.

²⁶ A'amu hofiko olo hwaho lopo songo humalofoso hofiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko poyo mape'nifitnehoho. Olo hungkuno kilalokwe losomo simeho hi'ntnnono luyalokuno.

²⁷ Ose ulahonngki Mota kako Jisasimo ulimento, Ou Hwe Engofo, kiko Klais sohwo, Anitu kako olo hwaho lopone'no hwe fihwo sefo'mayo'ne uhwsopo'monnoho nalimentiso sohwohne'no ngko kikine'no simeho hi'ntnnono kijahopohono. Kiko Anituye Hwomu Klais hwsoho.

Jisas kako humotaho limentisofoho

²⁸ Mota ose ulonto kakoe angopo asomo nowento konampi Maliyamo joho ulahonngki Maliya kakimo u'mahonngki Mota hofiyoka ulimento, Nekwoe Letihwayo sohwo kako noponto kikine'no joho kilalofoho. ²⁹ Maliya ose upa'nonto komo'no mokolikapo lohofonto Jisasiyepono umentisofoho. ³⁰ Jisas kako angone sopo m'mofapmentisofoho. O'o, Mota uswo'nimentiso sopo humohumantisofoho.

³¹ A'amu Jutaso hofiko Maliya'nji angomo nohumantifi Maliyamo simeho tango uyoso'no kako'nji humohumantohofoso hofiko kakimo uhwonngkohofoso kako komo'no likafonto mempono nto poswahonngki uhwonontifi hofiko kakimo uhwonontifi hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Kako konngkwa'wehwoe pijafoho'nahumalofo sopo humotaho walimonjitikeno ose syafihu'mentohofofoho.

³² Maliya kako Jisas humentahonjo so'mne'no wento Jisasimo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto ulimento, Hwe Engofo, kiko olopo humantontentesi nje ningkwahwo sohwo poyo mape'ningkuhwonesohilo.

³³ Jisas kako Maliya humotaho lontanngki uhwononto uhwonngkisoso a'amu Juta kako'nji humahwofoso humotaho nto mjolim+wahonngkofi uhwononto kako kakoe simeho tango uyahonngki ³⁴ ulimento, Sekwo nti'mo ho'nahumalofo. Ose ulohonngkahonngki ulimentohofi, Hwe Engofo, kiko nopohoji uhwoae.

³⁵ Ose ulahonngkofi Jisas kako humotaho limentisofoho. ³⁶ A'amu Juta fehohnjoso Jisas kako huhwo humotaho lontanngki uhwonontifi hnnimentohofi, Ihwoni, kako Lasalos sohomo simeho mikunmposo uyimojo hweho. ³⁷ I a'amu nom'nihwa ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu timpi'nyo somo wopingo umokumentiso hopaso kako Lasalosimo ufo'mantontentesi Lasalos kako poyo mape'ningkuhwonesohilo. Sitofohungkuno ose hnnimentohofofoho.

Jisas kako Lasalosimo apa'no songo ulika'mentisofoho.

³⁸ Oseso Jisas kako simeho tango engo apa'no uyahonngki Lasalosiyepijafoho'nahumentohofosopo umentisofoho. Oso hopo sopo Lasalosiyepijafoho'nahumentohofosokimo hoku'yo sopo sojo ewafo engoso nomantifi pijwahu'mentohofofoho. ³⁹ Jisas oso hopo sopo nohumanto ulimento, Olo sojo pijwohumalofo loso wae feeopmno. Ose ulahonngki hwe poyo pe'nimentiso sohwoe konanisi Mota ulimento, Hwe Engofo, kakoe pijafoho'nahumalohwoneso oso sikuno osofosofahu'no nto memjao'masoso kakoe pijafoso pisakino'njofoho.

⁴⁰ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Olohonta nto kilohefoho. Kiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntapiso'manji kiko Anituye yokumpohn'nyoso uhwonimmonnoho.

Ose nto kilohefoho. ⁴¹ Motamo ose ulahon'ngki hofi'ko sojo ewafo engo mehwsompeehumentohofofoho. Nomehwosompesyahon'ngkofi Jisas kako ahwomomo uhwononto a'amu kakoe mampaho upa'nyo'ne ole ul'imento, Nje Mpohwo sohwoosi k'iko nje hungkunomo haloho n'ipewo'n'ngkino sohwohne'no ngko isamoyoka kilalokweno. ⁴² Ngko huno niyohoho. K'iko engolopohamo nje hungkuno jomo kil'wo'n'ngkohe somo nupa'n'wo'n'ngkino hwosoho. I oso'no olo a'amu oloponjo lohokwofo lohwa k'iko ngkimo olo hwaho lopone'no nihwat'imentohino so'no simeho hi'ntnnono uy'fitnne'engi kilalokweno.

⁴³ Ose ul'kwato lohofonto joho mohm'no ul'imento, Lasalos k'iko noho fusyape. ⁴⁴ Ose ulahon'ngki a'amu poyo pe'nyo sohwo nol'ikafonto swapmmentisofoho. Kakoe sife aho hwap'ife nano popojont'ifi kakoe s'imo'mango hi hwap'ife ifohumpeehumentohofoho sohwo hi'nji swopahon'ngki Jisas ul'imento, Yo'mayoso mis'huto'meef'kujo'no wopaweno. Ose ulahon'ngki hofi'ko kakoe hungkunomo in'ngkamentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo sohwa hofi'ko Jisas'imo fonjosyane'ent'ifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

(Mat'yu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ingo fehohnjoso Maliya'nji humamentohofoso Jisas kako oso hiso imentiso somo uhwonont'ifi hofi'ko kakimo simeho hi'ntnnono uy'imentohofofoho. ⁴⁶ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofi'ko a'amu Falisi sohwafe angopono asomo nowent'ifi yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu Falisi sohwo tokoyo'ofo imentohofofoho. ⁴⁷ Ose yahon'ngkofi a'amu Falisi sohwanji a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofi'ko a'amu *kaun'sol* syoho'njo sohwo uswonont'ifi hnn'imentohofi, Nakwo pipi yanehwono. Olo hwe lohwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yalofoho. Pipi pijwaofanehwono. ⁴⁸ Nakwo kakoe yahino losomo mop'ijwaofe'manji a'amu hopi'nonohinoso hofi'ko kakimo simeho hi'ntnnono uy'kuji kakimo t'ifi in'ngkafitnnoho. Ose ikujo'no'manji a'amu Loum nakwoe hwaho nemokosyohumawo'n'ngkohofoho sohwa nonahon'ngkuji huno ole wosyof'syant'ifeho. A'amu Juta hofi'ko nakwoe hungkunomo enjwa'mo mohumunyofoho. Ose syaf'sy'kuji hofi'ko nakwoe tajo ango engo somo wonyo umokant'ifeho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'n'imo wonyo wonemokant'ifeho.

⁴⁹ Ose hnnont'ifi hwe fihwo hofi'ko'nji humamentiso sohwo kakoe yofeso Kaiyofas'yoho. Oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo sohwo umokosyohumayo'ne hweho. Kaiyofas huhwo sohwo kako nol'ikafonto ul'imento, Sekwo huno mosyaf'siyon'jo liyalokwofo. ⁵⁰ Sekwo olo a'amu losoku huno'maso kuyoho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'n'imo a'amu Loum sohwa wonyo peho'no wonemokant'ifito. O'o, yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono.

⁵¹ Oso hungkuno ul'imentisoso kakoe huno mta'ango'maho. O'o, Kaiyofas kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho so'no yofe engo ma'mentiso so'no An'itu oso huno hiso uy'imentisofoho. Oso'no kako Jisas a'amu Juta somne'no ufo'mayo'ne poyo umo'n'imontonoho eso ul'imentisofoho. Ose ko ul'imentisoso oso hungkuno Kaiyofas ul'imentisoso a'amu angomeemjo somne'no ufo'mayo'ne Jisas poyo imo'none so'no huno muyo hweho. ⁵² O'o, An'itu kakoe mehomi angomeemjo hn'nwi temtitofa anga'nohino hopa imo'n'ifitnne'no pe'none'ento An'itu oso hunoso Kaiyofas'imo uyahon'ngki ul'imentisofoho.

⁵³ Oso a'amu huhwo sohwa Kaiyofas ul'imentiso s'ikuno somta'ni oso hungkuno Jisas'imo fonjasiyo'ne hungkuno loma'mentohofofoho. ⁵⁴ Oseso Jisas kako oso hwaho Jutiya sopo a'amu Jutafe t'imo sopo hano memmentisofoho. O'o, kako oso hwaho hopo sopo ul'iko'manto kako nom'ne ango Efilaim sopone'no kakoe inomokomoyo

sohwona'nnonji umentihwonefoho. Oso ango Efilaim a'amu mohumunyo mofone sopo molinyoponoho. Oso ango hopo sopo kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji humamentihwonefoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engof * mofonepo umo'nimonto imentisofoho. Oso'no oso Sikuno Engo mmo'nyo sohonta a'amu ango'meemjoso ango Jerusalemne'no wopayo engo nyo'ne hofiko hofikoe honingkano hungkuno ito'no iningkayo so'no hofikoe he yo'mayo mijo yojujosyihwasi nto'no wehumano lontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo ose ihwasimanji nakwoe honingkano kiho'maso umo'nantanoho. Ose syafisyontifi simentohofofoho. ⁵⁶ Hofiko nosimofontifi Jisasimne'no tipeentifi tajo ango engo somo uhu'mokontifi hofiko ole hnnimentohofi, Olo Sikuno Engo lomne'no Jisas kako wosapmmontolikeno. Ose hnnimentohofofoho. ⁵⁷ Hwapingoso a'amu Falisi sohwanni hwe engo sohwanni hofiko a'amu hisomo hungkuno yokumpohn'nyo ole lontifi, Sekwo Jisas humentahonngkuhwosi uhwonngkuji nowenetimapikujo'no nakwo huhwo sohumo impe untofano. Ose ulimentohofofoho.

12

*Maliya kako Jisasiye sifemo hwone mijo sohumentisofoho.
(Matiyu 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * mmo'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'no nowentanngki Jisas kako ango Mpetani sopo umentisofoho. Oso ango hopo sopo Lasalos kako poyo pe'ninkahonngki Jisas kako ulika'mentiso spono umentisofoho. ² Oso ango Mpetani hopo sopo i'mofiwahonngki Jisasimne'no wosopayo engo iloho yontifi Mota kako wosopayo iku'yopo polofosyalokumpento hu'mmentisofoho. Jisasi'nji a'amu nom'ne so'nji Lasalos kako huhwo'nji hofiko nohumantifi wopayo nimentohofofoho. ³ Oso hohosohonta Maliya kako hwone mijo hamniyoho engo mpe imentiso somanto Jisasiye sifemo sisyanto kakoe mijiyo sawemo so'nji sifemo sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwone mijo sohwoe akino wopingoso ango homo somo ehunnaloho'mentisofoho. ⁴ Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe yofe Jutas Isikaluyout kako Jisasimo fonjasiyo'ne tokoyo'ofe iyo'ne sohwo oso homo somo uhwononto ulimento, ⁵ Oso mijo wonyoangkafoso kako peho'no sisyo'ho. Olo mijo hiloso nom'ne a'amuso mpe yontifijontentesi hamniyoho mikunimposo a'amu hamniyoho syoho'njo sohwo soswo anga'nohino somjo hamniyoho hopi'nono nejapikuji nakwo a'amu umofonyo iwo'ninkohoho somo uyihwanesohilo. ⁶ Ose ulimentiso kako a'amu umofonyo iwo'ninkohoho somne'no huno nehopi syafisyonto ulimentiso'maho. Olo, kako hamniyoho hufo imojo so'no ulimentisofoho. Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwona'nnonji nakwo hano emoyontanngkukwone Jutas Isikaluyout sohwo kako nakwoe hamniyoho ipofe mokosyohumante somta'ni hufo imojo hweho.

⁷ Oseso Jisas ulimento, Olo a'musi kako olo ntohofiso loso'no kakoe syohofoho. Sekwo timo'nohino uhwontohumamno. Kako hwone mijo hiloso nomokosyohumentanngkuhwosi. Ngko poyo imo'nime sohonta nje pijafomo nto'no enisyohumaniyoho. ⁸ I a'amu umofonyo iwo'ninkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawonngkohofofoho. I oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'ene'pi umo'nimontonoho. Oso'no a'amu ngkimo wopingo ntohofo'ne sikuno pinngmauyoho.

* **11:55:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

* **12:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

A'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofi'ko Lasalos+mo fonjosyane'ent'ifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

⁹ A'amu Juta hwe moya'mi pi'n+ngoso Jisas ango Mpetani sopo humaho upa'nont'ifi oso pone'no womentohofofoho. Hofi'ko Jisas+mnenohini uhwonant'ifi womentohofomaho. O'o, Jisas kako Lasalos poyo pe'n+mentiso sohomo uli'ka'mentiso sohwo huhwo'njimo uhwonano lont'ifi womentohofofoho. ¹⁰ Oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofi'ko oso hiso uhwonont'ifi hofi'ko Jisas+mne'nohini mtito'mentohofomaho. O'o, Lasalos huhwo'njimo fonjosiyo'ne mtito'mentohofofoho. ¹¹ Hwap+ngoso a'amu Juta hwe moya'mi pi'n+ngoso hofi'ko Lasalos+mne'no huno pi'n+ngo syafi'syont'ifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwo uli'ko'mant'ifi Jisas+mo simeho hi'ntnnono uy+mentohofofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat'iyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Oso ango Jelusalem hwe moya'mi pi'n+ngo engoso oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafi'siyo Sikuno Engo † somo uhwonano lont'ifi s+mentohofofoho. Oso hopo sopo nohumant'ifi upa'n+mentohofoso Jisas kako mo'n+ngkanta Jelusalemne'no wapmmontonoho upa'n+mentohofofoho. ¹³ Oseso hofi'ko yo'mayo wokoso wop+ngo wop+ngoso nomotawent'ifi Jisas+mne'no hon+ngkanopo hontohumamentohofofoho. Nohontohumant'ifi Jisas+mne'no joho ole li+mentohofi,

Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wop+ngo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uh-wat+mentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Nakwo a'amu Isilael hn'nwiye hwe yofe engo'njo nakumo nemokosyohumayo'ne hweho.

Ose li+mentohofofoho.

¹⁴ Jisas kako yahu osyuyo *toungki* anga'no notipemanto yahu sohwoe hohujopo kehumanto s+mentisofoho. Oso hiso'no ifalifaliyo ole wo'nnyofoho.

¹⁵ Sekwo a'amu ango Saiyon sopo humalofo soku sekwo iyoho sen+ngkuhwoloho.

Uhwon+mno. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako ntosapohoho.

Kako yahu *toungkipo* nokehumanto sopalofoho.

Oso ifalifaliyo hohonta mt'i+mokumentohofofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwo'ni nakwo oso hungkuno ifalifaliyo mt'i+mokumentohofoso'no huno monayo hwona'nyoho. I oso'no t'ifi no'mo Jisas kako ahwomomo s+mentiso sohonta nakwo oso ifalifaliyo hiso'no huno syafi'hu'mentihwoni yo'mayo wop+ngoso Jisas+mne'no oso sikuno homo somo a'amu uloho'mentohofoso'no huno ikwesyafi'hu'mentihwonefoho.

¹⁷ Hohonta Lasalos poyo pe'nonto kakoe pijafoso pi'n+momo wo'mentiso sohonta a'amu Juta pi'n+ngo engoso Jisasi'nji humamentohofofoho. Jisas kako Lasalos+mo joho ulonto nulikofahonjoso hofi'ko uhwon+mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofi'ko nom'ne a'amu pi'n+ngo'njo sopo Jisas kako yo'mayo imentiso so'no luti'hwamentohofofoho. ¹⁸ Oseso hwe moya'mi pi'n+ngo engoso yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nont'ifi oso a'amu hiso Jisas+mo hon+ngkanopo uswo'n+mentohofofoho. ¹⁹ Uswon+ngkahon+ngkofi a'amu Falisi sohwa hofi'ko nuhwonont'ifi simeho tango uyahon+ngki ole hnn+mentohofi, Ihwoni, a'amuso hofi'ko nakumne'no huno mosyonefi'syalokuyohoho. O'o, a'amu

† 12:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ango'meemjo hopi'nonohinoso hofiko nakumo nosikwojonaofontifi Jisasimnohini inomokoho'nawotofo. Ose hnnimentohofofoho.

A'amu Ngkiklik fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo uhwonano lontifi imentohofofoho.

²⁰ A'amu pi'ningo engoso sikuno iyoho humayo engoso uhwonano lontifi ango Jelusalemne'no Anituye yofe ho'nomayo'ne simentohofofoho. A'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu Ngkiklik fehohnjo hi'nji simentohofofoho. ²¹ Oso a'amu Ngkiklik huhwo sohwa hofiko Filipimo u'mantifi ulimentohofi, Hwe engofu, nakwo Jisasimo uhwonano lontani sahopi'hwone hwona'nyoho. Ose ulimentohofofoho. Filip huhwo sohwo kako hwaho Ngkalili ango Mpetisaita mta'ango hweho. ²² Filip kako hofikoe hungkuno hiso upa'nonto nowento Entilumo ulahon'ngki siko Jisasimo u'manji oso hungkuno hiso ulimentisiyefoho. ²³ Jisas kako sikimo ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'nimo apa'no songo likahm'mo nje yofe engo mayo'ne sikunoso mofonepo nto i'mofapohoho. ²⁴ Ose ulikwato lohofonto kako poyo imo'nyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako hamoyo mofososo hami hiso siki wehwosi piso nihu'nahone uyimontonoho. I oso'no hwe fihwo kako hami mofososo hami hiso piso ihwoso'no nom'ne timo sahopi'hwosi ne pi'ningo umo'montonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako kakine'nohini huno syafihu'nonto kakoe yofe'nohini ho'noma'nwo'n'ngkiso sohwo kakoe humayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto poyo pe'n'ngkuhwosi tohino engo nomane hweho. I oso'no hwe nom'nihwo kako kakine'no huno mosyafihu'nyo'njo yonto nom'ne a'amu somne'no ufo'mawo'nyo'ne'nohini syafisyi'wo'n'ngkiso sohwo kako poyo pe'n'ngkuhwosi songo ne'no wonyoangkafo humayo'neso notipemane hweho. ²⁶ Oso a'amu Ngkiklik huhwo sohwa hofiko nje inomokomoyo umo'nano lifijo'manji siko nuhusisi hofikimo ole ulinyo. Hofiko ngkimo won'ngkopantifi'manji oyonimno lalofoho ulinyo. A'amu nje syoho ntohofiyoso hofiko ngkimo tifi n'ngkap'wo'n'ngkohofofoho. Oseso ngko nje syoho ntohofiyoso ngko humame sopo hofiko wohumapife. Nje syoho ntohofiyoso ne somo Mpohwo Anitu sohwo kako hofikimo uhwon'ngkuhwosi kako hofikoe yofeso woho'noma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Hofiko A'amufe Hwomu sohomo woho'nomapife.

²⁷ Jisas kako nohumanto ulimento, Nje simheho tango mikunimposo niyohoho. Ngko Mpohumo jomo pehofo ulimnehono. Nje Mpohwo sohwo'ni olo tango engo ngkimo won'ima'monto iso losomo kiko wae yan'notnnehino. Ose ulimnehono. O'o, olo tango hiloso ngko mayo'ne pmentohono. ²⁸ Oso hiso'no ngko nje Mpohumo hungkuno ole ulimo, Mpohwo sohwo'ni olo a'amu hopi'nonohino loso hofiko jije yofe engo wojo so'no huno uyone'no yo'mayo wonyoso hofiko ngkimo ntapifijo'manji noho wontapife.

Jisas ose ulahon'ngki mampaho ahwomo mta'ango ole ho'nimento, Ngko oso hwaho sopone'no kuhwotimetohe sohonta a'amuso nje yokumpohn'nyo engo somo uhwonontifi nje yofe ho'nonima'mentohofofoho. I kiko poyo imo'n'ngkohoho'no ngko apa'no songo kilika'me sohonta hofiko nje yokumpohn'nyomo apa'no uhwon'ngkuji nje yofe apa'no noho'nonimapatnnefoho.

²⁹ Ose ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi kako'njo mofonepo humohumantohofoso oso mampaho hiso upa'nontifi a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Ahwomo yoka ho'n'ngkohoho. A'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, A'amu ahwomomjo sohwo kakimo hungkuno ulohoho.

³⁰ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Olo mampaho ho'n'ngkiso loso ngko upa'nyo'ne ho'n'ngkiso'maho. O'o, sekwo upa'nyo'ne ho'n'ngkisofoho.

³¹ Oso'no olhonta Anitu kako yo'mayo yahino wonyo a'amu hwahoponjo

yiwo'n'ingkohoho so'no yano ulofihwoso'no hofiko hofikoe wonyo somjo tohino mayo'nefoho. Olohonta Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho mokosyohumaso sohwoe yokumpohn'nyoso wae weeo'montonoho. ³² Ngko olo hwaho lopo nohumentanimo a'amu hofiko ngkimo iyo hwojiyahofiku'nnyo yokintaho sopomonihumatipijo sohonta ngko a'amumo wuhu'mema'monnoho. ³³ Oso hungkuno ulimentisoso a'amu somo ngko poyo imo'nimne'no honingkano umofitihwamo lonto kako oso hungkunoso ulimentisofoho.

³⁴ A'amu huhwo sohwa upa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Kiko poyo umo'nimonnoho lalohino. Nakumo Anituye hungkuno ole nalimento, Oso hwe Anitu a'amu ufo'mayo'ne uhwsopo'mentiso sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho. I oso'no kiko A'amufe Hwomu sohwo'simanji iyo hwojiyahofiku'nnyo sopowomonihumojantifeho eso peho'no lohino. Oso A'amufe Hwomuso tihwolo. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako pomponaho pa'nyohwo kakine'no pahnnimo hungkuno ole ulimento, Sekwo olopo nohumentan'ngkuji pomponaho we'enehwo sekwo'njo lopo wolasehumontonoho. Nolasesyihwoso'no sikuno wammontonoho. Oseso pomponaho lasesyohwoso'no pomponahopo fosyohumamno. Sikuno semenoho. A'amu sikwo'mjoho'mjo hano wentoso sohwo kakoe humayoso ntontelo. Awonoho. Huno muyo hweho. ³⁶ I ngko pomponaho sohwo'ni sekwo'njopo nohumentanimo sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno. Sekwo nje hungkunomo tifi n'ngkapifijo'manji ngko sekwoe pomponaho sohwo'niye mehomi umo'nantifeho. Ose ulikwato lohofonto Jisas kako hofikimo uliko'manto hiyaso humamentisofoho.

A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofofoho.

³⁷ Jisas kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ngkiyohofoso ko yahon'ngki a'amu Juta pi'n'ngoso simeho hi'ntnnono muyimmentohofofoho. ³⁸ Oseso oso hungkuno hohonta Aisaiya sohomo Anitu uyahon'ngki limojo sohwo mtimokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Hwe Engofo, nakwoe hungkuno somo simeho hi'ntnnono tihwo wonejapmmontolo. Yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ngkiyohofoso Hwe Engo ihwoso'no ne'njofoho eso tihwo wonalimontolo.

Aisaiya hohonta ose mtimokumentisofoho.

³⁹ Oseso a'amuso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Olo hiloso hwapingo so'no Aisaiya kako hungkuno nom'ne mtimokumentisoso olenoho.

⁴⁰ Anitu kako a'amuso nohon'fitnnoho syafisyonto hofikoe timo upijiyo'mentisofoho. Anitu ngkine'no huno nto'no ikwesyafihupitnnoho syafisyonto hofikoe hunoso hwayohosile umasimentisofoho.

Anitu ose uloho'mentiso so'no hofiko hofikoe honingkano wonyo somta'ni ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko hofikimo wopingo umoku'mnesohilo.

⁴¹ Aisaiya hohonta kako wojo hopa uhwon'mentisoso Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo so'nji uhwononto kako oso hungkunoso Kilaisimne'no limentono.

⁴² A'amu Jutafe hwe engo pi'n'ngo sohwa hofiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono ko uyahon'ngkofi hofiko a'amu Falisi sohwa'mne'no iyoho un'ngkahon'ngki hofiko Jisasimne'no hungkuno yolohoso molijwaofe'njo imentohofofoho. Hwap'ngoso ole syafihu'mentohofi, A'amu Falisi sohwa hofiko nakumo Anituye tajo ango somta'ni wae enamopitnnoho lontifi molijwaofe'njo imentohofofoho. ⁴³ Anitu hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyonte so'no hofiko huno mosyafihu'mmentohofofoho. Olo, a'amu hwahoponjoso hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyontife so osomnohini syafisyontifi in'ngkamentohofofoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino somo yano ilofone hungkunofoho.

⁴⁴ Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimeto, A'amu fihwo simeho hi'ntnnono ntopantokunjo sohwo kako ngkine'nohino montopantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo olo hwaho lopone'no lonihwatimentiso osohwo huhwo'ntnne'no ntopantofoho. ⁴⁵ A'amu ngkimo timo nohonantokunjo sohwo kako ngkimnohino monehonantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso oso hwo huhwo'njimo ehonalofoho. ⁴⁶ Ngko olo hwaho loponjo pomponaho sohwo'ni a'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko sikwo'mjoho'mo mohumafitne so'no pmmentohe hwo'nyoho. ⁴⁷ A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho ko upa'ningkuhwosi hungkuno homo somo tifi min'ngkayo'njo sohwo ngko kakoe yahino somne'no tohino muyimnehono. O'o, ngko a'amufe yahino somne'no tohino yano uyo'ne pmmentohe hwonimaho. Ngko a'amufe wonyomjo tohino mta'ni isihutofomayo'no pmmentohe hwo'nyoho. ⁴⁸ I a'amu ngkimo hwotoho nifekuji nje hungkunomo tifi min'ngkayo'njoso hofiko hofikimo hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyohoho. Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo hungkuno nto lijwasemo'mentohe hiso hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyonefoho. ⁴⁹ Hwap'ngoso yo'mayo hungkuno seliwo'n'ngkoheso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso lijwasemofone ntahon'ngki selalokweno. ⁵⁰ Ngko huno ole niyohi, A'amu nje Mpohwoe hungkunomo tifi in'ngkaweso sohwo kako songo ne'no humantihwone hweho. Oseso yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso Mpohwo ntiwo'n'ngkisoso ngko sekumo nto'nohini selalokweno.

13

Jisas kakoe inomokomoyo sohwafe sifemo mijo yoma'mentisofoho.

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * iyoho humayo'ne no'no mo'n'ngka imo'none sohonta Jisas kako huno ole uyimeto, Mo'n'ngka ngko olo hwaho lopo uliko'mahm'mo nje Mpohwoe angopono wasimne hwo'nyoho. Ose huno umentisofoho. Olo hwaho loponjo hwe moya'mi kakine'no hitoho ulofiwon'ngkohoho somo Jisas kako hitoho mikun'imposo ulo'mentisofoho. Kako kakoe a'amu ne somne'no hitoho ne'no ulofontan'ngki kakoe poyo imo'nyo sikunososo i'mofapmmmentisofoho.

² Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwo'nanonji nohumentani sikuno'nji wopayo nontan'ngkuhwoni Seten kako Jutas Isikaluyout Saimoun'ye hwomu sohwo olo hunolo nto uyimeto, Kiko Jisasi'mne'no tokoyo'ofu uyimonji yalokunososo olohonta olo sikwo'miyo lomo noho fiyo. Oso hunoso Seten umentisofoho. ³ Oso hohosohonta Jisas kako huno ole uyimeto, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso ngkimo enjwa'mo nto ho'nanihumasofoho. Huno nom'ne olo so'nji huno uyimeto, Nje Mpohwo kako olo hwaho lopo nihwatimentiso sohwo'ni ngko apa'no kakiyepono asomo nosimnefoho. Huno ose uyimentisofoho. ⁴ Oseso Jisas kako wopayo fehohnjo moi'wo manyohwo kako nolikafonto kakoe nem'no manji'mofu wae yaofonto kako sosayo sipo'nyo nomanto kakoe simehopo nano mtitofahinimentisofoho. ⁵ Ose mtitofahinonto kako mijo nomanto noswanopo sisasyonto kako kakoe inomokomoyo sohwo'niye sifemo mijo yonema'mentisofoho. Ose yonemanto kakoe sosayo sipo'nyo kakoe simehopo mtitofahinimentiso so'nji sosayo nasipomentisofoho.

⁶ Oseso Jisas kako Saimoun Pitamo u'mahon'ngki Pita ulimeto, Hwe Engofo, kiko nje sifemo mijo uyonima'monntaho. ⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimeto, Olohonta olo kilohofalokwe loso kiko huno makiyohoyohoho. I oso'no hwangku

* 13:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

kiko huno wakiy+montonoho. ⁸ Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Nje sifeso mijo niyan+mahotoho. Nihu'no ngkilaho. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko jije sifemo mijo miyokumaso'manji kiko ngko'nji mohumayo'ne hwosoho. Kiko nje syoho mantohofiyo'ne hwosoho. ⁹ Ose ulahon+ngki Saimoun Pita komo'no ul+mento, Hwe Engofo, ose'manji nje sifemnohini yon+mahotoho. O'o, nje aho mnokino hopi'nonohino lomo fiyon+maho. ¹⁰ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, A'amu fihwo kakoe a'apaho hi'nji mijo nto yomo'n+ngkiso sohwo kako kiho ane imo'nyo so'no syoho engo'njo hwo'maho. O'o, kakoe sifemnohini mijo yomo'n+ngkuhwosi kiho ane'njo wohumamontonoho. Olo ango lomo humalohwone sohwaso anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho. Nom'ne sohwaso kiho ane hwasoho. Ose ul+mentisofoho. ¹¹ Hwap+ngoso Jisas kako Jutas kakine'no tokoyo'ofu yone sohune'no huno uya-hon+ngki, Anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho eso ul+mentisofoho.

¹² Oseso Jisas hofi+koe sifemo mijo moi'wo esojwamofonto kakoe nem'nomanji'mofo apa'no yonto nakwo'nji apa'no ampo humamentisofoho. Nohumanto nal+mento, Ngko sekwoe sifemo mijo yosemahe so'no huno ito'no nto laseyohoho. ¹³ Ose ulonto ul+mento, Sekwo ngkine'no Hungkuno Mesyolonet+hwayo hwosoho. Nakwoe Hwe Engo hwosoho ntiwo'n+ngkohof+hwasoho. Oso hungkuno ntiwo'n+ngkohofoso nto'nohinoho. Ngko huhwo'ne osenohinoho. ¹⁴ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni sekumo hungkuno meselut+hwayo sohwo'ni ngko sekwoe sifemo mijo yosema-hono. Sekwo nakwo hwe engo hwona'nyoho likuji nom'ne a'amu sofe sifemo mijo miyomapitnnoho lonji selohofohono. Oseso sekwo sohwaso sekwo nom'ni hwafe sifemo mijo y+maofi+kujo'no hofi+ko sekwoe sifemo uyosemapife. ¹⁵ Olo selohofohu yahino loso nto set+hwaheso sekwo nom'ni hwamo ose ulohopmno. ¹⁶ Ose ulonto ole ul+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. Upa'n+mno. A'amu fihwa hofi+ko nom'nihwoe syoho ulohofiy+wo'n+ngkohofu sohwa hofi+ko hofi+koe hwe engomo muyakolopitne hwafoho. A'amu fihwa hungkuno motawowo'n+ngkohofu sohwa hofi+ko a'amu lihwat+mentiso sohomo muyakolop-itne hwafoho. ¹⁷ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni ngko olo hiloso selohofohu so'no sekwo olo hungkuno selalokwe hwap+ngoso huno waseyono. Sekwo nom'ne hwamo ulohofoso ngko selohofohu hopaso ifijo'manji sekwo simeho wop+ngo wasemo'n+montonoho.

¹⁸ Ose ulonto ole ul+mento, Olo hungkuno selalokwe loso sekwo hopi'nonohino sohwanne'maho. Ngko sehwasopo'mentohe sohwanne'no sekwoe yahino humayo so'no ngko huno niyohoho. I oso'no An+tuye hungkuno a'amu mt+mokumentohofoso ne umo'n+montonoho. Hungkuno anga'nohinoso olenoho. Hwe fihwo ngko'nji wosopayo nososohwo kako ngkine'no hohujo ikinjan+mof+hwaso nje mangohwo umo'n+montonoho.

Ifalifaliyo ose mt+mokumentohofofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ne imo'noso sohonta'ne'no selalokweno. Ne imo'n+ngkuhwoso'no sekwo huno ole wosyon+fi+syant+feho. Jisas kako ne'njo hweho. Ose wosyon+fi+syant+feho. ²⁰ Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Ngko a'amu fihumo uhwojahon+mo a'amuso sohomo ut+maf+kuji wop+ngo ulohop+fijo'manji hofi+ko ngko huhwo'n+mo nt+maf+kuji wop+ngo wontohofant+feho. A'amu ngkimo nt+malokwofo sohwa hofi+ko nje Mpohwo An+tu huhumo ut+malokwofo. Ose nal+mentisofoho.

*Jutas kako Jisas+mo mango hwafe ahomo ho'nahumentiso so'ne hungkunofoho.
(Mat+yu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-33)*

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hi tango m+kun+mposo uyahon+ngki kako hungkuno yolohoso ole lijwao'mento, Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwaso ahomo woho'nanihumonte hweho. ²² Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo

anga'no anga'nohino sohwna'ni honingkonontani tihune'no kalohoho huno syafihu'mentihwonefoho. ²³ Ngko Joun olo hungkuno ifalifaliyo mtimokalokwe sohwo'ni Jisas kako ngkimo simeho engo ntapwo'nngkiso so'no ngko Jisasi'nji afapo humohumantohe hwo'nyoho. ²⁴ Oseso Saimoun Pita kako ngko Joun'ni uhwonyo'ne aho songo songo yahoningki ngko kakimo uhwonngkahoningko Pita ole ntimento, Kiko Jisasi'mo ulohonyo. Tihune'no kolalofoho. ²⁵ Ose ntahoningki ngko Jisasi'mo ikinjamo lohofonji ulimento, Hwe Engofo, kiko tihune'no lalokuno. ²⁶ Ose ulahoningko Jisas nalimento, Ngko wosopayo kutnnyoso mijomo yomahm'mo a'amu fihumo uyimonnoho. Oso huhweho. Jisas ose nalonto kako wosopayo kutnnyoso mijo yomanto Jutas, Saimoun Isikaliyoutiye hwomumo uyimentisofoho. ²⁷ Ose uyahoningki Jutas nimentisofoho.

Oso hohosohonta Seten kako Jutasimo ehuhnnao'mentisofoho. Jisas Jutasimo ulimento, Kiko yo'mayo umonji yohinoso olohonta komo'no fiyo. ²⁸ Oso hungkuno Jisas Jutasimo ulimentisoso kakoe inomokomoyo sohwna'ni osopo humohumantihwone sohwna'ni hwapingo neso huno monayo hwona'nyoho. ²⁹ O'o, fehohnjo sohwna'ni nakwo Jutas nakwoe hamniyoho ipofokosyohumawo'nngkiso so'no huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako oso Sikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo mpe-e'ne lihwatimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. Fehohnjo sohwna'ni huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako a'amu umofonyo iyo somo hamniyoho uyo'no lihwajimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho. ³⁰ Jutas kako oso wosopayo nomanonto mempono komo'no humentisofoho. Noswonto uhwonimentisoso sikuno nto mjaomentisoso uhwonimentisofoho.

Jisas kako honingkanano hungkuno songo so'no kakoe inomokomoyo sohwno lutihwamentisofoho.

³¹ Jutas kako syukwato lohofahoningki Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwna'nimo nalimento, Olohonta A'amufe Hwomu sohwo'niye yofe engo utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso hiso'no Anituye yokumpohn'nyo engo somo a'amu timo uhwonngkuji hofiko kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ³² Ngko nje Mpohwoe yofe engo imoku'me'no Mpohumo kakoe yofe engoso kakoe Hwomu sohwo'nimo komo'no wontapmmontonoho. ³³ Ose nelikwato lohofonto ole nalimento, Nje mehomi sohwaso ngko sekwo'nji we'enepe nohumahm'mo woseliko'ma'monnoho. Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe wonyopi wotipeentifeho. Ngko a'amu Juta sohwno hungkuno nto ulimaleso olohonta sekwo huhwahnonni selalokweno. Ngko ume sopo sekwo olohonta ngkimo monimapatnnohofo. ³⁴ Oseso ngko honingkanano hungkuno songo sejopalokweno. Sekwo sekwoe a'amu somne'no simeho wosema'nono. Ngko sekumo simeho sejopalokwe pa'nyoso sekwo sekwoe a'amu somo simeho uyimno. ³⁵ Sekwo oso hopa a'amu somo simeho uyikujo'no nom'ne a'amuso sehoningkuji ole waselife, Jisasiye inomokomoyo hwasoho. Ose woselantifeho.

Jisas kako Pita kakine'no hohujo ikinjimofone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Saimoun Pita kako Jisasi'mo ulimento, Hwe Engofo kiko ntimne hwosilo. Ose ulahoningkahoningki Jisas ulimento, Ngko ume sopone'no kiko olohonta manngkapihnohino. I oso'no hwangu sohonta kiko ngkimo nimatnne hwosoho. ³⁷ Ose ulahoningki Pita ulimento, Hwe Engofo, olohonta ngko kikimo mokinngkapeso pipine'elo. A'amu sohwa hofiko kikimo fonjakohufijomanji hofiko ngkimo fonjanisoyoso wopingofoho. Ngko kikimo kufo'mayo'ne pe'nimeso wopingofoho. Wape'nimo. ³⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Kiko ngkimo nifo'mayo'ne wape'nimo lalohino. Hungkuno nehopi'nohino wakilmonne'no yohono. Olohonta tosika

yoka maho'nyo sohonta kiko mango hufa'u sihune ole walimonnoho, Ngko Jisas sohune'no huno maniyo hwo'nyoho. A'amu somo ose ulimonnoho. Jisas Pitamo ose ulimentisofoho.

14

Jisas sohwo kako Mpohwo Anitumo u'mayo'ne honingkano hweho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nohumentani nakumo nalimento, Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'n'ngkuhwoloho. O'o, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyimno. Oso'no sekwo ngko huhwo'nimo simeho hi'ntnnono ntapmno. ² Nje Mpohwoe angoso sohe pi'n'ingo'njoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njontentesi ngko sekumo hohonta selimnesohilo. Ngko sekwoe anga ito'no wesyo humamne hwo'nyoho. ³ Ngko sekwoe anga ito'no yasesimo ngko sekumo setimayo'ne asomo wapmne hwo'nyoho. Oso'no sekwo ngko'njo afa nohopo humentihwanefoho. ⁴ Ngko simne honingkano somne'no sekwo huno seyohoho.

⁵ Ose nelahoningki Toumas ulimento, Hwe Engofo, kiko ntimne hwasilo. Nakwo huno monayohoyohoho. Nakwo oso honingkano somne'no hunoso pipi ihwasi syofisyanehwono.

⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Ngko sohwo'ni Mpohumo u'mayo'ne honingkano hwo'nyoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino hwapingo hwo'nyoho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo hwo'nyoho. A'amu fihwo kako Anitumo u'mayo'ne honingkano nom'neso mauyoho. O'o, ngko'nohini Mpohumo u'mayo'ne honingkano hwapingo hwo'nyoho. ⁷ Sekwo nje hwapingo ne so'no huno nto'no seyontentesi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno seyihwonesohilo. Olohonta sekwo Anitune'no huno nto seyohoho. Sekwo kakimo nto uhwon'ngkohoho. Sekwo ngkimo nohon'ngkohoho so'no sekwo Anitu huhumo uhwonontifi kakine'no huno nto'no seyohoho.

⁸ Ose ulahoningki Filip ulimento, Hwe Engofo, kiko Mpohumo fonetihwaho. Nonetihwahojo'no nakwo simeho wopingo wonamo'nimontonoho.

⁹ Ose ulahoningki Jisas kako ulimento, Filip ngko sekwo'nji sikuno pi'n'ingo engo nto humantohe hwo'nyoho. I osomo kiko ngkine'no huno ito'no makiyo'njo hwasilaho. A'amu ngkimo nohon'wo'n'ngkiso sohwo kako nje Mpohwo Anitumo uhwalofoho. Oso'no pipine'no lohino. Kiko Mpohumo fonetihwaho lohinosofo. ¹⁰ Kiko ole losyofisyalokuno. Jisasi'nji kan'ngkwohwo'nji siko afa'maho. O'o, Jisas kako kengo hweho. Kan'ngkwohwo kengo hweho. Ose losyofisyalokuno. Hungkuno ngko sekumo selinyoso nje huno mta'ango'maho. O'o, Mpohwo Anitu kako ngkimo humaso sohwo kako yo'mayo syoho iwo'n'ngkohoho. ¹¹ Sekwo olo hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyimno. Ngko nje Mpohumo humaleno. Mpohwo kako ngkimo humaho. Oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyo'manji i yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohoho iwo'n'ngkohe so'no sekwo huno ikwesiyafisyikui sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno.

¹² Hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo yo'mayo syoho ngko iwo'n'ngkoheso kako uyimontonoho. Ou, ngko nje Mpohwoepono sime sohonta oso a'amu huhwo sohwo kako olopo nohumahwosi yo'mayo syoho ngko imentohe somo kako niyakolofososo ngko ufo'ma'monnoho. ¹³ Hwap'ngoso ole, sekwo nje Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikui nje yofe lifijosso ngko yo'mayosso wosejapmmonnoho. Ngko yo'mayo sekumo sejapm'me'no nje Mpohwoe yofe sekwo noho'nomafikui'no kakoe yofe engoso umo'nimontonoho. ¹⁴ Sekwo nje Mpohumo nje yofe ulifijosso ngko yo'mayo imneso'no jomo ntikui'no ngko uyimmonnoho.

Jisas kakoe Towahuno Wopingo somo uhwajone'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Sekwo ngkimo simeho nehopi ntapifijo'manji ou, sekwo nje hungkuno hopi'nonohino somo haloho pekuji ito'no wonningkopantifeho. ¹⁶ Ngko Mpohumo jomo ulime'no kako nom'nihwo sekumo Yokumpohn'nyo Sesofitofosyohumayo'nehwo wosejapmmontonoho. Oso huhwo sohwo kako sekwo'nji engolopohamo ne'nohini wofosyohumentihwantife hweho. ¹⁷ Anitu kakoe Towahuno sohomo sekuyepono uhwajihwoso'no Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno nehopi'nohini wasetihwamontonoho. I oso'no a'amu hwahoponjo yahino somo iningkuwalokwofoso hofiko oso Towahuno huhwo sohomo momaso'njofoho. Hwapingoso hofiko kakimo timo muhwonyo'njo ikuji hofiko kakine'no huno muyofoho. I oso'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Hwapingoso olohonta kako sekwo'nji humaho. Hwangku kako sekwoe simeho mo'mo wohumamontonoho.

¹⁸ Ngko sehwti'mo'me sohonta Anituye Towahuno sohwo sekwo'nji humaso so'no sekwo sikumehomi pa'nyo mohumafitnnehofo. O'o, ngko sekuyepono asomo wapmmnonoho. ¹⁹ We'enepi olo hwaho loponjo a'amuso hofiko ngkimo apa'no manohonifitnnefoho. I oso'no sekwo wonohonantifeho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwapingo sohwo'ni kalohi sekwo hoku songo ne'no wohumantifeho. ²⁰ Ngko nje Mpohwoepono sehwti'mo'me sohonta sekwo huno ole waseyono. Ngko nje Mpohumo humaleno. Sekwo ngkimo wofosyonohumantifeho. Ngko sekumo wosefosyohumamonnoho. ²¹ A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho pehwosi hungkuno homo somo ito'no tifi iningkaweso sohwo kako ngkimo simeho nehopi ntopalofoho. A'amu ngkimo simeho ntapiwon'ningkiso osohomo nje Mpohwo kako simeho uyalofoho. Ngko huhwo'ni oso huhwo sohomo simeho uyimo ngko kakimo utihwa'nyopo ikinime'no kako ngkimo wonohonimontonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²² Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Jutasiyoho. Osohwo kako Jutas Isikaliyoutimaho. O'o, nom'ne hweho. Oso Jutas huhwo sohwo kako nohumanto Jisasi mo ulimento, Hwe Engofo, kiko nakwo sohwo'na'nimo ne'mahoji hwe moya'mi hwahoponjoso makohonyo'njo iyoso pipilo. ²³ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, A'amu ngkimo simeho nehopi ntaposo'manji kako nje hungkunomo ito'no wonningkamontonoho. Oso hwe huhwo sohomo nje Mpohwo Anitu kakine'no umonimontonoho. Nekwo'montosa'i oso hwe huhwo sohomo u'mehwasi kako'nji engolopohamo ne'no wohumantanoho. ²⁴ A'amu nje hungkunomo tifi ito'no min'ngkayo'njo sohwo kako ngkimo simeho hi'ntnnono mantapiwon'ningkiso hweho. Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo nihwatimentiso sohwoe hungkuno ntapmmentisoso selalokweno.

²⁵ Ngko sekwo'nji nohumanji hungkuno loso selalokweno. ²⁶ I oso'no ngko sekumo sehwti'mo'me'no nje Mpohwo kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo ngkimo niyohope'ne sekumo Yokumpohn'nyo Sosofitofosyohumayo'ne sekuyepono uhwatimontonoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi sekumo yo'mayo so'no hofiyo wolosetihwamontonoho. Kako sekwoe hunomo huno sefohotofihwoso'no yo'mayo hungkuno selimentoheso huno ikwesiyafisyikujihuno waseyimontonoho.

²⁷ Ngko sekumo sehwti'mofalokwe so'no ngko nje simeho wopingo'nji simeho pompenjiyo'nji sejopalokweno. Hwe moya'mi hwahoponjo sofe simeho pompenjiyoso simeho wopingoso iyoswo ilo'molajo iwon'ngkisoso pa'nyo'njofoho. I nje simeho wopingo nje simeho pompenjiyoso oso pa'nyo'maho. O'o, hwahoponjo somo yakolo'nnyofoho. Oseso yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo yomo ikuji iyoho sen'ngkuhwoloho. ²⁸ Oso hungkuno selohe loso sekwo apa'no huno fikwesiyafihupmno. Ngko Mpohwoepono nosimo sekuyepono asomo wapmmnonoho. Sekwo ngkimo simeho nehopi ntape'manji ngko nje Mpohwoe ango wonyoangkafo sopo nosime'no sekwo simeho wopingo wasemonimontonoho.

Hwap+ngoso Mpohwo An+tu kako ngkimo hwofilo'nnyo hweho. ²⁹ Yo'mayo hiso mmo'nontan+ngki selalokweno. Oso'no hwanguku sohonta yo'mayo selohe so'no i'mofap+hwoso'no sekwo osomo uhwon+ngkuji sekwo ngkimo s+meho hi'ntnnono ntap+fitnne'no selalokweno.

³⁰ Nje s+ikuno sekwo'nji hungkuno jo'neso mofo nto imo'n+imaho. Hwap+ngoso Seten hwe wonyo olo hwaho loponjo yahinomo mokosyohumawo'n+ngkiso sohwo kako wonyo ntohoho'neso nto i'mofapohoho. I oso'no kakoe yokumpohn'nyoso ngkimo moniyakolofonehoho. Seten ngkimo moniyokolofontan+ngkuhwosi ngko poyo wape'n+monnoho. ³¹ Hwap+ngoso hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofi+ko ngko nje Mpohumo s+meho engo uyalokwe so'no huno t+pemayo'ne ngko oso hungkuno Mpohwo ntapmmentiso somo ito'no t+fi un+ngkamonnho. Yo'mayo tango ko n+imahon+ngkuhwosi ngko ne'no un+ngkamonnho. Ose nalonto nal+mento, Fil+kapmno. Wohwano. Ose nal+mentisofoho.

15

Jisas kako 'wain' iyo hwap+ngo ne hweho.

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwna'n+imo pahnn+imo hungkuno ole nal+mento, Ngko iyo hwap+ngo ne hwo'nyoho. Nje Mpohwo iyo uyo syoho sohwo'n+imo mokosyon+humunyo hweho. ² Nje iyopamo ne minto'nyoso Mpohwo kako nolofehwosi wae weeo'mtonoho. Iyopamo ne into'nnyo hopi'nonohinosa kako nofasy+hwosi pamo ne'njoso wawo'montonoho. Hwap+ngoso ipisayo engo into'n+ngkuhwosi ne engo imo'nyo'nefoho. ³ Oso pa'nyoso sekwo nje apamo sohwaso sekwo nje hungkunomo ito'no in+ngkwalokwofo so'no oso hungkuno hiso yo'mayo yahino wonyo imotofo somo wae esemofalofoho. Sekwo kiho'maso'njo humalofo. ⁴ Sekwo ngkimo fosyon+humamno. Ngko sekumo wofosyosehumamonnoho. Iyopamo fihwo kako iyo ne hwap+ngo somta'ni nosanj+hwosi p+wasyososo kako ipisayo neso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso sekwo ngkimo mon+fohi'nyo'manji sekwo huhwasi ipisayo neso minto'nyo'ne hwasoho.

⁵ Ngko iyo hwap+ngo ne hwo'nyoho. Sekwo nje apamo hwasoho. A'amumu fihwo ngkimo fosyon+humaso sohwo ngko kakimo wofosyohumamonnoho. Oso'no kako ipisayo ne engo'njo hweho. Sekwo ngkimo n+is+kwat+fijo'manji sekwo yo'mayo neso mifitnne hwasoho. ⁶ A'amumu fihwo kako ngkimo n+is+kwatnnyo sohwo a'amumu iyopamo yofoho inyoso wae yaofont+fi tohomo ho'naef+wo'n+ngkohoho hopaso nje Mpohwo kako hwe huhwo sohomo wae yaofonefoho.

⁷ Sekwo ngkimo non+humaf+kuji sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf+kujo'manji yo'mayo so'no semo'n+ngkuhwoso'no ngkimo jomo nt+fijoso yo'mayoso sekumo wose'ma'montonoho. ⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje inomokomoyo ne imo'n+ngkuji sekwo ipisayo ne engo'njo imo'n+fitnne hwasoho. Oseso a'amumu hofi+ko An+tu kako sekumo hofiyo semokosyohumentan+ngkuhwosi sehon+ngkuji hofi+ko nje Mpohwoe yofe engo noho'nomapitnnefoho. ⁹ Nje Mpohwo kako ngkimo s+meho engo ntap+wo'n+ngkiso hopaso ngko sekumo s+meho sejopalokweno. Oseso sekwo nohumaf+kuji ngko hitoho engo sejopalokwe so'no huno syaf+sy+kuji yo'mayoso ifitnne so'no sekwo An+tumne'no yokumpohn'nyo fiyoho'n+imno. ¹⁰ Ngko nje Mpohwoe hungkunomo t+fi ito'no in+ngkawowo'n+ngkohe so'no ngko huno niyohi, nje Mpohwo hitoho engo ntopalofoho. Oso pa'nyoso sekwo nje hungkunomo t+fi ito'no in+ngkafijo'manji sekwo huno ole waseyono. Jisas kako hitoho engo nejopalofoho. ¹¹ Olo hungkuno selalokwe loso nje s+monyoyo iyoso sekwoe s+meho mo'mo wasewenonji selalokweno. Oso s+monyoyo iyoso s+meho mo'mo engo m+kun+mposo wasemo'n+ngkuhwono.

¹² Jisas ose nalonto nalimento, Sekwo olo hungkuno losomo tifi ito'no fin'ngkamno. Ngko sekumo simeho sejopalokwe hopaso sekwo nom'ne a'amu somo ose uyimno. ¹³ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo simeho uyihwoso so'no kako a'amu hisofe mango sohwo ole ulimontonoho. Olo a'amu lomo sekwo nusihutofikuji ngkim-nohini fonjan'humno. Ose loso sohwo kako kakoe a'amu hisomo simeho uyoso yakolo'nnyo hweho. ¹⁴ Sekwo sohwasi nje hungkunomo tifi ito'no nningkapifijo'manji sekwo nje a'amu ne hwasoho. ¹⁵ Syoho ulohofiyo sohomo kakoe hwe engo sohwo kako yo'mayo so'no yoloho mujo'njo hweho. O'o, syoho ulohofiyo sohwo kako syoho'nohini inyo hweho. I ngko olohonta nje syoho ntohofiyo hwasoho eso apa'no masel'mnehono. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ntimentiso so'no ngko yolo-hoso nto selimalefoho. Oso'no olohonta nje a'amu hwasoho selalokweno.

¹⁶ Sekwo ngkimo simo'mo nakwoe Hwe Engo'ne hwehontifi nihwosopo'mentohofihwonimaho. O'o, ngko simo'mo sekumo nje a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentohe hwasoho. Sekwo ipisayo ne into'nyo'ne sehwsopo'mentohe hwasoho. Oseso olo syoho sejopalokwe loso sekwo yahon'ngkuji a'amu pin'ngoso nje hungkuno nupa'n'ngkuji tifi nningkapifijoso nakwo'nji ne'no nohumantokutnefoho. Oseso sekwoe syohoso ne imo'n'ngkuhwoso'no ne'no nowentihwonefoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje Mpohumo nje yofe ulikuji yo'mayo so'no jomo ulifijoso kako wosejapmmontonoho. ¹⁷ Oseso ngko olo hungkuno loso apa'no yokumpohn'nyo selalokweno. Sekwo a'amu somo simeho nehopi uyimno.

A'amu hwahoponjo sohwa hofiko Jisas'ye inomokomoyo sohwanne'no mangohwa imo'n'ifitne so'ne hungkunofoho.

¹⁸ Hwe moya'mi hwahoponjo yahinomo tifi in'ngkwalokwofoso hofiko sekwoe mangohwa imo'n'ifijo'manji sekwo huno ole waseyono, Simo'mo ngkine'no mangohwa imo'n'imalofofoho. ¹⁹ Sekwo olo hwaho loponjo yahinomo tifi in'ngkafijontentesi u, a'amu hwaho loponjoso sekumo nakwoe a'amu hwasoho selifijoso simeho sejap'kutnesohilo. I oso'no sekwo olo hwaho loponjo a'amu hwasimaho. O'o, ngko olo hwaho loponjo yahino somne'no iwaho ito'no ehumayo'ne so'no sehwsopo'mentohofoho. Oseso hwe moya'mi hwahoponjoso hofiko sekwoe mango hwafoho. ²⁰ Olo hungkuno nto selohe loso huno ito'no fisyafihupmno. A'amu syoho ulohofiyo sohwoe yofe engoso kakoe hwe engo sohwoe yofe engomo muyakolofoneho. Oso hiso'no sekwo in'ngo seyihwoloho. Ngko sekwoe hwe engo sohwo'nimo a'amu hwahoponjoso wonyo ntohofiwo'n'ngkohoho hopaso hofiko sekumo woselohofantifeho. I hofiko nje hungkunomo haloho nipopijo'manji hofiko sekwoe hungkunomo haloho wosepeentifeho. ²¹ A'amu hwahoponjoso hofiko Anitu nihwatimentiso so'no huno muyofoho. Oso'no sekwo ngkimo tifi nningkapiwon'ngkohoho so'no hofiko yo'mayo wonyoso woselohofantifeho.

²² Ose nalonto nalimento, Ngko olo hwaho lopo mape'njo ntentesi nje hungkuno hofikimo mulontimntentesi hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no hofiko tohino engo momafikutnesohilo. I oso'no nje hungkunomo nto ko upa'nimotofoso hungkuno homo somo simeho muyofoho. Oso'no sikuno ae'uyo somo ngko wonyo hwasoho ulime'no hofiko mampi'nyo ifitnefoho. ²³ A'amu nje mangohwa imo'noso sohwo kako nje Mpohwo huhune'no mangohwa osenohini umo'nimonte hweho. ²⁴ Yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amuso hofiko miy'won'ngkiyohofoso ngko hofiko'njopo itihwamentohofoho. Oso syoho hiso ngko miyo'njo yontimntentesi hofikoe wonyo hon'ngkano somne'no tohino engo momafikutnesohilo. I oso'no olohonta oso syoho wop'ngo imentohe somo hofiko timo uhwonontifi hofiko ngkine'no nakwolaho ntimentohofoso hofiko ngko'nji nje Mpohwo huhwo'njiye mangohwa imo'nimentohofofoho. ²⁵ Oseso hofikoe yahino homo somne'no oso

Anituye hungkuno anga'no mt'i'mokinyoso ne imo'nalofoho. Oso hungkunoso olenoho. Ngko hofi'kimo wonyo ko mulohofahon'ngko hofi'ko ngkine'no siki mango-hwa imo'nnyofoho.

²⁶ Ose nalonto nalimento, Ngko nje Mpohwoe pone'no nosi'mo Anituye Towahuno yokumpohn'nyo sosofitofosyosehumayo'ne sohomo ngko sekuyepono wolihwatimonnoho. Oso Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno ne'njo hweho. Kako Mpohwo'nji fosyohumawo'n'ngkiso sohwo kako sekuyepono wapmmontonoho. Kako nopihwosi ngkine'no hungkuno wolijwasemo'montonoho. ²⁷ I sekwo ngko'nji nje syoho ema'mentohe sohonta humamotohwone so'no sekwo huhwahnnonji a'amu hopi'nonohino somo yo'mayo upa'nontifi uhwonontifeso flutihwafikuno.

16

¹ Ngko sehwti'mo'me sohonta sekwo ngkine'no hohujo ikinjanimopitnnohonji yo'mayo yolohoso lijwosemofalokweno. ² Hwangku sekumo a'amu Jutafe tajo ango somta'ni wae wesemofantifeho. I tifi no'mo a'amu fehohnjoso hofi'ko sekumo fonjasesyikujono hofi'ko huno hwasyo ole wosyofisyantifeho, Nakwo Anituye syoho wopingo ulohofiyi'wo'n'ngkuhwone so'no olo hwe lohomo wofonjosyano. Hwasyo ose wosyofisyantifeho. ³ Hwap'ingoso hofi'ko nje Mpohwo'nji ngko huhwo'nnontnne'no huno nto'no muyofoho. ⁴ Tifi no'mo olo yo'mayo loso i'mofaposo sohonta hungkuno ngko sekumo lijwosemofalokwe loso'no sekwo apa'no huno ikwesiyafihupitnne'enji selalokweno.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe syoho iyo'ne hungkunofoho.

Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo hilo so'no maselimmotefoho. ⁵ I oso'no olohonta Anitu kako ngkimo sekwoe ango lopone'no nihwatimentiso sohwoepono asomo wasi'mne hwo'nyoho. Ngko wasi'mne hwo'nyoho ko selahon'ngko sekwo ngkimo peho'ne nehwti'mofalokuno eso mantohonyofoho. ⁶ I olohonta ngko wasehwti'mo'mne'no yohono selohe so'no sekwo sekwoe simeho tango seyohoho. ⁷ I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Ngko sekumo sefo'mayo'ne wasimonne'no yohono. Ngko sekumo masehwti'mofe'njo'manji Towahuno sekumo yokumpohn'nyo sosofitofosesyohumayo'ne sohwo mose'manehoho. I oso'no ngko sime'manji ngko Anituye Towahuno huhwo sohomo sekuyepono walihwatimonnoho. ⁸ Kako nopihwosi syoho hufa'u sihune yone hweho. Sime'mo kako a'amufe yahino wonyo ujo ehontojwasyihwoso'no hofi'ko yofe uhwopitnnefoho. Nom'ne syohoso kako hon'ngkano ito'nohinoso utihwamontonoho. Nom'neso a'amu yahino wonyo somne'no tohino mayo'ne Anitu kako yano ulofiyone so'ntnne'no ulimontonoho. ⁹ Hofikoe yahino wonyo hwap'ingo so'no Anituye Towahuno sohwo ole utihwamontonoho. Hofi'ko ngkine'no simeho hi'ntnnono montapmmotofo so'no hon'ngkano wonyoso hi'njofoho. ¹⁰ Anituye Towahuno sohwo kako hon'ngkano wopingo ito'nohino so'no ole utihwamontonoho. Ngko hon'ngkano homo somo into'nohino imote so'no nje Mpohwo kako ngkimo asomo ntimanefoho. Oseso sekwo olopo apa'no manohon'fitnnefoho. ¹¹ Anituye Towahuno sohwo kako a'amufe yahino wonyo somne'no yano ulofiyone so'no ole utihwamontonoho. Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho loponjo a'amu mokosyohumawo'n'ngkiso sohomo yano nto ulofimentiso so'no a'amu Setenimo in'ngkwalokwofo so'ntnne'no yano ulofiyihwoso'no hofi'ko tohino engo nomapitnnefoho. Ose utihwamontonoho.

¹² Ose nalonto nalimento, Ngko sekumo hungkuno pi'ningo engo waselimonji ko yoheso sekwo oso hungkuno selime somo huno seyone so'no hopoenohino hwasimaho. O'o, hopi'nono selime'no sekwoe simeho tango engo seyono.

13 I oso'no hwangku Anituye Towahuno hungkuno nehopi'nohino sejo'ne sohwo kako nopihwoso'no kako sekwo'nji humahwosi kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ne somne'no nto'no womikinjosehwatimontonoho. Kako kakoe huno mta'ni syofisyihwasi waselimonto'maho. O'o, yo'mayo hungkuno kako nupa'n+wo'n+ngkiso so'no waselimontonoho. Oso'nji yo'mayo tifi no'mo imo'none so'ntnne'no waselimontonoho. 14 Kako nje hungkuno selimentoheso nomahwosi sekumo selihwoso'no yoloho neso lijwasemofihwoso'no sekwo huno nto'no waseimontonoho. Oso'no kako nje yofe engo so'no wosetihwamontonoho. 15 Yo'mayo nje Mpohwo mokosyohumasoso njefoho. Oso'no hungkuno nto seloheso ngko apa'no waselimonnoho. Anituye Towahuno sohwo kako nje yo'mayo hungkunoso nomahwosi oso hiso'no wolosetihwamontonoho.

Simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji apa'no simonyo uyantifeho.

16 Sekwo we'enepe ngkimo manohonyo'njo uyantifeho. I oso'no sekwo we'enehwo humafikuji hwangku sohonta ngkimo nonohon+fitnnefoho. 17 Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwna'ni ole hnn+mentihwoni, Oso hungkuno nalisoso hwap+ngo neso peho'neto. Ole nalohi, We'enepe sekwo ngkimo monohon+fitnnehofo. I oso'no we'enehwo nohumafikuji ngkimo apa'no nohon+fitnnefoho. I nom'ne nalisoso ole, Ngko nje Mpohwoe pone hwo'nyoho. Ose nalisofoho. 18 Oso we'enehwo nalisoso peho'ne nalohoho. Yoloho neso nakwo huno monayohoyohoho.

19 Ose hnnontani nakwo Jisasimo ko mujo'njo yahon+ngkuhwoni Jisas nakwoe huno so'no huno uyahon+ngki nakumo nalimento, Sekwo olo hungkuno ngko selohe loso'no peho'ne hnnalokwofo. Ngko ole selohono. We'enepe sekwo ngkimo manohon+fitnnehofo. We'enehwo humafikuji apa'no ngkimo wonohonantifeho. Ose selohono. 20 Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. We'enepe yo'mayo tango ni'mane so'no a'amu hwahoponjo pi'n+ingo engoso hofiko simonyo yontan+ngkuji sekwo sohwasihumotaho engo likuji simeho tango wasey+montonoho. I oso'no sekwoe simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji sekwo simonyo engo uyantifeho. 21 Ose nalonto kako pahnnimo hungkuno ole nalimento, Olo selalokwe loso a'mu fisi kako mehomi aswo mayo pa'nyofoho. A'mu fisi kako aswo toho'ne yonto simeho tohino umnonte so'no kakoe simeho wop+ngo mmo'nyofoho. I oso'no kakoe mehomi aswo mahwosi kako oso tohino engo so'no in+ingo mofihwosi simonyo uy+montonoho. 22 Oso mehomi aswo mawo'n+ngkohoho pa'nyoso sekwoe simeho tango'nji humalofo. Oso'no hwangku sohonta ngko apa'no sehoni'me'no sekwo simonyo engo apa'no uyantifeho. Oso simonyo iyo homo somo wae yafo'ne a'amu fihwo mohumuyohoho. O'o, awonoho. Simonyo iyoso ne'no nowentihwonefoho. 23 Oso sikuno homo somo sekwo ngkimo yo'mayo yo'mayo so'no mant+fitnnefoho. O'o, ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo nje Mpohumo yo'mayo yo'mayo so'no jomo ulikuji nje yofe'nji ulifijo so'no kako ngkine'no syanifisyihwosi yo'mayo yo'mayoso wosejapmmontonoho. 24 Hohonta oso hopaso sekwo mimmotofihwasoho. O'o, nje yofeso Mpohumo mulimmotofoto soku olohonta sekwo Mpohumo nje yofe'nji jomo ulifijosyo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Oseso sekwo simonyo nehopi'nohini uyantifeho.

Jisas kako olo hwaho loponjo yahino somo yakolo'nnyo hweho.

25 Ngko yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno seliwo'n+ngkohefoho. I tifi no'mo ngko pahnnimo hungkunoso maselimnehono. O'o, ngko nje Mpohumne'no hungkuno yoloho'nohini wolijwasemo'monnoho. 26 Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no Anitumne'no jomo ulifijo sohonta ngko ajwo sopo sekumo sefo'mayo'ne mohumamnehono. O'o, sekwo Mpohumo nje yofe ulifijosyo kako yo'mayo so'no wosejapmmontonoho. 27 Hwap+ngoso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontife

sohwahnne'no Anitu nihwatimentiso so'no huno seinyo sohwhanne'no Anitu kako simeho sejopalofoho. Kako sekwoe hungkunomo wosepa'nimontonoho. ²⁸ Ou nehopi. Hohonta Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo pmentohe hwo'nyoho. I olohonta ngko olo hwaho lopo sehwo'timohm'mo nje Mpohwoepono asomo wasimne hwo'nyoho.

²⁹ Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ulimentihwoni, Ihwoni. Olohonta kiko pahnnimo hungkuno monalohoyohino. O'o, hungkuno yoloho'nohini nalohino. ³⁰ Oso'no nakwo yo'mayo so'no huno nayohoho. Kiko huno hwapingo'njo hwosoho. Nom'ne a'amu hofiko huno'nohini syofisyantifeso hofikoe huno hiso kiko huno kinyo hwosoho. Oso'no nakwo olo hilo so'no simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. Kiko Anitu mta'ango nehopi'nohino hwosoho.

³¹ Ose ulahon'ngkuhwoni Jisas nalimento Olohonta sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono nehopi lontopant'kwofu. ³² Upa'nimno. Sekumo tango se'mayo'ne sikunoso we'enepe umo'nimonte'no yohoho. I nto i'mofapohoho. Oso'no hofiko ngkimo ni'kekujo'no sekwo ngkimo nihwot'mofikuji sekwo anga'no anga'no sekwoe angomne'no esesamo wohumpeentifeho. Oso'no sekwo ngkimo nihwot'mofikujo'no ngko'nohini nje mango sohwanji wohumamonnoho. I oso'no ngko'nohini'maho. O'o, Mpohwo kako huhwo ngko'nji wohumamontonoho. ³³ Yo'mayo tango se'mayo so'no ngko olo hungkuno hiloso selalokweno. Tango hiso se'mahon'ngkuhwosi sekwo ngkine'no ole wosyonifisyantifeho. Ngko Jisasimo ufohi'nonji kako'nji humalohwono. Ose syanifisyikuji sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. Sekwo olo hwaho lopo nohumentan'ngkuji yo'mayo tango wonyoso woselohofantifeho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo fiymno. Hwap'ngoso ngko olo hwaho lopo njo yahino somo hwotoho fenji nto uyakolo'maleno. Ose nalimentisofoho.

17

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no Anitu ufo'mane'ento jomo ulimentisofoho.

¹ Jisas kako oso hungkuno inomokomoyo sohwna'nimo nalonto kako ahwomomo timo uhwononto kan'ngkwohumo jomo ulimento, Mpohwo, nje sikuno nto i'mofapohoho. Olo a'amu lohwo nje yofe engoso utihwaho. Oseso kiko utihwahojo'no ngko jije hwomu sohwo'ne'no yofe engo nihwofikujo'no hofiko jije yofe woho'nomantifeho. ² Kiko a'amu hopi'nonohino somo ngkimo enjwa'mo uhumatimentohinofoho. Kiko a'amu fehohnjo ntapmmentohinoso kako songo ne'no humayoso yano uyine'enji ntapmmentohinofoho. ³ Songo ne'no humayo'neso olenoho. A'amu hiso hofiko nekwo'montosa'ine'no yofe ole wehwofantifeho. Kiko'nohini Anitu nehwohoho wokuhwofantifeho. Ngko Jisas Kilais sohwo'ne'no ole wonihwofantifeho. Nakwoe hwaho lopone'no Anitu uhwatimentiso hweho. Ose wonihwofantifeho. Yofe ose nihwofikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji songo ne'no humantokutnefoho.

⁴ Ngko olo hwaho lopo nohumanji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engoso nto utihwamalefoho. Yo'mayo syoho ntapmmentohinoso ngko moi'wo nto esojwao'malefoho. ⁵ U, Mpohwo hohonta olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta ngko kiko'nji nohumanji ngko yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo hwo'nyoho. Ngko kiko'nji humanji mokosyohumamote pa'nyoso oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji kiko ngkimo asomo ntape.

⁶ Olo hwe lohwa hwaho lopo njo ntapmmentohino lohwa ngko hofikimo kikine'no lutihwamale so'no hofiko kikine'no yofe kihwofalokwofu. Jije a'amu huhwo sohwa kiko ngkimo ntopahon'ngkini hofiko jije hungkunomo haloho pentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi tifi in'ngkopalokwofu. ⁷ Oso a'amu kiko ntapmmentohinoso yo'mayo hungkuno ulahon'ngko hofiko huno ole syafihu'mentohofi,

Olo hwe lohwoe hungkunoso Anitu mta'angofoho. Huno ose unyofoho. ⁸ Yo'mayo hungkuno kiko ngkimo ntapmmentohinoso ngko lutihwahon'ngko hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi huno ole uyalofoho. Hohonta ngko kiko'nji humanji kiko olo hwaho lopone'no nihwatimentohinofoho. Oso hungkuno somo hofiko simeho hi'ntnnono uyalokwofo.

⁹ Olo a'amu huhwo lohwanne'no jomo wakilimonne'no yohono. A'amu nom'ne olo hwaho loponjo somne'no mokilalokuyohono. O'o, olo a'amu kiko ngkimo ntapmmentohino lohwanne'no jomo kilalokweno. Jije a'amu hwafoho. ¹⁰ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso nje hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso kiko'ne mehomifoho. Jije mehomi huhwo sohwa ngko huhwo'nnonji nekwoe mehomifoho. Hofiko nje yofe engo ho'nomalokwofo. Nje yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso jifefoho. Jije yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso njefoho.

¹¹ Ngko kikiyepono wosapmmo li'mo hofikimo uhwatimo'monnoho. Olo hwaho lopo hofiko'nohini wohumantifeho. Oso'no nje Mpohwo wop'ngo'nohino sohwoosi olo a'amu lohwa hofiko ngkimo simeho ntap'fitne'enji uhwo'wosopo'mentohino loso yo'mayo yahino wonyo somo uyakolopitne so'no kiko jije yokumpohn'nyo engo so'nji ufo'mahoji umokosyohumaho. Kiko ngko'nji simeho afa in'motohwoyo hopaso hofiko simeho afa unife. ¹² Ngko hofiko'nji nohumanji oso yokumpohn'nyo kiko ngkimo ntapmmentohino so'nji ngko hofikimo wop'ngo umokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo nihuh'nahone mikinjan'mofefoho. O'o, ntapmmentohino hopi'nonohino sohwa wop'ngo n'ngkopalokwofo. A'amu anga'nohino sohume'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso ne imo'none hopaso kako anga'nohino sohwo tikanomo wene sohwo p'wahu'mentisofoho. ¹³ Olohonta olo a'amu lohwo uhwo'wotim'ahm'mo kikiyepono wosapmmonnoho. Ngko hofiko'nji olopo nohumanji yo'mayo hungkuno hofikoe simeho wop'ngo umo'none'enji kilalokwe so'no nje simeho wop'ngo nimo'n'iwon'ngkiso hopaso engo womantifeho.

¹⁴ Jije hungkunoso olo a'amu lohwo nto umotefoho. A'amu hwe moya'mi olo hwaho loponjoso hofikoe mangohwa imo'n'imentohofofoho. Hwap'ngoso ngko hopa hofiko olo hwaho loponjo yo'mayo somo min'ngkayo'njo hwafoho. ¹⁵ Ngko hofiko'nji yan'mofone makilohoyohono. O'o, ole kilalokweno. Hofiko olo hwaho lopo nohumentan'ngkuji oso hwe wonyo Seten kako a'amu lohwo wonyo umokonohonji kiko hofikimo hofiyi mokosyohumane'enji kilalokweno. ¹⁶ Ngko olo hwaho loponjo yahinomo in'ngkunyo hwon'maho. Oso pa'nyoso hofiko huhwanji olo hwaho loponjo yahinomo in'ngkunyahwa'maho. ¹⁷ Mpohwo jije hungkunoso hungkuno ne'njofoho. Oso hungkuno hiso olo a'amu lohwo kiko itihwahon'ngkiji hofiko hofikoe huno ehohosasy'hwoso'no hofiko yo'mayo yahino wonyomo uliko'mafikuji jije yahino wop'ngo'nohini ikuji jije a'amu ne wop'ngo umo'nantifeho. ¹⁸ Hohonta kiko ngkimo nihwojahon'ngkini ngko a'amu olo hwaho loponjo lohwanjo ajwo'mo humamotefoho. Oso pa'nyoso ngko olo a'amu lohwo hwe moya'mi hwahoponjo lohwanjo ajwo'mo wohumafenji hofikimo uhwojalokweno. ¹⁹ Ngko kiko'nji nohumahm'mo olo syoho simo'mjolo uyimonne'no yohono a'amu lohwa hofiko jije hungkuno so'ne huno ufohotofohojo'no hofiko jije yahino wop'ngo mayo'ne ufo'ma'mne'no yohono. Oseso hofiko jije a'amu ne wop'ngo umo'nantifeho.

²⁰ Ose ulonto ole ulimento, Olo a'amu lohwanohini mokosyohumaho eso makilimnehono. O'o, hwe moya'mi nom'neso hofiko olowafe hungkunomo haloho upa'n'ngkuji ngkimo simeho hi'ntnnono ntap'fijo somo kiko hofiyi mokosyohumaho kilalokweno. ²¹ Ngko ole'no nimo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nono nekumo simeho ejapikuji hofiko nekwo hopa simeho hunoso afa'njo umo'nantifeho. Mpohwo, kiko ngkimo nihumahnno. Ngko kikimo kuhumaleno. Oso hopaso hofiko nekumo ehumayo so'no nimo'n'ngkohoho. Hofiko ose ehumafikujo'no a'amu hwahoponjoso

hofikoe yahino wopingo somo uhwoninkuji ole wosyofisyantifeho. Ou, Anitu kako Jisas Kilais sohomo nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohweho likuji ngkine'no simeho wontipantifeho. ²² Jije yokumpohn'nyo kiko ntapmmentohinosa ngko hofikimo uyimaleno. Oseso ole'no nimo'ninkohoho. Nekwo simeho afa inontai humalohwoyo hopaso hofiko simeho afa'njo umo'nantifeho. ²³ Jije hungkuno lontneso nje simehomo mnawojo hopaso nje hungkuno hofikoe simehomo ose mnaweho. Oseso hofiko simeho afa ininkuji wopingo humafitne so'no nimo'ninkohoho. Oseso a'amu hwahoponjoso hofikoe humayo somo uhwoninkuji ole wohnnantifeho. Anitu kako Jisasimo nakwoe hwaho lopone'no nehopi uhwatimentiso hweho. Anitu Jisasimo simeho uyowo'ninkiso hopaso kako olo a'amu lomo simeho uyalofoho.

²⁴ Ose ulonto ulimento, Mpohwo, ole'no nimo'ninkohoho. Hwe moya'mi kiko ntapmmentohino hopi'nonohinosa hofiko ngko'njopo wohumantifeho. Olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta kiko simeho ntaponji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engo ntapmmentohinofoho. Olo a'amu lohwa hofiko oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji ntapmmentohino somo uhwonifitne so'no nimo'ninkohoho. ²⁵ Ou Mpohwo, kiko yo'mayo yahino ito'nohino iwo'ninkino sohwasimo olo hwaho lophonjo a'amulo kikimo huno muyofoho. I oso'no ngko kikine'no huno niyohoho. Olo a'amu ngko'njo lopo humalofoso hofiko kiko ngkimo nihwatimentohino sohwo'nne'no huno unyofoho. ²⁶ Jije yahino yo'mayo so'no hofikimo nto utihwamaleso ngko ne'no utihwahn'mnefoho. Oseso kiko simeho engo ntopantokuno hopaso hofiko simeho engo unantifeho. Ngko hofikimo humahm'me'no kikimta'angoso hofiko simeho ose unantifeho. Jisas kako Anitumo ose ulimentisofoho.

18

*Jutas kako Jisasimne'no mango sohwaso tokoyo'ofu imentisofoho.
(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)*

¹ Jisas kako Anitumo ose ulahoninkgi kako kakoe inomokomoyo sohswana'ni nakwo oso hopo sopo uliko'mentani mijo we'e Kitilon wekentani nongkihnta'ni iyo uyo syoho sopo umentihwonefoho. ² Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofu yone sohwo kako oso iyo uyo syoho sopone'no huno unyo hweho. Hwapingoso sikuno pi'ningo engo somo Jisas kakoe inomokomoyo sohswana'nnonji oso hopo sopo ne'no umotohwonefoho.

³ Hwe yofe engo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko a'amu hwapife tifo'njo sohwanji a'amu itokuso'njo sohwanji Jutasinji uhwojahoninkgofi Jutas kako oso iyo uyo syoho hopo sopone'no ipemotawomentisofoho. Hofiko kwefoho'nji sikiloho'nji yo'mayo ikujoho so'nji motapmmentohofoho. ⁴ Jisas kako kakine'no yo'mayo u'mane so'no simo'mo huno nto unyo sohwo humentanjopo a'amu sohwaso nuhwonitimanto ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofo. ⁵ Ose ulahoninkgahoninkgi hofiko ulimentohofi, Nakwo Jisas Nasalet mta'ango sohune'no tipeelokuhwono. Ose ulahoninkgofi Jisas ulimento, Ngko olo huhwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. Jutas oso a'amu Jisasimne'no tokoyo'ofu yone sohwo oso a'amu huhwo sohwanji humohumantisofoho. ⁶ Jisas kako olo huhwo'nyoho ulimentiso so'no hofiko iyoho yontifi hohokuhano asohosile we'enepi wentifi hwahopo piwahu'mentohofofoho. ⁷ Oseso Jisas kako apa'no ulimento, Sekwo tihune'no tipeelokwofo. Ose ulahoninkgi hofiko ulimentohofi, Jisas Nasaletnnta'ango sohune'nefoho. ⁸ Ose ulahoninkgofi Jisas ulimento, Nto selohefoho. Ngko olo huhwo'nyoho. Sekwo ngkimo wantimantifi pohofihwasi'manji nje inomokomoyo lohwaso timo'nohini fohonihwatimno. Hofiko wahumpopife. Jisas ose ulimentisofoho. ⁹ Simo'mjo Jisas kaninkgwohumo ole nto ulimento, Oso a'amu

ntapmmmentohino sohwo ngko mokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo ni'hu'nahone mikinjanimofefoho. Oso hungkuno ulimentiso so'no huno ikwesiyafisyonto wahumpopife ulimentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkuno kakoe inomokomoyo sohwanne'no ulimentisoso ne imo'nimentisofoho.

¹⁰ Saimoun Pita kako nohumanto hwakuhwajo iwosipema'nonto a'amu fi hwoe haloho angahohnjo somo loku'mentisofoho. Lojwahaningki halohoso piwahu'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyu hweho. Kakoe yofeso Malikos. ¹¹ Pita ose yahaningki Jisas ulimento, Jije hwakuhwajoso asoso'mo fotofahinyo. Kiko huno pipi kiyalofoho. Yo'mayo tango nje Mpohwo, Nje hwomu womano, limentisoso ngko woma'mo. Oso'no hwakuhwajoso fotofahinyo.

Hofiko Jisasimo Anasiyepono ipemotamentohofofoho.

¹² Oseso oso a'amu itokuso'njo sohwanji a'amu Jutafe hwapife tifo'njo sohwanji hofikoe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo aho kentifi kakimo impe intokwomentohofofoho. ¹³ Simo'mo hofiko Anasiyepono motawomentohofofoho. Anas huhwo sohwo kako Kaiyofasiye kanengkwohweho. Kaiyofas sohwo kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo so'no yofe engo ma'mentisofoho. ¹⁴ Oso Kaiyofas huhwo sohwo kako a'amu Juta somo ole ulimento, Yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono. Ose nto ulimentisofoho.

Pita ulimento, Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho limentisofoho.

(Matiyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ A'amu sohwa hofiko Jisasimo ipemotosontaningkofo somo Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonji nekwo Jisasimo iningkasimentihwoyofoho. Oso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako ngkine'no huno uyo so'no ngko Jisasi'nji oso hwe yofe engo'njo sohwoe tojo somo humentohefoho. ¹⁶ I oso'no Pita kako mempo hohnta'ni hoku'yo sopo fosyohumamentisofoho. Oseso ngko hwe yofe engo'njo huno ninyo sohwo'ni ngko a'mu hoku'yo mokosyohumayo simo Pitamo ipemotasyuyo'ne ulimentohefoho. Oso a'mu hisi Pitamo ipemotaswonto ¹⁷ Pitamo ulimento, U, kiko huhwosi olo hwe lohwoe inomokomoyo hwsilikeno. Ose ulahoningki Pita ulimento, Awonoho. Ngko'maho. Ose ulimentisofoho.

¹⁸ Oso ango sponjo syoho ulohofiyu so'nji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji kwongkwongo usahoningki toho intofontifi a'apaho toho imokinimentohofofoho. Pita huhwo'nji hofiko'nji nolohofontifi a'apaho toho imokinimentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo Jisasimo hungkuno ulohonimentisofoho.

(Matiyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo sohwantne'no yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo lutihwawo'nngkiso so'ntnne'no Jisasimo ulohonimentisofoho. ²⁰ Oseso Jisas ulimento, Ngko hwe moya'mi hopi'nonohino somo utihwa'nyoponohini lutihwawo'nngkohe hwo'nyoho. Engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo'njo sponjo tajo ango we'eso a'amu Juta uhu'mokuwo'nngkohoho sopo nje yo'mayo hungkunoso lutihwamentohefoho. Ngko hungkuno hiyaso'mo majofoho. ²¹ Oso'no kiko ngkimo peho'no ntohonantokuno. Kiko oso a'amu nje hungkuno upa'n'wo'nngkohoho somo ulohonyo. Oso hungkuno ngko liwo'nngkoheso hofiko huno moi'wo'nyofoho.

²² Ose ulahoningki hwe hwapife tifo'njo fihwo kako Jisasi'njopo lohofonto Jisasiye manjijohopo hwaningo fonjonto ulimento, Kiko olo hwe yofe engo'njo lohomo hungkuno oso pa'nyoso nulohotoho. Ito'nohini uso. ²³ Ose ulahoningki Jisas

ulimento, Ngko hungkuno wonyo ulohe so'no lanifonjohino. I ngko hungkuno wonyo ulohe'manji kiko olo a'amu lohwo uso. I ngko hungkuno nehopi ulohe'manji peho'ne nifonjohino. Ose ulimentisofoho. ²⁴ Oseso oso impe Jisasimo into'mentohofoso Jisas into'nowentanngki Anas kako oso hungkuno Jisasimo ulohonimentiso sohwo kako Kaiyofas hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoepono lihwatimentisofoho.

*Pita apa'no Jisasimne'no ngko huno maniyohoyohoho ulimentisofoho.
(Matiyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)*

²⁵ Saimoun Pita a'amu'nji lohofonto a'apaho toho imokinontanngki a'amu huhwo sohwo ulimentohofi, Kiko huhwosi kakoe inomokomoyo hwsilikeno. Ose ulahonngkofi Pita hwasyo hungkuno ulimento, Awonoho. Ngko kakoe inomokomoyo hwonimaho.

²⁶ Ose ulahonngki oso hwe yofe engo'njo sohwo syoho ulohofiyo nom'ne sohwo kako oso a'amu Pita kako haloho lojwao'mentiso sohwo a'amu sohwo kako Pitamo ulimento, Ou, nehopi. Kiko Jisasi'nji oso iyo uyo syoho sopo nohumentanngkini ngko kohonngkohe hwsoho. ²⁷ Ose ulahonngki Pita apa'no ulimento, Awonoho. Ngko osoho hwonimaho. Ose ulahonngki yihufo tosika yokaso oso hohosohonta honimentisofoho.

*Hofiko Jisasimo Pailotiyepono ipemotamentohofoho.
(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)*

²⁸ A'amu sohwa hofiko Kaiyofas nta'ni Jisasimo utimantifi oso hwe engo a'amu Loum mta'ango sofe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe ango engo sopone'no imingo ne hosiwo hosiwe iyo so'nji Jisasimo ipemotamentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * iyoho humayo somne'no nto'no esyohumayo'ne hofikoe he a'apaho yo'mayoso mijo nto yatiku'mentohofoho. Oso'no hofiko huno ole syafihumentohofi, A'amu Loum nakwoe yahinomo minngkayo'njo sohwafe angomo nakwo syukwato lohofihwosi kiho'njo imo'nngkuhwasi nakwo elijwanyo engo sopo wopayo monanehwono. Ose syafisyontifi mempo hohnta'ni humamentohofoho. ²⁹ Oseso oso hopo sopo nohumentanngkofi Pailot mempono noswaponto ulimento, Sekwo olo hwe lohomo olo hungkuno nto'no mihwajiyo ango lopone'no peho'no ipemotapohofihwolo. Peho wonyo imaso'neto. ³⁰ Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako yahino wonyo miyo'njo yontentesi nakwo olo ango lopo kikiyepono mipemotapihwonesohilo. ³¹ Ose ulahonngkofi Pailot ulimento, Sekwo a'amu Juta soku sekwoe honngkano hungkuno somne'no huno syafisyikui kakoe hungkunoso nto'no mihwatimno. Ose ulahonngki a'amu sohwa ulimentohofi, Sekwo a'amu Loum sohwaso nakwo a'amumo fonjasiyo'no honngkano somo pijwonaofiwonngkohofoho. † Ose ulimentohofoho. ³² Hohonta Jisas kako kakoe a'amu somne'no kako poyo imo'none so'no lutihwamentiso sohonta kako a'amu Loum sohwa a'amumo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumotofohopaso wape'nimontonoho nalimentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkunoso ne umo'nimonte'no yohoho.

³³ Oseso Pailot kako ango engo somo apa'no swonto Jisasimne'no joho litimanto ulimento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hofikoe hwaho mokosyohumayo'ne hwsilaho. ³⁴ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntohinoso jije huno mta'ni lantohino. I a'amu Jutaso hofiko kilimalofoyoho kantohino. ³⁵ Ose ulahonngki

* **18:28:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † **18:31:** A'amu Loumjo sohwa Jutafe hwaho mokosyohumayo hwafoho. Oso'no hofiko hungkuno mihwajiyo'neso yono limentihofoho. Oso'no hofiko honngkano yokumpohn'nyo honahumentohofoho. A'amu anga'no mape'nyoso wopingofoho.

Pailot ulimmento, Ngko a'amu Juta hwo'ntaho. Jije temtifofo Juta sohwanji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko ngkiyepono kumotapohoho. Kiko peho imahnno'neto. ³⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ulimmento, Ngko a'amumo mokosyohumayoso olo hwaho lopo'maho. O'o, ngko olo hwaho loponjo a'amumo mokosyohumayo'ne hwo'ntontosi nje inomokomoyo sohwa hofiko a'amu Juta sohwanji fongki'nifijoso a'amu Juta sohwa monimafikutnesohilo. I oso'no ngko a'amumo mokosyohumayo kiko pa'nyo hwonimaho. ³⁷ Ose ulahon'ngki Pailot ulimmento, Ose'manji kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwosoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimmento, Kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwosoho ntohinoso hungkuno nto'nohinoho. Ngko olo hwaho lopo imo'nimentoheso syoho anga'nohinoho hungkuno nehopi'nohinoho lijwafo'neso imo'nimentoheso hwo'nyoho. A'amu hofiko hungkuno nehopi'nohinoho umo'ninwo'n'ngkisoso nje hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofohoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki Pailot ulimmento, A'amu hungkuno ne so'no huno unyoso tihwolo. Ose ulimentisofoho.

Pailot kako Jisasimo iyo hwojiyafiku'nyo somo fonjinto'ofasiyo'ne limentisofoho. (Matiyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailot ose ulonto kako mempono a'amu Jutafepono apa'no noswonto ulimmento, Ngko olo hwe lohwo kakoe yahino wonyoso motipihwon'ngkiyohono. ³⁹ I oso'no sekwoe yahinoso ole wo'nyofoho. Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo † iyoho humayo somo sekwoe a'amu anga'no impo'ango mta'ni isihutofomayo'ne jomo niwo'n'ngkohofihwasoho. Oseso ngko sekwo a'amu Juta sokuye olo hwe engo lohomo usihutofonehwajono lasemo'n'ngkohoho. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki hofiko mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe lohomo nusihutofohotoho. O'o, kiko Mpolapas sohomo usihutofo. Mohm'no ose ulimentohofohoho. Mpolapas huhwo sohwo kako a'amumo fonjasyonto a'amufe yo'mayoso hufo ma'mojo hweho. Hwe wonyo hweho.

19

¹ Oseso Pailot kako Jisasimo utimanto kakoe a'amu itokuso'njo sohware impe'nji fongkupmno, ulimentisofoho. ² Hofiko Jisasimo nofonjontifi impe yongo'njosso nokikisontifi hnnimentohofi olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino'manji'mofo pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofohoho. Ose yontifi hofiko manji'mofo sawemo miyo'nohinoso a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwa iwo'n'ngkohoho hopaso Jisasimo ulohomentohofohoho. ³ Ose ulohofontifi kakimo u'mantifi sitofu ulontifi ulimentohofi, Ou, Hwe Engo sohwo, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwo silaho. Ose ulontifi kakoe manjijohopo fongku'mentohofohoho.

⁴ Osohonta Pailot apa'no mempono noswaponto a'amu Juta somo ulimmento, Ihwoni. Ngko mempone'no ipemotoswapmme sohwo sekwo huno waseyono. Kako wonyo hon'ngkano ane hweho. ⁵ Ose ulahon'ngki Jisas kako mempono swapmmentisofoho. Oso mnokino manji'mofo yongo'njo mtimokumentohofoso Jisasiye mnokinopo monjimofahumentohofohoho. Oso manji'mofo miyo'nohinoso hi'njo hweho. Jisas osopo nohumentan'ngki Pailot a'amu somo ulimmento, Ihwoni, olo hwe lohomo uhwonimno. ⁶ Ose ulahon'ngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji hofiko Jisasimo uhwonontifi joho mohm'no ulimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimmento, Olo hwe lohwoe hon'ngkano wonyoso ngko motipihwonyo'njo yohono. Sekwo soku utimafikuji iyomo fonjinto'ofahumno. ⁷ Ose ulahon'ngki a'amuso ulimentohofi,

† 18:39: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Olo hwe lohwo kako Anitumne'no sitofo nalimentisofoho. Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho nalimentisofoho. Oso'no nakwoe honingkano hungkuno olo yahino loso'no wape'nono nalwo'n'ngkohoho.

⁸ Pailot oso hungkuno homo somo upa'nonto iyoho engo m+kun+mposo un+mentisofoho. ⁹ Pailot oso ango engo somo apa'no noswonto Jisasimo ul+mento, Kiko nti'mta'ni pmentohino hwosilo. Ose ulahon+ngki Jisas oso hungkuno ul+mentiso somo asomo mujo'njo yahon+ngki ¹⁰ Pailot ul+mento, Pipilo. Kiko ngkimo hungkuno manjoso mampi'nyo peho'no humahnno. Ngko kikimo kis+hutofo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I ngko kikimo iyomo fonjinto'ofakisiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. Oso'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹¹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Oso yokumpohn'nyo engo mokosyohumahnno Anitu ahwomomo humaso sohwo kako kikimo mokijape'njo yontentesi kiko ngkimo wonyo mantohofohotnesohilo. Oso a'amu ngkimo jije ahomo ho'nanihumalofo sohwa hofikoe wonyoso jije wonyo somo yakolo'nnyofoho. Hofikoe wonyoso m+kun+mposofoho.

¹² Pailot kako Jisasiye hungkunomo upa'nonto Jisasimo us+huto'mo lonto huno pi'n+ngo engo syaf+hu'mentisofoho. A'amu Juta sohwa oso hiso'no upa'nontifi hofiko Pailot+mo mango engo ul+mentohofi, Kiko olo hwe lohomo is+hutof+hwaji so'manji kiko Sisa hwe yofe engo hwofilo'nnyo sohwoe a'amu hwo's+maho. A'amu fihwo ngko a'amumo mokosyohumayo hwo'nyoho liwo'n+ngkiso sohwo kako Sisafe mango hweho. ¹³ Pailot kako oso hungkuno homo somo upa'nonto kako Jisasimo mempono ipemotoswapmentisofoho. Noswaponto Pailot kako hungkuno nto'no m+hwajiyo'ne epohumayo sopo ampo humamentisofoho. Oso hopo sopo yofe ole li+motofofoho, Sokumnangoponoho. A'amu Hip+lusoso oso hiso'no hofikoe hungkunoso ole li+motofofoho, Ngkapatofoho li+motofofoho. ¹⁴ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * iyoho mo'n+ngkanta humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo'ne sikunomnoho. Oso homo somo mofehi'nyo ajwo kuntoliyopo posahon+ngki Pailot a'amu Juta somo ul+mento, Olo hwe lohwo sekumo semokosyohumayo'ne hwe engo hweho. Sekwo uhwon+mno. ¹⁵ Ose ulahon+ngki hofiko joho mohm'no ul+mentohofi, Wayo yaf+kuji fonjahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahon+ngkofi Pailot ul+mento, Ngko sekwoe hwe engo sohomo iyomo wofonjinto'ofahumonntaho. Ose imne'no lasemo'n+ngkohoho. Ose ulahon+ngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa ul+mentohofi, Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo hwo'maho. Nakwoe hwe engo anga'nohino sohwo Sisafoho. ¹⁶ Ose ulahon+ngkofi Pailot kako Jisasimo iyomo fonjinto'ofasiyo'ne a'amu huhwo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

Hofiko Jisasiyo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Oseso Jisasiyo utimantifi iyo hwojiyafiku'nnyoso nomantifi kakwo'yohumo utofimentohofofoho. Jisas kako itokwawento ango Jelusalem uliko'mantifi A'momnokinoponoho liwo'n+ngkohoho spono kotasimentohofofoho. Hip+lu hungkunoso oso hopo sopeno'no ole liwo'n+ngkohoho Ngkoul+kotanoho liwo'n+ngkohofofoho. ¹⁸ Oso hopo sopo hofiko Jisasiyo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso Jisasi'njo sopo hwe hufa'u sohwa'u yohosi yohos+nta'ni fonjinto'ofasyontifi Jisas ajwo'mo fonjinto'ofahumentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako iyoswo nomanto Jisasiye mijo kwa'ofiyo tokwajo nohonje sopo mt+mokohofjahumentisofoho. Oso hungkuno hiso olenoho. JISAS NASALET NTA'ANGO SOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt+mokumentisofoho.

* **19:14:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

²⁰ Jisasimo fonjinto'ofahumentohofohopo hopo sopo ango Jelusalem mofoneponoho. Oseso a'amu Juta pi'n'ngoso nosapontifi oso iyoswo mt+'mokokohofajahumentiso homo somo atofolimentohofofoho. Oso hungkuno hiso Pailot kako hungkuno hufa'u s'hune'njo mt+'mokumentisofoho. A'amu Jutafe hungkuno'nji a'amu Ngk+likife hungkuno'nji a'amu Loumife hungkuno'nji mt+'mokokohofajahumentisofoho.

²¹ Oseso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso iyoswomo uhwonontifi Pailotimo ulimentohofi, A'amu Jutafe Hwe Engo hweho mt+'mokinioso hwasyofoho. Ole mt+'mojo. Olo hwe lohwo ngko a'amu Jutafe hwe engo hwo'nyoho l'mojo hweho. Ose mt+'mojo. ²² Ose ulahon+ngkofi Pailot ulimento, Hungkuno mt+'mokohe loso olo hungkuno lo'nohini waweno. Ose ulimentisofoho.

²³ A'amu itokuso'njo osofosofahu'nohino sohwa hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nto fonjinto'ofasyontifi hofiko kakoe manji'mofo yo'mayo so'nji nomantifi yano ilofoso osofosofahu'no ilo'mentohofofoho. A'amu anga'no anga'nohino sohwanefoho. I kakoe nem'no manji'mofoso ufohotofoso ane'njo uhwonontifi ²⁴ ole hnnimentohofi, Oloso nosis+mpewaloho. O'lo nakwo syohi'nyo ihwasi a'amu neyakolofoso sohwo kako olo hiloso hi'nji woma'monte hweho. Ose imentohofoso Anituye hungkuno a'amu mt+'mokumentohofoso ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

A'amu nje hwapife yo'mayoso yano ilofontifi hu'mema'mentohofofoho.

Nje manji'mofo so'no hofiko syohi'nyo yontifi uyakolo'mentiso sohwo ma'mentisofoho.

Oso a'amu itokuso'njo sohwa oso hiso imentohofofoho.

²⁵ Oso Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo mofone sopo Jisasiye kona'wohi'nji konosima'nji Kiloupasiye ape Maliya'nji nom'ne Maliya ango Makitola nta'angosi'nji humamentohofofoho. Oso moya'mi hofosofa Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo tifo ne sopo loho'mentohofofoho. ²⁶ Ngko Joun Jisasiye a'amu sohwo'nnonji Jisasiye kona'wohi'nji afapo lohofontan+ngkuhwoi Jisas ehononto elimento, Na'uyo oso hwe sohwo jije hwomu hweho. ²⁷ Ose ulonto ntimento, Olosi jije na'uyoho. Ose ntahon+ngki oso sikuno somo ngko Jisasiye kona'wohi'nji nje angomo mokosyohu-mamotefoho.

Jisas kako poyo imo'n+mentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸⁻²⁹ Ose imo'n+mentiso sohonta Jisas kako huno ole umento, Nje yo'mayo syohoso moi'wonoho. Ose syafisyonto ole ulimento, Ngko mijo'no nimo'n+ngkohoho. Ose ulimentisofoho. Ahwonte anga'no ipisayo mijo yokumpoyn'nyo mangkinyo'njo oso hopo sopo nowentan+ngki hofiko hwapife pa'nyo we'eso mijo homo somo yomantifi tokemo popojontifi noho'nomantifi Jisasiye mangomo uy+mentohofofoho. Ose imentohofoho sohonta oso hungkuno Ntefit Jisasimne'no hohonta mt+'mokumentisoso ne imo'n+mentisofoho. Mt+'mokinioso olenoho. Ngko mijo'no nimo'n+ngkohoho. ³⁰ Ose ulahon+ngki Jisas mijo hiso nononto limento, Nje syoho imoteso moi'wonoho. Ose ulonto kakoe mnokino iwa'wo'mentisofoho. Osohonta kakoe huyo'mango Anituye pone'no uhwatimentisofoho.

A'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasimo hosimno hupepo honje hmmentisofoho.

³¹ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofikoe Sikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikunomnoho. Oseso a'amu Juta sohwa ole syafihu'mentohofi, Nakwoe Sikuno Engo iyoho humayo somo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo a'amufe pijafo ne'no weso nakwolaho lontifi hofiko Pailotimo a'amu huhwo sohwa poyo komo'no pe'nyo'ne hungkuno ole ulimentohofi, Kiko jije a'amu itokuso'njo sohwo ulahon+ngkohoji hofiko a'amu iyoponjo sohwafe

sife kutikujo lohofikuji hwahopo womeho'nahufe. ³² Ose ulahon'ngkofi Pailot hungkuno ose ulahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwa hofiko oso hwe hufa'u Jisasi'njo sopo yohosi yohohnta'ni fonjinto'ofahumentohoho sohwa'uye sifemo kutikujo loho'mentohofofoho. ³³ Nokujontifi Jisasi'mo u'mantifi kako poyo nto imo'n+mentiso uhwon+mentohofofoho. Ose uhwonontifi Jisasiye sifemo makujiyo'njo imentohofofoho. ³⁴ I oso'no a'amu itokuso'njo fihwo kako Jisasi'mo hosimno hupepo honje hmmentisoso hon'yo'nji mijo'nji usihuma'mentisofoho. ³⁵ Ngko Joun sohwo'ni yo'mayo imo'n+mentiso somo uhwon+mentohefoho. Hwasyo hungkuno moselalokuyohono. Yo'mayo uhwon+mentoheso yo'mayo upa'n+mentoheso olo iyoswo lomo ifalifaliyo mt'i'mokalokweno. Sekwo hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyifitnne'enji mt'i'mokalokweno. ³⁶ Yo'mayo uhwon+mentoheso imo'n+ngkahon'ngki An+tuye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno anga'no mt'i'mokumentohofoso olenoho. Hofiko kakoe yokinoso makujiyofoho.

³⁷ Nom'ne hungkuno mt'i'mokumentohofoso olenoho.

Oso hwe sohomo hofiko hosimno hmmentohoho sohomo uhwonantifeho.

Hungkuno mt'i'mokumentohoho hiso oso sikuno homo somo ne imo'n+mentisofoho.

*Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.
(Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)*

³⁸ Oso hiso moi'wo imo'n+ngkahon'ngki Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo kako Pailotimo u'ma'mentisofoho. Jousep huhwo sohwo kako Jisasi'mne'no simeho ko uyonto kako a'amu Jutafe hwe engo somne'no iyoho un+ngkahon'ngki kako simeho hi'ntnnono unyo hungkuno so'no molijwafe'njo imentiso hweho. Jousep huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto ulimento, Ngko Jisasiye pijafoso woma'monne'no yohono. Ose ulahon'ngki Pailot eno ulahon'ngki Jousep Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni ma'mentisofoho. ³⁹ Jousep kako'nohinimaho. O'o, Nikoutemos kako hohonta Jisasi'mo sikwo'miyomo u'ma'mentiso sohwo'nji siko Jisasiye pijafoma'mentisiyefoho. Nikoutemos huhwo sohwo kako iyo mijo akino wopingo'njo so'nji iyoswo akino wopingo'njo so'nji pijafoso somo ho'nasiyo'ne pi'n+ngo engo motapmmentisofoho. Kakoe tangoso *teti-foua* (34) *kiloufoho*. ⁴⁰ A'amu Jutaso hofiko a'amu poyo pe'nyofe pijafoso ijopijisasyiyo'ne esyohumamotofo hopaso siko Jisasiye pijafoso so'nji yo'mayo akino wopingo'njo so'nji hwapifemo popokumentisiyefoho. ⁴¹ Jisasi'mo iyopo fonjinto'ofahumentohoho mofone sopo iyo uyo syoho wo'nnyoponoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko sokimo songo a'amufe pijafoso ho'nasiyo'ne'entifi mt'i'mokumentohofofoho. Hofiko oso sokimo homo somo nom'ne a'mopijafoso moho'nasiyoponoho. ⁴² Oso sikuno yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sopone'no hofiko Jisasiye pijafoso ikanopo momotawe'njo yontifi oso sokimo mofone soponjo somo ho'nahumentisiyefoho.

20

*Jisas kako pi'nimo nta'ni songo lika'mentisofoho.
(Matiyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)*

¹ Sante imingo ne'nji sikwo'mjoho so'mo Maliya ango Makitolanta'angosi kako nolikafonto Jisasi'mo ho'nahumentohoho sopone'no uhwon+mentisoso pi'n+momjo sojoso hwosampo'nnyo uhwon+mentisofoho. ² Ose uhwononto kako hano kunto kunto'no nowento Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonjimo t'ipehon+ma'nonto elimento, Nakwoe Hwe Engo sohomo sokimo mta'ni wae yao'malofofoho. Hofiko ntimo koho'nahumalofo. Ngko huno maniyohoyohoho.

³ Ose elahon+ngki Pita'nji nekwo sokimo somne'no hano kunto kunto'no nowentai
⁴ ngko Pitamo uyakolofonji ngko s+mo'mo sokimo somo i'mofapmmentohefoho.
⁵ Ngko i'mofaponji iku'n+hwon+ngkoheso hwap+fe yo'mayoso ko uhwononji ngko masyuyo'njo imentohefoho. ⁶ Saimoun Pita kako t+fi n+mj+mentiso sohwo kako sokimo ne mo'mo humentisofoho. Noswonto uhwon+mentisoso hwap+fe'nohini nowentan+ngki uhwon+mentisofoho. ⁷ Oso hwap+fe nom'neso Jisasiye mnokinomo popoku'mentisiyoso nom'nepo ku'mokahinyo nowentan+ngki uhwon+mentisofoho. ⁸ Ngko s+mo'mo sokimomo i'mofapmmentohe huhwo'ni noswonji yo'mayo somo uhwononji Jisas kako l+kafone so'no ngko s+meho hi'ntnnono uy+mentohefoho. ⁹ Hohonta sohonta nakwo An+tuwe hungkuno mt+'mokumentohofoso so'no yofe muhwofe'njo iment+hwonefoho. Hungkuno mt+'mokumentohofoso Jisas kako poyo imo'n+ngkuhwosi apa'no songo l+kafone'no mt+'mokumentohofofoho. ¹⁰ Oso hohosohonta yo'mayoso nuhwonontai oso hungkuno homo somo s+meho hi'ntnnono uyontai nekwoe a'amu'njopo asomo ument+hwayofoho.

Maliya angu Makitolanta'angosi Jisasi mo uhwon+mentisofoho.
(Matiyu 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹ Osohonta Maliya kako sokimo'njo mofone sopo lohofonto humotaho l+mentisofoho. Humotaho lonto iku'n+hwon+mentisoso sokimo ajwomo'mo
¹² a'amu ahwomo mta'ango nehm'no manji'mofo sawemo halojo'njo sohwa'u uhwon+mentisofoho. Siko Jisasiye pijafu ho'nahumentohofoso sopo nohumanji anga'no kako mnokino hohnta'ni humentan+ngki nom'nihwo s+fe hohnta'ni humentan+ngki uhwon+mentisofoho. ¹³ Siko Maliyamo ul+mentisiyo, A'mu losiyo, k+ko humotaho peho'no lalokuno. Ose ulahon+ngki Maliya ul+mento, Hof+ko nje Hwe Engo sohwoe pijafoso wae yan+mo'malofu'no nt+'mo koho'nahumalofu lonji lot+peelokweno.

¹⁴ Ose ulonto Maliya ikinjaofonto uhwon+mentisoso Jisasi mo ko uhwononto kako Jisas sohomo yofe m+hwofe'njo imentisofoho. ¹⁵ Jisas Maliyamo ul+mento, A'mu losiyo, k+ko humotaho peho'no lalokuno. Haf+hafe t+hune'no t+peelokuno. Ose ulahon+ngki Maliya ole syaf+hu'mento, Olo hwe lohwo kako iyo uyo syoho losomo mokosyohumawo'n+ngkiso hweho. Ose syaf+syonto ul+mento, Hwe engofu, k+ko kakoe pijafoso no-manji kengopo ho'nahumahno'manji ngkimo njo. Ngko nomahm'mo womotawomo. ¹⁶ Ose ulahon+ngki Jisas kakoe yofe ul+mento, Maliya. Ose ulahon+ngki Maliya ikinji lohofonto Jisasi mo yofe uhwo'mentisofoho. Uhwofonto Jutafe hungkuno ul+mento, *Lapounai*. Nakwoe hungkunoso ole: Lont+hwayo hwosoho. ¹⁷ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, K+ko ngkimo aho non+pmmakohotoho. O'o, ngko nje Mpohwoepono masileno. K+ko nuhuji nje a'amu sohwo ole uso, Ngko nje Mpohwoepono was+imne hwo'nyoho. Nje Mpohwo sohwo sekwo huhwa hnonjiye Mpohweho. Nje An+tu sohwo sekwo huhwa hnonjiye An+tuwoho. Ose uso. ¹⁸ Ose ulahon+ngki Maliya angu Makitolanta'angosi nowento Jisasi ye inomokomoyo sohwo'na'nimo t+penahononto nal+mento, Ngko nakwoe Hwe Engo sohomo nto uhwon+ngkohono. Ose ulonto kako yo'mayo hungkuno Jisas ul+mentiso so'nji nal+mentisofoho.

Inomokomoyo sohwa Jisasi mo uhwon+mentohofofoho.
(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Oso s+ikuno Sante somo mofehi'nyo nto ikwo'mokumentiso so'nji Jisasi ye inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo a'amu Juta somne'no iyoho neningkahon+ngki nakwo oso angu humament+hwone homo somo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani humohumant+hwonefoho. Nohumentan+ngkuhwoni Jisas kako nakwo'njo ajwo lopo nta'ni imo'nomanto nal+mento, N+ngkwahwosafu, sekwo iyoho sen+ngkuhwoloho. S+meho wop+ngonji fosyohumanno. ²⁰ Ose nalonto kako kakoe ahomjo ime so'nji

hupeponjo ime so'nji netihwamentisofoho. Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas sohumo uhwonontani simonyo engo imentihwonefoho.

²¹ Jisas nom'ne hungkuno nalimento, Sekwo simeho wopingo'nji fosyohumamno. Nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso hopaso ngko sekumo wosehwatimonnoho.

²² Ose nalonto kako kakoe mammtno nafohusonto nalimento, Sekwo Anituye Towahuno Wopingo'nohinoso sekwoe simeho mo'mo wehuhnnosemafono. ²³ Sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae yamopijoso oso wonyo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Simeho mo'mo momniwenehoho. I sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae mumopijo'manji oso wonyo hiso simeho mo'mo ne'no wamniwo'montonoho.

Toumas kako Jisasimo uhwonimentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nimo ne'ma'mentiso sohonta Toumas sohwo kako mohumunyoponoho. Oso hwe huhwo sohune nom'ne yofeso olenoho. Ntitimosiyoho. Hufa'u mehomi hweho. ²⁵ Oseso inomokomoyo nom'ne sohwna'ni Toumasimo ulimentihwoni, Nakwo nakwoe Hwe Engo songo lika'maso sohumo nto uhwonimalohwone hwona'nyoho. Kako songo humaho. Ose ulahonngkuhwoni Toumas nalimento, Ngko Jisasiye ahomjo ime so'nji kakoe hupeponjo ime so'nji uhwonimo ngko ime homo somo nupm'moku'mo ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyimonnoho. Ngko kakimo muhwonyo'manji sekwo hwasyo ntohoho waselimonnoho. Ose nalimentisofoho.

²⁶ Tifi sohonta sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahonngki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni nakwo angomo nohumentanngkuhwoni Toumas huhwo nakwo'nji humamentisofoho. Nakwo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani nohumentanngkuhwoni Jisas nakwo'njo ajwo lo'mta'ni imo'noma lohofonto nakumo nalimento, Sekwo simeho wopingo'nohino hwasi fohumamno. ²⁷ Ose nalonto kako Toumasimo ulimento, Toumas, kiko olopo fi'pe. Nje ahomjo ime somo nohonngkohoji nipm'mojo. Nje hupeponjo imesomo jje aho motapohoji nipm'mojo. Ngkonoho. Kiko simeho hi'ntnnono ntapmmotnnoso noho'naofohotoho. O'o, simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nohini ntape. ²⁸ Ose ulahonngki Toumas ulimento, Ou, ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko nje Hwe Engo hwosoho. Kiko nje Anitu kiyoho. ²⁹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Kiko ngkimo nohonngkino so'no simeho hi'ntnnono ntopahino. A'amu hofiko ngkimo manohonyo'njo ko yontifi simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose ulimentisofoho.

Olo hungkuno Joun mtimokumentiso loso hwapingoso peho'neto. Hungkuno hwapingoso olenoho.

³⁰ Jisas kako nakwo inomokomoyo sohwna'nnonji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohofoso pi'nngo engo imentiso so'no hungkuno we'e'maho. Ngko hungkuno fehohnjoso olo iyoswo lomo mamti'mokiyo'njo imentohefoho. ³¹ I oso'no ngko olo iyoswo mtimokohe loso'no sekwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. Sekwo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho.

21

Inomokomoyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa Jisasimo uhwonimentohofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako apa'no kakoe inomokomoyo sohwna'nimo mijo ayo Taipelijas sopo nohumentanngkuhwoni ne'ma'mentisofoho. Kako ne'ma'mentisoso olenoho. ² Nakwo a'amu aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no sohwna'ni oso hopo sopo humamentihwoneso olenoho. Saimoun Pita'nji Toumas

a'amu hufa'u mehomi sohwo'nji Notaniyel hwaho Ngkalili ango Kananta'ango sohwo'nji nekwo Sepetiye hwomu sohwoya'inonji inomokomoyo nom'ne sohwa'u'nji nakwo hwona'ni osopo humamentihwonefoho. ³ Nohumentan'ngkuhwoni Pita kako nalimento, Ngko inan'ku ufomeemonne hwo'nyoho. Ose nelahon'ngki nakwo ulimentihwoni, Nakwo huhwona'nnonji wohwano. Ose ulontani nowentani yofayokinomo nokotosontani oso sikwo'miyo sohomo inan'ku ufomeeno lontani wonyopi imentihwoneso inan'ku mifammentihwonefoho. ⁴ Mofehi'nyo wos'i'mofapmmonto yahonjo so'nji Jisas kako mitimom'ngo sopo lohofontan'ngki inomokomoyo sohwo'ni kakimo yofe muhwo'mmentihwonefoho. ⁵ Oseso Jisas nalimento, Oso a'amu sohwas, sekwo inan'ku hi'njo hwasilaho. Ose nelahon'ngki nakwo ulimentihwoni, Ane hwona'nyoho. ⁶ Ose ulahon'ngkuhwoni kako nalimento, Sekwo inan'ku ifamiyo ho'yo yofayokino anga sohohnta'ni ho'naopijoso inan'ku ufomeentifeho. Ose nelahon'ngki nakwo inan'ku ho'yo ho'nao'mentihwoneso inan'ku we'e pi'n'ngo ifammentihwone'maho. Inan'ku pi'n'ngo engo inan'ku ifamiyo ho'yo somo pohumpotahumentiso so'no nakwo yokino wemano lontani ko imentihwoneso wonyopi imentihwonefoho.

⁷ Ngko Joun'ni ose uhwononji Pitamo ulimentoho, Nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulahon'ngko Pita kakoe syoho somne'no kakoe manji'mofo yojasyonto humohumentiso sohwo nje hungkunomo upa'nonto kako kakoe manji'mofo komo'no miyonto Jisas'mo komo'no u'ma'mo lonto mijomo hwofitohm'mo'mentisofoho. ⁸ Nakwo inomokomoyo nom'ne sohwo'ni yofayokino somo ne'no nohumentani inan'ku ifamiyo ho'yoso husimpemotowentani ifohohosahumentihwonefoho. Nakwo ikanopo nta'ni husimpemotamentihwone'maho. O'o, mofone sopo nta'ni (*nainti*, 90, *mita*) husimpemotapmmmentihwonefoho. ⁹ Nakwo ifohohosasyon-tani uhwonimentihwoneso tikwolojo'nohini imnontan'ngki uhwonontani oso hopo sopo wopayo'nji inan'ku'nji wentan'ngki uhwonimentihwonefoho. ¹⁰ Ose uhwon'ngkahon'ngkuhwoni Jisas nalimento, Sekwo inan'ku olohonta ifomahofoso fehohnjoso n'omotapmmo. ¹¹ Ose nelahon'ngki Saimoun Pita kako yofayokinopo nokotasonto inan'ku ifamiyo ho'yoso mom'ngo sopone'no husimpemotapmmmentisofoho. Inan'ku engo'nohinoso *wan hantilet fifiti-tili* (153) ko mnawo'nnyo so'no inan'ku ifamiyo ho'yoso mamti'hupo'mmentisofoho.

¹² Jisas kako nalimento, Sekwo nop'kuji wosopayo hmn'mno. Ose nelahon'ngki a'amu anga'no anga'no Jisas'mo tihwosilo mulimmentihwonefoho. O'o, nakwo hopi'nonohino sohwo'ni Jisas nakwoe Hwe Engo sohune'no yofe uhwo'mentihwonefoho. ¹³ Jisas kako wosopayo'nji inan'ku'nji nomanto nakumo nejapmmmentisofoho. ¹⁴ Jisas poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso somta'angoso kakoe inomokomoyo sohwo'n'imo osohonta nakumo ne'mayoso hufa'u sihune imo'n'mentisofoho.

Jisas kako Pitamo syoho uyimentisofoho.

¹⁵ Nakwo wosopayo moi'wo nontani humentan'ngkuhwoni Jisas kako Saimoun Pitamo ulimento, Saimoun Joun'ye hwomu sohwas, k'iko olo nom'ne lohwife simeho ntopantokwofo somo uyakolofonji simeho yokumpohn'nyo engo lontopantokuno. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ou, Hwe engofo k'iko huno kiyohoho. Ngko j'ije a'amu ne hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, K'iko nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁶ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun'ye hwomu sohwas, k'iko ngkine'no simeho kumo'nalofoho. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Ou, Hwe Engofo, k'iko huno kiyohoho. Ngko j'ije a'amu nehopi'nohino hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁷ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u sɪhune umo'nononto ulɪmento, Saimoun, Jounɪye hwomu sohwoɪ, Kɪko nje a'amu nehopi'nohinohwosi limo'nalokuno. Ose ulahonɪngki Pita kako sɪmeho tango uyahonɪngki kako huno syafɪhu'mentono. Kako hungkuno hufa'u sɪhune hiloso peho'no ntohonɪwo'nantofoho. Ose syafɪsyonto kako Jisasɪmo ulɪmento, Hwe Engofo, kɪko yo'mayo hopi'nonohino nje sɪmehomo mnawojo so'no huno kiyohoho. Ngko jɪje a'amu nehopi'nohini hwo'nyoho. Kɪko huno kiyohoho. Ose ulahonɪngki Jisas Pitamo ulɪmento, Kɪko nje yahu mehomi somo wosopayo uyohoji hofiyo mokosyohumaho. ¹⁸ Ngko hungkuno nehopi'nohino wakilɪmonne'no yohono. Kɪko hwe songo nohumanji kɪko jɪje huno mta'ni wemoimo lontne somne'no ahuloho hwapɪfe yo'mayoso ito'no yonji umotno hwosoho. I oso'no hwangku kɪko a'mane imo'njo sohonta kɪko jɪje aho yɪhusosyohumentanɪngkiji a'amuso kikimo ahuloho kumtɪtofiɪkuji kɪko ango ngkilaho kinoso sɪpone'no wokumotowantɪfeho. ¹⁹ Jisas ulɪmentisoso yoloho neso olenoho. Pita kako tɪfi poyo pe'none so'no ulɪmentisofoho. Hwangku sohonta a'amu hɪfɪko Pitamo fonjahufijo sohonta Pita kako Anɪtuye hungkunomo yokumpohn'nyo kemokosyohumamojo so'no a'amu nom'nihwa Pitamne'no syafɪsyɪkuji hɪfɪko Anɪtuye yofe ho'nomapitnnefoho. Jisas Pitamo oso hiso'no utɪhwanto ulɪmento, Kɪko ngkimo nnɪngkape.

Jisas kako Joun sohwo'nne'no hungkuno lɪmentisofoho.

²⁰ Jisas ose ulahonɪngki Pita kako ikinjamo lohofonto ngko Joun'ni kakoe hohujo hohnta'ni lohofontanɪngko nohonɪmentisofoho. Ngko sohwo'ni hohonta nakwo wopayo nontani ngko Jisasɪye huyo ne'mo nohumanji ulɪmentoho, Kikine'no tokoyo'ofoto tɪhwo kilohofalofoho. ²¹ Ngko oso huhwo sohwo'nɪmo Pita nonohononto Jisasɪmo ulɪmento, Hwe Engofo oso hwe huhwo sohomo pipi uloho'noneto. ²² Ose ulahonɪngki Jisas ulɪmento, Oso huhwo sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jɪje syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Kɪko ngkimo tɪfinohini nnɪngkape.

²³ Jisas ose ulɪmentiso so'no inomokomoyo nom'ne sohwa huno ole syafɪhu'mentohofi, Oso inomokomoyo sohwo kako mape'nonehoho syafɪsyahonɪngkofi hungkuno hiso nonje nonje mjaho'nɪmɪmentisofoho. I oso'no Jisas kako ose malɪmmentisofoho. O'o, ole'nohini lɪmento, Oso hwe sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jɪje syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Ose ulɪmentisofoho.

²⁴ Oso inomokomoyo huhwo sohwo ngkonoho. Ngko yo'mayo yo'mayo homo somne'no uhwononji hungkuno lɪjwasemofonji ifalifaliyo mtɪ'mokalokweno. Oseso sekwo nuhwonɪngkuji huno waseyono. Joun yo'mayo somo uhwonɪmentiso so'no mtɪ'mokumentisoso nakwo huno nayohoho. Hungkuno ne'njofoho nayohoho. Sekwo huno ose waseyono.

²⁵ Yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso Jisas imentisoso nowentanɪngki ngko fehohnjo'nohini semtɪ'mokiyalokweno. I a'amu fihwo kako yo'mayo hopi'nonohino Jisas imentiso so'no wantɪ'mokumo lɪhwosi ko yososo olo hwaho lopo nakwo humalohwone ayo'mo yo'mayo iyoswo hu'meesyiyo'neso hɪpa'maho. Nɪhu'no awonoho. Ngko Joun'ni nje hungkunoso osohopeho.

‘Apousel’ ‘Apousel’ sohwafe Syohofoho. Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo *teti-tîli* (33) nto uyakolo'mentisopolîkeno Luk olo iyoswo loso mtî'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyoufilosîmne'no mtî'mokonto tîfi olo iyoswo *Apousel* loso mtî'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasîmo a'amu songo inîngkamentohofoho so'nji Poulî'nji Mponopasi'njiye syoho'nji Pita'nji Poulî'nji nom'ne a'amu so'njimo Anîtuye Towahuno nîhu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sontnne'no Luk mtî'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'nîngo womulantîfi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. U, a'amu syoho'njo sohwa Anîtuye Towahuno uhula'ofe iyoswofoho. U, Pita'nji Poulî'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. Oso'no yofe tîfo mulinyoso ole: *Apouselîyoho*. Luk iyoswo sîmo'mjo mtî'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'no mtî'mokumentisofoho. I oso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasîmo inîngkunyoso Anîtuye hungkuno liku'meefo yahonîngkofi a'amu Jisasîmo minîngkunyoso tango uyontîfi fonjasiyo uloho'motofo so'ne mtî'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo Apousel lomjo hungkuno hwapîngo Anîtuye hungkuno liku'meefo syohoso Jelusalem mta'ni foka'mentisoso nîhu'nahone Jutiya pîwekihn'nawo lohofonto osoponta'angoso Someliya pîwekihn'nawo'mentisofoho. Osopo nta'ni mjimo'nîmoponto nakwoe ango lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapîngoso *Apousel* sohe engo 1 honîngkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk ango Loum humanto mtî'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofîko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofoho kalohi nakwo atofu lîhwasi tîfi unîngkohwano.

Jisas ulîmento, Nje Towahuno Wopîngoso sekuyepono wolîhwatîmonnoho.

¹ Nje Tiyoufilos sohwo, ngko Lukî'ni mtî'mokalokweno. Iyoswo sîmo'mjo kikimne'no mtî'mokumentoheso ole, Jisas kakoe hungkuno lutîhwanto kakoe syohoso nomjîmîwento ahwomomo sîmentisofoho. Oso'no ifalifaliyo nto mtî'mokumentohofoho. Hungkuno songoso olenoho. ² Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako Anîtuye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwasopo'mentiso sohwa oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitne'ento ulîmentisofoho. ³ Jisas poyo pe'nonto apa'no songo lîka'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyoangkafo yontanîngkofi sîkuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuhwonontîfi ole syafîhu'mentohofi, Ou, Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uyîmentisofoho. Jisas nohumanto Anîtu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'no lutîhwamentisofoho.

⁴ Sîkuno fihwi Jisasîye inomokomoyo sohwa Jisasi'nji nuhu'mokontîfi Jisas ole ulîmento, Nonje nonje humpekutoho. Jelusalemnohini fosyohumantokuno. Oso hiso Anîtu kako sejapone so'no nto selîmentohe so'no fohontohumantokuno. ⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo mijo'nohino kiyoma'mojofoho. Sîkuno mofonepo Anîtuye Towahuno wosehula'o'montonoho. Ose ulîmentisofoho.

⁶ *Apousel* sohwa Jisasi'nji uhu'mokumentohofoho so'no Jisasîmo ulohonîmentohofi, Hwe Engo sohwo, olohonta nakwo a'amu Jutajo hn'nwi nakwo mokosyohumane'no wonamokumonntaho. Nakwoe yofe Isîlael engo umo'nîmontolaho.

⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Oso s'ikuno hiso sekwo huno maseyohoyohoho. O'o, Mpohwo An'itu oso s'ikuno hiso ho'nahumentisofoho. Kako'nohini mokosyohumaho. ⁸ I oso'no An'itu kakoe Towahuno Wop'ingo sekumo sehula'ofoso sohonta kakoe yokumpohn'nyo nomaf'ikuji nje hungkuno sekwo nomotakuji a'amu hopi'nonohino somo filut'hwaf'ikuno. Pone Jelusalemne'no, hwaho Jutiya hopi'nonohino ne'no, hwaho Someliya ne'no ango yawojo'meemo filut'hwaf'ikuno.

Jisas ahwomomo s'imentisofoho.

(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁹ Oso hungkuno hiso Jisas ulahon'ngki a'amu sohwa uhwontohumentan'ngkofi kako ahwomomo s'imentisofoho. Nosontan'ngki himo a'amufe t'momo uho-holo'mentisofoho. ¹⁰ Hof'iko ahwomomo t'imo huno honamofont'ifi hwe manji'mofohalojo'njo hufa'u sohwa'u hof'iko'nji lohofonji ul'imentisi. ¹¹ Sekwo a'amu Ngkalil-inta'ango soku, nolohofont'ifi ahwomomo peho'no uhwontohumalofo. An'itu nto ut'makwoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo olhonta uhwon'ngkohoho pa'nyoso hwangu asomo noponefoho. Ose ul'imentisiyefoho.

Hof'iko Jutas'ye syohomne'no hwe fihumo uhwsopo'mentohofofoho.

¹² Oso hwof'iki'nyo Oulif sopo nta'ni nokotapont'ifi Jelusalemno umentohofofoho. Ikanopo'maho. O'o, t'ifoneponoho. A'amu Jutaso s'ikuno iyoho humayo osomno hof'iko hano t'ifonepo emmotofoso pa'nyoponoho. ¹³ Jelusalem i'mofapont'ifi ango tokilonjwa'mo molinyo somo humamentohoho sopo kotas'imentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole, Pitaja, Jounja, Jem'is'ija, Ent'luja, Filip'ija, Toumas'ija, Mpatoulom'iyuja, Mat'iyuja, Al'ifiyosiye hwomu Jem'is'ija, Saimoun Selout'ija, Jem'isiye hwomu Jutas sohwanjoho. ¹⁴ Hof'iko s'meho afa'nohino inont'ifi An'itune'no jomo ul'wo'n'imentohofofoho. Moya'mi sofa Maliya Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanji hof'iko'nji An'itune'no jomo ul'wo'n'imentohofofoho.

¹⁵ Hof'iko An'tumo jomo ulontan'ngkofi s'ikuno fiso memjao'mentisofoho. S'ikuno fihumo a'amu *wan hant'ilet t'iwenti* (120) Jisasi'mo in'ngkamotofoso nohumentan'ngkofi Pita nol'ikafonto ul'imento, ¹⁶ Nje a'amu soku, hohonta An'tuye Towahuno sohwo kakoe mampaho Ntefit'ye s'mehomo'mo ho'nosyahon'ngki Ntefit oso hungkunoso mt'i'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso ne imo'nyo'nefoho. Jutas kako Jisasi'mne'no tokoyo'ofo imentisofoho. Oso'no Ntefit mt'i'mokumentisofoho. Olhonta oso hungkunoso ne imo'n'masofoho. ¹⁷ Jutas nakwo'nji humamojo hweho. Nakwoe syohoso afa'nohinoso Jisas nahwsopo'mentisofoho.

¹⁸ Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto p'wahu'mentisofoho. Nop'wasyonto kakoe s'meho fongkulo lohofonto yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ho'n'ngkahon'ngki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nont'ifi oso hwaho hopo spono mul'imentohofi, Akel'tamanoho. Hopo spono yofe y'wolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

²⁰ Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mt'i'mokumentisofoho. Hungkuno ole,

Kakoe angoso siki wawent'hwono.

A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njoso ole mt'i'mokumentisofo,

Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

²¹⁻²² Oseso Jutas'ye syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwsopehwasi kako nakwo'nji Jisas songo l'ika'mentiso so'no wolut'hwantanoho. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisasi'nji nohumentan'ngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mentiso

sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentisoso oso syoho mjimiwento osohonta Anitu Jisasimo utima'masofoho. Oso hopi'nono uhwonowo'ningkiso sohomo nakwo uhwosopeeno.

²³ Pita ose ulahoningki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uhwasopo'mentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mulimotofoso Jositosiyoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas. ²⁴ Oso hwa'umo uhwasopentifi Anitumo jomo ulimentohofi, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe simehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwonalokune lohwa'u ntisohomo uhwosopeenehwono. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo Jutasieye *apousel* syoho womano. Syoho hiso Jutasimo kiko uyahoningkini Jutas syoho wopingoso uliko'manto nihu'nahone tikanomo umentisofoho. ²⁶ Anitumo ose ulontifi hofiko sojo we'e so'nji syohi'nyo yontifi Matiyasimo uhwasopo'mentohofofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jisasiye *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji humamotofofoho.

2

Anituye Towahuno pmentisofoho.

¹ Oso Sikuno Engo iyoho humayo'ne *Pentikous* * osomo a'amu Jisasimo iningkawo'ningkohofoso ango fipo uhu'mokumentohofofoho. ² Osopo nuhu'mokahoningkofi ti'mayo yoka pa'ningo ahwomo mta'ango ho'nonto ango uhu'mokumentohofoso somo uhula'o'mentisofoho. ³ Oso a'amuso oso ti'mayo yoka upa'nontifi uhwonimentohofoso ti'melanyo hopa yonto oso hiso mtihupo mtihupe lohofonto a'amu nohumentaningkofo somo a'apahopo humolawopmentisofoho. ⁴ Oseso Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo nom'ne a'amufe mampaho pa'nyo hofikoe mangomo umasiyahoningki hofiko hungkuno kengo kengo limentohofofoho. Oso hungkunoso Towahuno Wopingoso umentisofoho.

⁵ Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango Mousesiye honingkano hungkunomo iningkamotofoso Jelusalem humamentohofofoho. ⁶ Oso ti'mayo yoka hiso ho'ningkahoningki a'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi a'amu pi'ningo engo oso angopo komo'no uhu'mokumentohofofoho. *Apousel* sohwa hungkuno kengo kengo lontaningkofi a'amu hopi'nonohinoso hofikoe mango hungkuno limotofoso upa'nimentohofofoho. ⁷ Nupa'nontifi yomo yontifi huno pi'ningo engo syafihu'mentohofi, Olo pipilikeno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho. ⁸ Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohofoso osohonta upa'nimentihwone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo. ⁹ Nakwo kengo kengopo nta'ningo'nwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopoutemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Puntos, Esiya, ¹⁰ Flijiya, Pamifiliya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono. ¹¹ Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo iningkowalokwofo so'nji, Kilitnnta'angoso Alepiya'njoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo Anitu iwo'ningkiso so'no nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono. ¹² Ose syafisyontifi yomo yomo yontifi huno engo syafisyontifi ulimentohofi, Oloso pipilo. ¹³ A'amu fehohnjo sitofo ole ulimentohofi, olo hwe lohwa Anituye hungkuno nelalokwofo lohwa hofiko mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose ulimentohofofoho.

Pita kako Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

* **2:1:** Oso iyoho homayo sikunoso sikuno fifitiso (50) Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo somo humantife sohonta Pentikous imofapowo'ningkisofoho.

¹⁴ Pita *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nolikafonto mango engo ulimento, Sekwo Jutiyanta'ango soku a'amu Jelusalem humalofo sikunonji nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. ¹⁵ Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose lolalokwofo. Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho. ¹⁶ O'o hohonta Jouel hwe Anituye hungkuno limojo sohwo olo hilo so'no limentisofoho. Kakoe hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mtimokumentisofoho.

¹⁷ Anitu hohonta ole ulimento, Sikuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hofiko Anituye hungkuno ulifitnefoho.

Hwe songo sohwo ngko wojo uhwonyo pa'ningo yo'mayo so'no utihwamnefoho.

Hwe a'mane sohwa wojo uhwonifitnefoho.

¹⁸ U, nje Towahunoso nje hwe moya'mi syoho ntohofiyo somo uyimnefoho.

Ose uyohonimo hofiko nje hungkuno nalifitnefoho.

¹⁹ Sekwo ahwomo ajwo lopo timo uhwonngkujo'no nom'ne kengoso setihwamnefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafoso nomtimokumnefoho.

Oso kengoso honiyo'nji toho'nji tikayo hujenjemo'nji nomtimokumnefoho.

²⁰ Olo mofehi'nyolo sikwo'mno imo'nngkuhwosi sikuno meefonefoho.

Hamnosu honiyo'nohino imo'nonefoho.

Olo hiloso nuhwonngkuji u nje Sikuno Engoso imo'nonefoho.

²¹ Oso hohosohonta hwe fihwa hwoya'mi fifa ngkine'no joho ntikujo somo utima'mnefoho.

Nje a'amu imonifitnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mtimokumentisofoho.

²² Sekwo a'amu Isilael soku, olo hungkuno haloho upa'nimno. Jisas Nasalet nta'ango oso huno sekwo huno moi'wonoho. Anitu Jisasimo kakoe yokumpohn'nyo uya-honngki olo hwaho lopo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso netihwamentisofoho.

Oso hiso nuhwonontani nakwo huno naimentisoso Jisas Anituye Hwomu Ne hweho. ²³ Anitu kako hohonta huno ole, Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne hwahopo uhwatimonne'no yohono. Ose syafihumentisofoho. Oso'no

olo hwe lohwo Anitu sekwoe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nosyahonngki sekwo a'amu Loum somne'no ipemotasontifi hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁴ Anitu kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino somta'ni isihutofomanto apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas sohomo sokimo somo mokilopm'mokumentisofoho. ²⁵ Hohonta Ntefit ole mtimokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji mofonepo humaso sohomo ngko uhwonwo'nngkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no ngko mopiwahu'mnehono.

Yo'mayo nom'neso ngkimo milojanimofonehoho.

²⁶ Hiso'no nje simeho wopingo nimo'nngkohoho.

Nje mampaho Anituye yofe ho'nomayo'nefoho.

Ngko poyo pe'nime sohonta iyoho mannonefoho. O'o, ngko Anitumo uhwonimnefoho.

²⁷ Nje huyo'mangoso tikanomo humayo'ne nisikwajiyo'eno.

Jije hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

²⁸ Songo humayo'ne honngkano ntihwahino.

Kiko ngko'nji humayo so'no nje simeho wopingo nimo'nngkohoho.

Ntefit hohonta ose mtimokumentisofoho.

²⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit mtimokumentiso so'no yolohoso waselimo.

Ntefit kakine'no mtimokumentiso'maho. O'o, kako poyo pe'nngkahonngki hofiko

ijopijisyahumentohofofoho. Kakoe pi'nimomo olo hwaho lopo weho. Nakwo timo uhwon+wo'n+ingkuhwono. ³⁰ Ntefit kako Anituye hungkuno limojo hweho. Anitu Ntefitimo ulimonto, Jije imu hwe yofe engo'njo jije yofe pa'nyo imo'n+ingkihwosi a'amumo umokosyohumane hweho. Ose ulahon+ngki Ntefit kako huno umentisoso oso hungkuno hiso ne imo'nonefoho. ³¹ Hohonta Ntefit yo'mayo Anitu yone'ento uhwon+mentisoso oso'no hwe Anitu uhwsopo'mentiso sohwo poyo nope'n+ingkuhwosi apa'no songo nolikafone so'no limentisofoho. Ole mt'i'mokumento, Kakoe huyo'mango tikanomo humayo'ne nus+kwajiyo'eno. Kakoe a'apaho piso imo'nyo'eno.

³² Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Anitu nto ulika'mentiso lohumo nakwo uhwon+mentihwone. Osohune'no lalokuhwono. ³³ Kako ahwomomo nokotasonto osopo Anituye aho angahohnta'ni nto humantono. Hohonta kako ole nto nal+mentisofoho. Ngko Anituye Towahuno Wop+ingo wosejapmmo. Jisas ahwomomo nosahon+ngki Mpohwo kakoe Towahuno uyahon+ngki Jisas Towahuno hiso nehwojahon+ngki olohnta hungkuno mampaho kengo kengo so'nji sel+hwoneso yo'mayo y+hwoneso hwap+ingo Anituye Towahuno nehulo'ofalofoho. ³⁴ Upa'n+mno. Ntefit oso hungkunoso kakine'no mamti'mokummentisofoho. O'o, kako ahwomomo mas+mmentisofoho. Ole mt'i'mokumentono, Anitu nje Hwe Engo Kilais Anitu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohomo ole ulimonto, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

³⁵ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifi'ki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

³⁶ Oso'no sekwo a'amu Isilael soku, huno ito'no fisyaf+hupmno. Olo Jisas huhwo sohwo sekwo iyo hwojiyaf+iku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofohi lohune'no Anitu Hwe Engo nemokosyohumayo'ne sohomo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo Kilaisiyoho. Pita ose ul+mentisofoho.

Hwe moya'mi pi'n+ingo engoso simeho yiwalo'mokahon+ngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.

³⁷ A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango mikun+imposo umentisofoho. Pita'nji apousel nom'ne sohwanjimo ul+mentohofi, Ou, hwe sifahwe, nakwo pipi yanehwono.

³⁸ Ose ulahon+ngkofi Pita ulimonto, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon+ngkano wonyo foho'naopmno. Anituye hungkunomo tifi fin+ngkamno. Jisas kako jije wonyo wae yakumof+hwosi kakoe a'amu ne imo'n+ingkohoho'no a'amumo uti+hwayo'ne mijo wokiyosemapife. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wop+ingo wosejapmmontonoho. ³⁹ Anitu selimonto, Nje Towahuno Wop+ingo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomi mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo Anitu kakine'no johu ulalokwofo soku kakoe Towahuno Wop+ingo wosejapono.

⁴⁰ Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'n+ingo engo ulonto, ulimonto A'amufe hon+ngkano wonyomne'no i'waho fiy+mno. Tohino engo nomapitoho. Sekwo Anitumo fin+ngkamno.

⁴¹ Ose ulahon+ngki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo in+ngkowahon+ngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho. Oso sikuno somo a'amu tili tausen (3,000) Anitumo simeho uy+mentohofoso Anituye a'amu ne imo'n+mentohofoho.

A'amu Jisasimo in+ngkawo'n+ingkohoho sofe yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofofoho.

⁴² Anituye a'amu ne imo'n+mentohofoso apousel sohwa Anituye hungkuno luti+hwentan+ngkofi hofiko upa'n+imotofofoho. Hofiko nuhu'mokontifi

ufo'ma'nimotofofoho. Hofiko wosopayo afapo nta'ni nonontifi † Anitumo jomo ulimotofofoho. ⁴³ Anitu kakoe yokumpohn'nyo *apousel* soh wamo uyahonngki hofiko yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mjalimwentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho. ⁴⁴ A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofikoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho. ⁴⁵ A'amu ho'yango'njo hwaho'njoso oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmentohofofoho. ⁴⁶ Hofiko simeho yano inontifi sikuno huhwo huhwi Anituye anggo engo somo nuhu'mokontifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. Hofiko wopayo nom'ne anggo kengo kengomo nonontifi hofikine'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'no syafihu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wopingo'nji humamotofofoho. ⁴⁷ Wopingo nohumantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'no hwe moya'mi nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wopingo'nohinofoho. Sikuno huhwo huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi simeho uyontifi iningkamotofofoho. Anituye a'amu neso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

3

Hwe sife wonyo'njo sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

¹ Sikuno fihwi Pita'nji Joun'nji siko Anituye anggo engo somno simentisiyofoho. Osopo akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) a'amu pi'ningososo Anitumo jomo ujo'ne uhu'mokumotofofoho. ² Kuso somne'no ole liwo'nningkohofi wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe fihwo sife kokato'nnyo'njo kona'wohi aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo humunyoponoho. Sikuno huhwo huhwi huhwo sohwoe a'amuso intokwasontifi osopo itofasiyo'nohini imotofihweho. A'amu anggo engo somo nohotoswahonngkofo sohonta hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo hweho. ³ Osopo sife wonyo'njo sohwo nohumanto uhwonimentisoso, Pita'nji Joun'nji woswanji yontanngki uhwononto ulimento hamniyoho we'entapinyo. ⁴ Ose ulahonngki Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo. ⁵ Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo hamniyoho wontopanjiyo'ne fohonto uhwonimentisofoho. ⁶ Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kilais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyo'nji wakilimonne'no yohono. Hano fiyo. ⁷ Ose ulonto kako kakoe aho nomanto ulikamentisofoho. Ose ulikofahonngki hwe huhwo sohwoe sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho. ⁸ Siko'nji anggo engo somo noswontifi hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. ⁹ A'amu anggo engo somo nohumantifi uhwonimentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulahonngki uhwonontifi ¹⁰ ole syafihu'mentohofi, U olo hwe sife kokato'nnyo'njo lohwo hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo limojo hweho. Oso hunoso uyahonngki yomo yomo yontifi pisopisaho limentohofofoho.

Anituye anggo engo somo Pita hungkuno lutihwamentisofoho.

¹¹ Hwe huhwo sohwo Pita'nji Joun'njimo aho kehonngkofi hwe moya'mi hopi'nono hano kunto kunto'no wentifi kontolompo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontolompo'ango somo Soulomouniyefoho limotofofoho. ¹² Osopo uhu'mokahonngkofi Pita nuhwononto ulimento, Sekwo a'amu Isilael soku, yomo yomo peho'no yohofo. Nekumo timo yokumpohn'nyo peho'no ehonalokwofo.

† 2:42: A'amu pi'ningo engo huno'njo Jisas Kilaisimo iningkunyoso nihu'mokontifi wopae nimentohofofoho. Osohonta wopayo moi'wo nontifi hofiko hunso Jisasie mikufo'nji honiyo'nji ne'no syafihu'motofofoho.

Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'ni hwe lohwo wop'ingo imo'n'ngkohoho. Huno ose laseyohoho. ¹³ O'o, Ap'lohama Aisak'ija Jekoup'ija nakwoe ajuyohwosafe An'ituyoho. Osohwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jisasiye yofe ho'nomayo'nohinofoho. Oso huhwo sohomo sekwo nokent'ifi a'amu Loum sohwafepono ipemotosahon'ngkofi osopo Pailot us'huto'mto yahon'ngki sekwo nakwolaho ul'imentohofofoho. ¹⁴ Oso Jisas huhwo sohwo hon'ngkano wonyo ane hweho. Wop'ingo'nohino hweho. Osohomo nakwolaho ulont'ifi hwe wonyo a'amumo fonjahumentiso sohune'no Pailot'imo jomo ul'imentohofokuyoho. ¹⁵ Ose ulont'ifi sekwo yo'mayo songo humayo hwap'ingo sohomo sekwo a'amu Loum somo uyahon'ngkofi hof'iko fonjahumentohofofoho. Nofonjonyahon'ngkofi An'itu apa'no ul'iko'mentisofoho. Oso hiso'no nekwo nuhwonontayo olohonta hungkuno hiso'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Nekwo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyahon'ngkuhwoi Jisasiye yokumpohn'nyo olo hwe lohomo wop'ingo imokohoho. Sekwo olo hwe sife kokato'nnyo lohomo huno moi'wonoho. Olo simeho hi'ntnnono Jisasi'mo uyalokuhwayo loso Jisas mta'angofoho. Olo hiloso hwe sohomo wop'ingo umokahon'ngki uhwonolokwofo.

¹⁷ Nje a'amufu, sekwo sekwoe hwe engo sohwanji Jisasi'mo fonjahumentohofoho sohonta huno ito'no mosyaf'isiyo'njo imentohofokuyoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ¹⁸ Hohonta a'amu An'ituye hungkuno l'imotofo sohwa An'itu ul'imento, Hwe uhwsopo'mentohe sohwo tohino engo manefoho. Ose ulahon'ngki a'amu somo ul'imentohofofoho. Sekwo Jisasi'mo fonjahumentohofoho sohonta oso hungkuno hiso ne imo'n'imentisofoho. ¹⁹ I oso'no olohonta sekwo huno fikwesyaf'hupmno. Sekwoe simeho y'wolo'mo filohopmno. Sekwo simeho y'wolo'mokukujo'no An'itu sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho. ²⁰⁻²¹ Wayo yasemof'hwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji simeho wop'ingo'nji wosejapmmntonoho. Hohonta An'itu nakune'no fohu'n'imentisoso nefe'mayo'ne kakoe hwomu Jisasi'mo uhwsopo'mentisofoho. An'ituye hungkuno l'imotofo sohwa yo'mayo l'imentohofoho so'no ito'no imo'nyo'ne Jisas ahwomomo hontohumaho. Moi'wo imo'n'ngkihwsosi nopone hweho. ²² Hohonta Mouses seyakwosamo ul'imento, Hwe Engo An'itu sekwo'njo mta'ango fihumo wam'hwosopo'mtonoho. An'ituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n'ngko hweho. Oso hwe huhwo sohwoe mangomo sekwo haloho ito'no upa'n'ngkuno. ²³ Hohosohonta a'amu oso hwe huhwo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo ifijoso An'itu oso a'amu somo kengopo uhmajososo ni'hu'nahone wae umontonoho. Mouses ose ul'imentisofoho. ²⁴ An'ituye hungkuno l'imotofo sohwa Samuel'janji nom'ne t'finjo sohwanji hof'iko olo sikuno lomne'no l'imentohofofoho. ²⁵ Oso a'amu An'ituye hungkuno l'imotofo sohwa sekwo hof'ikoe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno An'itu seyakwosamo ul'imentisoso sekumne'nefoho. An'itu Ap'lohanno ul'imento, Jije imu sohwa mta'ni hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wop'ingo ulohofonefoho. Ose ul'imentisofoho. ²⁶ Oseso An'itu kakoe hwomu Jisasi'mo uhwsopento sekumne'no wop'ingo selohofonefoho. Kako ole umo'nalofoho, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon'ngkano wonyomo hohujo ikinjaof'ikujo'no ngko wop'ingo uloho'mo. Ose lalofoho.

4

Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.

¹ Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontan'ngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Sat'yusi sohwanji i'mofapmmentohofofoho. ² I'mofapont'ifi s'mano hintotohino umn'imentisofoho. Hwap'ingoso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo

pe'n+mentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho lutihwamentisiyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'n+fijosso hwangku nolikapitnnefoho. ³ Si'mano hintotohino umn+ngkahon+ngki mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahon+ngki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'n+ngkanta hungkuno ulane'ent+fi impo'angomo intofahumentohofofoho. ⁴ Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'n+mentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yont+fi An+tumo si'meho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. Oso a'amu we'e pi'n+ngo'maho. Oso hwe huhwo sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho.

Hwe yofe engo'njo sohwafe t+mo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisiyefoho.

⁵ Mo'n+ngka im+ngo'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hof+ko Jerusalem uhu'mokumentohofofoho. ⁶ Hof+ko nuhu'mokont+fi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno li+mentohofofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji, Kaiyofasi+janji, Jounjanji, Alek+isanta'njoho. Nom'ne a'amu Anasiye temtitofomjo sohwa hof+ko'nji uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Hof+ko Pita'nji Joun'njimo hof+ko'njo ajwo lopo uhumajont+fi ul+mentohofi, Oloso pipi imasiyoto. T+hwoe yokumpohn'nyo'nji t+hwoe yofe'nji umokumahnnoto, hwe wop+ngosofo. ⁸ Ose ulahon+ngkofi An+tuye Towahuno Wop+ngo Pitafe si'mehomo uhulo'ofahon+ngki Pita ul+mento, Sekwo hwe engo Is+laelnta'ango sohwaso, ⁹ olohonta sekwo a'amu si'fe wonyo'njo sohomo wop+ngo umokumalohwoyo so'no ehon+ngkohofotaho. ¹⁰ Oseso sekwo hopi'nono huno waseyono. A'amu Is+lael hopi'nonohinoso huno wosyaf+hup+ife. Jisas Kilais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohomo wop+ngo umokahon+ngki kako nakwo'njopo lohofoho. Oso Jisas huhwo sohomo sekwo iyomo fonjinto'ofosyahon+ngkofi An+tu poyo pe'nyo sohomo apa'no ul+ko'mentisofoho.

¹¹ Olo sojo engkwosaho pa'nyo ango injuwo'n+ngkohoho sohwa hof+ko wonyofoho lont+fi ho'nao'mentohofofoho. Oseso olohontajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap+ngohwo imo'n+ngkohoho.

A'amu hohonta hungkuno mt+imokumentohofoso olo hungkuno Jisas+mne'no mt+imokumentohofofoho. ¹² Nom'ne hwe nefo'mayo'ne olo hwaho lopo mohumunyoponoho. An+tu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopo'mmentisofoho. O'o, Jisas kako'nohino hweho. Pita ose ul+mentisofoho.

¹³ Ose ulahon+ngki hof+ko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonont+fi huno syaf+hu'mentohofi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamti'mokiyo hwa'uyoho. We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. I oso'no siko iyoho mun+ngkohoyohoho. Jisasiye yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho. ¹⁴ Ose syaf+syont+fi uhwon+mentohofoso hwe wop+ngo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontan+ngki uhwonont+fi hof+ko hungkuno ane hwafoho.

¹⁵ Oseso Pita'nji Joun'njimo ul+mentohofi, Siko mempono swohosi osopo fosyohumunyo. ¹⁶ Ose ulont+fi hnn+mentohofi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahon+ngki a'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso oloso huno uyohoho. Nakwo oloso hiyaso pipi yane'elo. Awonoho. ¹⁷ I oso'no olo hungkuno nonje nonje ho'n+muyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisas+mne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho. ¹⁸ Ose hnnont+fi sikimne'no joho ulont+fi ul+mentohofi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno nulohosiloho. Yo'mayo Jisas+mne'no lutihwahosiloho.

¹⁹ Ose ulahon+ngkofi Pita'nji Joun'nji siko ul+mentisiyo, Nekwo An+tuye hungkuno ho'naofososo sekwoe hungkunomo t+fi sen+ngkawasoso An+tu kako huno pipi uy+mtolo. Sekwo huno pipi seyohoho. ²⁰ Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso

uhwonimentihwoyoso hungkuno wopingo'nohini upa'nimentihwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

²¹ Ose ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ulimentohofofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingoso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uyihwaloho. ²² Olo hwe lohwo wopingo umokumasiyo lohwo kako hwe engo hweho. Kakoe soswo *fouti* (40) yakolo'noho.

A'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohofoso Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lohofihwasi lutihwane'entifi Anitumne'no jomo ulimentohofofoho.

²³ Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ulimentisiyefoho. ²⁴ A'amuso nupa'nontifi hofiko simeho yano inontifi Anitumo isamoyoka ole ulimentohofi, Ou Mpohwo, kiko enemokosyohumayo hwosoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mtimokumentohino hwosoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mtimokumentohino hwosoho. ²⁵ Hohonta jije Towahuno Wopingo sohwo jije hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jije syoho kilohofiyohwo mangomo mufohotofahon'ngkini Ntefit ole ulimento,

A'amu kengo kengoso simeho tohino peho'no umnalofoho.

Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafisiyo'njo peho'neto.

²⁶ Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamentohofofoho.

Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji nuhu'mokontifi hungkuno nano mtitofontifi limentohofi,

Anitu'nji oso hwe uhwsopo'mentiso sohwo'njiye syohomo nakwo wae uyano.

Ose limentohofofoho.

²⁷ Oso hungkuno ne imo'nimasofoho. Olo ango lopo Helouti'nji Pountiyos Pailoti'nji a'amu kengo so'nji a'amu Isihael so'nji nuhu'mokontifi Jisas uhwsopo'mentohino sohomo fonjane'entifi imentohofofoho. ²⁸ Oso hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo ne imo'none so'no limentohinoso olohonta oso a'amuso jije hungkunoso ne imokumalofofoho. ²⁹ I olohonta Mpohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo nalimalofoso upa'nimahnno. Jije hungkuno liwo'nyo sohwna'nimo yokumpohn'nyo fisosofitofonesyohumaho. Oso'no nakwo jije hungkuno lontan'ngkuhwasi iyoho monanonehoho. ³⁰ I oso'no nakwo jije hungkuno lontan'ngkuhwaso'no kiko a'amu mnokino'njo somo wopingo umojo. Yo'mayo wonyoangkafoso jije hwomu Jisasiye yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

³¹ Anitumo ose ulahon'ngkofi oso ango humamentohofoho sopo mo'mayo yonto Anituye Towahuno Wopingo hofikimo ifehu'mokahumentisofoho. Ifehu'mokahumentisoso hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho munimentisofoho.

Jisasiye a'amu neso hofiko yo'mayoso inimentohofofoho.

³² A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwonimentohofoso simeho inontifi a'amu fihwo ole huno mosyafisiyo'njo imentisofo, Oloso nje'nohinofoho. A'amufe'maho. O'o, oloso huno mosyafisiyo'njo imentisofoho. Yo'mayo hopi'nononino hi'njoso a'amu somo inimentohofofoho. ³³ *Apousel* sohwa a'amu somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso so'ne hungkuno ne'nohino ulontifi Anituye yokumpohn'nyo utihwayo'ne yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. Anitu a'amumo wopingo'nohino uloho'mentisofoho. ³⁴ Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho. A'amu hwaho'njoso ango'njoso yo'mayo ho'yango'njoso nom'ne a'amu somo yano uyontifi hamniyohoso *apousel* sohwaso umentohofofoho. ³⁵ *Apousel* sohwa oso hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo yano ulohmentohofofoho.

³⁶ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. *Apousel* sohwa nom'ne yofe ole mulimentohofi, Mponopasiyoho. Yofe hiso yiwolo'mo ole, Sosofitofihwe hweho. ³⁷ Olo hwe huhwo sohwo Lifaiye temtifofo mta'ango hweho. Hwaho Saipilos nta'ango hweho. Hwe nom'nehwo oso hwe huhwo lohwo sohwoe hwaho mpe nulohofahoningki hamniyohoso Mponopas nomanto *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

5

Anonaiyas'nji Sofaila'nji siko Anitumo hwasyo ulimentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe Sofaila, siko hwaho hi'njo ya'uoyoho. A'amu nom'neso sikinta'ni oso hwahoso mpe uloho'mentohofofoho. ² Siko hamniyoho nomanji fehohnjo siko'ne hiyaso mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako *apousel* sohwafe sifiki'nyo'mo ho'nahumentisofoho. ³ Oso hiso Pita nuh-wononto ulimento, Anonaiyas, Seten'ye hungkunomo iningkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso mokosyohumanji Anituye Towahuno Wopingomo hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso olenoho. Oso hwasyo ulohino. ⁴ Jije hwaho mpe makiloho'mmalofa sohonta hwaho hopi'nono jijefoho. Mpe ntakiloho'malofa sohonta hamniyoho hopi'nono jijefoho. I oso'no oso hungkuno simehomo'mo peho'no syafisyohino. Kiko hwe sohwo'na'nnohinomo hwasyo monalohoyohino. O'o, Anitumo hwasyo ulohino. ⁵ Ose ulahoningki Anonaiyas nupa'nonto nopiwasyonto, poyo pe'nimentisofoho, Oso hungkunoso ho'ningkahoningki a'amu nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. ⁶ Hwe songo sohwa nolikafohumantifi Anonaiyas'ye pijafomo hwapife ekojisasi lohofontifi mempo hohnta'ni motawentifi pi'nimomo ijopijisyahumentohofofoho.

⁷ We'enepe a'amu poyo pe'nimentiso sohwoe ape noswonto yo'mayoso mupa'nimmentisosi, ⁸ noswopahoningki Pita ulimento, Jije hwahomne'no olo hamniyoho ma'masiyotaho. Ose ulahoningki ulimento, Eno, osenoho. ⁹ Ose ulahoningki Pita ulimento, Kiko jije hwehwo'nji hiyahusi Anituye Towahuno sohomo yamofa peho'no uloho'masiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa jije hwehwo sohomo pi'nimomo ijopijisyasyontifi nto pohofa. Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwantifeho. ¹⁰ Ose ulahoningki a'musi Pitafe sifiki'nyo'mo piwasyonto poyo pe'nimentisofoho. Hwe songo sohwa noswapontifi poyo pe'nimentisosiye pijafomo uhwonontifi nomotoswapontifi kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofofoho. ¹¹ Oso hungkuno hiso noho'ningkahoningki Anituye a'amu ne so'nji a'amu kengo so'nji nupa'nontifi iyoho unimentisofoho.

Yo'mayo kengo wonyoangkafoso imotofofoho.

¹² Yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu *apousel* sohwa utihwamentohofa somo a'amuso uhwonimentohofofoho. Anituye a'amu neso Soulomoun'ye kontolompo'ango sopo uhu'mokumotofofoho. ¹³ A'amu kengo fehohnjoso Anituye a'amu ne somo uhwonontifi limentohofi, A'amu Jisasi'mo iningkawowo'ningkohofoso wonyoangkafofoho. Ose lontifi i hofiko'nji muhu'mokumentohofofoho. O'o hofiko iyoho unimentisofoho. ¹⁴ Hwe hwoya'mi pi'ningo engoso Jisasi'ye hungkuno upa'nontifi hungkuno nehopi lontifi simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso a'amu hiso Anituye a'amu ne simo'mjo so'nji uhu'mokumotofofoho. A'amu pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'ningoso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi honingkanopo itofasi lohofontifi ole syafihu'mentohofi, Pita nopihwosi kako kote uhumiyofihwoso'no a'amu mnokino'njoso wopingo umo'nife. Ose syafihu'mentohofofoho. ¹⁶ A'amu anga kengo mta'ango Jelusalem mofone sponjoso Jelusalem uhu'mokumentohofofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sisi'masoho'njo

towahuno wonyo'njo somo itokwapmmentohofofoho. Hopi'nonohinoso wop'ingo imo'n+mentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo 'apousel' sohwamo impo'ango mta'ni isihuto'mentisofoho.

¹⁷ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Sati'yusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nontifi simeho tohino umn+mentisofoho. Hwap'ngoso a'amu *apousel* sohwafe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo so'no iwo'n+ngkohofofoho. Hofiko oso yokumpohn'nyo ane hwafoho. Oso'no simeho tohino umn+mentisofoho. ¹⁸ Simeho tohino umn+ngkahon+ngki *apousel* sohwamo aho kentifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ¹⁹ Oso sikwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwosampento a'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto ulimento, ²⁰ Sekwo Anituye ango engo somo nowekuji osopo lohofikuji olo hon+ngkano songomne'no a'amumo filutihwamno. Ose ulimentisofoho. ²¹ A'amu *apousel* sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso im'ingo ne'nji Anituye ango engo somo noswontifi Anituye hon+ngkano songomne'no lutihwamentohofofoho.

Oso im'ingo so'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe *kaunisol* sohwanji hwe engo hopi'nono nuhu'mokontifi impo'angomne'no hungkuno lihwat+mentohofofoho. A'amu impe'njo sohwamo fipemotapmno. Ose lihwat+mentohofofoho. ²² Hungkunoso lihwojahon+ngkofi a'amu impo'angomo noswontifi uhwon+mentohofoso huno uhwonontifi asomo nopontifi *kaunisol* a'amu sohwamo ulimentohofofoho. ²³ Ole ulimentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn'nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pijwohumayo sohwa lohofontan+ngkofi uhwon+ngkuhwonefoho. I ango ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwon+ngkuhwonefoho.

²⁴ Ose ulahon+ngkofi hwe engo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nontifi huno pi'n+ngo engo syafisyontifi pipi imo'n+ngkohoho syafihu'mentohofofoho. ²⁵ Ose syafisyontifi nohumentan+ngkofi hwe fihwo noswonto ulimento Upa'n+mno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalofoso sohwa Anituye ango engo somo nolohofontifi a'amu somo lutihwalokwofo. ²⁶ Ose ulahon+ngki hwe engo a'amu itokuso'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowentifi Anituye ango engo somo i'mofapontifi *apousel* sohwamo nomantifi ipemotaumentohofofoho. Hofiko ikujoho mafongku'mmentohofofoho. O'o hofiko iyoho un+ngkahon+ngki a'amu nom'neso sojo nofongkupitnnehontifi *apousel* sohwamo mafongku'mmentohofofoho.

'Apousel' sohwa hofiko 'kaunisol' sohwanne'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.

²⁷ Ose ipemotawentifi a'amu *kaunisoli*'njopo uhumat+mentohofofoho. Osopo nohumentan+ngkofi hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, ²⁸ Sime'mo ole selimalohwono, A'amu somo yo'mayo Jisasimne'no lutihwafikutoho. A'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'n+malofofoho. Ole ulalokwofo. *Kaunisol* a'amu sohwa Jisasimo fonjahumentohofofoho. ²⁹ Ose ulahon+ngki Pita'nji nom'ne *apousel* sohwanji ulimentohofi, Nakwo Anituye mampaho haloho yihwasi tifi in+ngkayo'nefoho. A'amu hwahoponjo sohwafe hungkunomo min+ngkowanehwono. ³⁰ Sekwo Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. I oso'no neyakwosanjiye Anitu sohwo Jisasi'mo uliko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho, ³¹ Nulikafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahon+ngki nakwoe Hwe Engo imo'n+mentisofoho. A'amu Isilael hn'nwiye wonyo wayo'ne pe'n+mentiso hweho. Oso'no a'amu Isilael soku, hon+ngkano wonyomne'no hohujo ikinjaofikuji wonyo hiso wae yasemofihwosi

hon'ing'kano nom'ne songo wosejapmmontonoho. ³² Oloso nuhwonontani nakwo Anituye Towahuno Wop'ingo'nji soh'wona'ni olo hilo so'no uliwo'n'ingkuhwono. A'amu Anituye hungkunomo t'fi in'ing'kayo somo Anitu kakoe Towahuno Wop'ingo uyimasofoho. Ose uli'mentohofoho.

Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' soh'wamne'no hungkuno li'mentisofoho.

³³ Oso hungkuno *kaunisol* a'amu sohwa nupa'nont'fi simano hintotohino umn'imentisofoho. *Apousel* a'amu soh'wamo wofonjano lont'fi imentohofoho. ³⁴ Hiso'no hwe fihwo *kaunisol* syoho'njo soh'wo kakoe yofe Ngkomeliyel * kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo hon'ing'kano hungkuno luti'hwamojo hweho. Oso hwe huhwo soh'umo a'amu hopi'nonohinoso kakoe yofe ho'nomawo'n'imentohofoho. Oso hwe soh'wo nolikafonto uli'mento, A'amu *apousel* soh'wamo mempo hohnta'ni fili'hwajimno. ³⁵ Ose ulahon'ing'ki hofiko li'hwajon'ing'kofi Ngkomeliyel uli'mento, A'amu Isilael soh'wasi olo hwe loh'wamo ulohopitnne so'no huno ito'no fisyafi'hupmno. ³⁶ Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako uli'mento, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Ose ulahon'ing'ki a'amu fehohnjo *foua hantilet* (400) soh'wa in'ing'kamentohofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo soh'wo kakoe a'amu itokuso'njo soh'wa hwe huhwo soh'umo nofonjonyahon'ing'kofi inomokommotofoho soh'wa hiyaso humpo'mentohofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho. ³⁷ T'fi soh'onta hwe nemokosyohumayo soh'wa a'amufe yofe mt'i'mokomayo soh'onta hwe nom'ne Ngkalilinta'ango soh'wo kakoe yofe Jutas. Osoh'wo nolikofahon'ing'ki a'amu fehohnjo kakoe hunomo nomant'fi in'ing'kamotofoho. Osoh'wo poyo imo'n'ing'kahon'ing'ki inomokommotofoho soh'wa humpo'mentohofoho. Hofiko apa'no muhu'mokiyofoho. ³⁸ Oseso ole waseli'monne'no yohono. Olo a'amu *apousel* soh'wamne'no iyoho masen'ing'kohoho liyohoho. Wohumantokufe. Hofikoe syoho hwahoponta'ango'manji moi'wo imo'nonefoho. ³⁹ Olo syoho hiloso Anitu mta'ango'manji milojaopitnnehoho. Ne'nohini went'hwonefoho. Sekwo Anitumo fongkupitnnoho.

A'amu 'apousel' soh'wa Jisasimne'no tohino ma'mentohoho so'no simeho wop'ingo umo'n'imentisofoho.

⁴⁰ Ose ulahon'ing'ki hungkuno nehopeho ulont'fi a'amu *apousel* soh'wamne'no johohont'fi oso hwamo fonjont'fi yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Jisasiye yofe apa'no nolikutoho. Ose ulont'fi uhwat'imentohofoho. ⁴¹ *Apousel* soh'wa *kaunisol* soh'wamo nuliko'mant'fi hnn'imentohofi, Nakwo Jisasiye syoho yontane tohino namn'ing'kahon'ing'ki simeho wop'ingo namo'n'ing'kohoho. Anitu wop'ingo nahon'ing'kohoho. Nakwo Jisasiye yofe'no tohino mayoso hoponoho. ⁴² Sikuno huhwo huhwi hofiko Anituye ango engo somo a'amufe ango'njopo Jisasimne'no hungkuno wop'ingo uliwo'n'imotofofoho. Anitu a'amu ahwomo mta'ni uhwat'imentisoso Jisasiyoho luti'hwamentohofoho.

6

A'amu aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo soh'wamo 'apousel' soh'wamne'no ufo'mayo'ne uh'wosopo'mentohofoho.

¹ Osohonta a'amu Jisasi'mo in'ing'kamotofoso we'e pi'n'ingo imo'n'imentohofohomaho. A'amu fehohnjo Ngkilik hungkuno'njofoho. A'amu fehohnjo Hipilu hungkuno'njofoho. A'amu Ngkilik hungkuno'njoso a'amu Hipilu somo yoka uli'mentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yo'mayoso a'amu umofonyo iyo

* **5:34:** Osohonta Poul Jisas Kilaisimo min'ing'kayo soh'onta Ngkomeliyel soh'wo Pouliye syo itihwayo imo'n'imojo hweho. (Sohe engo 22, hon'ing'kano we'e 3 somo uh'wonyo.)

somo uyahon'ngkofi nakwoe ap'wojo sofa we'e'nohino mawo'n'ngkohofofoho. Hip'lu ap'wojo sofa engo mawo'n'ngkohofofoho. Ose ul'imentohofofoho. ² Oso hungkunoso ho'n'ngkahon'ngki a'amu *apousel* sife mta'ni hufa'uyo sohwa a'amu hopi'nono Jisasimo inomokommotofoto somne'no joho ulahon'ngkofi nuhu'mokontifi ul'imentohofi, Nakwo syoho hufa'u'njo sohwna'ni wop'ingo'maho. Nakwo wosopayo'nji hamniyoho'nji yano mpo'nososo Anituye hungkuno pipi losetihwanehwono. ³ O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u sohwo uhwsopopmno. Syoho yano mpo'none so'nefoho. A'amu huhwo sohwa Anituye Towahuno Wop'ingo engo yamo'nnyo hwafoho. A'amu huno'njo sohwa a'amu hopi'nonohino sohwo hwe wop'ingo'nohino hwafoho liwo'n'ngkohofofoho. Uhwsopopijoso hofiko wopayo yo'mayoso yano mpe syohoso womokosyohumantifeho. ⁴ Ose yontan'ngkujoso nakwo Anitumo isamoyoka uliwo'n'ngkuhwasi a'amu somo Anituye hungkuno woluthwantanoho.

⁵ Ose ulahon'ngkofi, E, wop'ingofoho lontifi Sitifenimo uhwsopo'mentohofofoho. Sitifen huhwo sohwo Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy'wo'nimojo hweho. Anituye Towahuno Wop'ingo engo yamo'nnyo hweho. Nom'ne a'amu sohwo uhwsopo'mentohofoso ole, Filipija, Piloukoulasija, Nikanouja, Timounja, Pamenasija, Nikoulasijanjo. Nikoulas huhwo sohwo ango kengo Antiyoknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentiso hweho. ⁶ Oso a'amu sohwo uhwsopentifi *apousel* sohwo utihwamentohofofoho. *apousel* sohwa a'amu huhwo sohwafe mnokinopo aho kisasyontifi hofikine'no Anitumo jomo ul'imentohofofoho.

⁷ Oseso Anituye hungkuno Jelusalem ango ayo'mo ho'n'mentisofoho. A'amu Jelusalem humamentohofoto Jisasimo inomokommotofoso pi'ningo engo imo'n'mentohofofoho. A'amu tajo ango syoho'njo fehohnjo sohwa Anituye hon'ngkano songo tipemantifi Jisasimo in'ngkamentohofofoho.

A'amu Juta fehohnjoso Sitifenimne'no hwasyo ul'imentohofofoho.

⁸ Anitu Sitifenimo yo'mayo wop'ingoso ulohofahon'ngki Sitifen kakoe yokumpohn'nyo engo imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisoso a'amu uhwon'mentohofoso ole li'mentohofi, Anitu oloso yalofoho. Ose li'mentohofofoho.

⁹ I oso'no a'amu nom'nehwa nolikafontifi Sitifen'nji Anituye hungkuno so'no yoka hnn'mentohofofoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofoto sohwa olohonta siki humalofo. Hofiko afapo humawo'n'ngkohofosopo ole li'mentohofi, Ango sakinjohwa humayo'nefoho. Oso ango homo somo a'amu Juta Anitumne'no isamoyoka angofoho. Oso a'amu sohwa ango Sailini'nji Alekisantiliya'nji oso ango soponta'ango hwafoho. Hofiko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwaho Esiyanta'ango sohwa Sitifenimo yoka ul'imentohofofoho.

¹⁰ Anituye Towahuno wop'ingoso Sitifenimo huno wop'ingo uyahon'ngki a'amu nom'ne sohwafe hungkuno somo Sitifen kakoe hungkuno uyakolo'mentisofoho.

¹¹ Oso'no a'amu sohwa simano hintotohino umn'ngkahon'ngki a'amu sohwo hwasyo jo'ne hamniyoho uyahon'ngkofi ole ul'imentohofi, Olo hwe Sitifen sohwo kako Mousesimne'no sitofo li'maso hweho. Ou, kako Anitu ntnne'no sitofo li'masofoho. Hwasyo ose ul'imentohofofoho. ¹² Oso hwasyoso ho'n'ngkahon'ngki nehopeho lontifi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe hon'ngkano hungkuno luthwamotofoto sohwanji simeho wonyo umo'n'ngkahon'ngki Sitifenimo u'mantifi aho kentifi *kaunisol* uhu'mokumotofoto sopo ipemotamentohofofoho. ¹³ Osopo a'amu hwasyo ul'ifitne sohwa m'humat'imentohofofoho. Ole ul'imentohofi, Olo hwe lohwo Anituye ango engo so'no wonyo hungkuno ul'imasofoho. Mousesiye hon'ngkano hungkunomne'no hwotoho hmmasofoho. ¹⁴ Olo hungkuno Sitifen nal'imasofoho. Jisas Nasaletnnta'ango sohwo Anituye ango engo somo wae

yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango in'ngkawo'n'ngkuhwoneso Jisas wae yaf'hwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso S'itifen nelahon'ngki upa'n'malohwonefoho. Hwasyo ose ul'imentohofofoho. ¹⁵ A'amu *kaunisol* sohwa nohumant'ifi S'itifen'mo uhwon'imentohofoso kakoe s'imo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'n'mentisofoho.

7

S'itifen kakoe hungkuno 'kaunisol' sohwamo ul'imentisofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo sohwo S'itifen'mo ul'imento, Oso hungkuno kikumne'no nalohofoso nehopitaho.

² Ose ulahon'ngki S'itifen ul'imento, Nje a'amu soku, sekwo upa'n'mno. Hohonta nakwoe ajuyohwo Ap'ilo ham kako ango Helan'mne'no mawe'njo imentiso sohonta oso hwaho Mesopoutemiya nohumentan'ngki An'itu wonyoangkafo sohwo u'mahon'ngki Ap'ilo ham nuhwon'ngkahon'ngki An'itu ul'imento, ³ Olo hwaho lo'nji j'ije a'amu so'njimo uhwat'mofo. Nom'ne hwaho nokit'hwahm'me'no osopo fohumantohoho.

⁴ Ose ulahon'ngki Ap'ilo ham oso hwaho Kal'itiya ul'iko'manto hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kan'ngkwowho poyo pe'n'imentiso sohonta An'itu ul'imento, Hwaho nom'ne kit'hwahm'me'no mpano. Ose ulahon'ngki olo hwaho humalohwone lopo pmentisofoho. ⁵ An'itu Ap'ilo hammo olo hwaholo nut'hwanto osohonta kako yano muy'mmentisofoho. O'lo n'ihu'no awonoho. I oso'no An'itu ul'imento,

Oso hwaho hiloso k'iko'nji j'ije imuhwanjimo sejapmnefoho. Ose ul'imentisofoho. Osohonta Ap'ilo ham kako hwomu ane hweho. ⁶ Nom'ne hungkuno An'itu ul'imento, J'ije imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijososopo siki syoho ulohof'ikutnnefoho. A'amu kengoso j'ije imu somo tohino engo uy'ifitnnefoho. Soswo *foua hantilet* (400) uyokolofontan'ngkuhwosi j'ije imuso osopo humafitnnefoho. ⁷ Oso a'amu kengo j'ije imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno tango'njo ikwolofone uy'mnefoho. Osohonta j'ije imu oso hwaho kengo sopo ul'iko'maf'ikujoso olo hwaho lopo nje yofe ho'non'imap'ifitnnefoho. Ose ul'imentisofoho. ⁸ An'itu nom'ne hungkuno Ap'ilo hammo uy'imentisofoho. A'apaho s'ihu kolo'nyo'ne ul'imentisofoho. An'tuye hungkuno in'ngo mamofe'ne hon'ngkano hiso uy'imentisofoho. Oseso Ap'ilo ham'ye hwomu Aisak imo'n'ngkahon'ngki s'ikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne hohnta'ni hufa'u s'ihune memjaofahon'ngki Ap'ilo ham kakoe hwomufe a'apahomo s'ihu ukolo'mentisofoho. Hwangku Aisak'ye hwomu Jekoup imo'n'ngkahon'ngki s'ihu ukolo'mentisofoho. T'ifi sohonta Jekoup'ye hwomu aho hufa'u hopi'nono s'ife mta'ni hufa'u imo'n'ngkahon'ngkofi s'ihu ukolo'mentisofoho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini s'ihu kolo'n'motofofoho.

⁹ Jekoup'ye hwomu sohwa hamn'ngkwa'wehwo Jousep'ne'no hintotohino umn'ngkahon'ngki a'amu kengo sohwa Jousep'mo mpe uyahon'ngkofi hafila'wehwosa hamniyoho ma'mentohofofoho. ¹⁰ Yo'mayo tango so'nji Jousep'mo u'mahon'ngki An'itu ufo'ma'mentisofoho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousep'mne'no johu ulahon'ngki An'itu Jousep'mo huno engo wop'ingo'njo uyahon'ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ul'imento. K'iko hwe wop'ingo hwosoho. Oso'no k'iko olo hwaho Ijip'nji, nje a'amu lo'nji nje ango lo'nji hopi'nono k'iko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwosoho. Ose ulonto Jousep'mmo ango'nji hwaho'nji mokosyohumayo'ne yofe engo mul'imentisofoho.

¹¹ Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentan'ngki wopayo nosyofahon'ngki mijoho engo i'mofapmmentisofoho. Neyakwosa hwaho Kenan sopo humamento-hofoso mijoho uy'imentisofoho. ¹² I oso'no Jekoup kako wopayo engo Ijip weho upa'nonto neyakwosamo Ijip'mne'no l'hwat'imentisofoho. ¹³ Hwangku sohonta hof'iko Ijip'mne'no apa'no umentohofoso osohonta Jousep ul'imento, Ngko Jousep'nyoho.

Ose ulahon'ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousep'iye a'amu sohwanne'no huno umentisofoho. ¹⁴ Oseso Jousep kan'ngkwohumne'no hungkuno lihwat'mentisofoho. Jekoup'i'montohwa hofi'ko *sefenti-faif'foho* (75). Osomne'no Jousep lihwat'mentisofoho. ¹⁵ Oso'no Jekoup Ijip'ne'no nowento osopo poyo pe'n'imentisofoho. Neyakwosa osopo poyo pe'n'imentohofofoho. ¹⁶ Hwangku sohonta hofi'koe imuso hofi'koe yokinoso Syekemne'no motawent'fi oso sokimo somo yokinoso ho'nahumentohofofoho. Oso sokimo hwaho'njoso Ap'loham hohonta Hem'iye hwomu sohwanamo hamniyoho uyonto mpe imentisofoho.

¹⁷ Oso hungkuno An'itu Ap'lohammo ul'mentisoso ne umo'n'imonte'no yahon'ngki a'amu Is'lael'iso pi'n'ingo engo imo'n'imentohofofoho. ¹⁸ Osohonta Ijipmjo hwe yofe engo'njo sohwo Jousepmne'no huno muyofoho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo neyakwosamo wonyo ulohofahon'ngki tohino engo ma'mentohofofoho. Hwe engo sohwo ul'mento, Sekwoe mehomi milongo imo'n'ifijoso melojwasiyo'ne'maho. Nuhwon'ngkuji foho'naofikuno. Osopo wape'n'ingkuhwono. Ose ul'mentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Mouses hwomu wonyoangkafo sohwo imo'n'ingkahon'ngki kan'ngkwohwo'ya'u hamno hufa'u si'hune uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohomo angomo hiyaso mokosyohumentan'ngki ²¹ Mouses'imo mempo hohnta'ni ho'nahumentisiyo sohonta hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso kakoe mu Mouses'imo uhwontohumayo ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne pa'nyo imo'n'imentisofoho. ²² Ijipmjo hwe huno'njo sohwa Mouses'imo yo'mayo so'no mesyomt'i'mokut'ihwamentohofofoho. Mouses huno engo manto hwe engo imo'n'imentisofoho. Kakoe syohoso hungkunoso wop'ingo'nohino hweho. ²³ Mouses kakoe soswo *fouti* (40) uyokolofahon'ngki li'mento, Ngko nje a'amu ne Is'lael somo uhwonamo. ²⁴ Ose syaf'isyonto nowento uhwon'imentisoso Hwe Ijip syoho ulohofiyo mokosyohumayo sohwo a'amu Is'lael sohomo wonyo ulohofontan'ngki Mouses nuhwononto syaf'ihu'mento, Nje a'amu Is'lael sohomo ufo'ma'mo lonto hwe Ijip'i'njo sohomo fonjahumentisofoho. ²⁵ Hwe sohomo fonjasyonto Mouses huno ole syaf'isyonto, Nje a'amu Is'lael'iso ole huno syof'isyalokwofo, An'itu Mouses'imo nefo'mayo'ne uhwat'imaso hweho. Ose syaf'ihu'mentisofoho. I oso'no a'amu Is'lael'iso oso hunoso huno masyaf'isiyo'njo imentohofofoho. ²⁶ Mo'n'ingkanta hwe Is'lael sohwa'u ikujoho fongki'nontan'ngki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ul'mento, Nje a'amu sohwanusi, Siko'n'ikwahisoho. Siko ikujoho peho'no fongki'nalokusiyoy. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe fihwo kon'ngkwa'wehumo wonyo ulohofohoh sohwo Mouses'imo ilojaofonto ul'mento, Nakumo nemokosyohumayo'neso. Ti'hwokil'imasoto. Ki'ko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyo'ne hwosilaho. ²⁸ Ou, ki'ko fosi hwe Ijip mta'ango sohomo fonjahumahnno hopa wofonjan'ihumonne'elaho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Mouses nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip ul'iko'manto hwaho nom'ne Mitiyan humamentisofoho. Osopo nohumanto hwomu hufa'u ti'pema'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Soswo *fouti* (40) uyokolofahon'ngki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mouses'imo u'ma'mentisofoho. Mouses osohonta hwofi'ki'nyo Sainai mafone sopo a'amu anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwon'ihwojamentisoso iyoswo we'e so'mta'ni toho nto sijahon'ngki ose uhwononto, yomo yonto kako ti'fonepo nowento toho hwap'ingo ho'mo so'mo uhwon'imentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mouses'imo ul'mento, ³² Ngko ji'je ajuyohwosa Ap'lohamja, Aisak'ija, Jekoup'ija, hofi'koe An'itu hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki An'ituye mampaho upa'nonto Mouses yomo yomo yonto iyoho un'ngkahon'ngki si'mo'mango akofaho hi'n'imentisofoho. ³³ Ose yahon'ngki An'itu ul'mento, Olo hwaho lopo ngko humaleno. Oso'no ji'je si'fikwongo fosyo fiyojasyo. ³⁴ A'amu Ijip'iso nje a'amu Is'lael somo wonyo engo nolo'hofahon'ngkofi hofi'ko tohino engo malokwofo so'no uhwon'ingkohefoho. Nje a'amufe

youwo youwo upa'n'ingkohefoho. Hofikimne'no ufo'mayo'ne pohono. Oso'ne'no Ijipmne'no wokuhwatimo. Ose ulimentisofoho.

³⁵ A'amu Isilaeliso hofiko Mouses+ye hungkunomo hwotoho nto hmmentohofofoho. Ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwe engo hwosilaho. Nakwoe hungkunomo ito'no menewajiyo hwosilaho. Mousesimo ose ulohon+mentohofofoho. Huhwo sohomo Anitu nuhwajonto hwe engo mokosyohumayo'ne'nji ufo'mayo'ne sohomo uhwsopo'mentisofoho. Hwe ahwomo mta'ango toho we'e sohomo u'ma'mentiso sohwo Mousesimo sosofitofosyohumamentisofoho. ³⁶ A'amu Isilael Ijip nohumentan+ngkofi Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta'ango a'amu somo ipemotas+mentisofoho. Soswo *fouti* (40) uyokolofontan+ngki oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa'njo Hon+yo'nohino * pisongkotn'nawojo sopo Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentisofoho. ³⁷ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael somo ulimento Anitu sekwo'njo mta'ango hwe fihumo muhwosopenefoho. Anituye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n'ingo hweho. ³⁸ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael so'nji hwaho a'amu anepo humamentohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo hwofiki'nyo Sainai sopo Mousesimo hungkuno uyimentisofoho. Mouses neyakwosanjopo humentan+ngki Anitu Mousesimo hon+ngkano hungkuno wop+ngo uyimentisofoho. Oso hungkuno hiso nakwo hopi'nonohino hn'nwiyefoho.

³⁹ I oso'no neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho limentohofofoho. Hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso Ijipmne'no asomo wowant+fi imentohofofoho. ⁴⁰ Oseso hofiko Eloun+mo ulimentohofi, Nakumo ipenemotawe'nehwo anitu nom'ne kengo mt+mojo. Mouses Ijip mta'ni nehwojoponto kako nti'mtikeno. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ulimentohofofoho. ⁴¹ Hohosohonta yahu huyo'mango hwasyo anitu kengo pa'nyo mt+mokont+fi yahu nom'ne nofonjasyont+fi anitu huyo'mango hwasyo sohomo ulimentohofi, Olo yahu loso kikine'no fonjasy+hwonefoho. Ose ulimentohofofoho. Olo hiloso hofikoe aho'nji imentohofofoho so'no simeho wop+ngo umo'n+mentisofoho. Oso'no hofiko elijwan+mentohofofoho. ⁴² Oso'no Anitu hofikimo hohujo ikinj+mofahon+ngki hofiko mofehi'nyo hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne'no hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mt+mokumentohofofoho sohwa ole mt+mokumentohofi,

A'amu Isilael soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohumentan+ngkuji soswo *fouti* (40) seyokolofontan+ngki ngkine'no yahu fonjahumentohofotaho. Awonoho.

⁴³ Sekwo anitu hwasyo Molouk kakoe hwap+fe angu molont+fi motas+mentohofofoho. Nom'ne anitu hwasyo Lefan kakoe hntokwaliyo huyo'mango mt+mokont+fi motas+mentohofofoho.

Oso hwamne'no hwomtame uloho'motofofoho.

Oso'ne'no Mpapiloun nongkihnta'ni wosehwatimo.

Ose mt+mokumentohofofoho.

⁴⁴ Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa hwap+fe angu molimentohofofoho. Anitu ne sohune'no hwomtame ulohofone molimentohofofoho. Oso hwap+fe angu hiso'no Anitu Mousesimo huyo'mango uti+hwanto ulimento, Olo pa'nyo moso. Ose ulahon+ngki hwap+fe angu molimentohofofoho. ⁴⁵ Neyakwosa hofiyakwosa mta'ango olo hwap+fe angu nomant+fi Jousy+wa'nji motasont+fi nom'ne a'amufe hwaho ma'mentohofofoho. A'amu nom'ne hwaho'njo somo Anitu wae yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa humamentohofofoho. Oso hwap+fe angu hiso oso hwaho hopo sopo ne'no wentan+ngki Ntefit kakoe sikuno imo'n+mentisofoho.

⁴⁶ Ntefit imo'n+ngkahon+ngki Anitu nuhwononto limento, Ntefit hwe wop+ngo hweho. Kakimne'no simeho wop+ngo nimo'n+ngkohoho. Ose lahon+ngki Ntefit Anitumo jomo

* **7:36:** Iyoswo yofoho mjoso hunguno fiso oso mijo ayo sa'njo somo Hesi'amo so'no malinyofoho.

ulimento, Jekoupiye Anitu hwosoho. Kiko'ne ango wamolimonne'no yohono. ⁴⁷ Ose ko lahonngki Ntefitiye hwomu Soulomoun Anituye ango molimentisofoho.

⁴⁸ A'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa ole limentohofi, Anitu Yo'mayo Yo'mayo Yakolo'nnyo sohwo ango a'amu hwahoponjo sohwa molifijo somo mohu-manehoho. ⁴⁹ Anitu ole ulimento,

Ahwomo loso nje epohumayoponoho.

Hwaho hiloso nje sife ikwo'ofofoho.

Ngko'ne ango pipi molifitnnehoho.

Ngko nti'mo humamnehono.

⁵⁰ Yo'mayo hwapingoso tihwolo. Ngkonoho.

Anitu ose ulimentisofoho.

⁵¹ Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho. Sekwoe simeho'nji sekwoe huno so'nji a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo pa'nyo hwasoho. Nje Towahuno Wopingo somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho fewo'nngkohofihwasoho.

⁵² Seyakwosa Anituye hungkuno limotofo hopi'nonohino sohwo wonyoso ulohofiwonimentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole selimotofi, Hwe Wopingo sohwo noponefoho. Ose selahonngkofi sekwo hopi'nonohino somo fonjahumentohofofoho. Olohonta oso hwe wopingo sohwo nopahonngki sekwo osohumo tokoyo'ofu yontifi fonjahumentohofofoho. ⁵³ A'amu huhwo sohwaso sekwo Anituye honngkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni selimentisoso ne masewo'nyofoho. Haloho miyo hwasoho. Sitifen ose ulimentisofoho.

Sitifenimo sojo'nji fonjahumentohofofoho.

⁵⁴ A'amu *kaunisol* sohwa Sitifeniye hungkuno nupa'nontifi huno nehopi ko uyahonngki simano hintotohino umnngkahonngki mpuyo limentohofofoho.

⁵⁵ Oseso Anituye Towahuno Sitifenimo u'mohulofahonngki, Sitifen ahwomomo uhwonimentisoso Anituye pomponaho mofehi'nyo pa'nngo uhwononto Jisas Anituye aho anga sohohnta'ni nohumentanngki uhwononto, ulimento, ⁵⁶ Uhwonimno. Ahwomo mtampotoho. Anituye hwomu Anituye aho anga hohnta'ni likofohumaho, uhwalokweno. ⁵⁷ Ose ulahonngki hofiko haloho pikunontifi mamuyo mjalimwentifi Sitifenimo ifeuhu'mo ulohomentohofofoho. ⁵⁸ Sitifenimo aho yokumpohn'nyo nokentifi nomotawentifi angkuhwafopo mempo hohnta'ni nosutofafontifi sojo fongku'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa Sitifenimne'no hwasyo hungkuno ulimentohofu sohwa hofikoe manji'mofu yojomantifi hwe songo Souliye huyo'mo hohnahumentohofofoho. ⁵⁹ Sojo ne'no ufonjontanngkofi Sitifen Anitumo joho ulimento, Hwe Engo Jisas kiko nje huyo'mangoso nimaho. ⁶⁰ Ose ulonto hwomtame yonto joho engo yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo olo wonyo ntohofohofu loso'no kiko olo a'amu sohwo wonyo uyohotoho. Ose ulonto nihuhnahone poyo pe'nimentisofoho.

8

Soul kako a'amu Jisasimo inngkamotofu somo wonyo umokumentisofoho.

¹ Sitifenimo fonjosyahonngkofi Soul nohumanto ulimento, Sitifenimo fonjasiyoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho. Oso mofehi'nyo somo Anituye a'amu ne Jerusalem humamentohofu somo a'amu kengoso wonyo engo uyomahonngkofi tohino engo ma'mentohofofoho. Oso'no Anituye a'amu neso nole'mofontifi hwaho Jutiya, Someliya sopone'no humpo'mentohofofoho. A'amu *apousel* sohwa hofiko'nohini Jerusalem humamentohofofoho. ² Hwe Jisasimo inngkamotofoso Sitifeniye pijafoso motawentifi ijopijisyasyontifi humotaho engo sulimentohofofoho. ³ Soul huhwo sohwo a'amu Jisasimo inngkawowo'nngkohofu somo wae weeo'mo lonto a'amufe

angomo noswonto a'amu homo somo nohusimpemotaponto impo'angomo intofahumentisofoho.

Anıtuye hungkuno a'amu Someliya somo lutihwamentohofofoho.

⁴ Oso a'amu Jerusalemno humpo'mentohofoso ango kengo kengo sopo Anıtuye hungkuno lutihwamentohofofoho. ⁵ Filip ango Someliya sopono nowento osopo Jisasi'mne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Anıtu nakwoe hwahopo uhwatımentiso sohwo Jisasi'yoho. ⁶ Ose ulahonıngki a'amu hopi'nono nupa'nontıfi yo'mayo kengo wonyoangkafoso Filip imentisoso uhwonontıfi huno engo syafıhu'mentohofofoho. ⁷ A'amu sisi'masoho'njo towahunu wonyo'njosu nohumantıfi mamuyo engo lontıfi towahunu wonyoso ulıko'ma'mentohofofoho. A'amu a'apaho pompenjiyo songo songo miyo'njosu a'amu sıfe wonyo'njosu wopıngo umokumentisofoho. ⁸ Ose uhwonontıfi sımeho wopıngo umo'nımentisofoho.

⁹ Hwe fihwo Saimoun oso ango hopo sopo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo hwapıngonjo hweho. Yo'mayo peefoso huno'njo hweho. Saimoun ulımojofoho, Ngko huno hwapıngonjo hwo'nyoho. Ose ulımojo hweho. A'amu Someliyasu Saimoun ne'no pisopisaho lımotofofoho. ¹⁰ A'amu hopi'nono yofe engonjo so'nji yofe engo ane so'nji a'amu hamniyohonjo so'nji hamniyoho umofonyo iyo so'nji nıhu'no hopi'nono Saimounıye hungkunomo nupa'nontıfi ulımotofi, Saimoun hwe hunonjo hweho. Anıtuye yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Ose lımotofofoho. ¹¹ Saimoun yo'mayo kengo wonyoangkafoso imojo so'no a'amu kakoe hungkunomo inıngkamotofofoho. ¹² Oseso Filip noponto Anıtu enemokosyohumayo so'nji Jisas Kılais ntnne'no lutihwahonıngki a'amu hopi'nono Anıtumo sımeho hi'ntnnono uyahonıngkofi hwe moya'mi'nji mijo kiyoma'mentisofoho. ¹³ Saimoun huhwo sohwo Filipıye hungkuno nupa'nonto sımeho hi'ntnnono uyahonıngki Filip kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. Saimoun Filipı'nji nohumanto yo'mayo kengo wonyoangkafosomo nuhwononto pisopisaho lımentisofoho.

¹⁴ A'amu *apousel* Jerusalem humamentohofu sohwa ole upa'nımentohofi, A'amu Someliyasu Anıtuye hungkunomo tıfi inıngkamentohofofoho. Ose upa'nontıfi Joun'nji Pita'njimo lıhwatımentohofofoho. ¹⁵ Siko nowenji a'amu Anıtumo inıngkayo so'no jomo ole ulımentisi, Mpohwo jıje Towahunu Wopıngoso a'amu somo uyo. Ose ulımentisiyefoho. ¹⁶ Hwapıngoso Filip Jisasiıye yofe lonto a'amu somo mijo kiyoma'mentisoso Anıtuye Towahunu Wopıngo a'amu somo muhula'mo'mmentisofoho. ¹⁷ Pita'nji Joun'nji a'amufe mnokinopo aho kisosyahonıngki Anıtuye Towahunu Wopıngo a'amu somo uhula'mo'mentisofoho.

¹⁸ Saimoun kako *apousel* sohwa'umo uhwonımentisoso siko a'amu somo aho kisosyahonıngki Anıtuye Towahunu uhula'mo'mentiso so'no uhwononto kakoe hamniyoho nomanto Pita'nji Joun'njimo ulımento, ¹⁹ Nje hamniyoho nomahosısi Anıtuye Towahunu ntapinyo. Ngko a'amufe mnokinopo aho kisasehumeso Anıtuye Towahunu uhula'mofono.

²⁰ Ose ulahonıngki Pita ulımento, Olosu Anıtu a'amu somo uyalokusoso mpe uyımonntaho. Kıko jıje hamniyohonji tıkanomo uhnnefoho. ²¹ Olo syohoso jıje'maho. Anıtu jıje sımehomo kohonalofoho. Wopıngomaho. Wonyo mnaweho. ²² I oso'no jıje honıngkano wonyoso foho'namofo. Oso'no hohujo ikinjamofohoji Anıtumo, Jıje huno wonyo so'no wayo'ne jomo uso. ²³ Jıje honıngkano pisakino'njo hwosoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

²⁴ Ose ulahonıngki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ulımento, Siko ngkine'no Anıtumo jomo ulinyo. Oso ntohino so'no ne mmo'nonehoho. Ose ulımentisofoho.

²⁵ *Apousel* sohwa'u Anıtuye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lutihwanji Jerusalemno umentisiyefoho. Oso honıngkano hwaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo Anıtuye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Filip Anituye hungkuno hwe Itiyoupiyanta'ango sohomo lutihwamentisofoho.

²⁶ Hwe ahwomomjo sohwo Filipimo ulimento, Kiko Jerusalem honingkano sopo nihuji ango Ngkasa honingkano osomo fiwe. Ose ulimentisofoho. Ose honingkano hopo sopo a'amu mahumunyoponoho. ²⁷ Filip nolikafonto umentisofoho. Kako honingkanopo nohumanto uhwonimentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hweho. Oso hwaho Itiyoupiya sopo a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hweho. Kako Anitumne'no hwomtame uloho'mo lonto Jerusalemne'no umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'no asomo pmentisofoho. ²⁸ Kako ijempoho sohwe kokapitofonjo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya Anituye hungkuno limojo sohwo mtimokumentisoso atofolimentisofoho. ²⁹ Filip osohomo uhwoningkahonngki Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Kiko tifonepo uhuji oso sohwe kakopitofonjo sohwoepono fiwano. ³⁰ Ose ulahonngki Filip fu limentisoso mafone sopo i'mofawento upa'nimentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofolontanngki upa'nonto ulimento, Oso hungkuno atofolalokunoso neso huno lakiyohoho.

³¹ Ose ulahonngki ulimento, A'amu malontihwayoso ngko huno pipilo. Kiko ngkonjo lopo fisape. Filontihwaho.

³² Anituye hungkuno Aisaiya mtimokumentiso hwe huhwo sohwo atofolimentisoso ole,

A'amu yahu *sipsip* fonjasoyopo ne'no ipemotawomotofo hopa hwe sohomo ipemotawomentohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofo sohonta yahu mampi'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampi'nyo imentisofoho.

³³ Oso hwe sohomo hwotoho fentifi hungkuno tango'njo ikwolofoneso hwasyo limentohofofoho.

Ne'njomaho. Kako wonyoso miyahonngki fonjahumentohofofoho.

Oso a'amu huhwo sohwoe wonyoso tihwo lone'ento imentisoto.

Hofiko nofonjonyahonngkofi kako olo hwaho lopo mohumammentisofoho.

Oso Aisaiya mtimokumentisofoho. ³⁴ Atofo ose lonto, Filipimo ulimento Aisaiya tihumne'no mtimokumentisoto. Kako kakine'no hnnimentisotaho. Nom'ne hune'no limentisotaho.

³⁵ Ose ulohoningkahonngki Filip Anituye hungkuno Aisaiya mtimokumentisoso yoloho'no nolonto Jisasiye hungkuno wopingoso ulimentisofoho. ³⁶ Siko honingkanomo nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ulimento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho. Honingkano njisohwo pijwanimokwoho ngko mijo mokiyoimasosofo.

³⁷ [Ose ulahonngki Filip ulimento, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyoso ngko mijo uyokuma'mnoho. Ose ulahonngki ulimento, Eno. Jisas Kilais Anituye Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

³⁸ Ose ulonto sohwe kokapitofo mta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahonngki Filip hwe sohomo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁹ Mijo mta'ni simentisiyoso Anituye Towahuno Wopingo komo'no Filipimo kengopo mihumatimentisofoho. Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filipimo apa'no uhwonimentisoso simeho wopingonji kakoe angopo ne'no umentisofoho. ⁴⁰ Filip nom'ne angopo Asytout i'mofawento ango hopi'nonohino somo Jisasiye hungkuno wopingo lutihwawento hwangku ango Sisaliya sopo i'mofamentisofoho.

9

Jisas kako Souliye hunomo yiwolo'mokahoningki Soul kakoe inomokomoyo imo'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 22:4-16; 26:9-18)

¹ Soul kako a'amu Jisasi'mo inomokomotofo somo wae weeo'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohomo ulimento, ² Iyoswo mt'i'mokohoji ntape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasikos a'amu tajo ango syoho'njo sohewamo utihwamo. Ose ulahoningki uyimentisofoho. Iyoswo ole limentisofoho, Soul a'amu Jisasiye honingkanomo iningkowalokwofo somo notipemahwosi hwe moya'mi sofamo impe intofihwosi Jelusalemne'no womotaweno. Ose mt'i'mokumentisofoho. ³ Soul Ntomasikosimne'no nowentaningki ango mofone sopo pomponaho engo ahwomo mta'ni uloho'mentisofoho. ⁴ Ose ulohofahoningki Soul hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo somta'ni upa'nimento, Soul, Soul, kiko ngkimo wonyo peho'no nimokantokuno. ⁵ Ose upa'nonto ulimento, Hwe engo tihwosilo. Ose ulahoningki ulimento, Ngko Jisasi'nyoho. Kiko ngkimo wonyo nimokantokuno. ⁶ Kiko nolikafohoji ango ne somo fusyo. Osopo hwe fihwo kiko ihnne so'no wakilmontonoho. Ose ulimentisofoho.

⁷ A'amu Souli'nji umentohoho sohwa mampi'nyo nohumantifi mampaho ko upa'nontifi ne sohomo muhwonimentohofofoho. ⁸ Soul nolikafonto timo hononto timpi'nyo imo'nimentisofoho. Ose yahoningki a'amu aho umpo'nimentohofofoho. Aho impo'nomotawentifi Ntomasikos i'mofamentohofofoho. ⁹ Soul timpi'nyo sohwo wopayo mijo manyo'njo nowentaningki sikuno hufa'u sihune memjao'mentisofoho.

¹⁰ Hwe fihwo Jisasi'mo inomokommojo sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo wojo uhwoningkahoningki Anitu ulimento, Anonaiyas. Ose ulahoningki ulimento, Hwe Engofo, ngko olopo humaleno. ¹¹ Ose ulahoningki Anitu ulimento, Kiko nolikafohoji oso honingkano Nto'nohinofomulimentohofoho somo mpano. Osopo Jisasiye ango somo hwe fihwo ango Tasosnta'ango sohwo kakoe yofe Souliyoho. Oso hwo uhwonae. ¹² Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwoningkisoso ole uhwoningkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas noponto kakoe mnokinopo aho kisusyahoningki timo wopingo umokohoho.

¹³ Ose ulahoningki Anonaiyas ulimento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumne'no hungkuno pi'ningo upa'nimalefoho. Kako jije a'amu neso Jelusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho. ¹⁴ Hwe yofe engo'njo tojo ango syoho'njo sohwo iyoswo uyimasofoho. Iyoswo hiloso jije a'amu ne impe intofo'nefoho.

¹⁵ Ose ulahoningki Anitu ulimento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntohofiyo uhwsopo'mentohofoho. A'amu kengo so'nji hwe yofe engo'njo so'nji a'amu Isilael so'njimo olo hwe lohwo nje yofe wolutihwamte hweho. ¹⁶ Olo hilo so'no kako tohino engo nomane so'no utihwomonnoho.

¹⁷ Ose ulahoningki Anonaiyas nowento ango so'mo noswonto Souli'mo aho kisusyonto ulimento, Nje ningkwahwo Soul, Hwe engo Jisas honingkanopo uhwonimahnno sohwo jije timo wopingo kumokiyo so'no lonihwaji so'no pohe hwo'nyoho. Anituye Towahuno Wopingo simehomo wokuhulo'ma'mtonoho. ¹⁸ Ose ulahoningki Souliye timo mta'ango fefo pa'ningo hu'mewasi lohofahoningki timo wopingo imo'nimentisofoho. Wopingo imo'nonto nolikofahoningki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. ¹⁹ Kiyoma'mentisoso Soul wopayo nononto a'apaho yokumpohn'nyo imo'nimentisofoho. Sikuno memjaofontaningki Soul a'amu Ntomasikos Jisasi'mo inomokomotofo so'nji humamentohofofoho.

Ntomasikos ango sopo Soul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

²⁰ Soul komo'no Anituye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyo ho'mo so'mo nowento Jisasimne'no ole lutihwamento, Jisas Anituye Hwomu hweho. ²¹ Ose ulahonngki a'amuso nupa'nontifi yomo yomo yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Jelusalemno a'amu Jisasimo jomo uliwo'nngkohoho somo wonyo umokumaso hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intofihwosi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohumne'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnnimentohofofoho.

²² Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisasimne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Ole lutihwamento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno nehopi ko lutihwahonngki a'amu Juta ango Ntomasikos sopo humamentohofoso nupa'nontifi honohono'no imentohofofoho.

Soul hiyaso lima'mentisofoho.

²³ Sikuno pi'nngo memjaofahonngki a'amu Jutaso nuhu'mokontifi Soulimo fonjane'entifi hungkuno kotiku'mentohofofoho. ²⁴ Soul oso hungkuno hiso upa'nimentisofoho. A'amu Jutaso kuso homohomo Soulimne'no ne'no uhwonto-humamotofofoho. ²⁵ Oseso sikuno fihumo Soul kakoe inomokommotofohohwanji sokilojopo kotasontifi Soulimo sohwo ho'yo engomo kamentifi mempo hohnta'ni intofuyoho'mokumentohofofoho.

Soul Jelusalem humamentisofoho.

²⁶ Hohosohonta Soul Jelusalemne'no nowento a'amu Jisasimo inomokommotofohohwanji ufohi'nimo lonto ko yahonngki hofiko Soulimne'no iyoho unimentisofoho. Soul Jisasiye inomokomoyo ne sohune'no simeho hi'ntnono muyofoho. ²⁷ I oso'no Mponopas Soulimo utimanto *apousel* sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulimento, Soul honngkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasimo uhwonngkahonngki hungkuno ulimasofoho. Soul Ntomasikos a'amu somo Jisasimne'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmaso hweho. ²⁸ Ose ulahonngki Soul hofiko'nji nohumanto Jelusalem emoyonto Jisasi'ne'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmentisofoho. ²⁹ A'amu Juta Ngkiklik hungkuno'njo so'nji Souli'nji hungkuno hnnontifi Jisasimne'no yoka hnnimentohofofoho. Hofiko Soulimo wofonjaofano lontifi imentohofofoho. ³⁰ A'amu Jisasimne'no inomokommotofohoso oso hunoso uyahonngki Soulimo hwaho Sisaliyamne'no motawentifi ango Tasosimne'no uhwojamentohofofoho.

³¹ Hohosohonta a'amu Jisasimne'no inomokommotofohoso Jutiyanta'ango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wopngo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo imentohofofoho. O'o simeho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofofoho. Anituye hungkuno haloho upeehonngkofi Anituye Towahuno Wopngo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moya'mi pi'nngo engo nohotoswontifi a'amu ne imo'nimentohofofoho.

Pita kako ango Lita sopo a'amumo wopngo umokumentisofoho.

³² Pita ango ho'mo ho'mo emoyonto ango fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho. ³³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentanngki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u sihune uyakolo'mojofoho. ³⁴ Pita osohumo nuhwononto ulimento, Ainiyas olohonta Jisas Kilais wopngo wakumokono. Filikaho. Jije ijempoho ito'no fesijwasyo. Ose ulahonngki Ainiyas komo'no lika'mentisofoho. ³⁵ A'amu ango Lita'nji Seloun'nji humamentohofohoso hwe sohomo uhwonontifi Jisasimne'no simeho yi'wolo'mokumentohofofoho.

Ango Joupa sopo Pita a'amu poyo pe'nimentiso somo songo ulika'mentisofoho.

³⁶ Ango nom'nepo Joupa Jisas a'mu fisi inomokammososi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngk+lik+so ole l+motofo Ntoukas. Sikuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho. ³⁷ Oso hohosohonta mnokino t+pemanto pe'n+mentisofoho. Kakoe pijafo mijo yaj+jwont+fi ango tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho. ³⁸ Oso ango Joupa Lita'njopo mafoneponoho. Jisasiye inomokomoyo imotofo Joupa ango humamotofoso Pita ango Lita sopo humaho upa'nont+fi hwe hufa'u sohwa'umo l+hwojahon+ngkofi Pitamo ul+mentisiyo. Kiko nakwo'nji fi+pe. Kiko nohontohumahotoho. ³⁹ Ose ulahon+ngki Pita nupa'nonto nol+kafonto umentisofoho. I'mofawent+fi oso ango yokintaho sopo kotas+mentohofofoho. Ap+wojo sofa Pita'njopo nolohofont+fi humotaho lont+fi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mt+'mokumentisoso Pitamo ut+hwamentohofofoho. ⁴⁰ Pita ul+mento, Sekwo mempo fohotohumno. Ose ulonto hwomtame yonto An+itumo jomo ul+mentisofoho. Pita kakoe s+mo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafo wentanjo sohoht'a'ni ole ul+mento, Tapita, fil+kaho. Ose ulahon+ngki a'musi t+mo hononto, Pitamo uhwononto l+kofohumamentisofoho. ⁴¹ Pita kakoe aho nomanto ul+ka'mentisofoho. Nul+kafonto An+tuye a'amu ne'nji ap+wojo ntnne'no joho ulonto a'mu songo hisimo ut+hwamentisofoho. ⁴² Olo hiloso Joupa sopo ho'n+ngkahon+ngki hwe moya'mi upa'n+mentohofofoho. Oseso a'amu pi'n+ngo engo Jisas+mo s+meho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. ⁴³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yahwopaho mt+'mokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumentan+ngki sikuno pi'n+ngo memjao'mentisofoho.

10

A'amu ahwomo mta'ango sohwo hwe Kouniliyos osohumo u'manto hungkuno ul+mentisofoho.

¹ Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'ango itokuso'njo fehohnjo *wan hant+let* (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho. ² Hwe huhwo sohwo hof+ko'montohwa An+itumne'no hwomtame uloho'motofofoho. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako An+itumo jomo ul+mojo hweho. ³ Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 *k+louk*) wojo hopa uhwon+mentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo noswonto ul+mento, Kouniliyos.

⁴ Ose ulahon+ngki Kouniliyos nuhwononto iyoho un+ngkahon+ngki ul+mento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahon+ngki ul+mento, Ji+je hungkuno An+itumo ul+wo'n+ngkohinosa upa'n+wo'n+ngkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnnoso An+itu nuhwononto kikine'no huno wop+ngo syokuf+syalofoho. ⁵ Olohonta hwe fihwo ango Joupa sopone'no fil+hwajo. Saimoun Pitamne'no. ⁶ Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mit+mom+ngopo molinyofoho.

⁷ Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyosohwa'u'nji hwe itokuso'njo sohwatne'no joho ul+mentisofoho. Oso hwe itokuso'njo Kouniliyos+i'njo humamojo sohwo An+itumne'no huno syaf+hu'mojo hweho. ⁸ Kouniliyos oso a'amu sohwo yo'mayo imo'n+mentiso so'no ulonto Joupamne'no uhwat+mentisofoho.

Pita wojo hopa hon+ngkon+mentisofoho.

⁹ A'amu huhwo sohwa nowent+fi hon+ngkanopo saho fosyawo'mentohofofoho. Im+ngo ne'nji nol+kafont+fi Joupa mofonepo i'mof+wentan+ngkofi Pita ango tokilonjwa'mjomono nohumanto hinjopo An+itumne'no jomo ul+mo lonto ant+ifepo kotas+mentisofoho. ¹⁰ Pita mijoho uyahon+ngki wopayo wan+mo nto ko yahon+ngki hof+ko wopayo sokafo esyohumentan+ngkofi Pita wojo hopa

uhwon+mentisoso, ¹¹ ahwomo mtompeehon+ngki hwapife m+kun+imposo ahwomo mta'ni pmmmentisofoho. A'amu ahwomomjoso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo nokemokoho'nowent+fi ant+fepo pmmmentohofofoho. ¹² Hwapife ajwo ho'mo so'mo yo'mayo tongoso homa'nji y+hufo'nji nohu'mehinowentan+ngki uhwononto, ¹³ mampaho ole upa'n+mento, Pita, nol+kafohoji tongo y+hufo yo'mayo somo nofonjasyohoji hmnyo. ¹⁴ Ose ho'n+ngkahon+ngki Pita ul+mento. Hwe Engo sohwo, mimnehono. Tongo manilongoso man+imnehono. O'o, manilongoso nakwoe hon+ngkano hungkunoso non+ngkutoho nal+mojofoho. ¹⁵ Ose ulahon+ngki mampaho hiso apa'no ho'n+mento, Yo'mayo An+tu wop+ngofoho l+mentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho. Ose ho'n+mentisofoho. ¹⁶ Olo hiloso oso pa'nyo imo'nonto t+finjo apa'no imo'nonto ahwomomo n+hu'nahone s+mentisofoho.

¹⁷ Pita ose uhwononto huno pi'n+ngo engo syaf+syonto huno uy+mento, Oso uhwon+ngkoheso hwap+ngoso pipilo. Ose syof+syahon+ngki a'amu Kouniliyos uhwat+mentiso sohwa ifawo'mentohofofoho. Ifawent+fi Saimoun+ye ango somne'no ulohonont+fi nowent+fi, ¹⁸ Saimoun+ye hoku'yopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofont+fi joho ul+mentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo lohuma. Ose ul+mentohofofoho. ¹⁹ Pita ahwomomjo uhwon+mentiso so'no huno syof+syahon+ngki An+tuwe Towahuno Wop+ngo sohwo ul+mento, Upa'nyo. A'amu hufa'u s+ihnehwa kikine'no t+peelokwofo. ²⁰ Oso'no nol+kafohoji hof+ko'nji f+wan+mno. Huno pi'n+ngo engo syaf+siyo'eno. Ngko uhwat+malefoho.

²¹ Ose ulahon+ngki Pita nowento a'amu sohwo ul+mento, Oso a'amu sekwo haf+hafe t+peelokwofo sohwaso ngko Pita oloho hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohofo. ²² Ose ulahon+ngki ul+mentohofi Kouniliyos hwe yofe engo'njo a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo nal+maso'no p+hwono. Oso hwe wop+ngo sohwo An+tumne'no huno syaf+hu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole l+wo'n+ngkohoho, Hwe wop+ngo hweho. A'amu ahwomomjo oso hwe huhwo sohwo ole ul+ma, Saimoun Pitamne'no fil+hawajo. Kakoe hungkuno upa'n+mnoho. Ose ulahon+ngkofi, ²³ Pita nol+ut+manto mokosyawo'mentisofoho. Im+ngo ne'nji nol+kafont+fi Pita hof+ko'nji a'amu nom'ne Jisas+mo inomokomoyo imotofo Joupanta'ango sohwanji umentohofofoho.

Pita Kouniliyos+ye ango sopo umentisofoho.

²⁴ Nowent+fi mo'n+ngkanta ango Sisaliya i'mofamentohofofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtitofa so'nji a'amu nom'ne joho l+hwat+mentiso so'ntnne'no hontohumamentohofofoho. ²⁵ Pita wahumo lonto yahon+ngki Kouniliyos Pitamo nu'manto Pita kakoe huyo'mo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofe ho'nomayo'nefoho. ²⁶ I oso'no Pita nul+kafonto ul+mento, O'o, ngko k+ko pa'nyo hwo'nyoho. ²⁷ Pita'nji Kouniliyos+nji hungkuno hnonji angomo noswonji hwe moya'mi nuhu'mokont+fi humentan+ngkofi u'ma'mentisiyefoho.

²⁸ Pita hof+kimo ul+mento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Sekwo a'amu kengo kuyoho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu Juta hn'nwi nakwoe yahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'nji'nwoho. Wopayo afapo nta'ni man+wo'n+ngkiy+hwone'nwoho. O'o, wonyofoho l+motohwone'nwoho. I oso hiso'no An+tu ole nt+hwamasofoho. A'amu nom'neso hof+ko a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno so'no huno muyo somne'no wonyofoho lohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino An+tu afa'nohino uhwon+wo'n+ngkisofoho. ²⁹ Nt+hwahon+ngki sekwoe hungkunomo hwotoho mahmmalefoho. O'o nupa'nonji pohono. Peho'no lont+ma'malofo.

³⁰ Ose ulohon+ngkahon+ngki Kouniliyos ul+mento, S+kuno osofosofahu'no memjan+mo'maso sohwo'ni ngko nje angomo akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) An+tum ulontan+ngko hwe fihwo nem'no he n+hu'no t+ngkaho'nyo'njo sohwo nje huyo'mo lohofonto ³¹ nt+ma, Kouniliyos, j+je hungkuno An+tum ul+wo'n+ngkinoso upa'n+wo'n+ngkohoho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'mawo'n+ngkinoso An+tu

nuhwononto huno wopingo syokufisyalofoho. ³² Oso'no Joupa ango sopone'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no filihwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mitimomingopo molinyofoho. ³³ Ose ntahoningki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'ne lihwatimalefoho. Ose'no kiko pohinosa wopingofoho. Anitu nakwo'nji humalohwono. Anitu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

Pita Kouniliyosye angomo hungkuno ulimentisofoho.

³⁴ Ose ulahoningki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. Anitu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohofwo'n'ngkiso hweho. ³⁵ Anitu a'amufe a'apaho so'no temtifofo so'no huno mosyafisiyo'njofoho. O'o, a'amu Anitumo simeho uyososo kakoe honingkanomo iningkaweso sohumne'no Anitu simeho wopingo umo'nimontonoho. ³⁶ Oso hungkuno Anitu a'amu Isilael somo uyimentisoso sekwo huno moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas Kilais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, Anitu'nji a'amu'nji simeho afa inyo'ne imokuhwone hweho. ³⁷ Sekwo soku huno moi'wonoho. Simo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wopingo lutihwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutiya ango ho'mo ho'meemo ho'nimentisofoho. ³⁸ Ole upa'nimentohofoso Jisas Nasaletnnta'ango sohumo Anitu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji nuyahoningki Jisas kako'ango'meemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo wonyo umokontaningki Jisas wopingo umokumentisofoho. Jisas kako'nohini umokumentiso'maho. O'o Anitu huhwo'njoho. ³⁹ Nakwo a'amu *apousel* sohwna'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentisoso uhwonimentihwone so'no selalokweno. Hofiko Jisasimo fonjinto'ofahumentohofofoho. ⁴⁰ Nope'n'ngkahoningki sikuno hufa'u sihune memjao-fahoningki Anitu ulikofahoningki Jisas kakoe a'amu'njopo i'mofapmmentisofoho. ⁴¹ Nulikofahoningki a'amu hopi'nono Jisasimo uhwonimentohofomaho. O'o Anitu Jisasiye hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwna'ni uhwonimentihwonefoho. Jisas nope'n'ngkahoningki Anitu apa'no ulika'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa nimentihwonefoho. ⁴² Ole nalimento sekwo nje hungkuno a'amumo yoloho filutihwamno. Ole ulimno. Anitu Jisasimo uhwosopo'mentiso sohwo a'amu poyo pe'nimentohofso'nji songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no mihwajiyo'ne honingkanano yano ilofihwajiyo'ne uhwosopo'mentisofoho. ⁴³ A'amu hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwa kakine'no ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji Anitu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

A'amu temtifofo kengo somo Anituye Towahuno Wopingo uhula'mo'mentisofoho.

⁴⁴ Oso hungkuno Pita lontaningki a'amu upa'nimentohofso somo Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no ⁴⁵ Jisasimo inomokommotofo Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmentohofso sohwa nuhwonontifi pisopisaho mjalimwentifi yomo imentohofofoho. ⁴⁶ Ole upa'nimentohofi a'amu kengoso hungkuno kengo kengo lontifi Anitumo hungkuno wopingo isamayoka'nji ulimentohofofoho. ⁴⁷ Pita nuhwononto ulimento, Olo a'amu loso nakwo hopa Anituye Towahuno ma'nnyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso tihwo lonehoho. Awonoho. ⁴⁸ Ose ulonto ulimento, A'amu somo Jisasimne'no fikiyomapmno. Ose imentohofoso Pitamo ulimentohofi, Sikuno nom'ne memjaofihwoso'no nakwo'nji wohumano. Ose ulimentohofofoho.

11

A'amu Jelusalemmjo somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.

¹ Nom'ne *apousel* sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'nimentohofi, A'amu kengoso hofiko Anituye hungkuno nupa'nontifi tifi iningkamentohofofoho.

² Pita Jelusalemne'no sahon'ngki a'amu Juta fehohnjo a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'njo sohwa Pitamo yoka ulimentohofofoho. ³ Oso a'amu sohwa Pitamo ole ulimentohofi, Kiko a'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwanji humanji wopayo nimahanno hwosoho. Oso wonyofoho.

⁴ Ose ulahon'ngkofi Pita yo'mayo imo'nimentiso so'no yoloho ulimentisofoho. ⁵ Ole ulimento, Ngko ango Joupa sopo nohumanji Anitumo jomo ulonji wojo hopa uhwon'mentoheho, hwapife engo ahwomo mta'ango pmmentisofoho. Oso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo a'amu ahwomomjo sohwa nokemokoho'nowentifi ngko'njopo pmmentohofofoho. ⁶ Nopahon'ngkofi hwapife ajwomo'mo uhwon'maleso yo'mayo tongo, homa, yihufo somo uhwon'mentohefoho. ⁷ Ose uhwon'mentoheho ahwomo mta'ni mampaho ole ho'nimento, Pita filikaho. Oso tongo yo'mayoso nofonjasyohoji hmnyo. ⁸ Ose ho'n'ngkahon'ngki ulimento, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso man'wo'n'ngkiyohe hwo'nyoho. ⁹ Ose ulahon'ngko mampaho apa'no ho'nimento, Yo'mayo Anitu wopingofoho limentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

¹⁰ Ose ho'n'ngkahon'ngki oso hopa hufa'u sihune imo'n'ngkahon'ngki nihu'nahone ahwomomno simentisofoho. ¹¹ Nosontan'ngki hwe hufa'u sihune nje ango humayo sopo i'mofapmmmentohofofoho. Hwe fihwo Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u sihune sohwo uhwatimentisofoho. ¹² Anituye Towahuno Wopingo ntimento, Oso hwanji fiwano. Huno pi'ningo engo syafisiyo'eno. Ose nta'hon'ngki olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofiko'nji Sisaliya'no umentihwonefoho. Nowentani Kouniliyos'ye angomo humamentihwonefoho. ¹³ Kouniliyos nalimento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo nje angomo nolohofonto ole ntimento, Kiko ango, Joupa'no a'amu filihwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamne'no filihwajo. ¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'n'ngkohojo kiko jije a'amu so'nji Anituye hon'ngkano ne wotipemantifeho. Ose nalimentisofoho. ¹⁵ Ngko Anituye hungkuno ulimentan'ngko Anituye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'no simo'mo pmmentiso hopafoho. ¹⁶ Ose uhwononji Jisasiye hungkunomne'no ole syafihu'mento, Joun a'amumo mijo'nohino kiyoma'mentiso so'no hwangu Anituye Towahuno Wopingo wosehulo'afono. ¹⁷ Simo'mo nakwo Hwe Engo Jisas Kilaisimo simo'hi'ntnnono umentihwone sohonta kakoe Towahuno nejapmmmentiso hopaso oso a'amu kengo somo umentisofoho. Oso'no ngko Anitumo pijwohumayoso pipilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ulimentisofoho. ¹⁸ Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nontifi oso yokaso noho'naofontifi Anitumo isamoyoka ulontifi ulimentohofi, Anitu a'amu kengo somo simo'uwolomokuwo'n'ngkiso hweho. Hofiko hon'ngkano wonyo ho'naofikujo'manji oso a'amu somo Anitu songo ne'no humayo'ne uyimtonoho. Ose ulimentohofofoho.

A'amu Antiyouk humamotofoso Anituye syohoso kahopi imentohofofoho.

¹⁹ Sitifeni'mo fonjahumentohofoho sohonta a'amu Jisasi'mo in'ngkamotofoso somo a'amu Jisasi'mne'no nakwolaho lomotofoso sohwa wonyo umokumotofofoho. Wonyo umokuwo'n'ngkahon'ngkofi hiyaso humpo'mentohofofoho. Nohumpentifi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahon'ngkofi nom'neso hwaho we'e Saipilos sopo i'mofopahon'ngkofi nom'neso ango Antiyouk sopo u'mofapontifi oso hopo sopo a'amu Juta'nohino somo Anituye hungkuno luthwamentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu fehohnjo Jisasi'mo in'ngkamotofoso hwaho we'e Saipilosnta'ango so'nji a'amu nom'ne ango Sailininta'ango so'nji hofiko ango Antiyouk sopo uhu'mokontifi a'amu kengo somo Jisasiye hungkuno luthwamentohofofoho. A'amu Juta'maho. O'o, a'amu Ngkilik somo luthwamentohofofoho. ²¹ Luthwamentohofoho

somo Anituye yokumpohn'nyo yano uyahon'ngki hwe moya'mi kengoso Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ²² Anituye a'amu ne Jelusalem humamotofoso oso hungkuno hiso'no nupa'nontifi Mponopasimo ango Antiyoukine'no lihwatimentohofofoho. ²³ Mponopas i'mofawento uhwonimentisoso Anitu a'amu kengo somo wopingo umokumentisoso uhwononto kako simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyimento, Sekwo Anituye hungkuno in'ngo seyo'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumanno. Kakoe huyo'mo fesyohumanno. Ose ulimentisofoho. ²⁴ Mponopas huhwo sohwo hwe wopingo hweho. Kakoe simehomo'mo Anituye Towahuno toyo yamo'nnyo hweho. Kakoe simeho hi'ntnnono Anitune'no yokumpohn'nyo unyo hweho. Oso'no a'amu pi'n'ngo engo Anitumo in'ngkamentohofofoho. ²⁵ Osohonta Mponopas nolikafonto Tasosimne'no nowento Soulimne'no hafihafe tipmentisofoho. ²⁶ Notipemanto ango Antiyoukimne'no womentisiyefoho. Osopo Antiyouk a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkamotofo so'nji nohumantifi hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo Anituye hungkuno lutihwentan'ngki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyouk ango hopo sopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo yofe Kilais we'e'nwoho hnnoma'mentohofofoho.

²⁷ Hohosohonta a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa Jelusalemnta'ango nuliko'mantifi Antiyoukimne'no umentohofofoho. ²⁸ Hwe fihwo Anituye hungkuno limojo sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Osohumo Anituye Towahuno hungkuno uyahon'ngki Akapos nolikafonto, ole ulimento, Hwangku hwaho hopi'nonohino lopo mijoho engo u'mofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kiloutiyos a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso i'mofapmmentisofoho. ²⁹ Antiyouki'njo a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontifi a'amu Jutiya Jisasimo in'ngkamotofo somo ufo'mane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho. Ose mtito'mentohofoso hnnimentohofi, Hwe hamniyoho engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'njo sohwa we'e uyife. Ose hnnimentohofofoho. ³⁰ Oso hiso yontifi hofiko Mponopasi'nji Souli'nji hamniyohoso oso hwa'u uyohojiku'mo'mojiyofoho. Jelusalem a'amu Jisasimo in'ngkamotofo sofe hwe engo sohwo uyimentisiyefoho.

12

Helout kako Jemisimo nofonjasyonto Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho.

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo Helout osohwo a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkohoho somo wonyo umokumentisofoho. ² Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwo uhwojahon'ngki hofiko Jouniye kola'wehwo Jemis oso hwi hosimno'nji fahumentohofofoho. ³ Fahumentohoho so'no a'amu Juta nuhwonontifi simeho wopingo umo'n'ngkahon'ngki Helout nuhwononto a'amu Jutafe simeho wopingo umo'nyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso Sikuno Engo uhwonimotofofoho. Oso sikuno so'no ole limotofo. Sikuno hiso wopayo engo kamo'nnyoso ane nyo'nefoho limotofofoho. ⁴ Osohonta Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokuso'njo mtitofosofofahu'nohino sohwo umentisofoho. Hofiko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mtitofosofofahu'nohino sohwa a'amu osofofahu'nohino hwafoho. Helout huno ole unimento, Olo Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * moi'wo imo'n'ngkuhwo'no ngko Pita sohmo hwe moya'mife timopo uhwatimo. Ose syafihu'mentisofoho. ⁵ Pita impo'angomo nohumentan'ngki a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkohofoso Pitamne'no Anitumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ulimentohofofoho.

* 12:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

A'amu ahwomomjo sohwo Pitamo impo'ango mta'ni isihutofoma'mentisofoho.

⁶ Oso Sikuno Engoso moi'wo umo'nimonte'no yahoningki Helout huno ole syafihu'mento, Mo'ningka ngko Pitamo hungkuno ulimo. Ose limentiso sohonta sikwo'miyo somo Pita a'amu itokuso'njo sohwa'u'njo ajwo'mo saho foyowentan'ngki ahwomo nano hufa'u'nji into'mentohofofoho. Hwe nom'ne itokuso'njo sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohwo uhwontohumayo'ne'entifi loho'mentohofofoho. ⁷ A'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'angomo humentisofoho. Noswahoningki iyohohopa longkonimentisofoho. A'amu huhwo sohwo Pitafe hupepo hwan'nggo ufonjonto ulimento, Komo'no filikaho. Ose ulahoningki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni isihuto hmmokwajimentisofoho. ⁸ Oso a'amu huhwo sohwo ulimento, Jije ahuloho yohoji sifikwongofosyo fiyo. Ose ulahoningki Pita yahoningki ulimento, Jije manji'mofo yohoji tifi nningkape. ⁹ Ose ulahoningki Pita hwe sohomo tifi iningkowahoningki impo'angomo uliko'ma'mentisiyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muyimmentisofoho. Wojo hopa honingkonimentisofoho. ¹⁰ Siko nowenji a'amu itokuso'njo simo'mjo sohwa impo'angomjo somo uhwontohumayo sohwa nohumentan'ngkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokuso'njo ayo sponjo sohwo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'ningkahoningki mempo hohnta'ni swolikofawenji honingkanomo umentisiyefoho. Osohonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwotima'mentisofoho.

¹¹ Nuhwotimofahoningki Pita kako huno ito'no uyahoningki ole limento, Ngko huno niyohoho. Anitu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Heloutiye aho mta'ni isihutofonimakwoho. A'amu Juta sohwanji Heloutijonji yo'mayo wonyoso wontohofantifi imalofoso ne mmo'ningkohoyohoho. ¹² Huno ose uyahoningki Joun Makiye kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'ningo nuhu'mokontifi Anitumo jomo ulontan'ngkofi, ¹³ Pita hoku'yo mempo mongkihnta'ni hwan'nggo fonjahoningki a'mu syoho ulohofiyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwosampo'mo lonto pmentisofoho. ¹⁴ Pitafe mampaho upa'nonto ole limento, U, olo Pitafoho. Ose lonto kakoe simeho wopingo umo'nimentisofoho. Oso'no mihwosampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto ulimento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho. ¹⁵ Ose ulahoningki ulimentohofi, Kiko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahoningkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ulimento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. Nihu'no nehopi selohono. Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

¹⁶ Ose lontan'ngkofi Pita hoku'yopo hwan'nggo ne'no fongku'mentisofoho. Hofiko hano hwosampo lohofontifi uhwonimentohofoso Pita nohumentan'ngki uhwonontifi yomo yomo imentohofofoho. ¹⁷ Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahoningkofi Pita ulimento, Anitu impo'ango mta'ni isihutofonihwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ulimento, Sekwo Jemisinji nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulimno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne ango kengopono umentisofoho.

¹⁸ Hwangku imingonji mofehi'nyo simofape so'nji a'amu itokuso'njo sohwa yomo yontifi ole hnnimentohofi, Pita nti'mto. ¹⁹ Ose hnningkahoningkofi Helout ulimento, Sekwo Pitamne'no hafihafe fitipmno. Ose ulahoningki wonyopi tipmentohofofoho. Oso'no Helout nom'ne a'amu itokuso'njo sohwo ulimento, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofo sohwo fonjahumno. Osohonta Helout hwaho Jutiya uliko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

Helout poyo pe'nimentisofoho.

²⁰ Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ulimentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Helout nakumne'no simano hintotohino umnalokusoso nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanehwono. Ose syafisyontifi nuhu'mokontifi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontifi limentohofofoho. Simo'mo hofiko Mpilasitos'nji hungkuno ito'no melihwatimentohofofoho. Mpilasitos huhwo sohwo kako Heloutiye angongo somo mokosyohumayo hweho. Hofiko oso yokaso wope'nono lontifi jomo ulimentohofofoho.

²¹ Oseso Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno somo Helout a'amu mnokino engo'njo sohwafe hwapife wonyoangkafoso pa'nonto epohumayo wopingo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ulimentisofoho. ²² Ose lontaningki a'amu sohwa johoulimentohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. O'o Anitu pa'ningo hweho. ²³ Helout ose upa'nonto huno syafihu'mento, Ou Anitu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anitu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwo Heloutiyepono uhwojahoningki Heloutsohumo hwaningo fongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnyo Heloutiye a'apaho nolongkwopmmokosyahoningki poyo pe'nimentono.

²⁴ Anituye hungkuno angomeemo ho'ningkahoningki a'amu pi'ningo engoso Jisasimo iningkamotohofofoho.

²⁵ Mponopasi'nji Souli'nji Jelusalemne'no hamniyoho motawenji osopo syohomoi'wo esojwaofonji Joun Mak'nji Antiyouk+mne'no umentisiyefoho.

13

Hofiko Mponopasi'nji Souli'njimo Anituye syoho iku'mofo'ne uhwatimentohofofoho.

¹ A'amu Jisasimo iningkamotofoho angoo Antiyouk humamotofoso a'amu fehohnjo somo Anitu hungkuno uyahoningki lutihwamotofofoho. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutihwamotofofoho. Hofikoe yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe wonisa'nyo sohwo, Lusiyos angoo Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engo'njo Helout Tetlak, sohwo'nji humamojo sohwo, Souli'njoho. ² A'amu Jisasimo iningkamotofoso nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomoulontaningkofi Anituye Towahuno Wopingo ulimento, Sekwo Mponopasi'nji Souli'nji nom'ne syoho uyimale so'no uhwsopopmno. ³ Ose ulahoningki hofiko wopayo humaho ne'no humantifi Anitumo jomo ulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimo uhwatimentohofofoho.

Hwaho Saipilos sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

⁴ Anituye Towahuno Wopingo hwe sohwa'umo uhwojahoningki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahoningki hwaho we'e Saipilos'ne'no motowako'mentisofoho. ⁵ Nomotowekahoningki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis angoo sopo i'mofawenji a'amu Jutafe tajo angoo hopi'nonohinomo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho. Joun Mak siko'nji nohumantifi ufo'ma'mentisofoho.

⁶ Siko Salomis angoo sopo uliko'manji emoyonji, hwaho we'e nongkihnta'ni angoo nom'ne Pafous sopo ifawo'mentisiyefoho. Oso angoo hopo sopo a'amu Juta fi'hwo kakoe yofe Mpajisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwoso'nji imojo hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo limojo hweho. ⁷ Mpajisas huhwo sohwo hwe yofe engo'njo Sesiya Poulos sohwoe a'amufoho. Sesiya Poulos sohwo hwe huno wopingo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nimo lonto Mponopasi'nji Souli'njine'no johoulimentisofoho. ⁸ Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'nji Souli'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulimentisofoho.

Kako hwe yofe engo'njo sohomo ulimonto, Anitumo simaho hi'ntnnono uyohotoho ulimentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngkilik+'njoso yofe nom'ne ole mulimotofi Elimasiyoho. ⁹ Soul osohwo nom'ne yofe ole Pouliyoho, * ulimotofofoho. Mpajisasiye Hungkunomo Poul nupo'n'ngkahon'ngki Anituye Towahuno Wop'ngo kako Pouliye hunomo ufotofahon'ngki hwe hwoso sohomo simano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulimonto. ¹⁰ Kiko Seteniye hwomu hwosoho. Kiko yo'mayo hon'ngkano wop'ngo sofe mango hwosoho. Hwasyo hungkuno so'nji hon'ngkano wonyo so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji kiko hwap'ngo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wop'ngo y'wolo'mokonji hwasyo lut'hwamotnno hwosoho. Olo yahino loso moho'naofeso peho'neto. ¹¹ Kiko upa'nyo. Olohonta Anitu wonyo wakumokumontono. Kiko timp'nyo imo'n'ngkohoji mofehi'nyoso muhwonhnehino. Hwangku apa'no nuhwonhnefoho. Ose ulahon'ngki Elimasiye timo komo'no timp'nyo imo'n'imentisofoho. Timp'nyo imo'n'onto kako a'amu hon'ngkano ut'hwayo'ne hafihafe t'pmentisofoho. ¹² Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuhwononto Anitumo simaho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkuno Poul lut'hwamentiso so'no yomo imentisofoho.

Ango Antiyok Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.

¹³ Poul hwe nom'ne kako'nji emmotofo sohwanji Pafous ango sopo nuliko'mahon'ngkofi yofayokino nutimanto hwaho nom'ne Pamifiliya sopo ango Peka sopo kuhwojamentisofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwoti'mofonto Jerusalemne'no umentisofoho. ¹⁴ Hofiko ango Peka uliko'mantifi nosontifi ango Antiyok hwaho Pisitiya sopo si'mo'mentohofofoho. Sikuno iyoho humayo somo hofiko a'amu Jutafe tajo ango somo noswontifi osopo humamentohofofoho. ¹⁵ Mousesiye hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanjiye hungkuno so'nji atofa lontifi hwe engo tajo ango syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntnne'no lihwatimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Nakwoe a'amu sohwaso, hungkuno yokumpohn'nyo nakwoe simahomo sosofitofonesyohumayo'ne hi'njo hwasim'anjani noho filimno. ¹⁶ Ose ulahon'ngkofi Poul nolikafonto aho ho'noma lohofonto ulimonto, Sekwo a'amu Isilael soku sekwo'nji a'amu kengo Anitumo jomo uliwo'n'ngkohofa soku sekwo upa'nimno.

¹⁷ Anitu a'amu Isilael hn'nwiye Anituyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwosopo'mentisofoho. Hofiko hwaho Ijip osopo kihn'nawo'nnyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentan'ngkofi Anitu wop'ngo ulohofahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo imo'n'imentohofofoho. Hwangku Anitu kakoe yokumpohn'nyo engo'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'ni ipemotawento hwaho nom'nepo uhwojamentisofoho. ¹⁸ Hwaho a'amu anepo emoyontifi yo'mayo wonyoso yahon'ngkofi Anitu nuhwononto simaho tango umentisofoho. Osopo emoyontan'ngkofi soswo *fouti* (40) uyokolofahon'ngki, ¹⁹ a'amu temtifo kengo kengo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne aho mta'ni hufa'u oso a'amu somo Anitu wae yaofonto hofikoe hwaho a'amu Isilael somo uyimentisofoho. Oso hwaho yofe Kenaniyoho. ²⁰ Hwaho hiso uyonto osopo a'amu hungkuno ito'no mihwajiyo'ne uhwosopo'mentisofoho. A'amu hungkuno ito'no mihwajiyo sohwa a'amu Isilael somo umokosyohumentan'ngkofi soswo *foua hantilet fifiti* (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahon'ngki a'amu Anituye hungkuno lut'hwamojo sohwo Samuel imo'n'imentisofoho.

²¹ Samuel nohumentan'ngki a'amu Isilaeliso Anitumo hwe yofe engo'njo sohune'no jomo ulimentohofofoho. Ose ulahon'ngkofi Anitu kako Kisiye hwomu

* **13:9:** Oso yofe Souliyeso Hipilu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Pouliyeso Ngkilik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Pouliyeso kakoe huno mta'angofoho syafihu'mentohofofoho. Hwap'ngoso kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngkilik ajwo so'mo yonto meehntimentisofoho.

Soul sohomo uhwosopo'mentisofoho. Kakoe temtitofo Mpenyamin+yoho. Soul yofe engo'njo a'amumo mokosyohumentan+ngki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. ²² Uyokolofahon+ngki hwe huhwo sohomo An+tu wae yaofonto, nom'ne hwe songo Ntefit+imo uhwosopo'mentisofoho. Osohune'no An+tu ole ul+mento, Olo hwe lohwo Ntefit Jesiye hwomu sohumne'no nje s+meho n+mo'n+ngkohoho. Yo'mayo ngko imesomo Ntefit wonn+ngka'mte hweho. ²³ Ntefit+ye imu sohwo Jisas+yoho. Jisas huhwo sohwo a'amu Is+lael+fe wonyo engo tangoso Jisas+imo kotas+mentisofoho. Oso hiso'no hohonta An+tu Ntefit+imo ul+mentisoso olohonta ne imo'nalofoho.

²⁴ Jisas mape sohonta Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo a'amu Is+lael somo lut+hwamento, Sekwoe hon+ngkano wonyo pi'n+ngo engoso foho'naopmno. An+tumomo s+meho y+wolo'mokukuji tifi fin+ngkamno. ²⁵ Joun nje syoho moi'wo umo'nono lonto a'amu somo ul+mento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'lenepo nopone hweho. Ngko hwe wop+ngo hwo'ni kalohi oso hwe huhwo sohwe s+fikwongo fosyo is+huto'mne'maho. Hwap+ngoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponjo hwo'nyoho.

²⁶ Nje a'amufo. Ap+loham+ye temtitofo so'nunonji a'amu temtitofo kengoso An+tumomo jomo uliwo'n+ngkohoho soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'no tango kotasone so'no nakune'no An+tu lihwat+mentisofoho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohwo Jisas+yoho. A'amu Jelusalem humamotofo so'nji hof+ikoe hwe engo sohwanji olo hwe sohumne'no huno ito'no muyofoho. S+kuno iyoho humayo homo homo An+tuye hungkuno li+motofoto sohwafe hungkuno atofoto lont+fi haloho maposo'njo imentohofofoho. An+tuye hungkuno li+motofoto sohwa ole mt+imokumentohofi, Oso hwe huhwo sohomo yo'mayo wonyo ulohopitnnefoho. Ose mt+imokumentohofofoho. Oso wonyo hiso hof+iko uloho'mentohofofoho. ²⁸ Hof+iko Jisas+ye hon+ngkano wonyo so'no huno ko ti+pent+fi a'amuso Pailot+imo ul+mentohofi, Fonjinto'ofahumno. ²⁹ An+tuye hungkuno li+motofoto sohwa yo'mayo Jisas+imo wonyo ulohopitnne so'no mt+imokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yont+fi iyo hwojiyaf+ku'nnyo mta'ni motapont+fi sokimo'mo ho'nahumentohofofoho. ³⁰ I oso'no An+tu apa'no songo ul+ka'mentisofoho. ³¹ A'amu Ngkalilinta'angoso Jisas+nji Jelusalemno umentohofoso hohosohonta s+kuno pi'n+ngo engo Jisas+imo uhwon+mentohofofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hof+iko a'amu Is+lael somo Jisas+ye hungkunoso lut+hwalokwofo.

³² Oso'no olohonta Mponopasi'nji ngko'nji An+tuye hungkuno woselontayo'no pi+hwayo. An+tu neyakwosamo hungkuno nto ul+mentisofoho. ³³ Olo hungkunoso olohonta ne imo'n+masofoho. Hungkuno hiso ole, An+tu Jisas+imo songo ul+ko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mt+imokumento, Kiko nje hwomu hwosoho.

Olo s+kuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe wakuhwop+fe, ngko hnn+ngkwo hwo'nyoho.

Ose mt+imokumentisofoho. ³⁴ Nom'nepo An+tu kako Jisas+imo songo li+kafo'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisas+mne'no ose ul+mento, Yo'mayo wop+ngoso uloho'mne'no Ntefit+imo uy+imentoheso wokijapmmonne'no yohono. ³⁵ An+tu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ul+mento, Kiko j+je Hwe Wop+ngo Syoho Kilohofiyo sohomo ito'no esyohumusoso kako nope'n+ngkuhwosi pisakino mowanehoho.

Ose ul+mentisofoho. ³⁶ Nakwo Ntefit+mne'no huno moi'wonoho. Kako nohumanto An+tuye hungkunomo tifi in+ngkamojo hweho. Kako poyo pe'n+ngkahon+ngki kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijopijisyosyahon+ngkofi osopo pisakino wa'mentisofoho. ³⁷ I oso'no hwe nom'ne sohomo An+tu ul+ko'mentiso sohwo pisakino mowasofoho. ³⁸ Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyono. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no y+hwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae

weesemo'mto pmmentiso hweho. ³⁹ Mousesiye hon'ngkano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho. O'lo, oso hungkuno hiso a'amumo wop'ingo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomo t'fi in'ngkafijoso sekwoe wonyo wae yasemof'hwosi a'amu wop'ingo wasemokumontonoho. ⁴⁰ I oso'no sekwo huno ito'no fisya'f'hupmno. Hohonta An'ituye hungkuno l'imotofo sohwafe hungkuno mt'i'mokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho. ⁴¹ Hungkuno ole, Sekwo yo'mayo uhwon'wo'nont'fi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo. Sekwo oso'no huno syaf'f'hup'fijoso poyo wope'nant'feho. Sekwo nohumentan'ngkuji ngko yo'mayo wop'ingo yalokwe so'no a'amu loset'hwafijoso sekwo haloho mupa'n'fitnnehoho. Hungkunomo simeho hi'ntnnono muy'fitnnehoho.

Oso hungkunoso Poul ul'imentisofoho.

⁴² Ose ulonto Poul'i'nji Mponopasi'nji ango uhu'mokiyo somo woswopaho lonji yontan'ngki ul'imentohofi, Nom'ne s'ikuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo. ⁴³ A'amu ango uhu'mokiyo somta'ni nohotoswopahon'ngkofi a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu kengoso Jutafe hon'ngkanomo in'ngkamotofo so'nji Poul'i'nji Mponopasi'nji womentohofofoho. Siko a'amu homo somo ul'imentisiyo, Sekwo An'ituye hungkunomo t'fi fin'ngkamno. Kako wop'ingo semokosyohumane so'no simeho ne'njo uy'imno.

⁴⁴ Oso nom'ne s'ikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n'ngo engo ango uhu'mokiyo somo An'ituye hungkuno upo'nano lont'fi uhu'mokumentohofofoho. ⁴⁵ Ose uhu'mokahon'ngkofi a'amu Jutaso a'amu pi'n'ngo somo uhwonont'fi hintotohino umn'ngkahon'ngki Poul'i'nji Mponopasi'ntnne'no nakwolaho lont'fi sitofo ulont'fi sikoe hungkunomo hwotoho hmentohofofoho. ⁴⁶ Ose ko yahon'ngkofi siko iyoho munn'mentisofoho. Siko ul'imentisiyo, Sekwo a'amu Juta soku An'ituye hungkuno s'imo'mo sel'malohwoyo. Oso hiso sekwo nupa'nont'fi hohujo ikinjao'malofofoho. Hohujo ikinjao'malofokalohi songo ne'no mohumafitnnehoho. Sekwoe syohofoho. Upa'n'imno. Olo hilo so'no nekwo a'amu kengo somo An'ituye hungkuno woluthwantayoho.

⁴⁷ An'itu ole nalimento,

Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwsopehono.

Sekwo hwaho yawojo'meemo nje hon'ngkano ut'hwamno.

Ngkimo ni'mayo'nefoho.

⁴⁸ Ose ulahon'ngki a'amu kengoso nupa'nont'fi An'ituye hungkuno so'no simeho wop'ingo umo'n'mentisofoho. An'itu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwsopo'mentisoso oso s'ikuno somo Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

⁴⁹⁻⁵⁰ Oseso An'ituye hungkuno ango'meemo ho'n'mentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso Poul'i'nji Mponopasi'njimo sitofo ulont'fi hwe yofe engo'njo sohwanji moya'mi hamniyoho'njo Jutajafe tajo ango somo syuwo'n'ngkohoho so'njimo ul'kofahon'ngkofi hof'iko sitofoso nupa'nont'fi Poul'i'nji Mponopasi'njimo wonyo uloho'mentohofofoho.

⁵¹ Poul'i'nji Mponopasi'nji siko s'ifemjo hwaho wae yao'mentisiyoso a'amufe hon'ngkano wonyo ut'hwayo'nefoho. Wayo yaofonji ul'imentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso An'itu uhwon'ngkohoho. Ose ulonji oso ango sopo nul'iko'manji Aikouniyamne'no womentisiyefoho. ⁵² An'ituye a'amu ne Antiyok humamotofoso simeho wop'ingo umo'n'ngkahon'ngkofi An'ituye Towahuno'nji humamentohofofoho.

14

Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.

¹ Oseso siko Antiyok imentisiyo hopa Aikouniyam ango sopo imentisiyefoho. Poul'i'nji Mponopasi'nji siko Jutafe tajo ango uhu'mokiyo sopo An'ituye

hungkuno lutihwahon'ngki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ² I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofiko Pouli'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi a'amu kengo somo ulikofahon'ngkofi hofiko sikimo wonyo uloho'mentohofofoho. ³ Pouli'nji Mponopasi'nji siko Aikouniyam ango sopo ne'no nohumanji Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lutihwamentisiyefoho. Siko iyoho munnimentisofoho. Anitu sikimo sosofitofosyohumentan'ngki siko yo'mayo kengo wonyoangkafo itihwamentisiyefoho. ⁴ Oso ango hopo sopo a'amu fehohnjo Apousel Pouli'nji Mponopas sohwa'u'njimo simeho afa in'ngkahon'ngkofi nom'ne a'amuso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no hofiko husilo'mentohofofoho. ⁵ A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'nji uhu'mokontifi hnnimentohofi, Nakwo Pouli'nji Mponopasi'njimo sojo wofonjosyano lontifi imentohofofoho. ⁶ Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo ango hufa'u ole, Lisitila'nji Ntepe'njoho. ⁷ Osopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Pouli'nji Mponopasi'nji siko ango Lisitila sopo syoho imentisiyefoho.

⁸ Oso Lisitila ango hopo sopo hwe fihwo sife wonyo'njo sohwo humunyo-ponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayo'njo hweho. ⁹ Oso hwe huhwo sohwo Pouliye hungkuno nupa'nono simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no Poul uhwonimentisoso kako sife wopingo umokiyo'ne syofisyahon'ngki uhwonimentisofoho. ¹⁰ Poul hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nolikafohoji jije sife'nji filikofohumaho. Ose ulahon'ngki kako komo'no solikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

¹¹ Oso Poul imentisoso hwe moya'mi nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no limentohofi, Anitu pi'n'nggo pi'n'nggo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imo'nonji nakuyepono pisiyo hwaswoho. ¹² Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopasi'nji Pouli'njimo mulimentohofi, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno l'wo'n'ngkiso sohwo Hemesiyoho. Ose mulimentohofofoho. ¹³ Oso anitu Sus kakoe ango engo kakoe yofe ho'nomayo'ne yolohopo molinyofoho. Susiye ango mokosyohumayo sohwo ahwomo yahu'nji wokoso'nji kusomno motasimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'nji yahu'nji wokoso'nji Pouli'nji Mponopasi'njimo uyantifi imentohofofoho.

¹⁴ Oso hiso'no Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji yahino hiso nekwolaho lonji sikoe nem'no manji'mofo sisimpo'mentisiyefoho. Siko hano hwe moya'mi'njopono nowenji ajwopo nta'ni joho ulimentisiyefoho. ¹⁵ Ole ulimentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo Anitu ne sohwoe hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo hwasyoso ho'naofone'no selalokuhwoyo. Noho'naofikuji Anitu songo ne'no humayo'ne sohomo fin'ngkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mtimokumentiso sohune'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Anitu hohonta a'amu hofikoe yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho. ¹⁷ I oso'no Anitu kako yo'mayo wopingo utihwa'nyopo nejap'wo'n'ngkiso hweho. Anitu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wopingo imofopalofoho. Wopayo nejaponteso nakwoe simeho wopingo nemo'nalofoho.

¹⁸ Ose ko ulahon'ngki hofiko Pouli'nji Mponopasi'nji yahu uyantifi yahon'ngkofi nekwolaho ul'wo'nimentisiyefoho.

Pouli'mo sojo fongku'mentohofofoho.

¹⁹ A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya ango Antiyoknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul sohumnene'no nakwolaho lontifi nopontifi

a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinontifi Poulimo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nonfonjontifi poyofoho lontifi mempo hohnta'ni mehusingpee'mentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa Poulimo ho'nahumentohofoho sopo uhu'mokahoningkofi Poul apa'no songo lika'mentisofoho. Nolikafonto angkuhwafo engo spono asomo umentisofoho. Mo'ningka Poul'nji Mponopasi'nji ango Ntepe spono umentisiyefoho.

²¹ Poul'nji Mponopasi'nji ango Ntepe i'mofawenji Anituye hungkuno lutihwahoningki a'amu pi'ningo engo nupa'nontifi tifi iningkomotofofoho. Oso syoho hiso yonji siko nowenji Lisitila'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya ango Antiyok osopono asomo umentisiyefoho. ²² A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ulimentisi, Sekwo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo fikesyohumanno. Olo hwaho lopo nohumehwasi yo'mayo tango'njo wohumantonoho. Oso'no hwangu sohonta Anituye ango wopingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohumentihwantanoho. Ose lutihwamentisiyefoho. ²³ Ango ho'mo so'mo a'amu Jisasimo simeho umotofo spono Poul'nji Mponopasi'nji a'amu anga'no anga'no uhwasopomentisiyefoho. A'amu Jisas Kilaisimo umotofo somo umokosyohumayo'ne hwafoho. Siko wosopayo humaho humantifi Anitumo a'amu somne'no jomo ulimentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no simeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo kiko umokosyohumaho. Ose ulimentisiyefoho.

Poul'nji Mponopasi'nji siko hwaho Siliya ango Antiyok asomo umentisiyefoho.

²⁴ Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji ango Pamifliya i'mofapmmentisiyefoho. ²⁵ Siko nowenji ango Peka sopo Anituye hungkuno lutihwanji ango Ataliya'no umentisiyefoho. ²⁶ Osoponta'ango yofayokinomo nokotosahoningki Antiyokimne'no wekapmmentisiyefoho. Hohonta oso ango Antiyok ho'mo so'mo a'amu Jisasimne'no hitoho ulomoso Poul'nji Mponopasi'nji Anituye syohomne'no uhwojahoningkofi siko oso syoho hiso moi'wo yonji asomo pmmentisiyefoho. ²⁷ Siko Antiyok asomo i'mofopahoningki a'amu hopi'nono uhu'mokahoningkofi siko yo'mayo yo'mayo Anitu imentiso so'no lutihwamentisiyefoho. Siko ole ulimentisiyo, Anitu a'amu kengo somne'no honingkanohwosompeehoningki hofiko simeho hi'ntnnono umalofofoho. ²⁸ Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

15

Ango Jelusalem uhu'mokumentohofofoho.

¹ Hwe fihwa hwaho Jutiyanta'ango sohwa Antiyokimne'no pmmentohofofoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo hungkuno ole lutihwamentohofi, Sekwo Mousesiye honingkanohungkuno a'apaho sihu kolo'nyo so'no tifi miningkayo'manji Anitu kako mosetimanefoho. Ose lutihwamotofofoho. ² Oso hungkuno hiso Poul'nji Mponopasi'nji nupa'nonji a'amu Jutiya nta'ango so'nji yoka ikujoho hopa hnnimentohofofoho. Oso'no a'amuso ole ulimentohofi, Poul'nji Mponopasi'nji nom'ne a'amu Antiyoknta'ango so'nji Jelusalemmne'no fisimno. Osopo *apousel* nom'ne sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'no ito'no womihwojantifeho.

³ Ose lontifi uhwatimentohofofoho. Nowentifi hwaho Founisiya'nji Someliya'nji osopono nohumantifi oso ango sponjo a'amu somo ulimentohofi, A'amu kengo sohwa Anitumo hofikoe simeho uyalokwofo. Ose ulahoningkofi hofikoe simeho wopingo umonimentisofoho.

⁴ Jelusalem i'mofopahon'ingkofo osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamoyoka ulahon'ingkofo Antiyouknta'angoso yo'mayo Anitu imentiso so'no ulimentohofofoho. ⁵ A'amu Falisi fehohnjo Jisasimo in'ingkamotofo sohwa nolikafontifi ulimentohofi, A'amu kengoso Jisasimo in'ingkowalokwofoso hofikoe a'apaho sihu wakolo'nife. Ole ulimno, Sekwo Mousesiye hon'ingkanano hungkunomoti fin'ingkamno. Ose ulimentohofofoho.

⁶ A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'no ito'no meliwejiyo'ne uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Oso hungkuno so'no ne'no lonti'fi lonti'fi Pita nolikafonto ulimento, Nje a'amufu, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso nakumo nejapmmentisofoho. Osohonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno luti'hwayo'ne ni'hwosopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'n'ingkuji simeho hi'ntnnono uyantifeho. ⁸ Anitu kako a'amufe simehomo huno uy'wo'n'ingki hweho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simeho wopingo umo'n'ingkahon'ingki kakoe Towahuno Wopingo nakumo nejapmmentiso hopa uy'wo'n'ingki hweho. ⁹ Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohofalofoho. Hofiko simeho hi'ntnnono Anitumo uyahon'ingkofo oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho. ¹⁰ Sekwo Anituye simehomo tango peho'no umokalokwofo. Mousesiye hon'ingkanano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwasanji nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwonefoho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyantife'no yalokwofo. ¹¹ O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahon'ingki nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uy'hwaso'no kako woneti'ma'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo in'ingka'fijo so'no Anitu uti'ma'mtonoho.

¹² Ose ulahon'ingki a'amuso nupa'nonti'fi mampi'nyo humentan'ingkofo Pouli'nji Mponopasi'nji ulimentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyoangkafoso Anitu itihwamentiso so'no luti'hwamentisiyefoho.

¹³ Moi'wo lahon'ingki Jemis ulimento, U, nje a'amufu, nje hungkuno upa'nimno. ¹⁴ Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso Anituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotofofoho. Olohonta Anitu hofikine'no hon'ingkanano imo'mentiso so'no hofiko kakimo in'ingkowalokwofo. Oso'no hofiko kakoe a'amu ne imo'nimalofofoho. ¹⁵ A'amu hohonta Anituye hungkuno luti'hwamototofo sohwa olo hilo so'no mt'i'mokumentohofoso ole, Anitu limento,

¹⁶ Hwangku ngko nopmne hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa pi'wahu'mentohofofoho.

Ngko wopingo imoku'mo ango songo hopa apa'no molimnefoho.

¹⁷ Osohonta a'amu kengoso ngkine'no tipifitnnefoho.

Oso a'amu kengo uhwasopo'mentoheso nje a'amu nefoho.

¹⁸ Oso hungkuno hohonta Anitu limentisoso ne'no lalofoho.

¹⁹ Oso hungkunoso Jemis nulonto nom'ne hungkuno ulimento, Nje huno ole syofisyalokweno. A'amu kengoso Jisasimne'no huno uyahon'ingki simeho uyalokwofo somo syoho tango'njo uhwaloho. ²⁰ O'o, nakwo hofikine'no iyoswo ifalifaliyo ole womti'mokano. A'amu hofiko hwasyo anitu somo yi'hufo uyifijoso sekwo non'ingkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Sekwo tongo honiyo hi'njoso non'ingkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso non'ingkutoho. ²¹ Hohonta Mousesiye, hon'ingkanano hungkuno a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo sopo sikuno iyoho humayo homo somo luti'hwamototofo somta'angoso olohonta ose'nohini ne'no weho. Jemis ose ulimentisofoho.

A'amu temtitofu kengo Jisasimo in'ingkowawo'n'ingkohofu somne'no iyoswo mt'i'mokumentohofofoho.

²² A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohoho so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo Poul'i'nji Mponopasi'ntnne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyouk'imne'no uhwojano. Ose mtito-fontifi hofiko hwe nom'ne hufa'u Jutas'i'nji Sailas'i'njimo uhwosopo'mentohofofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasi'yoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole l'motofofoho. Hwe wop'ngo hwa'uyoho.

²³ Iyoswo mti'mokontifi hofiko'nji uyohotimentohofofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo *apousel* sohwna'nnonji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohoho so'ntnne sekwo'ne iyoswo mti'mokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyouk, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufu selalokuhwono. ²⁴ Ole upa'n'malohwono, a'amu fehohnjo oloponta'ango sohwa hungkuno tango'njo sel'malofofoho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pi'n'ngo engo syofisyalokwofo. Upa'n'mno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofoho. O'o hofikoe huno mta'n'ngo'nohinofoho. ²⁵ Oso'no nakwo nuhu'mokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwosopentani, siko Poul'i'nji Mponopasi'nji sekuye pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Poul'i'nji Mponopas ntnne'no simeho afa wop'ngo uy'wo'n'ngkuhwonefoho. ²⁶ Siko Jisasiye hungkuno angomeemo lutihwanji iyoho munyofoho. Anitumne'no poyo pe'nyo so'no iyoho munyofoho. ²⁷ Nakwo Jutas'i'nji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho. ²⁸ Anituye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Hon'ngkano tango'njo mosejopalokuyihwono. O'o, olomnohini tifi fin'ngkamno. ²⁹ A'amu hwasyo Anitumne'no yahu yihufo peefo'ne uy'fijoso sekwo non'ngkutoho. Sekwo tongo honiyo non'ngkutoho. Ti'wangomo jilipopijoso non'ngkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wop'ngo wohumantifeho. Osohopeho.

³⁰ Oso iyoswo mti'mokontifi a'amu sohwo uhwatimentohofofoho. Antiyouk angosopo i'mofapontifi a'amu Jisasimo simeho umotofoso uhu'mokahon'ngkofi oso iyoswo umentohofofoho. ³¹ A'amu hiso iyoswo hiloso atofolontifi, olo hungkuno hilo so'no simeho wop'ngo umo'n'mentisofoho. ³² Jutas'i'nji Sailas'i'nji Anituye hungkuno l'mojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usofito'mentisiyefoho. ³³ Osopo ne'no humamentisiyefoho. Tifi sohonta uhwatimentohofosopono asomo uhwatimentohofofoho. ³⁴ [I oso'no Sailas Antiyouk'imo wohumamo lonto humamentisofoho.] ³⁵ Oseso Poul'i'nji Mponopasi'nji angosopo Antiyouk sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji Anituye hungkuno lutihwamentohofofoho.

Poul'i'nji Mponopasi'nji siko mtampo'mentisiyefoho.

³⁶ Hwangku sohonta Poul Mponopasimo ulimento, Oso angoho'mo so'mo Anituye hungkuno lutihwamentihwoyo sopo osomno wehwaho. Hofiko wop'ngo ko humalofo. ³⁷ Uhwonowaho. Ose ulahon'ngki Mpanopas ulimento, Nekwo Joun Makjanji wehwano. ³⁸ Ose ulahon'ngki Poul ulimento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani angosopo Pam'filiya osopo nta'ni eliko'manto asomo umentisofoho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hweho. Oseso nekwo'nji mowanehwono. ³⁹ Oso'no Poul'i'nji Mponopasi'nji siko yoka hnonji mtampo'mentisiyefoho. Siko nomtampenji Mponopasi'nji Mak'nji siko yofayokino nomanji hwahowe'e Saipilos sopo ne'no womentisiyefoho. ⁴⁰ Poul Sailasimo utimanto siko kengopo nowahon'ngki a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohofoso ulimentohofi, Anitu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho. ⁴¹ Ose ulahon'ngkofi siko nowenji hwaho Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohoho somo sosofitofosyohumamentisiyefoho.

16

Timouti kako Pouli'nji Sailasi'nji umentohofoho.

¹ Poul ango Ntepe'nji Lisitila'nji sopone'no umentisofoho. Ango Lisitila sopo hwe fihwo Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Juta apefoho. A'musi Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkisiyoho. Timoutiye kan'ngkwowho a'amu Ngkilik nta'ango hweho. ² A'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohoho Lisitilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ul'imentohofi, Hwe wopingo hweho. ³ Poul ole syafihu'mento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafisyonto kako a'amu Jutafe yahino a'apaho sihu kolo'nyoso Timoutimo uloho'mentisofoho. Hwap'ngoso ole, A'amu Jutaso ango hopo sopo humamotofoso hofiko huno moi'wonoho. Timoutiye kan'ngkwowho a'amu Juta hwo'maho. O'o Ngkiliknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apaho sihu makolofe'njo imentohofoho. ⁴ Ango ho'mo so'meemo Pouliyo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowentifi oso hungkuno a'amu *apousel* sohwanji hwe engo Jelusalem mta'ango sohwanji mtito'mentohoho so'no lutihwamentohofoho. Ole ul'imentohofi, Olo hungkuno hiloso tifi fin'ngkamno. ⁵ Oseso a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofofe simaho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engo imo'n'imentisofoho. A'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso pi'n'ngo engo imo'n'imentohofoho.

Poul ango Tlouas sopo wojo hopa uhwon'mentisofoho.

⁶ Nowentifi hwaho Filijiya'nji Ngkolesiya sopo emoyontan'ngkofi Anituye Towahuno ul'imento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno noluthwafikutoho. ⁷ Hofiko Misiya hwaho mom'ngo sopo nowentifi Mpitiniya hwaho sopo wohwano lontifi ko imentohofoso, Jisasiye Towahuno hano pitofahumentisofoho. ⁸ Oso'no hofiko Misiya uhwontawentifi Tlouas ango sopo i'mofamentohofoho. ⁹ Oso hopo sopo sikwo'miyo somo Poul wojo hopa uhwon'mentisoso hwe Masetouniyanta'ango sohwo nolohofonto Pouli'mo jomo ul'imento, Mijo lopo nowekohopohoji fonemo'maho. ¹⁰ Ose uhwon'ngkahon'ngki, nakwo, ngko Luk ntnne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumentihwonefoho. Nakwo huno moi'wonoho. Anitu ole nalimento, Sekwo nje hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo filuthwamno. Ose nalimentisofoho.

A'mu Litiya kako Anituye a'amu ne imo'n'mentisofoho.

¹¹ Oseso nakwo ango Tlouasnta'ango yofayokino nomentani nowekentani Samoutilas i'mofwentani mo'n'ngkanta Neyapolis i'mofamentihwonefoho. ¹² Oso ango sopo ul'ikomentani hon'ngkanomo nowentani Filipai i'mofamentihwonefoho. Oso ango hopo sopo hwaho Masetouniya sofe ango engo ponoho. A'amu Loum mta'ango hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofoho. Sikuno fehohnjo oso ango sopo humamentihwonefoho. ¹³ Sikuno iyoho humayo somo nakwo kusomo noswopontani mit'mom'ngo sopo nakwo huno ole syafihu'mentihwone, A'amu Juta olopo Anitumne'no jomo ujo'no uhu'mokumotofoho. Osopo uhwon'mentihwoneso moya'mi sofa nofosyohumentan'ngkofi uhwonontani nakwo nuwkokohumentani hofiko'nji hungkuno limentihwonefoho. ¹⁴ A'mu fisi kakoe yofe Litiya ango Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo ul'mojiyoho. Kako nohumanto Pouliye hungkuno upa'n'imentisofoho. Anitu a'musiye huno yiwolo'mokahon'ngki kako Pouliye hungkuno yokumpohn'nyo upa'n'imentisofoho. ¹⁵ Nupa'n'ngkahon'ngki oso a'musi kakoe angomo humamotofoso so'njimo nakwo mijo kiyoma'mentihwonefoho. Nokiyoumahon'ngkuhwoni a'mu hisi nalimento, Ngko Anitu ne'no simaho hi'ntnnono

nehopi syanifisyikujimanji sekwo nje angomo nopikuji fosyohumamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahonngki kakoe angomo humentihwonefoho.

A'amu Filipai sohwa hofiko Poul'nji Sailas'njimo impo'angomo uhumatimentohofofoho.

¹⁶ Sikuno fihwi nakwo Anitumo jomo ujo'ne spono nowentanngkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo honngkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahuno wonyo'njosi nohumanto hungkuno yo'mayo hwangu imo'nyo'neso limojiyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofofoho. ¹⁷ Oso a'mu hisi Poul'nji nakwo'nji nonenngkawento a'amu somo uliwo'nimento, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyohwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no wolosetihwantifeho. ¹⁸ Sikuno huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yiwo'nngkiso so'no Poul simeho wonyo umo'nngkahonngki ikinjamo lohofonto towahuno wonyo sohomo ulimento, Jisas Kilaisiye yofe wakilmne'no yohono. Oso a'mu simo nuliko'mahoji mpano. Ose ulahonngki towahuno wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁹ Uli'ko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwonimentohofoso hofikoe hamniyoho hwapngoso uli'ko'ma'mentisoso uhwonontifi Poul'nji Sailas'nji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwanne'no husimpemotawomentohofofoho. ²⁰ Hwe engo Loum mta'ango hungkuno ito'no melihwajiyo'njo sohomo ulimantifi ulimentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe ango wonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho. ²¹ Hiko honngkano nom'ne songo netihwalokusiyoso nakwo Loum honngkano'njo sohwana'niye hungkuno hohontajo somo mti'hupeelofoho. Honngkano songoso minngkowanehwono. ²² Ose ulahonngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe sohwa'umo mango engo ulimentohofofoho. Hwe hungkuno melihwajiyo'njo sohwa Poul'nji Sailas'nji hikoe hwapife mti'hupeemofontifi a'amumo ulimentohofi, Sohwe'nji fongkupmno. ²³ Nofonjantifi impo'angomo uhumatimentohofofoho. Uhumatimentohofoso hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohomo ulimentohofi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaho. ²⁴ Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso ango ne ajwomo'mo nomotasonto sikoe sife iyomo intofahumentisofoho.

²⁵ Kuntaliyopo Poul'nji Sailas'nji impo'angomo nohumanji Anitumo isamoyoka ulonji ta lontanngki a'amu impo'angomjo sohwa upa'nimentohofofoho. ²⁶ Hohosohonta hwomihwo mikunimposo yahonngki impo'angomjo hwosaho yomo yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwsompeefahonngki ahwomo nano hofikoe sife ahomjo itolo'meementisofoho. ²⁷ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwonimentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosomp'nowo'miwentanngki uhwononto huno ole syafihumento, Impe'njo sohwa hofiko hiyae nto humpehofo lonto kakoe sihu nomanto kakimo wojwotofahinimonto imentisofoho. ²⁸ I oso'no Poul joho mohm'no ulimento Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwana'ni humalohwono. ²⁹ Ose ulahonngki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloho'no joho ulonto, hano kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Poul'nji Sailas'njiye sife ki'nyo'mo piwahu'mentisofoho.

³⁰ Poul'nji Sailas'njimo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto ulimento, Hiko hwe engo sohwahusi, Anitu nifo'mayo'ne pipi imnehono. ³¹ Ose ulahonngki ulimentisi, Kiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono uyo'manji Mpohwo Anitu asomo nokumanefoho. Kakoe a'amu ne imo'ntnne hwsosoho. Jije mehomi'nji ape'nji osenohinoho. ³² Ose ulonji hwe huhwo sohomo kakoe ango humamotofo so'njimo Anituye hungkuno lutihwamentisoyefoho. ³³ Hohosohonta hwe huhwo sohwo Poul'nji Sailas'njiye

uyomo mijo yatiku'mentisofoho. Yatijwahon'ngki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimo Jisasimne'no mijo kiyoma'mentisiyefoho. ³⁴ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Poul'i'nji Sailas'i'njimo kakoe angomo ipemotasonto wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomi intohwantne'no Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyoso'ne simeho wopingo umo'nimentisofoho. ³⁵ Iyoho longkon'ngkahon'ngki hwe engo Loumnta'ango sohwa hofiko hwe itokuso'njo sohwo l'hwajahon'ngkofi hofiko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo ulimeto, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sikwatipo filohofoho.

³⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe huhwo sohwo Poulimo hungkuno ulimeto Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesikwojantife'no hungkuno l'hwajohofoho. Oso'no siko impo'ango mta'ni uliko'mahosisi simeho pompenjiyo'nji fiwaninyo. ³⁷ Ose ulahon'ngki Poul kako hwe itokuso'njo sohwo ulimeto, O'o oso yahino wopingo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahon'ngkuhwoi sekwo wonyo elohofontifi utihwa'nyopo ikujoho efongku'malofofoho. Hungkuno ito'no melihwajiyo'njo miyontifi impo'angomo siki intofo ehumalofihwasoho. I olohonta elohofoho, Siko hiyae hano uhusisi fiwaninyo. Oso yahino nihu'no wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'no nopikuji mempo hohnta'ni ipemotewahon'ngkuji nekwo wohwantayoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahon'ngkofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nontifi Poul'i'nji Sailas'i'nji Loum a'amu sohwa'une'no iyoho unimentisofoho. ³⁹ Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'no nowentifi Poul'i'nji Sailas'i'njimo simeho wopingo umo'nyo'ne'entifi ulontifi mempo hnta'ni ipemotaswontifi ulimentofofi, Siko olo ango lopo uliko'mahosisi mpanyo. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi Poul'i'nji Sailas'i'nji impo'angomo uliko'manji Litiyafe angomo humentisiyefoho. Osopo a'amu Jisasimo in'ngkawawo'n'ngkohofoho so'nji nuhu'mokontifi hungkuno simehomo'mo nusosofitofonji uliko'ma'mentisiyefoho.

17

A'amu Tesolounikaso Poul'i'nji Sailas'i'njimo ikujoho wofonjantifi imentohofofoho.

¹ Poul'i'nji Sailas'i'nji ango Amifipoulis'i'nji Apolouniya'nji uhwontawenji ango Tesolounika sopo i'mofapmmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo ango loho'nnyoponoho. ² Poul sikuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umoyo sohwo hofikoe tajo angomo hofiko'nji humentisofoho. Sikuno iyoho humayo hufa'u s'hune somo Poul Anituye iyoswo mta'ango hungkuno hwapingo lutihwamentisofoho. ³ Ole lutihwamento, Anituye hungkuno ole nalimeto, Hwe fihwo nopihwosi tohino engo nomahwosi nope'n'ngkuhwosi apa'no nolikafonefoho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohune'no selalokweno. ⁴ Poul'ye hungkuno upa'nontifi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono uyontifi Poul'i'nji Sailas'i'njimo in'ngkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngkilik a'amu Anitune'no tajo ango somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moya'mi sofanji in'ngkamentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu Juta fehohnjo honimo yontifi hofiko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyo sopo siki humawo'n'ngkohofoho sohwo nomantifi nom'ne hwe moya'mi'nji uhu'mokontifi mango engo liwo'nimentohofofoho. Ose yahon'ngkofi a'amu hopi'nonohino simano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jesouniye angomo kikito'mentohofofoho. Hofiko Poul'i'nji Sailas'i'njine'no notipeentifi utihwa'nyopo womuhumojano limentohofofoho. ⁶ Ose ko limentohofoso wonyopi t'peentifi Jesoun oso hwo'nji a'amu Jisasimo in'ngkawawo'n'ngkohofoho nom'ne so'njimo hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwanne'no husimpentifi mango engo mohm'no

ulimentohofi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwaho hopi'nonohinopo yahino wonyo yonji olohonto olopo humasiyo. ⁷ Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe angomo mota-womasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkisiyo hwa'uyoho. Ole limentisiyo, Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo ne so-hwo Jisasiyoho. ⁸ Ose ulahon'ngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe engo huhwanji simano hintotohino umnimentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa Jesoun'nji a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohoho nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomantifi usihutofahon'ngkofi hofiko umentohofofoho.

Ango Mpeliya sopo Poul'nji Sailas'nji syoho imentisiyefoho.

¹⁰ Oso sikwo'miyo somo sikuno meefahon'ngki a'amu huhwo sohwa Poul'nji Sailas'nji Mpeliya angosopo komo'no uhwatimentohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo angosomo humentisiyefoho. ¹¹ A'amu Mpeliyaso huno wopingo'njofoho. Hofiko a'amu nom'nefe hungkunomo upa'n'wo'nontifi huno ito'no syafihu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouliye hungkunomo sikuno huhwo huhwi upa'n'wo'nontifi Anituye iyoswo somo hungkuno atofolimotofofoho. Ole syafihumentohofi, Pouliye hungkuno nehopitikeno. Anituye hungkunomo uhwonano. Ose syafisyontifi Anituye hungkunomo atofol'wo'nimentohofofoho. ¹² Anituye hungkuno atofolontifi Pouliye hungkuno ne'njo uhwonontifi Jisasi'mo simaho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngk'lik a'amu hwe moya'mi yofe engo'njofoho. ¹³ A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya angosopo Anituye hungkuno lijwaofahon'ngki nupa'nontifi nolikafontifi Mpeliya angosoponpmentohofofoho. Osopo a'amufe huno y'wolo'mokontifi fonifonyo yahon'ngkofi a'amuso simano hintotohino umnimentisofoho. ¹⁴ Oso hiso'no a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso nupa'nontifi Poul'mo mijo ayo mom'nggopo komo'no uhwatimentohofofoho. I oso'no Sailas'nji Timouti'nji siko Mpeliya angosopo humamentisiyefoho. ¹⁵ A'amu Poul'mo ipemotawomentohoho sohwa angosopo Atenis i'mofawentifi osopo Poul ole lihwatimento, Sailas'nji Timouti'nji siko komo'no wapiyo. Ose ulahon'ngki a'amu sohwa Poul'mo uliko'mantifi kakoe hungkuno motasimentohofofoho.

Ango Atenis sopo Poul hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Poul angosopo Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumanto sojohuyo'mango kengo kengo uhwonimentisofoho. Oso huyo'mangoso a'amu hwomtame ulohofone mt'i'mokumentohofofoho. Poul nuhwononto simaho tango umentisofoho. ¹⁷ Oso'no Poul a'amu Jutafe tajo angosomonoswonto osopo a'amu Juta so'nji a'amu kengo Anitumne'no jomoulimotofo so'nji Anitune'no hungkuno hnn'wo'nimentohofofoho. ¹⁸ A'amu huno hwapingo'njosofehohnjo Epikuliyan hon'ngkanomo in'ngkamotofoso'nji fehohnjo Sitouik hon'ngkanomo in'ngkamotofoso'nji Poul'nji yoka ikujohopa'nyo hnnimentohofofoho. Yo'mayo Jisas imentiso so'no kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Poul kako hofikimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nontifi fehohnjo ole hnnimentohofi, Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'no l'wo'n'ngkiso lohwo pehofo hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnnimentohofi, A'amu kengofe anitu huyo'mango so'no lalofoho. Ose hnnimentohofofoho. ¹⁹ Oseso hofiko Poul'mo nomantifi a'amu *kaunisol* Aleyoupakosi'njo sopo uhumajontifi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho. ²⁰ Ji'je hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwapingoso nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofofoho. ²¹ A'amu Atenis so'nji a'amu nom'ne osopo humamentohoho so'nji hofiko hungkuno songo upa'nontifi oso hiso'no ne'no limotofofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino limotofofoho.

²² Oseso Poul kako nolikafonto a'amu *kaunisol* Aliyupakas sohwanjo sopo lohofonto ulimento, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehoningkoheso sekwoe sojo huyo'mango pi'ningo engo somne'no sekwoe Anitu pa'nyomo hwomtame ulohofiwo'ningkohoho kuyoho. ²³ Ngko sekwoe angkuhwafo lopo emoyonji oso sekwoe angso sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'ningo uhwon+malefoho. Ole uhwon+maleso, ijempoho anga'nohino sopo sekwo ole mt'i'mokumentohofi, Oloso nakwo Anitu nom'nehwo huno momaso'njo sohumne'nefoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. Oso Anitu huhwo sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofiwo'ningkohoho sohune'no selalokweno.

²⁴ Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mt'i'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo ahwomomjoso mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Ango a'amu molinyo sopo mohumayoponoho. ²⁵ Kako yo'mayo umofonyo iyoso ni'hu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnnehoho. O'o, Anitu kako songo humayo so'nji ifofo simano esyafo'ne so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uy'wo'ningkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwapingo hweho. ²⁶ Simo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mt'i'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofikoe hwaho ayo momingo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe simo'mjo sohumta'ango temtitofe hopi'nonohinoso imo'n'i'mentohofofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwoji'wo'nalofoho. ²⁷ Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipen+mopifento yalofoho. A'amu hofiko Anitumo notipemafikuji nuhwon+fitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonepo humaho. ²⁸ Hwe nom'ne sohwa ole ulimento, Anitu nakwoe hwapingo hweho.

Nakwoe simano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwapingo hweho.

Nom'ne hwe sekumta'ango huno'njo sohwo ole limento, Nakwo'ntnne kakoe mehomi'nwoho. ²⁹ Nakwo Anituye mehomin'i'manji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango mt'i'mokuwo'ningkohofofoho. Nakwoe Anitu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu mt'i'mokuwo'ningkohoho pa'nyo hweho. Ose mosyafisiyo'njo uyano. ³⁰ Hohonta a'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njoso yo'mayo huyo'mango mt'i'mokahonngkofi Anitu nuhwononto hungkuno mujo'njo imentisofoho. I olohonta Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo ole nelalofoho, Sekwoe honngkano wonyomo hohujo ikinjaofikuji ngko Anitu ne sohwo'nimo tifi nnngkapmno. Ose nelalofoho. ³¹ Anitu a'amu hopi'nonohino somne'no sikuno yano ilofihwajiyo'ne ho'nahumentisofoho. Hwe fihumo yano ilofihwajiyo syoho so'no uhwsopomentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'no Anitu utihwa'nyopo hwe pe'nyo sohumo songo ulika'mentisofoho. Oso hungkunosopo Poul ulimentisofoho.

³² Oso hungkuno hwe pe'nyo sohumo apa'no songo ulika'mentiso so'no nupa'nontifi a'amu fehohnjo sitofo ulimentohofofoho. A'amu nom'ne fehohnjoso ole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso apa'no upo'nano. ³³ Oseso Poul a'amu somo nuliko'manto umentisofoho. ³⁴ A'amu fehohnjo Poulimo ufohi'nontifi Jisasimo simaho hi'ntnnono umentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Ntiyounisiyos kako *kaunisol* Aleyupakas syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe Ntomalisiyoho. Oso'nji nom'nesi'njoho.

18

Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Osohonta Poul Atenis uliko'manto angso Koulinne'no umentisofoho. ² Oso po nohumanto hwe Juta fihwo nohumentanngki uhwon+mentisofoho. Oso hwe huhwo

sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe ango hwapingo neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape Pilisila'nji hwaho Itali uliko'manji pmentisiyefoho. Hwapingoso hwe yofe engo'njo Kilitiyos kako a'amu Juta Loum humamotofo somo wae yaofahongki hofiko ango kengo kengopono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho. ³ Poul'nji oso a'mu siya'u'nji hofikoe syohoso afafoho. Hwapife ango molimotofofoho. Osopo Poul siko'nji nohumantifi syoho imentohofofoho. ⁴ Engolopohamo sikuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo ango somo swonto hofiko'nji hungkuno limotofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngkilik'i'nji Jisasimo simaho hi'ntnnono uyifitne'ento lutihwamentisofoho.

⁵ Hwangku sohonta Sailasi'nji Timouti'nji hwaho Masetouniya uliko'manji Poul ango Koulin humentanngki pmentisiyefoho. Siko nopahongki Poul hwapife ango syoho uliko'manto Anituye hungkuno a'amumo lutihwamentisofoho. Ole ulimento, Hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁶ Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lontifi hofiko Poulimo sitofo ulimentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hwapifemjo hinalinyo wae loho'nimentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ulimento, Sekwo tikonomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoho moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo seliko'mahm'mo a'amu temtifo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwamne'no yohono. ⁷ Ose ulonto tajo ango somo nuliko'manto hwe nom'ne temtifo kengo sohwoe ango somno nowento osopo nohumanto lutihwamojofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Anitune'no jomo uliwo'nngkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jositos. Kakoe ango tajo ango'njo sopo afapo molinyofoho. ⁸ Oso tajo ango mokosyohumayo sohwoe yofe Kilisiposiyoho. Kako kakoe ape'nji sikoe mehomi'nji hofiko Jisasimo simaho hi'ntnnono uyimentohofofoho. A'amu Koulin pi'nngoso Pouliye hungkuno nupa'nontifi simaho hi'ntnnono uyahongkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.

⁹ Sikuno nom'nemo wojo hopa uhwonimentisoso Anitu ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko nje hungkuno yoloho fiso. Kiko mampi'nyo humahotoho. ¹⁰ Ngko kiko'nji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnehofo. Oso ango lopo nje a'amu ne pi'nngoso imo'nifitnehofo. Ose ulimentisofoho. ¹¹ Oso'no Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahongki osopo nohumanto Anituye hungkuno lutihwamojofoho.

¹² Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo no-manto hwaho Ngkilik mokosyohumayo sohonta a'amu Jutaso simaho afa inontifi Poulimo nakwolaho lontifi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no mihwajiyo'ne sopono ipemotamentohofofoho. ¹³ Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitune'no tifi iningkayo so'no honingkano songo lonetihwalofoho. Olo honingkano songo losomo tifi iningkowaso'manji hungkuno hohontajo somo womtihupeentanoho. ¹⁴ Ose ulahongkofi Poul hungkuno ulimonto yahongki Ngkaliyou kako a'amu Juta somo ulimento, Olo hwe lohwo hungkuno Loum-nta'angomo hwotoho hmaso'manji ngko sekwoe hungkuno upa'nimnesohilo. ¹⁵ I oso'no olo hiloso sekwoe honingkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mtitopmno. Nje syoho'maho. Sekwoe syohofoho. ¹⁶ Ose ulonto ango mta'ni lihwatimentisofoho. ¹⁷ Oso'no a'amu Juta hiso hwe fihwo kakoe yofe Sousitenis tajo ango mokosyohumayo sohomo aho nokentifi ango hungkuno ito'no mihwajiyo sopo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ko yahongkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

Hwaho Siliya ango Antiyouk sopono Poul asomo umentisofoho.

¹⁸ Poul ango Koulin sopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo so'nji nohumentan'ngki sikuno nom'ne nuyokolofahon'ngki Poul oso a'amu somo ul'iko'ma'mentisofoho. Kako P'ilisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowent'fi ango Sengki'liya sopo Poul kako An'itumo hungkuno nto ul'imentiso so'no kakoe mijiyo hohwafo imokin'mentisofoho. Hohwafo imokin'ngkahon'ngki yofayokinomo nokotasont'fi hwaho Siliyamne'no wako'mentohofofoho. ¹⁹ Hofiko ango Efesos i'mofawent'fi Poul a'mu siya'umo nul'iko'manto a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo somo noswonto hofiko'nji hungkuno l'imentohofofoho. ²⁰ Hofiko Poul'mo ul'imentohofi, K'iko nakwo'nji sikuno pi'n'ngo fohumaho. Ose ulahon'ngkofi oso hungkuno somo t'fi min'ngkammentisofoho. ²¹ O'o kako wamonto yonto ul'imento An'itu ngkimo ole ntoso'manji, K'iko ango Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmmonnoho. Ose ulonto Efesos ul'iko'manto yofayokinomo umentisofoho. ²² Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahon'ngki Poul a'amu Jisasimo in'ngkamotofo osopo humamotofo somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyokimne'no umentisofoho.

Apoulous ango Efesos sopo An'ituye hungkuno ul'imentisofoho.

²³ Osopo nohumanto sikuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji Filijiya'nji uhwontawento a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo yokumpohn'nyo sosofito fosyohumamentisofoho.

²⁴ A'amu Juta fihwo kakoe yofe Apoulousiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe ango hwap'ngoso Alekisant'liyanoho. Kako ango Efesos sopo noponto humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo An'ituye iyoswo somo huno'njo hweho. Kako An'itune'no hungkuno wonyoangkafo liwo'n'ngkiso hweho. ²⁵ A'amu nom'neso kakimo An'ituye hon'ngkanomne'no luti'hwahon'ngkofi kako haloho'no yonto simeho wop'ngi umo'n'ngkahon'ngki nom'ne a'amu somo Jisasimne'no yoloho luti'hwamentisofoho. I oso'no Jisasiye hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hweho. ²⁶ Kako a'amu Juta sofe ango uhu'mokiyo sopo olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo luti'hwoma'mentisofoho. P'ilisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohomo nut'manji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasimne'no hungkuno hopi'nonohino luti'hwamentisoyefoho. ²⁷ Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngk'lik sopone'no wamo lonto, a'amu Jisasimo in'ngkamotofo Efesos humamotofoso Apoulousimo ufo'mano lont'fi hofikoe a'amu hwaho Ngk'lik osopo humamotofo somne'no iyoswo mt'i'mokumentohofofoho. Ole mt'i'mokumentohofi, Olo hwe lohomo nakwoe a'amu hwosoho ul'imno. Ose mt'i'mokumentohofofoho. A'amu Ngk'lik somne'no An'itu hitoho ulofahon'ngki hon'ngkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'ma'mentisofoho. ²⁸ Osopo Apoulousi'nji a'amu Juta Jisasimo min'ngkayo'njo so'nji uti'hwanyopo Jisasimne'no hungkuno hnn'imentohofofoho. Apoulous kakoe huno hofikimo yakolo uloho'mentisofoho. Kako An'ituye iyoswo mta'ango uti'hwanto ole luti'hwamento, Oso hwe An'itu nakwoe hwahopo uhwat'mentiso sohwo Jisas K'laisiyoho. Ose luti'hwahon'ngki hofikoe simehomo'mo nehopeho syafi'hu'mentohofofoho.

19

Ango Efesos sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Apoulous ango Koulin osopo nohumentan'ngki Poul ango Antiyok ul'iko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo sopono nowakento ango Efesos i'mofapmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasimo in'ngkamotofo fehohnjo somo t'ipema'mentisofoho. ² Poul a'amu homo somo ul'imento, Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'imentohof

sohonta Anituye Towahuno Wopingo ma'mentohofotaho. Ose ulahonngki ulimentohofi, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho. ³ Ose ulahonngkofi Poul ulimento, Mijo sekwo tihwoe hungkuno upo'nngkahonngkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahonngki ulimentohofi, Jouniye hungkuno nalontifi mijo kiyonema'mentohofofoho.

⁴ Ose ulahonngkofi Poul ulimento, Hohonta Joun ole ulimojo hweho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no mijo wokiyosema'mnoho. Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, hwe tifi pososohumo simeho hi'ntnnono uyimno. Ose ulimojo hweho. Oso hwe tiffinjo sohwo Jisasiyoho. Ose ulimentisofoho. ⁵ Oso hungkuno hiso nupo'nngkahonngkofi Jisasiye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho. ⁶ Ose yahonngkofi Poul a'amu homo somo aho kisosyahonngki Anituye Towahuno Wopingo a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uyimentisofoho. Hofiko hungkuno kengo kengo lontifi Anituye hungkuno limentohofofoho. ⁷ Oso hwe sohwa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho.

⁸ Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasi'mne'no yokumpohn'nyo lutihwamentisofoho. Hamno hufa'u sihune memjaofahonngki kako ne'no liwo'nimojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anitu nemokosyohumayo sopone'no simeho yiwolo'mokufitne'ento lutihwamentisofoho. ⁹ I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nontifi Jisasi'mo simeho hi'ntnnono muyofoho. Hofiko utihwa'nyopo Anituye Honngkanomne'no wonyo hungkuno sitofo limentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo uliko'manto a'amu Jisas Kilaisimo inngkunyo nom'ne so'nji umentohofofoho. Sikuno huhwo huhwi Poul mesyilutihwayo sohwoe hungkuno angomo Jisasiye hungkuno lutihwamojofoho. Oso hwe mesyilutihwayo sohwoe yofe Tilanosiyoho. ¹⁰ Poul ose yontanngki soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasiye hungkuno upa'nimentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofokengo so'nji upa'nimentohofofoho.

Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Anitu Poulimo aho yokumpohn'nyo umokahonngki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mtimokumentisofoho. ¹² A'amu fihwafe hwapife we'e somo Poul aho pm'mokahonngki nomotawentifi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo so'njimo uyahonngkofi a'amuso hwapife we'eso aho nopm'mokahonngkofi mnokino moi'wo imo'nimentisofoho. Towahuno wonyoso nuliko'mantifi umentohofofoho.

¹³ A'amu Juta hwoso sohwa emoyontifi towahuno wonyo somo wae yao'motofihwafoho. Oso a'amu huhwo sohwa Jisasiye yofe lontifi towahuno wonyo somo wae yaofone'entifi limentohofofoho. Towahuno wonyo somo ulimentohofi, Poul hungkuno lutihwawo'nngkiso sohune'no Jisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwatimo. Ose ulimentohofofoho. ¹⁴ A'amu Juta yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso hungkunoso towahuno wonyo sohomo ulimentohofofoho. ¹⁵ Oso hungkuno towahuno wonyo sohomo ulahonngkofi towahuno wonyo sohwo ulimento, Jisas sohune'no ngko huno niyohoho. Poul ntnne'no huno niyohoho. I sekwo tihwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho. ¹⁶ Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwamo hweka'mo yaofonto hofikoe hwapifemo sisimpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwoe angomo komo'no uliko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapife ane hiyae humpo'mentohofofoho. ¹⁷ A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofokengo sohwa olo hilo so'no nupa'nontifi

iyoho unimentisofoho. Oso'no hofiko Jisasiye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁸ Hwe moya'mi pi'ningo engo Jisasi mo simeho umentohofoso hofiko hofikoe hohontajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'no utihwa'nyopo yoloho ulimentohofofoho. ¹⁹ A'amu pi'ningo engo peefo'nohwoso'no ki'nyo'no huno'njoso hofiko hofikoe iyoswo huno hwapingo'njo mt'i'mokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe timopo toho uyo'mentohofofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofu limentohofoso *fifiti tausen* (50,000) kina imo'nimentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo imo'n'ngkahon'ngki angomeemo ho'n'ngkahon'ngki a'amu pi'ningo Jisasiye hungkunomo in'ngkamentohofofoho.

A'amu Efesos sopo humamotofoso Poulimne'no yoka hungkuno ulimentohofofoho.

²¹ Osohonta Anituye Towahuno Wopingo Pouliye hunomo uyahon'ngki Poul ole syafihu'mento, ngko hwaho Masetouniya'nji Ngk'lik'i'nji uhwonta'mo tifi Jelusalemno wamo, lonto limento, Ngko osopono u'mo hwangu angu Loum sopo uhwon'monnoho. ²² Ose syafisyonto kako hwe hufa'u kakimo ufo'mawo'n'ngkisiyo sohwa'u Timouti'nji Elastos'i'nji oso hwa'umo Masetouniya'no uhwatimentisofoho. Poul sikimo nolihwajonto kako hwaho Esiya sopo we'enehwo humamentisofoho.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo Efesos humamotofoso a'amu Jisasiye Hon'ngkanomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofu somo wonyo uloho'mentohofofoho.

²⁴ Oso angu sopo hwe fihwo kakoe yofe Nemit'liyosiyo. Kako sojo ewafo pa'nyoso huyo'mangu syoho'njo hweho. Oso a'amu sofe anitu hwasyosi Atemisiyo. Nemit'liyosi kakoe a'amu'nji hofikoe anitu hwasyosiye angu huyo'mangu mt'i'mokahon'ngkofi a'amu hamniyoho engo'nji mpe imotofofoho.

²⁵ Nemit'liyosi kako kakoe a'amu syoho afa'njo sohwanne'no johu ulahon'ngki uhu'mokumentohofofoho. Nuhu'mokahon'ngkofi ulimento, Olo syoho hiloso nakwoe hamniyoho hwapingofoho. ²⁶ Oso hwe Poul sohwo kakoe yo'mayo syoho yiwo'n'ngkisoso sekwo huno moi'wonnoho. Kako ole luthwalofi, sekwo anitu aho'nji mt'i'mokuwo'n'ngkohofoso hwasyo anituyoho. Ne anefoho. Ose luthwalofoho.

A'amu pi'ningo engo oso hungkunoso nupa'nontifi tifi in'ngkwalokwofo. Olo hiloso nakwoe angu Efesos'i'nohino'maho. O'lo, nakwoe hwaho Esiya yawojo'meemnoho.

²⁷ Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe syohomo wonyo wonamokumntonnoho. Oso'nohin'maho. Nakwoe anitu engosi Atemis kakoe angu wonyoangkafoso sokinjo pa'nyo umo'n'montefoho. Sime'mo a'amu Esiya so'nji hwaho yawojo'meemjo so'nji olo a'amu lohnne'no hwomtame uloho'motofofoho. I oso'no Pouliye hungkuno Atemisiye yofe engoso wonyo umokumonto yalofoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki a'amuso nupa'nontifi simeho tohino umn'ngkahon'ngki mohm'no uliwo'nimentohofi, Nakwo Efesos so'nyuye Atemis yokumpohn'nyiyoho.

²⁹ Ose ne'no uliwo'nontifi simeho fefoyo umokahon'ngki hofiko afa'no afa'no nolikafontifi angkuhwafo uhu'mokiyo spono komo'no wentifi hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyosi'nji Alis'takosi'nji oso hwa'umo kompemotawomentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwa'u Masetouniyanta'angu hwa'u Pouli'nji emmojiyo hwa'uyoho. ³⁰ Poul kako a'amufe simanopo waloho'mto yahon'ngki a'amu Jisasi mo in'ngkamotofoso uhoholo'mmtohofofoho. ³¹ A'amu fehohnjo yofe engo'njo hwaho Esiya mokosyohu-mayo sohwa Poulimne'no hwe wopingo hweho hnnimentohofu sohwa Pouliyepono hungkuno ole lihwatimentohofi, Poul kiko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

³² Ose lihwamentohofoso a'amu uhu'mokiyo somjo sofe hunoso ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo hungkuno kengo liwo'nontan'ngkofi a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo hungkuno liwo'nimentohofofoho. Oso a'amu pi'ningo sohwa uhu'mokiyo so'no hwapingoso huno muyofoho. ³³ A'amu Juta fihwa Aleksanta sohomo a'amu somo ulone'entifi usitofomotamentohofofoho. Oso'no

Alekisanta ajwomo'mo nolohofonto hofikoe hungkunomo asomo ulimo lonto aho ho'noma'mentisofoho. ³⁴ Ose ko yahon'ngki a'amuso Alekisanta yofe uhwofontifi Juta hweho lontifi hungkuno afa'no afa'no mohm'no uliwo'n'imentohofi, Atemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hofiko joho ne'no liwo'nontan'ngkofi mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'n'imentisofoho.

³⁵ Tifi sohonta hwe fihwo yofe engo'njo a'amufe ifalifaliyo syoho'njo sohwo mampi'nyo foyohumamno ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Atemisiye ango engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango piwahu'mentiso so'nji mokosyohumamwo'n'ngkuhwone'nwoho.

³⁶ A'amu oso hungkuno somo ilojaofoneso tihwolo. Awonoho. Sekwoe simo'nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno. ³⁷ Olo hwe sekwo ipemotapohofoho sohwa'u nakwoe Atemisiye ango engomjo hufo miyo hwa'uyoho. Siko Atemisimne'no sitofo mujofoho. ³⁸ Ntemitiliyos'nji kakoe syoho ulohofiyohofoho so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fipemotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no wom'hwajife. ³⁹ Sekwo nom'ne hungkuno'njo hwasim'nanji sikuno uhu'mokiyo ne somo walife. ⁴⁰ Olo hungkuno ne'no lontan'ngkuji nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafihupitnehofoho. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no nalohon'fijoso nakwo pehofo ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono. ⁴¹ Ose ulonto a'amu hofiko uhu'mokiyo sopo nohumentan'ngkofi ulimento, Fohumpopmno. Ose ulahon'ngki humpo'mentohofohofoho.

20

Hwaho Masetouniya'nji Ngk'lik'nji osopo Poul kako hano emoyamentisofoho.

¹ Nohumpeehon'ngkofi Poul a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoho somne'no ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahon'ngkofi Poul Anitumne'no hungkuno ulonto hofikimo usofito'mentisofoho. Ose yonto ulimento nje a'amufo woseliko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpanimno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho. ² Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoho somo Anitune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngk'lik hwaho sopono umentisofoho. ³ Osopo nohumentan'ngki hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahon'ngki a'amu Juta sohwa Poulimo wofonjosyano lontifi yahon'ngkofi Poul kako nupa'nonto huno yiwolo'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho. ⁴ Nom'ne a'amu Poul'nji umentohofoho sohwa hofikoe yofe ole, Soupata Pilosiye hwomu Mpeliyanta'ango hweho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alisitakos'nji Sekuntos'njoho. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoho. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikos'nji Tiloufimos'njoho. ⁵ Oso a'amu sohwa simo'mo nowentifi nakune'no ango Tilouas hontohumamentohofohofoho. ⁶ Nakwo ango Filipai nohumentan'ngkuhwoni oso Sikuno Engo a'amu hofiko oso wopayo engo ka mo'nnyoso ane nyo'ne sikunoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki nakwo yofayokinomo nowentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono neyakolofahon'ngki ango Tilouas i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho.

Ango Tilouas sopo Poul kako hwe Jutikos sohomo ulika'mentisofoho.

⁷ Salole sikuno'nji a'amu so'nji nakwo nuhu'mokontani wosopayo nimentihwonefoho. * Non'ngkahon'ngkuhwoni Poul a'amu somo

* **20:7:** A'amu pi'n'nggo engo huno'njoso hofiko Jisasiye mikufo'nji honiyo'nji nyo'neso hofiko huno syafihu'motofohofoho.

lutihwamentisofoho. Kako mo'n'ingkanta wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne nom'ne lutihwamentisoso kuntoliyopo imo'n'imentisofoho. ⁸ Nakwo ango yokintahopo tokilonjwa'mjo somo nohumentan'ingkuhwoni sikiloho pi'n'ngo sij'imentisofoho. ⁹ Hwe songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo kako ifofo hanopo nokehumentan'ingki Poul hungkuno ne'no lontan'ingki timosaho un'ingkahon'ingki ni'hu'nahone saho poyo pa'nyo fesyawo'mentisofoho. Fesyawo'mentisoso ango tokilonjwa'mjo hufa'u si'hune somta'ni pi'wahu'mentisofoho. Nop+wesyahon'ingki a'amu hofi'ko uti'mano lonti'fi kotawenti'fi uhwonimentohofoso kako poyo nto pe'n'imentisofoho. ¹⁰ Poul nokotawento hwomu poyo sohwoe a'apahopo pisongki'namofonto kehutnnoma lohofonto a'amu somo uli'mento, Sekwo yomo ikutoho. Kako songo humaho. ¹¹ Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kutikujo lohofonti'fi ni'menti'hwonefoho. Ni'menti'hwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahon'ingki iyoho longkon'ingkahon'ingki Poul nuliko'manto umentisofoho. ¹² Oseso a'amuso hwomu pe'n'imentiso sohomo songo humahon'ingki kakoe angomo ipemotawenti'fi hofi'ko si'meho wopi'ngo umo'n'imentisofoho.

Poul kako ango T'louas uli'ko'manto ango Miletos sopo womentisofoho.

¹³ Poul nalim'ento, sekwo yofayokinomo ukuji ango Asous sopo woswo'nano. Ngko hon'ingkanomo wamo. Ose nelahon'ingki nakwo yofayokinomo umentihwonefoho. ¹⁴ Ango Asous sopo noswo'nontani Poul'i'nji nakwo yofayokinomo nokotosontani ango Mitilini'mne'no umentihwonefoho. ¹⁵ Mitilini nta'ni nowekentani mo'n'ingkanta hwaho we'e Kiyous mofonepo umentihwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'n'ingkanta hwaho we'e Samous'imne'no umentihwonefoho. Osopo nta'ni mo'n'ingkanta Miletos i'mofapmmentihwonefoho. ¹⁶ Poul nto nalimentisofoho. Sikuno Engo *Pentikous*† mo ngko Jelusalem wohumamonnoho. Oso'no ango Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sikuno pi'n'ngo engo moneyakolofonehoho.

A'amu ango Efesos sopo humamotofo sofe hwe engo sohwo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uy'imentisofoho.

¹⁷ Ose nalimentiso so'no ango Miletos i'mofapmmentihwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisasimo in'ingkawowo'n'ingkohoho somo mokosyohumayo Efesosnta'ango sohwanne'no hungkuno ole lihwatim'ento, Sekwo nop'kuji nohonim'no. ¹⁸ Ose lihwojahon'ingki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahon'ingkofi Poul uli'mento, Ngko hwaho Esiya humamentohe sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wonoho. ¹⁹ A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntohofane'enti'fi hungkuno ko hnn'ingkahon'ingkofi oso'no yo'mayo tango'nji nu'mahon'ingki ngko nje yofe hwotoho fenji si'meho tango'nji Anituye syoho imentohefoho. ²⁰ Sekwo huno seyohoho. Ngko iyoho mann'ingkahon'ingki yo'mayo sefo'mayo'no losetihwamentohefoho. Ango uhu'mokiyo utihwa'nyo sopo sekwoe ango so'mno Anituye hungkuno hopi'nono losetihwamentohefoho. ²¹ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ulim'ento, Hon'ingkanono wonyo hopi'nonohinoso foho'naopmno. Anitumne'no sekwo huno fi'wolo'mokumno. Jisasimo si'meho hi'ntnnono uy'imno. ²² Anituye Towahuno Wopi'ngo kiko Jelusalemno fiso nti'maho. Ngko haloho yonji Jelusalemmne'no wasimonne'no yohono. Ango Jelusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho. ²³ Olo'nohino Towahuno Wopi'ngo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahon'ingki, Impo'angomo ho'nakohufijoso kiko tango engo wotipema'monnoho.

²⁴ I oso'no ngko iyoho mann'ingkohoyohoho. O'o, nje a'apahomne'no huno masyofi'syalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Engo Jisas ntapmmentisoso moi'wo

† 20:16: Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

esojwamofo so'no syofisyalokweno. Syoho hiloso Anitu a'amumo wopingo'nohini uyiwon'ningkiso so'no wolutihwamne'no yohono.

²⁵ Sekwo upa'nimno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no losetihwamentohefoho. I nom'ne sikunomo sekwo ngkimo manohonifitnehoho. ²⁶ Oseso olo sikuno lomo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. ²⁷ Yo'mayo Anitu yoneso'no nto losetihwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino losetihwamentohefoho. ²⁸ Sekwo ito'no fehumamno. Anituye Towahuno Wopingo syoho nto sejapmmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohoho somo mokosyohumamno. Jisas kakoe honiyon'ji hofikimo mpe imentisofoho. ²⁹ Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwti'mo'me sohonta a'amu sikisiwojo pa'nyo sekwo'njo ajwo lopo nopikui wonyo wosemokantifeho. ³⁰ A'amu fehohnjo sekumta'ni nolikafikui a'amu Jisasimo iningkawowo'ningkohoho somo hwasyomo ipesemotakuji hwasyo hungkuno woselantifeho. ³¹ Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso iningo seyo'eno. Soswo hufa'u sihune neyakolofontan'ngki ngko imingo'nji sikuno'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwamentohefoho.

³² Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amumo wopingo'nohini selohofiwon'ningkiso hweho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumahwosi, kakoe a'amu somo honingkano wopingo iningkayo'ne yo'mayo wosejapmmentonoho. ³³ Sekwoe hamniyoho hwapife yo'mayo so'no hi manimo'nimmentisofoho. ³⁴ O'o, sekwo huno moi'wonoho. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho. ³⁵ Nto setihwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiyimno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'nifo somo ufo'mafikuno. Olo hungkuno Jisas nalimentisoso sekwo iningo seyo'eno. A'amu nom'nemo yano'nohino uyiwon'ningkohofoso hofikoe simonyo iyoso nom'ne a'amu yo'mayo mawon'ningkohoho somo yakolonoho.

³⁶ Poul oso hungkunoso moi'wo ulonto hofiko'nji hwomtame ehumentifi Anitumo jomo ulimentohofofoho. ³⁷ Ose yontifi hofiko humotaho lontifi Poulimo kehutnnoma'mentohofofoho. ³⁸ Sekwo apa'no manohonifitnehoho ulimentiso so'no hofiko simeho tango umentisofoho. Hofiko yofayokinomne'no ipemotawomentohofofoho.

21

Poul kako Jelusalemne'no asomo umentisofoho.

¹ Nakwo a'amu somo uliko'mentani yofayokinomo nokotosontani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo i'mofapmmentihwonefoho. Mo'ningkanta nakwo hwaho Loutes i'mofapontani osoponta'ango ango Patola i'mofapmmentihwonefoho. ² I'mofapontani yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto yahon'ngki uhwonontani osohumo nokotasontani wekapmmentihwonefoho. ³ Nowekapontani hwaho Saipilos uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani umentihwonefoho. Nowentani hwaho Siliya i'mofapontani ango Taiya sopo ifohohosahumentihwonefoho. Oso ango hopo sopo yofayokino ho'yango wojo'mesyamto umentisofoho. ⁴ Osopo nohumentani a'amu Jisasimo iningkamotofo somo tipema'mentihwonefoho. Hofiko'nji nohumentan'ngkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. Anituye Towahuno sohwo a'amu somo kakoe huno uyahon'ngki hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko Jelusalem spono nowakehotoho. Ose ulimentohofofoho. ⁵ Nakwoe sikuno hano iyoso'no imo'ningkahon'ngki nakwo angopono nuliko'mentani umentihwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofo sohwa hofikoe ape sofanji mehomi'nji nakumo

mitimomingo sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame ehumentani Anitumo isamayoka ulimentihwonefoho. ⁶ Ose ulontani nakwo hnnimentihwoni, Nakwoe a'amu soku mpanimno, hnnimentihwonefoho. Nakwo yofayokinomo noko-tosahonngkuhwoni hofiko angopono umentohofofoho.

Ango Sisaliya sopo hwe Akapos sohwo Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

⁷ Nakwo ango Taiya uliko'mentani nowekontani ango Toulemes sopo i'mofapmmentihwonefoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo so'nji noswo'nontani sikuno anga'no fosyawo'mentihwonefoho. ⁸ Mo'ningkanta ango Toulemes uliko'mentani nowekentani ango Sisaliya sopono i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nakwo Filipiye angomo humamentihwonefoho. Filip huhwo sohwo Anituye hungkuno lutihwamojo hweho. A'amu Jisasimo iningkamotofo ango Jelusalemmo humamotofoso Filipi'nji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwanji *apousel* sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwasopo'mentohofofoho. ⁹ Filip kakoe mehomi musijo osofosofahu'nohino fafoho. Hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofofoho. ¹⁰ Osopo nohumentanngkuhwoni sikuno fiso neyokolofahonngki hwe fihwo Anitu hungkuno uyahonngki limojo Jutiyanta'ango sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Kako i'mofapmmentisofoho. ¹¹ Nonetimanto Pouliye ahuloho nomanto kakoe sife aho'nji kilo'nonto ulimento, Anituye Towahuno Wopingo ole ntohoho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yohwo sohomo a'amu Jutaso Jelusalem ango sopo olo pa'nyolo nokilohofikuji a'amu temtitofokengo sohwafe ahomo woho'nokisyantifeho. ¹² Ose nelahonngki upo'nontani nakwo a'amu Jisasimo iningkamotofo nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jelusalemne'no nosohotoho. ¹³ Ose ulahonngkuhwoni Poul nalimento, Sekwo humotaho peho'no sontantikwofo. Nje simeho tango niyohoho. Jelusalem ango sopo ngkimo impe intofan'hufijoso Jisasiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. ¹⁴ Ose nelahonngki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwoni, Yo'mayo Anitu yoneso umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

Jelusalemnjo hwe engo sohwo Poul kakoe hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jelusalemne'no uliko'ma'mentihwonefoho. ¹⁶ A'amu Jisasimo iningkamotofo fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko Nasouniye angomo ipenemotawomentohofofoho. Oso hwe Saipilosnta'ango huhwo sohwo hohonta Jisasimo iningkamojo hweho. Nakwo kakoe angomo humamentihwonefoho. ¹⁷ Humamentihwoneso Jelusalem ango sopo i'mofopahonngkuhwoni a'amu Jisasimo iningkamotofoso nonahonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁸ Mo'ningka nakwo Pouli'nji Jemis sohomo uhwonyo'ne umentihwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofoso hofikoe hwe engo sohwanji pmentohofofoho. ¹⁹ Poul a'amu sohwo, Nje a'amuhwafo ulonto, yo'mayo wopingo Anitu a'amu temtitofokengo somne'no uloho'mentiso so'no yoloho ulimentisofoho.

Poul kako hwe engo sohwafe hungkunomo tifi iningkawento Anituye ango engo somo humentisofoho.

²⁰ Oso hiso'no nupa'nontifi Anitumo isamayoka ulimentohofofoho. Ose ulontifi Poulimo ulimentohofi, Ningskwahwo. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta pi'ningo engoso Jisasimo iningkamotofofoho. Oso a'amu hiso Mousesiye honingkanohungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nngkohofihwafoho. ²¹ A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwasyo ulimentohofofoho. Ole ulimentohofi, Poul a'amu Juta ango kengopo humamotofosomo Mousesiye hungkuno hohontajo somo tifi iningkakutoho uliwo'nngkiso hweho.

Ole ulalofi, Sekwo sekwoe mehomi sohwo a'apaho sihu kolofikutoho. Sekwo oso hon'ngkano hungkuno hohontajo somo apa'no tifi in'ngkakutoho. Ose ulalofoho ul'imentohofofoho. ²² Oso'no pipi yanehwono. Poul ntopohoho upo'nantifeho. ²³ Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi fin'ngkayo. Hwe osofosofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo in'ngkayo so'no Anitumo ole ul'malofi, Anitu kiko nehonontan'ngkiji oloso uyantane'yihwono. Ose ul'malofihwafoho. ²⁴ Kiko oso hwe sohwo ufohi'n'ngkoho hofiko'nji oso yahino kiho'maso semokiyo so'no fiyimno. Kiko hofikine'no hamniyoho ho'nasyohoji hofiko oso yahino nihu'nahone ifijoso a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'n'malofoso hungkuno hwasyofoho. Kiko Mousesiye hungkunomo in'ngkwalokuno so'no hofiko uhwonantifeho. ²⁵ A'amu temtitofokengoso Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somne'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mt'i'mokuyahojimalohwonefoho. Ole mt'i'mokumalohwoni. Yahu yihufo a'amu nom'nehwo hwoso sohwo uyifijoso sekwo non'ngkutoho. Honiyoso nonyo'eno. Tongo yahu ti'wangomo nano jilipopijoso nonyo'eno. Yo'mayo hon'ngkano akngkilike iyo'eno. Ose ul'imentohofofoho. ²⁶ Oso'no mo'n'ngkanta Poul oso hwe osofosofahu'nohino sohwo utimanto oso yahino kiho'maso imokiyo so'no imentohofofoho. Ose yontifi hofiko Anituye angongo engo somo nohotoswontifi hwe engo sohwo oso yahino kiho'maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no ul'imentohofofoho. Oso sikuno somo Anitumne'no a'amu anga'no anga'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyantifeho.

Anituye angongo engo somo a'amu Juta sohwa Poulimo aho kemokosyohumamentohofofoho.

²⁷ Sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u moi'wo umo'nimonto yahon'ngki a'amu Juta hwaho Esiyanta'ango sohwa Poulimo Anituye angongo engo somo uhwon'imentohofofoho. Nuhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono ul'ikafontifi Poulimo aho ko'mentohofofoho. ²⁸ Nokentifi hofiko mango mohm'no lontifi ul'imentohofi, Sekwo a'amu Isilael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako angomeemo emoyonto nakwoe yahinomne'no Mousesiye hon'ngkano hungkunomne'no olo angongo lomne'no hungkuno wonyo liwo'n'ngkiso hweho. Oso'nohino'maho. O'o, olohonta kako a'amu temtitofokengo sohwo olo angongo wopingo lomo ipemotapiso so'no angongo wonyo kiho pa'nyo imo'n'ngkohoho. Ose ul'imentohofofoho. ²⁹ Oso hungkuno hiso hwapingo ole. Hofiko Poulimo uhwon'imentohofoso kako a'amu temtitofokengo angongo Efesosnta'ango T'loufimos oso hwo'nji angongo Jerusalem nohumentan'ngki uhwonontifi hwasyo ole syafihu'mentohofi, Poul oso a'amu sohwanji Anituye angongo engo somo ipemotaswohoho. Ose limentohofofoho.

³⁰ Oso'no Jerusalem mta'ango a'amu hopi'nonohino yomo yontifi mango engo liwo'nontifi yohoto yohotofo mjaloho'nim'wentifi uhu'mokumentohofofoho. Hofiko Poulimo aho kemotaswopahon'ngkofi Anituye angongo engomjo hoku'yo hopi'nono pijwahumentohofofoho.

Hwe itokuso'njo sohwo mokosyohumayo yofe engo'njo sohwo Poulimo utima'mentisofoho.

³¹ Hofiko Poulimo wofonjasyantifi ikujoho posontan'ngkofi hwe yofe engo'njo itokuso'njo mokosyohomayo sohumne'no hungkuno ho'n'imentisofoho. Hofiko ole ul'imentohofi, A'amu Jerusalem hofiko ikujoho fongki'nalokwofo. ³² Ose upa'nontifi hwe yofe engo'njo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwo nomanto a'amu uhu'mokiyo sopo komo'no pmentohofofoho. A'amu Jutaso hwe yofe engo'njo sohwo'nji a'amu itokuso'njo sohwanjimo uhwonontifi hofiko Poulimo apa'no ikujoho mafongku'mentohofofoho. Hofiko uyohohu'mentohofofoho. ³³ Hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo Poulimo aho nokento kakoe a'amu sohwo

ulimento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafikuji hwe lohumo hmtofahumno. Ose ulonto ulohonimento. Olo hwe lohwo tihwolo. Peho imasoto. ³⁴ Ose ulohoningkahonngki a'amu fehohnjo hungkuno anga'no lontanngkofi a'amu nom'ne sohwa hungkuno kengo joho lahonngkofi hungkuno engo ho'nimentisofoho. Hungkuno pi'nngo engo ho'nngkahonngki hwe yofe engo'njo sohwo yoloho hwapingoso mupa'nimmentisofoho. Oseso kako itokuso'njo sohwo ulimento, Poulimo itokuso'njo sohwafe angomo motasimno. ³⁵ Ose ulahonngki oso ango homo somo kotasiyo sopo nomotosahonngkofi a'amu pi'nngo engo kakimo wofonjosyano lahonngkofi a'amu itokuso'njo sohwa utimotasimentohofofoho. ³⁶ A'amu pi'nngo engoso tifi inngkasontifi ulimentohofi, Fonjahumno.

Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno ulimentisofoho.

³⁷ Hwe itokuso'njo sohwa hofikoe angomo womotoswantifi yahonngkofi Poul hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Hungkuno wakilmonne'no yohono. Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo ulimento, U, Kiko Ngkiklik hungkuno huno'njo hwosilaho. ³⁸ Ngko huno ole syafisyohono. Kiko hwe engo Ijip mta'ango sohwo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwo wafongku'monji yonji kakoe a'amu hosimno *foua tausen* (4000) sohwanji hwaho a'amu anepono ipemotawomentohino hwosoho. ³⁹ Ose ulahonngki Poul ulimento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje hwapingoso hwaho Silisiya ango mikunimposo Tasosnta'ango hwo'nyoho. Nje a'amuhwe, olo a'amu lohwo ulimonne'no yohono. Wopingotaho. ⁴⁰ Ose ulahonngki hwe yofe engo'njo sohwo eno ulahonngki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne'no mampi'nyo humayo'ne aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo yahonngkofi Poul Hipilu hungkuno'nji ulimentisofoho.

22

¹ Poul ole ulimento, Nngkwahwosafo, Mpohwosafo, sekwo upa'nimno. Sekwo hungkuno ntohofo so'no ngko nje hungkuno asomo waselimonne'no yohono. ² Ose ulahonngki a'amu Jutaso hofikoe hungkuno Hipilus upa'nontifi songo songo mimentohofofoho. Poul apa'no ulimento,

³ Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje na'u kako hwaho Silisiya ango Tasos sopo aswo nima'mentisofoho. Ngko engoso olo ango Jerusalem lopo wo'mentohe hwo'nyoho. Ngkimo hungkuno mesyolontihwayo sohwo Ngkomeliyelnyoho. Kako nakwoe ajuyohwosafe honngkano ne'njo lontihwamojofoho. Oseso ngko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo inngkayoso sekwo olohonta inngkwalokwofo hopa inngkamote hwo'nyoho. ⁴ Ngko a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofo somo wonyo ulohomotefo. Fehohnjo poyo pe'nimentohofofoho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo'angomo intofahumentohofoho. ⁵ Hungkuno nehopi selalokweno. Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko olo hilo so'no huno moi'wonoho. Hofiko nje yahino so'no waselife. Hofiko a'amu Juta ango Ntomasi'kos humamotofoto sohwanne'no ifalifaliyo mti'mokontifi ntapmmentohofofoho. Nomanji ole limentoho, a'amu Jisasimo inngkamotofoto somo ahwomo nano intohm'mo ango Jerusalem tohino engo mayo'ne'no womotasimne'no yohono lonji umentohofoho.

Poul Anituye a'amu ne imo'nimentisofoho so'no ulimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 26:12-18)

⁶ Ngko nowenji hinjo sopo Ntomasi'kos mofone sopo i'mofowahonngko ni'hu'no komo'no pomponaho engo ahwomo mta'angoso ntoho'mentisofoho. ⁷ Osohonta hwahopo pi'wasyonji hungkuno ole upa'nimentoho. Soul, Soul, Kiko ngkimo wonyo peho'no ntohofantokuno. ⁸ Ose ho'nngkahonngki ngko ulimentoho, Hwe engofo,

kiko tihwosilo. Ose ulahon'ngko ntimento, Ngko Jisas Nasaletnnta'ango hwo'nyoho. Kiko wonyo ntohofantokuno. Ose ntimentisofoho. ⁹ Hwe ngko'nji umentohoho sohwa hofiko pomponaho'nohini uhwon'mentohofofoho. Hofiko mampaho oso hwe ntimentiso sohwo mupa'nyofoho.

¹⁰ Ngko ulimentoho, Hwe Engofo, ngko pipi imnehono. Ose ulahon'ngko ntimento, Kiko nolikafohoji Ntomasi'kosimne'no fiwano. Osopo nuhuji hwe fi-hwo noku'mahwosi yo'mayo syoho kiko ihne'enji imentohe so'no walokitihwono. ¹¹ Ose ntahon'ngki oso pomponaho mikun'imposo engoso ntimentiso so'no timpi'nyo nimo'n'ngkahon'ngki a'amu ngko'nji umentohoho sohwa ngkimo aho n'mpo'nontifi Ntomasi'kosimne'no ipemotan'womentohofofoho.

¹² Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyas'yoho. Kako neyakwosafe hon'ngkanomo tifi in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. A'amu Juta Ntomasi'kos humamotofoso ole hnn'mentohofi, Kako hwe wop'ngo hweho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo noni'manto ntimento, N'ngkwahwo Souliyo, Jije timo apa'no uhwon'monnoho. Ose ntahon'ngki oso hohosohonta nje timo wop'ngo nimo'n'ngkahon'ngki kakimo uhwon'mentohefoho. ¹⁴ Nuhwon'ngkahon'ngko ntimento, Neyakwosafe Anitu sohwo kako yo'mayo yone so'no kiko huno kiy-one so'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwat'mentiso sohomo uhwonyo so'no kakoe mampaho upa'nyo so'no kuhwosopo'mentisofoho. ¹⁵ Hwangku kiko kakoe hungkuno ulihnefoho. Kiko a'amu somo ya'moyo uhwonjo so'no upa'nyo so'no ulihnefoho. ¹⁶ Oso'no peho'no hontohumahnno. Kiko nolikafohojo'no ngko mijo wokiyokuma'mo. Kiko Jisasimo jomo ulohojo'no kako jije wonyoso wae weekumofono.

Anitu a'amu temtifo kengo somo Poul uyimentisofoho.

¹⁷ Hwangku ngko Jelusalem apa'no noponji Anituye ango engo somo Mpo-humo jomo ulonji wojo hopa uhwon'mentohefoho. ¹⁸ Hwe engo sohomo nuh-won'ngkahon'ngko ntimento, Kiko komo'no Jelusalem uliko'maho. Kiko olopo humahoji'no'manji nje hungkuno lut'husoso hofiko mupa'n'fitnnehoho. ¹⁹ Ose ntahon'ngki ulimentoho, Hwe Engofo, hofiko huno moi'wonoho. Ngko a'amu kikimo simeho hi'ntnnono kijap'wo'n'ngkohoho somo ango uhu'mokiyoso mta'ango nomanji ikujoho fonjonji impo'angomo intofohumalefoho. ²⁰ Oso hwe Sitifen, jije hungkuno l'imojo sohomo fonjahumentohoho sohonta osopo ngko hofiko'nji nohumanji osohi so'no nje simeho wop'ngo nimo'n'ngkahon'ngki a'amu fonjahumentohoho sohwafe manji'mofo yo'mayoso mokosyohumantohofoho. ²¹ Ose ulahon'ngko ntimento Kiko mpano, Ngko kikimo hon'ngkano sawemo sopo a'amu kengo somne'no wokuh-wat'imo. Ose ntimentisofoho.

Hwe itokuso'njo mokosyohumayo yofe engo'njo Loum mta'ango sohwo Poulimo mokosyohumamentisofoho.

²² Poul oso hungkuno a'amu kengo somne'no ulahon'ngki a'amu Juta nupa'nontifi joho mohm'no ulimentohofi, Fonjahumno. A'amu oleso olo hwaho lopo mohumane-hoho. ²³ Oso hungkunoso ne'no lontifi hofikoe hwap'ife yo'mayoso yojasyontifi hwaho husontifi husa'mentohofofoho. ²⁴ Ose yontan'ngkofi hwe yofe engo'njo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa ulimento, Poulimo angomo ipemotasy'kuji ole ulimno, A'amu sohwa mango engo kilohofoso peho'neto. Oso'no fonaso. Monajo'manji ikujoho wokufonjano. Ose ulimno.

²⁵ Ose ulahon'ngki hwe sohwa Poulimo hofiko impe intofontan'ngkofi Poul hwe mnokino manji'mofo'njo kako'njopo humentanjo sohomo ulimento, Olo sekwoe yahinotaho. A'amu Loumnta'ango sohomo kakoe hungkuno mikwalofe'njo yontifi siki ikujoho fongku'motofoso sekwoe yahinotaho.

²⁶ Ose ulahon'ngki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engo'njo sohomo ulohon'mento, Kiko peho yalokuno. Olo hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe sohomo nupa'nonto Poul'mo nu'manto ulohon'mento, Ole njo. Kiko Loumnta'ango hwosilaho. Ose ulahon'ngki Poul ul'mento, Ou, ngko Loum mta'ango hwo'nyoho. ²⁸ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo ul'mento, Ngko hamniyoho engo ho'naofonji a'amu Loum imo'n'mentohe hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Poul ul'mento. Nje mpohwo Loum mta'ango hweho. Oso'no ngko a'amu Loum hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulahon'ngki a'amu Poul'mo impe intofont'fi ikujoho wofonjant'fi imentohoho sohwa uyohohu'mentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohomo impe intofohe so'no tohino engo woma'monnt'keno. Ose lonto iyoho un'mentisofoho. *

³⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu Juta Poul'mo hungkuno ulohoho so'no yoloho hwapingo upa'n'mo lonto mo'n'ngkanta Poul'mjo ahwomo nano us'hutofonto kako a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaun'sol* syoho'njo sohwanjimo hungkuno ole lihwat'mento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lihwajonto Poul'mo ipemotasonto a'amufe simanopo uhumat'mentisofoho.

23

A'amu Jutafe 'kaun'sol' sohwamo Poul kakoe hungkuno lut'hwamentisofoho.

¹ Poul a'amu *kaun'sol* syoho'njo sohwamo t'mo yokumpohn'nyo uhwononto ul'mento, Nje hwe sifahwe, Anitu nohonontan'ngki yo'mayo imoteso mji'm'wenji olohontajo'nji ole nnantofoho, Ngko hon'ngkano wonyo'njo hwon'maho. Ose nnantofoho. ² Ose ulahon'ngki Anonaiyas tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentan'ngkofo sohwamo ul'mento, Pouliye mangomo fongkupmno. ³ Ose ulahon'ngki Poul ul'mento, Kiko a'apaho wopingo'njo hwosoho. Simeho mo'mo pisakino'njo hwosoho. Anitu wakufonjono. Kiko nje hungkunomne'no ito'no men'hwajiyo'ne hwosi nohumanji hon'ngkano ito'nohino somo hwotoho fenji nifonjohino.

⁴ Ose ulahon'ngki a'amu Poul'i'njopo lohofont'fi l'mentohofi, Kiko Anituye hwe yofe engo'njo sohomo sitofo lulalokuno.

⁵ Ose ulahon'ngkofi Poul ul'mento, Nje a'amufo. Ngko Anituye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole niyohoho Anituye hungkuno ole nal'mento, Sekwo a'amu semokosyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'no ngko huno niyohoho.

⁶ Ose ulonto Poul uhwon'mentisoso, A'amu *kaun'sol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Sati'yusiyoho. Fehohnjo a'amu Falisiyoho. Ose uhwononto *kaun'sol* a'amu sohwamo mango engo ul'mento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso apa'no likapitnnefoho. Olo hilo so'no ngko hontohumaleno. Oso'no ngko a'amu somo oso hungkunoso lut'hwawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'no sekwo ngkine'no hungkuno ho'nosyalokwofo.

⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Sati'yusi sohwanji yoka hnnont'fi husilo'mentohofofoho. ⁸ Hwap'ngoso a'amu Sati'yusi sohwa ole liwo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no molikapitnnohoho. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahuno ntnne so'nji mohumuyoho. Ose liwo'n'ngkohofihwafoho. I oso'no a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'no hwasyofoho liwo'n'ngkohofofoho. Hofiko olo hilo somo simeho uy'wo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no

* **22:29:** Loumjo sohwafe hon'ngkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohomo ikujoho fongkiyo so'no yokumpohn'nyo wo'nyofoho.

songo likapitnnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahuno ntnne'no humalofo. Ose liwo'n'ingkohofofoho. ⁹ Oso'no hofikoe yokaso engo imo'n'ingkahon'ingki a'amu Falisi fehohnjo hon'ingkanoo hungkuno mesy+lut+hwayo sohwa nol+kafontifi yokumpohn'nyo ul+mentohofi, Poul kako wonyo miy+wo'n'ingkiiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwol+keno towahuno hwol+keno Poul+mo ul+maso'manji kakoe syohofoho.

¹⁰ Ose ulahon'ingki yokaso mikun+mposo imo'n'ingkahon'ingki hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo ole syafi+hu'mento, a'amu sohwa Poul+mo yokino yohosiyo hohnta'ni ifijo so'no wope'n+ntonoho. Ose syafi+hu'mentiso so'no iyoho un'ingkahon'ingki kakoe a'amu itokuso'njo sohwo ul+mento, Sekwo oso a'amu sohwo ajwomo'mo nowekuji Poul+mo ut+maf+kuji sekwoe angomno fipemotas+mno. Ose ul+mentisofoho. ¹¹ Mo'n'ingka s+kwo'miyo somo Jisas Poul+njopo nolohofonto ul+mento, Yokumpohn'nyo hmno'nyo. Ango Jelusalem lopo ngkine'no hungkuno yokumpohn'nyo ul+mahnnofoho. Oso pa'nyo angoo Loum sopo ngkine'no apa'no ul+monnoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

A'amu Juta Poul+mo wofonjasyano nolontifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

¹² Mo'n'ingka im'ingo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokontifi hungkuno yokintahopono lontifi ole mtito'mentohofi, Nakwo Poul+mo wofonjasyano. Kako songo nohumentan'ingkuhwosi nakwo wopayo'nji mijo'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofofoho.

¹³ Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofi sohwa a'amu we'e pi'n'ingomaho. A'amu *foutimo* (40) yakolonoho. ¹⁴ Ose mtitofontifi hofiko nowentifi a'amu tajo angoo syohoo'njo sohwanji hwe engoo sohwanji oso hwamo ul+mentohofi, Nakwo hungkuno yokintahopono lontani ole mtitof+hwono, Nakwo Poul+mo wofonjasyantane'no y+hwono. Kako songo nohumentan'ingkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. ¹⁵ Oso'no sekwo a'amu *kaun+sol* syohoo'njo sohwanji sekwo hwe itokuso'njo yofe engoo'njo sohune'no mo'n'ingka hungkuno fil+hwat+mno. Ole ul+mno, Nakwo Poul+mo nom'ne hungkuno ulohonantane'no y+hwono. Oso'no olopo fipemotape. Ose ul+mno. Oseso nakwo hon'ingkanopo Poul+ne'no nohontohumehwasi fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ul+mentohofofoho.

¹⁶ Olo hilo so'no Poul+ye koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokuso'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poul+mo nofonjasyane'entifi l+mentohofi so'no Poul+mo ul+mentisofoho. ¹⁷ Ose ulahon'ingki Poul a'amu mnokino manji'mofonjo sohune'no johoo ulonto ul+mento, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engoo'njo sohune'no hungkuno ul+mte'no yohoho. Osopo fipemotaso. ¹⁸ Ose ulahon'ingki hwe huhwo sohwo ipemotasonto hwe yofe engoo'njo sohoo ul+mento, Poul impo'angomjo sohwo ngkine'no johoo ntonto ntohoo, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engoo'njo sohune'no hungkuno ul+mte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose ntohoo.

¹⁹ Ose ulahon'ingki hwe yofe engoo'njo sohwo hwomu sohoo aho nokento siko'nohinopo ipemotawento ulohon+mento, Pehoo want+monnto. ²⁰ Ose ulohon'ingki hwomu sohoo ul+mento, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohoo, Mo'n'ingka hungkuno ole wokilantifeho, Kiko *kaun+sol* njopo Poul+mo fipemotape. Hofiko Poul+mo kakoe hungkuno hwap+ngoo so'no ulane'entifi hwasyo poji yalokwofo. ²¹ Oso'no hofikoe hungkunoo kiko in'ingkahutoho. Hwap+ngoso a'amu *foutimo* (40) hwofilo'nnyo sohwa hofiko hon'ingkanopo hiyaso humaf+kuji Poul+mne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko ole mtitofohofi, Nakwo Poul+mo wofonjasyano. Poul songo nohumentan'ingkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. Ose mtitofohoo. Kiko enoo ulohooji Poul+mo uhwoj+so'manji hon'ingkanopo wofonjasyantifeho. ²² Ose ulahon'ingki hwe yofe engoo'njo sohwo

hwomu lohumo yokumpohn'nyo ulimonto, Olo hiloso ntohino so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. Ose ulonto hwomu sohomo uhwatimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohwoepono Poulimo ipemotawomentohofofoho.

²³ Nuhwajonto kako hwe hufa'u mnokino manji'mofonjo sohwa'umne'no johu ulonto ulimonto, Siko a'amu itokuso'njo *tu hantilet* (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomo yahuponjo kehumawo'n'ngkohoho *sefenti* (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo *tu hantilet* (200) sohwanji hano iyo'ne ito'no fesyohumunyo. Olo sikwo'miyo lomo, (9 *kilouk*), osomo sekwo ango Sisaliya spono fiwanimno. ²⁴ Nom'ne ahwomo yahuso Poul kehumayo'ne fesyohumunyo. Sekwo Poulimo ito'no ipemotawomentohofofoho. ²⁵ Ose ulonto kako iyoswo ifalifaliyo ole mtimokumento,

²⁶ Ngko Kiloutiyos Lisiyasi'ni olo iyoswo loso hwe wopingo yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Felikis sohwasimne'no mtimokalokweno. Nje Felikis. ²⁷ A'amu Juta olo hwe Poul lohomo nokentifi wofonjasyano lontifi imalofofoho. Kako a'amu Loum hweho upa'nimale so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani utimamalohwonefoho. ²⁸ A'amu Juta Poulimo wonyo hwosoho ulimalofo so'no oso hwapingoso huno waniyono lonji Poulimo *kaunisol* sohwafepono ipemotawomalefoho. ²⁹ Osopo huno ole tipema'male, Hofiko hofikoe honingkanohungku somne'no Poulimo ulimalofofoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angomo mintofahufitnehoho. ³⁰ Hungkuno ole nima'masofoho. Hofiko Poulimo wofonjasyantifi imalofofoho. Ose upanonji ngko kikiyepono komo'no uyahotimalefoho. A'amu Poulimo hungkuno ulimalofo sohwasimne'no ulimalefoho. Hofiko Poulimne'no hungkuno hi'njo hwa'manji hofiko jije simanopo walife. Osohopeho.

Iyoswo ose mtimokumentisofoho.

³¹ A'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwoe hungkunomo tifi iningkawentifi oso sikwo'miyo somo hofiko Poulimo ango Antipatilis spono ipemotawomentohofofoho. ³² Iyoho longkoningkahonngki a'amu itokuso'njo sohwa hofikoe angomno asomo umentohofofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poulimo ango Sisaliya'no ipemotawomentohofofoho. ³³ Hofiko Sisaliya imofawentifi hofiko iyoswo motawomentohofoso hwe yofe engo'njo Felikis osomo uyontifi Poulimo hwe engo sohwo'njopo uhwojamentohofofoho. ³⁴ Felikis iyoswo atofolonto Poulimo ulimonto, Kiko ntimta'ango hwosilo. Ose ulahonngki Poul ulimonto, Hwaho Silisiyanta'ango hwo'nyoho. ³⁵ Ose ulahonngki Felikis ulimonto, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa imofapikujo'no jije hungkuno upa'nimonnoho. Ose ulonto, kakoe a'amu sohwasimne'no ulimonto, Heloutiye ango engo sopo wohumano. Osopo sekwo uhwontohumamno. Ose ulimentisofoho.

24

A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo sohwa Poulimne'no hungkuno limentohofofoho.

¹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino memjaofahonngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwanji hwe nom'ne hofikoe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya imofapmentohofofoho. Hofiko hwe yofe engo'njo Felikis'njo sopo lohofontifi Poulimne'no hungkuno ulimentohofofoho. ² Felikis Poulimne'no lihwojahonngki nopahonngki Tetulos sohwo a'amu Juta sohwafe hungkuno Poulimne'no ulimonto, Hwe engo Felikis sohwasimne'no, Kiko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'n'ngkino hwosoho. Nakwo ikujoho mafongki'nyoso simemo pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaho lopo yomayo wonyo imo'nyoso kiko huno wopingo syafisyonji

ito'no mti'mokuwo'n'ingkinno hwasoho. ³ Oseso nakwo simeho wop'ingo nemo'n'ingkahon'ingki isamoyoka wokilantane'no yalokuhwono.

⁴ Ngko huno ole niyohi, Kiko syoho engo'njo hwasoho. Oso'no hungkuno tifo'nohino wakilimne'no yohono. Kiko a'amufe hungkuno upa'n'wo'n'ingkinno sohwoosi nje hungkuno upa'nyo. ⁵ Olo hwe Poul lohwo kako a'amu Jutamne'no wonyo uy'wo'n'ingkinno hweho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ulikaf'wo'n'ingkinno hweho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hot'iku lohofont'ifi hon'ingkinno nom'nemo in'ingkowalokwofo sofe yofe Nasalet'yoho. Olo hwe lohwo hof'ikoe hwe engo hweho. ⁶ Kako a'amu temtifofo kengo sohwa nakwoe Anituye angoko engo somo wonyo imokiyo'ne ipemotapmmasofoho. Ose uhwonontani Poul'mo aho ka'malohwonefoho. [Nakwo nakwoe yahinomne'no Poul'mo ito'no wom'ihwojantani ko yahon'ingkuhwoni ⁷ hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas osohwo noponto nakwoe aho mta'ni us'huto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto uti'ma'masofoho. ⁸ Nutimanto nal'ma, Sekwo olo hwe lohumnene'no hungkuno hi'njo hwas'imanji sekwo Felikis'iyepono motawomno. Lisiyas ose nal'masofoho.] I oso'no kiko Lisiyas sohomo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'n'ingkinno huno wakiyono. Yo'mayo ul'malohwone so'no wakilono. Tetulos ose ul'imentisofoho.

⁹ A'amu Juta hopi'nonohinoso simeho inont'ifi ul'imentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ul'imentohofofoho.

Poul kakoe hungkuno Felikis'imo ul'imentisofoho.

¹⁰ Hwe engo sohwo Poul'imne'no hungkuno jo'ne uhwon'ingkahon'ingki Poul ul'imento, Kiko nakwo a'amu Juta sohwo'na'n'mo hungkuno ito'no m'ihwojontan'ingkinno soswo pi'n'ingo neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kilimne so'no simeho wop'ingo nimo'n'ingkinno. ¹¹ Sikuno aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anitumo jomo ul'mo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kiko hof'ikimo olo hiso'no ulohoho'no nehopeho wakilife. ¹² A'amu Juta Anituye angoko engo somo nom'ne a'amu sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontan'ingkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hof'iko angoko uhu'mokiyo sopo angkuhwafo engo sopo hwe moya'mi ikujoho so'no ul'ikofontan'ingkinno manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho. ¹³ Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwap'ingoso ne anefoho. Oso'no hof'iko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kit'hwafitnnehofo. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwon'imalof'hwafoho.

¹⁴ I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hot'iku lohofont'ifi Hon'ingkinno songomo in'ingkowalokwofo. Oso Hon'ingkinno somo ngko t'ifi in'ingkawenji neyakwosafe Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokweno. Mouses'ye hon'ingkinno hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofoso hwafo hungkuno somo in'ingkowalokweno. ¹⁵ Anitu a'amu wop'ingo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo ulikafone so'no simeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono. ¹⁶ Ngko nje hon'ingkinno wop'ingomne'no syoho engo iwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Oso'no Anitu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwasoho mant'ifitnnehofo. O'o, hwe wop'ingo hwasoho nt'ifitnnefoho. Ngko ole hnn'imnefoho. Hon'ingkinno wop'ingo'njo hwo'nyoho hnn'imnefoho.

¹⁷ Hohonta ngko Jelusalem ul'iko'manji soswo fihwo niyokolofahon'ingki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji Anitune'no yahu umalefoho.

¹⁸ Ose yonji ngko Anituye angoko engo somo nohumanji oso hiso kicho'maso imokiyo so'no yontan'ingkinno nohon'imalofofoho. Ngko a'amu osofosofahu'nohino'nji nohuman-tani yo'mayo ito'nohino imalohwonefoho. A'amu pi'n'ingo nakwo'nji mohumulofoho.

¹⁹ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumant'ifi ngkimo aho

niko'malofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji jije simanopo lohofikuji ngkine'no hungkuno ntifitnne'no mape'njo peho'neto. ²⁰ Mape'njo so'no ngko *kaunisol*'njopo nohumentaningko sohonta *kaunisol* sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofo. Olo hwe lohwa wantife. ²¹ Olo hungkuno lo'nohinotikeno. Ngko hofiko'nji nohumanji ngko joho ole ulimale, A'amu poyo pe'nyo somo Anitu apa'no songo ulikafo so'no simaho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hofiko ngkine'no hungkuno kontalokwofo. Poul ose ulimentisofoho.

²² Feliks kako a'amu Jisasimo iningkamotofo sofe honingkano so'no huno umentiso hweho. Oso'no kako a'amu Juta somo ulimento, Nta'noho. Sekwo fohontohumamno. Hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas sohwo nopihwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesehwatimonnoho. ²³ Ose ulonto a'amu impe'njo sohwo mokosyohumayo sohomo ulimento, Kiko Poulimno fohontohumaho. Kako pawesoso wopingofoho. Kakoe a'amu jomo u'mafikuji yo'mayo uyifijoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho.

Feliks kako Poulimo impe intofonto soswo hufa'u uyimentisofoho.

²⁴ Sikuno nom'ne fihwa memjaofahoningki Feliks kakoe ape Ntilusila'nji pmentisiyefoho. Oso a'mu hisi Juta apefoho. Feliks Poulimne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwajimentisofoho. Poul a'amu Jisasimo simaho hi'ntnnono uyoso'no luhwamentisofoho. ²⁵ Kako honingkano wopingo tipemayo so'no yo'mayo wonyo ho'nafo so'no hwangu Anitu a'amufe hungkuno ikwolofo so'no luhwamentisofoho. Ose ulahoningki Feliks iyoho uningkahoningki ulimento, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sikuno nom'nemo ngko iyoho humame sohonta nekwo apa'no wolaho. ²⁶ Ose ulonto ole syafihu'mento, Poulimo usihuto'meso'no hamniyoho wontapmmontolikeno. Ose syafisyonto sikuno pi'ningo somo Poulimne'no lihwajiwononto Poulinji hungkuno hnnimentisiyefoho. ²⁷ Soswo hufa'u uyokolofahoningki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Feliks'ye hwaho mokosyohumayo syohoso ma'mentisofoho. Feliks huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Poulimo impo'angomo humentanngki musihutofe'njo yonto uliko'ma'mentisofoho.

25

Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nnyo sohwo wonipa'nono ulimentisofoho.

¹ Fesitos hwaho kengo mta'ni ango Sisaliya i'mofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sikuno hufa'u sikhune memjaofahoningki kako Jerusalemno simentisofoho. ² A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitos'njopo u'mantifi hofikoe hwasyo hungkuno Poulimne'no ulimentohofofoho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ulimentohofi, ³ Kiko nonefo'mahoji Poulimo Jerusalemno uhwajo. Ose ulontifi Poulimo honingkanopo fonjosyane'entifi nto mtito'mentohofofoho. ⁴ Ose ulahoningkofi Fesitos ulimento, Poul ango Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso hopo sopone'no we'enepe wanne'no yohono. ⁵ Poul kako wonyo imentiso'manji sekwoe hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanoho. Ose ulimentisofoho.

⁶ Fesitos Jerusalem nohumanto nom'ne sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sikhunetikeno sikuno aho hufa'u hopi'nonohinotikeno memjaofahoningki hofiko Sisaliya'no umentohofofoho. I'mofapontifi mo'ningkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no melihwajiyo'ne somo nohumanto kako Poul waponon lonto lihwatimentisofoho. ⁷ Lihwojahoningki Poul noswahoningki a'amu Jerusalem mta'ni pmentohofoho sohwa Poulinjopo nolohofontifi hungkuno tango'njo Poulimne'no limentohofofoho. Hofiko Poulimo wonyo imentohino hwosoho ko ulimentohofoso

Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mammentisofoho. ⁸ Poul hofikimo aku ulimento, Ngko honingkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe honingkano hungkunoso mtihupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwoe hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

⁹ Ose ulahoningki Fesitos kako a'amu Juta sohwamo afofo umokumonto yonto Poulimo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtaho.

¹⁰ Ose ulohoningkahoningki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohwafe hungkuno ito'no meliwojiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefholofihwajiyo'ne angofoho. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta somne'no wonyo mimmentohefoho. ¹¹ Ngko wonyo honingkano imofontimntentesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo ntifijoso hungkuno ane'njo nope'ni'mnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntohofoso hwasyo'manji kiko hofikoe ahomo noho'nanisyohotoho. Hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no wawomne'no yohono. ¹² Ose ulahoningki Fesitos kakoe a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hnnontifi Poulimo ulimento, Kiko Sisamne'no jije hungkunomo upa'nono ntohino so'no e'wano. Sisafepono fiwano. Ose ulimentisofoho.

Fesitos kako Poulimne'no Akilipa sohumo ulimentisofoho.

¹³ Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Akilipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesitosimo isamo uloho'mentisiyefoho. ¹⁴ Siko ango Sisaliya humentaningki sikuno pi'ningo memjaofahoningki Fesitos Poulimne'no hungkuno ole lutihwamento, Poul impo'angomo humentaningki Felikis musihutofe'njo uliko'ma'mentisofoho. ¹⁵ Ngko Jerusalem nosonji osopo nohumentaningko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji ni'mantifi Poulimne'no ntontifi ntimentohofi, Kiko Poulimo ole uso, Jije wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso. ¹⁶ Ose ntahoningkofi ulimentoho, Nakwo a'amu Loum si'nwi oso yahino hiso ane'nwoho. Hwe fihwo a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe simanopo malohofe'njo yihwosi oso hungkunoso majo'manji oso hwe sohumo tohino siki muyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahoningkuhwoso'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso honingkano wopingofoho. Ose ulimentohefoho.

¹⁷ Hofiko ngko'nji pmentihwone sohonta ngko mohontohumamentohefoho. O'o, mo'ningkanta ngko hungkunojo ango somo nohumanji Poulimne'no lihwatimentohefoho. ¹⁸ Ngko ole syafihu'mentoho, Hofiko Poulimne'no honingkano wonyo so'no ulantife'no yohofo. Ose syofisyahoningko hofiko nolikofohumantifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofofoho. ¹⁹ O'o, hofiko yoka ole wo'nnyo hwafoho. Poul hofikoe Anitumne'no honingkano songo iningkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fihwo kakoe yofe Jisas osohwo poyo pe'nimentiso so'nji oso'no yoka ulimentohofofoho. Poul ulimento, Jisas songo humaho. ²⁰ Oso'no ole syafihu'mentoho, Hungkuno hwapingo neso pipi syafihu'mnehono. Ose syafisyonji Poulimo ulohomentoho, Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingotaho. ²¹ Ose ulahoningko Poul ntimento. O'o, ngko impo'angomo nohumahm'mo tifi hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melonihwajonoho. Ose ntahoningki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwamo ulimentoho, Poul impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonyo'ne uhwatimonnoho. ²² Oso hungkunoso Akilipamo

ulahon+ngki Akilipa ulimonto, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahon+ngki ulimonto, Mo'n+ngkanta kiko upa'nyo.

²³ Mo'n+ngkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapife wokoso'njo wonyoangkafoso yahon+ngki hwe itokuso'njo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji nopontifi Akilipa hiya'umo ipemotapontifi ango uhu'mokiyo sopo humentohofofoho. Nuhu'mokahon+ngkofi Fesitos Poulimo utimotapife lhwatimentisofoho. ²⁴ Nutimotopahon+ngkofi Fesitos ulimonto, Hwe yofe engo'njo Akilipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo hwe lohomo uhwonimno. A'amu Juta Jerusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohume'no nje simanopo lohofontifi nto ntimentohofofoho. Hofiko joho mohm'no ntimentohofi, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho. ²⁵ I oso'no kakoe hon+ngkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no motipema'mmentohefoho. I kako ntimento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mtitofonji kako Sisafepono waweno ulimontohefoho. ²⁶ Ngko Pouliye hon+ngkano wonyo motipemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mti'mokumnehono. Oso'no hwe yofe engo'njo Akilipa kiko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Poul sekwoe simanopo utimotapohono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mti'mokumne so'no ntimno. ²⁷ Ngko a'amu impo'ango mta'n+ngo sohwo Sisafepono uhwatimeso kakoe hon+ngkano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamti'mokiyo'manji oso ngko yahino hopo'maho lohono. Ose ulimentisofoho.

26

Poul kakoe hungkuno Akilipa sohomo ulimentisofoho.

¹ Akilipa Poulimo ulimonto, Kiko jije hungkuno fiso. Ose ulahon+ngki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ulimentisofoho.

² Ole ulimonto, Hwe engo Akilipa, nje hungkuno wakilimne so'no nje simeho wop+ngo nimon+ngkohoho. Oso hungkuno a'amu Jutaso ntimentohofoso asomo wakilimonne'no yohono. ³ Kiko nakwo a'amu Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso kiko hopi'nonohinomo ito'no upa'nyo.

⁴ Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo * olohontajo so'nji yo'mayo yahino y+wo'n+ngkohe so'no a'amu Jutaso huno uyahoho. Ngko nje ango sopono Jerusalem osoponohini humawo'n+ngkohefoho. Oso'no hofiko huno uyohoho. ⁵ Hohonta ngko nohumanji ngko a'amu Falisi sohwafe hon+ngkanomo ito'no in+ngkawo'n+mote hwo'nyoho. Oso hon+ngkano hiso tango we'e'njo'maho. Tango mikun+mposofoho. Oso hiso'no hofiko huno uyohoho. Hofiko wokilano lifijo'manji olo hilo so'no wakilife. ⁶ Yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nosyahon+ngkofi olopo lohokweno. ⁷ Nakwo a'amu Juta temtitofosife mta'ni hufa'u so'nwi Anitune'no im+ngo'nji sikuno'nji isamoyoka uliwo'n+ngkuhwonefoho. Hwap+ngoso yo'mayo Anitu neyakwosamo ulimentiso so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofofoho. ⁸ Sekwo a'amu Juta soku, Anitu a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafo so'no simeho hi'ntnnono muyoso peho'neto.

⁹ Hohonta ngko huno ole syaf+hu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnnta'ango sohune'no hwotoho wahmmonji imentohono. ¹⁰ Ose syaf+syonji ango Jerusalem sopo nohumanji ose imentohofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa

* **26:4:** Hohohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako ango pone engo Tasas, hwaho Silisiya, humamentisofoho. (Sohe engo 22, hon+ngkano we'e 3, somo uhwonyo.)

syoho ntapontifi ningkofi ngko a'amu Jisasi mo inngkawowo'nngkohoho somo nokenji impo'angomo intofahumentohofoho. Oso a'amu hisomne'no a'amu nom'neso wope'nantifeho lahonngkofi ngko eno uli^{mentohofoho}. ¹¹ Sikuno huhwo huhwi hofikoe tajo ango somo nohumentanngkofi ngko tohino umotefoho. Ole uli^{mentoho}, Sekwo Jisasi mo simeho uyoso foho'naopmno. Ose ulonji hofikine'no simano hintotohino ni^{mn}ngkahonngki ango hwaho kengopono a'amu Jisasi mo inngkawowo'nngkohoho somo tohino uyimo lonji umentohofoho.

Poul Anituye a'amu ne imo'nimentiso so'no ulimentisofoho.
(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 22:6-16)

¹² A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa iyoswo ntapontifi a'amu Jisasi mo simeho uyiwonngkohoho somo tohino uyo'ne ango Ntomasi kos osopono niwatimentohofoho. ¹³ U, hwe engo sohwo si, ngko honngkanomo nowentanngko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lanhumentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi'nyomo yakolo'nnyofoho. A'amu ngko'nji umentihwone sohwanji olo pomponaho hiloso uhwonimentihwonefoho. ¹⁴ Ose uhwonontani hwahopo piwahu'mentihwonefoho. Ngko Hipilu mampaho upa'nimentoho, Soul, Soul, wonyo peho'no ntohofantokuno. Kiko sihu mampo'nnyo somo entofomahoji'manji kiko sihu wosakolo'nimonnoho. ¹⁵ Ose ho'nngkahonngki ulohonimentoho, Hwe engo tihwosilo. Ose ulahonngko ntimento, Ngko Jisasi'nyoho. Kiko ngkimo wonyo nimokantokuno. ¹⁶ Nolikafohoji filohoho. Nje syoho ntohofiyo'ne kuhwosopomne so'no ku'mahono. Olo sikuno lomo yo'mayo uhwonngkino so'no a'amu nom'ne somo ulohoho. Oso'nji yo'mayo hwangku kitihwamne so'nji a'amumo ulohoho. ¹⁷ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo wokuhwatimo. Hofiko kikine'no wokufonjano lifijoso wokufo'ma'monnoho. ¹⁸ Ngko nokuhwaji'mo kiko hofikoe hunomo fiwolo'mokahoho. Hofiko Seteniye sikwo'mjohoso'mo humalofo somo nje pomponahopo fipemotapohoho. Hofiko Seteniye yokumpohn'nyo usikwajikuji ngkiyepono wapi fe. Ngkimo simeho ntapifijoso hofikoe wonyo wae weeo'mo. Oso a'amu hiso'nji nom'ne a'amu'nji ngkimo simeho ntapefojo so'no hofiko Anitu mta'ni yo'mayo wopingo mapitnnefoho. Ose ntimentisofoho. Anitu kako'ne moi'wo nto uhwosopommentisofoho.

Poul kako Akilipa sohomo kakoe syoho'ne ulimentisofoho.

¹⁹ U, hwe engo Akilipa sohwo si, Olo hiloso ahwomo mta'ango ho'nimentiso so'no hwotoho mafe'njo imentohofoho. O'o, haloho'nohino imentohofoho. ²⁰ Oso hungkuno hiso'no a'amu ango Ntomasi kos humamotofo somo uli^{mentohofoho}. Osoponta'ango a'amu Jelusalem so'nji a'amu hwaho Jutiya hopi'nono humamotofo so'nji a'amu temtifofo kengo so'njimo Anituye hungkuno luti^{hwamentohofoho}. Ole uli^{mentoho}, Sekwo honngkano wonyomo hohujo ikenjaofikuji Anitumne'no simeho fiwolo'mokumno. Honngkano wonyoangkafo'nohino utihwa'nyopo fiyimno. A'amu nom'neso sehoni^{fijoso} Anituye a'amu ne kuyoho woselantifeho. Ose uli^{mentohofoho}. ²¹ Oso hwapingo wo'nnyo so'no a'amu Jutaso Anituye ango engo somo aho ni^{kentifi} wofonjonisyantifi imentohofoho. ²² I Anitu nifo'mawo'nngkahonngki olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane so'nji sekwo yofe engo'njo sikunonjimo Anituye hungkuno selalokweno. Olo hungkuno hiloso songo'maho. O'o Mousesi'nji a'amu nom'ne Anitu hungkuno uyahonngki luti^{hwamotofo} sohwanji hofiko nto limotofoho. ²³ Ole limotofoho, Hwe ahwomo mta'ni nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo tohino engo nomahwosi poyo pe'nngkuhwosi apa'no songo likafone simo'mjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta so'nji a'amu temtifofo kengo so'njine'no Anituye honngkano hwosampene hweho. Ose nto limotofoho.

Poul kako Akilipa sohomo Anituye honingkano tipemayo'ne'ento lutihwamentisofoho.

²⁴ Poul ose ulontaningki Fesitos joho mohm'no ulimento, Poul kiko hwayo hohnjo hwosoho. Kiko huno pi'ningo engo tipemanji jije huno hwayo hohnjo imo'nimahnno hwosoho. ²⁵ Ose ulahoningki Poul ulimento, Hwe engo Fesitos sohwo, ngko hwayo hohnjo hwoni'maho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko huno'njo hwo'ni lohono.

²⁶ Hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo kako olo hilo so'no huno uyohoho. Oso'no iyoho manningkahonngki ulalokweno. Olo yo'mayo kilohe so'no Akilipa kakoe timo'nji haloho'njimo muyakolofefoho. Olo hiloso hiyaso'mo imo'nimentiso'maho. O'o, utihwa'nyopo imo'nimentisofoho. ²⁷ Hwe engo Akilipa sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono luyiwo'ningkino. Ngko huno niyohoho. Kiko uy'wo'ningkino.

²⁸ Akilipa Pouliye hungkunomo hotiku lohofonto ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Jije hungkuno'nohino somo upa'nonji ngko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no huno lakiyohoho.

²⁹ Ose ulahoningki Poul ulimento, Ngko Anitumo olo'no jomo ulalokweno. Kiko'nji a'amu nom'ne oloponjo nje hungkunomo upa'ningkohoho so'nji Anituye a'amu ne ngko pa'nyo umo'nife nningkohoho. I oso'no ngko impo'angomo humale hopaso oso ngkilaho nningkohoho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne hmomo'nimno.

³⁰ Ose ulahoningki hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo'nji Fesitos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Akilipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji likofohumamentohofofoho. ³¹ Hofiko noswapontifi hnnimentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho.

³² Hwe engo Akilipa Fesitosimo ulimento, Poul kako Sisamne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi kiko nusikwajohotnnesohilo. Ose hnnimentohofofoho.

27

Poul kako yofayokinomo angou Loum ne'no womentisofoho.

¹ Hofiko hwaho Itali'no yofayokinomo wekane'entifi hungkuno mtito'mentohoho so'no hofiko Pouli'nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliyos oso hwoe ahomo ho'nahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo Sisafe a'amu itokuso'njo *wan hantilet* (100) sohwo umokosyohumayo hweho.

² Nakwo yofayokino Atilamitiyom mta'ango somo kotasimentihwonefoho. Yofayokino homo somo hwaho Esiya wowano lahoningkofi nakwo'nji umentihwonefoho. Hwe fihwo yofe Alisitakos nakwo'nji umentihwonefoho. Kako hwaho Masetouniya angou Tesolounikanta'ango hweho. ³ Mo'ningkanta nakwo angou Saitoun ifohohosahumentihwonefoho. Juliyos kako Pouli'mne'no hitoho ulofahonngki Pouli'mo ulimento, Kiko jije a'amu olo angou lopo humamotofo so'nji fosyohumaho. Ose ulahonngki Pouliye a'amuso wopayo yo'mayoso Pouli'mo uyimentohofofoho. ⁴ Oso angou somta'ni nowekentanngkuhwoni ifoho engou ilojaofahonngki oso ifoho ilojao'mentiso sohosile ifoho engo'njo sohohnta'ni i'waho yontani ifoho we'e'njo sohohnta'ni hwaho we'e

Saipilos sopo womentihwonefoho. ⁵ Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwaho Lisiya angou Maila sopo i'mofapmmmentihwonefoho.

⁶ Osopo a'amu itokuso'njomu mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Aleksantiliyanta'angoso Loum ne'no umne'ento tipema'mentisofoho. Notipemanto nakumu netimanto nehwojamentisofoho. ⁷ Oso yofayokino homo somu nakwo nokotosontani nowentani sikuno pi'ningo hofohofahn'no umentihwonefoho. Hofiko syoho tohohmtno'njo engou yontifi nakwo angou Nitos mofone sopo i'mofapmmmentihwonefoho. Oso hopo sopo ifoho nomt'hupmmfahonngki nakwo mayofoho. Oso'no nakwo oso hwaho we'e Kilit osohosile nowentani angou Salimoune

uyakolo'mentiwonefoho. ⁸ Oso hopo sopo hofi^{ko} syoho tohohmtnno'njo engo yontifi nakwo hwaho Kilit mom^{ing}o sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wop^{ing}o'njo sopo i'mofiwentani oso hopo sopo ole limotofofoho. Mijo Wop^{ing}oponoho. Ango Laseya mofoneponoho.

⁹ Osopo nohumentan^{ing}kuhwoni sikuno pi'n^{ing}o memjaofahon^{ing}ki sikuno nom'ne * a'amu Juta wopayo humaho humayo somo moi'wo imo'n^{im}entisofoho. Osohonta mijo ayo ni^{hu}'no wonyo imo'n^{im}entisofoho. Oso'no Poul kako a'amu yofayokino syoho'njo sohwo ul^{im}ento, ¹⁰ Sekwo upa'n^{im}no. Nakwo olohonta hano'manji, syoho tohohmtnno'njo engo yihwasi yo'mayo hopi'nono wonyo umo'n^{im}ontonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnohino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'n^{im}ontonoho. Olo hilo so'no ngko huno niyohoho. ¹¹ Ose ko lahon^{ing}ki hwe a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo haloho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yohwo sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi in^{ing}kamentisofoho. ¹² Oso mijo wop^{ing}o hopo sopo ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'no mofosyohumayo'njo yiwo'n^{ing}kisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo uli^{ko}'mano. Nakwo anga Finikis nowehwasi ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yamofa wofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finikis oso mijo wop^{ing}o hwaho Kiliti'njoponoho. Ifofommne'no hiyaso'mnoho.

Ifofo engo yonto mijo engo yonto yofayokinomo ho'noma'mentisofoho.

¹³ We'enepe ifofo posipo'nnyo imo'n^{ing}kahon^{ing}ki hofi^{ko} huno ole syafi^{hu}'mentohofi, Jefa wop^{ing}ofoho. Hano wohwano. Ose lontifi hofi^{ko} sojo tango'njo mijo mta'ni ifiwosipemantifi nakwo hwaho Kilit mom^{ing}omnohini umentihwonefoho. ¹⁴ We'enepe nowentan^{ing}kuhwoni ifofo m^{ikun}imposo hwaho Kilitnnta'ango pmentisofoho. ¹⁵ Ifofo engo sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahon^{ing}ki kilonjipe monto hopo mmo'nyo'njo yahon^{ing}ki ifofo yofayokinomo motali'mo'mentisofoho. ¹⁶ Nomotali'mofontan^{ing}ki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni umentihwonefoho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentan^{ing}ki nakwo oso yofayokino nom'ne we'e husimpemotawowo'n^{ing}kohofoso syoho tohohmtnno'njo engo yontifi mokohusimpemantifi yofayokino engomo ho'nahumentohofofoho. ¹⁷ Osohonta hofi^{ko} yofayokino engo sohomo mnangomo'mnohini impe swofapo'mentohofofoho. Yokumpohn'nyo intofomokosyohumayo'nefoho. Hofi^{ko} hwaho engo Apilika sojo'njo sopone'no iyoho un^{ing}kahon^{ing}ki yofayokinomjo hwapife ifofo'ne'entifi pmpilipehumentohofoso asomo peehon^{ing}ki yofayokino mijopo mtapmmentisofoho. ¹⁸ Ifofo'nji mijo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahon^{ing}ki mo'n^{ing}kanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmmentihwonefoho. ¹⁹ Mo'n^{ing}kanta nom'ne sikuno sohomo hofi^{ko} yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meeo'mentohofofoho. ²⁰ Sikuno pi'n^{ing}o engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontan^{ing}kuhwoni ifofo ne'no naloho'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo ole syafi^{hu}'mentihwoni, Nakwo angonepe m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantanoho. Ose syafi^{hu}'mentihwonefoho.

²¹ Sikuno pi'n^{ing}o engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahon^{ing}kofi Poul hofi^{ko}'nji ajwo'mta'ni nolikafonto ul^{im}ento, Upa'n^{im}no. Sekwo nje hungkunomo haloho yontifijontentesi nakwo Kilitnnta'ango muli^{ko}'maso'njo nesohilo. Nakwo olo syoho tohohmtnno'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'nyo'njo nesohilo. ²² I oso'no ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo

* **27:9:** Oso sikunoso Anitu A'amu Wonyo Wae Yafo'ne Imo'n^{im}entisofoho. Oso soswo somo ifofo engo Miyo Engo Sa'njo Metitelenyan sohohnta'ni lika'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

iyoho seningkuhwoloho. A'amu sohwna'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'nnyofoho.

²³ Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwomtame ulohofiwo'nningkohe hwo'nyoho. Olo sikwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo nolohofonto, ²⁴ ntimaho, Poul kiko iyoho kinyo'eno. Hwangku kiko Loumjo hwe engo Sisafe simanopo lohottne hwosoho. Anitu kako kikine'no hitoho ulofiwo'nningkiso so'no a'amu hopi'nono kiko'nji humalofo sohwa songo wohumantifeho. Ose ntimasofoho. ²⁵ Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso Anitu ntimasoso ne imo'nyo so'no ngko simeho uyohono. ²⁶ I simo'mo ifofo nakwoe yofayokinomo motole'mofihwosi sojopo wonyo umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho.

²⁷ Sikuno aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no memjofahoningki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyan sopo mtawomentihwonefoho. Oso sikwo'miyo somo kuntoliyopo a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole syafihu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho. ²⁸ Ose syafisyontifi hofiko mijomo impe yamofoyamofohumomjimihwofofoho. Humomjimihwofoso uhwonimentohofoso mitipongo kengomo'mo, *fouti* (40) *mita*, uhwonontifi we'enehwo nowentifi apa'no humomjimihwofofoho. Osopo nuhwonontifi mitipongo we'e hopaponoho, *teti* (30) *mita*. ²⁹ Ose uhwonimentohofoso hofiko iyoho uningkahoningki syafihu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mofiwanehontifi sojo osofosofahu'nohino tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomo intofuyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko mofehi'nyo komo'no wosi'mofapono lontifi aho ku'mokumentohofofoho.

³⁰ A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hofiko ole syafihu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'njo a'amu sohwo uhwojano lontifi hofiko yofayokino we'e somo impe hiyamno syofiyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hwasyo hungkuno ulimentohofi, Nakwo sojo tango'njo yofayokino simano hohnta'ni untofuyoho'mokano. ³¹ Ose ulahoningkofi Poul a'amu itokuso'njo sohwanji hwe mokosyohumayo sohwo'njimo ulimento, Oso a'amu sohwa yofayokinomo mohumayo'njo ifijo'manji nakwo hopi'nono poyo wope'nantanoho. ³² Ose ulahoningki a'amu itokuso'njo sohwa hofiko yofayokino we'e somo impe hotito lohofontifi mijomo uyoho'mokumentohofofoho.

³³ Mofehi'nyo we'enepe wosapmmonto yahoningki Poul a'amu hopi'nonohino sohwo wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo ulimentisofoho. Ole ulimento, Sikuno aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no nakwo wopayo manyo'njo humentaningkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho. ³⁴ Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo wopayo'manji fohu'memapmno. Oso yokumpohn'nyo wosemokosyohumano. Upa'nimno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanoho. ³⁵ Ose ulonto kako wopayo nomanto, hofikoe simanopo Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso kutikujo lohofonto kako simo'mo nimentisofoho. ³⁶ Oseso hwe hopi'nono nuhwonontifi simeho wopingo umo'ningkahoningki hofiko wopayo hu'mema'mentohofofoho. ³⁷ Nakwo yofayokinomo humalohwone sohwna'ni *tu hantilet sefenti-sikis* (276) hwona'nyoho. ³⁸ Hofiko wopayo moi'wo nonontifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yango nom'ne singkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofofoho.

Yofayokino wonyo imo'nimentisofoho.

³⁹ Mofehi'nyo simofopahoningki hwahopo uhwonontifi limentohofi, Olo hwahohopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lontifi uhwonimentohofoso mijo wopingo sojo ane wosoho'nohino sopo uhwonontifi osopo ufohohososyano limentohofofoho. ⁴⁰ Hofiko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso shu

hotitofontifi ni'hu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofofoho. Ose yontifi hofiko impe hohonta kilonjipe somo intofahumentohofoso italo'mentohofofoho. Hwapife ifofo'ne fisojwaofontifi yofayokino hwahopone'no umentohofofoho. ⁴¹ Yofayokino nowento wosoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifofo engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahon'ngki yofayokino ajwopo mtihupo'mentisofoho. ⁴² A'amu itokuso'njo sohwa huno syafi'hu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo pifijosohiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano. ⁴³ Ose syofisyahon'ngkofi hwe a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo Pouli'mo ufo'ma'mo lonto ulimento, A'amu sohwaso nofonjikutoho. Sekwo a'amu mijomno huno'njo sohwaso sekwo simo'mo nolikofaofikuji femoyamno. ⁴⁴ A'amu nom'ne sohwaso tifi iyofeejo yofayokino mta'ango nomafikuji nomtawekuji fifohohosahumno. Ose ulahon'ngki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentihwonefoho.

28

Ango Malita sopo Poul humamentisofoho.

¹ Nakwo hwaho hopo sopo ito'no i'mofiwentani hwaho hiso yofe Malitayoho upa'nimentihwonefoho. ² A'amu oso hwaho sopo humamotofoso nakumo wopingo nefa'ma'mentohofofoho. Ifoyo syahon'ngki kwongkwongo nesahon'ngki hofikoe a'apaho toho umokinife lontifi toho nakumne'no enantohmmentohofofoho. ³ Poul kako toho nomanto mefontan'ngki homa toho uhu'n'ngkahon'ngki toho mta'ni noswaponto Pouliye ahomo toho lo'mentisofoho. ⁴ A'amu hopo sopo humamotofoso homa Pouliye ahomo lojijwosyowahon'ngki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwolikeno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyo so'no poyo pe'nyoso wopingofoho. Wape'nimtonoho. ⁵ Ose lahon'ngkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'nimmentisofoho. ⁶ A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantifi syafi'hu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no nopihwasi wape'nimtonoho. Oseso hofiko wonyopi hontohumantifi Poul wopingo humentan'ngki uhwonontifi limentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitu pa'nyo hweho. Ose limentohofofoho. ⁷ Oso hwaho nakwo i'mofapmmentihwone sopo hwe hwaho hopi'nonohino mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papiliasiyoho. Kako kakoe angomo nomenehumajonto osopo wopingo nelohofahon'ngki sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ⁸ Papiliasiyeye kan'ngkwowho mnokino'njohwo humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmtno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kisusyonto Anitumo jomo ulonto wopingo umokumentisofoho. ⁹ Ose yahon'ngki a'amu hwaho hopo sopo humamotofoso nuhwonontifi a'amu hopi'nono mnokino'njoso nopahon'ngkofi Poul a'amu hisomo wopingo umokumentisofoho.

Poul Molitanta'ango sohwo Loum i'mofamentisofoho.

¹⁰⁻¹¹ Oso hiso'no hofiko wopingo'nohini naloho'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo nohumentan'ngkuhwone hamno hufa'u sihune neyakolo'mentisofoho. Uliko'ma'mentihwone sohonta nakwo yo'mayo umofonyo iyoso a'amu hiso hofiko yofayokinomo hu'meehumentohofofoho. Oso yofayokino hiso ifofo engo so'no oso hwaho hopo sopo hontohumamentohofofoho. Oso yofayokino somo nokotosontani umentihwonefoho. Yofayokinoso ango Aleksantiliyanta'angofoho. Hntole hohnta'ni anitu pa'nyo huyo'mango hufa'u'njoponoho. Susiye hwomu hwa'uye huyo'mangofoho. ¹² Nowekentani ango Silakiyus i'mofopontani osopo sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ¹³ Osopo nta'ni nuliko'mentani nowentani ango Lejiyom i'mofapmmentihwonefoho. Mo'n'ngkanta ifofo hohujo

hohnta'ni sopahon'ngki sikuno hufa'u memjaofahon'ngki nakwo angó Puteyouli i'mofapmmentihwonefoho. ¹⁴ I'mofopontani osopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo t'ipemahon'ngkuhwoni nalimentohofi sekwo nakwo'nji fesyohumamno. Ose nelahon'ngkofi Sante anga'no neyokolofahon'ngki nakwo angó Loummne'no hon'ngkanomo umentihwonefoho. ¹⁵ A'amu Jisasimo in'ngkamotofo Loum mta'angoso nakwo sopontan'ngkuhwoni nupa'nontifi hofiko pikwato lohofontifi angó Apiyos wopayo mpe yiwo'n'ngkohoho Angó Fesyowe Hufa'u Sihune'njo sopo swo'n'mentihwonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anitumo isamoyoka ulonto simeho wop'ngo umo'n'mentisofoho.

¹⁶ Nakwo angó Loum i'mofopahon'ngkuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nalimentohofi, Poul kako'ne angó t'ipemahwosi wohumano. Hwe itokuso'njo fihwo uhwontohumayo'ne kako'nji wahumuyo. Ose nalimentohofofoho.

Ango Loum sopo Poul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹⁷ Sikuno hufa'u sihune memjaofahon'ngki Poul a'amu Jutafe hwe engó sohwa'ne'no johó ulahon'ngki hofiko nuhu'mokahon'ngkofi Poul ulimento, U, Nje tatohwosafo. Ngko nakwoe a'amu Juta somo wonyo mmokiyo hwo'nyoho. Neyakwosafe hon'ngkanó hungkunó hwo'tohó mafiyo hwo'nyoho. I a'amu Juta angó Jelusalem sopo ngkimo impe siki ntotontifi a'amu Loum sohwafe ahopo ho'nanihumentohofofoho. ¹⁸ A'amu Loumiso nje hungkunó nupa'nontifi hnnimentohofi, oso hon'ngkanoso poyo pe'nyo'ne'maho. Oso'no hofiko non'sikwojane'entifi, ¹⁹ a'amu Jutaso nakwolaho limentohofofoho. Oso'no nom'ne hon'ngkanó ane so'no hwe engó Sisa nje hungkunó wonipa'nono limentohefoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nom'ne mujo hwo'nyoho. ²⁰ Oso hwap'ngo hiso'no sekune'no johó selohono. Ngko sekumo sehoni'mo hungkuno wosejapmne'no yohono. Nakwo a'amu Isilael so'nyuye neyakwosa hwe ahwomo mta'angó sohume'no hontohumamotofofoho. Oso hwe huhwo sohwo nto pmentiso so'no simeho uyalokweno. Oso hiso'no olo impe hiloso ngkimo kenisyohumaho.

²¹ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, A'amu Jutiyanta'angoso jije hungkuno so'no nakune'no iyoswo mamti'mokumentohofofoho. A'amu Jutaso mapiyontifi kikimne'no hungkuno malonetihwamentohofofoho. ²² I oso'no a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somne'no a'amu fihwa angó hopo hopo wonyoponoho liwo'n'ngkohoho so'no nakwo jije hungkuno jije mango mta'ni wokupo'nano.

²³ Ose lontifi oso hiso'no sikuno ho'nahumentohofofoho. Oso sikuno homo somo a'amu pi'n'ngó engó angó Poul humawo'n'ngkiso sopo pmentohofofoho. Poul Anitu nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne lutihwamentisofoho. Hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitne'ento Mousesiye hon'ngkanó hungkuno'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imotofo sohwafe hungkuno ntnne mta'angó Jisasimne'no lutihwamentisofoho. Oso hungkunoso im'ngó mta'angoso ne'no lontan'ngki mofehi'nyo n'ngku'n'mentisofoho. ²⁴ Oso hungkunoso a'amu fehohnjo sohwa nupa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu fehohnjo simeho hi'ntnnono muyofoho. ²⁵ Oso'no hofiko hungkuno kengo kengo hnn'ngkahon'ngkofi Poul ulimento Anituye Towahunó Wop'ngó hohontajo hwe Aisaiya sohomo hungkuno uyahon'ngki neyakwosamo hungkuno nehopi ole ulimento,

²⁶ K'iko oso a'amu nontifepono uhuji ole uso, Sekwo hungkuno upa'n'ngkuji hwap'ngó neso mupa'n'fitnnehofo.

Sekwo yo'mayo nuhwon'ngkuji neso muhwon'fitnnohofo. Ose uso.

²⁷ Anitu Aisaiyamo ulimento,

Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.

Hofikoe haloho pujomokosyohumun'mentohofofoho.

Hofiko timo pijiyon'nyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwon'ngkutnnesohilo.
 Hofiko haloho mapujomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'n'ngkutnnesohilo.
 Oseso hofikoe huno ito'no uy'hwonesohilo.

Hofiko ikenjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wop'ngo umokumnesohilo.
 Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

²⁸ Ose ulonto nom'ne hungkuno ul'mento, Sekwo upa'n'imno. Olo hungkunoso
 Anitu a'amufe wonyo wae yaofihwosi kakoe a'amu ne umokiyo so'no olohonta a'amu
 temtifo kengo somne'no nto l'hwajimaho. Hofiko nupa'n'ngkuji tifi un'ngkafe.

²⁹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso nohumpentifi hungkuno ikujoho hopa
 hnn'mentohofofoho.

³⁰ Soswo hufa'u uyokolofontan'ngki Poul oso ango sopo humamentisofoho.
 Ango kakwo'yohwo sohomo hamniyoho uy'wo'n'mentisofoho. Nohumanto a'amu
 kakimo jomo u'mahon'ngkofi wop'ngo uloho'mojofoho. ³¹ Poul a'amu somo Anitu
 yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo hwe engo Jisas Kilais ntnne'no hungkuno
 lut'hwamojofoho. Kako hungkuno yokumpohn'nyo ulahon'ngki hwe nom'nehwo
 mop'jumo'mmentisofoho.

Hungkuno osohopeho. Ngko Luk'i'ni mt'i'mokohono.

Loum
Olo Iyoswo loso Poul A'amu Loummne'no
Mt'i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *tiwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Loumjo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso hwap'ingo neso peho'ne mt'i'momumentisoto. Hwap'ingo neso olenoho. Poul Loum i'mofawento angoo Loum sopenjo tajo angoo somo uhwon'mentisofoho. Oso hohosohonta Poul kakoe hunoso olenoho. A'amu Jisas'imo in'ngkunyo Loumjoso kakimo ufu'mafikujo'no kako hwaho S'ipen sopene'no was'imo lonto imentiso sone'no mt'i'mokumentisofoho. Antiyouk'injo tajo angoo somta'ni n'ifo'mahon'ngkofi kako An'ituye hungkuno liku'meefo syohoso Ngkolesiya yone'ent'ifi uhwaj'imentohofofoho. Hiso Ngkolesiyane'nohini uhwaj'imentohofomaho. O'o, angoo meemne huhumo uhwaj'imentohofofoho. Esiya'ne hungkuno motasone'ent'ifi tajo angoo Efesos'injo a'amuso kakimo ufo'ma'mentohofofoho. Osoponta'angoso hwaho Ngk'ilik'ine'no hungkuno motasone'ent'ifi Koulinjo tafo angoo somjo a'amuso ufo'ma'mentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hunoso olenoho. Tajo angoo Loumjo a'amuso non'ifo'mafikujo'no ngko An'ituye hungkuno liku'meefo syoho uy'imo. Ose syaf'ihu'mentisofoho. Poul angoo Koulin humanto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo Loum lomjo hungkuno s'imo'mjoso olenoho. An'ituye yahino wop'ingoso s'meho hi'ntnnonohino mta'ni i'mofapinyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwap'ingoso Loum sohe engoo 1 hon'ngkano we'e 17. Osopo weho.) Olo iyoswo Loumne loso a'mu Jisas'imo in'ngkunyo kakoe yofe Fipi osimo angoo Loum motayo'ne uya-hot'imentisofoho.

Hungkuno hwap'ingo homo lomjoso nakwo huno wonayono. An'itu mta'ango yahino wop'ingoso womano lihwas'i'manji nakwo An'itumo s'meho hi'ntnnono uy'hwasi womantonoho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloho atofoo lihwasi t'ifi un'ngkohwano.

Poul kako An'ituye hungkuno liku'mofo syoho hwap'ingo imentisofoho.

¹ Nje a'amu angoo Loummjo humalofo soku, ngko Poul'i'ni Jisas K'ilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni sekune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. An'itu kako kakoe hungkuno a'amumo liku'mofo (*apousel*) syoho'ne nihwosopo'mentiso sohwo'ni ngko An'ituye hungkuno wop'ingo liku'mofalokweno.

² N'ihu'no hohonta An'itu kakoe a'amu sohwo'no kako kakoe hungkuno wop'ingo uyahon'ngki hof'iko a'amumo noluthwant'ifi hof'iko iyoswomo ifalifaliyo mt'i'mokumentohofofoho. ³ Hungkuno wop'ingo hiso An'ituye hwomu Jisas K'ilais'imne'no yoloho nalinyofoho. An'ituye hwomu Jisas K'ilais sohwo'no kako Ntefitiye temtifofo somta'ni kako a'amu imo'n'imentisofoho. ⁴ Oso imo'n'imentiso huhwo sohwo'no kako poyo imo'n'ingkahon'ngki An'itu kakoe yokumpohn'nyo'nji Jisas K'ilais'imo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas K'ilais kako hon'ngkano wonyo n'ihu'no ane hweho. Kako An'ituye Hwomu Ne hweho.

⁵ Nakwoe Hwe Engoo Jisas K'ilais kako yo'mayo wop'ingoso nakumo naloho'mentiso so'no An'itu kako a'amu hon'ngkano wonyo'njo somne'no hitoho ulofahon'ngki kakoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syohoso ntapmmentisofoho. Nontopahon'ngki nje s'meho wop'ingo'nji syoho hiso yontan'ngko a'amu angoo meemjoso hof'iko An'ituye hungkunomo upo'nalokwofo. Oso hungkuno homo somo s'meho hi'ntnnono uy'kuji t'ifi in'ngkafitne'ento syoho hiso ntapmmentisofoho. Oseso a'amu pi'n'ingo engoo

hofiko Kilaisiye yofe engo woho'nomantifeho. ⁶ I sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango ango Loum humalofo soku Jisas Kilais kako'nji makotiku'nyo'ne joho selahon'ngki osomo sekwo tifi in'ngkwalokwofo.

⁷ Oso'no sekwo a'amu Loum soku, Anitu sekumo simeho wop'ngo sejopalokunjoso kakoe mehomi ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisoso sekumne'no olo iyoswo loso semt'i'mokiyalokweno. Nan'ngkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ngo selohofohosi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako a'amu ango Loum humalofo somo uhwonyo so'no umo'n'ngkohoho.

⁸ Simo'mo ngko olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu ango'meemjoso hofiko sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyakolokwofo so'no hnnalokwofo. Ngko ose upa'nonji Jisas Kilais kako wop'ngo seloho'mentiso so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ⁹ Ngko Anituye hwomu sohwoe syoho so'no hi nimo'n'ngkan'ngki kakoe syoho ulohofiyi sohwo'ni kakoe hungkuno wop'ngo lutihwalokweno. Oso'no Anitu kako ngkimo nohon'wo'n'ngkiso sohwo olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Sikuno huhwo huhwi ngko kakimo jomo uli'wo'n'ngkohe sohonta ngko sekumne'no jomo uli'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. ¹⁰ Ngko Mpohumo ulontneso ole, Ngko ango Loummne'no wawomne'no yohono. Kiko eno ntohoji ngkimo hon'ngkano hmmofonihwajo. Ose uli'wo'n'ngkohefoho. ¹¹ Ou, nehopi. Ngko sekumo wasehonimonne'no yohono. Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo ngkimo yo'mayoso ntapmmentisoso wosejapmmonne'no yohono. Oso hiso sekwoe huyo'mangomo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. ¹² Ngko sekumo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo sehoni'mo oso hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. Oso'no sekwo nje simeho hi'ntnnono uyo somo nohon'ngkuji oso hiso sekumo yokumpohn'nyo wasesofito'montonoho. Oso'no nakwo ufo'mo'nantanoho. ¹³ Nje a'amu soku, sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Sikuno engolopohamo ngko sekumo wose'ma'monji imote hwo'nyoho. Ngko Anituye hungkuno selahoni'mo a'amu temtitofo kengo kengo nom'ne somo ulahon'ngko hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentohofohopa sekwo simeho uyife nn'ngkohoho. Sekwo ose ifijo'manji nje syohoso ne umo'nimontonoho. Ose ko nimo'n'ngkisoso hon'ngkanoso pikunaweho. ¹⁴ Anitu ngkimo a'amu hopi'nonohino somo kakoe hungkuno liku'mofo'ne syoho ntapmmentiso so'no a'amu Ngkilik so'nji a'amu temtitofo kengo nom'ne so'nji a'amu atofojone huno'njo so'nji a'amu huno ane'njo so'nji osomo kakoe hungkuno wolutihwamne'no yohono. ¹⁵ Sekwo a'amu Loum humalofo hokune'no Anituye hungkuno sejo'ne nimo'n'ngkahonjo'no humaleno.

Anituye hungkuno yokumpohn'nyo neso olenoho.

¹⁶ Ngko Anituye hungkuno sejo'ne wonimango monn'ngkiyohoho. Hwap'ngoso olo hungkuno wop'ngo hiso Anituye yokumpohn'nyo hi'njoso a'amufe yahino wonyo somta'ni isihutofomayo'ne hwap'ngofoho. Hungkuno loso simo'mo a'amu Juta somnefoho. Osopo a'amu temtitofo kengo mta'ango somnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu oso a'amu homo somo asomo utimanefoho. Kako hofikoe hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofomanefoho. ¹⁷ Anituye hungkunoso a'amu ne imo'nyo'ne yahino utihwa'nyopo lonetihwalofoho. Nakwo Jisas Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi ne kuyoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofohohwa ole nalimentohofi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo ole ulalofi, Kiko nje mehomi ne hwosoho. Kiko

hon'ngkano wop'ngon'no hwasoho. Ose ulalofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako songo ne'no nohumant'hwone hweho.

A'amu An'itu kakine'no hohujo ikinjamo'nnyo somne'no simeho tohino umnalofoho.

¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. A'amu An'ituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hof'ikoe hon'ngkano wonyo iyoso'no An'itu ahwomomo humaso sohwo simeho tohino umnalofoho. Hwap'ngoso hof'ikoe hon'ngkano wonyoso An'ituye hungkuno ne'njo somo hano pijwasy'wo'n'ngkohofofoho. ¹⁹ A'amu hiso hof'iko nakwo An'itumne'no huno wop'ngon'no wonayono likuj'manji hof'iko huno wop'ngon'no wot'ipemant'ifeho. Hwap'ngoso An'itu kakoe yahinoso kako ujo nto ehontojwohumaho. Yo'mayoso hiyaso'mo mauyoho. Oseso a'amu An'ituye hungkunomo hwotoho feso sohomo An'itu kako tohino engo uy'montonoho. ²⁰ Yo'mayo An'itu mt'i'mokumentiso somo a'amu hohonta uhwon'motofoto so'nji olhontajo so'nji uhwon'mop'wo'n'ngkuhwonefoho. Osomo nuhwon'ngkuhwasi nakwo An'itu ne sohomo muhwonyo'njo ko ihwasi nakwo kakoe yahino so'no huno ole nayonefoho. An'itu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyoso ne'no nowent'hwonefoho. Kako hon'ngkano wonyo n'hu'no ane hweho. Oso hiso'no kako An'itu ne hweho. A'amu hof'iko An'itumne'no huno mosyaf'isiyo'njo ikujo'no An'itu kako tohino engo uyoso sohonta hof'iko hungkuno anefoho. O'o, hof'ikoe syohofoho.

²¹ Hwap'ngoso hof'iko An'itumne'no huno ko uyonteso hof'iko kakine'no huno nto'no mosyaf'isiyo'njo yont'ifi An'itu yo'mayo wop'ngon'no ulohof'wo'n'ngkiso so'no kakoe yofe moho'nomayo'njo yont'ifi isamoyoka mujo'njo iwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hof'ikoe huno ilo'nnyo'njo humant'ifi hof'iko omomonnyofoho. Sikwo'mjoho'mo humawo'n'ngkohofofoho. ²² Hof'iko yokumpohn'nyo imo'nont'ifi nakwo huno'nji'nwoho. Hwasyo hnnont'ifeso hwap'ngoso hof'ikoe hunoso sojo pa'nyo'njofoho. ²³ Hof'iko An'itu mape'nyo'njo songo ne'no humayo sohwoe yofe engo somo hohujo ikinjaofont'ifi hof'iko hwahoponjo a'amufe huyo'mango'nji tongo y'ihufo homa osohwafe huyo'mango mt'i'mokuhumajont'ifi osomo hwomtame uloho'motofofoho.

Yahino wonyo kengo kengoso olenoho.

²⁴ A'amu An'itumo hohujo ikinjaof'wo'n'ngkohofoto so'no An'itu kako hof'ikimo nul'iko'mahon'ngki hof'iko yo'mayo yahino wonyoso hof'ikoe simeho umo lonteso yahon'ngki osomo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso'no hof'iko kifosyoho yahino loho'nont'ifi hof'ikoe a'apahomo wonyo imokin'wo'n'ngkohofofoho. ²⁵ Oso a'amu ose sohwa hof'iko An'ituye hungkuno ne'njo somne'no nakwolaho lont'ifi hohujo ikinjaofont'ifi hof'iko hungkuno hwasyo somo in'ngkawowo'n'ngkohof'ihwafoho. An'itu kako yo'mayo hwap'ngon'no ne'njo sohonne'no huno mosyaf'isiyo'njo yont'ifi An'itu kako yo'mayo mt'i'mokumentiso somne'no hwomtame ulohofont'ifi osomo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. I nakwo a'amu hn'nwi An'ituye yofe engo somo engolopohamo woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho.

²⁶ A'amu An'itumne'no hohujo ikinjaofont'ifi yahino wonyo ne'no iwo'n'ngkohofoto so'no An'itu nul'iko'mahon'ngki hof'iko yahino wonyo n'hu'nahone iwo'n'ngkohofofoho. Moya'mi sofa hof'iko hwehwanji nto'no mohumayo'njo yont'ifi hof'ikoe simehoso nom'ne famne'no fefoyo umosiyahon'ngki hof'iko nom'ne moya'mi sofanni yahino wonyo loho'n'wo'n'ngkohofofafoho. ²⁷ Hwe huhwanji hof'iko hof'ikoe ape'nji nto'no mohumayo'njo yont'ifi hof'ikoe simehoso nom'ne hwe sohwanne'no fefoyo umosiyahon'ngki hof'iko kifosyoho loho'n'wo'n'ngkohof'ihwafoho. A'amu hof'iko oso yahino wonyo hiso yont'ifi hof'iko won'mango munyofoho. Oso yahino wonyo hiso hof'ikoe a'apaho hof'ikoe huno osomo wonyo umokin'montonoho.

²⁸ A'amu hiso hofiko Anitumo hohujo ikinjaofontifi hnnimentohofi, Anitumne'no huno syafisiyoso peho'neto. Yo'mingo'maho. Ose yahon'ngkofi Anitu ulimento, E'wano. Sekwo sekwoe huno wonyo somnohini hnn'ngkamno. Ose ulahon'ngki hofiko yo'mayo yahino wonyo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso iwo'n'ngkohofofoho. ²⁹ Ose yontifi yo'mayo yahino wonyo pisakino'njoso yontifi nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'ngkahon'ngki nom'nemo wonyo ulohofi'wo'n'ngkohofofoho. Nom'ne yahinoso olenoho. A'amu wop'ingo humalofo somne'no simeho tohino umni'wo'n'ngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu somo fonjasy'wo'n'ngkohofofoho. Yoka hnnontifi ikujoho fongkin'wo'n'ngkohofofoho. Hwasyo hungkuno lontifi nom'ne a'amumne'no huno wonyo syafisy'wo'n'ngkohofofoho. Oso'nji nom'ne a'amu somo wonyo umokuwo'n'ngkohofofoho. Oso hofikoe yo'mayo wonyo hiso hofikimo ni'hu'no toyo yamo'nnyofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo uli'wo'n'ngkohofofoho. ³⁰ Hofiko a'amufe yofe wonyo umokuwo'n'ngkohofofoho. Hofiko Anitumo simeho wonyo uyontifi mangohwa imo'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko mango engo lontifi yokumpohn'nyo imo'n'wo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofikoe yofemnohini ho'noma'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne yahino wonyo songo tipemantifi osomo iwo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofiko kan'ngkwowho ya'uye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofofoho. ³¹ Hofiko huno anefoho. Yo'mayo hungkuno lontifeso oso hungkuno hiso ne mmo'nyofoho. Oso hofikoe a'amu afa ne somne'no simeho muy'wo'n'ngkiyohofoho. Nom'ne somne'no hitoho mulofefoho. ³² Anituye hon'ngkano hungkunoso olenoho. A'amu oso yahino ose iwo'n'ngkisoso kako nope'n'ngkuhwosi kako tohino engo manefoho. Anituye hungkuno ose nali'wo'n'ngkisofoho. A'amu hiso hofiko hungkuno homo somo huno ko uyahon'ngki hofiko yahino wonyoso ne'no iwo'n'ngkohofofoho. Oso'nohini'maho. O'o, a'amu hiso hofiko a'amu yahino wonyo'njo so'nji ya-jopohi'nontifi iwo'n'ngkohofoho sofe yofe hi ho'nomawo'n'ngkohofofoho.

2

A'amufe hon'ngkano wonyo somo ikwolofo yahinoso Anitu ito'no mihwaji'wo'n'ngkiso hweho.

¹ I, nje a'amu soku, oso yahino wonyo hiso'no seloheso sekwo huno ole so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho eso uli'wo'n'ngkohofoho. Oso hungkunoso sekwo anga'no anga'nohino sokune'no selalokweno. Sekwo hokunonji hon'ngkano wonyo'njo kuyoho. Oso'no sekwo wonyo kuyoho ulalokwofoso hofiko'nohinim'no. O'o, sekwo hokunonjoho. Yo'mayo hofiko y'wo'n'ngkohofoso sekwo hokunonji yalokwofo. Oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no hungkuno ane kuyoho. ² Nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amu hon'ngkano wonyo'njo sofe wonyo somne'no tohino uyo yahinoso nto'nohinoho. ³ Nje a'amu soku, nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho ulalokwofoso oso wonyo iwo'n'ngkohofoho hiso sekwo hokunonji ifijo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo, Anitu kako nom'ne a'amu somo tohino uyoso sohonta kako ngkimo tohino montaponehoho. Ose losyofisyalokwofo. ⁴ I, Anitu kako ngkimo simeho wop'ingo ntap'wo'n'ngkiso so'no kako nje hon'ngkano wonyo somne'no tohino komo'no montaponehoho. Oso'no olo hon'ngkano wonyo homo somo ne'no umonnoho. Kiko huno ose losyofisyalokuno. I kiko olo so'no huno makiyotaho. Anitu kako tohino komo'no mokijape hwap'ngoso kiko jije hon'ngkano wonyoso hohujo ikinjaofohoji kakoe yahino wop'ingo somo in'ngkayo so'no umo'n'ngkahon'ngki kohontohumaho. Kiko huno ose makiyotaho. ⁵ Sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no yokumpohn'nyo imo'nontifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ngkohofoho kuyoho. Jije wonyo hiso engo mihu'mokalokuno. A'amufe hon'ngkano wonyo somne'no Anitu kakoe simeho tohino

umnalokunjo so'no oso sikuno sekwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolopijo sohonta tohino engo mapitnefoho. Oso yahino hiso ito'nohinoho. ⁶ Oso Sikuno Engo homo somo Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo yahino nakwo ihwaso so'no yano nalofiyonefoho. ⁷ A'amu fehohnjoso hofiko Anitu'nji ango wopingo sopene'no humane'entifi hofiko Anitu wopingo kuyoho nalone'entifi honingkano wopingo somo iningkowalokwofo. Oso a'amu somo Anitu kako ango songo ne'no humayo'neso uyonefoho. ⁸ A'amu fehohnjoso hofiko huno hofikine'no syafihu'nontifi hofiko Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fentifi honingkano wonyo somo iningkawowo'ningkohoho somne'no Anitu kako simeho tohino umningkuhwo'so'no tohino engo uyimontonoho. ⁹ A'amu hopi'nono honingkano wonyo'njo somo yo'mayo yo'mayo tango u'ma'montonoho. A'amu Juta Anituye hungkuno simo'mo upa'nimentohoho so'nji temtitoho kengo kengo so'nji tango mapitnefoho. ¹⁰ I, a'amu honingkano wopingo iwo'ningkohoho somne'no Anitu kako wopingo kuyoho ulihwosi yofe engo uyihwosi hofikoe simeho somo pompengo ufisyimo'montonoho. A'amu Juta so'nji temtitoho kengo kengo somne'no. ¹¹ Ou, Anitu kako a'amufe yofe engo so'no temtitoho so'no huno mosyafisiyo'njo iwo'ninkisofoho. O'o, a'amufe yahino somnohini uhwononteso wopingo'nji wonyo'nji yano ulofiwo'ninkiso hweho.

¹² A'amu Mousesiye honingkano hungkuno somo huno muyoso hofiko honingkano wonyo imentohoho so'no Anitu kako tohino uyonefoho. A'amu Juta Mousesiye honingkano hungkuno somo ko upa'nimentohofoso honingkano wonyo imentohoho so'no Anitu kako oso a'amu homo somo tohino uyonefoho. Oso'no Anitu ole ulonefoho. Sekwo honingkano hungkuno sejape somo tifi miningkayo'njo kuyoho. Anitu kako ose ulihwosi tohino engo uyonefoho. Ihwoni. Anituye yano ilofa yahinoso ito'nohinoho. ¹³ A'amu honingkano hungkuno ko upa'nontifi miningkayo'njo somo Anitu ole ulonefoho. Nje mehomi hwasimaho. O'o, a'amu honingkano hungkuno somo nto'no iningkafijoso hofiko Anituye mehomi ne imo'nifitnefoho. ¹⁴ A'amu temtitoho kengo fehohnjoso hofiko Anituye honingkano somne'no huno muyo kohi hofikoe huno mta'ni honingkano wopingo tipemantifi hofiko Anituye honingkano hungkunomo iningkowalokwofo. Hofikoe huno wopingo tipema'mentohofoso honingkano hungkuno pa'nyo imo'nimentisofoho. ¹⁵ A'amu fehohnjoso hofiko Anituye honingkano hungkuno somne'no huno muyo kohi hofikoe yahino wopingo somo iningkowentaningkofi uhwonontani oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako oso a'amu sofe simeho so'mo kakoe honingkano hungkuno ho'nahumentisofoho. I oso'no oso a'amuso hofiko hofikoe huno mta'ni huno ole syafisyiwo'ningkohofi, Oso honingkano wonyoso mimnehono. Olo yahino wopingo somo uningkamo. Hofikoe huno mta'ni ose syafisyiwo'ningkohoho. Oso'no hofiko honingkano hungkuno somne'no yano ulofiniwo'ningkohoho. ¹⁶ Sikuno nom'ne somo Anitu kako Jisas Kilaisimo a'amufe huno hiyaso'mo wojoso ikwolofone uhwajonefoho. Oso hosohonta a'amu yo'mayo yahino wonyo hiyaso'mo imentohofoso utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no hofikoe huno mta'ni yano ilo'nifitnefoho. Oso hiso'no Anituye hungkuno wopingo seliwo'ninkoheso osohifofo.

A'amu Jutaso Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkafijo'manji honingkano hungkuno hiso ufo'ma'montonoho.

¹⁷ A'amu Juta soku, sekwo huno ole kosyofisyalokwofo, Nakwo a'amu Juta hn'nwi Anituye a'amu ne'nwoho. Anituye honingkano hungkuno huno neyalokunjo so'no Anitu a'amu wopingo kuyoho nalonefoho. Sekwo huno ose kosyofisyalokwofo. ¹⁸ I, a'amu Anituye honingkano hungkuno sekumo nto losetihwamentohoho so'no sekwo yo'mayo yahino wopingo Anitu umonalokunjo so'no sekwo

huno nto'no seyohoho. Oso'no yo'mayo honingkano wopingo somne'no yano ito'no ilofihwatnniwo'n'ngkofo. ¹⁹⁻²⁰ Oseso sekwo a'amu Juta soku huno ole syofisyalokwofo, Nakwo Anituye honingkano hungkuno'nji kakoe hungkuno ne'njo huno nayoso'no nakwo a'amu Anituye honingkano hungkuno huno muyo t'mpi'nyo pa'nyo somo honingkano utihwayoso hoponoho. Nakwo oso a'amu homo somo sikwo'mjoho so'mo humalofa somne'no pomponaho'nwoho. Nakwo a'amu huno ane somo lutihwayoso hoponoho. Nakwo a'amu mehomi we'e pa'nyo sofe hungkuno lutihwayo'nwoho. Ose syofisyalokwofo. ²¹ Kiko nom'ne a'amu somo lutihwawo'n'ngkino sohwo si kiko huhwosi molutihunyoso peho'neto. Kiko nom'ne somo hufo iyo'eno uliwo'n'ngkino sohwo si yo'mayoso hufo peho'no yalokuno. ²² Kiko ole liwo'n'ngkino, A'amu ape mayo yahino somo wonyo imokohotoho. Ose ulonji kiko huhwosi oso yahino wopingo homo somo wonyo imokalokuno. Kiko ole liwo'n'ngkino, hwe hwoso hwasyo anitu hwahoponjo sohwo ngkilaho. Ose lonji kiko hofikoe hwasyo anituye ango mta'ni yo'mayoso malokuno. ²³ Kiko jije yofe ho'noma'nonji ole liwo'n'ngkino, ngko Anituye honingkano hungkuno so'no huno niyohoho. Ose lonji Anituye hungkuno homo somo miningkayo'njo hwotoho fenji Anituye yofe wopingo somo wonyo imokalokuno. ²⁴ U, Anituye hungkunoso ole nalohi, A'amu Juta soku, sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nontaningkofi a'amu temtifo kengoso hofiko nosehonontifi Anitumne'no sitofo lalokwofo.

A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'apahomne'maho. O'o, simehomnefoho.

²⁵ Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkahuji'manji jije a'apaho sihu kolo'nyoso wopingofoho. U, kiko jije a'apahomo sihu kolo'nyo'manji Anituye honingkanomo miningkusoso u, a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. ²⁶ I, a'amu temtifo kengo a'apaho sihu makolo'nyo'njo somta'ango sohwo kako Anituye honingkano hungkunomo hofiyo'no iningkaweso'manji oso huhwo sohomo Anitu kakimo ole ulimontonoho. Kiko nje a'amu ne hwosoho. ²⁷ I, sekwo a'amu Juta soku, a'apaho sihu kolo'nyo'ne yahino hi'njo soku, sekwo Anituye honingkano hungkuno sekwoe ahomo weho. I sekwo oso hungkuno homo somo hwotoho fewo'n'ngkohoho so'no a'amu temtifo kengo mta'angoso hofiko Anituye hungkuno momokosyohumunyo hofiko oso hungkuno homo somo ito'no iningkowalokwofo so'no oso homo somo a'amu Juta soku sekwo uhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. U, nakwoe yahinoso ito'nohinomaho. Huno ose wasey'montonoho. ²⁸ A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uhwosopo'mentisofoho. A'amu Juta fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'noso so'no kako Anituye a'amu ne imo'n'imentisotaho. O'o, oso a'apaho sihu kolo'nyoso a'apahomne'nohinoho. ²⁹ Anituye a'amu ne imo'nyo'ne yahinoso a'amu fihwo kako kakoe a'apahomnohini yo'mayo loho'nyoso hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne sohwo kako Anitumne'no huno ne'no syafisyiwo'n'ngkiso sohwo kako Anitumo simeho uy'wo'n'ngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Anitu kakoe a'amu ne umokiyoso honingkano hungkunoso umokumentiso'maho. O'o, Anituye Towahuno umokumentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako olo hwaho lopo yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako oso a'amu sohomo yofe engo umasofoho.

3

Yahino wonyo sohwo kako yahino wopingo somo hwotoho mafenohoho.

¹ A'amu Jutaso a'amu temtifo kengo mta'ango somo yakolofoso pipilo. A'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwo a'amu a'apaho sihu kolo'nyoso yakolofoso pipilo. Osenoho. ² A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uy'mentisofoho. Oso'no a'amu Jutaso nom'ni hwamo uyakolo'mentohofofoho. ³ I

oso'no a'amu Juta fehohnjoso oso hungkuno homo somo tifi min'ngkayo'njo yontifi nto'no min'ngkamentohofofoho. I hofiko Anituye hungkunomo simeho muyo'njo imentohofoho so'no Anitu kako kakoe hungkuno hiso a'amu Juta somo uyimentiso so'no Anitu in'ngo umontolaho. ⁴ Nihu'no awonoho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwasyo hungkuno liwo'n'ngkuhwono. I Anitu kako'nohini kako hungkuno nehopi'nohino hweho. Yo'mayo so'no liwo'n'ngkisoso ne imo'n'wo'n'ngkiso hweho. A'amu Anituye hungkunoso mt'i'mokumentohofoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Anitu sohwoosi kiko jije hungkunoso ne'njo'nohino hwosoho. A'amu hofiko jije hungkuno somne'no hungkuno kilifijoso u, kiko uyakolo'monnoho. I oso'no a'amu hopi'nono hofiko jije hungkuno nehopi'nohino so'no huno uyimontonoho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

⁵ Sekwo huno pipi seyohoho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako tohino nejaposo somo a'amu nahon'ngkuji ole wolantifeho. Anituye yahino ito'no in'ngkayo'ne mihwajiyo'ne yahinoso wop'ngofoho. Ose likuji Anituye yofe woho'nomantifeho. Oseso nakwoe yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone Anituye yofe engo imokalokuhwono. A'amu fehohnjo huno ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole wolantifeho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwoneso Anituye yofe engo imokalokuhwone'manji kako tohino nejaposo wop'ngotaho. Oso a'amu hwahoponjofe hunofoho. ⁶ Oso a'amu sohwa huno ane hwafoho. I Anitu kako nakwoe wonyomne'no yano monalofiyo'manji kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe hon'ngkano wonyomne'no yano pipi ulohmmontolo. ⁷ A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo olo so'no yoka ulalokwofo, A'amu hofiko nje fesyohumayo wonyo somo nohon'ngkujo'no Anituye hungkuno ne'njoso utihwa'nyopo i'mofapihwosi hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso'no Anitu kako ngkimo wonyo hwosoho eso peho'no ntantofoho. Nje yahino wonyo somne'no tohino peho'no ntopantofoho. ⁸ Oso yoka hungkunoso ne'njo'manji a'amu fihwa ole wolantifeho. Nakwo hon'ngkano wonyo ne'no uyano. Olo hon'ngkano wonyo hiso ne'no yaso'manji a'amu hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso hwasyo hungkuno hiso huno nosyofisyihwaloho. A'amu fiso hofiko olo hungkuno loso'no ngko Pouli'ni li'male so'no hofiko hwasyo lalokwofo. Hofiko nje yofe monje enisyalokwofo. A'amu hiso hofiko oso hwasyo hungkuno somne'no tohino mayoso hoponoho.

A'amu hopi'nono hon'ngkano nto'nohino somo nto'no mohumulofu.

⁹ Oseso nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo nom'ne a'amu somo nuyokolofanetaho. Nihu'no awonoho. Temtifofo kengo so'nji nakwo a'amu Juta hn'nnonji hon'ngkano wonyomo humalohwono. ¹⁰ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu anga'nohinohwo hon'ngkano wop'ngo'njohwo mohumuyoho. O'o, a'amu hopi'nonohinoso hon'ngkano wonyomo humalofu.

¹¹ A'amu anga'nohino fihwo kako hon'ngkano wop'ngo somne'no huno'njohwo imo'nonto Anitu'nji humamne'ento hon'ngkano wop'ngo tipemanto mohumuyoho.

¹² O'o, a'amu hopi'nono hon'ngkano hwasyo somo nto hwosopee'mentohofoho. Nohwosopeemofontifi Anitumne'no hohujo nto ikinjao'mentohofofoho.

A'amu anga'nohino fihwo kako hon'ngkano wop'ngomo in'ngkunyo sohwo mohumuyoho. Nihu'no awonoho.

¹³ A'amu a'mopijohino mta'ni pisakino wawo'n'ngkiso hopaso a'amufe mango mta'ni pisakino hungkuno swap'wo'n'ngkisofoho. Hwasyo hungkunoso mijo ifofayo pa'nyo liwo'n'ngkohofofoho.

Homa memijo wonyo'njo sohwo kako a'amumo wonyo umokuwo'n'ingciso hopaso a'amufe mango mta'ni hungkuno wonyo swapihwosi a'amumo wonyo umokumontonoho.

14 A'amufe mango mta'ni nom'ne a'amu somne'no sifajo'nji yoka'nji swapiwon'ingkisofoho.

15 Hofiko nom'ne a'amumo komo'nohino siki fonjasy+wo'n'ingkohofofoho.

16 Hofiko ango'meemo nowentifi a'amumo tohino engo uyahon'ingkofi hofiko tango engo mawon'ingkohofofoho.

17 Hofiko a'amu simeho afa inontifi humawon'ingkohofoho sofe yahino somo min'ing kayo'njo iwon'ingkohofofoho.

Oso'no simeho pompengo mifisy+mof+wo'n'ingkiyohofoho.

18 Hofiko Anitumne'no iyoho munyofoho.

Hofikoe yahino wonyo somne'no hofiko Anitu nehonalofoho eso mosyafisiyofoho.

A'amu Anituye hungkuno mt+'mokumentohofoho sohwa ose mt+'mokumentohofofoho.

19 Nakwo huno nayohoho. Anitu kako kakoe hon'ingkanano hungkuno nejapmentisoso oso hungkuno homo somo enjwa'mo humafitne'ento nejapmentisofoho. Nakwo hon'ingkanano homo somo ito'no min'ing kayo'njo so'no nakwo nakwoe hon'ingkanoso wop'ingo'njo hwona'nyoho eso mohnanewono. Oso'no Anitu kako nakwoe hungkuno ikwolofoso sohonta nakwo hungkuno ane'nwoho. 20 A'amu fihwo kako Anituye hon'ingkanano hungkuno somo hofiyo ko in'ingkawesoso Anitu kako wop'ingo hwosoho eso mulonehoho. Hwap'ingoso hon'ingkanano hungkuno hiso nakwoe hon'ingkanano wonyo so'no netihwayo'nefoho. Oso'no Anitu hungkuno hiso nejapmentisofoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohwo osohumo Anitu kako wop'ingo hwosoho ulimontonoho.

21 Anituye yahino a'amumo fo'mayo'neso olohonta utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. I oso Anituye yahino wop'ingo i'mofapisoso hon'ingkanano hungkuno mta'ni m'mofapohoyohoho. O'o, hon'ingkanano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo sohwafe hungkuno so'nji olo yahino nom'ne songo somne'no nalimentisofoho. I oso hiso nom'ne hon'ingkanano mta'ni i'mofapohoho. 22 Hon'ingkanano nto'nohino songo hiso olenoho. A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo Anitu ole ulalofoho. Wop'ingo hwosoho ose ulalofoho. I a'amu hopi'nono Jisasimo simeho hi'ntnnono uy+wo'n'ingkohofoho somo Anitu sekwo wop'ingo kuyoho ulalofoho. Oso'no nom'ne hon'ingkanoso mawon'nyoponoho. 23 Nakwo hwe moyam'i hopi'nonohino hn'nwi hon'ingkanano wonyo'nji'nwoho. Oso'no nakwo Anitu'nji ahwomomo humaneso hopoenohin'maho. 24 I oso'no Anitu kakoe huno mta'ni wop'ingo wonaloho'monto kakoe hwomu nakumo siki nejapmentisofoho. Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'n+mentiso so'no nakwo oso homo somo simeho uyihwaso'no Anitu kako kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi soku wop'ingo kuyoho. 25-26 Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais nakumo nejapmentiso sohwo nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentiso so'no Anitu kako oso wonyo homo somne'no simeho tohino umn+mentiso so'no Jisas kako pompengo ifisya'mentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu wonyo hohonta imentohofoho so'no kako aku tohino komo'no muyofoho. Hwap'ingoso oso sikuno Jisas a'amufe wonyo somjo tohino wae yaofone oso'no hontohumentisofoho. Olohonta a'amu hon'ingkanano wonyo'njoso hofiko hofikoe wonyo somne'no Jisas poyo pe'n+mentiso so'no simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu a'amu homo somo ulimontono, Sekwo hon'ingkanano nto'nohino'njo kuyoho. Nakwoe wonyo somne'no Anitu kako Jisasimo tohino uy+mentiso so'no kakoe yahino ito'nohino somo ujo ehontojwahumentisofoho. Nakwo Anituye yahino ito'nohino somo uhwonalokuhwono.

²⁷ Nakwoe yofe ho'noma'nyo'ne honingkano nti'mo weho. O'o, ni'hu'no awonoho. Oso honingkano hiso ni'hu'nahone nto pijwao'maho. Oso honingkano hiso peho pijwao'maho. Nakwo Anituye honingkano hungkunomo hofiyo'no iningkowentaningkuhwaneshilo. O'o, ni'hu'no awonoho. Yo'mayo wopingo Jisas naloho'mentiso somo nakwo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso hiso nakwoe yofe ho'noma'nyo honingkano somo nto pijwao'maho. ²⁸ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu fihwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingciso oso humnohini Anitu kako wopingo hwosoho ulimontonoho. I honingkano hungkunomo ito'no iningkayo yahinoso hopoenohinimaho. ²⁹ U, oso Anitu sohwo kako a'amu Juta sokune'nohino hwolaho. Nom'ne temtifofo oso hwa ane hwolaho. O'o, awonoho. Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohinofe Anituyoho. ³⁰ Ou, Anitu ne sohwo kako anga'nohinohwo humaho. A'amu fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'nnyo sohwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso sohomo Anitu ulimontono, Kiko wopingo hwosoho. I a'amu nom'ne kako kakoe a'apaho sihu makolo'nyo huhwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo huhumo ulimentono, Kiko huhwosi wopingo hwosoho ulimontonoho. ³¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso'manji i nakwo honingkano hungkuno somo hwotoho wofeentantaho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no nakwo honingkano hungkunomo ho'nomalokuhwono.

4

Anitu Apiloham sohomo hwe wopingo hwosoho ulimentisofoho.

¹ A'amu fihwo kako ole wantimontolikeno. Apiloham sohwo nakwo pa'nyo hweho. Kako nakwoe neyakweho. Oso'no kiko kakine'no pehofo ulihnohino. Ose wantimontolikeno. Ou, ngko ole ulimonnoho. ²⁻³ Anitu Apiloham ole mujofoho. Apiloham jije honingkano wopingo yi'wo'n'ingkino so'no wopingo hwosoho kilalokweno. Anitu ose ulontentesi u, Apiloham kakoe yofe ho'noma'ningkuhwaneshilo. I oso'ne'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofe sohwa ole mtimokumentohofi, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako wopingo hwosoho Apiloham o se ulimentisofoho. Oso'no Apiloham kakoe honingkano wopingo so'no kakoe yofe moho'noma'nimmentiso hweho.

⁴ U, pahnnimo hungkuno upa'nimno. Hwe fihwo kako nom'ne humo syoho ulohofiyoso sohwo kako hamniyoho mayo sohonta siki ntapohoho eso majofoho. O'o, kakoe syohomne'nefoho. I oso'no nakwo Anitumo u'mayo yahinoso ose'njo'maho. Anitu kako a'amu honingkano wopingo iwo'n'ingciso so'no wopingo hwosoho mulonehoho. O'o, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohomo kiko wopingo hwosoho ulimontonoho. ⁵ Oso hwe honingkano wonyo'njo sohomo Anitu kako wopingo imokiyoso hoponoho. A'amu oso homo somo simeho hi'ntnnono unyoso sohomo Anitu kako nuhwononto yahino wopingo'njo pa'nyo uhwononto wopingo hwosoho uli'wo'n'ingkisofoho. ⁶ Hwe yofe engo'njo Ntefit a'amumo mokosyohumamojo sohwo olo hungkuno homo lomne'no mtimokumentisofoho. Hwe fihwo kako Anitumo u'mayo so'no syoho engo ko miyoso sohwo kako Anitumo uningkamoloso sohwo osohomo Anitu kako kiko wopingo hwosoho uloso sohwo kako simonyo uyono.

⁷ Ole mtimokumento,

Anitu a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyoso wae imofihwosi hiyaso'mo ni'hu'nahone ho'nasyihwoso'no hofiko simonyo uyantifeho.

⁸ Anitu hwe fihwo wonyo so'no huno mosyafisiyo'njo yoso sohwo kako simonyo uyono.

⁹ Oso simonyo iyoso a'amu Juta a'apaho sihu kolo'n'wo'n'ingkohofe sofe'nohinotaho. O'o, awonoho. A'amu a'apaho sihu makolo'n'wo'n'ingkiyohofe

so'ntnnefoho. Hwapingoso ole nto lihwone, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Apilohamiye simeho hi'ntnnono uyoso yahino wopingo pa'nyofoho ulimentisofoho. ¹⁰ Oso hungkuno homo somo Apilohammo Anitu ntohonta ulimentisoto. A'apaho sihu nto kolo'nnyohonta ulimentisotaho. Makolo'nyohonta ulimentisotaho. O'o, a'apaho sihu makolo'nyohonta ole ulimento, Kiko wopingo hwosoho, ose ulimentisofoho. ¹¹ Ou, Apiloham a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu ulimento, Kiko wopingo hwosoho ose ulimentisofoho. Tifi no'mo Anitu Apilohammo ole ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ntape so'no wopingo hwosoho kilimentohe so'no kiko yofe kuhwoe'neso jije a'apaho sihu fikolo'nyo. Oso'no Apiloham kako a'amu hopi'nono hofiko hofikoe a'apahomo sihu makolo'nyo ko huhwa Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkohoho sofe hofiyakweho. Oso a'amumo Anitu kako wopingo kuyoho ulimentisofoho. ¹² Apiloham kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no a'amu hopi'nono a'apaho sihu makolo'nyo so'nji a'apaho sihu kolo'nyo so'nji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyoso'no hofiko Apilohamiye imu nefoho. Hwapingoso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso Apiloham pa'nyo umentohofofoho.

Anituye hungkunoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkohoho somnefoho.

¹³ Anitu Apiloham kakoe imu so'ntnne'no hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentisofoho. Apiloham kako Anituye honingkanomo iningkamentiso so'no oso hungkuno hiso ulimentiso'maho. O'o, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahoningki Anitu wopingo hwosoho ulimentiso so'no oso hungkuno hiso Apiloham kakoe imu somo ulimentisofoho. ¹⁴ Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'ntnne'no olo hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentiso sohonta kako a'amu Anituye honingkanomnohohini iningkawowo'n'ngkohoho somnohini ulimentiso'maho. I oso homo somnohini uyontentesi a'amu kakimo simeho hi'ntnnono uyifijontentesi hofiko simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. I Anituye hungkunoso yokumpohn'nyo mmo'n'ngkuhwonesohilo. ¹⁵ Ihwoni. Honingkanomno hungkuno we-e'manji a'amu oso honingkanomno hungkuno homo somo mtihupeso sohwo kako tohino woma'montonoho. I honingkanomno hungkuno ane'manji a'amu fihwo mamt'hupenohoho.

¹⁶ Oseso Anitumo u'mayo honingkanomno anga'nohinomno olenoho, simeho hi'ntnnohinomno uyofoho. Oso'no a'amu hopi'nono huno ole uyono. Nakwo yo'mayo iwo'n'ngkuhwone so'no nakwo Anitumo mu'manehwono. O'o, Anitu kako nakumne'no wopingo nalohommentiso so'no kakimo u'manefoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apilohammo uyimentisoso Apilohamiye imu hopi'nonohino somnefoho. A'amu Anituye honingkanomno hungkuno hi'njo so'nji ane so'ntnnefoho. A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono Apilohammo hopa uyiwon'ngkohofoso Apilohamiye imu nefoho. ¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa ole mtimokumentohofi, Anitu Apilohammo ole ulimento, Ngko kikimo a'amu kengo kengo'mta'ango pi'n'nggo engo sofe hofiyakwosi wakumokumonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. Anitu huhwo sohwo kako a'amu poyo pe'nontife somo ulikafiwo'n'ngkiso hweho. Yo'mayo m'mofapeso utihwa'nyopo nto i'mofapinyo pa'nyo uhwon'wo'n'ngkisofoho. Oso Anitu huhwo sohwo kako Apilohammo hungkuno ulahoningki Apiloham kako oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentisofoho.

¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije ape kako hwomu aswo woma'montonoho. Oso homo somta'ni jije imuso pi'n'nggo engo imo'n'fitnnefoho. Ose ulahoningki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto hontohumamentisofoho. Apiloham kako Anitu hwomu wontapononto ne'no hontohumanto mehomi'maso nihu'nahone a'mane imo'n'imentisofoho. I oso'no Apiloham kako Anitu mta'ni

kakoe hwomu'ne'no hontohumanto a'mane ko imo'nonto kako Anitumne'no hohujo ikinj+mo'mentiso'maho. O'o, kako Anitumne'no simeho hi'ntnnono ne'no umentiso sohwo nakwo a'amu temtitofo kengo kengo mta'ango hn'nwi neyakweho. ¹⁹ Apiloham kakoe soswo *wan hantilet* (100) uyokolofahonngki kakoe ape Sola ape hwonjosi sikoe a'apaho honngkonimentisiyoso poyo wape'nonji mofonepo honngkononji Apiloham kako kakoe hwomumne'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso musikwaj+mmentisofoho. ²⁰ Anitu Apiloham yo'mayo tifi i'mofapone so'no ulahonngki Apiloham kako huno hufa'u syafihu'mentiso'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyoso'no kakoe a'apaho yokumpohn'nyo imokinonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ²¹ Hwapngoso olenoho. Apiloham kako huno ole syafihu'mento, yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso Anitu kako ne imokiyoso hoponoho. Apiloham kako huno ose syafihu'mentisofoho. ²² Oseso Anitu Apilohamiye simeho hi'ntnnonohino uyoso'no huno syafisyonto limento, Apiloham kako simeho hi'ntnnono ne'no ntapwo'nngkiso so'no kako hwe wopngohweho. Ose limentisofoho. ²³ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso ole mtimokumentohofi, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono umentiso so'no Anitu ulimento, Kiko hwe wopngohwosoho. Oso hungkuno mtimokumentohofoso Apilohamne'nohinimaho. ²⁴ O'o, nakwo hi'nnontnne'no mtimokumentohofofoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas poyo imo'nimentiso sohomo Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso oso Anitu huhwo sohomo nakwo simeho hi'ntnnono uyimentihwone so'no wopngokuyoho nelalofoho. ²⁵ Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais kako nakwoe wonyo wayo'ne uhwatimentisofoho. I oso'no Anitu kako Jisasimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo Anitumo simeho uywo'nngkuhwone hn'nyumo wopngokuyoho nelalofoho.

5

Anitu nakumo ole nelalofoho, Sekwo wopngokuyoho nelalofoho.

¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uywo'nngkuhwone so'no Anitu kako nakumo ole nelalofoho, Wopngokuyoho nelalofoho. Oso'no kako nakwoe wonyomne'no simeho tohinoso mumnyofoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako yo'mayo wopngonalohomentiso so'no nakwo Anitunji simeho afa inalokuhwono. ² Nakwo Anitumo ufohi'nifitnne'ento honngkano namommentiso so'no Anitu kako nakumo wopngonelohofalofoho. Oso'no nakwo simonyo yontani nakwo Anitunji wopngopo humayo'ne hontohumalohwono. ³ Simonyoso oso'nohini miyalokuyihwono. O'o, yo'mayo tango ne'maso oso'ntnne'no simonyo yalokuhwono. Hwapngoso yo'mayo tango ne'masoso nakwoe simeho yokumpohn'nyo sosofito'nyonefoho. ⁴ Yo'mayo tangoso ko ne'masoso nakwo yokumpohn'nyo lohofontanngkuhwasi Anitu kako wopngokuyoho wonalimontonoho. Huno ose naihwo'so'no nakwo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ⁵ I yo'mayo wopngoso'no hontohumehwasi nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyihwasi nakwo wonmango monanonehoho. Hwapngoso Anitu kakoe hitohoso nakwoe simehomo ho'nonahumentisofoho.

⁶ Nakwo wopngoso imo'nyo'ne yokumpohn'nyo ane humentanngkuhwoni Jisas kako oso sikuno Anitu ho'nahumentiso somo nakwo a'amu Anitumo hohujo ikinj+mo'nyo hn'nimo asomo netimayo'ne pe'nimentisofoho. ⁷ Jisas kako nakumo simeho nejapwo'nngkiso hopaso nakwo nom'ne a'amumo uyantontaho. Hwe fihwo kako nom'nihwo honngkano wopngonjo sohomo ufo'mayo'ne wape'nimontolaho. O'o, awonoho. I a'amu anga'nohino sohwo kako a'amu ni'hu'no wonyoangkafo sohune'no ufo'mayo'ne wope'nimontolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. ⁸ I oso'no nakwo ni'hu'no wonyo nohumentanngkuhwoni Jisas Kilais kako nakumo nefomayo'ne

pe'n+mentisofoho. Ose imentiso so'no An+tu kako nakumo s+meho nejopalokunjo so'no ut+hwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho.

⁹ Jisas nakumne'no pe'n+mentiso so'no An+tu kako nakumo wop+ngo kuyoho nelalofoho. Oseso nakwo Jisas K+lais+'nji nohumentani nakwo huno ole nayohi, An+tu kako tohino monejaponehoho. ¹⁰ S+mo'mo nakwo An+tuye mango hwona'ni humamotowone sohonta An+tuye Hwomu sohwo nakwoe wonyo'ne pe'n+mentiso so'no kako An+tuye a'amu ne namokumentisofoho. Olohonta K+lais kako songo humaso sohwo kako nakumo ne'no wonfo'ma'montonoho eso huno nayohoho. ¹¹ Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas K+lais kako nakumo An+tu'nji motonefohi'n+ngkahon+ngki nakwo An+tuye a'amu ne imo'nontani s+mony engo yalokuhwono.

Atam'nji K+lais+'njiye hungkunofoho.

¹² Nakwo olo so'no huno nayohoho. Hwe s+mo'mjo sohwo kako wonyo imentiso sohonta olo hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Poyo pe'nyoso oso yahino wonyo homo somta'ni imo'n+mentisofoho. Oso'no nakwo hopi'nono poyo pe'n+wo'n+ngkuhwono hwap+ngoso nakwo hopi'nono wonyo'nj+'nwoho. ¹³ An+tuye hon+ngkano hungkuno m'mofape sohonta nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso wo'mojoponoho. I oso'no An+tu kako kakoe hon+ngkano hungkuno muyo'njo imentiso so'no kako a'amufe yahino wonyo somne'no tohino mummentisofoho. ¹⁴ Oseso Atam nohumanto hon+ngkano wonyo yonto pe'n+mentisofoho. Oso mta'angoso ne'no mj+mo'n+imoponto Mouses+ye s+kuno i'mofapmmentisofoho. S+mo'mo Atam An+tuye hungkuno ko upa'nonto hwotoho fento wonyo imentisofoho. A'amu t+finjoso hof+ko An+tuye hungkuno momaso'njoso Atam hungkuno homo somo hwotoho hmmentiso pa'nyoso ko mahmmentohofoso hof+ko huhwa wonyo yont+fi poyo pe'n+mentohofofoho. Atam kako s+mo'mta'ango sohwo imentiso sohwoe yahino somo a'amu hopi'nono kakimo t+fi in+ngkamentohofofoho. I oso'no t+fi no'mo Jisas kakoe yahino songo a'amu t+fi in+ngkayo'ne moj+imofapmmentisofoho.

¹⁵ Oseso Atam'nji Jisas+'nji siko afa s+mo'mjo hwaswoho. I oso'no siko yahino n+hu'no kengo kengo imo'mentisiyefoho. Atam kako wonyo engo imentiso oso mta'angoso a'amu hopi'nono hof+ko nope'n+wo'n+ngkohofofoho. I oso'no An+tu s+meho wop+ngo m+kun+mposo nejapmmentisoso kakoe hwomu Jisas K+lais nejapmmentisofoho. Jisasiye yahino wop+ngoso Atamiye yahino wonyo somo nuyakolofonto nakwoe wonyoso wae enao'mentisofoho. ¹⁶ An+tu kakoe hwomu nakwoe hwaho lopo uhwat+mentiso sohonta kako Atam olo hwaho lopo yahino wonyo imentiso hopa imentiso'maho. Atam kako s+mo'mo wonyo yahon+ngki An+tu kako nahon+mentisoso nakwo hopi'nono wonyo ihwasi poyo pe'nyo'ne nahon+mentisofoho. An+tu ose nahononto kakoe huno mta'ni kakoe hwomu nakumo wop+ngo nalohofone nejapmmentisofoho. Oso wop+ngo naloho'mentiso so'no wop+ngo kuyoho nelalofoho. ¹⁷ Hwe s+mo'mjo Atam sohwo kako An+tuye hungkuno haloho maposo'njo imentiso so'no nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi poyo pe'noma'ment+hwonefoho. I oso'no An+tu kako nakumo wop+ngo naloho'mne'ento kakoe hwomu nejapmmentisofoho. A'amu fihwo kako yo'mayo Jisas imentiso somo s+meho wop+ngo uyoso osohumo An+tu kako wop+ngo kuyoho ul+hwosi songo ne'no humayo'neso uy+montonoho. Oso a'amuso kako Jisas K+lais+'nji ne'no nohumahwosi yo'mayo somo Jisas+'nji mokosyohuman-tokutnnefoho.

¹⁸ Ihwoni, hwe anga'no kako wonyo imentiso so'no nakwo hinjoho'nwi hon+ngkano wonyo'njo imo'n+ment+hwonefoho. Oso'no poyo wape'n+fe nal+mentisofoho. I, t+fi no'mo hwe anga'no Jisas sohwo kako wop+ngo imentiso so'no kako nakwoe wonyo hon+ngkano somne'no poyo pe'nyo hungkuno somta'ni nakumo is+hutofonemanto songo humayo'neso nejapmmentisofoho. Oso'no An+tu kako wop+ngo kuyoho nelalofoho. ¹⁹ Ihwoni. Olenoho. Hwe anga'no kako An+tuye hungkunomo

haloho maposo'njo imentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nwi yahino wonyo imo'mentihwonefoho. I hwe anga'nohino nom'ne sohwo kako An+tu ye hungkunomo haloho po'mentiso so'no An+tu kako a'amu pi'n+ngo engo hn'nyumo wop+ngo kuyoho nal+mentisofoho.

²⁰ An+tu a'amu hn'nyumo kakoe hon+ngkano hungkuno nejapmmentiso so'no nakwo nakwoe hon+ngkano wonyoso ni'hu'no wonyo hon+ngkon+mentihwonefoho. Nakwo wonyo engo ko yahon+ngkuhwoni An+tu kako nakumne'no wop+ngo m+kun+imposo wonyoangkafo nelohofalokunjoso nakwoe wonyo engo somo yakolo'nnyofoho. ²¹ Hohonta yahino wonyo engoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumanto poyo namokumojofoho. Olohonta An+tu kako nakumo wop+ngo nalohofonto kako wop+ngo kuyoho nalonto songo humayo'neso nejopalofoho. Hwap+ngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

6

Nakwo Jisas Kilais+nji sape'n+mentihwono.

¹ Oseso nakwo pehofo lanehwono. An+tu nakumo wop+ngo nalohofone'neso engo imokiyo'ne so'no nakwo hon+ngkano wonyoso ne'no uyano. Ose lane'elaho. ² O'o, ose molanehwono. A'amu poyo pe'noso sohwo kako apa'no wonyo miyonehoho. Oso pa'nyo nakwo Jisas+nji sope'n+ngkahon+ngkuhwoni wonyoso apa'no nakumo mon-emokosyohumuyoho. Oso'no nakwo wonyoso ne'nohino peho'no uyantanto. ³ Nakwo Kilais Jisas+mo ufohi'nontani mijo kiyomayo yahino somo in+ngkamentihwonefoho. Nakwo Jisas+mo ufohi'n+mentihwone so'no kako'nji poyo sape'n+mentihwonefoho. Olo hilo so'no sekwo huno kaseyohoho. ⁴ Mijo kiyomayo yahino imayoso olenoho. Nakwo Kilais+mo poyo sope'n+fohi'n+ngkahon+ngkuhwoni An+tu nakumo Kilais+nji pi'n+momo soho'nonahumentisofoho. Oseso An+tu kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Kilais+mo songo ul+ka'mentiso sohonta nakwo'njimo songo sonel+ka'mentisofoho. Oseso Jisas kako songo humayo'ne neso ma'mentiso hopaso nakwo hn'nwi songo humayo'ne neso ma'mentihwonefoho.

Oseso nakwo Kilais+nji songo ne'no humentihwanefoho.

⁵ Oseso nakwo kako'nji poyo sape'n+fohi'n+mentihwonehn'ny+mo u, An+tu Jisas+mo ul+ka'mentiso hopaso nakwo'nji sonel+ka'mentisofoho. ⁶ Nakwo huno ole nayohi, Jisas nakwoe wonyo'ne'no poyo pe'n+mentiso sohonta nakwoe yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohumo Jisas kako poyo imokumentisofoho. Oseso olohonta nakwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyo mohumulohwono. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso moi'wonoho. ⁷ A'amu si'mo'mo pe'noso sohumo yahino wonyoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho.

⁸ Ou, nakwo Jisas+nji poyo sape'n+mentihwone so'no nakwo si'meho hi'ntnnono ole uyalokuhwono. Nakwo Kilais+nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁹ Nakwo huno nayohoho. Jisas kako pi'n+mo nta'ni apa'no songo lika'mentiso sohwo kako apa'no poyo mape'nonehoho. Oseso Jisas kako poyo pe'nyo yahino yokumpohn'nyoso hwotoho nto hmmentisofoho. ¹⁰ Jisas+ye poyo pe'nyoso olenoho. Kako si'kuno anga'nohino somo pe'n+mentiso sohonta kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo ni'hu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yaofonto An+tu ufohi'n+mentiso sohwo olohonta kako An+tu'nji songo ne'no humaho.

¹¹ Oso hopaso sekwo huno fi'syafi'hu'n+mno. Sekwo hokunonji Jisas+nji poyo sape'n+mentohofa so'no oso yahino wonyoso sekwo hokumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumanehoho. O'o, sekwo Kilais+mo ufohi'n+mentohofa soku An+tu'nji humalofa. Oso'no sekwo huno fi'syafi'hu'n+mno. ¹² Oseso oso yahino wonyoso nakumo nonemokosyohumawoloho. Yahino wonyo kikimo wokumokosyohumamo lihwosi

yahon'ngkuhwosi jije hunomo huno wonyo ku'maso somo kiko osomo in'ngkahutoho. O'o, oso huno wonyo hiso foho'nafo. ¹³ Oseso sekwoe sife aho timo a'apaho oso'nji yahino wonyo somo ikutoho. Sekwo poyo pe'nontifi apa'no songo lika'mentohofoso'no sekwoe sife aho a'apaho timo oso Anitumo uyikuji sekwo kakoe yahino wop'ngo somo nto'nohini fiyimno. ¹⁴ Sekwo huno seyohoho. Yahino wonyoso sekwoe hwe engo imo'n'ngkuhwosi mosemokosyohumanehoho. I nom'neso ole. Oso hon'ngkano hungkuno Mouses sejapmmentiso homo somo enjwa'mo mohumulofoso. Oso hungkuno hiso ole nalimojo. Hon'ngkano hungkunomo mtihupe'manji poyo wape'n'imnoho. Oso hi enjwa'mo mohumulofoso. O'o, Anitu kako wop'ngo seloho'mentiso so'no sekwo kako'nji ufohi'nontifi sekwo Anituye pompenjiyomo humalofoso.

Nakwo yahino wop'ngo sohwo syoho ulohofiyomo umo'nano.

¹⁵ Oso'no nakwo pipi yanehwono. Anitu kako nakumo wop'ngo naloho'mentiso so'no nakwo hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumulohwono. Oso'no nakwo yahino wonyoso anga'no anga'no apa'no uyantantaho. O'o, nihu'no awonoho. ¹⁶ U, sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo syoho ulohofiyonto kakoe hungkunomo haloho pewo'n'ngkiso so'no oso hwe nom'ne huhwo sohwo kakoe hwe engo imo'n'ngkuhwosi kakimo yokumpohn'nyo womokosyohumamontonoho. Ihwoni. Yahino wonyoso oso pa'nyofoho. I kiko oso yahino wonyoso ne'no yohojo'no oso yahino wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo wokumokosyohumamontonoho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo kako kikimo yokumpohn'nyo kumokosyohumahwosi poyo wakumokumontonoho. U, yo'mayo Anitu umomo kilososo u, kiko oso hiso yohojo'no Anitu kako jije hwe engo imo'n'ngkuhwosi kikimo wokumokosyohumamontonoho. Ose yohojo'no Anitu kako kikimo wop'ngo hwosoho wakil'montonoho. ¹⁷ Sime'mo sekwo yahino wonyo sohwo syoho ulohofiyontifi wonyo'nohino imotofoho. I osohonta sekwo Anituye hungkuno ne somo upa'nontifi hungkuno homo somo simeho uyontifi hungkuno hiso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso. Oso'no nakwo Anitumne'no simonyo uyano. ¹⁸ Yahino wonyo sohwo sekumo impo'angomo nomokokilo'mokosyohumentan'ngki Anitu kako hano hwosampento isihutofosema'mentisofoho. Oseso Anitu kako sekumo yahino wop'ngo sohwo syoho ulohofiyomo semokumentisofoho.

¹⁹ Oseso sekwo huno tifo'njo sokune'no ngko oso syoho ulohofiyomo'ne pahnnimo hungkuno apa'no waselimo. Hohonta sekwo sekwoe sife aho hopi'nono yahino wonyo somo uyontifi kakoe syoho ulohofiyontifi yo'mayo yo'mayo hon'ngkano nihu'no wonyo imotofoho. I oso'no olohonta oso pa'nyoso sekwoe sife aho yo'mayoso Anitumo uyikuji yahino wop'ngo sohwo syoho ulohofiyomo hmmo'n'imno. Ose ikuji sekwo hon'ngkano wonyo ane umo'nantifeho. ²⁰ Sime'mo sekumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo semokosyohumentan'ngki yahino wop'ngoso mimmotofoho. ²¹ Oso hohosohonta sekwo nohumantifi sekwo wop'ngo humamotofotaho. O'o, oso yahino wonyo hiso sekumo poyo wasemokumonto imojofoho. Oso'no hohonta sekwo yo'mayo wonyo imotofo so'no sekwo olohonta wonimango senalofoho. ²² Oseso Anitu olohonta kako impo'ango somjo yahino wonyo somta'ni nto isihutofosema'maho. Oso'no olohonta Anitu kakoe syoho ulohofiyomo nto semokumaho. Oseso sekwo kakoe yahino wop'ngo somo in'ngkayo so'no simeho semo'n'ngkahon'ngki hon'ngkano wonyo'maso imo'nalokwofo sokumo engolopohamo songo ne'no humayo'ne sejapmmentisofoho. ²³ A'amu wonyo iwo'n'ngkohofoso sofe mpe mayo pa'nyoso poyo pe'nifitnnefoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho uyiwon'ngkuhwone hn'nimo Anitu kako songo ne'no humayo'neso siki nejponefoho. Oso songo ne'no humayoso nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'nji ufohi'nimentihwone somnoho.

7

Nakwo yahino songo Jisas Kilais mta'angoso uyano.

¹ Nje a'amu soku, sekwo Mousesiye honingkano hungkuno somne'no huno'njo sokune'no olo hungkuno loso waselimonne'no yohono. A'amu songo humalofo sohonta hofiko honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofo. Hofiko tifi iningkayo'nefoho. I a'amu poyo pe'nyoso pipi iningkapifitnne'elo. Awonoho. Songo ne'nohinofoho. ² A'mu fisi hwehumo uma'ningkuhwosi oso hwe sohwo songo nohumentaningkuhwosi honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso nihu'nahone sekumo mokotiku'nnyofoho. Osohonta oso a'musiye hwehwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso honingkano hungkunoso oso a'mu simo apa'no momokilo'mokosyohumanehoho. O'o, oso a'musi kako apiwojo wohumamontonoho. ³ I a'mu fisi kako kakoe hwehwo simo'mjo sohwo kako songo nohumentaningkuhwosi oso a'musi kako ape ma'nyo honingkanoso nomtihupehwosi nom'nehumo uma'noso'manji oso a'musiye honingkanoso wonyo umo'nimontonoho. U, hwe sohwo poyo pe'ningkuhwoso'ne'manji i oso a'musi kako nom'ne hwehumo uma'nyo'manji oso hiso wopingofoho. Oso yahino hiso honingkano hungkuno somo mtihupe-e'ne'maho. O'o, oso wopingofoho.

⁴ Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Hungkuno hiso ne hwapingoso ole'nefoho. Simo'mo Mousesiye honingkano hungkunoso sekwoe hwehwo pa'nyo humamentisofoho. I oso hohosohonta sekwo Jisas Kilais'nji sekwo poyo sape'nimentohofoho sohonta sekwo honingkano hungkuno homta'ni pe'nimentohofoho. Oseso honingkano hungkunoso sekumo apa'no momokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Kilais songo lika'mentiso sohomo sekwo makotiku'nimentohofoho so'no sekwo hokunonji songo lika'mentohofoho. Oseso sekwo Anituye yahino wopingoso iyo'ne humalofo. ⁵ Hohonta nakwoe a'apaho huno simoho timo oso yo'mayo wonyoso umo limojo oso hiso ne'no yontaningkuhwoni oso yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojofoho. Oso hohosohonta Anituye honingkano hungkunoso nakumo ole nelahonjoso sekwo yo'mayo wonyoso iku-toho. Ose nelahonjo sohonta nakwo wonyo engo so'no ne'mo'nngkahonngki ne'no imotohwonefoho. Oso yahino wonyo hiso nakumo poyo wonamokumonte'no yohoho. ⁶ I olohonta nakwo Jisas Kilais'nji poyo sape'nimentihwone so'no oso yahino wonyo hiso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohwo momokilo'mokomokonesyohumanehoho. O'o, Kilais nakumo isihutofonema'mentisofoho. Oseso olohonta nakwo oso honingkano hungkuno mtimokumentohofoho somo enjwa'mo mohumuyontani nakwo a'amu songo pa'nyo imo'nontani Anituye Towahunofe mampaho somo iningkowalokuhwono.

Yahino wonyoso nakumo wonyo namokumentisofoho.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Honingkano hungkunoso wonyofoho wolantantaho. O'o, nihu'no awonoho. U, honingkano hungkunoso yahino wonyo yohotoho ose monajo'njo yontentesi nakwo ole hnnontaningkuhwanesohilo. Nakwo wonyoso ane'nwoho. Ose hnnontaningkuhwanesohilo. I olo so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nngkuhwaloho. Ose monajo'njo yontentesi a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi ko nimo'nngkahonngkuhwosi ngko ole li'mnesohilo. Ngko wonyoso ane hwo'nyoho. Ose lontan'imnesohilo. ⁸ Simo'mo ngko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi manimo'nyo'njo yontanngki Anituye honingkano hungkuno ntimento, Kiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'nngkuhwoloho. Ose upa'nimentohe sohonta nje hunoso nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi engo nimo'nmentisofoho. Olo so'no selalokweno honingkano hungkuno sohwo kako honingkano wonyoso yohotoho monajo'njo yontentesi oso honingkano wonyoso

kakoe yokumpohn'nyoso ane'nesohilo. ⁹ Hohonta ngko honingkano hungkuno mupa'nyo sohonta ngko hwe wopingo hwo'nyoho syafihu'motefoho. I oso hohosohonta ngko honingkano hungkuno upa'nonji yo'mayo imote so'no huno syafisyonji limentoho, Ngko wonyo'njo hwo'nyoho. Oso hiso nuhwononji yahino wonyo hiso ne'no yonji yahino wonyoso yokumpohn'nyo n+mokosyohumentaningki uhwonimentoheso honingkano wonyo huhwo sohwo ngkimo poyo n+mokone so'no uhwonimentohefoho. ¹⁰ Oso honingkano hungkuno Mouses nalimentisoso ole so'no nejapmmentisofoho. A'amu hofiko honingkano hungkunomo hofiyo'no iningkafijoso songo pa'nyo humafitne'ento nalimentisofoho. I ngko oso hungkuno homo somo nupa'nonji ole limentoho, olo hungkuno homo losomo ngko ito'no miningkayo'njo imeso poyo pe'nimnoho limentohefoho. ¹¹ Ngko huno ole syafihu'mentoho, Honingkano hungkunomo iningka'me'manji honingkano wonyo somo ngko uyakolo'monnoho. Ngko huno ose ko syofisyahoningko honingkano wonyoso yokumpohn'nyo n+mokosyohumentaningki kako honingkano hungkuno somo hwasyo hwasyo imote so'no oso honingkano hungkuno huhwo sohwo ole ntimento, Kiko poyo pe'nyo. Ose ntimentisofoho. ¹² Oseso nakwo huno nayohoho. Anitu kakoe honingkano hungkunoso nihu'no wopingo'nohinofoho. Oso hungkuno anga'no anga'nohinoso hopi'nono nto'nohinoho. Wonyo hungkunoso anefoho.

¹³ Oseso pipilo. Oso wopingo hiso ngkimo poyo wan+mokumontolaho. O'o, ose'maho. Yahino wonyo sohwo kako poyo wan+mokumonte'no yohoho. I honingkano hungkuno somo upa'nonji yahino wonyo somo utihwa'nyopo uhwononji nje honingkano wonyo engo somo uhwonimentohefoho. Ngko Anituye honingkano hungkunomo upo'ningkahoningko yo'mayo wonyoso yohotoho ko ntahoningki nje simeho timo sife aho yo'mayo wonyoso umo limoteso ngko wonyo hiso ne'no iwo'ningkohefoho. Oso'no honingkano wonyo yahino nihu'no wonyofoho nningkohoho.

Honingkano wonyoso nakwoe hunomo impe intofonesyohumaho.

¹⁴ Anituye Towahuno sohwo kako Anituye honingkano hungkuno Mousesimo uyimentisoso Mouses kako mt'i'mokumentisofoho. I oso'no oso honingkano hungkuno homo somo ngko miningkayo'njo yahoningko yahino wonyoso yokumpohn'nyo n+mokosyohumentaningki ngko oso yahino wonyo huhwo sohwo syoho ulohofiyo imo'nimentohefoho. ¹⁵ Ngko nje yahino wonyo iwo'ningkoheso neso ngko huno maniyohoyohoho. Ngko yahino wopingo'nohini uyimo ko lonji oso yahino wopingo hiso mimmnehono. I oso yahino wonyoso miyo'njo uyimo ko lonji oso wonyo engoso iwo'ningkohefoho. ¹⁶ Ngko honingkano wonyoso imote so'no ngkilaho lohono. Oso'no honingkano hungkuno Mouses nalimentisoso ngko wopingo uhwoningkohono. ¹⁷ Yo'mayo wonyo iwo'ningkoheso ngkilaho lalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Oso wonyo iwo'ningkohe hiso nje huno mta'ni'maho. O'o, yahino wonyo nje simeho mo'mo mnawojoso yokumpohn'nyo imo'ningkahoningki oso wonyo hiso yalokweno. ¹⁸ Ngko huno ole niyohoho. Nje simeho mo'mo wopingoso momnauyoho. O'o, nje simeho wonyo'nohino umo limojofoho. Nje hunoso yo'mayo wopingo'nohini uyimo ko lontneso nje simeho sohwo wopingo hiso miyonehoho. Oso'no wopingo yahino iyoso'no ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. ¹⁹ Yo'mayo yahino wopingoso umo ko lonji yontneso ngko miyiwon'ningkiyonoho. Yo'mayo wonyoso mimmnehono lontneso oso wonyo hiso ngko iwo'ningkohono. ²⁰ Yo'mayo yahino wonyoso ngko miyo'njo umo lontneso oso hiso ngko iwo'ningkohono. Oso hiso nje huno mta'ni'maho. O'o, nje simeho sohwo fiyo ntahoningki ngko iwo'ningkohono. Hwapingoso nakwoe simeho mo'mo yahino wonyoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

²¹ Oso'no olo yahino wonyo loso nje simeho mo'mo mnaweho. Ngko yo'mayo yahino wopingo umo ko lontneso yahino wonyo somo hwasopeefiwo'ningkohe hwo'nyoho. ²² Nehopi. Nje huno somo ngko ole syafisyiwo'ningkoho, Anituye honingkano hungkunoso wopingo'nohinofoho. Ose syafisyiwo'ningkohono. ²³⁻²⁵ I oso'no ngko ole honingkonalokweno. Yahino wonyoso nje simeho mo'mo mnanoweho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo'nji nje hunomo Anituye honingkano hungkuno wopingo sohwo mnawojo sohwo'nji ikujoho fongki'nalokusiyo. Nje huno somo ngko Anituye honingkano hungkuno sohwoe syoho ulohofiyi hwo'nyoho. I oso'no nje simeho sohwo kako yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyi hweho. I oseso oso yahino wonyo sohwo kako ngkimo impo'angomo wonihumaji'monto yahonngki ngko youwo youwo lalokweno. Nje simeho honingkano poyo pe'nyo somo ipenimotowalokunjo somta'ni tihwo wontima'montolo. Ngko nihu'no wonyo hwo'nyoho.

I oso hiso'no Jisas Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo kako honingkano wonyo yokumpohn'nyo somta'ni ngkimo isihutofonimayo'ne hweho. Kako ngkimo asomo ntima'maso so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno.

8

Kilais nakwoe wonyo somo wae enaofonto kakoe Towahuno Wopingo nejammentisofoho.

¹ Oseso nakwo Kilais Jisasi'nji ufohi'nnyo so'no Anitu nakwoe honingkano wonyo somne'no simeho tohino muhmnyofoho. Oso'no kako hungkuno ikwolofoso sohonta nakwoe wonyo somne'no nakumo tohinoso monejaponefoho. ² Hwapingo Anituye Towahuno sohwo nakwo Kilais Jisasi'nji monahumokumentiso sohwo kako songo ne'no humayo'ne nejaposo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso yahino wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no oso yahino wonyo huhwo sohwo kako ngkimo poyo nimokumne'ento yalokunjo sohwo ngkimo apa'no mipenimotawenohoho. ³ Mouses kako Anituye honingkano hungkuno neyakwosamo uyimentiso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano nto'no iningkapifitne'ento nejammentisofoho. I oso'no yahino wonyoso nakwoe simeho mo'mo mnawojo so'no nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi nohumentani honingkano homo somo nto'no miningkammentihwonefoho. Oseso nakwo honingkano hungkuno ito'no ining kayo yokumpohn'nyoso ane'nwi humentaningkuhwoni honingkano hungkuno hiso nakumo wopingo monamokumentisofoho. I oso'no Anitu kako wopingo namokumentisofoho. Hwapingo kako kakoe Hwomu nakwoe hwaho lopo uhwojahonngki kako a'amu nakwo pa'nyo imo'nimentisofoho. Oso kako a'amu nakwo pa'nyo imo'ningkahonngki Anitu nakwoe wonyomne'no tohino engo uyahonngki Kilais oso hiso'no poyo imo'nimentiso so'no Anitu kako oso yahino wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyo homo somo wae yao'mentisofoho. ⁴ Honingkano hungkunoso ole lonetihwalofoho. Sekwo honingkano wopingomnohini finingkamno. I Anitu kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo wae yao'mentiso so'no olohonta nakwoe simeho yo'mayo wonyo umo lihwosi ko yososo nakwo miningkohwanehwono. Oso wonyoso nakumo monemokosyohumanehoho. O'o, nakwo Anituye Towahuno Wopingo so'nji nohumentani kakoe mampaho osomo nupo'nontani honingkano wopingo'nohini somo tifi iningkowalokuhwono. Oseso Anitu nonahononto wopingo kuyoho nelalofoho.

⁵ Oseso a'amu hofikoe simeho yo'mayo wonyo umo lonte osomo yahonngki oso homo somo hofiko tifi iningkawowo'ningkohoho so'no oso yahino wonyo hiso hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. I, a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo hofiko kakoe mampahomo

in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo hof'ikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkisofoho. ⁶ Oseso oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ngkiso so'no hof'iko poyo pe'n'ngkuji t'ikanomo ufitnnefoho. I, Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo kako kakoe a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ngkiso so'no hof'iko wop'ingo nohumaf'ikui simeho pompenjiyo'nji wohumantifeho. ⁷ Oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumentan'ngki hof'iko Anituye mangohwa imo'n'mentohofofoho. Hwap'ingoso hof'iko Anituye hungkuno somo enjwa'mo mohumunyofoho. Hof'iko Anituye hungkuno homo somo in'ngkayoso hopo'maho. ⁸ A'amu hof'iko yo'mayo wonyo hof'ikoe simeho umo lonteso iwo'n'ngkohoho. Oso a'amu hiso hof'iko Anituye simeho wop'ingo umo'nyo'neso mmokufitnnohofo.

⁹ I oseso Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho mo'mo humunyo'manji sekwo sekwoe simehoso yo'mayo wonyoso umo lihwosi yososo miyonehoho. O'o, sekwo Anituye Towahunofe yahinomo in'ngkwalokwofo. I, a'amu fihwo kako Anituye Towahuno ane hwo'manji kako Anituye a'amu hwo'maho. ¹⁰ Yahino wonyo sohwo kako j'je a'apahomo poyo kumokososo u, Kilais kako j'je simeho mo'mo humunyo hwosi'manji j'je huyo'mangoso songo wohumamontonoho. Hwap'ingoso Anitu wop'ingo hwosoho nto kil'mentisofoho. ¹¹ Jisas kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu kako apa'no songo ul'ika'mentiso sohwo kakoe Towahuno kikimo kuhumunyo hwosi'manji kako Kilais'mo ul'ika'mentiso hopaso kako j'je a'apaho apa'no songo kilokafonefoho. Hwap'ingoso kakoe Towahuno kikimo kuhumunyofoho.

Anitu kakoe Towahunoso nakumo kakoe mehomi namokuwo'n'ngkohoho.

¹² U, nje a'amu soku, yo'mayo wonyo nakwoe simeho umo lonte osomo peho'no in'ngkwalokwofo. Oso yahino wonyo huhwo sohwo sekumo mosemokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Olohonta nom'ne songo nemokosyohumaho. Osohumnohini un'ngkowano. ¹³ Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyo uyano lifijo'manji u oso hiso ifijosos sekwo poyo pe'n'ngkuji t'ikanomo ufitnnefoho. I oso'no sekwo sekwoe simeho mo'mo Anitu kakoe Towahunoso sekumo sehumunyo hwas'manji kakoe yokumpohn'nyoso nomaf'ikui yahino wonyo simeho umo liwo'n'ngkiso somo monje yasy'ikui poyo umokantifeho. Poyo imokukuji sekwo songo wohumantifeho.

¹⁴ A'amu Anituye Towahunofe mampahomo haloho pewo'n'ngkohofoso hof'iko Anituye mehomi nefoho. ¹⁵ Anitu kakoe Towahunoso nakumo apa'no iyoho enamofone ne j'apmmentiso'maho. Nakumo apa'no impe hopa nantofone ne j'apmmentiso'maho. O'o, Anitu kakoe mehomi ne imo'nyo'ne kako kakoe Towahuno Wop'ingo ne j'apmmentisofoho. Oseso nakwo kakoe mehomi'nwi nohumentani nakwo Anitu kakine'no iyoho miyontani Nje Mpohwosoho ul'wo'n'ngkuhwonefoho. ¹⁶ Anitu kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo kako nakwoe simeho mo'mo humunyo sohwo ole nal'wo'n'ngkohoho, K'iko Anituye mehomi hwosoho. Ose nal'wo'n'ngkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Ou, nehopi. Nakwo Anituye mehomi'nwoho. ¹⁷ Oseso nakwo Anituye mehomi hn'n'imo Anitu kako kakoe mehomi hn'n'ne'no yo'mayo elofisosyohumasoso ne j'aponefoho. Anitu kako yo'mayo Kilais'mo ujososo nakumo ne j'aponefoho. Olohonta nakwo Jisas'nji mo joku'n'ngkuhwasi yo'mayo tango Jisas ma'mentiso hopaso womano lihwasi maso'manji u hwangku no'mo nakwo Kilais'ye yofe engo so'nji kakoe anggo wonyoangkafo so'nji kako'nji nomanefoho.

Hwangku nakwo Kilais'nji nohume hwasi kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumanefoho.

¹⁸ Nakwo Anitumne'no syoho yontan'ngkuhwasi yo'mayo tango ne'masoso olo tango hiloso we'efoho. I hwangku nakwo Anitu'nji nohumehwasi yo'mayo wonyoangkafo m'ikun'impososo ujo ehontojwasoyoso somo uhwon'ngkuhwasi nakwo

olo tango we'e loso'no huno mosyofisyanehwono. ¹⁹ Yo'mayo hopi'nono ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anitu mti'mokumentisoso hontohumaho. Yo'mayo so'no hontohumantifi Anituye mehomi ne hn'nimo utihwa'nyopo ujo ehontojwonasyoso sohonta nahonyo'ne umo'n'ngkan'ngki hontohumaho. ²⁰ Hohonta Atam kako Anituye hungkunomo hwotoho hmentiso sohonta olo nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Hohosohonta yo'mayo Anitu kako mti'mokumentisoso Anitu kako hungkuno lahon'ngki yo'mayoso wonyo imo'n'mentisofoho. Oso yo'mayo yofoho, piso hohwayo oso iwo'n'ngkiso uhwon'wo'n'ngkuhwoneso apa'no wop'ngo imo'nyo'ne hontohumaho. ²¹ Nakwo Anituye mehomi ne hn'nimo ujo ehontojwonasyoso sohonta yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso apa'no wop'ngo imo'nonefoho. Oso hohosohonta yahino wonyoso n'hu'nahone moi'wo imo'n'ngkuhwosi nakwo a'amu hn'nnonji yo'mayo so'nji Anitu kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji nohumentihwanefoho.

²² Nakwo huno moi'wonoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu mti'mokumentisoso oso wop'ngo i'mofapone so'no hontohumafikuji hofiko tohino tipemayoso moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mantifi tohino tipemawo'n'ngkohoho oso hopa tipema'mop'kujo somta'angoso olohonta u'mofapmmonthono. ²³ I, yo'mayo tohino Anitu mti'mokumentiso osomnohini mumnalofiyoho. O'o, nakwo a'amu hi'nnonjimo nemnalofoho. Anitu kako yo'mayo hwangku nakumo nejapone so'no hofiko huno syafihupitnne'ento kakoe Towahuno simo'mo nejapmmentisofoho. I olohonta nakwoe a'apahoso yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo enjwa'mo humentani tohino engo nemn'ngkahon'ngki youwo youwo lontani nakwo olo so'no hontohumalohwono. Anitu kako nakumo yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somta'ni n'hu'nahone asomo nemahwosi kako nakumo a'apaho songo nejap'hwosi n'hu'nahone nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo'ne namokonefoho. ²⁴ Nakwo oso hiso ne imo'nyo'ne hontohumalohwono. U, oso yo'mayo hiso ne imo'nontentesi nakwo mohontohumehwanesohilo. U, hwe fihwo kako oso yo'mayo hiso'no nohontohumawosi oso ne homo somo nuhwon'ngkuhwosi oso'no kako apa'no mohontohumanehoho. ²⁵ U, nakwo yo'mayo muhwonyo so'no nakwo huno syofisyihwasi simeho hi'ntnnono uyasoso u, neso womantanoho. Oso'no nohontohumehwasi in'ngo momofanehwono.

²⁶ Oso hiso'no hontohumalohwone hiso nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi humentan'ngkuhwoni Anitu kakoe Towahuno Wop'ngo huhwo'nji nakwo Mpohumo jomo ujo so'ne nefe'mawo'n'ngkisofoho. Nakwo Mpohumo pehofo ulane'entani huno mon-eyahon'ngki nakwoe simeho mo'mnohini humotaho lalokuhwono. Oso'no nakwo yoloho ne hiso'no Mpohumo mujofoho. I oso'no Anitu kakoe Towahuno Wop'ngoso nakwoe simeho mo'mo nakune'no hitoho ulofahon'ngki kako Anitumo nakune'no yoloho uli'wo'n'ngkisofoho. Oso Towahunofe mampahoso Anitu kako'nohini upa'n'wo'n'ngkohoho. ²⁷ Mpohwo kako'nohini nakwoe simeho mo'mo nahonyo sohwo kako Towahunofe huno somne'no huno uyohoho. Towahuno sohwo kako yo'mayo Anitu kako umo'nalokunjo so'no huno uyahon'ngki kako nakumne'no Mpohumo jomo ujoso'no nto'no uli'wo'n'ngkisofoho.

²⁸ I nakwo olo so'no huno nayohoho. Anitu kako a'amuso nje yahinoso ifitnne'ento imentiso osomo uhwosopo'mentisofoho. A'amu hiso hofiko Anitumo simeho ufijo'manji yo'mayo tango u'maso somo Anitu kako oso homo somo wop'ngo umokiyo'ne hweho. ²⁹ Hwap'ngoso hohonta Anitu kako nakumne'no huno uyahon'ngki Anitu nje hwomu hopa imo'n'fitnne'ento nahwosopo'mentisofoho. Oseso Kilais nela'wehwo kako simo'mta'ango sohwo imo'n'ngkahon'ngki nakwo a'amu pi'n'ngo engo hn'nwi homn'ngkwa'wehwo homnampisyona'ni imo'nalokuhwono. ³⁰ Hohonta Anitu nakumo nahwosopo'mentisofoho.

Nahwosopo'mentiso hn'nimo ngkimo n'i'mapitne'ento joho nalimentisofoho. Joho nalonto wopingo naloho'mentiso so'no ole nelalofoho. Sekwo wopingo kuyoho. Wopingo namokumentiso so'no nakwo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumentihwanefoho.

Anitu nakune'no hitoho ulofalokunjo sohwo kako monesikwajonehoho.

³¹ I oseso Anitu kako nakumo yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no nakwo huno pehofo syofisyanehwono. Anitu nakwo'nji humanto nefo'mawo'n'ngkiso so'no nakumo a'amu wonyo nalohofiwon'ngkohoho somne'no huno pi'ningo mosyofisyanehwono. O'o, hofiko nakumo moneyakolopitnehofo. ³² Anitu nakune'no hitoho ulofahon'ngki kakoe Hwomu kakine'no simeho uy'wo'n'ngkiso sohune'no nakumo wonejapmmonteso huno pi'ningo mosyafihu'mmentisofoho. O'o, awonoho. Nakwoe wonyomne'no poyo pe'none'ento uhwatimentisofoho. Oseso oso kakoe hwomu nejapmmonteso so'no nakwo huno ole nayohi, Yo'mayo nefo'mayo'ne hi wonejapmmontonoho.

³³ Anitu nakumo kako'ne nahwosopo'mentiso hn'nimo sekwo wonyo kuyoho eso tihwo wonalimontolo. O'o, Anitu huhwo kako nakwoe wonyo wae enamofonto wopingo kuyoho nal'wo'n'ngkisofoho. ³⁴ Nakwoe yahino wonyo somne'no tohino womapife eso tihwo walimontolo. O'o, Kilais Jisas oso wonyo homo somne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohwo kakoe kan'ngkwohwo Anituye aho anga sohohnta'ni nohumentan'ngki Seten kako nakumne'no wonyo kuyoho nelahon'ngki Kilais nakumne'no Mpohumo jomo ulalofoho.

³⁵ Jisas Kilais nakumo hitoho m'kun'imposo engo nejap'wo'n'ngkisoso wae pehohwo wenamo'mtolo. U, yo'mayo tango nakumo ne'maso'manji u tohino tipemaso'manji u a'amu wonyo nalohopijo'manji u mijoho nayoso'manji yo'mayo so'nji manji'mofo oso'no umofonyo iyo'manji yo'mayo wonyoso nakumo wonyo wonamokumo lihwosi yoso'manji u poyo wonamokumo lihwosi yoso'manji i oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Jisas Kilais kako nakumo hitoho ulofalokunjo somta'ni nakumo wae menamofonehoho. ³⁶ Oso yo'mayo hiso ne'maso so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

Nakwo jije a'amu hn'nwi jije syoho mj'mopontan'ngkuhwoni a'amu hofiko nonahonontifi nonafotofontifi fonjonesyalokwofo.

A'amu tongomo uhwonontifi fonjasy'wo'n'ngkohoho hopaso nakumo nahonontifi wofonjonesyantife'no yalokwofo.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

³⁷ Oso hiso'no nakwo huno mosyofisyalokuy'hwono. O'o, Jisas Kilais nakumo simeho m'kun'imposo engo nejap'wo'n'ngkiso so'no yo'mayo tango hopi'nonohino ne'mante somo nakwo nihu'nahone monje esyahan'ngkuhwoni Anitu yo'mayo homo somo uyakolofone namokuwo'n'ngkisofoho. ³⁸ Ou, ngko olo so'no simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Anitu ngkimo hitoho m'kun'imposo engo ntap'wo'n'ngkiso oso'no wae yan'mofo'ne sohwo mohumuyoho. O'o, nihu'no awonoho. Oseso Kilais nakumo hitoho nejopalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho. Ou, nehopi. Songo humayo so'nji poyo pe'nyo so'nji a'amu ahwomo mta'ango so'nji hwahoponjo towahuno wonyo so'nji yo'mayo hohonta i'mofapmmmentiso oso'nji tifi imo'none so'nji yo'mayo yokumpohn'nyo kengo kengo so'nji ³⁹ i yo'mayo yokintahoponjo so'nji hwahoponjo so'nji oso nom'ne yo'mayo hu'mehinawojo so'nji oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Anitu hitoho nejopalokuso somta'ni nakumo wae menaofonehoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo wopingo naloho'mentiso oso'no Anitu kako hitoho ne'no nejapmm'hwonefoho.

9

Poul kako a'amu Isilael somne'no simeho tango uyimentisofoho.

¹ Ngko Pouli'ni Kilaisiye a'amu sohwo'ni hwasyo hungkuno moselalokuyohono. O'o, ngko sekumo hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Ngko huno niyalokunjo so'nji Anituye Towahuno Wopingo nje simeho mo'mo humaso sohwo'nji ngkimo olo so'no nehopeho ntantofoho. ² Nje a'amu Jutaso hofiko Jisas Kilaisimo miningkayo somne'no ngko hitoho ntokwoho. Nje simeho tango nihu'nonohinoso hofikine'no niyohoho. ³ A'amu Jutaso hofiko nje ningkwahwo nampohwosafoho. Hofiko nje temtitofomta'angofoho. Oso'no hofiko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no nimon'ngkohoho. U honingkano wo'nnyopontentesi u ngko Anitumo olo so'no jomo ulahonimo Anitu kiko nje a'amu Jutaso hofiko jije a'amu ne imon'fitnne'no kiko ngkimo tikanomo nihumajo ose ulimnesohilo. ⁴ Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo a'amu Isilael sofe imu'nwoho. Anitu kako nakumo nahwosopomentiso osohwo kako nje a'amu kuyoho nalonto kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji netihwamentisofoho. Nakumo Anitu ole nalimento, Sekwo ngkimo nifohi'nyo'ne olo honingkano lomo ifijo so'no ngko wopingo waselohomonnoho. Ose nalonto kakoe honingkano hungkuno nejapmmentisofoho. Nom'neso olenoho. Kakoe yofe somne'no kakoe tajo angomo hwomtame ulohofone yahino wopingo nejapmmentisofoho. Yo'mayo hungkunoso ne imo'none so'no nalimentisofoho. ⁵ Neyakwosa sohwa hofiko hwe engo hwafoho. Nakwoe temtitofosomta'ni Anitu kakoe hwomu Kilais osohumo nefomayo'ne uhwosopomentiso sohwo kako a'amu imon'mentisofoho. Anitu ne sohwo kako yo'mayo hopi'nonohino somo aho hulimemokosyohumawon'ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe honomayoso engolopohamo ne'no ne'nohini uyihwano. Nehopeho.

Hwe moya'mi hopi'nono Anitu kakine'no uhwosopomentisofoho.

⁶ A'amu Juta fehohnjoso Anitumo simeho muyo'njo so'no ole wolantantaho. Anituye hungkunoso ne mmon'nehoho ose wolantantaho. O'o, awonoho. Anitu a'amu Juta somo kakoe mehomi imo'nyo'ne ko uhwosopomentisoso fehohnjoso Jutafe temtitofoko hi hofiko kakoe a'amu nel'maho. ⁷ Apilohamiye imu fehohnjo somo Anitu uhwononteso hofiko Apilohamiye a'amu yofe uhwoe'nel'maho. O'o, Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak kakoe imu oso'nohini hofiko jije temtitofonefoho. ⁸ Anitu Apilohamiye hwomu anga'nohino sohune'no hungkuno ulahon'ngki kako hwomu anga'no tipema'mentiso sohwo osohwo kako Anituye mehomi hweho. I nom'ne tipema'mentiso oso hwa hofikoe imuso hofiko Anituye mehomi'maho. ⁹ Oso hungkuno Apilohammo ulimentiso hiso olenoho. Soswo anga'no niyakolofihwoso'no ngko asomo wapmmonnoho. Osohonta Sola kako hwomu aswo woma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁰ Ihwoni. Aisak kako imon'onto kakoe ape Lepeka kako hufa'u mehomi imon'mentisofoho. Oso hufa'u mehomi sohwa'uye kan'ngkwohwo afa hweho. Aisak huhwo sohwo kako nakwo a'amu Juta hn'nwiye neyakweho. ¹¹ Oso hwomu hufa'u Lepekafe simehomjo mnawojo oso hwa'umo Anitu kako kakoe huno mta'ni hwomu anga'nohino humo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopomentisofoho. Anitu kako oso hwomu sohwa'u sikoe yahino wopingo somne'no yano ulohmmentiso'maho. O'o, siko mmon'nyo sohonta Anitu kako hwomu anga'nohino sohomo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopomentisofoho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amufe yahino somne'no huno mosyafisiyo'njo yonto a'amu somo kakoe huno mta'ni mtitofonto uhwosopewon'ngkiso hweho. ¹² Oso hwomo sohwa'u siko mmon'nyo simeho mo'mo mnowntanjo sohonta Anitu Lepekamo ulimento, Oso hwomu simo'mjo sohomo nom'ne jije hwomu tfinjo sohwoe syoho ulohofiyonehwo

umo'nimontonoho. Ose ulimentisofoho. ¹³ Anituye hungkuno mtimokumentohofi sohwa hofiko ole mtimokumentohofi, Anitu ole limento, Ngko Aisakiye hwomu tfinjo Jekoup oso hune'no simeho uyalokweno. I ngko kola'wehwo Isou sohune'no ngkilaho, ose limentisofoho.

¹⁴ Oseso nakwo ole wolantantaho. Olo Anituye yahino oleso nto'nohinimaho. Ose wolantantaho. O'o, awonoho. ¹⁵ Anitu Mousesimo ole ulimento, U ngko hwe fihune'no wopingo wakiloho'mo ulimo u ngko kakimo wopingo uloho'mnoho. U ngko kakine'no hitoho wantomtonoho. ¹⁶ Oseso hwe fihwo kako ole malonehoho. Ngko syoho wopingo ime'no Anitu kako ngkimo wopingo wantohomntonoho. Ose malimnehono. O'o, Anitu kakoe huno mta'ni mtitofihwosi a'amumo wopingo ulohomntonoho. ¹⁷ Oso'no Anitu kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumamentiso osohumo ole ulimento, Ngko kikimo olo hwaho Ijip osopo mokosyohumayo'ne kuhumajimntohefoho. Hwapingoso ngko kikimta'ni nje a'amu Isilael somo utimahm'me'no kiko yokumpohn'nyo imon'ningkohoji hahn'nyo yohojo'no ngko kikimo hwotoho kufe'mo wokiyakolomonnoho. Oseso a'amu angomeemjoso hofiko nje yokumpohn'nyoso nohoningkuji nje yofeso wohon'nonimantifeho. Ose ulimentisofoho. ¹⁸ Oseso nakwo huno ole nayohoho. U Anitu kako hwe fihune'no ngko kakine'no hitoho wantofono lhwosi u kakine'no hitoho ulomntonoho. U Anitu kako nom'ne a'amu hune'no huno ole syafisyososo, Hwe fihwo kako yokumpohn'nyo umonono ose syafisyososo oso hwe huhwo sohwo kako yokumpohn'nyo umonimntonoho.

Olo hungkuno loso Anituye simeho tohino'ni hitoho ulofoso'ne

¹⁹ Oseso Anitu yomayoso umonono lonte so'no oso hiso ne imon'niwon'ningkisofoho. Oso'no a'amu fehohnjoso ole wontantifeho. Nakwoe yahino wonyo iwon'ningkuhwone so'no Anitu kako yoka peho'no naliwon'ningkohoho. Yomayo imon'niwon'ningkiso so'no simo'mo Anitu kakoe huno yomayoso umonono lonte huno syafisyiwon'ningkiso osomo tihwo ulojao'montolo. ²⁰ Ose ntikujo'no ngko ole ulimno, U, kiko a'amu hwahoponjo fihwosi Anitumne'no yoka ujoso kiko hopoenohintaho. Oseso hwakwontoho osohwo kako oso hwe mtimokoso osohumo ole ulimontolaho, Kiko olo pa'nyo peho'no nimtimokumentohino hwo'nto. Ose ulimontolaho. ²¹ A'amu hwakwontoho syohonjo sohwo kako hwaho nomahwosi hwontoho nom'ne wosopayo honasiyo'ne mtimokuhwosi nom'ne sikinjo jopaho iwontofasiyo'ne mtimokososo wonyotaho. O'o, kako yomayo kakoe huno mta'ni mtimokiyoso u oso kako hwapingo hweho. Kakoe syohofoho.

²² Oso yahino oseso Anitu huhwonjoho. Anitu a'amu honingkanononyo imotofo so'no tohino womapife limentisofoho. Anitu kakoe yokumpohn'nyonji kakoe simeho tohino osonji utihwa'nyopo ulikemokontentesi a'amu somo tohino komonon uyihwonesohilo. O'o, Anitu kako oso a'amu somne'no hitoho ulofahoningki hontohumaho. I oso'no hofiko hahn'nyo ne'no yahoningkofi Anitu kako tohino engo uyimentisofoho. ²³ I Anitu kakoe yahino wopingo ujo ehontojwasiyo'ne so'no Anitu kako a'amu fehohnjo wopingo ulohomne'ento uhwosopomentiso somo nje yofe engo so'ni nje yahino wopingo so'ni mapitnne'ento imentisofoho. Hwapingoso oso hiso'no nakune'no nto'no nto enesyohumaho. ²⁴ Oso a'amu wopingo ulohomne'ento uhwosopomentisoso nakwonoho. Oso hiso a'amu Jutanohini'maho. O'o, a'amu temtitofokengo kengo'nwoho. ²⁵ Houseya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo kako olo hungkuno loso a'amu Jutamaso, a'amu temtitofokengo somne'no ole mtimokumentisofoho.

Anitu ole limento, Hwe moya'mi hofiko nje a'amu Jutammononyonjo somo ngko ole ulimonnoho, Sekwo nje a'amu kuyoho.

A'amu ngko hofikimo simeho muyo'njo simo'mo imentohe somo ole ulimonnoho,
Ngko sekumo simeho sejonalokweno.

²⁶ Ango'meemjo a'amu somo nje a'amu ku'maho simo'mo ulimentohe oso
ango'meemjo a'amu somo ole ulimonnoho.

Ngko Anitu songo ne'no humayo sohwo'niye a'amu kuyoho.

Houseya ose mti'mokumentisofoho.

²⁷ I Aisaiya hwe nom'nehumo Anitu hungkuno uyahonngki limentiso sohwo kako
a'amu juta somne'no ole mti'mokumento,

A'amu Isilaeliso hofiko tafeponjo wosoho pa'nyo pi'ningo engo ko imo'nifijo somta'ni
Anitu kako anga'no anga'nohino manefoho.

²⁸ Hwapngoso a'amu honngkano wonyo'njo somo Anitu hofikoe yahino wonyo so'no
hungkuno ulihwosi tohino komo'no uyonefoho.

²⁹ Oso hungkuno Aisaiya simo'mjo mti'mokumentisoso olenoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kako a'amu ahwomomjo so'nji hntokwaliyo yo'mayo
so'njimo mokosyohumawo'nngkiso osohwo kako nakwoe temtitofa fehohnjo
anga'no anga'nohino somne'no wohumafe majo'njo yontentesi nakwo
a'amu hopi'nono Isilael hn'nimo Soutom'nji Ngkumoula oso pa'nyo wae
enaofihwonesohilo.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

*A'amu Isilaeliso hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no Anituye a'amu ne
imo'nane'entifi hofiko syoho engo imentohofofoho.*

³⁰ Oseso nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu temtitofa kengoso hofiko
nakwo Anituye a'amu ne imo'nane'entifi syoho yokumpohn'nyo imentohofomaho.
O'o, hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahonngkofi Anitu sekwo wopingo kuyoho
ulimentisofoho. ³¹ I a'amu Jutaso hofiko ole syafihu'mentohofi nakwo Anituye

honngkano hungkunomo nto'no inngkohwaso'no Anitu kako nakumo wopingo kuy-
oho wonalimontonoho. Ose syafisyontifi syoho engo ko imentohofa so'no Anitu kako
wopingo kuyoho ose mulonehoho. ³² Hwapngoso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono
uyoso nakwolaho lontifi honngkano hungkuno osomo nto'no inngkuhwasi Anituye
a'amu ne umo'nano. Ose limentohofofoho. Hofiko oso sojo engkwosaha pa'nyoso
Anitu honngkanopo ho'nahumentiso osomo entofomantifi piwahu'mentohofofoho.

³³ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofa oso hwa hofiko Jisasimne'no oso
sojo homo somo ole mti'mokumentohofi,

Upa'nimno. Oso hwaho ango Saiyon sopo sojo engkwosaha pa'nyo a'amu entofa-
mayo'ne ho'nahumentohofoho.

Oso hopo sopo a'amu hofiko entofomafikuji wopwesyantifeho.

I a'amu oso engkwosaha homo somo simeho hi'ntnnono uyifijos hofiko wonimango
munonehoho.

Jisasimne'no ose mti'mokumentohofofoho.

10

A'amu Isilaeliso hofiko Anitu kakoe yahino wopngoso nto'no ma'mentohofomaho.

¹ U nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nngkohofa soku, olo so'no nje simeho
wopngoso nimo'nngkohoho. Ngko a'amu Isilaeliso hofiko Anituye a'amu ne
imo'nifitne'eni Mpohumo jomo ne'no uliwo'nalokweno. ² Ngko oso a'amu

somne'no huno ole niyohoho. Hofiko Anituye yahino somo unngkowano ko
lontifi oso'no hofiko Anituye yahino ne so'no huno muyofoho. ³ Anitu kako
nakune'no a'amu wopngoso imo'nifitne'ento Jisas Kilais nakwoe hwaho lopo uh-

watimentisofoho. A'amu Jutaso hofiko oso homo somo simeho muyo'njo yontifi

huno ole syofisyalokwofo, Nakwo hi'nwi nakwo honingkano hungkuno somo ito'no iningkowasoso wopingo umo'nantanoho. Hwasyo ose syofisyalokwofo. ⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Kilais kako honingkano hungkuno somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oseso a'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako oso a'amu osohumo ulimontonoho, Kiko wopingo hwasoho. Ose ulimontonoho.

Anitu kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo utima'mo lalofoho.

⁵ Mouses hungkuno osohi so'no mtimokumentisofoho. A'amu fihwo kako Anitu kiko wopingo hwasoho ntonento kako Anituye honingkano osomo nto'no iningkowalofoho. Oso hungkuno homo somo hopi'nono nto'nohini iningkaweso hwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁶ I oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako wopingo hwasoho ose ulimontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako huno ole mosyafisyonehoho. Kilais nakumo nefo'mayo'ne ahwomo mta'ni tihwo wositimamontolo. ⁷ A'amu poyo pe'nnyo hwahomo'mo humalofoso Kilais pe'nimentiso osohumo tihwo utima'montolo. Ose mosyafisyonehoho. ⁸ O'o, Anituye hungkunoso sekumo mose'maso'maho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohi sohwa ole mtimokumentohofi, Anituye hungkunoso sekwo'nji weho. Sekwoe hunomo simehomo weho. Oso hungkuno mnawojo loso olenoho. Sekwo Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Oso hiso'no nakwo ne'no losetihwawo'ningkuhwono. ⁹ Olenoho. Kiko nom'ne a'amu somo ole uso, Jisas sohwo nje Hwe Engo hweho, ose ulohoji Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso osohumo Anitu kakimo pi'nimo nta'ni apa'no songo ulika'mentiso oso homo somne'no simeho hi'ntnnono uyohoji'manji Anitu kako kikimo asomo wokitima'montonoho. ¹⁰ Nakwo Anitu kakimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako ole wonalimontonoho, Sekwo nje mehomi wopingo ne kuyoho. Nakwo nakwoe mango'nji Anitu kakoe hungkunoso nom'ne a'amu somo lutihwehwaso'no Anitu kako nakumo asomo netimanefoho.

¹¹ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohi sohwa ole mtimokumentohofi, U, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako Anituye simanopo lohohiwosi kako wonimango munonefoho. Ose mtimokumentohofohi. ¹² Anitu kako nakwo a'amu Juta'nji Ngkiklik oso'nnonji nakwo temtifofo kengo kengo hn'nimo nahoniwo'ningkisoso Anitu kakimo u'mayo'ne yahinoso afa'nohino nahoniwo'ningkisofoho. Oseso nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hwe engo anga'nohinoso Anituyoho. A'amu anga'no anga'nohinoso Anitumo fonefo'maho ulikujo'no kako yahino wopingo wonyoangkafo ulohomontonoho. ¹³ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohi sohwa ole mtimokumentohofi, Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo nakwoe Hwe Engo Kilaisimo fonefo'maho ulihwaso'no kako wonefo'ma'montonoho. Nonefo'mahwosi kako asomo netimanefoho.

¹⁴ A'amu hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njosohofiko kakimo jomo mulfitnnehofohi. A'amu hofiko Jisasiye hungkuno mupa'nyo'njosohofiko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofohi. A'amu nom'nesohofiko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno molutihwayo'manji u oso a'amu hisohofiko hungkuno homo somo mupa'nifitnnehofohi. ¹⁵ Anitu kako Jisas Kilaisimne'no hungkuno wopingo nom'ne a'amumo lutihwayo'ne somo molihwajiyo'manji oso a'amu hisohofiko moliku'mopitnnehofohi. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohi sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu Anituye hungkuno liku'mofonjo sohwafe hungkunoso upa'nifitne'no hofiko oso a'amu huhwo sohwo utimafikuji nakwo'nji fosyohumamno, ulantifeho. Ose ulikuji hofikoe yofewohonomantifeho.

A'amu Isilael fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno wopingo somo tifi nto'no min-inkayo'njofoho.

¹⁶ I oso'no a'amu pi'ningo engoso hofiko Anituye hungkuno wopingo upa'nontifi hofiko simeho umentohofomaho. Aisaiya ole mtimokumento, U Hwe Engofo, a'amu nakwo hungkuno ulahon-inkuhwoni oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono tihwo uyimaho. O'o, awonoho.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho. ¹⁷ Oso'no nakwo huno ole nayohi, Simo'mo nakwo Anituye hungkuno upo'n-inkuhwasi tifi oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono wonel-kafono. Nakwo Kilaisimne'no hungkuno wopingo upo'nontani nakwo Anitumo simeho uyalokuhwono.

¹⁸ Oseso ngko ole waselohonimonne'no yohono. Hofiko Anituye hungkuno wopingosomupa'nimmentohofofoho. O'o, hofiko nto upa'nimentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa hofiko ole so'no mtimokumentohofi, A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwafe mampahoso ango'meemo ho'nimentisofoho.

Oseso olo hungkuno loso ango hopi'nonohino sopenjoso nto mjipa'nimmentohofofoho.

Ose mtimokumentohofofoho. ¹⁹ Oso'no ngko nom'ne hungkuno waselohonimonne'no yohono. A'amu Isilaeliso oso hungkuno homo somo nupa'nontifi neso huno nto'no mosyafihu'mmentohofotaho. O'o, oso'ne'maho. Hofiko huno nto'no syafihu'mentohofofoho. Oso hiso'no Anitu kako Mousesimo hungkuno uyahon-inki Mouses kako ole mtimokumento,

Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imentohofosohwa kengo a'amu kengo kengo somo nje hungkuno uyimo.

Wopingo ulohohm'me'no nohon-inkuji sekwoe simeho tohino wasemnimontonoho. Ngko a'amu hunomaso osomo utimahm'me'no nohon-inkuji sekwo yoka wolantifeho.

Mouses olo hungkuno loso ose mtimokumentisofoho. ²⁰ I Aisaiya kako olo hungkuno loso yoloho joso'no iyoho imentisomaho. O'o, olo hungkuno loso yokumpohn'nyo limento,

A'amu ngkine'no huno mosyafisiyo'njoso hofiko ngkine'no hafihafe matipewo'n-inkiyohofoso olohonta hofiko ngkimo nto tipenohonimain-inkohoho. A'amu nom'neso hofiko ngkine'no nom'ne a'amu somo mulohoniwon-inkiyohofoso'njo utihwa'nyopo imofapmmmentohefoho.

Ose limentisofoho. ²¹ I oso'no Anitu a'amu Isilael somne'no ole limento, Engolopohamo ngko a'amu somne'no womotohulijisyosyohumamonji ajape ulohofahon-inko hofiko nje hungkunomo hwotoho nifentifi hohujo ikinjanimofiwon-inkohofofoho. Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

11

Anitu kako a'amu Isilael fehohnjo somo wopingo ulohomentisofoho.

¹ Oseso ngko ole waselohonimonne'no yohono. A'amu Isilael somo Anitu uh-wosopomentiso oso hofiko Anitune'no hohujo ikinjimofahon-inkofi Anitu kako oso a'amu homo somo wae ni'hu'nahone yamentisotaho. O'o, awonoho. Ni'hu'nahone'maho. O'o, ngko huhwo'ni a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Apilohamiye imu hwo'nyoho. Ngko kakoe kakwo'yohwo Jekoupiye hwomu Mpenyaminiey temtitofomta'ango hwo'nyoho. ² A'amu Isilael hohonta Anitu nahwosopomentiso hn'nimo Anitu kako moho'nonafefoho. Hwe fihwo Ilaija sohumo Anitu hungkuno uyahon-inki kako a'amu Isilael somne'no hungkuno yokumpohn'nyo ulimentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako Anitumo ole ulimento, ³ Hwe Engo sohosi,

a'amu sohwo jije hungkuno uyahon'ngki limotofo oso hwamo nom'ne a'amuso fonjosyalokwofo. A'amu kikine'no yahu fonjokisasiyo ijempohoso wonyo nto imokumalofo. Oso'no ngko anga'nohino sohwo'ni humanji kikine'no simeho kijopalokweno. I oso'no hofiko ngkimo wofonjonisyantife'no hofiko ngkine'no hafihafentipeentikwofo. Ose ulahon'ngki ⁴ Anitu kako kakine'no aku hungkuno pehofo ulimentono. Anitu ole ulimento, Kiko'nohinimaho. O'o, ngko a'amu *sefen tausen* (7,000) osomo mokosyohumaleno. Hofiko oso hwasyo anitu Mpal sohune'no hwomtame mulohofiwon'ngkiyohoho. O'o, hofiko ngkimo simeho ntopalokwofo. Ose ulimentisofoho.

⁵ Olohonta oso pa'nyoso Anitu kako yalofoho. A'amu Juta anga'no anga'nohino somo Anitu kako hitoho ulofahon'ngki kako nakumo kako'ntnne nonahwosopento wopingo nelohofahon'ngki nakwo kakoe a'amu nehn'nwi humalohwono. ⁶ I nakwo nakwoe hon'ngkano wopingo imotohwone so'no nahwosopomentisomaho. O'o, nakwoe hon'ngkano wopingomne'no nahwosopententesi u kako nakumne'no wopingo monalohofenesohilo. O'o, nakwoe yokumpohn'nyo so'no nahwosopehwonesohilo. Ose'manji Anitu nalohofososo ne ane'nesohilo.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu Isilael fehohnjo hofiko ole hwasyo syafisyiwo'ningkohofi, Nakwo hon'ngkano hungkunomo ito'no in'ngkwaso'manji Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho, Sekwo wopingo kuyoho. Ose wonalimontonoho. Oso'no oso hwasyo huno hiso syafiyontifi hofiko syoho engo yalokwofo. I oso'no Anitu kako'ntnne uhwasopomentiso osomnohini Anitu kako wopingo kuyoho ulimontonoho. I a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno somo haloho maposo oso a'amufe simehoso yokumpohn'nyo nto imo'nimaho. ⁸ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa a'amu juta somne'no olo so'no mtimokumentohofi,

Hofikoe huno simeho osomo Anitu kako saho hopa kuwojahon'ngki nakwo hungkuno hofikimo ulahon'ngkuhwoni hofiko haloho mupa'nyo'njo yontifi muhwonyo'njo imentohofofoho.

Oseso oso mta'angoso oso yahinoso ne'no mjimomnimoponto olohonta ne'no weho.

Ose mtimokumentohofofoho. ⁹ Ihwoni. Mote sohwo hofoyomo wosopayo uhwononto wanimo lonto nomanteso oso hofoyo huhwo sohwo poyo umokumontonoho. Oso pa'nyoso hwe yofe engo'njo Ntefit kako huhwo a'amu Juta somne'no olo so'no nto mtimokumentisofoho.

A'amu Jutaso hofikoe wosopayo engo nonontifi hofikoe yo'mayo ho'yango wopingo somo uhwonontifi ole syafisyiwo'ningkohofi, Ihwoni, Anitu kako nakumo wopingo nelohofalofoho.

Ose nalohofonto wopingo kuyoho nelalofoho.

Oso hunoso hwasyo syafisyiwo'ningkohofi hiso hofoyo hopa wonyo umokumontonoho.

¹⁰ Hofikoe timoso sikwo'mjoho imo'n'ngkuhwosi hofiko yo'mayo somo timo nto'no muhwonifitnehoho.

Yo'mayo tango u'masoso hofikoe hano uyoso engkulo engkulokano wowantifeho.

Ntefit oso hungkuno hiso a'amumo yo'mayo wopingo Anitu uyonte somne'no simonyo ko yontifi kakoe hungkuno ne so'no haloho maposo'njo somne mtimokumentisofoho.

Anitu a'amu temtifo nom'ne somo kako'ntnne utima'montonoho.

¹¹ I oso'no ngko hungkuno nom'ne waselohonimonne'no yohono. A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo haloho mapososo'no hofiko piwahu'mentohofoso nihu'nahone piwahu'mentohofotaho. O'o, nihu'nahone'maho. Oso a'amu Jutaso

hofiko Anituye honingkano wopingo somo ito'no miningkayo'njo yontifi sompeo'mentohofa so'no Anitu a'amu temtitofa kengo somne'no kakoe mehomi ne imo'n'ngkujo'no kako asomo utimayo'ne joho ulalofoho. Anitu a'amu kengo somo wopingo ulohofontan'ngkuhwosi a'amu Jutaso hofiko nuhwon'ngkuji hofiko simeho tohino umn'ngkuhwosi'no hofiko Anitumne'no huno apa'no syafisy'kujo'no Anitumo apa'no u'mayo so'no hi umo'n'montonoho. ¹² A'amu Jutaso hofiko honingkano wonyo imentohofa so'no Anitu kako a'amu kengo somo wopingo ulohofalofoho. A'amu Jutaso hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofahon'ngkofi a'amu kengoso hofiko Anitune'no huno wopingo tipema'mentohofofoho. Oseso a'amu Jutaso hofiko Anitune'no huno apa'no syafisy'kuji asomo i'mofap'kujo'no Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kako wopingo m'kun'imposo engo wonalohomontonoho.

¹³ Sekwo a'amu temtitofa kengo mta'ango soku sekwo upa'nimno. Anitu kako ngkimo a'amu temtitofa kengo kengo sokumo kakoe hungkuno liku'mofa'no syoho ntapmmentiso so'no olo syoho hilo so'no ngko hi numo'n'ngkahon'ngki yalokweno.

¹⁴ Ngko olo syoho hiloso yonji ole syofisyalokweno, Sekwo temtitofa kengo kengo soku Anituye hungkunomo upa'n'ngkuji simeho uy'kujo'no Anitu kako wopingo waselohomontonoho. I a'amu Jutaso oso homo somo sehon'ngkuji hofiko huno ole wosyofisyantifeho. A'amu kengoso hofiko nakwoe Anitu'njopo humafitnohontifi hofiko apa'no Anitumo simeho uy'fitne'no Anituye hungkuno losetihwahn'me'no a'amu Juta anga'no anga'no Kilaisimo simeho uyantifeho. ¹⁵ Anitu kako a'amu Juta somne'no hohujo we'enehwo ikinjaofonta a'amu temtitofa kengo kengo mta'ango somo nomanto kako'nji simeho afa inalokwofo. Oso'no tifi no'mo a'amu Jutaso hofiko Anitumo apa'no simeho uy'kujo'no Anitu kako hofikimo asomo utimayoso a'amu poyo pe'nontifeso songo ulikafo oso pa'nyofoho. ¹⁶ Nakwo a'amu Juta hn'nwiye yahinoso olenoho. Nakwo wosopayo iloho yontani oso wosopayo simo'mjoso Anitumo uy'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso'no nakwo oso wosopayo tiffinjo niwo'n'ngkuhwoneso oso hi'nji Anituyefoho. Oso iyo pmpongo hi oso hi Anituye'manji u oso pamo hopi'nonohinoso kakoefoho.

¹⁷ Pahnnimo hungkuno upa'nimno. Anitu kako kakoe syohopo iyo anga'nohino wopingoso hulimentisofoho. Oso iyo homo somjo pamo fehohnjoso Anitu kako wae yaofonta we'mta'ango iyo pamo nomanto oso kakoe syoho sponjo iyo somo mufohu'mentisofoho. Oso ipamo we'mta'ango mufohu'mentiso huhwo sohwo kako oso iyo syoho sponjo sohunta'ni afofo manto ne engo into'n'imentisofoho. Oso iyo syohoponjoso hwapingoso Apilohamiyoho. Iyo pamo we'mta'angoso sekwo a'amu temtitofa kengo kengo'mta'ango sokune'no lalokweno. ¹⁸ Sekwo a'amu temtitofa kengo kengo'mta'ango soku Anitu kako oso iyo ne somo sekumo masefohu'mentisofoho. Oso'no sekwo a'amu Juta somne'no sitofo ulikutoho. Sekwo sokumo a'amu Juta sofe hofiyakumta'ni afofo malokwofo. Sekwo soku hwapingo ku'maho. O'o, sekwo soku pamo kuyoho.

¹⁹ Oso'no sekwo ole wolantifitaho. Anitu kako a'amu Juta fehohnjo somo iyo pamo pa'nyo somo wae yaofonta oso homo somo Anitu kako nakumo asomo monafohoto'mentisofoho. Ou monafohotofo'neso hofikimo wae yao'mentisofoho. Ose wolantifitaho. ²⁰ O'o, ose'maho. Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono muyimmentohofa so'no wae yao'mentisofoho. I oso'no sekwo a'amu temtitofa kengo soku, Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no kako sekumo hofikoe pijohino osopo mesehumati'mentisofoho. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkutoho. Olo so'no sekwo iyoho wasenono. ²¹ Anitu kako a'amu Juta ipamo ne pa'nyo somo wae yao'mentiso oso hopaso sekumo wae yasemofonoho. Sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkutoho. ²² Oseso nakwo Anitu a'amumne'no hitoho ulofa so'nji simeho to-

hino umnyo so'nji uhwon'ngkuhwono. Yo'mayo Anitu iwo'n'ngkisoso ito'nohinofoho. A'amu Anituye yahino wop'ngo somne'no uliko'ma'mentohofoho somne'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino engo umnalofoho. I oso'no sekwo sokune'no Anitu sekune'no hitoho ulofalofoho. I sekwo kakine'no hitoho selofihwaso'no Anitu kako sekune'no hitoho ne'no ulo'montonoho. U, sekwo kakine'no simeho muy'kujo'no u sekwo hokumo wae weesemo'montonoho. ²³ Oseso a'amu Juta somo Anitu wae yao'mentisoso hofiko Anitu kakine'no simeho hi'ntnnono apa'no uy'kujo'no Anitu kakoe iyo syohoponjo somo apa'no wom'fohu'montonoho. Ou, Anitu kako hofikimo asomo mufisyososo kako hoponoho. ²⁴ Sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo we'mjo iyo pamo pa'nyo kuyoho. Osokumo Anitu kako nosemento sekumo kakoe syoho ne saponjo iyo somo masefohoto'mentiso kuyoho. Oso iyo hiso sekwoe hwap'ngoponta'ango'maho. Oso'no A'amu Jutaso hofiko oso iyo ne somta'angoso hofikimo apa'no hofikoe hwap'ngo sopo apa'no ufohotofoso syoho engo'maho.

Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofalofoho.

²⁵ Nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoho soku, olo hungkuno hiyaso'mo wo'nnyo so'no sekwo huno nto'no mosyafisiyo'njo ifitnnoho. I sekwo sekwoe yofe moho'noma'n'fitnnehonji hungkuno hiso utihwa'nyopo ujwo ehontojwasy'mo waselimonne'no yohono. Hungkuno hiso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Anitune'no nakwolaho lontifi hohujo ikinj'humamentohofofoho. Hofiko ose ikinj'humahon'ngkofi Anitu kako a'amu temtitofo kengo kengo somta'ni anga'no anga'nohino uhwasopo'mentisoso hofiko Anitumo simeho uy'mopalokwofo. ²⁶ Oso'no Anitu uhwonososo a'amu temtitofo kengo mta'ango uhwasopo'mentisoso kakine'no simeho nto uy'kujo'no hopoenohini uhwon'ngkuhwosi kako oso a'amu Juta hopi'nonohino somo asomo uti'ma'montonoho. Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu Juta mta'ango anga'nohino fihwo kako nakwoe wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne i'mofaponefoho. Kako i'mofap'hwosi a'amu Isilael Jekoupiye imu hofikoe yokumpohn'nyo yahino wonyoso wae yaofonefoho.

²⁷ Hohonta a'amu homo somo Anitu sekwoe wonyoso wae weesemo'monnoho sel'mentoheso olohonta nto i'mofapohoho.

Sekwoe wonyoso wae nto yasemofohono.

Ose mt'i'mokumentohofoho. ²⁸ A'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno wop'ngo somne'no nakwolaho lontifi Anituye mangohwa imo'n'imentohofofoho. Ose imo'n'ngkahon'ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku Anituye a'amu ne imo'nalokwofo. I oso'no Anitu a'amu Juta somo hohonta kako'ntnne uhwasopo'mentiso oso'no kako hofikoe hofiyakwosamne'no syafisyonto kako apa'no asomo uti'ma'monte'no yalofoho. ²⁹ U Anitu kako a'amu somo wop'ngo uloho'mo loso'manji u kako oso a'amu homo somo wop'ngo uloho'montonoho. Hwap'ngoso Anitu kakoe hunoso mikwesiyafisyonehoho.

³⁰ Hohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkunomo in'ngkowmentan'ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo soku Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. I olohonta a'amu Jutaso hofiko Anituye hungkuno haloho maposo'njo yahon'ngkofi Anitu kako sekune'no hitoho ulofahon'ngki kako sekumo wop'ngo selohofalokuso so'no sekwo kakoe hungkuno somo simeho wop'ngo uyalokwofo. ³¹ Oso pa'nyoso a'amu Juta haloho maposo'njo somne'no Anitu hitoho ulofihwoso'no hofikoe hon'ngkano wonyoso noho'naofikujo'no Anitu kako sekwo'nji hofikimo wop'ngo waseloho'montonoho. ³² Sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo oso haloho maposo yahino sohwo kako sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumaho. Hwap'ngoso Anitu

kako a'amu hopi'nonohino sokune'no haloho maposo'njo kuyoho ko selonte so'no kako kakoe hitoho ulofososo a'amu hopi'nonohino so'no ujo ehontojwasiyo'nefoho.

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

³³ Ihwoni. Nakwoe Anitu kako yano'nohino hweho. Kakoe hunoso ni'hu'no mi'kunimposo'njo hweho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi kakoe huno hwapingo somo pipi wotipemantanto. O'o, ni'hu'no awonoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hungkuno mtitofiwo'n'ngkiso so'no nakwo huno nayoso pipilo. Awonoho. ³⁴ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofa sohwa ole mtimokumentohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno oso pa'nyoso huno tihwo uyohoho. Anitumo huno tihwo umasoto.

³⁵ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso hwapingo hweho.

I oso'no a'amu fihwo kako ole loso ngko Anitumo peho u'me'no wontapmmontolo. Aku ngkimo ntapeso, o'o, awonoho.

³⁶ Anitu kako yo'mayoso hwapingo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino somo kan'ngkwohweho. Oso'no nakwo Anitu kakoe yofeso engolopohamo ne'no woho'nomehwano. Oso hungkunoso nehopeho.

12

Nakwo nakwoe a'apahoso Anitumo uyano.

¹ Nje a'amu soku, Anitu kako nakune'no hitoho ulofiwo'n'ngkiso so'no kako nakumo wopingo nalohofiwo'n'ngkiso so'no ngko sekumo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumne'no yahu fonjokisahumotofo hopaso sekwo sekwoe fosyohumayo a'apaho simeho huno oso yo'mayo hopi'nonohinoso Anitumo uyimno. Uyikujo'no sekwo kakine'no yahino ito'nohino fiyimno. Yo'mayo wonyo jije simeho umo lonteso monje yasyikuji sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne oso'nohino fiyimno. Yo'mayo iwo'n'ngkohofoso kakine'no kaki'no syafisyikuji fiyimno. Anitumne'no hwomtame ulohofa yahino neso osohifoho. ² Sekwo soku, a'amu Anitumo simeho muyo sofe yahino pa'nyoso sekwo ikutoho. O'o, awonoho. Sekwoe huno wonyo hohontajoso iwolo'mokukuji sekwo nom'ne kengo hopa umo'nantifeho. Oso hiso Anitu kako sekumo huno wopingo sejapihwoso'no a'amu kengo pa'nyo umo'nantifeho. Ose ikuji Anituye yahino wopingo so'no huno seyihwosi in'ngkakukuji yahino hiso'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nyo'ne so'no huno waseyono.

Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji yo'mayo yo'mayo so'nji nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo kakine'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

³ Ngko sekwo anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako ngkimo ni'fo'mawo'n'ngkiso so'no waselimonne'no yohono. Sekwo huno sekune'nohino ole syafihu'n'ngkutoho. Ngko yo'mayo somo yakolo'nnyo hwo'nyoho. Oso'no sekwo huno ose syafihu'n'ngkutoho. O'o, sekwo huno ole fi'syafihupmno. Nje yo'mayo yahino wopingoso ngkinta'ango'maho. O'o, Anitu mta'angofoho. Oseso sekwo sekwoe yofe moho'noma'nyo'njo ikuji sekune'no huno ito'no fisyafihu'n'nmno. ⁴ Nakwo huno wosyofisyano. Nakwoe a'apahoso yo'mayo kengo iyo'neso kengo kengo wo'nnyofoho. Sife a'apaho timo simeho huno oso yo'mayo hiso syoho kengo kengo iwo'n'ngkisofoho. ⁵ Oso hopaso nakwo a'amu Jisas Kilaisimo simeho wopingo uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnji'nyoho. Nakwo a'amu kengo kengo hn'nwiye a'apahoso anga'nohino pa'nyofoho. I oso'no nakwo nakwoe syohoso kengo kengo wo'nnyoso fo'ma'nyo'nefoho.

⁶ Anitu kako nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimne'no huno syafisyonto syoho kengo kengo somne'no yokumpohn'nyo nejapmentisofoho. Anitu kako a'amu fihumo kakoe hungkuno uyahonngkuhwosi hungkuno hiso ujo'ne syoho ujososo sohwo kako oso syoho hiso'no kakoe simeho hi'ntnnono ae uyokisosaweso oso hopa ulono. ⁷ U a'amu fihwo kako homnngkwa'wehwosamo yo'mayo so'no ufo'mayo'ne syoho hi'njohwo'manji u, oso syoho hiso'no umo'nngkuhwoso'no kako ufo'mano. U a'amu fihwo kako nom'ni hwamo lutihwayo syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho so'no umo'nngkuhwoso'no hofiyo'no wolutihwano. ⁸ U a'amu fihwo kako nom'nimo usofitofone syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho hiso'no umo'nngkuhwoso'no hofiyo'no usofitofono. U a'amu fihwo kako nom'ni a'amu somo umofonyo iyo'njo somo yo'mayo uyo syoho'njo hwo'manji oso syoho hiso'no umo'nngkuhwoso'no kako simeho wopingo'nji uyono. U a'amu fihwo kako a'amumo mokosyohumayo'ne syoho hi'njo hwo'manji oso syoho hiso'no kako umo'nngkuhwoso'no kako a'amu somo hofiyo'no womokosyohumano. A'amu fihwo kako konngkwa'wehune'no hitoho ulofihwoso'no ufo'mano. Oso hiso'no kako simonyo ihwosi kakimo ufo'mano.

A'amu somo simeho uyo yahino neso olenoho.

⁹ Sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyano likujoso mango'nohini likutoho. O'o, simeho nehopi uyikui ufo'mapmno. Sekwo yahino wonyo somne'no hohuju ikinjaofikui yahino ne'njo wopingo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. ¹⁰ Sekwo nom'ne a'amu somne'no nela'wehwo Jisas simeho nejapwo'nngkiso hopaso simeho afa nto'no finimno. Sekwo nom'ne a'amufe yofe ho'nomafikui sekwo hofikine'no hwahopo pawomno.

¹¹ Sekwo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe syoho so'no semo'nngkuhwoso'no oso syoho hiso yokumpohn'nyo fiyimno. Po'nifo imo'nngkutoho.

¹² Yo'mayo so'no Anitu wosejapmmo nalimentiso so'no mane'eno lihwasi simeho wopingo'nji humehwasi wohontohumentihwano. Yo'mayo tango se'mahwoso so'no sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. Engo lopahomo sekwo Mpohwo Anitumo jomo ulikuno. Oso yahino homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ Anituye a'amu neso hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikujo'no sekwo hofikimo komo'no ufo'mapmno. A'amu ango kengoponta'angoso hofiko sekumo se'mafikujo'no sekwo hofikimo wopingo ulohofikui sekwoe angomo hofiyo'no utimapmno.

¹⁴ A'amu sekumo wonyo selohofiwonngkohoho somne'no sekwo hofikine'no Anitu kako hofikimo wopingo ulohofone jomo ulimno. Sekwo Anitumo hofikimo wonyo ulohofone jomo nulikutoho. O'o, wopingo ulohofone jomo ulimno.

¹⁵ A'amu somo yo'mayo wopingo u'mante so'no Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo hofikimo simonyo fijo'nlohoppmno. U a'amu somo yo'mayo tango u'mante so'no humotaha likujo'no sekwo hofikimo humotaha fijo'nlimno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikui hupe hwanngongki'nngkuji hwahopo pawomno. ¹⁶ Sekwo nom'ne a'amu so'nji majopohi'nngkuji nom'ne a'amu fehohnjo somne'no wonyo kuyoho. Sekwo nakwo pa'nyo ku'maho. Huno ose seyhwoloho. O'o, sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho afa'nohini uyimno. Sekwo sekwoe yofe somo noho'noma'nngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo momayo ulohofiyimno. Sekwo huno ole eso nosyafisyikutoho. Nakwo hn'nwi huno'nj+nwoho. Ose syafisyikutoho.

¹⁷ A'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujo'no sekwo yahino wonyo hofikimo aku nulohofikutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino nom'ne a'amuso oso yahino somne'no wopingofoho liwonngkohoho oso'nohini fiyimno. ¹⁸ Oso'no sekwo yoka so'nji ikujoho fongki'nyo oso'no nosyafisyikutoho. O'o, u sekwo simeho inyone

hon'ngkano mawentihwosi ou sekwo nom'ne a'amu somne'no simeho afa in'ngkuji sekwo hofiko'nji simeho pompenjiyo'nji nto'no fosyohumamno. ¹⁹ U sekwo nje a'amu soku, nom'ne a'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujo'no oso'no sekwo oso yahino wonyo homo somo aku kengko kengko'no nuyikutoho. O'o, Anitu kako oso wonyo homo somo uhwon'ngkuhwosi simeho tohino umn'ngkuhwoso'no kako oso wonyo homo somo aku kengko kengko'no ulohofono. Oso a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Oso yahino wonyo somo aku kengko kengko'no ulohofososo nje syoho'nohinofoho. Oso hofikoe yahino wonyo homo somne'no ngko aku umonnoho.

Anitu kako nakumo ose nalimentisofoho. ²⁰ Nom'ne hungkuno nalimentisoso olenoho. Jije mango sohwa hofiko mijoho'no ikujo'no kiko oso jije wosopayo hiso kakimo uyo. Kako mijo'no umo'n'ngkuhwoso'no kiko mijo uyo. Ose iso'manji kako kikimo wonyo kilohofoso so'no wonimango engo unimontonoho. ²¹ Oseso a'amu wonyo kilohofoso oso'no kiko simano hintotohino kumnyo'eno. O'o, kiko kakimo wopingo ulohofohojo'no kakoe simeho pompengo ifisyimofohojo'no oso kakoe yahino wonyo somo ni'hu'nahone moi'wo wesojwao'momtonoho.

13

A'amu nakumo nemokosyohumayo sohwa enjwa'mo wohumano.

¹ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwoe a'amu nemokosyohumayo sohwa enjwa'mo wohumano. U nakwo huno ole wonayono. Olo nakwoe hwaho loponjo hwe engo sohwa hofiko siki i'mofapinyo hwa'maho. O'o, Anitu kako hofikimo uhumaj'wo'n'ngkiso hwafoho. Oso hofikoe syoho iwo'n'ngkohofoso Anitu mta'angofoho. ² A'amu fihwo kako nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hungkunomo haloho maposo'njo hwotoho fewo'n'ngkiso sohwa kako oso yahino wopingo olo hwaho lopo nemokosyohumayo'ne Anitu ho'nahumentiso somo hwotoho fewo'n'ngkiso hweho. A'amu ose yoso sohwa kako oso kakoe wonyo hiso'no olo hwaho lopo tohino woma'montonoho. ³ A'amu nto'no humawo'n'ngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwa'ne'no iyoho miyonehoho. O'o, a'amu yahino wonyo iwo'n'ngkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwa'ne'no iyoho unalofoho. Ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwa'ne'no iyoho miyo'njo wohumamo lohoji kiko hon'ngkano nto'nohinono somo tifi fin'ngkayo. Ose isoso'no hwe engo sohwa kako jije yofe woho'nokuma'mtonoho. ⁴ Oso hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwa Anituye syoho'njo hweho. Oso hwe engo sohwa kako kikimo nokufo'mahwoso'no kiko wopingo wohumamonnoho. U kiko yahino wonyoso yohoji kakine'no iyoho wakinono. Hwap'ngoso kakoe ahomo itokuso mokosyohumasoso siki momokosyohumuyoho. O'o, Anitu a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo tohino uyo'ne syoho uyimentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo nakwoe hwe engo sohwa enjwa'mo wohumano. Hwap'ngoso peho'neto. Hwap'ngoso hufa'uyoho. Simo'mo nakwo tohino momaso'nefoho. I oso'nohinim'no. O'o, nom'ne ole, Anitu kako nakumo huno wopingo simeho mo'mo ho'nonahumentiso so'nefoho. Oso huno wopingoso, Wonyo kuyoho monalonehoho. Ose lihwaso a'amu nakwoe hwahopo mokosyohumawo'n'ngkohofu sohwa hon'ngkano hungkunomo hofiyo'no un'ngkowanu.

⁶ Oseso oso hwap'ngoso hufa'uyo so'no hwe engo sohwa hofiko hamniyoho ho'nasiyo'ne joho nalikujo'no uyantanoho. Hwap'ngoso oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye syoho'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho so'no umo'n'ngkahon'ngki syoho yokumpohn'nyo y'wo'n'ngkohofoho. ⁷ Oso'no hwe engo sohwa hofiko yo'mayo so'no sekumo hamniyoho joho selikujo'no sekwo uyimno. U sekwo hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikimo enjwa'mo humafikuji hofikoe yofe foho'nomapmno. Hwap'ngoso hofiko sekwoe hwe engo hwafoho.

Pipi ihwasi in'ingkowanehwono hon'ingkano neso mno.

⁸ Sekwo nom'ne a'amufe yo'mayoso mpe hwangu uloho'mne'eno lohoji umajo so'no aku komo'no uyo. Aku muyoso wop'ingo'maho. Olo yahino lomo fin'ingkamno. Anitu kako sekumo simeho m'kun'imposo sejap'wo'n'ingkiso so'no sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho ne'no ne'no uyano likuji ne'no uyimno. A'amu fihwo kako a'amu hopi'nonohino somo simeho uy'wo'n'ingkiso sohwo kako Anituye hon'ingkano hungkunomo nto'no in'ingkowalofoho. ⁹ Anituye hon'ingkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso olenoho. Kiko ape mayo yahino osomo wonyo imokohotoho. Kiko a'amu fonjasiyo'eno. Kiko hufo iyo'eno. Kiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'nyo'eno. Oso hon'ingkano hungkuno hiso'nji nom'ne hon'ingkano hungkuno Anitu nejapmmentiso so'nji hwap'ingoso anga'nohinoho. Oso hwap'ingo ne anga'nohino hiso olenoho. Simeho kiko in'wo'n'ingkino pa'nyoso kiko nom'ne a'amu hopi'nonohino somo simeho uyo. ¹⁰ U a'amu kako simeho nom'ne a'amu somo uyoso sohwo kako hofikimo wonyo mulohofonehoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako hon'ingkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi nto'no in'ingkunyo hweho.

Nakwo Anituye hon'ingkano somo tifi nto'no un'ingkowano.

¹¹ Oso'no sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Olo sikuno nakwo humalohwono somne'no sekwo huno fisyafihupmno. A'amu Anituye yahino wop'ingo somo min'ingkayo'njo yalokwofo soku sekwo saho fosyawotofo. Filikapmno. Jisas kako nakumo asomo netimayo'ne sikunoso sawemo wo'mentiso so'maho. O'o, olohonta mofoneponoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyomahon'ingkuhwoni sikuno pi'n'ingo neyakolo'mentisofoho. I olohonta sikuno moi'wo umo'n'imonto mofoneponoho. Oseso nom'ne a'amumo simeho yokumpohn'nyo uyimno. ¹² Sikwo'mjohoso moi'wo umo'n'imontonoho. Iyoho longkonyoso we'enepi walongkon'montonoho. Oso'no nakwo oso yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwasi nakwo Anituye yahino wop'ingo somo un'ingkowano. ¹³ Oso'no nakwoe hano emoyoso a'amu hofiko hano hinjopo em'wo'n'ingkohoho hopaso nakwo hon'ingkano nto'nohinoyo uyano. A'amu hofiko sikwo'mjoho'mo humalofoso hofiko yokumpohn'nyo yoho'nontifi mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohofontifi a'mohufo yontifi hofiko yo'mayo yahino wonyo so'nji syohi'nyo huto'n'ikwo'mantifi yoka hnnontifi hofiko a'amu nom'nefe yo'mayo ho'yango so'no hi umo'n'wo'n'ingkohoho. Oso'no nakwo oso yahino hiso n'ihu'nahone noho'naofihwosi apa'no miyanehwono. ¹⁴ O'o, nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo nomehwasi kakoe yahino wop'ingo'nohinoyo somo un'ingkohwano. Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyoso umo lososo miyanehwono.

14

Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no sitofo ulikutoho.

¹ A'amu fihwo kako Anitumne'no huno we'e'nohinoyo tipemaso sohomo sekwo kakimo ole ulikutoho, Kiko huno kengo kengo'njo sohwo si i'waho fiyo. Ose ulikutoho. O'o, sekwo kakimo nutimafikuji ole ulimno, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone hn'nnonji Anitu kakoe yofe woho'nomano. Ose ulimno. I oso'no sekwo kakoe huno kengo kengo so'no yoka ulikutoho. ² A'amu fihwo kako Anituye huno engo tipemaso sohwo kako yo'mayo nonyo wosopayo tongo fehohnjo so'no kako humaho humawo'n'ingkiso hwo'maho. O'o, kako yo'mayoso toho'nohinoyo n'wo'n'ingkiso hweho. I hwe fihwo kako Anituye huno we'e'nohinoyo tipemaso sohwo kako yo'mayo tongoso humaho humawo'n'ingkiso hweho. ³ I hwe kako tongo oso yo'mayoso n'wo'n'ingkiso osohwo kako nom'ne a'amu tongo oso yo'mayoso man'wo'n'ingkiyohoho somo sitofo mulonehoho. I oso'no oso a'amu tongo oso

yo'mayoso man'wo'n'ingciso sohwo kako oso a'amu tongo oso yo'mayo ni'wo'n'ingciso oso hune'no, K'iko wonyo hwosoho, ose ulohotoho. O'lo, a'amu huhwo sohwa'u siko Anituye a'amu hwa'uyoho. ⁴ U k'iko a'amu t'hwosilo nom'ne a'amu sohwoe syoho ulohofiyo sohwoe syoho iyoso'no k'iko syoho wonyo yalokuno, ose ulimontaho. O'lo, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo mokosyohumayo sohwo kako ulimontono, K'iko syoho wonyo yalokuno, wopingo yalokuno, eso kakoe hwe engo sohwo ulimontonoho. Oso pa'nyoso Anituye a'amu huno kengo kengo'njo sofe hwap'ingoso Anituyoho. Oso huhwo sohwafe hwe engo Anitu huhwo sohwo kako kakine'no t'ifi in'ingkayo'ne syoho iyoso'no hof'ikimo yokumpohn'nyo umokumontono. Oso'no kako hof'ikimo yokumpohn'nyo sosofitohmmokosyohumentan'ingkuhwosi hof'iko yokumpohn'nyo wolohofant'ifeho. Mop'wahupitnehoho.

⁵ A'amu fihwo kako huno ole wosyaf'ihu'montonoho. Olo s'ikuno loso s'ikuno engomno. Oso'no ngko olo s'ikuno losomo Anitumne'no syaf'isyi'mo iyoho wohumamo. Ose syaf'isyi'hwoso'no nom'ne a'amu sohwo kako ole walimontonoho. S'ikuno hopi'nonohinosa afa'nohinofoho. Oso'no ngko s'ikuno hopi'nonohinomo Anitumne'no wosyaf'ihu'monnoho. I oso'no sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku olo hungkuno hilo so'no huno nto'no syaf'isyi'kujo'no Anitu kakoe hunomo noset'ihwahwoso'no sekwo osomnohini hmingkamno. ⁶ A'amu anga'nohino fihwo kako olo s'ikuno nje hwe engo sohwoe yofe ho'nomayo'ne S'ikuno Engofoho lonto iwo'n'ingciso hweho. A'amu nom'nihwo kako yo'mayo tongo oso yo'mayoso ni'wo'n'ingciso sohwo kako kakoe hwe engo sohune'no syaf'isyonto ni'wo'n'ingciso hweho. Ou, kako kakoe Hwe Engo Anitune'no jomo ulonto ni'wo'n'ingciso hweho. U a'amu kako yo'mayoso manyo'njo iwo'n'ingciso osohwo kako kakoe Hwe Engo sohune'no huno syaf'isyonto kako yo'mayoso humaho humawo'n'ingciso hweho. Oso'no kako huhwo Anitumo isamoyoka ul'wo'n'ingciso hweho.

⁷ Nakwoe humayo so'nji nakwoe poyo pe'nyo so'nji oso hiso'no nakwo nakwoe hunoso momokosyohumunilohwono. ⁸ O'lo, awonoho. Anitu kako'nohini nakwoe s'ikunosa mokosyohumawo'n'ingkisofoho. Anitu kako nakwo songo fosyohumamno ose nelahon'ingki nakwo songo nohumehwasi kakoe hungkunomo un'ingkohwono. U Anitu kako ole naloso, Sekwo poyo pe'nimno nalososo u nakwo poyo wope'nantanoho. U nakwo poyo pe'nasoso u nakwo songo humasoso nakwo Anituye a'amu'nwoho. ⁹ Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso oso'no kako a'amu poyo pe'nimentohofa so'nji nakwo a'amu songo humalohwone hn'nnonjiye Hwe Engo hweho.

¹⁰ I oso'no sekwo soku nom'ne a'amu sofe yahino kengo somo uhwonont'ifi oso sekwoe yahinoso wonyofoho eso peho'no lalokwofo. I oso'no sekwo soku, nom'ne a'amu somne'no sitofo peho'no ulalokwofo. Sekwo huno seyohoho. Hwangku nakwo Anituye simanopo lohof'ihwasi nakwoe hungkuno so'no Anitu kako ikwolofonefoho.

¹¹ Oso hungkuno selalokwe so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofa huhwanji olo so'no mt'i'mokumentohofi,

Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limento, Ngko songo humale sohwo'ni hungkuno nehopi'nohini selalokweno.

Oso sekwo huno waseyono. Hungkuno hiso ne umo'nimontonoho.

Hwangku sohonta a'amu hopi'nonohinosa hof'iko nje yofe ho'nonimaf'ikuji hof'iko ngkine'no hwomtame wontohofant'ifeho.

Oseso a'amu hopi'nonohinosa hof'iko ngkimo wontant'ifeho. K'iko Anitu ne hwosoho. Ose wontant'ifeho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

¹² Oso'no nakwo huno ole nayohoho. Hwangku sohonta nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe yahino iwo'n'ingkuhwone so'no nakwoe Anitumo nakwoe yahino hwap'ingo so'no yoloho wolijwaofantanoho.

Nakwo a'amu Anitumo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwiye yahinoso a'amu Anitu mne'no huno we'e unyo somo wonyo umokuhwaloho.

¹³ Nakwo a'amu Anitumo simeho uwo'n'ngkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu hofikoe yahino kengo kengo'njo somne'no huno wonyo nosyofisyihwaloho. O'o, nakwo huno ole wosyofisyano. Ngko olo yahino loso i'me'no nom'ne a'amuso hofiko nonehon'ngkuji hofiko nje yahino homo somo wonyofoho ko likuji hofiko nn'ngkap'ikuji hofikoe huno wonyo imokin'fitnnoho li'mo oso hiso ngko mimnehono. U ngko yo'mayo iwo'n'ngkohe so'no a'amu nom'neso hofiko Anituye hon'ngkano mta'ni piwahupitnnoho li'mo oso hiso apa'no mimnehono. ¹⁴ Nje Hwe Engo Jisas kako ngkimo entihwamaso so'no ngko huno nto'no ole niyohoho. Yo'mayo Anitu nakune'no nonyo wosopayo ho'nahumentisoso fehohnjo wonyo'njo ho'nahumentiso'maho. O'o, wop'ingo'nohinifoho. I oso'no hwe fihwo kako huno ole syofisyalofoho. Ngko olo hiloso nimeso nje hon'ngkanoso wonyo umo'n'imontonoho. Kako huno ose syafisyososo u kako noso'manji kakoe hon'ngkano hiso nihu'no wonyo umo'n'imtonoho. ¹⁵ U kiko yo'mayo wosopayo niwo'n'ngkino somo nom'ne a'amu hofiko nokohon'ngkuji hofikoe simeho tango uyoso'no u kiko oso wosopayo hiso ne'no nonji oso a'amu homo somo kiko simeho muyalokuyohino. Kilais kako oso a'amu homo somne'no asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso'no kiko oso wosopayo hiso ne'no non'ngkiji kiko nom'ne a'amumo wonyo umokohotoho. ¹⁶ Kiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkino so'no wop'ingofoho huno ose kihwoso'no a'amu nom'neso hofiko kikimo nokohon'ngkuji wonyofoho kilikujo'no kiko oso yahino hiso apa'no yohotoho. ¹⁷ Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hn'nwi nakwo peho'no humalohwono. Yo'mayo nonyo wosopayo nyo'netaho. Yo'mayo mijo nyo'netaho. O'o, ose'ne'maho. Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hwap'ingoso olenoho. Anitu kakoe Towahuno Wop'ingo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no kako hon'ngkano nto'no in'ngkayo so'no nefe'mawo'n'ngkisofoho. Kako nakwoe simeho pompenjiyo if'syonamof'wo'n'ngkisofoho. Kako nakwoe simeho wop'ingo namokuwo'n'ngkisofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amumo wop'ingo'nohini ulohofano. ¹⁸ A'amu ose iwo'n'ngkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo ne hweho. Oso a'amu huhwo sohune'no Anitu kako kakoe simeho wop'ingo umo'nalofoho. A'amu nom'neso oso hwe huhwo sohomo uhwonont'ifi hwe wop'ingo hweho lalokwofo.

¹⁹ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwo huno olo so'no wosyofisyano. Nakwo simeho afa unano. Yo'mayo yahino nakwoe simeho afa namokuwo'n'ngkiso yahinoso yokumpohn'nyo uyano. Oso'nji yo'mayo yahino nakwo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkuhwone hn'nwiye simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo namokiyo'neso uyano. ²⁰ A'amu huno kengo kengo'njo sofe simeho mo'mo Anitu kakoe yahino wop'ingoso utihwayo'ne syoho engo yalofoho. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Nakwo nonyo wosopayo fehohnjoso nasoso nakwoe yahinoso wonyo umo'n'imontonoho. A'amu fehohnjoso ose syofisyalokwofo. Oseso nakwo huno nayohoho. Yo'mayo nonyo wosopayo yo'mayo tongoso Anitu nakwo nyo'ne'no ho'nahumentisofoho. I oso'no oso wosopayo so'no a'amu fehohnjo manyo'njo humaho humawo'n'ngkohoho somo nakwo nikwato lohofasoso a'amu hiso hofikoe hunoso wonyo imo'n'ngkuhwoso'no u hofikoe simeho mo'mo Anitu syoho yalokunjo somo nakwo wonyo umokantanoho. Ose ihwaso'no nakwo hi'nnonji hon'ngkano wonyomo un'ngkowanoho. ²¹ Huno wop'ingoso olenoho. U yo'mayo yahu tongo niwo'n'ngkoheso yo'mayo mijo niwo'n'ngkoheso yo'mayo yahino iwo'n'ngkoheso oso'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo nohonososo yahino hiso wonyofoho ko lihwosi ngkimo nn'ngkape'manji kakoe yahino wonyo imo'nonoho li'mo ngko kako'nji nohumahm'mo oso yahino hiso apa'no mimnehono. Oso huno

hiso wop+ngofoho. ²² Oso yo'mayo yahino hiso'no An+tu kakoe hunoso kijapososo oso hunoso sikoe'nohinofoho. Nom'ne a'amu somne'no yoloho lijwaofohotoho. Kiko yo'mayo yahino iwo'n+ngkinoso yo'mayo nonyo wosopayo n+wo'n+ngkino so'no jije simehoso wonyofoho mahnyo'manji kiko simonyo fiyo. ²³ A'amu fihwo kako wosopayo nyo'ne so'no u yo'mayo yahino iyoso'no wonyofoho ko lihwosi yoso sohwo kako yahino wonyo'njo hweho. Hwap+ngoso yo'mayo iwo'n+ngkuhwone so'no nakwo simeho anga'nohino'nji ole syaf+sy+wo'n+ngkuhwono. Olo yahino loso nto'nohinoho. Ose syof+syontani iwo'n+ngkuhwoneso oso yahinoso wonyo anefoho. I nakwoe simehomo huno hufa'uyo'njo'manji u oso yahino hiso yasoso wonyofoho.

15

Nakwo Kilais+ye yahinomo un+ngkowano.

¹ Nakwo An+tuje huno engo tipema'nyo hn'nwi nakwo nom'ne a'amu An+tuje huno we'e'njo somo yokumpohn'nyo utofano. Oso a'amu homo somo yo'mayo tango hof+kimo u'masoso hof+kono'nohino intofoso hopo'maho. Nakwo hof+kimo ufo'mano. Nakwo nakwoe yo'mayo yahino osomnohino huno syaf+hu'n+ngkuhwaloho. ² Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe humayo'nohino somne'no huno syof+hu'n+ngkuhwaloho. O'o, nakwo a'amu hopi'nono An+tumo simeho unyo somo ufo'mano. Oseso nakwo hof+kimo ufo'mehwaso'no hof+kono An+tuje yahino wop+ngo ne somo in+ngkakuji hof+kono yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ³ Oso'no nakwo huno nayohoho. Kilais kako kakoe humayo so'no syaf+hu'n+mentiso'maho. O'o, kako nakune'no syonaf+syonto hwahopo pmentisofoho. Kilais+ye yahino hiso'no hohonta a'amu An+tuje hungkuno mt+'mokumentohofohoho sohwa ole mt+'mokumentohofi, A'amu kikine'no hungkuno wonyo kil+fijoso oso hof+koe wonyo hungkuno huhwo sohwo ngkimo ifehu'mokan+syohoho.

Oso hungkuno hiso Kilais+mne'no mt+'mokumentohofohoho. ⁴ Oso a'amu An+tuje hungkuno mt+'mokumentohofohoho sohwa hof+kono oso hungkuno hopi'nono hiso nakwo An+tumne'no huno tipemayo'ne mt+'mokumentohofohoho. Oso hungkuno hiso nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofonefoho. Oso'no nakwo An+tumne'no yokumpohn'nyo lohofontani nakumo An+tu asomo net+mayo'ne hontohumalohwono. ⁵ An+tu kako nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofonefoho sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo lohofonefo'ne nefe'mawo'n+ngkiso hweho. Oso'no kako nakumo Kilais Jisas+ye hunomnohino nehapi in+ngkohwasi oso huno homo somnohino aho yokumpohn'nyo kemokosyohumayo'ne wonefe'ma'montonoho. ⁶ Oseso sekwo simeho afa in+ngkuji sekwoe huno anga'nohino so'nji sekwo An+tuje yofefoho'nomapmo. Oso An+tu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais+ye kan+ngkwohweho.

Kilais kako Jutafe temtitofo osomnohino ufo'mawo'n+ngkiso'maho. O'o, temtitofo hopi'nonohino somo ufo'mawo'n+ngkisofoho.

⁷ Jisas Kilais nakumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne net+ma'mentiso hopaso nakwo nom'ne a'amu huno engo'nji huno we'e'njo somo simeho afa inyo'ne ut+mano. Oso'no nom'ne a'amusohof+kono nakumo nahon+ngkuji An+tuje yofefohoho'nomantifeho. ⁸ Hohonta An+tu a'amu Jutafe sofe ajuyohwosamo hungkuno uy+mentiso so'no Kilais kako oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne a'amu Jutafe syoho ulohofiyoho'no'no'mentisofohoho. ⁹ Oso'nohin+maho. O'o, An+tuje hitohoho engoso a'amu temtitofo kengo kengo hi'njimo ifehu'mokasy+hwosi hof+kono hi An+tumo simeho wop+ngo uy+fitnne'ento Jisas pmentisofohoho. A'amu An+tuje hungkuno mt+'mokumentohofohoho sohwa ole mt+'mokumentohofi, Oseso ngko jije hungkunosoho a'amu temtitofo kengo somo ul+monnoho.

Ngko jije yofe ho'nomayo'ne ta walimonnoho.

¹⁰ Nom'nepo ole mt'i'mokumentohofi,
Sekwo a'amu temtitofo kengo s'kunonji sekwo a'amu Juta Anitu sehwasopo'mentiso
os'kunonji sekwo Anitumne'no simonyo fiy'mno.

¹¹ Nom'nepo ole mt'i'mokumentohofi,
Sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo Anituye yofe foho'nomapmno.
I a'amu hopi'nonohino soku sekwo Anituye yofe engoso foho'nomapmno.

¹² Nom'nepo Aisaiya kako Kilais'mne'no ole mt'i'mokumento,
A'amu fihwo Juta mta'ango sohwoe yofe Jesi oso hwoe imu sohwa mta'ni Hwe Engo
imo'nonefoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako oso temtitofo kengo sofe Hwe
Engo hweho.

Hofiko kakimo simeho uy'kuju'no hofikimo asomo utimayo'ne wohontohumantifeho.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho. ¹³ Oso'no Anitu kako nakwoe simeho hi'ntnnono
uyo'neso hwap'ingo hweho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone
sohumo kako nakumo asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no sekwoe
simeho wop'ingo so'nji sekwoe simeho pompenjiyo so'nji Anitu kako engo wose-
japono. Oso'no sekwo Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo nomafikuji yo'mayo
Anitu sekumo wop'ingo waseloho'mo selimentiso so'no sekwo simonyo fiy'mno.

Poul kako Anituye syoho iwo'n'ingkiso so'no kako simonyo imentisofoho.

¹⁴ U nje a'amu soku, ngko olo so'no huno niyohoho. Sekwo Anituye yahino
wop'ingo so'nji kakoe huno engo notipemantifi sekwo Anituye hungkuno wop'ingoso
lutihunalokwofo. Oso'no sekwo fo'mo fo'ma'nyo hofiyo loho'nalokwofo. ¹⁵ I
oso'no ngko olo iyoswo fehohnjo semti'mokiyalokwe loso sekwoe huno somo huno
sefohotofo'neso ngko hungkuno yokumpohn'nyo selalokweso ngko olo hungkuno
hiloso mt'i'mokalokwe so'no ngko iyoho mannyofoho. Hwap'ingoso Anitu kako
ngkimo olo syoho wonyoangkafo hiloso ntapmmentisofoho. ¹⁶ Oseso ngko Kilais
Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo'ni ngko sekwo a'amu temtitofo kengo sokune'no
Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho hopa yonji ngko kakoe hungkuno wop'ingoso selalok-
weno. Ngko olo so'no nimo'n'ingkohoho. A'amu temtitofo kengo kengoso hofiko
Anitumo u'mayo'ne nimo'n'ingkohoho. Anitu kakoe Towahuno wop'ingo sohwo
a'amu homo somo wop'ingo umokahon'ingkuhwosi Anitu kakoe simehoso wop'ingo
umo'n'imontonoho.

¹⁷ Ngko olo syoho Kilais Jisasi'nji Anitumne'no yalokuhwoyo so'no ngko simonyo
yalokweno. ¹⁸ I oso'no ngko yo'mayo syoho nje yokumpohn'nyo'nji iwo'n'ingkohe
so'no masel'mnehono. O'o, yo'mayo syoho Kilais kako'nohini iwo'n'ingkiso so'no
a'amu temtitofo kengo kengoso hofiko Anituye hungkunomo haloho pentifi
tifi in'ingkawowo'n'ingkohoho so'no waselimonne'no yohono. ¹⁹ Kilais kakoe
yokumpohn'nyo nom'ne a'amu somo itihwayo'ne ntopahon'ingki yo'mayo kengo
kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkohofoso ngko imentohefoho. Oso hiso
Anituye Towahuno sohwo ngkimo nifo'mahon'ingki ngko Kilais'ye hungkuno
wop'ingoso ango Jerusalem mta'ni ema'mentoheho ango homo homo ne'no
ulim'wenji hwaho Ililikom osopo esojwao'mentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso
moho'nahumentohefoho. O'o, Kilais'ye hungkuno hopi'nonohinoso umentohefoho.

²⁰ Ngko olo so'no nimo'n'imentisofoho. A'amu ango kengo kengo'mjo somo
Kilais kakoe yofe mupa'nyo'njo somo kakoe hungkuno wop'ingoso liku'mofone
nimo'n'imentisofoho. Nom'ne a'amuso hofiko Anituye hungkunoso nto lutihwafijo
somo oso a'amu homo somo ngko apa'no molutihwamnehono. ²¹ O'o, a'amu Anituye
hungkuno mt'i'mokumentiso Aisaiya osohwo kako hungkuno ole mt'i'mokumento,
A'amu hofiko kakine'no mupa'nyo'njosohofiko upo'nantifeho.

Oso'no hofiko kakoe hungkunoso nupa'n'ngkuji hofikoe hunoso ito'no uyimontonoho.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

Poul kako a'amu Loum somo uhwon'i'mo osopo nta'ni hwaho Sipen osopono wamo limentisofoho.

²² Oseso ngko sekwoe anggo sopono wose'ma'monji ko yontneso olo syoho yalokwe hilo kako ngkimo nikilojipeehon'ngki ngko sekumo mose'maso'njo imentohefoho.

²³ Soswo pi'n'ingo engo somo ngko sekumo wose'ma'monji imote sohwo'ni i olohonta ngko olo hwaho lopo nje syohoso moi'wo esojwao'maleno. Oso'no olohonta ngko sekumo wose'ma'monnoho. ²⁴ Oseso ngko sekumo simo'mo sehoni'mo tifi sohonta ngko hwaho nom'ne Sipen sopono wamonnoho. I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo nohumahm'mo nje simo'mo wop'ingo kaki'no wanimo'nono. I osohonta sekwo ngkimo hwaho Sipen hon'ngkanoso ntihwafikujo'no ngko wamonnoho.

²⁵ I oso'no simo'mo ngko Anituye a'amu Jerusalem humayo yo'mayo umofonyo inyo somo hamniyoho yo'mayoso wosiyohojamonnoho. ²⁶ A'amu Masetouniya so'nji Ngkilik so'nji hofiko Anitumo simo'mo uy'wo'n'ngkohofoso hofiko hofikoe yo'mayo yo'mayoso nuhu'mokontifi Anituye a'amu Jerusalemjomo somo hofiko yo'mayo so'no umofonyo iwo'n'ngkohoho somne'no ufo'mayo'ne hungkuno nano mtito'malofofoho.

²⁷ Oso a'amu somo fo'mayo'ne mtito'malofoso wop'ingofoho. Oseso simo'mo a'amu Jerusalemjomo hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko a'amu temtitofo kengo somo hofikoe huyo'mangomo ufo'mayo'ne hofiko a'amu Anituye hungkuno ujo'ne uhwatimentohofofoho. Oso'no a'amu temtitofo kengoso hofiko olohonta a'amu Jerusalemjomo somo aku ufo'mayo'ne yahinoso nto'nohinofoho.

²⁸ Yo'mayo ho'yango oso a'amu hiso hofiko hu'mokahinnyoso ntopahon'ngkofi ngko Jerusalemjomo a'amu sofe ahomo woho'nahumonno'no yohono. Oso syoho hiso moi'wo esojwaohm'mo ngko sekwoe anggo sopo nose'mahm'mo osohonta ngko hwaho Sipen osopono wamonnoho. ²⁹ Olo so'no ngko huno niyohoho. U ngko sekumo se'ma'meso u Kilais kako nakumo wop'ingo nalohofihwoso'no nakwo wonyoangkafo wohumantanoho.

³⁰ U nje a'amu soku, ngko olo so'no nimo'n'ngkohoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais osohwo kako nakumo wop'ingo nalohomentiso so'no kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo nakwoe simo'mo jomo somo ujo entohojwo nas'wo'n'ngki sohweho. Sekwo ngkine'no Mpohwo Anitu kako ngkimo nifo'mayo'ne jomo yokumpohn'nyo ulimno. ³¹ A'amu hwaho Jutiya humalofoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohoho somne'no sekwo huno syafisyikuji, u oso a'amuso hofiko Poulimo tohino uyifitnoho likuji oso'no sekwo ngkimo nifo'mayo'ne Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. Oso hamniyoho yo'mayo a'amu uhu'mokumalofoso ngko Jerusalemne'no nomotasime'no hofiko nuhwon'ngkuji hofikoe simo'mo wop'ingo umo'n'ngkuhwoso'no womantifeho. Oso'ntnne'no sekwo Mpohumo jomo ulimno. ³² Oseso Anitu kako olo so'no umo'noso'manji ngko simo'mo wop'ingo'nji nose'mahm'mo sekwo'nji ngko usijo'no we'enehwo nohumahm'mo ngko nje huyo'mango yokumpohn'nyo woma'monnoho.

³³ Anitu kako nakwoe simo'mo pompengo ifisyonaf'wo'n'ngkiso hwap'ingo sohwo kako sekwo a'amu hopi'nonohino sokunonji wohumano. Nehopeho.

16

Poul kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹ Nakwoe nampohwo Fipisi kako a'amu Senikliya oso ponjoso hofiko Anitu ne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo ufo'mawo'n'ngkisasi kako sekumo se'mahwoso'no

sekwo kakimo wopingo ulohopmno. ² Oso a'mu Fipi kako Anituye syoho ulohofiyosi kako sekwo'nji humahwoso'no kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuso so'no sekwo sekwoe senampi ne pa'nyo umo'nono. Sekwo kakimo wopingo ulohofikuji umokosyohumamno. U kako yo'mayo oso'no umofonyo ihwoso'no sekwo kakimo ufo'mapmno. Hwapingoso kako hwe moya'mi pi'ningo engo somo ufo'manto ngko huhwo'nimo nifo'mawo'ninkisiyoho.

³ Oso a'mu Pilisila'nji kakoe hwehwo Akwila'nji osiya'u'nji siko ngko'nji Kilais Jisasiye syoho afa'nono iwo'n'ngkuhwone ya'uyoho. Oso hisiya'umne'no nje a'amu ya'uyoho ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. ⁴ Siko ngkimo nifo'ma'mentisiyo so'no a'amu nom'neso hofiko sikimo wofonjasyano lahon'ngkofi siko poyo imo'nyo'neso siko iyoho miyo'njo imentisiyefoho. Oso'no ngko'nohini isamoyoka mulalokuyohono. O'o, a'amu temtitofu kengo kengo hopi'nonohinoso hofiko Anitumo simeho uyalokwofoso hofiko osiya'umo isamoyoka mikun'imposo ulalokwofo. ⁵ Oso a'mu siya'uye ango somo a'amu hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofu osomne'no nje a'amufu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

Oso hwe Epinitas sohwo kako nje a'amu ne hweho. Osohwo kako hwaho Esiya sopo humanto kako a'amu Anitumo simeho muyo'njo sohonta kako kaki'no uyimentisofoho. Oso a'amu sohune'no nje a'amu hwosoho ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno.

⁶ Oso nom'ne a'mu Maliya hne'no ngko nje a'amuyoho ose ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno. Kako syoho yokumpohn'nyo engo yonto sekumo sefo'ma'mentisofoho.

⁷ I nom'ne hwe hufa'u temtitofu Juta oso mta'ango Antilounikasi'nji Juniyas ntnne'no ngko nje a'amu hwa'uyo ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. Siko ngko'nji impo'angomo humamotowonefoho. Oso huhwo sohwa'uye yofeso a'amu *apousel* so'njo ajwo sopo weho. Osohonta ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono muyo sohonta siko Kilaisimne'no simeho kaki'no uyimentisiyefoho.

⁸ Hwe nom'ne Ampiliyetas oso hune'no nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako nje a'amu ne hweho. Kako ngko hopa nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo yalofoho.

⁹ Ngko Upanos ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako ngko'nji Kilaisimne'no syoho afa'njo hwoya'yoho. Osohumo ulikuji Sitekis oso huhumo ulimno. Ngko kakine'no nje a'amu hwe ulalokweno.

¹⁰ Ngko hwe nom'ne Apelisine'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo nje a'amu hwe kilalofoho njimno. Kako Kilaisiye hungkunomo nto'no in'ngkwalofoho.

Hwe nom'ne Alisitoup'yulas montohwamne'no nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹¹ Hwe nom'ne nje temtitofu mta'ango Heloutiyan oso hune'no ngko nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

Hwe nom'ne Nasisas montohwamne'no ngko nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno. Hofiko nakwoe Hwe Engo sohumo simeho uyalokwofo.

¹² Oso a'mu hufa'u Tilafina'nji Tilafousa'nji siko Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokusiyo. Oso fa'une'no nje a'amu faswo ulalokweno. Sekwo sikimo njimno.

I nom'ne a'mu Pesis osi kako nje nampohweho. Osi kako Hwe Engo sohwoe syohoso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkisiyoho. Oso hisi ne'no ngko nje nampohwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

¹³ Oso hwe Lufos oso hune'no ngko nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Oso huhwo sohwo kako Hwe Engo Kilaisimo tifi in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. Kona'wohi hi osenohinoho. Oso hisi kako nekwoe na'uyoho.

¹⁴ Ngko oso hwe Asinikilitos, Filekounyo, Hemesiyo, Patiloupasiyo, Hemasiyo, oso hwanji nom'ne a'amu huhwo sohwanji humalofa sohwanne'no nje a'amuhwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁵ Ngko oso a'amu Filoulokos, Juliya, Neleyos, kakoe konampi, Oulimpas, nom'ne a'amu Anitumo simeho uyiwon'ningkohofoso hofiko'nji humalofa oso hwamne'no ngko nje a'amu hwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁶ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku, sekwo nom'ne a'amu hofiko Anitumo simeho uyiwon'ningkohofa so'nji noswon'ngkuji osopo nuhumokohumafikuji aho ponimno. A'amu hopi'nono hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyalokwofoso hofiko sekumo nakwoe a'amu kuyoho selalokwofo.

Sekwo a'amumo wonyo imokiyo'nyo somne'no i'waho nto'no fiyimno.

¹⁷ Nje a'amu soku, ngko sekwoe huno somo wasefohoto'monne'no yohono. Anituye hungkuno sekwo upa'n'won'ningkohofa somo a'amu fehohnjoso hofiko hwotoho fentifi a'amu Anitumne'no uhumokuwon'ningkohofa somo husilo husilofa wolohofantifi lohofalokwofo. Osomne'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofiko Anituye a'amu ne somo honingkanu hwasyo osomo ipemotawalokwofo.

¹⁸ Hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syohoso miyalokuyohofa. Yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonte somo iningkawalokwofo. A'amu honingkanu wonyo osomne'no mosyafisiyo'njo osomo hofiko hungkuno wopingoso afofo'nji ulontifeso hofiko hwasyo honingkanomo ipemotawowon'ningkohofofa. ¹⁹ Sekwo Anituye hungkunomo iningkawentifi yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no a'amu angomeemjoso nto upa'n'mentohofofa. Oso'no ngko sekune'no simonyo yalokweno. Ngko olo somne'no nimon'ningkohofa. Sekwo yahino wopingo somo tipemafikuji osomnohino finingkanu. Sekwo oso yahino wonyo somne'no huno apa'no nosyafisyikutuho. ²⁰ Anitu kako nakwoe simeho somo pompengo imokiyo hwapingo sohwo kako we'nenepi Setenimo ni'hu'nahone hwotoho fehwo si kakimo sekwoe sifilaku'nyo'mo uhumati'montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wopingo waselohofa.

A'amu Poul'nji humamentohofoso hofiko a'amu Loummjo somo nakwoe a'amufaha ulimentohofofa.

²¹ Timouti kako ngko'nji syoho afa'nono iwon'ngkuhwoyo sohwo kako sekumo nje a'amufaha selalofa. A'amu nom'ne hofiko nje temtitofa mta'ango sohwa Lusiyasiyo Jesuniyo Sousipata oso hwanji hofiko nakwoe a'amu hwafo selalokwofo.

²² Ngko Tetiyos huhwon'nonji Poul kakoe mango mta'ni olo hungkunolo nta'honngki ngko sekune'no semti'mokiyalokwe sohwo'ni ngko Anitumo simeho uyonji olo hungkuno loso selalokweno, Sekwo nje a'amu kuyoho.

²³ Ngkaiyos kako sekumo nje a'amufaha selalofa. Ngko kakoe angomo humentanngko wopingo nimokosyohumaha. A'amu kakoe angomo Anitune'no uhumokuwon'ningkohofa somo kako hofikimo wopingo ulohofiwon'ngkisofa.

Elastos sohwo kako olo anga laponjo hwe engo hwaho mokosyohumawon'ningkohofa sohwa hofikoe iyoswo hamniyohon'jo yomayoso nto'no emokosyohumawon'ngkiso hweho. Oso hwo'nji neningkwawehwo Kwatos'nji siko sekumo nekwoe a'amufaha selalokusiyo.

²⁴ [Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yahino wopingoso sekwo hopi'nonohino sokumo ufehu'mokasesyono. Nehopeho.]

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

²⁵ Ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo losetihwawon'ngkoheso Anitu kako oso hungkuno hison'ji sekumo yokumpohn'nyo sesofitofa hoponoho. Oso hungkuno

hiloso hohonta hiyaso'mo wo'mojoso olohonta Anitu kako utihwa'nyopo ujo mehon-tojwahumasofoho. ²⁶ Anitu kako songo ne'no humaso osohwo kako a'amumo hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa hofiko olo hungkuno homo losomo ifalifaliyo mtimokumentohofofoho. Oso'no olo hungkuno hilo so'no Anitu kako syoho hiso nejopahon'ngki nakwo sekumo selalokuhwono. Oso'no temtitofo hopi'nonohinoso hofiko oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojo so'no huno uyahon'ngki hofikoe hunoso ehohosihumentisofoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji kakoe yahino wopingo somo nuhwon'ngkuji tifi un'ngkapife. ²⁷ Oso Anitu huhwo sohwo kako'nohini huno hwap'ngonjo hweho. Yo'mayo kakoe hwomu Jisas Kilais nakune'no naloho'mentiso oso'no nakwo Anituye yofe engolopohamo woho'nomehwano.

Oso hungkunoso nehopeho.

1 Koulin

Olo Iyoswo Sɪmo'mjo loso A'amu Koulin somne'no Poul Mtɪ'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo *tɪwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolɪkeno olo iyoswo sɪmo'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mtɪ'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anɪtuye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mtɪ'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pɪlisila'nji nohumantɪfi hwapɪfe ango syoho yontɪfi Anɪtuye hungkunoso liku'meeo'motofofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkɪlik pi'nɪngo engo so'nji sɪmeho hi'ntnnono uyɪmentohofofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anɪtuye hungkuno ne'no lontanɪngki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolomentisofoho. Ango Koulin sopo antɪme we'epo'maho. O'o, antɪme engo mɪkunɪmposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako sɪmeho tango'nji mtɪ'mokumentisofoho. Oso sɪmeho tango iyo hwapɪngoso olenoho. Iyoswo anga'no sɪmo'mo mtɪ'mokuyahotɪmentisoso imo'nao'mentiso so'ne olo iyoswo tɪfi'njo lofosofa'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nɪmentisiyefoho. Poul iyoswo Koulinne'no mtɪ'mokuyahojiyoso hufa'u sɪhunefoho. I oso'no olohonta iyoswo anga'nohinoso mauyoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mtɪ'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mtɪ'mokiyo hwapɪngoso olenoho. A'amu Jisasɪmo inɪngkunyo Koulinjoso Poulɪmo yo'mayo yo'mayo so'no ulohonɪmentohofoso'no Poul kako aku hofɪkine'no mtɪ'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olohonta iyoswo homo lomo atofɪ lɪhwasi nakwo tɪfi unɪngkohwano.

¹ Anɪtu kako ngko Pouli'nɪmo nɪhwosopo'mentisoso Jisas Kɪlaisɪye hungkuno a'amu somo lɪku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmentiso sohwo'nnonji nenɪngkwa'wehwo Sousɪtenisɪ'nji ² nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semtɪ'mokiyalokuhwoyo. Sekwo Kɪlaisɪmo ufohi'nontɪfi kakoe a'amu ne imo'nɪmentohofofoho. Oso hiso'no Anɪtu kakine'no sekumo sehwsopo'mentisofoho. Sekwo'nohinɪ'maho. O'o, hwe moya'mi ango'meenjo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisɪmo jomo ulɪwo'nɪngkuhwone hn'nɪmo nahwsopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino hn'nwiye Hwe Engo nɪhu'no anga'nohino hweho. ³ Nanɪngkwohwo Anɪtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisɪ'nji siko'monta'i siko sekumo wopɪngo selohofohosi sɪmeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Poul kako Anɪtumo oso a'amu homo somne'no isamoyoka ulɪmentisofoho.

⁴ Kɪlais Jisas kako sekumo wopɪngo seloho'mentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefɪsyonji Anɪtumne'no isamoyoka ulɪwo'nɪngkohefoho. ⁵⁻⁶ Nakwo Kɪlaisɪye hungkuno selɪmentɪhwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantɪfi sekwo Kɪlaisɪmo ufohi'nɪngkahonɪngkofi kako sekumo yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wopɪngo so'no huno tɪpemantɪfi sekwo nom'ne a'amu somo lutɪhwayo'neso huno'njo kuyoho. Oso'no ngko Anɪtumo isamoyoka ulalokweno. ⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais kako utɪhwa'nyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentanɪngkofi Anɪtu sohwo kako kakoe yo'mayo wopɪngoso sejopalofoho. Kakoe wopɪngo somne'no sekwo umofonyo mifitnnehofɪ. ⁸ O'o, Anɪtu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontanɪngkuhwosi sekwo Anɪtumne'no

yokumpohn'nyo lohofontan'ngkuji sekwoe s'ikunoso moi'wo umo'nimontonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilaisiye S'ikuno Engo kako asomo poso sohonta sekwo wonyo ane lohof'ikujiji wonimango masenonehoho. ⁹ Anitu kako kakoe Hwomu Jisas K'ilais nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji s'meho afa inyo'ne nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nakwo K'ilaisi'nji majopohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyo'neso Anitu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso mikwesiyafisyonehoho. O'o, awonoho.

A'amu Koulin hofiko Anitune'no uhu'mokumotofoso hofiko husilo husilofo loho'mentohofofoho.

¹⁰ U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais kako olo hungkuno ntapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo upa'nimno. Sekwo yoka hnnontifi husilo husilofo loho'malofoso moi'wonoho. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukujiji hungkuno afa'nohino filikuno huno anga'no'nohini fisyafihupmno. ¹¹ U nje a'amu soku oso ape K'ilouwe siye ango'mta'ango a'amu nopontifi ngkimo ole ntimalofi, A'amu Kouliniso hofiko yoka hnalokwofo. Ose ntimalofofoho. ¹² Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo kengo syafisyontifi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Pouliye yahinomo in'ngkwalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo in'ngkwalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo K'ilaisiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo. ¹³ Pipineto. A'amu pi'n'ngo engo hofiko sekwoe wonyomne'no pe'nimentohofotaho. Ngko Pouli'ni iyo hwojiyafiku'nnyopo sekwoe wonyomne'no lape'nimaleno. O'o, sekwo huno seyohoho. K'ilais kako'nohini sekwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. I hofiko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, K'ilaisimne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho. ¹⁴ Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'n'ngomaho. O'o, K'ilisiposi'nji Ngkaiyas'njinohini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnohini mijo kiyoma'mentohe so'no Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁵ Oso'no a'amu pi'n'ngo engoso hofiko ole malifitnehoho, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Pouliye a'amu'nwoho. Ose malifitnehoho. ¹⁶ U, ngko nom'ne a'amu sohune'no syafisyohono. S'itefanosiye a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'ne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno so'no peho'no selalokweno. ¹⁷ K'ilais kako ngkimo oso mijo kiyomayo syohoso ntapmmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho ntapmmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofiko hungkuno sawemo lutihwawo'n'ngkohoho hopaso ngko hungkuno molutihwamnehono. O'o, K'ilais kako iyo hwojiyafiku'nnyomo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no a'amu huno nto'no mosyafihupitnoho lonji ngko a'amufe huno nto'no ehohosasiyo'ne hungkuno tifo tifo lutihwawo'n'ngkohe hwo'nyoho.

Nakwo K'ilaisimo uhwonontani uhwonimentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji nto uhwonimentihwonefoho.

¹⁸ A'amu Anitumo min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofoso hofiko K'ilais nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso so'no upa'nontifi hofiko huno ole syofisyalokwofo, oso hungkuno liwo'n'ngkohofoso hwayohosi hungkunofoho. Ose syofisyalokwofo. I, oseso nakwo a'amu Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne'no hontohumentani nakwo huno ole nay'wo'n'ngki, K'ilais kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'nimentiso sohune'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo netihwamentisofoho. ¹⁹ A'amu Anituye hungkuno

mti'mokumentohoho sohwa hofiko a'amu Kilaisimne'no nakwolaho liwo'n'ingkohoho somne'no ole mti'mokumentohofi,

Anitu ole limento, A'amu hwahoponjoso hofiko hofikoe yokumpohn'nyo so'nji Anitumo u'mayo'ne'entifi huno uyalokunjo oso a'amuso hofikoe huno somo ngko wonyo umokumonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji liwo'n'ingkohofoso hofiko Anitumo u'mane'entifi honingkanano pi'n'ingo pi'n'ingo hofikoe huno mta'ni imofiwon'ingkohoho somo ngko wae weeo'monnoho.

Anitu ose limentisofoho. ²⁰ A'amu Anitumo min'ingkeyoso hwahoponjo somne'nohuni huno syafisyiwo'n'ingkohofoso hofiko ole liwo'n'ingkohofi, Nakwo huno'njo hn'nwi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo luti'hwane'entifi syafisyiwo'n'ingkohofofoho. Oso a'amumne'no Anitu kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole neti'hwamento, Olo hwaho loponjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho loponjo huno somnohuni syafisyiwo'n'ingkiiso sohwo kakoe huno neso mauyoho.

²¹ I oso'no Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo kako olo honingkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofiko Anitumo u'mano likujoso hofiko hofikoe huno mta'ni Anitumo mu'mapitnohoho. O'lo, awonoho. I oso'no Kilaisiye hungkuno wopingoso a'amu somo luti'hwawo'n'ingkuhwone somo simoho hi'ntnnono uyikui hofiko Anitumo u'mantifeho. Nu'mafikuji hofiko kakoe a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no Anitu kako simoho wopingo umo'n'iwon'ingkiisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo luti'hwawo'n'ingkuhwone somne'no hofiko nal'iwon'ingkohofi hwayo hohnjo hungkuno liwo'n'ingkohoho kuyoho. Ose nal'iwon'ingkohofofoho. ²² I a'amu Jutaso ole liwo'n'ingkohofi, Anitu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu mifijoso neti'hwaso'manji u oso hungkunoso Anitu mta'ango'manji uhwon'ingkuhwasi oso hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no tifi un'ingkowano. A'amu Ngkilik oso hwa ole liwo'n'ingkohofi, u, nakwo yo'mayo hungkuno upo'nasoso huno wopingofoho syofisyaso'manji oso hungkuno homo somo huno naihwoso'no tifi un'ingkowano. ²³ I oso'no nakwo hungkuno luti'hwawo'n'ingkuhwoneso olenoho. Kilais kako nakwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo imo'n'imentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hofiko oso hungkuno hiso'no nakwolaho lontifi wonipaho ikin'iwon'ingkohofofoho. A'amu Ngkilik sohwa hofiko oso hungkuno homo somo nupa'nontifi ole liwo'n'ingkohofi, Olo hungkuno loso kokato'nnyofoho. Ose liwo'n'ingkohoho kuyoho. ²⁴ I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitofa kengo kengo hn'nimo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi nakwo Anituye mampahomo upo'nontani nakwo huno ole nayohi, Kilais kako nakumo asomo netimayo'ne poyo pe'n'imentiso sohomo nuhwonontani uhwon'imentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo so'nji Anituye huno wopingo so'nji uhwon'ingkuhwono. ²⁵ Oso honingkanano Anitu kakimo u'mayo'ne imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hofiko huno syafisyontifi hofiko ole liwo'n'ingkohofi, Olo honingkanano loso ne anefoho. Hwayo hohnjofoho. Ose lontifeso hofikoe huno so'nji yokumpohn'nyo so'nji Anitu kakoe huno hwapingo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji hofikimo yakolo'nnyofoho.

²⁶ Ou, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne johu selimentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'n'imentohoho kuyoho. ²⁷ A'amu hwahoponjo yahino somne'no huno'njoso Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu huno'masoso hofiko nje honingkanomo tifi nningkapikuji nje a'amu ne imo'n'ifitne'ento uhwosopo'mentisofoho. A'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo'njo somo Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisyimo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso

nje a'amu ne imo'n'fitnne'ento hofikimo uhwosopo'mentisofoho. ²⁸ A'amu hwa-hoponjoso hofiko yo'mayo so'no ole liwo'n'ingkohofi, Wonyofoho. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoho. Ose liwo'n'ingkohofofoho. Oso homo somne'no Anitu kako oloso ngko'nefoho. Woma'mo li'mentisofoho. Anitu kako a'amu hwahoponjofe hunoso ne anefoho. Moi'wo umo'nono li'mentisofoho. Oso'no yo'mayo so'ne hofikoe yofe ho'nomawo'n'ingkohofoho somo Anitu kako wae yao'mentisofoho. ²⁹ Anitu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo Anituye timopo nakwoe yofeso moho'nomo'nanehwono. ³⁰ Anitu kako nakumo Jisas Kilaisi'njopo menehumaji'mentisofoho. Oso'no Anitu kako Kilaisiye hungkunoso nakwoe hunomo moho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syofisyalokuhwono. Kilaisiye kako nakumo wopingo naloho'mentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Jisas kako hon'ingkanano wonyo somta'ni nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo Anituye a'amu ne namokumentisofoho. ³¹ Oso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofiko ole mti'mokumentohofi, Hwe fihwo kako kakoe yofeso woho'noma'nimo lososo kakoe yofe moho'noma'nonehoho. O'o, kako Kilaisiye nakwoe Hwe Engo sohwoe yofe'nohini woho'nomano.

2

Poul kako Kilaisiye iyo hwojiyafijiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko Anitu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso selimote sohonta sekwo huno ole syafihupitnne'enji maselimentohono, Kiko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwapingo'njo hwosoho. Ose nti'fitnne'enji maselimentohono. ² O'o, ngko nje simoho somne'no ole nto hnnimentoho, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno maselimehono. O'o, awonoho. Ngko Jisas Kilaisiye kako iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini wolosetihwamne'no yohono. ³ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohumanji iyoho nni'mentisofoho. ⁴⁻⁵ Sekwo nje huno somo tifi nni'ngkapifitnne'enji hungkuno selimote'maho. O'o, sekwo Anituye yokumpohn'nyo somo tifi in'ngkafitnne'enji hungkuno selimentohefoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'n'ingkohofoho pa'nyoso selimentohe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahon'ngko Anitu kakoe Towahunu Wopingofe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Olo hungkuno losone'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofofoho.

Anituye Towahunu sohwo kako nakumo huno wopingo nejopalofoho.

⁶ Anitu kako huno engo nejapmentisoso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoho somo luti'hwawo'n'ingkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'n'ingkohofoho sohwa mta'ango'maho. O'o, hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umo'nimontonoho. ⁷ Nakwoe Anitu mta'ango huno engoso luti'hwawo'n'ingkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitu kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitu kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo sopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho. ⁸ A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'n'ingkohofoho sohwa hofiko oso huno hwapingo somo huno nto'no mosyafisiyo'njo hwafoho. I oso'no hofiko nakwoe Hwe Engo Anitu pompon-aho hwapingo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafisyontifijontentesi

hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo mofonjinto'ofasy+kutnnesohilo. ⁹ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anituye hungkuno nihu'no hohonta mtimokumentohofi sohwa ole mtimokumentohofi, Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo somo muhwonyoso yo'mayo wonyoangkafo so'no haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafoso a'amufe hunomo mufohotofo'njo oso yo'mayo hiso Anitu kako kakoe a'amu simeho uywo'n'ngkohofi somne'no nto'no esyohumaho.

Ose mtimokumentohofofoho. ¹⁰ Oso yo'mayo so'no hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso Anitu kakoe Towahuno wopingo sohwo netihwamentisofoho. Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako yo'mayoso nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo utihwa'nyopo nahononto yo'mayo wopingo Anituye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'no kako huno uyohoho.

¹¹ A'amu tihwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohini kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako Anituye huno somo kako huno muyo hweho. Anitu kakoe Towahuno sohwo'nohini kako Anituye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho. ¹² I oso'no nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo olo hwaho loponjo yahino wonyoso momaso'nwoho. O'o, Anitu kako nakumo kakoe Towahuno nejapmmentiso oso hiso yo'mayo wopingo Anitu kako siki nejapwo'n'ngkiso so'no nakwoe hunoso nto'no nto ehohosonasyohoho. ¹³ Yo'mayo wopingo Anitu kako nakumo siki nejapwo'n'ngkiso so'no selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani moselalokuyihwono. O'o, olo hungkuno loso Anitu kakoe Towahuno Wopingo nakumo lonetihwahon'ngki selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somne'no lutihwalokuhwono.

¹⁴ U, a'amu Anituye Towahuno Wopingo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye Towahunofe hungkunoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'neto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofisyalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofisyalofoho. Nakwo a'amu Anituye Towahuno hi'njo hn'nwi nakwo Towahuno Wopingofe hungkuno hilo so'no huno nto'no nayohoho. I a'amu Anituye Towahuno Wopingo aneso kako olo hungkuno hwapingo ne hilo so'no huno muyonehoho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kakoe wopingoso oso a'amu hisomo muyonehoho. ¹⁵⁻¹⁶ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofi sohwa ole mtimokumentohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe huno somne'no huno tihwo uyohoho. Anitu sohomo tihwo wolutihwamontolo. O'o, nihu'no awonoho.

Ose mtimokumentohofofoho. I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopingo hi'njo hn'nimo Kilais kakoe huno fehohnjoso nejapmmentisofoho. Oseso a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako yo'mayo yo'mayo somo uhwon'ngkuhwosi kako yamofu ulohomontonoho. Oloso wopingofoho. Oso wonyofoho. Huno ose uyohoho. U, a'amu kako Anituye Towahuno Wopingo aneso kako Anituye a'amu ne somo yamofu mulohofonehoho. O'o, Anituye Towahuno Wopingonjo sohomo yahino wopingo utihwamontonoho.

3

Anituye a'amu ne somo mokosyohumawo'n'ngkohofi sohwa hofiko Anituye syoho ulohofiyo hwafoho.

¹ Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno selimentoheso ngko a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo somo ul'wo'n'ngkohe

pa'nyoso sekumo hungkuno maselimmentohefoho. O'lo, ngko a'amu hofiko simeho sohwo yo'mayo wonyoso umo lonte somo iningkawowo'n'ingkohoho pa'nyo sokumo Anituye hungkuno selimentohefoho. Oso hohosohonta sekwo Kilaisiye yahino somne'no mehomi milongo pa'nyo humamentohofofoho. ² Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomi milongo pa'nyo soku nohumentan'ngkofi ngko amno mijo'nohini sejapmmentohefoho. Anituye hungkuno fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo manimmentohefoho. I lohonta hohonta sekwo manifitnehofo. ³ Hwap'ngoso sekwo Anituye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amu sekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyontifi yoka hnn'wo'n'ingkohoho kuyoho. Oso yahino sekwo iwo'n'ingkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyoso umo lonte somnohini iningkawowo'n'ingkohoho kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho. ⁴ Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amu anga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Pouliye a'amu hwo'nyoho. I nom'nihwo kako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amu hwo'nyoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe Towahunofe yahinotaho. O'lo, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

⁵ Oso'no sekwo huno nto'no fisiyafihupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Poul sohwo'ni peho hwo'nto. Nekwo sohwoya'i Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. I oso'no nekwo Anituye hungkuno wop'ngoso selahon'ingkuhwoi sekwo nupa'nontifi Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejopalofoho. ⁶ Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno ipisayo uyo hulohoho hopa hulasehumentohofoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyoso yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahon'ngki Anitu kako oso ipisayo homo somo hwap'ngo sohwo kako engo imokalofoho. ⁷ I a'amu kako ipisayo uyo hiso hul'wo'n'ing'kiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyoso yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwo'n'ing'kiso sohwo kako kakoe yofe hi we'e'njo hweho. Anitu kako oso ipisayo uyo homo somo ne imokalokunjo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho. ⁸ Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyoso wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no siko sikoe syoho sikoepi sikoepi yalokusiyo so'no sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho. ⁹ Ou, Apoulousi'nji nekwo Anituye syoho ulohofiyo hwoya'yoho. Sekwo soku Anituye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofo peho'no loho'mentohofoto.

A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako anga molihwo'n'ing'kiso pa'nyo hweho.

Sekwo Anituye anga pa'nyo soku Anitu kako anga hiso molalofoho. ¹⁰ Anitu kako ngkimo wop'ngo ntohofonto kako kakoe syoho wop'ngo ntapmmentisoso yonji ngko anga ingkuso simo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno selimentohe sohonta oso hwosaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohofoho. U a'amu nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko oso hwosaho hopo sopo anga neso molalokwofo. A'amu huhwo sohwa hofiko oso anga hiso wonyoso imo'nonoho likuji hofiko huno nto'no wasyofihupife. ¹¹ I oso'no sekwo huno seyohoho. Oso hwosaho ngko simo'mjo iju'mo'mentoheso Jisas Kilaisiyoho. Oso hwosaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofafihwosi kako nom'ne hwosahoso momawonjonehoho. O'lo, awonoho. ¹² A'amu fihwo kako oso hwosaho hopo sopo anga wamolimo lihwosi'manji kako oso hwosaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako anga yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, s'ngkume yokino oso nano po'nifoso kako nomahwosi mtitofasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. ¹³ I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi

olo syoho yalokuhwone hiloso hwangku sohonta uti hwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso sikuno Jisas Kilais kako nakwoe hungkuno ikwolofone somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'ningkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso ningkahoningkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'ningkuhwone somo yamofonahofihwoso'no nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye syoho ne so'no huno wonayono. ¹⁴ U hwe fihwo kako angoso hwasahohopo sopo hofiyo'no moloso'manji osokakoe angohomo somo toho manonehoho. O'lo, awonoho. Oso angohiso toho manyo'njo nto'no molohinowentaningkuhwosi ososyoho iyo huhwosohwo kako ho'yango woma'mtonoho. ¹⁵ U hwe fihwo kako osohwasahohopo sopo kako angonto'no mamojonjonyoso sohwoe angosotoho ningkuhwosi kakoesyohohopinonohinoso wonyomo'montono. Syohohiso ne ane umomontono. U ososyohoiyohuhwosohwo kako ho'yangosomomanehoho. Oso hwe huhwosohwo kako songoko humasosohwo kako toho mta'ni ifiwo'ningkohofopa'nyohweho.

Anituye a'amu neso hofiko Anituye angofoho.

¹⁶ Olo so'no sekwo iningo seyihwoloho. Sekwo Anituye a'amu ne soku Anitu kakoe angokuyoho. Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho ajwomo'mo humaho. ¹⁷ U hwe fihwo kako sekwo Anituye angosokumo kako wonyosemokosohumo u, osohumo Anitu kako kakimo osowonyohiso aku uyimontono. Wayoweemtonoho. I hwapingoso sekwoe simehoso Anituye angowopingonohiniponoho.

Sekwoe yo'mayo hwahoponjofeyofesonohonomafikutoho. O'lo, Anituye yofenohini fohonomapmno.

¹⁸⁻²⁰ A'amu yo'mayo hwahoponjo so'no hunonjoo somo Anitu kako uhwononteso hofikoe huno neso nihu'no ane kuyohouliwo'ningkisofoho. Hohonta hwe fihwo Joup kako Anituye hungkuno mtimokumentiso sohwo ole mtimokumento, A'amu olo hwaholoponjohunohini iningkawowoningkohofosomo osohuno ne ane huhwosohwo hofikimono mokojilipemawoningkohoho.

Joup ose mtimokumentisofoho. Hwe nom'ne Anituye hungkuno mtimokumentiso sohwo ole mtimokumento, Anitu kako a'amu olo hwaholoponjoo yo'mayo yo'mayo so'no hunonjoo sohwafe hunomo uhwononteso hofikoe hunoso ne anefoho. Ose liwo'ningkisofoho.

Hungkuno ose mtimokumentisofoho. U, hwe fihwo kako hwasyo hungkuno hnnonoho. A'amu fihwo kako sekwonjoo sopo humasosohwo kako olo hwaholoponjoo yo'mayo somo iningkawowoningkiso sohwo ngkoyo'mayo so'no hunonjoo hwo'nyoho. Ose liwo'ningkiso sohwo kako yo'mayo hwahoponjoo wonyoso'no hohujo ikinjaofihwosi kako Anituye hungkuno ne'njoso womano. Oso hunowopingohiso nomahoningkuhwosi a'amu fehohnjoso hofiko nuhwoningkuji ole ulantifeho. Kako ilonnyohwo imoningkohoho. Ose ko ulifijososohwe huhwosohumo Anitu kako nuhwoningkuhwosi hwe sohwo walimontono osohunonjoo nto imoningkohohowalimontono. ²¹ Sekwo nakwo a'amu hwahoponjoo hnnyumeningkapikuji sekwo husilo husilofoihwatimoningkutoho. U sekwo a'amufeyofenohonomafikutoho. Yo'mayo Anitu mtimokumentisoso sekwo'nefoho. ²²⁻²³ I hwapingoso sekwo Kilaisiye kuyoho. I Kilais kako Anituye hweho. Nakwo a'amu hufa'u sihune ngko Poulinyo Apoulousiyo Pitayo osohwona'ni nakwo sekumo sefo'mayo'ne hwona'ni humalohwono. Olo hwaholopoyomayo Anitu honahumentisoso sekwo'nefoho. Anitu kako songohumayo'ne sejapmmmentisoso sekwo wopingohumayo'ne sejapmmmentisofoho. Poyo pe'nyosejapmmmentisoso sekwo angosongone'no humayosopo tipihwonyo'ne sejapmmmentisofoho. Yo'mayohopinono olohonta wojo so'nji tifi no'mo imonone so'nji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne sejapalofoho.

4

Anitu kako Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwafe syoho somne'no yamofo ulohofonefoho.

¹ Sekwo ngko Poul nontnne'no Apoulousi'nji nom'ne sohwanne'no olo so'no huno fisyafi'hupmno. Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohwana'ni nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyo hwona'nyoho. Kilais kako nakumo Anituye hungkuno hiyaso wo'mojoso nejopahon'ngki nakwo sekumo sejopalokuhwono. ² A'amu nom'nimo Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ngkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uyimentiso sohumne'no syoho yokumpohn'nyo uyono. ³ Ngko Anituye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofo ntohopijoso ngko sekwoe huno somne'no ngko huno pi'n'ngo mosyafi'hu'mnehono. I ngko huhwo'ni olo syoho Anitumne'no yalokwe loso'no ngko yamofo maloho'nimnehono. ⁴ Hwap'ngoso ngko olo syoho yalokwe loso'no wop'ngofoho huno ko syafi'hu'meso oso huno hwasyo'manji olo syoho homo losomne'no ngko yamofo nto'no pipi loho'nimnehono. I oso'no ngko hwe wop'ngo hwo'nyoho eso mahnnimnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wop'ngofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohini wantimontonoho. ⁵ Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fohontohumamno. Nakwoe Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo yamofo wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyaso'mo wojoso kako uti'hwanya'nyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohonta a'amu syoho wop'ngo yontifijo somo Anitu kako'nohini a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wop'ngo'njo hwosoho. Kiko wop'ngo'njo kiyoho, ose ulonefoho.

A'amu Koulin humamotofoso hofiko hofikoe yofe ho'noma'nimotofofoho.

⁶ U, nje a'amu soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulousi'ntnne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wop'ngo somo setihwayo'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuji nom'ne a'amufe yofeso monje yasy'kuji nom'ne a'amufe yofe'nohini noho'nomafikutoho. U, nje a'amu soku, sekwo oleso nolikutoho. Poul'nji Apoulousi'nji siko nakwoe hwe engo hwa'uyoho. Ose likuji sekwo nom'ne a'amu sohwafe yofeso monje yasy'kutoho. ⁷ I sekwo yo'mayo huno wop'ngo syafisyi'wo'n'ngkohofoso nti'mta'angoto. Oso huno wop'ngo hiso sekumta'ango'maho. O'o, Anitu kako sekumo sejapmmentisofoho.

⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkuno hopi'nonohinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no Anitu nto nejapmmasofoho. Nakwo nom'ne a'amu Anituye hungkuno loneti'hwamentohofosohwamo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'nim'alohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyofisyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'nifijontentesi nje simehoso wop'ngo nto nimo'n'ngkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'nji hwe engo nto humehwanesohilo. ⁹ Ngko huno ole syofisyalokweno. Anitu kakoe hungkuno liku'mofi'wo'n'ngkuhwone (*apousel*) sohwananimo nom'ne a'amu sohwafe sifi'ki'nyo'mo nehumaji'nyo pa'nyo hwona'nyoho. I a'amu nakumo ole nalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Hofiko poyo wape'nife ose nalontifi hofiko oso'no nakumo a'amufe timopo wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no a'amu hopi'nono hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji hofiko yo'mayo ne'mawo'n'ngkiso somo nehonalokwofo. ¹⁰ Nakwo Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne kakoe hungkuno liku'mofi'wo'n'ngkuhwone so'no a'amu hofiko nakumo nonahonontifi hofiko ole nalivo'n'ngkohofihwona'nyoho. Sekwo omomo huno'njo hwasoho. Ose nalivo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syofi'hu'nalokwofo

nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho. Nakwo huno'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. I nakwo Anituye hungkuno liku'mofiwon'ingkuhwone sohwna'nimo a'amu hofiko nakumne'no sitofo nalowo'n'ingkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwasoho. Ose nalowo'n'ingkohofofoho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wopingo'nji'nwoho. Ose syofihu'nalokwofo. Hofiko nakune'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'mingohwasi'maho. I sekwo soku sekwo huno ole syofihu'nalokwofo. A'amu hofiko nakwoe yofe ho'nonemalokwofo. Ose syofihu'nalokwofo. ¹¹ Nakwo a'amu Anituye hungkuno liku'mofifo syoho'njo sohwna'ni mijoho'no hohonta humamentihwone somta'angoso olohonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Olohonta nakwo hwapife wonyo'nji nohumentan'ingkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo aho ku'mokontifi nefonjalokwofo. Nakwo ango'meemo uku'mofahon'ingkuhwoni nakwoe ango sopo nakwo fosyawe'ne nakwoe angoso ane hwona'nyoho. ¹² Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'nji nakwo syoho tohohmtno'njo yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho tipemalokuhwono. A'amu pi'n'ingo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwamne'no nakwo hofikimo wopingo ulohofone Mpohumo jomo ulowo'n'ingkuhwonefoho. Hofiko nakumo wonyo nelohofahon'ingkofo nakwo hofikimo oso wonyo hiso hofikimo aku muyofoho. O'o, nakwo timo'nohini uhwontohumalohwono. ¹³ Hofiko nakune'no sitofo wonyo nelahon'ingkofo nakwo hofikimo simeho pompengo ifisyumofone hungkuno wopingo'nohini ulowo'n'ingkuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo hinalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naofiwon'ingkohofopa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopontani olohonta ose'no humalohwono.

A'amu Koulin'iso hofiko Pouliye yahinomo tifi un'ingkafe.

¹⁴ Ngko olo hungkuno mtimokohe loso sekumo wonimango ifisyasemofone'maho. O'o, awonoho. U, nje mehomi soku, ngko sekumo hitoho ntofantokunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'n'ingkuji huno nto'no fisyafihupmno. Yahino wopingoso wolosetihwamne'no yohono. ¹⁵ A'amu pi'n'ingo engo hwalikeno anga'nohino hwalikeno, oso hwa hofiko sekumo nose'mantifi hofiko Kilaisiye yahino so'no losetihwawo'n'ingkohofoso oso wopingofoho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no sen'ingkwowho sohwo pi'n'ingohwo'maho. O'o ngko sen'ingkwowho ne sohwo'ni ngko Pouli'nyoho. Ngko nihu'no simo'mo Jisas Kilaisiye yahino so'no losetihwahon'ingko sekwo kakoe hungkuno wopingo somo nupa'nontifi Kilais kakimo in'ingkawentifi sekwo nje mehomi ne imo'n'imentohofofoho. ¹⁶ Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo ngko sen'ingkwowho ne sohwo'niye hunoso mafikuji sekwo nje yahino somo tifi fin'ingkamno. ¹⁷ Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokweno. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no nimo'n'owo'n'ingkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo Kilaisiye syoho somo hofiyo'no mokosyohumawo'n'ingkiso hweho. Ngko Kilaisiye yahino wopingo osomo in'ingkowalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasefohoto'monte'nefoho. Oso Kilaisiye yahino hiso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwiye pa'nyo'maho. O'o, kakoe yahinoso songo wonyoangkafofoho. Timouti kako sekumo a'amu ango'meemjo somo Anituye hungkuno lutihwawo'n'ingkoheso sekumo wolosetihwamontonoho.

¹⁸ A'amu sekwo'nji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lontifi hofiko hofikoe hunomnohini in'ingkawentifi yokumpohn'nyo imo'nalokwofo. ¹⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako nje hon'ingkanomop'jasiyo'njo ihwoso'no ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso ango hopo sponjo a'amu yokumpohn'nyo imo'n'imentohofosohwafe hungkunoso mupa'n'imnehono. O'o, hofikoe syoho hofiko Anitumne'no yalokwofo osomo ngko yamofu uloho'monnoho. Oso syoho

hiso ne'njotikeno. Ne anetikeno, li'mo uhwonimnono. ²⁰ Anitu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawo'n'ngkiso oso hwa hofiko mango'nohino hwa'maho. O'o, hofiko Anituye Towahunofe yokumpohn'nyoso hi'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho iwo'n'ngkohofoso ne'njofoho. ²¹ Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno selimnehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no mesehwajiyo'ne simeho tohino'nji yoka yokumpohn'nyo walimnono. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiyo'no in'ngkafijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo waselimnono. Oso'no ngko sekumo pipi seloho'mnehono. O'o, sekwoe syohofoho.

5

Ango Koulin sopo yahino pisakino'njo wo'nnyoponoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko sekumne'no ole ntimalofi, Sekwoe ango sopo yahino pisakino'njoso i'mofapohoho. Oso yahino ni'hu'no wonyoso a'amu Anitumo in'ngkunyoso hofiko oso yahino hiso mifitnehofe. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fihwo kako kan'ngkwowoe ape ma'masofoho. ² I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalokwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naofikuji sekwo humotaho fisahnnimno. Oso yahino hiso'no sekwo wonimango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo huhwo sohomo sekwo wae yaofikujo'no kako sekwo'nji apa'no Anituye yofe ho'nomayo'ne nomihu'mikukutoho.

³ Ngko sekwo'nji mohumuleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosefisyalokwe so'no ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'njo sohumne'no sekwo ngko'nji ulohofane'ntne'no hungkuno nto mtito'maleno. ⁴⁻⁵ Sekwo Kilaisiye yofe so'no uhu'mokuwo'n'ngkohofe sopo uhu'mokahon'ngkofi nje huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oseso nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no simeho uwolo'mokono lihwasi nakwo kakimo wae yaofihwasi Seteniye ahomo hwe huhwo sohomo uhumojano. Seten kako oso hwe huhwo sohomo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyihwosi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofikujo'no oso hwe huhwo sohwo kakoe simeho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohonta oso hwe huhwo sohomo asomo utima'montonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohomo wae feopmno ulimentisofoho.

⁶ Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'n'ngkohofoso oso yahinoso wopingo'maho. Nakwo huno wonayono. Tongo sihu kolofihwasi oso huyo we'e nonto sihu kolofofis'ngkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo mikufo hopi'nonohino somo ni'hu'nahone mijo uwolofososo oso tongo mikufoso ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ⁷ Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hweho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso oso tongo wonyo imo'n'wo'n'ngkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo ane wopingo'nohini wohumantifeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafikuji sekwo oso yahu *sipsip* wonyo ni'hu'no aneso hofikoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofe hopa umo'nantifeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kilaisiyoho. ⁸ Oso'no nakwo nohumehwasi Kilais kako wonyo ni'hu'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no huno wosyofisyantanoho. Nakwo huno ose syofisyihwasi

nakwo yahino wonyo nihu'no ane nohumehwasi honingkano wopingo'nohini uyano. Hungkuno nehopi'nohini wolano.

⁹ Nom'ne iyoswo sekune'no nto mti'mokumentoheso ole mti'mokumentohono. A'amu hofiko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'n'ingkohoho sohwanji sekwo nomajopohi'n'ingkutoho. Ose semti'mokimentohefoho. ¹⁰ Ngko oso hungkuno a'amu Anituye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwamne'no mti'mokumentohemaho. I a'amu hofiko Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'n'ingkohofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'wo'n'ingkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu sohwafo yo'mayoso hufo iwo'n'ingkohofoho. Hofiko Anitu songo ne'no humayo sohomo hwotoho fenti hwasyo anitu oso hwamo u'mawo'n'ingkohofoho. I sekwo oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwafo uliko'mano likujimanji sekwo nti'mne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amu huhwo sohwafo uliko'mapitneso honingkano aneponoho. ¹¹ I oso'no nje hungkuno semti'mokimentohe hwapingo neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yihwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'n'ingkutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anitu sohwoe honingkano hwasyo somo in'ingkawesoso, kako nom'ne a'amu somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo n'ingkuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amu huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'n'ingkutoho. O'o, nihu'no awonoho. A'amu ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo manifitnehofo. ¹²⁻¹³ A'amu Anituye a'amu ne mmo'nyoso hofikoe yahino somne'no nakwo yamofu mulohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anitu kako'nohini yano ulohmmononoho. U, nakwoe syoho neso Anituye a'amu neso hofiko nakwo'nji humalohwono, hofikoe yahino somo yamofu ulohofasoso nto'no womihwojantanoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'n'ingkisomanji sekwo kakimo ulimno.

Kiko nakwo'nji nejokohumahotoho.

Ose ulimno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloho. Wayo feeopmno.

Ose mti'mokumentohofoho. Oso'no sekwo oso hungkuno homo somo fin'ingkamno.

6

Nakwo a'amu Kilaisimo in'ingkawo'n'ingkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu somo hungkuno ikwolofone ango spono ipemotohwaloho.

¹ A'amu hufa'u sohwa'u Anitumne'no simoho unyo sohwa'u siko yoka hnn'ingkohosisi siko oso yoka hiso ikwolofone sopo motusoso wopingotaho. O'o, a'amu Anitumo simoho muyo'njosohofiko oso hungkuno somo mihwajiyoso wopingomaho. Oso'no sekwo wonimango masotaho. Anituye a'amu ne sohwa hofiko nto'no womihwajife. ² Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi hwe moya'mi olo hwaho lopo humaloho sofe hungkunomo ukwolofantanoho. Oso'no huno maseyotaho. I, hwangku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijomanji u oso hungkuno we'e yoka hnalokusiyo so'no sekwo ole lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no mihwajiyoso nakwo hopomaho. Ose lolalokwofo. ³ I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwangku nakwo ose yasomanji olhonta olo hwaho lophonjo hungkunoso nakwo ikwolofoso hoponoho. ⁴ I oseso sekwo yoka hi'njo hwasimanji u sekwoe'nohinofoho.

Oso hungkuno hiso sekwo nto'no mihwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofiko Anitumo min'ngkayo'njo sohwo sekwo sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho. ⁵ Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no wonimango wasenono. Sekwo Anituye a'amu ne sohwanji'mta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muhwajiyo'neso mohumuliyoho. Awolaho. O'o, a'amu pi'n'ngo humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'n'ngkohoho kuyoho. ⁶ Anituye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohnta'ango sohomo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo siko hungkunoso motu'mayoso ni'hu'no wonyofoho.

⁷ I sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo yoka hnalokwofo so'no sekwo Anituye hon'ngkano somta'ni nto pi'wahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo seloho'malofo homo somo simeho tohino ne'no peho'neto. Hofikoe syohofoho. U, hofiko sekwoe yo'mayoso hufo mapijo'manji sekwo timo'nohini uhwontohumamno. Sen'ngkwa'wehwosafoho. ⁸ I sekwo ose miyalokuyohoho. O'o, sekwo soku sekwo sen'ngkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofikimo hwayo itihwantifi sekwo hofikoe yo'mayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

⁹ A'amu yahino wonyo'njoso hofiko Anitu mokosyohumaso ango sopo mu'mapitnefoho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Sekwo sekwoe simehomnohini hwasyo hungkuno hningkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anitu oso hwamo tifi in'ngkaweso sohwo, a'amu ape mayo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne hwe'nji kifosyoho loho'n'wo'n'ngkisiyo oso hwanji ¹⁰ hufo iwo'n'ngkohoho sohwanji nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'wo'n'ngkiso sohwanji, a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofi'wo'n'ngkohoho sohwanji nom'ne a'amumno sitofo li'wo'n'ngkohoho sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yo'mayoso siki mawo'n'ngkohoho sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anituye ango kako mokosyohumaso sopo mu'mapitne hwafoho. ¹¹ I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo wopingo kuyoho selalofoho. Hwap'ngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo selohofahon'ngki Anituye Towahuno sohwo kako sekwoe simeho mo'mo syoho yalofoho.

Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo Anituye ango'nwoho. Oso'no nakwo nakwoe a'apahomo nto'no womokosyohumunano.

¹² A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anitu kako ngkine'no hano mopitofasiyoso ngko imeso oso hiso'no hon'ngkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso ngkimo monifo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo monisikwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo wokenimokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono. ¹³ A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohinoso nakwoe simehomnefoho. Nakwoe simehoso wosopayo'nefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangu Anitu kako a'apaho songo nejapihwoso'no a'amufe simeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fisyafihupmno. Anitu kako hwe'nji ape'nji mt'i'mokumentisoso a'apahoso akngkilike'ne mt'i'mokumentiso'maho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anitumo in'ngkayo'nefoho. Nakwoe Mpohwo Anitu kako nakumo

nefo'mayo'nefoho. ¹⁴ Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohomo ulika'mentisofoho. Hwangku nakwo poyo pe'nasoso kako Jisasimo pi'nimo mta'ni ulika'mentiso hopaso nakumo hwangku nelikafonefoho.

¹⁵ Sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kilaisiyefoho. Oseso ngko Kilaisiye a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kilaisiye a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'n+montaho. O'o, nihu'no awonoho. Nehopeho. ¹⁶ Hwe fihwo kako oso ape mayo yahino osomo mtihupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso nihu'no anga'no umo'n+montonoho. Oso'no huno maseyotaho. Anitu kako ole nalohoho. Hwe fihwo'nji ape hihn'nji ufohi'nisoso sikoe a'apahoso nihu'no anga'nohinoho. Ose nalohoho. ¹⁷ Hwe fihwo kako nakwoe Hwe Engo Kilaisimo ufohi'noso sohwo siko afa umo'nanjiyoho. Sikoe neso anga'nohinoho. ¹⁸ Akngkilike yahino so'no i'waho nto'no fiy+mno. Anituye hwe moya'mi ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo in+ngkawowo'n+ngkohofoso hofiko oso hon+ngkano wonyo homo somo upesemotowano likuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'n+ngkuji hiyaso fohumpopmno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilike yahino so'nji a'amufe a'apaho wonyo imokuwo'n+ngkisofoho. I nom'ne yahino wonyoso a'amufe a'apahomo oso pa'nyoso wonyo mmokoneho. ¹⁹ Sekwo olo so'no huno waseyono. Anitu kakoe Towahuno Wop+ngoso sekumo sejopahon+ngki sekwo kako'nji humalofo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe anga'no kuyoho. I oso'no kiko jije a'apahoso kiko kakwo'yohwosi momokosyohumuhno. Oso'no jije hunomnohino in+ngkahutoho. ²⁰ O'o, awonoho. Anituye Towahuno kumokosyohumaho. Hwap+ngoso Anitu kakoe hwomu anga'nohino sohwoe hon+yo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wop+ngoso Anituye simeho wop+ngo umokiyo'neso oso'nohino fiy+mno.

7

Hwe kakoe ape'nji nto'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Oso hungkuno sekwo ngkine'no mti'mokumentohoho so'no ngko sekumo aku wasemti'mokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwosijo humayoso oso wonyo'maho. ² I oso'no a'amu pi'n+ngo engo hon+ngkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho lihwosi'manji e, kako ape womano. U sekwo moya'mi anga'no anga'nohino sofasi sekwo hwehwamne'no syafisy+kuji'manji e, hwehwamo uma'nimno. ³⁻⁴ Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumunyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwo jije ape saho wofosyowaho kil+hwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki jije hwehwo afa saho wofosyowaho kil+hwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. ⁵ Siko ape noma'n+ngkohosisi siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho loho'n+ngkohosiloho. I oso'no siko osohi so'no simeho afa in+ngkohosisi sikuno Mpohumo jomo ujo'ne somo i'waho we'enepe fehumunyo. Ehumahosisi Mpohumo jomo ulinyo. Oso wop+ngofoho. Oseso hwangku siko sikoe a'apahoso apa'no nem'no mihumokininyo. U, siko sikoe a'apahoso nem'no komo'no momihu'mokininyo'njo yohosisi humentan+ngkohosisi Seten kako sikoe simehomo wonyo wasemokumontonoho. ⁶⁻⁷ Oso hungkuno ngko selalokwe so'no sekwo ngkimo aku ntohon+mentohofofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa olo so'no hofiko mamti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo ape womano likuji'manji noho mapmno. I oso'no ngko huno ole niyohoho. Hwe moya'mi hopi'nono hofiko ape moma'nyo'njo hwosijo ngko hopa humafijoso oso wop+ngofoho. I, Anitu kako nom'ne

a'amu sohomo ulimontono, Kiko ape maho. A'mu simo ulimontono, Kiko hwehwamo uma'nyo. Ose ulimontonoho. I nom'nehomo ulimontono, Kiko ape nomahotoho. Kiko hwosijo fosyohumantono. I nom'ne simo ulimontono. U, kiko hwehwamo muma'nyo'njo yawoso fiwentono. Ose ulihwosi kako oso a'amu homo somo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu hiso Anituye hungkuno homo somo hofiyo un'ngkohwantifeho.

⁸ Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sikunonji moya'mi hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohoho osofahnnonjimo ngko ole selalokweno. U sekwo ngko pa'nyo humayoso oso wop'ngofoho. ⁹ U, hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo uyoso'manji oso simeho fefoyo huno somo monje meesiyo'manji u, kako ape womano. U, a'mu fisi kako kakoe huno simeho oso'nji huno ole syafisyoso u, ngko hwehwamo uma'nimo lososi oso wop'ngofoho. Kako uma'nono. U hwe fihwo kako ape woma'mo loso sohwo kako ape momaso'manji u kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. U, a'musi kako hwehwamo uma'nimo lososi kako hwehwamo muma'nyo'njo'manji a'musi kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. Oso'no oso hwe sohwo kako ape womano. A'musi kako hwehwamo uma'nono.

¹⁰ U, sekwo hwe moya'mi ape nto ma'nyosiyoswahnne'no olo hon'ngkano hungkunolo selalokweno. Olo hiloso ngko nje huno mta'ango maselohoyohono. O'o, Anitu ntapmmasofoho. Oso hiso olenoho. A'mu siki kiko jije hwehumo nuliko'mahotoho. ¹¹ U a'mu hisi kako kakoe hwehumo uliko'ma'masosi kako kengo nompo siki humasosi kako nom'ne huhwamo muma'nonehoho. O'o, kako siki wohumamo loso'manji wop'ngofoho. Sijo wohumano. I ngko olopo siki humayoso ngkilaho, ose loso'manji kakoe hwehwo simo'mjo nongkumo apa'no uma'nono. Siko simeho afa umo'nanjiyoho. Oso pa'nyoso hwe sohwoi sekwo sekwoe apeso wae yaofikutoho.

¹² Olo hungkunolo ngko Pouli'ni nje huno mta'ni syofisyomanji wasel'mne'no yohono. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa olo so'no mamtimokumentohofoho. Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo in'ngkunyo sohwo kakoe ape kako Kilaisimo min'ngkayo'njosi kako nje hwehwo'nji wohumamo loso simo oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ape hisimo wae yaofihwoloho. ¹³ U, a'mu fisi kako Kilaisimo in'ngkunyo siye hwehwo kako Kilaisimo min'ngkunyo sohwo kako nje ape'nji wohumamo loso sohomo kakoe apesi kakoe hwehumo muliko'manehoho. ¹⁴ Oso hiso'no sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako Kilaisimo min'ngkunyo sohwo kako kakoe ape Kilaisimo in'ngkunyosi oso a'mu siye hunomo hwehumo epojisosyohumaho. U, hwe fihwo kako Kilaisimo in'ngkunyo sohwo kakoe ape Anituye hungkunomo min'ngkunyo siya'u oso hwe sohwoe hunoso kakoe apemo epojisosyohumaho. Anitu kako oso pa'nyo muhwonyo'njo yontentesi u oso hisiya'uye mehomi somo Anitu kako ole ulihwonesohilo. Sekwo nje mehomi ku'maho. Ose ulihwonesohilo. Oso hisiya'u hwehwolaho, u a'mutaho, anga'nohino kako Anituye hungkunomo tifi ne'no in'ngkaweso'manji oso hisiya'u sikoe mehomi tipemahosi oso anga'nohino Anitumne'no huno uyalokuso so'no Anitu huno syofisyihwosi mehomi sohomo wop'ngo uloho'montonoho. ¹⁵ Anitu kako kakoe mehomi simeho pompengo'nji humafitne'ento joho seliwo'n'ngkisofoho. Ikujoho mafongki'nifitnehofo. Oso hiso'no hwe Kilaisimo in'ngkamentiso sohwoe ape kako Anitumo in'ngkayo so'no ngkilaho lososi kako kakoe hwehumo wokiliko'ma'mo uloso'manji oso hwe huhwo sohwo kako kakoe apemo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. U, ape Kilaisimo in'ngkahosi kakoe hwehwo sohwo Anitumne'no ngkilaho. Nje ape Kilaisimo in'ngkawesi ngko wae weekumo'mo uloso'manji ape hisi kakoe hwehwoe hungkunomo mamtihupenohoho. ¹⁶ U, Kilaisimo in'ngkuso a'mu ne siki kiko jije hwehwo kako

Anitumo mining kayo'njo osohumo kiko kako'nji humahoji ufo'majoso kako Kilaisimo ining kaweso sohwo umo'nimontolikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. U, sekwo hwe Kilaisimo ining kayo sohwas sekwoe ape sofa hofiko Anitumo mining kayo'njo sofamo sekwo hofiko'nji humafikuji ufo'mapijoso hofiko Kilaisimo ining kamentohofoso umo'nantifetikeno. Oso'no kiko huno makiyohoyohoho. Oso'no komo'no nuliko'mahotoho.

Yo'mayo ape mayo'ne yahino wopingo Anitu kako nakumo nejapinyoso ne'no uyano.

¹⁷ Oso hungkuno selohe so'no syafisyikuji olo so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Olo hungkuno hiloso ngko Anituye a'amu ango'meemjo humalofo somo uywo'ningkohefoho. Sekwo Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo nohumentaningkofi Anitu kako sekumo kakine'no ining kayo'ne joho selimentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo se'ma'mentiso so'no huno wosyofisyano. Yo'mayo yahino wopingo hiso Anitu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmmentisofoho. ¹⁸ Yahino kengo kengo so'no selalokweso yolohoso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofiko kakoe a'apaho sihu ukolo'mentohofoso sohwo kako hwangku sohonta Kilaisimo ining kahwosi hwangku kako oso a'apaho sihu kolo'mentohofoso nomahwosi kako apa'no wamifohi'nimontolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu temtitofo kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sihu makolo'nnyo sohwo kako Anitumo ining kahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sihu wakolo'nimontolaho. O'o, awonoho. ¹⁹ Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sihu kolo'nyo so'nji a'apaho sihu makolo'nyo so'nji oso yahino hiso neso anefoho. Yahino ne'njoso Anituye hungkunomo tifi nto'no ining kayo so'nohinoho. Osonne'nohini fisyafihupmno.

²⁰⁻²² Nom'ne yahino kengo so'no yolohoso waselimne'no yohono. Hwe fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyo sohwo hamniyoho motipemaso'njo siki ulohofiyo sohwo kako ose nohumentaningki Anitu oso hwe huhwo sohwo kakimo ining kayo so'ne joho ulahoningki oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo ining kawento kako oso siki syohoso ne'no mjimwalofoho. Nusikwajiy'eno. Oso hwe huhwo sohwo a'amu hofiko hofikoe syoho somne'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe honing kano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, honing kano wonyo somta'ni Kilais kako kakimo isihutofokuma'masofoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiyo'njo o'o kakoe syoho'nohini iwo'ningkiso sohwo kako Anitumo ining kohwasi kako Kilaisye syoho ulohofiyohwo umo'nimontonoho. Oseso kiko a'amufe syoho siki syoho ulohofiyontaningkuji Anitu kako kakine'no joho kilimaso'manji oso syoho homo somne'no kiko simeho tohino kumningkuhwoloho. O'o, kiko oso syoho hiso ne'no fiyo. I tifi no'mo kiko oso syoho siki yontaningkiji oso syoho homo somo uliko'mayo'ne honing kano nto i'mofapihwoso'no kiko oso honing kano homo somo fining kayo. ²³ Anitu kako nakumo honing kano wonyo somta'ni mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe honiyo usihuma'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofi'nwoho. Nom'ne a'amufe hunoso jije hunomo nomokokilo'mokokisyohumafikutoho. ²⁴ Nje a'amu soku yo'mayo yahino wopingo kengo kengo a'amu yontaningkofi Anitu kako a'amu homo somo kakimo ining kayo so'no joho ulahoningki oso a'amu hiso hofikoe yahino kengo kengo somo musikwojifitnehoho. O'o, oso yahino wopingo kengo kengo hiso Anitu'nji ne'no fiyimno.

Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofoho.

²⁵ Sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno ntohonmalofofoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoso sohwa mamtimokumentohofofoho. I oso'no Anitu kako

ngkimo wopingo ntohofonto kako huno wopingoso ntopantokunjo so'no nje huno mta'ni waselimne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyo honingkano somo mipesemotawenohoho. ²⁶ Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo Anituye a'amu ne hn'nimo yo'mayo tango ne'malofoho. Oso'no hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'ninkohoho hopaso ne'no fosyohumantikuno. Oso yahinoso wopingofoho. ²⁷ Ihwoni. Kiko ape hi'njo hwosi'manji oso ape homo somo kiko nusikwajohotoho. I, kiko ape ane sohwo ape mayoso'no huno nosyafisyohotoho. ²⁸ I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womano. Oso yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'nimo lososi ou, kako uma'nono. Oso honingkano hiso wonyo'maho. O'o, wopingofoho. I oso'no hwe moya'misiyoswa hofiko olo hwaho loponjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wopingo'maho. O'o, oso humalofa hopa humayoso wopingofoho.

²⁹ U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. Anituye syoho iyo so'ne sikunoso pi'ningo'maho. Oseso hwe ape ane sohwo kako Anituye syohoso yokumpohn'nyo iwo'ninkiso oso pa'nyoso hwe ape'njo sohwo kako uyono. ³⁰ A'amu simeho tango'njo humantifi humotaha lalokwofoso hofiko oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu hofiko simeho wopingo'nji hofiko simonyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo simeho wopingo umokoso oso'no huno apa'no syafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu kakoe ho'yango angomne'no ho'yango mpe iwo'ninkiso sohwo kako oso ho'yango hiso'no huno pi'ningo engo syafisyihwoloho. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono. ³¹ A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwapingoso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'nimontonoho.

³² Ngko ole'no nimo'ninkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. Hwe ape ane sohwo kako Anituye syoho somne'nohini huno syafisyiwo'ninkisofoho. Kako Anitu kakoe simeho wopingo umokiyo oso'ne'no huno syafisyiwo'ninkiso hweho. ³³ Hwe ape'njo sohwo kako yo'mayo hofiko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisyiwo'ninkiso hweho. Yo'mayo kakoe apefe simeho wopingo umokiyo'ne oso'ne'nohini syafisyiwo'ninkiso hweho. ³⁴ Oseso oso hwe huhwo sohwo kakoe hunoso hufa'u'njo hweho. Anga'nohinoso Anitunefoho. Nom'neso kakoe ape mehomi oso mokosyohumayo'nefoho. U, moya'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Ngko Anituye simeho wopingo umokumo li'mo nje huno so'nji nje a'apaho so'nji honingkano wopingo'nohini uyimo. Ose wolantifeho. Oseso ape hwehwanjo sofa hofiko nakwoe hwehwafe simeho wopingo umokano likuji hofiko yo'mayo ango mehomi oso nto'no wemokosyohumantifeho. ³⁵ Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, sekwo Anituye syoho hofiyiyo iyoso'no selalokweno. Sekwo Anituye syohoso yokumpohn'nyo yontaningkiji yo'mayo jije syoho homo somo wopijwakumo'mo lihwo si ihwoso'no kiko oso homo somo wae yaofohoji kiko Anituye syoho somne'no jije simano motekulofa.

³⁶ Hwe fihwo kako kako'ne ape nto ufohoto'nnyo sohwo kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokunjo so'no ape mayo'ne sikuno kengo no'mo ho'nahinyo so'no kako kakoe apemne'no simeho fefoyo uyihwoso'no kako oso ape masoso oso honingkanoso wonyo'maho. ³⁷ I oso'no hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke ulohoho'ne sohwo awonoho. I oso'no kako kakoe simehoso fefoyo u'maso osomo monje yasyihwosi i oso

ape kakine'no ufohoto'malofosine'no kako ole loso kako ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anitu kako kakimo uhwononteso hwe wopingo hweho ulimontonoho. ³⁸ Oseso hwe fihwo kako kakoe ape ufohoto'nnyo simo masoso oso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe fihwo kako Anituye syoho somne'no huno syafisyihwosi kako kako'ne ape ufohoto'nnyo simo momaso'njo yososo oso wopingoso yakolo'nnyofoho.

³⁹ U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo songo humunyo siya'u siko nihu'nahone nto makotiku'nnyo ya'uyoho. I oso a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako nohumahwosi huno ole syafisyoso, U, ngko hwehwamne'no nimo'n'ingkohoho. Oso syafisiyoso wopingofoho. I oso'no huno ose syafisyihwosi kako hwe Anitumne'no huno syafisyonto in'ingkawo'n'ingkiso oso humnohini uma'nono. ⁴⁰ I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo muma'nyo'njo yososi kakoe simeho wopingoso yakolo'nnyo umo'nimontonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokwofo. I oso'no ngko huno moi'wonoho. Anitu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji simeho afa inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

8

Hwasyo anitune'no tongo fonjokisasyiwo'n'ingkohoho oso'ne hungkunofoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anitune'no yahu fonjokisasyiwo'n'ingkohoho so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohonimalofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntimalofo. Olo yahu loso nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi wnantantaho. Manyo'njo uyantantaho. Ose ntimalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisyihwoloho. Nje hunoso nto'nohinofoho. A'amu huno kengo'njoso hofikoe hunoso nto'nohinimaho. A'amu kako huno ose syafisyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofoho. O'o, kiko huno olo'no fisyafisyo. A'amu olo hilo so'no huno kengo kengo'njo so'nji nakwo simeho uyano. Oso yahino wopingo huhwo sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho. ² A'amu fihwa hofiko huno ole syafihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwafe hunoso nto'no mosyafisiyofoho. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo. ³ U, a'amu fihwo kako Anitumo simeho uyiwon'ingkiso oso hune'no Anitu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwosoho ulalofoho.

⁴⁻⁶ Oseso oso yahu anitu hwasyo sohune'no fonjokisasyiwo'n'ingkohoho so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anitu ne sohomo min'ingkayo'njo sohwa hofiko ole liwo'n'ingkohoho, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anituyoho. Ose lontifi oso hwamne'no hofiko in'ingkawentifi hwomtame ulohofiwon'ingkohofofoho. I nakwo hn'nwiye Mpohwo Anitu kako anga'nohinohwo humaho. Kako yo'mayoso hwapingo hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anitu kako'nji humane so'no nakumo namti'mokumentisofoho. Jisas Kilais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mtimokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anitu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anitu pi'ningo mohumuyoho. O'o, nakwoe Anitu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

⁷ Oseso a'amu fehohnjo hofiko hohonta hwasyo anitumo in'ingkamotofoso hofiko olohonta nakwoe Anitu ne sohomo kahopi in'ingkwalokwofo. Oso'no hofiko hwasyo anitu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofiko ole syofisyalokwofo, a'amu hofiko oso yahu hwasyo anitumne'no fonjokisasyiwo'n'ingkohofoso hofiko nifijoso u hofiko oso hwasyo anitu sohwoe yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofisyalokwofo.

Oso'no hofiko ole lalokwofo. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yahu fonjokisasywo'n'ngkohofoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono. ⁸ Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wop'ngofoho. Ose monalonefoho. ⁹ I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fi'syafi'hupmno. Anituye a'amu ne fehohnjoso hofiko Anitumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofiko huno ole syofi'syalokwofo. Hwasyo anitunne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofi'syalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofi'syalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wop'ngofoho. Hon'ngkano wonyo anefoho. Ose syafi'syikuji oso yahu hiso sekwo nonontan'ngkuji oso a'amu simeho we'e unyoso hofiko nosehon'ngkuji ole wolantifeho, U, hofiko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko likuji yahu nifijo'manji u hofiko hofikoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofeentifeho. Ose ikujo'no Anitu kako wonyofoho ulimontonoho.

¹⁰ Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohino'nji'nwoho liwo'n'ngkohofoso soku sekwo oso hwasyo anituye ango somo nosyukuji yahu n'ngkahon'ngkuji a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyoso huno kengo kengo syafi'hu'nyo sohwo kako nosehon'ngkuhwosi kako oso yahu hwasyo anitu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji yahu hiso wonantifeho.

¹¹ Ihwoni, sen'ngkwa'wehwo huhwo sohwo oso hwe sohumne'no Kilais kako asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso hwe huhwo sohumo sekwoe huno wop'ngo so'nji sekwo kakimo wonyo umokantifeho. ¹² Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyo sohumo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kilais huhumo wonyo ulohofantifeho. ¹³ Oseso ngko yahu fehohnjoso non'moho. Hwap'ngoso ngko oso yahu hiso nimeso nje n'ngkwahwoe hon'ngkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no manimnehono.

9

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho so'ne hamniyoho momaso so'no simonyo imentisofoho.

¹ Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjoso montapmmmentohofofoho. O'o, Anitu kako ntapmmmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokon'syohumanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo uhwonimentohofoso ngko huhwo'ni uhwonimentohefoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohofoso'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nimentisofoho. ² I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho loso Anitu kako Poulimo muyimmentisofoho. Ose ko lontifi sekwo soku sekwo Anituye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontifi in'ngkamentohofoso'no sekwo huno wop'ngo neso ole tipema'mentohofi, Poul kako Anituye syoho nehopi yalofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho, Poul kako Anituye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

³ A'amu fehohnjoso hofiko nje syoho somne'no yoka ntiwo'n'ngkohofoso'no ngko olo hungkuno homo losomo aku uliwo'n'ngkohono. ⁴ Nekwo Mponopasi'nji Anituye hungkuno a'amu somo uli'hwaso'no hofiko nekumo wosopayo ejapifijo'manji e'wa, oso yahinoso wonyotaho. ⁵ Pita'nji nom'ne hwe Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwani Jisasiye kon'ngkwa'wehwo sohwani hofiko moya'mi Anitumo in'ngkawowo'n'ngkohofoso'no ofafamo ape ma'mentohofofoho. Hofiko Anituye hungkuno a'amumo liku'mofoso a'musyanji emoyontifi liku'mofalokwofo somo

sekwo wosopayo yo'mayoso uyalokwofo. I oseso nekwo Mponopasi'nji nekwo ose yasoso oso wonyotaho. ⁶I nekwo Mponopasi'nji hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso notipementai nekwo wopayo yo'mayo oso mpe iwo'n'ngkuhwoyo. I nom'ne sohwa hofi'ko Anituye hungkuno selahon'ngkofi sekwo wopayo uy'wo'n'ngkohoho kuyoho. Nekwo wosopayo'ne yo'mayo so'no jomo selonontentasi Anitu kako yahino nto'nohinim'aho elihwonesohilo. ⁷Olo so'no huno waseyono. Hwe engo sohwafe a'amu itokuso'njo sohwa hofi'ko siki syoho liwo'n'ngkohoho. O'o, awonoho. Hofi'ko hamniyoho nomantifi wosopayo mpe iwo'n'ngkohoho. A'amu wopasyoho iwo'n'ngkiso osohwo kako siki syoho liwo'n'ngkohoho. O'o, kako wopayo nomahwosi wanimontonoho. A'amu yahu mokosyohumayo sohwo siki syoho liwo'n'ngkohoho. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wanimontonoho.

⁸Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no nakwo a'amu olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi nakwo huno nayohoho. Oso hungkuno nehopeho lalokuhwono. I nakwo'nohinom'aho. O'o, Anituye hungkuno hi hi'njofoho. ⁹Mouses kako hohonta olo hilo so'no ole mtimokumento, Sekwo yahu *mpulimokau* sohwo hofi'ko wosopayo *hwit* paho wae yafo'ne hwotoho feehon'ngkuji sekwo hofi'koe mango somo nopijumofikutoho. Ose mtimokumentisofoho. Oso yahu *mpulimokau* huhwo sohwo kako kakoe syoho somne'no mijoho uyahon'ngkuhwosi wosopayo *hwit* fehohnjoso wanimontonoho. Anitu kako oso yahu *mpulimokau* osomnohini syafisyonto nalimentisotaho. ¹⁰O'o, nakwo a'amu hi'nnontnne'no syafisyonto nalimentisofoho. Anitu kako olo yahino loso'no umon'ngkohoho. A'amu kako wopasyoho osomne'no hwaho ikutof'wo'n'ngkiso sohwo'nji a'amu wosopayo toyo yahon'ngki hu'memawo'n'ngkiso sohwo'nji siko wosopayo fehohnjoso nomahnne'enji syafisyonji syoho iwo'n'ngkisiyofoho. ¹¹Oso pa'nyoso nekwo Anituye Towahunoso sekwoe sim'ho mo'mo uyo hulimentihwoyofoho. Oso syoho imentihwoyo homo somne'no sekwo yo'mayo a'apahomne'no ejapifijo'manji oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso nto'nohinofoho. ¹²Nekwo sekumo noselikomahon'ngkuhwoi nom'ne a'amu sohwa hofi'ko sekumo Anituye hungkuno losetihwahon'ngkofi sekwo hofi'kimo wosopayo yo'mayoso uyimentohofofoho. Ose uyimentohofo so'no sekwo hofi'kimo yahino nto'nohinoso ulohomentohofofoho. Simo'mo Anituye hungkunoso sekwoe ango sopo m'mofape sohonta nekwo Anituye hungkuno losetihwamentihwayofoho. Oso'no nekwo sekumtani yo'mayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yo'mayoso womantayo ko imentihwayoso oso hiso nekwo momasofoho. Hwap'ngoso nekwo ole syafihu'mentihwoi, a'amu nekumne'no huno ole syafihupitnehoho, Siko wosopayo'nji mijo'nji engo womaho nolonji Anituye hungkuno lonetihwalokusiyo. Ose syafihupitnehoho. Nekwo Kilais kakoe hungkunoso mopijwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyohon'ji hofi'koe yo'mayo wosopayo mayo so'no yo'mayo tango kengo kengo nekumo e'ma'mentisofoho.

¹³Sekwo olo hilo so'no huno maseyotaho. A'amu hofi'ko Anituye ango engo somne'no wopayo Anitumne'no honasyiwo'n'ngkohofoso a'amu oso ango homo somjo syohon'jo sohwa hofi'ko nomantifi niwo'n'ngkohofofoho. Oso ijempoho Anitumne'no yahu fonjokiasyiwo'n'ngkohoho sopenjo a'amu syohon'jo sohwa hofi'ko yahu fehohnjoso nomantifi noniwo'n'ngkohofofoho. ¹⁴Oso yahino hiso'no Anitu kako nakumo olo hon'ngkano hungkuno loso nejapmmentono. A'amu Anituye hungkuno lonetihwawo'n'ngkohoho sohwa hofi'ko oso hungkuno hiso lonetihwahon'ngkuji nakwo a'amu hn'nwi nupa'n'ngkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe a'apahomne'no ufo'mayoso wosopayo uyantanoho. Anitu oso hon'ngkano hungkunoso nejapmmentisofoho.

¹⁵Ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko sekumtani wosopayo'no jomo selonti'mtentesi oso yahinoso wop'ngon'nesohilo. I oso'no ngko sekwo'nji nohu-

manji yo'mayoso momaso'njo hwo'nyoho. I olohonta ngko yo'mayoso ma'mne'enji momt+'mokalokuyohono. O'o, ngko moma'mnehono. Olo nje yahino loso'no nje simeho wop'ingo numo'nimaho. Oso nje simeho wop'ingoso a'amu fihwo kako wae ntohofonoho. Ngko olo syoho loso ne'no i'mo mijoho'no pe'nime'manji e'wano. Nje simeho wop'ingo wanimo'nimontonoho. ¹⁶ Ngko Anituye hungkuno losetihwalokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namo'nimontaho. O'o, oso nihu'no awonoho. Anitu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmentiso loso ngko molosetihwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monnoho. ¹⁷ Hungkuno selalokwe hwapingoso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uyimo lonti'mtentesi u ngko sekumo ole seli'mnesohilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho'yangoso ntapmno. Ose seli'mnesohilo. O'o, olo syoho loso Anitu kako ngkimo nonihwosopento ntapmmentiso so'no ngko nom'ne hon'ngkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko Anitu kakoe syoho'nohini ulohofiwo'n'ngkohe hwo'nyoho. ¹⁸ I oso'no ngko olo nje syoho losomne'no ngko peho hamniyoho ma'mnehono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo lutihwawo'n'ngkohe so'no ngko hamniyoho mantimtentesi oso yahinoso nto'nohinimaho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momaso hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko esetihwalokwe so'no nje simeho wop'ingo nimoin'ngkohoho. Oso simeho wop'ingoso nje hamniyoho pa'nyofoho.

Poul kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe syoho ulohofiyo hweho.

¹⁹ Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyo umo'nimonji'maho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amu hopi'nonohino sofe syoho ulohofiyo imo'nimentoheso hwe moya'mi hopi'nonohini hofiko Anitumo simeho uyifitne'enji imentohefoho. ²⁰ Ngko a'amu Juta somo Kilaisimo in'ngkafitne'enji hofikoe yahino somo enjwa'mo humanji Kilaisiye hungkuno lutihwamentohefoho. I ngko Kilaisimo simeho uyalokwe so'no Kilais kako Jutafe hon'ngkano hungkuno somta'ni ngkimo isihutofonima'mentisofoho. Oso'no ngko hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko Kilaisiye hungkunomo in'ngkafitne'enji ngko hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko Anituye hungkuno lutihwawo'n'ngkohefoho. ²¹ Oso pa'nyoso a'amu temtitofe kengoso hofiko a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji ngko huhwo'ni oso hon'ngkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'n'ngkiyohono. Ose yontan'ngko nohonontifi hofiko Kilaisimo in'ngkafitne'enji iwo'n'ngkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko Anituye hon'ngkano hungkuno so'no in'ngo maniyofoho. O'o, ngko Kilaisiye hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'n'ngkohefoho. ²² A'amu fehohnjoso hofikoe simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nnyoso hofiko huno ole syafisyiwo'n'ngkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe hon'ngkano wonyo umo'nimontonoho. Hofiko oso yahino so'no ntahon'ngkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafisyonji ngko hofiko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohon'ngkuji hofiko Kilaisiye hungkuno wop'ingo somo nupa'n'ngkuji hofiko simeho yokumpohn'nyo uyantifeho. Ngko a'amu ango'meemjo so'nji ngko hofiko'nji nohumanji hofikoe yahino somo in'ngkamentohefoho. A'amu fehohnjoso hofiko ngkimo nonehon'ngkuji hofiko Anitumo in'ngkafitne'enji oso yahinoso iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. ²³ A'amu fehohnjoso hofiko Kilais Jisasiye hungkuno somo tifi in'ngkakuji oso homo somo Anitu kako hofikimo wop'ingo ulohofone'enji olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wop'ingo ntohofone'nji yalokweno.

Nakwo Anituye syoho yokumpohn'nyo yaso'manji nakwo wop'ingoso womantanoho.

²⁴ A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnano likuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wop'ingoso womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anitu mta'ni yo'mayo wop'ingo mayo'ne sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'n+mno. ²⁵ A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso womano likuji hofiko piso'mo'nyo iku-toho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjim+wekuji mjake'we hnnyo somjo ho'yango mayo'ne syoho engo uyantifeho. I oso syoho engoso hwahoponjo ho'yango'nefoho. Oso hiso moi'wo umo'n+monte'no yohoho. I oso'no nakwo Anituye syoho yalokuhwone hn'nwi nakwo ho'yango engolopohamo ne'no went+hwone so'no syoho yalokuhwono. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano. ²⁶ A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafo sopo komo'no i'mofap+wo'n+ngkohofofoho. Hano ikitokitofo so'njo'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho iwo'n+ngkohono. A'amu yihufo wopolofano likuji hofikoe meso siki wofant+hm'maho. O'o, hofiko yihufo ne somo nuhwon+ngkuji wofantifeho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho yalokweso siki miyalokuyohono. ²⁷ O'o, awonoho. Ngko nje hunomnohini min+ngkwalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje simeho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anitu kakoe syohoso yihufo nemo uhwonontifi polofohoho oso hopa nto'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anitu kako ngkimo olo hungkuno loso want+montonoho. Kiko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kiko yo'mayo yahino wonyo jije simeho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kiko ho'yango momatnnohino. Anitu kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

10

Hwahoponjo yahinoso nakumo yamofo nalohof+hwoso'no nakwo osomo in+ngkuhwaloho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmmen-tohofo somne'no sekwo huno olo so'no fi+syaf+hupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isilaelife ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofiko Ijip nuliko'mantifi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mouses+nji a'amu Isilael so'nji hofiko osopo nohumentan+ngkofi himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Siki ifehu'mokahumentiso'maho. O'o, hon+ngkano uti+hwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Osohonta hofiko mijo ayo engo mom+ngo sopo i'mof+wahon+ngkofi Anitu kako hofikimo mijo ayo engo huhwo sohomo mt+hup+hwojahon+ngki a'amu hopi'nonohino hofiko osopo wako'mentohofofoho. ² A'amu hiso hofiko Mouses nakwoe hwe engo umo'nono lontifi hofiko kako'nji ufohi'nontifi kakimo in+ngkawentifi hofiko himo homo somo enjwa so'mo humantifi mijo engo somo wako'mentohofofoho. ³⁻⁴ Oseso hofiko mijoho uyahon+ngki Anitu kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahon+ngki hofiko n+mentohofofoho. Oso hopo sopo mijo sojo mta'ni n+mentohofoso oso mijo hwap+ngoso Kilais+yoho. A'amu hofiko hano loho'nowentan+ngkofi Kilais kako hofikimo hofiyo emokosyohumamojo hweho. ⁵ I oseso Anitu kako a'amu hopi'nonohino homo somo wop'ingo ko ulohofahon+ngki hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hofiko yahino wonyoso yahon+ngkofi Anitu kako nuhwononto oso hwaho a'amu ane sopo Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. Umokahon+ngki hofikoe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.

⁶ Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'n+mentisoso nakumo hon+ngkano wop'ingo neti+hwayo'ne imo'n+mentisofoho. Hofiko yo'mayo so'no hi umo'n+ngkahon+ngki

wonyo imentohofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono. ⁷ Oso'no neyakwosa fehohnjo sohwa hofiko hwasyo anitumo iningkawentifi hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. Oso hwamne'no Anituye hungkunoso ole nalimento, Hofiko hwasyo anitu somne'no hwomtame ulohofontifi hofiko nohumantifi wosopayo'nji mijo'nji nontifi nolikafontifi hofiko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono. ⁸ I oso'no nakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Isilael pi'n'ngo engoso hofiko oso yahino wonyo hiso yahoningkofi Anitu kako oso sikuno anga'nohino somo hofikimo poyo imokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko *t#wenti-t#ili tausen#foho* (23,000). ⁹ I oso'no nakwo Anitumo yamofo nulohofihwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumo yamofo ulohofontifi hofiko kiko nto'no monemokosyohumawo'n'ngkiyohino hwosoho ulahoningkofi Anitu kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uhwojahoningki a'amu pi'n'ngo engo somo homaso toho lofopij#syu'mo'mentohofofoho. ¹⁰ I yo'mayo Anitu iwo'n'ngkiso so'no yoka hnn'ngkuhwaloho. A'amu Isilaeliso hofiko Anitumne'no yoka hungkuno ulahoningkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'n'ngo engo somo fonjahumentisofoho.

¹¹ Oso yo'mayo yahino wonyo imentohofoso a'amu fihwa hofiko oso yahino wonyo imentohofoso so'no Anituye hungkuno mtimokumentohofoso sohwa hofiko nakumo honingkano wopingo netihwayo'ne iyoswomo mtimokumentohofofoho. Nakwo olhonta nohumentaningkuhwoni sikuno moi'wo umo'n'monto yahoningki nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso honingkano homo somne'no huno wopingo tipemalokuhwono. ¹² Oseso a'amu fihwo kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko honingkano wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako nop#wasyonoho. ¹³ A'amu hopi'nonohino hn'n'mo yo'mayo honingkano wonyo nontimne'no ipenemotawesoso kengo kengo'maho. O'o, afa'nohinofoho. Oso'no Anitu wosefo'ma'mo nalimentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olhonta nefe'malofoho. Oseso honingkano wonyo nontimo nemotaweso sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo ne'maso sohwo woneyakolo'mo lihwosi ko yososo, Anitu nefe'mayo'ne honingkanoso umo'montonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nepajihwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

Nakwo Anitumo iningkohwasi towahuno wonyo so'nji iningkohwaloho.

¹⁴ Anitu kako a'amu Isilael homo somo wopingo ko ulohofahoningki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohuju ikinjaofikuji i'waho fiymno. ¹⁵ Sekwo huno'njo kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafihupmno. ¹⁶ Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'n'mentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisasiye honiyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka ulontani nonontani ole syafisyiwo'n'ngkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikujo lohofontani nontani Kilaisiye a'apahofoho liwo'n'ngkuhwono. Kilais kakoe a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umn'mentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. ¹⁷ Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moya'mi pi'n'ngo hn'nwi nakwo kutikujo lohofontani nimalohwone hn'nwi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

¹⁸ Sekwo a'amu Isilaelife yahino so'no sekwo huno fisyafihupmno. Hofiko Anitumne'no yahu fonjokisasyontifi hofiko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syafisyiwo'n'ngkohofi nakwo Anitu'nji mafohoto'n'ngkuhwono. ¹⁹ Ngko hungkuno hwapingoso pehofo selalokweno. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yo'mayo

ho'nasyiwo'n'ingkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo anitu sohwo kako nehopi lohumaho. Ose loselalokweno. ²⁰ O'o, oso awonoho. Hofiko yo'mayo hwasyo anitu sohune'no ho'nasyiwo'n'ingkohofoso sohwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'n'ingkohofoso Anitumne'maho. Oso'no oso a'amu hofiko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuji sekwo hofiko'nji nomihu'mokin'ingkutoho. Sekwo hofiko'nji mihu'mokin'ifijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'nantifeho. ²¹ Sekwo nuhu'mokontifi Kilaisiye honiyo'nji a'apaho'nji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nji nomohu'mokukuji non'ingkutoho. O'o, sekwo oso hon'ingkano hufa'uyo homo somo sin'ingkakutoho. Sekwo Anitu'nji wohumano likuji sekwo towahuno wonyo so'nji nohumafikutoho. ²² Sekwo oso hon'ingkano hufa'uyo somo ifijo'manji Anitu kako ngkilaho selihwosi nakumo simeho wonyo wonejapmmontonoho. Hwap'ingoso Ngko'nohini Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentisofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantantaho. Nihu'no awonoho. Ose selalokweno.

Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye yofeso engolopohamo woho'nomehwano.

²³ A'amu fehohnjoso ole liwo'n'ingkohofofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no hon'ingkano wonyo anefoho. Oso hungkuno liwo'n'ingkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo monefo'manehoho. Nakwo Anituye hon'ingkanomo in'ingkowentan'ingkuhwasi oso yo'mayo yaso sohumjo yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho. ²⁴ Yo'mayo nakwo uyano lihwasoso huno nakune'no syofi'hu'n'ingkuhwasi ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyano. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyikuji yo'mayoso fiyimno.

²⁵⁻²⁶ Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwaho lopo wojoso Anituyefoho. Anituye hungkunoso ose nalimentisofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wop'ingofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo sopo nta'ni mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohumo olo tongo loso kiko hwasyo anitu hwoso sohune'no fonjokisasyohino mta'angotaho. Ose ulohon'ingkiji mpehotoho. O'o, kiko mpe'nohini yohoji hmnyo.

²⁷ U hwe fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lihwosi joho selihwoso'no u sekwo wosihwano likuji'manji u sekwoe hunofoho. Noho fiwanimno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmnimno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'n'ingo syafisyikutoho. O'o, sekwo toho'nohini hmnimno. ²⁸ I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anitumne'no fonjokisahumalofa mta'angofoho. Ose selihwosi, Ngko manimnehono selihwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somne'no huno syafisyikuji non'ingkutoho. ²⁹ Hwap'ingoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso nime'manji nje hon'ingkano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ko seisoso oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syofisyalofoho. Olo yahu hiloso nimeso ngko hwasyo anitumo hopa in'ingkowalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofisyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso non'ingkutoho. I oso'no nom'ne a'amufe huno somta'ango somne'no nakwo hon'ingkano somo hano pitofonesyalokwofoso wop'ingo'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalifitnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalifitnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulohonanehwono. ³⁰ Ngko Anitumo wosopayo'ne isamoyoka uli'mo non'i'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso hon'ingkanoso wonyofoho eso peho'no wantimntolo.

³¹ Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likuji'manji sekwo simo'mo huno ole fi'syafi'upmno. Yo'mayo imeso ngko Anituye simeho wop'ingo

umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafisyikuji sekwo yo'mayo Anituye yofe ho'nomayo'ne fiyikuno. ³² Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'nji a'amu temtifo kengo so'nji a'amu Anitumo iningkawowo'ningkohofe so'ntnne'no huno fisyafihupmno. Sekwo yo'mayo iwo'ningkohofe somo seningkaforo'ningkohofe hofikoe honingkanono wonyo ifijo so'no sekwo oso homo somo ikutoho. ³³ Ngko huhwo'niye yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofikoe simeho wopingo umo'none'enji ngko yo'mayo wopingoso iwo'ningkohofe. Yo'mayo ngkimo nifo'mayo syoho osomnohini miyalokuyohono. O'o, a'amu pi'ningo engo somo wopingo ulohofe'neso syoho yalokweno. Hwapingoso a'amu hofiko Anitumo iningkaforne'enji ngko yo'mayoso yalokweno.

11

¹ Sekwo ngkimo nohonimno. Kilaisiye yahinomo iningkowalokwe hopaso sekwo ngkimo tifi nningkapmno.

Moya'mi sofa hofiko Anitumne'no uhu'mokukuji hofiko hofikoe mnokinosa ufehu'mokohinantifeho.

² Sekwo ngkine'no huno syanifisyiwo'nontifi oso hungkuno nto sejapmmentohe somo sekwo hofiyi iningkowalokwofo. Oso'no ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno. ³ I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiye mnokino engoso Anituyoho. U nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwe hopi'nonohino sohwo'niye mnokino engoso Kilaisiyoho. Oso pa'nyoso hwoya'mi sofafe mnokino engoso huhwafoho. ⁴ Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo ulihwosi kako Mpohumo jomo uloso sohwo kako kakoe mnokino manji'mofe so'nji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopo humalofo soku sekwo ole liwo'ningkohofi, A'amu mnokino manji'mofe'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho. ⁵ A'mu fisi kako mnokino manji'mofe ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno ulihwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofe ane simo uhwonngkuji a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'nyiyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofe momanji'mo'nyo iwo'ningkohofe pa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte sofafe mijiyi hm'nwo'ningkohofe pa'nyo hm'nniyoho. ⁶ U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyosimo a'amu nuhwonngkuji ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe yokumpohn'nyoso yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyoso hwe sohwafe mijiyi hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijiyi tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijiyi somo hwapife wopa'nono. ⁷ Anitu sohwo kako Hwe Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Oso'no nakwo hwe sohwo'ni nakwoe mnokino somo nopo'ningkuhwaloho. I oso'no moya'mi sofa hofiko hwehwamo enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwafe yofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

⁸ Hwapingoso hohonta Anitu kako hwe mtimokumentisoso ape mta'ni yafu manto mtimokumentisomaho. O'o, kako hwehumta'ni yafu anga'no manto ape mtimokumentisofoho. ⁹ Anitu kako apeso hwehwamo ufo'mayo'ne mtimokumentisofoho. ¹⁰ Oseso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo utihwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife. ¹¹ I oso'no nakwo Anitumo simeho uywo'ningkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwo'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moya'mi nakwo

nem'no majoku'nontani yokumpohn'nyo sosofito'nontani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'n'ingkuhwono. ¹² Simo'mo Anitu kako hwe sohwoe yafonopemanto ape mtimokumentisofoho. I olohonta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'n'ingkohoho so'no Anitu kako hwomu apefe simehomo mtimokuwo'n'ingkohoho. I oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohinosa Anitu kako hwapingo hweho.

¹³⁻¹⁵ Nakwoe yahinoso olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijiyo sawemo engoso mahm'nyoso oso wopingo'maho. I hwoya'mi sofa hofikoe mijiyo sawemo engoso oso wopingofoho. Hofikoe wokosofoho. Oso mijiyo sawemoso Anitu kako hofikoe mnokinomo ifehu'mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. ¹⁶ Oso'no sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. A'mu fisi kako Mpohwo Anitumo jomo ujo'ne tajo ango somo syuhwosi kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyo'njo iyoso oso wopingotaho. O'o, wonyofoho liwo'n'ingkuhwonefoho.

A'amu Kouliniso hofiko Kilaisimne'no syafisiyo'ne honiyonji wosopayonji nimentohofoho sohonta hofiko yahino wopingo somo nto'no min'ingkammentohofoho.

¹⁷ Jisas nakwoe wonyomne'no pe'nimentiso so'no syafisiyo'ne uhu'mingo so'no hon'ingkanohungku waselimonne'no yohono. Ngko ole masel'mnehono, Sekwo Anitumne'no nuhu'mokontifi sekwo Anitu kakine'no hwomtame ulohoho yahinoso wopingo yalokwofo. Ose masel'mnehono. O'o, sekwo yahino wonyo yalokwofo. Sekwo yahino wonyo yalokwofo so'no sekwo mihu'mokiyo'njo yontifijontentesi oso wopingo'nesohilo. ¹⁸ Ole upa'nimalefoho. Sekwo nuhu'mokontifi sekwoe huno kengo kengo so'nji husilo husilofolohofalokwofo. Simoho afa minyofoho. Ngko oso hungkunoso upa'nimale so'no ngko huno ole syofisyalokweno. Olo hungkuno loso ne'njofoho syofisyalokweno. ¹⁹ Sekwo husilo husilofolohofalokwofo so'no a'amu Anituye hungkuno ne somo tifi in'ingkowalokwofo so'no utihwa'nyopo uhwonantanoho. Oso wopingofoho. I oso'no sekwo simoho afa minyo'njo ikuji Anitumne'no uhu'mokufijoso oso wonyofoho. ²⁰ Jisas kako sekwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso so'no huno syafisiyo'ne nuhu'mokontifi wopayo nonontifi sekwo nto'no mohumulofoho. O'o, sekwo Kilaisimne'no mosyofisyalokuyohoho. Sekwo wopayo siki nalokwofo. ²¹ Ou, sekwo nuhu'mokontifi sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo sekwoe wosopayo nomotowapontifi sekwo nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'nyo'njo yalokwofo. Fehohnjoso mijo nilohofalokwofo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko wosopayo'no umofonyo iyoso'no mijoho engo uyalofoho. ²² Sekwo oso a'amu hisomo wopayo muyo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo Anituye a'amu homo somo simoho muyaloku liyohoho. Sekwo hofikimo wonimango ifisyimofalokwofo. U, sekwo wosopayo engo wonano likuji sekwo sekwoe angomo humafikuji hmnmno. Sekwo Anituye tajo ango somo peho'no motowapohoho. I oso'no ngko peho hungkuno sel'mnehono. U, ngko sekwoe yofe woho'nosema'monntaho. O'o, nihu'no awonoho. Oso hiso'no ngko sekwoe yofeso moho'nosema'monnohono.

Nakwoe hwe engo Jisas kakoe inomokomoyo oso hwamo kakoe honiyonji a'apahonji uyimentisofoho.

(Matiyu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

²³ Ngko olo hungkuno Jisas ntapmmentiso loso nto sel'mentohefoho. Oso sikuno homo somo Jutas kako mango sohwafe ahomo Jisasimo ho'nahumentiso sikuno homo somo Jisas kako wopayo nomanto ²⁴ Anitumo isamoyoka ulonto oso wosopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwoamo nuyonto ulimento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. Ngko sekumo sefo'mayo'ne sejopalokweno. Olo ngko sekwo'nji humanji yo'mayo selohofalokwe loso sekwo hwangku huno syanifohupitnne'enji selohofalokweno. Hwangku sekwo olo hopa ne'no ikujo. Ose ulahon'ingki nimentohofoho. ²⁵ Oso wopayoso moi'wo nosojwaofahon'ingko Jisas

kako oso noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto nuyonto ulimento, Olo ipisayo mijolo nje honiyofoho. Ngko sekwo Anitu'nji makotiku'nyo'ne yahino songo so'no nje honiyoy usihuma'monnoho. Hwangku sekwo nje poyo pe'nyo so'no syanifisyikuji sekwo olo pa'nyoso ne'no ikujo. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Ihwoni. Oso wopayo'nji mijo'nji nyo'ne yahino Kilais nejapmentisoso sekwo ole luthwalokwofo. Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakumo huno nafohotofo'nefoho. Nakwo ose yontanngkuhwasi a'amu nom'neso nonahonngkuji hofiko Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no huno wotipemantifeho. Sekwo oso yahinoso ne'no mjimwentanngkuji Jisas kako asomo noponefoho.

A'amu fiso hofiko Kilaisiye a'apaho'nji honiyoy'nji siki nifijos hofikoe honingkano wonyofoho.

²⁷ Kilais oso yahino nejapmentiso so'no olo so'no huno wonayono. A'amu fihwo kako Kilaisiye simeho wopingo mumokiyo'njo yoso sohwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyoy'nji siki nosohwo kako Kilaisiye yahino losomo wonyo imokalofoho. Ose yososo'no kakimo tango engo u'malofoho. ²⁸ Oseso a'amu fihwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyoy'nji wanimo lhwosi simo'mo kako kakoe simeho huno osomo nto'no syafihu'nngkuhwosi into'nohino imo'nngkuhwoso'no wanono. ²⁹ Hwapngoso a'amu fihwo kako hwe engo Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no huno nto'no muyo'njo sohwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyoy'nji siki nosohumo Anitu kako oso a'amu huhwo sohwoe yahino wonyo somne'no tohino uyimontonoho. ³⁰ Sekwo oso yahino iwo'nngkohofa so'no hwe moya'mi pi'nngo hofiko sekwo'nji humalofo fehohnjoso yokumpohn'nyo anefoho. Fehohnjo mnokino'njofoho. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofofoho. ³¹ U sekwo sekwoe honingkano somne'no huno nto'no syafihu'nngkuji nontifijontentesi u oso tohino hiso sekwo momafikutnesohilo. ³² I oso'no Anitu kako nakwoe wonyo so'no huno syafisyihwosi kako nakumo tohino nejape'manji kako nakwo kakoe mehomi hn'nwiye honingkano somo nto'no imofonehwojalofoho. Anitu ose yoso'manji hwangku sohonta a'amu pi'nngo engoso hofikimo tikanomo mhwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

³³ U sekwo nje a'amu soku, sekwo wopayo nngkuji Kilaisiye a'apaho'nji honiyoy'nji wonano likuji sekwo nom'ne a'amu anga'no anga'nohino osomne'no hontohumafikuji hofiko hopi'nono nto uhu'mokukujo'no osohonta sekwo wopayo'nji mijo'nji hmnomafikuno. ³⁴ U a'amu fihwo kako mijoho uyihwoso'no kako kakoe angom simo'mo wanimontonoho. Tifi kako sekwo'nji humahwosi wanimontonoho. Sekwo Kilaisiye honiyoy'nji a'apaho'nji nifijo so'no uhu'mokiyo yahino so'no tango mapitnnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohumaleno. Hwangku ngko sekwoe angopo se'mahm'mo wolosetihwamonnoho.

12

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako yo'mayo syoho nakumo nejapwo'nngkiso so'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho Anituye Towahuno Wopingo nejapwo'nngkiso so'no sekwo huno nto'no mosyafisyoso wopingo'maho. ² Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo Anitu ne sohomo simeho mummentohofa sohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo anitu, ne ane, songo ne'no mohumanyo'njo sohwoepono ipesemotamentiso sohomo sekwo tifi inngkamentohofofoho. Kako sekumo aho yokumpohn'nyo kesemokosyohumamojofoho. ³ Oso hohosohonta yo'mayo Anituye Towahuno sohwo kakoe mehomi hn'nimo nejapwo'nngkiso so'no sekwo huno maseimojofoho. I oso'no olohonta sekwo huno nto'no waseyono. A'amu

Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako Anitu kakoe Towahuno somta'ni hungkuno mawo'n'ngkiso sohwo kako Jisasimne'no sifajo malonehoho. I a'amu kako Jisasiye Towahuno ane sohwo kako Jisasimo ole mulonehoho. Kiko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

⁴ Anituye Towahuno Wopingo syoho kengo kengo nejapwo'n'ngkiso sohwo kako Towahuno kenga'nohino hweho. ⁵ Oso syoho kengo kengo iwo'n'ngkuhwoneso Anitu kako anga'nohino humaso sohune'no iwo'n'ngkuhwonefoho. ⁶ Anituye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no Anitu kako anga'nohino sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejapwo'n'ngkiso hweho. ⁷ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo nejapwo'n'ngkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontan'ngkuhwasi a'amu hofiko nonahon'ngkuji hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo wonehonantifeho. ⁸ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako a'amu anga'no anga'nohinomo nto'no uyimontonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wopingo Anitu mta'angoso utihwamontonoho. Anituye Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohomo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo Anitu mta'angoso a'amu somo ulimontonoho. ⁹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'nehumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yoneso'no huno uyososo hwe huhwo sohwo kako simeho hi'ntnnono uyihwosi walimontonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'nehumo oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumontonoho. ¹⁰ Nom'nihwo kako oso Towahuno sohwo yokumpohn'nyoso nomahwosi yo'mayo wopingo kengo a'amu hofiko miwo'n'ngkiyohofoso Anituye yokumpohn'nyo itihwayo'ne uyimontonoho. Nom'nehwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno wopingo Anituye huno mta'ni nomahwosi kako a'amu somo wolutihwamontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako yo'mayo hungkuno upa'n'wo'n'ngkiso so'no yo'mayo imo'n'wo'n'ngkiso so'no kako ole walimontonoho. Oloso Anituye Towahuno mta'angofoho. Oloso towahuno wonyo somta'angofoho. Ose walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe hungkuno kako huno muyososo walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso nupa'n'ngkuhwosi oso hungkuno hiso kako huno ko muyahon'ngkuhwosi kako neso walimontonoho. ¹¹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo nejapwo'n'ngkisofoho. Kako kakoe huno mta'nnohini nejapwo'n'ngkisofoho.

Nakwo Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho.

¹² Oso yokumpohn'nyo kengo kengo Anituye Towahuno nejapwo'n'ngkiso so'no nakwo nakwoe a'apahomne'no pahnnimo hungkunoso huno waseyono. A'amufe a'apahoso ne anga'nohino wo'nnyofoho. A'apaho kenga'nohino ko hiso simano sife simeho yo'mayo hiso Anitu kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono. ¹³ Ihwoni. A'amu Juta hn'nnonji a'amu temtitofu kengo hn'nnonji a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu siki'nyo s'kunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi Anitu kakoe Towahuno Wopingo sohwo none-manto kako nakumo a'apaho anga'nohini nemokalofoho. Oso Anituye Towahuno Wopingo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohino hn'nimo nehumanto kako

mijolimo hopa imo'n'ngkahon'ngki nakwo mijo homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohino'nji'nwoho.

¹⁴ Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo sife'nohinim'aho. O'o, nakwo timo simano sife aho yo'mayo hn'nji'nwoho. ¹⁵ Nakwoe sife sohwo ole walimontolaho. Yo'mayo syoho aho sohwo iwo'n'ngkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso uliko'ma'mo. Ose ulihwosi a'apaho hiso uliko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. Sife sohwo a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁶ Nakwoe haloho sohwo ole walimontolaho. Ngko timo hwonim'aho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjo'maho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁷ I nakwoe a'apaho timo'nohinim'amanji nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono. I nakwoe a'apaho haholo'nohino'manji nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo. ¹⁸ Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, Anitu kako nakwoe a'apaho so'no sife aho timo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mtimokumentisofoho. ¹⁹ Nakwoe a'apahoso timo'nohinim'amanji i a'apahom'aho. O'o, timofoho. Ose'manji a'apaho neso mtimto. ²⁰ O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pin'nggofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no syoho kengo kengo iwo'n'ngkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'nji'nwoho.

²¹ U timo sohwo kako aho sohomo ole mulonehoho. U, kiko mohumayomanji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohini wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohomo ole mulonehoho, U, kiko mohumayomanji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohini wohumamonnoho. ²² O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syafisyiwon'ngkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syofisyihwasi nakwo oso yo'mayoso ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohim'aho. ²³ I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafisyiwon'ngkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame nikuyoho wokoso oso yo'mayoso ufotofiwon'ngkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofiko timo nahonifijosos wonimango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono. ²⁴ I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wopingofoho. Utihwa'nyopo weho. Anitu kako nakwoe a'apaho mtimokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'mingohwonim'aho ose loso sohomo Anitu kako syoho engo uyimontonoho. ²⁵ Hwapingoso nakwoe a'apahoso mtihupo mtihupe loho'n'ngkuhwoloho. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no woloho'n'ngkuhwano. ²⁶ I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnosos so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufehu'mokahumantonoho. A'amu fihwo kako jije a'apaho fehohnjo so'no wopingo hwosoho kilihwoson'no jije a'apaho hopi'nono simonyo uyimontonoho.

²⁷ Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hison'no sekwo huno fisyafihupmno. Sekwo Kilaisiye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. ²⁸ Oso a'apahomjo hungkuno yolohoso olenoho. Anitu kako a'amu kakine'no simemo uyiwon'ngkohoho somo syoho kengo kengo kengo uyiwon'ngkisofoho. Simomjo syohoso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syohon'jofoho. Osopo a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki nom'ne a'amu somo uliwon'ngkisofoho. Osopo a'amu Anituye hungkuno lutihwawon'ngkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofiko yo'mayo wopingo a'amu hofiko miwon'ngkiyohofoso itihwawon'ngkohofofoho. Osofeponjoso hofiko a'amu mnokino'njo somo wopingo umokuwon'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu simemo tango'njo somo ufo'mawon'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo kengo'njofe hungkuno hofiko huno muyon'josos liwon'ngkohofofoho. ²⁹ Sekwo huno pipi

seyohoho. Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kakoe hungkunoso liku'mofo syoho nejapmmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahon'ngki ujo'ne syoho nejapmmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno a'amu somo lutihwayo syohoso nejapmmmentisotaho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo wop'ngo a'amu miwo'n'ngkiyohofoso itihwayo'ne syoho nejapmmmentisotaho. ³⁰ U Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokiyo'ne syohoso nejapmmmentisotaho. U, Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmmentisotaho. I Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohopi'nonohino hn'nimo kakoe syohoso anga'no anga'no nejap'wo'n'ngkisofoho. ³¹ I oso'no sekwo oso syoho Anituye Towahuno nejap'wo'n'ngkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jaf'kuji fitipemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemaf'kujo'no ngko oso syoho iyo so'ne hon'ngkano wonyoangkafoso wosetihwamne'no yohono.

13

A'amu nom'ne so'nji simeho unyo yahino neso olenoho.

¹ Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohware hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muy'wo'n'ngkiyohe'manji oso ngko hof'kimo yo'mayo hungkuno ul'wo'n'ngkoheso sokinjofoho. Ahwomo yokino fonjahon'ngkofi yoka ho'n'wo'n'ngkiso pa'nyo hwo'nyoho. ² Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahon'ngki Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso huno ko niyahon'ngki yo'mayo hwahoponjo huno hopi'nonohino hiyaso wo'mojo so'no huno ko niyahon'ngki ngko nom'ne a'amu somo simeho muy'wo'n'ngkiyohe'manji u ngko yo'm'ngohwon'maho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohe sohwo'ni ngko oso hwof'ki'nyo nongkumo ole ulime, K'ko kengo nampo filohofayo ulimeso oso hwof'ki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo simeho muy'wo'n'ngkiyohe hwo'n'manji Anitu nonohon'ngkuhwosi j'je syohoso ne ane hwosoho want'montonoho. ³ I ngko nje ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso somo ko uyonji ngko nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahon'ngkuji ngko wop'ngofoho ko ulimeso u ngko nom'ne a'amu somo simeho muy'wo'n'ngkiyohe'ne'manji Anitu kako ngkine'no huno wop'ngo syan'fisyonehoho.

⁴ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkiso sohwo kako olo yahino lomo un'ngkamontonoho. A'amu fihwo kakimo wonyo ulohofoso so'no kakoe simehoso tohino komo'no mumnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohwo wop'ngo uloho'montonoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'nji yofe wop'ngo so'nji hi ko umo'n'ngkahon'ngki kako oso a'amu huhwo sohwo'ne'no simeho tohino mumnonehoho. Kako yo'mayo wop'ngo iwo'n'ngkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho. ⁵ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hweho. Huno kakine'nohini mosyaf'ihu'niyonto kakoe simeho wop'ngo imokinyo'ne huno mosyaf'isy'wo'n'ngkiyohoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo simeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso hof'ko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somo aku ulohofoso so'no kako huno mosyaf'isyonehoho. ⁶ Kako yahino wonyo somo uhwononte so'no kakoe simehoso

wopɪngo mumo'nɪwo'nɪngkiyohoho. O'o, awonoho. Kako Anɪtuye yahino wopɪngo osomnohini uhwononto kakoe sɪmehoso wopɪngo umo'nɪwo'nɪngkisofoho. ⁷ Kɪko nom'ne a'amu sohwamo sɪmeho nehopi uyɪwo'nɪngkino'manji u hofɪko kikimo wonyo kilohofɪkujo'no kɪko oso tango hiso nomahoji sɪmeho pompengo'nji wohumamonnoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'nɪngkohoji kɪko oso a'amu somo sɪmeho hi'ntnnono ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wopɪngo wosyafɪhu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofɪko pɪwahupɪjo'manji kɪko nusɪkwajiyo'eno. O'o, kɪko hofɪkimo nulɪkafohoji honɪngkano wopɪngo tɪpemayo'ne kɪko ufo'ma'monnoho. Hofɪko kikimo wonyo kilohofɪkujo'no kɪko hiyaso mohumuhnohino. O'o, kɪko yokumpohn'nyo ito'nɪngkohoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

⁸ Anɪtu kako a'amu somo hungkuno uyahonɪngki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mupa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Yo'mayo huno hiyaso'mo tɪpemayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Oso hohosohonta Anɪtuye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho. I oso'no anga'nohino ne'no nowentɪhwoneso olenoho, sɪmeho uyo yahinofoho. ⁹ I olohonta Anɪtuye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahonɪngki nakwo hungkuno Anɪtuye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno monayo'nji'nwoho. O'o huno fehohnjoso weho. ¹⁰ Hwangku sohonta Jisas Kilais yo'mayo huno hwapɪngo'njo sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tɪfoso nohumpenefoho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontojwasyososo osohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no ehohosonasyonefoho. ¹¹ Hohonta ngko mehomi we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefoho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomi we'e efe yahino oso imoteso nɪhu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'mentohefoho. ¹² Oso pa'nyoso olohonta nakwo Anɪtuye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo nehoholofalofoho. I hwangku sohonta ehohosonasyɪhwoso'no Anɪtu ne sohomo uhwonɪngkuhwosi kakoe yahino ne so'no huno nto'no wonayɪmtonoho. Olohonta ngko Anɪtu kakine'no huno we'enehwo niyohoho. Olohonta Anɪtu kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefoho. ¹³ Yahino hufa'u sɪhune ne'no nowentɪhwoneso olenoho. Nakwo Anɪtu kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tɪfi inɪngkayo. Oso'nji yo'mayo Anɪtu kako yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo sɪmeho uyo. Oso hufa'u sɪhuneso engolopohamo ne'no nowentɪhwonefoho. I oso homo somjo yakolo'nnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo sɪmeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

14

A'amu somo Anɪtuye Towahuno Wopɪngo hungkuno uyahonɪngki a'amumo ujo'ne syoho'ne hungkunofoho.

¹ Oseso sekwo nom'ne a'amu somo sɪmeho uyo yahino somo womano lɪkuji yokumpohn'nyo fiyoho'nɪmno. Sekwo nom'ne a'amu somo sɪmeho muyɪkuji sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anɪtuye Towahuno Wopɪngo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafɪsyɪkuji oso hiso'ne Mpohumo jomo ulɪmno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. Anɪtu kakoe huno wopɪngo kijapososo kɪko nom'nihumo filutɪhwaho. Oso syoho hiso'no sekwo womano lɪkuji syoho yokumpohn'nyo fiyɪmno. ²⁻³ Hwapɪngoso a'amu fihwo kako hungkuno Anɪtuye huno mta'ango a'amumo ulahonɪngki a'amu huhwo sohwa hofɪkoe hungkuno neso upa'nontɪfi oso hungkunoso a'amu hofɪkoe sɪmeho hi'ntnnonohino Anɪtumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino wopɪngo somo

in'ngkayo'ne hofi:kimo huno ufhotofalofoho. I oso'nji a'amu simeho tango'njo somo wop'ngo umokalofoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwo'n'ngkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anitumnohini ulalofoho. Hwap'ngoso a'amu sohwa hofi:ko olo hungkuno Anituye Towahuno mta'ango so'no huno muyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anituye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohomo uyalofoho. ⁴ A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno muyo'njo lalokunjo sohwo kako kakoe simehomnohini yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anitu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njoso ulalokunjo sohwo kako Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usofitofalofoho. Oso'no sekwo Anituye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno muyoso'no hi semo'n'ngkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anituye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono. ⁵ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anituye Towahuno somta'ni mayoso oso wop'ngofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnyoso sekwo mayo so'no nimo'n'ngkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anituye Towahuno mta'ni Anituye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nimo'n'ngkohoho. A'amu kako Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwosi nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno uy'wo'n'ngkohoho somne'no m'wolo'moku loso'manji kako oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anituye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu hopi'nonohinoso hofi:ko upa'n'fijo'manji oso a'amu huhwo sohwo yahinoso honjenoho. ⁶ Oseso, nje a'amu soku, ngko sekumo se'mahm'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anituye Towahuno mta'angoso seli'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. O'o, awonoho. I ngko sekwo hungkuno so'nji yo'mayo hungkuno Anitu nt'hwassoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anituye huno mta'angoso u Anituye hungkuno loset'hwayoso ose seli'me'no sekwo hofiyo upo'nantifeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

Nakwo Anituye hungkuno a'amumo ujoso nakwoe hungkuno neso wolano.

⁷ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontan'ngkuhwosi a'amu hofi:ko nupa'n'ngkuji ole wolantifeho. U oso tompuyoso yoloho neso pehofo lalofoho wolantifeho. ⁸ Hohonta a'amu fihwa hofi:ko ikujoho fongki'nyo'ne yihufo towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo so'no huno pipi uy'montolo. Awonoho. ⁹ Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo iwo'n'ngkohofoso ulifijoso oso sekwoe hungkunoso siki'ngofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwap'ngoso hofi:ko pipi wotipemantifito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho. ¹⁰ U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nnyoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho. ¹¹ I oso'no nakwo Anitumno'ne'no uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no hwap'ngo so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako wantimontono, Oso a'amuso kengofoho. Ose nt'hwoso'no ngko huhwo'ni ulimonno, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofom'nahnehwoyo. ¹² Oseso, sekwo hoku sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano likuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji mapmno. I oso'no sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usofitofone mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'n'ngkuji Anituye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nnyofoho.

¹³ Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anituye Towahuno mta'ni liwo'n'ngkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono. ¹⁴ Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anituye Towahuno mta'ango so'nji Anitumo jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyantonfiyoho. Nje hunoso siki weho. ¹⁵ Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo nejapososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji nejapososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho. ¹⁶ U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamoyoka ulasoso u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'n'ngkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'n'ngkuhwosi ole wosyafi'hu'montonoho. U oso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafi'hu'montonoho. ¹⁷ Ihwoni. Kiko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Jije hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohomo mufo'manehoho. ¹⁸ Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'n'ngo engo somo lonji oso mampaho joso noseyakolofontne'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁹ I oso'no nakwo Anituye tajo ango somo uhu'mokuhwasi ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo luti'hwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'n'fijoso oso wop'ngofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'n'fitnnehofo. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'n'fitnne'entne'no walimonne'no yohono.

²⁰ Nje a'amu soku, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'ne selalokwe loso'no sekwo mehomi we'eso ilofiwo'n'ngkohoho pa'nyoso sekwo ilofikutoho. I mehomi milongoso hofiko hon'ngkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miyiwo'n'ngkiyohoho. Sekwo oso mehomi hon'ngkano wonyo miyiwo'n'ngkiyohoho hopa hmmo'n'imno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokafo seyihwoso'no aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. ²¹ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

A'amu Jutaso hofiko nje hungkunomo haloho mapewo'n'ngkiyohoho so'no ngko nom'ne a'amu kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohwo a'amu Jutafepo nokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne wolihwajimonnoho. Hofiko oso a'amu huhwo sohwafe hungkunomo enjwa'mo ko humafikuji hofiko ngkimo moningkap'fitnnehofo.

Anitu ose ulimentisofoho. ²² Ose mt'i'mokumentohoho so'no nakwo huno ole nayohoho. Sikuno fehohnjoso Anitu kako mampaho kengo kengo uy'wo'n'ngkisoso a'amu kakine'nohini in'ngkawowo'n'ngkiso oso'nohinimaho. O'o, a'amu Anitu kakine'no min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohoho oso huhwamo uy'wo'n'ngkisofoho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hofikimo itihwawo'n'ngkisofoho. A'amu Anitumo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko Anituye hungkuno hofikoe hungkuno'nji luti'hwentan'ngkofi uhwonont'fi ole liwo'n'ngkohofi, Olo hungkuno loso wop'ngofoho. Anitu kako nelalofoho. Ou, Anitu kako hungkuno uyalokusoso hofikimo ufo'mayo'nefoho. I a'amu Anitu kakimo simeho muyo'njo somo oso hungkuno hiso hofikimo mufo'manehoho.

²³ Oseso a'amu kako Anituye hungkunomo nto'no min'ngkayo'njo sohwo kako sekwo yahino Anitumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontan'ngkuji nose'mahwosi

nosehonꞑngkuhwosi kako ole waselꞑmontonoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuy-oho. ²⁴ I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo Anꞑtu mta'ango hungkuno lutꞑhwahonꞑngkuji oso hwe sohwo kako nosehonꞑngkuhwosi u nosepa'nꞑngkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe sꞑmeho montꞑmo me hopa wonahm-montonoho. ²⁵ Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe sꞑmeho mo'mo mnawo'nyo so'no huno syafꞑsyꞑhwosi kako ole walꞑmontonoho, Anꞑtu kako nje sꞑmeho mo'mo nohonalofoho. Ose lꞑhwosi kako Anꞑtumne'no hwomtame ulohofꞑhwosi kako ole walꞑmontonoho, Anꞑtu kako sekwo'nji nehopi humaho. Kako ose selꞑhwosi kako Anꞑtuye yofe woho'noma'montonoho.

Sekwo Anꞑtune'no hwomtame ulohofꞑ yahinoso nto'no fꞑyꞑmno.

²⁶ Oso'no nje a'amu soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo Anꞑtuye yofe ho'nomayo'ne uhu'mꞑngo sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesyo humafꞑkuno. A'amu fihwo kako ta walꞑmontonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anꞑtuye iyoswo mta'ango hungkuno yoloho wolosetꞑhwamontonoho. Nom'nihwo kako sekwoe hungkuno ne so'nji hungkuno Anꞑtu uyꞑsoso waselꞑmontonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anꞑtuye Towahuno mta'angoso waselꞑmontonoho. Oso hungkuno homo somjo a'amu hofꞑko huno muyo'njo so'no Anꞑtuye Towahuno hwe nom'nehumo uyahonꞑngki hungkuno homo somo hungkuno neso yoloho lꞑjwafo'ne hweho. Osohwo kako oso hungkuno hiso neso waselꞑmontonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anꞑtuye a'amu ne sokune'no sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. ²⁷ U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anꞑtuye Towahuno mta'ango wolano lꞑkujꞑ'manji u anga'nohinotaho, hufa'utaho, hufa'u sꞑhunetaho, oso hwa lohofoso nta'noho. Oso hungkuno homo somo hwe sꞑmo'mjo sohwo nto losojwaofꞑhwoso'no osopo nom'ne a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo nto losojwaofꞑhwoso'no osopo nom'nehwo walꞑmontonoho. Oso hungkuno a'amu mupa'nyo'njo somo nom'nihwo kako ne so'no uwolo'mokalꞑmonte hweho. ²⁸ Oso hungkuno homo somo a'amu fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentanꞑngkuhwosi'manji ou, oso hopo sopo a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa hofꞑko hungkuno malꞑfitnnehofꞑ. O'o, hofꞑko mampi'nyo wohumantꞑfeho. Hofꞑko mampi'nyo humafꞑkuji Anꞑtu'nji huno'nohini wosyo fꞑsyantꞑfeho. ²⁹ I a'amu nom'ne somo Anꞑtu kakoe huno mta'ni kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne uyꞑwo'nꞑngkisoso a'amu hufa'utaho, hufa'u sꞑhunetaho, oso hwa hofꞑko woselantꞑfeho. A'amu nom'neso hofꞑko nohumafꞑkuji Anꞑtuye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahonꞑngkuhwosi hungkuno homo somo yano ulofantꞑfeho. Huno ole wosyo fꞑsyantꞑfe, Olo hungkuno loso Anꞑtu mta'angotaho. Kengo mta'angotaho. Ose syafꞑsyꞑkuji yano ulofantꞑfeho. ³⁰ Hwe fihwo kako hungkuno Anꞑtu mta'ango lontanꞑngkuhwosi nom'ne a'amu osohwo kako oso hungkuno homo somo upo'nontohumentanꞑngkuhwosi Anꞑtu kako oso hwe sohomo kakoe hungkuno uyososo walꞑmo lꞑhwosi yahonꞑngkuhwosi oso a'amu kꞑko hungkuno sꞑmo'mo lontijo oso hwosi kꞑko mampi'nyo fosyo humaho. Oso a'amu tꞑfinjo huhwo sohwo kako Anꞑtuye hungkuno waselono. ³¹ Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anꞑtu kako kakoe yokumpohn'nyo sejapꞑhwoso'no sekwo anga'no anga'nohino soku oso syoho hofꞑyo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anꞑtuye huno nto'no nupa'nꞑngkuji sekwo yokumpohn'nyo wososofito'nantꞑfeho. ³² A'amu Anꞑtu kako hungkuno uyꞑwo'nꞑngkiso oso hwa hofꞑko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofꞑko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasyꞑhwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo weseljwao'montonoho. Hofꞑko oso syoho homo somo mokosyo humunyo hwafoho. ³³ Anꞑtu kako sꞑmeho afa inyo yahinoso hwapꞑngo hweho. A'amu hungkuno lomtnnawe iwo'nꞑngkohofꞑ oso yahinoso Anꞑtu mta'ango'maho. O'o awonoho.

³⁴ Nakwo Anituye hwe moya'mi ango'meemjo nakwo Anitune'no uhu'mokuwo'n'ingkuhwone hn'nwiye uhu'm'ingo sopo moya'mi sofa mampi'nyo humawo'n'ingkohoho pa'nyoso sekwo moya'mi sofasi mampi'nyo fosyohumamno. Sekwo hungkuno mal'fitnnehoho. Hwap'ingoso Anituye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hof'ikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hof'iko oso uhu'm'ingo homo somo momokosyohumafitnnehoho. ³⁵ Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nont'ifi hungkuno neso huno muyo'manji hof'iko oso uhu'm'ingo sopo oso hungkuno hiso'no nolohon'ingkutoho. O'o, hwanguku hof'ikoe angomo nohumaf'ikujji hof'ikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonant'ifeho. Oso uhu'm'ingo sopo moya'mi sofa hof'iko hungkuno l'ifijoso won'imango un'imontonoho. ³⁶ Sekwo oso yahino homo somo min'ing kayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo huno pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwap'ingo'njo kulaho. Sekwo'nohini Anituye hungkuno ma'mentohoho kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

³⁷ A'amu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe huno mta'ni a'amumo ul'wo'n'ingkohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako huno ole wosyaf'isyono. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye hon'ing kano hungkunofoho. Ose wosyaf'isyono. Oso hunoso mosyaf'isiyo'manji kako mango'nohino hweho. ³⁸ A'amu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohumo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno. ³⁹ Oseso, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yahwomehomi hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye Towahuno mta'ango mam-paho kengo kengo li'wo'n'ingkohoho somo nop'ijumof'ikutoho. ⁴⁰ I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho sopenjo yahino nto'nohini fiy'imno. Sekwo s'hufisahufi hungkuno likaof'ikutoho.

15

Kilais kako poyo nto pe'nimentiso sohwo apa'no lika'mentisofoho.

¹ Nje a'amu soku, ngko Kilais Jisasiye hungkuno wop'ingo selimentohe so'no sekwoe huno somo apa'no huno wasefohoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nont'ifi in'ingkawent'ifi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo. ² Oso hungkuno upa'n'imentohoho somo sekwo t'ifi ne'no in'ing kakujji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf'ikujjo'no Anitu kako sekumo asomo set'mahwoso'no sekwo ahwom-omo wohumant'ifeho. I oso'no sekwo oso hungkuno homo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso ne ane'manji Anitu kako asomo moset'manehoho.

³ Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino somo hwofilo'nnyoso nupa'nonji sejapmmmentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa hof'iko Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'none so'no mt'i'mokont'ifi nalimentohofofoho. Oso mt'i'mokumentohofoso ne imo'n'imentisofoho. ⁴ Jisas kako poyo pe'n'ingkahon'ingki hof'iko sokimomo ho'nahumentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Kilais kako poyo pe'n'ingkuhwosi s'ikuno hufa'u s'hune imo'n'ingkuhwoso'no apa'no songo likafonefoho l'imentohofofoho. Oso l'imentohofoso ne imo'n'ingkahon'ingki Kilais kako nolikafonto ⁵ hwanguku kako Pitamo u'ma'mentisofoho. T'ifi sohonta kako kakoe inomokomoyo hopi'nonohino sohwo u'ma'mentisofoho. ⁶ Nom'ne sohonta a'amu Kilais kakine'no in'ing kamontofoso hof'iko nuhu'mokont'ifi humentan'ing kofi Kilais kako hof'ikimo u'ma'mentisofoho. Oso a'amu pi'n'ingo engo hiso hof'ikoe *faif hant'ilet* (500) somo yakolonoho. Ngko olo iyoswo semti'mokiyalokwe loso olohonta oso a'amu homo somjo pi'n'ingoso songo humalofo.

Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofofoho. ⁷ Sikuno nom'nemo Kilais kako Jemisimo * u'ma'mentisofoho. Nom'nehonta kako kakoe inomokomoyo (*apouse*) hopi'nonohino sohwo apa'no u'ma'mentisofoho.

⁸ I tifi sohonta ngko Pouli'nimo ni'ma'mentisofoho. Kako ngkimo ni'hu'no hwotohono ni'mahon'ngki ngko kakoe inomokomoyo ae'uyo hwo'ni imo'nimentohefoho. ⁹ Simo'mo ngko Kilaisimo min'ngkayo'njo yonji kakoe a'amu ne somo ngko wonyo umokumentohefoho. I oso'no Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syohoso yo'm'ngohwo'nimo hopa peho'no ntapmmentisoto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apouse*) sohwo enjwa'mo humaleno. ¹⁰ I oso'no olo yahino ngko wop'ngo yalokwe loso hwap'ngoso Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki ntapmmentisofoho. Anitu kako ngko yo'm'ngohwo'nimo hopa wop'ngo ntoho'mentisoso oso hiso ne'maso imo'nimentiso'maho. O'o, kako ngkimo wop'ngo tohofahon'ngki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne sohwo uyakolo'mentohefoho. I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo wop'ngo tohofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno. ¹¹ I sekwo huno ole syafisyikutoho. Poul kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hofiko syoho ntiso imalofihwalo. Ose likutoho. O'o, oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyi sohwo'ni oso hungkuno Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no a'amu pi'n'ngo engo somo ulahon'ngkuhwoni sekwo oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi sekwo kakoe a'amu ne imo'nimentohofofoho.

A'amu hopi'nono hofiko poyo pe'nimentohofoso hwangku hofiko nolikapitnnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo min'ngkayo'njoso hofiko Anituye a'amu ne'maho.

¹² Ou, nakwo ole liwo'n'ngkuhwono, Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo Anitu kako pi'nimo mta'ni apa'no songo ulika'mentono. I oso'no nom'ne a'amu fehohnjoso hofiko sekwo'nji humalofoso hofiko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'n'ngkujoso apa'no songo molikapitnnefoho. Ose peho'no lalokwofo. ¹³ I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hofiko molikafontifijontentesi Anitu kako kakoe hwomu Kilaisimo mulikafihwonesohilo. ¹⁴ Ou, nehopi. Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo selimentihwoneso ne ane imo'n'ngkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo selimentihwone somo sekwo simeho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. ¹⁵ Oso hofikoe hungkunoso nehopi lontifijontentesi nakwo Anitune'no hungkuno losetihwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no hwasyo hungkuno losetihwehwanesohilo. Hwap'ngoso Anitu kako Kilaisimo ulika'mentiso oso'no yoloho seliwo'n'ngkuhwonefoho. I oso'no Anitu kako a'amu poyo somo songo mulikafonefohoeso hungkuno nehopi lontifijontentesi i kako Kilais huhumo mulikafihwonesohilo. Nakwo hwasyo hungkuno selihwanesohilo. ¹⁶ U, Anitu kako oso a'amu poyo somo mulikafeso ne'njontontentesi Kilais huhumo ulikafoso ne ane'nesohilo. ¹⁷ U Anitu kako Kilaisimo mulikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o, sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mentan'ngkutnnesohilo. ¹⁸ Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mafikuji tikanomo wentan'ngkutnnesohilo. ¹⁹ Nakwo olo hwaho lopo nohumentani Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi nakwo Kilais asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Nakwo poyo pe'n'ngkuhwaso'no kako

* **15:7:** Jemis huhwo sohwo kako Anituye a'amu ne Jerusalem humamentohofoso somo mokosyohumamentiso hweho.

asomo monetimaso'manji a'amu hofiko nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkuhwone hn'nimne'no hitoho mikun'imposo ulofihwonesohilo.

²⁰ I oso'ne'maho. O'o, Kilais kako poyo pe'ningkahon'ngki Anitu kako ulika'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nimentohofoso likapitnne'ento simo'mo Kilaisimo ulika'mentisofoho.

²¹ Anitu kako hwe simo'mjo mtimokumentiso sohwo Atam, kako poyo pe'nyo'neso pe'nihwonima'nimentisofoho. I hwe nom'nehwo Kilais kako songo likafo'neso likofihwonima'nimentisofoho. ²² Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atam pe'nimentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofiko Kilaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anitu kakoe mehomi imo'ningkahon'ngkofi Anitu kako oso mehomi homo somo Kilaisimo ulika'mentiso oso hopa ulikafonefoho. ²³ Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye sikuno somo Anitu kako nelikafonefoho. Simo'mjo sohwo Kilaisiyoho. Tifi no'mo Kilais kako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'nwi nelikafonefoho.

²⁴ Kilais kako yo'mayoso moi'wo esojwaofonefoho. Oso hohosohonta kako yo'mayo hwahoponjo mokosyohumayo so'nji hwe engo sohwanji yo'mayo towahunu wonyo so'nji hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohinoso kan'ngkwowhoe ahopo ho'nisyihwosi ulimontono, Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Ose ulonefoho. ²⁵ Oso'no Kilais kako yo'mayoso nomokosyohumawosi kakoe mango sohwo hwotoho wahm-montonoho. ²⁶ Kakoe mango sohwo wae yaofonefoho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. Nihunahone songo nohumanefoho. ²⁷ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoho sohwa ole mtimokumentohofi, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisofoho. Ose mtimokumentisofoho. I oso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho. ²⁸ Tifi sohonta yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako kakoe hwomufe sifilaku'nyo'mo ho'nasyihwoso'no Kilais kako kan'ngkwohumo ulimontono. Ngko huhwo'ni kikimo enjwa'mo wohumamo. Ose ulahon'ngkuhwosi Anitu kako oso yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumane hweho.

A'amu hofiko Anitu a'amu poyo pe'nyo somo ulikafonefoho esomo min'ngkayofoho.

²⁹ Oso hungkuno a'amu poyo pe'ningkujoso apa'no songo molikapitnnehofo eso nehopi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no yiwon'ngkohoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo in'ngkawentifi mijo momaso'njo yontifi poyo pe'nimentohofofoho. Nope'ningkahon'ngkofi a'amu nom'ne mijo mokiomasoso hofiko a'amu poyo pe'nimentohofoho hiso songo likafo'ne so'no huno syafisyontifi ole limentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone so'nwi nakwo a'amu poyo pe'nimentohofoho somne'no nakumo mijo apa'no wokiyonemantifeho. Ose limentohofofoho. Ou, Anitu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mulikafonefoho eso hungkuno nehopi lontifijontentesi hofikimo ufo'mayo so'no mijo peho'no kiyomafikutnnesohilo. ³⁰ Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye hungkuno liku'mofontan'ngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano nalwo'ningkohofofoho. I oso a'amu poyoso molikapitnnefoho eso nehopi lontifijontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. ³¹ U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo sekwo simeho uyalokwofo so'no kako nakumo asomo songo nelikafo'ne so'no huno neyahon'ngki nakwo simonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'no nehopi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sikuno huhwo huhwi nje

mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonimokantifetikenno ntnne'no hontohumaleno. ³² Ngko ango Efesos sopo nohumentaningko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki siwojo hopa wolofonisyantifi inomokomanyimalofofoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molikapitnnefoho eso nehopi lontifijontentesi i ngko olo syoho loso imeso oso tango ni'mantontentesi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jisas kako nakumo asomo songo nelikafo'ne sohomo miningkayo'njoso ole liwo'n'ngkohofi, Nakwo poyo pe'n'ngkuhwasi songo likafoso miyanehwono. O'o, nakwo ni'hu'nahone wope'nantanoho. Oso'no nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no huno pi'n'ngo engo peho'no wosyofisyantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasi syohi'nyo niyontasihn'nwi mo'n'ngkanta nakwo poyo wope'nano.

³³ A'amu oso hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohofoso hofikoe hon'ngkano wonyo somo sekumo ipesemotawofitnnoho. Ose ifijoso hofiko sekwoe hon'ngkano yahino wop'ngo somo wonyo wosemokantifeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiy'imno. Hofikimo ujokohumafikutoho. ³⁴ Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofikuji yahino wop'ngo osomne'no huno nto'no fisyafihupmno. Hon'ngkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'n'imno. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko Anitumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonimango masen'ngkoho liyohoho.

Anitu kako a'amu poyo pe'noso sohomo nulikafihwosi kako a'apaho nom'ne songo uyimontonoho.

³⁵ A'amu fehohnjoso hofiko ole lohon'wo'n'ngkohofoso. Anitu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulikafoneto. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'n'ngkuji likapitnneto. ³⁶ A'amu hofiko hungkuno ose liwo'n'ngkohofoso hofiko huno ni'hu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mofiwon'ngkohofoso soku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasyikuji apa'no uyo mopijoso hwaho mo'm swo mafe'njo ihwosi timoso mafokafonehoho. ³⁷ Oso yangkume uyo mofontifeso swo yokino pmpongo oso uhwon'wo'n'ngkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho. O'o, ne ni'hu'no we'e sohwo hwahomo'mo ho'nahinyo somta'angofoho. ³⁸ Anitu kako hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno syafihu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'n'ngkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo likofanefoho. ³⁹ Ihwoni yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Yihufefe kengofoho. Inaniku mijomo emoy'wo'n'ngkiso oso pahoso kengofoho. ⁴⁰ Yo'mayo ahwomomjoso hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mti'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohwafe a'apaho wonyoangkafoso tipomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijjo pa'nyofoho. ⁴¹ Nakwo ahwomomjo yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hofikoe joso kengo kengo wo'nnyofoho.

⁴² Oso pa'nyoso a'amu poyoso likafoso hofiko hofikoe a'apahoso kengo umo'nantifeho. Oso pijafo nakwo pi'n'imomo ho'nosyantaneso wonyo imo'n'wo'n'ngkohoho. A'apaho songo likafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho. ⁴³ Pijafo nakwo pi'n'imomo ho'nosy'wo'n'ngkuhwoneso piso imo'n'wo'n'ngkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo likafososo oso wonyo angkafofoho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho. ⁴⁴ A'mopijafo nakwo

pi'nimomo ho'nasyiwo'n'ingkuhwoneso oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne likafoso oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho. ⁴⁵ Oso hiso'no a'amu Anitu hwe hungkuno mtimokumentohofoho sohwa hofiko ole limentohofi, Anitu kako hwe simomjomo mtimokumentiso Atam osohwo kako nakwoe hwaho loponjo a'apaho hwapingo hweho. Ose mtimokumentohofoho. I tifi no'mo Kilais nakwoe hwaho lopo imonimentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjomo a'apahoso hwapingo hweho. ⁴⁶ Ahwomomjomo a'apahoso nakwo simomjomo ma'mentihwone'maho. O'o, simomjomo hwahoponjo a'apaho ma'mentihwonefoho. Hwangku tifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjomo nomanefoho. ⁴⁷ Hwe simomjomo sohumne'no Anitu kako hwaho nomanto a'amu mtimokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I tiffinjo imonimentiso Kilais osohwo kako ahwomo mta'ango hweho. ⁴⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no Anitu kako hwe hwahopo nta'ni mtimokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hofiko Anitumo in'ingkawowo'n'ingkohofoso hofiko oso hwe ahwomo mta'ni pmentiso Kilais osohwo hopa imonifitnefoho. ⁴⁹ Olohonta nakwo Atamiye a'apaho hi'njinwoho. Hwangku sohonta nakwo Kilais ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

⁵⁰ Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yoloho waselimonne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho loponjomo mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yomayo wopingo Anitu nakumne'no enesyohumasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imonyo'neso Anituye ango wopingo yomayo piso mmonyosopo m'mofawenefoho. ⁵¹ Sekwo upa'nimno. Anitu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo lijwanimomasoso ngko waselimonne'no yohono. Nakwo Anitumo in'ingkawowo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanoho. ⁵² Ou, sikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'ningkuhwoso'no nakwo nakwoe a'apaho songo timo lo'ntnno komo'no imonanefoho. I oso kounoho yoka hiso ho'ningkuhwoso'no a'amu poyoso hofiko nolikafikuji a'apaho songo piso mmonyososo mapitnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe a'apaho songo'nji imonanefoho. ⁵³ Ihwoni. Anitu kako ole nalimento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imoniwon'ingkisoso sekwo a'apaho nom'ne songo piso mmonyonjo ne'no wentihwone somne'no uyohopopitnefoho. Sekwo poyo pe'nyo yahinoso ni'hu'nahone ho'naofikuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnefoho. ⁵⁴ Oso sikuno homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imonyososo poyo pe'niwon'ingkisoso ho'nasyihwasi nom'ne a'apaho songo piso mmonyonjo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mtimokumentohofoso ne umonimontonoho. Hungkuno hiso olenoho.

Anitu kako poyo pe'nyo somo ni'hu'nahone hwotoho hmentisofoho.

Kakoe mango hopinonohino sohwo ni'hu'nahone uyakolo'mentisofoho.

⁵⁵ Poyo pe'nyo yahino sohwo si jije yokumpohn'nyoso ntimoweho. Awonoho. Ni'hu'nahone moi'wonnyo hwosoho.

⁵⁶ A'amu poyo pe'niwon'ingkohofoho hwapingososo pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe hon'ingkanowonyo sohwo namokuwon'ingkohoho. Nakwo Anituye hon'ingkanowonyo hungkuno somo hwotoho fentaneso nakwo huno nayohoho. Hon'ingkanowonyo yalokuhwono. ⁵⁷ I oso'no Anitu kako nakwo Hwe Engo Jisas Kilais nejapmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no Anitu kako poyo pe'nyo yahino

somo ni'hu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitune'no isamoyoka uliwo'n'ingkuhwonefoho.

⁵⁸ Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'ni ngko simeho sejopalokweno. Sekwo Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji osohonta piso'mo'nyo seningkuhwoso'no nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anitu kakoe hungkuno homo somo ne'no hmn'ingkamno. Anitu kako pi'nimo mta'ni nelikafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo Anitu kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo in'ingo mofikutoho.

16

A'amu Kouliniso hofiko Anituye a'amu yo'mayo so'no umofonyo iwo'n'ingkohofa somo ufo'mayo'ne hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo Anituye a'amu nom'ne Jelusalem humalofo so'ntnne'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntohonimalofo so'no ngko olo hungkuno loso waselime'no yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo utihwamentohé hopaso sekumo wosetihwamne'no yohono. Sekwo ole fiyimno. ² Sikuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho tipemawo'n'ingkohofa so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikuji fehohnjoso nomafikuji sekwoe anga'no kengopo foho'nahumno. Ose hu'mesyontan'ingkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnehofa. ³ Oseso hwangku ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwsopopmno. Oso a'amu huhwo sohwaso ngko hofikimo iyoswo hon'ingkanano imofa'neso uyimo ngko hofikimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jelusalemno uyahotimonne'no yohono. ⁴ Hamniyoho hu'mesyalokwofo somo ngko ole syafisyimo, Ngko huhwo'ni wamolime'manji u hofiko'nji wowantanoho.

Poul kako a'amu Koulin somo uhwonimo lonto kako hano uyoso'no sikuno ho'nahumentisofoho.

⁵ Nje hunoso ole syafihu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mtito'malefoho. Oso'no simo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekapm'mo wose'ma'monnoho. ⁶ I oso'no ngko sekwo'nji we'nehwo wohumamontikeno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumamontikeno. Ose'manji moi'wo imo'n'ingkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono ntimo wamo limo yahonimo sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hon'ingkanopo wonihwojowantifeho. ⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji we'nehwo humahm'mo komo'no seliko'mayoso ngkilaho. O'o, Anitu kako ngkimo sekwo'nji sikuno sawemo humayo so'no ntihwoso'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnoho. ⁸ Ngko olo anga Efesos lopo nohumentanimo oso Sikuno Engo (*Pentikous*) * Anituye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmentiso sikuno somne'no syafisiyo'ne sikuno osohwo nto i'mofapihwoso'no osohonta ngko olo a'amu lohwaso nuliko'mahm'mo sekwoe angopono wapmmonnoho. ⁹ Hwapingo neso olenoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo nohwosampo'maso so'no ngko Anitu kakoe hungkunoso lutihwahon'ingko a'amu pi'n'ingo engoso hofiko in'ingkowalokwofo. I oso'nji a'amu pi'n'ingo engoso hofiko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

¹⁰ We'enepi Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiyo'no umokosyohumafijo so'no kako sekwo'nji simeho wopingo'nji wohumamtonoho. Sekwo

* **16:8:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

upa'nimno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo Anituye syoho engo yalofoho. ¹¹ I oso'no a'amu fihwo huno ole syafisiyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'mingohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinj+mofano. Huno ose syofisyihwaloho. O'o, sekwo kakoe simeho wop+ngo umokumno. Oseso hwangu sekwo kakimo kakoe hon+ngkano somo uhwojap+kujo'no kako ngkimo won+mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji ni'mayo'ne hontohumaleno.

¹² Nen+ngkwa'wehwo Apoulousiye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulousimo ole uliwo'n+ngkoho, Kiko ango Koulin sopo uhwonamo lohojoso olo a'amu lo'nji uhujihwona. Ose uliwo'n+ngkohefoho. I kako olohonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwangu sohonta Anitu kakine'no hon+ngkano umofihwoso'no wapmmontonoho.

Pouliye hungkuno fehohnjofoho.

¹³ Yo'mayo Anituye syoho somo wonyo umo'nimo lihwosi yososo sekwo i'waho nto'no fiyimno. Sekwo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'n+ngkuji yokumpohn'nyo lohofikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹⁴ Yo'mayo hopi'nonohino sekwo iwo'n+ngkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo simeho uyikuji sekwo hofikimo nto'no femokosyohumamno.

¹⁵ Nje a'amu soku sekwo Sitefanosiye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofiko oso hwaho Ngkilik osopo humantifi Anitumo simo'mo in+ngkamentohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe huno mta'ni hofiko Anituye a'amu ne somo hofiyo'no ufo'mawo'n+ngkohofofoho. ¹⁶ A'amu oso pa'nyo humawo'n+ngkohofoso somo sekwo hofikimo enjwa'mo fisyohumamno. Sekwo hofikoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofikimo ufo'mawo'n+ngkohofoso somo sekwo hofikimo tifi fin+ngkamno.

¹⁷ Sikuno pi'n+ngo engo somo ngko sekwoe simano masehonyo'njo nohumanji huno ne'no syosefisyahon+ngko oso hwe hufa'u sihune sekwoe angoponta'ango sohwa Sitefanosiyo Foutiyunetasiyo Akaikosiyo hofiko sekwoe simano mafohi'nontifi ngkimo ni'mahon+ngkofi ngko simonyo imalefoho. Hwap+ngoso sekwo hopi'nono moni'mapitnnohofo. I oso'no hofiko noni'mahon+ngkofi ngko sekwo'nji humentani hopa simonyo yalokweno. ¹⁸ Hofiko ngkimo ni'mantifi simeho wop+ngo ni'mokumalofofoho. Sekwoe simeho hi osenohinoho. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye syoho hofiyo yalokwofo sohwanji nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwanji hofikoe yofeso foho'nomapmno.

¹⁹ Oso hwaho Esiya loponjo Anituye a'amu neso hofiko Anitumne'no ango'meemjo uhu'mokuwo'n+ngkohofoso hofiko sekumo nje a'amuhwafoso selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji sikoe ango somo nom'ne a'amuso hofiko Anitune'no uhu'mokuwo'n+ngkohofoso a'amu so'nji hofiko sekwo Anitumo in+ngkwalokwofo so'no hofiko nakwoe a'amufoso selalokwofo. ²⁰ Anituye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofiko nakwoe a'amufoso selalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo aho popotohumo'n+wo'n+ngkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'nimno.

²¹ Ngko Pouli'ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mt'i'mokalokuso sohumta'ni iyoswo nomanji ngko aho'nji ifalifaliyo mt'i'mokonji † ole selalokweno, Nje a'amufoso.

²² U a'amu fihwo kako Anitumo in+ngkayoso ngkilaho loso sohwo kako tikanomo wene hweho. U, nje Hwe Engo Jisas Kilais kako komo'no noho wapono ni'mo'n+ngkohoho.

† 16:21: Poul kakoe aho'nji mt'i'mokumojom'aho. O'o, kako nolahon+ngki nom'nehwo mt'i'mokumojofoho. Olo hungkuno hon+ngkanomo wo'nyo loso Poul kako mt'i'mokumentisofoho.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo wopingo ne'no waselohofono. ²⁴ Sekwo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo humalofo sokumo ngko simeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mtimokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Koulin

Olo Iyoswo Tifi'njo loso Poul A'amu Koulin somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faif+nji* (25) *tiwenti-sik+s+nji* (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso simo'mjo nto mti'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'njo mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mti'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo niswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulimo ulimentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto simonyo yonto kako Masetouniya hopo sponjo ango we'e sopo humanto mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

¹ Ngko Poulinimo Anitu kako Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho so'no nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwoe neningkwa'wehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngkilik ango Koulin sopo Jisas Kilaisimo iningkawowo'ningkohoho a'amu so'nji oso hwaho Ngkilik a'amu hopi'nonohino Jisas Kilaisimo iningkawo'ningkohoho so'ntne'no mti'mokalokuhwayo. ² Nekwo ole'no emo'ningkohoho. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosisi pompenjiyo wosejopanjiyoho. Ose'no emo'ningkohoho.

Anitu Poulimo ufo'mawo'ningkiso so'no Poul kako isamoyoka ulimentisofoho.

³ Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohwo Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasi kakine'no isamoyoka ulano. Nakwo hi'nwiye naningkwohwo sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'ningkiso so'no kako nakumo nefo'mayo'ne hwapingo hweho. ⁴ Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simoho tangoso nohayo namokuwo'ningkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simoho tango'njo humentaningkuji Anitu kako nakumo nefo'mawo'ningkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. ⁵ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'ningkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe simoho tangoso wopingo engo namokuwo'ningkisofoho. ⁶ Oseso nakwo sekumne'no Anituye hungkuno losetihwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwapingoso yo'mayo tango ne'mawo'ningkiso so'no Anitu kako nakumo hofiyo nefo'manto nohayo namokuwo'ningkiso somo sekwo nahoningkuji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anitu kako Poulimo ufo'mawo'ningkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafihupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa Anitumne'no yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ⁷ Sekwo yokumpohn'nyo lohopyitne'entani emo'ningkisoso ne umo'nimonte'no huno eyohoho. Hwapingoso yo'mayo tango nakumo ne'mahoningki Anitu nakumo nefo'mawo'ningkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no Anitu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸ U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentaningkuhwone yo'mayo tango engo mikunimposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'engi selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahoningki nakwo huno ole syafihu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiyihwono ose syafihu'malohwonefoho. ⁹ U Anitu kako poyo pe'nifitne'ento olo sikuno

ho'nahumentiso lomo huno syafi'hu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwap'ingoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno hon'ingkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nay'ihwoloho. O'o, Anitu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ul'ikafiwo'n'ing'kiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono. ¹⁰ Oso tango engo ni'hu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahon'ingki Anitu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'n'ingo nom'ne sohonta ne'mane so'no Anitu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. ¹¹ Sekwo hoku nakumne'no Anitumo jomo ul'ifijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantifeho. Oseso sekwo hwe moya'mi pi'n'ingo engo sokuye jomo ul'ifijo somo Anitu kako upa'n'ingkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no simonyo ikuji Anitumo oso hiso'no isamoyoka engo mi'kun'imposo ulantifeho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ul'imentiso'maho. O'o, ne'njo ul'imentisofoho.

¹² Nakwoe yahino ole so'no nakwo simeho wop'ingo namo'n'ingkohoho. Anitu kako nefo'mawo'n'ing'kiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo simeho hufa'u'nji miyalokuy'hwono. O'o, huno anga'nohino so'nji simeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wop'ingo yalokuhwoneso hwahoponjo huno somta'ango miyalokuy'hwono. O'o, Anitu kako huno wop'ingo nejopahon'ingki nakwo oso wop'ingoso yalokuhwono. Nakwoe simeho so'mo ose hni'wo'n'ing'ki'hwone so'no nakwo simeho wop'ingo namo'n'ingkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofi'wo'nalokuhwono. ¹³⁻¹⁴ Yo'mayo hungkuno sekumne'no mt'i'mokuwo'n'ingkuhwoneso fahosi'hwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yoloho neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofu l'ikuji huno wop'ingo nto'nohinoso wotipemantifeho. Simo'mo sekwo nakumne'no fahosi'hwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yoloho neso huno maseyo'njo imojofoho. I olohonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino sey'hwoso'no sekwo nakumne'no simeho wop'ingo ne'no wasemo'nimontonoho. Ose ifijo'manji oso Sikuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no simonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no simonyo engo ifitnefoho.

¹⁵⁻¹⁶ Simo'mo ngko huno ole syafi'hu'malefoho. Sekwo nakumo nahon'ingkujo'no simeho wop'ingo semo'none'enji ngko oleso imne'entne'no yohono. Ngko simo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwoti'mo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'n'ingkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho wop'ingo engo wonamo'nimontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hwaho Jutiya sopone'no won'ihwojantifeho. ¹⁷ Ngko huno ose kosyafi'hu'maleso ne mmo'n'ingkahon'ingki sekwo huno ole kosyon'ifisyalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno nali'wo'n'ing'kiso hweho. Kako a'amu hwahoponjoso ole nali'wo'n'ingkohoho pa'nyo hweho. Hofiko eno ko nalontifi simeho mo'mo ngkilaho un'wo'n'ing'kiso hopaso Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyon'ifisyalokwofo. ¹⁸ Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe timo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso masel'imnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini seli'wo'n'ingkohefoho. ¹⁹ Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kilais Anituye hwomu sohwoe hungkuno loset'hwament'hwonefoho. Jisas Kilaisiye hungkunoso iwolo'mo iwolo'm'ingo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako l'imentisoso ne imo'n'wo'n'ing'kiso hweho. ²⁰ Anitu kakoe hungkuno pi'n'ingo engo nal'imentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'n'ing'kisofoho. Oseso nakwo Anituye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo

imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. ²¹ Anitu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'n'ngkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kilaisimne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. ²² A'amu yahu haloho lojwaofwo'n'ngkohoho so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uyimtonoho. Oso hopaso Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo nakwoe simeho so'mo ho'nonasyihwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu kako wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwapingofoho.

²³ Ngko sekumo hwasyo hungkuno seli'mtentesi Anitu kako nje hwasyo hungkunoso utihwa'nyopo sekumo ujo ehontojwasesihwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwapingoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. ²⁴ Nom'ne hungkuno somo sekwo simeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molijwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe simeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anitumne'no simonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofa. I oso'no sekwo simeho wopingo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo simonyo uyantifeho.

2

¹ Nje simeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka seli'meso sekwoe simeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose nto mtito'malefoho. ² Ngko sekwoe simeho tango ifisyasemo'meso'no nje simeho wopingo nimokiyoso tihwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo simeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje simeho wopingo nimokiyoso pipi uyantifito. Awonoho. ³ Oso iyoswo simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwon'ngkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mihwatnn'ngkutnne'engi semti'mokimentohefoho. Ose mihwatnn'ngkujo'manji ngko nopm'me'no sekwo nje simeho wopingo nimokinyo soku nje simeho so'mo tangoso mifisyanimopitnnehofo. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono. ⁴ Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo mjalimwenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho sekumo tango sejape-e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no nimo'n'ngkahon'ngki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'engi semti'mokimentohefoho.

Oso hwe hon'ngkano wonyo iyo sohwoe wonyoso sekwo wae hmmopmo, ulimentisofoho.

⁵ Oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmmentono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso sekwo hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohoho kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako wonimango engo mikunimposo unonehonji ngko huno ikwesyafisyonji oso hungkuno homo somne'no apa'no waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohinim'no. O'o, fehohnjo soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentohoho kuyoho. ⁶ Sekwo oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohune'no simano upentifi

hohujo ikinj+mofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinj+mofikutoho. ⁷ O'o, olohonta sekwo nom'ne hon'ngkano wop'ngo ut'hwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imof'kuji kakoe simeho wop'ngo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako An'itumo n'hu'nahone us'kwajonoho likuji sekwo kakimo ufo'mapmno. ⁸ Oseso ole'no n'mo'n'ngkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo ut'hwamno. ⁹ U oso iyoswo s'mo'mjo semt'i'mokimentoheho sokumo yamof selohofonefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo won'ngkohwant'fit'keno monn'ngkayo'njo uyant'fit'kenonji semt'i'mokimentohefoho. ¹⁰ Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisoso ngkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilaisiye t'mopo oso huhwo sohwoe wonyoso wae y'mofalokweno. ¹¹ Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofone oso hwe huhwo sohomo n'hu'nahone hon'ngkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako angu T'louas i'mofaponto simeho tango t'pema'mentisofoho.

¹² Ngko angu T'louas sopo Kilaisiye hungkuno wop'ngoso lut'hwayo'ne i'mofopahon'ngko An'itu kako oso syoho hiso'no hano hwsompemokosyohumamentisofoho. ¹³ I oso'no ngko nen'ngkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi t'p'mmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momoton'maso so'no ngko kakine'no huno pi'n'nggo syof'sikaofonji ngko oso a'amu homo somo nul'ko'manji hwaho Masetouniya'ne s'mentohefoho.

A'amu An'ituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hof'iko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwo uyakolof'wo'n'ngkohofofoho.

¹⁴ An'itu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'n'ngkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ngkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwo uyokolofalokuhwono. Oseso nakwo angu'meemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo l'jumofahon'ngkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nont'ifi Kilaisimne'no huno malokwofo. Oso huno wop'ngo hiso akino wop'ngoso wojaof'wo'n'ngkiso hopaso oso a'amu homo somo wojumofalofoho. ¹⁵ Kilaisiye kako nakumo nehomaso so'no An'itu kako nakumo nonahon'ngkuhwosi akino wop'ngo pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amu An'ituye hon'ngkano sopo humalofosomo uwahwosi a'amu t'kanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofosojimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwap'ngoso Kilaisiye akinofoho. ¹⁶ A'amu t'kanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofososo Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahon'ngkuji akino huhwo sohwo hof'ikimo poyo umokumontonoho. Hwap'ngoso hof'iko Kilaisimne'no huno muyofoho. A'amu An'ituye hon'ngkanopo humalofososo Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofoho likuji akino huhwo sohwo hof'ikimo songo us'mokumontonoho. Hwap'ngoso hof'iko Kilaisimne'no huno unyofoho. Olo syoho engo An'itu nejap'mmentiso losomo ihne hopoenohinoso t'hwosilo. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hof'iko hamniyoho engo mane'ent'ifi An'ituye hungkuno liku'mof'wo'n'ngkohofofoho. Nakwo oso pa'nyo hwanan'i'maho. O'o, An'itu kako olo syoho loso'no nehwat'mentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo simeho anga'nohino'njo hn'nwi An'itu nehontohumentan'ngkuhwosi Kilaisiye hungkunoso wol'iku'meeofantanoho.

3

A'amu Anitu'nji mokotiku'nnyo yahino songo somne'no lijwaofiwon'ingkohoho sohwa hungkunofoho.

¹ Hungkuno hiso semti'mokiyohhe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofisyalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wopingo mayo'ne hofiko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofikoe syohomo ho'nomayo'ne mtimokuyahotimentohoho somo setihwawon'ingkohofohoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyonefisyalokwofo. U sekwo nakwoe syoho somo nahonimentohoho so'no sekwo nakwoe syoho homo somo ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hiloso nemti'mokiyalofoho. Ose losyofisyalokwofo. Nihu'no awonoho. ² Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohoho somo a'amuso nonahonontifi nakwoe syoho somne'no ho'nonemalokwofo. ³ Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkunoso losetihwahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo tifi in'ngkamentohoho so'no sekwo Kilais iyoswo mtimokumentiso hopaso utihwa'nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwaho mijo'njo so'nji ifalifaliyo mtimokumentiso'maho. O'o, kako Anitu songo humaso sohwoe Towahunon'ji ifalifaliyo mtimokumentisofoho. Kako iyoswomo sojomo mtimokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe simehomo oso hungkuno hiso mtimokumentisofoho.

⁴ Oso hungkuno hwapingoso olenoho. Kilais kako nakwoe huno nefohotofahon'ngki nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ingkuhwono. Oso'no ngko huno niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'ne'no oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho. ⁵ U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyoso olo syoho somne'no hoponoho eso nohnningkuhwoloho. Nihu'no awonoho. Nakwo syoho yiwon'ingkuhwoneso hoponoho syofisyihwaloho. O'o, Anitu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyon'ji yososomo nakwo oso syoho hiso uyantanoho. ⁶ Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntapiwon'ngkiso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no lutihwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyihwono. Sekwo hohontajo Mouses hon'ngkano hungkuno mtimokumentiso somo nto'no min'ngkayo'manji sekwo poyo wape'nantifeho. Ose mulalokuyihwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahunon Wopingo mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no in'ngkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso hon'ngkano somo in'ngkafijo'manji poyo umo'nantifeho. Yahinyo songo somo in'ngkafijo'manji songo humayo'neso wotipemantifeho.

⁷ Hohonta oso hon'ngkano hungkunoso Anitu sojopo mtimokonto kako Mousesimo uyimentiso sohonta Anitu kakoe pomponaho Mousesimo ifehu'mokosyahon'ngki Mousesiye simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahon'ngki a'amu Isilaeliso hofiko ose uhwonontifi hofiko Mousesiye simo'mango somo apa'no muhwonimmentohofohoho. Tifi sohonta Mousesiye simo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto nihu'nahone simpe'nimentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofiko in'ngkawentifi poyo imo'nimentohofoso simo'mo pomponaho engon'ji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. ⁸ Yahino songo Anituye Towahunon Wopingo mta'angoso songo ne'no humayoso mawon'ingkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho. Olohontajoso pomponaho mikunimposofoho. ⁹ Hohontajo hon'ngkano hungkuno yahinoso pomponaho engon'ji ko i'mofapmmentisoso a'amu oso hon'ngkano hungkuno homo somo upa'nontifi un'ngkohwano ko lontifi piwahu'mentohofohoho. Oso'no wonyo'nwoho syafisyontifi tikanomo umentohofohoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu

fihwo in'ngkaweso'manji Anitu kako wop'ingo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso s'imo'mjo somo yakolo'nnyofoho. ¹⁰ Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho m'kun'impososo hohontajo s'imo'mjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto s'ikwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. ¹¹ Oso yahino hohontajo huhwo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'enepe nowento moi'wo imo'n'imentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo yahino songo ne'no nowent'ihwone loso kakoe pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso s'imo'mjo somo n'ihu'no yakolo'nnyofoho.

¹² Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowent'ihwone so'no nakwo huno neyahon'ngki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo Kilaisiye hungkunoso ut'ihwa'nyopo yokumpohn'nyo lijwaofalokuhwono. ¹³ Nakwo Mouses imentiso hopaso miyalokuy'ihwono. O'o, Mouses kako kakoe s'imo'mangopo hwapife pmpinyo'nnyoso oso s'imo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nontan'ngki a'amu Isilaeliso muhwon'itnne'ento ifehu'mokahin'imentisofoho. ¹⁴ Mouses kakoe s'imo'mangopo hwapife'nji ifehu'mokahin'imentiso hopaso a'amu Isilaeliso hofikoe hunomo pijwahin'imentohofofoho. Oseso hofiko Anitu'nji mokotiku'nnyo'ne hungkuno somo atofa ne'no ko likuji hungkuno hwap'ingo ne hiso hofikoe hunoso mehohosasyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwap'ingo neso olenoho. Kilais kako oso hohontajo yahino somo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oso'no hofiko Kilaisimo in'ngkakujo'no hofikoe hunoso wehohosasyantifeho. ¹⁵ I olohontajo hi'nji hofiko Mousesiye hon'ngkano hungkuno homo somo atofa likuji oso hwapife Mouses kakoe s'imo'mangopo ifehu'mokahin'imentiso oso hopaso hofikoe hunomo pijwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hofikoe simeho mo'mo momnawo'nnyofoho. ¹⁶ I oso'no oso a'amu huhwo sohwo hofiko nakwo Hwe Engo sohomo simeho uy'fijo'manji Anitu kako oso hwapife hofikoe hunomo pijwahinyoso wae yaofihwosi kako hofikoe hunomo huno wop'ingo yano uy'montonoho. ¹⁷ Oso Hwe Engo Anitu huhwo sohwo kako Towahuno hweho. Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohomo momotokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo wonyo somta'ni Anituye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohomo isihutofoma'mentisofoho. Oso'no olohonta ito'no humaho. ¹⁸ Nakwo Kilaisimo in'ngkwalokuhwone so'nwi nakwoe s'imo'mangopo hwapife mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anitu'nji humawo'n'ngkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahon'ngki a'amu nonahonontifi nakwo timo hon'ngkonyo hopa nahonontifi hofiko Anituye pomponaho somo uhwonalokwofo. Anituye Towahuno sohwo nakwoe simeho mo'mo syoho ne'no mjonaloho'm'ihwoso'no nakwo Kilaisiye yahinoso ne'no mewo'n'ngkuhwaso'no a'amu nahon'ngkukuji nakwo Kilais hopa imo'nalokuhwone hn'nimo wonehonantifeho.

4

A'amu Anituye hungkuno liku'mofa syoho'njo sohwa hofiko hwakwontoho pa'nyo hwafoho.

¹ Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe hungkuno wop'ingo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangkafoso nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo somne'no piso'mo'nyo miyalokuy'ihwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono. ² Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo y'wo'n'ngkohofoso wonimango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi n'ihu'no nakwolaho l'iment'ihwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo in'ngkafitnne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuy'ihwono. O'o, nakwo Anituye timo ut'ihwa'nyo lopo lohofontani

Anituye hungkuno nehopi'nohini lijwasemofiwo'n'ingkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'n'ingkuji huno ole wosyofisyantifeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho. Ose wosyofisyantifeho. ³ Olo hungkuno wopingo lijwaofiwo'n'ingkuhwone hilo so'no a'amu fiso hofikoe huno mehohosasiyo'manji oso a'amu hiso hofiko tikanomo walokwofo. ⁴ Seten kako olo hwaho lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkisoso kako oso a'amu Kilaisiye hungkuno wopingo somo simeho hi'ntnnono munyo sofe timomo pijyo'meehumentiso so'no hofiko huno mehohosahinyofoho. Kilaisiye hungkuno wopingo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko lisyahon'ngki hofiko muhwonyo'njo iwo'n'ingkohofofoho. Kilais kako hofikimo hitoho ulofahon'ngki wopingo uloho'mentiso so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko Kilais sohune'no Anituyoho eso huno muyofoho. ⁵ Oso hungkuno liwo'n'ingkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o, ole liwo'n'ingkuhwono. Kilais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyo'nnwoho. ⁶ Hwap'ngoso hohonta Anitu ole limento, Sikwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. Anitu ose limentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kilaisiye simo'mango weho.

⁷ Hwakwontoho'ne pahnn'mo hungkuno so'no fisyafihupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'n'imontonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho. ⁸ U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopiwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'm'ngko ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. ⁹ Nakwoe mango sohwa nakumo wonyowonelohofantife'no ko nafotofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyowon'hu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho. ¹⁰ Sikuno huhwo huhwi a'amu Jisasimo wofonjosityantifi imentohoho hopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono. ¹¹ Ou, nehopi. Nakwo Jisasiye syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentan'ngkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasiye yokumpohn'nyoso utihwalokuhwono. ¹² Nakwo Anituye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'n'ingkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofofoho.

¹³ Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumofano. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasimo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasimo ufohi'n'ingkuhwaso'no songo nelikafihwoso'no kako nakwo hinjoho'nimo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁵ Yo'mayo tango wonyowon'hu'nahone monamokiyofoho. Oso'no a'amu pi'n'ngko engo

Jisasiye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'n'ingo engo Jisasi mo in'ingka fijo'manji a'amu pi'n'ingo engo Anitumo isamayoka ul'kuji hofiko Anitu kakoe yofeso woho'nomantifeho.

Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo Anituye yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.

¹⁶ Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monan'ingkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'n'monto ko yohonjoso nakwo iyoho monan'ingkiyohoho. Hwap'ingoso sikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anitu mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'n'wo'n'ingkisofoho. ¹⁷ Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'enepe wehwoso'no moi'wo umo'n'montonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anitu kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowent'hwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syof'isyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syof'isyalokuhwono. ¹⁸ Oseso tango ne'mante somo nakwo timo ko uhwonalokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyaf'isiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no timo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo timo uhwonalokuhwoneso we'enepe moi'wo umo'n'montonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo timo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowent'hwonefoho.

5

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi hofikoe syoho iyoso'no yokumpohn'nyo ma'mentohofofoho.

¹ Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo anggo hopa we'enepe molohinawehwosi wonyo umo'n'montonoho. I wonyo imo'n'ingkuhwoso'no Anitu kako nom'ne anggo songo wonejapmmontonoho. Oso anggo songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anitu kako molinyofoho. Anggo hiso ahwomomo wojoso engolopohamo ne'nohini nowent'hwonefoho. ² Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo anggo songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomojo anggo songoso nakumo hwapife hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. ³ Oso anggo songo hiso ifehu'mokonasy'hwosi nakwoe huyo'mangoso hwapife ane siki mohumanehoho. ⁴ Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino tipemawo'n'ingkuhwone so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho loponjo a'apahoso wape'nono malohiy'hwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwapife songo pa'n'ingo so'no namo'n'ingkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho loponjolo poyo pe'n'wo'n'ingkiso somo ul'ko'mehwasi songo ne'no n'ihu'nahone nohumanefoho. ⁵ Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no Anitu kako nakumo ito'no enesyohumaho. Simo'mo kako kakoe Towahuno Wop'inggo sohwo nejapmmontisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu wosejapmmo nal'imentisoso wonejapmmontonoho.

⁶ Nakwo huno ose neyahon'ingki nakwo olopo simeho wop'inggo'nji fosyohumentani Anitu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji anggo wop'inggo sopo mohumane'nwoho. ⁷ Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnnalokuhwono. Hwap'ingoso nakwo oso homo somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ⁸ Oseso nakwo olopo simeho wop'inggo'nji fosyohumentani Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso

nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo a'apaho loso uliko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji kakoe hwapingopo fosyohumayo'ne namo'n'ngkohoho. ⁹ I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anitu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'n'ngkuhwone so'no huno anga'no ole syofisyalokuhwono. Yo'mayo yaneso Anituye simeho wopingo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. ¹⁰ Hwapingoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofone sopo Jisasiye simano sopo wolohofantano. Nakwo oso hopo sopo nohumentan'ngkuhwasi yo'mayo yahino wopingo'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kilais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wopingo'njoso wopingo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njoso tohino nomapitnnefoho.

A'amu Anitu'nji simeho afa inyo'ne syoho yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofisyontani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitnne'entani syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anitu kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wopingo so'no huno seyohoho. ¹² I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kakoe yofeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko simeho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'n'ngkiyohoho. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohini ho'noma'n'iwon'ngkohofofoho. Hofiko hofikoe he wopingo so'no hofikoe a'apaho wopingo so'no syafisyontifi hofikoe yofe'nohini ho'noma'n'iwon'ngkohofofoho. Hofikoe yahino simeho pi'n'ngo'nji Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisyontifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino simeho anga'nohino'njo iwo'n'ngkoheso nohon'iwon'ngkohoho so'no ulifitnne'entnne'no selalokweno ¹³ A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Iloho'nnyo hweho, syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simeho wopingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno. ¹⁴ Kilais kako nakumne'no hitoho m'kun'imposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwapingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope-e'ne poyo imo'n'imentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'n'imentiso so'no nakwo hopi'nonohi'nnonji poyo imo'n'imentihwone hopa imo'n'imentisofoho. ¹⁵ Kako nakumne'no poyo imo'n'imentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe simeho wopingo imokinyo'ne huno syofihu'n'ngkuhwaloho. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syofisyihwasi kakoe simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

¹⁶ A'amu hwahoponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'n'ngkohoho somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wopingofoho syafisyiwon'ngkohofofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kilaisimne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, l'imentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso olohonta ngko Kilaisimne'no huno ito'no syofisyalokweno. ¹⁷ Oseso a'amu fihwo kako Kilais'nji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'n'imaso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopingoso nto ma'maso hweho.

¹⁸ Oso songo imo'nyo hwapingoso Anituyoho. Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kilais kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'n'imentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa ininni'nwoho. Oseso Anitu kakoe mangohwa

hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'nifitne'ento kakoe hungkuno lutihwayo syohoso nejap+wo'n+ngkisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo ole lutihwawo'n+ngkuhwono. Anitu Jisas Kilais+mo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nifitne'no hon+ngkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe hon+ngkano wonyo somne'no Anitu kako apa'no huno mikwesyaf+sy+wo'n+ngki yohoho. Oseso Anitu kakoe mango sohwo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne hon+ngkano neso lijwamofone syohoso nejapmmentisofoho. ²⁰ Oseso nakwo Kilais+ye s+imo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kilais kako nakumne'no hitoho mikun+mposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anituye a'amu ne hmno'n+imno. ²¹ Kilais kako wonyo hon+ngkano ane sohomo Anitu kako nakwo hopi'nonohino hn'nwiye hon+ngkano wonyoso Kilais+mo kisahmentisofoho. Nakwo Kilais+nji ufohi'noso'manji Anitu Kilais+ye hon+ngkano wop+ngo'nohini nejapososo wop+ngo kuyoho wonal+montonoho.

6

A'amu Anituye hungkuno lutihuku'mof syoho'njo sohwa yo'mayo tango mawo'n+ngkohofoho.

¹ Nakwo Anitu'nji syoho iwo'n+ngkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anitu kako sekumne'no wop+ngo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'n+ngkuhwaloho. ² O'o, Anituye hungkuno oleso upa'n+imno.

Ngko sekumne'no hitoho ntofoso sohonta sekwoe humotahoso upa'n+imtohefoho. Sekumo asomo set+mayo'ne sikuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'n+imno. Olohonta Anitu kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anitu kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³ Ngko Anituye syoho ulohofiyo sohwo'n+imo a'amu nje yahino somo no-hon+ngkujo'no hon+ngkano wonyo nohon+ngkiji'manji Anituye syohomne'no hwasyo hungkuno mjant+fitnnohonji hon+ngkano wop+ngo'nohini yalokweno. A'amu fihwo kako Anituye hon+ngkanomo tifi un+ngkamo loso sohwo nohon+ngkuhwosi ngko hon+ngkano wonyo imeso'no kako nohon+ngkuhwoso'no kako pi+wasyoso'manji oso nihu'no wonyofoho. ⁴ Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye syoho ulohofiyo sohwo'ni nakwo a'amu somo yahino wop+ngo'nohini itihwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'n+ngkuhwono. Ou, hofiko nakumo wonyo nalohofoso hofiko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'n+ngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofiko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso Anituye syoho ulohofiyo ne hwafoho. Huno ose uyono. ⁵ Hofiko nakumo hwan+ngo nafonjontifi impe nantofontifi nakwo mango sohwa nonafotofontifi joho wonyo'nji nal+wo'n+ngkohofofoho. I oso'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'n+ngkuhwono. Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji humawo'n+ngkuhwonefoho. ⁶ Nakwo yahino ito'nohino yontani huno wop+ngo'nohini mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofontifi somo yoka kunto'no mul+wo'n+ngkiy+hwonefoho. O'o, yahino wop+ngo'nohini ulohofiwo'n+ngkuhwonefoho. Nakwo Anituye Towahuno Wop+ngo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo simeho uyalokuhwono. Mango'nohino hwonan+maho. O'o, simeho nehopi uyalokuhwono. ⁷ Anituye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo Anituye hungkuno nehopi'nohini ulalokuhwono. Nakwoe hon+ngkano ito'nohinoso

mekino hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofantifi yalokwofoso nakwoe hon'ngkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefe'malofoho. ⁸ A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomantifeso nom'nihwa nakwoe yofe monje yasy'wo'n'ngkohoho. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalontifeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wop'ngo'nohini li'wo'n'ngkohofoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiyo'njo yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahon'ngkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'njo kuyoho nali'wo'n'ngkohofoho. ⁹ A'amu fehohnjoso nahonontifi a'amu kengo hwasoho nalontifi hohujo ikinjonamofi'wo'n'ngkohofoho. A'amu fehohnjoso nahonontifi nakwoe a'amu hwafoho nali'wo'n'ngkohofoho. Sikuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anitu kako nakwoe hon'ngkano ito'no monehwajiyo'ne so'no tango ko nejpanteso kako nakumo poyo monamokiyofoho. ¹⁰ Nakwo simeho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo simonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwna'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'n'ngo engoso uy'wo'n'ngkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anituye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'n'ngkuhwone hwona'nyoho.

¹¹ Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe simehomjo hungkunoso yolohoso selalokuhwono. Nakwo sekumo simeho engo ne'njo sejopalokuhwono.

¹² Nakwoe simehoso hano mopiku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe simeho nemo'n'ngkahon'ngki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo simeho mohwosompo'nawo'nnyo soku nakwo'nji simeho afa inyo ku'maho. ¹³ I sekwo nje mehomi soku sen'ngkwowhosa hungkuno seli'wo'n'ngkohoho hopaso waselimonne'no yohono. Nakwo simeho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo simeho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe simehoso nakumne'no fohwosampo'nimno.

Sekwo Anituye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji nomajopohi'n'ngkutoho. O'o, sekwo Anituye anga wop'ngo kuyoho.

¹⁴ A'amu Anitumo min'ngkayoso hofikoe yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anitumo in'ngkunyo soku sekwo hofiko'nji nomajopohi'n'ngkutoho. Hofikoe yo'mayo yahinoso hofiko'nji ikutoho. O'o, hon'ngkano wonyo'nji wop'ngo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sikwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo la-wotoho. Nihu'no awonoho. ¹⁵ Kilaisi'nji Seten'nji siko simeho afa linalokusiyoho. Nihu'no awonoho. Oseso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo'nji simeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofisyanjito. Nihu'no awonoho. ¹⁶ Nakwo huno nayohoho. Anitu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe anga wop'ngo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anituye anga hn'nwi nakwo hwahoponjo hwoso peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofisosyalokuhwono. Nihu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anituye anga'nwoho. Anitu hungkuno ole nalimento,

Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofiko'nji nomohu'mokin'ngkuhwasi hofiko'nji wofosyohumamonnoho.

Ngko hofikoe Anitu hwo'nyoho.

Hofiko nje hwe moya'mifoho.

¹⁷ Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole nalimento, Sekwo oso a'amu ngkimo monn'ngkape'njo somne'no sekwo hohujo ikinjaofikuji uli'ko'mafikuji nje yahino songo'nji fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafikutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomi semoku'mo wosetima'mo.

¹⁸ Ngko sen'ingkwahwo'ni umo'n'imo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopehnnonji fosyohumanno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwap'ingo sohwo'ni selalokweno.

7

¹ U nje a'amu soku, oso hungkuno wop'ingo hiso mt'i'mokoheso Anitu nejapmmentiso so'no nakwo huno syofi'syihwasi yo'mayo wonyo nakwoe simeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe huyo'mango hwasyo hon'ingkanomo ipemotonawe so'nji ni'hu'nahone ho'naofi'hwasi Anituye yahino wop'ingo somo un'ingkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anitumo won'mango uyoso'no iyoho wonanono. Hon'ingkano wop'ingo ito'nohino somo un'ingkohwano.

A'amu Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo mt'i'mokumentiso somo hofi'ko tifi in'ingkamentohofu so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

² Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo hungkuno hwasyo ulontani a'amu fihwamo mokompemaso hwona'nyoho. I oso'no sekwo simeho monejape'njo peho'neto. ³ Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no simeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafijo'manji nakwo sekwo'nji songo wohumano. Sekwo poyo imo'n'fijo'manji nakwo huhwona'ni poyo umo'nano. ⁴ Hungkuno yoloho'nohini selalokweno. Ngko sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango ni'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontneso nje simeho wop'ingo ni'mo'niwo'n'ingkisofoho. Simonyo yiwo'n'ingkohefoho.

⁵ Nakwo ango T'louas uliko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmentihwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho nanimojofoho.

⁶ I oso'no Anitu kako kakoe a'amu simeho tango'njo somo simeho wop'ingo umokiyoso hwap'ingo hweho. Anitu kako Taitas ni'hwatimentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wop'ingo namokumentisofoho. ⁷ Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho. O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmentiso so'ne nakwo simonyo mikunimposo yontani simeho wop'ingo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentan'ingki sekwo hofiyo umokosyohumamentohofofoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nalimento, Sekwo nohonyo'ne humotaholalokwofo. Sekwo oso hon'ingkanono wonyo so'no simeho tango seyahon'ingki ito'no mi'hwaj'malofu kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syafisyontifi nje hungkunomo in'ingkayo'ne semo'n'ingkohoho. Ose upa'nimentiso so'no ngko simonyo imentohefoho.

⁸ Oso iyoswo simo'mjo ngko sekumne'no semti'mokimentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho tango maniyantofiyoho. I simo'mo ngko mt'i'mokumentohe sohonta sekumo simeho tango seyo'ne so'no huno syafisyonji ngko simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso sikuno pi'n'ingomaho. O'o, sikuno tifoponoho. ⁹ Oseso olohonta oso hungkuno tango'njo semti'mokimentohe so'no ngko simonyo yalokweno. Hwap'ingoso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohofu so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso Anitu huhwo sejapmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. ¹⁰ Anitu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu hon'ingkanono wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji Anitumo ufohi'nyo'ne wonefo'ma'montonoho. I oseso Anitu kako simeho tango nejaposo

somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu Anitumo simeho mun-yoso simeho tango uyihwoso'no oso simeho tango hiso hofikoe yahino wonyo somo miwolo'mokufitnehofo. Oso'no hofiko tikanomo ufitnehofo. ¹¹ Ou, sekwo huno ito'no fikwesyafighupmno. Oso simeho tango Anitu sejapmmen-tisoso sekumo yahino wopingo wopingo setihwamentisofoho. Sekwo yahino wopingo ito'nohino somo hi semo'n'ingkahon'ingki sekwo olo hon'ingkano wonyo so'no semti'mokimentohe so'no komo'no likafontifi hungkuno homo somo ito'no mihwatimentohofohofo. Mihwajontifi oso hwe hon'ingkano wonyo'njo sohumo yoka ulontifi hon'ingkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaho lontifi oso hwe huhwo sohwoe hon'ingkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolofihwatimentohofohofo. Ose imentohofoho so'no olohonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹² Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho ngko oso hwe hon'ingkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semti'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semti'mokimentohefoho. Sekwo Anituye timopo nohumafikuji nje hungkuno so'no hi semo'n'ingkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'eno lonji semti'mokimentohefoho. ¹³ Oso hiso ne imo'n'imentiso so'no nakwo nakwoe simeho wopingo namo'n'imentisofoho.

Oso'nohinimaho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto simonyo engo imentisofoho. Hwap'ingoso kako sekwo'nji nohumentan'ingki sekwo kakimo utimantifi yahino wopingo'nohini uloho'mentohofoho so'no kakoe simeho hofiyo umokumalofohofo. Oso'no nakwo sekumne'no simonyo selohofalokuhwono. ¹⁴ Simo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye simanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no wonimango mann'imentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitasimo ulimentoheso nehopi imo'n'imentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohino seliwo'n'ingkohe hopaso oso hungkuno Taitasimo ulimentoheso ne imo'n'imentisofoho. ¹⁵ Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yontifi kakimo utimantifi wopingo uloho'mentohofohofo. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyo'no in'ingkamentohofoho so'no huno syafisyonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no ntimentisofoho. ¹⁶ Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yontife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifeho. Oso'no ngko simonyo yalokweno.

8

A'amu Anitumo in'ingkawo'n'ingkohofoso hofiko nom'ne a'amu somo ufo'mawo'n'ingkohofohofo.

¹ Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyonontne'no waselimonne'no yohono. A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'n'ingkohofoho somo Anitu kako wonyoangkafoso ulohofalofoho. ² Hofiko nohumentan'ingkofo tango mikun'imposo u'manto oso tango hiso hofikimo yamofu uloho'mentisofoho. Hofiko umofonyo mikun'imposo ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wopingo'nji humamentohofohofo. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofohofo. ³ Hungkuno yoloho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulimentohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnohini in'ingkamentohofohofo. Hamniyoho ilifeo'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofohofo. ⁴ Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalimentohofi, Anituye a'amu ango Jelusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo

yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wopɪngotaho. ⁵ Ose nelahonɪngkofi nakwo huno ole syafɪhu'mentɪhwoni, Hofɪko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantɪfeho. Ose ko syofɪsyahonɪngkuhwoni hofɪko sɪmo'mo hofɪkoe sɪmeho Anɪtumo uyontɪfi hofɪkoe yahino yo'mayo so'nji Anɪtumo nɪhu'nahone uyɪmentohofofoho. Nakwo Anɪtuye sɪmeho wopɪngo umokane'entɪfi nakwo hi'nɪmne'no hitoho ulofalofoho.

⁶ Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohumo sekwoe ango sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ulɪmentɪhwonefoho. ⁷ Yo'mayo syoho iwo'nɪngkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'nɪngkohofu kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anɪtuye hungkunoso hofiyo lutɪhwalokwofo. Sekwo Anɪtu mta'ni yo'mayo huno wopɪngoso tɪpemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'nɪngkahonɪngki hofiyo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo sɪmeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'nɪngkohofu hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopɪfentne'no yalokweno.

⁸ Ngko hamniyoho engo uyɪmno maselɪmnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofɪko olo syoho somne'no hi umo'nɪngkahonɪngki hofiyo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofɪko mango'nohinɪ'maho. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose wonayɪmontonoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais nakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapɪngo sohwo kako nakumo nefo'mayo'ne umofonyo hwapɪngo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wopɪngo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wopɪngo homo somo ulɪko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kɪlais kako sekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafɪsyɪkujɪ ufo'mapmno.

¹⁰ Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no wolɪjwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne soswo somo oso syoho hiso ulɪka'mentohofu so'no sekwo syoho hiso olhonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinoso oso hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo nɪhu'no sɪmo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofontɪfi hamniyoho hu'meesiyo ema'mentohofofoho. ¹¹ Oseso olhonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'nɪngkahonɪngki ema'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwafo'ne hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'nɪngkohofu somo yo'mayo so'no yano ulofɪyɪkujɪ fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne foho'naopmno. ¹² Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafɪkujɪ nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafɪsyɪkujɪ'no Anɪtu kako sɪmeho wopɪngo wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so'no mosyofɪsyalofiyoho. O'o, jɪje we'e mokosyohumunyoso nom'ne a'amu somo ufo'mano lɪkujɪ hamniyoho fehohnjoso uyɪfijosso sekwo Anɪtuye sɪmeho wopɪngo umokantɪfeho.

¹³ Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontanɪngkujɪ oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafɪkujɪ'no syoho ane'njohwo wopɪngo'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anɪtuye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno.

¹⁴ I olhonta sekwo yo'mayoso pi'nɪngo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olhonta umofonyo inyo somo ufo'mapɪjo'manji tɪfi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji hofɪko osohonta oso hiso'no pi'nɪngo mokosyohumunyo'manji wosefo'mantɪfeho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo hopi'nonohino yo'mayo so'no ito'no fosyohumayo'ne umofonyo mifitne kuyoho. ¹⁵ Oso hopaso a'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohofu sohwa hofɪko a'amu Isɪlael a'amu mohumunyo

sopo nohumentan'ngkofi An'itu wosopayo ahwomo mta'ni uy'imentiso somne'no ole mt'i'mokumentohofi,

A'amu kako wosopayo pi'n'ingo engo hu'mema'mentiso sohwo kako wosopayo nilifeesiyoso ane hweho.

A'amu kako wosopayo we'e'nohini hu'mema'mentiso sohwo kako wopayo'ne umofonyo miyo hweho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

Poul kako Taitas'i'nji nom'ne a'amu sohwanji hofi'ko ang'o Koulin sopone'no li'hwat'imentisofoho.

¹⁶ An'itu kako Taitas'imo huno wop'ingo uyahon'ngki Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo hopa imo'nalokunjo so'no ngko An'itumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁷ Ngko oso syoho hiso'no ko ul'imentoheso ngko huno ole syof'isyalokweno. Ngko kakimo hungkuno mujo'njo yonti'mtentesi kako kakoe huno mta'ni sekuye pono pi'hwonesohilo. ¹⁸ Oseso Taitas'i'nji nom'ne a'amu sohwo'nji sekuyepono uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu An'itumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso oso hwe huhwo sohwo kako An'ituye hungkuno hofiyo lut'ihwawo'n'ngkiso so'no hofi'ko kakoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofofoho. ¹⁹ Oso'nohin'i'maho. O'o, oso a'amu hiso hofi'ko oso hwe sohomo ngko'nji a'amu Jutiya somne'no hamniyoho uyohojae'ne uhwasopo'mentohofoho hweho. Olo syoho yalokuhwoneso nakwo An'ituye yofe ho'nomentani nakwo nom'ne a'amu somo ufo'ma'nyo so'no hi nemo'n'ngkahon'ngki ut'ihwalokuhwono.

²⁰ Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo ufo'mayo'ne mokosyohumalohwone so'no a'amu fihwa hofi'ko nakwoe yahino somne'no hwasyo hungkuno mjonal'fitnnohontani oso hwe huhwo sohomo hofi'ko uhwasopo'mentohofoho sohwo'nji uhwojalokuhwono. ²¹ Nakwo An'ituye timoponohini yo'mayo yahino ito'nohino uyantane'no ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe timopo yahino wop'ingo ito'nohinoso uyantane'no y'ihwono.

²² Oso hwe hufa'u sohwa'u'nji nom'ne hwe anga'nohino sohwo'nji uhwojalokuhwono. Sikuno pi'n'ingo engo somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho hiso'no yamofu ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalofoho. Sekwoe yahino wop'ingo so'no ngko oso hwe huhwo sohomo ul'imentohe so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hamniyoho hofiyo wohu'mesyantife so'no huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe ang'o pone'no si'meho wop'ingo'njo wose'ma'monte'no yalofoho. ²³ Taitas sohumne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'n'ngkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu An'itumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoho sofe si'mano mafahi'nonji siko Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo. ²⁴ Oseso oso a'amu huhwo sohwo sekwo hofiyo ut'ima'fikui sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofi'ko huno ole wosyof'isyantifeho. Yo'mayo hungkuno wop'ingo Poul kako a'amu Koulin somne'no nal'wo'n'ngkisoso ne'njofoho wosyof'isyantifeho.

9

An'ituye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo oso hungkuno An'ituye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'n'imentohofofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso masel'mnehono. ² Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe si'manopo sekwoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofoho. Ole ul'wo'n'ngkohono. Soswo anga'no

mehonihwatimentihwone sohonta a'amu hwaho Ngkiklik ango Koulin osopo humalofoso olo syoho hiloso nto ulika'mentohofofoho. Ose uliwo'n'ingkohe so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko hi'nji olo syoho hiloso ulikofalokwofo. ³ Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe ho'nomawo'n'ingkohe so'no ne ane imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno. Ose syafisyonji oso a'amu hiso sekwoe ango pone'no uhwojalokuhwono. ⁴ Ngko sekwoe yahino wopingo so'no a'amu lomo uliwo'n'ingkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko won+mango engo wann+montonoho. I sekwo hokunonji won+mango wonan+montonoho. ⁵ Ose mmo'nonehonji ngko ole syofihu'male, Ngko olo a'amu lomo ango Koulin sopokakine'no uhwatime oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hofiko sekwo'nji sokafo ito'no fesyohumamno. Oseso ngko tifi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakul+syosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo so'no sekwo simeho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

⁶ Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho. ⁷ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano lifijo'manji sekwoe hunomnohini in'ngkakuji foho'naopmno. A'amu fehohnjo hofiko hamniyoho engo so'no jomo yokumpohn'nyo selikujono a'amu fihwa hofiko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wopingo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wopingo'njo uyo sohomo Anitu kako oso humne'no simonyo yalofoho. ⁸ Anitu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejapihwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso ilifeesiyo'neso sejaponeso hopoenohino hweho. Oseso sekwo ito'nohino nohumafikuji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso ilifeesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wopingo ulohofoneso hopoenohino kuyoho. ⁹ Oso pa'nyoso a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohofohi,

A'amu fihwo Anituye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hweho.

Oso yahino wopingoso ne'no mjimwentan'ngkuhwosi Anitu kakimo ne'nohino hofiyowomokosyohumamontonoho.

Wopingo uloho'montonoho.

Ose mtimokumentohofofoho. ¹⁰ Anitu kako a'amu hn'nimo yo'mayo uyo hujo'ne nejaponteso tifi wopayo nyo'neso nejapiwo'n'ngkiso hweho. Oso hopaso sekwo a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofoso engo imo'n'ngkuhwosi ne pi'n'ngo engo womantifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu kako pi'n'ngo wosejapmmontonoho. ¹¹ Sekwoe yo'mayo so'no Anitu engo imokahon'ngkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano uyantifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotasihwaso'no a'amu pi'n'ngo engo sekwoe yahino wopingo so'no Anitumo isamayoka mikunimposo ulantifeho. ¹² Sekwo oso yahino wopingo yalokwofo so'no yo'mayo wopingoso hufa'u umo'n'montonoho. Simo'mo Anituye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumantifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'n'ngo engoso hofiko Anitumo isamayoka ulikuji kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ¹³ Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hofiko huno ole wosesyofisyantifeho. A'amu Kouliniso hofiko Kilais+ye hungkunomo upa'nontifi ito'no in'ngkwalokwofo. Mango'nohinimaho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisyikuji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamayoka engo ulantifeho. ¹⁴ Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no

Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofone so'no jomo ulantifeho. ¹⁵ Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmentiso so'no nakwo isamoyoka mikunimposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopoenohini molanehwono.

10

A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mjijo somo Poul kako monje yahumentisofoho.

¹ Ngko Poul'ni ngkine'no hungkuno we'e waselimonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko nal'wo'n'ngkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mtimokonto kako yoka hungkuno'nohini namtimokiwo'n'ngkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kilaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahini'mo yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohino waselimonne'no yohono. ² Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalonoho likuji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafihupmno. ³ Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'n'ngkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo min'ngkwalokuyihwono. ⁴ O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofone'neso mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'nimaho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Seteniye tojo somo kakoe yo'mayo somo mtihupesoso hoponoho. ⁵ Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lontifi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Nakwo hwe moya'mi nom'neso hofiko Anitumne'no huno wopingo tipemapitnnohontani nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso hon'ngkano Anitumo u'mayo somo wopijwosyano. Huno ose ko syofisyantifeso oso yokumpohn'nyo Anitu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofone'ne mokosyohumalohwoneso oso hon'ngkano pijwasiyo'ne homo somo nakwo mtihupeso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syofisyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kilaisimo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho. ⁶ Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nalifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fentifi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'n'ngkohoho hungkuno mikwolofihwajiyo'ne humalohwono.

⁷ A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantikwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantikwofo a'amuso hofiko nje a'apaho hohnjo somnohino nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kilaisiye a'amu ne'nwoho likujimanji sekwoe ne somne'no apa'no huno fikwesiyafihupmno. Ole wosyafisyontifeho, Sekwo Kilaisiye a'amu ku'manji nakwo hinnonji Kilaisiye a'amu'nwoho. ⁸ Anitu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahon'ngki kakoe simano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofitofonefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonimango mannonehoho. O'o, Kilaisiye kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humaloho. ⁹ Oso'no sekwo huno ole syafisyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semtimokiyiwo'n'ngkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho

wasenono. Ose syafisyikutoho. ¹⁰ U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mti'mokuwo'n'ingkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namti'mokiwo'n'ingkisoso kako none'mahon'ngki uhwonon-tani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sikiinjofoho. ¹¹ Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semti'mokiwo'n'ingkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semti'mokiwo'n'ingkohe hopaso waselimonnoho. Huno ose waseyono.

¹² A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonontifi hofikoe yahino so'nji oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontifi hofiko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe huno somnohini syafisyontifi hofikoe yahinomnohini yano inontifeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tifo'njo hn'nwi yano minanehwono. ¹³ I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo hon'ngkon'ngkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwatimentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho. ¹⁴ Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofo. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofo. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwna'ni Kilaisiye hungkuno wop'ngo losetihwamentihwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentohofoho so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'nimentohofofoho. ¹⁵ A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohofoho somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no namo'n'ngkohoho. Sekwo Anitumo simo'hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'n'ngkuhwosi oso syoho Anitu nejapmmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'n'imontonoho. ¹⁶ Ose imo'n'ngkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kilaisiye hungkuno wop'ngoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohoho. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho. O'o, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'n'ngkiso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'n'ngkuhwoso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohomo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

11

A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anitu kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no nahwosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwanne'no Poul kako hofikoe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.

¹ Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'n'ngkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. ² Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini in'ngkayo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo hon'ngkanomo ipesemotafijo so'no Anituye simo'hi'ntnnono wonyo umo'n'imontonoho. I oso'no ngko huhwo'ni simo'hi'ntnnono wonyo wanimo'n'imontonoho. Ihwoni. Ngko pahnnimo hungkuno we'enehwo waselimonne'no yohono. Sekwo

a'amu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyafiso hwehwamne'nohini huno syafisy+wo'n'ngkohoho hopaso ngko sekumo Kilais+yepono sehwati'me'no sekwo kakimnohini huno fisya+hupmno. Sekwo nom'nihumo un'ngkowano lifijoso An+tu kako simeho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni simeho wonyo wosejapmmonnoho. ³ I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho n'ngkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ulimentiso so'no Efa kako hwasyo hon'ngkanomo in'ngkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofiko hwasyo hungkuno lohose'mafikujo'no sekwo An+tuye hon'ngkanomo hofiyo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo nusikwojikuji hwasyo hon'ngkanomo in'ngkayo so'no ngko iyoho n'ngkohoho. Sekwo Kilais+mnohini in'ngkayo yahinoso nusikwajifitnnohontne'no selalokweno. ⁴ Hwap+ngoso a'amu fehohnjo hofiko sekumo se'mantifi Jisas+mne'no ngko hungkuno selimentoheso molohose'ma'mmalofa. O'o, Jisas+mne'no hofiko sekumo wase'mano ko lontifi hofikoe hwasyo hungkunoso Jisas+mne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisy+wo'n'ngkohofofoho. Hohonta nakwo Jisas Kilais+ye hungkuno wop+ngo selimentihwone sohonta sekwo An+tuye Towahuno wop+ngo ma'mentohofofoho. I olohonta sekwo hofikoe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahuno nom'ne kengo ma'malofa kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontan'ngkofi sekwo nakwolaho mujo kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnefoho.

⁵ Sekwo upa'n+mno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwo sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'n'ngkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nnyo hwolaho. N+hu'no awonoho. ⁶ A'amu fehohnjo hungkuno luti+hwayo yahino wonyoangkafo iwo'n'ngkohoho hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko An+tuye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, An+tuye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'n'ngo engo somo nakwo sekumo An+tuye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefoho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji An+tuye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohetaho. O'o, ngko nje yofe monje yahin+mentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefoho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho ntohofiyo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefoho. Oso yahino wop+ngo sekumo seloho'mentoheso wonyotaho. ⁸ Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko An+tuye a'amu anggo kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohot+mentohofofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefoho. ⁹ Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, An+tuye a'amu Masetouniya humamotofoso anggo Koulin sopo i'mofopahon'ngkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmentohofofoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no olohontajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wamjim+momnefoho. ¹⁰ Kilais+ye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'noman+me'no a'amu Ngk+lik sofe anggo'meemo ho'n'ngkan'ngkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meen+hufitnehofo. ¹¹ Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simeho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo simeho sejap+wo'n'ngkohe so'no An+tu kako huno moi'wonoho. ¹² O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko An+tuye hungkuno hwasyo losetihwawo'n'ngkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo An+tuye syohoso Poul hopa iwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni

kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontaningko *teti-nain* (39) imo'n+mentisofoho. ²⁵ Sikuno hufa'u sihune somo a'amu Loum sohwa hofiko sohwe sonyo ikujoho'nji nifongku'mentohofofoho. Sikuno fihwi hofiko ngkimo sojo'nji n+posi'mentohofofoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentan+ngko yofayokino hiso wonyo imo'n+mentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emoi-mentohe'maho. O'o, sikuno hufa'u sihune emoyonji wonyo imo'n+mentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'n+mentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmentohefoho. ²⁶ Sikuno pi'n+ngo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontan+ngko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wan+mokumonto imentisofoho. A'amu wonyo hon+ngkano'njo sohwa hofiko a'amufe ho'yango hufo imotofo sohwa hofiko ngkimo hon+ngkanopo wonyo won+mokant+fi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temitifo kengo huhwanji ngkimo wonyo won+mokant+fi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentan+ngko yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wan+mokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisasiye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lont+fi hofiko huhwanji ngkimo wonyo won+mokant+fi imentohofofoho. ²⁷ Ngko sikuno pi'n+ngo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtno'njo iwo'n+ngkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontne sohwo'ni sikuno pi'n+ngo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntne'no mijoho pe'n+motefoho. Sikuno pi'n+ngo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwap+fe so'ntne'no umofonyo yonji kwongkwongo nis+mojofoho.

²⁸ Oso tango hiso'nohin+maho. O'o, sikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji ni'mawo'n+ngkisofoho. A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohofoho sofe tango so'ntne'no ngko huno syaf+syonji ngko hofikimo wop+ngo'nohini ufo'mahm'mo hofiyu umokosyohumayo so'ne'nohini syaf+syiwo'n+ngkohefoho. ²⁹ Oso a'amu hiso hon+ngkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonnontne'no simeho tango niyantofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo hon+ngkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simeho tohino wann+montonoho.

³⁰ A'amu omomo hungkuno liwo'n+ngkohofoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkohofoho hopaso ngko uy+mo hnn+me'manji ole wahnn+mo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnn+me somne'no ngko nje yofe woho'noma'n+monne'no yohono. ³¹ Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan+ngkwohwo ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwoe yofeso ne'no woho'nomehwantano. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho. ³² Ngko ango Ntomasi kos sopo nohumentan+ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas sohwoe hwe mnokino manji'mofonjo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Pouli'mo aho wakeno lonto kako a'amu syuwo'n+ngkohofoho kuso somo ngko Pouli'n+mo aho n+ke'ne a'amu sohwo umohumati'mentisofoho. ³³ Ose ko uhumojahon+ngki Jisasiye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meen+syont+fi nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofont+fi intofaniyoho'mokahon+ngkofi ngko hwaho mompo sohwo ho'yo somta'ni n+hu'nahone hiyaso joku'n+ngkale'mo'mentohefoho.

12

Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo hopa hon+ngkonyo so'ne'no Anitu Pouli'mo hungkuno ul+mentisofoho.

¹ A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hofikimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwoe yahino hopaso apa'no wahnn+monne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno seliwo'n+ngkohofoho somo

monje yasiyo'ne wonimango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo honingkononji Anitu kako hiyaso hungkuno ntimentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwanihumentiso so'nji waselimonne'no yohono. ² Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahn'no m'mofape sohonta Anitu kako kakoe a'amu ne sohwo'nimo kakoe ahwomomjo ango sopone'no nīmotasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motasimentisotikeno. A'apaho hi'nji motasimentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ³ Ose seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. Anitu kakoe ahwomomjo ango sopone'no ntīmotasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohino ma'mentisotikeno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ⁴ Oseso ngko Anituye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wopīngo wonyoangkafo ko upa'nīmentoheso nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. ⁵ Oso yo'mayo ahwomomjo upa'nīmentohe so'no ngko nje yofe ho'noma'nīmtentesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'nīmnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'nīmo līme'manji ole'nohini waselimonne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

⁶ U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'nīmententesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe hungkuno pa'nyo maselīmnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso noselīmnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'nīmnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hnnīngkohe somne'no ho'nīngkisoso a'amu soku ngkimo yano ntofīkutoho. O'o, Anituye hungkuno losetīhwawo'nīngkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'nīngkohe so'ntnne'no sekwo nto nohonīmotofo somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'nīmonnto.

Tango fihwo yongo hopaso Poulimo umnīmojofoho.

⁷ Oso hungkuno wonyoangkafo Anituye ahwomomjo ango sopo nta'ni ntapmmen-tiso somne'no ngko Pouli'ni hwa'mo hwa'mīngo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lahonīngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmenisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofohoho pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'nīmnehono. ⁸ Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u sīhune ole ulīmento, Kīko olo tango hiloso wae feenīmofo. ⁹ Ose ko ulahonīngko Anitu ole ntīmento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kīko'nji nohumahm'mo wopīngo'nohini wakilo'nohino. Nje wopīngo'nohini kiloho'meso hopoenohinofoho. Hwapīngoso a'amu kakoe humayo somne'no yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. Anitu kako ose ntīmentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko sīmeho tango maniyonehoho. O'o, sīmeho wopīngo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no Kīlaisīye yokumpohn'nyo engoso ngkimo nīweho. ¹⁰ Ngko Kīlaisīye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hofīko ngkimo wonyo ko ntohopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko nīmasoso a'amu ngkimo wonyo wontopano līkuji ko ifijoso oso hiso'no ngko sīmeho wopīngo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta Kīlaisīye yokumpohn'nyo ne'njosso ngkimo nīweho.

Poul kako a'amu Koulinīfe sīmeho hi'ntnnono Anitumo uyo somo yokino uto'monto imentisofoho.

¹¹ Oso a'amu hiso Anituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo selīwo'nīngkohoho sohwafe yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo

liwo'n+ingkohoho pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'non+manti+fijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'non+mawo'n+ingkiyohoho. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'n+mo oso a'amu hwasyo seliwo'n+ingkohoho sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnehoho. ¹² Ngko sekwo'nji nohumentan+ngko yo'mayo tango ko n'i'mahon+ngki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'n+mentohe sohonta Anitu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ingkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syan+fi+sonto sekumo set+hwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho. Ngko Anituye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo Anituye yokumpohn'nyo homo somo uhwonont+fi yomo imentohofofoho. ¹³ Sekwo oleso peho'no hnnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wop+ingo uloho'mentisofoho. Kako nakumo wonyo naloho'mentisofoho. Oso peho'no syon+fi+syantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso seloho'mentoheso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo masel+mentohefoho. Sekwo oso wonyo seloho'mentohe hisomne'no wae feen+mopmno.

¹⁴ Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheso hufa'u imo'n+mentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sihune umo'n+imontonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso nifo'mayo'ne jomo masel+mnehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini nimo'n+ingkohoho. Ihwoni. Mehomiso hofiko hofikoe ho'yango homn+ngkwowho'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasy+wo'n+ingkiyohoho. I oso'no kan+ngkwowho'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hofikoe mehomi somo umasiyo'neso elofisyasy+wo'n+ingkohofofoho. ¹⁵ U ngko sen+ngkwowho sohwo'ni simeho m+kun+mposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango Anitu'nji ito'no foyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uy+monne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'n+imeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'n+mo. Ngko sekumo simeho m+kun+mposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo simeho ntap+wo'n+ingkohofoso we'e limo'nalofoho. We'e'manji wop+ingo'maho.

¹⁶ Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahon+ngki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syon+fi+syalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahon+ngki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nal+mentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'n+ngkiso hwol+keno. Oso hunoso hwasyo huno syon+fi+syantokwofo. ¹⁷ I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyon+fi+syalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwat+mentohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisyosyema'mentohoho ntapmmentohofotaho. Ose kosyon+fi+syalokwofo. ¹⁸ Ngko Taitas sohomo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohon+mentoheso Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwat+mentohefoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa in+wo'n+ingkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'n+ingkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

¹⁹ Olo hungkuno mt+i'mokalokwe loso sekwo nuhwon+ngkuji olo so'no wosyof+syant+fitaho. Poul kako nakwoe t+mopo kakoe yofe wop+ingo imo'nyo'ne hungkuno loso mt+i'mokalofoho. Ose wosyof+syant+fitaho. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'nne'no Anituye t+mopo lohofontane so'ne yo'mayo

mti'mokalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofone semti'mokiyalokweno. ²⁰ Ngko olo so'no iyoho nningkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehonimnehontne'no semti'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmtnno'njo selimeso manohonifitnnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofo hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nningkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nningkohoho. ²¹ Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo wonimango engo wontapmmontolaho. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofo, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umojjo oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wosaselimontaho. Oso homo somne'no iyoho nningkohoho.

13

A'amu Kouliniso hofikoe simeho hi'ntnnonohino somo ito'no mokosyohumayo'ne Poul kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho.

¹ Sikuno hufa'uso nto se'ma'mentohefoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Anituye hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u sihunetaho, hofiko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no simeho afa iningkuji ujo ehontojwasyikujo'no nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u sihune imo'n'ngkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentan'ngkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho waselimonnoho. ² Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohahnne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto selimentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo selimo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmonnoho. ³ Sekwo ose nuhwon'ngkujo'manji sekwo huno ole waseyono. Kilais kakoe hungkuno ntopahon'ngki ngko hungkuno hiso seliwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kilais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso wosetihwamontonoho. ⁴ Hohonta Kilais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'n'ngkahon'ngki hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjito'ofahumentohofofoho. I oso'no kako olohonta Anituye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo Kilais'nji mojopohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'nji nohumehwasi Anituye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmontonoho. Oso'no Anituye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne weho.

⁵ Sekwo sekwoe humayo somne'no yano inifijoso huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo Kilaisiye yahino somo nehopi lin'ngkowalokwofo. Simeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kilais kako sekwoe simeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kilaisiye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano finimno. ⁶ Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohon'ngkuji yano iningkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako Kilaisiye a'amu ne hweho. ⁷ Sekwo hon'ngkano

wonyo mifitne'entani nakwo Anitu sefo'mayo'ne jomo uliwo'n'ingkuhwone'nwoho. Hwap'ingoso peho'neto. A'amu hofiko sekwoe hon'ingkanano wop'ingo'nohini somo sehon'ingkuji nakwo Anituye hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntikuji sekwo Kilaisiye hon'ingkanomo ito'nohino fin'ingkamno. ⁸ Nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo sosofitofone'entani yihwono. ⁹ Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopiyo'manji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimon'ingkohoho. Sekwo Kilaisiye yahino ne somne'no sokafo mafikuno. Oso hiso'no sikuno huhwo huhwi Mpohumo jomo uliwo'nalokweno. ¹⁰ Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwap'ingoso sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangku ngko se'mahm'mo yoka masel'mnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne Kilais ntapmmentiso so'no sekwo tohino masemnonehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofone ntapmmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹ Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'n'ingkuji hon'ingkanano ito'nohinomo fin'ingkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simoho afa'nohini in'ingkuji simoho pompenjiyo'nji fosyohumantikuno. Ose ifijo'manji Anitu kako hitoho hwap'ingo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofiyo wosemokosyohumantonoho. ¹² Sekwo Kilaisimo in'ingkawo'n'ingkohoho soku, sekwo nuhu'mokukuji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahopo'nimno. Anituye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho. ¹³⁻¹⁴ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wop'ingo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo kako sekwoe simoho mo'mo engolopohamo wohumano.

Ngkolesiya Olo Iyoswo loso Poul A'amu Ngkolesiya somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'wenti-tu'*nji (22) *t'wenti-faif'*nji (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mt'i'mokumentisofoho. Hwap'ingo a'amu Juta fehohnjo Jisas'imo in'ngkunyoso hof'iko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo An'ituye hungkuno ulonto syoho imentiso somo wonyo ulohofontan'ngkofi Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ul'imento, Hof'iko Jisas Kilais'imo s'meho hi'ntnnono uyahon'ngkofi An'itu hof'ikimo ut'makwoho. A'amu fihwo hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo sohwo hwe wop'ingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wan'*nji (1) *tu* (2) so'nji Poul kako Kilaisiye syoho ulohofi imo'n'imentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *t'ili'*nji (3) *foua* (4) so'nji s'meho hi'ntnnonoso hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo yahino somo yakolo'nnyofoho. Ose mt'i'mokinyofoho. Sohe engo *faif'* (5) so'nji *sik'is* so'nji ole mt'i'mokinyofoho. Nakwo hofiyo humehwasi nakwo hano emoyo kiho'maso'nji uyantanoho. Ose mt'i'mokinyofoho. Olo iyoswo hiloso kako Efesos humanto mt'i'mokumentisotikeno Koulin humanto mt'i'mokumentisotikeno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu l'hwasi t'ifi un'ngkohwano.

¹⁻² Nje a'amu hwaho Ngkolesiya Jisas Kilais'imo s'meho uyont'ifi uhu'mokuwo'n'ngkohoho sokumo, ngko Poul'ni olo iyoswo semt'i'mokiyalokweno. A'amu Jisas Kilais'imo s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso ngko'nji humalohwoneso sekumne'no nakwoe a'amufu loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'n'imno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hof'iko ntapmmentohofom'aho. O'o, Jisas Kilais poyo pe'n'imentiso sohumo Mpohwo An'itu apa'no ul'ika'mentiso oso hwo'nji nan'ngkwohwo An'itu'nji siko olo syoho hiloso ntaponji n'hwasonmentisiyo hwo'nyoho.

³ Nan'ngkwohwo An'itu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosi s'meho pompenjiyo wosejopanjiyoho. ⁴ Nakwoe wonyomne'no Jisas Kilais poyo pe'n'imentisofoho. Oso'no Seteniye hon'ngkano so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'n'mo yokumpohn'nyo nemokosyohumentan'ngki nakwoe Mpohwo An'itu nje hwomu hwahopo uhwat'imo syof'isyahon'ngki Jisas kako eno ulonto kan'ngkwohwoe hunomo in'ngkawento Jisas asomo net'mayo'ne pe'n'imentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo An'ituye yofeso woho'nomano. Engolopohamo woho'nomewo'n'ngkuhwano.

An'ituye hon'ngkano anga'nohino weho.

⁶ An'itu sekumo s'meho sejaponto Jisas Kilais sekwo wonyo so'ne poyo pe'n'imentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne joho selalofoho. I osohumo hohujo ikinjaofont'ifi nus'ikwojaofont'ifi hungkuno kengo somo in'ngkwalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo in'ngkawo'n'ngkohoho so'no nje hi nt'ikofahon'ngki ngko yomo yalokweno. ⁷ Oso hungkuno kengo somo An'ituye angopono mipesemotasonehoho. O'o, n'ihu'no awonoho. An'ituye hon'ngkanoso n'ihu'no kenga'nohinofoho. Kilaisiye hungkuno wop'ingo somo a'amu fiso hof'iko iwolo'mokont'ifi hwasyo hungkuno loset'ihwalokwofo. ⁸ I nakwo nose'mehwasi'manji a'amu ahwomomjoso

se'mapijo'manji hungkuno nom'ne kengo s'imo'mo selimentihwone hopo'maho. O'o, nom'ne kengo selihwas'i'manji nakumo t'ikanomo menehwajonefoho. ⁹ Hohonta hungkuno ole nto selimentoheso i olohonta apa'no selalokweno. Anituye hon'ngkanomne'no hungkuno s'imo'mo selimentohe so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fiso Anituye hon'ngkanomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako t'ikanomo wamtonoho.

¹⁰ Ose selohe so'no f'syafihupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno laselimentohono. O'o, Anitu kako nje yofe ho'nomayo'ne selimentohono. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno selonti'mtentesi ngko Kilaisiye syoho ulohofiyoso miyo'mnesohilo.

Poul Anituye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.

¹¹ Nje a'amu soku, hungkuno nehopi waselimo. Anituye hungkuno wop'ngo seliwo'n'ngkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'ango'maho. ¹² Olo hungkuno loso a'amu lontihwamentiso'maho. O'o, n'ihu'no awonoho. Jisas Kilais kako'nohini ntihwamentisofoho.

¹³ Hohonta ngko Jutafe hon'ngkanomo ito'nohino in'ngkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo nto upa'n'mentohofofoho. Anituye a'amu Jisas Kilaisimo s'meho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syafisyonji ngko wae weeo'mo l'motefoho. ¹⁴ Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afa'nono lonetihwamentohofoho osomo uyakolo'mentohefoho. Hofiko Mosesiye hon'ngkano hungkunomo we'enehwo in'ngkamotofofoho. I ngko engo in'ngkamotefoho.

¹⁵ Hohonta osomo in'ngkamote sohwo'ni i olohonta Anituye hon'ngkano songo ntopahonjo somo in'ngkwalokweno. Nje na'u ngkimo aswo monimaso sohonta Anitu ngkine'no hitoho ulofahon'ngki wop'ngo ntohofonto kakoe syoho ulohofiyone nihwosopo'mentisofoho. ¹⁶ Anitu kakoe hwomu ntihwamentiso sohune'no ngko hungkuno wop'ngo wolutihwamo. A'amu Juta'mnohinim'no, o'o a'amu temtifo kengo kengo somo kako wolutihwano lonto Jisas Kilaisimo ntihwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohomo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no ulohon'mentohe'maho. ¹⁷ U *apousel* nom'ne hofiko *apousel* s'imo'mo imo'n'mentohofoho sohwa Jelusalem humalofohohwamo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohon'mentohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane spono womentohofoho. Tifi no'mo ngko ango Ntomasi'kos spono asomo umentohofoho.

¹⁸ Oso'no Jisasimo uhwon'mentohe sohonta soswo hufa'u s'hune niyokolofahon'ngki osohonta ngko ango Jelusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (sikuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife fehohnjo hopi'nono mta'ni) humamentohofoho. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no hnn'mentihwayofoho. ¹⁹ *Apousel* nom'ne sohwo ngko muhwon'mmentohefoho. O'o, Jisasiye kon'ngkwa'wehwo Jemisi'nji Pita ntnnohini uhwon'mentohe hwo'nyoho. ²⁰ Olo hungkuno loso semti'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. Anitu kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

²¹ Ngko Jelusalem uliko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonno umentohofoho. ²² Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kilaisiye hungkuno upa'nontifi uhu'mokumotofoso hofiko nje yofe'nohini upa'nontifeso nje simano somo manohonyofoho. ²³ A'amu ngkine'no upa'n'mentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasimo in'ngkowntan'ngkuhwone so'nyumo kako fonjahumojo sohwo olohonta Jisas Kilaisimo s'meho hi'ntnnono uyonto nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno lutihwalofoho. ²⁴ Ose upa'nontifi ngkine'no Mpohwoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

2

Nom'ne 'Apousel' Jelusalem humamotofo sohwanji Pouli'nji hofiko simeho afa inimentohofofoho.

¹ Soswo aho hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no niyakolofahon'ngki Mponopasi'nji Jelusalemno asomo wowaho lontai Taitasimo utimentai umentihwonefoho. ² Anitu kako ngkimo ntahon'ngki ngko umentohofofoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwafe ango so'mo uhu'mokumentihwonefoho. Osopo ngko Anituye hungkuno a'amu Juta'no'maso, o'o, a'amu temtitofo kengo kengo somo lutihwawo'n'ngkohe so'no oso hwe engo sohwa wamo lutihwamentohofofoho. Hwap'ngoso oso syoho yiwo'n'ngkohe so'no nakwolaho ntifijoso ne mmo'nonoho. ³ Taitas ngko'nji humamentiso sohwo kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngkiliknta'ango hweho. I oso'no hwe engo sohwa hofiko nakwo Juta sohwa'niye a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'no hungkuno me-efofoho. Oso hwe engo huhwo sohwa Taitas hwaho Ngkiliknta'ango so'no huno ko uyahon'ngki hofiko Taitasiye a'apaho sihu wokolofano me-efofoho. ⁴ Oso ango homo somo nohumentahon'ngkuhwoni hwe nom'ne sohwa hiyaso'mo swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo humentan'ngkuhwoni Jisas Kilaisiye hungkunoso ikwolofonema'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyaso'mo swapmmentohofoho sohwa Jutafe hon'ngkanomo apa'no nano hopa womekilo'mokonehumojantifi imentohofofoho. ⁵ Hofiko Taitasiye a'apahomo sihu kolofo so'no nelahon'ngkofi nakwo eno mujo'njo imentihwonefoho. Nakwo hofikoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafe hon'ngkano hungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas Kilaisiye hungkuno so'nohini waho'n'ngkuhwono. Jutafe hon'ngkano hungkuno so'nji mihu'm'ngoso nakwolaho limentihwonefoho. Oso'no hofikoe hungkuno somo min'ngkayo'njo imentihwonefoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somne'no ngko iyoho mannimentisofoho. Hwap'ngoso Anitu nakwo a'amu hopi'nonohino'nnwe yahino afa'nohino nahon'wo'n'ngkisofoho. Oso hungkuno ngko a'amu temtitofo kengo somo lutihwawo'n'ngkohe so'no hwe engo sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentohofofoho. ⁷ O'o, hungkuno songo manjo'njo yontifi huno ole umentisofoho. Ngko a'amu temtitofo kengo somo Anitu kakoe hungkuno lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Anitu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno lutihwayo'ne uhwosopo'mentiso hopaso ngkimo nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. ⁸ Ou, Anitu kakoe yokumpohn'nyo Pitamo uyahon'ngki Pita a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne (*apousel*) syoho iwo'n'ngkiso hweho. Oso pa'nyoso Anitu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'no'maso, o'o, a'amu temtitofo kengo kengo somo lutihwayo'ne (*apousel*) syoho ntapmmentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa hofikoe yofe Jemisiyo, Pitayo, Jouniyo hofiko huno ole uyimento, Anitu olo syoho loso ntapmmentiso so'no huno uyahon'ngki oso'no hofiko Mponopasi'nji nekumo aho epentifi olo so'no simeho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'mentihwono. Mponopasi'nji nekwo a'amu temtitofo kengo kengo somo Anituye hungkuno wolutihwantayoho. Hofiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno wolutihwantifeho. Oso'no syoho afa'no yiwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. ¹⁰ Hungkuno anga'nohinoso nekumo huno efohoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomne'no umofonyo iyo somne'no huno syafisiyikuji ufo'mapmno. Ose iyoso'no nimo'n'ngkahon'ngki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho.

Poul kako Pitamo yoka ulimentisofoho.

¹¹ Tifi sohonta nakwo Antiyok nohumentahon'ingkuhwoni Pita none'mahon'ingki ngko a'amufe timopo Pitamo kakoe simanopo yoka ulimentohefoho. Hwap'ngoso kako huno wonyo tipema'mentisofoho. ¹² Simo'mo Jemis a'amu Jelusalem mta'ango uhwatimentiso sohwa m'mofopontan'ingkofo Pita kako a'amu temtitofo kengo kengo somjo so'nji wopayo afapo nta'ni nimentisofoho. I oso'no a'amu Jelusalem mta'ango huhwo sohwa nu'mofopahon'ingkofo Pita kako huno wonyo ole tipemanto kako a'amu temtitofo kengo kengo so'nji wosopayo manimmentisofoho. Hwap'ngoso a'amu kengoso hofiko a'apaho sihu makolo'nyo'njo yiwo'n'ingkohofofoho. A'amu Jelusalem mta'ango sohwa hofiko huno ole, a'amu a'apaho sihu makolo'nyo'njo sohwa hofiko Anitumo mu'maso'ne hwafoho. Oso'no Pita hofiko ngkine'no huno wonyo syon'hufipitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nji wopayo manyo'njo imentisofoho. ¹³ Pita ose imentiso so'no a'amu hofiko Pitamo tifi in'ingkawentifi yahino wonyoso hofiko ema'mentohofofoho. Oso hofikoe huno wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtitofo kengo kengo so'nji afapo nta'ni wopayo manimmentisofoho. ¹⁴ Oso huno wonyoso syofisyomantifi Jisasiye hungkunomo min'ing kayo'njo yontan'ingkofo uhwonimentohe so'no ngko Pitamo a'amufe timopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimentohe, Kiko a'amu Juta hwosoho. I oso'no kiko a'amu temtitofo kengo somne'no ole so'no kumo'n'ingkohoho. A'amu temtitofo kengo kengoso hofiko a'amu Jutafe yahinomo un'ingkafe. Oso'no kumo'n'ingkahon'ingki peho'no syofihu'mahnnoto. Kiko huhwosi Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwosoho. Ngko Pitamo ose ulimentohefoho.

A'amu Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho.

¹⁵ Nakwo a'amu temtitofo kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'n'i'maho. O'o, nakwo Juta Mousesiye hon'ingkanano hungkunomo in'ingkawowo'n'ingkohofohoho sohwa mta'ango hwona'nyoho. ¹⁶ I oso'no nakwo a'amu Juta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo huno ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mouses limentiso hopi'nonohinomo in'ing kayo sohwo osohumo Anitu kako ole mulonehoho. Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wop'ngohwosoho. O'o, ose mulonehoho. Hwap'ngoso hon'ingkanano n'ihu'no anga'nohino weho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohumo Anitu kako ulonefo, Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Nje a'amu ne hwosoho. Oso hon'ingkanano somnohini in'ingkawaso'manji Anitu ole wonal'mtonoho. Sekwo wop'ngohwosoho. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahon'ingkuhwoni i ose'manji olohonta Anitu wop'ngohwosoho nelalofoho. Hwap'ngoso nakwo hon'ingkanano hungkunomo in'ing kayo'netaho. O'o, awonoho. Hwap'ngoso ole, nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu hon'ingkanano hungkunomo in'ing kayoso oso'nohinoso hopo'maho. ¹⁷ Oso'no huno naimentiso so'no Anitu sekwo wop'ngohwosoho najoso'no nemo'n'ingkahon'ingki nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimentihwonefoho. Ose imentihwone so'no a'amu fehohnjoso ole nalifijoso, Sekwo Mousesiye hon'ingkanano hungkunomo hohujo ikenjaofontifi Jisas Kilaisimo simeho uyontifi sekwo a'amu temtitofo kengo Mousesiye hungkunomo min'ing kayo'njo hon'ingkanano wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'nalokwofo. Oso hungkuno nehopi nalifijo'manji u nakwo hon'ingkanano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kilais kako nakwo wonyo iyo so'ne nefo'mayo hweho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose molanehwono. Kilais nefo'mahon'ingki nakwo wop'ngohwosoho imo'nalokuhwono. ¹⁸ Ihwoni. Hon'ingkanano hungkunoso nakwo Anituye a'amu ne imo'nyo so'no monefo'mayo'manji hon'ingkanano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kilaisimo simeho uyontani Anituye a'amu ne imo'nimalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no hon'ingkanano hungkuno somo in'ing kayo'manji nakwo hon'ingkanano wonyomo apa'no humalohwono. ¹⁹ I

ngko honingkano hungkunomo atofu lonji huno ole tipema'mentoho, honingkano hungkunomo iningkayo so'no ngko syoho engo yonji ito'no iningkayoso nakwo hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no honingkano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olohonta honingkano hungkuno hiso ngkimo momekilo'mokon+humajiyo'njo yalofoho. ²⁰ O'o, Jisas Kilais nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'nimentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'nimentohe hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kilais nje simeho mo'mo songo humaho. I olohonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko Anituye hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyonji humaleno. Hwapingoso olenoho. Anituye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo simeho ntaponto ngkine'no poyo pe'nimentisofoho. ²¹ Anitu ngkimo wopingo ntohofoso so'no ngko hwotoho mahmnehono. Honingkano hungkuno somo a'amu iningkakuji Anituye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kilais kako poyo siki pe'ningkuhwonesohilo. O'o, nakwoe wonyo'ne Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso so'no nakune'no hitoho ulofahoningki nakumo wopingo kuyoho nalimentisofoho.

3

Honingkano hungkuno somo iningkayo yahino so'nji Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo yahino so'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino yiwo'ningkohoho soku, simo'mo nakwo Jisas Kilais sekwoe wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'nimentiso so'no hofiyo losetihwahoningkuhwoni sekwo Kilais ne sohomo hopa timo uhwonimentohofofoho. I olohonta sekwo hwasyopo hwosopisyao'malofofoho. Sekwoe huno somo hwasyo honingkanomo tihwo ipesemotapmmasoto. ² Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkamentohoho so'no Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo sejapmmentisotaho. O'o, sekwo Jisasiye hungkuno songomo upa'nontifi Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohoho so'no Anitu kakoe Towahuno Wopingoso sejapmmentisofoho. ³ Sekwoe huno wopingoso pipi yontifi ho'nao'malofoto. Simo'mo sekwo syoho emayoso Anituye Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyo'nji hofiyo emantifi osopo huno wopingoso ho'naofontifi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'ningo so'nji wesejwaofantife'no yalokwofo. ⁴ Sekwo Anituye Towahuno'nji hofiyo humamotofu so'no iningo laseyohoho. Oso'no syafisyikuji ne anefoho wolantifetaho. Awonoho. Ne anefoho malifitnehoho. ⁵ Apa'no waselohonimne'no yohono. Sekwo honingkano hungkuno somo iningkayo'ne Anitu kakoe Towahuno Wopingo sejopalofoho. I oso'no sekwo Jisasiye hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono uyahoningkoko so'no kakoe Towahuno sejopalofoho.

⁶ Oso pa'nyoso Apiloham imentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa Apilohamne'no ole mtimokumentohofi, Apiloham sohwo kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono umojo hweho. Anitu oso simeho hi'ntnnonohino so'no ulimento, Nje hungkunomo Apiloham simeho hi'ntnnono ntape so'ne kako honingkano wonyo ane hweho. Ose limentisofoho. ⁷ Oseso sekwo huno waseyono. A'amu Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apilohamiye mehomi ne hweho. ⁸ Nihu'no hohonta Anitu ole so'no huno uyimento, a'amu temtitofu kengo kengoso ngkimo simeho hi'ntnnono nontapifitne so'no ngko wopingo kuyoho ulimnefoho. Huno ose uyimentiso so'no kako Apilohammo olo hungkuno wopingo loso ulimento, Kiko ito'no ehumayo so'no ngko a'amu hwaho kengo kengoponjo temtitofu kengo kengo so'njimo wopingo uloho'mnefoho. Anitu Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa mtimokumentohofofoho.

⁹ Apiloham oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyahon'ngki Anitu wop'ngo uloho'mentisofoho. Oso'no a'amu Juta so'nji temtifofo kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofi Anitu kako hofikimo wop'ngo ufo'mawo'n'ngkiso hweho.

¹⁰ I oso'no a'amu hon'ngkano hungkuno so'no ole liwo'n'ngkohofi, Ngko hon'ngkano hungkuno somo in'ngkayo so'ne Anitu nje wonyoso wae ween'imofono. Oso hungkuno somo huno ose syafihupijo'manji, Hofiko tikanomo ufitnefoho. Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu hon'ngkano hungkuno nihu'no kenga'nohino somo min'ngkayo'njo ifijoso tohino engo nomanefoho. Ose mt'i'mokumentohofufoho.

¹¹ Nom'ne Anituye hungkunomo hwe kakoe yofe Hopekok ole mt'i'mokumento, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo oso'nohino so'no oso hwoe wonyoso Anitu kako wae imofihwosi kiko wonyo hon'ngkano ane hwosoho ulihwosi songo ne'no humayoso uyonefoho. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. A'amu kako hon'ngkano hungkuno'nohino in'ngkayo sohomo Anitu kako ole mulonehoho. Kiko wop'ngo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. ¹² Hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo yahinoso nom'ne kengofoho. Hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo'neso Anituye hungkuno ole naliso, A'amu fihwo hon'ngkano hungkuno nihu'no hopi'nonohino somo ito'nohino in'ngkaweso sohwo kako wonyo hon'ngkano nihu'no ane sohwo songo ne'no nohumane hweho. I oso hwe huhwo sohwo kako nihu'no anga'no wonyo yoso'manji nihu'nahone tikanomo nowene hweho. Tohino nomanefoho. Ose nalimentisofoho.

¹³ I oso'no a'amu wonyo hon'ngkano ane sohwo olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko tikanomo ufitnefoho. I oso'no nakwo hon'ngkano hungkunomo ito'no min'ngkayo'ne so'no Kilais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'imentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kilais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu fihwo iyopo fonjinto'ofasiyo sohomo Anitu kako kakimo hohujo ikinj'mofihwosi tohino engo uyonefoho. Ose mt'i'mokumentohofufoho. ¹⁴ Oso'no oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne imo'n'imentisofoho. Apilohamiye imuhwo Jisas Kilais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofikoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anitu kakoe Towahuno wop'ngoso a'amu homo somo uyimontonoho.

Anituye hon'ngkano hungkuno somo Anituye hungkuno sohwo wae meeofonehoho.

¹⁵ Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnnimo hungkuno waselimo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syafisyonto kakoe mehomi somo yo'mayo ho'yango yano ulof'wo'n'ngkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowentihwonefoho. ¹⁶ Oso pa'nyoso Anituye hungkuno Apiloham'nji kakoe imu sohwo'njimo ulimentisoso ne'no weho. Oso imu pi'n'ngo'maho. O'o, imu kenga'nohino sohumne'no ulimentisofoho. Oso imu huhwo sohwo Jisas Kilais'yoho. ¹⁷ Ihwoni, Anitu kako kakoe hungkuno Apilohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uyimentisoso soswo *foua hantilet teti* (430) uyokolofahon'ngki osohonta Anitu Mousesimo hon'ngkano hungkuno uyimentisofoho. I oso hungkuno t'finjoso hungkuno simo'mjo somo wae meeofonehoho. O'o, hungkuno simo'mjo Anitu Apilohammo uyimentisoso ne'no weho. ¹⁸ Oso'no hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso nakwo yo'mayo umentiso Anitu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno t'finjoso olenoho. Hwe fihwo kako hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo so'no Anitu kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

¹⁹ I oso'no Anitu kako Mousesimo oso honingkano hungkuno tiffinjoso peho'no umentisoto. Olenoho. Anitu kakoe honingkano wopingo netihwayo'ne nejopahoningki a'amu hn'nwi kakoe honingkano hiloso mtihupewo'ningkuhwone'nwoho. Mousesimo honingkano hungkunoso uyimentiso sohonta Anitu kako huno syafihu'mento, Olo honingkano hungkuno loso ne'no nowentaningkuhwosi Apilohamiye imuhwo Jisas oso humne'no ulimentiso sohwo hwahopo poso sohonta honingkano hungkuno hiloso wesojwao'montonoho. Olo hungkuno loso a'amu ahwomomjoso a'amu ajwo lo'mo humaso Mouses osohumo uyahoningki Mouses kako a'amu somo uyimentisofoho. ²⁰ I oso'no Anitu kakoe hungkuno Apilohammo uyimentiso sohonta nom'ne a'amu ajwopo mohumunyofoho. Anitu kako'nohini uyimentisofoho.

Honingkano hungkuno loso nakumo mesyolonetihwayo'nefoho.

²¹ Oso hungkuno tiffinjoso Anitu Mousesimo uyimentisoso hungkuno simo'mjoso Apilohammo uyimentiso somo wae weeo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mousesiye honingkano hungkunomo tifi iningkohwaso hn'nwi Anitu nakumo songo humayo'neso nejaponefoho. U, Anitu a'amu Mousesiye honingkano hungkunomo iningkaofijo somo ole ulihwonesohilo. Sekwo wopingo kuyoho. Ose ulihwonesohilo. ²² O'o, Anituye hungkuno mtimokumentohofoso ole nalohi, A'amu hopi'nono olo hwaho lopo humalofa somo honingkano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. Ose nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo somo Anitu oso hungkuno Apilohammo uyimentisoso oso a'amu homo somo uyimtonoho. Hungkuno hiloso ole, Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo ulohofonefoho.

²³ Jisas kako nakwoe hwahopo mape sohonta nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo nohumentahoningkuhwone osohonta honingkano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumajjimentisofoho. Osopo nohumentaningkuhwoni simeho hi'ntnnono uyo honingkano Anitu netihwamentisofoho. ²⁴⁻²⁵ Oso'no honingkano hungkuno loso Anituye yahino wopingoso netihwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kilais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta honingkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'ne'no Anitu kako sekwo wopingo kuyoho nalisoso'no honingkano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

²⁶ Oseso nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo Anituye mehomi'nwoho. ²⁷ A'amu Jisas Kilaisimo iningkayo'ne mijo kiyomayo neso hofiko Jisas Kilaisiye huno nomantifi Kilais imentiso pa'nyo yalokuhwono. ²⁸ Oso'no olohonta nakwo Jisas Kilaisimo iningkowalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohinin'woho. A'amu Juta so'nji a'amu temtifo kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moya'mi sofanji kengo'maho. Awonoho. Jisas Kilais nakwoe simeho mo'mo ne humaso hn'nwi nakwo afa'nohino humalohwono. ²⁹ Oso'no jije simehomo Jisas kuhumaso'manji kiko Apilohamiye imu hwosoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'njimo uyimentisoso kiko nomatnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo umokumentisofoho.

4

¹ Oso pahnnimo hungkuno simo'mo seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Hwe fihwo poyo pe'ningkahoningki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohumne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango

so'nji umokosyohumahon'ngkofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyo pa'nyo hweho. ² Hwap'ngoso we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnoho. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tifi no'mo hwomu huhwo sohwo oso s'ikuno kan'ngkwohwo ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumant'hwone hweho. ³ Oso pa'nyo nakwo humament'hwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomi pa'nyo humentani nakwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humentani hon'ngkano hungkuno hiso mekilo'mokonehumaj'i'mentisofoho. ⁴ Oso s'ikuno An'itu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwoe hwahopo uhwat'mentisofoho. Kona'wohi Jisas'mo aswo mahon'ngki kako hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho. ⁵ An'itu kakoe hwomu uhwojahon'ngki kakoe hwomuso nakwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo is'ihuto nalohofonto An'ituye mehomi ne namokumentisofoho.

⁶ Nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo so'no net'ihwayo'neso An'itu kakoe hwomufe Towahuno nejopahon'ngki Towahuno sohwo ehuhnnaofonto An'itumo ul'wo'n'ngki, Mpohwo, Mpohwo. ⁷ Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomi'nwoho. Oseso nakwo kakoe mehomi hn'nyumo yo'mayo An'itu kakoe mehomimne'no ito'no esyohumamentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Ngkolesiya somne'no huno pi'n'ingo syafi'hu'mentisofoho.

⁸ Sekwo temtifofo kengo soku, hohonta sekwo An'itu ne sohomo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo an'itu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofofoho. ⁹ I olohonta sekwo An'itu ne sohomo tipemalokwofo. I nom'ne hungkuno ole, Olohonta An'itu kako sekumo tipesemalofoho. Oso'no sekwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo wohumant'ife'no liyalokwofo. Oso hon'ngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane hweho. ¹⁰ Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo s'ikuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo t'imo uhwon'wo'n'ngkuhwone so'no An'itu kako wop'ngo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho. ¹¹ Oso'no ngko sekumne'no huno pi'n'ingo engo syof'isyalokweno. An'ituye hungkuno loset'hwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalokweno. Ne'maso imo'nonet'ikeno.

¹² Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hm'mo'n'imno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumam-motofo kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humaleno. Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko sekwo ngkimo wonyohofiyo ntoho'mentohofofoho. ¹³ Hon'ngkanopo hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo tipemanji sekuyepono asomo ponji An'ituye hungkuno loset'hwamentohefoho. Sekwo in'ngo laseyohoho. ¹⁴ Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahon'ngki sekwo ngkine'no hohujo mikinjan'mofe'njo imentohofofoho. O'o, sekwo hofiyo ntoho'mentohofofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji Jisas Kilais sekumo se'mahon'ngkofi sekwo wop'ngo umokosyohumamentohofopa'nyoso ngkimo n'imokosyohumamentohofofoho. ¹⁵ Osohonta sekwo ngkine'no s'imonyo imentohofofoho. I olohonta sekwo hon'ngkano nom'ne kengo so'no syaf'isyont'ifi s'imeho wop'ngo lasemo'n'ngkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo s'imeho engo ntapmmentohofoso'no nifo'mayo'ne sekwoe ho'yango yo'mayo hopi'nono nontap'ikutnesohilo. Ngko huno ole n'yohoho, Sekwo ngkimo nifo'mayo'manji ole wontant'ifeho. Nakwoe t'imo wokit'hwofiyano. Wonyoangkafo n'imokosyohumamentohofofoho. ¹⁶ I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahon'ngko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnnalokwofo.

¹⁷ A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hofiko sekumo afofo semokalokwofo. I hwapingoso sekwo hofikoe yofe ho'nomayo'nefoho. Hofiko sekumo ajwo'mo mase'mofontifi ngkimo mempo hohnta'ni women+humojantife'no yalokwofo. ¹⁸ A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, honingkano wopingomo mjim+weneso afofo umokiyoso wonyoangkafofoho. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentani'mo hofiko sekumo afofo semokiyoso wopingofoho. ¹⁹ U nje mehomi, simeho sejopalokwe soku, sekwo tohino engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehomi aswo mayo'ne tohino engo umn+wo'n+ngkiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no n+mnalofoho. Oso tohino mjan+mn+m+hwosi sekwo sekwoe simeho sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas Kilaisimo n+hu'nahone uy+kuji kako sekumo sehula'afonefoho. ²⁰ Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno olo pa'nyo masel+mmehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'n+ngo engo syofi+syalokweno.

Apilohamiye ape Hekal+nji Sola'njiye pahnn+mo hungkuno Poul mt+mokumentisofoho.

²¹ Sekwo njimno. Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo enjwa'mo wohu-mantife'no yalokwofo soku, oso honingkano hungkuno neso sekwo huno lasey-ohoho. ²² Hungkuno hiloso ole naliso, Apiloham hwomu hufa'u tipema'mentisofoho. Tis+maso sohwo Solafe syoho ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Apilohamiye ape nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe Aisakiyoho. ²³ Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomi aswo mayoso a'amu mawo'n+ngkohoho pa'nyofoho. I Apilohamiye ape ne Sola hwonjo ape nihu'no a'manesi Anitu hungkuno Apiloham ya'umo ul+mentiso so'no Sola mehomi ma'mentisofoho. ²⁴ Olo a'mu sofa'umne'no pahnn+mo hungkuno wasel+mmonne'no yohono. Ape sofahusi siko Anituye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyoho. Simo'mjosi Hekal kako hwofiki'nyo Sainai pa'nyiyoho. Osopo Anitu kako Mousesimo honingkano hungkuno uy+mentisofoho. Hekaliye mehomiso syoho ulohofiyo a'amufoho. ²⁵ Hwofiki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya wo'nnyoponoho. Pone engo Jerusalem hwofiki'nyo Sainai pa'nyofoho. Oso ango pone Jerusalem olo hwahoponjo a'amu osopo humalofoso hofiko honingkano hungkuno somo in+ngkawowo'n+ngkohoho so'no honingkano hungkuno hiso hofikimo mekilomokohumatn'nyofoho. Oso'no hofiko oso hungkuno somo syoho ulohofiyo hwafoho. Hekaliye mehomi pa'nyofoho. ²⁶ I Anituye hungkuno nom'neso Apilohamiye ape nesi pa'nyofoho. Sola kako syoho ulohofi'maho. O'o, ape nefoho. Kako Anituye ahwomomjo ango nemokosyohumayo pa'nyiyoho. Ango Jerusalem songoponoho. A'amu hn'n+mo momekilomokonehumajiyo'neponoho. Sola kako nakwoe nena'wohiyoho. ²⁷ Aisaiya oso ango pone Jerusalem hufa'uyo so'no Anituye hungkunomo ole mt+mokumentisofoho. Ole nal+mento,

Kiko ape hwonjo siki, simonyo fiyo.

Kiko mehomi aswo momaso'njo ko yonji kiko mango engo'nji isamoyoka njo.

Hwap+ngoso mehomi pi'n+ngo engo wosejapmmnonoho.

Jije mehomiso ape syoho ulohofiyo siye mehomimo uyakolopitnnefoho.

Aisaiya ose mt+mokumentisofoho.

²⁸ Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anitu simo'mo Apilohammo hungkuno uyonto tifi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uy+mentisofoho. ²⁹ Hohosohonta syoho ulohofiyo siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uy+mentisofoho. Oso pa'nyo olohonta Anituye Towahuno nakumo Anituye a'amu ne nemokahon+ngki nakwo tango malokuhwono. A'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejopalokwofo. ³⁰ I

oso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ole mt'i'mokumentohofi Anitu Apilohammo uli'mento,
 Syoho kilohofiyu si'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.
 Syoho kilohofiyu siye hwomu sohwo kako jije hwaho yo'mayo ho'yangoso momane-hoho.

O'o, jije ape ne siye hwomu ne sohwo kako'nohini nomane hweho.

³¹ Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho ulohofiyu siye mehomi'maho. Nakwo hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo mohumayo'nwoho. Hon'ngkano hungkunoso nakumo momekilo'mokonehumajonehoho. O'o, nakwo ape ne siye mehomi'nwoho.

5

Kilais kako nakumo isihutofonema'mentiso lopo wohumano.

¹ Seten'ye impo'ango mta'ni Kilais nakumo nasihuto'mentiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Hon'ngkano hungkunoso sekumo nomokokilo'mokosehumajoloho.

² Sekwo upa'nimno. Ngko Pouli'ni hungkuno waselimonne'no yohono. Huno ole losyofisyalokwofo. Nakwoe a'apaho sihu kolo'nyo'manji Jutafe hon'ngkano hungkunomo in'ngkayo'manji Anitu nakwoe wonyo wae wena'mtonoho. Huno ose syofisyalokwofo'manji Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki pe'nimentono.

³ Ngko apa'no waselimo. A'amu fihwo kako Anituye a'amu ne imo'nyo so'ne kako hon'ngkano hungkunomo in'ngkawesoso kakoe a'apaho sihu kolofo'manji oso hwe huhwo sohwo hon'ngkano hungkuno nihu'no hopi'nonohinomo un'ngkaweno. Nihu'no kenga'nohinomo min'ngkayo'manji u hon'ngkano wonyo kenga'no iso'manji nihu'nahone tikanomo wene hweho. ⁴ Sekwo wonyo wayo'ne hon'ngkano hungkuno in'ngkawowo'n'ngkohofom'nanji sekwo Jisas Kilaisimo nto usikwojao'malofokuyoho. Yo'mayo wonyoangkafo Anitu sekumne'no selohofiwon'ngkiso so'no sekwo hohujo nto ikinjao'malofofoho. ⁵ Sekwo hohujo ikinjaofahon'ngkofin'ngkiso so'no sekwo fehohnjo hn'nwi Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso somne'no simeho hi'ntnnono uya-hon'ngkuhwono Anituye Towahuno Wop'ngo kako nakwoe wonyo hon'ngkanomo wae yaofalofoho. Oso'no tifi no'mo Anitu utihwa'nyopo, Nje mehomi wop'ngo ne kuyoho nalonefoho. Oso hiso'no nakwo hontohumalohwono. ⁶ Nakwo Jisas Kilaisiye mehomi ne imo'n'ngkuhwone so'no u a'apahomo sihu kolo'nyoso a'apaho makolo'nyoso oso sikiyoho. O'o, Jisas Kilaisiye mehomi ne imo'nyoso ole, Jisasiye hungkunomo tifi in'ngkayo so'nji a'amu nom'ne somo simeho hi'ntnnono uyo so'ntnne oso Jisasiye mehomi nefe yahinofoho.

⁷ Simo'mo sekwo Jisasiimo tifi hofiyu in'ngkamotofofoho. I sekwoe yahino wop'ngo somo tihwo pijwasehumasoto. Jisasiye hungkuno somo in'ngko mopmno eso tihwo selimasoto. ⁸ Anitu'maho. O'o, kako oso hon'ngkano wonyo somta'ni Jisasiimo uhwojahon'ngki sekumo sesihutomentiso hweho. ⁹ Toho we'e siontan'ngkuhwosi ifofo yososo toho engo sijihwosi yo'mayo hopi'nonohinomo wonahumontonoho. Oso pa'nyo a'amu anga'nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi'nonohino soku sekwo hwasyo hon'ngkanomo in'ngkwalokwofo. ¹⁰ I oso'no ole syosefisyalokweno. Hwe Engo sohwo sefo'mahon'ngkuhwosi oso hwasyo hungkunomo in'ngkwalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofikuji Jisasiye hungkunomnohini ngko in'ngkwalokwe hopaso fin'ngkamno. Oso a'amu sohwo sekumo ole seloso, Sekwo a'apaho sihu fikolo'nimno, ose seloso sohwo hwasyo hon'ngkanomo ipesemotaseseso sohwo kakoe yahino wonyo somne'no Anitu kako tohino uyonefoho.

¹¹ A'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul huhwo'nji ole lutihwawo'n'ngkiso, A'amu hon'ngkano hungkunomo in'ngkayoso a'apaho sihu kolo'nyo somo ose

in'ngkaofijo'manji An'itu hofikoe wonyoso wae weeo'mtonoho. Ngkine'no ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko luti'hwant'i'mtentesi a'amu hon'ngkano hungkunomo in'ngkwalokwofo sohwa ngkimo tango montape'njo ikutnesohilo. O'o, ngko Jisas a'amufe wonyo so'no iyopo poyo pe'n'i'mentiso so'no ulalokwe so'no hofiko ngkimo tohino ntap'wo'n'ngkohofoho. ¹² A'amu sekwoe a'apaho fikolo'n'mno selalokwofoso hofiko hofikoe a'apahomo ni'hu'nahone si'hu kolo'n'ifijoso sekumo seliko'mafikuji ni'hu'nahone mose'mafikutnnehofo. Oso'no ni'mo'n'ngkohoho.

¹³ U nje a'amu soku, hon'ngkano hungkuno somta'ni An'itu kako sekumo sesi'huto'mentisofoho. Sekumo peho'ne sesi'huto'mentisoto. Apa'no hon'ngkano wonyomo in'ngkayo'netaho. Ni'hu'no awonoho. Olenoho. Nom'ne a'amu somo si'meho uyo'ne nom'ne a'amu somo ufo'mayo'ne oso'ne An'itu nakumo isi'hutofonema'mentisofoho. ¹⁴ Yo'mayo hon'ngkano hungkuno neso hungkuno anga'nohino somo wo'nnyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no wakumo'nono. ¹⁵ I sekwo nom'ne a'amu so'nji yoka hnn'ngkuji si'meho tohino semn'ngkuhwoso'no tango in'ngkuji ikujoho fongki'n'fijo'manji i sekwo i'waho fiy'mno. I sekwo oso yahino ifijo'manji sekwo hopi'nono wonyo umo'nantifeho.

An'ituye Towahuno Wop'ngofe yahino'nji a'amu hwaho loponjo hn'rwiyeh yahino so'ntnne hungkunofoho.

¹⁶ Hungkuno ole waselimonne'no yohono. Sekwo haloho popmno. An'ituye Towahuno Wop'ngofe mampaho jije hunomo huno kiy'hwoso'no si'meho kumo'noso somo tifi fin'ngkayo. Ose iyo'manji yo'mayo wonyoso jije si'meho umu li'hwosi ko yososo miyonehoho. ¹⁷ Ihwoni, jije si'meho ole kilalofi, Olo hon'ngkano losomo hano fiyo. I An'ituye Towahuno Wop'ngo ole kilalofi, Yo'mayo wonyo jije si'meho umu li'hwosi yososo miyonehoho. O'o, nje hon'ngkanomo tifi nn'ngkape. Ose kilalofoho. Oso'no oso hwa'u jije si'meho mo'mo ikujoho hopa fongki'nalokusiyi. Kiko yo'mayo uy'monji yalokunoso kiko hopo'maho. ¹⁸ Kiko An'ituye Towahuno Wop'ngomo tifi in'ngkusoso kiko hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuhnohino.

¹⁹ Yo'mayo wonyoso nakwoe si'meho yoneso'no huno nayohoho, nom'ne a'amufe a'apahomme'no si'meho fefoyoso, yo'mayo huno wonyo syaf'isyoso, hon'ngkano wonyomo hano iyoso, ²⁰ iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwahoponjo hwasyo an'itu hwe hwoso sohomo tifi in'ngkayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nont'ifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnn'nyoso, si'mano hinto-tohino kumnyoso, yofe ho'noma'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syaf'isyoso, a'amu ito'no mohumayofoho. O'o hofiko husilo husilofo lohofont'ifi nom'ne a'amu somne'no sitofo ujofoho. ²¹ Nakwoe si'meho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi umu'nyo, mijo yokumpohn'nyo nonont'ifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fon'fonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umu li'wo'n'ngkisofoho. Si'mo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'n'ngkohofoso hofiko An'itu nemokosyohumayo sopo mahufitnefoho.

²² I oso'no nakwo An'ituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo in'ngkawasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo An'itu'nji hungkuno hnn'ngkuhwasi si'meho wonyohofiyonji wohumantanoho. Oso'no An'itu'nji a'amu so'njimo si'meho pompenjiyo uyantanoho. Nakwo An'ituye Towahuno Wop'ngofe mampahomo in'ngkawasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo si'meho wonyo muyanehwono. O'o, si'meho wop'ngo'nji wohumantanoho. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalof'hwoso'no ufo'mantanoho. Yo'mayo wop'ngo ulohofantanoho. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umu'nimontonoho. ²³ Nakwo nom'ne somne'no hwahopo

wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'noma'nyo'njo uyantanoho. Yo'mayo nakwoe simeho uyimonto ko yososo nakwo honingkano wopingo'nohinomo uyantanoho. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso honingkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mopijwonamofe'njo umontonoho. ²⁴ Jisasiye a'amu ne hn'nwi olo so'no nano mtito'menti'hwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo simeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafisyiwo'n'ingkuhwono. Mpano. Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyopo oso hiso'no nto pe'nimentisofoho. Ose syofisyontani honingkano wopingomo humalohwono.

²⁵ Anituye Towahuno Wopingo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no nejawiwo'n'ingkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo sikuno huhwo huhwi uningkowano. ²⁶ Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafisiyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simano hintotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

6

Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anituye Towahuno Wopingofe mampahomo tifi iningkawowo'n'ingkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohomo honingkano wopingo somo apa'no tipemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohini hofiyu ulifijoso Anituye honingkanomo apa'no fipemotamno. Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonimno. Seten kako yamofe selohofahon'ingkuhwosi sekwo wonyo ifitnoho. Oso'no ito'no uhwontohumamno. ² Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofikimo ufo'mapmno. Ufo'mapijo'manji sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno ne somo uningkowantifeho. ³ Hwe fihwo ole hnnalofi, Ngkimo peho'no nifo'mapitnehofe. Ngko ito'nohino hwo'nyoho. Ngko hoponoho. Ose hnnoso sohwo kako hwasyo hnnalofoho. ⁴ A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'n'ingkinomo somo kiko ito'no uhwonyo. Wopingo'nohino uhwon'ingkohoji jije simeho wopingo wakumo'n'intonoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'n'ingkiso somo uhwon'ingkohoji ole nosyafisyohotoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wopingofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafisyohotoho. ⁵ O'o, Anitu kako sekwo anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehon'ingkuhwosi yano noselofiyonefoho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnefoho.

⁶ A'amu sekumo Anituye hungkuno losetihwalokuso sohomo sekwoe wosopayo hwapife hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyimno.

⁷ Hwe fihwo kako Anitumne'no hwasyoso mulonehoho. U hwe fihwo kako wopayo hulihwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo hulososo wofoka'montonoho. Oso pa'nyo hwe fihwo Anitumne'no hwasyo iningkawo'n'ingkiso sohwo ne ane umo'n'intonoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hnn'ingkutoho.

⁸ A'amuso yo'mayo wonyo kakoe simeho umo'nyoso ose iwo'n'ingkiso'manji u kako ni'hu'nahone tikanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anituye Towahuno Wopingo uloso somo iningkaweso'manji u kako Anituye Towahuno mta'ni songo humayoso nomane hweho. ⁹ Honingkano wopingo somo nohumentani Anituye syoho wopingo so'no piso'mo'nyo namo'n'ingkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopingo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mji'm'hwasi sikuno Anitu ho'nahumentiso somo yo'mayo wopingo nomane'nwoho. ¹⁰ Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne honingkano tipemayo'manji ufo'mano. I a'amu jisasimo simeho hi'ntnono uy'wo'n'ingkohofe somo ne'nohini ufo'mafikuno.

Jisas nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyo sopo pe'nimentiso so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

¹¹ Olo hungkuno loso simo'mo nom'nehumo ulahon'ngko kako mt'i'mokohoho. I olopo nje aho'nji mt'i'mokalokweno. Sekwo uhwon'mno. Ifalifaliyo loso m'kun'imposo mt'i'mokalokweno. ¹² A'amu fehohnjo hungkuno losetihwalokwofoso hofiko sekwoe a'apaho sihu sekolofo'ne umo'nalofoho. Hwap'ngoso ole. Hofiko a'amu a'apaho sihu kolofoso yahino somo in'ngkawo'n'ngkohoho sofe simeho wop'ngo umo'nyo'nefoho. I oso a'amu hungkuno losetihwalokwofoso hofiko Jisas nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anituye a'amu ne imo'n'fitnnefoho. A'amu huhwo sohwa oso'nohino losetihwant'fijontentesi a'amu hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko a'amu nolosetihwalokwofo somo tango uy'ikutnnesohilo. Oso'no a'apaho sihu sekolofo'ne umo'nalofoho. ¹³ A'amu a'apaho sihu kolo'nyo'ne hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko hon'ngkano hungkuno hopi'nonohinomo min'ngkayo'njo yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho sihu kolofone losetihwayo hwap'ngoso ole. Hofiko a'amu Juta somo nakwoe inomokomoyo pi'n'ngo engo somo uhwon'mno ulahon'ngkofi a'amu Jutaso hofikoe yofe ho'nomalokwofo. ¹⁴ Nje yofe'nji yo'mayo ntnneso moho'nomanyo'njo yalokweno. O'o, olo'nohino woho'noma'mo. Jisas Kilais kako nje wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no woho'noma'mo. Hwap'ngoso Jisas ngkine'no poyo pe'nimentiso so'no yo'mayo hwahoponjoso ngkimo yokumpohn'nyo mon'mokosyohumanehoho. O'o, Jisas hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho. Oso'no hwahoponjo yo'mayoso nihu'nahone ngkilaho lalokweno. Oso hiso'no a'amu yo'mayo hwahoponjo somo in'ngkwalokwofoso hofiko ngkine'no nakwolaho ntant'kwofo. ¹⁵ A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. A'apaho sihu makolofo'njo yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole, Anitu nakumo a'amu songo pa'nyo namokiyo yahinoso hoponoho. ¹⁶ A'amu hopi'nono huno ose uyahon'ngki in'ngkawo'n'ngkohofoso hofiko Anituye a'amu nefoho. Osomne'no Anitu kako hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo uyono.

¹⁷ Yo'mayo semti'mokiyohe so'no sekwo nom'ne tango ntap'kutoho. O'o, ngko Jisasiye syoho ulohofiyi sohwo'nimo a'amu tohino engo ntapont'ifeso nje a'apaho ime'nohinofoho.

¹⁸ Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wosemokosyohu-manu. Yo'mayo wop'ngo waselohofono. Hungkuno nehopeho. Ngko Poul'ni semti'mokiyohefoho. Osohopeho.

Efesos

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Efesos somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'nji* (29) *teti wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo a'amu ango Efesosinjo somne'nohini mti'mokumentisomaho. O'o, a'amu hopi'nono hwaho Esiya sopenji a'amu Efesos so'nji uhwon'fitne'ento mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwap'ngoso olenoho. Nakwo Kilais'nji humalohwone so'nimo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wop'ngo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Jisas Kilais'inta'ni Anitu kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjoso nejahopohoho. (Hungkuno hiloso Efesos sohe engo 1 hon'ngkano we'e 3. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Poul kako impo'angomo humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako iyoswo Koulousi sopene'no mti'mokuyahotimentiso sohonta olo iyoswo Efesos loso oso afaho sohonta mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo lomjo hungkuno s'imo'mjoso olenoho. Kilais'inta'ni a'amu Jisasimo in'ngkunyoso simeho afa'njo wohumantifeho. Nakwo olo iyoswo homo lomo atofolhwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Poul'ni Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho so'ne Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Sekwo Anituye a'amu soku ango Efesos nohumantifi Kilais Jisasiyo in'ngkawowo'n'ngkohoho sokune'no olo iyoswo loso mti'mokalokweno. ² Nan'ngkwoho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ngo selohofohosisi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Kilais yo'mayo wop'ngo naloho'mentisoso olenoho.

³ Nakwo Kilais'nji humalohwone hn'nyumo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wop'ngo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefo'mayo'ne nejopalofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwowho Anitu osohumo isamoyoka ulano. ⁴ Hohonta Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayo mamti'mokiyo sohonta nakwo Kilais'nji humayo'ne Anitu kako nakumo nto nahwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji humehwasi nakwo kakoe s'mano sopo wolohofantantonoho nje s'mano sopo wolohofantifeho. Ose syafihu'mentisofoho. ⁵ S'imo'mo Anitu kako nakune'no hitoho mikun'imposo ulo'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe mehomi ne namokiyo'ne Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nyo so'ne uhwatimne'ento syafihu'mentisofoho. Anitu kakoe huno homo somo mikwesyafisiyofoho. O'o, kako oso hiso'no uyimonnoho lonto simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki nejapmentisofoho. ⁶ Nakwo hon'ngkano wonyomo nohumentan'ngkuhwoni Anitu kako wop'ngo'nohini nalohofonto kakoe Hwomumo nakumo siki nejapmentisofoho. Oso'no nakwo kakimo aku peho uyanehwono. Awonoho. Siki nejapmentisofoho. Oso'no nakwo Anitumo isamoyoka ulihwasi kakoe yofe woho'nomano. Hwap'ngoso nakwo Jisasi'nji humalohwone so'no Anitu kako nje mehomi kuyoho nalimentisofoho.

⁷ Kilais nakumne'no kakoe hon'yo usihumanto poyo pe'nimentiso so'no nakumo hon'ngkano wonyo mta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no nakwoe wonyoso kakoe hon'yo'nji wae enao'mentisofoho. Oso wop'ngo hiso Anitu nalohofososo ifehu'mokonasiyoso wonyoangkafofoho. ⁸ Anitu huno wop'ngo

hwapingo'njo sohwo kako nakumne'no huno ito'no uyahon'ngki kakoe yo'mayo wopingoso ifehu'mokonesyalofoho. Oso hiso'no Anitu kako huno uyohoho. Hofikimo ufo'mayo'nefoho. ⁹ Anitu kakoe mehomi hn'nwiye wonyo wayo'ne Jisas uhwatimne'ento limentisoso kako ose yonto hohonta kakoe hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olohonta ujo ehontojwahumentisofoho. ¹⁰ Oso Anituye hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olenoho. Oso sikuno Anitu kako hwosopeehumentiso sohwi i'mofapihwoso'no yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mt'i'mokumentisoso mihu'mokoso sohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne mnokino engo'njohwo imo'nefoho.

¹¹ Yo'mayo Anitu imne'ento imentisoso ne imo'nyo'nefoho. Oso'no Anitu kako nakwo a'amu Juta hn'nimo nje mehomi ne imo'nifitne'ento kako Kilaisiye temtito-fomo nehumati'mentih'nwoho. Anitu kako nakumne'no yo'mayo so'no ae'mta'ni huno syonafihu'mentisoso ne imo'nimentisofoho. ¹² Nakwo simeho Kilaisimo uyimentihwone simo'mjo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo nalohofone so'no hontohumehwasi Anituye yofe engoso woho'nomano.

¹³⁻¹⁴ Sekwo temtitofo kengo mta'ango soku, Anitu sehwsopo'mentiso so'no sekwo Anituye hungkuno wopingo ne'njoso upa'nontifi Kilais sekumne'no asomo setimayo'ne sohomo sekwo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye a'amu ne imo'nimentohofoho so'no kakoe Towahuno Wopingoso yofe sehwoe'ne sejapmentisofoho. Oso Towahuno huhwo sohumne'no hohonta Anitu nalimento, Nje a'amu ne somo nje Towahuno sohwo uyimonne'no yohono. Ose nalimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji humalohwone so'no kakoe a'amu ne nto imo'nimalohwone so'no huno nayohoho. Oso'nji yo'mayo Anituye a'amu neso mapitne'ento limentisoso oso hiso nakwo nomane so'no huno nayohoho. Hwapingoso Anituye Towahuno Wopingo nakwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no olo so'ntnne'no huno nayohi, Anitu nakwoe wonyomne'no mpe nto imentisofoho. Oso'no nakwo kako'nji humayo so'no asomo netimayo so'neso nakwo hontohumalohwono. Oseso yo'mayo nalohomentiso so'no nakwo nakwoe Anitu wopingo sohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako a'amu Efesos somne'no huno wopingo uyo'ne so'no Poul kako jomo ulimentisofoho.

¹⁵ Ngko ole upa'nimale, sekwo Hwe Engo Jisas sohomo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye a'amu nom'ne somo simeho uyalokwofo. ¹⁶ Ose upa'nonji sikuno huhwo huhwi ngko sekumne'no Anitumo isamoyoka uliwo'ningkohono. Sikuno anga'nohino fihwo moniyakolofefoho. O'o, sekumne'no huno syafisyonji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne jomo uliwo'ningkohono. ¹⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwowho Anitu yo'mayo wopingo hwapingo sohwo osohomo ole uliwo'ningkohono, Anitu kiko jije Towahuno wopingo sohwo a'amu ango Efesos humayo somo uyahon'ngkohoji Towahuno sohwo kako huno wopingo uyihwosi Anitumne'no a'amu somo utihwahon'ngkuhwosi hofiko kikine'no huno nehopi uyono. Ose uliwo'ningkohono. ¹⁸ Oso'nji ngko ole so'no sekumne'no uliwo'ningkohono. Anitu kakoe pomponaho sekwoe hunomo ho'nasesyihwosi yo'mayo so'no sehwsopo'mentisoso sekwo hunoso nto'no ehohosasesyihwoso'no yo'mayo wonyolangkafoso mapitne'ento limentiso so'no sekwo simeho wopingo'nji wohontohumantifeho. ¹⁹⁻²⁰ Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso sohonta Anitu kakoe yokumpohn'nyo mikunimposo so'nji Kilaisimo ulikafonto ahwomo somo kakoe aho angahohnta'ni mihumaji'mentisofoho. Osopo Kilais kako nohumanto nemokosyohumaho. Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkihwoe hn'nimo oso yokumpohn'nyo mikunimposo Kilaisimo ulika'mentiso hiso nefe'mayo'ne syoho

yalofoho. Oso'no sekwo huno waseyono. ²¹ Kilais kako Anituye aho anga-hohnta'ni humamentiso so'no kako ahwomomjo a'amumo mokosyohumayo so'nji hwahoponjo hwe engo sohwanji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hnnonji a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu hopi'nonohino humalohwone hn'nimo Kilais kako hwofilo'nnyo hweho. Olohonta'nohinimaho. O'o tifi no'mjo hi'nji Hwe Engo oso hwo'nohini kako ne'no wohumantimtonoho. ²² Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso Kilaisimo enjwa'mo ho'nasyonto Anitu kakimo nakwoe hwe mnokino engo'njo uhumatimentisofoho. ²³ A'amu Kilaisimne'no huno nayiwo'nngkiso so'nwi Kilaisiye a'apaho'nwoho. Kilais kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Oseso nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo'nwoho. Oso'no Kilais kako hopi'nonohinomo mokosyohumaho.

2

Nakwo poyo pa'nyo nohumentaningkuhwoni Kilais yo'mayo wopingo naloho'mentiso so'no Anitu nakumo songo nelikofalofoho.

¹ Hohonta sekwo temtitofokengo kengo soku honingkanowonyomo nohumantifi a'amu poyo pe'nyoso yo'mayo hungkunoso mupa'niwo'nngkiyohofohopa sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. Oso'no Anitu tohino engo womapife limentisofoho. ² Oso hohosohonta sekwo hwahoponjo yahino wonyo somo iningkawentifi yo'mayo towahunowonyo sofe hwe engo Seten oso hwoe hungkunomo haloho pototofofoho. Seten huhwo sohwo kako a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nngkohofosomo kako yokumpohn'nyo umokosyohumaho. ³ Hohonta nakwo a'amu Juta hn'nwi a'amu temtitofokengo kengo pa'nyoso nakwo hopi'nonohino Seteniye temtitofonwoho. Nohumentani yo'mayo yahino wonyo nakwoe simeho umo nelahoningki imotohwonefoho. Nakwoe hunomnohini iningkamotowonefoho. Nakwo ose humentaningkuhwoni Anitu nakwoe honingkanowonyo somne'no simeho tohino umningkahoningki Anitu kako a'amu hn'nimo tango engo uyimne'ento limentisofoho.

⁴⁻⁵ Nakwo honingkanowonyomo poyo pa'nyo nohumentaningkuhwoni Anitu hitoho mikunimposo ulofahoningki Kilais yo'mayo wopingosonaloho'mentisoso Anitu kako nakumo Kilaisinji songo nelikamentisofoho. Anitu kakoe mehomi so'nne'no umo'nngkahoningki kako asomo netimamentisofoho. ⁶ Nakwo Kilais Jisasimo humalohwone so'no Anitu kako Kilaisinji nakwo'njimo songo nelikafontokakoe yofe engo nejopahoningki ahwomomo Kilaisinji humalohwono. ⁷ Ose naloho'mentisoso kako hitoho mikunimposonejapeso kako engolopohamo a'amu tifi imo'none so'nji ne'no netihwawo'nngkisofoho. Anitu kakoe huno mta'ni wopingo ulohomo lonto wopingo nalohofiwonngkisofoho. Kilais nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no a'amu hopi'nonohino kakoe hitoho engonejopahonjosomohwonolokwofo. ⁸ Anitu kako wopingo ulohomo limentiso so'no nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyimentihwone sohonta Anitu kakoe mehomi ne namokumentisofoho. Oso hitoho ulofoyahino uyalokuhwone hwapingosonakwo'maho. O'o, Anitu huhwo kako hwapingo hweho. Kako siki nejapmentisofoho. ⁹ Olo hilo so'no nakwo nakwoe yofe mohonomonanehwono. Awonoho. I nakwo hilo so'no hwapingomaho. ¹⁰ Anitu kako nakumo namtimokumentiso sohwo nakwoe hwapingo hweho. Nakwo yahino wopingomo iningkayo'ne Anitu kako Kilais nejapmentiso so'no Kilais Jisas nakumne'no yo'mayo wopingo nalohofosonakwo a'amu songo namokumentisofoho. Anitu oso yahino wopingo somohofiko iningkafitne'ento nakumne'no nto'no esyohumentisofoho.

A'amu Juta so'nji temtitofokengokengo so'nji Anitunji ufohinyo'ne Jisas kakotemtitofo anganohino umokumentisofoho.

¹¹ Ngko sekwoe hunomo huno wasefohoto'monne'no yohono. Hohonta sekwo An+tumne'no huno maseyofoho. I a'amu Jutaso a'apaho sihu kolo'nnyo sohwa hofiko sekumne'no ole liwo'n+ngkohofi, Sekwo temtitofo kengo mta'ango soku a'apaho sihu makolo'nyo so'no sekwo An+tumne'no huno maseyokuyoho, seliwo'n+ngkohofofoho. ¹² Oso hohosohonta sekwo Kilais+mne'no i'waho yontifi An+tuye mehomi mmo'nyo kuyoho. Simo'mo An+tu a'amu Juta somo uhwasopo'mentisoso kakoe hungkuno wop+ngo kako'nji makotiku'nyo'neso sekumo mosejapmmentisofoho. O'o, sekwo a'amu temtitofo kengo'mta'ango soku yoloho'mo humamotofokuyoho. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi tifi no'mo yo'mayo wonyoangkafo imo'none so'no mohonto-humayo'njo kuyoho. Sekwo An+tu sohumne'no huno mosyafisiyo'njo imotofokuyoho. ¹³ Sekwo An+tune'no kengopo nohumentan+ngkofi Kilais Jisas kako poyo pe'nonto sekumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no kako impo'nosetima'mentisofoho. Oso'no sekwo kako'nji ufohi'n+mentohofoho kuyoho.

¹⁴ Simo'mo nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofo kengo sikunonji mango hwona'ni imo'nontani humamotohwonefoho. Mangohwa imo'n+mentihwoneso nakwoe hon+ngkanomo tojo hopa pijwahin+mentihwonefoho. I Kilais nakumne'no poyo pe'n+mentiso so'no tojo homo somo wae yao'mentisofoho. Oso hiso wae yao-fonto nakwo simeho pompenjiyo'nji nohumentan+ngkuhwoni temtitofo anga'nohino namokumentisofoho. Oso simeho pompenjiyo hwap+ngoso Kilais+yoho. ¹⁵ Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'n+mentiso so'no a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno hopi'nonohinoso a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'amufe yahino wonyomne'no yahu fonjokisasiyoso yo'mayoso ne ane imo'n+mentisofoho. Oso'no Jisas kako a'amu Jutafe hon+ngkano hungkunomo wae yaofonto nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofo kengo kengo sokunonji nakwo hn'n+mo Jisas kako'nji nakumo monakoj+jwonto temtitofo anga'nohino songo namokumentisofoho. Oso'no nakwo simeho afa in+mentihwone'nwoho. ¹⁶ Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo poyo pe'n+mentiso sohonta nakwoe simeho tohino yahino so'nji mangohwa imo'nyo yahino so'nji Kilais kako poyo imokumentisofoho. Poyo imokumentiso sohonta nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitofo kengo kengo hn'n+mo temtitofo anga'nohino namokonto nakwo An+tu'nji simeho afa in+mentihwonefoho. ¹⁷ Kilais kako noponto a'amu Juta An+tu'nji mofonepo humamotofo so'nji sekwo temtitofo kengo kengo'mo An+tune'no humamotofo soku nonjimo olo hungkuno wop+ngo loso nalimento, Sekwo simeho afa'njo hmno'nimno. ¹⁸ Ose nal+mentiso so'no Kilais kako nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo a'amu temtitofo kengo sikunontne'no yo'mayo wop+ngo naloho'mentiso so'no An+tuye Towahuno Wop+ngo anga'nohino sohwo kako hon+ngkano namohmentiso so'no nakwo hinjoho'nwi An+tumo u'malokuhwono.

Nakwo a'amu An+tumo in+ngkawo'n+ngkuhwone so'nwi nakwo anga'no ne'nwoho.

¹⁹ Oseso sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku olohonta sekwo yoloho'mo mohumu ilofu. O'o, sekwo An+tuye a'amu ne so'nji ufohi'nontifi An+tu'nji sekwo'montohwasi humalofu. ²⁰ Sekwo soku An+tu anga'no molalokunjo pa'nyo kuyoho. Nakwo An+tuye hungkuno uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwna'nnonji a'amu An+tuye hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwna'nnonji kako nakumo hwasoku hwasaho pa'nyo nawonjimentiso hwona'nyoho. Kilais Jisas sohwo kako engkwosaho ne pa'nyo hweho. Sekwo soku anga'no yokino kuyoho. ²¹ Anga'no yokino hopi'nonohino soku Kilais engkwosaho ne sohwo'nji ufohi'n+mentohofofoho. Olo anga'no hiloso An+tu kako hwap+ngo hweho. Anga'no hiloso An+tu nomol+hwosi engo imokuhwosi kako oso anga'no wonyo ane wop+ngo'nohino sopo wohumamontonoho. ²² Sekwo sokunonji nom'ne a'amu An+tumo in+ngkawo'n+ngkuhwone hn'nnonji

nakwo Kilaisimo ufohi'nontani Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humawo'n'ngkiso so'no nakwo Anituye ango ne nto imo'n'imalohwono.

3

Poul kako Anituye hungkuno wopingoso a'amu temtitofo kengo somo lutihwawo'n'ngkiso hweho.

¹ Ngko Pouli'ni Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni ngko sekumne'no impo'angomo humaleno. Hwapingoso ngko a'amu temtitofo kengo sokumo Anituye hungkuno wopingo losetihwawo'n'ngkohe so'no a'amu Jutaso ngkimo impo'angomo into-fanihumentohofofoho. ² Sekwo olo so'no nto upa'n'imentohofoho so'no ngko huno syafisyohono. Anitu sekumne'no hitoho ulofahon'ngki kako yo'mayo wopingo waseloho'mto yonto sekumo losetihwayo'ne syoho loso ntapmmentisofoho. ³ Anituye hungkuno wopingoso hiyaso'mo wo'mojoso ntihwahon'ngki ngko hungkuno losomo huno nimentisofoho. Hungkuno fehohnjoso nto semti'mokiyohofoho. ⁴ Olo iyoswo losomo atofolo lifijoso sekwo huno ole waseyono. Kilaisiye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso kako ujo nto ehontojwan'umentisofoho. ⁵ Hohonta olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso loso Anitu kako a'amu somo mutihwammojofoho. I olohonta Anituye Towahuno Wopingo kako nakwo a'amu Anituye hungkuno uyohojiku'mofolo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnonnji a'amu Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki limotofolo sohwanjimo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁶ Hungkuno wopingo hiyaso'mo wo'mojoso hiloso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo somo upa'n'imentohofoho so'no sekwo a'amu temtitofo kengo soku sekwo'nji nakwo a'amu Juta so'nnonji nakwo temtitofo afa imo'nontani a'apaho afa pa'nyo humalohwono. Yo'mayo wopingo Kilaisiye Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu yo'mayo nakumne'no hwasopeehumentisoso womantanoho.

⁷ Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno wopingoso uyohojiku'mofolo'ne nihwosopo'mentiso so'no ngko oso hungkuno wopingo sohwoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe yokumpohn'nyo ngkimo nisosofito'mentisofoho. ⁸ Anituye hwe moya'mi ne somo ngko enjwa'mo humaleno. Ngko Anituye hungkunomo hwotoho hm'mote hwo'n'imo Anitu kako wopingo ntohofonto nje wonyoso wae yanimo'mentisofoho. I Anitu olo syoho a'amu temtitofo kengo somo kakoe hungkuno wopingo lutihwayo so'no nihwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno wopingo loso olenoho. Yo'mayo yahino wopingoso Kilaisimo weho. U a'amu sikiyo sohwo kako yo'mayoso matipihwononehoho. O'o, a'amu Kilaisimo in'ngkawo'n'ngkiso sohwo kako yo'mayo wonyoangkafoso Kilaisimo wotipema'mtonoho. ⁹ Simo'mo Anitu yo'mayo mtimokumentiso sohwo kako yo'mayo so'no imne'ento huno syafisyonto Jutafe temtitofo so'nji temtitofo kengo kengo so'nji afa imo'n'ifitne'ento hiyaso'mo ho'nahumentisofoho. Oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ne imo'nyo'ne'ento a'amu hopi'nonohino somo huno ehohosisiyo'ne Anitu olo syoho loso ntapmmentisofoho. ¹⁰ Hwapingoso Anitu kako a'amu ahwomomjo somo mokosyohumayo sohwanji ahwomomjo a'amu hopi'nonohino so'njimo kakoe huno wopingo hiyaso'mo wo'mojoso ujo ehontojwahinyo'nefoho. Neso olenoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'nji Anitu kako mekilomokuhumajonto kakoe a'amu ne imokahon'ngki hofiko kakine'no uhu'mokuwo'n'ngkohofofoho. Oso homo somo a'amu ahwomomjo sohwa uhwonontifi hofiko Anituye huno wopingo so'no huno uyohoho. ¹¹ Hohonta a'amu ahwomo'nji hwahon'ji mamti'mokiyo sohonta Anitu ose imne'ento huno syafisyonto nakwoe Hwe Engo Kilaisiye Jisasimo nejapmmentiso so'no ne imo'n'imentisofoho. ¹² Nakwo Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone so'no nakwo Kilaisi'nji ufohi'nontani nakwo Anitumo u'mayo

so'no iyoho monenalofiyoho. Hwapingo Kilaishohwo kako Anitumo u'mayo'ne honingkano hweho. ¹³ Oso'no ngko hungkuno we'e waselimo. Ngko Anituye hungkuno a'amu temtifo kengo sokumo seliwo'n'ingkohe so'no tohino malokwe loso'no sekwo simeho wonyo semo'n'ingkuhwoloho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho. Oso'no sekwo simeho wopingo'nji fohumantokuno.

Kilaishohwo hitoho mikunimposo sejopalofoho.

¹⁴ Nto selohe so'no ngko yo'mayo Anitu kako yoneso'no huno syafisyonji ngko Mpohumne'no hwahopo hwomtame ulohofalokweno. ¹⁵ A'amu nope'nontifi ahwomomo nto simentohofa so'nji nakwo hwahoponjo temtifo hopi'nonohino hn'nnonji nakwo Anitu kako kakoe yofe neso naningkwohweho. Oso'no kako menalimentsifoho. ¹⁶ Olo so'no ngko Mpohwo yo'mayo hwapingo sohune'no jomo ulalokweno. Kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo sekwo simehomo sehulo'ofihwaso'no sekwo kakoe yokumpohn'nyo wonyoangkafo so'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. ¹⁷ Sekwo simeho Anitumo uyivo'n'ingkohofa so'no Kilaishohwo kako sekwo simeho mo'mo humaho. Oso'no kakine'no fisyafisyivo'n'ingkuno. Iyo pmpongo hwahomo'mo unjilofonto yokumpoh'nnyo kemokosyohumawo'n'ingkiso pa'nyoso Anitu kako sekumo hitoho engo sejopalokunjo so'no sekwo huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. ¹⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anituye mehomi hopi'nonohino soku Kilaishohwo simeho nejape so'no huno waseyono. Kilaishohwo hitoho nejapeso yo'mayo hwahoponjo so'njimo ahwomomjo so'nji yakolo'nnyofoho. Nihu'no yokintahoponoho. ¹⁹ Kilaishohwo mikunimposo nejapo so'no nakwo huno nto'no monayohoyohoho. O'o nakwoe hunoso tifofoho. I oso'no sekwo Kilaishohwo yokumpohn'nyo sejape so'no huno nto'no seyo'ne Mpohumo jomo ulalokweno. Oseso Anitu kako sekwoe huyo'mango somo sefo'mahwosi kako pa'nyo wopingo'nohini wasemokumontonoho. Ngko oso hiso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

²⁰ Anituye yokumpohn'nyo engo nakwoe simeho mo'mo syoho nelohofalofoho. Oso'no nakwo nakwoe huno tifo so'nji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ujo so'ne kakoe yokumpohn'nyo hiso engo namokiyo hweho. ²¹ Oso'no nakwo Anituye mehomi hn'nwi yo'mayo wopingo Kilaishohwo Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no uhu'mokuwo'n'ingkuhwone hn'nwi Anituye yofe'nji Kilaishohwo Jisasihohwo yofe'nji nakwo engolopohamo ne'no woho'nomewo'n'ingkuhwano.

4

Nakwo Anitumo iningkawo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo Kilaishohwo a'apaho'nwoho.

¹ Ngko Anituye syoho iwo'n'ingkohe so'no impo'angomo humale sohwo'ni sekumo jomo yokumpohn'nyo selalokweno. Anitu kakoe mehomi hn'nimne'no wonyoangkafo humayo so'no johoho nalimentsiso so'no kakoe yahino wonyoangkafo somo nto'no uningkohwano. ² A'amu hopi'nonohino somo sekwo enjwa'mo pahumno. A'amu somo fo'ma fo'ma ulohofikuji hungkuno hofiyo hofohofahn'no ulimno. A'amuso hofiko wonyo sekumo selohofikujo'no sekwo oso wonyo hiso aku ulohofikutoho. O'o, wopingo'nohini ulohopmno. Simeho finimno. ³ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako simeho afa inyo yahino nejapmmentiso so'no nakwo mtitifo anga'nohino pa'nyo impe hoha nto monakilo'mokumaho. Oseso oso simeho afa inyo yahino ne'no mjimikuno. ⁴ Nakwo Anitumo simeho uyivo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo hinjoho'nwi a'apaho anga'nohino'nwoho. Anituye Towahunoso anga'nohino hweho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi nakwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo so'no Anitu nakumo johoho lonetima'mentiso so'no nakwo oso hiso'no afa'nohino hontohumalohwano. ⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishohwo anga'nohino

hweho. Nakwoe simeho hi'ntnnohino uyo yahinoso Anitu uhwononteso anga'nohino weho. Mijo kiyomayoso Anitu uhwononteso hwapingo neso kenga'nohinofoho. ⁶ Nakwoe Mpohwo anga'nohino sohwo Anituyoho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi kakimo enjwa'mo humentan'ingkuhwoni kako yokintahopo humaho. Kako nakwo'njo ajwopo nohumanto yo'mayo ne'manteso kako wopingo namokuwo'n'ingciso hweho. Kako nakwoe simehomo humaho.

⁷ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nimo Kilais kako kakoe syoho kengo kengo nejaponte so'no kako yokumpohn'nyo hwapingo sohwo oso syoho hiso iyo'neso yokumpohn'nyo nejapmmentisofoho. ⁸ Olo hilo so'no Anituye hungkuno ole nalimento,

Kilais kako songo likafonto ahwomomo apa'no simentiso sohonta kako kakoe a'amu pi'ningoso Seten kako impe intofahumentiso somo isihutofomotasimentisofoho.

Osohonta kako a'amu somo yo'mayo syoho kengo kengo iyoso'no yokumpohn'nyo uyimentisofoho.

Ose nalimentisofoho. ⁹ Oso hungkuno so'no huno wosyofisyano. Kako ahwomomo apa'no simentiso so'no neso pehoto. Olenoho. Simo'mo kako ahwomo mta'ni noponto hwaho ne lopo pmentisoso kako hwahomo'mo a'amu poyo pe'nyofe angomo umentisofoho. ¹⁰ Olo hwe lohwo kako simo'mo hwahomo'mo umentiso sohwo kako aku ahwomo ne nohotimo simentisofoho. Simentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji hwaho ae'mjo yo'mayo hopi'nono Kilaisimo weho. ¹¹ Anituye syoho kengo kengo iyo so'ne Kilais kako a'amu anga'no anga'nohinomo yokumpohn'nyo uyalofoho. Oso yokumpohn'nyoso olenoho. A'amu fisomo kakoe hungkuno uyohojiku'mofone (*apousel*) syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anitu hungkuno jo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo a'amu Anituye hon'ngkanomo t'pemayo'ne a'amu somo ufo'mayo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo so'ne kakoe hungkuno lutihwayo'ne syoho uyalofoho. ¹² Oso yokumpohn'nyo nejopalokunjoso Anituye a'amu neso hofiko kakoe syoho hofiyo ulohofiyo'ne nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo Kilaisiye a'apaho ne hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo anga'no anga'no sosofito'n'ingkuhwasi ufo'mo'nano.

¹³ Kilais kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nejapiwo'n'ingciso so'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo simeho afa unantanoho. U nakwo Anituye hwomumne'no huno afa'nohini wonayimtonoho. Oso hohosohonta nakwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno'nji Anituye huno'nji nakwoe hunomo engo enaofihwoso'no nakwo Kilais pa'nyo sokafo umo'nantanoho. ¹⁴ Osohonta nakwo mehomi pa'nyo mohumanehwono. A'amu mehomi pa'nyoso hintalinyo ifofo mokomoiso hopa mokomoyalofoho. Hofikoe huno somo ehilo'memokomoyalofoho. A'amu afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji selalokwofoso hofiko oso ifofo hopa sekumo umpo'nosetimantife'no yalokwofo. Oso somo sekwo tifi in'ngkakutoho. ¹⁵ Olo, nakwo Anituye hungkuno ne somo ne'no in'ngkohwasi a'amu hopi'nonohino so'nji simeho in'ngkuhwasi Kilais nakwoe mnokino engo'njo sohwoe yahino wop'ngoso nakwoe simeho mo'mo engo wenaomontonoho. ¹⁶ Kilais kako nakwoe mnokino pa'nyo hweho. Nakwo kakoe sife aho yo'mayoso pa'nyo'nwoho. Mnokino sohwo kako a'apaho sohomo huno uyahon'ngki a'apahoso syoho ito'no iwo'n'ngkisofoho. I aho sohwo kako syoho nto'no miyo'manji ajo'miyo sohwa hofiko syoho nto'no mifitnehoho. Oso'no Kilais kako syoho kengo kengo nejapmmentisoso nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi syoho nto'no ihwasi nakwo ufo'mo'nantanoho. Ose ihwasi simeho afa in'ngkuhwasi Kilaisiye a'apaho hn'nwi engo imo'n'ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

Anituye a'amu neso hofiko yahino songo malokwofo.

¹⁷ Olo hungkuno loso ngko Anitumne'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hwahoponjoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohoho oso pa'nyoso sekwo imo'n'ingkutoho. Hofikoe hunoso siki wo'nnyofoho. ¹⁸ Hofikoe huno pikun'nyo so'no sikwo'mjoho pa'nyofoho. Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi huno'masoso hofiko Anitu kakoe songo humayoso momalokuyohoho. ¹⁹ Hofikoe hon'ingkanono wonyo somne'no hofiko wonimango munyofoho. O'o, hofiko hon'ingkanono wonyo somo ikuhufoku'mo'nyofoho. Yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo uyalofoho.

²⁰ Oso yahino hiso Kilais losetihwamentisotaho. Nihu'no awonoho. ²¹ Kilaisiye yahino wopingo so'no sekwo nupa'nontifi oso yahino homo somo tifi in'ingkowahon'ingkofo a'amu Jisasiye hungkuno neso nto losetihwamentohofoho. ²² Oso'no sekwo sekwoe hohontajo yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. Yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo limojoso olenoho. Sekwoe hunomnohoni in'ingkawentifi yo'mayo hi semo'nyoso hon'ingkanono hwasyomo ipesemotamojofoho. Oso hiso sekwoe hunono wonyo semokumojofoho. Oso yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. ²³ Sekwoe hunoso sekwoe simehoso nihu'no songo umonono. ²⁴ Sekwo a'amu soku songo hmno'nimno. Oso a'amu songo soku Anitu kako pa'nyo wasemokumontonoho. Oso a'amu songo hiso wonyo hon'ingkanono nihu'no anefoho. Yahino ito'nohinofoho.

²⁵ Oseso sekwo hwasyo hungkunoso foho'naopmno. Apa'no nolikutoho. Sekwo hungkuno nehopi'nohino fihnimno. Sekwo huno ole seyohi, Nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho. Oso'no hungkuno nehopi'nohino fihnimno. ²⁶ Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'n'ingkuhwoso'no huno nto'no fisyafihupmno. Sekwo hon'ingkanono wonyo ifitnoho. Sekwo sekwoe simeho tohino nowentan'ingkuhwosi mofehi'nyo ikwo'mokoloho. ²⁷ A'amu simeho wonyo umon'iwon'ingkiso osohumo Seten ehunnafiwon'ingkisofoho. Oso'no sekwo Setenimne'no hoku'yo nohwosomputimafikutoho. ²⁸ A'amu yo'mayoso hufo iwon'ingkiso sohwo kako apa'no hufo ihwoloho. O'o, kako syoho wopingo'nohino wotipemano. Oso syohoso kako kakoe aho'nji yokumpohn'nyo ihwosi hamniyoho nomahwosi kako a'amu umofonyo iyo somo ufo'mano. ²⁹ Sekwoe mango mta'ni wonyo hungkuno nolikutoho. O'o, hungkuno wopingo'nohino nom'ne a'amu somo usofitofone filimno. A'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne hungkuno wopingo'nohino filimno. ³⁰ Sekwoe humayo yahino so'no Anituye Towahuno Wopingo simeho tango ifisyimofikutoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo yofe nahwofo'ne nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo yahino wonyo somta'ni nihu'nahone isihutofonemaso sohonta nakwo Anitu'nji wopingo humanefoho. Huno ose nayohoho. Oso'no Anituye Towahuno sohomo simeho tango ukutoho. ³¹ Sekwo olo yahino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, simeho tohino, mango engo, sitofa, oso yahino wonyoso ikutoho. ³² Sekwo a'amu somo simeho uyikuji yahino wopingo'nohino ulohopmno. Kilais sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu sekwoe wonyo wae yasema'mentiso hopaso a'amu fiso hofiko wonyo selohopijo somo hohujo'mo moho'naofikuji wonyo hiso wae hmopmno.

5

Nakwo pomponahopo wohumano.

¹ Anituye mehomi soku Anitu hitoho engo sejap'iwon'ingkiso so'no sekwo kakoe yahino somo tifi fin'ingkamno. Kako pa'nyo hmno'nimno. ² Kilais kako nakumo hitoho engo nejapmmentiso so'no kako nakwoe wonyomne'no kakoe a'apaho wopingoso ihn'nao'mentisofoho. Anitu oso homo somo uhwononto akino wopingo wa'mentiso hopaso kakoe simeho wopingo umon'imentisofoho. Oso yahino wopingo somo fin'ingkamno.

³ Yo'mayo yahino wonyo, a'mohufo, kifosyoho, nom'ne hwafe yo'mayo so'no hi semo'nyo, oso yahino wonyoso sekumo se'mahwoloho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Oso'no a'amu fiso hofiko sekwo'njopo humafikuji oso yahino wonyoso motipemapitnehofo. ⁴ Sekwo wonyo hungkuno nolikutoho. Hwasyo hungkuno syohi'nyo hungkuno wonyoso nolikutoho. O'o, oso yahinoso Anituye mehomimne'maho. Sekwo soku, sekwoe hungkunoso Anituye yofe ho'nomayo'nefoho. Kakimo isamoyoka ujo'nefoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. A'amu kifosyoho'njo sohwa, a'mohufo iwo'n'ngkohofoso, hungkuno wonyo liwo'n'ngkohofoso, a'amu kako ho'yangomnohini syafisyonto woma'mo liwo'n'ngkisoso, oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji Kilaisi'nji siko a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumasiyo sopo m'mopitnefoho. O'o, ni'hu'no awonoho. A'amu yo'mayo ho'yango so'no hi umo'noso sohwo kako ho'yango hiso kakoe Anitu pa'nyo imokinonto ho'yango somne hwomtame ulohofiwon'ngkisofoho.

⁶ Sekwo huno nto'no fisyafihupmno. A'amu oso yahino wonyo somo upe-semotowantife'no yalokwofoso hofikoe siki hungkuno somo tifi in'ngkakutoho. A'amu oso yahino wonyo yontifi Anituye hungkuno somo hwotoho fewon'ngkohofoso somne'no Anitu kako simeho tohino umnonefoho. ⁷ Oso'no sekwo hofiko'nji ejoku'nohumafikutoho. ⁸ Sekwo soku, hohonta sikwo'mjoho'mo humamoto-fokuyoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe pomponahopo sehujamajimasofoho. Oso'no sekwo pomponahopo ne'no humafikuji hano ito'no femoyimno. ⁹ Anituye pomponaho loso yahino wopingo'nji hon'ngkano nto'nohino so'nji hungkuno nehopi'nohino so'nji utihwa'nyopo ujo ejokwojasyiwo'n'ngkisofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingoso ne'no fikuno. ¹⁰ Sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne hon'ngkano tipemafikuji osomo syoho yokumpohn'nyo fikuno. ¹¹ A'amu sikwo'mjoho'mo nohumantifi hohontajo yahino wonyoso iwo'n'ngkohofoso so'nji sekwo ejoku'nohumafikutoho. O'o, sekwo i'waho nto'no fiyimno. Oso yahino wonyoso ne anefoho. Sekwo a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no hungkuno ulikuji hon'ngkano wopingo utihwamno. ¹² Yo'mayo yahino wonyoso hofiko hiyaso'mo iwo'n'ngkohofoso so'no ngko sejo so'no wonimango nn'ngkahon'ngki ifalifaliyo mamti'mokoho yohono. ¹³ Anituye pomponahoso a'amu yo'mayo hiyaso'mo yiwo'n'ngkohofoso somo utihwa'nyopo ujo ehontojwasyiwo'n'ngkisofoho. A'amu fiso hofikoe yahino wonyo hwapingo neso uhwon'ngkuji yahino wonyo somo woho'nofano likuji Anitumo ni'hu'nahone uyantifitikenno. Oso'no uhwonantanoho. ¹⁴ Oso a'amu homo somne'no ta limotofoso ole nalohi, Kiko saho wotnno sohwo, kiko hon'ngkano wonyomo nohumanji, a'amu poyo pe'n'ngkohofoso pa'nyo humawon'ngkino, filikaho. Kilais kakoe pomponaho jije simehomo wolakisyo.

¹⁵ Sekwo sekwoe humayo yahino somne'no huno ito'no fisyafihupmno. A'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo humawon'ngkohofoso hopa nohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu huno'njo humawon'ngkohofoso hopaso fosyohumamno. ¹⁶ Olohonta yahino wonyo pi'ningo engo wo'nnyoponoho. I sekwo soku olopo siki humayo'ne mohumulofoso. O'o, yo'mayo iwo'n'ngkohofoso Anitumne'no fiyimno. ¹⁷ Sekwo Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikuji yo'mayo syohoso ikutoho. O'o, ilofikutoho. Sekwo soku simo'mo Anituye hunoso tipemafikuji tifi yo'mayoso ito'no fiyimno.

¹⁸ Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo n'ngkuji nonilohofikutoho. O'o, oso yahinoso sekumo wonyo wasemokumonte'no yohoho. I oso'no sekwo Anituye Towahunoso nomafikujo'no kako sekumo wosehula'ofono. ¹⁹ Oso'no sekwo nuhu'mokukuji sekwo Anituye hungkuno hnn'ngkuji kakoe yofe ho'nomayo'ne Ta'njo Iyoswo ta'nji filimno. Sekwoe towahunomo yokumpohn'nyo imokiyo'ne haohonta sekwo Hwe Engo Anitune'no syafisyikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso'no tajo angomjo taso

mango mta'ni likuji simeho ajwo mo'mta'ni filulika'ningkuno. ²⁰ Yo'mayo se'maso so'no naningkwowho Anitumo isamoyoka ulimno. Wopingo'nohini se'mahwoso'no isamoyoka nolikutoho. O'o, tango so'nji se'mahwoso'no Anitumo isamoyoka ulimno. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo'nohini nalohofwo'ningkiso so'no isamoyoka ulimno.

A'mu siyoswafe hungkunofoho.

²¹ Sekwo Kilaisiye hungkunomo tifi iningkowalokwofo so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no hwahopo pawomno.

²² Moya'mi sofasi, sekwo sekwoe Hwe Engo Jisas Kilais kakoe hungkunomo enjwa'mo humalofo hopaso sekwo sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. ²³ Hwapingoso peho'neto. Hwe sohwa hofikoe ape sofamo hwe engo imo'nontifi a'musyamo mokosyohumawo'ningkohofihwafoho. Oso hopaso Kilais kako kakoe a'amu ne sofe hwe mnokino engo'njo hweho. A'amu hiso Kilaisiye a'apahofoho. Kilais oso a'amu somo asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso hweho. ²⁴ A'amu Kilaisimo simeho uy'wo'ningkohofoso hofiko kakimo enjwa'mo humalofo hopaso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe.

²⁵ Hwe sohwas, sekwo sekwoe a'musyamne'no simeho epufohi filohopmno. Kilais kakoe a'amu ne somne'no simeho engo uy'mentiso so'no kako hofikine'no poyo pe'nimentisofoho. Oso pa'nyoso sekwo sekwoe a'musyamo simeho uy'imno.

²⁶ Kilais kakoe a'amu ne somne'no poyo pe'nimentiso so'no kakoe hungkuno so'nji mijo kiyomayo yahino so'nji hofikoe huno hofikoe simeho honingkano wonyo ane kiho'maso imokalofoho. ²⁷ Oseso Kilais kakoe a'amu neso hofiko kakoe simanopo lohopyo sohonta hofiko honingkano wonyo nihu'no ane kiho'maso nihu'no wonyoangkafo'nohini lohopyitnefoho. ²⁸ Oseso sekwo hwe sohwas sekwo upa'nimno. Sekwoe a'apahomne'no hitoho selofwo'ningkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Hwe kakoe ape'nji sikoe a'apaho afa inimentisiyo so'no hwe sohwo kakoe apemo wopingo ulohofihwoso'no kako kakoe a'apahomo wopingo ulohofalofoho. ²⁹ Nakwo huno ole nayohi, a'amu kako kakoe a'apahomne'no mangohwa imo'nyoso awonoho. Kako kakoe a'apahomo wosopayo uy'wo'ningkohoho. Kakoe a'apaho nto'no emokosyohumawo'ningkohoho. Oso pa'nyoso Kilais kako kakoe a'amu ne somo wopingo emokosyohumawo'ningkiso hweho. ³⁰ Hwapingoso nakwo Kilaisiye sife aho a'apahonwoho. ³¹ Anituye hungkuno ole nalohi, U hwe fihwo kako kakoe kaningkwowho'ya'umo uliko'mahwosi kakoe ape'nji womokotiku'nanjiyoho. Oseso siko nem'no makotiku'nisosiko siko a'apaho afa umo'nanjiyoho. Ose nalimentisofoho. ³² Oso hungkuno hiso'no nje hunoso olenoho. Hwapingo neso hufa'uyoho. Hwapingo hiyasoso ole, Kilais kakoe a'amu ne so'nji a'apaho afa imo'nalokwofo so'no nelalofoho. ³³ Oso'nohinimaho. O'o, sekwo hwe anga'no anga'nohino sohwa hnnontne'no selalofoho. Sekwo hwe sohwas sekwoe a'apahomne'no hitoho selofwo'ningkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Oso'no sekwo moya'mi sofasi sekwo sekwoe hwehwafe yofefoho'nomapmno.

6

Mehomi so'nji kaningkwowho'ya'u'njiye hungkunofoho.

¹ Sekwo mehomi soku, seningkwowho'ya'uye hungkunomo haloho popmno. Anitu hofiyo ose ifitne'ento limentisofoho. ² Anituye hungkuno ole nalohi, Kiko jije mpohwo na'uye hungkunomo tifi finingkayo. Ose nalisofoho. Olo honingkano hungkuno lomo iningkuso'manji Anitu kako wopingo wakiloho'montonoho. Olo honingkano hungkuno simo'mjo loso hungkuno ne ulinyo hi'njofoho. ³ Ne hiso

olenoho. Kiko hnn'ngkwowho'ya'uye hungkunomo haloho pojo'manji kiko hwaho lopo wop'ngo nohumentan'ngkiji soswo pi'n'ngo engo wokiyakolo'montonoho.

⁴ Sekwo hamn'ngkwowho'yoswasi, sekwoe mehomife hunomo wonyo umokuku-toho. Hwasyo hungkuno nul'ikutoho. Sikoe mehomi somo Anituye hungkuno lut'hwahosi hofiyo mokosyohumahosi hofiko hahn'nyo ifijo'manji hofikoe hon'ngkanomo siko nto'no m'hwajinyo.

A'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sofe hungkunofoho.

⁵ Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwoe hwe engo nose mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwafe hungkunomo enjwa'mo ito'no fosyohumamno. Sekwo simeho hufa'uyo'njo imo'n'ngkutoho. O'o, sekwo hofikoe syoho somo yokumpohn'nyo fiy'mno. Sekwo Kilaisiye hungkunomo tifi in'ngkawo'n'ngkohoho hopaso sekwoe hwe engo sohwoe hungkunomo tifi nto'no fin'ngkamno. ⁶ U sekwo a'amu wonahonife likuji a'amufe hunomo afofo umokano likuji hofikoe timopo syoho yokumpohn'nyo iku-toho. O'o, sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyo kuyoho. Oso sekwo sekwoe hwe engo sohwoe syoho yokumpohn'nyo ifijosos sekwo yahino Anitu umo'n'wo'n'ngkiso somo in'ngkwalokwofo. ⁷ Sekwo simeho wop'ngo'nji sekwoe syoho fiy'mno. Sekwo a'amu hwahoponjo somnohini syoho miyalokuyohoho. O'o, sekwoe Hwe Engo Anituye syoho yalokwofo. ⁸ Sekwo huno seyohoho. A'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu syoho somo mokosyohumaloho so'njimo Anitu hofikoe syoho somo uhwon'wo'n'ngkiso sohwo hofikoe syoho wop'ngo somne'no kako yano ulofiyonefoho.

⁹ Sekwo a'amu syoho selohofiy'wo'n'ngkohoho soku sekwo a'amu homo somo hofiyo mokosyohumamno. Sekwo iyoho limofo yahinoso foho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo Anitu kako ahwomomo humaso sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Kako a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu sikinjo so'njimo uhwononteso afa'nohino uhwon'wo'n'ngkohoho.

Anituye a'amu neso hofiko hwe ikujoho'ne kako mekinosampe yo'mayoso nto'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

¹⁰ Ngko olo hungkuno ae'uyo loso waselimonne'no yohono. Sekwo Anitu'nji makotoku'nnyo soku, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji ufohi'n'imno. ¹¹ Seten kako sekumo yamofoselohof'wo'n'ngkiso so'no sekwo Anituye mekinosampe, yo'mayoso nomaf'kuji yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Seteniye huno wonyo so'nji kakoe yahino wonyo so'nji fongki'nane'no yokumpohn'nyo wolohofano. ¹² Nakwo a'amu hwahoponjo so'nji ikujoho mofongki'nalokuy'hwono. O'o, nakwo Seten'nji towahunowonyo so'nji fongki'nalokuhwono. Towahunowonyo hiso hofiko a'amu sikwo'mjohomo humaloho somo yokumpohn'nyo mokosyohumaloho. Hofiko hwahopo emoyont'fi ahwomomo emoy'wo'n'ngkohofofoho. ¹³ Oso'no sekwo Anituye mekinosampe, yo'mayoso olhonta mapmno. Ose maf'kuji yo'mayowonyo i'mofap'hwosono sekwo yokumpohn'nyo lohof'kuji Seten'nji towahunowonyo so'nji ikujoho fongki'n'ifijosos sekwo hofikimo nuyakolopitnnefoho. Nuyakolof'kuji yokumpohn'nyo ne'no lohopotnnefoho.

¹⁴⁻¹⁷ Oso'no nto'no esyohumayo yahino so'no nakwo huno wosyof'isyano. A'amu kako mango hwamo wafongku'mo l'hwosi kako kakoe mekinohwa, sampehwa, omoyohwa, nomahwosi yokumpohn'nyo waloho'montonoho. Mango sohwa hofiko oso hwe huhwo sohomo wofonjosyano likuji me f'ifijosos mupolopitnnefoho. Hwap'ngosokako nto'no esyohumunyo hweho. Oso pa'nyosos Seten nakumo ikujoho monafongkiso'ne ito'no wesyo humano. Nakwoe sampe, mekinosampe, omoyo, yo'mayoso olenoho. Hungkuno nehopi'nohino wolano. Hwasyo hungkuno molanehwono. Oso hungkuno neso sekwoe ahuloho pa'nyofoho.

Hon'ing'kano wop'ing'noh'ini uyano. Wonyo hon'ing'kano ihwaloho. Oso hon'ing'kano wop'ing'noh'inoso sekwoe swokinoponjo ikujoho mel'ikosaf' pa'nyof'oho.

An'ituye hungkuno wop'ing'no a'amufe s'meho pompengo if'sy'mof'one'neso wolut'ihwano. Oso hiso sekwoe s'ife manji'mof' pa'nyof'oho.

Seten'ye yo'mayo tango ne'maso so'no An'itu kako nefe'mayo'ne so'no s'meho hi'ntnnono uyano. Oso s'meho hi'ntnnono hiso nakwoe sampe pa'nyof'oho.

Nakwo An'itu asomo net'mayo'ne so'no huno wosyof'syano. Oso nakwoe sohwo ho'yo pa'nyof'oho.

An'ituye hungkuno so'no huno nto'no wonayono. Oso An'ituye hungkuno hiso nakwoe hwakuhwajo hosimno pa'nyof'oho.

Kakoe Towahuno Wop'ing'no sohwo hungkuno lomne'no wonet'ihwamtonoho.

Yo'mayo mel'ikosaf' hiso sampe mekino yo'mayo pa'nyoso nto'no wesyo'humano.

¹⁸ Mpohumo jomo ne'no ulimno. Kakoe Towahuno Wop'ing'ofe yokumpohn'nyo sejap'hwoso'no An'itumo jomo ulimno. Nto'no fohontohumamno. Piso'mo'nyo ikutoho. Sekwo An'ituye a'amu ne somne'no engolopohamo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹ Sekwo Mpohwo An'itumo ngkimo n'ifo'mayo'ne jomo ole ulimno. An'itu kako kakoe hungkuno nje mangomo ho'nansy'ihwoso'no ngko iyoho iyo yahinoso monje yasy'mo An'ituye hungkuno wop'ing'oso a'amufe hunomo ehohosasiyo'ne ulimo. Oso hiso'no sekwo Mpohumo ngkine'no jomo ulimno. ²⁰ Ngko a'amumo An'ituye hungkuno lut'ihwawo'n'ingkohe hwo'nyoho. Oso'no ngko impo'angomo humaleno. Olopo nohumah'mo iyoho miyo'njo i'mo An'ituye hungkuno a'amu somo lut'ihwawo'ne sekwo Mpohumo jomo ulimno.

Hungkuno ae'uyof'oho.

²¹ Tikikos nen'ing'kwa'wehwo An'ituye syoho ulohof'iy' wop'ing'no sohwo kako nose'mahwosi yo'mayo ngkimo n'ima'maso so'no yoloho wasel'monte hweho.

²² Oso'no ngko kakimo sekuyepono lihwojalokweno. Kako nakwoe humayo so'no sel'hwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosof'ito'montonoho.

²³ Nan'ing'kwowho An'itu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko'monta'i sekwoe s'meho pompenjiyo semokohosi sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofo so'nji s'meho hi'ntnnono engo uyo so'nji wosejopanjiyo. ²⁴ A'amu nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'mo hitoho ulofoso mus'kwajiyo'njo iwo'n'ing'kohof' osomo An'itu kako wop'ing'no uloho'montonoho. Ngko Pouli'ni hungkuno hiloso mt'i'mokohono. Osohopeho.

Filipai

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Filipai somne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'iwenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopol'ikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Filipai somne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwaho Yulop hohnta'ni tajo ango i'mofapeso ango Filipai sopo kaki'no ifawo'mentisofoho. Oso tajo ango hiso Poul ul'ika'mentisofoho. Poul olo iyoswo mt'i'mokiyo hwap'ngoso olenoho. Poul kako impo'angomo humentan'ngki a'amu Filipainjoso kakimo ufo'mayo'ne hamniyoho uyahot'imentohofoso'no Poul kako isamoyoka ul'monto mt'i'mokumentisofoho. Oso hamniyoho hiso hwe anga'nohinohumo uyahot'imentohofofoho. Kakoe yofeso olenoho. Oso Epeef'loutaitas'yoho. Oso hwe Epeef'loutaitas huhwo sohwo Poul'i'nji Loum no-humanji oso hwe huhwo sohwo kako mnokino t'ipemahon'ngki Poul oso hwe huhwo sohomo kakoe ango Filipaine'no asomo uhwaj'monto oso iyoswo so'nji mt'i'mokuyahot'imentisofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno s'imo'mjoso olenoho. S'imonyofoho. (Hungkuno hiso Filipai sohe engo 4 hon'ngkano we'e 4. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Poul kako Loum impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofu lihwasu t'ifi un'ngkohwano.

¹ Sekwo Anituye a'amu soku ango Filipai humawo'n'ngkohoho somne'no ngko Poul'i'nnonji Timouti'nji nekwo Hwe Engo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwoya'i olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwayo. Sekwo Hwe Engo Jisas Kilais oso hune'no simeho uy'wo'n'ngkohoho so'nnonji a'amu sekumo semokosyohumayo'ne uhwasopo'mentohoho sohwanji a'amu Anituye syoho somne'no sefo'mawo'n'ngkohoho sohwatnne'no semti'mokiyalokuhwayo.

² Mpohumo olo'no jomo ul'wo'n'ngkuhwoyo. Nan'ngkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko'monta'i siko sekumo wop'ngo selohofohos'i sekwoe simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho. Oso'no jomo ul'wo'n'ngkuhwoyo.

Poul kako Anitumo isamoyoka ul'imentisofoho.

³ Ngko sekumne'no huno syasyefisyontne s'ikuno somo ngko nje Anitumo isamoyoka ul'wo'n'ngkohono. ⁴⁻⁵ Hwap'ngoso sekwo Anituye hungkuno s'ikuno s'imo'mjo upo'noma'mentohoho somta'ni sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngo a'amumo ujo'ne syoho somne'no nifo'ma'mop'wo'n'ngkohoho kuyoho. Oso'no ngko Anitumo sekumne'no jomo ul'wo'n'ngkohe sohonta ngko s'imonyo iwo'n'ngkohefoho.

⁶ Ngko huno ole nto niyohi, Anitu kako sekwoe simeho mo'mo syoho wop'ngo ema'mentiso sohwo oso syohoso ne'no mji'mop'hwosi sekwoe hon'ngkano wop'ngo imokuhwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako asomo poso sohonta Anitu oso syoho wop'ngoso mo'wo wesojwamo'montonoho. Sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo humant'fitne kuyoho. ⁷ Ngko simeho sejopalokweno. Ngko sekumo hitoho sejopalokweso ito'nohinofoho. Hwap'ngoso ngko impo'angomo mohumayo sohonta ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngoso a'amu somo ulonji hungkuno hiso'no a'amu ngkimo ntohon'ngkahon'ngkofi ngko aku hungkuno ulahon'ngko hungkuno hiso yokumpohn'nyo imo'n'imentisofoho. Oseso hungkuno nehopeho nt'imentisofoho. Oso hohosohontajo so'nji olohonta ngko impo'angomo humale lohontajo'nji sekwo ngkimo nifo'ma'mop'wo'n'ngkohofofoho. Sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofont'ifi ngkine'no syon'ifisyont'ifi Mpohumo ngkine'no jomo

ul+wo'n+ingkohofofoho. Oso'no sekwo ngko'nji majopohi'nontani nakwo Jisas K+lais+ye hungkuno wop+ngoso a'amumo lut+hawawo'n+ingkuhwoni'nwoho. Ose humentan+ingkuhwoni An+itu kako kakoe wop+ngoso nalohof+wo'n+ingkiso hweho. Oso'no ngko sekumne'no simeho wop+ngo n+mo'n+ingkohoho. ⁸ An+itu kako nje simehomo t+mo uhwon+wo'n+ingkisofoho. Oso'no kako olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Oso ngko sekumne'no n+mo'nantokunjoso nehopi sejopalokweso nakwoe Hwe Engo Jisas K+lais mta'angofoho. Oso'no Jisas kako sekumne'no sejopalokuso hopa ngko sejopalokweno. Oseso ngko ole n+mo'n+imojoso wasehon+monne'no yohono.

⁹ Mpohumo sekumne'no jomo ulalokwe loso olenoho. Sekwo An+itu'nji a'amu nom'ne'ntnne'no hitoho selofalokunjoso engo imo'n+ingkuhwasi ne'no mji+mop+hwosi m+kun+imposo engo umo'nono. Oso'nji sekwo An+itumne'no huno engo t+pemaf+kuji yo'mayo yahino so'no huno ito'no f+syaf+hupmno. ¹⁰ Ose syaf+sy+kuji yahino wonyoangkafo'nohino somo huno syaf+sy+kuji osomnohini uy+imno. Oso'no Mpo-humo sekumne'no ulalokweno. Ose ifijo'manji sekwo hon+ngkano wonyo ane'njo imo'n+ingkuji Jisas K+lais kako a'amufe hungkuno ikwolofone s+kuno somo kako ole selonefoho. Sekwo wop+ngo'nohini kuyoho. Wonyo hon+ngkano ane'njo kuyoho. Ose selonefoho. ¹¹ Ou, sekwo olopo nohumaf+kuji Jisas K+lais kako'nohino kakoe yokumpohn'nyo sejap+hwosi sekwo hon+ngkano wop+ngo'nohini uyant+feho. Oso hohosohonta sekwoe humayo wop+ngo'nohino somo a'amu nosehon+ngkuji An+ituye yofe engo noho'nomaf+kuji An+itumo isamoyoka ulant+feho.

Poul kako impo'angomo humayo so'no a'amu pi'n+ngo engoso Jisasiye hungkuno upa'n+imentohofoho.

¹² Nje a'amu soku, ngko impo'angomo humale so'no sekwo huno ole sey+hwoholo. Jisasiye hungkuno wop+ngoso impo'angomo into'naweho. Ose syaf+sy+kutoho. O'o, yo'mayo ngkimo tango n+mahonjoso a'amu pi'n+ngo engoso hof+ko Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. ¹³ Ngko impo'angomo humale kalohi nakwoe hwaho mokosyohumayo Sisa oso hwoe a'amu nehontohumayo hopi'nonohino sohwanji nom'ne a'amu olopo humalofa sohwantnne'no Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. Hof+ko huno ole uyohoho. Ngko Jisas K+lais+ye syoho ulohofiy+wo'n+ingkohe so'no impo'angomo humaleno. ¹⁴ I ngko impo'angomo humale so'no a'amu An+itumo simeho hi'ntnnono we'e uy+wo'n+ingkohofoso hof+ko impo'ango somne'no iyoho ko un+ngkahon+ngki hof+ko ngkimo nohon+mentohofa so'no hof+ko iyoho munyofoho. Oso'no hof+ko An+itumo simeho hi'ntnnono engo uyont+fi kakine'no yokumpohn'nyo humalofa. Oso'no hof+ko a'amu somne'no iyoho miyo'njo yont+fi An+ituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

¹⁵⁻¹⁶ A'amu fehohnjo huno wop+ngo'njoso hof+ko An+ituye yofe ho'nomayo'ne Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo. Oso a'amuso hof+ko olo so'no huno uyohoho. Ngko Poul+ni olo impo'angomo humaleso Jisas K+lais+ye hungkuno ito'nohino l+wo'n+ingkohe so'no An+ituye hungkuno yokumpohn'nyo sosofitofosyohu-mayo'ne impo'angomo humaleno. Oso'no hof+ko ngkine'no hitoho ulofahon+ngki hof+ko An+ituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

I a'amu nom'ne fehohnjoso hof+ko nje syohomme'no simeho wonyo umo'n+ngkahon+ngki nje yofe monje yanisyont+fi hof+ko hof+koe yofe ho'noma'nyo'ne K+lais+ye hungkuno nom'ne a'amumo nto'no mulalokuyohofa. ¹⁷ Oso'no hof+koe hunoso nto'nohini'maho. O'o, hof+ko ngkimo woniyokolofant+fi hof+ko ngkimo tango wontopant+fi yont+fi hof+ko An+ituye hungkuno nto'no mulalokuyohofa. ¹⁸ Huno ose ko syof+syahon+ngkofi ngko s+monyo yalokweno. Hwap+ngoso a'amu hof+koe yofe ho'noma'nyo oso hwanji a'amu An+ituye yofe ho'nomawo'n+ingkohofa sohwanji

hofiko Jisasiye hungkuno ho'nim+wahonjo so'no ngko simonyo yalokweno. Oso hiso olohonta'nohinim'aho. O'o, ne'no wamjimo'nimontefoho.

Ngko olo hwaho lopo songo humaleso Jisasi'nji humalohwoyo.

¹⁹ Olo hiso'no ngko huno niyohoho. Sikuno huhwo huhwi sekwo Anitu ngkimo nifo'mayo'ne jomo ulahonngkofi Jisas Kilaisiye Towahuno nisosofitofahonjo so'no yo'mayo tango niman'teso ngkimo wopingo ntohofantofoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ²⁰ I ngko olo so'no nimo'nngkohoho. Ngko yo'mayo imeso ngko wonimango mannenehoho. O'o, ngko Jisas Kilaisiye hungkuno so'no yokumpohn'nyo loho'mne hopaso yokumpohn'nyo ne'no waloho'monnoho. Yo'mayo syoho Anitu ntap'iwonngkisoso ito'nohini uyimonne'no yohono. Olohonta'nji yo'mayo im'eno Jisas Kilaisiye yofe engo imon'nenji yalokweno. Ihwoni, ngko poyo pe'nimo, u songo humahm'me'no ngko ole'no nimo'nngkohoho. Ngko Jisasiye yofe wohonoma'monnoho. ²¹ Nje hunoso olenoho. Ngko songo humaleso ngko Jisasi'nji songo humaleno. Oso wopingofoho. I oso'no ngko poyo pe'nimo Jisasi'nji Anitu'njopo humayoso oso yakolo'nnyofoho. ²² Oso'no ngko huno hufa'u'njo hwo'nyoho. Simomjoso olenoho. Ngko olo hwaho lopo humahm'mo Anituye syoho imeso ne engo mjimo'nimwesoso oso wopingofoho. Oso'no ngko pipi imnehono. ²³ Olo hilo so'no ngko sim'eho hufa'u'njo hwo'nyoho. Ngko nope'nime'no Jisasiye ahwomomjo ango sopo humayoso olo hwaho lophonjo humayo somo yakolo'nnyofoho. ²⁴ I oso'no ngko poyo pe'nime'no ngko sekumo pipi sefo'mamnehono. Oso'no ngko sekwo'nji humahm'mo sefo'mayo oso wopingofoho. ²⁵ I ngko oso hiso'no sim'eho hi'ntnnono uyonji huno ole niyohi, Ngko sekwo'nji humahm'mo Anituye syoho ne'no mjimhwasi sekwoe sim'eho hi'ntnnohino uyoso engo imonngkuhwo'so'no sim'eho wopingo mikunmposo wasemo'nimontonoho. ²⁶ Oseso ngko sekumo apa'no se'mahonimo sekwo ngkine'no simonyo ikuji sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yofe wohonomantifeho.

A'amu Filipai so'nji Pouli'nji nomajoku'nngkuji Jisasi'mne'no tohino womantifeho.

²⁷ U, ngko sekumo mose'maso'njo ime sohonta sikuno huhwo huhwi sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno tifi inngkakuj wopingonohini fosyohumamno. Ose ifijomanji ngko sekumne'no hungkuno upa'nimaleso olenoho. Sekwo sim'eho anganohino so'nji nomajoku'nngkuji sekwo Anituye hungkuno a'amu somo luti'hwafikujo'no hofiko Jisas Kilaisimo sim'eho hi'ntnnono uyantifeho. A'amu fehohnjo Anituye hungkuno nakwolaho selikujo'no sekwo yokumpohn'nyo ne'no lohofikuji kakoe hungkuno ne'no wolutihwantifeho. Oso'no upa'nimo. ²⁸ Sekwo oso pa'nyo nomajoku'nngkuji sekwoe mango sohwanne'no iyoho masenonehoho. O'o, sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Ose ikujo'no mango sohwa hofiko nosehonngkuji huno ole uyono. Nakwo tikanomne'nwoho. Hwapingoso Anitu kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumentanngki uhwonalokuhwono. Oso hunoso Anitu kako sekwoe mango sohwo uyimontonoho. I sekwo huno ole waseyono. Anitu kako sekumo sefo'mawonngkiso sohwonji sekwo kako'nji songo ne'no humantokutne kuyoho. ²⁹ Sekwo a'amu Anitu'nji makotiku'nyo sokumo Anitu yahino hufa'u sekwoe sim'eho wopingo semokiyo'ne sejapmentisofoho. Nom'ne angano sejapeso olenoho. Sekwo Kilaisiye yokumpohn'nyo sefo'mayo'ne somo sim'eho hi'ntnnono uyalokwofo. Nom'ne sejopalokunjoso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisimne'no tohino womantifeho. ³⁰ Hohonta ngko sekwo'nji humamenthe sohonta sekwo ngkimo nto nohonim'entohofofoho. Ngko Anituye hungkuno a'amumo ujoso'no ikujoho pa'nnggo syoho yokumpohn'nyo imotefoho. I olohonta sekwo uponalokwofo. Ngko oso pa'nyo ne'no yonji olohonta tango ne'no malokweno. Sekwo olo so'no huno waseyono. Sekwo ngko'nji majopohinim'entihwone

so'no Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontani yo'mayo tangoso hinjoho'nimo ne'malofoho.

2

Nakwoe yofe monje esyihwasi nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalofono.

¹ Sekwo Kilaisi'nji makotiku'nyo so'ne yokumpohn'nyo lalohokwofo. Jisas Kilais sekumne'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwoe simeho wopingo lasemo'ninkohoho. Anituye Towahuno Wopingo sekwoe simehomo humentanngki kako'nji simeho afa inontifi kakoe hungkunomo tifi linngkwalokwofo. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofahonngki sekwo hofikine'no hitoho laselokwoho. ² Sekwo eno ntifijo'manji sekwo huno anga'no inngkuji simeho afa inngkuji sekwo nje simeho wopingo wonimokantifeho. Oso'no sekwoe simehoso anga'nohino'nji fosyohumantokuno. ³ Sekwo huno sekumne'nohini syafihu'nngkutoho. Yo'mayo yahino wonyo so'njo sekwoe yofe ho'noma'nyo'neso foho'naopmno. Sekwo yokumpohn'nyo imo'nngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawomno. Sekwo nom'ne a'amufe honngkano wopingo somne'no huno ole syafisyikutoho. Nakwoe yahinoso hofikimo yakolo'nnyofoho. Ose syafisyikutoho. ⁴ Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe yo'mayo yo'mayo osomnohini syafisyikutoho. O'o, nom'ne a'amu somne'no syafisyikui ufo'mapmno.

Kilais kakoe yofe monje ehinngkahonngki Anitu kakoe yofe hiso ho'nima'mentisofoho.

⁵ Oso yahino wonyoangkafo Jisas Kilais imentiso pa'nyoso sekwoe huno afa'nohini inngkuji tifi finngkamno. ⁶ Jisas Kilaisiye yahinoso olenoho.

Jisas kako nakwoe hwaho lopo mape sohonta kako Anitu nehwo humamentisofoho. I oso'no Jisas kako oso yofe engo hwofilo'nnyo somne'no mosyafisiyo'njo yonto yofe osomo yokumpohn'nyo mokemokosyohumamentisofoho.

⁷ O'o, nihu'no awonoho. Jisas kako Anituye humayo so'nji yofe engoso yokumpohn'nyo engo so'nji nuliko'manto a'mu hwahoponjosi aswo ma'mentiso sohwo Jisas kako yofe engo ane pa'nyo'njohwo imo'nimentisofoho. Kako syoho ulohofiyi pa'nyo imo'nimentisofoho.

A'amu hwahoponjosi uhwonimentohofoso a'amu hwahoponta'angohwo pa'nyo uhwonimentohofofoho.

⁸ Jisas huhwo sohwo kako kakoe yofe engo monje yasyonto kanngkwohwoe hungkunomo haloho po'miwento kakoe pe'nyo so'no eno ulonto pe'nimentisofoho.

Kakoe pe'nyoso a'amu honngkano wonyo'njoso pa'nyoso iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho.

⁹ Anitu uhwonimentisoso Jisas kakoe yofe monje nto ehinngkahonngki uhwononto oso'no Anitu Jisas kakoe yofe yokintahopo ho'noma'mentisofoho.

Oseso Anitu kako yofe nom'ne a'amu somo hwofilo'nnyo uyimentisofoho.

¹⁰ Jisasimo Anitu kako oso yofeso uyimentisoso a'amu ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji a'amu poyo nto pe'nimentohofoso so'nji Jisasimne'no hwomtame ehumafikuji kakoe yofe ho'nomapitne'ento Anitu yofe engoso uyimentisofoho.

¹¹ A'amu hopi'nonohinofe mampahoso ole ho'nonefoho.

Jisas Kilais sohwo kako nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulikuji nanngkwohwo Anitu huhwo'njiye yofe yokintahopo ne'no waweno.

Nakwo a'amufe pomponaho lopo wohumano.

¹² Oseso nje a'amu soku hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo nje mampahomo nupa'nontifi tifi nningkapmentohofofoho. I olohonta ngko

sekwo'nji mohumayo'njo kengopo humentani'mo sekwo nje mampahomo tifi ne'no nningkapmno. Anitu sekumo asomo setimayo so'no huno syafisyikuji kakine'no syoho yokumpohn'nyo fiymno. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye simeho tango ifisyumofanoho likuji sekwo iyoho seningkuhwoso'no Anitumo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹³ Nakwo huno nayohoho. Anitu nakwoe simeho mo'mo syoho yalokunjo so'no Anituye simeho wopingo umo'nyo'ne yo'mayo syoho ifitne'ento limentiso so'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nejapihwoso'no kakoe syohoso uyantanoho. Anituye hungkunomo tifi iningkayo'ne hunoso Anitu kako nejapowo'ningkisofoho.

¹⁴ Yo'mayo syoho kiko fiyo kilwo'ningkohoho so'no kiko wonyo hungkuno ulohotoho. Yoka ulohotoho. O'o, oso yahino hiso foho'namofo. Sekwo yo'mayo hopi'nonohino iwo'ningkohofoso simeho wopingo'nji fikuno. ¹⁵ E'wa, sekwo oso hiso ifijo'manji sekwo Anituye mehomi soku olo hwaho loponjo a'amu honingkano wonyo pi'ningo'njo lopo nohumentaningkuji sekwo honingkano wonyo ane wopingo'nohini uyantifeho. Oseso a'amu nom'ne nosehoningkuji sekwoe yahinoso wonyofoho masel'fitnehoho. Sekwo a'amu Anitu'nji humalofo soku a'amu olo hwaho lopo sikwo'mjo ho'mo humalofo somo sekwo hntokwaliyo pomponaho hopa liswahoningkuji ¹⁶ oso sekwo Anituye hungkuno songo ne'no humayo'neso hungkuno woluthwantifeho. Ose'manji Jisas Kilaisiye Sikuno Engo somo ngko sekumne'no simonyo uyimonnoho. Hwapingoso yo'mayo syoho sekumne'no siki imentohe'maho. O'o, syoho homo somo ne into'nowentaningkuhwososo uhwonimonnoho. Oso'no ngko sekwoe yofe woho'noma'monnoho.

¹⁷ A'amu Anitune'no yahu sojopo fonjokisasyiwo'ningkohoho hopaso sekwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyontifi sekwoe simeho, huno, afa inontifi yo'mayoso Anitumo uyimentohofofoho. Oso hopaso sekwo ngkine'no simonyo ifijo so'no nje honiyoso hofiko wofonjonisihumantifitikenno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso hiso imo'ningkuhwoso'no'manji nje simeho wopingo wanimo'nimontonoho. Oso'no olo simeho wopingo hiso ngko sekumo womotasefohi'nimonne'no yohono. ¹⁸ Oso pa'nyoso sekwo ngkine'no simeho wopingo wasemo'nono. Nakwo nufohi'ningkuhwasi simeho wopingo wonamo'nimontonoho.

Poul kako Timouti sohwoe hungkuno mt+'mokumentisofoho.

¹⁹ Ngko sekwoe angopono Timoutimo lihwatimne'enji Hwe Engo Jisas Kilaisimo jomo ulalokweno. Kako oso hiso'no honingkano somo hwosampesoso ngko we'enepe woli'hwatimonne'no yohono. Timouti kako nose'mahwosi ngkimo asomo noni'mahwosi sekwoe hungkuno yo'mayo se'maso so'no wantimontonoho. Ngko nupa'nimo sekwoe hungkuno hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. ²⁰ Timouti huhwo sohwo kako sekwo'nji simeho afa inalokwofo sohwo nom'ne a'amu kako pa'nyo sohwo olopo mohumuyoho. O'o, Timouti'nji nekwoe simeho sekumne'no afa inowo'ningkuhwoyo. ²¹ A'amu nom'ne sohwa hofiko Anitumne'no simeho nto iwolo'mokumentohofoho sohwa hofiko hofikoe huno syohomnohini syafisyiwo'ningkohofofoho. Hofiko Jisas Kilaisiye syoho somne'no huno mosyafisiyo'njo yowo'ningkohofofoho. ²² Oso'no sekwo huno seyohoho. Timouti sohwo kako hwe wopingo hweho. Mehomi sohwa hofiko homningkwowosamo ufo'mawo'ningkohoho hopaso Timouti sohwo Jisas Kilaisiye syohomne'no nifo'mawo'ningkiso hweho. ²³ Ngkimo yo'mayo ni'mane so'no huno nihwoso'no Timoutimo woli'hwatimo. ²⁴ Ngko sekwoe ango sopo se'mayo'ne Anitu honingkano nimofiyo'ne jomo ulalokweno. Ngko honingkano nonimofihwoso'no ngko sekumo we'enepe wose'ma'monnoho.

Poul kako Epeefiloutaitas sohwoe hungkuno mt+'mokumentisofoho.

²⁵ Ngko huno ole niyohi, ngko neningkwa'wehwo Epeefiloutaitas sekwoe ango pone'no wolihwatimo eso huno niyohoho. Kako ngko'nji Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ingkuhwoyo hweho. Hohonta sekwo kakimo ngkiyepono uhwatimentohofihweho. Oseso kako sekune'no ngkimo nifo'mawo'n'ingkiso hweho. ²⁶ Sekwo Epeefiloutaitas mnokino engo tipema'mentiso so'no upa'n'imentohofa so'no kako huno pi'n'ingo syasyefisyonto wasehonimonte'no yalofoho. ²⁷ U nehopi. Kako mnokino engo tipemanto wape'n'imonto imentisofoho. I oso'no Anitu kakine'no hitoho ulo'mentisoso kako mape'n'immentisofoho. Oso hitoho hiso kakine'nohini ulo'mentiso'maho. O'o, ngko huhwo'nnontne'no ulo'mentisofoho. Anitu kako ole limento, Poulimo tango nom'ne nom'ne u'manohonto Epeefiloutaitas wopingo umokumentisofoho. ²⁸ U nje simeho wopingo nimo'n'ingkahon'ngki sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Kako sekumo apa'no se'mahwoso'no uhwon'ngkuji sekwoe simeho wopingo wasemo'n'imontonoho. Oso'no nje simehoso nohayo wanimontonoho. ²⁹ Sekwo kakimo nuhwon'ngkuji sekwo Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo simeho wopingo uyikuji utimamno. Sekwoe a'amu Epeefiloutaitas oso hwoe yahino'njo pa'nyo sohwo uhwon'ngkuji osohwafe yofeso foho'nomamno. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo'no foho'nomamno. ³⁰ Sekwo ikanopo humantifi Poulimo pipi ufo'mane'entifi Epeefiloutaitas uhwatimentohofofoho. Kako ngkimo nonimanto kako Jisas Kilaisiye syohomnohini huno syafisyonto kako we'enepe wape'n'imonto imentisofoho. A'amu oso pa'nyo sohwo hofikoe yofe foho'nomamno.

3

A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo oso a'amu sohwo kako a'amu ne hweho.

¹ Nje a'amu soku, ngko hungkuno sekune'no mti'mokalokwe loso wesojwao'mneso olenoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no simonyo fiyimno. Ngko olo hungkuno apa'no selalokwe so'no piso'mo'nyo manningkiyohoho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho.

² Sekwo a'amu hwasyo liwo'n'ingkohofa sohwanne'no i'waho nto'no fiyimno. Hofiko sekumo hofikoe hon'ngkano hohontajo somo upesemotowantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo hwe sohwasimo sekwoe a'apahoso sihu wosekolofantife'no yalokwofo. ³ A'amu huhwo sohwa hofiko sihu kolo'n'iwon'ingkohofa sohwa hofiko hofikoe hwasyo hungkuno ole losetihwalokwofo. Sekwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hwe sohwa a'apaho sihu kolo'n'ifijo'manji Anituye a'amu ne umo'nantifeho. Oso hwasyo hungkuno losetihwalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi kakoe Towahunonji nohumentani Anitu ne sohune'no hwomtame yihumawo'n'ingkuhwone'nwoho. Oso yahino hiso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo yakolo'nyofoho. Jisas kako nakumo naloho'mentiso so'no syafisyontani oso hiso'no isamoyoka uliwo'n'ingkuhwone'nwoho. Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo Anituye a'amu ne imo'nyoso mmo'nanehwono. ⁴ Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo u yo'mayo yofe mokosyohumasoso u yo'mayo syoho yososo oso hiso Anituye a'amu ne imo'nyo'neso nifo'mantontentesi ngko nom'ne a'amu sohwo nuyakolohm'nesohilo. I oso'no ngko nje yofe noho'noma'nimnesohilo. ⁵ Hwap'ngoso olenoho. Nje na'u ngkimo aswo nimahon'ngki sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune i'mofopahon'ngki nje a'apahomo hofiko sihu nikolo'mentohofofoho. Ngko a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Mpenyamin'ye temtitofa mta'ango hwo'nyoho. Ngko Hipilu hungkuno'njo hwo'nyoho. A'amu Juta sohwo yahino hopi'nonohino somo in'ngkamote hwo'nyoho. Ngko a'amu Falisi imo'nonji hofikoe hon'ngkano hungkunoso hopi'nono aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'imentohefoho. ⁶ Ngko a'amu Juta sohwo yahino so'no

nimo'n'ingkahon'ngki a'amu Jisas Kilaisimo in'ingkawo'n'ingkohoho somo fonjahumotefoho. A'amu Jutafe hon'ingkanano hungkuno somo in'ingkayo so'no nohon'ingkuji wontantife kiko hon'ingkanano wonyo ni'hu'no ane hwosoho. ⁷⁻⁸ Yo'mayo hohontajo ngko yahino wop'ingo imote so'no yofe engo nomanji, Wop'ingo hwo'nyoho, ko hnononji Jisas Kilaisimne'no huno ito'no niyahon'ngki hohontajo yahino sikinjofoho. Kilais Jisas kako nje Hwe Engo sohune'no huno t'pemanji oso hune'nohini ngko huno niyohoho. Kako ne'njo hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no ngko yo'mayo yahino wop'ingo so'no syafihu'moteso yahwoyoho pa'nyofoho lonji Anituye a'amu ne imo'nyo'neso monifo'manehoho. O'o, Jisas Kilais kako ntoho'mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanji ⁹ ngko Jisas Kilaisimo ufohi'n'imentohefoho. Yo'mayo hon'ingkanano hungkuno somo hofiyo'no in'ingkamote so'no Anitu kako kiko wop'ingo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umenthe so'no wop'ingo hwosoho ose nt'imentisofoho. ¹⁰ Ngko olo anga'nohino loso'no nimo'n'ingkohoho. Jisas Kilaisimne'no huno nto'no syafisyi'mo oso Jisas lika'mentiso sohontajo yokumpohn'nyo ma'mentisoso sikuno huhwo huhwi wonifo'ma'montonoho. Oso'nji Jisas kako tohino ma'mentiso so'nji ngko kako'nji majopohi'n'ingkonono. Jisas kako poyo pe'nyo so'no iyoho munyo'njo yonto pe'n'imentiso hopaso ngko ne'no nohumahm'mo poyo pe'nyo so'no iyoho mann'ingkohoyohoho. Oso'no nimo'n'ingkohoho. ¹¹ Ngko ose i'mo Jisas apa'no ntikafo so'no wohontohumamonnoho.

Poul kako mjake'we hnyo somjo hohwafo somo i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo imentisofoho.

¹² Ngko ole masel'mnehono. Ngko hon'ingkanano wonyo ane'njo Jisas Kilais pa'nyo nto imo'n'ingkohono. O'o, ose masel'mnehono. I oso'no ngko Jisas pa'nyo umo'n'imonne'no syoho engo yalokweno. Jisas kako ngkimo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne nto nima'mentiso so'no ngko Jisas pa'nyo umo'n'imonne'no syoho yalokweno. ¹³ Nje a'amu soku, ngko Jisas hon'ingkanano wonyo ane'njo pa'nyo nto imo'n'ingkohono, ose mosyofisyalokuyohono. Yo'mayo imote so'nji yo'mayo ni'ma'mentiso so'ntnno in'ingo mofonji huno mosyofisyalokuyohono. O'o, oso noho'nasyonji olo'nohini syofisyalokweno. Yo'mayo tifi no'mo ma'mne so'no syafisyonji oso'no syoho wokino'njo yalokweno. ¹⁴ A'amu mjake'we hnnontifi hohwafo somo ho'yango mayo'ne i'mofawowo'n'ingkohoho sopo ngko i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo yalokweno. Oso hopo sopo i'mofaho'me'no Anitu kako oloso wontapmmontonoho. Jisas Kilais kako ngkimo yo'mayo ntoho'mentiso so'no ngko kako'nji songo ne'no nohumantim'ne hwo'nyoho. Oso nje ho'yangofoho.

¹⁵ A'amu Jisas Kilais kakoe hungkunoso toyo yamo'nyo soku sekwo olo nje huno sejapoheso mafikuji oso pa'nyo hmno'nimno. A'amu fehohnjo soku, sekwoe hunoso nom'ne kengo'manji Anitu kako oso hiso'no nosetihwahwosi sekwoe huno somo wehohosasehumontonoho. ¹⁶ Oseso Anitu kako yo'mayo nto setihwamentiso somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji tifi fin'ingkamno.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo nje yahino iwo'n'ingkohe somo nn'ingkopalokwofo somo nuhwon'ingkuji fin'ingkamno. ¹⁸ Olo so'no ngko sikuno pi'n'ingo engo somo sel'imentohe sohwo'ni olohonta ngko apa'no selonji nje timo mta'ni timijo niswahopohoho. Hwap'ingoso a'amu pi'n'ingo engo hofiko Jisasiye hon'ingkanomo in'ingkayo so'ne poji yontan'ngkofi uhwononji timijo niswopalofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Jisas Kilais iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'n'imentiso sohwoe mango hwafoho. ¹⁹ Yo'mayo wonyoso hofikoe simeho sohwo umo lonte sohwo hofikoe anituyoho. Osono in'ingkawowo'n'ingkohofoho. Hofiko yo'mayo yo'mayo yahino wonyo yontife somne'no hofiko wonimango mun'wo'n'ingkisofoho. Oso'no hofiko hwa'mo hwa'm'ingo iwo'n'ingkohofoho. Hofiko yo'mayo hwahoponjo somne'nohini

syafisyiwo'n'ingkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko tikanomnefoho. ²⁰ I oseso nakwo hn'nwi ahwomomjo Anituye angomne'nwoho. Nakwoe hwe engo Jisas Kilais kako ahwomo mta'ni kako asomo pihwosi asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ²¹ Jisas Kilais huhwo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nasyihwosi womokosyohumamontonoho. Oso yokumpohn'nyo engo hiso'nji kako nakwoe a'apaho wonyoso wae yaofihwosi kakoe a'apaho songo pa'nyo nom'ne wonyoangkafoso wonejapmmontonoho.

4

Poul kako a'amu Filipai somne'no honingkano hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, sekwo nje syoho somne'no ho'yango mayo pa'nyo kuyoho. Sekwo nje simeho wopingo nimumokuwo'n'ingkohofoho kuyoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo sohune selontne so'no huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

² Siko Youtiya kinonji Sintike kinonji siko nje mu sofahusi siko nje hungkunomo upa'ninyo. Siko Jisasimo ufohi'nimentisiyo so'no yoka hungkuno hnniwo'n'ingkisiyoso noho'naofohosisi siko simeho afa hmnyo. ³ Oso hungkuno we'eso a'mu sofa'umo ulonji i kiko ngko'nji syoho afa'nono nehopi iwo'n'ingkuhwoyo sohwasimo hungkuno wakilimne'no yohono. Kiko oso a'mu sofa'u siko yoka majo'njo sofa'umo ufo'maho. Siko oso a'mu sofa'u siko ngko'nji Jisas Kilaisye hungkuno syoho somne'no nifo'ma'mentisiyo fa'uyoho. Oso fa'u'nji nom'ne hwe Kilemen'nji nom'ne sohwanji hofiko ngko'nji syoho afa'nono imentihwonefoho. A'amu hihn'nwiye yofeso Anituye iyoswo songo ne'no humayo somo weho.

⁴ Sekwo sikuno huhwo huhwi sekwo nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo fiyimno. Ngko apa'no waselimne'no yohono. Kakine'no simonyo fiyimno.

⁵ A'amu nom'neso sekune'no ole wosesyofisyantifeho. A'amuso hofiko sekumo wonyo selohopijo so'no sekwo aku muyo'njo so'no nosehon'ingkuji wopingofoho huno uyimontonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako we'enepi wapmmontonoho. Oseso sekwoe humayo so'no nto'no fisyafihupmno. ⁶ Sekwo yo'mayo so'no huno pi'n'ingo engo syafisyikutoho. O'o, sekwo yo'mayo so'no umofonyo ikuji sekwo Anitumo jomo ulikuji isamoyoka ulimno. ⁷ Anitu simeho pompenjiyo nejap'wo'n'ingkisoso a'amu hwahoponjo hn'nwiye huno nay'wo'n'ingkiso somo yakolo'nnyofoho. Nakwo Jisas Kilais'nji ufohi'nontani kako nakumo simeho pompenjiyo nejap'wo'n'ingkisoso nakwoe huno somo wopingo nemokosyohumaho.

⁸ U nje a'amu soku, ngko hungkuno nom'ne anga'no waselimonne'no yohono. Sekwoe hunoso ole'nohini fisyafihupmno. Yo'mayo ne'njo so'no yo'mayo wopingo so'no yo'mayo ito'nohino so'no huno fisyafihupmno. Yahino wopingo somnohini fisyafihupmno. A'amu yo'mayo wopingo'nohini iwo'n'ingkohofoho oso'no huno fisyafihupmno. Wonyo so'no nosyafisyikutoho. Sekwo yo'mayo Anitumne'no isamoyoka ujo osomnohini fisyafihupmno. ⁹ Yo'mayo yahino ngko losetihwamentohe ma'mentohofoho so'nji yo'mayo ngkine'no upa'nimentohofoho so'nji yo'mayo yahino imentohe somo uhwonimentohofoho so'ntnno huno syafisyikuji tifi nningkapmno. Ose ikuji Anitu kako simeho wopingo nejapmmentiso sohwo sekwo'nji wohumamontonoho.

Poul kako a'amu Filipaiso hamniyoho umentohofoho'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹⁰ Hohonta sekwo ngkine'no huno ne'no ko syanifisyontifi simeho afa ntopalokwofo so'no ntihwayo'ne honingkano motipema'mmentohofofoho. I olohonta sekwo notipemantifi ngkimo hofiyo nifo'mantokwofo so'no nje simonyo iyoso m'kunimposofoho. Ngko simonyo yonji Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹¹ Ngko yo'mayo so'no jomo maselimnehono. U ngko umofonyo, u ngko yo'mayo hi'njo

hwon'i'manji ngko hunoso olo'no syafisyiwo'n'ingkohono. U nje yo'mayoso hoponoho. Ngko simeho wop'ingo'nji wohumamonnoho. Ose liwo'n'ingkohe hwap'ingoso olenoho. Ngko nje huno hiyaso wo'mojo so'no t'ipemanji wop'ingo'nohini humaleno. ¹² U ngko sikuno nom'nemo ho'yango wosopayo'ne umofonyo miy'i'mo u ngko hoponoho. U, ngko sikuno nom'nemo mot'ipemahm'mo ngko hoponoho. Oso'no ngko ho'yango wosopayo momaso'njo iyoso'no huno mosyofisyalokuyohono. ¹³ Oso huno hiyaso wo'mojoso olenoho. Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo'nji nisosofitofone so'no yo'mayo ni'mante so'no ngko simeho wop'ingo'nji hwmawo'n'ingkohe hwo'nyoho.

¹⁴ Yo'mayo tangoso ngkimo ni'mahoningki sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wop'ingofoho. ¹⁵ Sekwo hwe moya'mi Filipainjo soku sekwo ngkine'no huno moi'wonoho. Hohonta ngko sekwo'nji humanji Kilais Jisasiye hungkuno losetihwoma'mentohe sohonta ngko hwaho Masetouniya ul'iko'mahoningko oso hohosohonta sekwo ngkimo nifo'ma'mentohofofoho. Anituye a'amu nom'ne angoponta'angoso monifo'masofoho. O'o, sekwo'nohini nifo'ma'mentohofofoho. ¹⁶ Ou ngko ango Tesolounika humentan'ingko sekwo ngkimo sikuno anga'no anga'nohino somo nifo'ma'mentohofofoho. ¹⁷ Sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wonyoangkafofoho. Oso hiso'no ngko simonyo yalokweno. I oso'no sekwo yo'mayo nom'neso ntapmno masel'mnehono. O'o, sekwo ngkimo yo'mayoso ntap'wo'n'ingkohofoso uhwononji huno ole niyohi, sekwo Anitumne'no huno engo syafisyontifi kakoe syoho somne'no huno ne'no syafisyontifi sekwo ngkimo yo'mayoso nifo'mawo'n'ingkohofoho. Oseso Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sekumo aku wosejapmmontonoho. Oso hiso'no simonyo m'ikun'imposo yalokweno. Oso simonyo iyoso yo'mayo ntap'wo'n'ingkohofoho somo yakolonoho. ¹⁸ Olohonta sekwo ngkimo yo'mayo ntapmmalofoso hoponoho. Ngko umofonyo miy'imnehono. Yo'mayo Epeefiloutaitas sekumta'ni manto ni'motapmmasoso ngko nto ma'malefoho. A'amu Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'n'ingkahoningkofi Anitu simeho wop'ingo umo'n'wo'n'ingkiso hopaso sekwo ngkimo yo'mayo ntopahoningkofi Anitu kako simeho wop'ingo umo'n'ingkohoho. ¹⁹ Jisas Kilais yo'mayo hwap'ingo sohwo'nji ufahi'n'imentohofoho so'no nje Anitu kako sekwo yo'mayo so'no umofonyo ifijo so'no wosejapmmontonoho. ²⁰ Nakwoe Anitu sohwo kako nan'ingkwohweho. Oseso nakwo kakoe yofe so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji sikuno engolopohamo woho'nomehwano. Hungkuno nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Sekwo Anituye a'amu Jisas Kilaisimo ufahi'n'imentohofoho sokumo ngko nje a'amufu selalokweno. A'amu ngko'nji humalofo sohwa hofiko sekune'no, nakwoe a'amufu selalokwofo. ²² Anituye a'amu olopo humalofo hopi'nonohinoso hofiko nakwoe a'amufu selalokwofo. Oso hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ingkiso Sisa sohwoe angomo humalofo a'amu fehohnjoso hofiko sekune'no nakwoe a'amufu eso ni'hu'no yokumpohn'nyo selalokwofo.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekumo wop'ingo waselohofono. Nje hungkunoso osohopeho.

Koulousi **Olo Iyoswo loso Poul A'amu Koulousi somne'no** **Mti'mokumentisofoho.** **Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'nji* (29) *tetiwan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako a'amu Koulousi somne'no mti'mokumentisofoho. I oso'no ango Koulousi hopo sopo ne'no a'amu 'Apousel' Sohwafe Syoho iyoswo somo Poul oso ango Koulousi sopo i'mofayo so'no mamti'mokinyofoho. Oso iyoswo mti'mokiyo hwap'ingoso olenoho. Ango Koulousi sopo a'amu *Nousitik* osohwa humunyoponoho. Oso a'amu hiso hofiko Jisasimo in'ngkunyo Koulousinjo sofe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontan'ngkofi Poul kako olo iyoswo loso hofikimo ito'no mihwajiyo'ne mti'mokumentisofoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Jisas sohwo yo'mayo hopi'nonohino somo yakolo'nyo hweho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofolihwasi tifi un'ngkohwano.

¹⁻² Ngko Poul'ni Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Anitu olo syoho loso'no kakoe huno mta'ni nihwosopo'mentisofoho. Ngko'nji nen'ngkwa'wehwo Timouti'nji nekwo nohumentai olo iyoswo loso sekwo a'amu Koulousi sokune'no mti'mokalokuhwayo. Sekwo Anituye a'amu soku Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakine'no yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no emo'n'ngkohoho. Nan'ngkwohwo Anitu kako sekumo yo'mayo wop'ingo selohofihwosi sekwoe simeho pompenjiyo wosejapmmontonoho. Oso'no emo'n'ngkohoho.

A'amu Koulousiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.

³ Nekwo jomo ujoso engolopohamo nekwo sekune'no isamayoka nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye Mpohune'no isamayoka ulalokuhwoyo. ⁴⁻⁶ Hwap'ingoso sekumne'no hungkuno ole upo'nalokuhwayo. Hohonta simo'mo ne'mo Anituye hungkuno wop'ingo se'ma'mentiso sohonta sekwo haloho po'mentohofofoho. Yo'mayo wop'ingo Anitu sekumne'no selohofone so'no ahwomomo womantifeho. Oso'no sekwo Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifi Anituye hwe moya'mi hopi'nonohino soku sekwo simeho afa inalokwofo. Anituye hungkuno wop'ingoso se'ma'mentiso hopaso ango yawojo'meemo u'malofoho. Hungkuno wop'ingo loso upa'nontifi yahino wop'ingo yalokwofo. Sekwo oso hungkuno simo'mo upa'nimentohofohonta Anitu sekumo sefo'mayo'ne so'no huno seyahon'ngki oso yahino wop'ingo somo ema'mentohofofoho. ⁷ Epeefilos sohwo kako Anituye hungkuno wop'ingo hiso losetihwamentiso so'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Osohomo nekwo kakine'no simeho afa uyalokuhwoyo. Kako Kilaisiye syoho ulohofiyoy wop'ingo hweho. Kako nekwo'nji syoho afa'nonohino hweho. Kako hofiyoy efo'mawo'n'ngkiso sohwo Kilaisiye syoho somo wop'ingo mokosyohumawo'n'ngkohoho. ⁸ Anituye Towahunu Wop'ingo kako sekumo simeho afa inyo yahino wonyoangkafo sejapmmmentiso so'no Epeefilos kako elimentisofoho.

Poul kako a'amu Koulousi somne'no Anitu yokumpohn'nyo utofo'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.

⁹ Oso hungkuno homo somo simo'mo upo'nontai nekwo oso homo somo Anitumo sekumne'no jomo ulomawo'n'ngkuhwoyo. Olo so'no jomo ulalokuhwayo,

Anitu sekwo yo'mayo ifitne'ento limentisoso sekwoe hunomo womehu'meesesyono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako nosefo'mahoningkuhwosi sekwo Anituye yahino wopingo so'no huno wopingo tipemafikuji Anituye hunomne'no huno waseyimontonoho.

Oso'no jomo ulalokuhwoyo. ¹⁰ Oseso yo'mayo yahino wopingo nakwoe Hwe Engo hi umone'none somo sekwo iningkafijoso sekwoe yahino humayoso kakoe simeho wopingo umokantifeho. Yo'mayo syoho sekwo ifijoso ne umone'nimontonoho. U sekwo Anitumne'no huno seyososo oso hunoso engo umone'nimontonoho. ¹¹ Olo so'nji sekumne'no jomo ulalokuhwoyo. Nakwoe Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo wonyoangkafoso kako yokumpohn'nyo setofihwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. ¹² Oseso simeho wopingo'nji nohumafikuji naningkwohwo Anitumo isamoyoka ulantifeho. Hwapingoso kako kakoe mehomi somne'no yo'mayo wonyoangkafo ulohofoneso mapitne'ento imentisoso sekwo mayoso hoponoho. Oso hiso Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi pomponahopo humalohwone hn'nwi nakwo woman-tanoho. ¹³ Hohonta mewoso sohwafe kaningkwohwo Seten kako sikwo'mjoho'mo yokumpohn'nyo nemokosyohumamentisofoho. I olohonta Anitu kako kakoe Hwomu anga'nohino sohumne'no umone'nalokunjo sohwoe temtitofomo menehumaji'mentiso hn'nwi pomponahopo humalohwono. ¹⁴ Honingkanano wonyoso nakumo nokilo'mokomokonesyohumentaningki Anituye Hwomu Jisas kako nakwoe honingkanano wonyoso wae enaofonto nakumo ishutofonema'mentisofoho.

Kilais kakoe yahino'nji syoho ntnne hungkunofoho.

¹⁵ Nakwo Anitu sohumo muhwonyo'njo iwo'ningkuhwone sohwo kakoe Hwomu Kilais a'amu uhwonimentohofoho sohwo kako Anitu'nji nihu'no afafoho. Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayoso mamti'mokumentiso sohonta Jisas Kilais kako humamentisofoho. ¹⁶ I Anitu kakoe Hwomumo ulahoningki Kilais huhwo sohwo yo'mayo ahwomomjo hwahoponjo kako mt'i'mokumentisofoho. Yo'mayo uhwon'wo'ningkuhwone so'nji yo'mayo muhwonyo'njo iwo'ningkuhwone so'nji kako mt'i'mokumentisofoho. Kako Seten'nji kakoe towahuno wonyo sohwanji mt'i'mokumentisofoho. Kako a'amu ahwomomjo sohwo mokosyohumayo sohwanji a'amu hwahoponjo sohwanji mt'i'mokumentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino mt'i'mokumentisoso Anitu kako Kilais kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ¹⁷ Yo'mayo mt'i'mokumentisoso kako hwapingo hweho. Kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso huli'mokomokosyohumawo'ningkiso hweho. ¹⁸ Nakwo kakine'no iningkawo'ningkuhwone so'nwi kakoe a'apahonwoho oso'no Jisas nakwoe hwe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe songo humayoso kako hwapingo hweho. Kako poyo pe'ningkahoningki Anitu kakimo nihu'no si'momo ne'mo ulika'mentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino somo uyakolofonto mokosyohumayo hweho. ¹⁹ Anitu kako kakoe Hwomu Jisasi'mo uhwasopo'mentisoso nje huno nje humayoso kako hopi'nonohinoso womano lonto uyimentisofoho. Ose uyimentisoso Jisasi'nji kaningkwohwo Anitu'nji sikoe humayo nihu'no afafoho. ²⁰ Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anituye mangohwa imone'ni'mentihwoni'nwoho. I oso'no nakwo Anituye mango sohwanan'ime'no Anitu kako simeho afa unano lahoningki Jisas kaningkwohwoe hunomo iningkwahoningki iyo hwojiyafiku'nnyo somo a'amu sohwa Jisasi'mo fonjinto'ofosyahoningkofi Jisas kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no Anituye simeho pompengo ifisyimo'mentisofoho. Oso'no Anitumo u'mayo'ne honingkanoso nakumne'no hwosampo'mentisofoho.

²¹ U sekwo soku hohonta sekwo huno wonyo'nji nohumantifi honingkanano wonyo imotofo so'no Anituye mango sohwaso Anitu'nji mohumammotofo kuyoho. O'o

sekwo ikanopo humamotofo kuyoho. ²² I olohonta Anituye hwomu sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu kakoe a'amu ne kako'nji mokotiku'nyo'ne mesehumati'mentiso kuyoho. Oso'no Anitu sehwasopo'mentiso soku kakiyepono ipesemotasihwosi osopo sekwo honingkanano wonyo ane'njo wohumantifeho. Sekwo Anituye simanopo lohofikuji wonimango masenonehoho. ²³ I sekwo syoho ole fiyimno, Anituye hungkuno ne somo sekwo simaho hi'ntnnono uyikuji kakoe honingkanomo yokumpohn'nyo fikemokosyalohopmno. Yo'mayo hwahoponjoso honingkanano hwasyomo ipesomotaweloho. O'o, yo'mayo hungkuno wopingo upa'nimentohoho somo nusikwajikutoho. Hungkuno hiloso a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humalofo sohwaso u'mayo'nefoho. Ngko Pouli'ni olo hungkuno wopingo homo losomme'no syoho ulohofiyo hwo'nyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo ufo'ma'mentisofoho.

²⁴ Ngko sekumo sefo'mayo'ne tohino malokwe so'no simonyo yalokweno. Hwapingoso sekwo Anitumo iningkawo'ninkohoho soku sekwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. Kilais kakoe a'apaho hn'nimo humaso so'no nakwo a'amumo ufo'mayone tohino malokuhwone so'no Kilais huhwo tohino malofoho. Oso tohino Kilais malokunjoso ngko moi'wo esojwaof'neso ufo'malokweno. ²⁵ Anitu kakoe a'amu ne sokune'no syoho esotihwayo'ne nihwasopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no sefo'mayo hiso'no kakoe hungkuno hopi'nonohinoso wolosetihwamne'no yohono. ²⁶ Hohonta olo hungkuno hiloso nihu'no hiyaso'mo wo'mojo so'no a'amu simo'mo ne'mta'ango hopi'nonohinoso mupa'nimentohofoho. I olohonta Anituye a'amu ne sohwasanne'no olo hungkuno hiloso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²⁷ Olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso olenoho. Kilais kako sekwoe simohomo humaho. Oso'no hwangu sekwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo'ne sekwo hontohumalofo. Olo hungkuno wonyoangkafo loso a'amu Juta somne'nohinimaho. O'o, a'amu temtitofu hopi'nonohino soku upa'nifitne'ento lonetihwamentisofoho.

²⁸ Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no a'amu hopi'nonohino sokumo hungkuno yoloho'nohini losetihwalokuhwono. I nakwo a'amu anga'no anga'nohino olo hungkuno loso huno hofiyo ehohosasiyo'ne so'no huno piningo engo syafisyiwo'ninkuhwono. Hwapingoso nakwo ole namo'ninkohoho. A'amu nihu'no hopi'nonohinoso hofiko honingkanano wonyomne'no iwaho ikuji Kilaisimo iningkayo yahinoso engo imo'ninkuhwoso'no hofiko a'amu ne imo'ninkuji Anitumo u'mapitne'entani syoho engo yalokuhwono. ²⁹ Olo syoho tohohmtnno'njo yalokwe loso nje yokumpohn'nyo'njimaho. O'o, Kilais Jisas kako kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'nji yalokweno.

2

A'amu Koulousiso hofiko simaho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyikujo'no yo'mayo hungkuno hwasyo somo wae weemopife.

¹ Sekwo upa'nimno. Ngko sekumne'no a'amu Laoutisiyanta'ango sohwa hnonji a'amu nom'ne nje simano manohonyo'njo imotofo sohwa hnonntne'no syoho engo yalokweno. Syoho engo hiso olenoho. Mpohumo sekumne'no jomo engo ulalokweno. ² Ole so'no nimo'ninkohoho. Sekwo yokumpohn'nyo ito'ninkuji simaho finimno. Sekwo Jisas Kilaisimne'no huno ehohosahininkuji Kilais ne sohune'no huno waseyono. Anituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso olhofoho. Kilaisiyoho. ³ Yo'mayo huno wopingo hiyaso'mo wojoso wotipema'mo liso'manji u Kilaisimo weho. Osohumta'ni wotipema'monnoho. Anituye huno mikunimposo hopi'nonohinoso Kilaisimo ehuhnawo'nyo hweho.

⁴ A'amu fihwo kako sekumo hwasyo hungkuno afofo'njo selihwoso'no sekwo mopiwasiyo'ne olo hungkuno loso ngko yolohoso selalokweno. ⁵ Ngko sekwo'nji mohumayo hwo'nyoho. I oso'no u nje huno somo ngko sekwo'nji hopa humaleno. Sekwo Jisas hne'no simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakoe syoho hofiyo yalokwofo so'no simonyo yalokweno.

Nakwo Jisasimo ufohi'nontani songo ne'no humayo'neso nto ma'malohwono.

⁶ Kilais Jisas sekwoe Hwe Engo imo'nimentiso so'no sekwo kako'nji hano femoyimno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo se'maso so'no Jisas sefo'mayo'ne so'no fisyafihupmno. ⁷ Iyo kako hwahopo nta'ni afofo, mijo, yo'mayoso mawo'n'ngkiso pa'nyoso nakwo Jisas mta'ni yokumpohn'nyo nomehwasi nakwo iyo hopa engo imo'n'ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano. Oso pa'nyo nakwo hungkuno wopingo losetihwamentihwone somo simeho hi'ntnnono engo uyimno. Yo'mayo Anitu sekumne'no imentiso so'no sekwo isamoyoka ulikuji sekwoe simehomo engo weesemofihwono.

⁸ A'amu hwasyo hungkunonji ifofo hungkuno'nji nomokok-ilo'mokokosesyohumanoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko a'mane hungkuno'nji hwahoponjo hungkuno ntnne'no wolosetihwantife'no yohofo. Hofiko Kilaisiye hungkuno masejofoho. Oso'no sekwo huno ito'no syafisyikuji sekwo i'waho nto'no fiyimno.

⁹ Hwapingoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo kakoe huno hopi'nonohinoso Kilaisiye a'apahomo ehuhnamo'nnyofoho. Kilais kako a'amu hwahoponjo sofe a'apaho manto olopo humamentiso sohwo Anituyoho. ¹⁰ Oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku Anitu kakoe yokumpohn'nyo nto selohomaho. Kilais huhwo sohwo kako yo'mayo towahuno yokumpohn'nyo somo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho.

¹¹ A'amu Juta sohwa nakwo Anituye a'amu hwona'nyoho lontifi a'apaho sihu kolo'nimotofohwafoho. I oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku sekwo Kilaisiye yahino wopingoso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo uyohopo'mentohofofoho. Oso'no sekwoe a'apahomo makolo'nnyo kuyoho. O'o, sekwo huno wonyo so'nji hon'ngkano wonyo so'njimo hotijwamo'nnyo hwasoho. Oso'no hwahoponjo yahino wonyo yokumpohn'nyo oso mta'ni Jisas kako sekumo isihutofosema'mentisofoho.

¹² Mijo kiyomayo huyo'mango so'no wosyofisyano. Mijomo kesojisyasiyoso olenoho. Nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no Jisas pe'nimentiso hopa pe'nalokuhwono. I mijo mta'ni likafoso Jisasimo Anitu ulika'mentiso hopaso nakwo likofalokuhwono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo hisomo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako Jisasi'nji songo humayo'neso nelikofalofoho. ¹³ Hohonta sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somo mohotijwaofe sohonta sekwo temtitofokengo soku Anituye hungkunomo tifi min'ngkayo so'no sekwo Anitumo u'mayo'ne hon'ngkanoso nihu'no awonoho. Osohonta Anitu sehonimentisoso sekwo hon'ngkano wonyo somo humantifi poyo pe'n'ngkohoho hopa humentan'ngkofi sehonimentisofoho. I olohonta Jisas kakoe songo humayoso sejopahon'ngki Anitu songo semokonto sekwoe wonyo wae yasemo'mentisofoho.

¹⁴ Oso hon'ngkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso mokilo'mokosyohumanyo somo nakwo hwotoho hmentihwone so'no hungkuno hiloso sekwo wonyo kuyoho nalimojofoho. Yo'mayo hon'ngkano wonyo nakwo imotohwoneso Anitu nomanto Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo somo meho'nasyonto moi'wo imokumentisofoho. ¹⁵ Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso sohonta kako Seten'nji mewoso sofe yokumpohn'nyoso moi'wo imokumentisofoho. Anitu nje mango hwamo utihwa'nyopo uyakolofohofoho ula-

hon'ngki Seten kako wonimango unimentisofoho.

Nakwo Jisasi'nji poyo nto sape'nimentihwonefoho.

¹⁶ Anitu kako yo'mayo naloho'mentiso so'no a'amu sekumo wosopayo'ne u mijo'ne hon'ngkano hungkuno selifijo'manji osomo sekwo tifi in'ngkakutoho. U sekwo yo'mayo wosopayo nyo'neso u Sikuno Engo somo muhwonyo'ne u hamno songo somne'no mosyafisiyo'njo sikuno iyoho humayo somo muhwonyo'ne oso'no yoka selifijo'manji sekwo osomo haloho upekutoho. ¹⁷ Hohonta oso yahino imotofoso swo'nohinoho. Tifi imo'none so'no netihwayo'nefoho. I olohonta Kilais kako poso sohwo yahino ne somo hwap'ngo hweho. ¹⁸ A'amu fihwo kako kakoe yofe monje poji yasyonto kako ahwomomjo a'amu sofe yofe ho'nomawo'n'ngkiso so'no selihwoso'no u ngko wojo uhwon'ngkohe so'no ngko sekumo sehwofilo'nnyo hwo'nyoho. Ose seloso'manji sekwo oso hwoe hungkunomo haloho pekutoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo kakoe hon'ngkanomo min'ngkayo so'no kako sitofo nosel'hwoloho. O'o kakoe a'apahomne'nohino syafisyiwo'n'ngkiso hweho. Yokumpohn'nyo imo'n'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo kako Kilais nakwoe Hwe Engo sohomo mufohi'nyo hweho. I nakwo Jisasimo ufohi'nyo hn'nwi nakwo kakoe a'apaho'nwoho. Kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe mnokino engo'njo huhwo sohwo kako kakoe a'apaho hn'nimo yokumpohn'nyo yano nejap'wo'n'ngkisoso nakumo mehuli'mokonasyiwo'n'ngkohoho. Oso'no kako kakoe a'apaho hn'nimo Anituye yokumpohn'nyo'nji huno wop'ngo'nji nejaponto sokafo nemokalofoho.

²⁰ Sekwo Kilais'nji sape'n'imentohofa so'no Seten sohwo mewoso sohwanji hofiko sekumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumafitnehofa. I oso'no sekwo hohontajo hon'ngkano hungkunomo in'ngkafijo so'no sekwo hofikimo enjwa'mo humalofa. ²¹ Olo hon'ngkano hungkuno lomo sekwo peho'ne in'ngkwalokwofo. Sekwo yo'mayoso ahomo nomokosyohumafikutoho. Yo'mayo wosopayo non'ngkutoho. Yo'mayo somo nopm'mokukutoho. ²² Hungkuno hiso a'amu hofikoe huno mta'ni syafisyontifi lonet'ihwalokwofo. Yo'mayo hwahoponjoso moi'wo umo'n'monto yalofoho. ²³ A'amu oso hon'ngkanomo in'ngkwalokwofo somo uhwonontani nakwo huno hwasyoso ole syafisyiwo'n'ngkuhwoni, U a'amu hon'ngkano wop'ngo'njofoho. Hwap'ngoso hofiko hwomtame ehumantifi hofikoe yofe monje yasyontifi yo'mayo a'apaho umo lonteso monje yasyiwo'n'ngkohofofoho. I oso'no nakwo huno wonyo so'nji hon'ngkano wonyo so'nji wae yaof'neso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, n'ihu'no awonoho.

3

Anitu kako Kilais'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentisofoho.

¹ Anitu kako Kilais'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentiso so'no nakwo Kilais'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no yomohu'nyopo womeho'nosyano. Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo yofe engo manto Anituye aho anga sohohtani nemokosyohumayo'ne humaho. Nakwo kako'nji wohumantane'no y'hwono. ² Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ahwomomjo somne'no fisyafihupmno. ³ Hwap'ngoso nakwo yo'mayo hwahoponjo somne'no poyo hopa pe'nontani songo humayo neso Jisasimo ufohi'n'ngkahon'ngkuhwoni Jisas kako Anitumo ufohi'n'ngkahon'ngki Anitu kako wop'ngo nemokosyohumaho. ⁴ Kilais nakwoe songo humayo'neso ne hweho. Kako utihwa'nyopo i'mofap'hwoso'no sekwo kako'nji nohumafikuji kakoe yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji womantifeho.

Olo hungkuno loso yahino yofoho so'nji songo ntnne'ne hungkunofoho.

⁵ Hwahoponjo yahino wonyo simeho mo'mo mnonawojoso poyo wape'nono. Yahino wonyoso olenoho. A'mohufo, hungkuno wonyo, simeho fefoyo, huno wonyo, nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi namo'nyo, osenoho. A'amu nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'noso sohwo kako yo'mayo ho'yangoso kako anitu pa'nyo umokonto kako oso

humnohini in'ingkovalofoho. ⁶ A'amu oso yo'mayo hwahoponjo yahino wonyoso iwo'n'ingkohoho somo Anitu kako simeho wonyo uyonefoho. ⁷ Hohonta hon'ingkanono wonyo hiso sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumentan'ingki sekwo soku yo'mayo wonyoso imotofo kuyoho.

⁸ I oso'no olohonta sekwo yahino hopi'nonohino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, sitofo, oso foho'naopmno. I sifajo'nji wonyo hungkuno so'nji sekwoe mango mta'ni noswapihwoloho. ⁹ Sekwo hwasyo hungkuno a'amu so'nji nohnn'ingkutoho. O'o, yo'mayo yahino wonyo imotofo somo nto ho'nao'mentohofofoho. ¹⁰ Oso'no sekwo a'amu songo imo'n'imentohofofoho. Oso a'amu songo imo'nalokunjoso Anitu kako hwapingo hweho. Sikuno huhwo huhwi Anitu kako a'amu songo sokumo kakine'no huno wopingo sejaponto yahino songo'nji Anitu kako pa'nyo semokalofoho. ¹¹ Nakwo Anituye yahino songo ma'mentihwone hn'nwi nakwo hinjohi'nwi afa'nwoho. I ole liwo'n'ingkuhwoni, A'amu temtifo kengo kengo mta'ango hwafoho. U hungkuno kengo'njo hwafoho. U Jutafe hon'ingkanono hungkunomo in'ingkuwo'n'ingkohofofoho. Hon'ingkanono hungkunomo min'ingkayo'njofoho. U a'amu we'mta'angofoho. U hameponjo a'amufoho. U a'amu yofe engo'njo hwafoho. U a'amu sikinjofoho. Ose liwo'n'ingkuhwoneso siki hungkunofoho. Hungkuno neso olenoho. Kilais nakwoe songo humayoso hwapingo sohwo kako nakwo a'amu kengo kengo hn'nimo nonafohi'nonto kako nakwo hinjoho'nimo humaho.

Nakwo hitoho inyo yahino somo un'ingkohwano.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Kako sekumne'no hitoho ulofoso so'no kakine'no sehwsopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yahino lomo tifi fin'ingkamno. Sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no hofikimo wopingo ulohopmno. Sekwoe yofe monje yasyikuji sekwo a'amu somne'no hwahopo pawomno. A'amu fihwa sekumo wonyo selohopijoso sekwo simeho wonyo uyikutoho. O'o, sekwo simeho wopingo uyimno. ¹³ Sekwo a'amu so'nji fo'ma'nimno. U a'amu fihwa nom'ni hwamne'no simeho wonyo umonosono so'no sekwo wonyo homo somo hohujwo'mo meho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo sohwo nakwoe wonyo wae enao'mentiso oso pa'nyoso nakwo nom'ne hwafe wonyo so'no hohujwo ukinjaofano. ¹⁴ Yahino wonyoangkafo selohe so'nji nom'ne yahino anga'nohino nom'ne somo hwofilo'nnyo so'nji ufohi'nimno. Oso simeho inyo yahino so'nji ufohi'nimno. Simeho in'ifijo'manji simeho afa'njo wonyoangkafo'njo wohumantifeho. ¹⁵ Kilais kako simeho pompenjiyo nejap'wo'n'ingkiiso sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonemokosyohumano. Kilais kako nakwoe a'apaho anga'nohino pa'nyo simeho pompenjiyo'nji humayo'ne so'no nakumne'no joho nalimentisofoho. Oso'no sekwo soku sikuno huhwo huhwi kakimo isamoyoka uliwo'nimno. ¹⁶ Kilaisiye hungkuno wonyoangkafososo sekwoe simeho mo'mo nomafikuji huno wopingo sejapihwosi yo'mayo iwo'n'ingkohoho somo ufehu'mokasesyono. Ose ifijo'manji sekwo Kilais mta'ni huno wopingo tipemafikuji sekwo filutihunimno. Hon'ingkanono wopingo somo mihwatnnimno. Ose ifijoso sekwo Anitumne'no simeho wopingo semo'n'ingkuhwoso'no sekwo Anituye hungkuno'njo Ta'njo Iyoswo ta filimno. Oso'nji tajo angomjo ta so'nji ta nom'neso Anituye Towahuno sejapeso Anituye yofe ho'nomayo'ne filutihunimno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo hungkuno wolano likuji ou syoho uyano likuji sekwo Jisasi'nji ejoku'nohumafikuji sekwo Mpohwo Anitumo isamoyoka ulikuji yo'mayoso nakwoe Hwe Engo Jisasiye yokumpohn'nyo'nji fiyimno.

A'mu somontohwa Anituye simeho wopingo umokiyo'ne yahinofoho.

¹⁸ Sekwo moya'mi sofasi sekwoe hwehwamne'no hwahopo pawomno. Hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Hofikoe hungkunomo haloho ito'no popmno. Oso yahino nakwoe Hwe Engo moya'mi sofa hofiko ifitne'ento imentisofoho.

¹⁹ Sekwo hwe sohwasu sekwoe moya'misafamne'no wasemo'nono. Sekwo simeho wonyo semo'n'ngkuhwoso'no ape sofamo yoka hungkuno nulikutoho. O'o, hungkuno hofiyo'nohino ulimno.

²⁰ Sekwo mehomi soku, sen'ngkwowho sena'wohijafe hungkunomo sikuno huhwo huhwi haloho popmno. Ose ikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'n'montonoho.

²¹ Sekwo homn'ngkwowhosasi homna'wohijasi sekwoe mehomife simeho wonyo umokukutoho. Oso hwapingo hiso ole, yoka, sitofo, sifajo hungkuno uliwo'n'ngkutoho. Yo'mayo ulohofikujo'no hofiko simeho tohino umn'ngkuhwoso'no hon'ngkano wonyomo wowantifeho.

Syoho ulohofiyo so'nji mokosyohumayo sohwanjiye hungkunofoho.

²² Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo tifi fin'ngkamno. Sekwoe syoho somne'no wasemo'nono. Syoho homo somo semokosyohumayo sohwo kako nosehon'ngkahon'ngki syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohoho oso pa'nyoso ne'no fiyikuno. Hwap'ngoso sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne syoho yalokwofo. ²³ Yo'mayo hopi'nonohino uyano likuji simo'mo ole fisyafihupmno.

Olo syoho we'e loso a'amumne'no miyalokuyihwono. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitumne'no yalokuhwono. Ose syafisyikuji syoho yokumpohn'nyo fiyikuno.

²⁴ Sekwo in'nggo seyihwoloho. Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo sekwoe syoho yo'mayo so'no ho'yango ne sejaponefoho. Oso ho'yango neso Anitu nto hwosopeehumentisofoho. Sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyo soku kako sekwoe Hwe Engo hweho. ²⁵ A'amu fihwo kako wonyo yoso'manji kako tohino nomanefoho. Nakwoe hon'ngkano wonyomne'no Anitu kako tango monejape'njo iyoso'no afofo hungkuno mulanehwono.

4

¹ Sekwo hwe engo syoho selohofiyo sohwafo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwasu, sekwo huno ole seyohi, Sekwoe Hwe Engo ne sohwo ahwomomo nohumanto sehonalofoho. Oso'no sekwo a'amu nomokosyohumawo'n'ngkohoho sohwafo yahino wopingo'nohino ulohopmno.

Olo yahino lomo fin'ngkamno.

² Sekwo Mpohumo jomo ujo so'ne yahino somo yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji simo'mo huno nto'no syafisyikuji Mpohumo jomo ulikuji isamoyoka ne'nohino ulikuno. ³ Sekwo Anitumo nakune'no nefo'mayo'ne jomo ulimno. Olo so'no ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno luti'hwawo'ne hon'ngkano wonamofiyono. Olo hungkuno hiloso hwapingoso Kilaisiyoho. Hohonta hungkuno hiloso hiyaso'mo wentan'ngki Kilais ehontojwahumentisoso olohonta ngko hungkuno hiloso a'amu somo luti'hwahon'ngko a'amu fiso nakwolaho lontifi impo'angomo intofan'humantohofofoho. ⁴ Oso'no olo hungkuno Kilais ehontojwahumentiso loso ngko a'amumo nto'no luti'hwawo'ne sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ulimno. Olo syoho Anitu ntapmentiso loso ngko a'amufe huno somo ito'no ehohosasiyo'ne Mpohumo jomo ulimno.

⁵ Nakwo olo hwaho lopo siki humayo'ne'maho. O'o, nakwo Anituye syoho ulohofiyo'nwoho. Oso'no sekwo nom'ne a'amu Anitumo in'ngkawo'n'ngkohoho so'nji nohumafikuji sekwoe yahino somne'no huno ito'no syafisyikuji Anituye hon'ngkano wopingo utihwamno. ⁶ Hungkuno ulikujo'no siki hungkuno so'nji wonyo hungkuno so'nji nolikutoho. O'o, Anituye hungkuno nto'nohino esyohumafikuji huno wopingo

tɪpemaɸikuji hungkuno hofiyo'nohini filimno. Ose ifijoso a'amu sekumo yo'mayo hungkuno selohonɪngkujo'no sekwo aku hungkuno ito'nohino ulimno.

Poul kako Tikikosɪ'nji Ounesimosɪ'njimo lihwatimentisofoho.

⁷ Tikikos sohwo kako nose'mahwosi nje hungkuno yo'mayo so'no sejo'ne hweho. Kako Anɪtuye syoho so'no hi umo'nɪngkahonɪngki nakwo'nji syoho yalofoho. ⁸ Oso'no ngko Tikikos sekuyepono uhwojalokweno. Kako yo'mayo ne'ma'maso so'nji selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. ⁹ Nekwo Ounesimos huhwo'njimo sekuyepono lihwojalokuhwoyo. Tikikosɪ'nji siko nose'mahosi yo'mayo olopo ne'ma'maso so'no wolosetihwanjiyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹⁰ Alisɪtakos sohwo impo'angomo ngko'nji humantihwoyo sohwo kako nje a'amufu selalofoho. Mak, Mponopasiye konɪngkwa'wehwo kako huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Mak huhwo sohwo sekuyepono se'maso'manji nto selimale hopaso sekwo kakimo utimafikuji hofiyo mokosyohumamno. ¹¹ A'amu nom'ne Jisas Jasɪtos kako huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Oso a'amu Jutafe temtitofu mta'ango hufa'u sihune sohwa hofiko Anɪtuye yo'mayo hopi'nonohinoso a'amumo yokumpohn'nyo enemokosyohumayo'ne syoho engo yalokuhwono. Hofiko wonyoangkafo nifo'malokwofo.

¹² Nom'nehwo Epeefilos sekwoe angoponta'ango huhwo'nji nje a'amufu selalofoho. Kako huhwo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo hweho. Sikuno huhwo huhwi kako sekumne'no Mpohumo jomo uliwo'nɪngkiso hweho. Ole uliwo'nɪngkahi, Anɪtu shwosi, kiko a'amu Koulousi somo hofiko kikine'no yokumpohn'nyo lohoho'neso kiko ufo'maho. Hofikimo yokumpohn'nyo engo umokohojo'no hofiko sokafo umo'nife. Jije huno hopi'nonohinomo hofiko huno uyihwoso'no osomo tifi wokinɪngkapife. Epeefilos Anɪtumo jomo ose uliwo'nɪngkisofoho. ¹³ Ngko sohwo'ni Epeefilos sohumne'no huno ole niyohi, Kako a'amu Laoutisiyanta'ango sokunonji Hiyelapoulisnta'ango sokunonji sekwo sokunontnne'no sefo'mayo'ne syoho engo yalofoho. ¹⁴ Luk sohwo hwe uyohofaho syoho wonyoangkafo iwo'nɪngkiso sohwo'nji Ntemasi'nji siko nekwoe a'amufu selalokusiyo.

¹⁵ A'amu Laoutisiya mta'ango Anɪtumne'no inɪngkawo'nɪngkohoho somo nje a'amufu ulalokwe so'no sekwo ulimno. Nom'ne a'mu Nimifa'nji a'amu kakoe angomo Anɪtumne'no uhu'mokuwo'nɪngkohoho so'njimo nje a'amufu ulalokwe so'no ulimno. ¹⁶ Olo iyoswo losomo sekwo atofu losojwaofikuji a'amu Laoutisiya hofiko Anɪtumne'no uhu'mokuwo'nɪngkohoho somne'no uyimno. Hofiko atofu walife. Nom'ne iyoswo a'amu Laoutisiya somne'no uyahotimaleso hofiko nosejapikujo'no sekwo hoku atofu filimno. ¹⁷ Sekwo Akiposimo ole ulimno. Oso syoho Anɪtu kijapmmasoso kiko ito'no esyohumahoji ne'njo fiyohoho.

¹⁸ Olo iyoswo simo'mjo semti'mokiyoheso nom'ne a'amumo ulahonɪngko mtimokohoho. I olo hungkuno ae'uyo loso ngko Pouli'ni nje aho'nji mtimokalokweno. Nje a'amufu selalokweno. Sekwo ngko impo'angomo humale so'no inɪngo nimofikutoho. Anɪtu kako yo'mayoso wopingo waseloho'montonoho. Ngko Pouli'ni mtimokalokweno. Osohopeho.

1 Tesolounika

Olo Iyoswo Sⁱmo'mjo loso Poul A'am^u Tesolounika somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sⁱmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sⁱmentiso sohonta soswo sⁱfe'nji aho'nji hopi'nono nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo sⁱmo'mjo loso a'am^u Tesolounika somne'no mti'mokumentisofoho. Poul hohonta Anⁱtuye syoho yⁱku'mo'mojo sohonta kako Filipai ulⁱko'manto Tesolounika i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta a'am^u Juta sofe tajo ango somo noswonto Anⁱtuye hungkuno yano uyⁱmentisofoho. Nuyahonⁱngki a'am^u Juta fehohnjo so'nji a'am^u Ngkⁱlik pi'nⁱngo engo so'nji Jisasⁱme'no sⁱmeho hi'ntnnono uyⁱmentohofoho. Oso hiso'no a'am^u Juta fehohnjoso Poulⁱmo impe untofantⁱfi yahonⁱngkofi sⁱkwo'miyomo hiyaso li'mofonto Atenⁱs osopo ifawo'mentisofoho. Oso ango hopo sopo humanto a'am^u Tesolounikajo Jisasⁱme'no sⁱmeho hi'ntnnono songo uyⁱmentohofoho somne'no huno pi'nⁱngo uyahonⁱngki oso hopo sopo nta'ni Timoutimo ango Tesolounikane'no lihⁱwajⁱmentisofoho. (Hungkuno hiso 1 Tesolounika sohe engo 3 honⁱngkano we'e 2. Osopo weho.) Poul Timoutimo lihⁱwojonto Sailasⁱ'nji siko ango Koulin i'mofamentisoyefoho. Oso hopo sopo Poul a'am^u Anⁱtuye hungkuno ulontanⁱngki Timouti uma'mentisofoho. Numanto Poulⁱmo a'am^u Tesolounika sofe humayo so'no ulahonⁱngki Poul nupa'nonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Hwapⁱngo olo iyoswo mti'mokiyoso olenoho. Poul a'am^u Tesolounikajo Jisasⁱmo inⁱngkuno sofe sⁱmeho hi'ntnnonohino somo yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul ango Koulin humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa lihⁱwasi tⁱfi unⁱngkohwano.

¹ Ngko Poulⁱ'ni olo iyoswo loso sekwo a'am^u ango Tesolounika sopo Anⁱtu'nji Hwe Engo Jisas Kⁱlaisⁱ'njimne'no sⁱmeho uyⁱwo'nⁱngkohoho sokune'no mti'mokalokuhwono. Sailasⁱ'nji Timouti'nji oso hwa'u'nji ngko'nji humentani mti'mokalokuhwono. Sekwo Anⁱtu'nji Hwe Engo Jisas Kⁱlaisⁱye mehomi soku, siko sekumo yo'mayo wopⁱngo selohofohosⁱ sⁱmeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

A'am^u Tesolounikaso Anⁱtumo sⁱmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyontⁱfi wopⁱngo humamotofoho.

² Nakwo Mpohumo jomo ulontane sohonta sekumne'no isamayoka ulⁱwo'nⁱngkuhwonefoho. Nakwo sekumne'no Anⁱtumo jomo ujos^o'no piso'mo'nyo miyalokuyⁱhwono. ³ Sekwo Anⁱtuye hungkunomo upa'nontⁱfi hungkunoso aho yokumpohn'nyo kesyohumawo'nⁱngkohofoho. Oso'no sekwo siki mohumul^ofo. O'o, sekwo Anⁱtumne'no syoho yokumpohn'nyo yontⁱfi a'am^u nom'ne somne'no sⁱmeho hi'ntnnono uyontⁱfi wopⁱngo ulohofⁱwo'nⁱngkohoho kuyoho. Yo'mayo tango ko se'mayoso sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kⁱlais asomo peso'no hofiyo uhwontohumal^ofo. Oso'no sosyefⁱsyontani Mpohumo isamayoka ulalokuhwono. ⁴ Nakwoe a'am^u soku, olo so'no huno nayohoho. Anⁱtu sekune'no hitoho engo sejapⁱwo'nⁱngkiso sokumo kakoe mehomi imo'nyo'ne nto sehwsopo'mentiso kuyoho.

⁵ Nakwo Anⁱtuye hungkuno selⁱmentⁱhwone sohonta sekwo ole majofoho. Olo siki hungkunofoho. Ose majofoho. O'o, hungkuno hiloso upa'nⁱngkahonⁱngkofi Anⁱtuye Towahun^o Wopⁱngo sohwo sekwoe sⁱmeho mo'mo syoho yokumpohn'nyo yahonⁱngki sekwo huno ole syafⁱth^u'mentohofi, Hungkuno ne'njofoho. Oso'nji sekwo nakwoe

yahino humayo somo nahonontifi huno seimentisofoho. Honingkanoso wopingofoho. Nonefo'mawo'ninkinghofihwafoho. Ou, hungkuno ne'njo hwafoho limentohofofoho.

⁶ Nakwoe humayo somo sekwo nahonontifi nakwo pa'nyo sekwo imentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisasiye honingkanomo iningkamentohofofoho. Iningkowentaningkofi a'amu nom'neso nosehonontifi nakwolaho lontifi tango se-japmmentohofofoho. I oso'no Anituye Towahuno sohwo simeho wopingo se-jopahonngki nakwoe hungkunoso sekwo ma'mentohofofoho. ⁷ Oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso hwaho Masetouniyanta'ango so'nji hwaho Ngkiknta'ango so'nji hofiko sekwoe yahino wopingomo sehonontifi yahino homo somo seningkamentohofofoho. ⁸ A'amu Masetouniya so'nji Ngkiklik so'nji hofiko'nohino'maho. O'o, sekwo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwahonngkofi angomeemo ho'ninkahonngki a'amu hopi'nonohinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso'no upa'nimentohofofoho. Nakwo hano angomeemo emoyontani sekune'no nelahonngkofi nakwo oso hiso'no hungkuno nom'ne mujo'njo yiwo'ninkuhwonefoho. ⁹ Ose nelalokwofo. Nakwo sekumo se'mahonngkuhwoni nakwoe hungkuno upa'nontifi sekwoe hwahoponjo hwasyo anitu somo ho'naofontifi sekwo Anitu songo ne'no humayo ne sohwoe syoho ulohofiyi imo'nimentohofofoho so'no nelalokwofo. ¹⁰ Nom'ne hungkuno ole nelalokwofo. Olohonta sekwo Anituye Hwomu ahwomo mta'ango sohwo asomo peso'no hontohumalofoho. Ose nelalokwofo. Oso hwomu sohwo Jisasiyoho. Kako poyo pe'ninkahonngki Anitu ulika'mentisofoho. Oso'no hwangu Anitu kako a'amufe wonyo honingkanoso'no tohino engo uyoso sohonta nakwo Jisasiyo simeho uyiwoninkuhwone hn'nwiye tohinoso Jisas nto ma'mentisofoho.

2

Poul Tesolounika sopo nohumanto yo'mayo syoho imentisofoho.

¹ Nje a'amu kuyoho. Sekwo huno seyohoho. Nakwo sekwo'njopo nohumentani nakwoe syoho imentihwoneso fiyo po'mentiso'maho. O'o, ne imo'nimentisofoho. ² Nakwo ango Filipainta'ango sekuyepono pmentihwonefoho. Filipai humentanngkuhwone sitofonalimentohofoso tohino engo ma'mentihwone so'no sekwo huno moi'wonoho. I oso'no nakwoe Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nakumo nejopahonngki yo'mayo hwahoponjo somne'no iyoho monanyofoho. O'o, nakwo sekuyepono Filipainta'ango sohwna'ni nopahonngkuhwoni a'amu pi'nngo nakwolaho ko nelahonngkofi nakwo Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ³ Oso hungkuno selihwoneso hwasyo hungkuno'nji selimentihwone'maho. O'o, nehopi'nohini selimentihwonefoho. Hungkuno hiloso selontani wonyo honingkanoso imo'mentihwone'maho. O'o, wopingo'nohini selohofontani Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ⁴ Anitu nakumo yamofononolohomentisofoho. Yamofonolohofonto nalimento, Nje hungkuno ujo'ne sohwasihoponoho, nalimentiso oso'no lijwaofalokuhwono. Hungkuno hiloso a'amufe simeho wopingo umonyo'ne mulalokuyihwono. O'o, Anituye simeho wopingo umonyo'ne yalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo fe'nonehonalofoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo sekumo afofo masemokummentihwono. Awonoho. Nakwo sekwoe hamniyoho mayo'ne selimentihwone'maho. Olo hilo so'no Anitu huno uyohoho. ⁶ Sekwo'nji nom'ne a'amu so'nji nakwoe yofe ho'nomayo'ne mialokuyihwono. I oso'no nakwo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyi (*apouse*) hwona'nyoho. ⁷ Oso hiso'no nakwo syoho engo sejobontontasi hoponesohilo. I sekwo'nji nohumentanngkuhwoni sohonta nakwo moya'mi kakoe mehomimo wonyohofiyi esyohumawo'nngkiso hopaso esesyohumamentihwonefoho. ⁸ Nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejobmentihwone so'no nakwo Anituye hungkuno wosejobantani imentihwonefoho. Oso'nohini'maho.

Oso syoho yontaningkuhwasi a'amu hofiko nakumo nonahonngkuji nakumo fonjonyontifijontentesi wopingo'nesohilo. Hwapingoso nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejape so'nefoho.

⁹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe syoho tohohmtnno'njo iyoso'no sekwo huno moi'wonoho. Anituye hungkuno ko selontani nakwoe wosopayo yo'mayo so'no mpe iyo'ne nakwo sikwo'miyomo mofehi'nyo'nji hamniyoho'no syoho yokumpohn'nyo imotihwonefoho. Sekwoe wosopayo yo'mayoso siki mayoso'no nakwolaho limentihwonefoho.

¹⁰ Sekwo nakwoe yahinoso nto nahonimentohofofoho. Anitu huhwo nto nahonimaho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo sikunonji sekwo'nji nohumentani nakwo Anituye honingkanomo iningkowentani wopingo'nohini humamentihwonefoho. Wonyo honingkano mimmentihwonefoho. ¹¹ Hwe fihwo kakoe mehomimo wopingo ulohofiwon'ningkiso hopaso nakwo sekumo wopingo seloho'mentihwonefoho. ¹² Anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwentani huno sefotofontani sekwoe humayo somo yokumpohn'nyo semokumentihwonefoho. Anga'no anga'nohino sokumo Anituye simeho wopingo umo'nyo so'ne nakwo honingkano wopingo'nohini iningkayo so'ne lutihwamentihwonefoho. Anitu huhwo sohwo ole selalofoho. Nje angopo ni'mapmno. Nje yo'mayo wonyoangkafoso sekwo'nefoho. Sekwo ngkimo enjwa'mo fosyohumafikujo'no ngko wosemokosyohumamonnoho. Ose selalofoho.

A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifi yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo tipema'mentohofofoho.

¹³ Nakwo Anituye hungkuno selontaningkuhwoni sekwo ole monajofoho. Olo hungkuno loso hwahoponta'angofoho. O'o, ose monajofoho. Nakwoe hungkuno nupa'nontifi Anitu mta'angofoho limentohofofoho. Ou nehopi. Oso hungkuno Anitu nejapmentisofoho. Oso'no hungkuno hilo somo sekwo nupa'ningkahonngkofi sekwoe simeho mo'mo hungkuno hiso'no Anitu kako huno fohotofohotofo selohofahonngki sekwo honingkano songomo iningkamentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Anitumo isamoyoka uliwo'ningkuhwonefoho. ¹⁴ Nakwoe a'amu soku, a'amu hwaho Jutiya humamotofoso hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais osohumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo yo'mayo u'ma'mentiso pa'nyoso olohonta sekumo se'malofoho. A'amu Jutiya humamotofoso Jisasi'mo iningkawon'ningkohofa so'no hofikoe a'amu mta'ni tango engo ma'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo sekwoe a'amu mta'ni tango engo tipemalokwofo. ¹⁵ A'amu Jutaso Jisasi'mo mohumayo'njoso hofiko a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwo fonjasyontifi tiffinepo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohomo fonjahumentohofofoho. I hofiko nakumo wae enamo'mentohofofoho. Hofikoe yahino wonyo so'no Anitu ngkilaho lalofoho. A'amu huhwo sohwa hofiko hwe moya'mi hopi'nonohino sofe mango hwafoho. ¹⁶ Oso'no a'amu Jutamnohino'maso, o'o, a'amu temtitofa kengo kengo somo nakwo Anituye hungkuno walutihwantane yahonngkuhwoni hofiko nakwoe honingkano pijwonemofalokwofo. Oso'no a'amufe mangohwa pa'nyo imo'nimentohofofoho. A'amu Jutaso ole lalokwofo, A'amu kengoso Jisasi'ye hungkuno upa'nyo so'no nakwolaho lalokwofo. Oso'no hofikoe wonyoso engo hopa nto yao'maho. Oso hiso'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino umnalofoho. Tohino engo wotipemantifeho.

Poul kako Tesolounika a'amu somo apa'no uhwonimo syafihu'mentisofoho.

¹⁷ U nakwoe a'amu soku, a'amu Juta sekuyepono nakumo wae enao'mentohofa sohonta nakwo hwaho nom'nepo nohumentani sekune'no huno sosyefisyontani nakwo sikumehomi pa'nyo humamentihwonefoho. Sekwoe simano masehonyo'njo yontani i oso'no nakwoe hunoso sekune'no sosefisyalokuhwono. Nakwo sekumo

se'mane'entani syoho engo yalokuhwono. Nakwo nakwoe simeho so'mo hofikimo uhwonano syofisyalokuhwono. ¹⁸ Nakwo sekumo wose'mantane'no yihwono. Ngko Poul+ni sikuno engolopohamo wose'ma'mo lonji ko imoteso i Seten kako nakumo pikup+jo naloho'mojofoho. ¹⁹ Hwangku nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo kakoe simanopo lohofanefoho. Oso hohosohonta nakwo yo'mayo wonyoangkafo tipemane so'no huno mosyofisyalokuyihwono. O'o, sekwo nakwo'nji oso hopo lohofane so'no syofisyontani simonyo yalokuhwono. Jisas kako sekumo sehoningkuhwosi nakwoe syoho ne imo'nyo so'no huno uyonefoho. ²⁰ Sekwoe yahino wopingo so'ne syofisyontani Jisas+ye yofe ho'nomalokuhwono. Oso'no sekumne'no nakwoe simeho wopingo namo'n+ngkohoho.

3

Poul Timoutimo a'amu Tesolounika somne'no yokumpohn'nyo umokiyo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Nakwo sekumne'no ne'no syosyefisy+wo'nalokuhwone so'no sekwoe hungkuno najo so'ne nohontohumehwaloho. Oso'no Sailas+nji nekwo ole mtitofontai nekwo anggo Aten+s sopo nohumentai ² Timouti sekuyepono wolihwojantayo'yihwoyo. Timouti huhwo sohwo kako nekwo'nji An+ituye syoho yontani Jisas K+lais+ye hungkuno lutihwawo'n+ngkiso hweho. Nekwo Timoutimo sekwoe simeho hi'ntnnonohino somne'no yokumpohn'nyo semokiyo'ne'no uhwajihwoyo. Kako An+ituye yokumpohn'nyo so'no wasefohoto'mtonoho. ³ Yo'mayo tangoso se'malokunjo so'no iyoho masenonehoho. Sekwo huno moi'wonoho. Yo'mayo tohino mayoso'no An+itu limento, Tohino wotipemantifeho. Ose limentisofoho. ⁴ Nakwo sekwo'nji nohumentani oso hiso'no nto selimentihwoni, Nakwo hopi'nonohino tohino engo notipemanefoho. Ose selahoningkuhwoni hungkuno hiloso ne imo'n+mentiso so'no huno seyohoho. ⁵ Oso'no sekwo wopingo ko humalofo syafisyonji sekwoe hungkuno najo so'ne mohontohumamnehono. Oso'no olo hilo so'no Timoutimo sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Sekwo simeho hi'ntnnonohinoso yokumpohn'nyo hi'nji kohumalofo. Seten kako sekumo afoko'njo sejap+hwoso'no nakwoe syoho ne ane imo'nonoholontae lihwajihwoyo.

Timouti hungkuno wopingo Poul+imo moti'mahoningki Poul simeho wopingo umo'n+mentisofoho.

⁶ Timouti sekumo seliko'manto olohonta nakumo ne'makwoho. Hungkuno wopingo sekumta'angoso lonetihwahoho. Ole lonetihwahi, Hofiko An+itumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyalokwofo. Hofiko a'amu nom'ne somo simeho wopingo uyont+fi ufo'malokwofo. Engolopohamo hofiko nakumne'no syafisy+wo'n+ngkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonantife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho. ⁷ Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentaningkuhwone sekwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy+wo'n+ngkohoho so'no upa'nontani oso hiso'no nakumo yokumpohn'nyo natofo'nefoho. ⁸ Sekwo Hwe Engo Jisas sohumne'no yokumpohn'nyo humalofo so'no huno naiso so'no yo'mayo tango nakumo ne'masoso nakwo simeho wopingo'nji wohumantanoho. ⁹ Nakwo sekumne'no Mpohumo jomo ulontani simeho wopingo wonyoangkafo namo'n+ngkohoho. Simeho wopingo wonyoangkafo so'no Mpohumo isamoyoka pipi ulanehwono. Nakwo sekumne'no simonyo yalokuhwono. ¹⁰ Mofehi'nyo'nji sikuno'nji nakwo sekumo sefomayo'ne An+itumo jomo uliwo'n+ngkuhwonefoho. Sekwo An+itumo simeho we'e uy+fijo'manji nosehoningkuhwasi sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyoso'no wosefoma'mtonoho.

Poul kako kakimo Tesolounika'no uhwojayo'ne An+itumo jomo ulimentisofoho.

¹¹ Nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas ntnne'no sekumo Tesolounika se'mayo'ne honingkano namofiyo'ne jomo ulalokuhwono. ¹² Hwe Engo sohumo ole ulalokuhwono, Sekwo simeho afa inwo'n'ngkohoho so'nji sekwo nufoma'n'wo'n'ngkohoho so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo so'ntnne'no engo umoyo. Ose ulalokuhwono. Nakwo sekumne'no hitoho selofwo'n'ngkiso hopaso Hwe Engo sohwo kako sekumo sefo'mayo'ne jomo ulalokuhwono. ¹³ Hwe Engo ose yososo sekwoe simeho somo yokumpohn'nyo semokososo nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe a'amu'nji asomo pifijo sohonta sekwo Anituye simanopo lohofikuji honingkano wonyo ane wopingo'nohini lohopytne kuyoho.

4

Honingkano wopingo somo finingkamno.

¹ Ou, nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. Nakwo Anituye simeho wopingo umoyo so'no yo'mayo honingkano yahino nto setihwamentihwonefoho. Oso yahino wopingo somo sekwo we'e iningkowalokwofo. I olhonta nakwoe Hwe Engo Jisasiye simano mofohi'nontani hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Oso honingkano yahino wopingo somo sekwo aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumantokuno.

² Yo'mayo hungkuno hopi'nono Jisas mta'ango selimentihwoneso sekwo huno moi'wonoho. ³ Sekwo yahino wopingo somo iningkayo so'no Anitu ole umoy'nalofoho. Honingkano wonyo ane'njo wopingo'nohinimo finingkamno. Yo'mayo yahino wonyo a'mohufo iyoso nihu'nahone fohu'meeopmno. ⁴ Ape mayo yahino so'no honingkano ito'nohini fisyafihupmno. Ou, sekwo anga'no anga'nohino sohwaso, sekwo ape womano likuji ape mayo yahino somne'no huno syafisyikuji sekwo ape ito'no mapmno. Sekwo simeho noselikafihwoloho. ⁵ Sekwo a'amu Anitu ne'no huno mosyafisiyo'njo sofo yahino nomafikutoho. Hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyontifi apemne'no simeho fefoyo u'mahoningki ape hufo hopa iwo'n'ngkohofihwafoho. ⁶ Olo yahino loso'no sekwo nom'ne somo wonyo ulohofikutoho. Nom'ne sohwafo ape hufo nomafikutoho. Olo yahino wonyo loso'no Anitu tohino mikunimposo uyonefoho. Olo hilo so'no nakwo hungkuno yoloho nto selimentihwonefoho. ⁷ Anitu kako nakumo honingkano wonyomo iningkayo'ne nahwosopo'mentiso'maho. Olo honingkano wonyo ane wopingo'nohini somo iningkayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ⁸ Olo ape ito'no mayo'ne hungkuno somo hwe fihwo hwotoho feso sohwo kako a'amufe hungkunomnohini mafewo'n'ngkiyohoho. Olo Anituye hungkuno homo hwotoho fewo'n'ngkiso hweho. Anitu huhwo sohwo kakoe Towahuno wonyo ane wopingo'nohini nejapwo'n'ngkiso sohomo hwotoho fewo'n'ngkisofoho.

⁹ I a'amu nom'ne somo simeho inyoso'no pehofo semti'mokiyimnehono. Olo Anitu oso hiso'no nto setihwamasofoho. ¹⁰ Sekwo a'amu Masetouniyanta'ango Anitumo simeho umotofo somo sekwo simeho uywo'n'ngkohoho kuyoho. I oso'no nakwoe a'amu soku nakwo hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Olo yahino loso sekwo yokumpohn'nyo ne'no fisyafisyikuno. ¹¹ Sekwo hungkuno tifi'njo so'no huno yokumpohn'nyo fisyafisyikuno. Sekwoe humayoso hofiyo nto'no fosyohumafikuji sekwo syoho yo'mayo so'no ito'no mokosyohumamno. Sekwoe wopayo syoho yo'mayo syohoso sekwoe aho'nji nto'no fiykuno. Hohonta ose nto selimentohefoho. ¹² Ose ifijo'manji a'amu Anitune'no mosyafisiyo'njososekwoe honingkanomo sehoningkuji hofiko yofe wopingo womeselantifeho. Sekwo yokumpohn'nyo ifijo'manji sekwo umofonyo mifitnehoho. Nom'ne somo yo'mayo so'no jomo mulifitnehoho. Olo sekwo hoponoho.

Hwe Engo Jisas sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

¹³ U nakwoe a'amu soku a'amu poyo nto pe'nyoso'no sekwoe hunomo ito'no womesehwojantane'no yihwono. Huno ito'no syafihupijoso poyo pe'nyoso'no sekwoe simeho tango maseyonehoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso a'amu poyo pe'n'ngkahon'ngki ntimo kohumaho syafisyontifi humotaho latipewo'n'ngkohofofoho. Anitu nelikafone so'no mohontohumayo'njoso hofiko poyo pe'nyoso'no hofikoe simeho tango uyalofoho. ¹⁴ Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no syafisyiwo'n'ngkuhwono. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkuhwonefoho. Oso'no olo so'no huno nayohoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko Jisasi'nji ufohi'n'ngkahon'ngkofi Anitu songo humayoso uyimentiso so'no Jisas asomo poso sohonta kako a'amu homo somo asomo ipemotaponefoho.

¹⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkuno woselantane'no yihwono. Hwangku Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta nakwo hwe moya'mi songo humalohwone hn'nwi nakwo a'amu pe'nimentohofoso somo simo'mo mupeenehwono. ¹⁶ O'o Hwe Engo sohwo kako mampaho engo'nji joho lahon'ngkuhwosi a'amu ahwomomjo simo'mta'ango sohwo joho lihwosi Anituye kounoho yoka ho'n'ngkuhwoso'no osohonta Hwe Engo sohwo ahwomomo uliko'mahwosi noponefoho. Oso hohosohonta a'amu Jisas K'laisimne'no simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso somo Anitu songo ulikafonefoho. ¹⁷ Oso hohosohonta nakwo hwe moya'mi Jisasiimo simeho hi'ntnnono uyontani songo humalohwone hn'nwi Hwe Engo sohwo nakumo netimahwosi nakwo hi'nnonji poyo pe'nimentohofoso so'nji himopo noswo'n'ngkuhwasi osopo Hwe Engo sohomo simowanefoho. Osohonta nakwo Hwe Engo sohwo'nji engolopohamo ne'no humentihwanefoho. ¹⁸ Oso hiso'no sekwo sen'ngkwa'wehwosamo ulikuji hofikimo yokumpohn'nyo usosofitopmno. A'amu poyo pe'nyoso'no simeho tango uyalokunjo somo olo hungkuno hiloso ulikujo'no hofikoe simeho wopingo umo'nimontonoho.

5

Jisas asomo peso'no nakwo ito'no wesyo humano.

¹ Nakwoe a'amu soku, yomayo nakwo selihwoneso imo'nyo'neso sikuno so'no mamti'mokohiyihwono. ² O'o oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. Oso sikuno hiso nakwo huno moneyontan'ngkuhwosi imo'nonefoho. A'amu hufo uyantifi sikwo'miyomo pohoho oso hopa imo'nonefoho. ³ Oso sikuno homo somo a'amu ole wohnnantife, Yoka ane sikuno wopingohontanoho. Nakwo wopingo humalohwono. Ose hnn'ngkuji nohumentan'ngkuji yomayo huno mosyafisiyo'neso u'mofapmmontonoho. Nom'ne pahnnimo hungkunoso ole, oso tohino moya'mifa mehomi aswo womantifi umn'ngkiso hopa komo'no imo'nonefoho. Oso tohino homo somo hofiko muyakolopitnnefoho. Sikuno oso pa'nyoso imofaponefoho.

⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo Hwe Engo Jisasiye hungkuno hilo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyontife so'no pomponahopo humalofo. Sikwo'mjoho'mo mohumulofoho. O'o sikuno homo somo sekwo yomo mifitnnefoho. Oso sikuno hiso a'amu hufo uyantifi p'wo'n'ngkofo hopaso imo'nonefoho. ⁵ Sekwo mofehi'nyo pomponahopo humalofo. Nakwo Jisasiimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkuhwone so'nwi sikwo'mjoho'mo mohumulohwono. O'o pomponahopo humalohwono. ⁶ Oseso nakwo a'amu nom'ne sofe hofikoe huyo'mango foyawehoho hopa foyowehwaloho. O'o nakwo Jisasiimne'no timo hontohumehwasi huno nto'no wehohosonasyono. ⁷ A'amu Jisasiimne'no huno mosyafisiyo'njo iwo'n'ngkohofoso hofiko saho'nohini foyawowo'n'ngkohofoho hopa sikwo'miyomo huno nto'no mehohosasiyo'njo foyawowo'n'ngkohofofoho. A'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohofiwon'ngkohofoso sikwo'miyomo nonilohofiwon'ngkohofofoho.

⁸ I oso'no nakwo mofehi'nyopo humawo'n'ingkuhwone sohwna'niye hunoso ehohosahinyi'nwoho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyoso'nji nakwoe sampe pa'nyofoho. A'amu jije swokinopo wakufongku'mo lihwosi yihwoso'no jije sampe swokinopo womokisahin'mnoho. U jije mnokinopo wafongku'mo lihwosi yihwoso'no kiko jije sampe wahoholo'nimonnoho. Oso pa'nyoso nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohwo nakumo asomo wonema'mo lihwosi poso sohune'no syofisyihwasi nakwoe sampe pa'nyoso nto'no wehoholo'nohumano. ⁹ Anitu nakwoe wonyo'mne'no tohino nejape-e'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo asomo netimayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ¹⁰ Jisas nakwo kako'nji songo fesyohumayo'ne nakumne'no pe'nimentisofoho. Oso'no nakwo poyo pe'naso'manji songo humaso'manji u Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako'nji songo nohumanefoho. ¹¹ Oseso sekwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi sen'ingkwa'wehwosamo hungkuno wop'ingo'nohini ul'ikuji hof'ikoe simehomo yokumpohn'nyo fisosofitofisyohumamno. Olo honta yalokwofo somta'angoso ne'no fikuno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. A'amu nakwoe Hwe Engo sohwoe hon'ingkanomne'no losetihwalokwofo somo sekwo enjwa'mo nto'no fesyohumamno. Nakwoe Hwe Engo sekumo sefo'mayo'ne a'amu homo somo uhwosopo'mentisofoho. ¹³ Sekwo hof'ikoe syoho so'no huno nto'no fisyafi'hupmno. A'amu homo somo simeho uy'ikuji hof'ikoe yofe ho'nomaf'ikuji wop'ingo'nohini ulohopmno. Sekwo yoka hungkuno nohnn'ingkutoho. O'o simeho afa in'ingkuji wop'ingo fesyohumamno.

¹⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu piso'mo'nyo'njo somo hungkuno ole ul'mno, Sekwo syoho yokumpohn'nyo fiy'mno. Piso'mo'nyo ikutoho. Hungkuno yokumpohn'nyo ose ul'mno. A'amu Anitumne'no yokumpohn'nyo lohoho'ne iyoho un'iwon'ingkiso somo yokumpohn'nyo umokumno. Anituye hon'ingkanomo ul'iko'mano lifijo somo ufo'mapmno. A'amu hopi'nonohino somo sekwo hungkuno hwaho lopo hofohofahn'no ul'mno. ¹⁵ A'amu sekumo wonyo selohopijo somo sekwo aku ulohof'ikutoho. O'o, sikuno engolopohamo sekwo a'amu hopi'nonohino somo wop'ingo'nohini ulohof'ikuno.

¹⁶ Engolopohamo sekwo simeho wop'ingo'nji fohumantokuno. ¹⁷ Engolopohamo sekwo Mpohumo jomo ul'ikuno. ¹⁸ Sekwo yo'mayo tango'nji nohayo'nji sel'maso so'no Anitumo engolopohamo isamayoka ul'ikuno. Jisas Kilais kakoe a'amu somne'no Anitu olo yahino loso'no umo'n'ingkohoho. Oso'no sekwo tifi fin'ingkamno.

¹⁹ Yo'mayo Anituye Towahuno selisoso sekwo hwotoho fekutoho. ²⁰ A'amu Anituye hungkuno sel'ifijo somo sekwo hohujo ikinj'mif'ikutoho. ²¹ Yo'mayo hungkuno upa'n'ingkohofoso Anitunta'ango so'ne yamofe fiy'mno. Hungkuno ne'njo somo aho fikesyohumamno. ²² Yo'mayo wonyo somne'no i'waho fiy'mno. Olo hilo so'no sekumne'no Mpohumo jomo ulalokuhwono.

²³ Anitu kako simeho pompenjiyoso hwap'ingo hweho. Oso'no kako'nohino sekumo wop'ingo wasemokono. Kako sekwoe huyo'mango'nji a'apaho'nji wop'ingo esemokosyohumawosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohonta Anitu sekumo wop'ingo semokonefoho. ²⁴ Anitu nahwosopo'mentiso sohwo kako oso hiso'no wop'ingo namokonefoho. Anitu ose nalimentiso so'no ne imo'nonefoho.

²⁵ Nakwoe a'amu soku, sekwo Anitu nefo'mayo so'no Mpohumo jomo ul'mno.

²⁶ Anituye a'amu hopi'nonohino somo nakwoe a'amu kuyoho ul'mno.

²⁷ Ngko Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo'nji hungkuno loso waselimonne'no yohono. Sekwo olo iyoswo mtì'mokalokuhwoneso nìngkwahwosamo atofò filutìhwamno.

²⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kìlais kako wopìngo wosemokosyohumano. Ngko Poulì'ni olo iyoswo loso mtì'mokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Tesolounika

Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyako'mentisopo Poul olo iyoswo tifinjo loso a'amu Tesolounika afahomne'no mti'mokumentisofoho. A'amu Tesolounikajoso Poul iyoswo simo'mo mti'mokuyahotimentisoso nomantifi hofiko Jisas Kilais asomo pe-e'ne hungkuno Poul mti'mokumentisoso hofiko a'amu Tesolounika fehohnjoso atofu hwasyohohnta'ni lontifi hofikoe hunoso ole syafiku'mentohofofoho. Poul kako olo iyoswo mti'mokisyo loso Hwe Engo sohwoe Sikuno nto i'mofapohoho lontifi hofiko pisomo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihuniwo'ningkohofofoho. Olo hungkuno loso Poul nupa'nonto iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. (Oso hungkunoso 2 Tesolounika sohe engo 2 honingkano we'e 2-nji sohe engo 3 honingkano 11-njo sopo weho.) Iyoswo simo'mjo mti'mokuyahotimentiso sohonta hamno hufa'ulikeno hufa'u shunetikeno nto pamentisopo olo iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako a'amu Tesolounikaso Jisas nto i'mofapohoho. Hofiko huno ose syofisyontaningkofi Poul kako oso huno homo somo ito'no mihwajiyo'ne olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasitifi uningkohwano.

¹ Ngko Pouli'ni Sailasi'nji Timouti'nji nakwo nohumentani olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwono. Sekwo Tesolounika sopenjo soku Anitumo iningkowalokwofo soku sekwo nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'njiye a'amu kuyoho.

² Mpohumo sekumne'no ole ulalokuhwono. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo selohohosisi siko simeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

Poul Anitumo isamoyoka ulalofoho.

³ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkohofu soku, nakwoe a'amu kuyoho. Sikuno engolopohamo sekune'no Mpohumo isamoyoka uliwon'ningkuhwantano. Oso yahino hiso wopingofoho. Hwapingoso olenoho. Sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso engo imo'nalofoho. Sekwo nom'ne a'amu so'nji simeho inyoso engo imo'nalofoho. Oso'no sekune'no Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴ Oso hiso'no nakwo nom'ne a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkohofu somo sekune'no ole ulalokuhwono. A'amu nom'neso wonyo selohofontifi tohino engo sejopahoningkofi sekwo Anitumne'no musikwajiyo'njo yokumpohn'nyo lohofontifi Anitumo simeho hi'ntnnono engo uyalokwofo. Ose yalokwofo so'no a'amu nom'ne somo ulontani simeho wopingo namon'niwo'ningkohoho.

Anitu kako a'amu hwahoponjofe honingkanomne'no hungkuno ikwolofonefoho.

⁵ Anitu hungkuno ikwolofone'ne hwapingo sohwo ito'nohini yiwon'ningkiso hweho. Sekwo Anituye yahino wopingoso malokwofo so'no a'amu nom'neso tango sejopalokwofo. Yo'mayo tango se'mahwoso'no hwangku sekwo Anituye angopo humayoso hoponoho. ⁶ Anitu oso a'amu sekumo wonyo selohofu somo kako aku tohino uyonefoho. Oso yahinoso ito'nohinoho. ⁷⁻⁸ Sekwo tohino mawon'ningkohofu soku nakwo'nji Anitu usijo'no nehumajonefoho. Osohonta nakwoe Hwe Engo Jisas

kako kakoe a'amu ahwomomo mta'ango yokumpohn'nyo so'nji nopahon'ngkuhwosi a'amu nuhwon'fitnnefoho. Oso hohosohonta kako toho engo'nji nop'hwosi a'amu An'itumne'no huno muyo so'nji nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo somo An'itu kako aku tohino uyonefoho. ⁹ Oso a'amu homo somo uhwon'ngkuhwosi sekwo n'ihu'nahone umo'nantife kuyoho ulonefoho. Hwe Engo sohwoe s'imano'nji kakoe yokumpohn'nyo pomponaho so'nji muhwonyo'njo ifitnnefoho. N'ihu'nahone tohino ne'no nomapitnnefoho. ¹⁰ Kako asomo poso sohonta kakoe a'amuso kakoe yofe noho'nomapitnnefoho. A'amu An'itumo simeho hi'ntnnono umotofoso simeho wop'ingo'nji humafitnnefoho. Osohonta sekwo hofiko'nji nohumafitnnefoho. Hwap'ingoso oso hungkuno seliment'ihwone somo sekwo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofofoho.

Poul kako a'amu Tesolounika somne'no Mpohwo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho.

¹¹ Oso hiso'no syofisyontani sikuno engolopohamo sekumo sefo'mayo'ne An'itumo jomo ul'wo'n'ngkuhwonefoho. Ole ulalokuhwono. An'itu kako humayo wonyoangkafo so'no sehwsopo'mentiso oso hoponoho. Sekwo Hwe engo Jisasi mo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wop'ingo uyano lifijoso An'itu kakoe yokumpohn'nyo wosejapono. Yo'mayo syoho wop'ingo Hwe Engo Jisasi mne'no yalokwofoso moi'wo esojwaofikujo'no wosefo'mano. ¹² Ose ifijo'manji sekwo Hwe Engo Jisasiye yofe woho'nomantifeho. Oso'no Jisas kako sekwoe yofe aku woho'nosema'mtonoho. Hwap'ingoso ole, An'itu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko nakumo wop'ingo nalohof'wo'n'ngkisiyo monta'iyoho.

2

An'ituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo i'mofaponefoho.

¹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas asomo nop'hwosi nakumo menahu'mokone so'no woselimonne'no yohono. ² A'amu fehohnjo ole maselikuji, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose selifijo'manji oso hungkunoso hofikoe huno mta'ango selohoho. U nom'neso ole maselikuji, An'ituye Towahuno ole ntohoho, Nakwoe Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. U a'amu nom'ne ole maselikuji Poul ole mt'i'mokuma, Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. Oso'no selohofomanji sekwo yomo ikuji simeho wonyo semo'n'ngkuhwoloho. ³ Oso hwasyo hungkuno selifijo somo sekwo simeho hi'ntnnono ni'y'kutoho. Olo sikuno loso siki sohonta m'mofaponehoho. Awonoho. Simo'mo a'amu pi'n'ingo engo An'itumne'no hahn'nyo ifijoso hwe fihwo An'ituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo sohwo ut'ihwa'nyopo i'mofaponefoho. Oso hwe huhwo sohwo tifi no'mo kako tikanomo wene hweho. ⁴ Kako ole ulonefo, Sekwo yo'mayo somne'no hwomtame ehumawo'n'ngkohofoso foho'naopmno. Hunoso ngkine'nohini f'isyan'fohupmno. Ose ul'hwosi An'ituye tajo ango engo somo nosyuhwosi osopo nohumahwosi ole ulonefo, Ngko An'itu ne hwo'nyoho. Ose ulonefoho.

⁵ Hohonta sekwo'nji nohumanji olo hilo so'no nto selimentohefoho. Sekwo in'ingo la-seimaho. ⁶ Olohonta oso hwe sohwo m'mofapiyoho. Yahino anga'nohinoso oso hwe sohwoe hon'ngkanomo pijwaofoho. Yahino hiso'no sekwo huno seyohoho. An'itu kako oso hwe sohwoe sikuno ho'nahumentisoso m'mofapiyoho. ⁷ Sekwo huno moi'wonoho. Olohonta a'amu fiso An'ituye hungkunomo hwotoho feelokwofo. I oso'no a'amu fihwo oso hwe huhwo sohwo kakoe hon'ngkanomo nop'ijumofonefoho. Oso hon'ngkano pikun'nyoso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no oso hwe An'ituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo noponefoho. ⁸ Oso hohosohonta oso hwe An'ituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohwo ut'ihwa'nyopo noponefoho. Osohonta Hwe Engo Jisas kakoe

mammtno'nji hwe huhwo sohumo fonjasyonefoho. Hwe Engo sohwo kakoe pompon-aho engo'nji utihwa'nyopo nopihwosi oso hwe wonyo sohumo nihu'nahone wonyo umokonefoho. ⁹ Oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohumne'no nom'ne hungkuno waselimonne'no yohono. Kako Setenye yokumpohn'nyo'nji nopihwosi hungkuno hwasyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo hwasyo itihwanefoho. A'amu fehohnjoso nuhwoningkuji kakimo iningkafitnnefoho. ¹⁰ Oso a'amu hiso Anituye hungkuno ne'njo somo simeho ufijo'manji Anitu kako asomo utimanefoho. I oso'no Anituye hungkuno ne'njo nakwolaho lifijos nihu'nahone imo'naopitnnefoho. ¹¹ Anitu kako hungkuno lahoningkuhwosi a'amu hwasyo hungkuno ulifitnnefoho. Oso hwasyo hungkuno somo a'amu pi'ningoso nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono uyifitnnefoho. ¹² Oseso a'amu hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono muyoso honingkano wonyo somo iningkayo so'no umo'nalokusoso hofiko Anituye tohino engo nomapitnnefoho.

Anitu sekumo asomo setimayo'ne nto sehwsopo'mentisokuyoho.

¹³ Nakwoe a'amu soku, Hwe Engo sohwo sekumo simeho sejapwo'n'ingki soku sikuno engolopohamo nakwo sekumne'no Mpohumo isamoyoka uliwo'n'ingkuhwantano. Oso yahinoso hoponoho. Hohonta Anitu asomo setimayo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no Anituye Towahuno sohwo sekwo honingkano wopingo'njo semokahon'ngki sekwo temtifo kengo simo'mjo soku hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohofu kuyoho. Oso'no Anitu asomo nosetimanefoho. ¹⁴ Anitu sekumo olo so'no sehwsopo'mentisofoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno wopingo selimentihwonefoho. Oso hiso'no sekwo mae'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no hwangu yo'mayo nakwo Hwe Engo Jisas Kilais sekwo simeho mo'mo ema'mentisoso asomo setimaso sohonta moi'wo esojwaofonefoho. Oso'no sehwsopo'mentisofoho. ¹⁵ Oseso nakwoe a'amu soku, sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Oso hungkuno losetihwamentihwone so'nji ifalifaliyo semt'mokimentihwone so'nji aho yokumpohn'nyo kesyohumaf'kuji tifi fin'ngkamno.

¹⁶ Nakwoe Mpohwo Anitu kako simeho wopingo nejapmmentisofoho. Kako wopingo'nohino nalohofonto yo'mayoso siki nejapwo'n'ingkisofoho. Kako nakwoe simehomo nasosofitof'wo'n'ingkisofoho. Oso'no nakwo kako'nji nohumentihwane'no hontohumalohwono. ¹⁷ Oso'no Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko sekumo sosofitofesyohumahosi yokumpohn'nyo semokahon'ngkohosi sekwo yo'mayo hungkuno so'nji yo'mayo syoho so'nji wopingo'nohino uyantifeho. Oso'no jomo ulalokuhwono.

3

Sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. Kako wonefo'mano.

¹ Nakwoe a'amu soku, hungkuno ae'uyo woselantane'no yihwono. Sekwo Mpohumo nakumo nefe'mayo'ne olo so'no jomo ulimno. A'amu hopi'nono upa'nyo'ne nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno ango'meemo woho'n'imuweno. Noho'nim'wahon'ngkuhwosi sekwo nupa'ningkuji simeho uyantifeho. ² Sekwo jomoso ole'nji ulimno. A'amu wonyo nakumo wonyo nalohof'wo'n'ingkohofu sofe aho mta'ni welojonemano. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu pi'ningo engo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyoso humalofu.

³ Yo'mayo hopi'nono nakwoe Hwe Engo sohwo lonteso ne imo'n'wo'n'ingkisofoho. Oso'no kako yokumpohn'nyo semokuhwosi Seten kako sekumo apa'no mosetimanefoho. ⁴ Olo so'no nakwo huno nayohoho. Yo'mayo hungkuno selimentihwone somo sekwo ito'no iningkowalokwofoso ne'no uningkowantifeho.

⁵ Hwe Engo sekwoe hunomo olo so'no wasefohoto'mtonoho, Anitu sekumo simeho sejap'wo'n'ngkisofoho. Oso'no sekumo yo'mayo tango'njo se'masoso sekwo Jisas Kilais pa'nyo yokumpohn'nyo wolohofantifeho.

A'amu hopi'nono syoho yokumpohn'nyo uyantifeho.

⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo ntopahoningki olo hungkuno loso wasel'mne'no yohono. Sen'ngkwa'wehwo fihwo kako piso'mo'nyo ihwosi siki humasoso oso hungkuno nakumta'ni ma'malofo somo min'ngkayo'njo osohumo uhwo'ti'mapmno. ⁷ Nakwo sekwo'nji humamotohwone pa'nyoso fos-yohumamno. Sekwo huno seyohoho. Nakwo siki mohumament'hwonefoho. ⁸ Nakwo sekwoe aho mta'ni yo'mayoso siki moma'mment'hwonefoho. O'lo nakwo mpe seloho'motohwonefoho. Mofehi'nyo so'nji sikwo'miyomo nakwo syoho engo tohohmtnno'nji imotohwonefoho. Hwap'ngoso nakwo sekumo tango mosejape'njo hwona'nyoho. ⁹ Nakwo wosopayo'ne yo'mayo so'ne sekumta'ni jomo selontontasi oso yahino ito'nohinosohilo. I oso'no nakwo hon'ngkano wonyoangkafo so'no woset'hwantane'no iment'hwonefoho. Ose iment'hwone homo somo sekwo tifi in'ngkayo'nefoho. ¹⁰ Olo hungkuno loso songo maselalokuy'hwono. O'lo nakwo sekwo'nji nohumentani ole seliment'hwoni, Hwe fihwo ole lososo, Syoho miyo'njo uy'mo. Siki wohumamo. Ose loso sohumo sekwo wopayo nuy'kutoho. Ose seliment'hwonefoho.

¹¹ I oso'no ole upa'n'ngkuhwone, A'amu fihwa piso'mo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humalofo. Nohumantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihun'wo'n'ngkohof'hwafoho. ¹² Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwoe hungkuno yokumpohn'nyoso oso a'amu homo somne'no wasel'monne'no yohono. Ole uso. Sekwo sekwoe a'amu'nji simeho pompenjiyo'nji humafikuji sekwo'ne wosopaesyoho fiy'mno. Yokumpohn'nyo ose ulimno.

¹³ I nakwoe a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho wop'ngo so'no piso'mo'nyo ikutoho. ¹⁴ Hwe fihwo olo hungkuno semti'mokiyalokuhwone lomo hwotoho feso sohumo sekwo yofe uhwo'fikuji kakine'no i'waho fiy'mno. Sekwo i'waho ifijo so'no kako kakoe hon'ngkano wonyo somne'no wonimango unimtonoho. ¹⁵ I sekwo oso hwe sohumne'no ole syafisy'kutoho, kako nakwoe mango hweho. Ose syafisy'kutoho. O'lo, sen'ngkwa'wehweho. Oso'no kakoe hunomo hungkuno wop'ngo ufhotofamno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo sohwo simeho pompenjiyoso hwap'ngo hweho. Yo'mayo yo'mayoso se'mahwoso'no kako simeho pompenjiyo wosejapono. Sekwo'nji wohumano.

¹⁷ Ngko Poul'ni olo hungkuno ae'uyo loso nje aho'nji semti'mokiyalokweno. Nje a'amufu. Iyoswo hopi'nonohino mt'i'mokuwo'n'ngkoheso nje aho'nji ole mt'i'mokuwo'n'ngkohu, nje a'amufu. Nje ifalifaliyo somo uhwonimno.

¹⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi wop'ngo wosemokosyohumano. Hungkuno hiloso osohopeho.

1 Timouti

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Poul Timoutimne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan'*nji (31) *teti-eti'*nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mti'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anituye syoho mjim>wento Timoutimo ango Lisitila sopo nta'ni tipema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunisyoho. Kakoe atohwosi Louisiyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 hon'ngkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngkilik hweho. Poul'nji Timouti'nji ango Loum sopo Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Hwangku Timouti kako Efesos'njo tajo ango somo Anituye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tifi oso impo'ango somta'ni nusihutofahon'ngkofi kako hwaho we'e Kilik, ango Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoymentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 hon'ngkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 hon'ngkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo ango Efesos'njo somo mokosyohumayo'ne uhwti'mo'mentisofoho. Poul ango Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uyahon'ngki olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi un'ngkohwano.

¹⁻² Nje hwomu Timouti sohwohne'no ngko Poul'nji olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Anitu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmentisiyo hwo'nyoho. Kiko Timouti sohwasu kiko Anitumo simaho wop'ngo umahnno so'no kiko nje hwomu ne imo'nmentohino hwosoho. Ngko kikine'no olo'no nimo'n'ngkohoho. Nan'ngkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofihwoso'no siko kikimo wop'ngo kilohofohosi simaho pompenjiyo wokijopanjiyo. Oso'no nimo'n'ngkohoho.

A'amu Anitumne'no hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohoho sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.

³ Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilimentohe somta'angoso olohonta apa'no wakil'mne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko ango Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo sopenjo a'amu somo Anituye hungkuno hwasyo luti'hwalo'kwofu sohwasu kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anitumne'no hwasyo hungkunoso apa'no noluti'hwafikutoho. Ose uso. ⁴ Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sokinjo so'nji ne'no luti'hun'wo'n'ngkohofofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokin'wo'n'ngkohofofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo Anitumne'no simaho hi'ntnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka ulikaf'wo'n'ngkisofoho. ⁵ Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no ni'hu'nahone foho'naopmno. Ose ulohojo'no hofiko jije hungkunomo tifi kin'ngkap'fijo'manji hofiko hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikui huno wop'ngo'nohini syafisy'kui Anitumo simaho

hi'ntnnono nehopi uyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufo'mafikuji simeho wopingo umo'nantifeho. ⁶ A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo simeho uyo yahinoso noho'nasyontifi hofikoe huno wopingo sohwo ehilofaofahonngki hofiko siki hungkuno lomoyontifi hungkuno ne ane'njo hnniwo'n'ngkohofofoho. ⁷ Hofiko Anituye honngkano hungkunoso wolutihwantifi ko yontifeso oso hungkuno hwapingo ne homo somo huno muyahonngki hofiko hwasyo hungkuno lontifi ole liwo'n'ngkohofo, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho liwo'n'ngkohofofoho.

⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako nakumo kakoe honngkano hungkuno nejapmmentisoso oso honngkano hungkuno homo somo nakwo nto'no inngkawasomanji nakwo huno ole wotipemantanoho. Oso honngkano hungkunoso wopingofoho. ⁹ I olo so'nji nakwo huno nayohoho. Anituye honngkano hungkunoso a'amu honngkano wopingo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu honngkano wonyo yontifi hwe engo sohwo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo iwo'n'ngkohofo so'ntnnefoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fentifi hwahoponjo honngkano osomo inngkawowo'n'ngkohofo so'ntnne'nefoho. I a'amu kanngkwowho'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasyiwo'n'ngkohofo oso hwantne'nefoho. ¹⁰ Anituye honngkano hungkunoso a'amu apohufonji akngkilike'nji kifosyoho loho'n'wo'n'ngkohofo so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomi hufo mawo'n'ngkohofo so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'n'ngkohofo so'nji hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohofo so'nji a'amu hofiko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwo'no liwo'n'ngkohofo so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anitu kakoe honngkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anituye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'n'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no nakwo Anituye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayihwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanoho. ¹¹ Anitu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo lutihwayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wopingo hiso losetihwalokweno. Anitu huhwo sohwo kako wopingo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako simeho nto'no namokiyo'neso hwapingo hweho.

Anitu kako Poulime'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako Anitumne'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹² Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako huno ole syanifi'hu'mento, Poul kako nje syoho ntohofiyo imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanifisyonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no nihwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno. ¹³ Hohonta ngko Jisasime'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'n'itihwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofikimo fonifonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anitu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwapingoso ngko Jisas kakoe hwapingo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo simeho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahonngki ntima'mentisofoho. ¹⁴ Oseso Jisas kako ngkimo wopingo tohofonto nontimanto kako'njopo ngkimo menihumati'mentisofoho. Osopo kako ngkimo simeho uyo so'no lontihwamentisofoho. Kako ngkimo simeho mikunimposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo simeho engo uyalokweno.

¹⁵ Olo hungkuno loso ni'hu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'nifijoso hofiko simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako nakwo a'amu honngkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmmentisofoho. Oso hungkuno hiso

nihu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe hon'ngkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. ¹⁶ K'ilais Jisas kako kakoe yahino wop'ngoso a'amu hopi'nonohino somo ujo wehontojwahumo lonto kako ngko Poul'i'nimo hon'ngkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simo'mo wop'ngo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofi'ko ngkimo nonohon'ngkuji huno ole wosyofisyantifeho. Poul kako Anitumo wonyo ne'no ulohofahon'ngki Anitu kako oso wonyo hiso'no Poulimo tohino komo'no mummentisofoho. O'o, Anitu kako Poulimne'no hontohumayo uloho'mojo sohwo Poulimo wop'ngo umokumentisofoho. Oso'no hofi'ko huno ole wosyafihinantifeho. K'ilais kako oso hwe nihu'no wonyo sohumne'no wop'ngo umokumaso hopaso Anitu kako ngkimo oso hopa wanimokumontonoho. Anitu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofi'ko huno ose syafisyikuji hofi'ko K'ilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hofi'ko songo ne'no humantokutnefoho. ¹⁷ Oseso Anitu kako yo'mayo wop'ngo'nohini iwo'n'ngkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwap'ngoso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumantihwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofi'ko kakimo muhwon'fitnehofo oso huhwo sohwo kako kako'nohini Anitu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

Poul kako Timoutimo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nyo ulimentisofoho.

¹⁸ Nje hwomu Timouti sohwo, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmentihwone sohonta Anitu kako nakumo kikine'no hungkuno nalimentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syafisyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo kiko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofi'ko Anitumo nakwolaho lifijos hofi'ko kikimo wonyo kilohofikujo'no Anituye hungkuno hiso jije sampe mekin pa'nyofoho. ¹⁹ Kiko K'ilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wop'ngo Anitu kako jije simeho mo'mo ho'nakisy'wo'n'ngkiso somo kiko hofiyo fin'ngkayo. A'amu fehohnjoso hofi'ko oso simeho mo'mo hungkuno wop'ngo homo somo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofi'koe simeho hi'ntnnono Anitumo uyimotofoso wonyo imokinimotofofoho. ²⁰ Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Aleksanta'nji siko oso pa'nyo imo'n'mentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wop'ngo somne'no sitofo lonji hwasyo liwo'n'ngkisiyo so'no ngko sikimo Seten'ye aho umumatimalefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosisi Anitumne'no huno wop'ngo wotipemanjiyoho. Siko huno wop'ngo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malisihnnisiyo.

2

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fitihwaho.

¹⁻² Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso ole uyife. Hofi'ko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofi'ko Mpohumo jomo ulife. Hofi'ko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofi'kimo wop'ngo uloho'monto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hwe engo sohwantne'no Anitumo jomo ulife. Hofi'ko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofi'ko nakumo hofiyo nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wop'ngo'nji nohumehwasi Anituye yahino wop'ngo somo tifi ntono un'ngkowantanoho. ³ Nakwo a'amu hopi'nonohino

somne'no Anitu honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne sohomo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahoningkuhwosi kakoe simaho wopingo umo'nimontonoho. ⁴ Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'ningkohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'ningkuji kakimo tifi iningkayo so'no umo'ningkohoho. ⁵ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwaho loponjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajiyo'ne hweho. Simaho pompengo nalipe-e'ne hweho. ⁶ Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisoso i'mofopahoningki Kilais kako kakoe fosyohumayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wopingoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'ningkohoho. Oso honingkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁷ Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo lutihwayo'ne nihwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokitihwalokuyohono. O'o, nehopi lokitihwalokweno. Anitu kako a'amu temtifo kengo somo asomo utima'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo simaho hi'ntnnono ntapifitne'ento hofikimo lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Oseso ngko olo'no nimo'ningkohoho. Hwe moya'mi angomeemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simaho tohino muhmnyo'njo uyono. Hofiko yoka mahnnyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafisyikuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose nimo'ningkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹ Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no nimo'ningkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafisyikuji he manji'mofo ito'no fiyimno. Sekwo huno ole so'no nosyafihu'ningkutoho. U ngko angkafinyoho. A'amu wanohonife. Ose likuji yo'mayo he manji'mofo hamniyoho engo ihn'naofikuji mijiyo'nji a'apahomne wokososo wopingo wopingo ihn'ningkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofo honje monje yi'mo'ningkutoho. ¹⁰ Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomi nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lifijo'manji sekwo Anituye syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho wopingo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. ¹¹ Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuji nom'ne a'amufe huyo so'mo mampi'nyo humafikuji Anituye hungkuno upa'nimno. ¹² Ngko olo yahino loso'no manimo'ningkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wopingo'maho. Ngko moya'mi sofa hofiko hwe sohwo Anituye hungkuno lutihwayo so'no manimo'ningkiyohoho. O'o, moya'mi sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. ¹³ Simo'mjo hwapingoso Anitu kako Atam simo'mo mtimokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. ¹⁴ Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seteniye hwasyo hungkunomo simaho hi'ntnnono muyimmentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto simaho hi'ntnnono uyonto tifi iningkawento honingkano wonyo imentisofoho. Oso imo'nimentiso so'no huno syafisyihwasi moya'mi sofa hofiko hwe sohwafe hungkunomo enjwa'mo wohumafe. ¹⁵ Oseso olohonta moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo simaho hi'ntnnono ne'no uyikuji nom'ne a'amu so'nji hofiko simaho

in'ngkuji hofiyo'no ufo'mafi'kuji hon'ngkano wop'ngo'nohini tipemafi'kuji huno wop'ngo'nohini syafi'sy'kuji humentan'ngkuji An'itu kako oso moya'mi hofu sofafe wonyomjo tohino somta'ni is'hutofumanefoho.

3

A'amu An'ituye syoho somo nto'no mokosyohumayo sohwanne hungkunofoho.

¹ Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako An'ituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umo'n'montonoho. ² Oseso oso a'amu An'ituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wop'ngo'nohino so'nji wohumano. Ose humentan'ngkuhwosi nom'ne a'amuso hofi'ko hwe huhwo sohomo nuhwon'ngkuji hofi'ko yahino wonyoso ni'hu'no mot'pemap'fitnnehoho. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'n'ngkisoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafi'sy'hwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohomo a'amu ango kengo'mta'angoso kako nom'ne a'amu somo An'ituye hungkuno lut'hwayo syohoso wop'ngo uyono. ³ Kako mijo yokumpohn'nyoso n'ngkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no simeho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo simeho wop'ngo'nohini uy'montonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syafi'sy'wo'n'ngkuhwoloho. ⁴ Kako kakoe ape'nji mehomi'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho. Kakoe mehomi sohwa kan'ngkwohwoe hungkunomo haloho'no upeent'feho. ⁵ Hwe fihwo kako kakoe mehomi'nji kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu An'itumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho. ⁶ A'amu An'itumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanehoho. Oso a'amu simeho hi'ntnnono An'itumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafi'syonehoho. I kako oso hunoso nosyofi'sy'hwosi'manji An'itu kako oso huno wonyo hiso'no kako Setenimo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohomo wae yaofonefoho. ⁷ A'amu An'itumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yont'fi yoloho'mo humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohomo uhwon'ngkuji kakoe yahino wop'ngo somne'no hofi'ko huno ole wosyofi'syant'feho, Kako hwe wop'ngo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofi'ko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjul'kujo'no Seten kako monje ulohofi'hwoso'no kakoe syohoso wopi'wahu'montonoho. Kako An'ituye a'amu somo hon'ngkano wop'ngomo nto'no mom'hwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wop'ngo wop'ngo'njo somne'no mti'mokalokwe loso i a'amu oso yo'mayo yahino hi'njo somo kiko An'ituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwosopofo.

A'amu An'ituye syoho'njo sofe hungkunofoho.

⁸ Oso pa'nyoso a'amu An'ituye syoho'njoso hofi'ko hofi'koe yahino somne'no huno nto'no wosyafi'hu'n'ife. Hofi'ko huno hufa'u'nji nomokosyohufi'kutoho. O'o, huno An'itumne'nohini wosyafi'hup'ife. Hofi'ko mijo yokumpohn'nyo n'ngkukuji nonilohofi'kutoho. Hofi'ko huno nom'ne a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyafi'sy'ikutoho. ⁹ A'amu An'ituye syoho'njo sohwa hofi'ko hofi'koe simeho mo'mo ole mahnn'fitnnehoho, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose

mahnñifitnnehofo. O'lo, hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahu-mentiso homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumantifeho. Ose ikujo'no ole wosyafihu'nife, Anituye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanimo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnohini uningkamo. Ose syafihu'ningkuji Anituye yahino wopingo'nohini uyife. ¹⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofikoe yo'mayo yahino so'nji hofikoe syoho so'nji sekwo simo'mo uhwonimno. Oso homo somo sekwo yahino wopingo'nohini uhwonifijo'manji e'wano hofiko Anituye syohoso uyife. ¹¹ I hofikoe a'musya hofanji yahino wopingo'nohini uyife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo nolikutoho. Oso moya'mi hofo sofa hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho huhwo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hofikimo u'masoso hofiko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofiko yo'mayo yahino iwo'n'ngkohofoso nto'nohini uyife. ¹² A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomi'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano. ¹³ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe syoho wopingo'nohini ikuji hofikoe humayo yahinoso wopingo'nohini'manji a'amuso hofikimo nuhwon'ngkuji hofikoe yofe noho'nomafikuji yo'mayo hungkuno Kilais Jisas mta'angoso lutihwawo'n'ngkohoho somo hofiyo upo'nantifeho.

Anituye hungkuno hwap'ngoso olenoho.

¹⁴ Ngko sekwo angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. ¹⁵ I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mt'i'mokalokwe losomo sekwo atofolo ikuji Anituye mehomiye yahino wopingo so'no huno wopingo wotipemantifeho. Sekwo Anituye mehomi soku, Anitu kakoe angoyoho. Anitu kako sekwo simeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo itihwa'nyopo meho'nahumno. ¹⁶ Anituye hungkuno hwap'ngoso ujo ehontojwahu-mentisoso nihu'no wopingofoho. Anituye hungkuno hwap'ngoso Jisas Kilaisiyoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas Kilais kako nakwo a'amu hwaho loponjo lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Kilaisiye yahino hwap'ngoso neso netihwahon'ngki oso yahino hiso nto'nohini uhwon'wo'n'ngkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wopingo osenohini uhwon'wo'n'ngkohofofoho.

Kilaisiye hungkunoso a'amu temtifo hopi'nonohino sofe angomeemo ho'n'mentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofiko kakine'no huno syafisyontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

Anitu kakoe hwomu Kilaisimo ahwomomo utima'mentisofoho.

4

A'amu hwasyo hungkuno lutihwawo'n'ngkohoho sohwafe hungkunofoho.

¹ Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno yoloho ole nalimento, Olo hwaho lopo sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta hofiko hwasyo hungkuno upa'n'ngkuji hofiko Setenimo tifi in'ngkafitnnefoho. ² Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno ikujo sohwa hofiko oso hwasyo hungkuno homo somne'no hofiko simeho mo'mo wonmango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentihwantifeho. ³ Hofiko hwasyo hungkuno ole wolutihwantifeho. Sekwo ape nomafikutoho.

Sekwo wosopayo fehohnjoso noningkutoho. Hofiko hwasyo hungkuno ose wolantifeho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne, ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomi ne somo uyimentisofoho. A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uywo'n'ngkohofoso hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no huno uyahon'ngki oso yo'mayo hiso hofiko Anitu kakoe aho mta'ni mantife so'no hofiko Anitumo isamoyoka uliwo'n'ngkohofofoho. ⁴ Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anitu mtimokumentisoso wopingofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto. O'o, nakwo Anituye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka ulano. ⁵ Ou, yo'mayo Anitu mtimokonto wopingofoho nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka uliwo'n'ngkuhwone'manji yo'mayo wopingo'nohini imo'nalofoho.

Poul Timoutimo ulimento, Kiko nto'no humahoji Anituye hungkuno nto'no filutihwaho.

⁶ U ngko Poulini olo hungkuno kikine'no mtimokalokwe loso kiko olo hungkuno loso Anituye a'amu ne somo luthusoso u kiko Kilais Jisasiye syoho ulohofiyone umo'n'monnoho. Kiko Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyohoji sikuno huhwo huhwi tifi in'ngkuso'manji kiko Kilaisiye yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho. ⁷ Kiko sen'ngkwowosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'n'ngo engo nosyafisyohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako nakumo Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye yahino so'no huno nto'no syofisyomahoji osomnohini nto'no in'ngkayo'ne syoho engo fiyo. ⁸ Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoho iwo'n'ngkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokin'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso wopingofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anituye yahino so'no huno ne'no syafisyihwasi osomnohini tifi nto'no in'ngkwasoso oso yahino hiso olo hwaho lopo humentan'ngkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo Anitu'nji ne'no humentan'ngkuhwasi tifi hohonta ne'no nefo'manefoho. ⁹ Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'n'ngkuji simeho hi'ntnnono uyife. ¹⁰ Anitu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne hon'ngkano imo'mentisofoho. Nakwo Anitu kako songo ne'no humaso sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo Anitu kako asomo netimayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtnno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitne'entani yalokuhwono.

¹¹ Kiko a'amu hopi'nonohino somo Anituye hungkuno somo ito'no in'ngkafitne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. ¹² Timouti sohwise, kiko hwe songo hwosoho. Oseso kiko nto'no mohumayo'manji a'amu hofiko kikimo kohon'ngkuji ole wokilantifeho. Timouti kiko yo'm'ngohwosim'no. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no fosyohumahoji a'amu jije yahino wopingo yahon'ngkiji kohon'ngkuji tifi wokin'ngkapife. Yo'mayo hungkuno ujosso nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. Anitumo simeho hi'ntnnono uyo. Hon'ngkano wonyo ane wopingo'nohini fiyo. ¹³ Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofiso. Kiko Anituye yahino wopingo so'no syoho toho mtnno'njo fitihwaho. ¹⁴ Hohonta kiko Anituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonjimokumentohofosohonta Anitu kako kikimo kakoe syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesiyafisyohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. ¹⁵ Engolopohamo kiko Anituye syoho so'no simeho kumo'n'ngkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentan'ngkiji a'amu hofiko nokohon'ngkuji hofiko oso jije syoho wopingo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. ¹⁶ Kiko nto'no humanji Anituye syoho iwo'n'ngkino so'no huno nto'no syafisyohoji kiko a'amu somo Anituye hungkuno

nto'no filutihwaho. Kiko oso syoho hiso nusikwajohotoho. O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kiko ose yohojo'no a'amu hofiko jije hungkunomo haloho kupewo'n'ngkohoho so'njimo Anitu kako kiko'nji wosetima'montonoho.

5

Poul Timoutimo ulimento, Kiko a'amumo yahino wopingo'nohini ulohofo.

¹ Timouti, kiko hwe engo sohwo yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofiyo'no ulohoji hofikimo hon'ngkano nto'no hmfihwajo. Hofiko jije mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwomu songo sohwo hon'ngkano jije n'ngkwahwosamo imofihwaj'wo'n'ngkino hopa hmfihwajo. ² Jije na'ujamo hon'ngkano nto'no m'hwaj'wo'n'ngkino hopaso nom'ne moya'mi sofamo oso hopa hmfihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwaj'wo'n'ngkino hopa hmfihwajo. Kiko moya'mi songo sofaji nohumahoji kiko hnnampijanji humawo'n'ngkino hopaso hon'ngkano nto'no fiyo. Wonyo hon'ngkanoso yohotoho.

Apiwojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunofoho.

³ U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentan'ngkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo apiwojo sekwo'njo ajwo'mo humalofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho. ⁴ U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape apiwojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomi somo kako nonyo wosopayo hofiyo umojofoho. Kako fo'mofo'mo hofiyo uloho'mojofoho. Oso'no olohonta oso mehomi sohwa hofiko homn'ngkwohwo'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisiyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantifeho. Oso mehomife syoho s'imo'mjofoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe s'mehoso wopingo umo'n'imontonoho. ⁵ I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'n'imentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufu'mane anesi nohumanto Anitu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako s'ikuno huhwo huhwi s'ikuno'nji im'ng'o'nji Anitu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. ⁶ I oso'no a'mu nom'nesi kakoe hwehwo poyo nto pe'n'imentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syafisiyoso yo'mayo kakoe s'meho umo lonto yontesi kakoe fosyohumayo wopingoso poyo nto pe'niyoho. ⁷ Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo homn'ngkwohwo homnosyamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji apiwojo sofaji oso hungkuno homo somo t'ifi nto'no in'ngkafijo'manji nom'ne a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofo mul'fitnnehofo. ⁸ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hweho. Olo kakoe hon'ngkano loso a'amu Anitumo s'meho hi'ntnnono muyo'njo iwo'n'ngkohoho sofe hon'ngkano wonyo somo yakolo'nnyofoho.

⁹ Apiwojo kako hwe anga'nohinohumo uma'n'imentisosi kakoe soswo *sikisiti* (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo mt'i'mojo. Apiwojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitne'eno. ¹⁰ I apiwojo hofu sofa hofikoe hon'ngkano wopingo'njo sofa hofiko hofikoe mehomi somo nto'no mokosyohumamotofo sofa, a'amu ango kengo mta'angoso u'mahon'ngkofi wosopayo'nji ango'nji uyimotofu sofa, Anituye a'amu somo ufo'ma'motofu sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahon'ngki hofikimo ufo'ma'motofu sofa, hofiko yo'mayo yo'mayo syoho wopingo'nohini imotofu, osofefe yofe so'nohini iyoswomo mt'i'mokukuji sekwo ufo'mapmno. ¹¹ I sekwo moya'mi songo sofa hofikoe hwehwa poyo nto pe'n'imentohoho sofefe yofeso nomti'mokukutoho. O'o, hofiko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono likuji hofiko hofikoe s'meho

yo'mayo umo lonte somo in'ngkakuji K'ilaisiye syoho wop'ingo somo ul'iko'mantifeho. ¹² Oso moya'mi sofa simo'mo hofiko nakwo K'ilaisimne'nohini syoho uyano ko limentohofu osomo ne'no un'ngkowano majo'njo yontifi hofiko hwe nom'ne hwamo uma'nontifi oso hungkuno hohonta nakwo K'ilaisimnohini syoho uyano limentohofu somo mt'hupeelokwofo. Oso'no a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko ap'wojo hofu sofamo ole ulantifeho. Yo'mayo hungkuno Anitumo yoloho nto ulontifi aku mt'hupeso hopo'maho. Wonyofoho. Ose ulantifeho. ¹³ Nom'ne yahino ap'wojo songo sofa iwo'n'ngkohofoso olenoho. Hofiko Anituye syohoso miyo'njo ikuji hofiko piso'mo'nyo yahinoso mafikuji ango ho'mo ho'mo uku'mofantifeho. Oso'nohini'maho. Hofiko siki hungkuno liwo'nontifi nom'ne a'amufe yahino syoho yo'mayo so'no ukinj'hwajano lontifi iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lontifi wonyo hungkuno kengo kengo nakwo majo'njo iwo'n'ngkuhwoneso liwo'n'ngkohofofoho. Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomt'mokohotoho. ¹⁴ O'o, ngko moya'mi songo sofafe hwehwo poyo nto pe'nimentohofu sofamo ole uliwo'n'ngkohono. Sekwo nom'ne huhwamo uma'n'ngkuji sekwo mehomi t'pemafikuji yo'mayo ango syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose uliwo'n'ngkohono. U hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko nakumo nonahon'ngkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwon'ngkuji hofiko nakumo sitofo monal'fitnehofo. ¹⁵ Nakwo huno nayohoho. Moya'mi ap'wojo fehohnjo sofa hofiko Anituye hon'ngkano wop'ingo somo nul'iko'mantifi hofiko Seteniye hon'ngkano somo tifi in'ngkwalokwofo. ¹⁶ Oseso a'amu Anitumne'no simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofu sofe temtifofo somta'ango hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwoe ap'wojo humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko oso ap'wojo hisimo mokosyohumayo'ne tangoso mot'pemafitnehofo. O'o, hofikoe syohoso ap'wojo hopifahwosa ane sofamo mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno loset'hwawo'n'ngkohofu sohwa hofikoe syoho wop'ingo ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafikuji hofikimo mpe engo ulohopmno. ¹⁸ Hwap'ingoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontan'ngkuhwosi kiko kakoe simuyo somo hnnanosy'iswotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womapife. Ose nelalofoho. ¹⁹ Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjul'imasofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u si'hunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakil'ifijo osomo kiko nupa'n'ngkohoji'manji haloho pofu. ²⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako hon'ngkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe timo sopo m'humajohoji osopo kiko kakoe hon'ngkanoso nto'no m'hwajo. Oseso a'amu Anituye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofiko hon'ngkano wonyo somne'no i'waho nto'no uyife.

²¹ Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anitu'nji K'ilais Jisasi'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe timopo kilalokweno. Oso'no kiko nto'no fin'ngkayo. A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko kikimo enjwa'mo humalofu somo kiko nto'no mokosyohumaho. Kiko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no m'hwajiyo sohonta kiko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'n'ngkohoji kiko jije simeho mo'mo huno komo'no ole syafisyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jije simeho mo'mo huno komo'no ose syafisyohotoho. U kiko jije a'amu fehohnjo

somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kiko hofikimo yahino afa'nohino ulohofo. ²² Kiko a'amu fihumo kako Anituye syoho iyoso'no kiko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U simo'mo kiko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafisyohoji kiko uhwonjoso nto'nohini uhwon'ngkij'manji ou kiko osohumo Anituye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kiko Anituye syohoso komo'no usoso kako hon'ngkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kiko oso yahino homo somne'no kiko i'waho nto'no ehumahoji u kiko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³ U Timouti sohwo si ngko jije yahino somne'no hungkuno we'e wakimo. Jije simo'mo kumnalof'wo'n'ngkiso so'no kiko ahu'mo mijo'nohino non'ngkohotoho. O'o, kiko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jije mnokinoso moi'wo wakumo'n'montonoho.

²⁴ Ngko a'amu Anituye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakimo. Anituye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no n'hwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofikoe hon'ngkano wonyoso utihwa'nyopo yahon'ngkofi a'amu hofiko nuhwonontifi wonyofoho huno umontonoho. Oso hon'ngkano homo somo nto'no m'hwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyoso hiyasomo mokosyohumawo'n'ngkohoho so'no kiko huno makiyofoho. I oso'no hwangku hofikoe yahino wonyo somo ujo ehontojwasyonefoho. Oso a'amu hofiko oso a'amu homo somo hofikoe ne so'no huno umontonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wop'ngoso utihwa'nyopo wentan'ngki uhwon'wo'n'ngkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wop'ngoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne sikuno somo utihwa'nyopo i'mofaponefoho.

6

A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohof'wo'n'ngkohoho sohwafe hungkunofoho.

¹ Timouti kiko a'amu Anitumo simo'mo hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo somo ole uso. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Sekwoe hwe engo sohwo enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofiko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyo wonyo hwafoho masel'fitnehoho. Hofiko sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'n'ngkuhwone so'ntnne'no sitofo mul'fitnehoho.

² I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simo'mo hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisyikutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tatohweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisyikutoho. O'o sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simo'mo uy'imo. Ngko kakine'no syoho ulohofi'mo ngko Anituye a'amu ne sohomo ufo'malokweno. Huno ose syafisyikuji syoho wop'ngo'nohini ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno lutihwawo sohwa hofiko huno ane hwafoho.

Engolopohamo kiko hwe moya'mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofiko tifi in'ngkayo'ne huno ufohotofo. ³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hungkunoso Anituye yahino wop'ngo so'no lonetihwawo'n'ngkisofoho. Hwe fi-hwo kako oso hungkuno homo somo nul'ko'manto nom'ne hungkuno kengo lutihwaso'manji ⁴ kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo siki'ngo so'no ole li'wo'n'ngkohoho, Nakwo hungkuno hnnyoso kengko kengko'nohini wohnnano li'wo'n'ngkohoho. Hofiko

ose hnn'ngkahon'ngkofi olo yahino loso imo'n'wo'n'ngkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no s'mano hntotohino, s'meho wonyo, ikujoho, sitofo, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syaf'isiyo, ⁵ hof'iko yoka hungkuno hnn'wo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hof'iko hof'ikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hof'iko An'ituye hungkuno ne somo hof'iko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hof'iko olo hwasyo hungkuno lomo syaf'isy'wo'n'ngkohofofoho. Nakwo An'ituye hon'ngkanomo in'ngkwaso'manji ho'yango womantanoho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶ U nehopi a'amu fihwo kako An'ituye yahinomo in'ngkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako An'itu mta'ni yo'mayo wop'ngoso woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyaf'isiyo'njo yoso'manji ole wasyof'isyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syaf'isy'hwosi kako s'meho wop'ngon'ji wohumamontonoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohofoho sohonta yo'mayo ahomo mokaho'nnyo monema'mmentohofoho. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangku nakwo olo hwaho lopo poyo pe'n'ngkuhwasi An'itumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. ⁸ U nakwo wosopayo'nji hwap'ife'nji'n'i'manji u nakwo ole wolano, Oloso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. ⁹ A'amu fehohnjoso hof'iko ho'yango engo mayo'ne syof'isyalokwofoso hof'iko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofo. Oseso hof'ikoe s'mehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nul'kaf'ihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyant'ifeho. Oso hohosohonta hof'iko n'ihu'nahone t'ikanomo ufitnnefoho. ¹⁰ Yo'mayo yahino wonyo hwap'ngoso olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hof'iko hamniyoho engo mayo so'no s'meho umo'n'ngkahon'ngki hof'iko An'ituye yahino wop'ngoso somne'no hohujo n'ihu'nahone ikinjaofont'ifi hof'ikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

Poul kako Timoutimo k'iko songo ne'no humayo yahino somo aho yokumpohn'nyo f'ikesyohumaho ul'imentisofoho.

¹¹ Timouti sohwaso, k'iko An'ituye syoho ulohofiyo ne sohwaso oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, k'iko hon'ngkano wop'ngoso umo lohoji nano yokumpohn'nyo mtitofoho. K'iko An'ituye yahino wop'ngoso somo t'ifi fin'ngkayo. K'iko An'itumo s'meho hi'ntnnono uyohoji k'iko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no k'iko yokumpohn'nyo filohofoho. K'iko a'amu hopi'nonohino somo s'meho pompengo umofohoji wop'ngon'nohini ulohofoho. ¹² A'amu kako Kilais'imo s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkiso sohwo mjake'we hnyo yahino iwo'n'ngkiso hweho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolof'hwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofap'hwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso k'iko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo k'iko aho yokumpohn'nyo f'ikemokosyohumaho. An'itu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. K'iko Kilais'imo s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkino so'no a'amu pi'n'ngoso engo somo yoloho nto lijwaof'wo'n'ngkino hwosoho. ¹³ An'itu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji Kilais Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohumo kakoe hwap'ngoso so'no yoloho lij'imo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontan'ngki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno. ¹⁴ K'iko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako ut'ihwa'nyopo asomo peso'no hontohumahoji k'iko An'ituye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji k'iko t'ifi nto'no fin'ngkayo. Osono in'ngkahuji k'iko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, j'ije wop'ngoso humayo so'no a'amu hof'iko nokohon'ngkuji hof'iko An'ituye hungkuno somne'no sitofo

malifitnehofo. ¹⁵ Oso sikuno Anitu ho'nahumentiso nto'nohino somo Anitu kako nakwoe hwaho utihwa'nyo lopo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo uhwatimontonoho. Anitu kako'nohini yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no simonyo iyoso hwapingo hweho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hweho. ¹⁶ Oso Anitu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohini poyo mape'n'wo'n'ngkiso hweho. Anitu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo tifonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi humentani nakwo'njo mta'n'ngo a'amu anga'nohinohwo kako nolikafonto Anitumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwanguku hohonta nakwo Anitumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohini woho'nomehwano. Nehopeho.

A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'n'ngkohoho somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkutoho. Sekwo olo hwaho loponjo yo'mayo mokosyohumalofo moi'wo imo'n'wo'n'ngkiso osomo simeho uyikutoho. O'o, sekwo Anitumo simeho nehopi uyimno. Kako nakumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne yo'mayoso nejap'wo'n'ngkisoso kako hwapingo hweho. ¹⁸ Oso hungkuno ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho engo hiso ikuji hofikoe simeho wopingo umo'n'imontonoho. Sekumo yo'mayo Anitu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno. ¹⁹ Hofiko ose ifijo'manji tifi no'mo yo'mayo wopingo hofikimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hofiko songo ne'no humayo'neso womantifeho. Ose uso.

Timouti sohwo si kiko jije syohoso nto'no mokosyohumaho.

²⁰ U kiko Timouti sohwo si, olo syoho Anitu kijapmmentiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hofiko olo hwaho loponjo huno loso nefoho liwo'n'ngkohoho so'nji yo'mayo hungkuno sokinjo so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no kiko hohujo fikinjafo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'n'mentisofoho. ²¹ A'amu fehohnjoso ole liwo'n'ngkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofiko Anituye hungkuno ne somo uhwosopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.

2 Timouti

Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul Timoutimne'no

Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'*nji (34) *teti-eti'*nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mti'mokumentisofoho. Timouti iyoswo simo'mjoso Poul kako anggo Efesos sopo mamnehono huno ose uyahonngki mti'mokumentisofoho. Oso huno uyimentisoso nehopeho. Kako Efesos sopo ne'no mammentono. Hofiko kakimo impe intofontifi anggo Loumne'no motasimentohofofoho. Oso anggo hopo sopo humanto hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Kako huno ose uyahonngki oso hohosohonta Poul kako Timoutimo hungkuno ae'uyo uyimonto olo iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. Poul kako Timouti sohwo anggo Loum sopo wosonohonapono lonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso Poul kako Timouti sohwo Anituye hungkuno joso'no wonimango'no yonohonto mti'mokumentisofoho. Kako simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nji lohofihwosi Anituye syoho uyononto olo iyoswo loso Poul Timoutimo yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Poul kako anggo Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi unngkohwano.

¹ Nje hwomu Timouti sohwasu, ngko Poul Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikumne'no mti'mokalokweno. Anitu kakoe huno mta'ni nonihwosopento ntimento, A'amu Kilais Jisasiyo songo humayo'ne sejopalofoho. Kakoe temtifofo imo'nngkahonngkuji anggo songo ne'no humayo'ne uyimonnoho. Oso'no olo hungkuno hiso kiko a'amu anggo'meemjo somo filutihuku'mofo. Ose ntonto nihwatimentiso hwo'nyoho.

² Timouti, kiko nje mehomi sohwasimo ngko simeho kijopalokweno. Nanngkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo kilohofohosisi kikine'no hitoho ulofihwoso'no jije simeho pompenjiyo wokijopanjiyoho.

Nakwo Anituye hungkuno wopingo somne'no wonimango nanyo'eno.

³ Nje ajuyohwosa hofiko Anituye yahinomo tifi inngkamotofo pa'nyoso ngko huhwo'ni Anitumo tifi inngkwalokweno. Nje simeho ole manjofoho. Kiko wonyo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, Anitumne'no hi nimonngkahonngki kakoe simeho wopingo umokumonne'no yohono. Imingo'nji hinjopo sikwo'miyomo ngko Mpo-humo jomo uliwo'nonji kikine'no huno syakufisyonji isamoyoka uliwo'nngkohono.

⁴ Ngko nokiliko'mahonngko kiko humotaho sontimahnno so'no huno syakufisyonji nje simeho wopingo wanimo'nono lonji wakohonimonne'no yohono. ⁵ Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne uyalokuno so'no huno nifohotokwoho. Simo'mo jije atohwo Louis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahonngki hnna'wohi Yunis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahonngki olohonta ngko huno ole niyohi, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuno. Mango'nohini molalokuyohino. O'o, simeho hi'ntnnono ne uyalokuno. ⁶ Oso'no jije hunoso olo so'no kufohotofalokweno. Hohonta nakwo kikum aho kilonjimokumentihwone sohonta nje aho kisokisyahonngko Anituye Towahuno kakoe yokumpohn'nyo kijapmentisofoho. Oso kijapeso engo umonono. Hwe fihwo kako toho fuyo intofososo toho engo wosijao'montonoho. Oso hopaso Anitu kikum kijapeso engo umonono. ⁷ Kiko huno kiyohoho. Anitu kakoe Towahuno nejapeso

nakwo a'amumne'no iyoho nanyo'ne nejapmmentiso'maho. O'lo, olo'ne nejapmmentono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo iyo'ne a'amu somne'no hitoho nalofone nakwoe a'apahomnohini syafisiyo'ne'maho. O'lo, hwahoponjo yahino wonyo somo monje esyihwasi Anituye honingkanomo nto'no iningkayo'ne, oso'no nejapmmentono.

⁸ Oso'no oso hiso Anitu kijapeso engo i'mokohoji kiko nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno a'amu somo lutihwahoji wonimango kiningkuhwoloho. Ngko nakwoe Hwe Engofe hungkuno lutihwanji impo'angomo humale so'no kiko wonimango kiningkuhwoloho. O'lo, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe hungkuno lutihwahoji yo'mayo tango ngkimo ni'maso pa'nyoso kikimo woku'mano. Anitu wokufo'ma'montonoho. ⁹ Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanonto hwasampento kakoe mehomi ne wopingo'nohini imo'nyo'ne johone nelalofoho. Nakwo honingkanone wopingo imotohwone so'no Anitu kako johone nelalofoyohoho. Awonoho. Anitu kako'nohini huno syafisyonto simeho nejaponto johone nelalofoho. Hohonta Anitu nakwoe hwahone mamti'mokummentiso sohonta kako nakumne'no huno syonafisyonto simeho nejaponto hwangku Kilais Jisas nejapmne'ento limentisofoho. ¹⁰ I olohonta Kilais Jisas kako nakumo nto none'manto kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanoso utihwa'nyopo weho. Kilais Jisas kako songo lika'mentiso sohonta kako poyo pe'nyo somjo yokumpohn'nyo somo hwotoho fento kako songo ne'no humayo'ne honingkanone hwasampo'mentisofoho. Oso'no a'amu kakoe hungkuno wopingo somo simeho uyososo'no songo ne'no humayoso woma'montonoho.

¹¹ Kako kakoe hungkuno wopingo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno lutihuku'mofo (*apousel*) syohone'njone hwo'nyoho. ¹² Oso hiso'no olo tango hiloso ni'mahoningki ngko wonimango mannyofoho. O'lo, ngko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokwe lohumne'no huno niyohoho. Olo syohone ntapmmentiso somo kako hofiyo nimokosyohumentaningkuhwosi olo syohone loso ne'no nowentaningkuhwosi oso Sikuno Engo ae'uyoso i'mofaponefoho.

¹³ Oso hungkuno lokitihwamoteso'no kiko yokumpohn'nyo kesyohumahoji yahino hisomo hofiyo finingkayo. Kilais Jisasi'njone nohumahoji kakoe hungkunome iningkahuji a'amu somo simeho hi'ntnnono engo uyo. ¹⁴ Olo syohone wopingo loso Anitu jije ahomo ho'nakohumentisoso kiko nto'no mokosyohumaho. Anituye Towahuno Wopingo kikimo humaso sohwo kakoe yokumpohn'nyo kijapihwosi wokufo'mano.

¹⁵ Kiko huno moi'wonoho. Hwe hufa'u Fijelosin'jone Hemoujenesin'jone oso hwa'u'njone a'amu hopi'nono hwahone Esiyanta'angoso olopo ngko nohumanjone ngkine'no hohujo nto ikinjanimo'malofofoho. ¹⁶⁻¹⁷ I hwe anga'nohine Ounesifoulos, ngko impo'angome nohumentahoningko kako angone Loum i'mofaponto ngkine'no hafihafetipento tipenohonima'nimasofoho. Kako ngkine'no wonimango munyofoho. O'lo, sikuno piningo engo kako noni'mahoningki nje simeho wopingo nimokonto yokumpohn'nyo nisosofito'masofoho. Oseso nakwoe Hwe Engo sohwo Ounesifoulosimontohwamo wopingo umokosyohumamontonoho. ¹⁸ Hohonta ngko Efesos osopo nohumentahoningko Ounesifoulos kako nifo'mawo'nimentisofoho. Oso'no kiko huno kiyohoho. Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone somo Anitu kako Ounesifoulosimne'no hitoho ulofihwosi wopingo ulohofonefoho.

2

Kiko Kilais Jisasiye hungkunomnohini finingkayo.

¹ Oseso nje hwomu sohwo, nakwo Kilais Jisasi'mo ufohi'nningkahoningkuhwone Anitu kakoe yokumpohn'nyo nejapiwon'ningkisofoho. ² Oso'no kiko Anituye

hungkuno ngko a'amu pi'n'ingo engo somo uliwo'n'ingkahon'ngko kiko upa'n'imentohinofoho. Oso hungkuno hiso kiko nomokosyohumahotoho. O'o, nom'ne a'amumo luti'hwawo'n'ingki'no kako hungkuno homo somo nomahwosi nom'ne somo woluti'hwahwono.

³ Kiko Kilais Jisasiye syoho'njo sohwoi olo syoho losomne'no tohino majo'manji tohino mayoso'no iyoho kinyo'eno. ⁴ Pahnnimo hungkuno hufa'u si'hune wakili'mo. Hungkuno simo'mjoso olenoho. A'amu nomihwoe syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne hwafe syoho kengo kengo so'nji miyonehoho. O'o, syoho kakwo'yohwoe simoho wopi'ngo umo'none'ento kako simoho anga'nohino'nji kakoe syoho wopi'ngo iwo'n'ingki'no hweho. Nomihwoe syoho miy'wo'n'ingki'no hweho. ⁵ Hungkuno nom'ne ole, a'amu kako hano mjake'we hnnyo sohwo kako yo'mayo so'no hi umo'n'iwon'ingki'no so'no huno mosyafisiyo'njo monje yasyonto sikuno huhwo huhwi kako mjake'we hnnyo yahinoso yamofa'ne'no iwo'n'ingki'no hweho. Ose miyo'manji kako a'amu nom'ne somo muyakolofonehoho. O'o, kako mjake'we hnnyo somjo hamniyohoso momanehoho. ⁶ Hungkuno nom'ne ole, hwe fihwo kako syoho yokumpohn'nyo yonto wosopayo hulonto oso syoho homo somo ne'no mokosyohumawo'n'ingki'no hweho. Wosopayo simo'mjoso toyo yihwoso'no hwe huhwo sohwo kako wosopayo hiloso kaki'no woma'montonoho. ⁷ Oso hungkuno hufa'u si'hune somne'no huno fisiyafisiyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo jije hunomo ehohosakisyihwoso'no hungkuno hwapi'ngo ne so'no huno ito'no wakiyimontonoho.

⁸ Olo hungkuno loso'no sikuno huhwo huhwi huno fisiyafisiyo. Jisas Kilais, Ntefitiye imu sohwo kako tohino engo nomanto poyo imo'nonto apa'no nolikafonto ni'hu'nahone songo ne'no humaho. Oso hungkuno wopi'ngoso ngko luti'hwawo'n'ingki'no hweho. ⁹ I oso hungkuno hiso luti'hwawo'n'ingki'no so'no a'amu wonyo hwosoho ntontifi impo'angomo ni'humojahon'ingki'no ngko tohino engo malokweno. I oso'no Anitu'ye hungkunoso impo'angomo mohumanehoho. O'o, ifofa hopa angomeemo womanjao'montonoho. ¹⁰ I Anitu nje a'amu ne imo'nifitne'ento nto uhwosopi'mentiso somne'no oso hungkuno luti'hwawo'n'ingki'no upa'nifijoso Kilais Jisasi'mo simoho hi'ntnnono ufijo'manji kako songo ne'no humayo wonyoangkafoso uyimontonoho. Oso'no oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne'manji yo'mayo tango ni'masoso wopi'ngofoho. Ngko yokumpohn'nyo ito'nimeso simoho wopi'ngo'nji tohino woma'mo.

¹¹ Olo hungkuno a'amu Kilais Jisasi'mne'no li'wo'n'ingki'no loso nehopeho. Nakwo kako'nji poyo sape'n'imentihwone hn'nwi nakwo kako'nji songo nohumentihwanefoho.

¹² Yo'mayo tango kakoe syohomne'no nakumo ne'mahon'ingki'no yokumpohn'nyo lohofaso'manji nakwo kako'nji yofe engo masoso a'amu somo nomokosyohumentihwanefoho.

Nakwo kakimo hohujo ikinjimofasoso u kako nakumo hohujo ukinjonao'montonoho.

¹³ Nakwo hungkuno ne'nji hwasyo'nji li'wo'n'ingki'no hweho.

I Anitu ose'njo hwo'maho.

Kako hwasyo hungkunoso ane hweho.

Kako hungkuno ne'njo li'wo'n'ingki'no hweho.

Kakoe hungkuno ne'no nowenti'hwonefoho.

Yo'mayo so'no nakumo nalonteso ne imo'n'iwon'ingki'no hweho.

A'amu Anitu'ye syoho hofiyo yalokunjo sohomo Anitu kako yofe engo uyalofoho.

¹⁴ Jije a'amufe hunomo olo hungkuno loso'no yokumpohn'nyo ufohotofi'wo'nyo. Ole uso. Anitu'ye yokumpohn'nyo'nji hungkuno waseli'monne'no yohono. Hungkuno

anga'no anga'no ajwo'mta'ango so'no yoka hnn'ngkutoho. Ose uso. A'amu fehohnjoso yoka hungkuno nupa'n'ngkuji hof'ikoe huno somo wonyo umokumontonoho. Oso yokaso ne anefoho. A'amu homo somo mufo'manehoho.

¹⁵ Kiko Anituye syoho yokumpohn'nyo ne'no fiyo. Ose iso'manji j'je syoho somne'no kiko wonimango makinonehoho. Syoho hofiyo isoso Anitu wakil'montonoho. Nje syoho ntohofiyo wop'ingo hwosoho. Ose wakil'montonoho. Kiko Anituye hungkuno nehopi hwap'ingo neso ito'no filut'hwaho. ¹⁶ A'amu yo'mayo hwahoponjo hwasyo hungkuno hnn'wo'n'ngkohoho somne'no i'waho fiy'mno. A'amu hof'iko hwasyo hungkuno ose hnn'wo'n'ngkohofoso a'amu nom'nemo hwasyo hon'ngkanomo ikinjafo'ne wol'ipemotowant'ifeho. Anitumne'no hohujo ikinjimo'malofofoho. ¹⁷ Hof'ikoe hwasyo hungkunoso malofoyo pa'nyofoho. Simeho meyo kiy'hwoso'no osopo a'apaho hopi'nonohinomo ifehu'mokasyonto uyo engo imo'n'wo'n'ngkohoho. Hwe hufa'u Himeneyos'nji Filetos oso hwa'u siko oso yahino y'wo'n'ngkisiyo hwa'uyoho. ¹⁸ A'amu ose sohwa hungkuno ne'njo somo hwosopisyaf'wo'n'ngkohofofoho. Ole lut'hwelokwofo, Jisasiye songo ne'no humayoso nto ma'malohwonefoho. T'ifi no'mo apa'no molikafe'njo yanefoho. Oso'no a'amu Jisasi simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho fehohnjoso hof'ikoe hunomo wonyo imokalokwofo.

¹⁹ Anituye a'amu neso hof'iko mnangkwasaho yokumpohn'nyo wonj'wo'n'ngkuhwone pa'nyofoho. Nangkumehoso masyuyofoho. Fompokumo mmo'nyofoho. Oso a'amu homo somne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Anitu Hwe Engo sohwo kakoe a'amu ne somne'no huno uyohoho. A'amu mango'nohino so'ntnne'no huno uyohoho. I nom'ne hungkuno ole nalohi, A'amu fihwo ngko Anitu Hwe Engo sohwoe a'amu ne hwo'nyoho loso sohwo kako hon'ngkano wonyo n'hu'nahone miyonehoho. N'hu'nahone hon'ngkano wonyo somo hohujo ukinjamofono.

²⁰ A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somne'no pahnn'imo hungkuno upa'nyo. Ango engo somo noswano, hwontoho, iku'yo yo'mayoso pi'n'ingo weho. Fehohnjoso hamniyoho engo'nji mpe imentohofofoho. Fehohnjoso hwaho'nji mt'i'mokumentohofofoho. Fehohnjoso iyoswo'nohinofoho. Noswanyo wop'ingo sopo wosopayo nopolofasy'kuji a'amu yofe engo'njo somo uyant'ifeho. Iku'yo wonyoso jopaho hi'nji woho'naofant'ifeho. ²¹ A'amu fihwo yo'mayo hon'ngkano wonyo, huno wonyo, oso n'hu'nahone ho'naof'hwosi kiho ane nohumentan'ngkuhwosi kako noswanyo hamniyoho engo'nji mpe imentohoho pa'nyo hweho. Kakoe Hwe Engo sohumne'no simeho anga'nohino'nji Anituye syoho'no hi umo'nyo sohwo Anitu osohumo yo'mayo syoho wop'ingo uy'mtonoho.

²² Mu songo hwomu songo hof'ikoe hunomo huno wonyo simeho fefoyo yo'mayoso u'mawo'n'ngkohoho. Oso hiso'no kiko i'waho ne'no yohoji hohujo fikinjamofono. A'amu nom'ne sohwo Hwe Engo Anitu sohumne'no jomo ul'wo'n'ngkohoho so'nji sekwo simeho anga'nohino'nji hon'ngkano wop'ingomo hano fiy'mno. Kilais Jisasi simeho hi'ntnnono uy'mno. A'amu hopi'nonohino somo simeho hi'ntnnono uy'mno. Simeho pompenjiyo'nji fosyohumamno. ²³ Kiko olo so'no huno kiyohoho. A'amu Anitumne'no huno muyo'njosohof'ikoe siki hungkunomne'no yoka hnn'wo'n'ngkohofofoho. Hof'ikoe hungkunomne'no kilohon'ngkujo'no'manji kiko hohujo fikinjafo. Hof'iko'nji yoka hungkuno nohnn'ngkutoho. ²⁴ Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne a'amu'nji ikujoho mofongki'nanehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo hitoho ulof'hwoso'no wop'ingo ulohofono. Kako Anituye yahino wop'ingoso hofiyo wolut'hwano. Nom'nehwa kakimo wonyo ulohopijo so'no kako simeho wop'ingo'nji wohumano. ²⁵ Oso a'amu Anitumne'no hohujo nto ikinjimo'malofo sohwo Hwe Engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo kako hungkuno pompenjiyo ul'hwosi Anituye hon'ngkanomo

apa'no u'mayo'ne ufo'mano. Anitu a'amu homo somo huno songo uyo so'manji hofikoe huno kokato'nnyo somo ni'hu'nahone noho'namofikuji Anituye hungkuno ne'njo somo uningkowantifitikenno. ²⁶ Seten hofiko'ne hofoyo lisyoswofahumentiso somta'ni po'mentisofoho. Hofiko Seten'ye hunomo iningkowalokwofo. I Anituye hungkuno ne'njo upa'nifijoso huno ehohosasyihwoso'no Seten'ye hofoyo mta'ni wohumpeentifeho. Anituye hunomo uningkowantifeho.

3

Sikuno ae'uyo mofone sopo a'amufe yahino wonyo m'kun'imposo i'mofaponefoho.

¹ Olo so'no kiko huno wakiyono. Sikuno moi'wo umo'nimo lihwosi yoso sohonta yo'mayo yahino wonyo iyoso yo'mayo tango u'mayoso i'mofaponefoho. ² Oso hohosohonta a'amu hofiko huno hofikine'nohino syafihupitnnefoho. Ho'yango'nji hamniyoho ntnnohini syafihupitnnefoho. Hofikoe yofe'nohino ho'noma'nifitnnefoho. Ole l'fitnnefoho. Nakwo'nohino huno'nji'nwoho. Ose l'fitnnefoho. Nom'ne a'amu somo wonyo hungkuno'nji sitofo'nji ul'fitnnefoho. Kan'ngkwowho'ya'umne'no hahn'nyo ifitnnefoho. A'amu hofikimo wopingo ulohofahon'ngkujoso hofiko isamoyoka ulant'hm'maho. Anituye yo'mayo so'no sifajo hungkuno ul'fijoso hon'ngkano wopingo somo hwotoho f'fitnnefoho. ³ Hofiko'montohwamne'no hofiko simeho afa minyofoho. A'amu nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo ifitnnefoho. O'o, yoka nohnn'ngkuji yoka hiso moi'wo mmo'nonehoho. A'amu Anitumo min'ngkayo'njoso hofiko nom'ne a'amumo tango mayoso'no hwasyo hungkuno l'fitnnefoho. A'amu yo'mayo wonyoso hofikoe simeho umo lonteso ifitnnefoho. Sikiyahu iwo'n'ngkiso hopaso hofiko a'amu nom'nemo fon'fonyo ulohopitnnefoho. A'amu hofiko hon'ngkano wopingo'njo somne'no nakwolaho ul'fitnnefoho. ⁴ Hofiko hofikoe a'amu somne'no tokoyo'ofu ulohopitnnefoho. Hofiko yofe engo mayo'ne nom'ne a'amu somo hwotoho feehufitnnefoho. Ole hnn'fitnnefoho, Nakwo yo'mayo so'no huno hwapingo'njo'nwoho. Yo'mayo hofikoe simeho wopingo umo'nyo'neso oso hofikoe anituyoho. ⁵ Hofiko Santemo uhwon'ngkuji Anituye hungkuno ko l'kuji mango'nohino hwafoho. Anituye yokumpohn'nyo kakoe hon'ngkanomo ito'no in'ngkayo'neso ane hwafoho.

Oso a'amu homo somne'no i'waho ito'no fiyo. Hofikine'no hohujo fikinjamfo.

⁶ Oso a'amu fehohnjo hiso hofiko poji poji yont'fi a'amu somo hwasyo hungkuno ole ul'fitnnefoho, Anituye hungkuno wolosetihwano. Ose ul'kuji hofikoe angomo nosyukuji hofiko'nji humafitnnefoho. Nohumafikuji hofikoe hwasyo hungkuno lut'hwafikuji moya'mi fehohnjo hon'ngkano wonyo'njo so'no hofikoe hunoso nohayo muyo'njo yonefoho. Moya'mi sofa hofikoe hwasyo hungkuno somo in'ngkawekuji yo'mayo wonyo simeho umo l'fijo so'no syafihupitnnefoho. ⁷ Oso moya'mi hofu sofa hofiko hungkuno songo upo'nano ko l'fijo sofa Anituye hungkuno neso hofiko huno muyofafoho. ⁸ Hohonta hwe hwoso hufa'u hwa'u Janes'i'nji Jamp'les'i'nji * siko Mouses'ye mangohwa'u imo'nonji kakoe hungkunomo monje yahumentisiefoho. Oso pa'nyo a'amu hwasyo hungkuno lut'hwafijo sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hwotoho feehufitnnefoho. Hofikoe hunoso kokato'nnyo'njofoho. Hofiko Anitu ne sohumne'no simeho hi'ntnnono muyo'njofoho. ⁹ I oso'no hofikoe syohoso ne mmo'nonehoho. Hohonta a'amu sohwa Janes'i'nji Jamp'les'i'njiye yahinomo uhwonont'fi ne anefoho lont'fi min'ngkayo'njo imentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hwasyo hungkuno lut'hwafijo sohwafe yahinomo a'amu nuhwon'ngkuji min'ngkofitnnehofo.

* **3:8:** A'amu Jutaso hofikoe mpoeso ole, Janes'i'nji Jamp'les'i'nji siko Mouses'ye sikuno i'mofapmmentiso sohonta siko hwe hwoso'nji imo'n'nojijehwauyoho.

Anituye hungkuno aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho.

¹⁰ I kiko sohwo, ngko'nji hano emoyontai yo'mayo hungkuno lutihwawo'ningkohe so'no kiko huno kiyohoho. Nje yahino hwapingo neso kiko huno kiyohoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo ne'no uyonji ngko yokumpohn'nyo ito'nonji Anituye syoho iwo'ningkohe hwo'nyoho. A'amu sohwa nje hungkunomo haloho maposo'njo ko yontifi wonyo ko ntohofahoningkofi ngko hwe moya'mi somo simeho uyiwon'ningkohefoho. ¹¹ A'amu Antiyok, Aikouniyam, Lisitila oso a'amufe angopo nohumentaningko hofiko tango engo ntapmmentohoho so'no kiko huno kiyohoho. I oso tango ni'ma'mentiso somta'ni Anitu kako wae eni'ma'mentono. ¹² Ou, hwe moya'mi hopi'nono Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi Anituye hungkunomo hofiyo uningkowano lontifeso oso a'amumne'no a'amu nom'ne sohwa mangohwa imo'ningkuji yo'mayo tohino uyantifeho. ¹³ Hwe wonyo sohwanji a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanji hofikoe honingkanono wonyoso nomji'miwentifi honingkanono wonyo mikunimposo imo'ningkahoningki a'amu nom'ne somo honingkanono hwasyomo ipemotawowo'ningkohofihwafoho. Seten oso a'amu wonyo huhwo sohwo hwasyo hungkuno ulihwoso'no hofiko hwasyo hungkuno somo simeho uyantifeho.

¹⁴ I Timouti sohwo, Anituye hungkuno lokitihwamentihwone somo kiko simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumaho. Nakwo a'amu lokitihwamentihwone hn'nwiye ne so'no kiko huno kiyohoho. ¹⁵ Kiko mehomi we'e sohwo nohumanji Anituye Hungkuno Iyoswomo mtimokumentohoho somo kiko nupa'nonji huno wopingo syofisyoma'mentohino sohonta oso iyoswoso huno wopingo ne'no kijopahoningki olohonta kiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahoningkini kako kikimo asomo kitimayo'ne hweho. ¹⁶ Hohonta Anituye Towahuno sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino sohwo huno wopingo uyahoningki a'amu sohwa iyoswomo mtimokumentohofohoho. Olo hungkuno loso Anituye huno ne'njoso nakumo lonetihwayonefoho. Nakwoe honingkanono wonyomne'no utihwa'nyopo ujo ehontojwasiyonefoho. Ujo ehontojwasyihwoso'no nakwo Anituye honingkanono nto'no iningkayo'ne nefomayo'nefoho. Honingkanono wopingomne'no lonetihwayonefoho. ¹⁷ Olo iyoswo loso nakwo Anituye syoho ulohofiyo hn'nimo yo'mayo syoho wopingo so'no yokumpohn'nyo ne'no Anituye syoho so'no ito'no enesyohumayo'nefoho.

4

Anituye hungkuno ne'njoso a'amu somo ne'no filutihwaho.

¹ Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako a'amu songo humalofo so'nji poyo pe'nimentohoho so'njiye hungkuno ikawlofihwosi hofikoe yahino somne'no yano ilofone sohwo kako nopihwosi a'amu hopi'nonohino somo yofe engo'nji umokosyohumanefoho. Oso Kilais Jisas huhwo sohwo'nji kaningkwowho Anitu'ntnne'no sikoe timopo hungkuno yokumpohn'nyo wakilimonne'no yohono. ² Sikuno huhwo huhwi kiko a'amu somo Anituye hungkuno filutihwaho. A'amu Anituye hungkuno upo'nano likuji nto'no esyohumentaningkujo sohonta filutihwaho. I a'amu Anituye hungkunomne'no mosyafisiyo'njo humentaningkujo so'ntnne'no kiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amuso hofiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitne'eno lohoji kakoe hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amu honingkanono wonyo'njoso hofikoe wonyoso noho'naofikuji Anituye yahino wopingo somo iningkayo'ne hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. A'amu honingkanono wopingo somo uyo'ne usofitofohoji ufo'maho. A'amu jije hungkunomo haloho maposo'njo somo yoka hungkuno nulohotoho. O'o, hungkuno pompenjiyo'nohini filutihwaho. ³ Hwangku sohonta a'amu hofikoe hunomnohini

in'ngkafitnnefoho. Osohonta ole wolantifeho. Anituye yahinomo nakwolaho. O'o, yo'mayo nakwoe simeho wop'ingo namokiyo'ne oso'nohino upo'nano. Ose lifijoso a'amu hwasyo hungkuno lut'ihwayo pi'n'ngoso yo'mayo hungkuno simeho wop'ingo umokiyo'ne'nohini lut'ihwafitnnefoho. ⁴ Hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no haloho pijwomokosyohumun'ngkuji a'mane hungkuno somo upa'n'fitnnefoho. ⁵ I oso'no kiko sohwo, yo'mayo tango ku'masoso jije huno nto'no ehohosakisy'hwoso'no Anituye yahino somnohini simeho anga'nohino'nji nto'no fin'ngkayo. Jije syohoso a'amu somo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo filut'ihwaho. Kiko Anituye syoho ulohofiyo sohwo kiko a'amu somo ufo'mayoso syoho ne'njo fiyo.

Nje syohoso moi'wo umo'nimonte'no yohoho.

⁶ Oso hungkuno kikine'no mt'i'mokohe somo kiko hofiyo fin'ngkayo. Nje sikuno we'eneponoho. A'amu sohwa ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo. Ngko ahwomomno wasimne hwo'nyoho. ⁷ Ngko mjake'we hnnyoso yokumpohn'nyo yoho'nonji ne sopo nto i'mofohono. Anitumo simeho hi'ntnnono uy'miwenji oso syoho Anitu ntapmmentisoso moi'wo esojwaofohono. ⁸ Mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso nje Hwe Engo ngkine'no ntomo'nohino esyohumaho. Ho'yangoso olenoho. Nje Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako a'amu hopi'nonohino sofe yahino somne'no yano nto'nohino ilof'hwosi kako ngkimo ntonofo, Kiko hwe wop'ingo hwosoho. Ose ntonofoho. Ngkimnohinimaho. O'o, a'amu hopi'nono Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe sikuno asomo peso'no hontohumaloho somo ose ulonefoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

⁹ Timouti sohwo, kiko ngkiyepono komo'no fipe. ¹⁰ Upa'nyo Ntemas kako ngkimo nto nihwoti'mo'maho. Kako hwahoponjo yahino somne'no umo'n'ngkahon'ngki ango Tesolounika'no nto umaho. Kilesenis kako ango Ngkolesiya'no nto umaho. Taitas kako ango Ntalimesiya'no nto umaho. ¹¹ Luk kako'nohini ngko'nji humalohwoyo. Kiko Mak nutimahoji ngkiyepono fipinyo. Kako nje syohoso wanifo'ma'montonoho. ¹² Ngko Tikikosimo Efesos ne'no nto lihwajimaleno.

¹³ Kiko wapmmo lohoji ango Tilouas nje manji'mofo sawemoso Kaposiye angomo uliko'ma'mentohe so'nji nje iyoswo so'nji n'notape. Nom'neso yahwopaho somo hungkuno mt'i'mokinyo so'no nimo'n'ngkohoho. Oso'nji n'notape.

¹⁴ Aleksanta kako ahwomo yokino syoho'njo sohwo kako ngkimo wonyo engo ntoho'maso so'no Anitu kako tango engo uyonefoho. ¹⁵ Kiko huhwosi oso hwe huhwo sohumne'no i'waho nto'no fiyo. Kako nakwoe hungkunomo hwotoho nafewo'n'ngkiso hweho.

¹⁶ A'amu Loummjo sofe ango hungkuno nto'no m'hwajiyo'ne sopo ngko nolohofonji nje hungkuno simo'mjo ulahon'ngko nom'ne a'amuso ngkimo monifo'mayo'njo imentohofofoho. O'o, a'amu hopi'nono ngkimo nihwoti'mo'mentofofoho. Oso ntohofo so'no Anitu kako tango muyo'njo iyo so'ne jomo ulalokweno. ¹⁷ I nje Hwe Engo kako ngko'nji nohumanto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki Anituye hungkuno wop'ingoso hofikimo lut'ihwamentohefoho. A'amu Jutaso aneponoho. A'amu Loummjoso hofiko Anituye hungkunomo upa'n'imentohofofoho. Anitu nifo'ma'mentiso so'no hofiko mofonjanisiyo'njo imentohofofoho. Oseso olohonta ngko wop'ingo humaleno. ¹⁸ A'amu sohwa ngkimo yo'mayo wonyo wontohofantife yalokwofo somta'ni Anitu ngkimo nontimahwosi ahwomomjo ango kako mokosyohumasoso sopo women'humaji'montonoho. Osopo nohumahm'mo kakoe yofe ne'no woho'nomahm'monnoho. Nehopeho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne wakilimonne'no yohono. Kiko nje a'amufo eso a'amu Akwila'nji kakoe ape P'lisila'nji Ounesifoulos'montohwantnne'no uso. ²⁰ Elastos kako ango Koulin sopo ne'no humaho. Tiloufimos kako mnokino tipemahon'ngki

ngko kakimo ango Miletos sopo uliko'ma'mentohefoho. ²¹ Kiko komo'no fi'pe. Kiko ifoyo hamnosu m'mofape sohonta kiko jefo somo komo'no fi'pe.

Olo a'amulo kikine'no nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. Hofikoe yofeso Yupulos, Piyutenis, Linos, Kiloutiya oso hwanji a'amu Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho olopo humalofu sonji kilalokwofo.

²² Nakwoe Hwe Engo Anitu kiko'nji wohumano. Kakoe hitoho so'nji sekumo wosemokosyohumano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mt'i'mokohono. Osohopeho.

Taitas

Olo Iyoswo loso Poul Taitasimne'no Mt'i'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *teti-wan'*nji (31) *teti-eti'*nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitasimne'no mt'i'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngk'lik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 hon'ngkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhwo sohwo kako Poul'i'nji An'ituye syoho imojiye hwa'uyoho. T'ifi Poul'i'nji Taitas'i'nji hwaho we'e Kilit sopone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitasimo oso Kilit hopo sponjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokiyo'ne uhumat'i'mentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, hon'ngkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu l'hwasi t'ifi un'ngkohwano.

¹ Nje hwomu Taitas, ngko Poul An'ituye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas K'ilaisiye hungkuno a'amumo liku'mofu (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikumne'no mt'i'mokalokweno. An'itu non'hwosopento nt'imento, K'iko a'amu uhwasopo'mentohe sohwa hof'ikoe s'imeho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usofitofohoji nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje hon'ngkanomo nto'no in'ngkayo'ne filut'hwahoho. Ose ntonto ni'hwat'imentisofoho. ² Olo syoho hwap'ngoso olenoho. Hohonta An'itu nakwo'nji hwaho'nji mamt'i'mokiyo sohonta ole l'imento, A'amu ngkimo s'imeho hi'ntnnono ntap'ifijo somo songo ne'no humayo'neso uy'imonnoho. An'itu kako hwasyo hungkuno ni'hu'no ane'njo sohwo ose nal'imentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno. ³ T'ifi no'mo oso s'ikuno An'itu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wop'ngo songo ne'no humayo'ne loso ho'n'ngkahon'ngki An'itu nakumo asomo net'mayo'ne sohwo olo syoho loso ntapmmentisoso ngko a'amu somo lut'ihwalokweno.

⁴ Taitas sohwo si ngko An'ituye hungkuno kilahon'ngko k'iko s'imeho hi'ntnnono uyonji nje hwomu nehopi imo'n'imentohino hwosoho. Nakwoe s'imeho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no ni'mo'n'ngkohoho. Nan'ngkwohwo An'itu sohwo'nji Jisas K'ilais asomo net'mayo'ne sohwo'nji siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wop'ngo kilohofohosi sikoe s'imeho pompenjiyoso kijape so'no ni'mo'n'ngkohoho.

A'amu An'ituye syoho'njo sohwa olo yahino loso uy'ife.

⁵ Oso hwaho Kilit osopo yo'mayo syoho mesojwao'mment'hwoyoso k'iko ito'no esojwaofohoji angomeemjo a'amu Jisas K'ilaisimo s'imeho hi'ntnnono uy'iwon'ngkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo k'iko uhwasopofu. Ose kilonji kil'iko'ma'mentohefoho. ⁶ Ole kil'imentoho, Hwe engo uhwasope sohwa olo yahino loso'nji wohumant'ifeho. Hwe huhwo sohomo a'amu nuhwonont'ifi hon'ngkano wonyo somo ni'hu'no muhwon'wo'n'ngkohoyohoho. Kako ape anga'nohino'njo humawo'n'ngkiso hweho. Sikoe mehomi Jisas K'ilaisimo s'imeho hi'ntnnono uyont'ifi kan'ngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofofoho. Mehomi hi-somo a'amu nuhwonont'ifi yahino wop'ngo'nohini somo uhwon'wo'n'ngkohofofoho. ⁷ Hwap'ngoso ole hwe engo lohwo kako An'ituye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako hon'ngkano wonyo ane'njo wohumano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako s'mano hintotohino umnyo'eno. Mijo yokumpohn'nyo kako non'ngkuhwosi nonilohofe'eno. Kako ikujoho fongkiyo'eno. Kako hamniyoho engo

so'no hi umo'nyo'eno. ⁸ O'o, kako olo yahino loso uyono. A'amu ango kengopo nta'ni jomo u'mayo somo wopingo umokosyohumawosi ango'nji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wopingososo kako simeho wopingo'njo uyihwono. Kako Anituye hungkunomo ito'no iningkayo'ne umo'nono. Kako honingkano nto'nohinomo uningkaweno. Yo'mayo honingkano wonyoso nihu'no miyonehoho. Yo'mayo hwa-hoponjo yahino wonyo somo monje yasihwosi Anituye yahino somo uningkaweno. ⁹ Yo'mayo hungkuno nehopi kakimo lutihunyo somo kako simeho hi'ntnnono engo uyihwosi yokumpohn'nyo wokesyohumano. Ose ihwosi olo Anituye hungkuno nto'nohinolo loso a'amu nom'ne somo lutihwahwosi hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo somo hungkuno yokumpohn'nyo ulihwoso'no hofikoe honingkano wonyomne'no huno wosyofisyantifeho.

A'amu Kililit pi'ningo engoso hwasyo hungkuno liwo'ninkohofoho.

¹⁰ Hwapingososo a'amu Kililit pi'ningo engoso hofiko hahn'nyo yiwo'ninkohofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyontifi hwasyo hungkuno ole lutihwawo'ninkohofi, A'amu Jisas Kilaisiye hungkunomo iningkawowo'ninkohofoho sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'nife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahoninkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo iningkowalokwofo. ¹¹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwaso filomjasyo. Hofiko hamniyoho poji womano lontifi honingkano wonyo nakwo miyoso lutihwawowo'ninkohofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye honingkano wopingo so'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo. ¹² Hwe fihwo Kilitnnta'ango sohwo kakoe a'amu somne'no olo hungkuno limentisofoho.

A'amu Kililit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno liwo'ninkuhwono.

Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'njo'nwoho.

Toho'nohini niwo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho liwo'ninkuhwone'nwoho.

Kililit sohwafe hwe huno'njo sohwo ose limentisofoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno nehopi limentono. Oso'no kiko yoka yokumpohn'nyo ulohojo'no hofikoe hwasyo hungkunomne'no huno syafisyikuji simeho uwolo'mokufe. Iwolo'mokukuji Jisasimo simeho hi'ntnnono nto'no uyantifeho. ¹⁴ Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'njo ikuji a'amu Anituye hungkuno ne'njo somo hwotoho fewo'ninkohofoho sofe honingkano somo hofiko tifi miningkafitnnehoho.

¹⁵ A'amu honingkano wonyo aneso yo'mayo somo uhwonifijososo hofikoe hunomo simehomo wonyo mumokonehoho. O'o, huno wopingo'nohini syafisyiwo'ninkohofoho. I a'amu honingkano wonyo'njo Anituye hungkunomo miningkayo'njososo yo'mayo somo uhwonontifi huno wonyo pisakino'njo syafisyiwo'ninkohofoho. Yo'mayo honingkano wonyo iwo'nontifi wopingo yalokuhwono lontifi yiwo'ninkohofoho. ¹⁶ Mango'nohini ole liwo'ninkohofi, Nakwo Anitu ne sohune'no huno nayohoho. Ose ko lahoninkofi yo'mayo yiwo'ninkohofoho somo nakwo nuhwonontani nakwo huno nayohoho. Anitu ne sohumo miningkayo'njofoho. O'o, hofikoe yahino pisakino'njo yontifi hahn'nyo yiwo'ninkohofoho. Syoho wopingososo mikwifitnnehoho.

2

Hwe moya'mi sokafo sofe hungkunofoho.

¹ I oso'no kiko Anituye yahino so'no a'amu somo lutihwayo sohonta kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahoho'no hofiko Anituye honingkano somo tipemafikuji osomo nto'no uningkowantifeho. ² Hwe engo sohwaso ole ulohoho. Sekwo mijo

yokumpohn'nyo engo nonilohofikutoho. Sekwo honingkano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje feesyo. Sekwo Jisasiye hungkunomo tifi iningkakuji a'amumo simeho uyimno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

³ Oso pa'nyoso ape sokafo sofamo ole ulohoho. Sekwo honingkano wonyo nihu'no mifitnnehofo. O'o, honingkano wopingo'nohini uyife. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno sifajo nolikutoho. Hofiko mijo yokumpohn'nyo noningkuji oso mijo hiso hofikoe hwe engo imo'nyo'eno. Hofiko moya'mi songo sofamo honingkano wopingo so'no wolutihwafe. ⁴ Ole wolutihwafe, Sekwoe hwehwamo simeho uyimno. Sekwoe mehomi somo simeho uyikuji hofiyo umokosyohumamno. ⁵ Ose lutihwafikuji olo'nji filutihwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasyikuji honingkano wopingo'nohinimo finingkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe ango yo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumafikuji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomi'njimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekuji enjwa'mo fohumamno. Ose lutihwafikuji nto'no iningkafijo'manji a'amu nom'neso oso yahino wopingo somo uhwoningkuji Anituye hungkuno somne'no sitofa hungkuno mulifitnnehofo.

Hwe songo sohwafe hungkunofoho.

⁶ Oso pa'nyoso kiko hwe songo sohwoyo yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filutihwahoho. ⁷ Taitas sohwoyo yo'mayo wopingo'nohini iso somo a'amuso tifi wokiningkapife. Oso'no jije honingkanomne'no nto'no fisyafisyoy. A'amu somo wolutihwamo lohoji hungkuno nehopi'nohini filutihwaho. Hwasyo hungkuno nolutihwahotoho. Kiko jije syoho ne so'no kumo'ningkwoso'no syoho loso ito'no fiyo. ⁸ Kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahojo'no a'amuso jije yahino somo kohoningkukuji hofiko honingkano wonyoso motipemapitnnehofo. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi iningkawowo'ningkohofoso nakumne'no wonyo hungkuno wonelano likuji nakwoe honingkano wonyo ane so'no wonyopi tipekuji wonimango unimontonoho.

Syoho ulohofiyo sohwafe hungkunofoho.

⁹ Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo sohwoyo ole filutihwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simeho wopingo umokiyo'ne sekwo nto'no fiyimno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposo so'no sekwo yoka nulikutoho. O'o, syohoso hofiyo fiyimno. ¹⁰ Hofikoe yo'mayoso hufo nomafikutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohumne'no huno syafisyikuji syoho wopingo'nohini yontaningkukuji hwe engo sohwa simeho wopingo wosejopantifeho. Sekwoe honingkano wopingo somo sehoningkukuji Anituye hungkunomo sekwo iningkowalokwofo so'no huno ole wosyofisyantifeho, Anituye hungkuno wopingofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwoyo filutihwahoho.

Nakwo honingkano wopingomo nohumewasi Jisas Kilaisiye Sikuno somne'no wohontohumano.

¹¹ Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo simeho nejaponto wopingo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wope'nono lonto Jisasiyo uhwatimentisofoho. Oso yahino wopingo nalohofoso utihwa'nyopo yahoningki olohonta a'amu hopi'nonohino hn'nimne asomo netimayo honingkano somo hwosampo'mentiso hweho. ¹² Hohonta nakwoe honingkano wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumentaningki yo'mayo hwahoponjo somo simeho uyimotohwonefoho. I olohonta Anitu wopingo naloho'mentiso so'no ole nelalofi, Sekwoe honingkano wonyomo hohujo ikinjamofikuji hwahoponjo yahino wonyo so'no i'waho fiyimno. O'o,

hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasy+kuji Anituye yahino wop+ngo somo nto'no fin+ngkamno. Anituye syohomme'no simeho semo'n+ngkuhwoso'no huno wop+ngo'nohini f+syaf+hupmno. Ose nelalofoho. ¹³ Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilais Asomo Net+mayo sohwa'u ne'no hontohumalohwono. Oso sikuno wonyoangkafo somo Jisas Kilais sohwo mofehi'nyo pa'nyo lihwosi nakumne'no nopahon+ngkuhwosi uhwonane'nwoho. ¹⁴ Jisas Kilais nakwoe hon+ngkano wonyo somta'ni is+hutofone pe'n+mentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne hof+koe hon+ngkano wonyo somo wae weeo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wop+ngo'nohini ukufe lonto pe'n+mentisofoho.

¹⁵ Olo hungkuno kumti+mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filut+hwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu huno ole syaf+sy+kutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyaf+sy+kutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usofitofohoji a'amu hungkuno losomo haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofiyi hwosoho. A'amu fihwo kiko a'amu siki+jofoho lihwosi kiyoloho.

3

Anituye a'amu ne hn'nwi yahino wop+ngo'nohini uy+hwano.

¹ Taitas sohwo, jije a'amu somo olo hungkuno so'no huno ufohotofoho. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofo sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejap+fijosso sekwo komo'no fiy+mno. ² Ose ulohoji nom'ne hungkuno ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nol+kutoho. Ikujoho nofongki'n+ngkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nji nohumaf+kuji a'amu hopi'nonohino somne'no hwahopo pawomno. Wop+ngo'nohini ulohopmno. Ose ulohoho.

³ Kiko huno moi'wonoho. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nwoho. Oseso nakwo hungkunomo hwotoho hmmotohwonefoho. Hwe wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto hon+ngkano wonyomo ipenemotapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyoso simeho fefoyo'nji nakwoe hwe engo hopa imo'n+ngkahon+ngki nakwo tifi in+ngkowmentani nakwoe a'apahomnohino ho'noma'n+motohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho wonyo namo'n+m+weho. Hof+koe yo'mayo so'no hi namo'n+m+weho. A'amu nakune'no mangohwa imo'nalokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

⁴ Ose nohumentan+ngkuhwoni Anitu asomo net+mayo'ne sohwo simeho nejapeso ut+hwa'nyopo i'mofaponto hon+ngkano wonyo somta'ni is+hutofonema'mentisofoho. ⁵ Nakwoe yo'mayo hon+ngkano wop+ngo'ne poyo pe'n+mentiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahon+ngki asomo net+mayo'ne kako poyo pe'n+mentiso hweho. Nakwoe wonyoso wae enaofahon+ngki kakoe Towahuno Wop+ngo sohwo mijo hopa kiyonemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofoho. Songo namokonto huno wop+ngo songoso nejapmmentisofoho. ⁶ Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo l+ka'mentiso so'no Anitu kakoe Towahuno nehula'o'mentisofoho. ⁷ Ose yonto yo'mayo Jisas Kilais nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu nelalofi, Nje mehomi wop+ngo kuyoho. Ose nelalofoho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wop+ngo so'nji wonejapmmonto yahon+ngki hontohumalohwono.

⁸ Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'n+ngo kumti+mokiyalokwe loso kiko a'amu somo yokumpohn'nyo filut+hwahoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohofoso olo hungkuno losomo in+ngkakuji hof+ko syoho wop+ngo so'no simeho umo'nono. Olo syoho wop+ngo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

⁹ Taitas sohwo si a'amu siki yoka hnniwo'n'ingkohoho somne'no i'waho fiyo. A'amu hofiyakwosafe a'mane hungkuno somne'no huno syafisyiwo'n'ingkohoho somne'no i'waho fuyakolofo. Hon'ingkanano hungkuno somne'no ikujoho hungkuno hopa hn-nontan'ingkujoso i'waho fuyakolofo. Nakwo huno moi'wonoho. Oso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

¹⁰ A'amu fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amu somo wahusilo'mo lihwo si hungkuno kengo ulososo oso a'amu sohomo hungkuno yokumpohn'nyo uso. Jije hungkuno si mo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohomo hohujo fikinji mofo. ¹¹ Oso a'amu oseso kiko huno kiyohoho. Kako hon'ingkanano wop'ingo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahon'ingki kako kakoe yahino wonyo somo musi'kwajiyohoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno loso nto mtito'maleno. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u Atemasi'nji Tikikos'i'nji ngko'nji humalohwono. Oso'no hwangku hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepono uhwatimonne'no yohono. Ku'maso sohonta kiko ango Nikopoulis sopo komo'no ni'maho. ¹³ Oso hwe Senas hungkuno mi'hwajiyo syoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousi'nji siko hano iyo sohonta kiko hofiyu ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo hon'ingkanomne'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

¹⁴ Kiko'nohin'i'maho. O'o, hwe moya'mi hopi'nonohinoso ufo'map'ifijoso hofiko syoho wop'ingo so'no si meho umo'nimontonoho. A'amu umofonyo iyo sohwo ufo'map'ife. Siki humayoso wop'ingo'maho. O'o, hofiko humafijoso syoho ne'njo uyife.

¹⁵ Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu Anituye hungkunomo in'ingkowalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo si meho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amuyo ulalokuhwono. Ose fonajiyo ntohoho.

Anitu kako hofiyu wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Poul'i'ni mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Filemoun Olo Iyoswo loso Poul Kako Hwe Filemounne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simeho'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *t'iwenti-nain'nji* (29) *teti-wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako hwe Filemounne'no mti'mokumentisofoho. Filemoun sohwo Pouliye a'amu hweho. Oso hwe huhwo sohwo ango Koulousi humunyo hweho. Filemoun huhwo sohwo kakoe syoho ulohofiyoso hi'njo hweho. Oso syoho ulohofiyoso sohune yofeso olenoho. Ounesimosiyoho. Oso hwe Ounesimos huhwo sohwo hiyaso li'mofonto ango Loum sopo Poulmo u'ma'mentisofoho. Nu'mahonngki Poul kako Anituye hungkuno ulimentisofoho. Nulahonngki Ounesimos kako simeho iwolo'mokumentisofoho. Simeho iwolo'mokahonngki Poul Filemouniyepono asomo uhwajimonto olo iyoswo loso mti'mokuyahotmentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi uningkohwano.

¹ U nje ningkwahwo Filemoun, nje hungkuno tifo upa'nyo. Ngko Pouli'ni nekwoe ningkwahwo Timouti'nji nohumentayo kikine'no olo iyoswo loso mti'mokalokuhwoyo. Ngko a'amumo Jisas Kilaisiye hungkuno ulimale so'no hofiko ngkimo impo'angomo intofan'humalofofoho. U Filemoun kiko nekwo'nji Anitumne'no syoho afa hwosoho. Nekwo simeho kijopalokuhwoyo. ² Nekwoe hungkuno loso olo a'amu lomo uhwojalokuhwoyo. Nekwoe nampohwo Apiya'nji Akipos'njoho. Akipos ngko pa'nyo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofonto Anituye hungkuno luti'hwalofoho. Nom'ne a'amu Jisas Kilaisimo iningkawentifi jije angomo uhu'mokuwo'n'ingkohoho somo hungkuno loso mti'mokalokuhwoyo.

³ Naningkwahwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo selohofosisi simeho pompengo wosejopanjiyoho.

Filemoun kako Hwe Engo Jisas sohomo simeho uyimojo hweho.

⁴ Nje ningkwahwo Filemoun, ngko Anitumo jomo ulontnne sohonta ngko kikine'no isamayoka mikunimposo uli'wo'n'ingkohefoho. ⁵ Hwapingoso ole, Olo hungkuno loso upa'nimalefoho. Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas osohomo simeho hi'ntnnono engo uyonji a'amu Jisas sohomo iningkuwo'n'ingkohoho oso'ntnne'no simeho uyalokuno. Oso'no Mpohumo isamayoka ulalokweno. ⁶ Olo so'no nimon'ingkohoho. Nakwo Jisas Kilaisimo iningkawo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo sosofito'n'ingkuhwasi fo'ma'nososo yo'mayo wonyoangkafo Jisas Kilais nejapwo'n'ingkiso so'no nakwo huno ito'no naisoso ito'nohini wokemokosyohumantanoho. Oso'no Mpohumo jomo ulalokweno. ⁷ Filemoun kiko a'amu Jisas Kilaisimo iningkawo'n'ingkohoho somo simeho engo uyalokuno so'no ngkimo yokumpohn'nyo nisosofitofonji nje simeho wopingo kiko n'imuwo'n'ingkinohwosoho. Anituye a'amu hopi'nonohinoso kikine'no syakufisyontifi simeho wopingo umon'ingkohoho.

Poul Filemounimo ulimento, Kiko Ounesimosimo maho. Jije ningkwahwo hopa umonono.

⁸⁻⁹ Hungkuno anga'nohino Ounesimosimne'no wakilohonimonne'no yohono. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais a'amumo simeho uyo yahino loso nejapmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo kiko iningkawo'neso nokili'mnesohilo. I oso'no

ngko simeho kijapmmenotohe so'no olo so'no jomo wakilohon+monne'no yohono. Kiko ngkine'no huno kiyohoho. Ngko a'mane imo'nonji Jisas Kilaishiye syohomne'no impo'angomo humaleno. ¹⁰ Oso'no Ounesimos+imne'no wakilohon+monne'no yohono. Kako nje hwomu pa'nyo imo'n+ngkiso hweho. Impo'angomo nohumanji Anituye hungkunoso Ounesimos+imo ulahon+ngko hungkuno hiloso kako simeho hi'ntnnono uyonto Anituye a'amu imo'n+masofoho. Oso'no ngko kan+ngkwowho pa'nyo humaleno. ¹¹ Oso hwe huhwo sohwo Ounesimos+yo kakoe yofe hwap+ngoso olenoho. Fo'mayo'nefoho. I hohonta Ounesimos kako jije syoho kilohofimentiso sohonta kako wonyo kiloho'mentisofoho. I olohonta kako kiko'nji ngko'nji syoho wonyoangkafo elohofiyo hweho. Kako wefo'ma'montonoho.

¹²⁻¹⁴ Anituye syohomne'no impo'angomo nohumentani'mo kiko ango kengopo nohumahoji ngkimo manifo'matnnehino. Kiko ngko'nji humentontasi ngkimo wop+ngono non+mokosyohumantnesohilo. I oso'no jije syoho kilohofiyo ngko'nji humayo so'no ngkimo wop+ngono n+mokosyohumawoso'no nje simeho wop+ngono wanimo'n+monte'no yohoho. Jije uyohope hweho. Ounesimos ngko'nji wohumano lonji ko yoheso kiko olo hilo so'no manjoso'no ngko jije hon+ngkano jije syoho kilohofiyo osohumo asomo uti'mayo'ne mop+jwakumo'mnehono. O'o, kiko ngkimo nifo'mayo so'no asomo uhwajisoso oso wonyoangkafofoho. I oso'no jije hunofoho. Oso'no kikiyepono Ounesimos sohumo uhwojalokweno. Hwe huhwo sohumo simeho engo uyonji uhwojalokweno.

¹⁵⁻¹⁶ Hohonta kako kuhwoti'mofonto we'enehwo hiyaso umentisofoho. Osohonta kako hamniyoho momaso'njo siki syoho kilohofiyo hweho. I olohonta syoho kilohofiyo'nohino hwo'maho. O'o, kako hnn+ngkwa'wehweho. Hwap+ngoso kako Hwe Engo Jisas+imo simeho uy+wo'n+ngkiso hweho. Simo'mo Ounesimos we'enehwo kuhwoti'mo'mentisoso oleli'keno, kiko'nji ne'no nohumuhnne so'no kakuhwoti'mo'mentono. Nen+ngkwowho Ounesimos+imo simeho uy+mentohe hwo'nyoho. I olohonta kiko kakimo simeho engo uy+monnoho. Kako jije syoho kilohofiyo'nji hnn+ngkwa'wehwo'njoho.

¹⁷ Kiko ngkimo Anituye syohomne'no nje tatohwo hwosoho syon+fi+sy+wo'n+ngkino'manji kiko ngkimo ntohofiwo'n+ngkino hopaso kiko Ounesimos+imo ulohoho. ¹⁸ Hohonta kako kikimo wonyo pipi kiloho'mentiso'manji kiko ngkine'no oso hiso'no hungkuno fili+hwajo. Ngko jije yo'mayo so'no kikimo aku wokijapmmo. ¹⁹ Ngko Poul+ni yo'mayoso aku wokijapmne'no nehopi kilalokweno. U kiko uhwonyo. Olo hungkuno loso nje aho'nji ifalifaliyo mt+imokalokweno. Ngko jije hunomo huno makufohoto'mnehono. Hohonta ngko Anituye hungkuno lokiti+hwahon+ngko kiko olo hungkuno hilo somo simeho hi'ntnnono umentohino so'no kiko songo ne'no humayo'neso ma'mentohinofoho. I oso hungkuno kil+mentohe so'no kiko ngkimo aku peho ntapmmentohinoto. Awonoho. Oso hiso'no ngko huno makufohoto'mnehono. ²⁰ U nje n+ngkwahwo, kiko ngko'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye syoho ntnne'no syafi+syohoji kiko Ounesimos+imo ito'no mokosyohumaho. Kiko ose isoso nje simeho wop+ngono wanimo'n+montonoho.

²¹ Olo hungkuno ngko kikinne'no mt+imokuyohojalokwe loso kiko uhwon+ngkohoji haloho peso'no ngko huno niyohoho. Ounesimos+imne'no yahino wop+ngono kiko ulohoho so'no kilohe somo tifi in+ngkahuji oso mta'ni kiko yo'mayo yahino wop+ngono ne'no mji+m+soso jije yahino wop+ngoso nje hungkuno kilohe loso jije hunoso nje hunomo won+yakolo'monnoho. ²² Nom'ne hungkuno tifo upa'nyo. Ounesimos kikimo ku'maso sohonta kiko ngkine'no ango anga'no ito'no fesyohumaho. Hwap+ngoso sekwo ngkine'no Mpohumo jomo uli+wo'n+ngkohoho so'no hontohumaleno. Anitu sekuyepono ngkimo asomo won+hwajono ntnne'no yalokweno.

Nom'ne a'amuso Filemoun ne'no nakwoe a'amu hweho limentohofoho.

²³ Epeefilos kako'nji ngko ntnne'no Kilais Jisasiye syohomme'no impo'angomo humalohwoyo. Kako kikumne'no nje a'amu hweho lonto huno syokufisyalofoho.

²⁴ A'amu nom'ne sohwa ngko'nji Anituye syoho yalokuhwone sohwa kikumne'no nakwoe a'amu hweho kilalokwofo. A'amu huhwo sohwa ole, Mak, Alisitakos, Ntemas, Luk. Osohwa kikumne'no syokufisyalokwofo.

²⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako yo'mayo wopingo waselohofono. Nje hungkuno tifo osohopeho.

Hip+lu

Olo Iyoswo loso A'amu Hip+lu somne'no Mt+'mokumentohofoho. Olo Hungkuno S+imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s+imentiso sohonta soswo mofonepo *teti-sefen* (37) nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo Hip+lu loso t+hwo mt+'mokumentisot+ikeno. Iyoswo mt+'mokomayo sopo a'amu mt+'mokumentohofoho sohwanne'no yofeso mamt+'mokiyofoho. A'amu fiso hof+ikoe hunoso olenoho. Poul mt+'mokumentisofoho. A'amu fiso hof+ikoe huno olenoho. Mponopas, Apoulous, Luk, Mak+ja sohwa mt+'mokumentohofoho. I oso'no olo iyoswo loso'no huno ito'no'maho. O'o, t+hwo mt+'mokumentisot+ikeno. A'amu olo iyoswo hilo mt+'mokumentiso sohwo olo iyoswo hiloso a'amu Juta Jisas+imo in+ingkunyo somne'no mt+'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso nt+po humentan+ngkofit+ikeno. Oso hiso'no nakwo huno monayofoho. Angopone yofeso majofoho. Olo iyoswo hwap+ingo mt+'mokiyoso olenoho. Oso a'amu Juta Jisas+imo in+ingkunyo sofe s+meho hi'ntnnonohino somo tango ifawe sohonta yokumpohn'nyo lohoho'ne yokumpohn'nyo umokumonto mt+'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo nakwo atofu l+hwasu t+fi un+ingkohwano.

An+ituye Hwomu sohwo hungkuno nejapmmentisofoho.

¹ Hohonta s+ikuno pi'n+ingo somo An+itu kako kakoe hungkuno neyakwosamo uy+imentisofoho. S+ikuno fehohnjoso kako a'amu sohwanne'no uyahon+ngki hof+iko nal+imotofoho. S+ikuno nom'nemo An+itu kako kakoe hungkuno ahwomomjo a'amu somo uyahon+ngki nal+imentisofoho. ² I nakwo a'amu olohontajo hn'n+imo An+itu kako kakoe hwomumo kako hungkuno uyahon+ngki Jisas nal+imentisofoho. Oso hwomu huhwo sohomo An+itu ul+imento, K+iko hwaho'nji ahwomo'nji mt+'mojo. Ose ulahon+ngki Jisas kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayoso mt+'mokumentisofoho. Oso mt+'mokumentiso so'no An+itu kako Jisas+imo ul+imento, K+iko'nefoho ul+imentisofoho. ³ Nakwo An+ituye Hwomu huhwo sohomo uhwonontani nakwo An+itu ne sohwoe yokumpohn'nyo'nji An+ituye yofe engo'nji uhwon+wo'n+ngkuhwonefoho. Kako An+ituye yahino ne somo nakumo net+hwayo'ne hweho. Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo lonteso kako hwaho'nji a'amu'nji yo'mayo so'nji hul+'mokumemokosyohumaho. Kako a'amufe wonyoso wae yafo'ne hon+ngkanoso imo'mentisofoho. Imof+kwato lohofonto kako ahwomomo sontu kan+ngkwohwo An+ituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo somo mokosyohumaho.

An+ituye hwomu Jisas sohwo kako a'amu ahwomomjo somo hwofilo'nnyo hweho.

⁴ Oso yofe engo An+itu kako kakoe hwomumo mul+imentisoso a'amu ahwomomjo hopi'nonohino sofe yofemo yakolo'nnyo hweho. Yofe engo loso ole, An+ituye Hwomu-foho. ⁵ Hwap+ingoso ole, Olo hungkuno loso An+itu hohonta a'amu ahwomomjo somo ul+imentisotaho. O'o, kakoe hwomumnohino ole ul+imento, K+iko nje Hwomu hwosoho. Olohonta ngko j+je Mpohwo'nyoho. Nom'ne honta ole l+imento, Ngko kan+ngkwohwo'ni humaleno. Kako nje hwomu hweho.

Oso hungkunoso Jisas+mnohino ul+imentisofoho. ⁶ An+itu kako kakoe Hwomu anga'nohino Jisas osohumo hwahopo uhwat+imonto yonto An+itu kako a'amu ahwomomjo somo ul+imento,

A'amu ahwomomjo soku sekwo nje hwomufe yofe foho'nomapmno.

Ose ul#mentisofoho. ⁷ An#tu kakoe a'amu ahwomomjo somne'no ole nalohi, Ngko nje a'amu ahwomomjo somo mt#mukahon#ngko nje syohomne'no hof#ko emta'm#ngo ifofon#ji oso hopa iwo'n#ngkohofofoho.

Ose nal#mentisofoho. ⁸ I An#tu kakoe Hwomumo ole ul#mento, K#ko An#tu sohwo'si, a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo ne'no mokosyohu-mantitnne hwosoho.

J#je a'amufe hon#ngkano nto'nohino m#hwajontihne hwosoho.

Oso yahino nto'nohino m#hwajiyo somo a'amu hiso nuhwon#ngkuji nto'nohinoho kil#fitnnefoho.

⁹ K#ko yahino ito'nohino so'no kumo'n#wo'n#ngkohoho. Yahino wonyoso ngkilaho l#wo'n#ngkino hwosoho.

Oso'no ngko j#je An#tu sohwo'ni ngko yofe engo mayo'ne kuhwosopo'mentohefoho.

Oso'no j#je s#meho wop#ngo kumokuwo'n#ngkoheso j#je a'amufe s#meho wop#ngo somo yakolo'nnyofoho.

Ose ul#mentisofoho. ¹⁰ Nom'ne honta kakoe hwomumo ole ul#mento, Hwe Engo sohwo'si, s#mo'mo ne'mo k#ko hwaho'n#ji ahwomo'n#ji j#je aho'n#ji mt#mokumentohino.

¹¹ Olo hwaho lo'n#ji ahwomo lo'n#ji moi'wo imo'nonefoho.

I k#ko ose'ne'maho. O'o, k#ko ne'no nohumantohotnne hwosoho.

Hwaho'n#ji ahwomo'n#ji hwap#fe yofoho imo'n#ngkiso oso hopa imo'nonefoho.

¹² A'amu sohwa hwap#fe ku'mokasyont#fi nom'ne songo iwo'n#ngkohoho hopaso k#ko hwaho'n#ji ahwomo'n#ji noku'mokasyohoji k#ko nom'ne songo woho'nahumonnoho.

I oso'no k#ko huno m#kwesyaf#hutnnehino. O'o, ne'no nohumantohotnne hwosoho.

An#tu ose ul#mentisofoho. ¹³ Hohonta An#tu kakoe hwomumo ole ul#mento,

K#ko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo k#ko nohumahoji ngko j#je mango sohwa j#je s#f#ki'nyo'mo enjwa'mo wakuhu-mot#monnoho.

Oso hungkuno ul#mentisoso An#tu kakoe a'amu ahwomomjo somo ul#mentisotaho.

O'o, kakoe hwomumne'nohini ul#mentisofoho. ¹⁴ A'amu ahwomomjoso hof#ko An#tu kakoe syoho ulohofiyofoho. Oso a'amu homo somo An#tu kako asomo ut#ma'mne somo ufo'map#fento uhwaj#wo'n#ngkisofoho.

2

An#tu asomo net#mayoso m#kun#mposo wonyohofiyofoho.

¹ Oseso oso hungkuno neso An#tuye hwomu nejapmmentiso somne'no nakwo piso'mo'nyo ihwasi nus#kwoj#hwaloho. O'o, nakwo yokumpohn'nyo kesyohume-hwasi t#fi un#ngkohwano. ² Hohonta An#tuye hungkuno a'amu ahwomomjoso hof#ko hwahoponjo a'amu somo uyahon#ngkofi a'amu hwahoponjo hiso hof#ko hungkuno homo somo haloho maposo'n#jo yahon#ngkofi oso yahino wonyo somne'no An#tu hof#kimo tohino engo uy#mentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohi, oso hungkuno hiso a'amu ahwomomjoso hof#ko a'amu hwahoponjo somo uy#mentisoso hungkuno nehopeho. ³ An#tu nakumo asomo net#mayo'ne hon#ngkano hwosampo'mentisoso wonyohofiyofoho.

Oso homo somne'no nakwo hohujo ikinjaof#hwas#manji oso yahino wonyo somne'no nakwo tohino mayoso'no hiyaso nt#mte wanehwono. Hon#ngkano n#hu'no awonoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo s#mo'mo olo hilo so'no a'amu somo ul#mentisofoho. A'amu hiso nupa'nont#fi ne'njofoho lont#fi hungkuno homo somo in#ngkawent#fi hungkuno homo somne'no nal#mentohofofoho. ⁴ Hof#ko hungkuno hiso nolut#hwentan#ngkofi An#tu kako hungkuno homo somo yokumpohn'nyo

sosofitofosyohumayo'neso kakoe yokumpohn'nyo a'amu homo somo uyahon#ngki hof#ko yo'mayo wonyoangkafo iyo so'ne a'amu somo yamofa it#hwamentohofofoho. An#tu kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo kakoe Towahunu uhwojahon#ngki Towahunu sohwo a'amu somo An#tuye huno mta'angoso yo'mayo yahino wonyoangkafoso uy#mentisofoho.

Nakumo asomo net#mayo'ne hwap#ngoso Jisas#yoho.

⁵ Hwangku hwaho nom'ne songo i'mofapone'no lalokuhwono. Oso hwaho songo mokosyohumayo so'no An#tu kako a'amu ahwomomjo somo uhwasopo'mentiso'maho. ⁶ O'o, An#tuye hungkuno mt#mokumentohofa somo hwe fihwo ole mt#mokumento,

U An#tu, nakwo a'amu hwahoponjo hn'n#mne'no k#ko huno peho'ne syonef#syalokuno.

Nonemokosyohumanji nakwo a'amu wonyo hn'n#mne'no k#ko huno pehofo syonef#syalokuno.

⁷ K#ko a'amu ahwomomjo so'njo sopo kakimo hof#ko'njo enjwa'mo we'enehwo wohumanonji uhumat#mentohinofoho.

K#ko j#je yokumpohn'nyo uyonji yofe engo mulonji kakoe yofe engo ho'noma'mentohino.

⁸ K#ko yo'mayo hopi'nonohinoso kako mokosyohumayo'ne kakimo enjwa'mo ho'nohumentohinofoho.

Ose mt#mokumentisofoho. Ou, An#tu yo'mayo hopi'nonohinoso nakwo mokosyohumayo'ne ho'nahumentisofoho. I anga'no olopo siki we'ne moho'nahummentono. O'o, n#hu'no hopi'nono nakumo enjwa'mo we'ne ho'nahumentisofoho. I oso'no yo'mayo somo uhwonantaneso nakwo momokosyohumawo'n#ngkoho y#hwono. O'o, n#hu'no awonoho. ⁹ I oso'no hohonta Jisas kako a'amu ahwomomjo so'njo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Hwap#ngoso An#tu nakumne'no hitoho ulofahon#ngki Jisas kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hon#ngkano wonyomne'no tohino engo nomanto poyo pe'n#mentisofoho. I kako ose imentiso so'no An#tu kako Jisas#mo apa'no yokintahopo uhmajonto kakoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo uy#mentisofoho. Osohumo uhwonalokuhwono.

¹⁰ An#tu kako yo'mayo hopi'nonohinoso mt#mokumentiso hweho. Kako hwap#ngofoho. An#tu kako kakoe mehomi pi'n#ngo engo ne'njosu ngkiyepono p#kuji ngko'njo lopo humaf#kuji nje yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji mapitne'ento l#mentisofoho. An#tu ose likwato lohofonto kako huno ole syaf#hu'mento, A'amuso hof#ko ngkiyepono sap#fitne'no nje hwomu kako hof#koe wonyo hon#ngkanomne'no tohino mayoso wop#ngofoho. An#tu ose syof#syahon#ngki Jisas kako hwahoponjo a'amu hn'n#pa'nyo imo'n#mentisofoho. Jisas nohumanto yo'mayo tango kakimo u'mahonjoso kako wonyo n#hu'no miyo hweho. Kako nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso tohino ma'mentiso so'no nakumo ahwomomne'no net#mayoso Jisas huhwo sohwo hoponoho. ¹¹ Oso'no Jisas wonyo ane sohwo kako nakumo nonemanto nakumo wonyo ane pa'nyo namokonto kakimo mone'mo'nalofoho. Oseso Jisas#janji nakwo'nji nan#ngkwahwo anga'nohinoso An#tuyoho. Oso'no Jisas kako nje n#ngkwahwosafu nalonteso won#mango munalofiyohoho. ¹² Jisas An#tumo ole ul#mento,

U An#tu ngko nje n#ngkwahwo nampohwosamo kikine'no ul#monne'no yohono.

Hof#ko kikine'no uhu'mokukujo'no osopo humahm'mo ngko j#je yofe ho'nomayo'ne ta wal#monnoho.

¹³ Jisas kako apa'no ole l#mento,

Ngko An#tune'no s#meho hi'ntnnono uy#monnoho.

Ose lonto nom'ne hungkuno l#mento,

Ou kiko ngkimo nohonyo. Nje mehomi An#tu ntapmmentiso so'nji ngko'nji olopo humalohwono.
Ose l#mentisofoho.

Jisas nakumo nefo'mayo'ne a'amu hwahoponjo hn'nwi pa'nyo imo'n#mentisofoho.

¹⁴ Oso mehomi An#tu Jisas#mo uy#mentisoso hof#ko hwahoponjo a'amufoho. Oso'no Jisas kako hwahoponjo a'amu imo'n#mentisofoho. Olo nakwoe hwaho hopo lopo hwe wonyo Seten kakoe yokumpohn'nyo'nji nakumo poyo namokuwo'n#ngkoho. Oso'no nakwo poyo pe'n#wo'n#ngkuhwone pa'nyoso Jisas poyo pe'n#mentisofoho. I oso'no Jisas kako apa'no songo lika'mentiso sohonta kako Seten#ye yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho. ¹⁵ Nakwo mehomi we'e so'nwi poyo pe'nyoso'no iyoho nan#mentiso mta'angoso olohonta engo hn'nwi nenalofoho. Oso iyoho nenalokunjoso nakumo impe intofonesyohumaho. I Jisas poyo pe'n#mentiso so'no kako oso impe homo somta'ni nas#huto'mentisofoho. ¹⁶ Jisas oso syoho imentisoso a'amu ahwomomjo somo ufo'mayo'ne'maho. O'o, Ap#loham#ye imu hn'nyumo nefo'mayo'ne imentisofoho. ¹⁷ Oseso Jisas kako a'amu hwahoponjo ne pa'nyo imo'n#mentisoso homn#ngkwa'wehwosafe yahinoso ma'mentisofoho. I oso'no yo'mayo yamofu u'manteso kako yokumpohn'nyo lohofonto wonyo hon#ngkanoso miyo'njo imentisofoho. I homn#ngkwa'wehwosamne'no hitoho ulofahon#ngki hof#koe wonyomne'no tohino manto wonyo hiso wae yafo'ne hon#ngkano imo'mentisofoho. Oso'no kako ajwopo nohumanto nakumo An#tu'nji ufohi'nyo'ne huli'mokomokonesyohumawo'n#ngkiso hweho. ¹⁸ Olohonta yo'mayo hwahoponjo ne'mahwosi hon#ngkano wonyomo upenemotamo l#hwosi yososo Jisas wonfo'ma'montonoho. Hwap#ngoso Jisas nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta yo'mayo hwaho loPONJO tangoso Jisas#mo hon#ngkano wonyomo upemotamo l#mentisofoho. Oso tango u'ma'mentiso so'no yo'mayo nakumo yamofu nalohofu so'no Jisas kako huno uy#hwoso'no nefo'mayo'neso Jisas kako hoponoho.

3

Jisasi#ye yofe engoso Mouses#ye yofemo yakolo'nnyofoho.

¹ Nje a'amufu, sekwo An#tuye mehomi ne imo'n#mentohofu soku, An#tu ahwomomo humaso sohwo sekumo sehwsopo'mentisofoho. Jisas kako An#tuye hungkuno uyohoj#ku'mofu sohwo kako nakwo An#tu'nji humayo'ne huli'mokonesyohumaso so'no nakwoe wonyo wae enafo'ne syoho ma'mentisofoho. Oso huhwo sohomo s#meho hi'ntnnono uy#wo'n#ngkuhwone oso'no kakoe a'amu ne'nwoho l#wo'n#ngkuhwonefoho. I oso'no nakwo Jisas#mne'no huno ne'no syof#sy#hwasi nakwo Jisas kakine'no huno engo wot#pemehwano. ² An#tu oso syoho hiso'no Jisas#mo uhwsopeehon#ngki Jisas syoho hiso hof#yo esojwao'mentisofoho. S#mo'mo Mouses kako a'amu Is#lael somo An#tumo ufohi'nyone huli'mokosyohumamentisofoho. T#fi sohonta Jisas huhwo oso syoho Mouses hopaso kako ma'mentisofoho. ³ Nakwo ango wop#ngo uhwonantaneso ango wop#ngo homo somo yofe engo mul#wo'n#ngkuhwonetaho. Awonoho. Nakwo ango kakwo'yohwo sohune'no yofe engo mul#wo'n#ngkuhwono. Oso'no Jisas kako nakumo An#tuye ango pa'nyo namokumentiso hn'nwiye ango kakwo'yohwo sohwo Jisasiyoho. Mouses kako ango homo somo mokosyohumayo'nohino hweho. Jisas kako ango homo somo kakwo'yohweho. Oso'no Jisas kakoe yofe engoso Mouses#ye yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁴ Ango hopi'nonohinoso a'amu mol#wo'n#ngkohofofoho. I oso'no An#tu kako'nohino yo'mayo hopi'nono mt#mokumentiso hweho. ⁵ Mouses An#tuye syoho ulohof#yo sohwo kako An#tuye hungkunomo t#fi in#ngkawento An#tuye angomo wop#ngo mokosyohumamojo hweho. An#tu Mouses#mo yo'mayo An#tu kako hwangku yoneso'no lut#hwamentiso so'no Mouses a'amu somo lut#hwamojo

hweho. ⁶ I oso'no Jisas K#lais sohwo kako An#tuye syoho ulohofiyo hwo'maho. O'o, kako An#tuye Hwomu hweho. Jisas kako huhwo An#tuye hungkunomo in#ngkawento An#tuye ango hn'n#mo wop#ngo nemokosyohumawo'n#ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi K#lais#mo s#meho hi'ntnnono ne'no uy#hwasi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumehwasi nakwo kakine'no hontohumayo'manji oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi ne'no nomolohinowentan#ngkuhwosi nakwo ne'no nohument#hwanefoho.

A'amu An#tuye hungkunomo hwotoho fewo'n#ngkohofoso hof#ko usijo'no mohu-mafitnnefoho.

⁷ An#tuye Towahunofe mampahomo upo'nano. Ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n#fijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

⁸ Hohonta a'amu Is#lael#so hof#ko An#tuye hungkunomo haloho upa'nont#fi hahn'nyo yont#fi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

Hof#ko hwaho a'amu ane sopo nohumant#fi An#tu nto'no monefo'mayo'njo iwo'n#ngkino hwosoho nt#motofofoho.

⁹ Seyakwosa osopo nohumentan#ngkofi soswo *fouti* (40) uyakolofontan#ngki yo'mayo wop#ngo ngko ut#hwamentohe somo uhwon#motofofoho.

Hof#ko ko uhwon#motofoso hof#ko ngkimo sitofo nt#motofofoho.

¹⁰ Oso'no oso a'amu homo somne'no s#meho tohino n#mn#ngkahon#ngki l#mentoho, A'amuso hof#ko nje yahinomo min#ngkayo'njo yont#fi nom'ne hon#ngkanomo usampewo'n#ngkohofofoho.

¹¹ Oseso nje s#meho tohino n#mn#ngkahon#ngki hungkuno yokumpohn'nyo ole l#mentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hof#ko mot#pemapitnnefoho. N#hu'no awonoho.

An#tu ose l#mentisofoho.

A'amu Is#lael#so hof#ko An#tuye hungkuno hwotoho hmмотоfo pa'nyoso nakwo hwotoho fehwaloho.

¹² Nje a'amufo, sekwo huno f#syaf#hupmno. Hwe fihwo kako sekwo'njopo humaso sohwo kako An#tu songo humaso sohomo s#meho hi'ntnnono muyo'njo ihwosi An#tumo n#hu'nahone hohujo ikinjaof#hwosi kako hon#ngkano wonyomo sompefonoho. Oso'no sekwo nto'no uhwontohumano. ¹³ Sekwoe s#kuno moi'wo mmo'nosojwaofe sohonta sekwo s#kuno huhwo huhwi sekwoe sen#ngkwa'wehwosafe

hunomo An#tuye hungkuno so'no huno filan#fohotopmno. Ose l#fohotof#kuji sekwo ufo'ma'n#mno. Hwe fihwo sekwo'nji humaso osohumo hon#ngkano wonyoso kakimo kompemotahwosi kako olo hon#ngkano loso'no wop#ngofoho l#hwosi An#tuye hungkunomo n#hu'nahone hahn'nyo yonoho. ¹⁴ S#mo'mo nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono uyoma'ment#hwoneso yokumpohn'nyo kemokosyohumentaso hn'nwi

nakwo yokumpohn'nyo ne'no kemokosyohumayo'manji u K#lais#ye yokumpohn'nyo so'nji kako yo'mayo mokosyohumaso so'nji ma'malohwono. ¹⁵ Nakwo huno nayohi, An#tuye hungkuno ole nalohi,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n#fijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho. Hohonta a'amu Is#lael#so hof#ko An#tuye hungkuno haloho upa'nont#fi hahn'nyo yont#fi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

An#tu ose nal#mentisofoho.

¹⁶ Hohonta An#tuye hungkunomne'no hahn'nyo t#hwa imentohofoto. Hwe moya'mi Is#lael#so Ijip mta'ni Mouses ipemotawomentisoso hahn'nyo imentohofofoho. ¹⁷ An#tu kakoe s#meho tohino umnyoso nowentan#ngki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. Oso s#meho tohinoso t#humo uy#mentono. A'amu hon#ngkano wonyo yont#fi oso hwaho a'amu anepo poyo pe'n#mentohofo hof#koe pijafoso osopo wentanjo somne'no An#tuye s#meho tohino umn#mentisofoho. ¹⁸ An#tu kako hungkuno

yokumpohn'nyo ole-eso tihumne'no limentono. Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehoho. Oseso tihumne'no limentono. A'amu kakoe hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohoho somne'no limentisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo y'wo'n'ingkohoho so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso motipemapitnnehoho.

4

Anituye a'amu neso hofiko usijo'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Anitu kako nakumo hungkuno ole nalimentisoso weho. Ole nalohi, Sekwo nje usijo'no humayo yahino somo foyohumamno. Ose nelalofoho. Oso'no hwe fihwo kako nakwo'nji humaso sohwo kako Anituye hon'ingkanomne'no usijo'no humayo yahinoso kako motipihwonyo'njo umo l'hwasi nakwo iyoho wonanono.

² Nakwo Anituye hungkuno wopingo upo'nantaneso a'amu Isilaeliso upa'nimotofoto oso pa'nyo'nwoho. I oso'no hofiko hungkuno wopingo ko upo'n'ingkahon'ingko fi hungkuno hiso mufo'ma'mmentisofoho. Hwap'ingoso hofiko ko upa'nont'fi hungkuno homo somo hofiko simeho hi'ntnnono muyimmentohofofoho.

³ Hohonta Anitu kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji moi'wo mt'i'mokonto kako usijo'no humamentisofoho. Nohumanto a'amu kakoe hungkunomo hwotoho f'fijo somne'no ole limentono,

Oseso ngko nje simeho tohino n'mn'ingkahon'ingki hungkuno yokumpohn'nyo ole limentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hofiko motipemapitnnehoho. Nihu'no awonoho.

Ose limentisofoho. I oso'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo Anituye usijo'no humayo yahino somo humalohwono. ⁴ Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho somo hwe fihwo sikuno iyoho humayo somne'no ole mt'i'mokumento,

Anitu kako yo'mayo mt'i'mokumentiso syoho moi'wo esojwaofonto sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentisofoho.

⁵ Olo hungkuno loso'no apa'no ole mt'i'mokumento, Hofiko nje usijo'no humayo yahinoso nihu'no motipemapitnnehoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

⁶ A'amu s'imo'mo Anituye hungkuno upa'n'imentohofoso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyimmentohoho so'no Anituye usijo'no humayo yahino somo motipema'mentohofofoho. I oso'no a'amu nom'neso Anitumo simeho hi'ntnnono uy'mentohoho so'no hofiko Anituye usijo'no humayo yahinoso wotipemant'feho. Oso hungkunoso ne'no weho. ⁷ Oseso Anitu kako nom'ne sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno ho'nahumentiso hiso'no ole limento, Olohontanoho. Oso sikuno ho'nahumentisoso soswo pi'n'ingo uyokolofahon'ingki oso hungkuno nto seloheso Anitu Ntefitimo uyahon'ingki ole mt'i'mokumento,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n'ifijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Ntefit ose mt'i'mokumentisofoho.

⁸ Jousy'wa kako Mousesiye pijohinomo ma'mentiso sohwo kako a'amu Isilael somo hwaho Kenan sopo ipemotawomentisofoho. Oso hwaho hopo sopo Anitu a'amu Isilael somo olopo nihu'nahone usijo'no foyohumamno ulontentesi Anitu kako hwangku no'mo nom'ne sikuno usijo'no humayo'neso moho'nasy'hwonesohilo.

⁹ I oso'no Anitu kako nom'ne sikuno usijo'no humayo'ne ho'nahumentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Usijo'no humayo yahinoso Anituye a'amumne'no weho. Anitu kako sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentiso pa'nyoso weho. ¹⁰ Hwe fihwo kako Anituye usijo'no humayo yahino

somo wohumamo loso sohwo kako yo'mayo syoho yonteso kakoe yokumpohn'nyo'nji miyonehoho. O'o, yo'mayo syoho yonteso Anituye yokumpohn'nyo'nji iwo'n'ngkiso hweho. Oso'no kako Anituye usijo'no humayo yahino somo humaho ¹¹ Nakwo nakwoe simano sopo yo'mayoso nopujonaofihwoso'no yokumpohn'nyo elifoti'mesihwasi Anitu kakoe usijo'no humayo yahino somo wohumano. I hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkunomne'no hahn'nyo imentohoho pa'nyoso nakwo oso hopa yasoso nakwo Anituye usijo'no humayo yahinoso nakwo motipemanehwono.

¹² Anitu kakoe hungkunoso ne'no nowentan'ngki hungkuno hiso ipisayo ne into'nalofoho. Nakwo huno moi'wonoho. Sihu sihumampo'nyo yohosi yohohnjoso yahwopaho mikufu yokino osomo kujomotasyiwo'n'ngkiso oso hopa Anituye hungkunoso nakwoe simeho somo oso hopa nelohofalofoho. Hungkuno hiso nakwoe simehomo yo'mayo mnaweso nakwoe hunomo yo'mayo mnaweso netihwawo'n'ngkisofoho. Hiyaso momokosyohumanehwono. Oso'no Anituye hungkunoso oso sihu sihumampo'nyo yohosi yoho'njo somo yakolo'nnyofoho. ¹³ Yo'mayo Anitu mtimokumentisoso Anitune'no hiyaso mawenehoho. Yo'mayo hopi'nonohino somo utihwa'nyopo wentan'ngki Anitu kako uhwonalofoho. Yo'mayo yahino iwo'n'ngkuhwone so'no tifi no'mo Anitu nonalohononefoho.

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne Hwe Engo hweho.

¹⁴ Nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo Anituye Hwomu Jisasiyoho. Kako ahwomo ne somo Anitu'nji humaho. Osohumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no a'amu nomane somo uliwo'n'ngkuhwono. Oso'no nakwo oso simeho hi'ntnnono uyo somo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano. ¹⁵ Jisas nakwoe hwaho lopo nohumentan'ngki yo'mayo hon'ngkano wonyomne'no nakumo impo'nonetimawo'n'ngkiso hopaso Jisasi'mo impo'nitimaneso kako hon'ngkano wonyo nihu'no miyo'njo hweho. Oso'no yo'mayo wonyoso nakumo umpo'nonetima'mto ihwoso'no Jisas kako nakumne'no hitoho ulofihwoso'no kako wonefo'ma'montonoho. ¹⁶ Oso'no nakwo iyoho miyo'njo ihwasi kan'ngkwowho Anitu osohumo yo'mayo so'no jomo ulano. Kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Oseso yo'mayo tango ne'maso sohonta nakwo Anitumo jomo ulihwasi kako nakumo nefo'mahwosi wopingo wonaloho'montonoho.

5

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo asomo netimayo'ne hwapingo hweho.

¹ A'amu Jutaso hofiko'njo mta'ango hwe fihumo uhwsopo'mentohoho sohwo syoho ole imentisofoho. Kako a'amu hisofe wonyo hon'ngkanomne'no Anitumo syoho ulohofiyonto yahu fonjokisasyonto yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisi'meehumentisofoho. ² Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'amu hweho. Kako sihune fehohnjo somo hon'ngkano wonyo imentisofoho. Oso'no a'amu huno nto'no mosyafisiyo'njo somo u a'amu Anituye hon'ngkanomne'no in'ngo mo'nyo somo kako hofohofahn'no ulohofihwosi ufo'ma'montonoho. ³ Kako hofiko pa'nyo hwo'manji kakoe wonyo hon'ngkanomne'nji a'amufe wonyo hon'ngkanomne'nji Anitumne'no yahu fonjokisasyiwo'n'ngkiso hweho.

⁴ Hwe fihwo ole monalonehoho. Ngko Anitumne'no a'amu somo ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. Ose malonehoho. O'o, Anitu kako Eloun Mousesiye kola'wehwo sohumo uhwsopo'mentiso hopaso uhwsopo'montonoho.

⁵ Kilais huhwo kako ose'nohinoho. Kako ole malimmentisofoho. Ngko a'amu ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. O'o, ose malimmentisofoho. Anitu kako ole ulimento, Kiko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko j#je Mpohwo'nyoho.

⁶ Ose ul#mentisoso nom'nepo An#tu ole ul#mento,
K#ko a'amu ngkimo motan#fohi'nyo'ne syohoso Mel#kisetek imentiso hopaso ne'no
yohotnne hwosoho.

Ose ul#mentisofoho.

⁷ Hohonta Jisas kako nakwo a'amu lohn'nwi pa'nyo imo'nonto nakwoe hwa-
hopo humamentiso sohonta kako An#tumo humotaho'nji yokumpohn'nyo jomo
ul#mojo hweho. An#tu kako'nohini Jisas#mo poyo pe'nyoso'no ufo'mayo'ne hweho.
Jisas kakoe hunomne'no hi inyoso monje yasyonto kako An#tumo in#ngkayo so'no
hi umo'n#ngkahon#ngki An#tumo enjwa'mo humamentiso so'no An#tu Jisas#mo
ufo'ma'mentisofoho. ⁸ Jisas kako An#tuye Hwomu hweho. I oso'no kako nohu-
manto An#tuye hungkunomo haloho peso'no tohino engo ma'mentisofoho. Tohino
engo nomanto kako An#tuye hungkunomo haloho po'mentiso so'no huno engo
t#pema'mentisofoho. ⁹ Yo'mayo tohino u'mahon#ngki kako wonyo hon#ngkano
n#hu'no mimentisofoho. Oso'no kako wop#ngo'nohini nohumanto kako engolopo-
hamo nakumo nefe'mayo'ne hwap#ngo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo haloho'no
pewo'n#ngkuhwone hn'n#mo kako nakumo asomo net#maso sohonta songo ne'no
nohument#hwanefoho. ¹⁰ Oseso An#tu Jisas#mo ul#mento,
K#ko a'amu ngkimo motan#fohi'nyo'ne syohoso Mel#kisetek imentiso hopaso ne'no
yohotnne hwosoho.

Jisas#mo ose ul#mentisofoho.

Nakwo mehomi we'eso humawo'n#ngkohofa hopa humehwaloho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo Jisas nakwoe wonyo wae enafo'ne sohune'no hungkuno
pi'n#ngo engo woselontane'no ihwono. I oso'no sekwoe hunoso pito'nnyo'njo kuyoho.
Huno nto'no mehohosahinyo kuyoho. Oso'no nakwo olo hungkuno hwap#ngoso
pipi loset#hwanehwono. ¹² Sekwo An#tuye hungkuno hohonta upa'n#mentohofa
soku olohonta sekwo nom'ne somo molut#hwayoso peho'neto. Sekwoe hunoso
t#fo'njo kuyoho. Oso'no hwe fihwo kako An#tuye hungkuno hwap#ngo neso apa'no
woloset#hwanano. Sekwo An#tuye hungkuno neso wosopayo yokumpohn'nyo hopaso
man#fitnnehofa. O'o, amno'nohino nalokwofo. ¹³ Nakwo huno nayohoho. A'amu
fihwo amno'nohini n#won#ngkiso sohwo kako mehomi pa'nyo hweho. Mango ane
pa'nyo hweho. Hon#ngkano wop#ngomo in#ngkayo'ne huno nto'no muyo hweho. ¹⁴ U
wosopayo yokumpohn'nyoso a'amu engo huno'njo sohwafeho. Oso a'amu huhwo
sohwo kako An#tuye hungkunomne'no huno ne'no syaf#sy#won#ngkiso sohwo kako
hon#ngkano wop#ngo so'nji wonyo so'ntnno huno nto'no ehohosahinyo hweho.

6

*Nakwoe s#meha hi'ntnnono uyo somo nto'no kesyohumayo'ne syoho yokumpohn'nyo
uyano.*

¹ Oso'no nakwo An#tuye hungkuno wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyo so'no
upo'nantanoho. Hungkuno amno pa'nyoso s#mo'mo upa'n#mentohofa oso'nohino
upa'n#ngkuhwaloho. O'o, hungkuno amno pa'nyoso olenoho.
Nakwo hwahoponjo yahino wonyo somo hohujo ikinjaof#hwasi An#tumo s#meha
hi'ntnnono uyano.

Hwahoponjo yahino wonyoso ne anefoho. Monefo'manehoho.

² Nakwo hon#ngkano songo t#pema'malohwone so'no nom'ne a'amu somo
ut#hwayo'ne mijo f#kiyomapmno.

An#tuye Towahunofe yokumpohn'nyo mayo'ne aho ulonjimokumno.

A'amu poyo pe'nyoso apa'no nol#kapitnnefoho.

A'amu wonyo An#tuye hungkunomo haloho maposo'njoso hungkuno ikwolof#kuji n#hu'nahone t#kanomo ne'no nohumantokutnnefoho.

Oso hungkuno amno pa'nyo'nohino upo'n#wo'n#ngkuhwaloho. O'o, oso hungkuno homo somo s#meho hi'ntnnono uy#hwaso'no ³ An#tu nefo'maso'manji nakwo hungkuno nom'ne wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyoso upo'nano.

⁴ A'amu An#tuye hungkunomo upa'nont#fi huno wop#ngo t#pemahon#ngkofi An#tu a'amu homo somo wop#ngo ulohofahon#ngki hof#ko An#tuye Towahuno Wop#ngo ma'mentohofofoho. Oso a'amuso hof#ko An#tumne'no hohujo ikinjao#fikui hof#ko An#tuye hon#ngkanomo in#ngkayo'neso apa'no pipi t#pemapitnnehofo. Awonoho.

⁵ Hof#ko An#tuye hungkuno wop#ngo somo huno uyahon#ngki in#ngkawent#fi hof#ko An#tuye yokumpohn'nyo somo uhwonont#fi yo'mayo t#fi no'mo imo'none so'no huno uy#mentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta a'amu hiso An#tumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso hof#ko huno apa'no ikwesya#siyoso hon#ngkano anefoho. Awonoho. A'amu An#tumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso pa'nyofoho. Hof#ko Jisas#mo apa'no ut#hwa'nyopo into'ofasyont#fi a'amu hiso kakimo sitofo ulalokwofo.

⁷ Hwaho fipo ifoyo syonteso An#tu afofo uyoso sopo a'amu fihwa nonyo wosopayo hul#fijoso wosopayo ne umo'n#montonoho. ⁸ I oso'no wosopayo mofokafe'njo ihwosi hoja wonyo yongo'njo so'nohini ne ane fokafo so'manji hwaho wonyoponoho. Oso hwaho sopone'no An#tu kako hwaho wonyo n#hu'nahoneponoho wal#montonoho. Toho wae weeo'montonoho. Hwaho'ne'maho. O'o, a'amunne'no mt#mokalokweno.

⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno tango'njo selalokweno. I hungkuno tango loso a'amu An#tuye hungkunomo hwotoho fewo'n#ngkiso somne'nefoho. Sekwo An#tuye hungkunomo t#fi in#ngkowahon#ngkuji An#tu sefo'mahwoso'no sekwo ne umo'nant#feho. ¹⁰ Sekwo An#tumo s#meho wop#ngo engo uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wop#ngoso ul#kofalokwofo. Sekwo kakoe a'amu somo ufo'mawo'n#ngkohoho somta'angoso olohonta ne'no ufo'malokwofo. Oso syoho homo somne'no An#tu kako in#ngo momofalofiyoho. ¹¹ Nakwo ole'no namo'n#ngkohoho. Yo'mayo hontohumalofoso ne imo'nyo'ne so'no sekwo syoho engo ikuji s#meho An#tumo uyalokwofo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumanno. ¹² Sekwo piso'mo'nyo ikutoho. O'o, sekwo a'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy#wo'n#ngkohoho sofe yahinomo fin#ngkamno. Hof#ko piso'mo'nyo miyo'njo yont#fi yokumpohn'nyo lohofont#fi yo'mayo An#tu wosejapmmnonoho ul#mentiso so'no hof#ko nomane'ent#fi ne'no hontohumawo'n#ngkohofofoho.

Yo'mayo An#tu nal#mentisoso mane'no s#meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyano.

¹³ Hohonta An#tu kakoe hungkuno yokumpohn'nyo Ap#lohammo uy#mentisofoho. Ngko An#tu'ni olo hungkuno kijopalokwe loso ne umokumonnoho. Nje yofe kilohe so'no k#ko huno wakiyono. Hungkuno hiloso ne umo'n#montonoho. ¹⁴ An#tu ose ulonto ul#mento, Hungkuno ne umokumoneso olenoho. Ngko wop#ngo kilohohm'mo j#je imuso pi'n#ngo engo wokijapmmnonoho. Ose ul#mentisofoho.

¹⁵ Oseso Ap#loham kako ne'no nohontohumanto An#tu ul#mentiso so'no in#ngo mamommentisofoho. O'o, ne'no hontohumanto kako kakoe hwomu ma'mentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne a'amufe yofe hwofilo'nnyo so'ne a'amu nom'ne somo ul#montonoho. Oso yofe engo ulososo kakoe hungkuno yokumpohn'nyo imo'n#ngkuhwosi nom'neso oso hungkuno homo somne'no yoka majo'njo ikuji hungkuno somo monje meehufitnnehofo. ¹⁷ Oso a'amu somo An#tu wop#ngo waselohomnonoho ul#mentisoso hof#ko yo'mayoso nomapitnne'ento huno uyo'ne'ento An#tu kako hungkuno yokumpohn'nyo ul#mentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Kakoe hungkunoso m#kwalonehoho. ¹⁸ Oso'no olo hufa'uyo loso'no nakwo huno nayohoho. An#tu kako nakumo wop#ngo waselohomnonoho nal#mentisofoho. An#tu kakoe hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso hufa'uyo

sofa'une'no An#tu kako hwasyo malonehoho. Oso'no nakwo Jisas nemokosy-ohumane'entani nakwo An#tuye hungkuno ne imo'n#mentiso so'no upo'nontani oso hungkuno hiso yokumpohn'nyo nesosofitofalofoho. Oso'no yo'mayo An#tu nal#mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalohwono. ¹⁹⁻²⁰ Nakwo huno ole nayohoho. An#tuye hungkunoso ne imo'nonefoho. Oso'no nakwo iyoho monan#ngkiyohoho. An#tumo u'mayo'ne hon#ngkano p#ku'nnyo somo Jisas kako hwosampo'mentisofoho. Kako nakumne'no s#mo'mo napo'mentisofoho. Osopo nohumanto Jisas kako An#tumo motonefohi'nalofoho. Oso syoho Mel#kisetek imentisoso Jisas kako ne'no ihwonefoho.

7

Mel#kisetek kako a'amu'nji An#tumo ufohi'nyo'ne syoho'njo hwe engo hweho.

¹⁻² Mel#kisetek oso hwe engo sohwo kakoe yofe hwap#ngoso olenoho. Hon#ngkano wop#ngo somo mokosyohumayo hwe engo hweho. Mel#kisetek huhwo sohwo kako ango Salem mokosyohumayo hweho. Oso ango yofe hwap#ngoso olenoho. S#meho pompengo ifafo'ne hweho. Mel#kisetek kako An#tu ahwomomo humaso sohomo a'amu'nji motufohi'nyo'ne syoho'njo hweho.

Ap#loham#ye kami Lout osohumo hwe engo motawomentohoho sohwo Ap#loham nofonjasyonto kakoe angopono nowentan#ngki hwe engo Mel#kisetek sohwo hon#ngkanopo n#swo'nonto Ap#lohammo aho ulonjimokumentisofoho. Ap#loham yo'mayo ho'yango mangohwa mta'ni ma'mentisoso aho hopi'nono yano ilofahumentisoso Mel#kisetek#ye yofe ho'nomayo'ne anga'no uy#mentisofoho. ³ Mel#kisetek kan#ngkwohwo'ya'u'nji hofiyakwosafe yofe so'nji nakwo huno monayohoyohoho. Oso s#kuno kona'wohi ma'mentiso somo u poyo pe'n#mentiso s#kuno somo u poyo kape'n#mentono. Nakwo huno monayohoyohoho. O'o, iyoswomo mamt#mokummentohofofoho. Mel#kisetek sohwo kako An#tuye hwomu Jisas pa'nyo An#tumo a'amu'nji ne'no ufohi'n#wo'n#ngkiso hweho.

⁴ Mel#kisetek#ye yofe engo so'no sekwo huno f#syaf#hupmno. Neyakwo Ap#loham sohwo hwe engofoho liwo'n#ngkuhwone'nwoho. Nakwoe hwap#ngo hweho. Ap#loham sohwo kako mangohwa mta'ni yo'mayo ma'mentisoso Mel#kisetek#ye yofe ho'nomayo'ne fehohnjoso kakimo uy#mentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Mel#kisetek#ye yofe Ap#lohammo uyakolo'mentisofoho. ⁵ Jekoup#ye hwomu Lifai osohwo kakoe imu sohwa hof#ko a'amufe wonyo wayo'ne syoho'njo hwafoho. An#tu olo hon#ngkano hungkuno ho'nahumentiso loso olenoho. A'amu Is#lael hof#koe yo'mayo ho'yangoso aho hopi'nono yano ilofahufijoso Lifaiye temtitofoso anga'no womant#fefoho. Lifaiye temtitofoso sohwa a'amu Is#lael sofe hofila'wehwosafoho. Hopi'nonohinoso Ap#loham#ye mehomifoho. I oso'no Lifaiye imuso hof#koe hofila'wehwosafe ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyoso anga'no mawo'n#ngkohofofoho. ⁶ I oso'no Mel#kisetek kako Lifaiye temtitofoso mta'ango'maho. Ap#loham kako yano ilofahinyoso Mel#kisetek#mo uy#mentisofoho. Uyahon#ngki Mel#kisetek kako Ap#lohammo An#tu hungkuno uy#mentiso sohomo aho ulonjimokumentisofoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo aho ulonjimokuwo'n#ngkiso sohwo kakoe yofeso honjenoho. I a'amu aho kisusyontife sohwoe yofeso monjenoho. ⁸ Lifaiye temtitofoso ho'yango yano ilofahinyo anga'no mawo'n#ngkohofofoho. Oso a'amuso poyo pe'nnyofoho. I Ap#loham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'no Mel#kisetek#mo uy#mentisofoho. Osohumne'no An#tuye hungkuno ole nalohi, Songo ne'no humayo hweho. Oso'no Mel#kisetek#ye yofeso Lifaiye temtitofoso sofe yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁹ I oso'no olo hungkuno loso wol#hwano. Lifaiye temtitofoso hof#ko ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyo anga'no mawo'n#ngkohofofoho. I oso'no Ap#loham kakoe ho'yango yano ilofahinyo

anga'nohinoso Melikisetek ma'mentisofoho. Oseso Melikisetek kako Lifai huhwoe mta'ni ma'mentisofoho. ¹⁰ Hwap#ngoso ole, Lifai kako mmo'nyo sohonta Ap#loham kako Melikisetek#mo hon#ngkanopo uswo'nonto ho'yango fehohnjo uy#mentiso sohonta kako kakoe imu Lifai uyone hopaso uy#mentisofoho.

A'amufe wonyo wae yaofu syoho'njo sohwo hohontajo yahino somo uyohope-e'nefoho.

¹¹ Hohonta hwe moya'mi hof#ko hon#ngkano hungkuno Mouses mta'ni ma'mentohofoso ole ul#mento, A'amu Lifaiso hof#ko a'amufe wonyo wae yaofu syoho'neso hof#ko yahu wofonjokisyosyant#feho. Ose ulonto An#tu kako Eloun#mo oso syoho so'no s#mo'mo uhwsopo'mentisofoho. I oso'no yahino s#mo'njo yahu hon#yo us#humayoso a'amumo wop#ngo umokiyo'ne hopo'manji nom'ne hwe a'amu An#tu'nji ufohi'nyo'ne yahino songo'nji Melikisetek kako syoho imentiso hopaso t#fi peho'ne i'mofapmmentisoto. ¹² U a'amufe wonyo wae syoho'njo sohwa hof#koe yahino uyohopo'n#fijoso hon#ngkano hungkuno hi uyohopo'n#mtonoho. ¹³ Oso yahino songo uyohopeso An#tu kako nakwoe Hwe Engo Jisas#mne'no nelalofoho. I oso'no kako Lifaiye temtitofu mta'ango'maho. O'o, Jisasiye temtitofu sohwa hof#ko oso syoho a'amufe wonyo wae yaofu so'no n#hu'no mimmotofofoho. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohi, Jisas kako Jutafe temtitofu mta'ango hweho. Oso temtitofu somne'no Mouses kako a'amufe wonyo wae yaofu syoho so'no mul#mmentisofoho.

Jisas kako a'amu An#tu'nji ufohi'nyo syoho Melikisetek kako imentiso hopaso Jisas ne'no ihwonefoho.

¹⁵ Jisasiye temtitofu kengo mta'ango sohwo kako a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yaofonto kako syoho songo a'amu An#tu'nji ufohi'nyo imentisofoho. Oso syoho songoso Melikisetek imentiso pa'nyoso uhwonontani oso'no nakwoe hunoso ehohosonesyalofoho. ¹⁶ Hwe fihwa a'amufe wonyo wae yaofu syoho'njo sohwa hof#ko Lifaiye temtitofu mta'ango'nohino hwafoho. I oso'no Jisas oso syoho hiso Lifaiye temtitofu mta'ni moma'mmentisofoho. O'o, Jisas kako a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yaofonto kako a'amu An#tu'nji motufohi'n#mentisofoho. Jisas kako songo ne'no humawo'n#ngkiso hweho. Oso'no Jisas kako An#tuye yokumpohn'nyo'nji olo syoho loso ne'no ihwonefoho. ¹⁷ Oso'no An#tu Jisasi#mo ul#mento, K#ko a'amu ngkimo motan#fohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwsoho.

Ose ul#mentisofoho. ¹⁸ Oso'no hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso An#tu kako wae yao'mentisofoho. Hwap#ngoso hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso hopo'maho. O'o, hohontajo yahinoso nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono uyoso monefo'manefoho. ¹⁹ Oso hon#ngkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso nakumo wop#ngo An#tu pa'nyo monamokonehoho. Oso'no An#tu kako hon#ngkano nom'ne songo hwsampo'mentisofoho. Oso hon#ngkano songoso nakwo An#tu'nji ufohi'nyoso hoponoho.

²⁰ An#tu kako Jisas a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yososo kako'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwsopo'mentisofoho. An#tu Jisasiye temtitofu somne'no uhwsopo'mentiso'maho. O'o, a'amu An#tuye hungkuno so'no huno nehopi uyoso'no kakoe yofe yokintahopone'e so'no lonto kako Jisasi#mo uhwsopo'mentisofoho. A'amu Lifai sohwa oso'nji uhwsopo'mentohofu'maho. O'o, hof#ko homn#ngkwa'wehwoe pijohinopo ma'mentohofofoho. ²¹ An#tu kako hungkuno yokumpohn'nyo lonto Jisasi#mo ole so'no uhwsopo'mentisofoho. Jisas kako a'amufe wonyo wae n#hu'nahone ihwosi An#tu'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwsopo'mentisofoho. Ole ul#mento, Ngko An#tu hwo'nyoho.

Olo hungkuno yokumpohn'nyo kilalokwe loso uyohope-e'ne'maho.

K#ko a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yohoji ngko'nji motan#fohi'nyo'ne syohoso ne'no yohotnne hwasoho.

Ose ul#mentisofoho. ²² An#tu kako oso hungkuno yokumpohn'nyo ul#mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas kako nakwo'nji An#tumo motonafohi'nyo'ne pmentisofoho. Olo yahino songo motonafohi'nyo'ne loso hon#ngkano hungkuno hohontajo somo yakolo'nnyofoho.

²³ Hohonta a'amu pi'n#ngo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa humamotofofoho. Hwap#ngoso hof#ko songo ne'no humamotofo'maho. O'o, hof#koe syohoso noho'nasyont#fi pe'n#mentohofofoho. ²⁴ I oso'no Jisas kako poyo pe'nonto apa'no likafonto songo ne'no humayo hweho. Kako a'amu An#tumo ufohi'nyo'ne syohoso ne'no yonteso nom'nehwo muyohopenohoho. Awonoho. ²⁵ I Jisas huhwo sohwo kako An#tu'nji ne'no nohumanto kako nakumo nefe'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso'no hwe moya'mi An#tumo u'mane'entani nakwo Jisas#mo s#meho hi'ntnnono uy#hwaso'no Jisas kako asomo net#manefoho.

Jisas nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho.

²⁶ Jisas kako yofe engo a'amu'nji An#tumo ufohi'nyo'ne syoho'njo sohwo kako nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho. Jisas kako nakwo a'amu wonyo'njo lohn'nnonji nohumanto kako wonyo hon#ngkano n#hu'no mimmentisofoho. O'o, wop#ngo'nohini humamentisofoho. Oso'no An#tu kako a'amu hopi'nonohino hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji enjwa'mo nohumant#fi Jisas kako'nohino yokintahopo uhumat#mentisofoho. ²⁷ A'amufe wonyo wae yao'motofo sohwa hof#ko s#kuno huhwo huhwi yahu fonjokisahumotofofoho. S#mo'mo hof#koe wonyomne'no fonjokisasyont#fi t#fi a'amufe wonyomne'no fonjokisahumotofofoho. Oso'no Jisas kako syoho ose'njo hwo'maho. O'o, awonoho. Kako a'amu hopi'nonohinofe wonyo wayo'ne wape'n#mo lonto kako s#kuno anga'nohino somo kako a'amu hopi'nonohinofe wonyoso n#hu'nahone wae yao'mentisofoho. ²⁸ Hohontajo hon#ngkano hungkunomo a'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo ane wonyo hon#ngkano'njo sohwo oso syoho so'no uhwasopo'mojofoho. I An#tu kako hungkuno nehopi lonto kako oso syoho so'no kakoe Hwomu Jisas#mo uhwasopo'mentisofoho. An#tu kako oso syoho somne'no Jisas#mo uhwasopeso nto'nohino. Kako hoponoho. Oso syoho hiso ne'no ihwonefoho.

8

Jisas kako ahwomomo nohumanto kako nakumo An#tu'nji ufohi'nyo'ne syoho yalofoho.

¹ Hungkuno lalokuhwone hwap#ngoso ole, Jisas kako nakwo'nji An#tumo motonafohi'nyo'ne nakwoe wonyo wae enamofe'ne nakwoe Hwe Engo hweho. An#tu kako ahwomomo humaso sohwoe aho angahohnta'ni Jisas humanto yo'mayoso mokosyohumaho. ² Osopo nohumanto An#tuye ango wop#ngo ne somo a'amu An#tumo motonafohi'nyo'ne syoho yalofoho. Oso ango neso a'amu mol#mentohofomaho. O'o, An#tu kako'nohino mol#mentisofoho.

³ A'amu hwahoponjo sohwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hof#koe syoho olenoho. Hof#ko An#tumne'no yo'mayo yano uyont#fi yahu fonjokisasyont#fi yahu'nji yo'mayo so'nji An#tu uhwonyo'ne kisahumotohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas K#lais kako huhwo'nji An#tumo yo'mayo anga'nohinoso yano uy#montonoho. ⁴ Jisas kako olhonta nakwoe hwaho lopo ne'no humantontentesi kako olo syoho lo'nji miy#hwonesohilo. Hwap#ngoso ole, a'amu hwahoponjoso olo syoho loso'nji hof#ko hohontajo hon#ngkano hungkunomo in#ngkawent#fi yo'mayoso An#tu uhwonyo'ne kisosalokwofo. ⁵ I a'amu hwahoponjo olo syoho loso'njoso hof#ko

a'amu An#tumo ufohi'nyo'ne syoho neso yamofu itihwalokwofo. Syoho neso K#lais kako An#tuye ango ahwomomjo ne somo yalofoho. Osopo kako An#tumo motonefohi'nalofoho. Oso ango ahwomomjo so'no An#tu Mouses#mo ul#mentisofoho. Mouses kako An#tumne'no hwap#ife ango wamol#monto yahon#ngki An#tu ole ul#mento, Ngko ahwomomjo ango huyo'mango hwof#ki'nyopo utihwamentohe oso pa'nyoso hofiyo moso. ⁶ I oso'no oso syoho Jisas ma'mentisoso a'amu hwahoponjoso a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo somo yakolo'nnyofoho. Hwap#ngoso Jisas kako ahwomomo nohumanto nakwo'nji An#tumo motonafahi'nyo'ne mokot#jwonemokosyohumaho. Oso yahino songo Jisas yalokunjoso hohontajo yahino An#tumo ufohi'nyo'ne imotofu somo hwofilo'nnyofoho. Jisasiye yahino songoso ne'no nowent#hwonefoho. Hohontajo yahino yamofu itihwayo imotofosu moi'wo imo'nonefoho.

An#tu'nji mokot#jwonasiyo'ne hon#ngkano songoso hohontajo somo yakolo'nnyofoho.

⁷ A'amufe wonyo wae yahino s#mo'mjoso olenoho. Hof#koe wonyomne'no yahu fonjokisahumotofofoho. Oso yahino s#mo'mjo hopantentesi An#tu kako nom'ne yahino songoso monejape'njo ihwonesohilo. ⁸ I oso'no An#tu kako a'amufe wonyo somo nuhwononto ole ul#mento, A'amu Is#lael s#kunonji, Juta s#kunonji sekwo upa'n#mno. Ngko An#tu hwo'nyoho.

Sekwo ngko'nji mokot#jwahinyo hungkuno songoso we'ene#pi wasel#mo.

⁹ Hungkuno songo loso hohontajo hungkuno seyakwosamo uy#mentohe pa'nyo'maho. O'o, hohonta seyakwosa sohwoamo Ijip mta'ni ipemotawenji hungkuno ngko'nji mokot#jwahinyoso uy#mentohefoho.

I oso'no oso hungkuno homo somo hof#ko t#fi min#ngkammentohofofoho.

Oso'no ngko hof#kimo hohujo ikinj#mo'mentohefoho.

¹⁰ Olo hungkuno songo ngko'nji mokot#jwahinyoso a'amu Is#lael somo t#fi no'mo uy#monne'no yohono.

Hungkuno songo loso hof#koe hunomo, hof#koe s#mehomo woho'nahumonne'no yohono.

Hof#ko ngkimo want#ife, K#ko nakwoe An#tu hwosoho. Ose wontant#ifeho.

Ngko hof#kimo ul#monnoho. Sekwo nje mehomi kuyoho. Ose ul#monnoho.

¹¹ Oso hohosohonta a'amu anga'no anga'no ngko hungkuno songo hof#koe s#mehomo ho'nahumeso hof#ko homn#ngkwa'wehwosamo oso hungkuno hiso molut#hwafitnnehofo.

Sekwo An#tumne'no huno f#syaf#hupmno.

Kakimo s#mehe uy#mno.

Oso hungkunoso lut#hwamentohofu oso hohosohonta molut#hwafitnnehofo.

Hwap#ngoso a'amu hopi'nono engo'nji we'e'nji hof#koe hunoso ngkine'no huno nto'no syaf#hupitnnefoho.

¹² Osohonta ngko hof#kine'no hitoho ntofahon#ngkuhwosi hof#koe wonyo wae umo'monnoho.

Ngko hof#koe wonyo homo somne'no apa'no huno mosyaf#hu'mnehono.

An#tu ose l#mentisofoho.

¹³ An#tu kako nakumo mokot#jwonasiyo'ne hungkuno songo nal#mentiso so'no hohontajo hon#ngkano hungkunoso yokumpohn'nyo ane'njo imokumentisofoho. Oso hohontajo hungkunoso n#hu'nahone moi'wo umo'n#monte'no yohoho.

9

A'amu hwahoponjo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hof#ko yahu hon#yo An#tune'no sisyahumentohofofoho.

1 Hon#ngkano hohontajo mokotijwahinyo hungkuno s#mo'mjoso An#tu kako ngkine'no syanif#siyo'ne yahino so'nji hwap#fe ango so'nji a'amu Is#lael somo uy#mentisofoho. 2 Oso hwap#fe ango mol#mentohofoso ango hufa'u'njoponoho. Oso ango s#mo'mjo hoku'yo'njo sopo An#tuye Angofoho l#motofo somo sikiloho'nji epohumayo'nji An#tumne'no wopayo ho'nahinyoponoho. 3 Oso hwap#fe ango homo somo ajwopo hwap#fe pmpil#peesyont#fi oso ango nom'neso An#tu kako humawo'n#ngkisoponoho l#motofofoho. 4 A'amu Jutaso hof#koe hamniyoho ho'yango yo'mayoso nohu'meesyont#fi yo'mayo An#tuye angomne'no yo'mayo na'nohino wonyoangkafoso mt#m'kont#fi ho'nahumentohofofoho. Oso ango homo somo epohumayo na'nohino mt#m'kont#fi osopo hwone mijo sisasyont#fi toho into'mentohofoso An#tumne'no tikayo akino wop#ngo'njo us#mokuwo'n#ngkohofoponoho. Nom'neso hof#ko ipofa na'nohinoso mt#m'kumentohofofoho. Oso ipofa homo somo ahwonte na'nohino wo'nnyoso oso wosopayo *mona* ahwomo mta'ango An#tu uy#mentisoso wo'nnyomnoho. Nom'neso ole, An#tuye yokumpohn'nyo a'amu somo ut#hwayo so'no Eloun#ye mno somta'ni fesiyo s#pmentisofoho. Oso mno so'nji sojo hufa'uyopo An#tu kakoe hungkuno mt#m'konta a'amu somo uy#mentisofoho. Oso'nji oso ipofa homo somo weho. 5 Oso ango homo somo An#tu kako humayo'neponoho l#motofo so'no ut#hwayo'neso hof#ko oso ipofa sopo a'amu ahwomomjo hufa'u hwa'uye huyo'mango wonyoangkafo fefeeloho'nji mt#m'kumentohofofoho. Oso hwa'uye huyo'mango s#fe ki'nyopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yahu hon#yo sisyasiyo'neponoho. I oso ango homo somjo yo'mayo yoloho joso ehohosasiyo'neso nom'ne s#kunomnefoho. Olo iyoswo lomo mamt#m'kumnehono.

6 Oso yo'mayoso hof#ko yont#fi An#tuye ango somo ho'nahumentohofofoho. Oso hohosohonta a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa s#kuno huhwo huhwi hof#ko hwap#fe ango hoku'yo s#mo'mjo somo noswont#fi osopo hof#ko a'amufe wonyo wae yafo syoho imotofofoho. 7 I oso'no soswo anga'no uyokolofahon#ngki s#kuno anga'nohino somo hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako oso ango ajwo so'mo humentisofoho. Oso ango homo somo kako yahu hon#yo nomotaswonto An#tumo ul#mento, Ngko'nji olo a'amu lo'nji nakwo hon#ngkano wonyo so'no huno monayo'njo yalokunjo so'no olo yahu hon#yo oso wonyo wae iyo'ne kijopalokweno. Ose ulonto An#tumne'no ho'nahumentisofoho. 8 Oso yahino hiso'no An#tuye Towahuno Wop#ngo nakumo ole lonet#hunyofoho. A'amu sikinjoso oso ango ajwo so'mo An#tu humawo'n#ngkisoponoho mul#motofo sopo mohu-fitnnehofa. O'o, olo hon#ngkano loso p#ku'nawo'nnyoponoho. 9 Oso hwap#fe ango hiso nakwoe hunomo ehohosonasiyo'ne huyo'mangofoho. Hwap#ngoso ole, yo'mayo yahu so'nji An#tumne'no ho'nasiyoso a'amufe hon#ngkano wonyomne'no hof#koe hunomo wonyo hwo'nyoho hnn#won#ngkohofoso wae mmofonehoho. 10 Oso hon#ngkano hungkuno Mouses#mo An#tu s#mo'mo uy#mentisoso wosopayo nyo'ne, mijo nyo'ne, mijo yoma'nyo'ne, yo'mayo iyo'ne yahino'nohino uy#mentisofoho. Oso yahinoso yamofa hungkuno'nohinofoho. Oso yahinoso ne'no nowentan#ngki hon#ngkano nom'ne songo ito'nohinoso u'mofapmmonte'no yohoho.

Jisas K#lais kakoe hon#yoso nakwoe wonyomne'no us#huma'mentisofoho.

11 Oso hon#ngkano songo An#tu kakoe a'amu'nji ufohi'nyo'neso nto i'mofapmmaho. Hon#ngkano songoso K#lais#yoho. K#lais nakwoe Hwe Engo a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yafo syoho'njo hweho. Jisas huhwo sohwo An#tuye ango ne somo nto humaho. Oso ango hiso hwahoponjo hwap#fe ango homo yakolo'nnyofoho. Hwap#ngoso oso ango hiso a'amu hwahoponjoso mol#mentohofa'maho. Hwahoponta'ango'maho. 12 O'o, K#lais kako yahu *meme*'nji *mpul#mokau*'njiye hon#yo'nji oso ango An#tu humaso somo motahumentiso'maho. O'o, kakoe hon#yo nakwoe

wonyo ni#hu'nahone wae enafo'ne An#tumo uyonto humentisofoho. Oso hon#yoso sikuno pi'n#ngomo us#huma'mentiso'maho. O'o, sikuno anga'nohino somo us#huma'mentisofoho. Oso'no kakoe temtitofo nemokahon#ngki nakwo kako'nji ne'no nohument#hwanefoho. ¹³ Hwe fihwo kako hon#ngkano hungkuno fehohnjomo ito'no min#ngkayo'manji osohumo An#tu uhwononto kiho pa'nyo imo'n#mentiso somo uhwon#mentisofoho. Oso humne'no a'amu fihwo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako *mpul#mokau* tohomo fonj#mofonto oso hwakufu so'nji nom'ne yahu hon#yo'nji a'amu kiho'njo sohumo kisuhumentisoso kiho'maso imokumentisofoho. ¹⁴ I oso'no Kilais#ye hon#yo oso yahu hon#yo somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako kakoe a'apaho a'amufe wonyo wae ni#hu'nahone yafo'ne An#tumo uy#monto yahon#ngki An#tuye Towahuno songo ne'no humawo'n#ngkiso sohwo kako Kilais hon#ngkano wonyo miyo'neso ufo'ma'mentisofoho. Jisas nakumne'no poyo pe'n#mentiso so'no nakwoe hunomo wo'nyo'nwoho hnn#wo'n#ngkuhwoneso Jisas kako wae enaof#wo'n#ngkisofoho. Oso'no nakwo siki syoho miyanehwono. O'o, nakwo An#tu songo ne'no humayo sohumne'no syoho ulohofiyon'woho.

Jisas Kilais#ye hon#yo songoso nakwo An#tu'nji mokot#jwahinyo'ne imo'n#mentisofoho.

¹⁵ Oseso Jisas kako nakwo An#tu'nji mokot#jwahinyo'ne yahino songo somo ajwopo humaho. Osopo nohumentan#ngkuhwosi nakwo An#tu nahwosopo'mentiso hn'nwi yo'mayo Jisas songo ne'no humayo'ne nal#mentisoso womantanoho. Hwap#ngoso nakwo hohontajo hon#ngkano hungkunomo ito'no min#ngkayo'njo yontani hon#ngkano wonyo imotohwone somta'ni Jisas kako nakumne'no poyo pe'n#mentiso so'no kako nakumo hon#ngkano wonyo mta'ni is#hutofonema'mentisofoho.

¹⁶ A'amu olo hwaho loponjo sohwo ole li#wo'n#ngkahi, Ngko poyo pe'n#ime sohonta nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento li#wo'n#ngkohoho. Oso a'amu huhwo sohwo nope'n#ngkahon#ngki a'amuso nuhwonont#fi oso hwoe yo'mayo ho'yangoso kakoe mehomimne'no lont#fi uy#wo'n#ngkohofofoho.

¹⁷ Oso hwe nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento li#mentiso sohwo nohumentan#ngkuhwosi momapitnnehofu. Peho'neto. Kako poyo mape'nyofoho. O'o, poyo pe'n#ngkuhwoso'no yo'mayoso womant#feho. ¹⁸ I oso pa'nyo nakwo An#tuye hungkuno Mouses#mo simo'mo uy#mentiso so'no huno wosyof#syano.

Oso hungkuno hohontajo a'amu'nji An#tu'nji mokot#ku'nyo'ne so'no a'amufe wonyo wae yaofoso hof#ko yahu hon#yo mus#humaso'njo yont#fijontentesi An#tuye hungkuno yokumpohn'nyo ane'njo'nesohilo. O'o, hof#ko yahu hon#yo us#huma'mentohofu so'no An#tu'nji mokot#ku'nyo'ne hungkunoso yokumpohn'nyo imokumentisofoho. ¹⁹ Simo'mo Mouses hwe moya'mi somo yo'mayo hon#ngkano hungkuno hopi'nonohino An#tu'nji mokot#ku'nyo so'ne ul#mentisofoho. Nulonto kako yahu *meme'nji mpul#mokau* mu'nji nofonjasyonto hon#yoso mijo'nji ahwontemo sisy#mo'mentisofoho. Ose yonto kako yahu *sipsip* lohwo ho'yo fayon hon#yo'nohino so'nji nomanto hwol#mpofu somo popojonto yahu hon#yo'nji mijo'nji yomanto iyoswo An#tuye hungkuno'njo hwe moya'mi so'njimo ifol#pos#mee'mentisofoho.

²⁰ Mouses ose yonto ul#mento, Olo hon#yo ifol#pos#meesemofuhe loso An#tu'nji mokot#ku'nyo hungkunoso yokumpohn'nyo imokiyo'nefoho. Sekwo olo hungkuno losomo ito'no fin#ngkamno. ²¹ Ose ulonto kako yahu hon#yoso hwap#fe angonji iku'yo yo'mayo oso angu homo somjo An#tuye yofe ho'nomayo'ne yo'mayo somo ifol#pos#mee'mentisofoho.

²² Ihwoni, a'amu hon#ngkano hohontajo somo in#ngkamotofosu yo'mayo somo hof#ko hon#yo'nji ifol#pos#mee'motofosu An#tu nuhwononto wop#ngu uhwon#mentisofoho. Hon#yo mus#humaso'manji An#tu hof#koe hon#ngkano wonyo somo wae meeofonehoho.

Jisas K#lais nakwoe wonyo wae yaof#ne kan#ngkwohumo kako yano in#mentisofoho.

²³ Yo'mayo hwap#ife angomo ho'nahumentohofoso ahwomomjo yo'mayo ne somo yamof# net#hwayo'nefoho. Hwap#ife ango homo somjoso hon#yo'nji ifol#posi'mee'mentohof# so'no An#tu uhwon#mentisoso yo'mayoso wop#ngo uhwon#mentisofoho. I oso'no ahwomomjo ango neso ose'njo'maho. O'o, hwahoponjo yahu hon#yoso hopo'maho. O'o, yahu hon#yoso wop#ngo monamokiyo'njo yontan#ngki An#tu nahon#mentisofoho. ²⁴ Jisas kako nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta kako hwap#ife ango a'amu mol#mentohof# ango ajwo ne mo'mjo ango An#tu humawo'n#ngkisoponoho mul#mentohof# somo mahummentisofoho. Oso ango homo somo ahwomomjo ango ne somo yamof# net#hwayo'nefoho. Jisas kako ahwomomjo ango ne somo noswonto An#tuye s#manopo nohumanto nakumne'no syoho iwo'n#ngkiso hweho.

²⁵ Hwe a'amufe wonyo wae syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako soswo anga'no anga'no uyokolofahon#ngki yahu hon#yo'nji motasy#wo'n#ngkisofoho. I oso'no Jisas kako kan#ngkwohwo An#tumo a'amufe wonyomne'no s#kuno pi'n#ngomo in#mentiso'maho. ²⁶ U Jisas s#kuno pi'n#ngo engo yontentesi kako An#tu nakwoe hwaho s#mo'mo mt#m#m#mentiso somta'ni poyo pe'n#pe'nyo mj#m#hwonesohilo. O'o, awonoho. Jisas kako nakwoe hwahopo s#kuno moi'wo umo'n#monto yahonjo somo noponto nakwo hopi'nonohino hn'nwiye wonyo wae n#hu'nahone yaof#ne s#kuno anga'nohino somo kakoe a'apaho An#tumo in#mentisofoho. ²⁷ A'amu hopi'nonohini olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi s#kuno anga'nohino somo poyo pe'n#wo'n#ngkuhwonefoho. Poyo pe'n#ngkuhwasi nakwo An#tu'nji hungkuno ikwolofo'ne so'no wanefoho. ²⁸ Oseso Jisas K#lais kako s#kuno anga'nohino somo kako An#tumo nakwo hopi'nonohino hn'nwi wonyo wae n#hu'nahone yaof#ne kakoe a'apaho inonto pe'n#mentisofoho. Ose pe'n#mentiso so'no kako asomo poso sohonta kako nakwoe wonyomne'no apa'no pe'nyo'ne'maho. O'o, kako nop#hwosi a'amu kakine'no hontohumalohwone hn'n#mo net#mayo'nefoho.

10

Yahu hon#yo hohontajoso a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yaofoso hopo'maho.

¹ Oso hohontajo hon#ngkano hungkuno An#tu Mouses#mo uy#mentisoso yo'mayo wop#ngo t#fi imo'none so'no yamof# net#hwayo'nefoho. Oso hungkuno s#mo'mo uy#mentisoso hungkuno wop#ngo t#finjoso afa'maho. O'o, hohontajo hon#ngkano hungkunoso ole nalohi, Sekwo soswo anga'no anga'nohino somo sekwoe wonyomne'no yahu fonjokisahumno. Ose nal#mentisofoho. I oso'no a'amu oso hungkuno somo in#ngkamotofoso hof#koe huno s#meho wop#ngo neso imokiyo'ne'maho. ² O'o, hohontajo hon#ngkano hungkunoso a'amufe hon#ngkano ne wop#ngo imokontentesi a'amu hiso An#tumne'no yo'mayo yahu ne'no mofonjokisyasy#kutnnesohilo. O'o, oso a'amu hiso hof#koe hon#ngkano wonyo somne'no won#mango ne'no un#ngkahon#ngki hof#koe wonyomne'no yahu ne'no fonjokisasy#wo'n#ngkohofofoho. ³ I oso'no soswo huhwo huhwi hof#ko yahu fonjokisasyont#fi hof#koe hon#ngkano wonyomne'no huno ufohotofo'nefoho. ⁴ Hwap#ngoso yahu hon#yoso a'amufe wonyo wae meeofonehoho. O'o, n#hu'no awonoho.

⁵ Oso'no K#lais nakwoe hwahopo wapmmonto yonto An#tumo ole ul#mento, A'amufe wonyo hon#ngkanomne'no yo'mayo yahu kijap#wo'n#ngkohofoso ngkilaho lalokuno. I oso'no k#ko ngkine'no hwahoponjo a'apaho somne'no enisyohumahon#ngkini hof#koe hon#ngkano wonyomne'no nje a'apaho loso wokijapmmonne'no yohono.

6 A'amu hofikoe wonyo honingkanomne'no yahu hopi'nonohino tohomo fonji'mofontifi yo'mayoso kiko uhwonyo'no kisosyontaningkofi jije simeho wopingo makumo'ninkingiyohoho.

7 Oso'no ngko ole kiloho, U Anitu kiko ngkimo nohonyo.

Yo'mayo ngko poyo pe'nyo so'ne iyoswomo mt'i'mokumentohofoso ngko jije hunomo kiningkape-e'ne wawomne'no yohono.

Ose ulimentisofoho. 8 Simo'mo Kilais kako Anitumo olo so'no ulimento, A'amu hofikoe wonyomne'no yahu fonjasyiwo'n'ngkohoho so'no kiko ngkilaho liwo'n'ngkohino. Yo'mayo yahino wonyo somne'no kijapiwo'n'ngkohofoso jije simeho wopingo makumo'n'wo'n'ngkiyohoho.

Oso honingkano hungkuno Anitu kako Mousesimo simo'mo uyimentiso somo hofiko ko iningkamotofo so'no oso hungkuno hiso Kilais Anitumo ulimentisofoho.

9 Ose ulonto Anitumo ulimento, U Anitu ngko nto pohono. Jije simeho wopingo kumo'nyo'neso yo'mayo uyimonne'no yohono. Ose ulahon'ngki Anitu kako hohontajo hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumentohoho yahino somo wae yao-fonto kako Jisasiye a'amufe wonyo wae yafo'ne kakoe a'apaho inyoso Anitu no-manto hohontajo yahino somo uyohopo'mentisofoho. 10 Jisas Kilais kako yo'mayo syoho Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso yonto kako a'amufe wonyomne'no kakoe a'apaho inimentisofoho. Sikuno anga'nohino somo inimentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu nahonimentisoso wopingofoho limentisofoho.

Jisas kakoe honiyoso nakwoe wonyo wae yafo'neso hoponoho.

11 A'amu a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi oso syohoso imotofofoho. Yahu ne'no fonjahumotofofoho. I oso hiso imotofoso a'amufe wonyoso wae mee'mmotofofoho. 12 I oso'no Kilais kako a'amufe wonyo wae yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentisofoho.

Ose inimentiso so'no nakwoe wonyo honingkano hopi'nonohino imentihwone so'nji olhontajo yalokuhwone so'nji hwangku yaso so'nji nihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'mentiso sohonta kako Anituye aho angahohnta'ni usijo'no humaho. 13 Osopo nohumanto Anitu kako Jisasiye mangohwa nje sifiki'nyo'mo wonihumajononto hontohumaho. 14 Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone yafo'ne sikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho inimentiso so'no oso a'amu kako nahwosopo'mentiso hn'nimne'no nihu'nahone wopingofoho limentisofoho. Ose limentiso so'no nakwo wopingo imo'nalokuhwono.

15 Anituye Towahuno huhwo kako nakumo olo hilo so'no nehopeho nalimentisofoho. Simo'mo ole nalohi,

16 Hwangku yahino songo a'amu ngko'nji mokotiku'nyo hungkunoso uyimonnoho. Osohonta nje honingkano hungkunoso a'amufe simehomo hofikoe hunomo woho'nahumonnoho.

Anitu ose limentisofoho. 17 Anituye Towahuno sohwo nom'ne hungkuno nalimento, Oseso ngko hofikoe yahino wonyo so'nji honingkano wonyo so'ntnne'no apa'no huno mosyafisiyo'njo uyimonnoho.

Ose nalimentisofoho. 18 U Anitu kako nakwoe wonyo wae nihu'nahone yao'mentiso so'no nakwo oso wonyo hiso'no Anitumo apa'no peho'no uyanehwono. Awonoho. Nihu'nahone enao'mentisofoho.

Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi kako'njo tifonepo wohumano.

19 Nje a'amu soku, Jisas nakumne'no kakoe honiyoso usihuma'mentiso so'no nakwo Anitu humaso ango sopo nosyuhwasi osopo iyoho monanonehoho. 20 Jisas kako nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no honingkano songo oso ango Anitu humaso sopone'no swane'no hwosampo'mentisofoho. Hohonta hwapife pmpilipeehinyoso

oso hon#ngkano somo p#ku'nawo'nnyofoho. I kakoe a'apaho in#mentiso so'no oso hon#ngkanoso n#hu'nahone hwosampo'mentisofoho. ²¹ Jisas nakwoe hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yafo syoho'njo sohwo kako nakwoe Hwe Engo An#tuye temtitofo hn'n#mo nemokosyohumawo'n#ngkiso hweho. ²² Hohonta yo'mayo somo yahu hon#yo ifol#posi'mo'mentohofoho somo An#tu uhwon#mentisoso wop#ngo uhwon#mentisofoho. Oso hopaso Jisas kako nakwoe hon#ngkano wonyomne'no poyo pe'n#mentiso so'no An#tu nahon#mentisoso wop#ngo nahon#mentisofoho. Oso'no nakwoe hon#ngkano wonyo somne'no nakwo s#meho tango moneyalofiyoho. I hohonta hof#ko hof#koe a'apaho An#tu uhwonyo'ne mijo yoma'n#mentohofoho hopaso Jisas kako mijo kiyonema'mentisofoho. Oso'no nakwo iyoho monanyo'njo nohumehwasi An#tumo u'mano. Hwap#ngoso kako nakwoe hungkunomo nepa'none so'no huno nayohoho. ²³ Nakwo nom'ne a'amu somo An#tumo s#meho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no yoloho lijwaofiwo'n#ngkuhwone so'no s#meho uyoso yokumpohn'nyo nokesyohumehwasi yo'mayo An#tu nal#mentiso so'no wohontohumano. Nakwo nohontohumehwasi po'n#fo humehwaloho. O'o, yo'mayo An#tu kako yoneso'no nakumo nal#mentisoso nehopeho. Oso An#tu kako uy#montonoho. ²⁴ Olo so'no huno wosyofi#syano. Nakwo fo'ma'nyo engoso s#meho inyoso'no pipi yanehwono. Oso'no huno syofi#syi#hwasi huno wop#ngo t#pemehwasi hofiyoyo uyano. ²⁵ Nakwo a'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono uy#wo'n#ngkuhwone hn'nwi nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokohumayo yahino somo nus#kwaji#hwaloho. A'amu fehohnjoso oso yahino somo nto ul#ko'ma'malofofoho. O'o, nakwo nuhu'mokuhwasi An#tumne'no yokumpohn'nyo lohoho'ne wofomo'nano. Ose yalokuhwoneso yokumpohn'nyo ne'no wofomo'nano. Hwap#ngoso Jisasi'nji hungkuno ikwolofone s#kunoso mofoneponoho.

Nakwo An#tuye Hwomu Jisasi#mne'no hohujo ikinj#mofi#hwaloho.

²⁶ Nakwo An#tuye hungkuno ne somo huno nayi#hwoso'no osopo nakwolaho li#hwasi hon#ngkano wonyomo ne'no nohumehwasi oso hon#ngkano wonyo wae enafo'neso An#tumo peho uyanehwono. N#hu'no awonoho. ²⁷ Ose yaso'manji nakwo nakwoe hon#ngkano wonyo somne'no hungkuno ikwolofone ne'no nohontohumehwasi iyoho wonanono. Hungkuno moi'wo ikwolofi#hwasi An#tuye mango sohwo'na'n#mo toho m#kun#imposo somo nonanone'nwoho. ²⁸ Nakwo olo so'no huno nayohi, a'amu fihwo kako Mousesiye hon#ngkano hungkunomo haloho maposo'njo imentiso sohwo kako hon#ngkano wonyo imentiso'manji nom'ne a'amu hufa'u, hufa'u s#hune osohwa wonyo somo uhwononti#fi oso a'amu huhwo sohwoe wonyomne'no hungkuno yoloho lijwafo so'manji oso hwe Mousesiye hon#ngkano hungkunomo min#ngkayo'njo sohumne'no hitoho mulofe'njo yont#fi fonjahumentohofofoho. ²⁹ A'amu An#tuye hon#ngkano hungkuno Mousesi#mo uy#mentiso somne'no ngkilaho li#mentiso so'no ose imentohofom#naji a'amu nom'nehwo kako An#tuye Hwomumne'no ngkilaho losom#naji oso hwe huhwo sohumne'no An#tu kako peho ulohofoneto. Oso a'amu huhwo sohwo kako tango m#kun#imposo engo mane hweho. Hwap#ngoso oso hwe huhwo sohumne'no An#tu'nji mokoti#ku'nyo'ne oso hwe sohwoe wonyo wae yafo'ne Jisas kakoe hon#yo usi#huma'mentisofoho. I oso'no usi#huma'mentiso so'no hwe huhwo sohwo Jisasi#mne'no sitofo uliwo'n#ngkohoho. An#tuye Towahuno Wop#ngo sohwo nalohofiwo'n#ngkiso sohumne'no ngkilaho liwo'n#ngkohoho. ³⁰ An#tu kako ole li#mentiso so'no huno nayohoho. A'amu hon#ngkano wonyo iwo'n#ngkohoho somo ngko An#tu'ni kakoe wonyo somne'no wonyo aku uy#monnoho. Nje syohofoho. Hungkuno nom'neso ole nal#mento, Hwe Engo An#tu sohwo kako kakoe hwe moyamife yahino wop#ngo'njo so'nji yahino wonyo'njo so'njimo yano ilofonefoho.

³¹ A'amu yahino wonyo'njo somo tango m#kun#imposo uyonefoho. Oso'no kako tango engo monejape so'no hon#ngkano wop#ngo'nohinimo un#ngkowano.

Nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy#hwasi wolohofano.

³² Hohonta sekwo An#tumne'no s#mo'mo nupa'nontifi s#meho hi'ntnnono uya-hon#ngkofi a'amu wonyo selohofahon#ngkofi yo'mayo tango se'ma'mentiso sohonta sekwo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho. Oso hohontajo somne'no sekwo huno f#syaf#hupmno. ³³ S#kuno fehohnjo somo hof#ko sekumo hwe moya'mife t#mopo sehumajontifi hungkuno wonyo sitofo'nji selontifi tango sejapmmmentohofofoho. S#kuno nom'nemo sekwoe a'amuso oso pa'nyo tohino mentan#ngkofi sekwo hof#kimo nuhwonontifi ufo'mano lontifi imentohofoso sekwo hof#ko'nji tohino soma'mentohofofoho. ³⁴ Sekwoe a'amu fehohnjo hof#ko An#tumo s#meho hi'ntnnono umentohofoso so'no impo'angomo uhumojahon#ngkofi sekwo hof#ko'nji tohino soma'mentohofofoho. S#kuno nom'ne somo sekwoe yo'mayo ho'yangoso a'amu nom'neso wae esemofahon#ngkofi sekwo ho'yango so'no huno engo mosyaf#siyo'njo yontifi hwahoponjofoho. Womapife lontifi s#meho wop#ngo'nji s#monyo imentohofofoho. Hwap#ngoso sekwo huno moi'wonoho. Sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ne'no nowent#hwonefoho.

³⁵ Oseso yo'mayo so'no sekwoe s#meho yokumpohn'nyo uyoso noho'nasy#kutoho. O'o, An#tu kako wop#ngo selohofonefoho. ³⁶ Sekwo yokumpohn'nyo lohof#kuji An#tuye hungkunomo tifi fin#ngkamno. Ose ifijo'manji An#tu yo'mayo wop#ngo wosejapmmo sel#mentisoso wot#pemantifeho. ³⁷ An#tuye hungkuno iyoswomo mt#mokumentohofoso ole nalohi, S#kuno we'eneponoho.

Oso hwe nakwoe hwahopo wapmmo nal#mentiso sohwo we'enepe wapmmontonoho. Kako miyonehoho.

³⁸ Nje a'amu hon#ngkano nto'nohinonjoso hof#ko ngkimo s#meho hi'ntnnono ntopalokwofoso hof#ko songo nohumafitnnefoho.

I a'amu hiso ngkine'no hohujo ikinjan#mopijo oso a'amu somne'no nje s#meho wop#ngo man#mo'nonehoho.

Ose nal#mentisofoho. ³⁹ I oso'no nakwo An#tumne'no hohujo mikinjumofe'nwoho. Oso'no nakwo tikano somo tohino ne'no mayo sopono mowanehwono. O'o, nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono uy#won'ningkuhwone hn'nwi nakwo s#meho wop#ngo'nji songo ne'no hument#hwanefoho.

11

Mpohwosafe s#meho hi'ntnnono An#tumo uyo yahino hwap#ngoso olenoho.

¹ An#tumo s#meho hi'ntnnono uyo yahinoso olenoho. Yo'mayo wop#ngo An#tu sekumo waseloho'monnoho nal#mentiso so'no hontohumalohwono. Neso ko yontani nakwo huno nayohoho. Wop#ngo wonaloho'montonoho. Huno ose neyahon#ngki An#tumo s#meho hi'ntnnono uyalokuhwono. ² A'amu hohontajo sohwa hof#ko An#tuye hungkunomo s#meho hi'ntnnono uy#motofo so'no An#tu ul#mento, sekwo s#meho hi'ntnnono ntapmmmentohofoso so'no nje a'amu ne kuyoho selalokweno.

³ Nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no huno ole nayohoho. An#tu hungkuno lahon#ngki nakwoe hwaho ahwomo nonyo wosopayo yo'mayoso siki imo'n#mentisofoho. ⁴ Ae'mta'ni nakwo a'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono umotofo somne'no huno wosyof#syano.

Apel

Apel kako An#tuye hungkunomo s#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no kako yahu sipsip fonjokisahumentisoso An#tune'no iloho yahon#ngki An#tu nuhwononto, Nje

a'amu nehwosoho ulimentisofoho. Apel#ye kola'wehwo Kein kako An#tu hungkuno uy#mentiso somo hwotoho hmmentiso so'no kako wosopayo'nohini uyahon#ngki An#tu, Nje a'amu nehwosoho mujo'njo imentisofoho. Apel kako An#tuye hungkunomo in#ngkawento pe'n#mentisofoho. Oso'no kakoe hungkunoso hon#ngkano wop#ngo somo nakumo net#hwawo'n#ngkisofoho.

Inouk

⁵ Inouk kako nohumanto An#tuye yahinomo tifi in#ngkawento An#tuye simeho wop#ngo umokumentisofoho. Kako An#tumo simeho hi'ntnnono uy#mentiso so'no kako poyo mape'n#mmentono. O'o, An#tu a'apaho hi'nji ut#ma'mentisofoho. Oso'no a'amuso hofi#ko kakoe pijafu so'no haf#hafe wonyopi t#pmmmentohofofoho. ⁶ A'amu An#tumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako An#tuye simeho wop#ngo mumokonehoho. Hwap#ngoso hwe fihwo kako An#tumo u'ma'mo loso sohwo kako An#tu humaso so'no simeho hi'ntnnono uy#wo'nono. Oso'nji a'amu An#tune'no t#pewo'n#ngkiso osohumo An#tu wop#ngo uloho'montonoho. Oso'ntnne'no simeho hi'ntnnono uy#wo'nono.

Niwa

⁷ Niwa kako yo'mayo tifi imo'none so'no muhwoniyonto kako An#tuye hungkunomo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uy#mentisofoho. Oso'no kako yofayokino ango'njo m#kun#mposo mt#m#mumentisoso hofi#ko'montohwa yofayokinomo humentohofoso songo humentan#ngkofi a'amu hopi'nono yofayokinomo mahumentohofoso poyo pe'n#mentohofofoho. A'amu homo somo Niwa kako An#tumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso hofiyo lut#hwamentisoso hofi#ko haloho maposo'njo imentohofoso hungkuno tango'njo ikwolofon#eso wo'nnyofoho. Niwa kako An#tumo simeho hi'ntnnono uy#mentiso so'no An#tu ul#mento, K#ko nje a'amu ne hwosoho. Ose ul#mentisoso An#tu a'amu hopi'nono kakimo simeho hi'ntnnono uy#wo'n#ngkohoho somo oso hiso ul#wo'n#ngkisofoho.

Ap#loham

⁸ An#tu Ap#lohammo hungkuno ulahon#ngki Ap#loham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto tifi in#ngkawomentisofoho. Ap#loham kako kakoe ango sopo nul#ko'manto An#tu hwaho nom'ne wokijapmmo ul#mentiso so'pono umentisofoho. Ap#loham kako huno ole syaf#hu'mento, Ngko ntonte palokweno. Huno ose ko syaf#syonto kako An#tumo simeho hi'ntnnono uyonto umentisofoho. ⁹ Oso hwaho hiso'no An#tu kako ul#mento, Ap#loham kinonji j#je imu so'njine'no hwaho sejapmnefoho. Ose ul#mentiso sopo nowento nom'ne hwafe hwahopo hwap#fe ango mol#mentisofoho. Osopo Ap#loham kakoe hwomu Aisak#janji hofiyakwo Jekoup#janji humamentohofofoho. Hofi#ko kihn'nawo'nnyo hwafoho.

¹⁰ Osopo nohumant#fi An#tuye huno mta'ni pone engo want#m#mokumo l#mentiso so'no hofi#ko hontohumamentohofofoho. Oso pone engo hiso yokumpohn'nyo ponoho. Moi'wo mmo'nonehoho.

¹¹ Ap#loham#ye ape Sola kako a'manesi mehomi mmo'nyo hwonjo imo'n#mentiso sohonta An#tu ul#mento, Ngko hwomu wokijapmmo. Ose ulahon#ngki Sola An#tuye hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uy#mentiso so'no An#tu kako Solamo yokumpohn'nyo uyahon#ngki Sola hwomu ma'mentisofoho. ¹² Oso'no Ap#loham ni#hu'no a'mane imo'nonto poyo wape'n#monto mofone sopo kako a'amu pi'n#ngo engo sofe homn#ngkwohwo imo'n#mentisofoho. Oseso Ap#loham#ye imuso hofi#ko olo pa'nyofoho. Nakwo ahwomomo hntokwaliyo pi'n#ngo engo uh#won#wo'n#ngkuhwone so'nji tafeponjo wosoho uh#won#wo'n#ngkuhwone oso pa'nyo imo'n#ment#hwone'nwoho. Ap#loham An#tumo simeho hi'ntnnono uy#mentiso hopaso nakwo An#tumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi Ap#loham#ye

imu'nwoho. Oso wosoho so'nji hntokwaliyo so'nji a'amu atofu malifitnehoho. Oso pa'nyo imo'nalokuhwono.

¹³ Oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso nohumantifi pe'nimentohofofoho. I oso'no olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo Anitu ulimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyontifi nto ma'mentohoho hopa syafisyontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. Ole limentohofi, Olo hwaho lopo sopo nakwoe hwapingopo'maho. O'o, olopo we'enehwo wohumantanoho. Ose limentohofofoho.

¹⁴ Ose limentohoho somne'no nakwo huno nayohoho. Hofiko hofikoe hwaho ne sopone'no wotipemantife'no hontohumalofo. ¹⁵ Hofiko oso ango uliko'ma'mentohoho so'no asomo we-e'ne huno mosyafihu'mmentohofofoho. U hofiko huno asomo we-e'ne syafisyontifijontentesi hofiko honingkano notipemafikutnesohilo. ¹⁶ O'o, ose malimentohofofoho. Hofiko nom'ne hwaho wonyoangkafo olo hwaho loponjomo yakolo'nnyo sopone'no hontohumamentohofofoho. Ahwomomne'no hontohumamentohofofoho. Oso'no hofiko Anitumo ole ulimentohofi, Kiko nakwoe Anituhwosoho. Ose ulontifeso Anitu kako wonimango mumnimmentisofoho. O'o, kako hofiko'ne ango engoso nto esyohumamentisofoho.

¹⁷⁻¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak mta'ni imu pi'ningo engo wok-ijapmmnonoho. Ose ko ulonto Anitu kako Apilohammo yamofu uloho'mentisofoho. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Anitumne'no sojopo wofonjokisahumo lonto imentisofoho. ¹⁹ Ose yonto kako huno ole syafihu'mento, Nje hwomu poyo pe'n'ingkuhwoso'no Anitu kako apa'no songo ulikafoso kako hoponoho. Ose syafihu'mentiso so'no ole liwo'n'ingkuhwoni, Apiloham kakoe hwomu poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo iwa'mentisofoho.

Aisak

²⁰ Aisak kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Jekoup'i'nji Isou oso hwa'umo yo'mayo tifi u'mayo'ne so'no aho ulonjimokumentisofoho.

Jekoup

²¹ Jekoup kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe sikuno poyo pe'nyoso moi'wo umo'nimonto yahoningki Jekoup kako kakoe mnopo ijofasito ehumanto Anituye yofe ho'noma'mentisoso kako Jousepiye hwomu sohwa'umo ulonjimokumentisofoho.

Jousep

²² Jousep kako Anitu ne'no simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako tifo nepo poyo wape'nimonto yonto kako a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo hwaho Ijip nuliko'mafikuji nje yokinoso nonimotawekuji hwaho Kenan sopo foho'nanhumno. Ose ulimentisofoho.

Mouses

²³ Mousesiye kaningkwohwo'ya'u siko hwomu milongo ma'mentisiyo sohonta uhwonimentisiyoso hwomu wopingo uhwononji hiyaso'mo hamno hufa'u sihune mokosyohumamentisiyefoho. Hwapingoso ole, Hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo kako a'amu Isilael somo ole ulimento, Sekwo hwomu tipemafikuji fonjahumno. Ose ko ulimentiso so'no siko Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentisiyo so'no siko hwe engo Ijip mokosyohumayo sohwoe hungkuno somne'no hwotoho feso'no iyoho munimmentisofoho.

²⁴⁻²⁵ Mouses kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako engo imo'nonto kako hwe engofe yofe mayoso ngkilaho lonto kako Anituye a'amu Isilael so'nji tango ma'mentisofoho. Hwapingoso ole, kako syafihu'mento, Nakwo olo hwaho lopo we'enehwo nohumehwasi poyo wope'nantanoho. Oso'no ngko hwe engo hwaho

Ijip mokosyohumayo sohwoe angomo we'enehwo nohumahm'mo yo'mayo yahino wonyo nje simeho wopingo n+mokiyo'ne iyoso ngkilaho. O'o, ngko nje a'amu Isilael so'nji nohumahm'mo Anituye hungkunomo uningkamo. Ose syafisyonto ²⁶ ole so'no syafihu'mento, Anitu uhwosopo'mentiso sohwo Kilais oso humne'no ngko tohino mayoso wopingofoho. Yo'mayo ho'yango wokoso Ijip mta'angoso ngkilaho. Ose syafihu'mentisofoho. Hwapingoso kako yo'mayo Anitu wopingo ulohofone so'no syafihu'mentisofoho.

²⁷ Mouses Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe simeho tohino so'no iyoho munyo'njo yahonngki hwaho Ijip uliko'manto Mouses kako Anitu'nji humayo so'no huno uyahonngki yokumpohn'nyo ito'nonto uliko'ma'mentisofoho. Kako asomo mapmmentisofoho.

²⁸ Mouses kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo yahu *sipsip* nofonj+kuji honiyoso hoku'yo ponjo hwosaho somo fifulohopmno. Ose imentohofone so'no a'amu ahwomomjo sohwo kako Isilael sofe mehomi tis+maso somo mofonjasiyo'njo yonto a'amu Ijip sofe mehomi tis+maso somo fonjohumentisofoho.

A'amu Isilael pi'ningo engoso Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyimentohofofoho.

²⁹ A'amu Isilaeliso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofone so'no hofiko mijo ayo Mijo Honiyonohinofoho * liwo'n+ngkohofone sopo noso'n+ngkahonngki nongkihnta'ni wako'mentohofofoho. I osohonta a'amu Ijip sohwa in+ngkawomentohofone sohwo hofiko mijo ajwo sopo nto wekahonngkofi mijo asomo fokumo lohofone oso a'amu sohwo mijo mihulo'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Ape hwa'nte Leah angou Jelikou humamajosi kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako hwe hufa'u Isilaelnta'ango tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentisofoho. A'amu Isilaeliso Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentohofone so'no hofiko pone engou Jelikou sokilojo'njo sopo i'mofawentifi ku'moku'mofone'no yontanngkofi sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u uyokolofahonngki sokilojoso nihu'nahone piwahu'mentisofoho. Nopiwesyahonngki a'amu Isilaeliso hofiko a'amu Jelikou hopi'nono Anituye hungkunomo hwotoho hmotofone somo fonjahumentohofofoho. Osohonta Leah kako hwe tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentiso so'no kako songo humamentone.

³² Nom'ne sohwanne'no wanti'mokumonntaho. U, Ngkiteyoun, Mpalak, Samisoun, Jefita, Ntefit, Samuel, a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofone oso hwanne'no hungkuno sejo'neso sikuno hopo'maho. ³³ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofone so'no hofiko nom'ne hwafe hwe engou hwaho mokosyohumayo sohwoe itokuso'njo sohwo uyakolo'mentohofofoho. Hofiko hofikoe a'amu somo hofiyo mokosyohumantifi honngkano nto'no mihwatimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso ma'mentohofofoho. A'amu huhwo sohwa hofikoe mangohwa hofikimo aho nokentifi sikiswojo (*laiyoun*) toho lofone'entifi siki siwojo'njo somo uhumati'mentohofone a'amumo toho malofone'ne Anitu kako siki siwojofe mangomo pijwomokosyohumamentisofoho. ³⁴ A'amu Anitumo in+ngkamotofone somo hofikoe mangohwa hwaho kengo mta'ango sohwa utimantifi toho engou sijimentiso sopo uhumojahonngkofi a'amu somo toho manimmentisofoho. A'amu sohwa hofikimo hasimno'nji wofantifi imentohofone muhmnimmentisofoho. Hofiko po'nifo nohumentanngkofi Anitu kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Uyimentiso so'no hofiko hofikoe mango sohwo uyakolo'mentohofone

* 11:29: Ap. 7:36 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

fonjofepmnaofomentohofofoho. ³⁵ A'amu pe'nimentohofoso apa'no songo likofahonngkofi homna'wohija apa'no utima'mentohofofoho. A'amu fiso impe ito'nowahonngkofi hofikoe mango sohwa hofikoe a'apahomo wonyo umokumentohofoso hofiko poyo pe'nyo'ne imentohofofoho. Hofiko Anitumo hohujo ikinjaopijoso hofikoe mango sohwa ulika'mantifeho. Hofiko hofikoe mango sohwafe hungkuno miningkayo'njo uyantifitaho. O'lo, hofiko pi'nimo mta'ni apa'no likafikuji songo humayoso womantifeho.

³⁶ A'amu fehohnjo hofikoe yahino wopingo so'ne hofikoe mango sohwa hofikimo sitofo ulimentohofofoho. Nom'ne sohwa hofikoe hohujo sopo sohwo sonyo fongku'mentohofofoho. Nom'ne sohwa impo'angomo ahwomo nano'nji into-fahumentohofofoho. ³⁷ Hofikoe mango sohwa a'amu fehohnjo somo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nom'ne somo yamofa nihu'no wonyo ulohomentohofofoho. Nom'ne somo hofiko iyo hntofe nomantifi hofikoe a'apahopo hntomentohofoso hufa'u imo'nimentiso so'no poyo pe'nimentohofofoho. Nom'ne somo hofiko hosimno fahumentohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko yo'mayoso umofonyo imentohofoso so'no hofiko yahu *sipsip*'niji *meme* paho so'nji hofikoe hwapife imo'nonto yo'mayo a'apahomme'no umofonyo inyo so'nji emoyahonngkofi mango sohwa tango uyontifi wonyo ulohomentohofofoho. ³⁸ Oso'no hofiko ango ane pa'nyohwa honngkanontifi hofiko hwofiki'nyo, hwaho a'amu ane sopo, hwa'imomo, sokimomo humamotofofoho. Oso hwe moya'mi Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofoso hiso hofiko a'amu honngkano wonyo'njo somo olo hwaho lopo humayoso nto'nohinimaho. O'lo, hofikoe honngkano wopingoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. ³⁹ Oso hwe hwoya'mi hiso hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso'no Anitu kako wopingo kuyoho ko ulimentisoso yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso moma'mmentohofofoho. ⁴⁰ Hwapingoso Anitu kakoe a'amu ne'njo hopi'nonohinoso yo'mayo wonyoangkafo afa'no afa'no nomapitnne'ento hungkuno mtito'mentisofoho. Jisas mape sohonta oso a'amu humamotofo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimotofoso hofiko nakumo simo'mo monapopitnehofa. O'lo, hofiko nakumne'no hontohumalofa.

12

Nakwo Hwe Engo Jisas honngkano netihwayo'ne sohune'no huno wosyofisyano.

¹ Oso a'amu sisihwayo pa'nyoso Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso hofiko simeho hi'ntnnono uyo'ne yahinoso nto netihwamentohofofoho. Hofikoe hungkunoso upa'nivo'nngkuhwono. Oso'no nakwo Anituye honngkanomo walokuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo wonyoso Anituye honngkano wopingomo pijwonesyohumaso so'nji yo'mayo yahino nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumawo'nngkiso so'nji nihu'nahone noho'nosyihwasi simeho anga'nohinonji oso syoho yokumpohn'nyo Anitu nejopalokuso oso nto'no uyano. ² Ose ihwasi nakwo Jisasimo timo anga'no honngkuhwasi kakimne'nohini huno wosyofisyano. Nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyo kako hwapingo hweho. Simeho hi'ntnnono uyo yahinoso kako nihu'no yokumpohn'nyo imokone hweho. A'amu iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentohofoso yofe nihu'no wonyo ma'mentohofofoho. I oso'no Jisas kako oso wonimango engo unyoso'no mosyafisiyo'njo yonto kako po'nifo mmo'nimmentisofoho. O'lo, hwapingoso Jisas kako huno syafihu'mento, Anitu nje simeho wopingo nimokonefoho. Oso'no syafisyonto Jisas kako simeho hi'ntnnono Anitumo uyonto nakumne'no tohino engo manto poyo pe'nimentisofoho. Oseso olohonta kako kanngkwowho Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

Anitu nakumo tango nejapososo nakumo wopingo namokiyo'nefoho.

³ Jisas nakumne'no a'amu wonyo somo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Oso'no hofiko kakine'no mangohwa imo'nontifi nihu'no wonyo uloho'mentohofoho. Oso'no sekwo Anituye syohomne'no yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo oso tango Jisas ma'mentiso so'no fisyafihupmno. Oso'no syafisyikui sekwoe syoho wopingo somo nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo iningkakuji syoho ito'no fiyimno. ⁴ Sekwo yo'mayo honingkano wonyo somo monje yasiyo'neso syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu fehohnjoso hofiko honingkano wonyo so'ne nakwolaho liwo'n'ingkohoho somo nomi a'amuso hofikimo fonjahumentohofoho. ⁵ Oso hungkuno Anitu kakoe mehomi hn'nimo yokumpohn'nyo nasosofitofone nalimentiso so'no iningo laseyohoho. Olo hungkuno loso nalohoho.

Nje hwomu sohosi, nakwoe Hwe Engo kako jije honingkano nto'no efisopekuhwa-jiyo'ne,

Wonyo yahino kilohofihwoso'no oso hungkuno homo somo kiko haloho pofu.

Oso hiso kilohofihwoso'no huno ole syafisyikutoho.

Anituye honingkanoso tango mikunimposo niyantofoho.

Ose syafisyohotoho.

⁶ O'o, a'amu hopi'nono Anitu nje mehomi kuyoho uliwo'n'ingciso somo, Honingkano wonyo nihu'no yohotoho uliwo'n'ingcisofoho.

A'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji Anitu kako yoka ulimontonoho.

Ose nalimentisofoho.

⁷ Kiko Anituye hungkunomo tifi iningkahuji tango ku'mahwoso'no kiko yokumpohn'nyo ne'no filohofu. Hwapingoso Anitu kako jije honingkanomo efisopekuhwojalofoho. Ose kilohofihwoso'no kiko huno wakiyono. Kiko kakoe mehomi hwosoho. Nan'ingkwowosa hofiko hofikoe mehomi hn'nimo nakwoe honingkanomo efisopenehwajiwon'ingkohofoho. ⁸ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano wonyo'njo'nwoho.

Oso'no Anitu kako kakoe honingkanomne'no nto'no wesisopenehwajono. Anitu kako jije honingkanomo nto'no momekuhwajiyo'manji kiko kakoe mehomi hwosi'maho.

O'o, kiko sikumehomi pa'nyo hwosoho. ⁹ Nakwo nan'ingkwowosa hofiko nakwoe honingkano wonyomo menehwojahon'ingkofi nakwo hofikoe yofe ho'nomawon'ingkuhwono.

Oso'no Anitu kako nakumo kakoe honingkanomne'no nto'no efisopenehwajihwoso'no nakwo haloho pehwasi honingkano wopingonohini uyano.

Kako nakwoe huyo'mangomo mokosyohumawon'ingciso hweho. Oso'no nakwo enjwa'mo nohumehwasi nto'no wohumano. ¹⁰ Hwahoponjo nan'ingkwowosa hofiko hofikoe huno mta'ni olo hwaho lopo we'enehwo humayo'ne

nakwoe honingkano nto'no menehwajiwon'ingkohofoho. I nan'ingkwowho Anitu kako kakoe honingkanomne'no efisopenehwajon'ingki nakwo wopingo imo'nalokuhwono.

Ose nalohofihwoso'no nakwo kako pa'nyo umonantanoho.

¹¹ A'amu nakwoe honingkanomo nto'no menehwajikujo'no nakwo tango engo wotipemantanoho. I oso'no nakwo wopingo humayo'ne Anitu kako nakwoe honingkano wonyomo somne'no menehwajihwoso'no ne unto'nimontonoho.

Oso ipisayo neso a'amu'nji simeho pompengo ifisyamo'nyonefoho.

Nakwo yokino ito'n'ingkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano.

¹² Ose selohe so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. ¹³ Sekwoe honingkano nto'no mihwajikuji a'amu sife ponifo'njo seningkafe sohwo kako mapiwasyonehoho.

O'o, hano ito'no ihwosi sife ponifoso yokumpohn'nyo umonimontonoho.

¹⁴ Sekwo sekwoe a'amu'nji pompenjiyo humayo'ne syoho yokumpohn'nyo fiyimno. I sekwo honingkano wonyo hopi'nonohino fohonaopmno. Sekwo honingkano wonyo

n#ihu'no ane humayo so'no syoho yokumpohn'nyo fiy#mno. A'amu hon#ngkano wonyo'njoso hof#ko nakwoe Hwe Engo sohomo muhwon#fitnnefoho. ¹⁵ An#tu kako wop#ngo waseloho'mo. Wosefo'ma'mo. Ose nal#hwoso'no a'amu fihwo kako nupa'n#ngkuhwosi An#tumo ole ulonoho. N#fo'mayoso peho'neto. Ngkilaho. Ose ulonoho. Oso'no sekwo An#tumne'no yokumpohn'nyo lohof#kuji fo'ma'n#mno. An#tu kako nefe'mayoso nakwolaho ul#hwasi hofohofahn'no nakwoe s#meho wonyo won-amo'n#montonoho. S#meho wonyo namo'n#ngkuhwoso'no a'amu pi'n#ngo engo somo tohino uyantanoho. A'amu s#meho wonyo'njo sohwo kako nom'ne a'amu somo hon#ngkano wonyomo ipemotahwoso'no oso hwe huhwo sohomo An#tu kako wonyo hwosoho ul#montonoho. ¹⁶ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako a'mohufo ihwoloho. A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Isou An#tumo hwotoho hm-mentiso pa'nyo ihwoloho. Isou kako mijoho engo uyahon#ngki kan#ngkwohwo Aisak kakoe tis#maso sohomo aho ulonjimokone so'no Isou kako huno ole syaf#hu'mento, U kakoe syohofoho. Nje n#ngkwahwo Jekoup kako womano. Ngko mijoho pe'nalokweno. Ose syaf#syonto Isou kakimo hwosopisyaf#hwosi Jekoup#mo aho ulonjimokone somjo wosopayo so'no ulahon#ngki Jekoup kola'wehumo oso wopayoso mpe uloho'mentisofoho. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. T#fi no'mo Isou oso aho won-tonj#mokononto somjo hungkunoso aku woma'mo lonto yahon#ngki kan#ngkwohwo Aisak muy#mmentisofoho. O'o, Isou kako humotaho engo lonto oso wonyo imentiso somo wae yamo'nyoso hopo'maho.

Nakwo hwof#ki'nyo wonyoangkafo Saiyon sopo nto si'momalohwono.

¹⁸⁻²¹ An#tu kako a'amu Is#lael somo kakoe hungkuno hwof#ki'nyo Sainai sopo uy#mentiso sohonta himo s#kwo'mnososo hwof#ki'nyo hopo sopo ifeehu'mo yahumentisoso toho ahwomo mta'ango uhwonont#fi ifofo engo yahon#ngki hi ul#kofahon#ngki iyoho m#kun#mposo un#mentisofoho. Kounoho yoka ho'nonto mampaho ahwomo mta'ni ole ho'n#mento, A'amu fihwo olo hwof#ki'nyo loso kako aho pm'mokoso sohomo sekwo sojo'nji fonjahumno. A'amu'nohin#maho. O'o, yahu'nji hwof#ki'nyo lopo hano weso sohomo fonjahumno. Ose ho'n#ngkahon#ngki a'amuso iyoho un#ngkahon#ngki hof#ko Mouses#mo ul#mentohofi, Mouses k#ko An#tumo ole uso, Oso hungkuno tango m#kun#mposo so'no nakwo iyoho nenalofoho. Nakwo olo mampaho loso nupa'n#ngkuhwaloho. Ose uso. Ose ulahon#ngkofi Mouses ul#mento, Ngko huhwo'ni yomo yonji iyoho nn#ngkohoho. Ose ul#mentisofoho.

²² I sekwo soku hof#ko ose uhwon#mentohofoho pa'nyoso sekwo muhwon#mmentohofofoho. O'o, sekwo hwof#ki'nyo Saiyon An#tu songo humaso sohwoe ahwomomjo ango engo Jelusalem osopo i'mofapmmalofoho. Osopo a'amu ahwomomjo n#ihu'no pi'n#ngo engoso s#monyoyontan#ngkofi i'mofapohoho. ²³ Osopo sekwo An#tuye mehomi hopi'nono tis#maso pa'nyo kuyoho. Sekwoe yofe An#tu nto mt#mokumentisoso ahwomomo weho. An#tu a'amu hopi'nonohinofe hungkunomo ikwolofo'ne yano ulofiyo sohomo sekwo i'mofapohoho. A'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono uyont#fi poyo pe'n#mentohofoho somo An#tu kako Wop#ngo kuyoho, ul#mentiso osomo wop#ngo ne nto imokumentisofoho. Oso a'amu hiso osopo humalofoho. ²⁴ Jisas kako An#tuye angopo ne'no siyo'ne hon#ngkano songo kakoe hon#yo'nji hwosampo'mentiso sohwo osohomo sekwo i'mofapohoho. Kakoe hon#yo so'nji nakumo kako'nji mokoj#jwonahinyofoho. Oso'no Apel kakoe hon#yo us#huma'mentiso somo Jisas kakoe hon#yoso hwofilo'nnyofoho.

Nakwo An#tuye mampaho somo haloho nto'no pehwasi i'waho nto'no uyano.

²⁵ Sekwo nto'no f#syaf#hupmno. Hohonta An#tu Mouses#mo hungkuno yokumpohn'nyo uyahon#ngki a'amu Is#laeliso haloho maposo'njo imentohofofoho.

Oso'no hofikoe honingkano wonyo so'no tohino engo ma'mentohofofoho. Tohino homo somo hofiko muyakolo'mmentohofofoho.

Oseso Kilais ahwomomo humaso sohwo hungkuno yokumpohn'nyo nto ne-japmentisofoho. Oso hungkuno homo somo haloho maposo'njo ihwasi hohujo ikinjaofososo nakwo tohino engo mayo sohonta hiyaso nti'mte waneto. Nihu'no awonoho. ²⁶ Hohonta Anituye mampaho hwofiki'nyo Sainai sopo nta'ni ho'n'ingkahon'ngki hwaho hwomihwo imentisofoho. I oso'no olohonta Anitu ole nelalofi, Sikuno nom'nemo hwomihwo ihwosi hwaho nihu'nahone wae yao'mnefoho. Hwaho'nohino'maho. O'o, ahwomo hi'nji wae imnefoho. Ose nelalofoho. ²⁷ Oso hungkuno hwomihwo ihwosi hwaho wae yao'mnefoho nelalofonjo hwap'ngoso ole, yo'mayo yo'mayo Anitu olo hwaho lopo mt'i'mokumentisoso hwomihwo ihwosi wae yonefoho. I yo'mayo Anitu ngko nje angomo womokosyohumamo loso so'nohini ne'no nowentihwonefoho.

²⁸ Ose nalisoso'no nakwo simonyo uyano. Anitu nemokosyohumayo sopo moi'wo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentihwoneponoho. Oso'no nakwo Anitumo isamayoka ulihwasi kakoe simeho wop'ngo umo'nyo'ne so'no kakoe syoho hofiyo ulohofiyo. Anituye yofe ho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no iyoho wonanono. ²⁹ Hwap'ngoso nakwoe Anitu kako yo'mayo wonyo iyoso'no nihu'no yokumpohn'nyo nelalofi, Yo'mayo wonyoso nihu'no ngkilaho. Ose nelalofoho.

13

Nakwo Anituye temtitofo hn'nwi simeho unano.

¹ Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo simeho ne'no un'ngkuhwano. ² Olo hilo so'no in'ngo mofe'eno. A'amu kengoso ango kengo'mta'ango se'mafikujo'no sekwo yo'mayo so'no hofikimo umokosyohumamno. A'amu fehohnjo ose iwo'n'ngkohofoso hofiko a'amu ahwomomjo somo yofe m'hwofe'njo yontifi hofiyo umokosyohumamentohofofoho.

³ A'amu Anituye syohomme'no impo'angomo uhumat'i'mentohofosomme'no sekwo hitoho selofihwoso'no tango malokwofoso sekwo fisomapmno. A'amu fehohnjo Anituye yofe'ne osomo a'amu nom'neso wonyo ulohofikujo'no hofikoe a'apaho tohino umn'ngkuhwoso'no sekwo tohino fisomapmno. Sekwo tohino loso afa'no wasemnono.

⁴ Ape ma'nyo yahinoso wop'ngofoho. I oso'no hwe sohwo kako kakoe ape'nji yahino wop'ngo'honini uyanjiyoho. U a'amu fihwo oso yahino wop'ngo somo mt'ihupehwosi a'mohufo ihwosi u yo'mayo wonyo ihwosi kifosyoho ihwosi osohumo Anitu kako tango uyonefoho.

⁵ Sekwo hamniyoho engo so'no hi semo'nyo'eno. O'o, yo'mayo mokosyohumalofososo'no sekwoe simeho wop'ngo semo'n'ngkuhwosi hoponoho fihnn+mno. Hwap'ngoso Anitu ole nelalofi, Ngko sekumo mozesikwaj+mnehono. Ngko sekumo ne'no sefo'malokweno. Ose nelalofoho. ⁶ Oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'n'ngkuhwasi nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi ole wolano.

Nje Hwe Engo Anitu nifo'mantofoho.

Ngko iyoho mimnehono.

A'amu hofiko yo'mayo ngkimo ntohopijo so'no ngko iyoho mannonehoho.

Ose wolano.

Anituye hungkuno lonetihwamotofo sohwafe yahinomo tifi un'ngkuhwano.

⁷ Hwe engo sohwa Anituye hungkuno losetihwamotofo sohwaanne'no in'ngo mofe'eno. Hofikoe humayoso ne into'nimojo so'no huno syafisyikuji hofikoe yahino so'nji simeho hi'ntnnono uyo so'ntnne tifi finomokoho'nawopmno.

⁸ Jisas Kilaisiye yahinoso hohontajo mta'angoso olhontajo'nji tifi no'mjo'ntnneso ito'nohino iwo'n'ngkiso hweho. Kako kakoe huno mikwesiyafisiyo'njo iwo'n'ngkiso hweho. ⁹ Oseso a'amu yahino kengo kengo'njoso sekwoe simeho somo wonyo semakufitoho. Hofikoe hungkunoso losetihwafikujoso sekumo yokino wesemano likuji ifijoso sekwo Anituye hon'ngkanomo nusikwajipitnoho. Anituye hitohoso nakumo yokumpohn'nyo wosofitofonesyohumamtonoho. A'amu wosopayo so'no anga'no anga'nohino somo ulo'nyo nto'no feenimno. Ose lifijoso sekwo haloho upekutoho. O'o, oso yahinoso a'amumo mufo'manehoho.

Anituye simeho wop'ingo umokiyo'ne yo'mayo uyofoho.

¹⁰ Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkuhwone hn'nwi nakwoe wonyo wayo'ne kako poyo pe'nimentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hohontajo yahino somo in'ngkawentifi hofikoe wonyo wayo'ne yahu fonjokiasyiwon'ngkohoho osomo Jisas kako mufo'manehoho. Hwap'ingoso Jisas hofikoe wonyo nihu'nahone wae yafo'ne pe'nimentiso so'no hofiko simeho hi'ntnnono muyiwon'ngkiyohofoho. ¹¹ A'amufe wonyo wae syoho'njo hwe engo sohwa hofiko yahu fonjokiasyontifi yahu honiyo'nohino oso ango Anitu humayoponoho mulimentohoho somo motahumentohofoho. Honiyo loso a'amufe wonyo mpe-e'nefoho. Yahu yokino so'nji mikufo so'nji yo'mayoso ango mempo mongkihnta'ni toho niwo'n'ngkisofoho. ¹² Oso pa'nyo Jisas kakoe a'amu ne imo'nyo'ne tohino engo ma'mentisofoho. Ango Jerusalem mempo hohnta'ni nope'nonto a'amufe wonyo wae nihu'nahone yao'mentisofoho. ¹³ Jisas ose imentiso so'ne nakwo hohontajo hon'ngkano hungkuno somo uliko'mehwasi Jisasimo tifi un'ngkuhwano. A'amu kakimo wonyo uloho'mentohoho pa'nyoso wonelohofantifeho. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Olo hwaho lopo nakwoe hwap'ingo'maho. O'o, nakwo ahwomomjo antime nom'ne songo ne'no humayo'ne so'no hontohumalohwono. ¹⁵ Nakwo Kilaisiye a'amu'nwoho liwo'n'ngkuhwon'ni nakwoe yahino ole, sikuno huhwo huhwi engolopohamo nakwo Anituye yofe ho'nomawon'ngkuhwono. Yo'mayo ne'maso so'no nakwo Anitumo isamoyoka'nohino uliwo'n'ngkuhwone'nwoho. ¹⁶ A'amu nom'ne somo wop'ingo ulohofontani fo'ma'niwo'n'ngkuhwono. Anituye yofe ho'nomayo'ne'nji a'amumo ufo'mayo'ne oso'ntnne'no yo'mayo yahino nakwoe simeho umo liwo'n'ngkiso somo monje wesano. Oso yahino hufa'u sofa'u Anitumne'no yaso'manji Anitu simeho wop'ingo umokimontonoho.

¹⁷ A'amu yofe engo'njo Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko sekwoe huyo'mango fo'mayo'ne syoho yalokwofo. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo haloho popmno. Hofikimo enjwa'mo hofiyo fosyohumamno. Hwangku yo'mayo syoho yalokwofo so'no Anitu hofikimo ulohon'ngkahon'ngkuhwosi hofiko syoho loso'no ulantifeho. Sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo in'ngkayo so'no u ito'no min'ngkayo so'no ulantifeho. Oso'no syoho loso hi semo'n'ngkahon'ngki yalokwofo. Sekwo haloho pekujo'no hofiko simeho tango muyonehoho. O'o, simeho wop'ingo'njo hofikoe syohoso uyantifeho. U, hofiko simeho tango uyo so'manji pipi sefo'mapitnehoho.

Anitu nakumo nefo'mayo'ne jomo ulano.

¹⁸ Nakwo ole syofisyalokuwono. Anitu nakwoe simehomo nahononteso wop'ingo nehonalofoho. Nakwo kakoe hon'ngkano wop'ingo somo engolopohamo nto'no un'ngkohwantane'no yihwono. Oso'no sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. ¹⁹ I olo so'nji Mpohumo jomo ulimno. Ngko sekuyepono asomo komo'no se'ma'mne'no jomo ulimno.

²⁰ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako nope'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas kako nakwo Anitu'nji nihu'nahone mekojjjwonasiyo'ne

kakoe honiyo usihumanto pe'nimentiso so'no olohonta kako nakwo kakoe yahu *sipsip* hn'nimo nemokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. ²¹ Oso'no ngko sekumne'no Anitumo ole ulalokweno. Anitu kako simeho pompenjiyo umokiyo'ne hwapingo sohwo kako yo'mayo wopingo wosejapmmo lihwosi wosejapmmontonoho. Sekwo oso hiso nomafikuji Anitu sekwo yo'mayo ifitne'eno lososo hofiyo uyantifeho. Oso'nji nom'neso ole jomo ulalokweno. Anituye simeho wopingo umokiyo'ne kako Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji sekwoe simehomo syoho yokumpohn'nyo waselohomontonoho. Oseso kakoe yofe noho'noma'n'ngkuhwasi kakoe yofe engoso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²² U nje a'amufu, olo hungkuno mti'mokalokwe loso tifofoho. Oso'no sekwo haloho nto'no popmno. A'amu sekumo atofu losetihwentan'ngkuji sekwo timo saho ikutoho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. ²³ Nom'ne hungkuno sekwo upa'nimno. Nen'ngkwa'wehwo Timouti osohumo hofiko impo'ango mta'ni nto isihutofoma'malofofoho. Kako ngkiyepono we'enepi poso'manji ngko'nji wose'mantayoho.

²⁴ Sekwoe hwe engo sohwanji a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'njimo ole ulimno. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono. A'amu oso hwaho Itali lopo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso sekumne'no selalokwofo. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono.

²⁵ Anituye hitohoso sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo wasewo'mtonoho. Hungkuno osohopeho.

Jemís

Olo Iyoswo loso Jemís Mtí'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Símo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto símentiso sohonta soswo aho hufa'u hopinohino sífe fehohnjo hopi'nonohintíkeno *tetitíkeno* (30) —oso'no nakwo huno monayofoho— oso soswo nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo loso Jemís Jisasiye koníngkwa'wehwo mtí'mokumentisofoho. Oso Jemís huhwo sohwo tajo ango Jelusalemjo somo mokosy-ohumawo'níngkiso hweho. Olo iyoswo hiloso a'amu Isílael temtitofo aho hufa'u hopi'nono sífe mta'ni hufa'uyo somne'no mtí'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofíko ango kengo'mo humantífi tango engo típementaníngkofi olo iyoswo loso Jemís oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne mtí'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo hiloso ntípo humanto mtí'mokumentisotíkeno nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofó líhwasi tífi uníngkohwano.

¹ Ngko Jemísí'ni Anítu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kílaisí'nji síkoe syoho ulohofíyo hwo'nyoho. Nje a'amu Isílael temtitofo aho hopi'nono sífe mta'ni hufa'uyoso Jisas Kílaisímo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkohofó soku sekwoe angopo nulíko'mantífi angó'meemjo humalofo so'ntnne'no olo iyoswo loso semtí'mokiyalokweno. Ngko nje a'amufó selalokweno.

Yamofó nalohofoso yokumpohn'nyo namokíyo'nefóho.

² Nje a'amu soku, yo'mayo tango se'masoso sekwo símeho wopíngo wasemo'nono. ³ Hwapíngoso ole, yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo lohófo'nefóho. Tango se'masoso sekwoe símeho hi'ntnnono engo uyo'manji yokumpohn'nyo wolohofantífeho. Oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. ⁴ Oso'no sekwo engolopohamo tango se'masoso í'waho ikutoho. O'ó, sekwo símeho wopíngo'nji yokumpohn'nyo lohópijoso sekwo mopíwahupitnnehófo. Ose íkujo'no Anítu nosehoníngkuhwosi kakoe yahino so'no sekwo umofonyo miyontaníngkuji wasehonímontonoho. Wopíngo humentaníngkuji wasehonímontonoho.

A'amu kako huno wopíngo so'no umofonyo íhwosi kako Mpohumo jomo ulono.

⁵ Sekwo yo'mayo so'no huno maseyo'manji Mpohumo jomo ulímmo. A'amu fíhwo huno wopíngo so'no Anítumo jomo ulososo huno wopíngo uyímontonoho. Anítu kako a'amu hopi'nonohino somo we'e'nohino muyíwo'níngkiso hweho. O'ó, engo'nohino uyíwo'níngkiso hweho. Sekwo jomo ujoso'no Anítu kako yoka maselonehoho. ⁶ U oso a'amu sohwo kako símeho hi'ntnnono nehópi uyíhwosi Mpohumo jomo ulososo kako huno ole syafísyíhwoloho. Anítu kako wontapmmontolíkeno. Montape'njo umontolíkeno. O'ó, a'amu símeho hufa'u'njo sohwo kako iyoswo somo ífofo hwalo-hwalófo íwo'níngkiso pa'nyo hweho. ⁷ Kako Hwe Engo wontapmmontonoho líhwosi, syafísyíhwoloho. Oso hwe huhwo sohwo kako Hwe Engo sohumta'ni yo'mayoso momanehoho. O'ó, a'amu símeho anga'nohino'njoso Hwe Engo sohumo jomo ulososo Anítu uyímontonoho. ⁸ Íhwoni, a'amu símeho hufa'u'njo sohwo kakoe huno pí'níngo engo'njo hweho. Oso yo'mayo yahino kako yonteso'no kako honíngkano anga'nohino somo miníngkayo'njo hweho. O'ó, huno pí'níngo engo syafísyonto honíngkano íto'no motípemaso hweho.

A'amu hó'yangó ane so'nji hó'yangó engo'njo sohwanjiye hungkunofóho.

⁹ Hwe fíhwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyíwo'níngkiso sohwo kako hamníyoho ane, osohwo kako símeho wopíngo umó'nono. Anítu osohumo uhwononto yofe

engo mulalofoho. ¹⁰ An'itu kako a'amufe ho'yango hamniyoho so'no sikiujo ne anefoho li'wo'n'ingkisofoho. Oso hiso'no hwe nom'nehwo An'itumo simeho hi'ntnono uy'wo'n'ingkiso sohwo kako ho'yango hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayoso ihn'naofihwoso'no kako simeho wop'ingo umo'nono. Hwap'ingoso ho'yango hamniyoho yo'mayoso wokoso fiyo pa'nyoso umo'nao'mtonoho. ¹¹ Wokoso fiyoso mofehi'nyo si'mofap'ihwosi yokumpohn'nyo lihwosi yofoho umontonoho. Oso pa'nyoso a'amu hamniyoho'nji ho'yango engo'nji kakoe syoho yo'mayoso mji'm'hwosi hamniyoho engo so'no not'ipehwosi oso hwe huhwo sohwo kako ajwo sopo wape'n'montonoho.

Yo'mayoso a'amumo yamofo ulohofone hungkunofoho.

¹² Hwe fihwo yo'mayo tango'njo u'mahon'ingkuhwosi yokumpohn'nyo ne'no lohofoso sohwo simeho wop'ingo umo'nono. Yamofo hiso moi'wo nto ulohofosejwaofahon'ingki kako yokumpohn'nyo ne'no lohofomanji osohumo An'itu nto nal'mentiso loso'no uy'montonoho. A'amu ngkine'no simeho ntaposo sohwo songo humayo'ne uy'monnoho. Ose nal'mentiso hopaso oso a'amu huhwo sohwo woma'mtonoho. ¹³ U simeho fefoyo a'amu nom'nehumo u'masoso oso simeho fefoyo sohwo hon'ingkanonyo nontimo ipemotawe so'manji hwe huhwo sohwo ole lihwoloho. Olo simeho fefoyo loso An'itu ntopahon'ingki wonyo hon'ingkanonyo yohono. Ose lihwoloho. O'lo, yo'mayo wonyoso An'itumo miputi'hwanehoho. An'itu a'amu somo wonyo yahino iyo'ne miputi'hwanehoho. ¹⁴ O'lo, hwe sohwo huno wonyo syofisyahon'ingki oso huno wonyoso hon'ingkanonyo iyo'ne kakimo ipemotosahon'ingki wonyo hilo so'no ni'mo'n'ingkohoho li'wo'n'ingkiso hweho. ¹⁵ I kakoe huno wonyo somo in'ingkawesoso wonyo hon'ingkanonyo uy'montonoho. Wonyo hiso wonyo engo toyo y'ihwosi wonyo hon'ingkanonyo ne'no iwo'n'ingkuhwosi poyo pe'n'ikwato lohofihwosi ni'hu'nahone umo'n'montonoho.

¹⁶ Nje a'amufu, simeho sejopalokwe soku, huno wonyo sohwo hon'ingkanonyo engomo ipesemotaweloho. ¹⁷ Yo'mayo wop'ingo nefe'mayo'neso ahwomo mta'angofoho. An'itu nejap'wo'n'ingkisofoho. An'itu ahwomomjo pomponaho mofehi'nyo, hamno, hntokwaliyo oso hwamo mti'mokumentisofoho. Pomponaho loso fehonta lasyonto nom'nehonta molasyohoyohoho. I An'itu oso pa'nyo hwo'maho. O'lo, kako ne'nohini yahino wop'ingo'nohini nalohof'wo'n'ingkiso hweho. ¹⁸ An'itu nakwo kakoe mehomi imo'nyo'ne'no lonto kakoe hunomnohini in'ingkawento kako nan'ingkwohwo imo'n'mentisofoho. Kakoe hungkuno nehopi'nohino somta'ni mehu'menasiyoso nakwo temtifo An'itu namti'mokumentiso somne'no umo'nantanoho.

An'ituye hungkuno upo'n'ingkuhwasi tifi un'ingkohwano.

¹⁹ Nje a'amu soku, sekwo olo hilo so'no huno ito'no fi'syafi'hupmno. Olo yahino loso ikutoho. A'amu fehohnjoso hungkuno upa'n'ifijoso aku hungkuno komo'no ul'kujo'no yoka wohnnantifeho. O'lo, sekwo yo'mayo upa'n'ifijo so'no huno ito'no syafi'sy'kuji huno wop'ingo tipemaf'kuji hungkuno ito'no aku ul'mno. Oso yahino in'ingka'fijo so'no yokaso ikujohoso komo'no mol'ikafonoho. ²⁰ A'amu fihwo simeho tohino'njo sohwo kako An'ituye hon'ingkanonyo wop'ingomo min'ingkayo hweho. ²¹ Oso'no yo'mayo yahino wonyo so'nji hon'ingkanonyo so'nji foho'naopmno. Yo'mayo homo somo hi semo'n'ingkisoso hwotoho fi'fijoso oso hungkuno An'itu sekwoe simeho mo'mo ho'nasehumentiso somo hofiyo tifi fin'ingkamno. Kakoe hungkunomo haloho popijoso kako'nji ne'no nohumant'ikutnefoho.

²² An'ituye hungkuno losomo tifi'nohini fin'ingkamno. Hwe fihwo haloho upa'nonteso min'ingkayo'manji kako simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnn'wo'n'ingkiso hweho. ²³ Hwe fihwo kako An'ituye hungkunomo haloho ko upa'nonto haloho maposo'njo emoy'wo'n'ingkiso sohwo kako kakoe simanomo

timo honingkonyomo ko honingkononto u kako mohoningkonowo'ningkiso pa'nyo hweho. ²⁴ Kako kakoe simano kiho somo honingkononto mijo miyoma'nyo'njo yonto komo'no nowento kakoe simano kiho so'no iningo mofonto nje simano kiho ane hwo'nyoho lonto emoyowo'ningkisofoho. A'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yowo'ningkiso pa'nyo hweho. ²⁵ Anituye hungkuno honingkano wonyo mta'ni isihutofonemawo'ningkiso hweho. Hungkuno hiloso ito'nohinofoho. Hwe fihwo olo hungkuno hiloso hwapingo ne so'mo ne'no uhwonowo'ningkiso sohwo kako simeho wopingo umo'ningkahonngkuhwosi Anitu wopingo uloho'montonoho.

²⁶ A'amu fihwo ole syafisyososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ngko a'amu Jisasimo iningkayoso simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnnowo'ningkiso hweho. Oseso kakoe simeho hi'ntnnohinoso kako Sante uhwonyoso ne ane sikinjo hweho. Mango'nohino hweho. ²⁷ Anitu huno ole syafisyowo'ningkiso, a'amu simeho hi'ntnnono nehopi ntapowo'ningkiso sohwo ole yowo'ningkiso, sikumehomi somo wopingo mokosyohumayo hweho. Oso'nji apwojo sofamo tango u'manteso oso moya'mi sofamo kako wonyohofiyo ufo'mawo'ningkiso hweho. Nom'neso ole, yo'mayo hwahoponjo honingkano wonyo somo miningkayo'njo'manji nakwo honingkano wopingo'nohini somo ose yaso'manji nakwoe Mpohwo Anitu kako wopingo wonahonimontonoho.

2

Nakwo a'amu hopi'nonohino somo hitoho afa'nohino wonalofono.

¹ Nje a'amufo, sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais yo'mayo hwofilo'nnyo sohumo simeho hi'ntnnono uyowo'ningkohofu kuyoho. Sekwo olo yahino loso'no fisyafihupmno. A'amu fihwo yofe engo'njo sohumo wopingo ulohofikujo'no nom'ne sohwo ho'yango ane sohumo hohujo ikinj+mofikutoho. ² Hwe fihwo wokoso wopingo'nji manji'mofu yo'mayoso wonyoangkafo'njo oso hwo sekwoe tajo angomo noswahonngki hwe nom'ne hwapife wonyo imo'njo sohwo tifi swohoho. ³ Hwe simo'mjo wokoso wopingo'njo sohumo wopingo ulohofikuji ulantife, Tatohwo, ayomo. Olo ephumayo wopingo lopo fosyohumaho. I hwe tiffinjo hwapife wonyo'njo sohumo wonyo ulohofikuji ulantifeho, Kiko osopo waloho'monntaho. Hwahopo wohumamonntaho. Jije hunofoho. ⁴ Oso hwe sohwa'umo oso pa'nyo ulohopifijo so'no ole syofisyalokwofo. Hwe hamniyoho'njo sohwo yofe wopingo'njo hweho. Hwe hwapife wonyo'njo sohwo kako wonyo hweho. Oso huno wonyo peho'no uyowo'ningkohofu. Oso honingkano wopingo'maho.

⁵ Nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. A'amu yo'mayo ho'yango so'no umofonyo iyoso hofiko yo'mayo so'no Anitumo jomo ulifijo'manji hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso Anitu kako engo umokumontonoho. Anitu ole nto nalimentisofoho. A'amu ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalokunjoso nje ahwomomjo angoso hofiko'nefoho. Ose nalimentisofoho. ⁶ I oso'no sekwo soku, a'amu hamniyoho ane somo wonimango uyowo'ningkohofu kuyoho. A'amu hamniyoho engo'njosu yo'mayo tango sejawowo'ningkohofofoho. Hungkuno ito'no mihwajiyo ango sopono a'amu hamniyoho engo'njosu ipesemotawowo'ningkohofofoho. ⁷ Oso a'amu hiso hofiko Jisas Kilaisiye yofe so'no sifajo liwo'ningkohofofoho. Oso yofe wopingo Anitu kako Kilaisiye mehomi sokumo uyumentiso so'no sifajo liwo'ningkohofofoho.

⁸ Nakwoe Hwe Engo Anitu oso hwoe hungkuno a'amu mti'mokumentohofoso hungkuno ole, Sekwo simeho inowo'ningkohofu hopaso nom'ne a'amu somo uyimno. Sekwo oso hungkuno somo iningkafijo'manji sekwo honingkano wopingo uyantifeho. ⁹ I oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohumo wopingo ulohofikuji nom'ne sohwo ho'yango ane sohumo hohujo ikinjaofikuji sekwo honingkano wonyomo ufitne kuyoho. Anitu selonefo, Sekwo nje hungkunomo

hwotoho fewo'n'ngkohoho kuyoho. ¹⁰ Hwe fihwo Anituye hon'ngkano hungkuno hopi'nonohinomo ko in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako hungkuno kenga'nohino somo min'ngkayo'njo'manji osohumo Anitu ulonefo, Kiko hon'ngkano wonyomo nohumanji nje hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho fewo'n'ngkino hwosoho. ¹¹ Hwap'ngoso ole, osohwo a'mohufo iyo'eno nalimentiso sohwo nom'ne hungkuno nalimento, A'amumo nofonjasiyo'eno. Ose nalimentisofoho. I oso'no kiko a'mohufo ko miyo'njo sohwo si i nom'ne sohomo fonjahiso'manji kiko hon'ngkano wonyomo nohumanji Anituye hungkuno hopi'nonohino hwotoho nto hmmahno hwosoho. ¹² Nakwo Anituye hungkunomo min'ngkayo'njo'manji Anitu kako tohino wonejapmmontonoho. Anituye hungkuno hiloso in'ngkuhwasi'manji nakwo hon'ngkano wonyomo usikwojantanoho. Oso'no Anituye hungkuno so'no simo'mo syafisyohoji osopo yo'mayo hungkuno joso yo'mayo syoho iyoso ito'no fiyo. ¹³ Hwe fihwo nom'ne a'amu somo hitoho mulohofe'njo'manji Anitu oso hwe sohomo yo'mayo hungkuno ikwolofone sohonta kako hitoho mulofe'njo yonefoho. I oso'no hwe fihwo nom'ne somne'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso sohwo hungkuno ikwolofone sohonta Anitu kakine'no hitoho ulof'hwosi kako tohino muyo'njo yonefoho.

Hwe fihwo simoho hi'ntnnonohino uyo yahino wop'ngo ane sohwo kako poyo moi'wo imo'nyo weho.

¹⁴ Nje a'amu soku, hwe fihwo ole naloso, Ngko Anitumo simoho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohefoho. Ose naloso sohwo i kako nom'ne a'amu somne'no wop'ngo mulohofe'njo yoso sohwo kakoe simoho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Kako Anituye a'amu ne hwo'maho. ¹⁵ A'amu fehohnjo Anitumo simoho hi'ntnnono uyoso i hof'iko hwap'ife wosopayo'no umofonyo iyo'manji ¹⁶ sekwo yo'mayoso a'amu homo somo muyo'njo yont'ifi ul'wo'n'ngkohofi, Anitu kako wosemokosyohumano. Sekwo hokunonji simoho wop'ngo wasemo'n'imontonoho. Anitu kako wosopayo'nji hwap'ife tohohmtnno semokiyo'ne wosejapono. Noho fiwan'imno. Ose ulont'ifi hof'ikoe a'apahomo mufo'mayo'njo yont'ifi oso yahinoso ne'njo'maho. ¹⁷ Simoho hi'ntnnono inyo hi olenoho. A'amu fihwo siki humahwosi yahino wop'ngoso miyo'manji kakoefoho.

¹⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. A'amufe hon'ngkanomne'no mosyafisiyo'njo yont'ifi ole hnnalokwofo, Nakwo Anitumo simoho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso yahinoso hoponoho. Hon'ngkano wop'ngo somne'no huno mosyafisiyo'njo uyano. O'o, simoho hi'ntnnonohino uyoso hoponoho. Ose losyofisyalokwofo. I a'amu fihwo kako Anitumo simoho hi'ntnnono uyonto kako nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo yonto hon'ngkano wop'ngomo min'ngkayo'njo yonto oso hwe sohwo ne'njotaho. O'o, kakoe hon'ngkanomo uhwonontani huno ole nayohoho. Simoho hi'ntnnonohino neso ane hweho. I simoho hi'ntnnonohino uyo yahino ne so'no ngko woloset'hwamne'no yohono. Nom'ne ngko hitoho ntofahon'ngki hon'ngkano wop'ngo'nohino iwo'n'ngkohe sohwo'n'imo nohonont'ifi huno ole seyohoho. Kakoe simoho hi'ntnnonohino uyoso ne'njo hweho. ¹⁹ Ole lolalokwofo. Anitu kenga'nohino sohwo humaho. Oso hungkuno somo simoho hi'ntnnono luyalokwofo. Ose'manji wop'ngofoho. I towahunu wonyoso oso hungkuno somo simoho hi'ntnnono uyont'ifi yomo yomo yont'ifi iyoho unalofoho. ²⁰ Sekwo huno ane kuyoho. Sekwo Anitumo simoho hi'ntnnono uyo'nohino'manji i nom'ne somo wop'ngo mulohofe'njo ifijoso sekwoe simoho hi'ntnnonohino uyoso ne ane kuyoho.

²¹ Hohonta neyakwo Apiloham sohwo Anituye hungkunomo haloho upento kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Apiloham ose yahon'ngki Anitu nuhwononto ul'mento, Apiloham wop'ngo hwosoho. Nje hungkunomo haloho nipewo'n'ngkino hwosoho. ²² Sekwo huno ito'no fi'syaf'ihupmno. Apiloham kako Anitumo simoho hi'ntnnono uyo'nohino'maho.

O'ò, kako Anítumo símeho hi'ntnnono uyonto Anítuye hungkunomo haloho po'mojo hweho. U Apíloham kako símeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji haloho maposo'njo yonto símeho hi'ntnnono uyo so'nji hopo'maho. O'ò, haloho pe so'nji nem'nohinoso hoponoho. ²³ Oso'no Anítuye hungkuno a'amu mtí'mokumentohofoso ne imo'nímentisofoho. Hungkuno ole,

Apíloham Anítumo símeho hi'ntnnono uyoso'no Anítu nuhwononto Apíloham honíngkano wonyo anehwo uhwononto ulímento, Nje a'amu hwosoho.

Ose mtí'mokumentohofofoho. Hwapíngoso Apíloham kakoe hwomu Aisak Anítumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Oso'no Apílohamne'no nje a'amu hweho límentisofoho. ²⁴ Sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako nom'ne somo wopíngo ulohofó so'manji Anítu nuhwononto ulíwo'níngki, Hwe wopíngo hweho. I hwe nom'nehwo Anítumo símeho hi'ntnnono uyo'manji nom'ne somo hitoho mulofe'njo sohumne'no hwe wopíngo hweho majofoho.

²⁵ U a'mu nom'ne Leahap kako ape hwa'ntefoho. Kako a'amu sohwamo hitoho ulofa-honíngki kako a'amu huhwo sohwamo ufo'ma'mentisofoho. Jousyíwa a'amu tomi'no hwaho Kenan sopo uhwojahoníngki Leahap kako a'amu huhwo sohwamo ito'no umokosyohumanto kako nom'ne honíngkanomo asomo uhwojahoníngki mango sohwa motípíhwonímentohofofoho. Oso yahino Leahap imentiso so'no Anítu uhwononto ulímento, Leahap kako ape wonyo honíngkano ane pa'nyiyoho. ²⁶ Sekwo huno waseyono. A'amu kakoe huyo'mango hi'njo sohwo songo humaho. I a'amu nom'nehwo kakoe huyo'mango nto ulíko'mahwoso'no kako poyo wape'nímontonoho. Oso pa'nyoso a'amu Anítumo símeho hi'ntnnono uyoso a'amu nom'ne somo hitoho mulofe'njo'manji kakoe símeho hi'ntnnonohinoso ne ane hweho. Poyo pe'nnyo hweho.

3

Kíko jije hungkunomo nto'no mokosyohumunyo'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amufó, hungkuno a'amu somo lutíhwayo'ne syohoso sekwo a'amu pí'níngoso monalíkutoho. Hwapíngoso a'amu Anítuye hungkuno lutíhwayo syoho'njo hn'nwi nakwo olo hungkuno homo somo ito'no miníngkayo'njo ní'manji tohino engo nomanefoho. I oso tohino hiloso nom'nefe tohino somo uyakolofo'nefoho.

² Nakwo hopi'nonohino hn'nwi omomo yahino yíwo'níngkuhwonefoho. I hwe fihwo kako hungkuno wonyo níhu'no majo'njo sohwo kako hwe wopíngo ne hweho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe melanyo ito'no mokosyohumayo sohwo yo'mayo wonyo kakoe a'apaho uyímo líhwosi ko yososo kako miyonehoho. ³ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo yahufe ahome nano intofíwo'níngkuhwonefoho. Hwapíngoso nakwoe honíngkanomo ito'no neníngkayo'nefoho. Oso'no oso nano we'e so'nji nakwo honíngkano yo'mayo yo'mayo somo ipemotawowo'níngkuhwonefoho. ⁴ U nom'ne, sekwo kale engo so'no huno seyohoho. Kako honíngkanomo kunto'no wento a'amu nokilonjipente sohwo kako aho míhwajiyo we'e somo honíngkano nom'nemo wamo lonto aho míhwojahoníngki kale engo sohwo oso honíngkano somo tífi iníngkawowo'níngkisofoho. ⁵ Oso pa'nyoso a'amufe melanyoso we'e ne sohwo hungkuno wonyo loso'manji yo'mayo wonyo umokumontonoho.

Sekwo huno seyohoho. Tí'melanyo we'e sohwo kako iyoswo we'e so'mo sijonto engo ihmnono iyo hopi'nonohino somo toho naofíwo'níngkisofoho. ⁶ Nakwoe melanyo oso tí'melanyo pa'nyofoho. Nakwo huno wonyo syofísyontani yo'mayo síme homo mta'ni melanyo sohwo lonteso a'apaho wonyo imokuwo'níngkohoho. Melanyo sohwo hungkuno wonyo lonteso símeho toho hopa nonto honíngkano wonyo imokuwo'níngkiso hweho. Olo hungkuno wonyoso tíkano mta'angofoho. ⁷ A'amu hn'nwi nakwo yo'mayo tongo, yíhufo, homa, mijomjo so'nji nakwo hofíkoehuno somo

hwotoho fehoníngkuhwoni hofíko enjwa'mo humawo'níngkohofofoho. Oso pa'nyoso olohonta a'amu ifitnehoho. ⁸ I oso'no hwe fihwo kako kakoe melanyomo hwotoho mafenehoho. O'o, yo'mayo huno wonyoso símeho mta'angoso melanyo sohwo wonyo hungkuno líwo'níngkisofoho. Melanyo sohwo iku'nantíngo wonyo a'amumo fonjasiyo'ne pa'nyo hweho. ⁹ Nakwoe melanyo so'nji nakwo Hwe Engo Anítu sohomo isamoyoka ulíwo'níngkuhwonefoho. I oso melanyo hiso'nji nakwo a'amu nom'neso Anítu pa'nyo mtí'mokumentiso somo sitofo ulíwo'níngkuhwone'nwoho. ¹⁰ Nakwoe mango mta'ni Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu nom'ne somo sitofo ujo so'nji swapíwo'níngkisofoho. Nje a'amufo oso yahinoso wopíngo'maho. ¹¹ Mijo me'wampe'njo so'nji mijo iyoho'njo so'nji afamo lolífweho. O'o, awonoho. ¹² Nje a'amufo, iyo fisayo somo ikwonjayo unto'nawo'montolaho. Iyo solongkoyo somo físayo unto'nawo'montolaho. Oso pa'nyoso mijo iyoho'njo lífweso sopo nta'ni nakwo mijo me'wampe'njo mífonanehwono. I ose'manji nakwoe mango mta'ni nakwo Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu somo sitofo ujo so'nji molanehwono.

Huno wopíngoso Anítu mta'angofoho.

¹³ Hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako huno wopíngo notípemanto yo'mayoso huno uyíwo'níngkisohwolaho. Kako humaso'manji kako honíngkano wopíngo'nohini yíhwosi a'amu nom'ne somne'no wopíngo'nohini uloho'montonoho. Oseso yo'mayo wopíngo yososo'no kako kakoe yofe moho'no ma'nyo'njo yoso'manji kako huno'njo ne hweho. ¹⁴ I jíje símeho mo'mo a'amu nom'ne sohumne'no wonyo mnawe'manji u nom'ne a'amumo hwotoho fenji jíje yofe ho'nomo'nalokuno, ose'manji ole syafísyohotoho. Ngko huno'njo hwo'nyoho. Anítuye hungkunomo iníngkwalokweno. Ose syafísyonji kíko hwasyo hungkuno hnnalokuno. ¹⁵ Oso hunoso Anítu mta'ango'maho. O'o, hwahoponta'angofoho. Seten oso hunoso kijapmmasofoho. ¹⁶ A'amu fihwo oso huno syafísyíwo'níngkisoso símeho mo'mo nom'ne sohumne'no wonyo mnawojoso kako kakoe yofe ho'noma'níwo'níngkiso sohwo kako yoka lonteso yo'mayo wonyo yíwo'níngkiso hweho. ¹⁷ I Anítu kakoe huno wopíngoso nejaposom'nanji nakwo huno wonyo ane wopíngo'nohini wosyofísyantanoho. I nakwo nom'ne a'amu sohwani ikujoho mafongki'nyo'manji símeho pompenjiyo'njo wohumantanoho. Nom'ne a'amufe hungkunomo haloho wopeentanoho. Nom'ne a'amu somne'no hitoho nalofíhwoso'no hofíkimo ufo'mantanoho. U nakwo Anítuye huno wopíngo hí'njoní'manji nakwo a'amu hopi'nonohino somo wopíngo'nohini ulohofíwo'níngkuhwone'nwoho. Mango'nohino líwo'níngkuhwone'ní'maho. O'o, ne'njo'nohini líwo'níngkuhwone'nwoho. ¹⁸ A'amu símeho pompenjiyo'njo hn'nwi nom'ne so'nji símeho afa inontani nakwoe yahinoso wopuyo pa'nyofoho. Wopuyo hiso hulasoso wopuyo engo me'wampe'njo umo'nímontonoho. Oso pa'nyoso nakwoe honíngkano wopíngo'nohini imo'nonefoho.

4

A'amu hwahoponjo yahinomo iníngkawowo'níngkiso sohwo Anítuye mango hweho.

¹ Yo'mayo yoka so'nji ikujoho so'nji peho emawo'níngkisoto. Yo'mayo so'no símeho fefoyo semo'nonto huno wopíngoso ehilofahoníngki símeho fefoyoso ifeehu'mokasi lohofonto yoka'nji ikujoho'nji emawo'níngkisofoho. ² Yo'mayo so'no hí semo'níngkahoníngki oso hiso'no mayoso hopo'maho. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjosyantífe'no yíwo'níngkohofofoho. Nom'ne a'amufe yo'mayoso uhwonontífi womano lontífi i oso'no mayo honíngkanoso píku'nnyo so'no sekwo yoka hnnontífi ikujoho fongki'níwo'níngkohofu kuyoho. Sekwo Anítumo yo'mayo so'no jomo mujo'njo yontífeso momaso'njo yíwo'níngkohofu kuyoho. ³ I oso hí semo'níngkiso so'no Anítumo jomo ulífiyo'manji kako mosejaponehoho. Hwapíngoso

sekwoe huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi a'apahomnohini syafisiwo'nontifi jomo ulahon'ngkofi mosejap'wo'n'ngkisofoho. ⁴ Sekwo olo pa'nyo kuyoho. Ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'n'ngkisiyoho. Sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'no umo'n'ngkiso'manji kako Anituye mangohwo nto i'mofapohoho. Sekwo Anituye mehomi soku sekwo hwahoponjo yahino so'no hi semo'nososo sekwo ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'n'ngkisiyo pa'nyo kuyoho. ⁵ Anituye hungkuno ole naliso, Anitu kako nakumo namt'mokumentiso sohonta kako nakwoe huyo'mango nejapmmentisofoho. Nakwoe huyo'mango hiloso yo'mayo wonyo hwahoponjo somne'no umo'n'wo'n'ngkiso hweho. Oso hungkunoso siki mt'i'mokumentohoho so'no losyofisyalokwofo.

⁶ I oso'no oso simeho fefoyo yo'mayoso nelohofahon'ngki Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo somo uyakolofonto wonyohofiyi nefe'mawo'n'ngkiso hweho. Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa nom'nepo ole naliso, A'amu yokumpohn'nyo imo'nontifi hahn'nyo iwo'n'ngkohoho somne'no Anitu kako ngkilaho liwo'n'ngkisofoho. I a'amu hwahopo pawowo'n'ngkohoho somo Anitu wonyohofiyi ufo'ma'mtonoho. ⁷ Oso'no sekwo Anituye hungkuno haloho popmno. Kakoe hungkunomne'no enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo Setenimo hwotoho fifijoso kako hiyaso wale'mo'mtonoho. ⁸ Sekwo Anitu kakine'nohini wosyofisyano lifijo'manji kako sekumne'nohini wosyasyefisyono. Sekwo hon'ngkano wonyo'njo sohwaso oso wonyo hiso nihu'nahone foho'naopmno. A'amu hofikoe aho kiho'njo hon'ngkonontifi mijo yatiku'nontifeso kiho'maso imo'n'wo'n'ngkiso hopaso sekwoe simehoso wasemo'nono. Sekwo simeho hufa'u'njo soku sekwo Anitumo jomo ulimno. Sekwoe wonyo wae weesemo'montonoho. ⁹ Sekwoe hon'ngkano wonyomne'no hi tango seyihwoso'no humotaha filimno. Sekwo hon'ngkano wonyo'njo tikafalo jalokwofo soku sekwo humotaha filimno. Sekwoe hon'ngkano wonyo so'no simeho wop'ngonjo soku hi tango waseyono. ¹⁰ Sekwo Mpohumo ole ulimno. Ngko wop'ngonjo ane hwo'nyoho. Kiko monifo'mayo'manji ngko nihu'nahone hwo'nyoho. Ose ulifijo so'no Anitu sekwoe simeho anga'nohino sehon'ngkuhwosi kako sekwoe yofe woho'noma'mtonoho.

Nom'ne a'amu somne'no sitofo nulohotoho.

¹¹ Nje a'amufo, Anituye hungkuno ole nalohi, sekwo nom'ne somne'no sitofo wonyo hungkuno'nji nohnyo'eno. I oso'no a'amu fihwo sitofo uloso sohwo kako Anituye hon'ngkanimne'no sitofo lalofoho. Sekwo Anituye hon'ngkanomne'no hungkuno wonyo lifijo'manji sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fifijoso Anituye hungkunomo ito'no wom'hwajantife'no yalokwofo. ¹² Hon'ngkano hungkuno hwap'ngoso Anitu kenga'nohino hweho. Kako'nohini a'amufe hungkunomo ito'no ihumajiyo hweho. Kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho peso somo asomo utimayo'ne hweho. U kako'nohini kakoe hungkunomo a'amu haloho maposo'njo somo tikanomo mihwajone hweho. Oso'no sekwo nom'ne somne'no sitofo ujo soku hofikoe hon'ngkanomo ito'no mihwajiyo ku'maho. Nehopi, sekwo hopo'maho.

Nakwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwaloho.

¹³ Sekwo ole hnniwo'n'ngkohoho, olohontalikeno mo'n'ngkalikeno nakwo anga'no nom'nepo nuhwasi soswo anga'no neyakolofihwoso'no syoho yihwasi hamniyoho engo wotipemantanoho. Ose hnniwo'n'ngkohoho soku haloho upa'nimno. ¹⁴ Sekwo mo'n'ngka i'mofapone so'no huno maseyohoyohoho. Nakwo olo hwaho lopo humalohwoneso tikayo pa'nyo'nwoho. Tikayo hiloso nosyonteso moi'wo komo'no imo'n'ngkiso pa'nyo'nwoho. Nakwo olo hwaho lopo sikuno pi'n'ngonjo mohumulohwono. Oso'no nakwo yo'mayo so'no uyano molanehwono. ¹⁵ O'o,

ole wolano. Nakwoe Hwe Engo sohomo ole umo'noso'manji nakwo nohumehwasi yo'mayo syohoso uyantanoho. Ose wolano. ¹⁶ I olohonta sekwoe yokumpohn'nyo so'no ho'noma'nontifi yo'mayo syoho iyo so'no nakwo hoponoho lalokwofo. Ose syafisyikutoho. Oso yokumpohn'nyo yahino imo'nyoso wonyofoho. O'o, ole fisyafihupmno. Yo'mayo nakwoe Hwe Engo sohomo umo'nososo oso'nohino uyano. ¹⁷ Oso'no hwe fihwo kako honingkano wopingo so'no huno uyo'manji oso honingkano hiso miyo'manji kako wonyo iwo'ningkiso hweho.

5

A'amu hamniyoho engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁻⁶ Sekwo a'amu hamniyoho engo'njo soku nje hungkunomo haloho upa'nimno. Sikuno mofonepo moi'wo umo'nimonte'no yalofoho. Oso'no sekwo hamniyoho engo peho'no hu'mesyalokwofo. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo ho'yango wokoso hwapife nomantifi sekwoe a'apahomne so'no syafisyontifi simeho wopingo'njo humawo'ningkohoho kuyoho. Yahino olo so'no fisyafihupmno. Nakwo yahu fihumo wosopayo engo uyontaneso engo imo'ningkahonngki nakwo fonjasyontane noniwo'ningkuhwone'nwoho. Oso pa'nyo sekwo wopayo engo nontifeso yahu pa'nyo afofo'njo imo'ningkahonngkofi we'enepe sekwoe sikuno sekumo fonjasesiyo'neso mofonepo nto imo'nimaho. Sekwo a'amu wonyo honingkano ane somo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotapontifi hofikine'no fonjasiyo'ne hungkuno ho'nasyiwo'ningkohofoho. Hofikoe hungkuno ane'njo nohumentanngkofi fonjahumentohofoho.

Upa'nimno. Sekwoe syoho selohofiyoso syoho tohohmtno'njo yahonngkofi hofikoe hamniyoho fehohnjoso sekwo muyo'njo mokosyohumentanngkofi syoho selohofiyoso sohwafe humotahoso ho'ningkahonngki nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo ahwomomjo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako nto upa'ningkohoho. Oso hiso'no yo'mayo tango se'maso so'no sekwo huno syafisyikuji joho likuji humotaho filimno. Sekwoe ho'yango hopi'nonohinoso wonyo umo'nimonte'no yohoho. Hwapife somo wo'nafiyo'nji mote'nji wonao'montonoho. Sekwo a'amu nom'ne somo mufo'mayo so'no hamniyoho yo'mayo hu'meesyiwo'ningkohofoso wonyo umo'nimontonoho. Sekwo hamniyoho engo so'no simeho semo'nyoso oso huno sohwo sekwoe a'apahomo toho hopa ni'hu'nahone wonyo wonasemo'mtonoho.

Hwe Engo asomo pone so'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano.

⁷ Oseso nje a'amufu, sekwo hofiyoso fohontohumanno. Sekwo huno seyohoho. Syoho kakwo'yohwo sohwo wopayo wopingo imo'nyo so'no hontohumaho. Ifoyo syonto mofehi'nyo lonteso kako wopayo'no hofiyoso uhwontohumawo'ningkisofoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo Hwe Engo asomo peso'no hofiyoso fohontohumanno. Kakoe sikuno mofoneponoho. Oso'no sekwoe simeho fisosofitofisyohumunimno.

⁹ Nje a'amufu, Sekwo yoka'nji sitofo'nji hnnyo'eno. Anitu sekumo hungkuno ito'no mesehwajonohoho. Nakwoe Hwe Engo nopihwosi kakoe sikuno hungkuno ikwolofone'no we'enepe umo'nimonte'no yohoho. ¹⁰ Nje a'amufu, Hwe Engo sohwoe hungkuno kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amu limotofo sohwa'ne'no fisyafihupmno. Yo'mayo tango hofikimo u'mahonngki Hwe Engo hofikimo utimayo'ne hofiyoso hontohumamotofoho. Oso pa'nyo sekwo hofiyoso fohontohumanno. ¹¹ Ole liwo'ningkuhwoni, Anituye a'amu tohino mantifeso yokumpohn'nyo lohofontifi simeho wopingo'njofoho. Ose liwo'ningkuhwonefoho. Sekwo Joup oso humne'no nto upa'nimentohofoho. Kako tango mikunimposo notipemanto Anitumne'no yokumpohn'nyo loho'mentiso hweho. Tifi Anitu kako Joupimo wonyoangkafo

uloho'mentiso so'no sekwo huno moi'wonoho. Oseso Anitu kako a'amu so'nyumo hitoho engo ulofahon'ingki simeho wop'ingo m'ikun'imposo nejap'wo'n'ingkiso hweho.

Nakwo hufa'u s'ihunehwamne'no lohono eso nol'ihwaloho.

¹² Nje a'amufu, olo hungkuno tango'njo upa'n'imno. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nehopi Anitumne'no lohono eso nol'ikutoho. O'o, sekwo hungkuno nehopi'nohino lifijo so'no nom'ne hungkuno peho'neto. Oso'no sekwo eno ul'ikuji eno'nohino eso hoponoho. Sekwo awonoho ul'ikuji awonoho eso nehopi'nohino ul'imno. Sekwo Nehopi Anitumne'no lohono eso hwasyo ose lifijoso Anitu kako tohino sejapoloho.

Anituye a'amu ne sohwo a'amu mnokino'njo somne'no Mpohumo jomo ulososo wop'ingo umokumontonoho.

¹³ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo tango u'maso'manji kako Mpohumo jomo ulono. Nom'nehwo simeho wop'ingo'njo humaso'manji kako Anitumo isamoyoka ul'ihwosi Anituye yofe ho'nomayo'ne ta walono. ¹⁴ A'amu mnokino'njohwo humaso'manji kako hwe engo a'amu Anituye simeho a'amu somo mokosyohumayo somne'no joho ulono. Hof'iko nop'ikuji hwone mijo ahopo ehas'ikuji a'apahopo aho ulonjimokukuji Hwe Engo Jisas sohomo wop'ingo umokinyo'ne jomo ul'ife. ¹⁵ A'amu hiso Hwe Engo sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uy'wo'n'ingkohofomanji Hwe Engo sohomo jomo ul'ihwoso'no oso Hwe Engo kako mnokino'njo sohomo wop'ingo umokumontonoho. A'amu mnokino'njo sohwo hon'ingkanu wonyo'njo'manji Anitu wonyo homo somo wae wee'montonoho. ¹⁶ Sekwo hon'ingkanu wonyo imalofomanji sen'ingkwa'wehwosamo yoloho ul'imno. Sekwo sen'ingkwa'wehwosanjinne'no Hwe Engo sohomo jomo ul'ifijo so'no kako nosefo'mahwosi wop'ingo wosemukumontonoho. A'amu hon'ingkanu wonyo ane simeho anga'nohino'njo sohwo kako Hwe Engo sohomo jomo ulosomanji Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo ufo'ma'mntonoho. ¹⁷ Ilaija Anituye hungkuno limojo sohwo kako nakwo pa'nyo humamojo hweho. Kako simeho anga'nohino'njo nohumanto Mpohumo ifoyo masiyo'ne jomo ulahon'ingki soswo hufa'u s'ihune nom'ne hwasyopo uyakolofontan'ingki ifoyo mahu'mmojofoho. ¹⁸ Oso hohosohonta Mpohumo ifoyo siyo'ne apa'no jomo ulahon'ingki ifoyo syahon'ingki yo'mayo nonyo wosopayo apa'no foka'mentisofoho.

A'amu Anituye hon'ingkanomo hwosopeefososo nakwo asomo ut'itmano.

¹⁹ Nje a'amufu, hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Anituye hungkuno ne somo ul'iko'manto hon'ingkanu wonyomo apa'no in'ingkaweso'manji nom'ne sohwo oso a'amu huhwo sohomo hon'ingkanu wop'ingomo asomo ipemotasoso so'no ole so'no huno f'isyaf'isyo. ²⁰ A'amu fihwo kako nom'nehwo hon'ingkanu wop'ingomo asomo ipemotaso so'manji kako oso hwe wonyo sohwoe huyo'mangoso t'ikano mta'ni iwosipema'masofoho. Anitu kako hwe wonyo sohwoe wonyo hon'ingkanu somo wae wee'montonoho. Hungkuno osohopeho.

1 Pita

Olo Iyoswo Sɪmo'mjo loso Saimoun Pita Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo sɪmo'mjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Pita kakoe angɔ Mpetɪsaita humanto inanɪku syoho imojo hweho. Tifi kako Jisasiye inomokomoyo imo'nɪmentisofoho. Pita olo iyoswo hiloso a'amu Jisasi mo inɪngkunyoso hofikoe angopo uliko'mantifi hwaho engo Pountos, Ngkolesiya, Kapotousiya, Esiya, Mpitiniya, oso'mmeemne'no mti'mokumentisofoho. Hwapɪngo olo iyoswo mti'mokiyoso olenoho. Yo'mayo tango nihu'no toho pa'nyo oso a'amu homo somo uma'monto yahonɪngki Pita nakwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyɪhwasi Anɪtuye songo ne'no humayo so'no wohontohumano. Hofikimo Pita ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo Pitafe iyoswo ko hiloso Sailas umti'mokiyɪmentisotikeno. Sailas Pitafe Ngkɪlik hungkunoso ito'no mɪhwajonto mti'mokumentisotikeno. Olo iyoswo loso Pita angɔ Loum humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofɔ lɪhwasi tifi unɪngkohwano.

¹ Ngko Pita'ni Jisas Kɪlaisiye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Anɪtu sehwsopo'mentiso soku sekwo sekwoe pone hwapɪngo sopo nuliko'mantifi hwaho Pountosɪ'nji Ngkolesiya'nji Kapotousiya'nji Esiya'nji Mpitiniya osopmmeemne'no humpo'mentohoho sokune'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. ² Anɪtu kako sekune'no huno syasyefɪsyonto kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Oso'no sekwoe simeho mo'mo Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo kako syoho yalofoho. Osopo nohumanto kako Jisas Kɪlaisiye hungkunomo sekwo tifi nto'no inɪngkafitne so'no kako sekwoe honɪngkano wonyo somo wae yasemofone syoho iwo'nɪngkisofoho. Jisas Kɪlais kakoe honɪyo sekumne'no usɪhuma'mentiso so'no sekwoe wonyoso wae yaofahonɪngki sekwo a'amu songo pa'nyo kiho'maso kuyoho. Anɪtu sekune'no simeho wopɪngo umo'nyo so'nji kakoe hitoho engo so'nji sekumo engo weesemofono.

Nakwo songo ne'no humayo'neso ahwomomo nehontohumaho.

³ Anɪtu kako nakune'no hitoho engo ulofahonɪngki kakoe hwomu Jisas Kɪlais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne uhwatimentisofoho. Jisas nope'nɪngkahonɪngki Anɪtu kako apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo kakoe a'amu ne imo'nontani olohonta nakwoe yahino songo'nji humalohwone hn'nwi kako asomo netɪmayo'ne hontohumalohwono. Oso'no nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisiye kanɪngkwohwo Anɪtu osohumo isamoyoka ulɪhwasi kakoe yofe woho'nomano. ⁴ Yo'mayo wopɪngo nakwo Anɪtuye a'amu ne hn'nwi maneso Anɪtu kako ahwomomo ho'nahumentisoso weho. Oso yo'mayo wopɪngo ahwomomjo wojo hiso wonyo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentɪhwonefoho. Anɪtu kako oso hiso nto'no esyohumanto nakune'no ahwomomo motohontonemokosyohumaho. ⁵ Sekwo Anɪtumne'no huno ne'no syafɪsyontifi simeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪngkohoho so'no Anɪtu kakoe yokumpohn'nyo'nji hofiyo semokosyohumentanɪngkuhwosi sekwo yo'mayo wopɪngoso womantifeho. Sɪkuno moi'wo imo'noso sohonta Jisas nakumo asomo netɪmayo'ne poso sohonta yo'mayo wopɪngo nakumne'no nto'no esyohumasoso utɪhwa'nyopo i'mofapɪhwoso'no uhwonantanoho.

⁶ Sekwo Anitu yo'mayo wopingo sejapone so'no huno syafisyikui simonyo fiyimno. I oso'no olohonta yo'mayo tango se'mayo so'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. O'o, yo'mayo wopingo sekwo tifi no'mo mapitne so'no sekwo huno syafisyikui simeho wopingo'nji fosyohumamno. ⁷ Anitu kako ole syofisyalofoho. Yo'mayo tango u'.masoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso yokumpohn'nyo uto'monnoho. Anitu kako ose syofisyalofoho. Oso pa'nyoso a'amu ahwomo yokino mti'mokuwo'n'ngkohoho sohwa hofiko ahwomo yokinoso toho engo sopo iloho yontifi yo'mayo hintalinyoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki ahwomo yokino ne'nohinoso lifawowo'n'ngkisofoho. Oso ahwomo yokinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyalokwofo somo muyakolofoneho. O'o, oso ahwomo yokinoso wonyo imo'n'ngkuhwoso'no sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'no nowentihwonefoho. Yo'mayo tango se'masoso sekwoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwoso'no ne'no nowentihwonefoho. Oseso Jisas Kilais utihwa'nyopo pihwoso'no sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no sekwoe yofe engo nomafikuji Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji nomafikuji ne'no nohuman-tokutnefoho. ⁸ Sekwo Kilaisimo muhwonyo'njo ko yontifi kakine'no sekwo simeho umentohofofoho. I olohonta sekwo kakimo muhwonyo'njo yontifi kakine'no huno ne'no syafisyontifi simonyo yalokwofo. Oso simonyo iyo hiso yo'mayo hwahoponjo somne'no simonyo iwo'n'ngkohoho somo hwofilo'nnyofoho. U a'amu hofiko oso simonyo iyo homo somne'no huno muyoso hofikoe huno nto'no ehohosasiyo'neso nakwo pipi ufo'manehwono. O'o, awonoho. ⁹ I hwapingoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako nakwoe huyomangoso songo imokalofoho. Huyomango songo hiso Anitu'nji ne'no humayo'nefoho.

¹⁰ Oso wopingo Anitu nelohofalokunjo so'no hohonta a'amu Anitu hungkuno uya-hon'ngki limotofo sohwa hofiko hungkuno hiso ifalifaliyo mti'mokontifi hwapingo ne so'no wejokwojosyano lontifi syoho engo ko imentohofoso hofiko hwapingo ne so'no huno mosyafihu'mmentohofofoho. ¹¹ Kilaisiye Towahuno osohwo kako hofikoe simeho mom'mo nohumanto hofikimo ulimento, Tifi no'mo Kilais kako tohino kengo kengo mahwosi kako yofe engo manefoho. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno homo somo peho peho imo'noneto. ¹² Oseso Anitu hofikimo utihwamento, Ngko olo hungkuno selalokwe loso sekwoe sikuno lomne'no moselalokuyohono. O'o, a'amu tifi imo'n'fijo osomne'no lalokweno. Ose lutihwamentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofiko olo hungkuno loso sekune'no mti'mokumentohofofoho. Oseso olohonta a'amu Anituye hungkuno wopingo selimentohofoso oso hungkuno hiso selimentohofofoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo ahwomo mta'ni uhwojahon'ngki oso Towahuno huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso oso a'amu somo uyahon'ngki hofiko oso hungkuno hiso selimentohofofoho. I a'amu ahwomomjoso hofiko Anituye hungkuno hwapingo ne so'no wotipemantifi'no yalokwofo. Neso hofiko huno muyofoho.

Nakwo kiho'maso'nji humayo'ne Anitu nakumo joho nelalofoho.

¹³ Oseso sekwo sekwoe hunoso nto'no ikwesyafisyikui nto'no fohontohumamno. Yo'mayo yahino wonyoso ikutoho. O'o, sekwo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo pihwosi kako sekumo yo'mayo wopingoso sejapone so'no huno syafisyikui nto'no fesyohumamno. ¹⁴ Hohonta sekwo Anitumne'no huno ito'no maseyo sohonta sekwoe simehoso kako wonyo umo lonte osomo sekwo in'ngkamotofofoho. I oso hiso apa'no ikutoho. O'o, sekwo Anituye mehomi soku, sekwo kakoe hungkunomnohini fin'ngkamno. ¹⁵ Anitu kako kakoe mehomi imo'nyo'ne sehwasopo'mentiso sohwo kako wonyo ane humaso so'no sekwo hoku Anitu pa'nyo hon'ngkano wonyo'maso hmmo'n'imno. Oso'no nakwo yo'mayo iwo'n'ngkuhwoneso hon'ngkano wonyo'maso

uyano. ¹⁶ Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa hofiko ole mti'mokumentohofi, Anitu nalimento, Ngko honingkano wonyo ane hwo'nyoho. Oso'no sekwo hoku honingkano wonyo ane fosyohumamno. Ose mti'mokumentohofoho.

Anitu kakoe Hwomu Jisas Kilais olo hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako nakumo mpe enemayo'ne kakoe honiyo usihumanto pe'nimentisofoho.

¹⁷ Sekwo Anitumo jomo ulantifi, sekwo ole uliwo'n'ngkohofi, Mpohwo. I ose ko ulontifeso ole so'no fisiyafihupmno. Nan'ngkwohwo huhwo sohwo kako a'amufe yofe engo somne'no mosyafisiyo'njo iwo'n'ngkisofoho. O'o, kako a'amu anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no kako yano ilofiwo'n'ngkiso hweho. Oso'no sekwo Anituye mehomi olo hwaho lopo humalofu soku olo hwaho loso sekwoe hwapingopo'maho. O'o, kihn'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwapingo neso ahwomomno. Oso'no sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji sekwoe yahino so'nji hano emoyo so'ntnno huno nto'no fisiyafihupmno. Anituye simehoso tango ifisyimofanoho likuji huno nto'no fisiyafihupmno. ¹⁸ Sekwo huno moi'wonoho. Hohonta sekwo sekwoe ajuyohwosafe yahino somo tipemantifi ne ane siki humamotofoho. I oso honingkano sokinjo homo somo humentan'ngkofi Anitu kako mpe esemanto isihutofosema'mentisofoho. Anitu kako sekumo mpe esemayoso yo'mayo hwaponjo hamniyoho wonyo imo'n'wo'n'ngkiso oso'nji mpe esema'mentiso'maho. ¹⁹ O'o, kako sekumo Kilaisiye honiyo oso'nji mpe esemanto isihutofosema'mentono. Oso honiyoso olo hwaho lophonjo hamniyoho hopi'nono mihu'mokin'ngkuhwoosi oso honiyo homo somo mpe iyoso hopo'maho. Oso hohosohonta a'amu hofikoe wonyomne'no yahu *sipsip* wonyoangkafo'nohini wonyo ane'njoso fonjokisahumotofoho. Oso pa'nyoso Kilais kako honingkano wonyo nihu'no ane sohwo kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentisofoho. ²⁰ Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta oso syoho homo somne'no Anitu kako Kilaisimo uhwasopo'mentisofoho. Kilais huhwo sohwo kako olohonta sikuno moi'wo umo'n'imonte somo sekumo wopingo selohofu'neso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²¹ Kilais kako sekumo nosefo'mahon'ngki sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Anitu kako Kilaisimo apa'no songo ulikafonto yofe engo uyimentiso so'no sekwo huno olo so'no seyohoho. Anitu kako sekumo apa'no songo woselika'montonoho. Oso'no sekwo oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyikuji simeho wopingo'nji fohontohumamno.

Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho ne'njo uyano.

²² Sekwo Anituye hungkuno ne somo in'ngkwalokwofo so'no sekwoe simeho wonyo ane pa'nyo imo'n'ngkohoho. Sekwo sekwoe yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo. Oso sekwo simeho ne'njo uyo hiso mango mta'nnohini likutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho ne'njo uyo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ²³ Sekwoe songo humayo yahinoso songofoho. Oso songo humalofu hiso sen'ngkwohwo'ya'u mta'ango'maho. O'o, Anitu engolopohamo songo humaso sohumta'angofoho. Nan'ngkwohwo ya'u siko nakumo songo humayo nejapiwo'n'ngkisiyoso moi'wo umo'n'imontonoho. Olo nom'ne songo humayo songo loso Anituye hungkuno ne mta'angofoho. Kilais Anituye hungkuno sohwo songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofu sohwa ole mti'mokumentohofi, Nakwo hwe moya'mi olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi hoja pa'nyo'nwoho. Yo'mayo yofe engo, ou, ho'yango engo mentaneso hoja pa'nyoso silifiyo lonto yofoho iwo'n'ngkisofoho.

25 I oso'no nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Ose limentohofofoho. Oso hungkuno wopingo hiso hofiko sekune'no selimentohofofoho.

2

Nakwoe Hwe Engo Jisas sohwo kako engkwosaho fompokumo miyo'njo ne'no wontnawo'n'ngkiso pa'nyo hweho.

¹ Sekwo yo'mayo yahino wonyoso foho'naopmno. Hwasyo hungkuno so'nji hungkuno mango'nohinojo so'nji foho'naopmno. A'amu ho'yango engo'njo somne'no simeho tohino semnyoso foho'naopmno. U nom'ne a'amu somne'no sitofo ujosofoho'naopmno. ² Nakwo huno nayohoho. Mehomi we'eso hofiko amno wonantifi humotaho'nohino liwo'n'ngkohofofoho. Oso pa'nyoso sekwo Anituye hungkuno ne somne'no humotaho filimno. Oso hungkuno hiso sekwoe huyo'mangomnefoho. Oso hungkuno amno pa'nyoso sikuno huhwo huhwi non'ngkuji yokumpohn'nyo nito'n'ngkuji Anitu'nji wopingo wohumantifeho. ³ Anitu kakoe yahino wopingo setihwamaso so'no sekwo in'ngkawentifi oso homo somne'no huno syafisyontifi oso yahino me'wampe'njofoho lalokwofo.

⁴ Sekwo Jisas Kilais songo ne'no humawo'n'ngkiso sohomo u'mapmno. Kako engkwosaho fompokumo miyo'njo engolopohamo ne'no wontnawowo'n'ngkiso pa'nyo hweho. A'amu hwahoponjoso hofiko oso engkwosahoso nakwolaho lontifi wae yao'mentohofofoho. I oso engkwosaho homo somo Anitu kako nohwosopento yofe engo mulimentisofoho. ⁵ Sekwo hoku ango yokino fompokumo miyo'njo ne'no wontnawowo'n'ngkiso pa'nyo soku Jisas Kilaisimo nu'mafikujo'no Jisas kakoe ango ne wasemokumontonoho. Oso ango homo somo kakoe Towahuno wohumamontonoho. Osopo sekwo kakoe syoho ulohofiyofo imo'n'ngkuji Anitumne'no yo'mayo syohoso ikujo'no Anituye simeho wopingo umokumno. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimne'no yo'mayo syoho yasoso'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁶ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa Jisasimne'no ole mtimokumentohofi,

Upa'nimno. Ngko ango yokino hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo itofomokosyohumayo'ne engkwosaho wopingo wonyoangkafo anga'nohino sohomo uhwosopo'mentohofoho.

I oso engkwosaho hiso ngko pone songo Saiyon sopo wonjahumentohofoho.

I a'amu hofiko oso engkwosaho wonjahumentohofosohomo hofiko simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko kakine'no wonimango munonehoho.

Ose mtimokumentohofofoho. ⁷ A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkohofosomo oso engkwosaho Kilais sohwo kako hofikimo hofiyofo ufo'ma'montonoho. I a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyo'njo somo kako mufo'manehoho. Ole mtimokumentohofi,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwon'ngkohofosohwa nakwolaho lontifi syoho iyo sohwa hofiko wae yao'mentohofolosolo

olohontajo engkwosaholosolo angomo sosofitofone hwapingo imo'n'ngkohoho.

Ose mtimokumentohofofoho. ⁸ I nom'nepo a'amu simeho hi'ntnnono muyo'njo somne'no hofiko ole mtimokumentohofi,

Oso engkwosaho ho'nao'mentohofosohomo a'amu hofiko entofomafikuji wopiwesyantifeho.

Ose mtimokumentohofofoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotohofewon'ngkohofosohofiko oso hungkuno homo somo entofomafikuji hofiko

wopɪwesyantɪfeho. Anɪtu kako oso yahino hiso i'mofapone so'no huno uyɪmentisoso ne imo'nementisofoho.

Nakwo hwe moya'mi Anɪtuye temtifo'nwoho.

⁹ Sekwo sokumo Anɪtu kakine'no sehwsopo'mentiso so'no sekwo kakoe a'amu ne imo'nɪmentohofoho. Sekwoe Hwe Engo nemokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo kuyoho. Oso'no Anɪtu kako sekumo honɪngkano wonyo ane imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Sekwo Anɪtuye a'amu ne sokumo kako sekumo wopɪngo selohofiwo'nɪngkiso so'no nom'ne a'amu somo filutɪhwamno. Ole nakumo naloho'mento, Sɪmo'mo sekwo sɪkwo'mjoho'mo nohumentanɪngkofi kako kakoe pomponaho wopɪngopo meshumajɪ'mentisofoho. ¹⁰ Sɪmo'mo sekwo a'amu sɪkinjo pa'nyo humamotofoho. I olohonta sekwo Anɪtuye temtifo neku humalofo. Hohonta Anɪtu kako sekune'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwo huno maseyo kuyoho. I olohonta kako sekumo wopɪngo seloho'mentiso so'no huno seyahonɪngki sekwo sɪmeho ne'njo uyalokwofo.

Nakwo Anɪtuye syoho ulohofiyo umo'nano.

¹¹ Nje a'amu soku sekwo olo hwaho lopo kihn'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwaho neso olopo mauyoho. Ahomomo weho. Oso'no ngko olo hungkunolo waselɪmonne'no yohono. Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji sekwoe yo'mayo wonyoso sɪmeho umo lonte so'ntnne'no hohujo fɪkinjaopmno. Oso yahino wonyo sohwo kako nakwoe huyo'mango nonto wonyo namokonoho lɪkuji hohujo fɪkinjaopmno. ¹² Sekwo a'amu Anɪtuye hungkunomo inɪngkawowo'nɪngkohoho soku sekwo a'amu Anɪtuye hungkunomo hwotoho fewo'nɪngkohoho so'nji ajwopo nohumafɪkuji sekwo honɪngkano wonyo ane hano nto'no fɪwanɪmno. Sekwo a'amu Anɪtuye honɪngkanomo inɪngkawowo'nɪngkohoho so'no hofɪko sekumo sitofo selɪwo'nɪngkohoho oso a'amuso hofɪko ikinjaofontɪfi sekwoe syoho wopɪngo somo sehonontɪfi oso sɪkuno Anɪtu kako hungkuno ikwolofone poso sohonta hofɪko Anɪtu kakoe yofe noho'nomapitnnefoho.

¹³ Sekwo Anɪtumne'no huno nto'no syafɪsyɪkuji'manji olo hwaho loponjo hwe engo yofe hwofilo'nnyo sohwo hwaho lopo sekumo semokosyohumawo'nɪngkiso sohwoe hungkunomo tɪfi finɪngkamno. Anɪtu kako sekumo hofɪkoe sɪfɪlaku'nyo'mo sehumajɪ'mentiso so'no sekwo kakoe hungkuno somo haloho popmno. ¹⁴ Oso hwe yofe engo hwofilo'nnyo huhwo sohwo nom'ne a'amu yofe engo'njo sohwo enjwa'mo humalofo. Oso huhwafe hungkunomo tɪfi finɪngkamno. Hwe yofe engo'njo sohwa hofɪko hofɪkoe syoho ulohofiyo sohwa hofɪko a'amufe yahino wonyo somne'no tohino uyo'ne uhwajɪkuji nom'ne a'amuso hofɪko hwe engo sohwoe hungkunomo haloho pewo'nɪngkohoho osohwafe yofeso woho'nomantɪfeho. ¹⁵ Anɪtu kako olo so'no umo'nɪngkohoho. Sekwoe yahino wopɪngo'nohɪni yahonɪngkuji a'amu hofɪko Anɪtuye syoho wopɪngo somne'no sitofo lɪwo'nɪngkohoho sofe huno wonyo syafɪsyɪwo'nɪngkohoho somo sekwoe yahino wopɪngoso hofɪkoe mangomo mampi'nyo umokumontonoho. ¹⁶ Sekwo oso honɪngkano hungkuno Mouses sejapmentiso somta'ni Anɪtu isɪhutofosema'mentisofoho. I oso'no sekwo honɪngkano wonyoso nɪhu'no mifitnnehoho. Sekwo ole lɪkutoho. Ngko Anɪtuye a'amu ne nto imo'nɪmaleno. Oso'no ngko honɪngkano wonyo i'meso tohino moma'mnehono. Ose lɪkutoho. O'o, sekwo oso yo'mayo hungkuno homo somo hohujo ikinjaofɪkuji sekwo Anɪtuye syoho oso'nohɪni ulohofɪyɪmno. ¹⁷ Sekwo nom'ne a'amufe yofeso monje isyɪkutoho. O'o, sekwo hofɪkoe yofeso foho'nomapmno. I Anɪtuye a'amu ne somne'no sɪmeho uyɪkuji hofɪkimo wopɪngo'nohɪni ulohopmno. Sekwo Anɪtuye hungkunomo haloho pekuji kakoe yofe foho'nomapmno. Hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo huhwoe yofeso foho'nomapmno.

Jisas Kɪlaisiye hwotohomo inɪmoko'nowehwasi tohino womano.

¹⁸ Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwo sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'nɪngkohoho sofe hungkunomo haloho popmno. Hofɪkoe hungkuno homo somo haloho pekuji hungkuno homo somo sekwo enjwa'mo fesyohumamno. Hwe engo wopɪngo selohofiwo'nɪngkohoho somnohin+'maho. O'o, hwe engo wonyo selohofiwo'nɪngkiso sohwoe hungkunomo enjwa'mo fesyohumamno.

¹⁹ Sekwo Anɪtune'no honɪngkano wopɪngo'nohini ikujo'no sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'nɪngkohofoso hofɪko tohino siki sejapɪkujo'no sekwo Anɪtumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofi'kujo'no Anɪtu kakoe sɪmeho wopɪngo umo'nɪmontonoho. ²⁰ Sekwo honɪngkano wonyo imofi'kujo'no hofɪko tohino sejapɪkujo'no sekwo tɪmo'nohini uhwontohumentanɪngkuji Anɪtu kako sekune'no hitoho mulofe'njo umontonoho. I oso'no sekwo honɪngkano wonyo ane wopɪngo'nohini yontanɪngkuji hofɪko sekumo tohino siki sejapɪkujo'no sekwo tɪmo'nohini uhwontohumentanɪngkuji Anɪtu kako sekumo wopɪngo waseloho'montonoho. ²¹ Hwapɪngoso oso tohino siki mayo yahino homo somo inɪngkayo'ne Anɪtu kako sehwasopo'mentisofoho. Kɪlais kako sekwoe wonyomne'no tohino ma'mentiso sohonta kako tohino siki mayo'ne yahinoso hofiyo'no setɪhwamentisofoho. Kakoe hwotohomo finɪngkamno. ²² Jisas kako honɪngkano wonyoso nɪhu'no mimmentisofoho. Kakoe mango mta'ni hwasyo hungkunoso maho'nɪmmentisofoho. ²³ Hofɪko kakimo sɪfajo ko ulahonɪngkofi kako hofɪkimo sɪfajo aku mulɪmmentisofoho. Hofɪko tohino ko uyahonɪngkofi kako ole mujofoho. Hwangku ngko tohino mɪkunɪmposo wosejapmmonnoho. Ose mujofoho. O'o, Jisas kako Anɪtu a'amufe yahino somne'no yano nto'no ulofiwo'nɪngkiso sohwoe ahomo yo'mayo hiso ho'nahinonto kako Anɪtu ufo'mayo'ne hontohumamentisofoho. ²⁴ Jisas kako kakoe a'apaho wopɪngo somo nakwoe wonyo hungkunoso kotosahonɪngki kako iyo hwojiyafɪku'nnyo somo pe'nɪmentisofoho. Oso hopo sopo nope'nonto oso yahino wonyo nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo somta'ni wopɪngomnohini unɪngkowantanoho. Jisas nakwoe wonyomne'no tohino mɪkunɪmposo ma'mentiso so'no kako sekumo wopɪngo semokumentisofoho. ²⁵ Hohonta sekwo yahu *sipsip* pa'nyo honɪngkano hwasyomo uhwasopentɪfi we'mo imo'naofamentohofofoho. I olohonta Kɪlais sekwoe huyo'mango semokosyohumawo'nɪngkiso sohwo kako asomo nosetɪmahonɪngki sekwo kakimo yahu *sipsip* pa'nyo soku inɪngkwalokwofo.

3

Hwe moya'misiyoswafe hungkunofoho.

¹ A'amu nom'ni hwanne'no syoho ulohofiyo'wo'nɪngkohoho sohwa kakwo'yohumo enjwa'mo humawo'nɪngkohoho oso pa'nyoso sekwo moya'mi hwehwanjo sofasi sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fesyohumamno. I hwehwo huhwo sohwa hofɪko Anɪtuye hungkunomo tɪfi minɪngkayo'njo ikujo'no sekwo hofɪkimo hungkuno pi'nɪngo lutɪhwafɪkutoho. O'o, hofɪko sekwoe yahino wopɪngo somo sehonɪngkuji wopɪngofoho hnnɪngkuji hofɪko huhwa sekwoe Anɪtumo tɪfi wosenɪngkapife.

² Sekwoe hwehwo sohwa ole wolantifeho, Nje ape kako Anɪtuye hungkunomo tɪfi inɪngkawowo'nɪngkisasi kako yahino wopɪngo'nohini yontesi nje hungkunomo haloho nɪpewo'nɪngkisiyoho. Oso'no ngko huhwo'ni Anɪtuye hungkunomo tɪfi unɪngkamo. Hofɪko sekwoe honɪngkano wopɪngo somo sehonɪngkuji ose wohnantifeho. ³ Moya'mi sofasi sekwo sekwoe a'apaho somne'no a'amuso wonahonife lɪkuji wokoso yo'mayo yo'mayo manji'mofo songo oso ikuji mijiyomjo oso yo'mayo so'no huno pi'nɪngo syafɪhu'nɪngkutoho. ⁴ O'o, sekwoe sɪmeho ajwomo'mo oso wokoso wonyolangkafoso fotofahinɪmno. Oso sɪmehomjo wokoso hiso olenoho.

Sekwo nom'ne a'amu somne'no yoka hungkuno simeho tohino masemnyo'njo sekwoe simeho wopingo'nji fesyohumamno. Oso wokoso hiso muyonimofe'njo ne'no foto'naweho. Oso wokoso homo somo Anitu kako nokohoningkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁵ Hohonta moya'mi sofa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo sofa hofiko oso simeho'mjo wokoso hiso foto'nimentohofofoho. Oso wokoso hiso nofoto'nontifi hofikoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo humamentohofofoho. ⁶ Apilohamiye ape Sola, kako ose imojiyoho. Sola kako Apilohamiye hungkunomo tifi iningkawento nje hwe engo hwosoho ulimentisofoho. U sekwo oso Solafe yahino somo tifi iningkafijo'manji sekwo yo'mayo hungkuno sekwoe hwehwo sohwa selifijo so'no iyoho masenonehoho. Oso'no sekwo Solafe mehomi umo'nantifeho.

⁷ Sekwo hwe ape'njo sohwasu sekwo huno wopingo tipemafikuji sekwoe ape sofanji hofiyo'no fesyohumamno. Sekwoe yokumpohn'nyo sekwoe moya'mi sofafe yokumpohn'nyo somo yakolo'nyo hwasoho. Oso'no sekwo hofikine'no syafisyikuji ufo'mapmno. Oso hwoya'mi hofo sofamo Anitu kako hofikimo wopingo uloho'mentiso so'no hofiko sekwo'nji songo ne'no humantokutnnefoho. U sekwo oso hwoya'mi sofamo wopingo ulohofikujo'no sekwo Anitumo yo'mayo so'no jomo ujoso yo'mayo wonyoso sekwoe mampaho Anitumo jomo ujo somo maseholofonehoho. O'o, kako wosepa'nimontonoho.

Nakwo simeho afa iningkohwasi wohumano.

⁸ Olo hungkuno losojwaofoneso ngko sekwo a'amu hopi'nonohinokune'no waselimonne'no yohono. Sekwo simeho afa iningkuji nom'ne a'amu somo simeho uyimno. Sekwo seningkwawehwosamne'no hitoho selofiwon'ningkiso pa'nyoso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofihwoso'no wopingo ulohopmno. Yokumpohn'nyo yahinoso foho'naopmno. ⁹ U, a'amu sekumo wonyo selohofikujo'no u sekwo hofikimo aku uyo'eno. Hofiko sitofo selikujo'no sekwo sitofo aku nulikutoho. O'o, sekwo Mpohumo oso a'amu homo somo simeho pompengo umofone isamayoka ulimno. Sekwo ose ikujo'no Anitu kako wopingo waselohomontonoho.

¹⁰ A'amu fihwo kako Anituye hungkuno fehohnjo mtimokumentiso sohwo ole mtimokumento, U a'amu kako ngko simeho wopingo'nji wohumamo lihwosi'manji kako hungkuno wonyo'nji hwasyo hungkuno'nji malonehoho.

¹¹ Kako yahino wonyo somo hohujo ikinjaofihwosi kako yahino wopingo'nohini uyono.

Kako simeho pompenjiyo so'no syoho ihwosi oso yahino wopingo hiso notipemahwosi oso yahino homo somo tifi uningkaweno.

¹² Anitu kako kakoe a'amu yahino wopingo'njo somo uhwonwo'ningkisofoho. Oseso Anitu kako sikuno engolopohamo hofiko jomo uliwo'ningkohofu somo haloho pewo'ningkiso hweho.

Oseso Anitu kako a'amu hofiko wonyo iwo'ningkohofu somo uhwononto kako hofikine'no simeho tohino umningkuhwoso'no kako tohino uyo'ne hweho.

Ose mtimokumentisofoho.

Nakwoe yahino wopingo iwo'ningkuhwone somne'no tohino mayoso wopingofoho.

¹³ U sekwo honingkano wopingomo wowano likuji yokumpohn'nyo yoho'nifijoso wonyo tihwo wasemokumontolo. O'o, awonoho. ¹⁴ I oso'no sekwoe yahino wopingo somne'no tohino mafikuji u sekwo simonyo engo fiyimno. I oso'no sekwo sekwoe yahino wopingo somo iningkowentaningkuji hofiko nosehoningkuji hofikoe yahino wonyo so'nji sekumo iyoho wesemofano likuji selohofikujo'no sekwo iyoho seningkuhwoloho. Huno pi'ningo seyihwoloho. ¹⁵ O'o, awonoho. I Kilais kako jije Hwe Engo imokohojo'no kako'nohini wokumokosyohumano. I oso'no a'amu hofiko

sekumo ole woselohonantifeho. Sekwo yo'mayo wopɪngoso womano lontifi hon-tohumalofoso peho'neto. Ose selohonɪngkujo'no sekwo hofikimo hungkuno asomo komo'no ujo'neso sekwo nto'no fesyohumamno. Hungkuno hiso hofikimo hofiyono filutɪhwamno. Sekwo hofikoe hunomo monje isyɪkutoho. ¹⁶ U sekwo yo'mayo iwo'nɪngkohoho so'no sekwoe simeho sohwo wonyo hwosoho makijo'njo yoso'manji a'amuso hofiko sekwo Kilaisimo inɪngkwalokwofo so'no sitofo selikujo'no hwanguku sohonta hofiko hwasyo hungkuno sejo so'no wonɪmango engo unɪmontonoho. ¹⁷ U nakwoe yahino wopɪngo iwo'nɪngkuhwone somne'no Anɪtu ole lososo tohino womapɪfe lososo tohino mayoso wopɪngofoho. U yo'mayo yahino wonyo somne'no nakwo tohino manoho lihwasi miyanehwono. Oso hiso nihu'no wonyofoho.

Kilais kako nakwoe wonyo wae yafo'ne pe'nɪmentisofoho.

¹⁸ I nakwoe Hwe Engo Kilais kako wonyo nihu'no ane sohwo kako Anɪtuye pone'no upenemotasimo lonto nakwoe wonyo'mne'no sikuno anga'nohino somo tohino manto poyo pe'nɪmentisofoho. Hwe wopɪngo'nohino sohwo nakwo wonyo hn'nɪmo nayohope sohwo pe'nɪngkahonɪngki kakoe huyo'mango sohwo apa'no songo likafonto kako songo humaho. ¹⁹ Kako nope'nonto kakoe huyo'mangoso tikanomo nowento kako a'amu poyo nto pe'nɪmentohoho osomo kakoe hungkuno wopɪngo lutɪhwamentisofoho. ²⁰ Oso a'amu hiso hofiko Niwa nohumentanɪngki hofiko Anɪtuye hungkunomo hwotoho hmotofofoho. Oso'no Anɪtu kako hofikoe yahino wonyo somne'no tohino komo'no umentiso'maho. O'o, Anɪtu kako hofiko hofikoe honɪngkano wonyoso noho'naofɪkuji ngkimo simeho wontopantɪfitɪkenonto hontohumamentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako yofayokino nomtɪ'mokonto oso yofayokino homo somo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sɪhune'nohino humamentohofofoho. Anɪtu mijopo mta'ni songo nohumentanɪngkofi asomo utɪma'mentisofoho. Mijomo mape'nɪmmentohofofoho. ²¹ Oso mijo hiso mijo kiyomayo huyo'mango pa'nyofoho. Niwa'montohwamo Anɪtu mijo mta'ni songo nohumentanɪngkofi asomo utɪma'mentisofoho. Oso mijo kiyomayo yahinoso a'apahomjo kiho wonyoso wae yafo'ne'maho. O'o, Anɪtu kako nakwoe simeho mo'mo wonyo wae yao'mentiso so'no utɪhwayo'nefoho. Mijo kiyomayo yahino neso olenoho. Kiko ngkimo mijo wokiyonɪmapɪfe lohoji u kiko Mpohwo Anɪtumo ole uso, Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no ngko a'amu songo pa'nyo jɪje honɪngkano wopɪngomo nto'no unɪngkamo. Ose uso. Mijo kiyomayo yahino neso osohifoho. ²² Jisas kako ahwomomno simentisoso osopo nosonto kanɪngkwohwo Anɪtuye aho anga sohohnta'ni humaho. A'amu ahwomomjo hopi'nonohino so'nji yofe engo'njo so'nji yo'mayo yo'mayo yokumpohn'nyo so'nji Jisas kakimo enjwa'mo weho.

4

Nakwo hwahoponjo yahinoso noho'naofɪhwasi Kilaisimne'no tohino womano.

¹ Kilais kako nakwo'nji olo hwaho lopo nohumentani kako nakwoe wonyomne'no tohino ma'mentisofoho. I oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'nɪngkuhwasi Kilais kako ma'mentiso hopa nakwo tohino womano. U a'amu fihwo kako Anɪtuye honɪngkanomo ito'nohino inɪngkawento yahino wonyo somne'no nihu'no ngkilaho ne'no lonteso'no nom'ne a'amu hofiko kakimo tohino uyɪwo'nɪngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako honɪngkano wonyo somo nihu'nahone hohujo nto ikin-jao'maho. Honɪngkano wonyo hiso oso hwe sohumo apa'no momokosyohumane-hoho. ² Oseso sekwo olo hwaho lopo nohumafɪkuji yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo lonto a'amu yonte hopa somo inɪngkakutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino Anɪtu kakoe simeho wopɪngo umokiyone somnohino fiymno. ³ A'amu Anɪtuye

hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohoho sofe yahino pa'nyoso sekwo hohonta imotofoho. Hofikoe yahino hiso olenoho. Apohufo, yo'mayo wonyo somne'no simeho fefoyo, mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohoho, wosopayo engo ne'no n'wo'nontifi siki humawo'nyo, mijo yokumpohn'nyo ne'no n'wo'nontifi fonifonyo yahino yontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo, hwahoponjo anitu hwasyo hwoso sohumo hwomtame ulohofontifi kakoe yofe ho'nomayo oso yo'mayo yahino wonyo hiso'no sekwo hi semo'n'ngkahon'ngki imotofoho. ⁴ Olohonta sekwo oso yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofontifi oso yahino wonyo homo somo sekwo hofiko'nji apa'no miyalokuyohoho. Oso'no hofiko nosehonontifi yomo yontifi sitofo selalokwofo. ⁵ Hwangku sohonta Anitu oso a'amu hisomo hofikoe yahino wonyo homo somne'no hungkuno ikwolofone hohwafo sopo humafikuji osopo Anitu'nji hofikoe hungkunoso ikwolopitnnefoho. Anitu kako oso a'amu songo humalohwone hn'nnonji poyo pe'n'imentohoho sofe yahino wonyo somne'no yano ilofonehwajiyo'neso nto'no esyohumaho. ⁶ Hohonta Kilais kako a'amu poyo nto pe'n'imentohoho sofepono nowento kakoe hungkuno wop'ngoso uy'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko nakwoe hwaho lopo nohumantifi hon'ngkano wonyo somo in'ngkawentifi a'amu hopi'nonohinoso pe'n'wo'n'ngkohoho hopaso pe'n'imentohofoho. Kilais a'amu homo somo u'manto hofikoe huyo'mango Anitu'nji humafitne'ento kakoe hungkuno wop'ngoso ul'mentisofoho.

Syoho ulohofiyi wop'ngo sohwo Anituye pompenjiyoso yano ulofiyonefoho.

⁷ Olo hwaho loponjo yo'mayo hopi'nonohinoso moi'wo umo'n'imonto yalofoho. Oso'no sekwo yo'mayo wonyo somo monje yasy'kuji huno nto'no syafisy'kuji ehohosasesy'hwoso'no sekwo yo'mayo so'no Mpohumo jomo ul'wo'n'ngkuno. ⁸ Oso'no nakwo olohonta nohumentan'ngkuhwoni yahino anga'nohino nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu nom'ne somne'no huno syafisy'kuji simeho uy'imno. Sekwo simeho uy'kujo'no hofikoe yahino wonyoso sekumo selohofikujo'no'manji oso wonyo homo somo sekwo sekwoe hohujopo meho'naopmno. ⁹ A'amu nom'neso hofiko sekumo se'mafikujo'no sekwo hofikimo hofiyi ulohopmno. Oso syoho nom'ne a'amu somo wop'ngo ulohoho so'no iyoho sen'ngkuhwaloho. o'o, simeho wop'ngo'njo fiy'imno. ¹⁰ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako syoho wop'ngoso sejapmmentisofoho. Oso'no sekwo Anituye yokumpohn'nyoso nomafikuji nom'ne a'amu somo ufo'mapmno. Sekwo ose ikujo'no Anituye syoho ulohofiyi wop'ngo soku sekwo Anituye yahino wop'ngoso yano ulofiyalokwofo. ¹¹ Hwe fihumo Anitu kakoe hungkuno luti'hwayo'ne syoho uyo so'manji kako woluti'hwano. Anitu kako a'amu nom'nehumo a'amumo fo'mayo'ne syoho uyoso'manji Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji oso hwe huhwo sohwo kako hofiyi ufo'mano. Sekwo ose ikujo'no a'amu hofiko nosehon'ngkuji ole wolantifeho, Jisas Kilaisiye a'amuso wop'ngo'nohini iwo'n'ngkohofoho. Ose likuji hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ne'no nowentihwonefoho.

Hofiko Kilaisimo wonyo uloho'mtohofo hopaso nakumo wonyo ose'nohini wonelohofantifeho.

¹² Nje a'amu soku yo'mayo tango toho pa'nyoso sekumo wosema'monte'no yalofoho. Sekwo nom'ne tango ne'makwoho likuji yomo ikutoho. O'o, yokumpohn'nyo fosyohumamno. ¹³ Yo'mayo tango se'malokunjo so'no sekwo simonyo fiy'imno. Hwap'ngoso oso wonyo sekumo selohofalokwofoso Kilais huhumo uloho'mentohofoho. Oso'no Kilais kako asomo poso sohonta kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji uti'hwanyopo i'mofap'hwoso'no sekwo simonyo engo ikuji simeho wop'ngo'nji wohumantifeho. ¹⁴ Sekwo Jisas Kilaisiye yofe aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo so'no a'amu nom'neso hofiko sekumo sitofo selikujo'no'manji sekwo simonyo

engo fiyimno. Hwapingoso Anituye Towahuno yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwo sekwo'nji humaho. ¹⁵ A'amu fihwo kako sekwo'njo ajwo somo humaso sohwo kako a'amu fonjasiyo, yo'mayo yo'mayo hufo, yo'mayo yahino wonyo iyo, a'amufe fesyohumayo somo wonyo imokiyo, oso a'amu huhwo sohwo kako sekwo'nji mohumanehoho. O'o, oso yahino wonyo hopi'nono sekwo'njopo wojo so'no tohino malokwofo so'no nakwo mupo'nanehwono. O'o, sekwo oso yahino wonyo somne'no nihu'no ikutoho. ¹⁶ U hwe fihwo kako Jisas Kilaisiye yofe so'no kako tohino tipemaso'manji wonimango munonehoho. O'o, awonoho. U sekwo a'amu Kilais we'e imo'nimentohoho so'no sekwo kakine'no isamoyoka ulikuji Anitu kakoe yofe foho'nomapmno.

¹⁷ Oso sikuno a'amufe yahino somne'no tohino mayoso nto i'mofapohoho. Nakwo Anituye mehomi ne hn'nimo tohinoso kaki'no wone'ma'montonoho. I nakumo oso tohino hiso simo'mo ne'maso'manji a'amu Anituye hungkunomo haloho mapewo'nngkiyohofoso Anitu kako tifi no'mo tohino mikunimposo uyonefoho.

¹⁸ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohoho sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu Anituye hungkunomne'no wopingo'nohino yiwo'nngkiso sohwo kako Anitunji engolopohamo wonyoangkafopo humayo'ne oso hwe sohwo ito'no fesyohumayo'ne olohonta yo'mayo tohinoso malofoho.

I ose'manji a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nngkohofoso tifi no'mo peho tohino mapitnneto.

Ose mtimokumentohofofoho. ¹⁹ Anitu kako a'amu fihumo tango u'mano loso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako honingkano wopingo'nohini ihwosi kako Anitu kakimo umtimokumentisoso oso hwoe ahomo wohumano. Anitu kako sekumo asomo wosetima'monnoho selimentiso so'no syafisyikuji hunoso ole waseyono. Anitu kako hungkuno selimentisoso ne umo'nimontonoho. Huno ose waseyono.

5

Sekwo hwe engo sohwasu Anituye yahu sipsip somo nto'no mokosyohumamno.

¹ Sekwo hwe engo sohwasimo, ngko hungkuno ole waselimne'no yohono. Ngko huhwo'ni hwe engo hwo'nyoho. Oseso ngko nje timo so'nji Kilais kako tohino engo nomanto pe'nngkahonngki uhwonimentohefoho. Jisas Kilais asomo poso sohonta yo'mayo wonyoangkafo ne'masoso ngko huhwo'nnonji womantanoho. Oseso ngko olo syoho loso sekwo hwe engo sohwasiye ahopo wuhu'meesehumonne'no yohono. ² Sekwo Anituye a'amu ne yahu sipsip pa'nyoso hofiko sekwoe ahomo humalofo somo nto'no mokosyohumamno. Olo syoho Anitu kako sejapmmaso loso'no sekwo simoho semo'nngkuhwoso'no hofiyo'no fiyimno. Olo syoho hiloso sekwo hamniyoho mayo'ne'nohini ikutoho. O'o, sekwo Anitumne'no syafisyikuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ³ Oso a'amu Anitu kako sekwoe ahopo sehumajimntiso somo sekwo hofikoe hwe engo sohwasu hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji yoka ulikutoho. O'o, hofiko sekwoe humayo somo sekwoe syoho wopingo somo sehonngkuji hofiko oso sekwoe yahino wopingo homo somo hofiko tifi wosenngkopantifeho. ⁴ Sekwo ose ikujo'ne'manji Anituye yahu sipsip somo mokosyohumayo kakwo'yohwo ne sohwo oso yahu sipsip somo woma'mo lihwosi utihwa'nyopo asomo poso sohonta Anitu kako sekumo yo'mayo wonyoangkafoso sejapososo engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Nakwoe hunoso nto'no syofisyihwasu nakwoe yofeso monje ehinngkuhwasi nom'ne a'amu somne'no hwahopo wopowano.

⁵ Oso'no sekwo hwe songo sohwanononji sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo enjwa'mo pahumno. Oso'nji sekwo a'amu hopi'nonohino soku Anituye a'amu ne somne'no hwahopo pawomno. Ufo'ma'nimno. Anituye hungkunoso ole nelalofi, Anitu kako a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somo kako hofikimo

ilojaofihwosi ngkilaho ulimontonoho. I oso'no a'amu hofiko nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawowo'n'ngkohoho somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofowo'n'ngkiso hweho.

⁶ Oso'no sekwo sekwoe simeho sohwo yo'mayo wonyo umo lonto iwo'n'ngkisoso monje feehumno. Monje yasyikuji sekwo Anituye aho yokumpohn'nyo somo enjwa'mo fosyohumamno. Anitu kakoe sikuno jije yofe woho'nokuma'mo lihwosi ou, kako jije yofe ho'nokumayoso hoponoho. ⁷ Yo'mayo tango sekumo se'masoso sekwo Anitu sekumo hofiyo'no semokosyohumaso sohwoe ahopo foho'nahumno.

⁸ Sekwo nto'no humafikuji Seten sekwoe mango sohune'no i'waho nto'no fiyimno. Seten kako sikisiwojo pa'nyo sohwo hano utihwa'nyopo emoyonto houhouyo engo lonto a'amumo wonyo umokumonto iwo'n'ngkiso hweho. ⁹ Sekwo Anitumo simeho hi'ntnono yokumpohn'nyo uyikuji yokumpohn'nyo lohofikuji Setenimo mjiyohotofapmno. Sekwo huno seyohoho. Anituye a'amu ango'meemjo humalofoso hofiko oso tango sekwo malokwofo hopaso malokwofo. ¹⁰ Anitu kako wopingo nalohofowo'n'ngkiso sohwo kako sekumo Kilaisinji ufohi'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yofe hwofilo'nyo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ho'nomapijoso sekwo songo ne'no nohumantokutnefoho. Oseso we'enepe sekumo tango se'maso so'no Anitu kako sekumo apa'no wopingo wasemokumontonoho. Anitu kako sekumo yokumpohn'nyo lohoho'ne sesofitofihwoso'no sekwo kako'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Ikinji ikinjiyo miyofoho. ¹¹ Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyoso moi'wo mmo'nonehoho. O'o, engolopohamo songo ne'no nowentihwonefoho. Oso hungkunoso nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno tifo selalokwe upo'nalokwofo loso ngko Sailasimo ulahon'ngko kako mtimokalofoho. Ngko huno ole syofisyalokweno. Sailas sohwo kako nen'ngkwa'wehwo ne hweho. Olo iyoswo loso ngko sekwoe huno Anitu kako nakumo wopingo nalohofowo'n'ngkiso so'no huno nto'no wosyafihupifenji semtimokiyalokweno. Ngko Anitu kakoe yahino so'no huno niyahon'ngki sekumo yoloho selohono. Oso'no sekwo olo hungkuno hiloso nupa'n'ngkuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ A'amu Mpapilounjo * somo Anitu kako hofikimo sekwo'nji kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko sekumo nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hwomu Mak huhwo nje a'amufo selalofoho. ¹⁴ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo nom'ne a'amu somo uhwon'ngkuji oso a'amu hiso'nji sekwo aho po'nimno.

Sekwo Kilaisinji humalofoho. Oso'no sekwoe simehoso pompenjiyo'nji fosyohumamno. Nje hungkuno osohohweho. Ngko Pita'ni selohono.

* **5:13:** Osohonta Pita Mpamilounne'no pahnnimo hungkuno Loumne'no limentisofoho. Hwap'ngoso a'amu Mpapilounjoso hofikoe yahino hohontajoso imotofofoho.

2 Pita

Olo Iyoswo Tifinjo loso Saimoun Pita Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua'nji* (34) *teti-et'nji* (38) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'amu simeho hi'ntnnono uyimentohofosomnefoho. Olo iyoswo tifinjo mti'mokinyo hwapingoso olenoho. Oso a'amu Jisasimo iningkunyo soku sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanne'no i'waho fiyimno. Pita kako ose ulimonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipo humanto mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi uningkohwano.

¹ Ngko Saimoun Pita'nyoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni kako'ne hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Jisas Kilais kako yahino wopingo'njo sohwo nakwoe Anituyoho. Kako nakwoe wonyo somjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne hweho. Sekwo soku oso hiso'no upa'nontifi hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nakwo uyalokuhwone hopa uyontifi Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Olo hungkuno loso sekumne'no mti'mokalokweno. ² Sekwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisasi'ntnne'no sekwo sikuno huhwo huhwi huno engo fitipemapmno. Huno engo tipemapijoso siko sekumo wopingo selohofohosisi sekwoe simeho wopingo engo wasemo'nimontonoho.

Anitu kako nakwo kakimo ufohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho.

³ Anituye yokumpohn'nyoso yo'mayo hopi'nono Anituye yahino wopingo somo iningkayo'ne nejapmmentisofoho. Nakwo Jisasi'mne'no huno engo tipemehwasi yo'mayo nejapmmentiso so'no huno wonayimontonoho. Jisas huhwo sohwo kakoe yofe engo so'nji kakoe yahino ito'nohino so'nji mayo'ne johonalimentisofoho. ⁴ Kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo engo nakwo kakoe honingkano ito'no iningkayo'ne wosejapmmo nalimentisoso olohonta kako nakumo nto nejapmmentono. Oso'no olo hwaho lopo yo'mayo wonyo nakwoe simeho nelikafoso nakumo wonyo wonamokumonto yonte somo nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji hwotoho fehwasinakwo Anituye yahino wopingoso woman-tanoho.

⁵ Oseso nakwo Anituye honingkano ito'nohino iningkayo'ne nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso nto'nohinimaho. O'lo, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi nakwo honingkano wopingo imo'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano. Oso'nohinoso nto'nohinimaho. O'lo, osopo nakwo sikuno huhwo huhwi Anitune'no huno engo tipemayo'ne huno nto'no syofisyihwasi Anitu kako yo'mayo hofiko ifitne'ento imentiso so'no nakwo huno wonayono. ⁶ Nakwo oso'no huno nto'no naihwo'so'no osopo nakwoe a'apaho wonyo'ne syofisyasoso hwotoho wofeeno. Nakwo yo'mayo wonyoso hwotoho monje fesyihwasi yo'mayo tango ne'mahwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Nakwo yokumpohn'nyo lohofihwaso'no nakwo Anituye yahino hopa uyano. ⁷ Ose ihwaso'no ou osopo nakwo nom'ne a'amu somo nakwoe a'amu kuyoho ulano. Ose ulihwasi hofiyo ufo'mano. Hofiyo ufo'mehwasi nakwo simeho nehopi unano.

⁸ Oso yahino ngko seloheso ne'no mji+mhwasi nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye yahinoso nakumo toyo enaofihwoso'no yo'mayo syoho nakwo kakine'no ya-soso ne umo'n+montonoho. ⁹ Anituye a'amu ne fihwo kako oso yo'mayo yahino homo somo momaso'njo yoso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako t+impi'nyo pa'nyo hweho. Oso a'amu t+impi'nyo huhwo sohwo kako Anitu kakoe wonyo wae y+imo'mentiso so'no kako huno muyofoho. Kako in+ingo mofalofoho. ¹⁰ Oseso nje a'amu soku sekwo oso hopa ikutoho. Anitu kako sekune'no johoh selonto kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso yahino ngko selohe somo mayo'ne syoho yokumpohn'nyo yoho'n+ngkuji a'amu hofiko nosehon+ngkuji ole woselantifeho. Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Sekwo ose ifijosomop+wahupitnehoho. ¹¹ O'o, sekwo Anituye yahino wop+ingoso nomafikujo'no oso hon+ngkano Anitumo u'mayo'neso sekune'no hwosompo'naweho. Osopo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n+imentiso sohwo'nji sekwo engolopohamo ne'no nohumafikuji kako sekumo hofiyosemokosyohumanefoho.

¹² Oseso olo hungkuno loso ngko ne'no seliwo'n+ngkohefoho. Sekwo olo hilo so'no huno ko seyahon+ngki sekwo aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumalofoso ngko apa'no selalokweno. ¹³ I ngko olo so'no nimo'n+ngkohoho. Sikuno hopi'nonohino somo ngko olo hwaholoposongohumahm'mo sekwo huno aku syafisy+yo'ne olo hungkuno hiloso ngko sekumo ne'no waselimonne'no yohono. ¹⁴ Ngko olo so'no huno niyohoho. We'enepi ngko olo hwaholopouli'koma'monnoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye kako olo hilo so'no ngkimo huno nto lan+fohoto'masofoho. ¹⁵ Oseso ngko apa'no syohoenyohonyonjisekune'no olo hungkuno hiloso mt+mokosesyalokweno. Hwangku ngko poyo pe'n+ime sohonta sekwo olo hungkuno homo losomo apa'no huno ne'no syaf+hupitne'engi mt+mokosesyalokweno.

Nakwo Anituye pomponahoso Kilaishiye wentan+ngki uhwon+ment+hwonefoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaishiye kakoe yokumpohn'nyoenyohonyonjisekuno so'njisekuno kako asomope'e'ne so'ntnne'no noselahon+ngkuhwoni sekwo nto upa'n+imentohofofoho. Oso hungkuno nakwo Kilaishiye'ne seliment+hwone hwap+ingoso a'mane hungkuno'njisi hungkuno oso'njosekuno mta'ango'mahoho. O'o, nakwo Kilaishiye'njisekuno nohumentani yo'mayo wonyoangkafo imentiso somo t+imo uhwon+ment+hwonefoho. ¹⁷⁻¹⁸ Ou, oso hwofiki'nyosoponakwo nohumentan+ngkuhwoni kan+ngkwohwo Anitu kakoe hwomufe yofeso ho'n+mahon+ngki Jisas kakoe a'apahoso pomponaholahumentisofoho. Nakwo ahwomo mta'ni Anitu kakoe mampahoso kakoe hwomumo ulahon+ngki nakwo ole upa'n+iment+hwoni, Oloso nje hwomufoho. Ngko kakine'no wop+ingo nimo'nantohofoho. Nje simehosokakine'no wop+ingo nimo'nantohofoho. Nakwo ose ho'n+ngkahon+ngki upa'n+iment+hwonefoho.

¹⁹ Oseso a'amu Anitu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwa oso hungkuno hiso hofiko mt+mokumentohofosomo nakwo nupo'nontani nehopi limotofo lontani simeho yokumpohn'nyouyalokuhwono. I oso'no sekwo hoku hofikoe hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyofikesyohumamno. Hofikoe hungkuno hiso sikwo'mjohoso'mo t+pomponahohopalosyalofoho. Oso pomponahohiso ne'no nolosyontan+ngkuhwosi iyohowalongkon+mo lihwsosi iyohohwe'nji i'mu s+mofap+wo'n+ngkiso uhwon+wo'n+ngkuhwone hopaso Jisas kako oso i'mu hopa imo'n+ngkuhwosi kako kakoe pomponahoso sekwoe simeho mo'mo lasesyonefoho. ²⁰ Sekwo olo hilo so'no huno waseyono. Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwa iyoswo mt+mokumentohofosomo nakwo atofolontani a'amu fihwo nakwo'njosekuno mta'ango sohwo kako oso hungkuno homo somjosekuno kakoe huno mta'ni syafisy+hwosi yolohomol+jwaofonehoho. Awonoho. ²¹ Hohonta hwe fihwo kako ole majofoho. Anitu kakoe hungkuno nomahm'mo a'amumo ulimne'no yohono. Kakoe

huno mta'ni ose majofoho. O'o, Anituye Towahuno kako'nohini hofikoe hunomo kakoe huno mta'nnohini tipemanto uyahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno limotofofoho. Huno ose waseyono.

2

A'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'n'ngkohoho sohwafe hwasyo yahino wonyo so'ne hungkunofoho.

¹ Hohonta a'amu fehohnjoso hofiko a'amu Juta somo Anitumne'no hwasyo hungkuno limotofofoho. Oso hopaso a'amu fehohnjo hwasyo hungkuno'njoso sekwo'njo ajwo so'mta'ni wolikofantifeho. Hofiko sekumo hungkuno ole masel'fitnnehofo, Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso kengo mta'angofoho. Ose masel'fitnnehofo. O'o, hofiko sekumo ole woselantifeho. Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso Anituye hungkuno selalokuhwono. Hofiko sekumo ose hwasyo selikuji hofiko Anituye hungkuno so'nji hofikoe huno kengo mta'ango hwasyo so'nji woselantifeho. Sekwo hofikoe hwasyo hungkuno homo somne'no simeho hi'ntnnono uyifijoso oso a'amu hiso sekumo wonyo wosemokantifeho. Jisas Kilais kako hofikoe wonyo somta'ni mpe ko nto ema'mentisoso hofiko kakimo hohujo apa'no ikinjimo'mentohofofoho. Hofiko hohujo ikinjimo'mentohofoho so'no hofiko wonyo komo'no imo'n'fitnnefoho. ² A'amu pi'n'ngo engoso nakwo Anituye a'amu ne'nwoho likuji hofiko hofikoe yahino kengo kengo wonyo somo un'ngkowan'ifeho. Oso a'amu hofiko yo'mayo wonyo yontife so'no a'amu nom'neso hofiko nuhwon'ngkuji Anituye a'amu nefoho syafisy'ikuji hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njo somne'no sitofo woselantifeho. ³ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo hiso hofiko sekwoe hamniyoho so'no hi umo'n'ngkuhwoso'no hofiko sekwoe yo'mayo hamniyoho wosemano likuji sekumo hungkuno kengo kengo hwasyo woselantifeho. Oso'no hohonta Anitu kako oso a'amu hiso hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofikuji wonyo imo'nyo'ne sikuno ho'nahumentisoso weho. Oso'no Anitu kako timo mopeku'nohumuyoho. O'o, kako timo hontohumaho.

⁴ A'amu ahwomomjo fehohnjo wonyo imentohofoho sohwa Anitu kako hofikimo timo'nohini uhwon'mentiso'maho. O'o, kako hofikimo tikanomo uhumat'mentiso sohwa hofiko osopo sikwo'mjoho nihu'no wonyo so'mo humantifi oso sikuno Anitu'nji hofiko hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofo ⁵ Hohonta hwe moya'mi hofiko Niwa'nji humamentohofoho somo Niwa kako yahino wop'ngo so'no hungkuno yoloho ko luti'hwahon'ngki hofiko Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentohofoho so'no Anitu kako mijo ayo engo somo hungkuno ulahon'ngki oso mijo ayo engo huhwo sohwo hofikimo ifehu'mokosyahon'ngki oso a'amu hiso hofiko mijo meep-olo'mentisofoho. Oso hohosohonta Niwa kako hwe wop'ngo'nohino sohwo'nji kakoe a'amu aho fehohnjo hopi'nonohini nom'ne mta'ni hufa'u oso a'amu hofiko yofayokinomo songo humamentohofofoho. ⁶ Oso a'amu ango pone hufa'u Soutom'nji Ngkoumoulajo humamotofoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no ahwomo mta'ni Anitu kako oso ango hopo sopo tiposyo ho'nao'mentisoso hwakufo nimo'n'mentisofoho. Oseso olohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwo'n'ngkohofoso hofiko oso ango hufa'u somne'no tohino mayoso'no huno uy'hwoso'no hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofone so'ne sikuno somne'no iyoho unono. ⁷ Oso ango hufa'u soponta'ango fihumo Anitu kako songo humayo'ne uti'ma'mentisoso anga'nohino hweho. Kakoe yofeso Loutiyoho. ⁸ Oso hwe wop'ngo Lout huhwo sohwo kako a'amu wonyofe yahino wonyo somne'no kakoe simeho tango engo uy'mentisofoho. ⁹ Oseso nakwo huno wonayono. Anitu kako a'amu kakoe yahinomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohoho somo yo'mayo tango u'mayo so'no ufo'mawo'n'ngkiso hweho. Oso'nji Anitu kako a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo

hungkuno ikwolofoso sohonta tohino nuyonefoho. Huno ose wonayono. ¹⁰ A'amu fehohnjo hofiko Anituye hungkuno so'no ne anefoho syafisyikui Anitumne'no hohujo ikinjaofikuji nakwo Anitumo enjwa'mo humayoso nakwolaho likui yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo iningkafijosomo a'amu homo somo Anitu kako tohino engo uyonefoho. Hofikoe tohinoso nom'ne somo yakolo'nnyofoho. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo liwo'n'ngkohofoso hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi hofikoe hunomnohini iningkawowo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko a'amu ahwomomjo somne'no sitofo ujoso'no iyoho munyofoho. ¹¹ I oseso oso a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no a'amu ahwomomjoso hofikoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo'nji yakolo'nnyo ko huhwa hofiko oso a'amu hwasyo hungkuno'njo huhwo sohwanne'no Anitumo sitofo mujo'ne hwafoho.

¹² Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo wonyoso hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyo somo iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko yahwohuno'njo hwafoho. Yo'mayo so'no hofiko huno nto'no mosyafisiyo'njo ifijoso hofiko oso hiso'no sitofo wolantifeho. Yahu kona'wohi mu meesyososo a'amu fonjasyontife pa'nyoso oso a'amu homo somo Anitu kako ose imokonefoho. ¹³ Hofiko nom'ne a'amu somo tango engo uywo'n'ngkohofoso so'no hofiko tango engo womantifeho. Hofiko wonimango munyo'njo yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo'nyoso utihwa'nyopo iwo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofiko simonyo iwo'n'ngkohofofoho. Ole seliwo'n'ngkohofi, Nakwo ho'nwi Anituye a'amu ne'nwoho selontifi sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sohonta a'amu hiso'nji sekwo ifohutn'nyo sopo swo'nontifi oso a'amuso hofikoe yahino wonyoso hwapife halojo sopo kiho lopisyafisyo pa'nyo'njo hwafoho. ¹⁴ Hofikoe yahinoso olenoho. Hofiko ape hwa'ntesimo uhwonano liwo'n'ngkohofofoho. Hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no in'ngkayo'ne mijoho uywo'n'ngkisofoho. Oso hiso hofikoe simeho somo simeho muhnniwo'n'ngkisofoho. Oso a'amu hiso hofiko a'amu nom'ne Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo nto'no mokemokosyohumawo'n'ngkoho yohoho somo afofo hungkuno ulontifi hwasyo hon'ngkanomo in'ngkayo'ne ipemotawowo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'niwo'n'ngkisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako wae yaofonefoho. ¹⁵ Hofiko hon'ngkano nto'nohino somo hohujo ikinjaofontifi hofiko olopolet nonje nonje ilohofom'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko oso hwe hohontajo Mpeyouye hwomu Mpelam sohwo kako hamniyoho engo mayo'ne yahino wonyo imentiso oso pa'nyofoho. ¹⁶ Yahu *toungkiso* a'mohungkunoso mal'wo'n'ngkoho yohoho. I oso'no Mpelamiye yahu *toungki* fihwo kako Mpelamiye hon'ngkano wonyo somne'no wopijwahumonto oso yahu huhwo sohomo Anitu a'mohungkuno kakoe hunomo ho'nisyahon'ngki oso yahu sohwo kako Mpelammo yoka ul'mentisofoho. Oso'no yahu huhwo sohwo kako a'mohungkuno'nji Mpelamiye yahino wonyo somo pijwahumentisofoho.

¹⁷ Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo luti'hwawo'n'ngkohofoso hofiko mijilimno somo jefo yonto sa'n'niwo'n'ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hofiko oso humeengo engo saponte somo ifofo yokumpohn'nyo engoso ponto mtihupo'meefiwo'n'ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hisomne'no Anitu kako hofiko ango ni'hu'no sikwo'mjoho so'mo humafitne'ento sokafo esyohumaho. ¹⁸ Oso a'amu hiso hofiko hofikoe yo'mayo wonyo iwo'n'ngkohofoso somne'no hofiko hofikoe yofe ho'noma'n'niwo'n'ngkohofofoho. Hofiko ni'hu'no huno anefoho. Hofiko nom'ne a'amu wonyo hon'ngkanomo kahopi ho'nosyalokwofo oso a'amu somo hofiko afofo hungkuno ulontifi hofiko oso a'amu homo somo hon'ngkano wonyo somo ne'no apa'no asomo ipemotowalokwofo. Ole luti'hwawo'n'ngkohofi, Yo'mayo wonyoso jije simeho kumo'n'ngkiso somo noho fiyo. Ose ulahon'ngkofi a'amu hiso hofikimo tifi in'ngkwalokwofo. ¹⁹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hofiko ole

lutihwawo'n'ingkohofi, Yo'mayo wonyoso sekwo sekwoe simeho semo'noso'manji u sekwoe syohofoho. Sekwo hon'ingkanano hungkuno somo enjwa'mo humayoso peho'neto. Sekwo yahinoso nom'ne a'amu semokosyohumunyo ku'maho. O'o, sekwo kongkaku mokosyohumunyo kuyoho. Ose ko ulahon'ingkofi hofikoe yahino wonyo so'nji hwasyo hungkuno so'nji hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo ofoho. Hofiko yahino wonyofe syoho ulohofiyofoho. ²⁰ A'amu fiso hofiko Jisas Kilais kako hofikoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso so'no hofiko oso hungkunoso mupa'n'immentohofoso hofiko wonyo we'e humalofo. I oso'no a'amu fiso hofiko hofikoe wonyo hon'ingkanano somo hohujo ikinjaofikuji osopo hofiko hon'ingkanano wonyoso nto ho'naopijoso apa'no nomafikuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafijo'manji oso hohosohonta hofikoe fosyohumayo somo Anitu kako hofikimo ni'hu'no wonyo fosyohumentan'ingkuji uhwon'montonoho. ²¹ Oso a'amu hiso hofiko hon'ingkanano wonyo ni'hu'nahone nto ho'nao'mentohofoso apa'no ma'mentohofoso hofikimo Anitu kakoe hungkunoso hofikimo mu'maso'njo yontentesi hofiko wop'ingo humafikutnnesohilo. I oso'no hofiko Anituye hon'ingkanano wop'ingo somne'no huno wop'ingo tipema'mentohofoho homo somo hofiko aku hohujo ikinjao'mentohofoho so'no hofiko tohino mikun'imposo engo womantifeho. ²² A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkuno homo somo hwotoho hmentohofoso hofikimne'no oso hungkuno oso siwojo yahu yahino'njofoho. Oseso nehopi liwo'n'ingkohoho. Siwojo kakoe yahinoso hwolaho mjasyihwosi apa'no woman'montonoho. Yahu sohwa mno nto ijontife somo apa'no wentifi ijwo'n'ingkafo pa'nyofoho. Oso a'amuso hofiko Anituye hon'ingkanomo tifi we'enehwo in'ingkawentifi osopo hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwo'n'ingkohofoso hofiko siwojo yahu osohwafe yahino'njofoho.

3

Nehopi'nohini nakwoe Hwe Engo sohwo kako asomo noponefoho.

¹ Nje a'amu soku olo iyoswo hufa'uyo mt'i'mokalokwe loso iyoswo simo'mjo so'nji olo tiffinjo lo'nji hungkuno wop'ingo nto upa'n'immentohofoho so'no sekwo huno aku syafisiyo'ne semti'mokiyalokweno. ² Hungkuno hiso olenoho. Hohonta Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ingki hofiko mt'i'mokumentohofoho sohwa hofiko yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no mt'i'mokumentohofoho. Sekwo oso hungkuno so'nji nom'ne hungkuno nakwoe Hwe Engo Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso sohwo kakoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwna'nta'ni upa'n'immentohofoho so'ntnne'no sekwo huno nto'no fisyafihupmno.

³ Simo'mo sekwo huno olo so'no huno waseyono. We'enepi sikuno ae'uyoso moi'wo umo'nimo lihwosi yoso sohonta a'amu fehohnjoso hofiko yo'mayo hofikoe hunoso umo lonto yahonjo somo hofiko tifi in'ingkawowo'n'ingkohofoso hofiko sekumne'no sitofo woselantifeho. ⁴ Hofiko sekumo ole woselantifeho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako sekumo ole selimentisotaho. Hwangku ngko asomo wapmmnonho. Ose selimentisotaho. I kako nt'i'mo humaho. Nakwo kakimo muhwonyofoho. Kako sekuyepono asomo maponehoho. Anitu hohonta yo'mayo mt'i'mokumentiso sohonta yo'mayo imo'n'imentisoso ne'no wo'mopontan'ingki nakwoe ajuyohwosa hofiko nohumamopontifi pe'n'immentohofoho somta'angoso olohonta oso yo'mayoso ne'no weho. Oso pa'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako maponehoho. Hofiko sitofo ose woselanitifeho. ⁵ Hofiko olo hungkuno anga'nohino losomo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lalokwofo. Hohonta Anitu kako hungkuno'nohini lahon'ingki hwaho'nji ahwomo'nji imo'n'imentisofoho. Oso hwaho hiso mijo ajwopo wo'mentisofoho. Mijo fehohnjoso yokintahopo ho'nahumentisoso fehohnjoso hwaho lopo wo'mentisofoho. ⁶ Oseso sikuno nom'ne somo Anitu kako lahon'ingki mijo oso hwaho somo ifehu'mokosyahon'ingki a'amu hopi'nono wonyo humamotofoso

mijo mapolo'mentono. ⁷ Oso pa'nyoso tifi no'mo Anitu lahon'ingkuhwosi olo hwaho lo'nji ahwomo'nji uhwon'wo'n'ingkuhwone somo Anitu lihwoso'no toho nonasyonefoho. Oso hohosohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofi'wo'n'ingkohofosomne'no oso Sikuno Engo Anitu'nji hofikoe wonyo so'ne hungkuno ikwolopitnnefoho. Oso hiso'no Anitu kako hontohumaho. Oso hungkuno homo somo a'amu sitofo'njo huhwo sohwa hofiko simeho hi'ntnnono muyo'njo hwafoho.

⁸ Nje a'amu soku sekwo olo hilo so'no huno nosyafisyikutoho. Anitu kako hontohumayo ne'nohinoso peho'neto. O'o, sekwo huno olo so'no fisyafihupmno. Anitu kako huno syafisyonteso sikuno anga'nohinoso soswo *wan tausen* (1,000) pa'nyofoho. U soswo *wan tausen* iso (1,000) sikuno anga'nohino pa'nyofoho. Nakwo sikuno so'ne atofol'wo'n'ingkuhwone hopaso Anitu kako oso sikuno so'ne atofomajofoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako ole limentiso, U ngko yo'mayoso umonnoho limentisoso uyimontonoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Anitu kako oso hungkuno limentisoso in'ngo mofalofoho. O'o, kako in'ngo mamofonehoho. I oso'no Anitu kako huno ole syofisyalofoho. A'amu anga'nohino fihwo kako tikanomo uyoso'no nihu'no wonyofoho. Ose lonto ole lalofi, a'amu hopi'nonohinoso hofikoe hon'ingkanono wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkine'no simeho hi'ntnnono yiwolo'mokukuji wontapife. Anitu kako huno ose syafisyonto kako a'amu hon'ingkanono wonyo'njo somne'no hontohumaho.

Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

¹⁰ Oseso a'amu hufo uyantife piwo'n'ingkohofosom hopaso nakwoe Hwe Engo sohwo kakoe sikuno asomo pe-e'neso oso pa'nyofoho. Oso sikuno homo somo ahwomo engo nolihwoso'no ahwomo hiso moi'wo umo'nimontonoho. Oso hohosohonta hntokwaliyo so'nji hamno mofehi'nyo nakwoe hwaho yo'mayo so'nji toho moi'wo nonefoho. ¹¹ Hwangku oso yo'mayo imofapone so'no sekwo huno syafisyikujiohonta sekwo humayoso pipi wehumantifito. Sekwo hon'ingkanono wopingo'nohino ikuji Anituye yahino wopingomnohino nto'no fin'ingkakuno. ¹² Ose ikuji sekwo Anituye Sikuno Engo so'no fohontohumamno. Sekwo Anitu kakoe syohoso yokumpohn'nyo ifijo'manji kako komo'no wapmmontonoho. Oso sikuno homo somo yo'mayo ahwomomjo somo toho ningkuhwoso'no sojo hwaho yo'mayoso afofo mijo pa'nyo imo'nonefoho. ¹³ Hohonta Anitu kako ole nalimento, Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta ngko ahwomo songo'nji hwaho songo'nji mtimokumnefoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko yahino wopingo'njosomapitnnefoho. Anitu ose nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no hontohumalohwono.

Nakwo nakwoe humayoso nto'no ehumehwasi nakwoe Hwe Engo sohumne'no wohontohumano.

¹⁴ Oseso nje a'amu soku sekwo yo'mayo yahino wonyo somo nihu'nahone ho'naofikuji yahino wopingo'nohino iyoso'no syoho engo ikuji oso sikuno engo somne'no fohontohumamno. Ose ifijo so'no Anitu kako sekumo timo wonyo masehononehoho. O'o, sekwo kako'nji simeho afa unantifeho. ¹⁵ Jisas kako asomo komo'no mape'njo peho'no yalofoho. Hwap'ngoso kako nom'ne a'amu hofikoe hon'ingkanono wonyo somo hohujo ikinjaofikuji ngkimo tifi won'ngkapifento hontohumaho. Olo hungkuno ngko semtimokiyalokwe hiloso Anitu kako nen'ngkwa'wehwo Poul huhumo uyahon'ngki kako huhwonji sekune'no iyoswo mtimokumentisofoho. ¹⁶ U yo'mayo iyoswo Poul mtimokuwo'n'ingkisoso kako sikuno ae'uyo yo'mayo somne'no mtimokuwo'n'ingkisofoho. Hungkuno fehohnjo mtimokonteso yoloho ne tipemayo'ne'entani syoho engo iwo'n'ingkuhwonefoho. I oso'no a'amu huno aneso Anituye hungkunomohofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo hofikoe hwasyo hunoso iwo'n'ingkohofoso hofiko Pouliye

hungkuno yoloho neso huno muyahonꞑngki hwasyo lutꞑhwawo'ꞑngkohofofoho. Poulye hungkuno'nohinꞑ'maho. O'o, nom'ne hungkuno Anꞑtuye iyoswo mta'ango hi yoloho neso hwasyo lutꞑhwawo'ꞑngkohofofoho. Oso'no hofꞑko tohino engo notꞑpemapitnnefoho.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo oso a'amu Anꞑtuye hungkuno hwasyo lutꞑhwamojo so'no huno nto seyohoho. Oseso sekwo oso a'amu somne'no i'waho nto'no fiyꞑmno. Oso a'amu Anꞑtuye hungkuno hwasyo losetꞑhwawo'ꞑngkohofoso hofꞑko sekumo honꞑngkano hwasyomo ipesemotafitnnoho. Sekwo nopꞑwahupitnnoho. ¹⁸ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'ꞑnꞑmentiso sohune'no sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwoe simeho pompenjiyo uyoso engo umo'nono. Sekwo kakoe yahino wopꞑngo somne'no sekwo huno engo fitꞑpemapmno. Nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe yofeso engolopohamo ne'no noho'nomehwanefoho. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Pita'ni selohono. Nehopeho.

1 Joun

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Joun Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *fouti'nji* (40) *sikisiti'nji* (60) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo simo'mjo loso Jisasiye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun sohwo iyoswo simo'mjoso nto mti'mokumentisohwo olo nom'ne loso mti'mokumentisofoho. Hungkuno hwapingoso afafoho. Oso'no hofiko huno olenoho. Olo iyoswo loso Joun mti'mokumentisofoho. Hofiko huno ole, olo iyoswo loso Joun kako a'amu hwaho engo Esiya angom'meemjo Jisasi mo in'ngkunyonyo somne'no mti'mokuyahotimentisofoho. Joun oso a'amu hwasyo hunguno'njo a'amu Nos'tikiso hofiko a'amu Jisasi mo in'ngkunyofe simoho hi'ntnnonohino somo wonyo umokontan'ngkofi yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapingoso olenoho. Simoho uyoso'no huno syafihunoho. (Hungkuno hiso 1 Joun sohe engo 2, hon'ngkano we'e 5. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun angom'ntipo humanto mti'mokumentisotikeno. Oso'no nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi un'ngkohwano.

Jisas songo ne'no humayo'ne hungkunoso hwapingo hweho.

¹ Jisas Kilaisimne'no ngko ifalifaliyo wamtimokumone'no yohono. Kako songo humayo'ne hungkuno hwapingo hweho. Nakwoe hwaho mamtimokiyo sohonta Jisas kako ne'no humamojo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo nuponontani kakoe simo'mangomo timo nuhwonontani kakoe a'apahomo aho upm'mokumentihwonefoho. Oso'no nakwo kakine'no hungkuno selalokuhwono. ² Olo songo humayo hwapingo lohwo kako utihwa'nyopo i'mofopahon'ngki nakwo uhwonimentihwonefoho. Uhwonimentihwone so'no kakine'no hungkuno songo ne'no humayo'ne selalokuhwono. Kako Anituye hungkuno huhwo lohwo kako a'amu imononto utihwa'nyopo i'mofopahon'ngki uhwonimentihwonefoho. ³ Yo'mayo hopi'nono upa'nimentihwone so'nji uhwonimentihwone so'ntnne'no selalokuhwono. Oso'no sekwo'nji nakwo'nji simoho afa ufohi'nyo'ne uyantane'yihwono. Nakwo'nji Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilais sohwo'nji simoho afa ufohi'ningkuhwone hopaso sekwo'nji simoho afa ufohi'nano. ⁴ Olo hungkuno semtimokiyalokwe loso tifi in'ngkafijomanji nakwoe simoho'nji sekwoe simoho'nji wopingonohini umonimontonoho.

Nakwo hon'ngkano wopingomnohini wemoyihwano.

⁵ Olo hungkuno Anituye hwomu nalimentisoso selalokuhwono. Hungkuno ole, Anitu kako wopingonohinoso hwapingo hweho. Kako wonyo hon'ngkano ni'hu'no ane hweho. ⁶ Oso'no nakwo Mpohwo'nji simoho afa ufohi'nano kolihwasi nakwo hon'ngkano wonyomo oseno mohumentan'ngkuhwasi'nanji nakwoe hungkuno hiso hwasyofoho. Nakwo mango'nohino'nwoho.

⁷ Nakwo Mpohwoe hungkunomo in'ngkawasoso Jisas kako in'ngkawowo'n'ngkiso pa'nyoso nakwo a'amu hwahoponjo so'nyuye simoho afa'njo wohumantanoho. Ose ihwasim'nanji Jisas Anituye Hwomu sohwoe hon'yo nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwoe simoho kiho'maso'nji wohumantanoho.

⁸ Nakwo wonyo ane'nwoho hnnaso'nanji nakwoe simehomne'no hwasyo hn'alokuhwono. Hungkuno neso nakwoe simehomo monayoho. ⁹ Nakwoe

wonyo yoloho lijwaofaso'manji Anitu wopingo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo kako monesikwajonehoho. O'o, kako nakwoe wonyo wae enaofihwoso'no nakwo simeho kiho'maso'nji wohumantanoho. ¹⁰ Nakwo ole hnnaso, Ngko wonyo ane hwo'nyoho. Ose hnnaso'manji nakwo Mpohwo Anitu sohumne'no hwasyo hweho lalokuhwono. Kakoe hungkuno nakwoe simehomo monauyoho. Hwap'ngoso Anitu nalohoho, A'amu hopi'nono wonyo hi'njo kuyoho.

2

Jisas Kilais nakwoe Nefo'mayo hweho.

¹ Nje mehomi soku, olo hungkuno mt'i'mokalokweso sekwo hon'ngkano wonyo miyo'nefoho. I oso hiso'no a'amu fihwo wonyo yososo nakwo'ne nefo'mayo'ne oso hi'nji'nwoho. Huhwo sohwo Mpohwo Anitu'nji humaho. Nakwoe wonyomne'no kako Mpohumo jomo ulimontonoho. Oso hwe wopingo sohwo Jisas Kilaisiyoho. Yo'mayo iwo'n'ngkiso so'no Mpohwo simeho wopingo umo'n'wo'n'ngkisofoho. ² Oso hwe huhwo sohwo nakwoe wonyomne'no tohino mikun'imposo ma'mentisofoho. Kakoe hon'yo nakwoe wonyo wae yafo'ne imo'mentisofoho. Olo hiloso nakwoe wonyomne'nohinimaho. O'o, a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humolawotofoso fe wonyomne'no imo'mentisofoho.

³ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo Anituye hungkuno hofiyo in'ngkayo'manji Mpohwo'nji nakwo'nji simeho afa nto in'ngkuhwono. Nakwo kakoe a'amu ne nto imo'n'ngkihwo. ⁴ A'amu ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lososo Anituye hungkunomo ito'no min'ngkayo'njo sohwo hwasyo'nohino hweho. Hungkuno neso kakoe simeho mo'mo mawo'nnyo hweho. ⁵ A'amu Anituye hungkunomo ito'no in'ngkaweso sohwo kako Anitumo simeho uyoso engo umo'n'imontonoho. Oso hiso kiko isoso kiko huno wakiyono. Kiko Anitumo humahnno. ⁶ A'amu fihwo ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lihwosi kakoe hon'ngkano Jisas'ye hon'ngkano pa'nyo umo'nono.

Hwe fihwo nom'ne a'amumo simeho ne uyalokunjo sohwo kako pomponahopo humaho.

⁷ Nje a'amu soku, olo hungkuno sekwo in'ngkayo'ne mt'i'mokalokweso songo'maho. O'o, yofohofoho. Hohonta simo'mo ne'mo nto upa'n'imotofofoho. ⁸ I oso hungkuno hohontajoso huno naimentisoso olohonta Jisasimo uhwon'ngkahon'ngkuhwoni hon'ngkano hungkuno hohontajoso songo pa'nyo imo'nalofoho. Oso'no sikwo'mjohoso moi'wo imo'nalofoho. Pomponaho wopingoso weho.

⁹ Hwe fihwo ole lososo, Ngko pomponahopo humaleno. Ose lososo kako a'amu nom'ne sohumo simeho wonyo uyososo sikwo'mjoho'mo humaho. ¹⁰ A'amu fihwo a'amu nom'ne sohumo simeho uyososo kako pomponahopo humaho. Oso hopo sopo nohumahwosi kako a'amu nom'ne somo hon'ngkano wonyomo mipemotawenehoho. O'o, hofiko kakine'no mopiwasiyofoho. ¹¹ A'amu nom'ne sohune'no simeho wonyo uyososo kako sikwo'mjoho'mo wohumamontonoho. Kako sikwo'mjoho'mo emoyonto hon'ngkano'no pijipijo iwo'n'ngkisofoho. Kakoe wonyomne'no t'mpi'nyo imo'nonto hon'ngkano ito'no muhwonyofoho.

¹² Nje mehomi soku, Anitu kako Jisasimne'no sekwoe wonyo wae yao'mentiso so'no ifalifaliyo semti'mokiyalokweno. ¹³ Sekwo hwe engo sohwaso olo hwe lohwo simo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta oseno humaso sohumo sekwo huno moi'wonoho. Oso'no semti'mokiyalokweno. Sekwo hwe songo sohwaso sekwoe yokumpohn'nyo hwe wonyo Seten sohumo uyakolo'malofo so'no semti'mokiyalokweno.

¹⁴ Sekwo mehomi soku, sekwo Mpohumo huno ito'no seimentiso so'no semti'mokimentohefoho. Sekwo hwe engo sohwaso olo hwe lohwo simo'mo ne

so'mo humamojo sohwo olohonta humaso sohomo sekwo huno seimentiso so'no semt'i'mokimentohefoho.

Nakwo hwahoponjo yahino somne'no namo'n'ingkuhwoloho.

¹⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no simeho uyikutoho. A'amu fihwo hwahoponjo yahinomo in'ingkaweso sohwo kako Anituye hungkuno ne'njo somo min'ing kayofoho. ¹⁶ O'o hofiko yo'mayo wonyo so'no simeho fefoyo, yo'mayo hwaponjo somo timo uhwononto hi umo'n'ingkahon'ingki yokumpohn'nyo mokosyohumayoso nakwo huno ole nayohoho. Oso hiso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponjo hon'ingkanofoho. ¹⁷ Yo'mayo hwahoponjo so'nji hon'ingkanano wonyo so'nji moi'wo imo'n'onefoho. I a'amu Anituye hungkunomo in'ing kayo sohwo songo ne'no nohumantihwonefoho.

Jisasimne'no hungkuno hwasyo ulimotofoto sohwa nto i'mofapohoho.

¹⁸ Nje mehomi soku, sikuno moi'wo imo'nyoso mofoneponoho. Hohonta sekwo nto upa'n'imentohofofoho. Jisas Kilaisiye mango sohwo wapmmontonoho. Olohonta kakoe mango sohwa nto i'mofapmmalofoto. Oso'no nakwo huno ole. Sikuno moi'wo umo'n'imonte'no yohoho. ¹⁹ A'amu fehohnjo nto neliko'ma'malofofoho. Osohwa nakwoe a'amu'njo'maho. Hofiko nakwoe a'amu'ntentesi hofiko nakwo'nji ne'no nohumafikutnesohilo. I oso'no nto neliko'ma'malofofoho. Oso'no nakwo huno ole moi'wonoho, nakwoe a'amu ne'maho.

²⁰ I oso'no sekwo Anituye Towahuno Wopingo moi'wo nto ma'malofofoho. Oso'no sekwo hon'ingkanano neso huno moi'wo nto seimaho. ²¹ Sekwo hon'ingkanano ne so'no huno maseyoho isoso'no mamti'mokalokuyohono. O'o, sekwo hon'ingkanano ne so'nji hon'ingkanano hwasyo so'nji yofe uhwofiwo'n'ingkohofofoho. Hwasyo hungkunoso hungkuno nehopi mta'ango mmo'n'onefoho huno seyohoho. Oso'no semt'i'mokiyalokweno.

²² Hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo tihwolo. Hwe ole liwo'n'ing kiso hweho. Jisas sohomo Anitu nakumne'no uhwasopomentiso'maho. Ose liwo'n'ing kiso sohwo kako Jisas Kilaisiye mango hweho. Kako Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisasi'njimo ngkilaho uliwo'n'imojo hweho. ²³ A'amu fihwo Anituye Hwomu sohomo ngkilaho liwo'n'ing kiso sohwo Mpohwo huhune'no ngkilaho liwo'n'ing kiso hweho. A'amu fihwo Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ing kiso sohwo Mpohwo huhune'no simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ing kiso hweho.

Anituye Towahuno hungkuno ne'njo lonetihwawo'n'ing kiso hweho.

²⁴ Oso hungkuno hohonta upa'n'imotofofo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso hungkuno hiso simeho'mo wosewo'mto'manji Mpohwo Anitu'nji hwomu sohwo'nji sekumo aho yokumpohn'nyo wosemokosyohumanjiyoho. ²⁵ Olo hilo so'no nalimentisofoho. Nakwo kako'nji songo ne'nohini nohumentihwanefoho.

²⁶ A'amuso sekumo hon'ingkanano hwasyomo ipemotasewofitnohontne'no semt'i'mokiyalokweno. Oso'no sekwo huno waseyono. ²⁷ Sekwo Anituye Towahuno nto mahon'ing kofi kako sekwo'nji humaho. Oso'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwo'nji ne'no humahwosi yo'mayo hopi'nonohino so'no wolosetihwawono. Kako hungkuno nehopi'nohini losetihwayo hweho. Hwasyo hungkuno ane hweho. Anituye Towahuno Wopingo losetihwaso hopaso sekwo Jisas Kilaisimo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

²⁸ Ou, nje mehomi soku, sekwo Jisasi'mo fosyohumamno. Oseso kako poso sohonta nakwo yokumpohn'nyo lohofihwasi wonimango monanyo'njo kako'nji woswo'nantanoho. ²⁹ Sekwo huno moi'wonoho. Jisas Kilais sohwo hwe wopingo

hweho. Olo hilo so'no sekwo huno ole waseyono. A'amu hon'ngkano wop'ngono'nohini iwo'n'ngkiso sohwo An'ituye mehomini ne hweho.

3

Olohonta nakwo An'ituye mehomini'ni humalohwono.

¹ U Mpohwo An'itu kako nakumne'no hitoho m'kun'imposo nejapmmentisofoho. Kako nakumo naliwo'n'ngki, Nje mehomini kuyoho. Ose naliwo'n'ngkiso hweho. Oso'no pisopisaha likuji huno fusyafihupmno. Ou, nehopeho. Nakwo An'ituye mehomini ne'nwoho. A'amu hwahoponjoso An'itune'no huno muyoso'no nakwo'ntnne'no hofiko huno muyofoho. ² Ou nje a'amu soku, nakwo An'ituye mehomini nto imo'n'ngkuhwono. Nakwo hwangu pipi imo'nanehwono. Oso hiso huno monayo'njofoho. I oso'no nakwo huno ole nayohoho. Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako pa'nyo imo'nanefoho. Hwap'ngoso nakwo Jisas ne sohomo uhwonanefoho. ³ A'amu fihwo olo hilo so'no hontohumaso sohwo kako hon'ngkano wonyo apa'no miyo'njo hweho. O'o, kako simeho kiho ane'njo Jisas pa'nyo wohumamtonoho.

⁴ A'amu yahino wonyo'njo sohwo kako An'ituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkiso hweho. Yo'mayo yahino wonyoso An'ituye hungkunomo mtihupewo'n'ngkisofoho. ⁵ Sekwo huno ole seyohoho, Nakwoe wonyo wae so'no Jisas kako a'amu imo'n'ngmentisofoho. Kako wonyo ane hweho. Kako An'ituye hon'ngkano hungkunomo mamti'uposonjo hweho. ⁶ A'amu Jisasimo humaso sohwo wonyo miyo'njo hweho. A'amu fihwo hon'ngkano wonyo iwo'n'ngkiso sohune'no nakwo huno ole wonayono, Oso hwe huhwo sohwo Jisasimne'no huno muyo hweho.

⁷ Nje mehomini soku a'amu hwasyo hungkuno sejo'njo somne'no i'waho fiyimno. A'amu hon'ngkano wop'ngono'njo Jisas Kilais pa'nyo sohwo hwe wop'ngono'nohino hweho. ⁸ Hwe wonyo Seten sohwo hohonta nakwoe hwaho mmo'nyo sohonta kako wonyo'nohini imojo hweho. A'amu olopo humaso sohwo wonyo ne'no yalokuso sohwo Seten'ye mehomini hweho. An'ituye hwomu sohwo yo'mayo Seten iwo'n'ngkiso so'no wae yafo'ne pmentisofoho. ⁹ A'amu An'ituye mehomini imo'nyo sohwo kako hon'ngkano wonyomo min'ngkayo'njo hweho. Hwap'ngoso An'ituye Towahuno kakimo humaho. Oso'no kako wonyo miyo'njo hweho. O'o, An'ituye hwomu hweho. ¹⁰ An'ituye a'amu neso ti'hwolo. Seten'ye a'amu neso ti'hwolo. Oso'no huno nayihwoso'no'manji oloso'no huno wosyofisyano. A'amu hon'ngkano wonyo'njo a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo osohwo An'ituye a'amu'maho. O'o, Seten'ye a'amufoho.

A'amu nom'ne'ni simeho inyo yahinoso olenoho.

¹¹ Simo'mo ne'mo sekwo hungkuno ole upa'n'mentohofi, Sekwo a'amu nom'ne somne'no simeho uyimno. ¹² Nakwo a'amu Kein osohwo pa'nyo miyanehwono. Oso hwe huhwo sohwo Seten'ye a'amu hweho. Kon'ngkwa'wehumo fonjahumentisofoho. Peho'no fonjahumentisoto. Hwap'ngoso ole. Kein kako hon'ngkano wonyomo in'ngkamojo hweho. Apel kako hon'ngkano wop'ngomo in'ngkamojo hweho.

¹³ Oso'no a'amu olo hwaho loponjoso sekumne'no nakwolaho sel'fijo'manji sekwo yomo iyo'eno. ¹⁴ Nakwo a'amu nom'ne Jisasimo simeho uy'wo'n'ngmotofoto somo simeho uy'wo'n'ngkuhwone'manji nakwo huno ole, Mpohwoe tojo somo humalohwono huno nto nayohoho. Hwap'ngoso ole, Nakwo Seten'ye hantoho t'kano hon'ngkano somo ul'ko'mentani An'ituye hantoho songo ne'no humayo'ne somo humalohwono. Olo hilo so'no huno pipi nayohoho. A'amu fihwo kako a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo yoso sohwo kakoe songo ne'no humayoso tohino m'kun'imposo ne'no umnonefoho. ¹⁵ A'amu kon'ngkwa'wehumne'no simeho tohino umnosohwo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo pa'nyo hweho. Sekwo huno moi'wonoho.

A'amu nom'ne sohomo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo Anitu'njopo songo ne'no mohumanefoho. ¹⁶ Jisas olo hwaho lopo nakumne'no imentiso so'no nakwo huno nayohoho. Jisas nakumne'no poyo pe'nimentisofoho. Oso'no nakwo nakwoe a'amumo ufo'mayo'ne'no nakwoe songo humayoso hofikimo uyano. Nakwoe a'amu somo ufo'mehwaso hn'nwi poyo pe'nasoso wop'ingofoho. Jisas hne'efoho. ¹⁷ A'amu olo hwaho lophonjo hamniyoho hi'njo sohwo kon'ingka'wehwo umofonyo yalofonjo sohomo hitoho mulofe'njo'manji kako ole lososo peho'neto, Ngko Anitumo simeho uy'wo'n'ingkohe hwo'nyoho. Ose peho'no lalofoho. Mango'nohino hweho. ¹⁸ Nje mehomi soku, nakwo nom'ne a'amu somno namo'nyoso mango'nohini ul'hwaloho. O'o, nakwo hofikine'no hitoho nalof'hwoso'no hofikimo wop'ingo ulohofano.

A'amu Jisasimo tifi in'ingkawowo'n'ingkohofoso Anitumne'no iyoho munonehoho.

¹⁹ Simeho uyo yahino ne'nji utihwehwasi nakwo Anituye hon'ingkanomo nehopi humalohwoneso huno wonayono. Oso'no nakwo Anitu'njopo lohof'hwasi nakwo won'mango monanonefoho. ²⁰ I oso'no jije simeho mo'mo wonyo hwo'nyoho hnn'wo'n'ingkinomanji Anitu jije simehomo yakolo'nnyo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'no huno hwap'ingo'njo hweho. Oso wonyo hiso kako wae nto kiloho'maho Anitu huno uyohoho. ²¹ Ou, nje a'amu soku, nakwoe simeho mo'mo oso hungkuno monajo'manji nakwo Anituye simanopo won'mango ane yokumpohn'nyo wolohofano. ²² Nakwo kakoe hungkunomo tifi in'ingkawowo'n'ingkuhwone'manji yo'mayo iwo'n'ingkuhwone so'no Mpohwoe simeho wop'ingo umo'n'ingkiso'manji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulasoso wonejapmmontonoho. ²³ Anituye hungkunoso olenoho. Nakwo kakoe Hwomu Jisas Kilaisiye yofe somo simeho hi'ntnnono uy'hwasi nom'ne a'amumo simeho uy'hwano. Oso hiso kako nalinyofoho. ²⁴ A'amu Jisasiye hungkunomo tifi in'ingkawowo'n'ingkiso somo Anitu kakimo ufo'malofoho. Anitu kako hwe huhwo sohomo humaho. Anitu kakoe Towahuno Wop'ingoso nejopahon'ingki Towahuno sohwo ole net'hwalofoho. Anitu nakumo humaho.

4

Anituye Towahuno ne'nji towahuno hwasyo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu pi'n'ingo hwasyo hungkuno'njoso nakwoe hwahopo emoyalokwofo. Oso'no hungkuno hopi'nonohino upa'n'fijo oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono ukutoho. O'o, a'amu ole selososo, Ngko Anituye Towahuno hi'njo hwo'nyoho. Ose selahon'ingkuhwosi sekwo yamofo fiy'mno. Oso hwe huhwo sohwo Anituye hwolikeno. Hwahoponta'ango hwolikeno. ² Huno ito'no tipemapitnne'no yamofo fiy'mno. A'amu fihwo hungkuno ole loso'manji, Jisas Anituye Hwomu Ne sohwo a'amu imo'nimentisofoho. Ose loso sohwo kako Anituye Towahuno ne hi'njo hweho. ³ Oso hungkuno hiso a'amu majo'manji kako Anituye Towahuno ane hweho. O'o, kako towahuno Jisasiye mango sohwa mta'ango hi'njo hweho. Sekwo ole nto upa'n'imentohofi, Jisasiye mango sohwo noponefoho. Ou, kakoe towahuno sohwo nto pmmaho.

⁴ Nje mehomi soku, sekwo Anituye kuyoho. Sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo somo hwotoho nto hmallofo. Hwap'ingoso oso Towahuno jije simeho mo'mo humaso sohwo kako towahuno hwahoponjo somo nihu'nahone uyakolo'mentisofoho. ⁵ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hwe wonyo sohwoe a'amufoho. Hofikoe hungkunoso hwahoponta'angofoho. Seteniye a'amuso hofiko hwasyo hungkuno hwahoponta'ango somo upa'n'wo'n'ingkohofofoho. ⁶ I oso'no nakwo Anituye'nwoho. A'amu fihwo kako Anitu ne sohune'no huno unyohwo'manji osohwo kako nakwoe hungkuno upa'n'imtonoho. Ou, nom'ne a'amuhwo kako Anitune'no huno muyohwo'manji i nakwoe hungkunomo mupa'nonehoho. Olo hilo so'no hungkuno Anitu mta'ango

so'no nakwo huno wonayono. Nakwoe hungkunomo nen'ngkapifijohwa'manji Anituye Towahuno ne'njofoho. Ou, nakwoe hungkunomo monen'ngkapifijosos hwe wonyo sohwoe towahuno hi'njo hwafoho.

Anitu kako nakune'no hitoho ulofalofoho.

⁷ Nje a'amu soku, nakwo nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso uyano. Nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu nom'ne somne'no umo'n'wo'n'ngkiso sohwo kako Anituye mehomifoho. Kako Anitune'no huno uyalofoho. ⁸ A'amu nom'ne somo simeho muyoso Anitune'no huno muyihwafoho. O'o, Anitu simeho uyoso kako hwapingo hweho. ⁹ Anitu nakune'no hitoho mikun'imposo nejapmentisofoho. Oso'no kako nakwo'nji songo ne'no humayo'ne imo'mentisofoho. Oso hiso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo oso songo humayoso uyo'ne'ento nakune'no hwahopo uhwatimentisofoho. Oso'no Anitu nakune'no simeho nejaponto netihwamentisofoho. ¹⁰ Simeho inyo neso ole, nakwo Anitumo simeho uyo pa'nyo'maho. Oso, neso ole, Anitu nakumo simeho nejaponto kakoe Hwomu nakwoe wonyomne'no tohino mikun'imposo mayo'ne nejapmentisofoho. ¹¹ Nje a'amu soku, nom'ne a'amumne'no namo'nyo so'no Anitu umo'nalofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amumne'no wonamo'nono. ¹² Nakwo hopi'nonohino so'nwi Anitumo muhwonyo'nwoho. I nakwo a'amu nom'ne uhwon'wo'n'ngkuhwone somo simeho ne'njo uy'wo'n'ngkuhwaso'manji Mpohwo nakwo'nji nohumahwosi kako nakumo simeho nejape so'no huno wonayimontonoho.

¹³ Kakoe Towahuno nejapmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho, Anitu nakwo'nji humaho. Nakwo kako'nji humalohwono. ¹⁴ Mpohwo Anitu a'amu hwahoponjo so'nyumne'no asomo nemayo'ne kakoe Hwomu uhwatimentisofoho. Oso hiso uhwonimentihwone so'no selalokuhwono. ¹⁵ A'amu fihwo Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uy'hwosi a'amu somo ole uloso, Jisas Anituye Hwomu hweho. Ose loso sohwo Anitu kakimo humaho. Kako Anitumo humaho. ¹⁶ Nakwo huno wonayono Anitu nakune'no hitoho nejapmentiso so'no nakwo simeho uyalokuhwono. A'amumne'no umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n'wo'n'ngkiso sohwo kako Anitu'nji humaho. Oso'no Anitu huhwo kako'nji humaho.

¹⁷ Jisas nakumo nonehumentaningki nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nyo yahino wopingo yalokuhwoneso olehoho. Sikuno Engo hungkuno tango'njo ikwalofone somo nakwo yokumpohn'nyo nolohofihwasi wonimango monanonefoho. Hwapingoso nakwoe songo humayoso olo hwaho lopo Jisas sohwo nakwoe simeho mo'mo humaho. ¹⁸ A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n'wo'n'ngkiso sohwo iyoho miy'wo'n'ngki yohoho. O'o, iyoho iyoso ni'hu'no awonoho. Iyoho iyo hwapingoso olenoho. A'amu fihwo iyoho yososo nakwo huno wonayono nom'ne a'amumne'no umo'nyo yahinoso ito'nohino'maho. ¹⁹ Nakwo nom'ne a'amumne'no namo'n'wo'n'ngkohoho. Hwapingoso Anitu kako nakune'no simo'mo umo'nimentisofoho. ²⁰ A'amu nom'nehwo ole lososo, Ngko Mpohune'no simeho uyalokweno. Ose loso sohwo a'amu nom'ne sohomo simeho wonyo uyoso osohwo kako hwasyo hungkuno lalofoho. A'amu fihwo kako olo hwaho lophonjo a'amu uhwon'wo'n'ngkiso somo simeho muyo'manji kako Mpohwo Anitumo muhwonyo sohomo simeho pipi uyimontolo. ²¹ Jisas Kilais ole nalimento, Kiko Anitumne'no simeho uyo'manji jije a'amu homne'no simeho uyo. Ose nalimentisofoho.

5

A'amu Jisasimo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso yo'mayo hwahoponjo yahino somo hwotoho fewo'n'ngkohofoho.

¹ Hwe nakwoe wonyo wayo'ne Anitu uhwasopo'mentiso sohwo Jisas+yoho. Oso hungkuno hiso a'amu fihwo huno nehopi uyoso sohwo Anituye mehomi hweho. A'amu Mpohumo simeho uy+wo'n+ingciso sohwo kakoe mehomi'ntnne'no simeho uy+wo'n+ingciso hweho. ² Nakwo Anitumo simeho uy+hwasi kakoe hungkunomo tifi in+ingkwaso'manji nakwo huno ole wonayono. Nakwo Anituye mehomi somo simeho nehopi uy+wo'n+ingkuhwone'nwoho. ³ Nakwo Anituye hon+ingkanomo tifi in+ingkwaso'manji nakwo Mpohumo simeho nehopi uy+wo'n+ingkuhwonefoho. Anituye hon+ingkanomo somo tifi in+ingkawoso tango'njo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyo nejaw+wo'n+ingciso hweho. ⁴ Anituye a'amu neso yo'mayo hwahoponjofe yokumpohn'nyo somo hwotoho fe-e'ne yokumpohn'nyoso hi'njofoho. Oso yokumpohn'nyo hwotoho fe-e'neso hwapingo ole, Nakwo Jisas+mne'no huno nayohoho. Kakoe yokumpohn'nyo nefe'mayo'ne sohune'no huno nayohoho. ⁵ Yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyo tihwolo. A'amu fihwo kako huno ole uyososo, Jisas Anituye Hwomu hweho. Huno ose uyahon+ingki kako yo'mayo hwahoponjo somo yakolonoho.

Anitu kakoe hwomumne'no hungkuno yoloho limentisofoho.

⁶ Olo Jisas huhwo sohwo mijo wokiyon+mano lonto, nje hon+yo us+huma'mo lonto nakwoe hwahopo pmentisofoho. Mijo'nohini so'no pmentiso'maho. O'o, mijo'nji hon+yo'ntnno pmentisofoho. Anituye Towahuno Wop+ingo hungkuno nehopi hwapingo sohwo kako Jisas+mne'no olo hilo so'no yoloho limentisofoho. ⁷ Oso hufa'u si+hune sohwa Jisas+mne'no yoloho lalokwofo. ⁸ Anituye Towahuno Wop+ingo'nji mijo'nji hon+yo'nji oso hifoho lalokwofo. Oso hufa'u si+hune sohwa hofikoe hungkuno afa'nohinoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu ne hweho. Ose lalokwofo. ⁹ A'amu hwahoponjoso hungkuno lontifeso nupo'nontani nehopeho liwo'n+ingkuhwonefoho. Anitu lonte hungkunoso nehopeho. A'amu lontife somo yakolonoho. Oso hungkuno hiso Anitu nto limentisofoho. Kakoe Hwomumne'no linyofoho. ¹⁰ A'amu Jisas+mo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako huno ole uyohoho, Jisas Anituye Hwomu ne hweho. A'amu nom'neso kako hungkuno hiloso simeho hi'ntnnono muyo'njo yonto kako Anitu hwasyo hungkuno'njo hweho liwo'n+ingciso pa'nyo hweho. Hwap+ingoso Anitu nalohoho, Jisas nje Hwomu hweho. ¹¹ Olo hungkuno loso Anitu nehopi ole nal+mento, Ngko songo ne'no humayo'neso nto sejawpmentohefoho. Ose nal+mentisofoho. Oso songo ne'no humayo'ne hwapingo kakoe Hwomumo weho. ¹² A'amu fihwo Anituye Hwomumo humunyo sohwo Anitu'nji songo ne'no humayo'ne hweho. A'amu Anituye Hwomumo mohumunyo sohwo kako Anitu'nji songo ne'no humayo'neso mot+p+hwononefoho.

Nakwo huno ole wonayono, Nakwo songo ne'no fosyohumayo'ne hi'nji'nwoho.

¹³ Sekwo a'amu Jisas+mo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ingkohoho soku, sekwo songo ne'no humayoso hi'njo kuyoho. Oso'no sekwo huno waseyonontnne'no semti'mokiyalokweno. ¹⁴ Nakwo yo'mayo Anitu syonef+syalokunjo so'no namo'n+ingkohoho lontani oso'no jomo uli+waso'no kako wonepa'n+montonoho. ¹⁵ Nakwoe hungkuno Anitu nepo'nalokunjo so'no huno ole nayohoho. Yo'mayo nakwo jomo uliwo'n+ingkuhwone so'no nejopalokunjoso olohifoho.

¹⁶ Hon+ingkanomo anga'no wonyoso a'amu yososo Anitu kako wae mmofe'njo umtonoho. O'o, hi'nji pe'n+ingkuhwosi tikanomo wene hweho. Oso'no a'amu oso wonyo hiso yoso sohomo uhwon+ingkohoji oso a'amu huhwo sohume'no Mpohumo jomo mujo'njo fiyo. Yo'mayo hon+ingkanomo wonyo nom'neso a'amu yoso sohomo uhwon+ingkohoji oso humne'no Mpohumo jomo ulisoso Mpohwo kako wae yi+mofihwosi

songo humayo'ne uyimtonoho. ¹⁷ Anituye hungkuno mtohupeso hopi'nono wony-
ofoho. I oso'no fehohnjo so'no Mpohwo kako wae weeo'mtonoho. Anga'nohinoso
tikanomo ni'hu'nahone wenefoho.

¹⁸ Anituye mehomi ne sohwo kako honingkano wonyo miyo'njo yiwo'nikingiso
hweho. O'o, Anituye hwomu osohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nikingiso
hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Seten mupm'mokonohoho.

¹⁹ Nakwo huno moi'wonoho. Nakwo Anituye mehomi'nwoho. A'amu nom'ne sofe
hwe engo mokosyohumayo sohwo Seteniyoho.

²⁰ Nakwo huno moi'wonoho. Anituye hwomu nto pmmmentono. Kakine'no huno
ito'no uyo'ne huno nto nejapmmmentono. Nakwo Anitumo ufohi'nyo'ne hwapingoso
Jisasiyoho. Jisas Kilais Anituye hwomu sohwo kako Anitu ne hweho. Kako songo ne'no
humayoso hwapingo hweho.

²¹ Nje mehomi soku, yo'mayo hwahoponjo jije simeho mo'mo Anitumo uy-
ohopo'mto yalokunjo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Osohopeho. Ngko Joun'ni
mti'mokohono.

2 Joun

Olo Iyoswo Tifinjo loso Joun Afahwo Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *sikisiti'nji* (60) *sikisiti-sikisiti'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Joun afaohwo mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'mu anga'nohino syine'no mt'i'mokumentisofoho. Oso hisi nehopi a'mu anga'nohinyinetikeno. A'amu fiso hofikoe hunoso ole, A'amu Jisas'imo in'ingkunyo temtitofo hopa imo'nohumunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Joun oso a'mu homo somo a'mu hwasyo hungkuno'njo somne'no i'waho ito'no fiy'mno ul'monto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso nt'ipo humanto mt'i'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mt'i'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi un'ingkohwano.

¹ Ngko An'ituye mehomi somo mokosyohumawo'n'ingkohe sohwo'ni olo iyoswo loso mt'i'mokalokweno. K'iko a'mu siki, An'itu kakoe syohomne'no kuhwosopo'mentiso sikononji jije mehomi sohwantnne'no olo iyoswo loso semt'i'mokiyalokweno. Yahino nehopi'nohino somo ngko kakine'no s'meho kijopalokweno. Oso hiso ngko'nohinim'aho. O'lo, a'mu hopi'nono An'ituye hungkuno ne'njo somo huno'njo so'nji hofiko sekune'no s'meho umo'nalofoho. ² Jisas Kilaisiye hungkuno ne'njoso nakwoe s'mehomo wojo so'no nakwo sekune'no s'meho namo'n'wo'n'ingkohoho. ³ Mpohwo An'itu'nji kakoe Hwomu Jisas Kilaisi'nji siko nakumne'no wop'ingo nalohofohosi hitoho ulof'hwoso'no humayo wop'ingo nejapohosi so'no nakwo hungkuno nehopi'nohini hnn'ingkuhwasi s'meho afa unantano.

Nakwo hitoho nalofu yahino somo un'ingkowano.

⁴ Jije mehomi fehohnjoso hofiko An'itu kako yahino ne so'no nal'imentiso hopaso hofiko kakoe hon'ingkanano ne somo in'ingkowalokwofo. Oso hiso'no nupa'nonji ngko s'monyo yalokweno. ⁵ Oso hiso'no ngko, nje nampohwo siki, olo so'no wakilmonne'no yohono. Nakwo nom'ne a'mu somne'no s'meho uyo yahino hiso songo'maho. O'lo, nakwo An'ituye hungkunoso s'imo'mo upo'noma'ment'hwone oso mta'angofoho. ⁶ Hitoho ulofu yahinoso olenoho. Nakwo An'ituye hon'ingkanomo tifi un'ingkowano. Hohonta olo hon'ingkanano loso upa'n'iment'hwoni, Sekwo nom'ne a'amumne'no s'meho umo'nyo yahino somo fin'ingkamno.

Nakwo Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano.

⁷ A'amu pi'n'ingo engoso hofiko nakumo hwasyo hungkuno nelane'ent'ifi angomeemo liku'mofalokwofo. Oso'no hofiko nakumo ole nelalokwofo. Jisas Kilais An'itu sohwo kako nakwoe hwaho lopo a'mu imo'n'imentiso'maho. Hofiko nakumo ose nelalokwofo. Oso a'mu hiso hofiko hwasyo hungkuno li'wo'n'ingkohofoso Kilaisiye mango hwafoho. ⁸ Sekwo soku, oso a'mu ose sohwanne'no i'waho nto'no fiy'mno. Hwap'ingoso sekwo An'ituye syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ingkohofu so'no An'itu kako ngko sekumo yo'mayoso wosejapmmo sel'imentisoso sekwo hwasyo hungkuno homo somo in'ingka'fijo'manji sekwo momapitnnehofo. O'lo, sekwo An'ituye hungkunomo nto'no in'ingka'fijoso u sekwo yo'mayoso womant'ifeho. ⁹ A'mu fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokesyohumayo'njo yoso sohwo kako hungkuno nom'ne kengomo in'ingkaweso'manji osohwo An'itu

kako'nji mohumuyoho. Hwe fihwo kako Kɪlaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaso osohumo Anɪtu'nji kakoe hwomu Kɪlaisi'nji siko'monta'i siko kako'nji humasiyo. ¹⁰ U hwe fihwo kako sekumo se'maso sohwo kako sekumo Kɪlaisiye hungkuno masejo'njo ihwosi kako nom'ne hungkuno kengo selihwoso'no osohumo sekwo kakimo sekwoe angomno ipemotakutoho. Sekwo nakwoe a'amuhwe eso nulɪkutoho. ¹¹ A'amu fihwo kako oso a'amu hwasyo hungkuno'njo osohumo nje a'amuhwe uloso sohwo kako oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwoe syoho somo ufo'malofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Ngko hungkuno sawemo waselɪmonji ko yoheso u olo hungkuno hiloso ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. O'o, ngko sekumo se'mahm'mo ngko sekwo'nji hungkuno hnnɪngkuhwasi nakwoe simehoso wopɪngo wonamo'nɪmontonoho.

¹³ Anɪtu kakoe syoho somne uhwosopo'mentisoso jije nanohwo esi'nji kakoe mehomi so'ntnne'no nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Joun'ni mtɪ'mokohono.

3 Joun

Olo Iyoswo Nom'ne Tifinjo loso Joun Afahwo Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno s'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *sik'is'iti'nji* (60) *sik'is'iti-sik'is'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopol'keno olo iyoswo ne'no tifinjo loso Joun afahwo mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Ngkaiyas'imne'no mt'i'mokumentisofoho. Ngkaiyos sohwo Joun'ye a'amu hweho. Kako oso hwaho engo Esiya sopo humunyo hweho. Joun oso ango hopo sopo ne'no a'amu syoho'njo sohwa uhwajimonto imentisoso Ntiyoutilefes kako oso a'amu yofe hwe engo'njo umo'nimonto oso a'amu syoho'njo sohwo monje esyahan'ngki Joun kako hwe anga'no kakoe yofe Ntemitiliyos osohumo yofe ho'nomanto uhwajimentisofoho. Olo iyoswo loso Joun'ye a'amu Ngkaiyos sohwo Ntemitiliyos syoho yahon'ngkuhwosi hofiyo umokosyohu-manen'ento olo iyoswo loso'nji mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofe lihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Ngko Anituye mehomi somo mokosyohumawo'n'ngkohe sohwo'ni ngko nje n'ngkwahwo Ngkaiyos sohwo hne'no olo iyoswo loso kumt'i'mokiyalokweno. Ngko kikimo nehopi simeho kijopalokweno.

² Nje a'amu sohwo, kiko yo'mayo syoho wopingo yontan'ngkini Anitu kufo'malokunjo so'nji kiko wopingo humahnno so'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. Jije huyo'mango so'no ngko huno niyohoho wopingo humaho. I jije huyo'mango wopingo humaso hopaso jije a'apaho hi'nji wopingo osenohini humahnno so'no Mpohumo jomo ulalokweno. ³ A'amu fehohnjo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso jije angopo nta'ni n'i'mantifi ntimalofi, Ngkaiyos sohwo kako Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto hofiyo'no in'ngkoyalofoho. Ose ntahon'ngkofi ngko s'imonyo imalefoho. ⁴ Nje mehomi hofiko Anituye hungkuno ne somo in'ngkoyalokwofo so'no upa'nonji oso'no ngko s'imonyo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Oso s'imonyo iyo hiso nom'ne yo'mayo so'no s'imonyo iwo'n'ngkohofoso somo yakolo'nnyofoho.

Ngkaiyos syoho wopingo imentisofoho.

⁵ U nje a'amu sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofiwo'n'ngkohofoso sohwo ufo'mawo'n'ngkinoso oso wonyoangkafofoho. Jije a'amu'nohinimaho. O'o, a'amu kengo mta'ango sohwanjoho. ⁶ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko olopo n'i'mantifi kiko hofikimo wopingo uloho'mahnno so'no nakwo Anitune'no uhu'mokontan'ngkuhwoni nalimalofofoho. Kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofoso sohwo jije angopo nta'ni hano hofiyo'no hmf'hwajo. Ose yahon'ngkiji Anituye simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁷ Hofiko oso syoho yalokwofoso Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne yalokwofo. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwa mta'ni hofiko hamniyoho yo'mayoso momaso'njo yalokwofo. ⁸ Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo oso a'amu huhwo sohwo ufo'mano. Ose ihwasi oso hungkuno syoho ne'njo so'no nakwo syoho afa'no womojoku'nantanoho.

Ntiyoutilefes kako yahino wonyo imentisofoho.

⁹ Ngko oso a'amu Ntiyoutilefes'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso somne'no ngko iyoswo nom'neso nto mt'i'mokumalefoho. Ntiyoutilefes sohwo kako a'amu hiso hofiko nakwoe hwe engo hwosoho ulantife'no yalokunjo

so'no kako nje hungkunomo haloho manipewo'n'ingciso hweho. O'o, kako nje hungkunomo hwotoho nifewo'n'ingciso hweho. ¹⁰ Oseso ngko sekumo se'ma'me'manji ngko yo'mayo kako iwo'n'ingciso so'no waselimonnoho. Kako nakune'no yo'mayo hungkuno wonyo lalofoho. Kako hwasyo hungkuno lalofoho. Oso'nohini'maho. O'o, kako a'amu Anituye hungkuno liku'mofo sohwamo kakoe angomo mipemotasyiwo'n'ingciso hweho. I a'amu nom'neso hofiko oso a'amu Anituye hungkuno liku'mofo somo nje angomo upemokosyawo'mo loso sohumo Ntayoutilefis sohwo kako hofikoe hon'ingcano pijumof'wo'n'ingciso hweho. Oseso kako oso a'amu homo somo hofiko Anitunne'no uhu'mokiyo somta'ni wae weeo'mto yalofoho.

Ntemitiliyos sohwo kako yahino wop'ingo iwo'n'ingciso hweho.

¹¹ U nje a'amu sohwo, kiko yahino wonyo somo tifi in'ingkahutoho. O'o, hon'ingcano wop'ingo somnohino tifi fin'ingkayo. A'amu kako yahino wop'ingo'njo sohwo kako Anituye a'amu hweho. A'amu kako yahino wonyo iwo'n'ingciso oso hwo kako Anitune'no huno mosyafisiyo hweho.

¹² A'amu hopi'nonohino sohwa hofiko Ntemitiliyosiye yofe ho'nomalokwofo. Nakwo Ntemitiliyos osohumo uhwonontani nakwo Kilaisiye yahino ne somo uhwon-alokuhwono. Oso'no ngko huhwo'ni kakoe yofeso ho'nomalokweno. Oso'no kiko huno kiyohoho, Nje hungkunoso ne'njofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹³ Oseso ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso oso'no ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. ¹⁴ We'enepi ngko noku'mahm'me'no nekwo hungkuno wohn-nantaeho.

¹⁵ Jije simehoso pompengo ufisyakumofono. Jije a'amu olopo humalofo sohwa hofiko nje hwomuhwe kilalokwofo. Nje a'amu kiko'nji humalofo sohwamne'no nje a'amufu ulalokweno. Kiko hofikimo njiyo. Osohopeho. Ngko Joun'ni hungkuno loso mt'i'mokohono.

Jut

Olo Iyoswo loso Jut Mti'mokumentisofoho. Olo hungkuno somo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *teti-faif'i'nji* (35) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jut mti'mokumentisofoho. I oso'no oso yofe Jutiye so'nji Jutasiye so'nji afafoho. (Oso'no Matiyu sohe engo 13, han'ngkano we'e 55 so'nji Mak sohe engo 6, hon'ngkano we'e 3, osopo Jisasiye hohm'ngkwa'wehwosamne'no yofe hi'njoponoho.) I oso'no hofikoe hunoso olenoho. Olo iyoswo loso Jisasiye n'ngkwahwo mti'mokumentisofoho. Jut a'amu Jisasi'mo in'ngkuno somne'no mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu ango nt'ponjomne'no mti'mokumentisotikeno. O'o, nakwo huno monayofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Sekwo nakwo simoho hi'ntnnonohinoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji a'amu hwayo hungkuno'njo sohwafe hungkuno somo nupa'n'ngkutoho. Jut ose ulimonto mti'mokumentisofoho. (Hungkuno hiso Jut hon'ngkano we'e 3 osopo weho.) Oso'no olo iyoswo hiloso nt'po humanto mti'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no olo hungkuno homo lomo atofu lihwasi t'fi un'ngkohwano.

¹ Ngko Jut sohwo'ni Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyu Jemisiye kon'ngkwa'we hwo'nyoho. Anituye a'amu soku ngko olo iyoswo loso sekwo a'amu Anitu sehwasopeehon'ngki in'ngkamentohoho sokune'no mti'mokalokweno. Mpohwo Anitu simoho engo sejopahon'ngki Jisas Kilais kako sekumo wop'ngo semokosyohumaho. ² Anitu kako sekune'no hitoho ulofihwoso'no simoho pompenjiyo so'nji simoho hitoho so'nji wosejapono. Oso hiso sejaposo so'no engo imo'nyo'ne'enji Anitumo jomo ulalokweno.

Kilais Jisasiye hungkuno somne'no hwasyo hungkuno lut'hwawo'n'ngkohoho sofe hungkunofoho.

³ Nje a'amu soku, simo'mo ngko huno pi'n'ngo syafisyonji Anitu kako asomo netimayo'neso sekune'no iyoswo mti'mokumne'enji i olohonta nom'ne hungkuno mti'mokalokweno. Nakwo Jisas Kilaisimo simoho hi'ntnnono uyaso hn'nimo Anitu kako asomo wonet'ma'mtonoho. Oso hungkuno Anitu nejapmmentisoso sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji simoho hi'ntnnono uyalokwofo soku, sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso'no sekwo nom'ne hungkuno hwasyo somo nupa'n'ngkutoho. O'o, hungkuno hwasyo homo somo filommjahumno. ⁴ A'amu fehohnjo Anitumne'no sekwo'nji uhu'mokont'fi humentan'ngkofi a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne huno so'nji hiyaso motohusosyohumant'fi hofiko poji ehumentohofoho. A'amu hiso hofiko ole lalokwofo, Anitu kako nakumo wop'ngo naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no iyoho monan'ngkiyohoho. Yo'mayo wonyo nakwoe simoho uyimo lososo u uyihwono. Anitu kako simoho nejopalokuso sohwo kako tohino mon'ejaponehoho. Ose lalokwofo sohwa nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no hofiko hohujo ikinjao'mentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa olo a'amu lohwasamne'no ole mti'mokumentohoho, Oso a'amuso wonyofoho. Hofiko t'kanomo ufitnnefoho. Ose mti'mokumentohofofoho.

⁵ A'amu oso yahino'njo somne'no sekwo nto upa'n'mentohofofoho. I oso'no ngko sekwoe huno somo huno apa'no wasefohoto'mne'no yohono. A'amu Isilael somo nakwoe Hwe Engo hofikimo Ijip mta'ni utimanto olopono utimotapmmentisofoho.

Oseso hwe moya'mi Isilael fehohnjoso hofiko Anitumne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjimofahonngkofi Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho. ⁶ Nom'ne so'no huno fisyafihupmno. A'amu ahwomomjo fehohnjoso oso syoho Anitu uyimentiso somne'no hahn'nyo yontifi hofikoe ahwomomjo pone uliko'ma'mentohofofoho. Oseso Anitu kako hofikimo ahwomo nano'nji intofonto sikwo'mjoho engo so'mo intofohumati'mentisofoho. Hofiko oso ahwomo nano homo somta'ni misihuto'nifitnnehoho. Oso hopo sopo nohumafikuji hofiko Anituye Sikuno Engo somo hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofa. ⁷ Ou, sekwo nom'ne so'no fisyafihupmno. A'amu Soutom Ngkumoula so'nji nom'ne pone mofone sopenjo so'nji hofiko a'amu ahwomomjo sohwa a'mohufo imentohofa hopa imentohofofoho. Oso'nji hofiko kifosyoho'nji loho'nimotofofoho. Oseso Anitu kako hofikoe honingkanu wonyo somne'no tohino engo uyimentisofoho. Oso tohino hiso hofiko tohomo ne'no humentanngkofi tohino umnalofoho. A'amu osomne'no syofisyontani iyoho neningkahonngki nakwo huno ole nayohi, A'amu honingkanu wonyo yiwo'nngkohofoso tohino engo womantifeho.

⁸ I olohonta oso a'amu sekwo'nji uhu'mokuwo'nngkohofoso hofiko oso yahino hiso pa'nyo yalokwofo. Yo'mayo wojo uhwonontifi oso mta'ni yokumpohn'nyo tipemantifi hofikoe a'apahomo wonyo loho'nivo'nngkohofofoho. Oseso hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo yokumpohn'nyo ulohofontifi a'amu ahwomomjo wonyoangkafo somo sitofo ulivo'nngkohofofoho. ⁹ Anituye a'amu ahwomo mta'ango simo'mjo sohwa Maikel oso hwo'nji kako Seten'nji siko Mousesiye pijafoso mayo'ne yoka hnnimentisiyefoho. Siko oso yoka hungkunoso nohnonji Seten kako Maikelimo sitofo ulahonngki oso'no Maikel kako Setenimo sitofo aku mulimentisofoho. O'o, olo'nohini ulimento, Hwe Engo Anitu sohwa kako kikimo yoka hungkuno wakilonu. Oso'nohini ulimentisofoho. ¹⁰ I oso a'amu huhwo sohwa hofiko sekwo'nji humalofa sohwa hofiko yo'mayo hwapingo ne so'no huno nto'no muyahonngki hofiko sitofo hungkuno liwo'nngkohofofoho. Oso a'amu yahu pa'nyo sohwa hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyontifi hofiko yo'mayo wonyoso iwo'nngkohofofoho. Oso'no hofiko nihu'nahone wonyo imo'nnyoso tikanomnefoho. ¹¹ Hofiko tohino engo mapitnefoho. A'amuso hofiko Atamiye hwomu Kein kako konngkwa'wehumo fonjahumentiso oso hwoe yahinoso mantifi yalokwofo. U nom'nihwo Mpelam sohwa kako hamniyoho engo ma'mne'ento kako a'amu Isilael somo hwasyo honingkanomo ipemotamentisofoho. Oso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. U nom'nihwo Koula kako Anitumne'no yokumpohn'nyo imo'nimentiso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. Oso'no Anitu kako hofikimo fonjasyonefoho.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo simeho afa inngkuji nom'ne a'amumne'no wasemo'nono. Oso'no sekwo nuhu'mokontifi wopayo nontifi Jisasimne'no syafisiyo'ne wopayo'nji mijo'nji nyo sohonta hofiko wonyo so'nji sekwo'nji nuhu'mokontifi oso uhu'mingo homo somo wonyo imokuwo'nngkohofofoho. Hwapingoso hofikoe honingkanu wonyo somne'no wonimango muningkahonngki hunoso hofikine'nohini syafihu'nontifi wopayo niwo'nngkohofofoho. I oso'no hofiko nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'niwo'nngkiyohoho. A'amu hiso olo pa'nyofoho. Hwaho hoho'm hoho'minnyo sohwa kako ifoyo'no hontohumanteso himo kako ifoyo ane'njo sohwa nopahonngki ifoyo masiyo'njo yahonngki ifofo nihu'nahone motole'ofalofoho. Oso a'amu hiso hofiko oso himo ifoyo ane'njo sohwa pa'nyo hwafoho. Ne anefoho. U nom'ne hungkuno upa'nimno. Oso a'amu sohwa hofiko oso iyo kakoe sikuno somo ipisayo into'nyo sohonta ne ane imo'nyo oso pa'nyo hwafoho. Oseso iyo hiso kakwo'yohwo kako pmpongo hi'nji yofihwosi tohomo ho'nayofonefoho. Oso a'amu hiso oso pa'nyofoho. ¹³ Oso a'amu oseso hofiko hofikoe honingkanu wonyo somne'no wonimango

munyo'njoso utihwa'nyopo yontifi hofiko olo pa'nyofoho. Mijo ifofayo yonto yo'mayo hintalinyo ifohulijisyafihwo'n'ngkiso pa'nyo hwafoho. Hofiko hntokwaliyo ifufosonto sikwo'mjoho'mo imo'naofiwon'ngkiso pa'nyofoho. Anitu kako oso a'amu homo somne'no hofiko'ne nohumafitne'ento ango nihu'no sikwo'mjohoso nto'no esyohumamentisofoho. Oso hopo sopo hofiko ne'no nohumantokutnnefoho.

Hofiko hon'ngkano wonyomne'no tohino engo mapitnnefoho.

¹⁴ Atamiye imu sohwa mji'mo'n'imopontifi aho fehohnjo hopi'nono imo'nonto nom'ne mta'ni hufa'u imo'n'imentiso sohonta Inouk humamojofoho. Oso a'amu huhwo sohwanne'no kako Anituye hungkuno ole limento, Hwe Engo sohwo kako kakoe a'amu ahwomomjo pi'n'ngo engo so'nji motapiso uhwon'ngkohefoho. ¹⁵ A'amu Jisasiye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo somo hungkuno ikwolofone spono uhwajonefoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi hon'ngkano nihu'no wonyo yontifi Anitumo sitofo hungkuno nihu'no wonyo uliwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe yahino wonyomne'no tohino engo womantifeho. ¹⁶ A'amu huhwo sohwa yo'mayo u'mante so'no nakwolaho lontifi wonyo hungkuno liwo'n'ngkohofofoho. Nom'ne a'amu sohwanne'no hofiko hwasyo hungkuno somjiliwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko oso hon'ngkano wonyo homo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyahon'ngki oso homo somo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe yofe woho'nomo'nano lontifi hofiko mango engo liwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somta'ni hofikoe yo'mayoso siki mayo'ne afofo hungkuno uliwo'n'ngkohofofoho.

Sekwo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹⁷ I oseso Anituye a'amu kakoe hungkuno liku'mofiwo'n'ngkohofo (*apousel*) sohwa hungkuno selimentohofa so'no huno fisiyafihupmno. ¹⁸ Hofiko sekumo ole selimentohofi, Sikuno moi'wo imo'noso sohonta a'amu hofiko i'mofapikuji Anituye hungkuno somne'no tikafo jifitnnefoho. Hofiko Anituye hungkuno somne'no hohujo ikinjaofikuji hon'ngkano wonyo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyonefoho. Ose selimentohofofoho. ¹⁹ A'amu hiso hofiko Anituye Towahuno ane nohumantifi hofiko yo'mayo hwahoponjo so'nohini syafisyontifi hwasyo hungkuno losetihwawo'n'ngkohofofoho. Sekwo oso hwasyo hungkuno hiso nupa'nontifi husilo husilofa lohofalokwofo.

²⁰ U sekwo nje a'amu soku, sekwo oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo sekwoe simeho hi'ntnnono kiho'maso wop'ngo'nohini Anitumo uyalokwofoso yokumpohn'nyo fisosofito'nimno. Anituye Towahuno Wop'ngo kako sekumo kakoe yokumpohn'nyo sejapeso so'no sekwoe simeho mo'mo yo'mayo Mpohwo wonejapono likuji oso homo somne'no Mpohumo jomo ulimno. ²¹ Sekwo nohumafikuji Anitu sekumne'no hitoho ulofiwon'ngkiso so'no huno ne'no syafisyikuji oso huno homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo osopo nohumafikuji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hitoho engoso ujo ehontojwasiyo'ne sikuno so'no fohontohumamno. Nohontohumafikujo'no kako songo ne'no humayoso wosejapmmontonoho. ²² A'amu hofiko Anituye hungkunomne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no Anituye hon'ngkano tipemayo'neso ufo'mapmno. ²³ A'amu tikanomo walokwofo somo sekwo hofikimo komo'no utimapmno. Nutimafikuji sekwo hofikimo ufo'mapmno. A'amu hon'ngkano wonyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no sekwo Anituye hon'ngkanomo tipemayo'ne hofikimo ufo'mapmno. Nufomafikuji hofikimo wop'ngo ulohopmno. I oso'no sekwo hofikoe hon'ngkano

wonyo somne'no i'waho nto'no fiyimno. Oso honingkano wonyo kiho'njo homo somo ipenemotafitnoho likuji i'waho fiyimno.

Jut kako Anitu ye yofe ho'noma'mentisofoho.

²⁴ Anitu kako sekwo mopiwasiyo'ne nto'no semokosyohumayoso hoponoho. Yo'mayo Jisas Kilais sekumo seloho'mentiso so'no sekwo honingkano wonyo ane'njo kakoe ango wonyoangkafo sopo kako humaso hopo sopo motasesiyoso hoponoho. Oso'no sekwo osopo kako'nji nohumafikuji simonyo engo uyantifeho.

²⁵ Nakwoe Anitu nihu'no anga'nohino sohwo kako yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais naloho'mentiso so'no asomo netimane hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe woho'nomano. Kako nakumo nemokosyohumayoso nakwoe Hwe Engo ne hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino somo hulimokomokosyohumawo'ningkiso sohwo kako oso yo'mayo homo somo kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako simo'mta'ango sohwo ne'no mjohumamopihwosi olohonta ne'no humahwosi hwangku kako ne'no mjohumamiwene hweho. Oso'no engolopohamo kakoe yofe woho'nomehwano.

Olo hungkuno loso nehopeho. Ngko Juti'ni mtimokohono. Hungkuno osohopeho.

Toho Wojo Honajo Hungkuno

Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno loso Kílais kakoe

Inomokomoyo Joun+mo Umentisofoho.

Olo Hungkuno S+mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s+mentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *sik+si+ti-sik+si+nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye inomokomoyo Joun mt+'mokumentisofoho. Joun huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo hopi'nono mt+'mokumentisofoho. S+mo'mo mt+'mokumentiso so'nji t+fi iyoswo hufa'u s+hune mt+'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho Wojo Honajo Hungkuno mt+'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso soswo *tetit+keno* (30) a'amu Loumjo hwaho mokosyohumayo sohwa hof+ko a'amu Jisasi+mo in+ngkunyo somo tango engo uy+mentohofofoho. (Hungkuno hiso Toho Wojo Honajo Hungkuno sohe engo 1 hon+ngkano we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun kako hwaho we'e Patimous humamentisofoho. Kako oso hopo sopo humentan+ngki An+tu yo'mayo yo'mayo hwangku ifawene so'no ut+hwamentisofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo hwangku ifawene so'ne hungkuno'njofoho. Joun kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo humanto mt+'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu l+hwasu t+fi un+ngkohwano.

¹ Yo'mayo we'enepe imo'none so'no Jisas Kílais kako nt+hwahon+ngki olo iyoswo lomo ngko Joun'ni mt+'mokalokweno. S+mo'mo An+tu kako Jisasi+mo hungkuno loso ulahon+ngki Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono l+hwojahon+ngki Jisasiye syoho ulohofiyo sohwna'n+mne'no hungkuno homo somo kako lont+hwamentisofoho. ² Yo'mayo hungkuno An+tu mta'ni upa'n+mentoheso yo'mayo Jisas Kílais lont+hwamentisoso yo'mayo uhwon+mentoheso yoloho l+jwaofalokweno. ³ A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'no atofu l+jwamo'n+ngkuji u nupa'n+ngkuji hungkuno homo somo haloho pekuji t+fi in+ngkafijo'manji wop+ngofoho. Hwap+ngoso s+kuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmonto t+foneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

A'amu ant+me aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somne hungkunofoho.

⁴ Hwaho Esiya ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n+ngkohofu sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun'ni mt+'mokalokweno. Nakwoe An+tu hohonta humamojo osohwo olohonta ne'no humaho. Kako hwangku asomo nopone hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'n+ngkiso sohwo kakoe Towahunu Wop+ngo so'nji siko sekumo sefo'mahosi simeho pompenjiyo wosejapiyo. ⁵ Jisas Kílais sohwo kako An+tuye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohini lut+hwawo'n+ngkiso hweho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo l+ka'mentono. Songo nol+kafonto n+hu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne s+mo'mta'ango hweho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'n+ngkohofu sohwafe Hwe Engo hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi simeho wop+ngo wosejapono.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulof+wo'n+ngkiso sohwo kako nakwoe hon+ngkano wonyo mta'ni is+hutofonemayo'ne kakoe hon+yo us+huma'mentisofoho. ⁶ Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'n+ngkisofoho.

Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwamne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso ne japmmen-tisofoho. Nakwo Jisasiye yofe engolopohamo woho'nomehwano. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumantihwone hweho. Ou, hungkuno loso nehopeho.

⁷ Ihwoni, Jisas kako himopo nopahon+ngkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'nwi nuhwonanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko Jisas poyo wape'nono limentohofoso Jisasimo uhwon+ngkuji hofiko yafi'yafe ikuji humotaho engo lfitnnefoho. Ou, olo hungkuno hiso ne i'mofaponefoho.

⁸ Anitu kako nakumo ole nalimento, Ngko yo'mayo syoho emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwap+ngo hwo'nyoho. Ose nalimentiso sohwo olo Anitu oloho hweho. Kako ae'mta'ni humamojo sohwo olohonta ne'no humaso sohwo hwanguku nopone hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwofilo'nyo hweho.

Joun kako Kilais Jisasimo uhwon+mentisofoho.

⁹ Ngko Joun'ni seningkwa'we hwo'nyoho. Nakwo Jisasiye a'amu hn'nwi sekwo ngko'nji ejoku'nohumentani Anituye syoho somne'no yo'mayo tango so'nji tohino so'nji tipemalokuhwono. I Jisas nakumo nto'no enemokosyohumawo'n+ngkiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani lohokuhwono. Ngko Anituye hungkuno a'amumo ulonji ngko Jisasimo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohe so'no ulahon+ngko hofiko ngkimo wae yanimo'mentohofofoho. Yanimofontifi hofiko olo hwaho we'e Patimous ayo ajwo lopo impo'angomo hopa n+humat+mentohofofoho.

¹⁰ Olopo nohumanji sikuno iyoho humayo Sante somo Anitumo jomo ulontan+ngko kakoe Towahuno Wop+ngo ngkimo ifehu'mokon+syahon+ngki wojo hopa uhwon+mentohefoho. Nje hohujo mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa ho'n+ngkahon+ngki ole upa'n+mentohefoho, ¹¹ Yo'mayo hopi'nonohinoso kit+hwahm'me'no kiko nuhwon+ngkohojo oso hiso iyoswomo mt+mojo. Nomt+mokohojo ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n+ngkohofo osomne'no olo hungkuno loso uyahojo. Ango Efesos+nji Simena'nji Pekamom+nji Taiyotaila'nji Satis+nji Filatel+fiya'nji Laoutisiya'ntnne'no uyahojo.

¹² Ose ho'n+ngkahon+ngki oso hwe hungkuno nt+mentiso sohomo uhwon+monji ikin-jaofonji uhwon+mentoheho sikiloho ahojo wonyoangkafo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo uhwon+mentohefoho. ¹³ Oso sikiloho'njo ajwo sopo Hwe Anga'nohinohwo lohofontan+ngki uhwon+mentohefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo hweho. Osohwo nohumanto manji'mofo sawemo'njo ahuloho ahojo wonyoangkafo so'nji inyo sohomo uhwon+mentohefoho. ¹⁴ Kakoe mnokino'nji mijiyonji n+hu'no halojofoho. Humeengo pa'nyofoho. Kakoe timoso tipomponaho pa'nyofoho. ¹⁵ Kakoe sifeso sojo hwoyango hnn+ngkiso pa'nyofoho. Kakoe mampahoso mijiyoka hopa ho'n+ngkahon+ngki upa'n+mentohefoho. ¹⁶ Kakoe aho anga sohohta'ni hntok-waliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ose mokosyohumamentisofoho. Kakoe hungkunoso sihu yohosi yohohnta'ni sihu mampo'nyo hopaso kakoe mango mta'ni swopahon+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe simanoso mofehi'nyo yokumpohn'nyo liso pa'nyofoho. ¹⁷ Oso huhwo sohomo uhwononji ngko kakoe sifiki'nyo'mo poyo pa'nyo piwahu'mentohefoho. Oseso kakoe aho anga sohohta'ni nokisan+syonto nt+mento, Kiko iyoho yohotoho. Ngko syoho ae emayo so'nji esojwafo so'nji yo'mayo hopi'nonohinoso hwap+ngo hwo'nyoho. ¹⁸ Yo'mayo songo humayo neso ngko hwap+ngo hwo'nyoho. Hohonta ngko pe'n+mentohe sohwo'n+mo nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no humawo'n+ngkohe hwo'nyoho. Apa'no mape'n+mmehono. Ngko poyo pe'nyo so'nji tikonomo uyoso'nji mokosyohumayo hwo'nyoho.

¹⁹ I oso'no kako ose ntonto ntimento, Yo'mayo uhwon'ngkino so'nji yo'mayo wojo so'nji yo'mayo tifi no'mo i'mofapone somo uhwon'ngkohojo iyoswomo ifali-faliyo mti'mojo. ²⁰ Kiko nje ahomo hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u mokosyohumentan'ngko nohon'ngkino so'nji sikiloho na'nohino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo so'nji uhwon'ngkinoso hwap'ngo neso olenoho. Hntokwaliyoso a'amu ahwomomjo hwafoho. Hofiko oso a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sopenjo a'amu uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohofihwafoho. Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho. Kilaisiye a'amu ango aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amusofoho. Jisas ose ntimentisofoho.

2

A'amu Efesos somne hungkunofoho.

¹ Jisas kako ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Efesos somo mokosyohumawo'n'ngkohoho somne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko sohwo'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyoso nje ahomo mokosyohumunyo ngko sikiloho ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo sopo hano emoyalokwe sohwo'ni ngko hungkuno ole selalokweno. ² Sekwoe yo'mayo yahino so'no ngko huno niyohoho. Sekwo syoho yokumpohn'nyo yontifi ngkimo monisikwajiyofoho. Yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwon'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo a'amu hon'ngkano wonyo'njo somne'no nakwolaho liwo'n'ngkohoho kuyoho. Hofiko nose'mantifi Anitu mta'ango (*apousel*) hwona'nyoho selahon'ngkofi hofikoe hwasyo hungkuno so'ntnne'no hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo huno seyahon'ngki sekwo hofikoe hungkuno so'nji yahino so'nji yano ilofihwajiwon'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. ³ Sekwo nje yofe so'no nn'ngkopantokwofo so'no a'amu nom'ne sohwa nosehonontifi wonyo selohofalokwofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo tipemalokwofo. Oso tango tipemayo so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

⁴ I oso'no anga'no wonyo yalokwofo so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo hwo'nyoho. Hohonta sekwo simeho hi'ntnnono kahopi ntapmmentohoho sohonta nehopi ntapmmentohofofoho. I, olohonta awonoho. ⁵ Hohonta sekwo yahino wonyoangkafo imotofofoho. Oseso sekwo oso yahino wop'ngo homo somo nusikwajontifi nto piwahu'malofa. Oso'no sekwo yahino wop'ngo imotofo so'no huno ikwesyafisyikui sekwoe simeho fiwolo'mokumno. Iwolo'mokukui yahino simo'mo imotofo hopaso apa'no fiymno. U sekwo simeho miwolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesemo'monnoho. ⁶ I yahino wop'ngo anga'no yalokwofo so'no ngko simeho wop'ngo nimo'n'ngkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nje simeho wop'ngo nimo'n'ngkohoho.

⁷ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo Kilaisiye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyimonnoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anituye angopo wosopayo syoho hulimentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjan'montonoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofantihwonefoho.

A'amu Simena somne hungkunofoho.

⁸ Hwe engo a'amu Simeña somo mokosyohumawo'n'ngkohoho somne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko simo'mta'ango sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwap'ngo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'n'imentohe sohwo'ni i olohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

⁹ Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo yiwo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji humantohe so'no sekwo a'amu ho'yango engo'njo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofo hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasyo hungkuno lalokwofo. Hofiko Seten'ye a'amufoho.

¹⁰ Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. Seten kako yamofu waselohomontonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehumajihwosi sekwo yokumpohn'nyo wolohofantifetikeno lihwosi wasehon'montonoho. Oso sikuno tango'njo sikuno pi'n'nggo engo moseyakolofonehoho. O'o, sikuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lihwosi yihwoso'no sekwo po'n'ifo wekutoho. O'o, sekwo simeho hi'ntnnono ne'no ntap'wo'n'ngkuno. Ose ifijo so'no ngko sekumo ho'yango songo ne'no humayo'neso wosejapmmonoho.

¹¹ U sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo Kilais'ye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hwahoponjo yahinoso kakimo upemotamo lihwosi yoso somo monje yasyoso sohwo hungkuno ikwolofone sikuno somo tohino momanehoho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswonehoho.

A'amu Pekamom somne hungkunofoho.

¹² Jisas ole nt'imento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Pekamom sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

¹³ Oso ango engo sekwo humawo'n'ngkohoho sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkisofoho. A'amu pi'n'ngoso hofiko Seten'ye yofe ho'nomawo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ne'no ntopalokwofo. I Antipas sohwo nje hungkuno hofiyo lijwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nje hon'ngkanomo t'ifi nn'ngkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'n'ngkisoso kakimo ko fonjosyahon'ngkofi sekwo ngkine'no hungkuno yoloho lijwaofo'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'n'imentiso sohonta tango m'kun'imposo ko se'manteso sekwo Anitumne'no ajwopo yokumpohn'nyo lohomentohofofoho. ¹⁴ Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelamiye yahinomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofu. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohumo Isilael somne'no yahino wonyo kompemayo so'ne luti'hwahon'ngki Mpelak sohwo kako a'amu Isilael somo kompemahon'ngki Isilael'iso pi'wahu'mentohofofoho. Nop'wasyont'ifi hofiko hwahoponjo anitu hwasyo sohomo yofe ho'nomant'ifi yahu hwahoponjo hwasyo anitu sohumne'no ho'nahinyoso n'imentohofofoho. Nonont'ifi a'mohufo imentohofofoho. ¹⁵ Oso pa'nyoso a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko a'amu Nikoulasi'fe hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofu. Oso'no hofiko hwahoponjo yahinomo in'ngkwalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo molihwajiyo'njosu peho'neto. ¹⁶ I oso'no oso yahino wonyoso noho'naofikuji simeho fi'wolo'mokumno. U mi'wolo'mokiyo'manji we'nenepi ngko nose'mahm'mo nje hungkuno sihumampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

¹⁷ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiso Anituye Towahuno Wopingo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohomo ngko hofiyo umokosyohumamonnoho. Hohonta nje a'amu Isilael mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohomo hofiyo mokosyohumam'mo wosopayo ahwomo mta'ango uyimonnoho. Oso'nji sojo halojo yofe songo mti'mokinyo so'nji uyimonnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo maso sohwo kako'nohini huno uyonefoho.

A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.

¹⁸ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mti'mojo. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni timo tipomponaho pa'nyo'njo sife sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

¹⁹ Yo'mayo syoho engo yiwo'n'ngkohoho so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji simeho inontifi ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontifi a'amu nom'ne somo wopingo ulohofiwon'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohofiwon'ngkohoho kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wopingo imo'nonto engo imo'nalofoho. ²⁰ Oso yahino wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi Jesepel kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo kengopo molihwajiyo'njo yohoho. Kako Anituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho tohohofiyo sohwa hon'ngkano wonyomo ipitihwanto ipemotowalokunjo so'no hofiko a'mohufo yontifi hwahoponjo anitu hwasyo sohumne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo. ²¹ Oso a'musi kako simeho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje hungkunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose muyalofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumaho. ²² Sekwo upa'nimno. Oso a'mu simo mnokino engo uyimo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji tohino engo uyimonnoho. ²³ A'amu oso a'mu siye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo poyo umokumonnoho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino n'ngkapiwon'ngkohofoso olo so'no huno uyimontonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofe huno simeho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo yiwo'n'ngkohoho so'no yamofe waselohomonnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hofiko huno ole uyimontonoho.

²⁴ A'amu Taiyotaila humawon'ngkohofoso a'mu wonyo siye yahinomo tifi min'ngkayo'njoso sekwo Seten'ye yahino wonyo ne somne'no huno mosyafisiyo'njo yalokwofo sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmnehono. O'o syoho anga'no sejopalokwe loso olenoho. ²⁵ Sekwo syoho wopingo yalokwofoso ne'no ikuji nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Mokosyohumentan'ngkuji ngko nose'ma'mnefoho. ²⁶ Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no n'ngkopontan'ngkuji sikuno moi'wo imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'n'ngkuji womokosyohumantifeho. ²⁷ Nje Mpohwo Anitu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmentiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmonnoho. Hwakwontoho fompilofiso hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumafikuji hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe yofe engo so'nji wofongkulofantifeho. ²⁸ Oso hohosohonta ngko im'nggo ne so'nji i'muso wasejapmmonnoho.

²⁹ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

3

A'amu Satis somne hungkunofoho.

¹ Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'n'ingkohoho somo mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleno. Ngko hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ingkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofo. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofo. Hwap'ngoso sekwo nje hungkunomo nto'no man'ngkwalokuyohoho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo Anituye pono masifitnohoho. ² Sekwo yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no fisyantifohupmno. Sekwo yahino wop'ngo we'e wojo sohwo poyo wape'nimonto yalokunjoso sekwo yokumpohn'nyo usofitopmno. Yo'mayo hopi'nonohino y'wo'n'ingkohoho somo nje Anitu nuhwononto ole lalofoho. Hofiko nto'no miyo'njo y'wo'n'ingkohofoho. Ose lalofoho. ³ Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofo pa'nyo so'no huno syafisyikuji oso pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafikuji sekwoe yahino wonyoso ni'hu'nahone foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no molikofohumayo'manji ngko a'amu hufo uyimo lihwosi poso hopaso wose'ma'monnoho. Osohonta sekwo yomo mikunimposo uyantifeho. ⁴ Sekwo a'amu Satis pi'n'ngo soku sekwo hon'ngkano wonyo'njo ko humentan'ngkofi a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo hon'ngkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo ngko sekumo songo humayo'ne hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho. Ngko'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁵ Sekwo hwahoponjo yahino somo monje yasy'wo'n'ingkohoho soku sekumo songo humayo so'no hwapife halojo pa'nyo sejapm'me'no womiyantifeho. Oseso oso iyoswo a'amu songo ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe yofeso wae meesemo'mnoho. O'lo sekwo nje Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo sopo nolohofikujo'no ole ulimonnoho. Olo nje a'amufoho. Ose ulimonnoho.

⁶ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno.

A'amu Filatelifiya somne hungkunofoho.

⁷ Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filatelifiya somo mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwa'ne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko hon'ngkano wop'ngo'nohini'njo sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohomo Anitu kako oso pone engo Jelusalem mokosyohumamojo so'no yokumpohn'nyo uyimentiso hopaso Anitu ahwomomjo pone engo Jelusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwosompee'meso nom'ne a'amuhwo mopijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuhwo mohwosampenehoho.

⁸ Yo'mayo yahino iwo'n'ingkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe simanopo ngko hoku'yo hwosompeesyoheso uhwonimno. Oso hoku'yo hwosompeesyoheso nom'ne a'amuhwo mopujasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo nn'ngkapontifi

nje yofe nom'ne sohwo yolohe lijwawo'neso iyoho masenyofoho. ⁹ Upa'nimno. Oso a'amu Seten'ye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo in'ngkwalokuhwone hn'nwi nakwo'nohino Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe sifi'ki'nyo'mo wop'humojamonnoho. Nop'humojao'me'no hofi'ko huno ole uy'montonoho. Sekwo a'amu Filatelifiya sokune'no nimo'nantofoho. Hofi'ko huno ose uy'montonoho. ¹⁰ I sekwo nje hungkunomo tifi nn'ngkapontife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofi'wo'n'ngkohofoso kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofiyo wosemokosyohumamonnoho. Tifi no'mo hwe moya'mi olo hwaho lopo humolawotofoso sofe hungkuno ikwolofone sohonta yo'mayo tango u'maso pa'n'ngoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnoho. ¹¹ We'nenepi wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmentoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nose mapitnoho. ¹² Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino somo nuyakolofikuji'manji sekwo nje Anituye angomo nohumafikuji engkwosaho pa'nyo umo'nantifeho. Sekwo Anitumo musikwajifitnehoho. O'o, sekwo ne'no humantokutnefoho. Ngko nje Anituye yofe'nji nje yofe songo'nji sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwap'ngoso sekwo nje a'amu ni'hu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomne'no yofe Jelusalem'ye eso sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwap'ngoso sekwoe pone ni'hu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'ni wapmmontonoho.

¹³ Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokunjoso haloho popmno.

A'amu Laoutisiya somne hungkunofoho.

¹⁴ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'n'ngkohofoso somo mokosyohumawo'n'ngkohofoso sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko hungkuno ne'njo hwap'ngo sohwo'ni yo'mayo Anitu nti'wo'n'ngkiso somo in'ngkawowo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu nti'mentisoso yolohe lijwawo'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anitu mtimokumentiso hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji ngko hwap'ngo sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

¹⁵ Yo'mayo yahino iwo'n'ngkohofoso so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syanifisyontife sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humalofo. Sekwo ngkine'no nakwolaho lontifijontentesi wop'ngonesohilo. I nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokosyohumantifijontentesi wop'ngonesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwap'ngoso sekwo hwasyopo nohumantifi ole hnnalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehono. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hnnalokwofo. ¹⁶ Sekwo ngkine'no we'nenepi nn'ngkapontifi hwahoponjo somo we'nenepi in'ngkawentifi hwasyopo humalofo so'no ngko simoyihu'nalokweno. ¹⁷ Hwap'ngoso sekwo ole hnni'wo'n'ngkohofi, Nakwoe yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nji'nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nji'nwoho. Wop'ngo humalohwono. Ose hnni'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo ose ko hnnontifi sekwo timpini'nyo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo ni'hu'no wonyo nohumentan'ngkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho. ¹⁸ Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano likuji ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe

ntohopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wop+ingofoho. Mpe noho ntohopmno. Sekwo ngkinta'ni hon+ngkano wop+ngo'nohini hwap+ife halojo mapijo'manji sekwo mpe ntohof+kuji sekwoe a'apahomo ekoj+syahon+ngkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo won+mango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe t+imo t+impi'nyoso nosefisahu'mokuhwoso'no sekwo t+imo wohonant+ifeho. ¹⁹ A'amu hopi'nonohino somne'no n+imo'n+wo'n+ngkiso so'no hof+iko wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno uli'mo hof+ikoe hon+ngkano nto'no wom+hwat+imo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syaf+isy+kuji yomo yaof+ikuji s+imeho f+wolo'mokumno. Hon+ngkano wop+ngo so'no hi semo'n+ngkuhwosi nto'no fin+ngkamno. ²⁰ Sekwo upa'n+mno. Ngko sekwoe s+imehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mampaho nupa'n+ngkuji nohwosompent+maf+ikujo'no ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayo non+ngkuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'n+imotonoho. ²¹ A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohomo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonta oso hwe huhwo sohomo ngko kakimo ngko'njo lopo wom+humat+imonnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowent+hwonefoho. Oso pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumanji yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko hon+ngkano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no olohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleno.

²² U, sekwo haloho hi'njo ku'manji olo hungkuno hiloso An+ituye Towahuno Wop+ngo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose nt+imentisofoho.

4

A'amu ahwomomjoso An+itumne'no hwomtame ehumalofo.

¹ Moi'wo ntahon+ngki uhwon+mentoheho, U ahwomomjo hoku'yo nohwosompo'nowentan+ngki uhwon+mentohefoho. Ose uhwononji mampaho kounoho yoka hopa s+imo'mo upa'n+ngkoheso ole nt+imento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo t+ifi i'mofaponeso wokiti+hwamo. ² Ose ntahon+ngki ngko t+imo komo'no uhwon+mentoheho An+ituye Towahuno Wop+ngo ifehu'mokon+syahon+ngki ngko ahwomomo nohumanji uhwon+mentoheho, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'n+ngkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syaf+ihu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo An+itu kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho. ³ Ose syaf+isyonji uhwon+mentoheho sojo hon+kot+ikojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolan+ngo kopmmo'nowentan+ngki uhwononji l+imentoho, An+ituye pomponaho wonyoangkafo'njo uhwon+mentohefoho. ⁴ An+ituye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentan+ngki nom'ne epohumayo s+ife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'mo'nowentan+ngki uhwon+ngkeso osopo hwe engo sohwa hof+ikoe hwap+ife halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso epohumayo so'nji mnokino manji'mofo na'nohino'njo somo uhwononji ngko huno ole syaf+ihu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho. ⁵ Ose syaf+isyonji An+ituye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'm+ngo yonto mampaho pi'n+ngo ahwomo yoka pa'nyo ho'n+ngkahon+ngki upa'nonji uhwon+mentoheho kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo An+ituye epohumayo'njo sopo nosijontan+ngki uhwononji l+imentoho, U, An+ituye Towahunofoho. Ose l+imentohefoho. ⁶ An+ituye epohumayo somo mit+fongo t+imo hon+ngkonyo pa'nyoso lifawo'nnyoponoho.

Anituye epohumayo momingo sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentaningkofi uhwonimentohofoho. Oso songo sohwa hofikoe timo pi'ningo engo'njo hofikoe simano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho. ⁷ Oso songo huhwo sohwa simo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikiswojo (*laiyoun*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu *mpulimokau* pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe simanoso a'mosimano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe a'apahoso yihufo siwe sohwafe a'apaho'njo hweho. ⁸ Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofiko anga'no anga'nohino sohwa hofikoe fefeelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefeelohoso timo pi'ningo engo'njoso a'apaho hohnta'ni angihnta'ni wo'nyo'njo hwafoho. Hofiko imingo'nji hinjopo sikuno'nji sikuno huhwo huhwi olo ta loso ne'no liwo'nngkohofi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo hwofilo'nyo sohwo si kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko wopingo'nohino hwosoho.

Kiko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho.

O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kiko ae'mta'ni humamopmentohino sohwo si olohonta ne'no humahnno.

Kiko engolopohamo ne'no nohumantitne hwosoho.

⁹ Oso songo humalofo a'amu osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu songo ne'no humantihwone sohwo kakoe epohumayo sopo humaso sohwoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ta lontifi noho'nomantifi isamayoka uliwo'nngkohofoho. ¹⁰ Ose liwo'nngkohofoho sohonta oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohumne'no hwomtame ehumantifi ipitofawentifi oso Anitu songo ne'no humantihwone sohwoe yofe engo ho'nomantifi hofikoe mnokino manji'mofona'nohinoso kakoe sifeki'nyo'mo ho'nahumentohofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ntihwamentohofoho. Ose ntihwantifi ta ole limentohofi,

¹¹ U, nakwoe Hwe Engo Anitu kiko yo'mayo hopi'nonohino mti'mokumentohino so'no a'amu hopi'nonohinoso jije yofe engo'nji jije yokumpohn'nyo hwofilo'nyo so'nji ho'nomayo'ne kiko hopoenohino hwosoho.

Kiko yo'mayo so'no huno syafisyonji wamtimokumo lonji imentohinoso yo'mayo imo'nimentisofoho.

Oso ta hiso nolwo'nngkohofoho.

5

Joun kako iyoswo impe mijaho'njo so'nji lojwojopojahinyo uhwonimentisofoho.

¹ Ngko Anitu kakoe epohumayo sopo nohumanji uhwonimentoheso, kakoe aho anga sohohnta'ni iyoswo sawemo popoki'nyoso mokosyohumamentisofoho. Oso iyoswo homo somo hungkuno paho hohnjo'nji ajwo'mjo'nji mti'mokinyo somo impe mijaho'njoso lojwohofojahinyoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Lojwohofojahinyoso hwapingo olenoho. A'amu sikiyo iyoswo homo somo mikwalofe'nefoho. ² A'amu yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho mohm'no ole limento, A'amu wopingo ne sohwo kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoso lokoefaofihwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso tihwolo. ³ Ose ulahoningki a'amu ahwomomo humalofo sohwa hwahoponjo humalofo sohwa a'amu poyo pe'nimentohofoho sohwa oso iyoswo homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso nihu'no

awonoho. ⁴ Ngko oso iyoswo homo somo nofisajihwosi uhwonyo'ne sohumo huno uhwononji humotaho engo limentohofoho. ⁵ Humotaho lontan'ngko hwe engo fihwo Anituye epohumayo mom'ngopo lohofonto kako ntimento, Kiko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fihwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Setenimo uyakolofonto hon'ngkano wonyo miyo hweho. Oso'no kako iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo homo somo wofisojwao'montonoho. Ose ntimentisofoho.

Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'nimentiso sohumo Joun uhwonimentisofoho.

⁶ Nuhwon'ngkahon'ngko Anituye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi Jisas Anituye Yahu Mu Sipsip Pa'nyo sohwo Anituye epohumayo mofone sopo likofohumamentisofoho. Hohonta oso yahu huhwo sohumo a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uhwonimentohefoho. Kakoe sihwano'nji timo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Kakoe timoso Anituye Towahuno pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohojiku'mo'nyofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentohefoho, U, sihwanoso kakoe yokumpohn'nyo mikun'imposo yakolonoho. Kakoe timoso Anituye Towahuno hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo hweho. Ose syafihu'mentohefoho.

⁷ Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahohnta'ni iyoswo popoki'nnyoso ma'mentisofoho.

⁸ Nomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe sifiki'nyo'mo ipitofawo'mentohofofoho. Nohumanji oso hwe engo anga'no anga'nohino sohwa hofiko tampuyo pa'n'nggo impe pi'n'nggo'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo tikayo akino wop'nggo Anitumne'no wo'nnyo so'nji ma'mentohofofoho. Oso tikayoso a'amu Anitumne'no jomo uliwo'n'ngkohoho sohwafe hungkunofoho. ⁹ Osopo nohumantifi ta songo ole ulimentohofi,

Kiko iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyoso nomahoji fisaku joso hoponoho.

Hwap'ngoso a'amu kikimo fonjakohumentohofoso jije hon'yo usihuma'mentohinoso a'amu hopi'nonohinoso wonyo somta'ni mpe ema'mentohinoso hofiko jije a'amu ne imo'nimentohofofoho.

Kiko oso a'amu hiso temtitofo hopi'nonohino mta'angoso hungkuno kengo kengo'njo a'apaho kengo kengo somta'ni hwaho kengo kengo somta'ni ma'mentohinofoho.

¹⁰ Kiko oso a'amu huhwo sohwo nomanji Anitu'njopo mokosyohumanji hofiko Anituye syoho ulohofiyo'ne mmokumentohinofoho.

Oseso hofiko hwahoponjo a'amu hopi'nonohino somo womokosyohumantifeho.

Oso ta hiso Jisasimo ulimentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwa Jisas A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso sohwoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

¹¹ Ngko Joun'ni apa'no uhwononji upa'nimentoheso a'amu ahwomomjo pi'n'nggo engo sohwafe mampahoso ho'nimentisofoho. Oso hopo sopo hofiko Anituye epohumayo so'nji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi hofiko ku'moku'mofo ihumaji'mentohofofoho. ¹² Hofiko mampaho engo'nji ole limentohofi,

Anituye Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso sohwo

kako yo'mayo mokosyohumayo'ne yofe engoso, yo'mayo ho'yangoso, yo'mayo huno wop'ngoso mayo'ne kako hopoenohino hweho.

Nakwo kakoe yofe engoso noho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no yoloho lijwaofihwasi isamoyoka ulano.

Kakoe simeho wopingo umo'nono.

Mango mohm'no ose limentohofofoho. ¹³ Ose upa'nonji ole upa'nimentoho, Yo'mayo Anitu mtimokumentiso ahwomomjo sohwanji hwahoponjo hn'nnonji a'amu poyo pe'nimentohofa sohwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo hopi'nono ole limentihwoni,

Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji kakoe Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'nimentiso sohwo'njimo isamoyoka mikunimposo selalokuhwono.

Nakwo sikoe yofe ho'nosemalokuhwono.

Sikoe yofe engo'nji sikoe yokumpohn'nyo'nji ne'no nowentihwonefoho.

¹⁴ Ose ulahoningkofi oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwa ole limentohofi, Ou, nehopeho. Ose lahoningkofi hwe engo sohwa hofiko sikoe yofe ho'nomayo'ne hwomtame imentohofofoho.

6

Joun oso iyoswo impe mijaho'njoso lojwohofajahinyoso lokoefamo'nyo uhwonimentisofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwonimentoheso Nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofajahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni simo'mjonto lokoefoma'mentisofoho. Ose yahoninki songo humalofo osofosofahu'nohino somjo anga'nohino sohwo kako mampaho ahwomo yoka hopa a'amu fihumo ole ulimento, Oyomo. ² Ose ulahoninki uhwonimentoheso yahu (*hous*) halojo a'amu hn'nomokomwo'ninkiso sopo a'amu mekino'njo sohwo nokehumanto hwe engo sohwoe mnokino manji'mofoso nomanto nowento kakoe mango sohwo hwotho hmentisofoho.

³ Oso impe mijaho'njo hufa'u lojwohofajahinyoso nolokoefomahoninki oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo osofeponjo sohwo nom'ne a'amu fihumo ole ulimento, Oyomo. ⁴ Ose upo'ninkahonngko yahu (*hous*) honyo'nohino a'amu hn'nomokomwo'ninkiso sohwo i'mofapmmentisofoho. Oso a'amu yahu sopenjo kehumaso sohomo a'amu hwahopo humalofo sofe simeho pompenjiyoso wae yafo'ne yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Oso simeho pompenjiyoso wae ihwoso'no a'amu hwahoponjoso hofiko nolikafikuji nofonjahinifitnefoho. Oso'nji hwakuhwajo engoso uyahoningkofi umentisofoho.

⁵ Oso impe mijaho'njo hufa'u sihune lojwohofajahinoso nolokoefomahoninki upa'nimentoho oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo hufa'u sihune sohwo ulimento, Oyomo. Ose ulahoninki uhwonimentoheso yahu a'amu hn'nomokomwo'ninkiso sikwo'mno sohwo i'mofapmmentisofoho. A'amu oso yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako wosopayo yano ulofiyo'ne mtimokinyoso mokaho'nimentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta songo humalofo osofosofahu'nohino ajwo so'mta'ni mampaho ole ho'nimento, Mijoho engo nto i'mofapohoho. Oseso hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo kako sikuno anga'nohino syoho somjo hamniyohoso hofiko'montohwamne'no sikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo aho fehohnjo'nohino mpe uyimontonoho. Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji aho hopi'nono sife fehohnjo hopi'nono. I ijayo'nji humo'nji hamniyoho honje mohonaopitnehofo. Ose ho'ninkahonngki upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahopo imo'ninkohoho syafihu'mentohofoho.

⁷ Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohohofajahinyo osofosofahu'nohino somo lokoefomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwoe mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'n+mento, Oyomo. ⁸ Ose ulahon'ngki ngko apa'no uhwon+mentoheso yahu a'amu kehumawo'n+ngkiso hous sohwo i'mofapmmentisofoho. Nolohofahon'ngki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiyo'ne hweho. Nom'nihwo t+finjo sohwo kakoe yofeso a'amumo t+kanomo m+hwajiyo'ne hweho. Oso a'amu huhwo sohwa'u nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahnne'enji yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjyoho. Fehohnjo mijoho pe'n+ngkuji poyo wope'nant+feho. Fehohnjo mnokino uy+hwosi wope'nant+feho. Ae'uyo somo sikis+wojo wolo'menao'mtonoho.

⁹ Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohohofajahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokoefomahon'ngki uhwon+mentoheso a'amu An+ituye yofe'no poyo pe'n+mentohofa sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo An+itumne'no ho'nasy+wo'n+ngkohofa enjwa so'mo nohumentan'ngkofi uhwon+mentohesofoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo sohonta hof+ko An+ituye hungkuno lut+hwamotofo so'no nom'ne a'amuso hof+kimo fonjahumentohofoho. ¹⁰ Oso huyo'mango sofe mampaho engo'njo ole l+mentohofi, Ou, nakwoe Hwe Engo, k+ko yo'mayo hopi'nonohino yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwo k+ko wop+ngo'nohino hwosoho. J+je yahino nto'nohino'njo hwosoho. Yo'mayo hungkuno l+wo'n+ngkino so'no nakwo huno nayohoho. Ne umo'n+montonoho. Nakwoe hon+yo somne'no k+ko a'amu hwahoponjo somo aku tohino ntohonta umonneto. I, oso'no hof+ko hof+koe hungkuno somne'no ntohonta ikwolopitnneto. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu ahwomomjo sohwa hof+ko a'amu anga'no anga'nohino hisomo hwap+fe halojo sawemoso uyont+fi ul+mentohofi, Hofahiyo. Sekwo we'enepe fohontohumamno. Hwangku An+ituye syoho ulohofiyi sen+ngkwa'wehwosa hof+ko sekwo sapmmentohofa hopa sap+fitnnefoho. An+ituye syoho ulohofiyi nom'ne somo a'amu hwahoponjoso hof+ko sekumo fonjasehumentohofa hopaso hof+kimo fonjahufijosso sekwoe ae'uyo (*nampa*) sopo hopoeni imo'n+ngkuhwoso'no sekwo tohino so'no aku tohino uyonefoho.

¹² Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohohofajahinyo aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino somo lokoefomahon'ngki uhwon+mentoheso hwom+ho m+kun+mposo imentisofoho. Oso hohosohonta mofehi'nyoso sikwo'mno titiso pa'nyo imo'n+ngkahon'ngki hamno hon+yo'nohino imo'n+mentisofoho. ¹³ Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta'ni hwahopo p+wahu'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno moi'wonoho. Ifofo engo yonto solongkoe ufo'nji mojo'nji wasy+wo'n+ngkiso hopa hntokwaliyo p+wahu'mentisofoho. ¹⁴ A'amu ife popojasy+wo'n+ngkohofa hopaso ahwomo oso hopa popojonto moi'wo imo'n+mentisofoho. Hwof+ki'nyo hwanji mijo'njo saponjo hwaho we'e sohwanji hof+koe angoso nul+ko'mant+fi we'enehwo nonje ehumentohofofoho. ¹⁵ A'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanji a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumawo'n+ngkohofa sohwanji a'amu hamniyoho'njo sohwanji a'amu yokumpohn'nyo sohwanji a'amu syoho ulohofiyi sohwanji a'amu sokinjo so'nji a'amu hopi'nono hof+ko iyoho engo un+ngkahon'ngki l+mentohofi, Nakwo sokimo'mo hwa'imo'mo woswantane'no ihwono. ¹⁶ Ose ulont+fi ul+mentohofi, Hwof+ki'nyo sohwo, oso hwe kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji hwe nom'ne nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo yoka nal+sihnnoho k+ko nofosomahoji nakumo f+fehu'mokonasyo. ¹⁷ U, siko nakumo yoka nal+sihnne sikunosolo honta nto i'mofapohoho. I oso'no nakwoe wonyo somne'no siko nakumo

aku ne japiso sohonta yokumpohn'nyoso tihwo waloho'mtolo. O'o, awonoho. Ose limentohofofoho.

7

A'amu Isilael 'wan hantilet fouti-foua tausen' (144,000) sofe hungkunofoho.

¹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofontifi ifofo oso'mo so'mta'ango osofosofahu'nohino somo aho kesyohumentan'ngkofi uhwonimentohefoho. Oso ifofo hiso mijo ayomo hwahomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifofo homo somo pijwahumentohofofoho. ²⁻³ Ose uhwononji uhwonimentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'ni nosaponto Anitu songo ne'no humayo sohwoe ifalifaliyo mt'i'mokiyo'neso ahomo nomokosyohumanto mango engo ulimento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwas sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwasi we'e nehwo fohontohumamno. Simo'mo nakwo Anituye syoho ulohofiyoh sohwasif yomohu'nyopo Anitu kakwo'yohwo sohwoe ifalifaliyo mt'i'mokosyihwasi i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo hnmokumno. ⁴⁻⁸ Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifali mt'i'mokinyo neso atofolinyoso ole upa'nimentoho. A'amu Isilael temtitofol aho hopi'nono sife mta'ni hufaluyo somta'ango a'amu wan hantilet fouti-foua tausen (144,000) somo Anitu kakwo sohwoe ifalifaliyo mt'i'mokinyo hwafoho. Temtitofol homo homta'ango a'amu tiwelif tauseniso (12,000) ma'mentohofofoho.

Jutafe temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Lupeniye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Ngkataye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Asyafe temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Napitalaiye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Monaseye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Simeyouniye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Lifaiye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Isokafe temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Sepiyulanaye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Jousepiye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Mpenyaminiye temtitofoso tiwelif tausenfoho (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo Anituye ifalifaliyo hi'njofoho.

Anituye a'amu ne pi'n'ingo engoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumentohofofoho.

⁹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentoheso hwe moya'mi pi'n'ingo engoso oso a'amu hiso a'amu hofiko atofoljoso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitofol homo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo kengo hungkuno kengo kengoso hofiko hwapife sawemo halojo inyoso Hwe Engo sohwoe epohumayo simano sopo loho'mentohofofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolomentohofol so'no tohe hweho nomantifi simonyo yontifi ¹⁰ mampahol engo'nji ole limentohofol, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo netimahon'ngki nakwo wopingo humalohwono.

¹¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofolmokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji yomayo songo humalofo osofosofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

¹² Ole li^{mentohofi}, Nehopeho. Nakwo nakwoe Anitumne'no simonyo engo uyano. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wop^{ingo} yakolo'nnyoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowent^{ihwonefoho}. Oso'no nakwo kakimo isamoyoka engolopohamo ul^{hwano}. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ul^{mentohofofoho}.

Oso a'amu pi'n^{ingo} engo sofe tohino so'no Jounimo lut^{hwamentisofoho}.

¹³ Ose uhwon^{ingkahon^{ingko}} hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no somta'ango fihwo nt^{imento}, Olo a'amu hwap^{ife} halojo sawemo'njo lohwa t^{hwalo}. Nt^{imta'ango} hwalo.

¹⁴ Ose ntahon^{ingki} ul^{imento}ho, Hwe engofo, ngko huno maniyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahon^{ingko} oso hwe engo huhwo sohwo kako tango m^{ikunimposo} i'mofapone so'no ole nt^{imento}, Anitu kako oso tango m^{ikunimposo}so hwahopo uy^{imentiso} sohonta a'amu hiso nohumant^{ifi} Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofont^{ifi} poyo pe'n^{ingkahon^{ingko}}ofi Anitu kako hof^{ikimo} olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hof^{ikoe} hon^{ing}kano wonyo somne'no hwap^{ife} mijo yaj^{jwohofo} hopaso hof^{ikoe} hon^{ing}kano wonyo somo Jisasiye hon^{yo'nji} wae yao'mentisoso hwap^{ife} kiho ane pa'nyo halojo imo'n^{imentisofoho}. ¹⁵ Oso hiso'no hof^{iko} Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi im^{ingo'nji} sikuno'nji hinjopo hof^{iko} Anituye ango ahwomomjo somo kakoe syoho ulohof^{iwon^{ingkohofofoho}}. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyo umokosyohumawo'n^{ingkisofoho}. ¹⁶ Oseso hof^{iko} mijoho apa'no mape'nyofoho. Hof^{iko} mijo'no mumo'nyofoho. Mofehi'nyo hof^{ikimo} toho mufojiyofoho. Tohino muhmnyofoho. ¹⁷ Hwap^{ingoso} hwe hof^{ikoe} wonyo'ne tohino ma'mentiso sohwo kako Anituye epohumayo sopo nohumanto hofiyo mokosyohumaho. Kako a'amu homo somo mijo timo so'mo ipemotasy^{ihwosi} mijo songo ne'no humayo'ne n^{ifitnnefoho}. Osopo Anitu kako hof^{ikoe} timijo wae imof^{ihwosi} hof^{iko} humotaho apa'no mal^{ifitnnefoho}.

8

Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso lokoefoma'mentisofoho.

¹ Ose uhwononji oso wojo hopa simo'mo uhwon^{imento}heso apa'no uhwon^{imento}hefoho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'n^{imentiso} sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokoefomahon^{ingki} osohonta a'amu hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hof^{iko} songo songo miyo'njo yont^{ifi} mampi'nyo humant^{ifi} t^{ifi} no'mo hwahopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofoho. Osopo nohumentan^{ingko}ofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho. ² Mofehi'nyo we'enehwo noposahon^{ingki} uhwon^{ingko}heso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa Anituye epohumayo'njo simanopo humawo'n^{ingkohof}o sohwa Anitu kako kounoho anga'no anga'no hu'muy^{imentisofoho}.

³⁻⁴ Nohu'muyahon^{ingki} ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho Anitumne'no yo'mayo ho'nasy^{iwon^{ingkohof}}o sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo tikayo akino wop^{ingo'njo} us^{mokiyo'ne} mokosyohumamentisofoho. Hof^{iko} kakimo hwamno pa'nyo engo akino wop^{ingo'njo} umentohofofoho. Kako Anituye hwe moya'mi somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwamno pa'nyo akino wop^{ingo'njo} so'nji manto nom^{ihu'mokonto} ijempoho na'nohino Anitumne'no yo'mayo ho'nasy^{iwon^{ingkohof}}o sopo Anituye simano sopo wojo somo tikayo akino wop^{ingo'njo} so'nji Mpohumo jomo ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho. ⁵ Akino

wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwaho ayo yawojo'mne'no umokwaj+mentisofoho. Oso toho hiso n+imokwojahon+ngki ahwomo yoka emta'm+ingo engo yonto hwaho hwom+hwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syafi+hu'mentoho, oso hungkuno An+tumo jomo ujoso tikayo'nji An+tuye s+imo sopo s+imentiso hungkunoso ne umo'n+imonto yalofoho.

A'amu ahwomomjo osofosofahn'nohino sohwa kounoho yoka l+imentohofoho.

⁶ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hof+ikoe kounoho yoka wolano lontifi ito'no esyohumamentohofoho.

⁷ A'amu ahwomomjo s+imo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahon+ngki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji hon+yo'nji nem'no uhwoso'mokonto hwaho ayo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahon+ngki iyo hwaho hoja hopi'nono hufa'u s+hune imo'n+mentisoso anga'no toho n+ngkahon+ngki hufa'u lohofoho.

⁸ A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahon+ngki hof+iko toho hwof+iki'nyo pa'nyo m+ikun+mposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo ho'nao'mentohofoho. ⁹ Oso toho hiso mijo hufa'u s+hune mt+hupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohomo hon+yo'nohino imo'nonto yo'mayo inan+ku songo humamentohofoso poyo pe'n+imentohofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentan+ngki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo hufa'u s+hune sohwo kounoho yoka lahon+ngki hntokwaliyo engo sohwo toho kwefoho pa'nyo sohwo mij+l+imno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u s+hune mt+hupo'mentisofoho. Anga'nohino sohomo mo'mentisofoho. ¹¹ Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hweho. Oso mo'mentiso hopo sponjo mijoso iyoho'njo imo'n+ngkahon+ngki a'amu hof+iko ifan+imentohofoho oso iyoho huhwo sohwo polo'meehummentisoso fehohnjoso pe'n+imentohofoho.

¹² A'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kounoho yoka lahon+ngki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u s+hune mt+hupo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somjo hufa'u s+hune hufa'u s+hune mt+hupo'mentiso homo somjo anga'no anga'nohinoso s+ikwo'mno imo'n+mentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo l+wo'n+ngkiso sohonta pijijo imo'n+mentisofoho. Fehohnjo majofoho.

¹³ Ose imo'n+mentiso sohonta uhwon+mentoheso s+we m+ikun+mposo sohwo ahwomomo fekwoswahon+ngki uhwononji ole syafi+hu'mentoho, U tango m+ikun+mposo u'mofapmmonte'no yalofoho. S+we sohwo mampaho mohm'no ole l+imento, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofo soku, sekumne'no hitoho ntokwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u s+hune ae'uyo sohwa kounoho yoka wolantifi yalokwofo. Nol+ikujo'no tango engo m+ikun+mposo wose'ma'montonoho. Ose l+imentisofoho.

9

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka l+imentisofoho.

¹ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahon+ngki uhwon+mentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo p+wahu'mentisofoho. Nop+wesyahon+ngki hof+iko oso hntokwaliyo homo somo pi'n+imo hwap+ngo ane'njo sopo hano hnosampesoso uy+mentohofoho.

² Pi'n+imomjo hoku'yo hwsompeehon+ngki oso pi'n+imo homo somjo toho engo somta'ni tikayo s+ikwo'mno engoso sapmmmentisofoho. Oso tikayo hiso mofehi'nyo'nji ifofo s+imano esyafo'neso s+ikwo'mno imo'n+mentisofoho. ³ Oso tikayo homo somta'ni mpompali'me pa'nyo pi'n+ingo engo folofomanto hwaho ae yawojo'mo

ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofi'koe yokumpohn'nyoso a'nanti'hwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintofo'nefoho. ⁴ Hofi'ko mpompali'me pa'nyo sohwa ole uli'mentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho loponjo foka'nyo somo fonifonyo imokukutoho. O'o, hwe moya'mi Anituye ifalifaliyo yomohu'nyopo mamti'mokinyo'njo somo tohino engo uyimno. ⁵ Sekwo hwe moya'mi hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontan'ngkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahon'ngkofi mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo a'nanti'hwoyo sohwa uy'wo'n'ngkohoho hopaso uy'mentohofofoho. ⁶ I oso hohosohonta a'amu tohino engo mafikujo'no poyo wape'nife ko likuji tohino uyifijoso a'amuso hofi'ko poyo pe'nyo'ne hon'ngkanoso motipemapifitnehoho. Oso hiso'no poyo umo'nano ko lifijoso poyo mmo'nifitnehoho.

⁷ Ngko uhwon'mentoheho oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hofi'ko oso yahu a'amu hn'nomokom'wo'n'ngkohoho sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hofi'ko ikujoho wofongki'nano lontifi ito'no esyohumentan'ngkofi uhwon'mentohefoho. Hofi'koe mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'n'mentohofofoho. Hofi'koe simanoso a'mos'mano'njo hwafoho. ⁸ Hofi'koe mijiyoso sawemofoho. Hofi'koe mangoso siwatimangofoho. Mango hiso yokumpohn'nyo yahu sihwano pa'n'ngofoho. ⁹ Oso mpompali'me pa'nyo sohwa hofi'koe swokinoso mijo y'humo sohwafe a'apaho ni'hu'no sojo pa'nyo uhwon'wo'n'ngkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hofi'koe feeloho peengku peenjo mpuyo pi'n'ngo engo'njo pa'nyofoho. Yahu pi'n'ngo engo sohwafe kunto'yoka pa'nyofoho. ¹⁰ Hofi'koe somiso a'amu somo montitofontan'ngkofi hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tohino engo mikun'imposo uy'mentohofofoho. ¹¹ Mpompali'me pa'nyo sohwafe hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'n'mo hwap'ngo ane so'mo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Kakoe yofeso a'amu Hip'luso ole li'wo'n'ngkohofoso Opeeton. A'amu Ngk'lik'iso ole li'wo'n'ngkohofi Opaliyon. Oso hungkuno hwap'ngoso olenoho. A'amumo Wonyo Umokuwo'n'ngkiso hweho.

¹² Osohonta uhwon'mentoheho tango engo mikun'imposo simo'mjoso moi'wonoho. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'n'montonoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kako kounoho yoka li'mentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka li'mentisofoho. Oso Anituye simano sopenjo ijempoho na'nohino'njo Anitumne'no yo'mayo ho'nasy'wo'n'ngkohoho sopo hwolafeso osofosofahu'nohino'njo sopo yahu mpulimokau sihwano hopa uhwon'mentohefoho. Oso ijempoho hopo sopo nta'ni mampaho ho'n'mentisofoho. ¹⁴ Oso a'amu ahwomomjo kounoho yoka li'mentiso sohomo mampaho hiso ole uli'mento, Kiko towahuno wonyo osofosofahu'nohino sohwa Mijo Yufiletis tafe sopo impe into'nawotofo sohwa nu'mahoji fis'huto'm'hwajo. ¹⁵ Ose ulahon'ngki kako nowento isihuto'm'hwaj'mentisofoho. Oso towahuno osofosofahu'nohino wonyo sohwa Anitu kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo sikuno lomne'no impe into'nawo'mentisofoho. Hofi'ko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u sihune hotitofikuji anga'nohino somo fonjasy'kuji mtitofu hufa'u umo'n'montonoho. ¹⁶ Oso towahuno wonyo sohwafe isihuto'm'hwaj'mentisofoho ole upa'n'mentoho, Towahuno wonyo huhwo sohwafe a'amu ikujoho'ne yahupo kehumalofo sohwa hofi'ko ni'hu'no pi'n'ngo hwafoho. *Tu hantilet miliyon* (200,000,000) hwafoho. ¹⁷ Ngko wojo hopa uhwon'ngkoheso olenoho. A'amu yahupo kehumalofo

sohwafe manji'mofo sojo pa'nyoso hon+jwo, sonjijo hwos+mijo'njo hwafoho. Yahu sohwafe mnokinoso sikis+wojo sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho. Yahufe mango mta'ni tikayo akino wonyo'njo sikwo'mno hwos+mijo'nji toho'nji sijomokoho'naweho. ¹⁸ Oso toho hiso'nji tikayo akino wonyo sikwo'mno'nji hwos+mijo'nji hof+koe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u sihune hotitofonto mtitofa anga'nohino somo poyo imokumentohofofoho. ¹⁹ Oso yahu sohwafe yokumpohn'nyoso hof+koe somimo hof+koe mangomo wo'nnyoponoho. Hof+koe somiso homa a'amumo toho lofiwo'n+ngkiso sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

²⁰ A'amu poyo mape'nyoso hof+ko nohumant+fi hof+koe yahino wonyomne'no simeho m+wolo'mokiyo'njo imentohofofoho. O'o, hof+ko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohofiwo'n+ngkohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwafe yofe ho'nomayo'ne so'no hof+ko hwasyo anituye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwaho mta'ni mt+mokont+fi osomo hwomtame imentohofofoho. Oso mt+mokumentohofoso haloho mupa'nyofoho. T+mo muhwonyofoho. Hano mem-oyo'njofoho. ²¹ A'amu hiso hof+ko nom'ne a'amu somo nofonjasyont+fi ki'nyo imokont+fi a'mohufo yont+fi yo'mayo ho'yangoso hufo ma'mentohofofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hof+koe simeho m+wolo'mokiyo'njo imentohofofoho.

10

A'amu ahwomomjo sohwo Joun+imo iyoswo uyahon+ngki Joun n+imentisofoho.

¹ Ngko oso hohosohonta uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni pmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokinopo sakungkwolan+ngo kotofahinyo hweho. Kakoe simanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe sifeso toho sitnnyo pa'nyofoho. ² Kakoe ahomo iyoswo we'e popojahinyofoho. Oso iyoswo hiso fisojwahinyofoho. Kakoe sife angahohnjoso mijo ayo sopo fesyohumaho. Sife hwonamonyoso hwahopo fesyohumaho. ³ Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikis+wojo hauwayo yoka hopa lahon+ngki ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'n+ngkahon+ngki oso homo somta'ni hungkuno upa'n+mentohofoho. ⁴ Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'n+mentoheso wamt+mokumonji yahon+ngko mampaho ahwomo mta'ni nt+mento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'n+ngkisoso k+ko ifalifaliyo nomt+mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

⁵ Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehopi ujo'neso kakoe aho anga hohnjoso ho'noma'mentisofoho. ⁶ Noho'nomanto ul+mento, An+tu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mijo ayo somjo so'ntnne mt+mokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehopi wal+monne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno moi'wonoho. Oso'no An+tu kako mohontohumane-hoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwolofone sikunoso nto i'mofapohoho. ⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'n+ngkuhwoso'no yo'mayo hungkuno An+tu kakoe syoho ulohofiyo sohwo uyahon+ngki nal+motofoso olohonta ne umo'n+montonoho. Hohonta olo hungkuno hiloso huno mehohosasiyo'njo imojoso olohonta ne imo'n+ngkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

⁸ Ose lahon+ngki oso mampaho ahwomo mta'ni simo'mo nt+mentiso hopaso olohonta apa'no ntohi, Olohonta k+ko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo sife anga'no mijo ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumaso sohwo kako iyoswo fisojwosyohumasoso k+ko maho. ⁹ Ose ntahon+ngki ngko nowenji

ulimentoho, Kiko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahonngko ntimento, Ou, kiko olo iyoswo loso nomahoji hmnyo. Kiko njoso humo meyo kihwosi u jije simeho mo'mo iyoho wakimntonoho. ¹⁰ Ose ntahonngki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwoe aho mta'ni nomanji manimentoheso nje mangomo humo meyo niyahonngki ningku'nimentoheso iyoho nnimentisofoho. Hwapngoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

¹¹ Ose yahonngko ntimentohofi, Kiko hwe moya'mi ango hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'nngkohofu oso hwamne'no oso iyoswo ningkinoso yo'mayo imo'none so'no filutihwaho. Ose ntimentohofofoho.

11

A'amu hufa'u hwa'u Anituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.

¹ Ngko nohumentanngko ango imayo iyo'ne iyo ntapontifi ntimentohofi, Nolikafohoji Anituye tojo ango engo Jerusalem lohojwo so'nji oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasyiwo'nngkohofu so'ntnne'no sawemo so'no yamofu fiyo. Ose yohoji kiko a'amu Anituye angomo Anitu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofu somo atofu fiso. ² Oseso kiko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofu yohotoho. O'o, oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'nngkohofu sofeponoho. Oso'no kiko yamofu yohotoho. A'amu hiso hofiko ango Jerusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fonfonyo yontanngkuji soswo hufa'u sihune uyakolofihwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolofihwoso'no fonfonyo wesojwaofantifeho. ³ Fonfonyo hiso yontanngkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uyime sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nisoso hofikoe simeho tango unyoso a'amumo utihwayo sohwa'u tifi yo'mayo imo'none so'no ulanjyoho.

⁴ Ulontanngkohosi soswo hufa'u sihune nom'ne hwasyopo uyakolofonefoho. Ose ntahonngki uhwonmentoheso, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mtimokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u Anitu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwoe simanopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'nimentisoso uhwonmentohofoho. ⁵ Ose uhwonmentoho, a'amu wonyoso hofiko hwe sohwa'umo wonyo umokantifi sikoe mango mta'ni toho sosijaofaponto sikoe mango sohwa'umo ulasyiwo'nngkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lihwosi yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'nimntonoho. ⁶ Oso hwe sohwa'umo Anitu kako yokumpohn'nyo mikunimposu uyimentiso so'no siko ifoyo honngkano ifoyo masiyo'ne pijwasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umo'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko Anituye hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefoho.

⁷ Siko Anituye hungkuno moi'wo losojwaofahonngki pinimo hwapingo ane somta'ni sikisiwojo engo simofapmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolofahumo lonto ikujoho fongki'nontifi siwojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho. ⁸ Sikoe pijafoso honngkano engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohomo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso pone engo so'no pahnnimo hungkuno liwo'nngkuhwoneso ole, Soutom'nji Ijip'njoho. Hwapngoso oso a'amu huhwo sohwa hofikoe honngkano wonyoso a'amu Soutom'nji Ijip'njo pa'nyo hwafoho. ⁹ Sikoe pijafoso ne'no nowentanngki a'amu temtitofu kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo kengo hwaho kengo kengo'mjoso nohumantifi oso pijafu somo uhwonontanngkofi sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupemjao'mentisofoho.

A'amu hon'ngkano wonyo'njoso hofiko ole limentohofi, Nom'ne a'amu sohwa oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopijisyasyikutoho. Ose limentohofofoho. Hwap'ngoso hwe sohwa'uye yofeso monje yasiyo'nefoho. ¹⁰ Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no a'amuso simeho wop'ngo umo'n'ngkahon'ngki simonyo engo yontifi wosopayo engo iloho yontifi hofikoe simeho wop'ngo umo'nyo so'no hofikoe a'amu somo ho'yango engo uy'imentohofofoho. Hwap'ngoso ole, oso hwe sohwa'u siko songo nohumentan'ngkiye sohonta siko a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no Anituye hungkuno ulonji tohino uy'imentisiyefoho.

¹¹ Oseso sikuno hufa'u sihune nom'ne ajwopo mtihupo lohofonto memjaofahon'ngki Anitu sikimo songo ulika'mentisofoho. Siko nolikofahon'ngki a'amuso hofiko sikimo uhwonontifi iyoho engo imentohofofoho. ¹² Hofiko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'n'imentohofoho, Siko olopono fisapinyo. Ose upa'nontifi mango huhwo sohwa nuhwonontan'ngkofi siko ahwomomno himopo simentisiyefoho. ¹³ Nosahon'ngki hwomihwo engo imentisofoho. Imentisoso pone engo Jerusalemjo poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me yao'mentisofoho. Olo hopa piwahu'mentiso, pone aho hufa'u mta'ni hotito'nohino anga'no piwahu'mentisofoho. Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no loho'mentisofoho. Nopiwesyahon'ngkofi a'amu *seven tausen* (7,000) pe'n'imentohofofoho. A'amu poyo mape'n'imentohofoso iyoho engo un'ngkahon'ngki ole limentohofi, U Anitu ahwomomo songo humaso sohwo Hwe Engo nehopeho. Ose limentohofofoho.

¹⁴ Tango hufa'u moi'wo nto imo'n'imentisofoho. Tango ae'uyoso i'mofaponeso uhwon'mentohefoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka limentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka lahon'ngki mampaho pi'n'ngo ahwomo mta'ni ole ho'n'mento, Seten olo hwaho lomo mokosyohumamojofoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Kilais uhwat'mentiso sohwo'nji siko hwaho loso nihu'nahone womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwaho mokosyohumayo'neso ne'no nowentihwonefoho. ¹⁶ Ose ho'n'ngkahon'ngki oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa Anitu'njopo hofikoe epohumayo sopo humawo'n'ngkohofoho sohwa hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁷ Ole limentohofi, U nakwoe Hwe Engo sohwo si kiko jije yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hwosoho. Oseso kiko hohonta humamopmmentohino sohwo si olohonta ne'no humahnno. Kiko jije yokumpohn'nyo'nji hwaho homo somo mokosyohumomopalokuno. Oso'no nakwo isamayoka engo kilalokuhwono.

¹⁸ A'amu kikimo simeho hi'ntnnono mokijape'njoso hofiko simeho tango engo uyalofoho.

Hwap'ngoso jije sikuno hofikimo tango uyo'neso nto i'mofapohoho.

Olohonta kiko a'amu poyo pe'nyo sofe yahino somne'no yano ulofimonnoho.

Hohonta a'amu jije hungkuno ulimotofoho sohwanji jije a'amu yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo enjwa'mo humamotofoho somo ho'yango wop'ngo uy'imonnoho.

A'amu hwahopo wonyo imentohofoho somo wae weeo'monnoho.

¹⁹ Ose ulahon'ngkofi ahwomomjo Anituye anggo engo somjo hwo-sompo'nowentan'ngki uhwon'mentoheho oso ipoho a'amu Juta hohonta mtimokumentohofoho pa'nyoso Anituye hungkuno'njo nakwo'nji makotiku'nyo'neso nowentan'ngki uhwon'mentohefoho. Oso hiso ngko nuhwon'ngkahon'ngko

emta'mingo yahon'ngki yo'mayo mampaho ho'n'ngkahon'ngki ahwomo yoka lahon'ngki hwom'hwo yonto ifoyo sisayo'njo hu'mentisofoho.

12

Joun kako a'mu si'nji homa'nji uhwon'mentisofoho.

¹ Ahwomomo uhwononji poji entihwayo hopaso uhwon'mentohofofoho. A'mu fisi kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo imentiso uhwon'mentohefoho. Kako hamnopo nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u'njiyoho. ² Kako simeho'njosi mehomi mayo'ne tohino engo umn'ngkahon'ngki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho. ³ Ose uhwononji nom'ne poji entihwayo ole uhwon'mento. Homa hon'yo'nohino mikun'mposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Mnokino somo anga'no anga'nohino sopo a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwafe mnokino manji'mofomo montito'meehin'mentisofoho. Kakoe s'hwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. ⁴ Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u s'ihune hotito'mentisoso mtitofa anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hul'jusy'mokwojahon'ngki hntokwaliyo hwa-hopo p'wahu'mentisofoho. Homa huhwo sohwo a'musi kako mehomi aswo woma'mto yontan'ngki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwap'ngoso kako mehomi sohomo wofonjahumonto hum'hwontohumantisofoho. ⁵ A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako tifi no'mo a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hweho. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko oso hwomo sohomo nut'mantifi Anituye epohumayo kako'nji wojo sopo uhumat'mentohofofoho. ⁶ Oso hohosohonta oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo Anitu kako a'mu simne'no ango molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumentan'ngki a'amu ahwomomjo sohwa hofiko wopayo uyontifi nto'no mokosyohumentan'ngkofi soswo hufa'u s'ihune nom'ne ajwopo mtihupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

⁷ Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwon'mento, ahwomomo ikujoho engo l'ka'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'njo Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amu sohwanji hofiko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohomo in'ngkamotofa sohwanji ikujoho engo fongki'n'mentohofofoho. ⁸ Oso ikujoho fongki'n'mentohofa hiso Maikel kakoe a'amu ahwomomjo sohwanji hofiko homa sohwo kakoe a'amu sohwanjimo hwotoho fentifi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofofoho. ⁹ Oso'no homa sohwo kakoe hon'ngkano ahwomomo siyo'neso n'ihu'nahone hano pitofasyontifi hwahopo n'ihu'nahone ho'nao'mentohofofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Seten'yoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moya'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno ul'wo'n'ngkiso hweho. Oso huhwo sohomo kakoe a'amu'njo hwahopo weho'naofapmentohofofoho.

¹⁰ Ose yahon'ngkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'n'mento, Olohonta nakwoe Anitu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohonta Anitu kako Seten'ye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwoho. Oso'no Anitu'nji kakoe hwomu uhwsopo'mentiso Kilais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso olohonta utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. Olohonta siko n'ihu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjiyoho. Kilais kako yofe hwofilo'nnyoso nto makwoho. Hwap'ngoso Seten kako sikuno huhwo huhwi Anituye s'imanopo lohofonto Anituye a'amu somne'no hwasyo hungkuno mjil'mojo sohwo n'ihu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwoho. ¹¹ Nakwoe a'amu Jisas hofikoe hon'ngkano wonyomne'no kakoe hon'yo us'ihuma'mentiso so'nji Anituye hungkuno a'amu nom'ne somo

lutihwawo'n'ingkohofoso oso Anituye hungkuno hiso'nji hofikimo yokumpohn'nyo utofahon'ngki Setenimo hwotoho hmentohofofoho. Hofiko olo hwaho lopo wop'ngo humayo so'no huno mosyafisiyo'njo imentohofofoho. O'o hofiko Anituye syoho so'no mango sohwa hofikimo fonjasiyo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho. ¹² Oseso sekwo a'amu ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo uliko'ma'mentiso so'no sekwo simonyo fiyimno. I oso'no sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwoho. Seten kako simeho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe sikuno tifo so'no huno uyohoho. Ose ho'nimentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohomo hwahopo noweho'nofopahon'ngkofi Seten kako hon'ngkan'imentisoso hwahopo humanto kako a'mu hwomu aswo ma'mentiso simo tifi inifoto'mentisofoho. ¹⁴ I inifotofontan'ngki oso a'mu simo Anitu kako yihufu siwe fefeeloho usopiyofahon'ngki oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopono fekwamentisofoho. Osopo Anitu oso a'mu hne'no ango nto'no esyohumentiso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njo imentisofoho. Oso hopo sopo a'amu ahwomomjoso hofiyo umokosyohumentan'ngkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho. ¹⁵ Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi umjihwosi womihulofononto imentisoso awonoho. ¹⁶ Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi in'ngkowahon'ngki hwaho sohwo nuhwononto mango yo'mokosyohumentan'ngki mijo ukwato lohofonto oso mijoso wen'ngku'naofamentisofoho. ¹⁷ Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hne'no simeho tohino m'kun'imposo um'ngkahon'ngki oso a'mu siye imu sohwo wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ingkohofofoho. Hofiko Jisasiye hungkuno lontifi in'ngkwalokwofo. ¹⁸ Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo mom'ngo sopo loho'mentisofoho.

13

Sikiswojo nihu'no wonyo hufa'u hwa'u i'mofapmmentisiyefoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon'mentohefoho. Ngko a'amu sikiswojo pa'nyo nihu'no wonyo sohwo i'mofopahon'ngki uhwon'mentohefoho. Oso a'amu sikiswojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Oso mnokino hopo sopo Anitune'no sifajo hungkuno mt'i'mokinyo wo'nnyoponoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. Oso hwe sikiswojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo utihwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofo wo'nnyoponoho. ² Oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo kakoe sife yokumpohn'nyoso nomonyo sife yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikiswojofe mango'njo hweho. Oso siwojo huhwo sohwo i'mofopahon'ngki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uy'imentisofoho. Oso'no kako Seten'ye yo'mayoso mokosyohumentisofoho. ³ Oso sikiswojo pa'nyo mnokino pi'n'ngo'njo sohwo kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'njo uhwon'mentohefoho. Oso mnokino homo somo a'amu nofonjosyahon'ngkofi mape'n'immentisofoho. O'o ime nto limentisofoho. Oso a'amu sikiswojo pa'nyo huhwo sohomo a'amu nuhwonontifi pisopisaho lontifi tifi in'ngkamentohofofoho. ⁴ Oso a'amu sikiswojo pa'nyo huhwo sohomo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo uy'imentisofoho. Ose uyahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo nohumantifi uhwonontifi hofiko oso homa sohwo'nji oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwomtame ehumentohofofoho. Ose yontifi limentohofi,

Olo a'amu sikis+wojo pa'nyo lohomo yakolo'nnyoso tihwolo. O'lo, awonoho. Nakwoe hwe engoso oloho hweho. Ose li+mentohofofoho.

⁵ Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako An+umne'no hungkuno ni+hu'no wonyo lontan+ngki An+tu kako timo'nohini uhwon+mentisofoho. Oso'no oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontan+ngkuhwosi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho. ⁶ Kako An+tu sohwo'nji An+tuye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no si+fajo liwo'n+ngkiso hweho. ⁷ Kako An+tuye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahon+ngki An+tu kako timo'nohini uhwon+ngkahon+ngki kako An+tuye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'no kako hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtitofo kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumamentisofoho. ⁸ An+tu olo hwaholo mt+'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nono olo hwaho lophonjoso hofi+koe yofe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mawo'nnyoso hofi+ko oso a'amu si+wojo pa'nyo sohomo hwomtame uloho'mentohofofoho.

⁹ A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako An+tuye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'nimno. ¹⁰ A'amu somo impo'angomo uhwat+imo lihwosi impo'angomo uhwat+imontonoho. I a'amu somo hos+imno'nji wofonjahumo lihwosi a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hos+imno'nji wofonj+syantifeho. I oso'no An+tuye a'amu hiso hofi+ko yokumpohn'nyo lohofikuji An+tumo si+meho hi'ntnnono ne'no uy+kufe.

¹¹ Osopo nohumanji ole uhwon+mentoho, a'amu sikis+wojo pa'nyo nom'nehwo hwaho mta'ni noposwolohofahon+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe sihwano hufa'uyoso yahu *sipsip* sihwano pa'nyo'njo hweho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwoe mampaho pa'nyo'njo hweho. ¹² Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo simo'mjo sohwoe yokumpohn'nyo engoso a'amu ti+finjo sikis+wojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto a'amu sikis+wojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo sikis+wojo simo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohofoho somo ime li+mentiso sohomo sekwo hwomtame fehulamno. Ose ulahon+ngki a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo ti+fi in+ngkamentohofofoho.

¹³ A'amu sikis+wojo pa'nyo ti+finta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso imentisofoho. A'amuso hofi+ko nuhwontohumentan+ngkofi toho ahwomo mta'ni hwahopo pi+wasiyo'ne imokumentisofoho. ¹⁴ An+tu kako oso a'amu sikis+wojo pa'nyo ti+finjo somo timo'nohini uhwonontan+ngki sikis+wojo sohwo kako kakoe huno mta'nnohini imojo hweho. Oseso oso a'amu sikis+wojo pa'nyo ti+finjo huhwo sohwo kako a'amu siki si+wojo pa'nyo simo'mjo sohwo'nji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yonto a'amu hwahopo humalofo somo hon+ngkano hwasyomo ipemotamentisofoho. Hwe moya'mi homo somo a'amu sikis+wojo pa'nyo simo'mjo sohwo ole ul+mento, Sekwo soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo hos+imno'nji fonjosyahon+ngkofi songo ne'no humaso sohwoe yofe ho'nomayo'ne sekwo kako'ne sojo huyo'mango mt+'mokumno. ¹⁵ Ose ulahon+ngki a'amuso hofi+ko sojo huyo'mango mt+'mukahon+ngkofi a'amu ti+finjo sikis+wojo pa'nyo sohwo peefo ulohofonto huyo'mango hiso songo umokonto mamtnno'nji mampaho'nji uy+mentisofoho. Oso huyo'mango huhwo sohomo a'amu hwomtame mi+humayo'njo somo huyo'mango huhwo sohwo poyo umokumontonoho.

¹⁶ A'amu sikis+wojo pa'nyo ti+finjo sohwo kako a'amu hopi'nonohino somo ole ul+mento, Sekwo oso a'amu sikis+wojo simo'mjo pa'nyo sohwoe ifalifaliyoso sekwoe ahopo yomohu'nyopo mt+'mokinimno. U a'amu hopi'nonohino soku, sekwo yofe

engo'njo yofe engo ane'njo, syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo ho'yango ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwoe yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwoe ifalifaliyoso mt+'mokin+mno. Ose ul+mentisofoho. ¹⁷ A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnnehoho. Oso ifalifaliyoso a'amu sikis+wojo panyo s+mo'mjo sohwoe yofe u kakoe yofe uyohope-e'ne mt+'mokin+yofoho. A'apahopo mt+'mokin+yoso a'amu sohwoe kakwo'yohwo huno syaf+siyo'nefoho. ¹⁸ Oso ifalifaliyo so'no huno wosyof+syano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofolo h+hwosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyof+nefoho. Mt+'mokin+yohiso olenoho, *sik+is hant+let sik+is+ti-sik+is+foho* (666).

14

A'amu 'wan hant+let fouti-foua tausen' iso (144,000) hof+ikoe ta songo li+mentohofofoho.

¹ Ngko nohumanji ole uhwon+mento, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hwof+iki'nyo Saiyon sopo nohumentan+ngki a'amu *wan hant+let fouti-foua tausen+iso* (144,000) kako'nji humentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso a'amu hoho sofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentiso sohwoe yofe'nji kan+ngkwohwoe yofe'nji wentan+ngki uhwon+mentohefoho. ² Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'n+mentohefoho. Mampaho hiso mijifat+kusi'yoka ahwomo yoka mpompusofe tompuyo fonj+wo'n+ngkohof+yoka pa'nyo upa'n+mentohefoho. ³ Ahwomomo uhwononji uhwon+mentoheso An+tu ye epohumayo sopo yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji oso hwa humohumantohoho hopo sopo a'amu *wan hant+let fouti-foua tausen+iso* (144,000) nolohofont+fi ta songo li+mentohofofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso hof+ikoe wonyoso Jisas kako wae yao'mentisofoho. Oso'no a'amu hiso hof+iko'nohini oso ta songo somo huno'njofoho. Nom'ne a'amuso huno muyofoho. ⁴ Oso a'amu hiso hof+iko An+tumne'no simeho anga'no uyont+fi hwasyo an+tu sohomo t+fi min+ngkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso u oso a'amu hiso hof+iko t+fi un+ngkowant+feho. Olo a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni An+tu kako'ne'nji kakoe hwomumne'nji s+mo'mo ma'mentisofoho. ⁵ Hof+iko hwasyo hungkuno majofoho. Hon+ngkano wonyoso n+hu'no anefoho.

A'amu ahwomomjo hufa'u si+hune sohwa hungkuno li+mentohofofoho.

⁶ Ngko nohumanji ole uhwon+mento, A'amu ahwomomjo sohwo kako An+tu ye hungkuno songo ne'no humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lut+hwayo'ne yohohisyomoyonto. A'amu hwaho kengo kengoso a'apaho kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtifofo kengo kengo osomne'no yohohisyomoyonto ul+mentisofoho. ⁷ Kako mampaho engo'nji ole ul+mento, An+tu kako a'amufe hungkuno ikwolof+ne sikuno nto i'mofapohoho. Oso'no sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso hwe hwaho'nji ahwomo'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji mt+'mokin+yohiso sohomo simeho uy+kuji hwomtame fehumamno.

⁸ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo s+mo'mjo sohomo in+ngkaponto ul+mento, Pone engo Mpapiloun wonyo nto imo'n+maho. Pone engo hiso nto p+wahu'maho. Oso hopo soponjo a'amuso hof+iko hon+ngkano wonyo m+kun+mposo iwo'n+ngkohofoso hof+iko a'amu kengo kengoponta'ango somo hon+ngkano wonyo homo somo kompemotapmmentohofofoho. Oso'no olohonta An+tu ye simeho tohinoso hof+ikimo n+hu'nahone wonyo umokumasofoho.

⁹ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo ahwomomjo s+mo'njo sohwa'umo in+ngkaponto mampaho engo'nji ole ul+mento, A'amuso hof+ko oso a'amu siki s+wojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango sohumne'no hwomtame ehuma+fijoso hof+ko yomohu'nyopo ahopo s+wojo sohwoe mt+'mokinoyo hi'njo'manji ¹⁰ oso a'amumne'no An+tu kako s+meho tango m+kun+mposo uy+hwosi tohino engo uy+montonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumaf+kuji tohino engo ne'no umnonefoho. Osopo nohumentan+ngkuji a'amu ahwomomjo sohwanji a'amu hof+ko wonyomne'no poyo pe'n+mentiso sohwo'nji a'amu hof+kimo uhwon+fitnnefoho. ¹¹ Oso toho somta'ni t+kayo ne'no nosyontan+ngkuhwosi hof+ko tohino maf+kujoso hof+ko usijo'no mohumafitnnefoho. O'o a'amu oso sikis+wojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofont+fi hof+ko a'apahopo kakoe ifalifaliyo mt+'mokumentohofoso hof+ko s+kuno'nji im+ngo'nji hinjopo tohino ne'no umnonefoho. Ose ul+mentisofoho.

¹² I a'amu An+tuye hungkunomo t+fi in+ngkawo'n+ngkohoho soku Jisas+imo s+meho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohoho soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'n+fijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sekwo An+tumne'no yokumpohn'nyo lohopytnefoho.

¹³ Ngko nohumanji ahwomo mta'ni mampaho ole upa'n+mentoho, K+ko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mt+'mojo, Yo'mayo uhwonalokuso somo moi'wo imo'n+ngkuhwosi oso hohosohonta a'amu An+tuye syoho ikuji pe'n+fijoso s+meho wop+ngo umo'n+montonoho. Ose ntahon+ngki An+tuye Towahuno Wop+ngo ul+mento, Ou, nehopeho. A'amu hiso hof+ko syoho engo noho'naof+kuji usijo'no wohumant+feho. Hwap+ngoso a'amu An+tuye syoho'njo sohwo kako An+tuye hungkuno ne'no lut+hwahon+ngki a'amuso hungkuno homo somo s+meho hi'ntnnono uyont+fi in+ngkamentohoho sohwa hof+ko kako'nji ahwomomo sifetnnefoho. Oso'no kakoe syohomjo neso kako'nji ne'no went+hwonefoho.

Hwahoponjo wosopayo moja mayo'ne s+kunofoho.

¹⁴ Ngko nohumanji uhwon+mentoheso, U himo halojo nowentan+ngki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo s+humampo'nnyoso kakoe ahomo nomokosyohumentan+ngki uhwononji uhwon+mentoheso kakoe mnokinopo mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe mnokinopo monj+mo'nosyohumentan+ngki uhwon+mentohesofoho. ¹⁵ A'amu ahwomo mta'ango nom'ne sohwo kako An+tuye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni noswaponto a'amu himopo humentanjo sohomo kako mampaho engo ul+mento, S+kuno moi'wo nto imo'n+maho. Hwaho ponjo wosopayoso toyo nto imaho. J+je hwakuhwajo s+humampo'nyo so'nji filohm'memaho. ¹⁶ Ose ulahon+ngki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwahopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo lohm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwononji ngko l+mentoho, U oloso wosopayo'no molalofiyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syaf+hu'mentohesofoho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwon+mentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako An+tuye ango somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotol+kofapmmentisofoho.

¹⁸ Osopo a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo a'amu hof+ko yo'mayo An+tumne'no ho'nasy+wo'n+ngkohoho ijempoho sopo nta'ni swapmmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako a'amu yo'mayoso An+tumne'no toho uyof+wo'n+ngkohoho somo mokosyohumawo'n+ngkiso hweho. Kako a'amu ahwomomjo hwakuhwajo swomotol+kofapmmentiso sohomo mampaho mohm'no ole ul+mento, J+je hwakuhwajo s+humampo'nyoso nomahoji nant+pe wain somjo moja ehumasoso filoku'memaho. ¹⁹ Ose ulahon+ngki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nant+pe wain somjo ipisayo moja ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu An+tumne'no s+meho muyo'njo somo ahwonte mijo il+'moku'mofo'ne

somo hu'mi'mo'mentisofoho. Oso hopo sopo Anituye mango sohwa hofiko Anitu mta'ango tohino engo ma'mentohofofoho. ²⁰ Oso ahwonte ipisayo mji'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohta'ni ilimokumentohofoso oso ahwonte somta'ni honiyo swofijwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso *tili hantilet* (300) *kiloumitafoho*. Oso honiyo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmentisofoho.

15

A'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofo.

¹ Osopo nohumanji ahwomomo poji entihwayo nom'ne somo uhwonimetohe so'no pisopisaho limentohefoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentaningkofi uhwonimetohefoho. Hofiko oso wonyo engoso a'amumo uyikujono Anituye simeho tohinoso moi'wo umonimontonoho.

² Ose uhwononji uhwonimetoheho mijo ayo engo timo honingkonyo pa'nyo somo timelanyo'njo uhwonimetohefoho. Oso mitimomingo hopo sopo a'amuso hofiko oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehmayo'njo yontifi kakoe ifalifaliyoso hofikoe a'apaho sopo mamti'mokinyoso hofiko oso mitimomingo hopo sopo lohofontifi hofiko Anituye tempuyo ahomo mokosyohumentohofofoho. ³ Oso hopo sopo nohumantifi hofiko oso ta Mouses Anituye syoho ulohofiyohwo hohonta limentiso pa'nyo Anituye hwomu kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso limentohefoho. Ole limentohefohi,

Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo si kiko jije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oso'no nakwo kiko yo'mayo iwo'nngkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho liwo'nngkuhwono.

Kiko nakwo a'amu hopi'nonohino hwahomeemjo hn'nimo nemokosyohumahno sohwo si jije yahino ito'nohino ne'njofoho.

⁴ Hwe Engofo, kiko'nohino honingkano wonyo ane'njo hwosoho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njoso tihwolo.

Jije yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njoso tihwolo. O'o, awonoho.

A'amu ni'hu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekuhumantifeho.

Hwapingoso jije yahino wopingo'nohinoso utihwa'nyopo imofopahoningki uhwonimetohefoho.

Oso ta hiso limentohefoho.

⁵ Oso hohosohonta ta lahonngkofi ngko nohumanji uhwonimetoheho Anituye ahwomomjo tajo ango engo somjo ango ajwomo'mjo kako humawo'nngkiso somjo hoku'yoso nohwosomp'nowentanngki uhwonimetohefoho. ⁶ Oso ango engo homo somta'ni a'amu wonyo imokiyo'neso ahomo mokosyohumantifi swomotlikofapmmentohofofoho. Hofikoe hwapifeso halojo ni'hu'no pomponaho'njoso yontifi ahuloho na'nohinoso hofikoe swokinopo imentohefoho. ⁷ Oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwafe anga'nohino sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwo solijwanyo na'nohinoso anga'no anga'no hu'mu'mentisofoho. Oso noswanyo homo somo Anitu songo ne'no humaso sohwo kako a'amufe honingkano wonyo somne'no simeho tohino umnngkahoningki oso solijwanyo homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso ho'nahumentisofoho. ⁸ Hu'mu'ma'mentisoso Anituye pomponaho yokumpohn'nyo oso mta'ni tikayo swapihwosi ango engo montimo wehuhnao'montonoho. Oso'no

a'amu fihwo oso ango homo somo maswonehoho. O'lo nihu'no awonoho. Hofiko oso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso moi'wo esojwaofikujono osohonta a'amu hofiko wohotoswantifeho.

16

Solijwanyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso Anituye simeho tohino wo'nnyo so'ne hungkunofoho.

¹ Osopo nohumanji Anituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni mampaho engo ole upanimentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwas sekwo solijwanyo Anituye simeho tohino wo'nnyoso nomafikuj hwhahopo ayo yawojo'meemo fiwontofaopmno.

² Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo simo'mjo sohwo kako solijwanyo hiso hwaho ayo yawojo'meemo iwontofaofahonngki a'amu hopi'nono sikiswojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango'njimo hwomtame yihumantifi kakoe ifalifaliyo hofikoe a'apahopo mtimokinimentohofoso a'apahopo uyo pisakino wonyo'njoso iwongkojao'mentisofoho.

³ A'amu ahwomomjo hufa'uyo sohwo kako solijwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo hopi'nono iwontofaofahonngki mijo ayoso honiyo hoikufe'nohino imonngkahonngki yomayo mijo ayomjoso poyo penimentisofoho.

⁴ A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwo kako solijwanyo hiso mijimomo iwontofaofahonngki mijoso honiyo imonimentisofoho. ⁵ Honimijoso nolifwahonngki a'amu ahwomomjo mijimo mokosyohumayo sohwo Anitumo ulimento, Kiko ae'mta'ni humamopmmentohino sohwaso olohonta kiko ne'no humahnno sohwaso jije yahino wopingonohino iwonngkino hwosoho. Kiko olo tango loso olo a'amu lomo uyohinoso itonohinofoho. ⁶ Hwapingo so'nji a'amu jije hungkuno ulimotofoso hwanjimo olo a'amulo hofiko osohwafe honiyo usihumantifi fonjahumentohofofoho. Oso'no kiko hofikimo honmijo nape'nyoso uyohino itonohinofoho. ⁷ Ose ulahonngki Anituye ijempoho yomayo kakine'no honasyiwonngkohofoso sopo nta'ni nom'ne mampaho ole upanimentoho, Ou, nehopeho. Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwaso, kiko a'amufe yahino somne'no ikwolofoneso hopoenohino hwosoho.

⁸ Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kako solijwanyo hiso mofehi'nyopo iwontofaofahonngki Anitu kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imokahonngki mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho. ⁹ Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulosyahonngki a'amu hiso hofiko Anitu oso tango uyo hwapingo sohune'no sifajo hungkuno ulimentohofofoho. Hofikoe honngkano wonyoso moho'naofenjo yontifi hofiko Anituye yofeso moho'noma'mmentohofofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako solijwanyo hiso a'amu sikiswojo pa'nyo sohwoe a'amu kakimo enjwa'mo humamotofoso somo iwontofaofahonngki a'amu oso swojo pa'nyo sohune'no hwomtame ihumawonngkohofoso somo sikuno mjimofahonngki tohino engo tipemantifi mango kilampohumentohofofoho. ¹¹ Oso tohino mikunmposo engoso mamopontifi Anitu ahwomomo humaso sohune'no sifajo hungkuno limopmmentohofofoho. Hofikoe wonyo somne'no tohino ko tipemantifi simeho mwolo'mokiyofoho.

¹² A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solijwanyo kako mijo engo yofe Yufiletis sopo iwontofaofahonngki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sanimentisoso a'amu mofehi'nyo simofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawonngkohofoso sohwa ikujohone sapifitne'ento mijo tafepo sosayoso honngkano imofahumentisofoho. ¹³ Ose

uhwononji ole uhwon+mentoho, towahuno wonyo molongo si+mano'njo hufa'u si+hune sohwa anga'nohinohwo kako homa mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo a'amu An+ituye hungkuno hwasyo li+mojo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. ¹⁴ Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u si+hune sohwa hofi+ko a'amu ti+fi neningkape-e'ne'entifi yo'mayo a'amu miy+wo'n+ingkiyohofoso it+hwamentohofofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofi+ko oso hwe hwaho mokosyohumawo'n+ingkohoho sohwafepono wentifi An+itumo uyokolofano lontifi a'amu An+itu'nji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo'ne mi+hu'mokumentohofofoho. Oso'no hofi+ko An+itu Yo'mayo Hwahoponjo Yokumpohn'nyo Somo Hwofilo'nnyo sohwoe Si+kuno Engo so'no nto'no esyohumamentohofofoho.

¹⁵ Oso sikuno somne'no Jisas hohonta ole nal+imento, Upa'n+imno. Ngko a'amu hufo uyantifi pohoho hopaso wapmmonnoho. A'amu ngkine'no nohontohumalofoso hofi+koe hwapife wop+ingo yontifi nohontohumalofo. Osohonta ngko nopm'me'no hofi+ko hofi+koe hwapife esyohumunyoso nje pe sohonta won+mango munonefoho. O'o, hofi+ko si+monyo engo uyantifeho. Ose nal+imentisofoho. Oso hwapife'ne fahosi+hwoyo hungkuno neso olenoho. Hon+ingkano wop+ingo moho'nasiyo'nefoho.

¹⁶ Oso towahuno wonyo huhwo sohwa a'amu hopi'nonohinoso Amaketoun sopo uhu'mokumentohofofoho. Oso hwaho yofe Amaketoun+yo eso a'amu Hip+lu sofe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe noswanyoso ifofopo iwontofao'mentisofoho. Ose uhwononji towahuno wonyo somne'no syafi+hu'mentohofoho. Ose iwontofaofahon+ngki An+ituye ahwomomjo tajo anggo engo kako humawo'n+ingki+so epohumayo somta'ni mampaho engo ole ho'n+imento, Tango ae'uyoso nto i'mofapohoho. Oso tangoso moi'wo esojwafo'nefoho. ¹⁸ Ose ho'n+ingkahon+ngki emta'm+ngo'nji ahwomo yoka'nji mjoho'n+m+wahon+ngki hwom+hwo mi+kun+imposo imentisofoho. Hwom+hwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'mofapefoho. O'o, oso hwom+hwo huhwo sohwo kona'wohiyoho. ¹⁹ Oso hwom+hwo huhwo sohwo yahon+ngki pone engo Mpapiloun sopo mt+hupento hufa'u si+hune imo'n+imentisofoho. Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo oso anggo somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemjo angoso mokosyohumamojo hopo pi+wahu'mentisofoho. Oso anggo engo Mpapiloun sofe hon+ingkano wonyo somne'no An+itu huno syafi+syonto si+meho tohino mi+kun+imposo umn+ingkahon+ngki oso anggo hopo sopo tohino mi+kun+imposo engo uy+imentisofoho. ²⁰ Oso hwaho we'e mijo ayo'njo sohe sopenjo hopi'nonohinoso moi'wo imo'n+imentisofoho. Hwaho engo sopo hwofi+ki'nyo hopi'nono ni+hu'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintafonohino imo'n+imentisofoho. ²¹ Ahwomo mta'ni sisayo mi+kun+imposo mo'mentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni nop+wasyonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango mi+kun+imposo a'amu huhwo sohwo u'ma'mentiso so'no hofi+ko iyoho un+ingkahon+ngki An+itumne'no sifajo hungkuno ul+imentohofofoho.

17

Ape hwa'ntesi kakoe hon+ingkano wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

¹ A'amu ahwomo mta'ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo solijwanyo iwontofahumentohofoho sohwa anga'nohino sohwo nt+imento, Ki+ko oyomo. Olo hwe moya'mi anggo Mpapiloun humawo'n+ingkohoho loso ape hwa'nyo iwo'n+ingkohoho pa'nyofoho. Oso a'amu fisofe angoso mit+mom+ingopo molinyofoho. Hofi+koe yahino wonyo somne'no tohino mayoso wokiti+hwamnoho.

² Hwe engo hwaho mokosyohumawo'n+ingkohoho sohwa oso ape hwa'ntesi'nji

hwa'nyo loho'n+mentohofofoho. I a'amu hwahoponjo hopi'nonohinoso oso yahino homo somne'no a'amu mijo yokumpohn'nyo nont+fi nilohofohoho hopa imo'n+mentohofofoho.

³ Ose uhwon+ngkahon+ngko An+tuwe Towahuno Wop+ngoso hwaho a'amu anepono ipen+motamentisofoho. Osopo humanji uhwon+mentoheso ape fisi kako siki s+wojo hon+yo'nohino sopo kehumamentisofoho. Oso sikis+wojo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Kakoe s+hwanoso aho hopi'nonohinofoho. Kakoe a'apahopo An+tuwe'no s+fajo hungkuno mt+imokinyofoho.

⁴ Apsi kakoe manji'mofoso hon+yo'nohino'njo miyo'nohino so'nji wonyoangkafofoho. Kakoe timno hosaso na'nohinoso wokoso wonyoangkafo'njofoho. Oso a'musi kako kakoe aho somo noswanyo mijo nyo'ne na'nohinoso mokosyohumunniyoho. Oso noswanyo homo somo kakoe hwa'nyo yahino so'nji kakoe yahino nom'ne a'amumo pisakino hon+ngkanomo ipemotawe'ne so'nji wo'nnyomnoho. ⁵ Kakoe yomohu'nyopo yofe pahnn+mo hungkuno ole wo'nnyoponoho. Pone engo Mpapiloun sopo hwa'nyo yahino so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'njiye kona'wohinyoho. ⁶ A'amu fihwo kako mijo yokumpohn'nyo nilohof+wo'n+ngkiso nom'ne mijo woma'mo loso hopaso oso ape hwa'ntesi kako a'amu An+tumo s+meho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohoho somo wofonjasy+wo'n+mo ehuno wo'n+yoho. Ngko oso homo somo nuhwononji nje hi nt+kofahon+ngki ngko yomo yonji pisopisaho l+mentohofoho.

⁷ Ose yahon+ngko a'amu ahwomo mta'ango sohwo nt+mento, K+ko yomo yomo peho'no yohino. Ngko olo ape losi'nji sikis+wojo mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo s+hwano aho hopi'nonohino'njo sohwo hn'n+ngkoyalokunjo hwap+ngo ne so'no wakil+monne'no yohono. ⁸ Oso sikis+wojo ngko nto kit+hwaheso k+ko nto uhwon+ngkino sohwo hohonta humamojo sohwo olohonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'n+mo hwap+ngo ane sopo nta'ni noswap+hwoso'no An+tu kako kakimo tikanomo tohino engo uy+m+wenefoho. An+tu hwaho mamt+imokummentiso sohonta a'amu hof+koe yofe kakoe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mamt+imokummentiso sohwa hwahopo nohumaf+kuji oso sikis+wojo sohomo uhwon+fijosso hof+ko huno pi'n+ngo engo syaf+sy+kuji pisopisaho l+fitnnefoho. Hwap+ngoso oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'n+mentiso sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

⁹ A'amu huno wop+ngo'njo sohwo kako olo so'no huno syaf+sy+hwsosi kako huno wop+ngo wot+pema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwof+iki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwof+iki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'n+ngkisiyoho. ¹⁰ Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hwap+ngo nom'neso olenoho, a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'amu huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'n+ngkahon+ngkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako t+fi i'mofaponefoho. I'mofap+hwsosi kako olopo we'e nehwo wohumamontonoho. ¹¹ Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olohonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo hweho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'n+mentohofoho mta'angoso olo s+wojo lohweho. T+fi kako apa'no i'mofap+hwsosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s+hunehwo umo'n+montonoho. Nohumahwosi tikanomo wene hweho.

¹² Oso sikis+wojo s+hwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'njo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'ne hwafoho. Hof+koe yofe engoso t+fi no'mo mapitnnefoho. Hof+koe yofe engo nomaf+kuji oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo'nji hof+ko'nji hof+koe a'amu hopi'nonohino somo we'e nehwo womokosyohumant+ifeho.

¹³ Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko simeho afa iningkuji hofikoe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'amu sikiswojo pa'nyo sohomo uyikuji oso siki swojo sohomo enjwa'mo wohumantifeho. ¹⁴ Tifi hofiko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo'nji hofiko ikujoho fongki'ningkuji Jisas kako hofikimo nuyakolofonefoho. Hwapngoso Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho. Kakoe a'amu ne kako'nji humalofo somo kako nuhwosopento nningkapmno ulahoningki hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi kakimo hofiyo iningkowalokwofo. Hwangku kako'nji hofikoe mango sohwaomo uyakolopitnefoho.

¹⁵ Ose ntonto ole ntimento, Oso mitmomingo sopo apesi kako nohumentaningki uhwonngkinoso oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofoho. ¹⁶ Oso sikiswojo shwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikiswojo pa'nyo sohwo'nji hofiko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nantifeho. Oseso hofiko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahoningkuji pone hiso immo'nohino pa'nyo nohumahoningkuhwosi hofiko oso pone somo toho ifuntofikuji ni'hu'nahone wae yaopitnefoho. ¹⁷ Oso hiso'no Anitu kako hofiko ifitne'ento kako hofikimo huno uyososo'no hofiko simeho afa iningkuji yo'mayoso ifitnefoho. Oseso hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe a'amumo mokosyohumawo'ningkohoho so'nji a'amu swojo pa'nyo sohomo uyantifeho. Oso hopa imikuji Anituye hungkunoso ne umo'nimontonoho. ¹⁸ Oso ape wonyo uhwonngkinosi kako oso ango pone engiyoho. Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango sohwaomo mokosyohumawo'ningkisiyoho. Ose ntimentisofoho.

18

Pone engo Mpapiloun wonyo imo'nimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta uhwonmentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako ahwomomo uliko'manto pmentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto kako olo hwaho lopo pomponaho engo hopa lahumentisofoho. ² Kako mango engo'nji ole limento,

Pone engo Mpapilouniso we'enepe ni'hu'nahone wopiwahu'montonoho.

Olohonta Setenye angoso ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho.

Olohonta kakoe towahuno wonyo sohwanji hofiko osopo humalofo.

Yo'mayo wonyo pisakino'njo kiho'njo nakwo nakwolaho liwo'ningkuhwone osomo humalofo.

³ Hwapngoso a'amu oso hopo sopo humamotofoso hofiko honngkano wonyomo a'amu pi'ningo engo hwaho ayo yawojo'mta'ango somo kompemotawowo'ningkohofofoho.

Hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwanji oso honngkano wonyo homo somo inngkamentohofofoho.

A'amu hwaho engo mta'ango hamniyoho syoho iwo'ningkohofoso hofiko oso ango ponjo a'amu somta'ni hamniyoho mikunimposo tipema'mentohofofoho.

Hwapngoso oso ango ponjo a'amu hofiko hamniyoho engo'njo nohumantifi yo'mayo ho'yango so'no hi umo'nimentisofoho.

⁴ Ose lahonngki mampaho nom'ne ahwomo mta'ni ole ho'nimento,

Nje hwe moya'mi soku sekwo osopo nuliko'mafikuji olo mempo lohohnta'ni fusyolikofaopmno.

U sekwo hofiko'nji honngkano wonyo jwo'nilohopitnnoho. Oso hiso'no sekwo tohino mapitnnoho.

⁵ Hofikoe wonyo engoso a'amu hu'meehumosontifi ahwomomo simofihwonesohilo. Oseso hofikoe wonyo so'no Anitu kako iningo mamofonehoho.

⁶ Hofiko Anituye a'amu somo wonyo uloho'mentohoho hopaso Anitu hofikoe wonyo somne'no tohino engo uyimontonoho.

I Anitu oso wonyo uloho'mentohoho so'no kako aku ikwesaloku ulohofonefoho.

⁷ Oso a'musi kako kakoe yofe ho'noma'nonto kakoe huno yo'mayo umo lonte somo iningkamojofoho.

Kako oso wonyo imojo so'no Anitu kako aku tohino uyimontonoho. Aku tohino afapo uyonefoho. Oso tohino uhwoso'no kako humotaho engo walono.

Kakoe simeho mo'mo ole nto hnnimento, Ngko ape yofe engo'nji'nyoho. Ngko a'amu somo yokumpohn'nyo mokosyohumaleno. Ngko a'moyawoso pa'nyo'n'i'maho. Oso'no yo'mayo tangoso moni'manehoho.

O'o, ngko simeho wopingo'nji ne'no humanti'mnefoho. Oso'no ngko humotaho malimnehono. Ose hnnimentisofoho.

⁸ Sikuno anga'nohino somo kako oso hopa kakoe yofe ho'noma'nyo so'no yo'mayo tohino aku uyoso komo'no u'manefoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo sohwo Mpapilouniye wonyomne'no kako yano ilofihwoso'no mijoho engo i'mofapihwosi mnokino engo i'mofapihwoso'no hwe moya'mi humotaho lifitnnefoho.

Osohonta Mpapiloun toho nonefoho.

⁹ Oso hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji oso ape wonyosi'nji honingkano wonyo imofontifi yo'mayo yahino wonyo imentohoho sohwa hofiko oso ango pone engo Mpapiloun sponjo toho engoso nontaningkuhwosi uhwonifijoso oso hwe engo sohwa tikayomo uhwoninguji humotaho hwaho lalifehi'nifitnnefoho.

¹⁰ Ape wonyosi kako tohino engo mentaninguhwosi oso hwe engo huhwo sohwa hofiko iyoho uningkuhwoso'no ikanopo lohofikuji pisopisaho likuji ole lifitnnefoho. U, nakwoe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. Kiko ango engo yokumpohn'nyo sohwo mofehi'nyo we'enepi (*wan aua*) posahoningki jije tohino aku komo'no mahino. Ose lifitnnefoho.

¹¹ Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'njoso oso tikayo somo nuhwoningkuji simeho tango uyonefoho. Oso simeho tango uyo hwapingoso olenoho. Ole wosyofisyantifeho, Nakwoe ho'yangoso tihwo wonema'montolikeno. Simeho tango engo uyihwoso'no humotaho engo sulifitnnefoho.

¹² Oso ho'yango engoso olenoho. Yo'mayo wokoso na'nohino, nikuyoho wonyoangkafo'nji, hwapife wopingo honijwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wopingo'njo yo'mayo mti'mokumentohofoso'nji yahu shwano mta'ni yo'mayo mti'mokumentohoho so'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mti'mokumentohofofoho.

¹³ Ho'yango nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tofoyo, yo'mayo akino wopingo wopingo'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'ne, ipisayo mijo, yahwo-afofonji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokomwo'n'ngkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayoso hofikinta'ni a'amu mpe imentohofofoho. Oso'nji a'amu yahu mpe yiwon'ngkohoho hopaso a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne a'amu siki syoho ulohofiyo'ne mpe imentohofofoho.

¹⁴ A'amu hamniyoho syoho'njoso ole ulifitnnefoho, Yo'mayo ho'yango sekwo hi semo'n'wo'n'ngkisoso noseliko'manto nto mtn'nao'maho. Yo'mayo wosopayo me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ulifitnnefoho.

¹⁵ Oso a'amu ho'yango syoho'njo sohwa oso ango somta'ni hamniyoho engo ma'mentohoho sohwa hofiko oso ango hopo sopo tango engo i'mofopihwoso'no iyoho uningkuhwoso'no hofiko ikano nempo nta'ni uhwonihwojapikuji humotaho engo jongkuso mapitnnefoho.

¹⁶ Ole ulifitnnefoho, Sekwoe ango engo somne'no hitoho nalokwoho. Hohonta sekwo manji'mofo, hwapife wopingo'nohini yontifi wokoso na'nohino wopingo so'nji nikuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inontifi

wop+ngo humamentohofofoho. ¹⁷ I mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon+ngki sekwoe hamniyoho wokoso wop+ngoso yo'mayoso n+hu'nahone imo'nampakwoho. Ose ul+fitnnefoho.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yango'nji yofayokinomo nohnawe moj+motofotohwa hof+ko kengopo lohof+kuji ¹⁸ t+kayo ango Mpapiloun nta'ni uhwon+hwojakuji ole ul+fitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne nt+polo. O'o, awonoho. ¹⁹ Ose likuji humotaho hwaho ole lalifehi'n+fitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'n+ngkuhwone hn'nwi osopo nta'ni hamniyoho engo ma'motohwonefoho. Mofehi'nyo we'enepe posolohofahon+ngki yo'mayoso n+hu'nahone moi'wo imo'n+maho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ul+fitnnefoho.

²⁰ Sekwo a'amu ahwomomjo sohwaso oso pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe simeho wop+ngo wasemo'nono. Sekwo a'amu An+tu ye sikunonji sekwo An+tu ye hungkuno uyohoj+ku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwa hnononji sekwo a'amu An+tu hungkuno sejopahon+ngki limotofotoh sikunonji sekwoe simehososo wop+ngo wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo seloho'mentiso so'no An+tu kako oso pone engo sohomo aku tohino uyohoho.

²¹ Oso hungkuno moi'wo losojwaofahon+ngki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo m+kun+mposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ul+mento, Oso sojo ho'nafohe hopaso oso pone engo Mpapiloun sopo nomaf+kuji sojo hopa mohm'no n+hu'nahone meho'naopitnnefoho. Oseso a'amu hof+ko apa'no muhwon+fitnnefoho. Oseso Mpapiloun n+hu'nahone moi'wo imo'nonefoho. ²² Oseso yo'mayo tompuyo hwomeyoka mpompulompuyo'nji kounoho yoka'nji oso ango sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefoho. A'amu syoho iwo'n+ngkohofotoh sohwaso oso ango sopo a'amu muhwonyo'nefoho. Oseso a'amu hof+ko hof+koe syoho ikuji mtopm-topi'yoka peeloku loku'yoka pom+i'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. ²³ Oso ango hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefoho. Hwe moya'mi ape songo ma'n+ngkuji simeho wop+ngo in+ngkuji t+kafo jahon+ngkujoso mupa'n+fitnnefoho. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'njo sohwa hamniyoho engo'nji imo'n+motofosohof+koe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofoho. I olohonta moi'wonoho. Sekwoe peefo so'nji ki'nyo so'nji a'amu pi'n+ngo engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyohon+ngkanomo ipemotapmentohofofoho.

²⁴ An+tu oso pone engo somo uhwon+mentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyont+fi a'amu kakoe hungkuno limotofotoh sohwaso fonjasyont+fi hof+koe hon+yoso oso'mo wentan+ngki uhwon+mentisofoho. I An+tu ye a'amu hopi'nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hof+kimo poyo umokumentohofotoh sohwaso hon+yoso oso'mo wentan+ngki An+tu uhwon+mentisofoho. Oso wonyo hwap+ngoso osohohwasofoho.

19

A'amu ahwomomjo sohwa pone engo Mpapiloun p+wahu'mentiso so'no hof+ko s+mony engo imentohofofoho.

¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'n+ngkahon+ngki ngko huno ole syaf+hu'mentoho, a'amu ahwomomo hopi'nonohino humalofosohungkuno lalokwofo. Ole upa'n+mentoho, Nakwo An+tu ye yofe engo woho'nomano. Nakwoe An+tu sohwo kako nakumo kako'nohino nefo'mawo'n+ngkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'njo hweho. ² An+tu kako a'amufe wonyomne'no yano ilof+hwajiyoso hopoenohino. Oso ape wonyosi hwe moya'mi pi'n+ngo engomo

hon'ngkano wonyomo ipemotamentisofoho. Oso a'musi kako Anituye syoho ulohofiyo sohwo fonjahumentisoso oso'no Anitu kako oso a'mu simo aku tohino uyimentisofoho.

³ Ose lontifi apa'no limentohofi, Nakwo nakwoe Anituye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango tikayoso engolopohamo ne'no syonefoho.

⁴ Hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hofiko Anitu kako a'amumo mokosyohumayo'ne kakoe epohumayopo humaso sohune'no hwomtame ehumentifi ulimentohofi, Ou nehopeho. Nakwo nakwoe Anituye yofe engoso woho'nomano.

⁵ Ose ulahon'ngkofi Anituye epohumayo sopo nta'ni johole ho'nimento, Sekwo nakwoe Anituye syoho ulohofiyo soku, sekwo Anituye hungkunomo tifi in'ngkawo'n'ngkohoho soku sekwo a'amu yofe engo'njo soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'nimentisofoho.

A'amufe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo ape mahon'ngki wosopayo iloho engo i'mofapmmentisofoho.

⁶ Osohonta mampaho engo apa'no ho'n'ngkahon'ngki ngko apa'no syafihu'mentoho, a'amu pi'n'nggo engoso ahwomomo humantifi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sapmpoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'n'ngkahon'ngki upa'nimentohefoho. Ole ho'nimento, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo Anitu nemokosyohumayo sohwoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho. ⁷ Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe sikuno kakoe ape woma'mte sikunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapife oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo simonyo uyano. Nakwo nakwoe Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohune'no yofe engo woho'nomano. ⁸ Anitu kako oso ape simo manji'mofo sawemo halojo wonyoangkafo kiho aneso uyahon'ngki kako nto yohoho. Ose ho'nimentisofoho. Oso manji'mofo sawemo halojoso Anituye hwe moya'mife hon'ngkano wopingo somo uhwonimentohefoho.

⁹ Oso hiso nuhwon'ngkahon'ngko hwe ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko olo hungkuno hiloso nomahoji ifalifaliyo mtimojo. Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenantifeho. Anitu oso a'amu wosopayo elijwanyo sopo ne'no fipmno nto uloso sofe simehoso wopingo umonalofoho. Ose ntonto ntimento, Olo Anituye hungkuno loso nehopeho.

¹⁰ Ose ntahon'ngki ngko oso hwe ahwomomjo sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame yihumentan'ngko ntimento, O'o, filikaho. Kiko ngkimo ose enihumahotoho. Ngko kiko pa'nyo Anituye syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Oso'no kiko Anitumnohini hwomtame fehummamo. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno luti'hwawo'n'ngkohoho sohwa hnononji nakwo a'amu ahwomomjo sohwo'nononji nakwoe syohoso afa'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwo Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mojo hopaso olohonta sekwo Jisasiye hungkuno lijwaofwo'n'ngkohoho sohwasi'mo sefo'malofoho. Ose ntimentisofoho.

A'amu fihwo kako yahu halojo sopo kehumamentisofoho.

¹¹ Ngko ahwomo nomtompeehon'ngki uhwonimentoheho yahu a'amu hn'n'wo'n'ngkiso halojo sohwo nohumentan'ngki uhwonimentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. Anituye hungkunomo nto'no in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino li'wo'n'ngkiso hweho. Kako hwe moya'mife yahinomne'no yano ilofosoni a'amumo tango uyo sonji kako yahino hopoeni iwo'n'ngkiso hweho. ¹² Kakoe timoso toho siji'so

pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwaho mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwafe mnokino manji'mofoso kakoe mnokinopo pi'n'ingo engo'njo hweho. Kakoe yofe kakoe mnokino manji'mofo sopo mt'i'mokinyoso kako'nohino hwap'ingo neso huno uyohoho. A'amu nom'neso hofi'ko hwap'ingo neso huno muyofoho. ¹³ Kakoe manji'mofo sawemoso hon+mijo somo yomanto nto imentisofoho. Oso hiso'no a'amu kakoe yofeso ole m'i'imentohofi, Anituye hungkuno hweho. ¹⁴ A'amu ahwomomjo itokuso'njo hwap'ife halojo wop'ingo'njo sohwa hofi'ko yahu halojo sopo kehumant'ifi t'ifi in'ingka mentohofofoho. ¹⁵ Hofi'koe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'ni hwakuhwajo s'humampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swap'wo'n'ingkisofoho. Oso hwakuhwajo s'humampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunofoho. Oso s'humampo'nyo so'nji kakoe mango sohwa mo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo sohwa mo yokumpohn'nyo mokosyohumentan'ingkuhwosi hofi'ko kakoe hungkunomo haloho maposo'njo ikuji min'ing kayo'njo ikujo'no tango engo uy'montonoho. Anitu oso a'amu somne'no simeho tohino umn'imentiso so'no Jisas kako hofi'kimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo hweho. ¹⁶ Oso Hwe Engo sohwoe manji'mofo sawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mt'i'mokinyoso olenoho. Kako hwaho hopi'nonohinoso mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwon'imentoheso, a'amu ahwomomjo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto y'ihufo yokintahopo fekwowentan'ingkofo sohwa mo mango engo ul'imento, Sekwo olopono fipmno. Anitu kako sekumo wosopayo wosejapmmontonoho. ¹⁸ Oseso sekwo hwe engo sohwafe a'apaho'nji hofi'koe a'amu itokuso mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwafe a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehumawo'n'ingkohoho sohwafe a'apaho'nji hofi'koe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno. Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu siki humawo'n'ingkohoho oso a'amu hopi'nonohino somo wonant'ifeho.

¹⁹ Ose ulahon'ingki uhwononji ole uhwon'imentoho, Oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwanji hofi'koe a'amu itokuso'njo sohwanji hofi'ko oso a'amu hwe yahu halojo sopo kehumamentiso sohwoe a'amu'nji hofi'ko ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofofoho. ²⁰ Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo l'imojo sohwo kako a'amu sikis'wojo pa'nyo t'ifinjo hweho. Kako oso hwe s'wojo pa'nyo s'imo'mjo sohwo'nji kako nolohofi'wo'nonto yo'mayo engo a'amu miy'wo'n'ingkiyohoho it'ihwahon'ingki a'amu hofi'ko a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwoe yofe hofi'koe a'apahopo mt'i'mokinont'ifi kakoe huyo'mangomne'no hwomtame ehumamotofo somo hwasyo hon'ingkanomo ipemotapmmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofi'koe oso a'amu s'wojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo l'imojo sohwo'njimo impe intofont'ifi hofi'ko intofahumentohofofoho. A'amu ahwomomjoso hofi'ko oso a'amu s'wojo pa'nyo sohwo'nji Anituye hungkuno hwasyo l'imojo sohwo'nji songo nohumentan'ingki hofi'ko toho engo mit'ifongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofofoho. Oso toho homo somo t'ikayo hwos'mijo akino wonyo'njo s'wo'n'ingkisofoho. ²¹ Oso a'amu yahupo kehumawo'n'ingkiiso Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuhwajo s'humampo'nyo swahop'wo'n'ingkiiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjonyahon'ingki y'ihufo sohwa oso a'amu sohwafe a'apaho nont'ifi simeho nahnn'imentohofofoho.

20

Seten kako impo'angomo nohumentan'ingkuhwosi soswo wan tausen (1,000) uyakolofonefoho.

¹ Oseso ngko nohumanji ole uhwonimentoho, a'amu ahwomomjo sohwo kako pi'nimo hwapingo ane sponjo hoku'yo hwasayo'ne so'nji ahwomo nano so'nji motapmentisofoho. ² Nomotaponto Setenimo nutimanto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo *wan tausen* (1,000) uyakolofone intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajo hweho. ³ Intofasyonto oso pi'nimo hwapingo ane sopo intohm'mofonto hoku'yo nihu'no yokumpohn'nyo pijwahumentisofoho. Nihu'no impofakiyofa yahumentisofoho. Osopo nohumentan'ngkuhwosi soswo *wan tausen* (1000) uyakolofihwoso'no kako hwasyo hungkuno a'amu somo mujo'njo uyimontonoho. I oso'no soswo *wan tausen* (1000) nto uyakolofihwoso'no impo'ango mta'ni isihutofihumajihwoso'no osopo we'enehwo wemoimontonoho.

⁴ Oseso ngko nohumanji uhwonimentoheso, Hwe hwaho mokosyohumawo'n'ngkohofa sohwafe epohumayo sopo a'amu pi'n'ingo engoso nohumentan'ngkofi uhwonimentohesofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu sofe hungkuno ikwolofo'ne yano ilofihwajiyo'ne hwafoho. A'amumo uhwonimentoheso olenoho. A'amu Jisasi'imo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno nom'ne a'amu somo ulontifi oso hungkuno homo somo yokumpohn'nyo kemokosyohumamentohofofoho. Hofiko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyomango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yontifi hofikoe a'apahopo a'amu siwojo pa'nyo sohwoe mtimokinyoso mantimokumentohofofoho. Hofikoe hon'ngkano wopingo somne'no mango sohwa hofiko hofikoe ti'wango iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu hiso hofiko apa'no songo imo'nontifi Jisasi'nji hofiko'nji hofiko a'amu somo mokosyohumentan'ngkofi soswo *wan tausen* (1,000) uyakolomentisofoho. ⁵ Oso a'amu simo'mo pe'nimentohofoso lika'mentohofofoho. A'amu nom'ne pe'nimentohofoso hofiko oso hohosohonta molikafe'njo imentohofofoho. O'o, hofiko oso soswo *wan tausen* (1,000) so'no hontohumantifi molikafe'njo imentohofofoho. ⁶ Oso a'amu pe'nontifi pi'nimo mta'ni simo'mo lika'mentohofoso hofiko simeho wopingo'njo humamentohofofoho. Anitu oso a'amu homo somo wopingo'nohino ulohomentisofoho. Hofiko poyo apa'no mape'nyo'njo ikuji tikanomo mafitnefoho. O'o, hofiko Anitu'nji Kilais'njiye syoho ulohofiyo imo'n'ngkuji Kilais'nji hofiko'nji nom'ne a'amu somo soswo *wan tausen* (1,000) somne'no umokosyohumafitnefoho.

Seten nihu'nahone wonyo umo'ni'mtonoho.

⁷ Soswo *wan tausen* (1000) uyakolofihwoso'no oso pi'nimo hwapingo ane somta'ni hofiko Setenimo isihutofomapitnefoho. ⁸ Isihutofomahon'ngkuji Seten noswapihwosi kako a'amu angomeemjo somo hwasyo hungkuno ulonefoho. Seten kako ngkimo n'ngkapifitne'eno lihwosi hwasyo hungkuno ulihwoso'no a'amu Ngkouk'nji Mekouk'nji hofiko Anitu'nji ikujoho'ne uhu'mokufitnefoho. Oso a'amu hiso iyoswo pa'nyofoho. A'amu we'yo'maho. ⁹ Hofiko hwaho Isilael hopo sopo ifehu'mokosyahon'ngkuji oso anga spono Anituye a'amu Jelusalem sponjo Anituye a'amu neso nohumentan'ngkuji oso Seten kakoe a'amu wonyoso hofoyo hufitnefoho. Oseso a'amu wonyo somo toho ahwomo mta'ni nopihwosi nonefoho. ¹⁰ Anitu kako Seten a'amu hwasyo hon'ngkanomo ipemotawomentiso sohomo nutimahwosi oso toho mijo ayo pa'nyo sijontan'ngkuhwoso somo nihu'nahoni wakeho'ni'mo'montonoho. Oso toho tikayo hwasimijo akino wonyo'njo somo Anitu kako sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji oso hwe Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'nji nto ho'ni'mo'mentisofoho. Osopo hofiko nohumafikuji im'ingo'nji hinjopo sikuno'nji sikwo'miyomo engolopohamo hofiko tohino umnonefoho.

Hungkuno ikwolofo'ne hungkunofoho.

¹¹ Oso hohosohonta ngko nohumanji uhwonimentoheso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe epohumayo halojo sopo hwe fihwo nohumentan'ngki

uhwon+mentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe hwaho lo'nji ahwomo'nji moi'wo imo'nao'mentisofoho. Apa'no muhwonyo'njo imentohefoho. ¹² A'amu pe'n+mentohofoho hopi'nonohinoso yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji hofiko oso epohumayo sopo lohofahon+ngkofi fisaku'mentisofoho. Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songo humayo'nefoho. Yo'mayo yahino wop+ngo'nji wonyo'nji a'amu poyo pe'n+mentohofoso imotofo so'no iyoswomo mti'mokumentiso somta'ni kako yano ilof+hwaj+mentisofoho. ¹³ A'amu mijo ayomo pe'n+mentohofoho sofe pijafo mijo mta'ni Anitu nomanto a'amu hwahopo pe'n+mentohofoho sofe pijafo Anitu ma'mentisofoho. A'amu hopi'nonohino sofe huyo'mango somo Anitu ut+ma'mentisoso a'amu ni'hu'no hopi'nonohino somo kako anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no yano ilof+hwaj+mentisofoho. ¹⁴ A'amu yahino wonyo'njo somo yano ilof+hwajonto oso toho engo mijo ayo pa'nyo sijontanjo somo meho'n+mo'mentisofoho. Oso poyo pe'nyo yahino so'nji oso ango poyo pe'nyo sohwafe huyo'mango hontohumalofo sopenjo so'nji toho hisomo meho'n+mo'mentisofoho. Oso toho hisomo a'amu pe'n+mentohofoso Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso ni'hu'nahone humantokutnnefoho. Osopo humayoso poyo pe'n+wo'n+ngkofoso hufa'uyoso osohifoho. ¹⁵ Oso iyoswo songo ne'no humayo'ne somo a'amu fihwo yofe muhwonyo'njo ihwosi oso a'amu somo oso toho pi'n+momjo somo womeeho'n+mo'montonoho.

21

Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon+mentoheso, ahwomo'nji hwaho'nji songo imo'n+ngkahon+ngki uhwon+mentohefoho. Ahwomo simeho'njo so'nji hwaho simeho'mjo so'nji moi'wo imo'n+mentisofoho. Oso hwaho songo sopo mijo ayo aneponoho. ² Oso hohosohonta ngko uhwon+mentoheso ango songo Jelusalem uhwon+mentohefoho. Ango songoso Anitu mta'ango hwaho songo sopo pmentisofoho. Oso ango songo hopo sopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. A'amu ape womantifi hotifo fofolofasy+wo'n+ngkohoho pa'nyo'njoponoho. ³ Anituye epohumayo sopo nta'ni mampaho engo ole upa'n+mentoho, Uhwon+mno. Anituye ango neso a'amu'nji wo'nyoponoho. Oseso Anitu kako hofiko'nji humentanjosso hofiko kakoe a'amu imo'nohumalofo. Anitu huhwo kako hofiko'nji ni'hu'nahone wohumamontonoho. ⁴ Anitu kako kakoe a'amufe timijosso ni'hu'nahone wae umo'montonoho. Hwap+ngoso oso hohosohonta a'amu poyo mape'n+fitnnehofo. Tohino mumnoneho. Oso'no humotahoso apa'no mal+fitnnefoho. Oso yo'mayo hiso hwaho simeho'mta'ango somjosso moi'wonoho.

⁵ Oso hwe Anituye epohumayo sopo humaso sohwo ul+mento, Sekwo uhwon+mno. Ngko yo'mayo songo mti'mokumalefoho. Ose ulonto ngkimo nt+mento, Kiko olo hungkuno loso mti'mojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moya'mi hofiko nje hungkuno somo simeho hi'ntnnono ufijo'manji hofikoe simeho wop+ngo umo'n+montonoho. Hwap+ngoso hungkuno loso ne umo'n+montonoho. ⁶ Ose ntonto nt+mento, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwap+ngo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'n+ngkuhwosi ngkimo ni'masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miyoneho. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho. ⁷ A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wop+ngo uloho'monnoho. Ose ulohohm'mo ngko kakoe Anitu'ni humahon+mo kako nje mehomi umo'n+montonoho.

⁸ I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu simeho hi'ntnnono montape'njo so'nji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo fonjahumentohoho so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu ki'nyo'njo so'nji a'amu an'itu hwasyo sohomo hwomtame y'humawo'n'ngkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno li'wo'n'ngkohoho sontnne'no hofi'ko oso toho mijo ayo pa'nyo siji'wo'n'ngkiso sopone'no ufitnnefoho. Oso hopo sopo toho t'ikayo hwos'mijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo t'ifinjoponoho. Osopo ne'no nohuman-tokutnnefoho.

Ango songo Jelusalemne hungkunofoho.

⁹ A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo ni'ma'mentisofoho. Oso a'amu ahwomomjo huhwo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa sol'jwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiyo'ne mokosyohumunyo somta'ango hweho. Osohwo non'i'manto nt'imento, ki'ko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n'imentiso sohwoe ape wokiti'hwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho. ¹⁰ An'ituye Towahuno Wop'ngo ngkimo ifehu'mokan'ihumentisofoho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokon'syahon'ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwo'fiki'nyo sawemo sopono ipen'motas'imentisofoho. Oso hopo sopo ipen'motasonto Jelusalem pone songo An'ituye a'amu ne humunyo sopo An'itu mta'ango pontan'ngki nt'ihwamentisofoho. ¹¹ Ango Jelusalem sopo An'itu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofoho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni ti'pomponaho t'imo hon'ngkonyo hopo hwalo'mokumentisofoho. ¹² Oso ango hopo sopo tojo sawemo inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa humunyo'ponoho. A'amu Is'laelife temtitofa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe mt'i'mokinyoponoho. ¹³ Oso mofehi'nyo si'mofapiso sohohtan'ni hoku'yoso hufa'u si'hune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohtan'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njoponoho. Anga-hohntan'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohntan'nyoho. Hwonamonyo hohntan'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohntan'nyoho. ¹⁴ Oso ango pone homo somjo tojo somjo sojo aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nnyo sopo a'amu (*apouse*) aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyo Jisasiye hungkuno uyohoj'iku'mofi'wo'n'ngkohoho sohwafe yofe wo'nnyoponoho.

¹⁵ Oso a'amu ahwomomjo hungkuno ni'mentiso sohwo kako toke na'nohino yamofa iyo'neso nomanto oso pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofa imentisofoho. ¹⁶ Oso pone homo somjo sawemo so'nji t'ifo so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenohinoho. Nom'ne isalo'nnyo'njo'maho. O'o, afapoenohinoho. Kakoe sawemo engoso *tu tausen foua hant'ilet* (2,400) kiloumitafoho. ¹⁷ Oso pone homo somjo tojo somjo yamofa imentisofoho. Kakoe sawemoso *wan hant'ilet fouti-foua* (144) mitafoho. Oso toke yamofa iyoso a'amu yamofa iwo'n'ngkohoho pa'nyofoho.

¹⁸ Oso tojoso An'itu mt'i'mokumentisoso sojo wonyoangkafo ti'pomponaho t'imo hon'ngkonyo hopo hwolo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino t'imo hon'ngkonyo pa'nyofoho. ¹⁹⁻²⁰ Sokilojo yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo sojoso wokoso wonyoangkafo mt'i'mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nnyofoho. Sojo wonyoangkasofa fehohnjoso halojo, fehohnjo yamo'nohino, fehohnjo sontijo, fehohnjo hon'ijwo, fehohnjo hwos'mijo, nom'nihwo sontijo'nji hwos'mijo'nji ulohopih'nyofoho. A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino ihn'nyo'neso mpe y'wo'n'ngkohofoso hamniyoho mi'kun'mposo'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo pa'nyofoho. ²¹ Oso hoku'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo

hoku'yomo kijahinyofoho. Oso ango hopo sopenjo hon'ngkanoso t'imo hon'ngkonyo na'nohino pa'nyofoho.

²² Anituye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho. O'lo, nakwoe Hwe Engo Anitu Yokumpohn'nyo Engo Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo somo uyohope-e'ne monta'iyoho.

²³ Oso ango hopo sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho. O'lo, Anituye yokumpohn'nyo pomponaho hopa lasy'wo'n'ngkisoponoho. Jisas sohwo kako sikiloho pa'nyo hweho.

²⁴ Oso pomponaho wonyoangkafo hopo sopo a'amu hano emoiwo'n'ngkohofoponoho. A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohwafe wokoso wop'ngoso oso ango sopeno'no motapmmentohofofoho.

²⁵ Hoku'yo engoso mop'jasiyo'njo ne'no nohwosompo'nawowo'n'ngkisoponoho. Oso hopo sopo sikuno mamiyoponoho.

²⁶ Yo'mayo hwahoponjo wokoso wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo Anituye yofe ho'nomayo'ne womotoswantifeho.

²⁷ I oso'no yo'mayo wonyo a'amu hon'ngkano wonyo'njo hungkuno hwasyo l'wo'n'ngkohofoso hofiko ni'hu'no mahufitnnehofo. O'lo, a'amu hofikoe yofe Jisasiye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nnyoso hofiko oso pone engo somo woswantifeho.

22

Mijo songo ne'no humayo so'nji iyo songo ne'no humayo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Oso hohosohonta ngko nohumentan'ngko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso nt'hwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso t'imo hon'ngkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo t'imoso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo somta'ni swofijwaoponto ² ango pone engo somne hon'ngkano somo mt'hupento walofoho. Hon'ngkano yohosiyo hohnta'ni momt'ifamo'nyofoho. Oso hon'ngkano homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nnyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'n'imonteso hamno huhwo huhwi into'n'wo'n'ngkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moya'mimo wop'ngo umokuwo'n'ngkisofoho. ³ Yo'mayo Anitu ngkilaha l'wo'n'ngkisoso mawo'nnyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo'nji Anituye epohumayo so'nji wo'nnyoponoho. Oso hopaso Anituye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafitnnefoho. ⁴ Hofiko Anituye simanomo uhwon'ngkuji Anituye yofe hofikoe yomohu'nyopo mt'i'mokinyofoho. ⁵ Sikunososo apa'no m'mofaponehofo. Hofikoe Hwe Engo Anitu sohwo hofikoe pomponaho hweho. Oso'no hofiko kwefoho mofehi'nyoso ni'hu'no anefoho. Hofiko hwe engo imo'n'ngkuji engo lopahomo ne'no nohumant'ifitnnefoho.

Jisas kako ni'hu'no komo'no ponefoho.

⁶ Ose ntonto nt'imento, Olo hungkuno kilalokwe loso nehopeho. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'n'ngkuji simeho hi'ntnnono ufijo'manji simeho wop'ngo umo'n'imontonoho. Hwap'ngoso hungkuno hiloso ne umo'n'imontonoho. Hwe Engo Anitu kako kakoe hungkunoso a'amumo uy'wo'n'ngkiso so'no hofiko a'amumo lut'hwawo'n'ngkohofofoho. Anitu kako a'amu ahwomomjo sohwafo k'iko Jounimo yo'mayo imo'none so'no kit'hwayo'ne uhwat'imasofoho. Oseso k'iko Anituye syoho ulohofiyo somo ut'hwaho. Ose nt'imentisofoho. ⁷ Sekwo upa'n'imno. Jisas ole nal'imento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'no hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu t'ifi in'ngkaweso'manji wop'ngofoho. Ose nal'imentisofoho.

⁸ Ngko Joun'ni olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo t'ifi imo'none somo uhwon'imentohefoho. Ngko yo'mayoso nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo

yo'mayo ntihwamentiso sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame wehumamonji yahon'ngko⁹ ntimento, Kiko ngkine'no hwomtame enhumahotoho. Kiko jije a'amu'nji a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo limotofo sohwanji olo hungkuno lomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohoho so'nji nakwo hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyo hwona'nyoho. Oso'no kiko Anitu kakine'nohini hwomtame fihumaho.¹⁰ Ose ntonto ntimento, Kiko olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no mti'mokohinoso kiko hiyaso mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anitu kako we'enepe kako hungkuno lososo moi'wo umo'nimontonoho.¹¹ A'amu hon'ngkano wonyo iwo'n'ngkiso sohwo kako hon'ngkano wonyo somo ne'no wamjimontonoho. Hwap'ngoso hon'ngkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyoso awonoho. A'amu hon'ngkano pisakino'njo iwo'n'ngkiso sohwo kako oso hon'ngkano pisakino'njoso ne'no wamjimimontonoho. A'amu kako hon'ngkano wop'ngomo nto'no in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako hon'ngkano nto'nohino somo ne'no wamjimimontonoho. A'amu hon'ngkano wonyo ane'njo sohwo kako hon'ngkano wonyo ane'njo ne'no wamjimimontonoho. Ose ntimentisofoho. Hwap'ngoso Jisas kako asomo pone so'no hon'ngkano iwolo'mokiyo'ne mofehn'nyoso awonoho.

¹² Jisas apa'no ntimento, Kiko olo hungkuno loso a'amumo uso. Upa'nimno. Ngko we'enepe wapmmnonoho. Oseso ngko nopm'mo a'amu hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wop'ngo so'nji yano ulofiyo'ne wapmmnonoho.¹³ Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwap'ngo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

¹⁴ A'amu hofikoe hon'ngkano wonyo ho'nao'mentohoho somo ngko hofikimo hwapife songo ulohohm'me'no hofiko simonyo engo uyantifeho. Osopo hofiko nohumafikuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso won'ngkuwantifeho. Oso pone songo Jerusalem sponjo hoku'yo somo suyoso hofiko hoponoho.¹⁵ A'amu siwojo pa'nyoso a'amu peefo'nji ki'nyo'nji yiwo'n'ngkohofoso a'amu a'mohufo yahino'njoso a'amu nom'ni hwamo fonjasiyo yahino'njoso a'amu hwasyo anitu sohwo yofe ho'nomawo'n'ngkohofoso a'amu hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hofiko Anituye ango somo nihu'no mahufitnefoho.¹⁶ Ose ntonto ntimento, Ngko Jisasi'ni nje a'amu nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohoho soku nje hungkuno lomo upa'nifitne so'no nje a'amu ahwomomjo sohomo sekuye pone'no lihwajimalefoho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwap'ngo sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu Ntefitimo uyimentisoso ngko ne imokumontohefoho. Ngko Im'ng'o'nji Hntokwaliyo I'mu sohwo im'ng'o'nji liwo'n'ngkiso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose ntimentisofoho.

¹⁷ Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo'nji a'amu Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasi'mo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amu kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amu kako mijo'no umo'n'ngkuhwoso'no kako waponho. A'amu kako mijo wanimo lihwosi kako nop'hwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'o, Anitu uyimontonoho.

¹⁸ Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amu fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisyipo'masoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anitu kako nom'hu'mokuhwosi oso a'amu sohomo uyonefoho.¹⁹ U a'amu fihwo kako olo iyoswo lomjo hungkuno fehohnjo wae yaofoso sohomo Anitu kako kakimo wae yaofonefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjo ipisayoso manonehoho. Oso Anituye pone songo Jerusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohumanehwono.

²⁰ Jisas kako olo hungkunolo nalimentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeho. We'enepe ngko komo'no wapmmnonoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. Kiko komo'no fi'pe. Ose kilalokweno.

²¹ Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hitohoso sekwo hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose limentisofoho. Olo hungkuno loso osohopeho.